[זַעַק] זַעֲקֵךְ *suff.*

clamor (dolore et luctu).

Jes 30,19.

בְּזַעֲקֵךְ Jes 57,13.

זְעָקָה Jes 65,19 ‖ Jer 18,22.20,16.48,4.51,54 ‖ Esth 4,1.

וּזְעָקָה Jer 50,46.

הַזְּעָקָה Jes 15,8.

זַעֲקַת *cs.* Gn 18,20 ‖ Jes 15,5 ‖ Ez 27,28.

מִזַּעֲקַת Jer 48,34 ‖ Prv 21,13 ‖ Eccl 9,17.

לְזַעֲקָתִי *suff.* Job 16,18.

זַעֲקָתָם Neh 5,6.9,9.

וְזַעֲקָתָם Esth 9,31.

——v. ch.; cnf. צָעַק——

[זער] זְעֵיר

paulum, paululum; parumper, paulisper. Conf. צְעִיר.

אח לצָעִיר, ושגור בתרגום ובדרז״ל; י״פ מזה זֶרֶת (מדת אצבע קטנה) כמו זְעֶרֶת, וכן השם בֵּל מן בֶּעֶל, רוּת מן רְעוּת, זְרֻבָּבֶל (לדעת הז״ל) כמו זְרַע־בבל, ווירא בתלמוד כמו זְעֵירָא.

Jes 28,10.*13* ‖ Job 36,2.

מִזְעָר

parvitas, paucitas. Cnf. מִצְעָר.

Jes 10,25.16,14.24,6.29,17.

————v. chald.————

[זֶפֶת] וּבַזָּפֶת

pix.

כן הוא גם בערבית בסורית ובמשנה, לר״ק שרשו זוף ולד״ק זפף (כדלת מן דלל) ע״כ בא בסדר הא״ב.

Ex 2,3.

לְזֶפֶת Jes 34,9².

————זָקַק v. זִקִּים————

זָקֵן

senem esse, senescere.

יתכן שנגזר מן השם זָקָן המוכיח על הזקנה והשיבה (ביחוד בארץ המזרח שנהגו בגלוח הראש), וע״כ יֵאָמר רק באנשים (והֻשאל גם לנקבה אע״פ שאינה בעלת זקן, ובמליצה על העץ); ועל דבר שאין בו רוח חיים יֵאָמר יָשָׁן (הוץ מנושנתם בארץ).

Gn 18,12.19,31.24,1.27,1 ‖ Jos 13,1.*23,1* ‖ 1S 2,22.4,18.8,1.17,12 ‖ 2S 19,33 ‖ 1R 1,1.15 ‖ 2R 4,14 ‖ 1Ch 23,1.

זָקְנָה *3 perf. f.* Prv 23,22.

זָקַנְתָּ, זָקַנְתָּה *2 perf.* Jos 13,1 ‖ 1S 8,5.

זָקַנְתִּי (קְ) *1 perf.* Gn 18,13.27,2 ‖ Jos 23,2 ‖ 1S 12,2 ‖ Ps 37,25 ‖ Ruth 1,12.

וַיִּזְקַן *3 impf.* 2Ch 24,15.

[הִזְקִין] יַזְקִין *Hi. 3 impf.* Prv 22,6 ‖ Job 14,8.

זָקֵן

senex; pl. optimates, *senatores* patres.

יֵאָמר גם על הנכבד והראש, ובתלמוד גם על אבי האב ואבי האם (ע׳ הדברים ל״ב ז׳; משלי י״ז ו׳).

Gn 19,4.25,8.35,29.44,20 ‖ Lev 19,32 ‖ Jos 6,21 ‖ Jud 19,16 ‖ 1S 2,31.32.28,14 ‖ 1R 13,11 ‖ Jes 9,14.47,6 ‖ Jer 6,11.51,22 ‖ Ez 9,6 ‖ Job 42,17 ‖ Eccl 4,13 ‖ Esth 3,13 ‖ 2Ch 36,17.

וְזָקֵן Jes 3,2.65,20 ‖ Thr 2,21.

הַזָּקֵן Gn 43,27 ‖ Jud 19,17.*20*.22 ‖ 1R 13,25.29.

בַּזָּקֵן Jes 3,5.

לְזָקֵן Dt 28,50.

זְקַן *cs.* Gn 24,2.

זְקֵנִים *pl.* Gn 18,11 ‖ Joel 1,14.2,16 ‖ Zach 8,4 ‖ Ps 107,32.148,12 ‖ Prv 17,6.20,29 ‖ Job 12,20.32,4 ‖ Thr 4,16.5,12.14.

וּזְקֵנִים Jes 20,4 ‖ Jer 31,13(12) ‖ Job 32,9 ‖ Thr 4,16.

הַזְּקֵנִים Ex 24,14 ‖ Nu 11,25 ‖ Dt 22,16.25,7.9 ‖ Jos 24,31 ‖ Jud 2,7 ‖ 1R 12,6.8.*13*.20,8.21,8.11 ‖ 2R 6,32.10,1 ‖ Ez 9,6 ‖ Joel 1,2 ‖ Esr 3,12 ‖ 2Ch 10,6.8.13.

וְהַזְּקֵנִים 2R 6,32.10,5 ‖ Ruth 4,11 ‖ Esr 10,8 ‖ 1Ch 21,16.

לַזְּקֵנִים Ruth 4,9.

מִזְּקֵנִים Ez 7,26 ‖ Ps 119,100.

זִקְנֵי *cs.* Gn 50,7² ‖ Ex 3,16.4,29.12,21.17,6.18,12 ‖ Lev 4,15 ‖ Nu 11,16.16,25.22,4.7 ‖ Dt 19,12.21,3.*22,18*.4.6.19.20.22,15.17.25,8.31,9.28 ‖ Jos 20,4 ‖ Jud 8,16.11,5.8.*10*.9.11.21,16 ‖ 1S 4,3.8,4.11,3.15,30.16,4 ‖ 2S 3,17.5,3.12,17.17,4.15.19,12 ‖ 1R 8,1.3.20,7 ‖ 2R 19,2.23,1 ‖ Jes 3,14.37,2 ‖ Jer 29,1 ‖ Ez 8,12.20,3.27,9 ‖ Prv 31,23 ‖ Ruth 4,4 ‖ Thr 2,10 ‖ Esr 10,14 ‖ 1Ch 11,3 ‖ 2Ch 5,2.4.34,29.

וְזִקְנֵי Ex 3,18 ‖ Nu 11,30.22,7 ‖ Dt 27,1 ‖ Jos 7,6.8,10 ‖ Ez 8,1 ‖ 1Ch 15,25.

לְזִקְנֵי Ex 19,7 ‖ Jos 24,1 ‖ Jud 11,7 ‖ 1S 30,26.

וּלְזִקְנֵי Lev 9,1.

מִזִּקְנֵי Ex 17,5.24,1.*9* ‖ Nu 11,16.24 ‖ Jer 26,17 ‖ Ez 8,11.14,1.*20,1* ‖ Ruth 4,2.

וּמִזִּקְנֵי Jer 19,1.

וּזְקֵנַי *suff.* Thr 1,19.

זְקֵינֵינוּ Jos 9,11.

וּבִזְקֵנֵינוּ Ex 10,9.

זְקֵנֶיךָ Dt 21,2.32,7.

זִקְנֵיכֶם Dt 29,9 ‖ Joel 3,1.

וְזִקְנֵיכֶם Dt 5,20.

זְקֵנָיו Jes 24,23.

וּזְקֵנָיו Jos 8,33 ‖ Ps 105,22.

לִזְקֵנָיו Jos 23,2.

זְקֵנֶיהָ Jud 8,14.

[זְקֵנָה] וּזְקֵנוֹת *pl. f.* Zach 8,4.

זָקָן

mentum barbatum, barba.

בארמית דיקנא; ומלשון המקרא (ויקרא י״ג כ״ט, ל׳, וש״א י״ז ל״ה) נראה שכן נקרא גם הלחי התחתון, מקום צמיחת הזקן.

Jes 15,2 ‖ Jer 41,5.48,37.

הַזָּקָן Lev 13,30 ‖ Jes 7,20 ‖ Ps 133,2.

בְּזָקָן Lev 13,29.

זְקַן *cs.* Ps 133,2.

בִּזְקַן 2S 20,9.

וּזְקָנִי *suff.* Esr 9,3.

[זְקָנְךָ] זְקָנֶךָ Lev 19,27 ‖ Ez 5,1.

ולרש"י מלשון זר זהב (ואולי יש לגרום סופא דקרא וכל דרכו הִסְכַּנְתָּה), וכן פי' יְזָרוּ דעת דמשלי ט"ו ז' כמו יכתירו דעת, ולהרמבמ"ן זֵרִיתָ פעל מן השם זֶרֶת, כטעם הנה טְפָחוֹת נתתה ימי, והפעל וימינו טִפְּחָה שמים. לרד"ק אשר־זֹרֶה דישעיה ל' כ"ד הוא כמו מְזָרֶה בינוני; ר' יוסף הלוי גורס במשלי ט"ו ז': יורו דעת; מִמְּזָרִים דאיוב י"מ רוחות הצפון שמפזרים את העבים ומביאים קרה לעולם, ולהראב"ע כמו מַזָּרִים, מַזָּרוֹת, כלומר כוכבים.

Ruth 3,2.

לִזְרוֹת *inf. cs.* Jer 4,11.

זְרֵה־ *imper.* Nu 17,2.

וָאֶזְרֵם [אֶזְרֶה *1 impf. suff.* Jer 15,7.

תִּזְרֶה *2 impf.* Ez 5,2.

תִּזְרֵם *suff.* Jes 30,22.41,16.

וַיִּזֶר *3 impf.* Ex 32,20.

בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם *Ni. inf. suff.* Ex 6,8.

וַיִּזָּרוּ *3 impf. pl.* Ez 36,19.

וְזֵרָם [זֵרָה *Pi. 3 perf. suff.* 1R 14,15.

זֵרִיתָ *2 perf.* Ps 139,3.

זֵרִיתָנוּ *suff.* Ps 44,12.

וְזֵרִיתִי *1 perf.* Ez 5,10. 6,5.12, 15.*30,26*||Mal 2,3.

וְזֵרוֹתִיךְ *suff.* Ez 22,15.

וְזֵרִיתִים, וְזֵרֵתִים Jer 49,32.36 || Ez 29,12.30,23.

זֵרוּ *3 pl.* Zach 2,2.4.

וְזֵרוּהָ *suff.* Jer 51,2.

מְזָרֶה *pt.* Prv 20,8.26.

מְזָרֵה *cs.* Jer 31,10(9).

וּמִמְּזָרִים [מְזָרִים (?) *pl.* Job 37,9.

וּלְזָרוֹת *inf. cs.* Ez 20,23.

לְזָרוֹתָהּ *suff.* Zach 2,4.

וּלְזָרוֹתָם Ps 106,27.

אֱזָרֶה *1 impf.* Lev 26,33 || Ez 5, 12.12,14.

יְזָרוּ *3 pl.* Prv 15,7.

זֹרֶה (= זֹרָה) *Pu. 3 perf.* Jes 30,24.

זֹרוּ (cf. זור I et II) *pl.* Jes 1,6 || Ps 58,4.

מְזֹרָה *pt. f.* Prv 1,17.

מְזֻקָּק [זֻקַּק *Pu. pt.* Ps 12,7 || 1Ch 28,18.29,4.

מְזֻקָּקִים *pl.* Jes 25,6.

זִקִּים *I. pl.* [זֵק]

vincula; sagittae, scintillae.

ברבים זיקות בא נח ת' דגש, ובנוסחאות כ"י גם זה דמשלי זיקים (וי"פ משרש זנק ע"ש קפיצת הניצוצות, והוא רחוק ודחוק). הבחור בס' הזכרונות מביא זה דישעיה: ובזיקות אור בערתם!!

Prv 26,18.

בְּזִקִּים Ps 149,8.

הָאזִקִּים (= הַזִּקִּים) Jer 40,4.

בַּזִּקִּים Jes 45,14 || Nah 3,10||Job 36,8.

בָּאזִקִּים (= בַּזִּקִּים) Jer 40,1.

זִיקוֹת (= זִקּוֹת) *II. pl.* Jes 50, 11.

וּבְזִיקוֹת Jes 50,11.

—זַר v. זור—

זֵר

margo, regula.

י"א ששרשו זור (בהוראתו השנית) לפי שסוגר ומהדק סביב, וי"א זרר (מגזרת ארחי ורבעי זרית, ראב"ע) או נזר בנפילת הנון (כמין כתר מוקף לו סביב, רש"י) או אזר בנפילת האל"ף, ע"כ הובא בסדר הא"ב.

Ex 25,11.24.*30,3*.25.37,2.*11.26*. 12.

לְזֵרוֹ *suff.* Ex 30,4.*37,27*.

—זָרָא v. זור—

יְזֹרְבוּ *Pu. 3 impf. pl.* [זָרַב]

dissipare, diffluere, incendio afflari, percandefieri.

לראב"ע ורש"י פתרונו יתחממו (וקרוב אל שרב, צרב, שרף, צרף), ולהרד"ק ענינו נזילה, כמרזב בדרז"ל (וקרוב אל זרם); וטובים השנים מן האחד.

Job 6,17.

זֹרֶה *pt.* [זָרָה]

spargere, dispergere; ventilare; excutere, explorare; מְזָרִים: septentriones (al. = מַזָּרוֹת, מַזָּרִים).

קרוב לזרע, וענינו פזור והפצה והרחקה, וַיֵּאָמֵר ג"כ על זְרִיַּת המוץ מן התבואה, ועם זה על החפוש והברור (זיכטען), וזהו ארחי ורבעי זרית;

זְקַנְכֶם 2S 10,5||1Ch 19,5.

זְקָנוֹ Lev 14,9||1S 21,14.

בִּזְקָנוֹ 1S 17,35.

זְקָנָם Lev 21,5||2S 10,4.

מִזֹּקֶן [זֹקֶן]

senectus.

Gn 48,12.

זִקְנָה Jes 46,4||Ps 71,9.18.

זִקְנַת *cs.* 1R 11,4.

זִקְנָתוֹ *suff.* 1R 15,23.

זִקְנָתָהּ Gn 24,36.

זְקֻנִים *pl. tant.*

tempus senectutis, senectus.

שם המשפט שלא יתפרד, ע"מ נעורים.

Gn 37,3.44,20.

לִזְקֻנָיו *suff.* Gn 21,2.7.

זֹקֵף *pt.* [זָקַף]

erigere.

הרמה ונשיאה במצב ישר וקומה זקופה, ושגור בדרז"ל, וכן בארמית עץ גבוה לתליה נקרא זְקִיף, זְקִיפָא.

Ps 146,8

וְזוֹקֵף Ps 145,14.

—v. chald.—

יָזֹקּוּ *3 impf. pl.* [זָקַק]

percolare, liquare, purgare; fundere, solvere.

יש מפרידין שרש זה לשתי הוראות שונות: הא') בהוראת צרוף, ברור ולבון שנעשה ע"י התכה, וקרוב לזכך, ומזה כל הפעלים, וטעם יָזֹקּוּ מטר לאדו, שנטפי המים יתיכו ויזילו המטר; הב') מן הארמית במובן קְשׁוּר (זקוקה ליבם), ומזה השמות זקים על כבלים, וזיקי אש הניצוצות הפורחות זו אחרי זו ונראין כשלשלת של הוליות. וראוי להעיר שגם שרש צרף, שבמקרא לא בא רק על הצריפה והזכוך בלבד, משמש בדרז"ל ג"כ לענין קשור וחבור (מצרפין שקלים לדרכונות, בצלאל היה יודע לצרף אותיות, מצרפין למנין). ויתכן שיש בכל שרש זקק מושג החבור, לפי שהמזקק את עפרות הזהב מביא לידי חבור גרעיני הזהב המטהור זו בזו, וכן בשאר מיני צריפה וזקוק; וטעם יזקו מטר שנטפי המים מקושרים אל האד, והזיקות (זקוקין דנור) קשורות הן כשלהבת בנחלת.

Job 28,1.36,27.

וְזִקַּק *Pi. 3 perf.* Mal 3,3.

[זִרְמָה] וְזִרְמַת *cs.*

effusio, fluxus seminis.

Ez 23,20.

זִרְמָתָם *suff.* Ez 23,20.

זָרַע

spargere, dispergere; semen spargere, serere; *Ni.* fecundari; *Hi.* semen facere, planta proferre; semen concipere (de muliere).

קָרוֹב אל זרה וזרק, ועל ההשאלות יורו הכתובים; לרד״ק אור זָרֻעַ כמו זָרֻחַ, וכן תרגמו השבעים (ע׳ ת״י). תִּזְרָעֶנּוּ דישעיה י״ז ט׳ בכנוי נוכח לנקבה היה ראוי להיות תִּזְרָעִיהוּ, ואם הוא מוסב על נטעי נעמנים — תִּזְרָעֵם (נו = ם) = תִּזְרָעִים. לא־יִזָּרַע דנחום א׳ י״ד ת״י לא־יִזָּכֵר.

Jud 6,3.

וְזָרַעְתִּי *1 perf.* Jer 31,27(26).
וּזְרַעְתִּיהָ *suff.* Hos 2,25.
זָרְעוּ *3 pl.* Jer 12,13.
זְרַעְתֶּם *2 pl.* Hag 1,6.
וּזְרַעְתֶּם Gn 47,23 ‖ Lev 25,22.26, 16.
זוֹרֵעַ, זֹרֵעַ *pt.* Gn 1,29² ‖ Jer 50,16 ‖ Prv 22,8.
וְזֹרֵעַ Prv 11,18.
לַזֹּרֵעַ Jes 55,10.
הַזֹּרְעִים *pl.* Ps 126,5.
זֹרְעֵי *cs.* Jes 32,20.
וְזֹרְעֵי Job 4,8.
זָרוּעַ *pt. pass.* Ps 97,11.
זְרוּעָה *f.* Jer 2,2.
לִזְרֹעַ *inf. cs.* Jes 28,24.
זְרַע *imper.* Eccl 11,16.
זִרְעוּ *pl.* 2R 19,29 ‖ Jes 37,30 ‖ Hos 10,12.
אֶזְרְעָה *1 impf.* Job 31,8.
וְאֶזְרָעֵם *suff.* Zach 10,9.
תִּזְרַע, תִּזְרָע *2 impf.* Ex 23,10.16 ‖ Lev 19,19.25,3.4 ‖ Dt 11,10.22,9² ‖ Jes 30,23 ‖ Mich 6,15.
[תִּזְרְעִי] תִּזְרָעֶנּוּ *f. suff.* Jes 17,10.
[יִזְרַע] יִזְרָע *3 impf.* Eccl 11,4.

מִזְרָח

ortus solis, plaga orientalis.

י״ג בנחמיה י״ב ל״ז מִזְרָח בהמשך מ׳ של הַמַּיִם.

Am 8,12 ‖ Zach 8,7 ‖ Ps 103,12 ‖ Neh 12,37 ‖ 1Ch 5,10.9,24 ‖ 2Ch 5,12.

הַמִּזְרָח Dan 8,9 ‖ Neh 3,29 ‖ 2Ch 29,4.
לַמִּזְרָח Neh 3,26 ‖ 1Ch 12,15(16).26,17.
וְלַמִּזְרָח 1Ch 5,9.7,28.
מִמִּזְרָח Jos 11,3.17,10 ‖ Jes 41,2.43,5.46,11 ‖ Ps 107,3 ‖ Dan 11,44.
מִזְרַח *cs.* Dt 4,47 ‖ Jos 1,15.4,19.13,5.19,12.27.24 ‖ 2R 10,33.
לְמִזְרַח 1Ch 4,39.6,63.
מִמִּזְרַח Nu 21,11 ‖ Jos 16,9 ‖ Jud 11,18.20,43 ‖ Jes 41,25.45,6 ‖ Mal 1,11 ‖ Ps 50,1.103,3.
וּמִמִּזְרַח־ Jes 49,19.
מִזְרָחָה (Dt 4,41), מִזְרְחָה Ex 27,13.38,13 ‖ Nu 2,3.3,38.32,19.34,15 ‖ Dt 3,17.4,49 ‖ Jos 11,8.12,1.3².13,8.27.32.16,1.5.6.18,7.19,13.20.8 ‖ 1R 7,25 ‖ Jer 31,40(39) ‖ Zach 14,4 ‖ 1 Ch 9,18.26,14 ‖ 2Ch 4,4.
וּמִזְרָחָה Dt 3,27.
לְמִזְרָחָה 2Ch 31,14.

—v. n. pr.; אֶזְרָח v. p. 17^b—

[זָרַם] זְרַמְתָּם *2 perf. suff.*

inundare, fundere.

ע׳ הערה אל זרב ואל זור הראשון ע״ד המשקל זְרִים; וטעם זרמתם שֵׁנָה יהיו, תחטפם ותגרפם בעוד שהם משקעים בשֵׁנָה: אדם עולה על מטתו לישן ולא יוסיף לקום; ואולי היא מליצה על ימי הילדות. השבעים קראו שָׁנָה, וברבים ובכנוי (ע׳ רש״י).

Ps 90,5.

זֹרְמוּ *Po. 3 perf. pl.* Ps 77,18.

זֶרֶם, זְרֶם

imber, tempestas.

Jes 32,2 ‖ Hab 3,10.

וָזֶרֶם Jes 30,30.
כְּזֶרֶם Jes 25,4.28,2².
מִזֶּרֶם Jes 4,6.25,4 ‖ Job 24,8.

יֹזְרֶה *3 impf.* Job 18,15.

[מִזְרֶה] בְּמִזְרֶה

ventilabrum.

Jer 15,7.

וּבַמִּזְרֶה Jes 30,24.

—זָרַף v. זַרְזִיף—

זַרְזִיר

constrictus, cinctus (v. זור II) ז׳ מָתְנַיִם: canis venaticus(?).

י״פ מן זור (השני) בעל מתנים מהודקים כנוי לבע״ח, להרד״ק הוא כלב הַצַּיָּדִים שמתניו דקות והוא זריז ומהיר, וי״א שהוא כנוי לסוס אַבִּיר נאזר בגבורה, ומדרז״ל נראה שהוא מין עוף (לא להנם הלך הזרזיר אצל העורב וכו׳), והראב״ע מביא י״מ נשר, והוא מין הפַּאלק שמשתמשין בו לצידה (ע׳ ר״ה ג׳).

Prv 30,31.

זָרַח, זָרֵחַ

oriri (de sole); exoriri (de lepra).

הוראתו ידועה, ואולי הוא קרוב לזרע, ע״ד אור זָרֻעַ לצדיק, ולפ״ז שם אֶזְרָח נופל על העץ ועל זרע האדם (ע׳ הושע ב׳ כ״ד כ״ה); להרד״ק נקרא כן לפי שהתושב בעיר מגולה לכל וידוע הוא ומשפחתו, משא״כ הגר, וריב״ל אמר: לפי שבארץ המזרח (קֶדֶם) נברא האדם הקדמון, וכל המשפחה הראשונה גרה שם בימי קדמונים, הֻשאל לכל תושב נושן באיזה מקום, כשה״ת קַדְמֹנִי, ונאמר זרח בצרעת כטעם בֹּהַק, ואולי גם שֵׂיבָה זָרְקָה בו דהושע ז׳ ט׳ כמו זָרְחָה.

Jes 60,1 ‖ Ps 112,4.

וְזָרַח Dt 33,2 ‖ Jes 58,10 ‖ Eccl 1,5.
זָרְחָה *3 perf. f.* Ex 22,2 ‖ 2R 3,22 ‖ Nah 3,17 ‖ 2Ch 26,19.
וְזָרְחָה Mal 3,20.
זוֹרֵחַ *pt.* Eccl 1,5.
כִּזְרֹחַ *inf. cs.* Jud 9,33 ‖ Jon 4,8.
יִזְרַח, יִזְרָח *3 impf.* 2S 23,4 ‖ Jes 60,2 ‖ Job 9,7.
וַיִּזְרַח־ Gn 32,32.
תִּזְרַח *f.* Ps 104,22.

[זֶרַח] זַרְחֵךְ *suff.*

ortus lucis.

Jes 60,3.

וַיִּזְרַע Gn 26,12.
וַיִּזְרָעֶהָ *suff.* Jud 9,45.
נִזְרַע] נִזְרָע *1 pl.* Lev 25,20.
תִּזְרְעוּ, תִּזְרָעוּ *2 pl.* Lev 25,11 ‖ Jer 4,3.35,7.
יִזְרְעוּ] יִזְרָעוּ *3 pl.* Hos 8,7.
וַיִּזְרְעוּ Ps 107,37.
נִזְרַע] וְנִזְרְעָה *Ni. 3 f.* Nu 5,28.
וְנִזְרַעְתֶּם *2 pl.* Ez 36,9.
יִזָּרֵעַ, יִזָּרַע *3 impf.* Lev 11,37 ‖ Nu 21,4 ‖ Nah 1,14.
תִּזָּרַע *f.* Dt 29,22.
זֹרַע] זֹרָעוּ *Pu. 3 perf. pl.* Jes 40,24.
הִזְרִיעַ] מַזְרִיעַ *Hi. pt.* Gn 2,11. *12.*
תַּזְרִיעַ *3 impf. f.* Lev 12,2.

זֶרַע, זָרַע

satio, tempus serendi; semen, segetes; semen virile; proles, posteri; stirps, gens, familia; genus hominum.

בספרים המאוחרים בא זרע במובן משפחה כבארמית זַרְעִית, וזה טעם ודבר שלום לכל זרעו, להגיד בית אבתם וזרעם. י״ג בזכריה ח׳ י״ב: כי־הַזֶּרַע שלום או כי־זַרְעָהּ שלום, וביחזקאל י״ז ה׳: בשדה־זָרַ; במלאכי ב׳ ג׳ קורין השבעים: הנני גֹּרֵעַ (= גֹּרֵעַ) לכם הַזְּרֹעַ, ויונתן קורא בתהלים ל״ז כ״ו: וּזְרֹעוֹ לברכה!

Gn 1,11.*12.*29².4,25.7,3.8,22.15,3 19,32.*34.*21,12.38,8.9.47,19.23 ‖ Lev 11,37.38.15,16.17.18.32.19, 20.22,4.26,5.27,16 ‖ Nu 5,13.28. 20,5 ‖ Dt 28,38 ‖ 1S 1,11,2,20 ‖ 1R 11,39.18,32 ‖ 2R 11,1.17,20 ‖ Jes 1,4.6,13.14,20.23,3.41,8.45,25.53, 10.55,10.57,3.4.59,21.61,9.65,9. 23 ‖ Jer 2,21.7,15.23,8.31,27(26). 36(35).37(36)33,22.26² ‖ Ez 17,5 Zach 8,12 ‖ Mal 2,15 ‖ Ps 22,24² 31.105,6 ‖ Esr 9,2 ‖ Neh 9,2 ‖ 1Ch 16,13 ‖ 2Ch 22,10.

וְזֶרַע, וָזָרַע Lev 22,13 ‖ Jes 5, 10 ‖ Jer 31,27(26).35,7.9 ‖ Ps 37, 28.69,37 ‖ Prv 11,21.
הַזֶּרַע, הַזָּרַע Gn 38,9 ‖ Dt 22,9 ‖ Am 9,13 ‖ Hag 2,19 ‖ Mal 2,3 ‖ Ps 126,6 ‖ Ruth 4,12.

כְּזֶרַע Ex 16,31.
לְזֶרַע, לַזָּרַע Gn 47,24 ‖ Lev 18, 20 ‖ Jes 45,19 ‖ Ez 20,5 ‖ 2Ch 20,7.
מִזֶּרַע Lev 21,21.22,4.27,30 ‖ Nu 17,5 ‖ 1R 11,14 ‖ 2R 25,25 ‖ Jer 41,1 ‖ Ez 17,5.13.43,19.44,22 ‖ Esth 6,13 ‖ Dan 9,1.
וּמִזֶּרַע Dan 1,3.
כְּזֶרַע־ Nu 11,7.
זַרְעִי *suff.* 1S 20,42.24,22.
זַרְעֲךָ, זַרְעֶךָ Gn 3,15.13,16².15,5. 13.17,7.10.21,13.22,17².26,4.*24.* 28,14.32,13.48,11 ‖ Dt 11,10.14, 22.28,59.30,6 ‖ 1S 20,42 ‖ 2S 7, 12 ‖ Jes 30,23.43,5.44,3.48,19.59, 21 ‖ Jer 30,10.*46.27* ‖ Ps 89,5 ‖ Job 5,25.39,12 ‖ Eccl 11,6 ‖ 1Ch 17,11.
זַרְעֵךְ Gn 16,10.24,60 ‖ Jes 17,11.
וְזַרְעֲךָ, וְזַרְעֶךָ Gn 17,9 ‖ Dt 30,19.
וְזַרְעֵךְ Jes 54,3.
בְּזַרְעֲךָ Gn 22,18.*26,4.*
וּבְזַרְעֲךָ, וּבְזַרְעֶךָ Gn 28,14 ‖ Dt 28,46 ‖ 2R 5,27.
לְזַרְעֲךָ Gn 12,7.*24,7.*15,18.26,4. 48,4 ‖ Ex 33,1 ‖ Dt 34,4.
וּלְזַרְעֲךָ, וּלְזַרְעֶךָ Gn 13,15.17,7.8. 26,3.28,4.13.35,12 ‖ Nu 18,19.
מִזַּרְעֲךָ Gn 17,12 ‖ Lev 21,17.
וּמִזַּרְעֲךָ Lev 18,21.
זַרְעֲכֶם Gn 9,9 ‖ Ex 32,13 ‖ Lev 22,3.26,16 ‖ Jes 66,22.
לְזַרְעֲכֶם Ex 32,13.
זַרְעוֹ Gn 1,11.12.46,6.7 ‖ Lev 21, 15.27,16 ‖ Dt 31,21 ‖ Jos 24,3 ‖ 1R 2,33 ‖ Jer 29,32.36,31.49,10 ‖ Ps 89,30.37.112,2 ‖ Esth 10,3.
וְזַרְעוֹ Gn 48,19 ‖ Nu 14,24.24,7 ‖ Jer 22,28 ‖ Ps 25,13.37,25.26.
בְּזַרְעוֹ Dt 4,37.
לְזַרְעוֹ Gn 17,19 ‖ Neh 9,8.
וּלְזַרְעוֹ Ex 28,43.30,21 ‖ Nu 25, 13 ‖ 2S 22,51 ‖ 1R 2,33 ‖ Ps 18,51.
מִזַּרְעוֹ Lev 20,2.3.4 ‖ Jer 22,30. 33,26.

וּמִזַּרְעוֹ 2S 4,8.
זַרְעָהּ Gn 3,15.
זַרְעָם Jes 61,9 ‖ Ps 106,27 ‖ Job 21,8 ‖ Esth 9,27.31.
וְזַרְעָם Ps 21,11.102,29 ‖ Esr 2, 59 ‖ Neh 7,61.
בְּזַרְעָם Dt 10,15.
וּלְזַרְעָם Dt 1,8.11,9.
מִזַּרְעָם Esth 9,28.
זְרָעִים] וְזַרְעֵיכֶם *pl. suff.* 1S 8, 15.

זֵרוּעַ

satum.

ע״מ חָבוּק, כִּפּוּר, והציר״ה בעבור הרי״ש.

Lev 11,37.

זֵרוּעִים] זֵרוּעֶיהָ *pl. suff.* Jes 61, 11.

זֵרֹעַ] הַזֵּרֹעִים *pl.*

viridia, olera.

Dan 1,12.

זֵרְעֹן ?] זֵרְעֹנִים Dan 1,16.

מִזְרָע] מִזְרַע *cs.*

locus consitus, arvum.

Jes 19,7.

v. ch. et n. pr. יִזְרְעֶאל, זְרֻבָּבֶל.

זְרֹעַ, זְרוֹעַ

brachium; *trop.* robur, vires, potentia; militum vis, copiae, exercitus; violentia; praesidium, auxilium; *adiutor, socius.*

מפני שאֹמֶץ החי והצמח תלוי בזְרֹעוֹ (כחי וראשית אוני, אל תתן לנשים חילך) ולפיהן גבורתו או חולשתו, השאל שם זה על היד ועל האֹמֶץ, והרבה כתובים מעידים ע״ז. השבעים קורין בש״א, ב׳ ל״א: וגדעתי את זַרְעֲךָ ואת־זֶרַע בית אביך, וכן ביחזקאל ל״א י״ז: וּזְרֹעוֹ ישבו בצלו; י״ג בישעיה ט׳ י״ט: בשר זְרֹעוֹ, ובל״ג ב׳: זְרֹעֵנוּ לבקרים (נו = ם), וכן נמצא באיזה נוסחאות (ואולי יש לגרוס עֶזְרֵנוּ ומקביל אל ישועתנו).

Dt 33,20 ‖ 1S 2,31 ‖ Jes 51,9.52, 10.63,12 ‖ Ez 30,21 ‖ Ps 10,15.83, 9.89,14 ‖ Job 22,8.26,2.40,9 ‖ 2Ch 32,8.

[מִזְרָקִים] כַּמִּזְרָקִים *pl. I.* Zach 14,20.

מִזְרְקֵי *cs.* Nu 7,84 ‖ 2Ch 4,8.

בְּמִזְרְקֵי Am 6,6.

מִזְרָקוֹת *pl. II.* 2R 12,14 ‖ Neh 7,70.

הַמִּזְרָקֹת, הַמִּזְרָקוֹת Ex 38,3 ‖ Nu 4,14 ‖ 1R 7,40.*45* ‖ 2R 25,15 ‖ Jer 52,18.19 ‖ 2Ch 4,11.

וְהַמִּזְרָקוֹת 1R 7,50 ‖ 1Ch 28,17 ‖ 2Ch 4,22.

וּמִזְרְקֹתָיו *suff.* Ex 27,3.

[זָרַר] וַיְזוֹרֵר *Po. 3 impf.*

sternutare.

עניינו עטישה, וקרוב אל זור ע״ש סחיטת הליחה, או אל זרה ע״ש שיורדו המתעטש בכח להוץ. ויש מחברין לשרש זה גם בנין זרו.

2R 4,35.

—— זָרָה et זוּר v. זרו ——

זֶרֶת

spithama.

מדה ידועה, לרד״ק שרשו זָרָה ע״מ קֶרֶת או זֵרֵי ע״מ דֶּלֶת, וי״א שהוא קצורו של זֶעֶרֶת (אצבע קטנה) בהפך של גודל או אגודל, ע׳ הערה אל זָרָה.

Ex 28,16.*39,9*.43,13.

וָזָרֶת, וְזֶרֶת Ex 28,16,*39,9* ‖ 1S 17,4.

בַּזֶּרֶת Jes 40,12.

זֶבֶד טוֹב זְבָדַנִי אֱלֹהִים, אַף־בּוֹ יָגִיל כְּבוֹדִי,
זֹאת הָיְתָה־לִּי כִּי שְׂפַת־קָדְשׁוֹ אָהַבְתִּי מֵעוֹדִי!

ח

חָבַב v. חֹב

[חָבָא] et חָבָה חֲבִי *imper.*

se abscondere, latere; *Hi.* occultare.

קרוב לחפה וחפף. בדקדוק חֲבִי כמעט רגע י״א לפי שעַם לפעמים נקבה (שמות ה׳ ט״ז, ירמיה ה׳ ה׳), וי״א שהוא ת׳ חֲבֵה, ולרד״ק הוא שם ע״מ שְׁבִי, אך אינו מתישב היטב. יש מפרשין באיוב ל״ח ל׳ וקורין: „כאבן מים יתלכדו ופני תהום יתחבאו” והמליצה עולה

[אֶזְרוֹעַ] וּבְאֶזְרוֹעַ Jer 32,21.

וְאֶזְרֹעִי *suff.* Job 31,22.

—— v. ch. דְּרַע ——

°[זָרַף] זַרְזִיף

irrigatio, imber.

זרף קרוב לזרב וזרם, לרד״ק הוא שם ולדעת אחרים פעל, ושניהם נמצאו בדרד״ל, וי״פ מלשון כריתה (כצרב בערבית) והוא עשב הנשאר בקרקע אחרי שנקצץ, ומקביל אל גז; ואולי הוא תאר לארץ צִחה וחרבה מן השרב עד שנצרבו פניה.

Ps 72,6.

זָרַק

spargere, inspergi.

הוראתו ידועה. י״נ בהושע ז׳ ט׳: זָרְקָה בו, וי״פ כמו זָרְחָה.

Ex 24,6.

וְזָרַק Lev 17,9.

וּזְרָקוֹ *suff.* Ex 9,8.

זָרְקָה *3 perf. f.* Hos 7,9.

וְזָרַקְתָּ *2 perf.* Ex 29,16.20.

וְזָרַקְתִּי *1 perf.* Ez 36,25.

וְזָרְקוּ *3 pl.* Lev 1,5.11.*3,8.13.* 3,2.

[זֹרֵק] הַזֹּרֵק *pt.* Lev 7,14.

זֹרְקִים *pl.* 2Ch 30,16.

וְלִזְרֹק *inf. cs.* Ez 43,18.

וּזְרֹק *imper.* Ez 10,2.

תִּזְרֹק *2 impf.* Nu 18,70 ‖ 2R 16,15.

יִזְרֹק *3 impf.* Lev 7,2 ‖ Jes 28,25.

וַיִּזְרֹק Ex 9,10.24,8 ‖ Lev 8,19.*24.* 2R 16,13 ‖ 2Ch 34,4.

וַיִּזְרְקֵהוּ *suff.* Lev 9,12.*18.*

וַיִּזְרְקוּ *3 pl.* Job 2,12 ‖ 2Ch 29,22².35,11.

זֹרַק *Pu. 3 perf.* Nu 19,30.20.

מִזְרָק

vas unde spargitur, patera sacrifica, crater.

Nu 7,13.*19.25.31.37.43.49.55.61. 67.73.79.*

הַמִּזְרָק Nu 7,85.

כַּמִּזְרָק Zach 9,15.

וּזְרוֹעַ Jes 53,1 ‖ Job 38,15 ‖ Ps 98,1.

הַזְּרֹעַ, הַזְּרוֹעַ Nu 6,19 ‖ Dt 18,3 ‖ Dan 11,6.

וְהַזְּרֹעַ Dt 7,19.

בִּזְרֹעַ, בִּזְרוֹעַ Ex 6,6 ‖ Jes 44,12 ‖ Ez 17,9 ‖ Ps 77,16.89,11.

וּבִזְרֹעַ, וּבִזְרוֹעַ Dt 4,34.5,15.*26,8* ‖ 2R 17,36 ‖ Jes 62,8 ‖ Jer 21,5 ‖ Ez 20,33.*34* ‖ Ps 136,12.

מִזְּרוֹעַ Job 35,9.

זְרֹעִי, זְרוֹעִי *suff.* Jes 51,5.63,5 ‖ Ps 89,22.

וּבִזְרוֹעִי Jer 27,5.

זְרֹעֲךָ, זְרוֹעֲךָ, זְרוֹעֶךָ Ex 15,16 ‖ 1S 2,31 ‖ Ps 71,18.79,11 ‖ Cant 8,6.

וּזְרֹעֲךָ, וּזְרוֹעֲךָ 1R 8,42 ‖ Ez 4,7 ‖ Ps 44,4 ‖ 2Ch 6,32.

וּבִזְרֹעֲךָ Dt 9,29 ‖ Jer 32,17.

זְרֹעוֹ, זְרוֹעוֹ 2S 1,10 ‖ Jes 9,19.30,30.59,16 ‖ Jer 17,5 ‖ Zach 11,17².

וּזְרֹעוֹ Dt 11,2 ‖ Jes 17,5.40,10.48,14 ‖ Jer 48,25 ‖ Ez 31,17 ‖ Dan 11,6.

בִּזְרֹעוֹ Jes 40,11.

לִזְרֹעוֹ Ez 22,6.

זְרֹעָם Jes 33,2.

וּזְרוֹעָם Ps 44,4.

[זְרֹעִים] וּזְרֹעִים *pl. I.* Dan 11,31.

זְרֹעֵי *cs.* Gn 49,24.

וּזְרֹעֵי *suff.* Jes 51,5.

זְרֹעָיו 2R 9,24.

זְרֹעֹת, זְרֹעוֹת, זְרוֹעוֹת *pl. II.* Dt 33,27 ‖ Ez 30,24².25 ‖ Ps 37,17.

וּזְרֹעוֹת Ez 30,25 ‖ Job 22,9 ‖ Dan 11,15.22.

[זְרֹעֹתַי] זְרֹעֹתַי, זְרוֹעֹתַי *suff.* 2S 22,35 ‖ Ps 18,35.

זְרוֹעֹתֵיכֶם Ez 13,20.

זְרֹעֹתָיו, זְרוֹעֹתָיו, זְרוֹעוֹתָיו Jud 15,14.16,12 ‖ Ez 30,22 ‖ Hos 11,3.

וּזְרֹעֹתָיו Dan 10,6.

זְרוֹעֹתֶיהָ Prv 31,17.

זְרוֹעֹתָם Hos 7,15.

יפה. יש מחברין לשרש זה גם מַחֲבַת, אבל לדעת האחרונים שרשו חָבַת.

Jes 26,20.

נֶחְבָּא *Ni. 3 perf.* Jud 9,5.

נַחְבֵּאתָ *2 perf.* Gn 31,27.

וְנַחְבֵּאתָ 1S 19,2.

נֶחְבְּאוּ־ ,נֶחְבָּאוּ *3 pl.* Jos 10,27‖Job 29,10.

וְנֶחְבָּאוּ Job 29,8.

וְנַחְבֵּתֶם *2 pl.* Jos 2,16.

נֶחְבָּא *pt.* 1S 10,22‖2S 17,9.

נֶחְבְּאִים *pl.* Jos 10,17.

וְנֶחְבָּה (= וְנַחְבֹּה) *inf.* Jer 49,10.

בְּהֵחָבֵא Dan 10,7.

לְהֵחָבֵא ,לְהֵחָבֵה 1R 22,25 ‖ 2R 7,12‖2Ch 18,24.

וָאֵחָבֵא *1 impf.* Gn 3,10.

תֵּחָבֵא *2 impf.* Job 5,21.

יֵחָבְאוּ *3 impf. pl.* Am 9,3.

וַיֵּחָבְאוּ Jos 10,16.

חָבָא] חֻבְּאוּ *Pu. 3 pl.* Job 24,4.

הֶחְבִּיא] הֶחְבִּיאָנִי *Hi 3 perf. suff.* Jes 49,2.

הֶחְבִּיאָה *3 f.* Jos 6,25.

הֶחְבְּאָתָה Jos 6,17.

וָאַחְבִּא *1 impf.* 1R 18,13.

וַתַּחְבִּא *3 f.* 2R 6,29.

יַחְבִּיא] וַיַּחְבִּיאֵם *3 impf. suff.* 1R 18,4.

הָחְבָּא] הָחְבָּאוּ *Ho. 3 perf. pl.* Jes 42,22.

הִתְחַבְּאוּ־ *Hith. 3 pl.* 1S 14,11.

מִתְחַבֵּא *pt.* 2R 11,3 ‖ 2Ch 22,9.12.

מִתְחַבְּאִים *pl.* 1Ch 21,20.

הַמִּתְחַבְּאִים 1S 14,22.

יִתְחַבֵּא *3 impf.* 1S 23,23.

וַיִּתְחַבֵּא Gn 3,8.

יִתְחַבְּאוּ] יִתְחַבָּאוּ *3 pl.* Job 38,30.

וַיִּתְחַבְּאוּ 1S 13,6.

מַחֲבָא] כְּמַחֲבֵא־

latibulum.

Jes 32,2.

מַחֲבָא] הַמַּחֲבֹאִים *pl.* 1S 23,23.

חֶבְיוֹן

velamen.

השבעים מתרגמין חביון מענין חִבָּה ואהבה וקורין וְשָׂם ת׳ וְשָׂם, והוא כעין מליצת הַשָּׂם־עבים רכובו!

Hab 3,4.

חָבַב] חֹבֵב *pt.*

amare.

לרב המפרשים כתרגומו וכטעם והייתם לי סגֻלה, ולהרמב״ן הוא מענין חביון, יחביא ויסתיר ויגן (כמו חופף), וכן פתר מנחם.

Dt 33,3.

חֹב] בְּחֻבִּי *suff.*

sinus, gremium.

ע״מ חֹק חֻקִּי, וטעמו כמו בְּחֵיקִי, וכן הוראת חֻבָּא בארמית, סורית ושמרונית (והרד״ק בשרשיו אמר: לטמון עוני באהבתי אותו).

Job 31,33.

—חָבַת v. מַחֲבַת; v. n. pr.—

חָבַט] חֹבֵט *pt.*

excutere.

שגור הרבה בדרז״ל.

Jud 6,11.

תַּחְבֹּט *2 impf.* Dt 24,20.

יַחְבֹּט *3 impf.* Jes 27,12.

וַתַּחְבֹּט *f.* Ruth 2,17.

יֵחָבֵט] יֵחָבֶט *Ni. 3 impf.* Jes 28,27.

I חָבַל] חָבָל

ligare, obligare; pignore obligare.

הרד״ק מחלק שרש חבל ותולדותיו לששה ענינים שונים, ויש מעמידין אותו על שלשה, ואני העמדתיו, כדעת האחרונים, על שנים: הא׳) בהוראת קִשּׁוּר (חבל = כבל) והתחיבות, ומזה משכון (עבוט = עבות), ומזה גם חֲבֹל חבלנו לך דנחמיה א׳ ז׳, כלומר חוב וְאָשָׁם אנחנו חיבים ואשמים לך (ומלב״ם מפרשו על ביהמ״ק כדרשת חז״ל: למה נקרא שמו משכן? שנתמשכן בעונותידם של ישראל), ואולי יש לחבר לו גם לא אחבֹּל דאיוב; הפֻּעַל מורה התגולל והתהפך בצירים וחבלים, ובהשאל על ההולדה. ואולי יורה על ההפך כאשר יאמר הגרמני „ענטבינדען, ענטבינדונג״. הב׳) בהוראת נזק, פצע וחבלה, כבארמית ובשאר לשונות בני שם; ויש מחברים לו גם הפֻּעַל בהוראת צער ועצבון. ויתכן להעמיד כל השרש על ענין אחד, שהרי גם שרש חָבַר מורה על הקשור והפצע יחד, וכעין זה torquere ברומית מורה על שזירת חבל וגם על ענויים קשים (סטריק מורה באנגלית חִבּוּר גם הכאה ופציעה). חֹבְלִים דעמוס ב׳ ח׳ להמפרשים הוא בינוני פָּעוּל, וטעם יטו להרד״ק מענין הַסִּבָּה, ולהראב״ע יטו משפט, ואולי הוא שֵׁם ע״מ נְעָרִים, ויטו כמו יַדּוּ, כלומר יפילו גורלות. י״מ חֹבְלִים דזכריה ג״כ מענין קשר והבורה (פערבינדונג, געמיינשאפט), וזה טעם להפיר את־בריתי; ואולי הוא כמו בּחֳלָיִם, ע״ש ונפשם בָּחֲלָה בי.

Ez 18,16.

חָבַלְנוּ *1 perf. pl.* Neh 1,7.

חֹבֵל *pt.* Dt 24,6.

חֹבְלִים ? *pl.* Zach 11,7.

הַחֹבְלִים Zach 11,14.

חָבוּל] חֲבֻלִים *pass. pl.* Am 2,8.

חָבֹל *infin. abs.* Ex 22,25.

חֲבֹל] חֲבְלֵהוּ *imper. suff.* Prv 20,16.27,13.

תַּחְבֹּל ,תַּחֲבֹל *2 impf.* Ex 22,25‖Dt 24,17‖Job 22,6.

יַחֲבֹל *3 impf.* Dt 24,6.

יַחְבֹּלוּ ,יַחְבְּלוּ *pl.* Job 24,3.9.

נֶחְבַּל] יֵחָבֶל (נס״א) *Ni. 3 impf.* Prv 13,13.

חִבֵּל] חִבְּלָה *Pi. 3 perf. f.* Cant 8,5.

חִבְּלַתְךָ (al. לַ) *suff.* Cant 8,5.

יְחַבֵּל] יְחַבֶּל־ *3 impf.* Ps 7,15.

חֲבֹל

pignus.

Ez 18,12.16.33,15‖Neh 1,7.

חֲבֹלָה] חֲבֹלָתוֹ *suff.* Ez 18,7.

חֵבֶל

tormenta, *dolores parturientium.*

צירים וחבלי יולדה המתהפכת בחלְיה. יש מחברין לזה גם חבלים דאיוב כ״א י״ז וכל חֶבְלֵי בסגול הח׳, אך להאחרונים בא בשני משקלים מן חֵבֶל.

Jes 66,7.

חֲבָלִים *pl.* Jer 13,21.22,23.
וַחֲבָלִים Jes 13,8 ‖ Jer 49,24.
חֶבְלֵי *cs.* Hos 13,13.
בַּחֲבָלֶיהָ *suff.* Jes 26,17.
חֶבְלֵיהֶם Job 39,3.

חֶבֶל

funis, funiculus, funis mensorius; ager admensus, sorte alicui tributus; *hereditarius;* tractus terrae; laqueus pedica; caterva hominum.

הוראתו הראשונה למיתר, ומזה העבותות של פח ויקוש, והשאל לחלק קרקע ומדה בחבל, לסגל חבורת אנשים, ובקהלת י״ב ו׳ לחוט השדרה (ולד״ק לתקות חבל החיים).

Dt 3,4.13.14.32,9 ‖ 1S 10,5.10 ‖ 1R 4,13 ‖ Mich 2,5 ‖ Zeph 2,5.6.7 ‖ Zach 2,5 ‖ Ps 105,11 ‖ Eccl 12.6 ‖ 1Ch 16,18.

וְחֶבֶל Jos 17,14.
הַחֶבֶל 2S 8,2.
בְּחֶבֶל Ps 78,55.
בַּחֶבֶל Jos 2,15 ‖ 2S 8,2 ‖ Am 7,17.
וּבְחֶבֶל Job 40,25.
מֵחֶבֶל Jos 19,9.29.
חַבְלוֹ *suff.* Job 18,10.
חֲבָלִים *pl.* 2S 8,2.17,13 ‖ Ez 47,13 ‖ Ps 16,6 ‖ Job 21,17.
וַחֲבָלִים 1R 20,31.32 ‖ Ps 140,6.
בַּחֲבָלִים Jer 38,6.11.13 ‖ Ez 27,24.
לַחֲבָלִים Jer 38,12.
חַבְלֵי־ *I. cs.* Jos 17,5.
בְּחַבְלֵי Jes 5,18 ‖ Hos 11,4 ‖ Job 36,8 ‖ Esth 1,6.
וּבְחַבְלֵי Prv 5,22.
חֶבְלֵי *II. cs.* 2S 22,6 ‖ Ps 18,5.*116*,3.6.119,61.
חֲבָלָיִךְ [חֲבָלָיִךְ *suff.* Jes 33,23.
חֲבָלָיו Jes 33,20.

חֹבֵל] הַחֹבֵל

nauta, nauclerus.

Jon 1,6.

חֹבְלִים] חֹבְלֵי *pl. cs.* Ez 27,29.
חֹבְלַיִךְ] חֹבְלַיִךְ *suff.* Ez 27,8.28.
וְחֹבְלָיִךְ Ez 27,27.

חִבֵּל

malus nauticus.

שה״ת לתרן הספינה, שבו יתאחדו קשרי החבלים, ע״מ שִׁלֵּם.

Prv 23,34.

תַּחְבּוּלָה] בְּתַחְבּוּלֹתָו K. *suff.*
consilium prudens vel callidum; *gubernatio.*

Job 37,12.

תַּחְבֻּלוֹת *pl.* Prv 1,5.11,14.12,5.
בְּתַחְבֻּלוֹת Prv 24,6.
וּבְתַחְבֻּלוֹת Prv 20,18.
בְּתַחְבּוּלֹתָו Q *suff.* Job 37,12.

II חָבַל] חָבַלְנוּ *1 perf. pl.*

pervertere, perversum esse, prave agere; *Pi.* evertere, disturbare, vastare.

הבאנו פה גם דנחמיה לדעת רב המפרשים והשבעים, וי״ג חֲבֹל חִבַּלְנוּ; זה דמשלי י״ג י״ג הוא מן חבל הראשון, ויְשֻׁלָּם דסוף פסוקא לַעַד. י״ג בישעיה י׳ כ״ז יְחֻבַּל או וְחָבַל ומקביל אל יָסוּר.

Neh 1,7.

חֹבֵל] חֹבְלִים? *pt. pl.* Zach 11,7.
הַחֹבְלִים Zach 11,14.
חֲבֹל (= חָבֹל?) *infin.* Neh 1,7.
אֶחְבֹּל *1 impf.* Job 34,31.
וְחִבֵּל *Pi 3 perf.* Eccl 5,5.
מְחַבֵּל] מְחַבְּלִים *pt. pl.* Cant 2,15.
לְחַבֵּל *inf. cs.* Jes 13,5.32,7.54,16.
תְּחַבֵּל *3 impf. f.* Mich 2,10.
וְחֻבַּל *Pu. 3 perf.* Jes 10,27.
חֲבָלָה] חֻבָּלָה *f.* Job 17,1.

חֶבֶל] וְחֶבֶל

perditio, vastatio.

Mich 2,10.

—v. chald.—

חֲבַצֶּלֶת

lilium, narcissus.

י״א ששרשו חָבַץ וי״א בָּצָל, ולד״ק מֻרכב משתי מלות, וכ״ז רק השערות לא מבררות.

Cant 2,1.

כַּחֲבַצֶּלֶת Jes 35,1.

—conf. n. pr. חֲבַצִּנְיָה—

חָבַק] חֹבֵק *pt.*

implicare, complicare, amplecti.

נמצא גם בערבית, ובסורית החדשה בפ״א ת׳ הבי״ת. ע׳ הערה אל אָבַק, בקצת נוסחאות בקהלת ג׳ ה׳ מְחַבֵּק, וכת״י.

Eccl 4,5.

חֹבֶקֶת *f.* 2R 4,16.
לַחֲבוֹק *inf. cs.* Eccl 3,5.
חִבֵּק] חִבְּקוּ *Pi. 3 perf. pl.* Job 24,8 ‖ Thr 4,5.
מֵחַבֵּק] מֵחַבֵּק *infin.* Eccl 3,5.
וּתְחַבֵּק *2 impf.* Prv 5,20.
תְּחַבְּקֶנָּה *suff.* Prv 4,8.
וַיְחַבֵּק ,וַיְחַבֶּק *3 impf.* Gn 29,13.48,10.
וַיְחַבְּקֵהוּ *suff.* Gn 33,4.
תְּחַבֵּק] תְּחַבְּקֵנִי *3 f. suff.* Cant 2,6.*8,3*.

חִבֻּק

complicatio (manuum).

חבוק הידים הוא אות העצלות.

Prv 6,10.*24,33*.

—conf. n. pr. חֲבַקּוּק—

חָבַר] חָבְרוּ *3 perf. pl.*

cohaerere, coniunctum esse; consociari; *fascinare, incantare.*

קרוב אל חָבַל, המחבר ומקשר, ונאמר גם על הקוסם, הקושר בלחשיו את הנחשים וסוגר פיהם מלהזיק (ובערבית בא לענין זה שרש עקד), ודוגמתו גם בלשונות המערב; ולדרז״ל ע״ש שהקוסם מצרף חיות ומקבצם אל מקום אחד (כמו שהיה במכות מצרים); ואולי הוא כמו דָּבַר בחוק המבטא, כלומר לחש. חבור עצבים דהושע יש לפרש כאלו נאסר בחבלי הקסם לעצבים; הַיְחָבְרְךָ דתהלים לד״ק קל כמו הַיְחָבֶרְךָ, ולד״ק פֻּעל כמו היחֻבר לך, ונפל הדגש להקל, וטעמו כמו לא יגורך רע (רד״ק). י״ב באיוב ט״ז ד׳ אַחְבִּירָה ת׳ אַחְבִּירָה, ול״נ אַכְבִּירָה.

Gn 14,3.

חוֹבֵר *pt.* Ps 58,6.
וְחֹבֵר Dt 18,11.
חוֹבְרוֹת, חֹבֶרֶת *pl. f.* Ex 26,3². 28,7.39,4‖Ez 1,9.11.
חָבוּר *pt. pass. cs.* Hos 4,17.
חִבַּר *Pi. 3 perf.* Ex 36,10.
וְחִבַּרְתָּ *2 perf.* Ex 26,2.9.11.
לְחַבֵּר *inf. cs.* Ex 36,18.
וַיְחַבֵּר *3 impf.* Ex 36,10.13.16.
וַיְחַבְּרֵהוּ *suff.* 2Ch 20,36.
[חֻבַּר] חֻבָּר *Pu. 3 perf.* Ex 39,4.
וְחֻבָּר Ex 28,7.
[חֻבְּרָה] שֶׁחֻבְּרָה־ *f.* Ps 122,3.
יְחֻבַּר Q. *3 impf.* Eccl 9,4.
הַיְחָבְרְךָ (=הֲיִתְחַבֶּרְךָ) *suff. interrog.* Ps 94,20.
[הֶחְבִּיר] אַחְבִּירָה *Hi. 1 impf.* Job 16,4.
(הִתְחַבֵּר =) אֶתְחַבַּר *Hithp. 3 perf.* 2Ch 20,35.
כְּהִתְחַבֶּרְךָ (al. 'כְּהִ) *inf. suff.* 2Ch 20,37.
[יִתְחַבְּרוּ] יִתְחַבָּרוּ *3 impf. pl.* Dan 11,6.

חָבֵר

socius, amicus, adiutor; f. = coniunx.

Ps 119,63‖Prv 28,24.

חֲבֵרוֹ *suff.* Eccl 4,10.
חֲבֵרִים *pl.* Jud 20,11‖Cant 8,13.
וְחַבְרֵי *cs.* Jes 1,23.
חֲבֵרֶיךָ *suff.* Cant 1,7.
מֵחֲבֵרֶךָ Ps 45,8.
חֲבֵרָיו, חֲבֵרוֹ Jes 44,11 ‖ Ez 37, 16.19.
[חֲבֶרֶת] חֲבֶרְתְּךָ *f. suff.* Mal 2,14.

[חַבָּר] חַבָּרִים *pl.*

socius.

לרש״י גם זה מכשפים, וכת״י חַכִּימַיָּא.

Job 40,30.

חֶבֶר, חֲבֶר

societas; *fascinatio.*

Dt 18,11 ‖ Hos 6,9 ‖ Prv 21,9.*25*, *24*.
חֲבָרִים *pl.* Ps 58,6.
חֲבָרַיִךְ *suff.* Jes 47,9.
בַּחֲבָרַיִךְ Jes 47,12.

[חֶבְרָה] לְחֶבְרָה

societas, sodalitium.

Job 34,8.

[חֹבֶרֶת] הַחֹבֶרֶת

iunctura.

Ex 26,10.*36*,*17*.

בַּחֹבָרֶת Ex 26,4.10.

[מַחְבֶּרֶת] בְּ, בַּמַּחְבָּרֶת

iunctura, locus quo res alteri adiungitur.

Ex 26,4.*36*,*11*.5.*36*,*12*.36,11.17.

מַחְבַּרְתּוֹ *suff.* Ex 28,27.*39*,*20*.

[מְחַבֶּרֶת] לַמְחַבְּרוֹת *pl.*

trabes ligneae ad copulandum; fibulae ferreae.

2Ch 34,11.

וְלַמְחַבְּרוֹת 1Ch 22,3(2).

[חַבּוּרָה] וּבַחֲבֻרָתוֹ *suff.*

vulnus, vibix, tuber.

ע״ש הדם הצרור והנקרש והכתם, ובא על שני משקלים, קל וכבד.

Jes 53,5.

חַבּוּרָה Ex 21,25.
וְחַבּוּרָה Jes 1,6.
לְחַבֻּרָתִי *suff.* Gn 4,23.
חַבֻּרוֹת *pl.* Prv 20,30.
חַבּוּרֹתָי *suff.* Ps 38,6.

[חֲבַרְבֻּרָה] חֲבַרְבֻּרֹתָיו *pl. suff.*

maculae, virgae pardi.

עור הנמר מנומר בשרטוטין וכתמים, כעין מה שנקרא בצאן עקדים, כמין חבל סביב הרגל.

Jer 13,23.

הִתְחַבְּרוּת

consociatio.

Dan 11,23.

———v. ch. et n. pr.———

[חָבַשׁ] וְחָבַשְׁתָּ *2 perf.*

ligare, obligare, circumligare; iumenta sternere; claudere; imperio coercere, imperare.

אח אל חָבַק (כדרז״ל) ואל כָּבַשׁ, ונאמר על כל התול וכריכה שנעשה בהדוק, וטעם חָבַשׁ דישעיה כָּבַשׁ ועָצַר בעם המתפרץ או מְחַבֵּשׁ שברו; ושנור בדרז״ל חָבוּשׁ בבית האסורים, ובערבית בית הכלא נקרא מַחְבַּשׁ. י״ג בתהלים קמ״ז ג׳: ומחבש לְעַצְּבוֹתָם, ובאיוב כ״ח י״א: נִבְכֵי נהרות חִבֵּשׁ, ויש פותרין את זה משרשי עָבַשׁ וְיָבַשׁ.

Ex 29,9.

חֲבַשְׁתֶּם *2 pl.* Ez 34,4.
חֹבֵשׁ *pt.* Jes 3,7.
חָבוּשׁ *pass.* Jon 2,6.
חֲבוּשִׁים, חֲבֻשִׁים *pl.* Jud 19, 10‖2S 16,1‖Ez 27,24.
חֲבשׁ *inf. cs.* Jes 30,26.
לַחֲבשׁ Jes 61,1.
לְחָבְשָׁהּ *suff.* Ez 30,21.
חֲבוֹשׁ *imper.* Ez 24,17 ‖ Job 14, 13.
חִבְשׁוּ *pl.* 1R 13,13.27.
אֶחֱבשׁ *1 impf.* Ez 34,16.
אֶחְבְּשָׁה־ 2S 19,27.
וָאֶחְבָּשֵׁךְ *suff.* Ez 16,10.
יַחֲבוֹשׁ *3 impf.* Job 34,17.
וַיַּחֲבשׁ־, וַיַּחֲבשׁ Gn 22,3‖Lev 8, 13‖Nu 22,21‖2S 17,23‖1R 2,40. 13,23.
וְיֶחְבָּשׁ Job 5,18.
וְיַחְבְּשֵׁנוּ *suff.* Hos 6,1.
וַתַּחֲבשׁ *3 f.* 2R 4,24.
וַיַּחַבְשׁוּ, וַיַּחְבְּשׁוּ־ *3 pl.* 1R 13, 13.7.
חִבֵּשׁ *Pi. 3 perf.* Job 28,11.
וּמְחַבֵּשׁ *pt.* Ps 147,3.
[חֻבַּשׁ] חֻבְּשָׁה *Pu. 3 perf. f.* Ez 30,21.
[חֻבְּשׁוּ] חֻבָּשׁוּ *pl.* Jes 1,6.

[חֲבִית] הַחֲבִתִּים *pl.* ?

cocta, frixa in sartagine.

מעשה מחבת, ע״מ נָגִיד וּשָׂרִיד בדגש ת׳ נח. יש פותרין שרש זה מן הערבית חבז = לחם, והפעל = אפיית לחם, ויש מן חבת = שפל, שכותלי המחבת שפלים ונמוכים מכותלי קלחת.

1Ch 9,31.

מַחֲבַת

sartago.

Lev 6,14.7,9 ‖ Ez 4,3.

הַמַּחֲבַת Lev 2,5.

וְלַמַּחֲבַת 1Ch 23,29.

——חָגַג v. חַג——

חָגָב

locusta (tr. *caput femoris*).

מין ממיני הארבה; ובקהלת הוא כנוי לאבר המשגל, הקופץ ומנתר כארבה, וכחי נושא את עצמו, ומכיון שתש כחו נעשה כסבל ומשא (לראב״ע רמז על המבושים שנמשכו למטה); והרד״ק פי׳ שאפילו עוף קטן כחגב יהיה לו למשא כשינוח עליו.

2Ch 7,13.

הֶחָגָב Lev 11,22 ‖ Eccl 12,5.

חֲגָבִים [**כַּחֲגָבִים** *pl.* Nu 13,33 ‖ Jes 40,22.

——v. n. pr.——

חָגַג] **וְחַגֹּתֶם** *2 perf. pl.*

saltare, festum (choreis) celebrare.

עיקר ענינו תנועה ותנודה במחוג, וע״ש שהיו מרקדין ומטפחין במועד בהלולי והינני נקרא חג; ובא גם על ההתדועות מפחד ובהלה (בקורבת גיל וחיל).

Ex 12,14 ‖ Lev 23,41 ‖ Nu 29,12.

חוֹגֵג *pt.* Ps 42,5.

וְחֹגְגִים (al. גָ) *pl.* 1S 30,16.

לָחֹג *inf. cs.* Zach 14,18.*19*.

וְלָחֹג Zach 14,16.

חָגִּי *imper. f.* Nah 2,1.

תָּחֹג *2 impf.* Ex 23,14 ‖ Dt 16,15.

תָּחֹגּוּ *2 pl.* Lev 23,39.41.

תְּחָגֻּהוּ *suff.* Ex 12,14.

יָחוֹגּוּ *3 pl.* Ps 107,27.

וְיָחֹגּוּ Ex 5,1.

חַג, חָג

festum; sacrificium festivum, victima.

יֵאָמֵר גם על קרבן החגיגה; ונקראו חגים שלש הרגלים, ומועדים כוללים גם שבת, ר״ה ויוה״כ.

Ex 10,9.12,14.13,6.23,15.*34,18*.32,5.34,25 ‖ Lev 23,6.34.39.41 ‖ Nu 28,17.29,12 ‖ Dt 16,10.13 ‖ Jud 21,19 ‖ 1R 12,32.33 ‖ Jes 30,29 ‖ Ez 45,21 ‖ Hos 9,5 ‖ Zach 14,16.18.*19* ‖ Ps 118,27 ‖ Esr 3,4.6,22 ‖ Neh 8,18 ‖ 2Ch 30,13.21.*35*,*17*.

וְחַג Ex 23,16².34,22².

הֶחָג 1R 8,65 ‖ Ez 45,23 ‖ 2Ch 7,8.

וְהֶחָג 2Ch 7,9.

בֶּחָג, בְּחַג Dt 16,16.31,10 ‖ 1R 8,2 ‖ Ez 45,25 ‖ Neh 8,14 ‖ 2Ch 5,3.8,13.

וּבְחַג Dt 16,16 ‖ 2Ch 8,13.

כֶּחָג 1R 12,32.

חַגִּי *suff.* Ex 23,18.

חַגֵּנוּ Ps 81,4.

חַגֶּךָ [**בְּחַגֶּךָ** Dt 16,14.

חַגָּהּ Hos 2,13.

חַגִּים *pl.* Jes 29,1.

בַּחַגִּים Ez 45,17.

וּבַחַגִּים Ez 46,11.

חַגַּיִךְ *suff.* Nah 2,1.

חַגֵּיכֶם Am 5,21.8,10 ‖ Mal 2,3.

חָגָּא] **לְחָגָּא**

pavor, terror, *causa pavoris*.

ת״י לדהלא, שכל המפחד ירעד ויזדעזע; וי״מ מענין חגוי סלע וענינו מסתר ומפלט, וטעם אליה יפחד יחיש ויחרד להמלט שמה.

Jes 19,17.

——conf. חוּג; v. n. pr.——

חָגָו v. **חָגוּ**] **חַגְוֵי** *pl. cs.*

refugia petrarum, scissurae.

יש מחברין אותו עם חקה, ופתרונו נקיקי הסלעים, ולרד״ק מן חוג בהוראת מפלט ומסתר, או כמובן שן סלע.

Jer 49,16 ‖ Ob 3 ‖ Cant 2,14.

חָגַר] **חָגְרָה** *3 perf. f.*

cingere, cingi.

ענינו ידוע, וכן הוא בערבית; ובארמית נקרא הַפֶּסַח חֲגַר לפי שגידי רגליו נתכווצו ונקשרו; וי״פ מזה ויחגרו דש״ב כ״ב מ״ו, ובתהלים י״ח מ״ן כתיב במקומו ויחרגו.

Prv 31,17.

וְחָגַרְתָּ *2 perf.* Ex 29,9.

חָגְרוּ *3 perf. pl.* Jes 15,3 ‖ Thr 2,10.

וְחָגְרוּ Ez 7,18.27,31.

חֹגֵר *pt.* 1R 20,11 ‖ 2R 3,21.

חָגוּר *pt. pass.* Jud 18,11 ‖ 1R 2,18 ‖ 2S 6,14.20,8.21,16.

הֶחָגוּר Jud 18,17.

חֲגוּרִים, חֲגֻרִים *pl.* Ex 12,11 ‖ Jud 18,16 ‖ Dan 10,5.

חֲגֻרָה] **חֲגֻרַת־** *f. sg. cs.* Joel 1,8.

וְלַחֲגֹר *inf. cs.* Jes 22,12.

חֲגֹר, חֲגוֹר *imper.* 2R 4,29.*9,1* ‖ Ps 45,4.

וַחֲגוֹרָה Jes 32,11.

חִגְרִי *f.* Jer 6,26.

חִגְרוּ *pl.* 1S 25,13 ‖ Jer 4,8 ‖ Joel 1,13.

וְחִגְרוּ 2S 3,31.

חֲגֹרְנָה *pl. f.* Jer 49,3.

תַּחְגֹּר *2 impf.* Ps 76,11.

יַחְגֹּר *3 impf.* Lev 16,4.

וַיַּחְגֹּר Lev 8,7².13 ‖ Jud 3,16 ‖ 1S 17,39.25,13.

יַחְגְּרֶהָ *suff.* Ps 109,19.

וַתַּחְגְּרוּ *2 pl.* Dt 1,41.

יַחְגְּרוּ *3 pl.* Ez 44,18.

וְיַחְגְּרוּ 2S 22,46.

וַיַּחְגְּרוּ 1S 25,13 ‖ 1R 20,32.

תַּחְגֹּרְנָה *3 f.* Ps 65,13.

חֲגוֹר

cingulum, subligaculum.

וי״ג בש״ב חָגוּר חרב וביחזק׳ חֲגוּרֵי אזור.

2S 20,8.

וַחֲגוֹר Prv 31,24.

חֲגֹרוֹ *suff.* 1S 18,4.

חֲגוֹרֵי [**חֲגוֹרִים** *pl. cs.* Ez 23,15.

חֲגוֹרָה, חֲגֹרָה 2R 3,21 ‖ Jes 3,24.

וַחֲגֹרָה 2S 18,11.

בַּחֲגֹרָתוֹ *suff.* 1R 2,5.

חֲגֹרֹת *pl.* Gn 3,7.

מַחֲגֹרֶת Jes 3,24.

——חַד Ez 33,30 v. אֶחָד——

[חָדַד] וְחַדּוּ *3 perf. pl.*

acrem, vehementem, celerem esse; *Hi.* acuere.

ענינו לטישה ושנינה, ומצוי הרבה בדרז״ל, שפתרו מזה גם שם חדקל, לפי שמימיו חדים וקלים; יש מחברין לו גם יָחַד וַיָּחַד דמשלי, וכמו יָחֵד, אך לדעת האחרונים הוא מן חָדָה, הנרדף אל חדד.

Hab 1,8.

[הוּחַד] הוּחַדָּה *Ho. 3 perf. f.* Ez 21,14.15.16.

[חַד] חַדָּה *adj. f.*

acutus.

Jes 49,2 ‖ Ez 5,1 ‖ Ps 57,5 ‖ Prv 5,4.

[חַדּוּד] חַדּוּדֵי *pl. cs.* (גס״א) Job 41,22.

I [חָדָה] יָחַד, יִ׳ *Hi. 3 impf.*

acuere.

לר״ק הוא קל ע״מ וַיִּחַן, וְתִחַן; ואולי יש לגרוס יוּחַד ת׳ יָחַד, הָפְעַל מן חדד.

Prv 27,17².

v. n. pr.

II [חָדָה] יִחַדְּ *3 impf.*

gaudere, laetari; *Pi.* exhilerare.

מלשון חֶדְוָה, ע״מ וַיִּפְתְּ, וַיִּשְׁבְּ, והפת״ח להרחבת אות הגרון; שמושו רב בארמית ויש דוגמתו בלשון אשור; י״ת האי דאיוב אַל יִתְיַחַד, ומקביל יפה אל: אַל־יָבֹא (ע׳ בראשית מ״ט ו׳), וכן פי׳ רלב״ג. השבעים קורין אַל־יְהִי.

Job 3,6.

וַיִּחַדְּ Ex 18,9.

תְּחַדֵּהוּ *Pi. 2 impf. suff.* Ps 21,7.

[חֶדְוָה] וְחֶדְוָה

gaudium.

1 Ch 16,27.

חֶדְוַת *cs.* Neh 8,10.

v. chald.

חָדַל

cessare, desinere, *deficere*, *feriari*, *quiescere;* desistere; mittere, omittere aliquid facere.

ענינו פסיקה, עצירה ושביתה, ויש דוגמתו בערבית. לפי הרקמה, מאזנים והמכלול ב׳ חדֵּלו הלמ״ד בדגש. בטעם נקוד הֶחֳדַלְתִּי אמר ר״מ איש־שלום שהחטף קמץ אינו אלא ב׳ נקודות שונות, לפי שנסתפקו הנקדנים אם הוא הפעיל והה׳ בשוא, או קל בה״א התימה והה׳ בקמץ, וכתבו שתיהן, וזהו הכתיב, אך הקרי הוא בשוא או בקמץ לבד.

Gn 18,11.41,49 ‖ Ex 9,34 ‖ Jes 24,8 ‖ Ps 36,4.

וְחָדַל Nu 9,13 ‖ Ps 49,9.

וְחָדַלְתָּ *2 perf.* Ex 23,5.

הֶחֳדַלְתִּי *1 perf. interrog.* Jud 9,9.11.13.

חָדְלוּ, חָדֵלוּ *3 perf. pl.* Jud 5,6.7 ‖ 1S 2,5 ‖ Jer 51,36 ‖ Job 3,17.19,14.

חָדַלְנוּ *1 pl.* Jer 44,18.

מֵחֲדֹל *inf. cs.* 1S 12,23.

חֲדַל, חֲדָל *imper.* Ex 14,12 ‖ Jer 40,4 ‖ Am 7,5 ‖ Prv 19,27.23,4 ‖ Job 7,16 ‖ 2Ch 25,16.35,21.

וַחֲדָל Q. Job 10,20.

חִדְלוּ, חִדְלוּ *pl.* Jes 1,16.2,22 ‖ Zach 11,12.

[אֶחְדַּל] אֶחְדָּל *1 impf.* Jud 15,7.20,28 ‖ 1R 22,6 ‖ 2Ch 18,5.*14*.

וְאֶחְדְּלָה Job 16,6.

תֶּחְדַּל *2 impf.* Dt 23,23.

יֶחְדַּל, יֶחְדָּל K. *3 impf.* Dt 15,11 ‖ 1S 9,5 ‖ Ez 3,27 ‖ Prv 10,19 ‖ Job 10,20.

וַיֶּחְדַּל *3 impf.* 1S 23,13 ‖ 1R 15,21 ‖ Jer 41,8 ‖ 2Ch 16,5.25,16.

וְיֶחְדָּל Job 14,16.

תֶּחְדָּל *f.* Job 14,7.

וַתֶּחְדַּל Ruth 1,18.

נֶחְדָּל *1 impf. pl.* 1R 22,15.

[יֶחְדְּלוּ] יֶחְדָּלוּ *3 impf. pl.* Ez 2,5.7.*3*,*11*.

[יֶחְדְּלוּן] יֶחְדָּלוּן (al. ל׳) Ex 9,29.

וַיֶּחְדְּלוּ Gn 11,8 ‖ Ex 9,33.

חָדֵל

adj. desinens, *caducus*, omittens aliquid facere; destitutus ab aliquo.

יונתן קורא בישעיה וְחֲדַל אישים, וי״ג בתהלים מה־חֶלֶד אני (ע׳ פ״ט, מ״ח).

Ps 39,5.

וְהֶחָדֵל Ez 3,27.

וַחֲדַל *cs.* Jes 53,3.

[חֶדֶל] חָדֶל

locus otii et quietis: *orcus*, *mors*.

כנוי למשכן המתים, מקום השביתה והמנוחה (ע׳ רש״י), ולראב״ע כמו חָלֶד; השבעים מחברין אותו לפסוק שלאחריו וקורין: חֲדַל דורי וגו׳.

Jes 38,11.

v. n. pr.

[חֶדֶק] חָדֶק

spinae genus.

מין קוץ, ואולי הוא מֻרכב מן חד ודק. י״ג במיכה יָשְׁרָם מסוכה.

Prv 15,19.

[חֶדֶק] כְּחֵדֶק Mich 7,4.

[חָדַר] הַחֹדֶרֶת *pt. f.*

cingere, circumdare, obsidere.

קרוב לגָדַר וחָזַר במובן הקפה וסבוב, ורש״י פי׳ שתרדוף בחדרי חדרים; יונתן והשבעים קורין הַחֹרֶדֶת, כלומר הַמַּחֲרֶדֶת.

Ez 21,19.

חֶדֶר

conclave, penetrale.

1R 20,30.22,25 ‖ 2R 9,2 ‖ Cant 3,4 ‖ 2Ch 18,24.

הַחֶדֶר 2S 13,10 ‖ Job 37,9.

בְּחֶדֶר, בְּחֶדֶר 1R 20,30.22,25 ‖ 2R 9,2 ‖ 2Ch 18,24.

בֶּחָדֶר, בַּחֶדֶר Jud 16,9.12.

הֶחָדְרָה, הַחַדְרָה Gn 43,30 ‖ Jud 15,1 ‖ 2S 13,10 ‖ 1R 1,15.

[חֲדַר] בַּחֲדַר *cs.* Jud 3,24 ‖ 2S 4,7 ‖ 2R 6,12.11,2 ‖ 2Ch 22,11.

וּבַחֲדַר *cs.* Ex 7,28.

מֵחֶדְרוֹ *suff.* Joel 2,16.

חֲדָרִים *pl.* Prv 24,4.

וּמֵחֲדָרִים Dt 32,25.

חַדְרֵי־ *cs.* Prv 7,27.18,8.*26*,*22*.20,27.30.

וְחַדְרֵי Job 9,9.

בְּחַדְרֵי Ez 8,12‖Ps 105,30.

וּבְחַדְרֵי Eccl 10,20.

בַּחֲדָרֶיךָ *suff.* Jes 26,20.

חֲדָרָיו Cant 1,4.

וַחֲדָרָיו 1Ch 28,11.

——v. n. pr.——

חָדַשׁ° [וְחִדְּשׁוּ *Pi. 3 perf. pl.*

renovare, reficere, restituere; novum aliquid instituere.

הוראתו ידועה, וכן בערבית, ובארמית וסורית בא תי״ו ת׳ השי״ן.

Jes 61,4.

לְחַדֵּשׁ *inf. cs.* 2Ch 24,4.12.

חַדֵּשׁ *imper.* Ps 51,12‖Thr 5,21.

תְּחַדֵּשׁ *2 impf.* Job 10,17.

וּתְחַדֵּשׁ Ps 104,30.

וַיְחַדֵּשׁ *3 impf.* 2Ch 15,8.

וּנְחַדֵּשׁ *1 pl.* 1S 11,14.

הִתְחַדֵּשׁ] תִּתְחַדֵּשׁ *Hithp. 3 impf. f.* Ps 103,5.

חָדָשׁ

novus, recens; hornus; inauditus.

חגור חדשה דש״ב כ״א ט״ז שעורו חרב חדשה, וי״מ שבאותו היום נתחנך וחפץ להראות גבורתו (ע׳ רש״י).

Ex 1,8‖Lev 26,10‖Dt 20,5.22,8‖ Jes 41,15.42,10.62,2 ‖ Ez 18,31. 36,26 ‖ Ps 33,3.40,4.96,1.*98,1.149,1*.114,9.149,1 ‖ Job 29,20 ‖ Eccl 1,9.10.

הֶחָדָשׁ Jer 26,10.36,10.

חֲדָשִׁים *pl.* Dt 32,17 ‖ Jos 9,13 ‖ Jud 5,8.15,13.16,11.12 ‖ Jes 65, 17 ‖ Job 32,19 ‖ Cant 7,14 ‖ Thr 3,23.

הַחֲדָשִׁים Jes 66,22.

חֲדָשָׁה *f. sg.* Lev 23,16 ‖ Nu 28, 26 ‖ Dt 24,5 ‖ 1S 6,7 ‖ 2S 6,3^{2}.21, 16‖1R 11,29‖2R 2,20‖Jes 43,19. 65,17‖ Jer 31,22(21).31(30) ‖ Ez 11,19.18,31.*36,26*‖1Ch 13,7.

הַחֲדָשָׁה 1S 11,30 ‖ Jes 66,22 ‖ 2Ch 20,5.

חֲדָשׁוֹת *pl.* Jes 48,6.

וַחֲדָשׁוֹת Jes 42,9.

חֹדֶשׁ

novilunium; mensis.

נאמר על החדש בכלל ועל ראש החדש („יום החדש") בפרט. חֹדֶשׁ דהושע ה׳ ז׳ להראב״ע חרב כדוגמתו בערבית (ע׳ ש״ב כ״א ט״ז), ולהרד״ק זמן קצר כעין: ואכחד את־שלשת הרעים בירח אחד (זכריה יא ח׳), ולפי׳ מלבי״ם הוא רמז על שַׁלּוּם בן־יבש שמלך ירח ימים בשמרון; י״ת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ, כלומר כפעם בפעם, השבעים קורין שְׁדָפוֹן, וי״ג יֹאכַל מְחָדָשׁ. בְּחָדְשָׁהּ דירמיה י״מ בחדש הריונה (ברונסט) וי״מ כמקור, כלומר לשוא ייעפו מבקשיה מפני שהיא מחדשת כח לרוץ; השבעים קורין בחלשה, ואולי יש לסרס ולגרוס: כל מבקשיה ייעפו, בַּחֻלְשָׁה לא ימצאונה, מפני שהיא בורחת אל המדבר.

Gn 29,14 ‖ Ex 23,15.*34,18* ‖ Lev 27,6 ‖ Nu 3,15.*22.28.34.39.40.43.26,62*.9,22.11,20.21.18,16.28,14 ‖ Dt 1,3.16,1‖1S 20,5.18‖1R 4,7.5, 28 ‖ 2R 4,23.25,27 ‖ Jes 1,13.66, 23‖Jer 52,31‖ Ez 32,1‖Hos 5,7‖ Zach 1,7^{2}.‖ Esth 2,12.16.3,7^{2}.*13.8,12.9,1*.8,9.9,1 ‖ Esr 10,9 ‖ 1Ch 27,1.

הַחֹדֶשׁ Gn 8,5‖Ex 12,2.40,2 ‖ Nu 29,6 ‖ 1S 20,24.27.34 ‖ 1R 6,1.38. 8,2 ‖ Ez 46,1.6‖Am 8,5‖Esr 3,1‖ Neh 7,73(72) ‖ 1Ch 27,4.14.15 ‖ 2Ch 5,3.

וְהַחֹדֶשׁ Esth 9,22.

בַּחֹדֶשׁ Gn 7,11.8,4‖Ex 13,5.19,1. 40,17 ‖ Lev 16,29.23,5.24.41.25, 9 ‖ Nu 9,1.3.11.10,11.20,1.33,3. 38 ‖ 1R 5,28.12,32.33^{2} ‖ 2R 25,1. 25 ‖ Jer 1,3.28,1.17.36,9.22.39,1. 2.*52,6*.41,1.52,4 ‖ Ez 24,1.45,20 ‖ Hag 1,1 ‖ Zach 1,1.7,3‖ Ps 81,4‖ Esth 2,16,3,7.12.8,9‖ Esr 3,8.7,8. 10,9 ‖ Neh 8,14‖ 1Ch 12,15(16)‖ 2Ch 3,2.15,10.29,3.30,2.13.31,7.

בְּחֹדֶשׁ Ex 13,4.34,18 ‖ Dt 16,1 ‖ 1R 6,1‖Neh 1,1.2,1‖1Ch 27,1.

וּבַחֹדֶשׁ Gn 8,14 ‖ Nu 28,16.29,1‖ 2R 25,8‖Jer 52,12‖2Ch 31,7.

לַחֹדֶשׁ Gn 7,11.*8,4*.8,5.13.14 ‖ Ex 12,3.6.18.16,1.40,2.17 ‖ Lev 16, 29.23,5.6.24.27.32.34.39.25,9 ‖ Nu 1,1.*18*.9,5.28,16.17.29,1.7.12. 33,3.38 ‖ Dt 1,3 ‖ Jos 4,19.5,10 ‖ 1R 12,32 ‖ 2R 25,1.3.8.27 ‖ Jer 39,2.*52,6*.52,4.12.31 ‖ Ez 1,1.2.8, 1.20,1.24,1.26,1.29,1.29,17.*45,18*. 30,20.31,1.32,1.17.33,21.40,1.45, 21.25 ‖ Hag 1,1.15.2,1.20 ‖ Zach 7,1 ‖ Dan 10,4 ‖ Esr 3,6.6,19.7,9^{2}. 8,31.10,16.17 ‖ Neh 8,2.9,1 ‖ 1Ch 27,2.3.5.7.8.9.10.11.12.13 ‖ 2Ch 7,10.29,17^{2}.30,15.35,1.

לְחֹדֶשׁ Esth 3,7.13.*8,12*.9,15.17. 19.*21*.

וּמֵחֹדֶשׁ Esth 3,7.

חָדְשׁוֹ *suff.* 1R 5,7.

בְּחָדְשׁוֹ Nu 28,14‖Jes 66,23.

חָדְשָׁהּ Hos 2,13.

בְּחָדְשָׁהּ Jer 2,24.

חֳדָשִׁים *pl.* Gn 38,24 ‖ Ex 12,2 ‖ Jud 11,37.38.39.19,2.20,47‖1S 6, 1.27,7 ‖ 2S 2,11.*5,5*.6,11.24,8.13‖ 1R 5,28.11,16‖2R 15,8.23,31.*24, 8*‖ Ez 39,12.14‖Am 4,7 ‖ Esth 2, 12^{2} ‖ 1Ch 3,4.13,14.21,12 ‖ 2Ch 36,2.9.

הֶחֳדָשִׁים Neh 10,34.

וּבֶחֳדָשִׁים Ez 45,17.46,3.

לֶחֳדָשִׁים Jes 47,13‖1Ch 23,31.

וְלֶחֳדָשִׁים Esr 3,5 ‖ 2Ch 2,3.8,13. 31,3.

חָדְשֵׁי *cs.* 1Ch 27,1.

לְחָדְשֵׁי Ex 12,2‖Nu 28,14.

חָדְשֵׁיכֶם, חָדְשֵׁכֶם *suff.* Nu 10 10.28,11‖Jes 1,14.

חֳדָשָׁיו Job 14,5.21,21.

לָחֳדָשָׁיו Ez 47,12.

——cf. ch. חֲדַת; v. n. pr.——

חוב°

reum facere.

שמושו מצוי הרבה בארמית ובדרז״ל, ויש מחברין לו אף חֹבֵב עמים.

חִיֵּב] וְחִיַּבְתֶּם *Pi. 2 perf. pl.* Dan 1,10.

חוֹב

debitum.

חבלתו חוב שעורו חבלת חובו, כמו דרכך זמה ת׳ דרך זמתך, מעוזי חיל ת׳ מעוז חילי, וכת״י משכון דהובתא; וי״ג שׁוֹב ישיב.

Ez 18,7.

——v. n. pr.——

חוֹחִים] הַחוֹחִים *pl. I.* Cant 2,2.

בַּחַחִים 2Ch 33,11.

חֲוָחִים] וּבַחֲוָחִים *pl. II.* 1S 13,6.

——cnf. חָח——

חוּט

filum.

פתיל, בערבית חיט. ונמצא הפעל בארמית יַחִיטוּ (עזרא ד׳ י״ב), ובמשנה השמות חַיָּט ומחט.

Jos 2,18.

וְחוּט 1R 7,15‖Jer 52,21.

וְהַחוּט Eccl 4,12.

כְּחוּט Jud 16,12.

כְּחוּט Cant 4,3.

מִחוּט Gn 14,23.

——cnf. chald.——

I חוּל] חָלָה *3 perf. f.*

saltare; irruere, incidere; torqueri, tremere, dolorem sentire, parturire. *Pu.* nasci. *Hithpalp.* dolore terreri.

קרוב אל גיל והבל, ויסוד הוראתו כבערבית: סִבּוּב במעגל ובמחוג (קרייזען, זיך אים קרייזע דרעהען, ווינדען), בין משמחה וששון בין מצער ופחד, ונאמר על הצירים וחבלי הלידה (קרייססען) ובהשאל אל תולדות היצירה. ונאמר גם על קפיצה ונפילה (כעין „חַל עליו“ בדרז״ל), ועל הרעדה והרגשת פחד (כעין „לא חלי ולא מרגיש“ בדרז״ל). לדעת רש״פ חַלְתִּי דישעיה כ״ג ד׳ כמו חַלְתְּי, נקבה נוכחת, וכן הפעלים שלאחריו, (יָלַדְתִּי, גִּדַּלְתִּי, רוֹמַמְתִּי) כלם באו על מנהג־הלשון הקדמון, והכונה על הקולוניות של צור על חֹפי הים, שהיו לה כבנות לאֵם. י״ג בהושע ח׳ י׳ וַיָּחֵלּוּ; וטעם חָלָה לטוב דמיכה א׳ י״ב שמצטערת על הטוב הנעדר, אמנם יונתן תרגמו מלשון תוחלת, וכן דעת רש״י ור״י (ואולי יש לגרוס יִחֲלָה בהמשך היו״ד מן כי); י״מ כל־ימי רשע הוא מתחולל, מצליח, כעין מה שנאמר: יחילו דרכיו בכל־עת. יונתן והשבעים קורין בתהלים צ״ב וַתְּחוֹלֵל מבנין פֻּעַל לנקבה נסתרת. לר״ק מְחֹלָלוֹת דשופטים והחללים דתהלים נגזרים מן השם חָלִיל. חֹלָלָה דאיוב כ״ו י״ג, מְחוֹלֶלֶת דישעיה נ״א ט׳ ומחולל כ״ג ו׳ שרשם חָלַל, ע״ש.

Jes 54,1‖Jer 66,8‖Mich 1,12.

וְחָלָה Hos 11,6.

חַלְתִּי (al. *2 f.* = חַלְתְּי) *1 perf.* Jes 23,4.

חָלוּ *3 pl.* Jer 5,3‖Thr 4,6.

בערבית יורה הפעל חוי התפתל, התעַקל והתגולל (ומזה הויא, נחש) וגם התעבת והתקשר, ובא על הַדִּבּור אם מפני עקימת השפתים ותנועתם או מפני חבור המלות וקשורן (אגדה, הגדה), וקרוב אל חָיָה, כי החי מתנועע (ומדבר), וזה טעם השם חַוָּה: כי הִוא היתה אֵם כל־חי, ולנפש חַיָּה ת״א לרוח ממללא; המים הנובעים נקראים חַיִּים, מפני תנועתם, וגם בדִּבּור נמצא פעל נָבַע.

חִוָּה] מַחֲוֹת *Pi. inf. cs.* Job 32,6.

אֲחַוֶּה *1 impf.* Job 32,10.17.

אֲחַוְךָ *suff.* Job 15,17.

וַאֲחַוֶּךָּ] וַאֲחַוְךָ Job 36,2.

יְחַוֶּה־ *3 impf.* Ps 19,3.

אַחֲוָה] וְאַחֲוָתִי *suff.*

indicatio, declaratio.

Job 13,17.

——v. ch. et n. pr.——

חַוָּה] חַוֹּת *pl.*

vicus, pagus.

ע״ש האהלים והטירות שנעשו כעגול, או ע״ש חבורם וקבוצם (כפי׳ רבי יונה), ונקראת ג״כ חַיָּה (ש״ב כ״ג, י״א וי״ג); ע׳ לעיל.

Nu 32,41 ‖ Dt 3,14 ‖ Jos 13,30 ‖ Jud 10,4‖1R 4,13‖1Ch 2,23.

חַוֹּתֵיהֶם *suff.* Nu 32,41.

מָחוֹז] מְחוֹז *cs.*

portus (rad. חוז).

לרב המפרשים גבול, וי״ש מחברין לו בית אבנים יחזה (איוב ח׳ י״ז), לא־חזו ימיו (כ״ד א׳ — וע״כ הוא מלעיל אע״פ שאינו נס״א כחבריו) וכן חֹזֶה וַחֲזוּתְכֶם דישעיה כ״ח; בערבית חוז הוראתו גליל ופלך, ובאשורית עיר, וּמָחוֹזָא שבתלמוד ידוע; וי״מ חוף ונמל.

Ps 107,30.

——conf. חָזָה——

חוֹחַ

spina; uncus, hamus, catena.

קרוב לחָח, ונאמר על קוץ עקום וחד ועל החכה שצודין בה דגים, וברבים על הכבלים ללכוד בם את השבים. י״ג בש״א י״ג ו׳: במערות וּבַפְּחָתִים, ובדה״ב ל״ג י״א בַּחַחִים.

Hos 9,6‖Prv 26,9‖Job 31,40.

וָחוֹחַ Jes 34,13.

הַחוֹחַ 2R 14,9[2]‖2Ch 25,18[2].

וּבְחוֹחַ Job 40,26.

חוּג] חָג *3 perf.*

circulum describere.

ענינו הקפה וסבוב, וקרב לחגג, חקה וחקק, ובתלמוד עָג עוגה ועמד בתוכה.

Job 26,10.

חוּג

orbis coeli, *terrarum.*

Jes 40,22‖Prv 8,27.

וְחוּג Job 22,14.

מְחוּגָה] וּבַמְּחוּגָה

circinus.

Jes 44,13.

חוּד] חַדְתָּה *2 perf.*

aenigma, parabolem proponere.

אח אל חדד, שכל חידה יש בה עוקץ חד, והיא גם מחדדת השכל; בערבית הוראת „חאד“ אחיזה וסביכה, עביתה ושליבה, והחידות והמשלים נאמרים במליצות קשורות (געבונדענע, פֿערשלונגענע רעדע) הפך מן המאמר הפשוט, וזה טעם: וַאַחֲוָיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא קִטְרִין (דניאל ה׳ י״ב).

Jud 14,16.

חוּד *imper.* Ez 17,2.

חֹוּדָה Jud 14,13.

אָחוּדָה־ *1 impf.* Jud 14,12.

חִידָה

implexum, fraus, insidiae; oratio inflexa, aenigma; sententia perplexior et aenigmatica; parabola; carmen, oraculum.

Jud 14,12‖Ez 17,2.

הַחִידָה Jud 14,14.15.16.17.19.

חִידָתִי *suff.* Jud 14,18‖Ps 49,5.

חִידָתְךָ Jud 14,13.

חִידוֹת *pl.* Hab 2,6‖Ps 78,2‖Dan 8,23.

בְּחִידֹת, בְּחִידוֹת Nu 12,8‖1R 10,1‖2Ch 9,1.

וְחִידֹתָם *suff.* Prv 1,6.

——conf. ch. אֲחִידָה——

חָוָה°

pronuntiare, indicare; *docere aliquem.*

יָחִיל] וַיָּחִילוּ *3 impf. pl.* Jud 3,25.
וּתְחוֹלֵל *Pol. 2 impf.* Job 35,14.
הִתְחוֹלֵל] וְהִתְחוֹלֵל *Hith. imper.* Ps 37,37.

——conf. יָחַל et חִיל——

חוֹל

arena, sabulum.

הוראתו ידועה. בקצת נוסחאות באיוב כ״ט י״ח כַּחוֹל, מין עוף שלפי הגדת חז״ל „חי אלף שנה, ולסוף אלף שנה יצאה אש מקנו ושׂרפתו, ומשתיר בו כביצה וחוזר ומגדל איברים וחיה״ — כעין ההגדה במשלי העמים ע״ד הפֿאֶניקס.

Dt 33,19 ‖ Jer 5,22.33,22.

הַחוֹל Prv 27,3.
בַּחוֹל Ex 2,12.
כַּחוֹל Jos 11,4 ‖ Jud 7,12 ‖ 1S 13,5 ‖ 2S 17,11 ‖ 1R 4,20.5,9 ‖ Jes 48,19 ‖ Hab 1,9.
כְּחוֹל Gn 32,13.41,49 ‖ Jes 10,22 ‖ Hos 2,1.
וְכַחוֹל Gn 22,17 ‖ Job 29,18.
וּכְחוֹל Ps 78,27.
מֵחוֹל Jer 15,8 ‖ Ps 139,18 ‖ Job 6,3.

חוֹל] וְכַחוֹל (?)

Phoenix.

Job 29,18.

——v. n. pr.——

חוּם

niger, fuscus.

אח אל חמם ויחם כי הצבע השחור בא מחום השמש, וזה טעם השם חָם.

Gn 30,32.35.40.

וְחוּם Gn 30,33.

v. n. pr. חָם; cf. חָמַם et יַחְמָם.

חוֹמָה, חֹמָה

murus; *trop.* praesidium; virgo casta (firmus animo atque moribus, inexpugnabilis).

ע״מ קוֹמָה מן קום, בערבית פעל חאם מורה סבוב והיקף; ויתכן שנקראת כן ע״ש הלבנים השרופות. להבהור הומתה דנחום ב׳ ו׳ הה״א רפויה; בקצת נוסחאות בנחמיה ד׳ א׳ לחוֹמַת, וכן תרגמו השבעים, הסורי והרומי.

Ex 14,22.29 ‖ Lev 25,29.30.31 ‖ Dt 3,5 ‖ 1S 25,16 ‖ 1R 4,13 ‖ Jes 2,15 ‖ Ez 38,11.20.40,5.42,20 ‖ Joel

הֲיוּחַל *Ho. 3 impf. interrog.* Jes 66,8 (נס״א).
הִתְחוֹלֵל] מִתְחוֹלֵל *Hithp. pt.* Jer 23,19 ‖ Job 15,20.
הִתְחַלְחַל] וַתִּתְחַלְחַל *Hithpalp. 3 impf. f.* Esth 4,4.

חִיל

tremor parturientis, terror, metus.

Ex 15,14 ‖ Jer 6,24.22,23.50,43 ‖ Mich 4,9 ‖ Ps 48,7.

חִילָה] בְּחִילָה

dolor, tormentum.

Job 6,10.

חַלְחָלָה

terror; dolor parturientis cum tremore coniunctus.

ביחזקאל ל׳ ט׳ יש לגרוס: והיתה חלחלה בהָם בְּיַעם מצרים.

Jes 21,3 ‖ Ez 30,4.9.

וְחַלְחָלָה Nah 2,11.

מָחוֹל] וּמָחוֹל

saltatio, chorea.

מין כלי זמרה לנגן עליו כשיצאו להול במחולות, וי״פ מזה גם למנצח על־מַחֲלַת בשנוי הנקוד.

Ps 150,4.

בְּמָחוֹל Jer 31,13(12) ‖ Ps 149,3.
לְמָחוֹל Ps 30,12.
בִּמְחוֹל *cs.* Jer 31,4(3)
מְחוֹלֵנוּ *suff.* Thr 5,15.
מְחֹלָה] כִּמְחֹלַת *cs.* Cant 7,1.
וּמְחֹלֹת *pl.* Ex 32,19.
וְהַמְּחֹלוֹת 1S 18,6.
בַּמְּחֹלוֹת Jud 21,21 ‖ 1S 21,12.29,5.
וּבִמְחֹלֹת, וּבִמְחֹלוֹת Ex 15,20 ‖ Jud 11,34.

——conf. חָלַל; v. n. pr.——

II חוּל] חָלָה *3 perf. f.*

praestolari, exspectare.

קרוב אל יָחַל, ע׳ לעיל. לד״ק יש בו מעין חול הראשון לפי שהממתין ומצפה לבו חרד ומקפץ בו. י״ג באיוב דום לפניו ותחולל לו, ויגיד עליו רעו דתהלים.

Mich 1,12.

וְחָלוּ Dt 2,25.
חַלְנוּ *1 pl.* Jes 26,18.
חוֹלָה] כְּחוֹלָה *pt. f.* Jer 4,31.
חוּל *inf. abs.* Ez 30,16.
לָחוּל *cs.* Jud 21,21.
חוּלִי *imper. f.* Mich 4,10 ‖ Ps 114,7.
חִילוּ *pl.* Ps 96,9 ‖ 1Ch 16,30.
יָחוּל *3 impf.* Jer 23,19.30,23.
יָחִיל Ps 55,5.
וַיָּחֶל 1S 31,3 ‖ 1Ch 10,3.
תָּחִיל *f.* Jes 26,17.66,7 ‖ Ez 30,16.
וַתָּחֹל (al. וַתָּחֶל ,חֶ) Jer 51,29 ‖ Ps 97,4.
וְתָחִיל Zach 9,5.
תְּחִילִין *2 f.* Jes 45,10.
אָחוּלָה K., אֹחִילָה Q. *1 impf.* Jer 4,19.
יָחֻלוּ *3 pl.* 2S 3,29.
יָחִילוּ Jes 23,5 ‖ Joel 2,6 ‖ Hab 3,10 ‖ Ps 77,17.
יְחִילוּן Jes 13,8.
וַיָּחֵלּוּ (al. ל) Hos 8,10.
תָּחִילוּ *2 pl.* Jer 5,22.
חֹלֵל] חֹלֵל *Po. inf. cs.* Job 39,1.
מְחֹלֵל *pt.* Prv 26,10.
מְחֹלְלֶךָ] מְחֹלְלֶךָ *suff.* Dt 32,18.
כְּחֹלְלִים (=כִּמְחֹלְלִים) *pl.* Ps 87,7.
מְחֹלְלָה] הַמְּחֹלְלוֹת *f.* Jud 21,23.
וַתְּחוֹלֵל *2 impf.* Ps 90,2.
יְחוֹלֵל *3 impf.* Ps 29,9.
תְּחוֹלֵל *f.* Prv 25,23.
תְּחוֹלֶלְכֶם *suff.* Jes 51,2.
חוֹלַל] חוֹלָלְתָּ *Polal 2 perf.* Job 15,7.
חוֹלָלְתִּי] חוֹלָלְתִּי *1 perf.* Ps 51,7 ‖ Prv 8,24.25.
יְחוֹלָלוּ] יְחוֹלָלוּ *3 impf. pl.* Job 26,5.
הֵחִיל] יָחִיל *Hi. 3 impf.* Ps 29,8[2].

2,7 ‖ Prv 25,28 ‖ Cant 8,9.10 ‖ 2Ch 14,6.33,14.

וְחוֹמָה Thr 2,8.

הַחוֹמָה, הַחֹמָה Jos 2,15.6,20 ‖ 2S 11,20.21^{2}.24.18,24.20,15.21 ‖ 1R 20,30 ‖ 2R 3,27.6,26.30.18,26.27 ‖ Jes 22,10.36,11.12 ‖ Neh 3,8.33.38^{2}.4,9.13.5,16.6,1.6.15.7,1.12,30.38.13,21 ‖ 2Ch 32,5^{2}.18.

לְהַחוֹמָה Neh 12,38.

בַּחוֹמָה Joel 2,9 ‖ Neh 2,15.3,13.4,4.11.

בְּחוֹמָה Jes 30,13.

וּבַחוֹמָה Jos 2,15.

וּכְחוֹמָה Prv 18,11.

לַחוֹמָה Jer 21,4 ‖ Neh 4,7.12,31^{2}.37.

חוֹמַת *cs.* Jos 6,5 ‖ 1R 3,1.9,15 ‖ Jer 51,44 ‖ Am 7,7 ‖ Zach 2,9 ‖ Thr 2,8.18 ‖ Neh 2,17.3,15.27.35.12,27 ‖ 2Ch 26,6^{3}.36,19.

וְחוֹמַת Neh 1,3.

בְּחוֹמַת 1S 31,10 ‖ 2R 14,13 ‖ Jer 49,27 ‖ Am 1,7.10.14 ‖ 2Ch 25,23.

וּבְחוֹמַת 2Ch 27,3.

לְחוֹמַת Jer 15,20.

וּלְחוֹמַת Neh 2,8.

מֵחוֹמַת 1S 31,12.

חוֹמָתָהּ *suff.* Nah 2,6.3,8.

חוֹמוֹת, חֹמוֹת *pl.* 2R 25,10 ‖ Jes 26,1 ‖ Jer 39,8.51,12.58.52,14 ‖ Ez 26,4 ‖ Ps 51,20 ‖ Thr 2,7 ‖ 2Ch 8,5.

הַחֹמוֹת Cant 5,7.

בְּחוֹמֹת Neh 2,13.

לְחוֹמֹת Neh 4,1.

וּלְחוֹמֹת Jer 1,18.

וּבְחוֹמֹתַי *suff.* Jes 56,5.

חֹמֹתֶיךָ Dt 28,52 ‖ Jes 56,5.

חוֹמוֹתַיִךְ, חוֹמֹתַיִךְ, חֹמֹתַיִךְ Jes 49,16.60,10.18.62,6 ‖ Ez 26,10.12.27,11^{2}.

בְּחֹמוֹתַיִךְ Ez 26,9.

חוֹמֹתֶיהָ, חוֹמֹתֶיהָ Jer 1,15.50,15 ‖ Ps 55,11.

הַחֹמֹתַיִם, הַחוֹמֹ׳ ,תָ du. 2R 25,4 ‖ Jes 22,11 ‖ Jer 39,4.52,7.

חוּס] חָסָה *3 perf. f.*

misereri; parcere.

קרוב אל חוש, שהחמלה והרחמים תלוים בהרגשה; ויש מחברין אותו עם חסה וכסה במובן הפיפה והגנה, ושע״כ בא בקשור על, אמנם הלא קשור זה נוהג גם בנרדפיו! וטעם וַתָּחָס דש״א כ״ד י״א במובן עין החסרה (לפי שנזכרו העינים כבר בפסוק זה?) או מוסב על היד, והשבעים קורין וָאָחֻס.

Ez 16,5.

חַסְתָּ *2 perf.* Jon 4,10.

חוּסָה *imper.* Joel 2,17.

וְחוּסָה Neh 13,22.

אָחוּס *1 impf.* Jer 13,14 ‖ Ez 24,14 ‖ Jon 4,11.

יָחֹס *3 impf.* Ps 72,13.

יָחוּס Jer 21,7.

תָּחוֹס, תָּחוֹס, תָּחֹס (Jes) *3 f.* Gn 45,20 ‖ Dt 7,16.13,9.19,13.21.25,12 ‖ Jes 13,18 ‖ Ez 5,11.7,4.9.8,18.*9,10*.9,5.

וַתָּחָס 1S 24,11 ‖ Ez 20,17.

——חָפַף v. חוֹף——

חוּץ

latus exterius, quidquid foris est; platea; campus, rus, ager; foris, foras; praeter; sq. מִן extra.

הוראתו ידועה; היצון בא ע״מ תיכון מן תוך.

Lev 18,9 ‖ Dt 23,13.14 ‖ Ez 47,2 ‖ Job 18,17 ‖ Eccl 2,25.

הַחוּץ Jud 12,9.19,25 ‖ 2S 13,18 ‖ 2R 4,3 ‖ Ez 41,9.47,2 ‖ Neh 13,8.

מֵהַחוּץ Ez 41,25.

בַּחוּץ Gn 9,22.24,31 ‖ Ex 21,19 ‖ Dt 24,11 ‖ 2R 10,24 ‖ Jes 42,2 ‖ Jer 6,11 ‖ Ez 7,15 ‖ Hos 7,1 ‖ Ps 31,12 ‖ Prv 1,20.7,12.22,13.24,27 ‖ Job 31,32 ‖ Cant 8,1 ‖ Esr 10,13.

וְכַחוּץ Jes 51,23.

לַחוּץ Ez 42,7 ‖ Ps 41,7.

וְלַחוּץ Ez 14,17.

מִחוּץ Gn 19,16.24,11 ‖ Ex 26,35.27,21.29,14.33,7^{2}.40,22 ‖ Lev 4,12.*21*,*6*,*4.10*,*4.5.14*,*3.16*,*27.24*,*14*.*23*.8,17.*9*,*11*.13,46.14,8.40.*41.45*.*53*.17,3.24,3 ‖ Nu 5,3.*4.15*,*36.19*,*3*.12,14.15.15,35.19,9.31,13.19.35,5.27 ‖ Dt 23,11.13.32,25 ‖ Jos 6,23 ‖ 1R 21,13 ‖ 2R 23,4.6 ‖ Jer 9,20.21,4.27,21 ‖ Ez 40,5.19.43,21.46,2 ‖ Thr 1,20 ‖ Neh 13,20 ‖ 2Ch 32,3.

וּמִחוּץ Gn 6,14 ‖ Ex 25,11.37,2 ‖ 1R 7,9^{2}.

חוּצָה, חֻצָה Ex 12,46 ‖ 1R 6,6 ‖ Jes 33,7 ‖ Prv 5,16 ‖ 2Ch 24,8.29,16.33,15.

וָחוּצָה Nu 35,4.

הַחוּצָה Gn 15,5.19,17.24,29.39,12.*15*.13.*18* ‖ Dt 24,11.25,5 ‖ Jos 2,19 ‖ Jud 12,9 ‖ 1S 9,26 ‖ 2S 13,17 ‖ 1R 8,8 ‖ Ez 34,21 ‖ 2Ch 5,9.

וְלַחוּצָה 2Ch 32,5.

מִחוּצָה Ez 40,40.

וּמִחוּצָה Ez 40,44.

חוּצוֹת, חֻצוֹת *pl.* 2S 22,43 ‖ Jes 5,25.10,6.51,20 ‖ Jer 11,13 ‖ Am 5,16 ‖ Mich 7,10 ‖ Nah 3,10 ‖ Zach 9,3.10,5 ‖ Ps 18,43 ‖ Job 5,10 ‖ Thr 2,19.*4*,*1*.21.

וְחוּצוֹת, וְחֻצוֹת 1R 20,34 ‖ Prv 8,26.

בְּחוּצוֹת, בְּחוּצֹת 2S 1,20 ‖ Jer 5,1.14,16.

בַּחוּצוֹת Jes 24,11 ‖ Ez 7,19 ‖ Nah 2,5 ‖ Thr 4,5.8.14.

וּבְחֻצוֹת Jer 7,17.*44*,*6.9.17*.11,6.*33*,*10.44*,*21*.

וּמֵחֻצוֹת Jer 7,34.

בְּחוּצוֹתֵינוּ *suff.* Ps 144,13.

חוּצוֹתַיִךְ [תָ Ez 26,11.

חוּצוֹתָם Zeph 3,6.

בְּחוּצֹתָיו Jes 15,3.

חוּצֹתֶיהָ Ez 11,6.

בְּחוּצוֹתֶיהָ, בְּחֻצוֹתֶיהָ Jer 51,4 ‖ Ez 28,23.

חַיִץ

paries.

מחיצה, ונמצא בתמונה זו גם בדרז״ל.

Ez 13,10.

חִיצוֹן] הַחִיצוֹן

exterior, extremus.

Ez 44,1.

וּבַחִיצוֹן Ez 41,17.

וְלַחִיצוֹן 1R 6,29.30.

חִיצוֹנָה *f.* 2Ch 33,14.

הַחִיצֹנָה, הַחִצוֹנָה, הַחִצֹנָה הַחִיצוֹנָה 2R 16,18 ‖ Ez 10,5.40, 17.*42.1.14.44,19*^{2}*.46,20.21*.20.*34*. *37.42,3*.31.42,7.8.9 ‖ Esth 6,4 ‖ Neh 11,16 ‖ 1Ch 26,29.

——v. n. pr. קְרִית חֻצוֹת——

חוֹקְךָ K. Ps 74,11 v. חֵיק

חָוַר] יֶחֱוָרוּ *3 impf. pl.*

albescere, pallescere.

קרוב אל חָפַר, ובדרז״ל דאזיל סומקא ואתי חיורא, וכן המַלְבִּין פני חברו, וכִסּוּפָא ע״ש הלבן ככסף; ומזה חוּר.

Jes 29,22.

I חוּר

linteum candidum et subtile.

פשתן לבן (ליננען, ביסוס) ובא על שני משקלים חוּר וחוֹר. סלי חֹרי לרב המפרשים לחם מסלת נקיה וכבדרז״ל, ורש״י פי׳ סלים של נצרים קלופין חורין; ויש לפרשו סלים שמנֻקבים ככברה, וכן לד״ק וארגים חוֹרָי, כלומר רשתות ומכמורות שעשוין נקבים נקבים; רשד״ל גורס יֶחֱוָרוּ, ומקביל אל וּבשׁוּ.

Esth 1,6.

וְחוּר Esth 8,15.

חֹרִי [חֹר Gn 40,16.

חוֹרָי Jes 19,9.

II חוֹר] חֹרִים *pl.*

nobilis (al. rad. חָרַר).

לדעת הקדמונים נקראו חורי הארץ והסגנים כן לפי שלבשו בגדים לבנים (אות החפש והדרור, כעין שנוהגים ללבוש בליל החירות משעבוד מצרים), או ע״ש הזקנה והשיבה, וזה טעם שמלכך בן־חורים, זקן שנתישבה דעתו עליו, ומקביל אל נער בפסוק שלאחריו (ע׳ ישעיה ג׳ ד׳), ובעזרא נקראים החורים שָׂבַיָּא, שָׂבֵי יְהוּדָיֵא. (ויתכן שגם זה בא על שני משקלים חור וחוֹר, ויבֹאר הפח בַּחוּרִים כֻּלָּם דישעיה מ״ב כ״ב כמו יָפִיחַ בָּהֶם דתהלים י׳ ה׳, כלומר שגם חורי העם סחופים ומדולדלים; אך לדעת האחרונים שרשו חָרַר, ובדרז״ל הפעל שחרר. השבעים קורין בנחמיה ה׳ ה׳ לַחֹרִים ת׳ לַאֲחֵרִים.

Eccl 10,17.

הַחֹרִים 1R 21,8 ‖ Neh 4,8.*13*.5,7. 7,5.

וְהַחֹרִים 1R 21,11.

וְלַחֹרִים Neh 2,16.

חֹרֵי *cs.* Jer 27,20.39,6 ‖ Neh 6,17. 13,17.

חֹרֶיהָ *suff.* Jes 34,12.

III חוּר] חֻר

foramen, caverna (al. rad. חָרַר).

יתכן שגם זה מענין חיור ואור, כצֹהַר ומִנְהָרוֹת, או כמו שמצינו פעל חָפַר משתף אל הכריה ואל הלבנת הפנים. ולד״ק מן חרה, קרוב אל חלל; ובא ג״כ על ב׳ משקלים חוּר וחוֹר.

Jes 11,8.

חֹר 2R 12,10 ‖ Ez 8,7.

הַחוֹר Cant 5,4.

הַחֹרִים *pl.* 1S 14,11.

בְּחוּרִים [חוּר Jes 42,22.

חֹרֵי *cs.* Job 30,6.

חֹרָיו *suff.* Nah 2,13.

בְּחֹרֵיהֶן Zach 14,12.

v. ch. et n. pr.; cf. חרא et חָרַר

חוּשׁ] חָשׁ

festinare, maturare; aufugere; *sentire, delectari.*

נאמר על המהירה והזרוז וגם על ההרגשה, ובארמית להפך הַרְגִּשׁוּ על דניאל, האיצו בו לבוא חיש מהר. חָשִׁים ע״מ מולים, וי״נ חֲמֻשִׁים. יונתן והסורי קורין בישעיה כ״ח ט״ז: המאמין לא יֵחָת (או יָחִיל), והשבעים קורין לא יֵבוֹשׁ, ובקהלת: מי יאכל ומי יִשְׁתֶּה חוץ ממני. יש מיהדין אל וַתָּחַשׁ פעל חָשָׁה.

Jes 8,1.3 ‖ Hab 1,8.

וְחָשׁ Dt 32,35.

חַשְׁתִּי *1 perf.* Ps 119,60.

חָשִׁים *pt. pl.* Nu 32,17.

חוּשִׁי *inf. suff.* Job 20,2.

חוּשָׁה [חוּשׁ *imper.* 1S 20,38 ‖ Ps 22,20. 38,23. 40,14. *70,2.* 70,6. 71,12. 141,1.

יָחוּשׁ *3 impf.* Eccl 2,25.

וַתַּחַשׁ (= וַתָּחָשׁ) *3 f.* Job 31,5.

הֵחִישׁוּ [הֵחִישׁ *Hi. 3 perf. pl.* Jud 20,37.

אָחִישָׁה *1 impf.* Ps 55,9.

אֲחִישֶׁנָּה *suff.* Jes 60,22.

יָחִישׁ *3 impf.* Jes 28,16.

יָחִישָׁה Jes 5,19.

חִישׁ

adv. festinando.

Ps 90,10.

——v. n. pr.——

חָזָה

videre, spectare; adspicere, intueri; prospicere, providere.

יֵאָמֵר ביחוד על ההסתכלות וראיית הלב („על דברים שלא דִמִּינוּ לראות״ שד״ל). לד״ק האי חֲזוּ דאיוב כ״ד א׳, שהנגינה בו מלעיל, אע״פ שאינו נס״א כחבריו, שרשו חוז מלשון הגבלה, שאל״כ היה ראוי להיות מלרע; וי״מ כן גם בית אבנים יחזה, ואולי יש לגרוס יֶחֱסֶה, שכן דרך הסנסנים לְהֵאָחֵז, לְהִתָּמֵךְ ולהסות בגדר.

Jes 1,1.2,1.13,1 ‖ Am 1,1 ‖ Mich 1,1 ‖ Hab 1,1 ‖ Ps 58,11.

חָזִיתָ *2 perf.* Prv 22,29.29,20.

חָזִית (al. תְּ) *f.* Jes 57,8.

חָזִיתִי *1 perf.* Job 15,17.

חֲזִיתִיךָ *suff.* Ps 63,3.

חָזוּ *3 pl.* Ez 13,6 ‖ Zach 10,2 ‖ Ps 58,9 ‖ Job 24,1.36,25 ‖ Thr 2, 14.

חֲזִיתֶם *2 pl.* Ez 13,7 ‖ Job 27,12.

וַחֲזִיתֶם Ez 13,8.

חֹזֶה *pt.* Ez 12,27.

חֹזִים *pl.* Ez 22,28.

הַחֹזִים Jes 47,13 ‖ Ez 13,9.

וְהַחֹזִים Ez 13,16.

בַּחֲזוֹת *inf. cs.* Ez 21,34.

לַחֲזוֹת Ps 27,4.

חֲזֵה *imper.* Jes 33,20.48,6.

חֲזוּ *pl.* Jes 30,10 ‖ Ps 46,9.

אֶחֱזֶה *1 impf.* Ps 17,15 ‖ Job 19, 26.27.34,32.

וָאֶחֱזֶה Prv 24,32.

אָחַז [אֲחַז Job 23,9.

תֶּחֱזֶה *2 impf.* Ex 18,21.

יֶחֱזֶה *3 impf.* Nu 24,4.*16* ‖ Job 8,17.

וְתֶחַז *f.* Mich 4,11.

וְנֶחֱזֶה־ *1 pl.* Cant 7,1.

תֶּחֱזוּ *2 pl.* Jes 30,10 ‖ Cant 7,1.

יֶחֱזוּ *3 pl.* Jes 26,11 ‖ Ps 11,4.7.

יֶחֱזָיוּן Jes 26,11.

וַיֶּחֱזוּ Ex 24,11 ‖ Thr 2,14.

תֶּחֱזֶינָה *3 f.* Jes 33,17 ‖ Ez 13, 23 ‖ Ps 17,2.

חֹזֶה

vates, propheta; visio; *foedus, pactum.*

2S 24,11 ‖ 2R 17,13 ‖ Jes 28,15 ‖ Am 7,12.

הַחֹזֶה 1Ch 29,29 ‖ 2Ch 9,29.12,15. 19,2.29,30.

חוֹזֵה ,חֹזֵה *cs.* 1Ch 21,9.25,5 ‖ 2Ch 29,25.35,15.

הַחֹזִים *pl.* Jes 29,10 ‖ Mich 3,7 ‖ 2Ch 33,18.

וְלַחֹזִים Jes 30,10.

חָזוֹן

visio, visio divinitus oblata, oraculum, revelatio divina.

1S 3,1 ‖ Ez 7,13.26.12,22.23 ‖ Hos 12,11 ‖ Hab 2,2.3 ‖ Prv 29,18 ‖ Thr 2,9 ‖ Dan 1,17.8,1.9,24.10,14. 11,14.

הֶחָזוֹן Ez 12,27 ‖ Dan 8,13.15.17. 26 ‖ 1Ch 17,15.

בְחָזוֹן Ps 89,20.

בֶּחָזוֹן Dan 8,2².9,21.

מֵחָזוֹן Mich 3,6.

חֲזוֹן *cs.* Jes 1,1.29,7 ‖ Jer 14,14. 23,16 ‖ Ez 12,24.13,16 ‖ Ob 1 ‖ Nah 1,1.

בַּחֲזוֹן 2Ch 32,32.

חָזוּת] *cs.* וּבַחֲזוֹת?

coll. visiones, oracula.

2Ch 9,29.

חָזוּת

species; visio prophetica, revelatio; lex, foedus.

קרן חזות שנראה היטב מפני בליטתו. השבעים ותאודיציון קורין בדניאל ח׳ ח׳ אֲחֵרוֹת ת׳ חָזוּת, וכן יש לגרוס בפסוק ט׳: קֶרֶן אַחֶרֶת.

Jes 21,2.29,11 ‖ Dan 8,5.8.

וְחָזוּתְכֶם *suff.* Jes 28,18.

חִזָּיוֹן

visio nocturna, prophetica; oraculum.

Jes 22,1.5.

הַחִזָּיוֹן 2S 7,17.

חֶזְיוֹן *cs.* Job 33,15.

כְּחֶזְיוֹן Job 20,8.

מֵחֶזְיֹנוֹ *suff.* Zach 13,4.

חֶזְיֹנוֹת *pl.* Joel 3,1.

מֵחֶזְיֹנוֹת Job 4,13.

וּמֵחֶזְיֹנוֹת Job 7,14.

מַחֲזֶה] בְּמַחֲזֶה

visio.

Gn 15,1.

מַחֲזֵה *cs.* Nu 24,4.*16* ‖ Ez 13,7.

מֶחֱזָה

fenestra.

1R 7,4.5.

וּמֶחֱזָה 1R 7,4.

——v. ch. et n. pr.——

חָזֶה] הֶחָזֶה

pectus (brutorum).

מקום השדַיִם, וע״ש בליטתו נקרא כן; בעברית לא בא אלא בבהמה, ובארמית (דניאל ב׳ ל״ב) נאמר גם בצלם דמות אדם, וכן בדרז״ל.

Ex 29,26 ‖ Lev 7,30².31.8,29.

חֲזֵה *cs.* Ex 29,27 ‖ Lev 7,34.10, 14 ‖ Nu 6,20.

וְחָזֵה Lev 10,15.

כַּחֲזֵה Nu 18,18.

הֶחָזוֹת [חָזוֹת *pl.* Lev 9,20.21.

——conf. ch. חַד II——

חָזִיז] לַחֲזִיז *cs.*

fulgentum, *telum.*

נאמר על הברק, ובחוק המבטא: חֲצָצֶיךָ (תהלים ע״ז י״ח).

Job 28,26.*38,25.*

חֲזִיזִים *pl.* Zach 10,1.

חָזַק ,חָזֵק

constrictum, firmum esse, fieri; confirmari, obfirmari; animo firmo, fortem esse; corroborare, valere, firmare; gravem, vehementem esse, fieri; *adiuvare; Hi.* prehendere, retinere, potiri, capere; reficere; instaurare; invalescere, vincere.

הוראתו ידועה, וכן הוא בערבית (גם בכ״ף ת׳ הקו״ף) ובסורית, והוא קרוב אל חָשַׁק (חשוקי העמודים); טעם ביום הֶחזיקי דירמיה ל״א ל״ב כמו הַחזיקי; השבעים קורין ביחזקאל ל״ד ד׳ וּבְחָזְקָה רדיתם בפרך, כלומר בצאן החזקה והבריאה. בדניאל י׳ י״ט נמצא בקצת נוסחאות חֲזַק וֶאֱמָץ, וכן קורין השבעים, הסורי והרומי; יתכן שמלת מַחֲזִיק בדה״ב ד׳ ה׳ איננו רק כבאור למלת יָכִיל, שהיה רשום בתחלה על הגליון.

Gn 41,57.47,20 ‖ Jud 1,28 ‖ 2R 3, 26 ‖ 1Ch 21,4 ‖ 2Ch 26,15.

חָזְקוֹ *suff.* 2Ch 28,20.

חָזְקָה ,חָזָקָה *f.* 2R 14,5 ‖ Ez 3, 14 ‖ 2Ch 25,3.

וְחָזַקְתָּ *2 perf.* 1R 2,2

חֲזַקְתַּנִי *suff.* Jer 20,7.

חָזְקוּ *3 pl.* Jos 17,13 ‖ 1R 20,23 ‖ Mal 3,13.

וְחָזְקוּ 2S 16,21.

וַחֲזַקְתֶּם *2 perf. pl.* Jos 23,6.

לְחָזְקָה *infin.* 2R 12,13.

לְחָזְקָהּ *suff.* Ez 30,21.

חֲזַק ,חֲזָק *imper.* Dt 12,23.31,7. 23 ‖ Jos 1,6.7.9.18 ‖ 2S 10,12 ‖ Jes 41,6 ‖ Hag 2,4 ‖ Ps 27,14 ‖ Dan 10, 19 ‖ Esr 10,4 ‖ 1Ch 19,13.22,13 (12).28,10.20 ‖ 2Ch 25,8.

וַחֲזַק ,וַחֲזָק Hag 2,4² ‖ Dan 10,19.

חִזְקוּ *pl.* Dt 31,6 ‖ Jos 10,25 ‖ 2S 13,28 ‖ Jes 35,4 ‖ Ps 31,25 ‖ 2Ch 15,7.19,11.32,7.

יֶחֱזַק *3 impf.* 1Ch 28,7.

וַיֶּחֱזַק ,וַיֶּחֱזָק Gn 41,56 ‖ Ex 7,13. *22.8,15.9,35* ‖ 1S 17,50 ‖ 2S 13,14. 18,9.24,4 ‖ 1R 16,22 ‖ 2R 25,3 ‖ Jes 39,1 ‖ Jer 52,6 ‖ 2Ch 8,3.27 5.

וְיֶחֱזַק Dan 11,5².

תֶּחֱזַק *f.* 2S 10,11‖1Ch 19,12.
וַתֶּחֱזַק Ex 12,33.
נֶחֱזַק *1 pl.* 1R 20,23.*25*.
תֶּחֶזְקוּ *2 pl.* Dt 11,8‖Esr 9,12.
יֶחֶזְקוּ, יֶחֱזְקוּ *3 pl.* 2S 10,11 ‖ Jes 28,22‖1Ch 19,12‖2Ch 31,4.
תֶּחֱזַקְנָה *3 f.* Jud 7,11 ‖ 2S 2,7 ‖ Ez 22,14‖Zach 8,9.13.
חִזַּק *Pi. 3 perf.* Ps 147,13.
חִזַּקְתָּנִי [תַּ *2 perf. suff.* Dan 10,19.
חִזַּקְתִּי *1 perf.* Hos 7,15.
וְחִזַּקְתִּי Ex 14,4‖Ez 30,24.
חִזְּקוּ *3 pl.* Jud 9,24 ‖ 2R 12,7 ‖ Jer 5,3‖Esr 1,6.
וְחִזְּקוּ 2R 12,15‖Jer 23,14.
חִזַּקְתֶּם *2 pl.* Ez 34,4.
מְחַזֵּק *pt.* Ex 14,17.
מְחַזְּקִים *pl.* 2R 12,8.
חַזֵּק *inf. cs.* 2R 12,9.
לְחַזֵּק Jos 11,20‖2R 12,13.22,5.6‖ Esr 6,22 ‖ 1Ch 26,27 ‖ 2Ch 24,5. 12.34,8.
וּלְחַזֵּק Ez 13,22‖1Ch 29,12‖2Ch 34,10.
חַזֵּק *imper.* Dt 1,38 ‖ Nah 2,2 ‖ Neh 6,9.
וְחַזְּקֵנִי *suff.* Jud 16,28.
וְחַזְּקֵהוּ Dt 3,28‖2S 11,25.
חַזְּקִי, חַזֵּקִי *f.* Jes 54,2 ‖ Nah 3, 14.
חַזְּקוּ *pl.* Jes 35,3.
אֲחַזֵּק *1 impf.* Ex 4,21‖Ez 34,16.
אֲחַזְּקֶנּוּ *suff.* Jes 22,21.
תְּחַזֵּק *2 impf.* Job 4,3.
וַיְחַזֵּק *3 impf.* Ex 9,12.*10,20.27. 11,10.14,8*‖Jud 3,12‖1S 23,16‖ Jes 41,7 ‖ Neh 3,19 ‖ 2Ch 11,11. 32,5.
וַיְחַזְּקֵנִי *suff.* Dan 10,18.
וַיְחַזְּקֵהוּ Jes 41,7.
וַיְחַזְּקֵם 2Ch 11,12.26,9.29,3.35,2.
יְחַזְּקוּ *3 pl.* 2R 12,6‖Jes 33,23‖ Ps 64,6.

וַיְחַזְּקוּ Neh 2,18‖2Ch 11,17.
יְחַזְּקוּם *suff.* Jer 10,4.
וַיְחַזְּקוּם 2Ch 29,34.
הֶחֱזִיק *Hi. 3 perf.* Jud 7,8 ‖ Mich 7,18 ‖ Neh 3,4³.*7.9.10*.8.*17*. 8.*10.12*.11.13.14.15.16.*21.23²*.*24*. *29.30*.20.29.30.*31*‖2Ch 26,8.
וְהֶחֱזִיק Dt 22,25 ‖ 2S 15,5 ‖ Dan 11,7.21.
הֶחֱזִיקֵךְ *suff.* Mich 4,9.
הֶחֱזִיקָה *f.* Jer 49,24‖Ez 16,49.
וְהֶחֱזִיקָה Dt 25,11‖Prv 7,13.
הֶחֱזִקַתְנִי [קָ *suff.* Jer 8,21.
הֶחֱזִקַתְנוּ Jer 6,24.
הֶחֱזִיקַתְהוּ Jer 50,43.
וְהֶחֱזַקְתָּ *2 perf.* Lev 25,35.
הֶחֱזַקְתִּי *1 perf.* Jes 45,1 ‖ Job 27,6‖Neh 5,16.
וְהֶחֱזַקְתִּי 1S 17,35.
וְהַחֲזַקְתִּי Ez 30,25.
הֶחֱזַקְתִּיךָ *suff.* Jes 41,9.
הֶחֱזִיקוּ *3 pl.* Jer 8,5.50,33‖Neh 3,5.6.17.18.22.27.28.32.
וְהֶחֱזִיקוּ Jes 4,1 ‖ Zach 8,23.14, 13.
מַחֲזִיק *pt.* Ex 9,2 ‖ Jes 41,13.51, 18 ‖ Prv 26,17 ‖ Job 2,3.9 ‖ 2Ch 4,5.
וּמַחֲזִיק 2S 3,29.
הַמַּחֲזִיק Jud 16,26.
לְמַחֲזִיק Dan 11,1.
וּמַחֲזִקָהּ *suff.* Dan 11,6.
מַחֲזֶקֶת *f.* Neh 4,11.
מַחֲזִיקִים *pl.* Neh 4,10.15.10,30.
וּמַחֲזִיקִים Jes 56,4.*6*.
לַמַּחֲזִיקִים Prv 3,18.
מַחֲזִיקֵי *cs.* Ez 27,9.*27*.
לְהַחֲזִיק *inf. cs.* 2R 15,19 ‖ Jes 64,6.
הַחֲזִיקִי *suff.* Jer 31,32(31).
הַחֲזֵק *imper.* 2S 11,25‖Ps 35,2‖ Prv 4,13.
הַחֲזִיקִי *f.* Nah 3,14.
וְהַחֲזִיקִי Gn 21,18.

הַחֲזִיקוּ *pl.* Jer 51,12.
וְאַחְזֵק *1 impf.* Jes 42,6.
יַחֲזִיק *3 impf.* Jes 56,2 ‖ Job 8, 15.20.
יַחֲזֵק Jes 27,5‖Job 18,9.
וַיַּחֲזֵק, (־)וַיַּחֲזֶק Ex 4,4‖Jud 19, 4.25.29‖1S 15,27‖2S 1,11.13,11‖ 1R 1,50.*2,28*‖2R 2,12.
וַתַּחֲזֶק־, וַתַּחֲזֵק *3 f.* 2R 4,8.27.
יַחֲזִיקוּ, יַחֲזִקוּ *3 pl.* Jer 6,23.50, 42‖Zach 8,23‖Dan 11,32.
וַיַּחֲזִיקוּ, וַיַּחֲזִקוּ Gn 19,16‖Jud 7, 20‖2S 2,16‖1R 9,9‖2Ch 7,22.28, 15.
הִתְחַזֵּק *Hithp. 3 perf.* 2Ch 13, 7.15,8.23,1.25,11.
הִתְחַזַּקְתִּי *1 perf.* Dan 10,19 ‖ Esr 7,28.
וְהִתְחַזַּקְתֶּם *2 pl.* Nu 13,20.
מִתְחַזֵּק *pt.* 2S 3,6‖Dan 10,21.
הַמִּתְחַזְּקִים *pl.* 1Ch 11,10.
לְהִתְחַזֵּק *inf. cs.* 2Ch 13,8.16,9.
הִתְחַזֵּק *imper.* 1R 20,22.
הִתְחַזְּקוּ *pl.* 1S 4,9.
וַיִּתְחַזֵּק, זְ *3 impf.* Gn 48,2‖Jud 20,22‖1S 30,6 ‖ 2Ch 1,1.12,13.13, 21.17,1.21,4.27,6.32,5.
וְנִתְחַזֵּק *1 impf. pl.* 2S 10,12.
וְנִתְחַזְּקָה 1Ch 19,13.
יִתְחַזָּקוּ [יִתְחַזְּקוּ *3 pl.* Ez 7,13.

חָזָק

firmus, obfirmatus, durus; fortis, validus, potens, violentus; vehemens.

י״נ בישעיה מ׳ י׳ בְּחֹזֶק, וע׳ כ״ח ב׳.

Ex 10,19.19,16 ‖ Nu 13,31 ‖ Jos 14,11.17,18 ‖ 1R 17,17.18,2 ‖ Jes 28,2‖ Jer 31,11(10).50,34 ‖ Ez 3, 8.9‖Prv 23,11‖Job 5,15.

וְחָזָק 1R 19,11‖Am 2,14.
הֶחָזָק *interrog.* Nu 13,18.
בְּחָזָק Jes 40,10.
מֵחָזָק Ps 35,10.
חֲזָקִים *pl.* Jud 18,26 ‖ Ez 3,8 ‖ Job 37,18.

חִזְקֵי־ *cs.* Ez 3,7.

וְחִזְקֵי־ Ez 2,4.

חֲזָקָה *f. sg.* Ex 3,19.6,1^2.13,9.32, 11 ‖ Nu 20,20 ‖ Dt 4,34.5,15.*26*,*8*. 6,21.7,8.9,26 ‖ Jos 4,24 ‖ 1S 14, 52 ‖ Jer 21,5.32,21 ‖ Ez 20,33.*34*. 26,17 ‖ Ps 136,12 ‖ Dan 9,15.

הַחֲזָקָה Dt 3,24.7,19.11,2.34,12 ‖ 2S 11,15 ‖ 1R 8,42 ‖ Ez 30,22.34. 16 ‖ Neh 1,10 ‖ 2Ch 6,32.

וְהַחֲזָקָה Jes 27,1.

חָזֵק] וְחָזֵק

adj. (*verbal.*) invalescens.

Ex 19,19 ‖ 2S 3,1.

חֵזֶק] חִזְקִי *suff.*

robur, *auxilium.*

Ps 18,2.

חֹזֶק Hag 2,22.

בְּחֹזֶק Ex 13,3.14.*16*.

בְּחָזְקֵנוּ *suff.* Am 6,13.

חֶזְקָה] בְּחֶזְקַת *cs.*

invalescere, fortem et potentem fieri; impetus.

Jes 8,11.

וּכְחֶזְקָתוֹ *suff.* Dan 11,2 ‖ 2Ch 12, 1.26,16.

חָזְקָה] בְּחָזְקָה

vis, vehementia.

Jud 4,3.8,1 ‖ 1S 2,16 ‖ Jon 3,8.

וּבְחָזְקָה Ez 34,4.

—v. n. pr.—

חֲזִיר

porcus.

י״א שנקרא כן ע״ש עיניו הקטנות והצרות, שכן הוראת השרש בערבית (אמנם הערבים יקראו לו חִנְזִיר); ואולי ע״ש שהוא הוזר ופונה כל גופו כשירצה להביט לצדדין.

Jes 66,3 ‖ Ps 80,14 ‖ Prv 11,22.

הַחֲזִיר Lev 11,7 ‖ Dt 14,8 ‖ Jes 65,4.66,17.

—v. n. pr.—

חָח

uncus, hamus; *annulus.*

מין תכשיט כפוף או עגול, ונקראו כן השלשלאות והַחַכָּה לציד דגים (או למשוך בה את הבהמה). י״מ וילכדו את־מנשה בחֹחים (דה״ב ל״ג י״א) כשהתחבא בין ההוחים (ע׳ ש״א י״ג ו׳), אך יתכן שחֹחים הם רתוקי הידים, ונְחשתים הם כבלי הרגלים, או שתי נוסחאות יש כאן.

Ex 35,22.

חַחִי *suff.* 2R 19,28 ‖ Jes 37,29.

חַחִים (v. חֲחִיִּים *pl.*) K. *du.* Ez 29,4.

חַחִים *pl.* Ez 29,4.38,4.

בַּחַחִים Ez 19,4.9.

בַּחֹחִים (= בַּחַחִים) 2Ch 33,11.

—conf. חוח—

חָטָא

aberrare; peccare, reum fieri alicuius rei; *Pi.* peccatum luere, sacrificium expiatorium offerre, expiare, mundare; *Hi.* ad peccandum adducere, peccati reum facere, reum declarare, damnare; deerrare a scopo. *Hith.* expiare se, expiari; perturbari, consternari.

הוראתו ידועה. י״ג בהושע ח׳ י״א: היו לו מזבחות לַחֲטֹא וגו׳, כלומר המזבחות שלפנים היו לו לכפר על החטא נהפכו לו לחטאת. יונתן והשבעים קורין באיוב א׳ גם בפסוק כ״ב: לא־חטא איוב בִּשְׂפָתָיו. ע׳ הערה אל אֵיל א׳.

Ex 32,31.33 ‖ Lev 4,3.*28*.*35*.*5*,*6*. *13*. *19*,*22*. 23. 28. 5,5.7.10.11.16. 19,22 ‖ Nu 6,11 ‖ Jos 7,11 ‖ 1S 19, 4 ‖ 1R 14,16.*15*,*30*.16,19 ‖ 2R 21, 17 ‖ Jes 43,27 ‖ Ez 3,21.18,24.33, 16 ‖ Job 1,22.2,10 ‖ Neh 13,26.

חָטְאָה, חָטָאָה *f.* Jer 50,14 ‖ Ez 16,51 ‖ Thr 1,8.

וְחָטְאָה Lev 5,15.

וְחָטָאת (al. תְ) (?) Ex 5,16.

חָטָאתָ *2 perf.* Hos 10,9 ‖ Job 35,6.

חָטָאתִי *1 perf.* Gn 20,9 ‖ Ex 9, 27.10,16 ‖ Nu 22,34 ‖ Jos 7,20 ‖ Jud 11,27 ‖ 1S 15,24.30.24,12.26, 21 ‖ 2S 12,13.19,21.24,10.17 ‖ 1R 18,9 ‖ 2R 18,14 ‖ Jer 2,35.37,18 ‖ Mich 7,9 ‖ Ps 41,5.51,6 ‖ Job 7,20. 10,14.33,27 ‖ 1Ch 21,8.17.

וְחָטָאתִי Gn 39,9.43,9.44,32 ‖ Neh 6,13.

חָטְאוּ, חָטָאוּ *3 pl.* Gn 40,1 ‖ Lev 4,14 ‖ 1R 8,50.14,22.15,13 ‖ 3R 17,7 ‖ Jer 33,8^2.50,7 ‖ Ez 37,23 ‖ Hos 4,7 ‖ Zeph 1,17 ‖ Ps 78,32 ‖ Job 1,5.8,4.24,19 ‖ Thr 5,7 ‖ Neh 9,29 ‖ 2Ch 6,39.

חֲטָאתֶם *2 pl.* Ex 32,30 ‖ Nu 32, 23 ‖ Dt 9,16.18 ‖ Jer 40,3.44,23.

וַחֲטָאתֶם Dt 20,18.

חָטָאנוּ *1 pl.* Nu 12,11.14,40.21, 7 ‖ Dt 1,41 ‖ Jud 10,10.15 ‖ 1S 7,6. 12,10 ‖ 1R 8,47 ‖ Jes 42,24 ‖ Jer 3, 25.8,14.14,7.20.16,10 ‖ Ps 106,6 ‖ Thr 5,16 ‖ Dan 9,5.8.11.15 ‖ Neh 1,6 ‖ 2Ch 6,37.

חֹטֵא, חוֹטֵא *pt.* Jes 1,4 ‖ Prv 13, 22.14,21.19,2.20,2.

חֹטֶא Eccl 8,12.

וְחוֹטֵא Hab 2,10 ‖ Prv 11,31 ‖ Eccl 7,26.

וְחוֹטֶא Eccl 9,18.

וְהַחוֹטֶא Jes 65,20.

כַּחֹטֶא Eccl 9,2.

וְלַחוֹטֶא Eccl 2,26.

וְחֹטְאִי *suff.* Prv 8,36.

חֹטְאִים *pl.* 1S 14,33.

הַחֹטֵאת *f. sg.* Ez 18,4.*20*.

חֲטֹא *inf. cs.* Ez 3,21.

בְּחֲטָאָה (= בְּחֶטְאָה *suff.*?) Nu 15,28.

לַחֲטֹא Ex 9,34 ‖ Lev 5,22 ‖ Hos 8, 11^2.13,2 ‖ Ps 78,17 ‖ Job 31,30.

מֵחֲטוֹא, מֵחֲטֹא 1S 12,23 ‖ Ps 39,2.

מֵחֲטוֹ־ K. מֵחֲטוֹא־ Q. Gn 20,6

חֲטֹאתוֹ *suff.* Ez 33,12.

אֶחֱטָא־ *1 impf.* Ps 119,11.

תֶּחֱטָא *2 impf.* 1S 19,5 ‖ Job 5, 24.

וַתֶּחֱטָא Ez 28,16.

יֶחֱטָא *3 impf.* Lev 4,3.22.5,23 ‖ Nu 16,22 ‖ Dt 19,15 ‖ 1S 2,25^2.19, 4 ‖ 1R 8,31.46 ‖ Eccl 7,20 ‖ 2Ch 6, 22.36.

תֶּחֱטָא *3 f.* Lev 4,2.27.5,1.17.21 ‖ Nu 15,27 ‖ Ez 14,12.

נֶחֱטָא] וַנֶּחֱטָא *1 pl.* Jes 64,4.

תֶּחֶטְאוּ, תֶּחֱטָאוּ *2 pl.* Gn 42,22 ‖ Ex 20,20 ‖ 1S 14,34 ‖ Ps 4,5.

יֶחֶטְאוּ־ *3 pl.* 1R 8,33.35.46 ‖ 2Ch 6,24.26.36.

חִטֵּא] וְחִטֵּא *Pi. 3 perf.* Lev 14,52.

וְחִטְּאוֹ *suff.* Nu 19,19.

וְחִטֵּאתָ *2 perf.* Ex 29,36 ‖ Ez 43,20.45,18.

חִטְּאוּ *3 pl.* Ez 43,22.

וְחִטְּאוּ Ez 43,22.

הַמְחַטֵּא *pt.* Lev 6,19.

לְחַטֵּא *inf. cs.* Lev 14,49.

מֵחַטֵּא Ez 43,23.

אֲחַטֶּא] אֲחַטֶּנָּה *1 impf. suff.* Gn 31,39.

תְּחַטֵּא] תְּחַטְּאֵנִי *2 impf. suff.* Ps 51,9.

וַיְחַטֵּא *3 impf.* Lev 8,15.

וַיְחַטְּאֵהוּ *suff.* Lev 9,15.

וַיְחַטְּאוּ *3 pl.* 2Ch 29,24.

הֶחֱטִיא *Hi. 3 perf.* 1R 14,16. *15,30.* 15,26.*34.*16,26.22,53 ‖ 2R 3,3.*10,29.31.13,2.11.14,24.15,9.18.24.28.23.15.*21,16.

הֶחֱטִי K., הֶחֱטִיא Q. 2R 13,6.

וְהֶחֱטִיאָם *suff.* 2R 17,21.

הֶחֱטִיאוּ *3 pl.* 1R 16,13 ‖ Neh 13,26.

מַחֲטִיא] מַחֲטִיאֵי *pt. pl. cs.* Jes 29,21.

הַחֲטִי K., הַחֲטִיא Q. *inf. cs.* Jer 32,35.

לְהַחֲטִיא 1R 16,19.

לַחֲטִיא (= לְהַחֲטִיא) Eccl 5,5.

תַּחֲטִיא *2 impf.* Dt 24,4.

וַתַּחֲטִא 1R 16,2.21,22.

יַחֲטִא *3 impf.* Jud 20,16.

וַיַּחֲטִא 2R 21,11.

יַחֲטִיאוּ *pl.* Ex 23,36.

הִתְחַטָּא] יִתְחַטָּא *Hith. 3 impf.* Nu 19,12^2.13.20.31,23.

תִּתְחַטֵּא] תִּתְחַטְּאוּ, טָּ֫ *2 pl.* Nu 31,19.20.

יִתְחַטְּאוּ] יִתְחַטָּאוּ *3 pl.* Job 41,17.

וַיִּתְחַטְּאוּ Nu 8,21.

חֵטְא

peccatum, crimen; *poena peccati; calamitas.*

השבעים קורין במיכה ז׳ י״ט חַטֹּאתֵינוּ ת׳ חַטֹּאתָם (ם = נו).

Lev 19,17.22,9 ‖ Nu 18,22.32 ‖ Dt 15,9.*23,22.24,15.*19,15.21,22.22,26.23,23 ‖ Jes 31,7.53,12 ‖ Hos 12,9 ‖ Thr 1,8.

וּבְחֵטְא Ps 51,7.

חֶטְאוֹ *suff.* Lev 24,15 ‖ Nu 9,13 ‖ Thr 3,39.

בְּחֶטְאוֹ Nu 27,3 ‖ Dt 24,16 ‖ 2R 14,6 ‖ 2Ch 25,4.

בְּחֶטְאָה (= בְּחֶטְאָהּ?) Nu 15,28.

חֶטְאָם Lev 20,20.

חֲטָאִים *pl.* Eccl 10,4.

חֲטָאֵי *cs.* 2R 10,29.

וַחֲטָאֵי Ez 23,49.

חֲטָאַי, חֲטָאָי *suff.* Gn 41,9 ‖ Jes 38,17.

מֵחֲטָאַי Ps 51,11.

בַּחֲטָאֵינוּ Dan 9,16.

כַּחֲטָאֵינוּ Ps 103,10.

חֲטָאֵיכֶם Jes 1,18.

חֲטָאָו Q. Thr 3,39.

חֲטָאָה

peccatum; sacrificium pro peccato.

Gn 20,9 ‖ Ez 32,21.30.31 ‖ 2R 17,21 ‖ Ps 32,1.

וַחֲטָאָה Ps 40,7.

לַחֲטָאָה Ps 109,7.

[חַטָּא] הַחַטָּאָה *f.*

peccator; reus.

Am 9,8.

חַטָּאִים *pl. m.* Nu 32,4 ‖ 1R 1,21 ‖ Jes 33,14 ‖ Ps 1,1.25,8.26,9.104,35 ‖ Prv 1,10.13,21.

וְחַטָּאִים Gn 13,13 ‖ Jes 1,28 ‖ Ps 1,5.51,15.

הַחַטָּאִים Nu 17,3 ‖ 1S 15,18.

בַּחַטָּאִים Prv 23,16.

חַטָּאֵי *cs.* Am 9,10.

וְחַטָּאֶיהָ *suff.* Jes 13,9.

חַטָּאָה

peccatum; poena peccati.

Jes 5,18.

וְחַטָּאָה Ex 34,7.

חַטָּאת

aberratio, peccatum, peccandi consuetudo; sacrificium pro peccato oblatum; poena peccati.

בירמיה ט״ו י״ג נ״ל: ובכל־חמוֹתֶיךָ ובכל־גבוליך, ובי״ז ג׳ מסרסין וקורין: בחטאת במתיך.

Gn 4,7 ‖ Ex 29,14.36 ‖ Lev 4,24.*5,9.*5,11.*12.*6,23.10,19.14,22.*15,15.*31.15,30.16,9 ‖ Nu 8,7.12.12,11.19,9.28,22.*29,22.28.31.34.38.*29,5.*16.19.25.*11 ‖ Dt 19,15 ‖ Jes 30,1 ‖ Ez 43,25.45,22 ‖ Mich 1,13 ‖ Prv 13,6.14,34.21,4.24,9 ‖ Dan 9,24 ‖ Esr 8,35.

וְחַטָּאת Ez 45,23.

הַחַטָּאת Lev 4,8.14.20.25.*34.*29.*33.*29.5,9.6,18^2.8,2.14^2.9,8.10.15.22.10,16.17.14,13.19.16,6.*11.*11.15.25.27^2 ‖ Nu 19,17 ‖ 1S 14,38 ‖ Ez 43,21.45,17.19.46,20 ‖ 2Ch 29,23.

וְהַחַטָּאת Ez 40,39.42,13.44,29 ‖ 2Ch 29,24.

בְּחַטָּאת Jer 17,3.

כַּחַטָּאת Lev 6,10.7,7.14,13 ‖ Ez 45,25.

לְחַטָּאת Lev 4,3.14.32.33.5,6.7.11.9,2.3.12,6.8.16,3.5.23,19 ‖ Nu 6,11.14.7,16.*22.28.34.40.46.52.58.64.70.76.82.*87.8,8.15,27.28,15 ‖ 1R 12,30 ‖ Ez 43,19.22 ‖ Prv 10,16 ‖ 2Ch 29,21.

לְחַטַּת Nu 15,24.

לְחַטָּאת Lev 5,8.
וְלַחַטָּאת Lev 7,37.
חַטַּאת *cs.* Ex 30,10 ‖ Lev 4,21 ‖ Nu 29,11 ‖ 1S 2,17.15,23 ‖ Jer 17,1 ‖ Hos 4,8.10,8 ‖ Mich 6,7 ‖ Zach 14,19 ‖ Ps 59,13.
וְחַטַּאת Zach 14,19 ‖ Ps 109,14 ‖ Dan 9,20.
לְחַטַּאת 1R 8,34.36.13,34 ‖ Zach 13,1 ‖ 2Ch 6,25.27.
מֵחַטַּאת Thr 4,6.
חַטָּאתִי *suff.* Gn 31,36 ‖ Ex 10,17 ‖ 1S 15,25.20,1 ‖ Ps 32,5².38,4.59,4 ‖ Job 14,16 ‖ Dan 9,20.
וְחַטָּאתִי Ps 51,5 ‖ Job 13,23.
וּלְחַטָּאתִי Job 10,6.
מֵחַטָּאתִי Ps 38,19 ‖ Prv 20,9 ‖ Job 35,3.
וּמֵחַטָּאתִי Ps 51,4.
חַטָּאתֵנוּ Jer 16,10.
וּלְחַטָּאתֵנוּ Ex 34,9.
חַטָּאתְךָ Lev 9,7 ‖ 2S 12,13.
וְחַטָּאתְךָ Jes 6,7.
חַטַּאתְכֶם Ex 32,30 ‖ Nu 32,23 ‖ Dt 9,18.21.
חַטָּאתוֹ Lev 4,3.23.*28.28.35.5,6.13.19,22* ‖ Nu 6,16 ‖ Dt 9,27 ‖ Jes 27,9 ‖ Ez 18,21.33,16.44,27 ‖ Hos 13,12 ‖ Mich 3,8 ‖ Prv 5,22 ‖ Job 34,37 ‖ 2Ch 33,19.
וְחַטָּאתוֹ 2R 21,17.
בְּחַטָּאתוֹ Ez 3,20.
וּבְחַטָּאתוֹ 1R 15,26.34.16,19.26 ‖ Ez 18,24.
מֵחַטָּאתוֹ Lev 4,26.*5,6.10*.19,22 ‖ 2R 21,16 ‖ Ez 33,14.
חַטָּאתָם Ex 32,32.34 ‖ Lev 10,19 ‖ Nu 5,7.18,9 ‖ Ps 85,3.
וְחַטָּאתָם Gn 18,20.50,17 ‖ Nu 15,25 ‖ Jes 3,9 ‖ Jer 16,18.18,23 ‖ Neh 3,37.
לְחַטָּאתָם 2Ch 7,14.
וּלְחַטָּאתָם Jer 31,34(33).36,*3*.
מֵחַטָּאתָם 2Ch 6,26.
וּמֵחַטָּאתָם 1R 8,35.
חַטָּאוֹת *pl.* 2R 12,17 ‖ Dan 9,24.
וְחַטָּאוֹת Job 13,23.

וְלַחַטָּאוֹת Neh 10,34.
חַטֹּאות, חַטֹּאת *cs.* Nu 5,6 ‖ 1R 14,16.15,3.30.16,13 ‖ 2R 10,31.13,2.11.*14,24*.15,18.28.17,22 ‖ Jer 50,20 ‖ Ez 18,14 ‖ Ps 25,7 ‖ Neh 1,6.
וְחַטֹּאות 1R 16,13.
בְּחַטֹּאות, בְּחַטֹּאת 1R 16,31 ‖ 2R 3,3.24,3.
וּבְחַטֹּאות Mich 1,5.
מֵחַטֹּאות, מֵחַטֹּאת 1R 13,6 ‖ 2R 15,9.*24* ‖ Thr 4,13.
חַטֹּאותַי [תַ *suff.* Ps 25,18.
חַטֹּאתֵינוּ, חַטֹּאתֵנוּ 1S 12,19 ‖ Ps 79,9 ‖ 2Ch 28,13.
וְחַטֹּאותֵינוּ, וְחַטֹּאתֵינוּ Jes 59,12 ‖ Ez 33,10.
בְּחַטֹּאותֵינוּ Neh 9,37.
חַטֹּאותֶיךָ, חַטֹּאתֶךָ Jes 44,22 ‖ Jer 15,13 ‖ Mich 6,13.
וְחַטֹּאתֶיךָ Jes 43,25.
בְּחַטֹּאתֶיךָ Jes 43,24.
חַטֹּאתַיִךְ, חַטֹּאתֶיךָ Jer 30,14.15 ‖ Ez 16,51 ‖ Thr 4,22.
בְּחַטֹּאתַיִךְ Ez 16,52.
חַטֹּאותֵיכֶם Lev 16,30.26,18.24.28 ‖ Ez 21,29 ‖ Am 5,12.
וְחַטֹּאותֵיכֶם Jes 59,2 ‖ Jer 5,25.
כְּחַטֹּאתֵיכֶם Lev 26,21.
וּלְחַטֹּאותֵיכֶם Jos 24,19.
חַטֹּאתָו Q., חַטֹּאתָיו 1R 16,19 ‖ Ez 18,21.33,16.
חַטֹּאתֶיהָ Jes 40,2.
חַטֹּאתָם Lev 16,16.21.34 ‖ Nu 16,26 ‖ Jes 58,1 ‖ Jer 14,10 ‖ Hos 8,13.6,9 ‖ Mich 7,19.
בְּחַטֹּאתָם 1R 14,22.16,2.
חַטֹּאתֵיהֶם Neh 9,2.

—v. chald.—

חָטַב] מְחֹטֵב *pt.*

caedere, scindere.

אח אל חָשַׂף, חָצַב וְקָצַב, ובהשאל על המטוה הצבוע והמצויר בגונין שונים ונראה כאלו הצוב, וכן בסורית; וי״פ חֲטֻבוֹת דמשלי מדרז״ל: הטובה אחת בעולם, כלומר מן החשוב והמובחר.

Dt 29,10.

לַחֲטָבִים *pl.* 2Ch 2,9.
חֹטְבֵי *cs.* Jos 9,21.*27*.
וְחֹטְבֵי Jos 9,23.
כְּחֹטְבֵי Jer 46,22.
חֲטֻבוֹת [חָטוּב *pt. pass. pl. f.* Prv 7,16.
לַחְטֹב *inf. cs.* Dt 19,5.
יַחְטְבוּ [יַחְטֹב 3 *impf. pl.* Ez 39,10.
מְחֻטָּבוֹת [חֻטַּב *Pu. pt. pl. f.* 144,12.

חִטָּה

triticum.

ברב לשונות בני שם בא בנוין ת׳ הדגש והוראה אדמדמת; ויש מחברין אותו עם הפעל חָנַט (ע״ש). חִטִּים מִמּוֹת דדה״ב ב׳ ט׳ כמו מֹלֶת או חִטֵּי מִנִּית.

Dt 8,8.32,14 ‖ Jes 28,25 ‖ Joel 1,11 ‖ Ps 81,17 ‖ Job 31,40.
וְהַחִטָּה Ex 9,32.
חִטִּים *pl.* Gn 30,14 ‖ Ex 29,2.34,22 ‖ Jud 6,11.15,1 ‖ 1S 6,13.12,17 ‖ 2S 4,6 ‖ 1R 5,25 ‖ Jer 12,13.41,8 ‖ Ps 147,14 ‖ Cant 7,3 ‖ 1Ch 21,20 ‖ 2Ch 2,9.27,5.
חִטִּין Ez 4,9.
וְחִטִּים 2S 17,28.
הַחִטִּים Ez 45,13 ‖ Ruth 2,23 ‖ 2Ch 2,14.
וְהַחִטִּים 1Ch 21,23.
בְּחִטֵּי *cs.* 27,17.

—v. ch. חִנְטִין—

חָטַם] אֶחֱטָם־ 1 *impf.*

capistare; domare; differre; prolongare.

פעל מן השם חֹטֶם בארמית; לד״ק כמו אֶחְסָם־ (י״ת אֲמַנֵּי לָךְ, כמו אֶחְסֹם־?), וי״ג אֶחְמֹל עָלֶיךָ.

Jes 48,9.

חָטַף] וַחֲטַפְתֶּם 2 *perf. pl.*

rapere, diripere.

אח אל חָתַף, ומצוי בדרז״ל.

Jud 21,21.
לַחְטוֹף *inf. cs.* Ps 10,9.
יַחְטֹף 3 *impf.* Ps 10,9.

חֹטֶר

virga lenta, ramus; *metaph.* proles.

שבט וענף, ודוגמתו בארמית, סורית, ערבית ואשורית.

Jes 11,1 ‖ Prv 14,3.

——— חוּד v. חִידָה ———

חָיָה

vivere, bene vivere, valere, vigere; vivum servari; vitam degere; reviviscere; convalescere, refocilare; *Pi.* vivifacere, vitam dare; facere, ut quis bene valeat; vivum servare; in vitam revocare, sanare, refocilare; *metaph.* instaurare; vivifacere. *Hi.* vivum servare, non interficere; morti eripere; in vitam revocare, vitae reddere; valetudini reddere, refocilare, reficere animum afflicti.

הוראתו ידועה, וע' הערה אל חוה. י"ג בהושע ו' ב' יְחַלֵּנוּ מיומַיִם. ר"י הלוי גורס בעמוס ח' י"ד: וחי אֲדֹנֶיךָ; תְּחַיֵּנִי דאיוב ל"ג ד' מתרגמין השבעים תְּחַנֵּנִי, כלומר תלמדני, ובזכריה י' ט' קורין וְחָיוּ את־בניהם.

Eccl 6,6.

חַי, חָי Gn 5,5.11,12.14.25,7 ‖ 1S 20,31.

וָחַי 2S 12,22.

וָחַי, וָחָי Gn 3,22 ‖ Ex 33,20 ‖ Lev 18,5. 25,25 ‖ Nu 21,8.9 ‖ Dt 4,42.5, 21.19,4.5 ‖ Jer 38,2 ‖ Ez 18,13.24. 20,11.*13.21*.47,9 ‖ Neh 6,11.

וָחַי Lev 25,36.

וְחָיָה Jer 21,9.38,2 ‖ Ez 18,23.33, 11 ‖ Esth 4,11 ‖ Neh 9,29.

וְחָיְתָה *f.* Gn 12,13 ‖ Jer 38,17.

וְחָיָה Ex 1,16.

וְחָיִיתָ, וְחָיִתָה *2 perf.* Dt 30, 16 ‖ Jer 38,17.

חָיוּ *3 pl.* Nu 14,38.

וְחָיוּ Nu 4,19 ‖ Zach 10,9.

וִחְיִיתֶם *2 pl.* Ez 37,5.6.14.

חָיֹה *inf. abs.* 2R 8,10.*14* ‖ Ez 18,9.17.19.21.33,13.

חָיוֹ Ez 3,21.18,28.*33,15*.33,16.

לִחְיוֹת *cs.* Ez 33,12.

חֲיוֹתָם *suff.* Jos 5,8.

וֶחְיֵה [חֲיֵה *imper.* Gn 20,7 ‖ Prv 4,4.*7,2*.

וִחְיוּ *pl.* Gn 42,18 ‖ 2R 18,32 ‖ Jer 27,12.17 ‖ Ez 18,32 ‖ Am 5,4.6 ‖ Prv 9,6.

חֲיִי *f. sg.* Ez 16,6^{2}.

אֶחְיֶה *1 impf.* 2R 1,2 ‖ Ps 118, 17.119,17 ‖ Job 7,16.

הַאֶחְיֶה *interrog.* 2R 8,8.*9*.

וְאֶחְיֶה Ps 119,77.116.144.

תִּחְיֶה *2 impf.* Gn 27,40 ‖ Dt 16, 20.30,19 ‖ 2R 8,10.*14*.20,1 ‖ Jes 38,1 ‖ Zach 13,3.

תִּחְיִי *f.* 2R 4,7.

יִחְיֶה *3 impf.* Gn 17,18.31,32 ‖ Ex 19,13 ‖ Nu 24,23 ‖ Dt 8,3^{2} ‖ 2S 1,10 ‖ 2R 10,19 ‖ Ez 3,21.18,9.13. 17.19.21.28.*33,15*.22.33,13.16.19. 47,9 ‖ Hab 2,4 ‖ Ps 89,49 ‖ Prv 15, 27 ‖ Eccl 6,3.11,8 ‖ Neh 2,3.

הֲיִחְיֶה *interrog.* Job 14,14.

יְחִי Dt 33,6 ‖ 1S 10,24 ‖ 2S 16,16^{2} ‖ 1R 1,25.31.34.*39* ‖ 2R 11,12 ‖ Ps 22,27 ‖ 2Ch 23,11.

וִיחִי, וִיחִי Jes 38,21 ‖ Ps 49,10.69, 33.72,15.

וַיְחִי, וַיֶּחִי Gn 5,3.6.7.9.10.12.13. 15.16.18.19.21. 25.26.28.30. 9,28. 11,11.13.15.16.17.18.19.20.21.22. 23.24.25.26.47,28.50,22 ‖ Dt 4,33. 5,23 ‖ Jud 15,19 ‖ 1R 17,22 ‖ 2R 13,21.14,17.20,7 ‖ Jes 38,9 ‖ Job 42,16 ‖ 2Ch 25,25.

תִּחְיֶה *3 f.* Jos 6,17.

תְּחִי־ 1R 20,32 ‖ Ps 119,175.

וּתְחִי Gn 19,20 ‖ Jes 55,3 ‖ Jer 38, 20.

וַתְּחִי Gn 45,27.

נִחְיֶה *1 pl.* 2R 7,4 ‖ Ez 33,10 ‖ Thr 4,20.

וְנִחְיֶה Gn 42,2.*43,8*.47,19 ‖ Hos 6,2 ‖ Neh 5,2.

תִּחְיוּ *2 pl.* Dt 4,1 ‖ Jer 35,7 ‖ Am 5,14.

תִּחְיוּן Dt 5,30.8,1.

יִחְיוּ *3 pl.* Jos 9,21 ‖ Jes 26,14. 19.38,16 ‖ Ez 20,25 ‖ Zach 1,5 ‖ Job 21,7.

וְיִחְיוּ Ez 37,9.

וַיִּחְיוּ Ez 37,10.

תִּחְיֶינָה *f.* Ez 13,19.

הֲתִחְיֶינָה *interrog.* Ez 37,3.

חִיָּה *Pi. 3 perf.* Ps 22,30.

חִיִּתְנִי [חִיְּתָה *f. suff.* Ps 119,50.

חִיִּיתַנִי, חִיִּתָנִי *2 perf. suff.* Ps 30,4.119,93.

חִיּוּ *3 pl.* Jud 21,14.

הַחִיִּיתֶם *2 pl. interr.* Nu 31,15.

מְחַיֶּה *pt.* Neh 9,6.

וּמְחַיֶּה 1S 2,6.

לְחַיּוֹת *inf. cs.* Gn 7,3.

וּלְחַיּוֹת Ez 13,19.

לְחַיֹּתֵנוּ *suff.* Dt 6,24.

לְחַיֹּתוֹ Ez 3,18.

לְחַיּוֹתָם Jos 9,15.

וּלְחַיּוֹתָם Ps 33,19.

חַיֵּנִי [חַיֵּה *imper. suff.* Ps 119,25. 37.40.88.107.149.154.156,159.

חַיֵּיהוּ Hab 3,2.

אֲחַיֶּה *1 impf.* Jer 49,11.

וַאֲחַיֶּה Dt 32,39.

תְּחַיֶּה *2 impf.* Ex 22,17 ‖ Dt 20, 16.

תְּחַיֵּנִי *suff.* Ps 71,20.138,7.143, 11.

תְּחַיֵּנוּ Ps 71,20.80,19.85,7.

יְחַיֶּה *3 impf.* 1S 27,9.11 ‖ 1R 20, 31 ‖ Jes 7,21 ‖ Ez 18,27 ‖ Job 36, 6 ‖ 1Ch 11,8.

יְחַיֵּנוּ *suff.* Hos 6,2.

וִיחַיֵּהוּ Ps 41,3.

וַיְחַיֶּהָ 2S 12,3.

תְּחַיֶּה *f.* Eccl 7,12.

תְּחַיֵּנִי *suff.* Job 33,4.

וּנְחַיֶּה *1 pl.* Gn 19,32.*34* ‖ 1R 18,5.

תְּחַיּוּן *2 pl.* Ex 1,22.

יְחַיּוּ *3 pl.* Gn 12,12 ‖ Hos 14,8.

הַיְחַיּוּ *interrog.* Neh 3,34.

יְחַיֵּנוּ *suff.* 2R 7,4.

תְּחַיֶּינָה *2 pl. f.* Ez 13,18.

וַתְּחַיֶּיןָ Ex 1,17.*18.* (v. 17 *3 pl.*)

הֶחֱיָה *Hi. 3 perf.* Jos 6,25.14, 10‖2R 8,1.*5*.5^2.

הֶחֱיֵיתִי *1 perf.* Nu 22,33.

הֶחֱיִתָנוּ *2 perf. suff.* Gn 47,25.

הַחֲיִתֶם *2 pl.* Jud 8,19.

וְהַחֲיִתֶם Jos 2,13.

וְהַחֲיֵה *inf.* (al. *imper.*) Jos 9,20.

לְהַחֲיוֹת, לְהַחֲיֹת Gn 6,19.20.19, 19.50,20‖2S 8,2‖Jes 57,15.

וּלְהַחֲיוֹת Gn 45,7‖2R 5,7‖Jes 57, 15.

לְהַחֲיֹתוֹ *suff.* Ez 13,22.

וְהַחֲיֵינִי [הַחֲיֵה *imper. suff.* Jes 38,16.

הַחֲיוּ *pl.* Nu 31,18.

חָיֶה] חָיוֹת *pl.*

vividus, robustus, validus; *tradit.* obstetrix.

ע״מ דָּוֶה, זָבָה. והטעם כח חיים הרבה יש להן (ראב״ע), וי״ת הכימין כבדרז״ל אשה חכמה, ובלשון צרפת sage-femme (והרה״נ ר״נ אדלער העיר על מליצתם: איזה חכם הרואה את הנולד!).

Ex 1,19.

חַיָּה

viva, reviviscens; bestia, animal; *agmen hominum;* vita, vigor; vis vitalis, anima.

הסורי קורא בראשית א׳ כ״ו ובכל־חַיַּת הארץ. חַיַּת פלשתים כמו חַוַּת. למדנחאי וְחַיַּת דאיוב ל״ט ט״ו נקוד על יו״ד.

Gn 1,20. 24.28.30. 2,7.19.9,5.12. 15.*16*.37,20. *33* ‖ Lev 5,2.17,13. 26,6 ‖ Ez 14,15.34,25.47,9 ‖ Job 37,8.

הַחַיָּה Gn 1,21. 7,14. 8,1.17.19. 9, 10‖Lev 11,2.10.27.46. 11,47^2‖Ez 1,20.*21*.22.10,15.*20*.17.14,15 ‖ Ps 148,10.

וְחַיָּה Ez 5,17.14,21.

וּבַחַיָּה Gn 7,21.

לַחַיָּה 2S 23,11 ‖ Jes 46,1 ‖ Ez 33, 27‖Zeph 2,19.

וְלַחַיָּה Lev 25,7.

חַיַּת *cs.* Gn 1,25.30. 2,19. 20. 3,1. 14.9,2.10^2‖Ex 23,11.29 ‖ Lev 26, 22‖Dt 7,22 ‖ 2S 21,10 ‖ 2R 14,9‖ Jes 43,20. 57,10 ‖ Jer 12,9.27,6. 28,14 ‖ Ez 31,6.13.32,4.34,5.*8*.39, 17 ‖ Hos 2,14.20.13,8 ‖ Ps 68,31. 74,19‖Job 40,20‖2Ch 25,18.

וְחַיַּת 2S 23,13 ‖ Ez 34,28.38,20. 39,4‖Job 5,23.38,39.39,15.

בְּחַיַּת Hos 4,3.

לְחַיַּת Ez 29,5‖Ps 74,19.

וּלְחַיַּת 1S 17,46.

וּמֵחַיַּת Job 5,22.

חַיְתוֹ Jes 56,9^2‖Zeph 2,14‖Ps 50, 10.104,11.20.

וְחַיְתוֹ־ Gn 1,24.

לְחַיְתוֹ־ Ps 79,2.

חַיָּתִי *suff.* Ps 143,3.

חַיָּתוֹ Ez 7,13‖Job 33,20.

וְחַיָּתוֹ Jes 40,16‖Job 33,18.22.28.

חַיָּתְךָ Ps 68,11.

חַיָּתָם Nu 35,3‖Ez 7,13.

וְחַיָּתָם Ps 78,50‖Job 36,14.

חַיּוֹת *pl.* Jes 35,9‖Ez 1,5‖Ps 104, 25‖Dan 8,4.

הַחַיּוֹת Ez 1,13^2.15^2.19^2.3,13.

וְהַחַיּוֹת Ez 1,14.

חָי, חַי

vivus, vivens; de carne cruda, de aqua viva, i. e. fluente.

י״נ בש״א כ״ה ו׳: ואמרתם כה לְאָחִי, והירונימוס קורא לְאָחָי.

Gn 3,20.8,21. 9,3. 25,6.43,7.27.28. 45,3.26.28.46,30 ‖ Lev 13,10.14. 16,10 ‖ Nu 14,21.28 ‖ Dt 31,27. 32,40 ‖ Jos 3,10.8,23 ‖ Jud 8,19 ‖ 1S 2,15.14,39.45.15,8.19,6.20,3. 14.21.25,26.34.26,10.16.28,10.29, 6 ‖ 2S 2,27.4,9.12,5.18.21.22.14, 11.15,21.18,14.19,7.22,47.23,20 ‖ 1R 1,29.2,24.12,6.17,1.12. 23.18, 10.15‖20,32.21,15.22,14‖2R 2,2. *4.6.4,30.3*,14.5,16.20.19,4.16‖Jes 37,4.17.38,19.49,18 ‖ Jer 4,2.5,2. 12,16.16,14.*15.23,7.8*. 22,24. 38, 16.44,26.46,18‖Ez 5,11.*14,16.18. 20.16,48.17,16.18,3.20,31.33. 33, 11. 34,8. 35,6. 11.* 17,19. 20,3. 33, 27 ‖ Hos 2,1.4,15 ‖ Zeph 2,9 ‖ Ps 18,47.42,3. 58,10. 84,3.143,2.145, 16 ‖ Job 12,10.19,25.27,2.28,21. 30,23 ‖ Ruth 3,13 ‖ Thr 3,39 ‖ Eccl 9,4‖2Ch 10,6.18,13.

הֶחָי, הֶחַי, הַחַי Gn 6,19‖Ex 21, 35 ‖ Lev 13,15^2.16.16,20.21 ‖ 1R 3,22.22.*23*.23.25.26.26.*27*.

וְהַחַי Eccl 7,2.

לֶחָי 1S 25,6.

חֵי *cs.* Gn 42,15.16 ‖ 1S 1,26.17, 55‖2S 14,19‖Am 8,14.

וְחֵי 1S 20,3.25,26 ‖ 2S 11,11.15, 21‖2R 2,2.*4.6.4,30*‖Am 8,14.

בְּחֵי Dan 12,7.

חַיִּים *pl.* Gn 26,19 ‖ Ex 4,18.22, 3 ‖ Lev 14,5.*50*.15,13 ‖ Nu 16,30. 33.19,17 ‖ Dt 4,4.10.*5*,3.23.12,1. *31,13* ‖ 1S 17,26.*36* ‖ 1R 8,40.20, 18^2 ‖ 2R 7,12.10,14 ‖ Jes 53,8 ‖ Jer 2,13. 10,10. 11,19. 17,13. 23, 36 ‖ Ez 26,20. 32,23.24.25.26.27. 32‖Zach 14,8 ‖ Ps 27,13.52,7.55, 16.69,29.124,3 ‖ Prv 1,12 ‖ Cant 4,15 ‖ Eccl 4,2.10,19 ‖ 2Ch 6,31. 25,12.

הַחַיִּים Lev 14,6.51.52 ‖ Nu 17, 13‖1S 25,29‖Jes 8,20.38,11 ‖ Ps 56,14.116,9.142,6‖ Job 28,13.33, 30‖ Ruth 2,20‖Eccl 4,2,15.6,8.9, 4.5.

חַיָּה *f.* Gn 18,14‖2R 4,16.*17*.

הַחַיָּה Lev 14,6^2.7.*53*.51.52.

חַיּוֹת *pl.* Lev 14,4.

חַיִּים *pl. abstr.*

vita; victus, recreatio, prosperitas, salus, felicitas.

י״ג בתהלים ל״ח כ׳: ואֹיְבַי חִנָּם עצמו, ומקביל יפה אל שנאַי שקר.

Gn 2,7.6,17.7,15.22.27,46‖Ps 16. 10.21,5. 30,6. 34,13. 36,10. 38,20. 133,3 ‖ Prv 2,19.3,2.18.22.4,10, 22.23.5,6.6,23.8,35.9,11.10,11.11, 30.12,28.13,12.14.14,27. 15,4.24.

31.16,15.22.21,21 ‖ Job 10,12 ‖ Eccl 9,9.

וְחַיִּים Prv 18,21.22,4.27,27 ‖ Job 3,20.

הַחַיִּים Gn 2,9.3,22.24 ‖ Dt 30,15.19 ‖ Jer 21,8 ‖ Ez 33,15 ‖ Mal 2,5 ‖ Eccl 2,17.

בַּחַיִּים Dt 30,19 ‖ Ez 7,13 ‖ Ps 17,14.66,9 ‖ Eccl 6,12.9,9.

בַּחַיִּין Job 24,22.

לְחַיִּים 1S 15,21 ‖ Prv 10,16.17.11,19.19,23.

לַחַיִּים Jes 4,3.

מֵחַיִּים Jer 8,3 ‖ Ps 63,4.

חַיֵּי *cs.* Gn 23,1^2.25,7.17.47,9 ‖ Ex 6,16.18.20 ‖ Jes 38,16 ‖ Prv 14,30 ‖ Eccl 6,12.9,9.

לְחַיֵּי Gn 7,11 ‖ Dan 12,2.

חַיַּי, חַיָּי *suff.* Gn 47,9 ‖ 1S 18,18 ‖ 2S 19,35 ‖ Jes 38,12 ‖ Jon 2,7 ‖ Ps 7,6.23,6.26,9.27,1.4.31,11.42,9.64,2 ‖ Job 7,7.9,21 ‖ Thr 3,53.58.

וְחַיַּי Ps 88,4.

בְּחַיַּי, בְּחַיָּי Gn 27,46 ‖ Ps 63,5.104,33.146,2 ‖ Job 10,1.

מֵחַיָּי Jon 4,3.*8*.

חַיֵּינוּ Jes 38,20.

חַיֶּיךָ, חַיַּיִךְ Gn 3,14.17.47,8 ‖ Dt 4,9.6,2.16,3,28,66.30,6.20 ‖ Jos 1,5 ‖ 2S 11,11 ‖ Ps 128,5 ‖ Prv 4,13.

בְּחַיֶּיךָ Dt 28,66.

חַיָּיְכִי [חַיָּיְכִי Ps 103,4.

חַיֵּיכֶם Dt 32,47.

חַיָּיו, חַיָּו Gn 47,28 ‖ Dt 17,19 ‖ Jos 4,14 ‖ 1S 1,11.7,15 ‖ 1R 5,1.11,34.15,5.6 ‖ 2R 25,29.30 ‖ Jer 52,33.34 ‖ Eccl 5,17.19.8,15.

בְּחַיָּו (K.), בְּחַיָּיו Jud 16,30 ‖ 2S 18,18 ‖ Ps 49,19 ‖ Eccl 3,12.

חַיֶּיהָ Prv 31,12.

בְּחַיֶּיהָ Lev 18,18.

חַיֵּיהֶם Ex 1,14 ‖ Eccl 2,3.

בְּחַיֵּיהֶם 2S 1,23 ‖ Eccl 9,3.

חַיּוּת

vita.

שֵׁם הַמֻּפְשָׁט, וי״ג אַלְמְנוּת חַיּוּת.

2S 20,3.

מִחְיָה

vitae conservatio, victus; vivum quid; caro viva s. cruda; plaga, nota in cute.

Jud 6,4 ‖ Esr 9,8.9 ‖ 2Ch 14,12.

לְמִחְיָה Gn 45,5.

מִחְיַת *cs.* Lev 13,24.

וּמִחְיַת Lev 13,10.

וּמִחְיָתֶךָ [מִחְיָתְךָ *suff.* Jud 17,10.

—v. ch. et n. pr. **חִיאֵל, יְחִ׳**—

חִיל] יָחִיל 3 *impf.*

firmum esse, corroborare, prospere cedere (a חַיִל).

פעל נגזר מן השם חַיִל, ויש מחברין אותו עם חול.

Job 20,21.

יָחִילוּ *3 pl.* Ps 10,5.

חַיִל, חֵיל

vis; robur arboris; *fructus;* fortitudo bellica, copiae, exercitus; *poët.* expeditio bellica; opes, bona, divitiae; virtus, probitas.

יונתן קורא ביחזקאל כ״ז י״א וְכָל־חילך, וי״ג בְּחילך (ויתכן לתרגמו מן חֵל וחומה); רשד״ל גורס וְחֵילָם, ור׳ יוסף הלוי גורס: מִנִּי אֶרֶץ וְחֵלֵךְ (Cilicien). בדפוסים ישנים הנוסחא בדהי״א ט׳ י״ג גבורי חַיִל ונמסר עליו לית דסמיך, וכן משמע מדברי הראב״ע במאזנים.

Gn 47,6 ‖ Ex 18,21.25 ‖ Nu 24,18 ‖ Dt 3,18.8,18 ‖ Jud 3,29.11,1.18,2.20,44.*46* ‖ 1S 2,4.9,1.14,48.52.16,18.18,17.31,12 ‖ 2S 2,7.11,16.13,28.17,10^2.22,33.40.23,20.24,9 ‖ 1R 1,42.52.11,28.20,25 ‖ 2R 2,16.5,1.6,15.7,6 ‖ Jes 5,22.43,17 ‖ Jer 48,14 ‖ Ez 28,4.37,10 ‖ Nah 2,4 ‖ Ps 18,33.40.33,16.60,14.*108,14*.62,11.73,12.76,6.84,8.118,15.*16* ‖ Prv 12,4.31,10.29 ‖ Job 20,15.21,7 ‖ Ruth 2,1.3,11.4,11 ‖ Esr 8,22 ‖ Neh 2,9.11,6.14 ‖ 1Ch 5,24.7,2.9.8,40.10,12.11,22.12,21(22).25(26).29(30).30(31).26,6.7.8.9.30.*32*.31.28,1 ‖ 2Ch 13,3.14,7^2.17,2.13.14.16.17.24,24.25,6.26,11.12.13.17.28,6.32,21.33,14.

וְחַיִל 2R 6,14 ‖ Ez 38,15.

הֶחָיִל, הַחַיִל Nu 31,14 ‖ Dt 8,17 ‖ Jos 1,14.6,2.8,3.10,7 ‖ Jud 6,12.21,10 ‖ 1S 10,26 ‖ 2S 24,2.4^2 ‖ 2R 9,5.11,15.15,20.24,14.16 ‖ Eccl 12,3 ‖ Dan 11,7 ‖ 1Ch 12,8(9) ‖ 2Ch 23,14.

וְהַחַיִל 1S 17,20 ‖ 1R 20,19.

בְּחַיִל 1R 10,2 ‖ Jer 46,22 ‖ Ez 17,17 ‖ Zach 4,6 ‖ Dan 11,13.25^2 ‖ 2Ch 9,1.13,3.14,8.

כַּחַיִל 1R 20,25.

לְחַיִל 2Ch 16,8.

מֵחַיִל Ps 84,8.

חֵיל *cs.* Ex 14,28 ‖ 2S 8,9 ‖ 2R 25,5.10 ‖ Jes 8,4.60,5.11.61,6 ‖ Jer 32,2.34,21.35,11^2.37,7.10.11^2.38,3.39,5.*52,8*.46,2.52,14 ‖ Nah 3,8 ‖ Zach 14,14 ‖ Prv 13,22 ‖ Esth 1,3.8,11 ‖ 1Ch 9,13.18,9.20,1 ‖ 2Ch 16,7.24,23 ‖ 2Ch 24,24.26,13.

וְחֵיל Jer 34,7.37,5 ‖ Neh 3,34.

בְּחֵיל 2R 18,17 ‖ Jes 36,2.

כְּחֵיל Job 20,18.

לְחֵיל Dt 11,4 ‖ Jes 10,14.

חֵילִי *suff.* Joel 2,25 ‖ Hab 3,19 ‖ Job 31,25.

חֵילְךָ, חֵילֶךָ Jer 15,13.17,3 ‖ Ez 28,5 ‖ Ps 110,3 ‖ Prv 31,3.

חֵילֵךְ Ez 26,12.

וְחֵילֵךְ Ez 27,11.

בְּחֵילֶךָ, בְּחֵילְךָ Ez 28,5 ‖ Ps 59,12.

בְּחֵילֵךְ Ez 27,10 ‖ Ps 122,7.

חֵילוֹ Ex 14,4.*17* ‖ Dt 33,11 ‖ 1R 20,1 ‖ 2R 25,1.5 ‖ Jer 34,1.39,1.52,4.8 ‖ Ez 29,18.32,31 ‖ Joel 2,11 ‖ Ob 11 ‖ Ps 33,17 ‖ Job 15,29.

וְחֵילוֹ Ex 14,9 ‖ 15,4 ‖ Ps 136,15 ‖ Dan 11,26.

בְּחֵילוֹ Ob 13.

לְחֵילוֹ Ez 29,19.

וּלְחֵילוֹ Ez 29,18.

חֵילָהּ Zach 9,4.

לשון המתנה ויחל.

Jes 30,18.

חִכָּה *Pi. 3 perf.* Job 32,4.

חִכְּתָה *f.* Ps 33,20.

וְחִכִּיתִי *1 perf.* Jes 8,17.

חִכּוּ *3 pl.* Ps 106,13.

וְחִכִּינוּ *1 pl.* 2R 7,9.

הַמְחַכֶּה [מְחַכֶּה *pt.* Dan 12,12.

לִמְחַכֵּה־ *cs.* Jes 64,3.

הַמְחַכִּים *pl.* Job 3,21.

[חַכֵּה (וּכְחַכֵּי (= וּכְחַכֵּה *inf. cs.* Hos 6,9.

חַכֵּה־ *imper.* Hab 2,3.

חַכּוּ־ *pl.* Zeph 3,8.

תְּחַכֶּה *2 impf.* 2R 9,3.

יְחַכֶּה *3 impf.* Jes 30,18.

——cf. n. pr. חֲכַלְיָה——

חַכְלִיל] *cs.* חַכְלִילִי

caligans.

עניני אדמדם, ובערבית חוּם (דונקעל, טריב), ולד"ק מן כָּחַל בהפך אתְוָן.

Gn 49,12.

חַכְלִלוּת

caligatio oculorum.

Prv 23,29.

חָכַם

sapere, sapientem esse et fieri, sapienter agere; *Hith.* sapientem, callidum se agere, callide decipere.

בערבית הוראתו היות עב ואמיץ (דיכט, סָאליד) והֻשאל על כשרון הנפש, כבשאר הלשונות, ולד"ק עיקר שרשו חֵךְ, וכמו שנאמר טַעַם על השכל ויושר ההנהגה. יונתן קורא בתהלים ק"ה כ"ב: וּמִזְקֵנָיו יְחַכֵּם, כלומר יותר מהם.

Prv 23,15.

חָכְמָה *3 perf. f.* Zach 9,2.

חָכַמְתָּ *2 perf.* Prv 9,12.

חָכַמְתִּי *1 perf.* Eccl 2,15.

וְשֶׁחָכַמְתִּי Eccl 2,19.

חָכְמוּ *3 pl.* Dt 32,29.

חֲכַם *imper.* Prv 27,11.

וַחֲכָם Prv 6,6.13,20.23,19.

וַחֲכָמוּ *pl.* Prv 8,33.

בְּחֵיקִי 1R 3,20 ‖ Ps 89,5 ‖ Job 19,27.

חוֹקְךָ K., חֵיקְךָ Q Ps 74,11.

חֵיקֶךָ Ex 4,7 ‖ Dt 13,7 ‖ Mich 7,5.

בְּחֵיקֶךָ Gn 16,5 ‖ Ex 4,6 ‖ Nu 11,12 ‖ 2S 12,8 ‖ 1R 1,2.

חֵיקוֹ Ex 4,7 ‖ Dt 28,54.

בְּחֵיקוֹ Ex 4,6 ‖ Prv 6,27.

וּבְחֵיקוֹ 2S 12,3 ‖ Jes 40,11.

מֵחֵיקוֹ Ex 4,7.

חֵיקָהּ Dt 28,56.

בְּחֵיקָהּ 1R 3,20 ‖ Ruth 4,16.

מֵחֵיקָהּ 1R 17,19.

חֵיקָם Jer 65,6.65,7 ‖ Ps 79,12.

——חוּשׁ v. חִישׁ——

חֵךְ] וְחֵךְ

palatum, interna pars oris, fauces.

לד"ק שרשו חָנַךְ ולהרד"ק בשם אבן שרשו חֲנַךְ כבערבית ובסורית, ע"כ הובא בסדר הא"ב.

Job 12,11.34,3.

חִכִּי *suff.* Prv 8,7 ‖ Job 6,30.31,30.

בְּחִכִּי Job 33,2.

לְחִכִּי Ps 119,103.137,6 ‖ Cant 2,3.

חִכֶּךָ ,חִכְּךָ Ez 3,26 ‖ Hos 8,1 ‖ Prv 24,13.

וְחִכֵּךְ Cant 7,10.

חִכּוֹ Job 20,13 ‖ Cant 5,16 ‖ Thr 4,4.

חִכָּהּ Prv 5,3.

לְחִכָּם Job 29,2.

חַכָּה

hamus.

חָח לצוד בו דגים, ויש מחברין לזה גם וּכְחַכֵּי איש גדודים דהושע, ולפ"ז אולי יש לגרוס דָּגִים ת' גדודים, והשבעים קורין: וְכֹחֲךָ [כֹּחַ איש גְּדוּדִים (פיראטע)!! ואולי יש לפרש יְחַכֵּם דתהלים ק"ה כ"ב מן השם חַכָּה עם מ"ם הכנוי, ומקביל אל לֶאְסֹר.

Jes 19,8.

בְּחַכָּה Hab 1,15 ‖ Job 40,25.

חָכָה] חוֹכֵי *pt. pl. cs.*

exspectare.

חֵילָם Gn 34,29 ‖ Nu 31,9 ‖ Joel 2,22 ‖ Zeph 1,13 ‖ Ps 49,7.11 ‖ Job 5,5.

וְחֵילָם Mich 4,13.

חֲיָלִים *pl.* Dan 11,10 ‖ 1Ch 7,5.7.11.40.

וַחֲיָלִים Eccl 10,10.

הַחֲיָלִים 1R 15,20 ‖ 2R 25,23.26 ‖ Jer 40,7.13.41,11.*16*.13.42,1.8.43,4.5 ‖ 1Ch 11,26 ‖ 2Ch 16,4.

חֵילֵיהֶם *suff.* Jes 30,6.

חֵלְכָּאִים (Ps 10,10 Q.) v. חֶלְכָה

חֵיל ,חֵל

munitio, antemurale; circumvallatio.

נרדף אל חומה, ובדרז"ל חל והומה שורא ובר שורא. גלות הַחֵל פי' ראב"ע בשם ר' מרינום שגלו מן החומה שהיו בה, ובשם ר' משה מלשון תחלה, וכן תרגמו השבעים, אך להרד"ק הוא כמו חיל, וכת"י עַמָּא, ול"נ הַחֵלֶק, וכן במ"א כ"א כ"ג בחלק יזרעאל (ע' מ"ב ט' י', ל"ו ול"ז). יונתן, השבעים והסורי קורין בתהלים מ"ח י"ד לחילה מפיק ה"א.

Nah 3,8 ‖ Thr 2,8.

וָחֵל Jes 26,1.

הַחֵל Ob 20.

בְּחֵל 1R 21,23.

בַּחֵל 2S 20,15.

בְּחֵילֵךְ *suff.* Ps 122,7.

חֵילָהּ Zach 9,4.

לְחֵילָהּ (= לְחֵילָה) Ps 48,14.

v. ch. et n. pr. בֶּן־חַיִל ,אֲבִיחַיִל

חוּץ v. חַיִץ ,חַן v. חַיִן ,חוּל v. חִיל

חֵיק

sinus; sinus vestis, currûs, altaris.

הוראתו ידועה, וקרוב אל הקה וחקק.

1R 22,35 ‖ Jer 32,18 ‖ Prv 5,20 ‖ Thr 2,12.

וְחֵיק Ez 43,13.

וְהַחֵיק Ez 43,17.

בַּחֵק ,בַּחֵיק Prv 16,33.21,14.

בְּחֵיק Eccl 7,9.

מֵחֵק Prv 17,23.

וּמֵחֵיק Ez 43,14.

חֵיקִי *suff.* Ps 35,13.

אֶחְכָּמָה] אֶחְכְּמָה *1 impf.* Eccl 7,23.

תֶּחְכָּם *2 impf.* Prv 19,20.

יֶחְכַּם, יֶחְכָּם־ *3 impf.* Prv 13,20.20,1.21,11.

וַיֶּחְכַּם 1R 5,11.

וְיֶחְכַּם Prv 9,9.

יֶחְכְּמוּ] יֶחְכָּמוּ *3 pl.* Job 32,9.

חִכֵּם] יְחַכֵּם *Pi. 3 impf.* Ps 105,22.

יְחַכְּמֵנוּ *suff.* Job 35,11.

תְּחַכְּמֵנִי *3 impf. f. suff.* Ps 119,98.

חֻכַּם] מְחֻכָּם *Pu. pt.* Ps 58,6.

מְחֻכָּמִים *pl.* Prv 30,24.

הֶחְכִּים] מַחְכִּימַת (נס״א) *Hi. pt. f. cs.* Ps 19,8.

הִתְחַכֵּם] תִּתְחַכַּם *Hithp. 2 impf.* Eccl 7,16.

נִתְחַכְּמָה *1 pl.* Ex 1,10.

חָכָם

artium peritus; sapiens, intelligens, providus; callidus; artifex.

במשלי י״ג א׳ הפעל שָׁמֵעַ חוזר גם לשלפניו.

Dt 4,6.32,6 || 2S 13,3. 14,20 || 1R 2,9.3,12.5,21 || Jes 31,2.40,20 || Jer 9,22 || Ez 28,3 || Hos 13,13.14,10 || Ps 107,43 || Prv 1,5.3,7. 10,1.*15*,*20*.11,30. 12,15. 13,1.14. 14,16.16,14.23.17,28.20,26.21,20.22.23,24.24,5.25,12.26,5.12.16.28,11.29,9 || Job 17,10.34,34 || Eccl 7,5.7. 8,5.9,15.10,2.12.12,9 || 1Ch 22,15(14) || 2Ch 2,6.11.12.

הֶחָכָם *interrog.* Job 15,2 || Eccl 2,19.

וְחָכָם Gn 41,33.39 || Prv 29,11 || Eccl 4,13.

הֶחָכָם Jer 9,11 || Eccl 2,14.16.8,17.

כְּהֶחָכָם Eccl 8,1.

לְחָכָם Prv 9,8.9.21,11.

לֶחָכָם Eccl 2,16.6,8.7,19.

מֵחָכָם Jer 18,18.

חֲכַם *cs.* Ex 31,6.35,10.36,1.2.8 || Prv 10,8 || Job 9,4.

וַחֲכַם Jes 3,3.

לַחֲכַם־ Prv 11,29.16,21.

חֲכָמִים *pl.* Dt 1,13.15.16,19 || Jes 5,21.19,11.44,25 || Jer 4,22.8,8.9.10,9 || Ob 8 || Ps 49,11 || Prv 1,6.3,35.10,14.12,18. 13,20. 14,3.24. 15,2.7.12.31.18,15.22,17.30,24 || Job 5,13.15,18.34,2 || Eccl 7,4.9,17.12,11.

וַחֲכָמִים Prv 29,8.

הַחֲכָמִים Ex 36,4 || 2Ch 2,6.

וְהַחֲכָמִים Eccl 9,1.

לַחֲכָמִים Ex 7,11 || Prv 24,23 || Eccl 9,11 || Esth 1,13.

חַכְמֵי *cs.* Ex 28,3 || Jes 19,11 || Jer 10,7 || Job 37,24.

וְחַכְמֵי 2Ch 2,13.

חֲכָמֶיךָ *suff.* Jes 19,12 || 2Ch 2,13.

חֲכָמַיִךְ Ez 27,8.

חֲכָמָיו Jes 29,14 || Esth 6,13.

חֲכָמֶיהָ Gn 41,8 || Jer 50,35.

וַחֲכָמֶיהָ Jer 51,57 || Ez 27,9.

חֲכָמָה *f. sg.* 2S 14,2.20,16.

חַכְמַת־ *cs.* Ex 35,25.

הַחֲכָמוֹת *pl.* Jer 9,16.

חַכְמוֹת *cs.* Jud 5,29 || Prv 14,1.

חָכְמָה

peritia artificis; sapientia.

השבעים קורין בירמיה: וחכמת־מה בָּהֶם.

Ex 28,3.31,6.36,1.2 || Dt 34,9 || 1R 5,9.26.10,7 || Jes 11,2 || Jer 49,7 || Ez 28,12 || Ps 37,30. 51,8. 90,12.111,10 || Prv 1,2.7.2,6.10.3,13.4,5.7.11.8,1.11.12.9,10.10,13.31.11,2.13,10. 14,6.33.15,33. 16,16. 17,16.24.18,4. 21,30. 23,23. 24,14. 29,3.15.30,3 || Job 11,6.12,2.12.13.15,8.26,3.28,18.28. 32,7.13.33,33.38,36.39,17 || Eccl 1,16^{2}.17.18.2,12.26.7,11.25.8,16.9,13.16.18.10,10 || Dan 1,4 || 2Ch 1,10.11.

וְחָכְמָה Prv 10,23 || Eccl 9,10 || Dan 1,17 || 2Ch 9,22.

הַחָכְמָה 1R 7,14 || Eccl 7,12^{2}.19 || 2Ch 1,12.

וְהַחָכְמָה Job 28,12.20.

בְּחָכְמָה Ex 31,3. 35,26. 31 || Ps 104,24 || Prv 3,19.24,3.28,26.31,26 || Job 4,21.38,37 || Eccl 2,21.

בַּחָכְמָה Eccl 1,13.2,3.7,23 || 1Ch 28,21.

לְחָכְמָה Job 13,5.

לַחָכְמָה Prv 2,2.7,4 || Eccl 2,13.

וּלְחָכְמָה 1R 10,23.

מֵחָכְמָה Eccl 7,10.10,1.

חָכְמַת *cs.* Ex 35,35 || 1R 3,28.5,10^{2}.14.10,4 || Jes 29,14.33,6 || Prv 14,8 || Eccl 8,1 || Dan 1,20 || 2Ch 9,3.

וְחָכְמַת Jer 8,9 || Eccl 9,16.

כְּחָכְמַת 2S 14,20.

מֵחָכְמַת 1R 5,10.

חָכְמָתִי *suff.* Eccl 2,9.

וּבְחָכְמָתִי Jes 10,13.

לְחָכְמָתִי Prv 5,1.

חָכְמָתֶךָ, חָכְמָתְךָ 1R 10,6.8 || Ez 28,5.7.17 || 2Ch 9,5.6.7.

חָכְמָתֵךְ Jes 47,10.

בְּחָכְמָתְךָ Ez 28,4.

כְּחָכְמָתֶךָ 1R 2,6.

חָכְמַתְכֶם Dt 4,6.

חָכְמָתוֹ 1R 5,14. 10,24 || 2Ch 9,23.

וְחָכְמָתוֹ 1R 11,41.

בְּחָכְמָתוֹ Jer 9,22. 10,12.*51,15* || Eccl 9,15.

בְּחָכְמָתָהּ 2S 20,22.

חָכְמָתָם Jer 49,7 || Ps 107,27.

חָכְמוֹת *pl.* Ps 49,4 || Prv 1,20.9,1.24,7.

v. ch. et n. pr. תַּחְכְּמֹנִי, חַכְמֹנִי

——חָלַל v. חֹל, חַיִל v. חֵל——

חָלָא°] וַיֶּחֱלֶא *3 impf.*

aegrotare, aegrotum fieri.

באה א׳ במקום ה׳ כמו שבאה בשם תַּחֲלֻאִים, ואולי מפני קורבת אָסָא או נשתרבבה ממנו אל וַיֶּחֱל.

2Ch 16,12.

——conf. חָלָה——

חֶלְאָה] חֶלְאָתָהּ *suff.*

aerugo.

חלודה וזוהמה, כעין אָלַח בהפך אתוָן. ע״פ המסורה האי דכ״ב ו׳ ה״א רפה, ויונתן ושאר המעתיקים תרגמו במפיק. רשד״ל גורס בפסוק י״ב בְּאשׁ (בְּאוֹשׁ) הלאתה ת׳ בְּאֵשׁ.

חֶלְאָתָהּ (= חֶלְאָתָהּ) Ez 24,6.

חֶלְאָתָהּ Ez 24,11.12.

וְחֶלְאָתָהּ Ez 24,6.

—v. n. pr.; חֲלָאִים v. חֲלִי—

חָלָב

lac; coagulum, caseus.

כדוגמתו בשאר לשונות בני שם, ובכושית ואשורית. יש מחברין לו גם יין חלבון דיחזקאל (ומנחם חברו עם חלב חטים), ובדרז״ל הלבון לבן ביצה, אמנם הוא שם מקום. ר׳ יוסף הלוי גורס זבת חָלָב ודבש, והכונה על שמן הזית, שֶׁיִּדְּרֹךְ בגת במעבה האדמה ויזוב משם דרך תעלות אל תוך הכדים והפכים הנתונים תחתיהן (ע׳ דברים ח׳ ח׳; ל״ב י״ג; מ״ב י״ח ל״ב), כי הֶחָלָב לא יזוב לא מן הארץ ולא על הארץ, ואם יזוב במקרה עליה יִמָּאֵס ולא יצלח למשקה.

Ex 3,8.*17.13,5.33,3* ‖ Lev 20,24 ‖ Nu 13,27.14,8.16,13.14 ‖ Dt 6,3.*11,9.26*,9.*15*.27,3.31,20 ‖ Jos 5,6 ‖ Jud 5,25 ‖ 1S 7,9 ‖ Jes 7,22 ‖ Jer 11,5 ‖ 32,22 ‖ Ez 20,6.*15* ‖ Joel 4,18 ‖ Prv 30,33 ‖ Job 21,24.

וְחָלָב Gn 18,8 ‖ Jes 55,1 ‖ Cant 4,11.

הֶחָלָב Jud 4,19 ‖ 1S 17,18.

בֶּחָלָב Cant 5,12.

כֶּחָלָב Job 10,10.

מֵחָלָב Gn 49,12 ‖ Jes 28,9 ‖ Thr 4,7.

חֲלֵב *cs.* Jes 60,16 ‖ Prv 27,27.

וַחֲלֵב Dt 32,14.

בַּחֲלֵב Ex 23,19.*34,26* ‖ Dt 14,21.

חֲלָבִי *suff.* Cant 5,1.

חֲלָבֵךְ Ez 25,4.

חֵלֶב

pinguedo, adeps; *met.* optimum, praestantissimum cuiusque generis.

בא תמיד בחמש נקודות, ובקצת ספרים האי דישעיה ל״ד ו׳ מֵחֵלֶב. השבעים קורין ביחזקאל ל״ד ג׳ את־הֶחָלָב, וי״ג בתהלים י״ז י׳: חֲלֵב לְבָמוֹ.

Gn 45,18 ‖ Ex 23,18 ‖ Lev 3,16.17.4,8.31.35.7,23.25.16,25 ‖ Nu 18,12² ‖ Dt 32,14².38 ‖ Ez 39,19.44,7.15 ‖ Ps 63,6.147,14.

וְחֵלֶב Lev 7,24 ‖ Jes 1,11.43,24.

הַחֵלֶב Ex 29,13.13.*22*.22² ‖ Lev 3,3.*9.14.4,8.7,3*.3.*9.14.4,8.8,16.25*.4.*10.15*.4,9.*7,4*.7,30.31.33.8,25.9,10.17,6 ‖ Jud 3,22 ‖ 1S 2,15.16 ‖ Ez 34,3.

כְּחֵלֶב Lev 4,26.

כַּחֵלֶב Ps 119,70.

מֵחֵלֶב 1S 15,22 ‖ 2S 1,22 ‖ Jes 34,6².7 ‖ Ps 73,7.81,17.

חֶלְבּוֹ *suff.* Lev 3,9.4,19.26.7,3.18,29.30.*32*.

בְּחֶלְבּוֹ Job 15,27.

חֶלְבָּהּ Lev 4,31.*35*.

חֶלְבָּם Nu 18,17.

חֶלְבָּמוֹ Ps 17,10.

חֶלְבְּהֶן Lev 8,16.*25*.

חֲלָבִים] הַחֲלָבִים *pl.* Lev 8,26.9,19.20².24.10,15 ‖ 2Ch 7,7.

וְהַחֲלָבִים 2Ch 35,14.

חֶלְבֵי *cs.* Lev 6,5 ‖ 1R 8,64² ‖ 2Ch 7,7.

בְּחֶלְבֵי 2Ch 29,35.

וּמֵחֶלְבֵהֶן *suff.* Gn 4,4.

—v. n. pr.—

חֶלְבְּנָה] וְחֶלְבְּנָה

galbanum.

שרף אילן ידוע.

Ex 30,34.

חֶלֶד] חָלֶד

vita; mundus.

יאמר על החיים ועל התבל בכלל; וי״א שעיקר הוראתו חלל, ומזה החֹלֶד והעכבר שעושה הפירות בקרקע, וכעין מליצת חז״ל כל-חללה דעלמא, וי״א שנקרא כן כל היקום הנפסד ומעלה חלודה, ולד״ק כמו חָדֶל.

Ps 49,2.89,48 ‖ Job 11,17.

מֵחֶלֶד Ps 17,14.

וְחֶלְדִּי *suff.* 39,6.

חֹלֶד] הַחֹלֶד

mustela.

שרץ החופר באדמה ונוקבה (מוילוואורף), וזה שמו גם בסורית ובערבית.

Lev 11,29.

—v. n. pr.—

חָלָה

infirmum esse; aegrotare, dolere, dolorem sentire; *met.* sollicitum esse; רָעָה חוֹלָה malum aegrum, non facile sanabile; *Ni.* viribus attritum, morbo affectum esse; dolere, sollicitum esse; *Pi.* aegrum facere; permulcere aliquem, implorare; *Pu.* debilem fieri. *Hith.* aegrotare, aegrotum se simulare (cf. חָלָא).

הוראתו ידועה, הפִּעֵל עם יחס הפעול אֶת־פְּנֵי נאמר בענין הרצוי בתפלה, מפני שע״י התפלה הוא כאלו מהליש הכעס, משביחו ומשככו; לדעת רש״י מזה גם אֲחִילָה לפניך דש״ב י״ה י״ד (הובא בשרש יָחַל). השבעים קורין בש״א כ״ב ח׳: ואין חֹמֵל מכם עלי; בירמיה י״ב י״ג: נַחֲלוֹתֵיכֶם לא יוֹעִלוּ לכם (לר״י רייפמאנן נֶחֱלוּ ר״ת: נִלְאוּ חֹרְשִׁים לְפַתֵּחַ וּלְשַׂדֵּד), ובמיכה ו׳ י״ג: הֶחֱלֵיתִי הכותך (וי״ג הִפְלֵאתִי). י״פ חַלּוֹתִי דתהלים ע״ז י״א כמו חֲלוֹתִי, כלומר חליי ומכאובי הוא מפני שי״י שנה יְמִינוֹ לרעה, וכת״י מַרְעוּתִי, ולנ״א בָּעוּתִי, כלומר אחת היא שאלתי ובקשתי שישנה י״י ימינו לטובה; י״ת גם נַחְלָה בקכ״ד ד׳ מַרְעִית; י״ג בק״ז י״ז: חוֹלִים ת׳ אֱוִילִים. הֶחֱלִי דישעיה נ״ג י׳ הוא כמו הֶחֱלִיא, וכמו הֶחֱטִי ת׳ הֶחֱטִיא.

1R 14,1.15,23.17,17 ‖ 2R 13,14.20,1.12 ‖ Jes 38,1.39,1 ‖ 2Ch 32,24.

חָלִית (al. תְּ) *2 perf. f.* Jes 57,10.

חָלִיתִי *1 perf.* 1S 30,13 ‖ Jes 33,24 ‖ Prv 23,35.

וְחָלִיתִי Jud 16,7.*11*.17.

חָלוּ *3 pl.* Jer 5,3.

חֹלֶה, חוֹלֶה *pt.* Gn 48,1 ‖ 1S 19,14.22,8 ‖ 1R 14,5 ‖ 2R 8,7.29 ‖ Neh 2,2 ‖ 2Ch 22,6.

וְחֹלֶה Mal 1,8.

הַחוֹלֶה Mal 1,13.

חוֹלָה *f.* Eccl 5,12.15.

הַחוֹלָה Ez 34,4.16.

חוֹלַת *cs.* Cant 2,5.
שֶׁחוֹלַת Cant 5,8.
בַּחֲלֹתוֹ *inf. suff.* Jes 38,9.
בַּחֲלוֹתָם Ps 35,13.
וַיָּחֶל, וַיָּחַל *3 impf.* 1S 31,3 ‖ 2R 1,2 ‖ 1Ch 10,3.
נֶחֱלָה] וְנֶהֱלֵיתִי *Ni. 1 perf.* Dan 8,27.
נֶחְלוּ *3 pl.* Jer 12,13 ‖ Am 6,6.
נַחְלָה, נַחֲלָה *pt. f.* Jes 17,11 ‖ Jer 10,19.14,17.30,12 ‖ Nah 3,19.
הַנַּחְלוֹת *pl.* Ez 34,4.21.
חִלָּה *Pi. 3 perf.* Dt 29,21 ‖ 2Ch 33,12.
חִלֵּיתִי *1 perf.* 1S 13,12 ‖ Ps 119, 58.
וְחִלּוּ *3 pl.* Job 11,19.
חִלִּינוּ *1 pl.* Dan 9,13.
לְחַלּוֹת *inf. cs.* Zach 7,2.*8,21.*
וּלְחַלּוֹת Zach 8,22.
חַלּוֹתִי *suff.* Ps 77,11.
חַל־ *imper.* 1R 13,6.
חַלּוּ־ *pl.* Mal 1,9.
וַיְחַל *3 impf.* Ex 32,11 ‖ 1R 13, 6 ‖ 2R 13,4 ‖ Jer 26,19.
יְחַלּוּ *pl.* Ps 45,13 ‖ Prv 19,6.
חֻלָּה] חֻלֵּיתָ *Pu. 2 perf.* Jes 14,10.
הֶחֱלָה] הֶחֱלֵיתִי *Hi. 1 perf.* Mich 6,13.
הֶחֱלוּ *3 pl.* Hos 7,5.
מַחֲלָה *pt. f.* Prv 13,12.
הֶחֱלִי *inf.* Jes 53,10.
הָחֳלֵיתִי *Ho. 1 perf.* 2R 22,34 ‖ 2Ch 18,33.35,23.
הִתְחַלָּה] לְהִתְחַלּוֹת *Hith. inf.* 2S 13,2.
הִתְחַל] וְהִתְחָל *imper.* 2S 13,2.
יִתְחַל] וַיִּתְחָל *3 impf.* 2S 13,6.

חֹלִי, חֳלִי

morbus, aegritudo; malum, calamitas.

Dt 7,15.28,61 ‖ Jes 53,3 ‖ Jer 6,7. 10,19.

וָחֳלִי Eccl 6,2.
הַחֹלִי 2Ch 21,15.
לָחֳלִי Jes 1,5 ‖ 2Ch 21,18.
מֵחֳלִי 2R 1,2 ‖ 8,8.*9.*
חָלְיוֹ *suff.* 1R 17,17 ‖ 2R 13,14 ‖ Hos 5,13 ‖ 2Ch 16,12.21,19.
וְחָלְיוֹ Eccl 5,16.
בְּחָלְיוֹ Ps 41,4 ‖ 2Ch 16,12.
מֵחָלְיוֹ Jes 38,9.
וָחֳלָיִים *pl.* Dt 28,59.
בָּחֳלָיִים 2Ch 21,15.
חֳלָיֵנוּ *suff.* Jes 53,4.
מַחֲלֶה] בְּמַחֲלֵה *cs.* 2Ch 21,15.
מַחֲלֵהוּ *suff.* Prv 18,14.
מַחֲלָה Ex 23,25 ‖ 1R 8,37 ‖ 2Ch 6,28.
הַמַּחֲלָה Ex 15,26.
מַחֲלוּי] בְּמַחֲלוּיִים *pl.* 2Ch 24, 25.
תַּחֲלוּא] תַּחֲלֻאִים *pl.* Jer 16,4.
בְּתַחֲלֻאִים 2Ch 21,19.
תַּחֲלוּאֵי *cs.* Jer 14,18.
תַּחֲלוּאָיְכִי *suff.* Ps 103,3.
תַּחֲלֻאֶיהָ Dt 29,21.
חוּל v. חַלְחָלָה; מַח׳ v. n. pr.

חֲלִי] וַחֲלִי־

monile.

מין תכשיט, ואולי ע״ש שהיה עשוי חוליות חוליות או חלול ונקוב (ע׳ חָח).

Prv 25,12.

חֲלָאִים *pl.* Cant 7,2.
חֶלְיָה] וְחֶלְיָתָהּ *suff.* Hos 2,15.
—v. n. pr.; אַחְלַי v. p. 21[a]—

°חָלַט] וַיַּחְלְטוּ *3 impf. pl.*

rapere (verbum ex ore); al. *confirmare, festinare.*

פי׳ רש״י כרתו הדבר מפיו שלא יחזור בו (לצמיתות ת״א להלוטין), וי״ת וַחֲטְפוּהָא מִנֵּיהּ (קרוב להוראת קָלַט בדרז״ל) = וַיַּחְלְטוּהָ ממנו, וכן נמצא באיזה נוסחאות, ובקרי וכתיב. לד״ק הוא הִפְעִיל ע״מ וַיַּדְבִּקוּ ת׳ וַיַּדְבִּיקוּ, ואינו מָכְרח.

1R 20,33.

חֵלְכָה] חֵלְכָה

miser, infelix; *invalidus, infirmus.*

להמסורה הוא כמו חֵילָךְ, וְחֵלְכָּאִים לפי הקרי כמו חֵיל כָּאִים, אך לדעת מנחם הב״ף שרשית ופירושו נמוכים ומרודים, וכת״י והשבעים, ויש לו סמוכין בערבית, בהוראת קְדָרִים ומרי נפש.

Ps 10,14.

לְחֵלְכָה Ps 10,8.
חֵלְכָאִים K (חֵל כָּאִים Q.) *pl.* Ps 10,10.

I חָלַל

transfossum, vulneratum esse; *Pi. pt.* interfector; *Pu.* perfossus.

נרבו לחלק שרש זה לכמה הוראות שונות. אך יש להעמידו על אחת במובן דקירה, נקיבה ובעיצה, כי המחַלל כאלו דוקר את הדבר (ונוקב השם מחלל אותו, כאלו דוקר את האזכרה, ומזה ענין פסול בדרז״ל), והמתחיל כאלו נועץ בו ידו ומשברו (וגם הגרמני יאמר אנברעכען, אנבריך דעם יאהרעס). השבעים קורין בתהלים: ולבי יָחִיל בקרבי, וי״נ ביחזקאל ביד מְחֹלְלֶךָ.

Ps 109,22.

חַלּוֹתִי *inf. suff.* Ps 77,11.
מְחַלְלֶיךָ (al. מְחַלְלֶךָ) *Pi. pt. pl. suff.* Ez 28,9.
מְחֻלָּלֵי (al. לְ) *Pu. pt. pl. cs.* Ez 32,26.
חֹלֲלָה (al. לְ) *Pol. 3 perf. f.* Job 26,13.
מְחוֹלֶלֶת *pt. f.* Jes 51,9.
חֻלַּל] מְחֹלָל *pt. pass.* Jes 53,5.

חָלָל

vulneratus, interfectus.

וי״נ ביחזקאל כ״א ל׳ חֲלַל־רָשָׁע, ובאיוב כ״ד י״ב קורין השבעים: ונפש־עֹלָלִים תְּשַׁוֵּעַ.

Dt 21,1.32,42 ‖ 2S 1,19.*25.*23,8. 18 ‖ Jer 51,52 ‖ Ez 6,7.11,6.21,19. 30.26,15.28,8.23.30,4.30,11.24 ‖ Nah 3,3 ‖ 1Ch 11,11.*20.*

הֶחָלָל Dt 21,2.6.
בֶּחָלָל Nu 19,18.31,19.
כֶּחָלָל Ps 89,11 ‖ Thr 2,12.
חֲלַל] בַּחֲלַל־ *cs.* Nu 19,16.
חֲלָלִים *pl.* Nu 23,24 ‖ Jos 11,6 ‖

Jud 9,40.20,31.39 ‖ 1S 31,1 ‖ 2S 1,22 ‖ Jer 41,9.51,4 ‖ Ez 9,7.21,19.32,22.23.24.25².30 ‖ Ps 88,6 ‖ Prv 7,26 ‖ Job 24,12.39,30 ‖ Dan 11,26 ‖ 1Ch 5,22.10,1 ‖ 2Ch 13,17.

הַחֲלָלִים Gn 34,27 ‖ 1S 31,8 ‖ 1R 11,15 ‖ 1Ch 10,8.

חַלְלֵי *cs.* 1S 17,52 ‖ Jes 22,2.66,16 ‖ Jer 8,23.14,18.25,33.51,49² ‖ Ez 21,34. 31,17.18. 32,20.21.25.28.29.30.31.32.35,8 ‖ Zeph 2,12 ‖ Thr 4,9.

מֵחַלְלֵי Thr 4,9.

חֲלָלֵינוּ *suff.* Jud 16,24.

חֲלָלֶיךָ Ps 69,27.

חֲלָלַיִךְ Jes 22,2.

חַלְלֵיכֶם Ez 6,4.11,6.7.

חֲלָלָיו Ez 35,8.

חֲלָלֶיהָ Jer 51,47.

חַלְלֵיהֶם Nu 31,8 ‖ Jos 13,22 ‖ Ez 6,13.

וְחַלְלֵיהֶם Jes 34,3.

חַלָּה

placenta.

ע״ש שהיא מְנֻקֶּבֶת או נפוחה ובעלת חלל.

Nu 15,20.

הַחַלָּה Nu 24,5.

חַלַּת *cs.* Lev 8,26 ‖ 2S 6,19.

וְחַלַּת Ex 29,23 ‖ Lev 8,26 ‖ Nu 6,19.

חַלּוֹת, חַלֹּת *pl.* Lev 2,4.7,12².13.24,5 ‖ Nu 6,15.

וְחַלֹּת Ex 29,2.

[חָלִיל] וְחָלִיל

tibia.

ע״ש החלל והנקבים שבכלי זמר זה.

1S 10,5 ‖ Jes 5,12.

בֶּחָלִיל Jer 30,29.

בַּחֲלִלִים *pl.* 1R 1,40.

כַּחֲלִילִים, כַּחֲלִלִים Jer 48,36².

II [חָלַל] *Pi. pt. pl.* מְחַלְלִים

tibia canens (a nom. חָלִיל).

נגזר מן חָלִיל כמחצצרים מן הצוצרה. ויש מחברין לו גם וְשָׁרִים כחללים דתהלים והמחללות דשופטים, אמנם אלו מגזרת חול הם.

1R 1,40.

——conf. חול——

חַלּוֹן

fenestra.

ע״ש החלל, ובשה״ש נקרא חור (ה׳ ד׳).

Gn 8,6.

הַחַלּוֹן Gn 26,8 ‖ Jos 2,15 ‖ Jud 5,28 ‖ 1S 19,12 ‖ 2S 6,16 ‖ 2R 9,30.32.13,17 ‖ 1Ch 15,29.

בַּחַלּוֹן Jos 2,18.21 ‖ Zeph 2,14.

בְּחַלּוֹן Prv 7,6.

חַלּוֹנָי (= חַלּוֹנִים) Jer 22,14.

וְחַלּוֹנִים *pl. I.* Ez 40,25.41,26.

הַחַלּוֹנִים Joel 2,9.

וְהַחַלּוֹנִים Ez 41,16.

חַלּוֹנֵי *cs.* 1R 6,4.

בְּחַלּוֹנֵינוּ *suff.* Jer 9,20.

וְחַלּוֹנָו (וְחַלּוֹנָיו Q.) Ez 40,22.

וְחַלֹּנוֹת *pl. II.* Ez 40,16².29.*33*.36.

הַחַלֹּנוֹת, הַחַלּוֹנוֹת Ez 41,16 ‖ Cant 2,9.

וְהַחַלֹּנוֹת Ez 41,16.

כְּהַחַלֹּנוֹת Ez 40,25.

[מְחִלָּה] וּבִמְחִלּוֹת *pl.*

caverna, foramen.

ע״מ מְגִלָּה מְזִמָּה, מְחִתָּה.

Jes 2,19.

III [חָלַל] *Ni. 3 perf.* (חַ) נִחַל

profanare.

ע׳ הערה אל חלל הראשון. ואמר הראב״ע על זרות נקוד תֵּחַל דבת כהן שלא תתערב עם תחלה, וכן לבלתי הֵחֵל דיחזקאל מקור ת׳ הֵחֵל. י״נ בכ״ב י״ו וְנִחַלְתְּ בך, וכת״י בכנוי מדבר בעדו (אלא שתרגם ואתקדש מפני כבוד המקום), וגם השבעים, שתרגמו וְנִחַלְתִּי (ע׳ רד״ק) או וּבְעַלְתִּי. יש מונין מחללים אתו דמלאכי בין תקוני סופרים.

Ez 25,3.

וְנִחַלְתְּ *2 perf. f.* Ez 22,16.

וְנִחֲלוּ *3 perf. pl.* Ez 7,24.

הֵחֵל *infin.* Ez 20,9.*14,22*.

לְהֵחַלּוֹ *suff.* Lev 21,4.

וָאֵחַל *1 impf.* Ez 22,26.

יֵחַל *3 impf.* Jes 48,11.

תֵּחַל *f.* Lev 21,9.

חִלֵּל *Pi. 3 perf.* Lev 19,8 ‖ Mal 2,11 ‖ Ps 55,21 ‖ Thr 2,2.

חִלְּלוֹ *suff.* Dt 20,6.

חִלַּלְתָּ *2 perf.* Gn 49,4 ‖ Ex 28,18 ‖ Ps 89,40.

וְחִלַּלְתָּ Lev 19,12.

[חִלַּלְתְּ] חִלָּלְתְּ *f.* Ez 22,8.

חִלַּלְתִּי *1 perf.* Jes 47,6.

חִלְּלוּ, חִלֵּלוּ *3 pl.* Ez 20,13.16.*24.23,38*.21 ‖ Zeph 3,4 ‖ Ps 74,7.

וְחִלְּלוּ, וְחִלֵּלוּ Jer 31,5(4) ‖ Ez 7,22.28,7 ‖ Dan 11,31.

חִלְּלֻהוּ *suff.* Ez 36,21.

וְחִלְּלֻהוּ Q. Ez 7,21.

וְחִלְּלוּהָ K., וְחִלְּלֻהָ Ez 7,21.22.

חִלַּלְתֶּם *2 pl.* Ez 36,22.23.

מְחַלֵּל *pt.* Ez 24,21.

מְחַלֶּלֶת *f.* Lev 21,9.

מְחַלְּלִים *pl. m.* Mal 1,12.

וּמְחַלְּלִים Neh 13,17.

מְחַלְלֶיהָ *suff.* Ex 31,14.

חַלֵּל *inf.* Am 2,7.

לְחַלֵּל Jes 23,9 ‖ Mal 2,10 ‖ Neh 13,18.

וּלְחַלֵּל Lev 20,3.

וּבְחַלְּלוֹ *suff.* 1Ch 5,1.

לְחַלְּלוֹ Ez 23,39.44,7.

מֵחַלְּלוֹ Jes 56,2.6.

חַלְּלָם Jer 16,18.

אֲחַלֵּל *1 impf.* Ps 89,35.

וַאֲחַלֵּל Jes 43,28.

וָאֲחַלֶּלְךָ *suff.* Ez 28,16.

תְּחַלֵּל *2 impf.* Lev 18,21.19,29.

תְּחַלְּלֶנּוּ *suff.* Dt 28,30.

וַתְּחַלְלֶהָ Ex 20,25.

יְחַלֵּל *3 impf.* Lev 21,12.15.23.

יְחַלְּלֶנּוּ *suff.* Dt 20,6.

תְּחַלְּלוּ *2 pl.* Lev 22,32 ‖ Nu 18,32 ‖ Ez 20,39.

וַתְּחַלְּלוּ Jer 34,16.

וַתְּחַלֵּלְנָה *f.* Ez 13,19.
יְחַלְּלוּ, יְחַלֵּלוּ *3 pl.* Lev 21,6. 22,2.15‖Ps 89,32.
וַיְחַלְּלוּ Ez 22,26.36,20.
יְחַלְּלֻהוּ *suff.* Lev 22,9.
חֻלַּל] הַמְחֻלָּל *Pu. pt.* Ez 36,23.
הֵחֵל] יַחֵל *Hi. 3 impf.* Nu 30,3.
אַחֵל *1 impf.* Ez 39,7.

חֹל

profanum.

1S 21,5.6‖Ez 28,15.

הַחֹל Lev 10,10.
לְחֹל Ez 22,6.42,20.44,23.

חֲלָלָה] וַחֲלָלָה

profanata, contaminata.

Lev 21,7.14.

חָלִלָה, חָלִילָה

profanus, ad profanum sit, *absit!*

כפי׳ רז״ל: חולין הוא לך!

Gn 18,25².44,7.17‖Jos 22,29.24,16‖1S 2,30.12,23.14,45. 20,2.9. 22,15.24,7.26,11‖2S 20,20.23,17‖2R 21,3‖Job 27,5.34,10‖1Ch 11,19.

IV חָלַל] הֵחֵל *Hi. 3 perf.*

incipere.

השבעים מתרגמין אֹחִילָה לפניך דש״ב י״ח י״ד כמו אָחֵל, וכת״י אַשְׁרֵי קדמך, והבאנוהו בשרש יָחַל.

Gn 6,1.10,8.44,12‖Nu 17,11.12‖Jud 20,39‖1S 14,35‖2R 10,32.15,37‖1Ch 1,10.27,24‖2Ch 29,27.31,21.34,3².

הֵחֵלָּה *f.* Jud 20,40.
הַחִלֹּתָ *2 perf.* Dt 3,24‖Esth 6,13.
הַחִלֹּתִי *1 perf.* Dt 2,31‖1S 22,15.
הֵחֵלּוּ *3 pl.* 1S 3,2‖Esth 9,23‖Esr 3,6.8‖Neh 4,1‖2Ch 20,22.31,7.
מֵחֵל *pt.* Jer 25,29.
הָחֵל *inf.* 1S 3,12.
מֵהָחֵל Dt 16,19‖2Ch 31,10.
הַחִלָּם *suff.* Gn 11,6.
הָחֵל *imper.* Dt 2,24.31.
אָחֵל *1 impf.* Dt 2,25‖Jos 3,7.
תָּחֵל *2 impf.* Dt 16,9.
יָחֵל *3 impf.* Jud 10,18.13,5.
וַיָּחֶל Gn 9,20‖Nu 25,1‖Jud 16,22‖Jon 3,4‖2Ch 3,1.2.
וַתָּחֶל *f.* Jud 13,25.16,19.
תָּחֵלּוּ *2 pl.* Ez 9,6.
וַיָּחֵלּוּ *3 pl.* Jud 20,31‖Ez 9,6‖Hos 8,10‖2Ch 29,17.
וַתְּחִלֶּינָה *f.* Gn 41,53.
הוּחַל *Ho. 3 perf.* Gn 4,26.

תְּחִלָּה] הַתְּחִלָּה

initium; prima vice, primum.

השבעים קורין בנחמיה: מתניה... ראש הַתְּחִלָּה יְהוֹדֶה לתפלה.

Neh 11,17.

בַּתְּחִלָּה Gn 13,3.41,21.43,18.20‖Jud 1,1.20,18²‖2S 17,9‖Dan 8,1.9,21.
כְּבַתְּחִלָּה Jes 1,26.
תְּחִלַּת *cs.* 2S 21,9‖Hos 1,2‖Prv 9,10‖Eccl 10,13.
בִּתְחִלַּת 2S 21,9‖2R 17,25‖Am 7,1‖Ruth 1,22‖Dan 9,23‖Esr 4,6.
מִתְּחִלַּת 2S 21,10.

I חָלַם

somniare.

בהוראה זו נמצא בכל לשונות בני שם. בתהלים קכ״ו א׳ קורין השבעים היינו כִּמְנֻחָמִים, וי״ת מן חֲלַם השני: הֵיךְ מַרְעַיָּא דְאִתַּסְיָן, ר״י רייפמאנן גורס כְּחוֹל מַיִם (ע׳ ישעיה נ״ד א׳), וי״ג כְּחֹלְלִים.

Gn 42,9‖Dan 2,1.

חָלַמְתְּ] חָלַמְתָּ *2 perf.* Gn 37,10.
חָלַמְתִּי, חָלָמְתִּי *1 perf.* Gn 37,6.9.41,15‖Jud 7,13‖Jer 23,25‖Dan 2,3.
חָלַמְנוּ, חָלָמְנוּ *1 perf. pl.* Gn 40,8.41,11.
חֹלֵם, חוֹלֵם *pt.* Gn 41,1‖Dt 13,2.4.6.
כְּחֹלְמִים *pl.* Ps 126,1.
יַחֲלֹם *3 impf.* Jes 29,8².
וַיַּחֲלֹם Gn 28,12.37,5.9.41,5.
וַיַּחַלְמוּ *3 pl.* Gn 40,5.
וַנַּחַלְמָה *1 pl.* Gn 41,11.
יַחֲלֹמוּן] יַחֲלֹמוּן *3 pl.* Joel 3,1.
הֶחֱלִים] מַחְלְמִים *Hi. pt. pl.* Jer 29,8.

חֲלוֹם

somnium; *met.* nugae.

Gn 37,5.9².40,5.8.41,7.11.15².25.26‖Dt 13,2‖Jud 7,13²‖1R 3,15‖Jer 23,28²‖Dan 2,3.

הַחֲלוֹם Gn 37,6.10.41,32‖Dt 13,4.6‖Jud 7,15‖Eccl 5,2‖Dan 2,3.
בַּחֲלוֹם, בַּחֲלֹם Gn 20,3.6.31,10.11.24‖Nu 12,6‖1R 3,5‖Job 33,15.
כַּחֲלוֹם Jes 29,7‖Ps 73,20‖Job 20,8.
בַּחֲלוֹמִי, בַּחֲלֹמִי *suff.* Gn 40,9.16.41,17.22.
חֲלֹמוֹ Gn 40,5².9.41,8.11.
כַּחֲלֹמוֹ Gn 41,12.
חֲלֹמוֹת *pl.* Jer 32,31‖Joel 3,1‖Eccl 5,6‖Dan 2,1.
וַחֲלֹמוֹת Zach 10,2‖Dan 1,17.
הַחֲלֹמוֹת Gn 37,19.42,9.
בַּחֲלֹמוֹת 1S 28,6.15‖Job 7,14.
חֲלֹמֹתֵינוּ *suff.* Gn 41,12.
חֲלֹמֹתֵיכֶם Jer 27,9.29,8.
חֲלֹמֹתָיו Gn 37,8.20‖Dan 2,2.
בַּחֲלוֹמֹתָם Jer 23,27.

—v. chald.—

II חָלַם] יַחְלְמוּ *3 impf. pl.*

fortem esse, roborare, revalescere.

הוראתו בערבית היות עב בשר, ויש מחברין אותו עם איל ובריא אולם או עם חַיִל, חֵל, והמ״ם נוספה, ובדרז״ל: עתים חלים ועתים שוטה.

Job 39,4.

הֶחֱלִים] וְתַחֲלִימֵנִי *Hi. 2 impf. suff.* Jes 38,16.

—v. n. pr.—

חַלָּמוּת

vitellus.

לרב הפותרים חלמון ביצה, וי״ם מין עשב (פֶּארטולאק) הנזכר בדרז״ל, ור״ת פי׳ החולם שהוא שותה ומוצץ רירו וריקו, והקיץ ונפשו ריקה; ואולי יש לגרוס חַלָּמוּת, ואיוב מדהל באליפז שהזכיר מה שראה בשעפים מחזיונות לילה, כעין: נביאיך חזו לך שוא וְתָפֵל.

Job 6,16.

אַחְלָמָה] וְאַחְלָמָה

amethystus.

ע״ש מראה האבן כעין החלמון, לר״י הלוי ע״ש חזקה וקושיה, ולד״ק ע״ש מחוז בארס, ששם מקום מוצאה.

Ex 28,19.*39,12*.

חַלָּמִישׁ

lapis durus, silex.

ע״ש החזק, ולד״ק שרשו חמש, ויש דונמתו בשפת אשור.

Ps 114,8.

הַחַלָּמִישׁ Dt 8,15.
בַּחַלָּמִישׁ Job 28,9.
כַּחַלָּמִישׁ Jes 50,7.
מֵחַלְמִישׁ *cs.* Dt 32,13.

חָלַף

praeterlabi, cito transire; perforare; *revigere;* celeriter ferri, invadere; mutari. *Pi.* mutare; *Hi.* i. q. Pi.; revirescere facere arborem, revirescere.

עיקר הוראתו העתקה והעברה, ונאמר גם על החץ העובר בתוך הגוף, על פריחת הצמח דסליק לעילא, ועל התמורה והשנוי, כי המחליף מעביר ומסלק הדבר, והמשנה בגדיו הישנים ירחיקם; וקרוב הוא אל חָלַץ (חלץ מהם; חליפה, חליפות; חליצה, מחלצות) ואל שָׁלַף (שקדמת שְׁלַף יבש).

Hab 1,11‖Cant 2,11.

וְחָלַף ,וְחָלֵף Jes 8,8‖Ps 90,6.
וְחָלְפָה *3 perf. f.* Jud 5,26.
וְחָלַפְתָּ [חָלַפְתָּ *2 perf.* 1S 10,3.
חָלְפוּ *3 pl.* Jes 24,5‖Job 9,26.
לַחֲלוֹף *inf.* Jes 21,1.
יַחֲלֹף *3 impf.* Jes 2,18‖Ps 90,5‖Job 4,15.11,10.
וְיַחֲלֹף Job 9,11.
תַּחֲלִפֵהוּ [תַּחֲלֹף *3 f. suff.* Job 20,24.
וְיַחֲלֹפוּ [יַחֲלֹפוּ *3 pl.* Ps 102,27.
וַיְחַלֵּף [חִלֵּף *Pi. 3 impf.* Gn 41,14‖2S 12,20.
וְהֶחֱלִף *Hi. 3 perf.* Gn 31,7.
וְהַחֲלִיפוּ [הַחֲלֵף *imper. pl.* Gn 35,2.
וַתַּחֲלֵף *2 impf.* Gn 31,41.
תַּחֲלִיפֵם *suff.* Ps 102,27.
יַחֲלִיף *3 impf.* Job 14,7.
יַחֲלִיפֶנּוּ *suff.* Lev 27,10.
תַּחֲלִיף *3 impf. f.* Job 29,20.
נַחֲלִיף *1 impf. pl.* Jes 9,9.
יַחֲלִיפוּ *3 impf. pl.* Jes 40,31.41,1.

חֵלֶף

permutatio; *praep.* pro, loco.

Nu 18,21.31.

חֲלוֹף

abitio, *mors.*

רש״י פי׳ יתומים שחלפה עזרתם (שחלפו ומתו אבותיהם?), ולהראב״ע בני תמותה, מן כליל יחלף, ול״נ מענין תמורה ע״ש: דור הולך ודור בא.

Prv 31,8.

חֲלִיפָה] חֲלִיפָתִי *suff.*

mutatio, *spec. dicitur de vestibus;* alternae vices succedens.

אין חליפות למו דתהלים להראב״ע שלא יתחלף מזלם מטוב לרע, לרש״י אין נותנים לבם ליום חליפתם, וי״ת דלא מהשנין אחתהון בישיא, ופי׳ מלבי״ם חיי נצח וחלק לעוה״ב דרש.

Job 14,14.

חֲלִיפוֹת ,חֲלִפוֹת ,חֲלִפֹת *pl.* Gn 45,22²‖Jud 14,12.13‖1R 5,28‖2R 5,5.2,22.*23*‖Ps 55,20‖Job 10,17.

הַחֲלִיפוֹת Jud 14,19.

מַחְלָפָה] מַחְלְפוֹת *pl. cs.*

capillorum plexus.

קְוֻצּוֹת השער כשהן גדולות, קלועות ושזורות הולפות ומתחלפות זו בזו (חלף בערבית גדילה ושזירה, וחלפא בסורית צרור וקשר); לב״ו לפי שהן נקצצות וצומחות אחרות תחתיהן, ופתרוני הרד״ק בשרשיו לא נהירין לי.

Jud 16,13.19.

מַחֲלָף] מַחֲלָפִים *pl.*

culter mactatorius, secespita.

הסכין חולף ועובר בצואר הבהמה השחוטה.

Esr 1,9.

—v. chald.—

חָלַץ

extrahere; exuere; subtrahere, subducere se, auferri; *pt pass.* expeditus, armatus; *Pi.* exuere, spoliare; liberare; *Ni.* se expedire et accingere ad pugnam; liberari; *Hi.* expeditum, alacrem reddere.

יש מחלקין אותו לשתי הוראות שונות, האחת במובן הפשטה, הסרה והרחקה, והשנית במובן החזק והעצמה, ולשתיהן נמצאו אחיות בערבית, סורית ואשורית; אמנם יתכן לחברן יחד, וטעם חֲלָצַיִם ע״ש שיוצאות ובולטות מן הגוף, וטעם חלוץ עצמות שמפני שופע הליחות הן מתפשטות, לא צופדות, קָרוֹת ויבשות (ע׳ ישעיה ס״ו י״ד), והלוצי הצבא פי׳ רבינו יונה יוצאי הצבא, או מפני שלבשו חליצות (חליפות בגדים) מיוחדות לאנשי מלחמה. — אחר חָלַץ דויקרא כמו חָלַץ, מקור; השבעים קורין בישעיה ט״ו ד׳ חַלְצֵי מואב, וטעם ואחלצה צוררי דתהלים אפשוט ואקח את חליצתם, וי״ם כמו ואלחצה.

Hos 5,7.

וְחָלְצָה *3 perf. f.* Dt 25,9.
חָלְצוּ *3 pl.* Thr 4,3.
חָלוּץ *pt. pass.* Nu 32,21.29.
הֶחָלוּץ 1Ch 12,23(24)‖2Ch 20,21.28,14.
וְהֶחָלוּץ Jos 6,7.9.13.
חֲלוּץ *cs.* Nu 32,27‖Dt 25,10.
חֲלוּצִים *pl.* Nu 32,30.32‖Dt 3,18.
חֲלוּצֵי ,חֲלֻצֵי *cs.* Nu 31,5‖Jos 4,13.15,4‖1Ch 12,24(25)‖2Ch 17,18.
תַּחֲלֹץ *2 impf.* Jes 20,2.
נֶחֱלָץ [נֶחֱלַץ *Hi. 3 perf.* Prv 11,18.
הֵחָלְצוּ [הֵחָלֵץ *imper. pl.* Nu 31,3.
נֵחָלֵץ *1 impf. pl.* Nu 32,17.
תֵּחָלְצוּ *2 pl.* Nu 32,20.
וַיֵּחָלְצוּ [יֵחָלְצוּ *3 pl.* Prv 11,9.

יַחֲלְצוּן Ps 60,7.*108,7*.
חִלַּצְתָּ [חִלֵּץ] *Pi. 2 perf.* Ps 116,8.
וְחִלְּצוּ *3 pl.* Lev 14,40.
חַלֵּץ (= חַלֵּץ) *inf.* Lev 14,43.
חַלְּצָה *imper.* Ps 6,5.
חַלְּצֵנִי *suff.* Ps 140,2.
וְחַלְּצֵנִי Ps 119,153.
וַאֲחַלְּצָה *1 impf.* Ps 7,5.
אֲחַלֶּצְךָ *suff.* Ps 50,15.
וַאֲחַלֶּצְךָּ Ps 81,8.
אֲחַלְּצֵהוּ Ps 91,15.
יְחַלֵּץ *3 impf.* Job 36,15.
יְחַלְּצֵנִי *suff.* 2S 22,20‖Ps 18,20.
וַיְחַלְּצֵם Ps 34,8.
יַחֲלִיץ [הֶחֱלִיץ] *Hi. 3 impf.* Jer 58,11.

חֲלִצָתוֹ [חֲלִיצָה] *suff.*

exuviae.

הליפת בגדים של איש צבא (ריסטונג).

2S 2,21.

חֲלִיצוֹתָם [חֲלִיצוֹת] *pl. suff.* Jud 14,19.

מַחֲלָצוֹת [מַחֲלָצָה] *pl.*

vestes splendidae, festivae.

Zach 3,4.

הַמַּחֲלָצוֹת Jes 3,22.

חֲלָצַיִם [חֲלָצַיִם] *du.*

lumbi.

רבוי זוגי מן הנפרד חָלָץ, ונרדף אל מתנים; ע' הערה אל חָלַץ.

Jes 32,11.

חֲלָצֶיךָ *suff.* Job 38,3.*40,7*.
מֵחֲלָצֶיךָ Gn 35,11‖1R 8,19‖2Ch 6,9.
חֲלָצָיו Q., חֲלָצָו Jes 5,27.11,5‖Jer 30,6‖Job 31,20.

—cf. ch. חָרַץ; v. n. pr.—

חָלַק I

dividere; impertire alicui; spoliare; *Pi.* distribuere, attribuere; dispergere.

קרוב אל חָלַץ (בָּצַע = בָּקַע; מַהֲמָה = מַהֲצָה; צַלַּחַת = קַלַּחַת; צָלִי = קָלִי; צְלָעִים = קְלָעִים; תַּרְצָדוֹן = תַּרְקְדוֹן) לפי שהחולק דבר חולק, מעביר ומבדיל חלק אחד מן חלק חברו. להרד"ק לְחַלֵּק משם דירמיה מלשון חלקלקות הוא, כלומר להשמט, השבעים קורין לָקַחַת וי"ת לְחַלֵּק. וַיֶּחָלְקֵם דהי"י לד"ק ת' וַיֶּחָלְקֵם, ולד"א ת' וַיַּחְלְקֵם.

Dt 4,19.29,25‖Hos 10,2‖Job 39,17‖2Ch 23,18.28,21.

חָלְקוּ *3 perf. pl.* Jos 18,2.
חוֹלֵק *pt.* Prv 29,24.
לַחֲלֹק *inf. cs.* Neh 13,13.
חִלְקוּ *imper. pl.* Jos 22,8.
וַתַּחְלְקֵם [תַּחֲלֹק] *2 impf. suff.* Neh 9,22.
יַחֲלֹק *3 impf.* Prv 17,2‖Job 27,17.
תַּחְלְקוּ *2 pl.* 2S 19,30.
יַחֲלֹקוּ [יַחֲלְקוּ] *3 pl.* 1S 30,24.
וַיַּחְלְקוּ Jos 14,5.
וַיֶּחָלְקוּם *suff.* 1Ch 24,4.5.
יֵחָלֵק, יֵחָלֶק [נֶחֱלַק] *Ni. 3 impf.* Nu 26,55‖1R 16,21‖Job 38,24.
וַיֵּחָלֵק Gn 14,15.
תֵּחָלֵק *3 f.* Nu 26,53.56.
חִלְּקָם [חִלֵּק] *Pi. 3 perf.* Thr 4,16.
חִלְּקַתָּה [חִלְּקָה] *3 f. suff.* Jes 34,17.
וְחִלַּקְתָּם *2 perf. suff.* Ez 5,1.
חִלֵּקוּ [חִלְּקוּ] *3 pl.* Joel 4,2.
וְחִלַּקְתֶּם *2 pl.* Ez 47,21.
מְחַלֵּק *inf. cs.* Jos 19,51‖Prv 16,19.
בְּחַלְּקָם *suff.* Jes 9,2.
חַלֵּק *imper.* Jos 13,7.
אֲחַלֵּק־, אֲחַלֵּק *1 impf.* Ex 15,9‖Jes 53,12.
אֲחַלְּקָה Ps 60,8.*108,8*.
אֲחַלְּקֵם *suff.* Gn 49,7.
יְחַלֵּק *3 impf.* Gn 49,27‖Jes 53,12‖Mich 2,4‖Job 21,17‖Dan 11,39.
וַיְחַלֵּק־, וַיְחַלֵּק Jos 18,10‖2S 6,19‖1Ch 16,3.
וַיֶּחָלְקֵם (al. וַיְחַ׳, וַיַּחְ׳) *suff.* 1Ch 23,6.24,3.
תְּחַלֵּק *3 f.* Ps 68,13.
יְחַלְּקוּ *3 pl.* Jud 5,30‖Ps 22,19.
וַיְחַלְּקוּ 1R 18,6.
חֻלָּק *Pu. 3 perf.* Jes 33,23.
וְחֻלַּק Zach 14,1.
תְּחֻלָּק [לְ] *3 impf. f.* Am 7,17.
לַחֲלִק (?) *Hi. inf.* Jer 37,12.
וְהִתְחַלְּקוּ [הִתְחַלֵּק] *Hith. 3 perf. pl.* Jos 18,5.

חֵלֶק

pars, portio; *met.* consortium, communio; sors; ager; *poet.* terra continens.

יונתן קורא במ"א כ"א כ"ג בְּחֵלֶק יזרעאל, השבעים קורין בעמוס ז' ד': ואכלה את־חלק יְהוָה.

Gn 31,14‖Nu 31,36‖Dt 10,9.12,12.14,27.*29*.18,1.8.32,9‖Jos 14,4.15,13.18,7.19,9.22,25.*27*‖2S 20,1‖1R 12,16‖Jes 17,14‖Jer 10,16.51,19‖Mich 2,4‖Job 20,29.27,13.31,2‖Eccl 11,2‖Neh 2,20‖2Ch 10,16.

וְחֵלֶק Gn 14,24‖Nu 18,20‖Eccl 9,6.
הַחֵלֶק Am 7,4.
בְּחֵלֶק 2R 9,10.36.37.
כְּחֵלֶק Dt 18,18‖1S 30,24.
וּכְחֵלֶק 1S 30,24.
לְחֵלֶק Job 17,5.
חֶלְקִי *suff.* Ps 16,5.119,57.142,6‖Job 32,17‖Thr 3,24‖Eccl 2,10.
וְחֶלְקִי Ps 73,26.
חֶלְקְךָ, חֶלְקֶךָ Nu 18,20‖Ps 50,18‖Eccl 9,9.
חֶלְקֵךְ Jes 57,6.
חֶלְקוֹ Hab 1,16‖Zach 2,16‖Eccl 2,21.3,22.*5,17*.5,18.
חֶלְקָם Gn 14,24‖Lev 6,10‖Jes 61,7‖Ps 17,14.
חֲלָקִים *pl.* Jos 18,5.6.9‖Ez 48,21.
הַחֲלָקִים Ez 45,7.48,8.
חֶלְקֵיהֶם *suff.* 5,7.

חֶלְקָה

pars, portio, fundus, possessio.
2R 3,25‖Am 4,7.

וְחֶלְקָה Am 4,7.
הַחֶלְקָה 2S 14,30.31.23,12‖2R 3,19‖1Ch 11,14.
בַּחֶלְקָה 2R 9,26².
חֶלְקַת *cs.* Gn 33,19 ‖ Dt 33,21 ‖ 2S 14,30.23,11‖Jer 12,10‖Ruth 2,3.4,3‖1Ch 11,13.
בְּחֶלְקַת Jos 24,32‖2R 9,21.25.
חֶלְקָתִי *suff.* Jer 12,10.
חֶלְקָתָם Job 24,18.

חֲלֻקָּה] וַחֲלֻקַּת *cs.*

divisio, partitio.
2Ch 35,5.

מַחֲלֹקֶת

sectio, classis s. ordo, pars.
1Ch 27,4.

הַמַּחֲלֹקֶת 1Ch 27,1.2.
מַחֲלֻקְתּוֹ *suff.* 1Ch 27,2.4.7.8.9.10.11.12.13.14.15.
וּמַחֲלֻקְתּוֹ 1Ch 27,4.6.
מַחְלְקוֹת *pl.* Neh 11,36‖1Ch 23,6.26,12.19.28,21‖2Ch 8,14.31,2.
הַמַּחְלְקוֹת 1Ch 27,1.28,1 ‖ 2Ch 23,8.
בְּמַחְלְקוֹת 2Ch 31,15.
לְמַחְלְקוֹת 1Ch 26,1‖2Ch 5,11.
וּלְמַחְלְקוֹת 1Ch 28,13.
כְּמַחְלְקוֹתֵיכֶם *suff.* 2Ch 35,4.
מַחְלְקוֹתָם, מַחְלְקֹתָם Ez 48,29 ‖ 1Ch 24,2(1)‖2Ch 31,2.35,10.
בְּמַחְלְקוֹתָם 2Ch 8,14.
כְּמַחְלְקֹתָם Jos 11,23.12,7.18,10.
בְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם 2Ch 31,17.
כְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם 2Ch 31,16.

——v. ch. et n. pr.——

חָלַק II

laevem esse. *Hi.* blandiri.

היות שעוע ורך; ויתכן למצוא לו אחוה עם הראשון, כי האבן החלקה היא מסֻתתה, וכבר נחלַק מקצתה, וכן סכין שנשחז; אחרי גשירת השער והעברתו נעשה העור חלק (וזה טעם השם ההר הֶחָלָק — חֲסַר צמחים ועצים, קֵרֵחַ); המהליק לשון מסיר ומעביר כל דבר הפוגם (או מפני שמְחַלק דבורו לשנים, אחד בפה ואחד בלב; ע׳ תהלים י״ב ג׳).

Hos 10,2.

חָלְקוּ *3 perf. pl.* Ps 55,22.
הֶחֱלִיק *Hi. 3 perf.* Ps 36,3.
הֶחֱלִיקָה *f.* Prv 2,16.7,5.
מַחֲלִיק *pt.* Jes 41,7‖Prv 29,5.
מַמְחֲלִק Prv 28,23.
לַחֲלֹק (?) *inf.* Jer 27,12.
יַחֲלִיקוּן *3 impf. pl.* Ps 5,10.

חֵלֶק] בְּחֵלֶק

laevitas, blandities.
Prv 7,21.

חָלָק

laevis (glaber), *met.* blandus, lubricus, fallax, *ambiguus.*
Gn 27,11‖Ez 12,24‖Prv 26,28.

וְחָלָק Prv 5,3.
הֶחָלָק Jos 11,17.12,7.

חֶלְקָה] חֶלְקַת *cs.*

laevitas; *pl.* viae lubricae; *met.* blandities.
Gn 27,16.

מֵחֶלְקַת Prv 6,24.
חֲלָקוֹת *pl.* Jes 30,10‖Ps 12,3.4.
בַּחֲלָקוֹת Ps 73,18.
חֲלַקָּה] בַּחֲלַקּוֹת *pl.* Dan 11,32.

חֲלַקְלַקָּה] וַחֲלַקְלַקֹּת

loca lubrica; fraudes, doli.

ע״מ ירקרק, אדמדם.

Ps 35,6.

בַּחֲלַקְלַקּוֹת Dan 11,21.34.
כַּחֲלַקְלַקּוֹת Jer 23,12.
חֵלֶק?] חַלֻּקֵי *pl. cs.* 1S 17,40.
בְּחַלְּקֵי־ Jes 57,6.

——v. n. pr.——

חָלַשׁ] חוֹלֵשׁ *pt.*

prosternere, vincere, *fugare,* *vulnerare*; debilem, caducum esse, facere.

חולש על־גוים לרֹב המפרשים מחליש גוים ולרז״ל מטיל גורל, וי״ג הולֵך; ואולי יש לגרוס חוֹבֵש בטעם מֹשֵל, או חוֹבֵש עֹל לַגּוֹיִם, ובאיוב: וגבר ימות וַיֶּחֱלָף.

Jes 14,12.

וַיַּחֲלשׁ [יַחֲלשׁ] *3 impf.* Ex 17,13.
וַיֶּחֱלָשׁ [יֶחֱלַשׁ] Job 14,10.

חַלָּשׁ] הַחַלָּשׁ

debilis, infirmus.
Joel 4,10.

חֲלוּשָׁה

clades.
Ex 32,18.

חָמַם v. חם; חָמָה v. חָם
——חֵמָה v. חֵמָא——

חֶמְאָה

lac spissum, *butyrum;* caseus.

שומן החלב, ויש דוגמתה באשורית. בטעם השם נ״ל שהוא אח אל חֵמָה נרדף אל קֶצֶף (שוים) הנאמר גם במים, ובא ע״י רתיחה ותנועה, וכן החמאה באה מתסיסת החלב או ע״י תנודה. י״ג בש״ב י״ז כ״ט וְחֶמְאַת־צֹאן.

Gn 18,18‖Jud 5,25 ‖ Jes 7,15.22.22‖Prv 30,33.

וְחֶמְאָה 2S 17,29‖Job 20,17.
בְּחֵמָה (=בְּחֶמְאָה) Job 29,6.
חֶמְאַת *cs.* Dt 32,14.

מַחֲמָאָה] מַחֲמָאֹת *pl.*

flores lactis.

יונתן והשבעים קורין מֵחֶמְאָת, מ״ם היתרון, וכן פי׳ ראב״ע.

Ps 55,22.

חָמַד

concupiscere, appetere; delectari, desiderare; *pt. pass.* desiderabile, carissimum; *Ni. pt.* desiderabilis, suavis, iucundus; pretiosus.

הוראתו ידועה, וכמהו בערבית. בקצת נוסחאות בשה״ש נקוד חִמַּדְתִּי; השבעים מתרגמין חֲמוּדוֹ דתהלים נַפְשׁוֹ.

Ps 68,17‖Prv 12,12.

חָמְדוּ *3 perf. pl.* Prv 1,22.

וְחָמְדוּ Mich 2,2.

חֲמַדְתֶּם *2 pl.* Jes 1,29.

חָמוּד] חֲמוּדוֹ *pt. pass. suff.* Ps 39,12.

בַּחֲמוּדוֹ Job 20,20.

וַחֲמוּדֵיהֶם *pl. suff.* Jes 44,9.

אֶחְמֹד] וָאֶחְמְדֵם *1 impf. suff.* Jos 7,21.

תַּחְמֹד *2 impf.* Ex 20,14²‖Dt 5,18.7,25‖Prv 6,25.

יַחְמֹד *3 impf.* Ex 34,24.

נֶחְמֹד] וְנֶחְמְדֵהוּ *1 pl. suff.* Jes 53,2.

נֶחְמָד] נֶחְמָד *Ni. pt.* Gn 2,9 ‖ Prv 21,20.

וְנֶחְמָד Gn 3,6.

הַנֶּחֱמָדִים *pl.* Ps 19,11.

חִמֵּד] חִמַּדְתִּי *Pi. 1 perf.* Cant 2,3.

חֶמֶד

desiderium, amoenitas, venustas.

י״נ גם בישעיה כ״ז ב׳ כרם חמד, וכ״ת השבעים.

Jes 32,12 ‖ Ez 23,6.*12*.23 ‖ Am 5,11.

חֶמְדָּה

desiderium, deliciae; pulchritudo, amoenitas; praestantia.

השבעים קורין בחגי ב׳ ז׳ חֲמֻדֹת.

Jer 3,19.25.34 ‖ Hos 13,15 ‖ Nah 2,10‖Zach 7,14‖Ps 106,24 ‖ 2Ch 21,20.32,27.

הַחֶמְדָּה Jes 2,16.

חֶמְדַּת *cs.* 1S 9,20‖Hag 2,7‖Dan 11,37‖2Ch 36,10.

חֶמְדָּתִי *suff.* Jer 12,10.

חֶמְדָּתֶךָ Ez 26,12.

חֶמְדָּתָם Dan 11,8.

חֲמוּדוֹת, חֲמוּדֹת, חֲמֻדוֹת *pl. t.*

res pretiosae, deliciae.

Dan 9,23.10,3.11.19.11,43 ‖ Esr 8,27‖2Ch 20,25.

הַחֲמֻדֹת Gn 27,15.

וּבַחֲמֻדוֹת Dan 11,38.

מַחְמָד] מַחְמַד *cs.*

desiderium; deliciae; pulchritudo, venustas; res pretiosa.

1R 20,6 ‖ Ez 24,16.21.25 ‖ Hos 9,6.

מַחֲמַדֵּינוּ (al. מַחֲמַדֵּינוּ) *suff.* Jes 64,10.

מַחֲמַדִּים *pl.* Cant 5,16.

מַחֲמַדֵּי *cs.* Hos 9,16‖Thr 2,4.

וּמַחֲמַדַּי *suff.* Joel 4,5.

מַחֲמַדֶּיהָ Thr 1,10‖2Ch 36,19.

מַחֲמוּדֵיהֶם Q. Thr 1,11.

מַחְמוּד] מַחֲמֻדֶּיהָ *pl. suff.* Thr 1,7.

מַחְמוֹדֵיהֶם K. Thr 1,11.

—v. n. pr.; חֵמָה v. p. 214ᶜ—

חָמֶה v. חָם] חָמִיךְ *suff.*

socer.

אבי הבעל, וזה שמו גם בערבית, אשורית וכושית; בדרז״ל נמצא גם על אבי האשה (האכל בבית חמיו); והָם וחָמוֹת ע״מ אָח וְאָחוֹת.

Gn 38,13.

חָמִיהָ Gn 38,15‖1S 4,19.21.

חָמוֹת] חֲמוֹתֵךְ *suff.*

socrus.

אֵם דבעל, ובדרז״ל נאמר גם על אבי האשה.

Ruth 2,11.3,17.

חֲמוֹתָהּ Ruth 2,18.19.23.3,1.6.16.

בַּחֲמֹתָהּ Mich 7,6.

לַחֲמוֹתָהּ Ruth 1,14.2,19.

—חָמַם v. חַמָּה—

חֵמָה

aestus; ira; venenum, virus.

אח לשרש חמם ויחם שכל הכועס מתחמם; וכמ״ש כי אש קדחה באפי, עלה עשן באפי ואש מפיו תאכל. ר׳ יוסף הלוי גורס בישעיה מ״ט י״ח בַּעַל גמלות פֹּעַל ישלם, ול״נ כַּעַס ישלם (ע׳ ת״י); בס״ג ה׳ יש לגרוס וְאַמָּתִי (או וִימִינִי), ומקביל אל זְרוֹעִי, ובתהלים ע״ו י״א: כי־חמת אדם תַּשֶּׁךָ, וטעם תחגר תעכב כפי׳ רש״י, ע״ש; ראב״ק גורס: כי־חֲמַת וֶאֱדֹם תָּדֹךָ, שארית חֵמֹת תחגר, ורצ״ג גורס: כי־חֲמַת אָדָם תִּירָאֶךָ וגו׳ וטעם תחגר כמו ויחגרו ממסגרותיהם; והשבעים קורין: כי־מַחֲשֶׁבֶת אדם תודך, שארית מַחֲשֶׁבֶת תְּחָגֶּךָּ!! למדנחאי בחֵמָא דדניאל י״א מ״ד בה״א.

Jes 27,4.42,25.59,18 ‖ Jer 23,19.*30,23*‖Ez 5,15.16,38.24,8.25,17 ‖ Nah 1,2 ‖ Ps 37,8 ‖ Prv 15,1.18.19,19.21,14.27,4.29,22 ‖ Job 19,29.36,18‖Esth 3,5.5,9.

וְחֵמָה Jes 34,2‖Zach 8,2.

הַחֵמָה Jer 25,15.

וְהַחֵמָה Dt 9,19‖Jer 36,7.

בְּחֵמָה 2R 5,12‖Jes 66,15 ‖ Ez 8,18.13,13.19,12.23,25‖Ps 59,14.

בְּחֵמָא Dan 11,44.

וּבְחֵמָה Dt 29,27‖Jer 21,5‖Ez 5,15.20,33.*34*‖Mich 5,14.

חֲמַת *cs.* Gn 27,44‖Dt 32,24.33‖2S 11,20 ‖ 2R 22,13 ‖ Jes 51,13².20 ‖ Jer 6,11 ‖ Hos 7,5 ‖ Ps 58,5.76,11.140,4 ‖ Prv 6,34.16,14 ‖ Esth 2,1‖2Ch 34,21.36,16.

וַחֲמַת Esth 7,10.

בַּחֲמַת Lev 26,28 ‖ Ez 3,14‖Dan 8,6‖2Ch 28,9.

וּמֵחֲמַת Job 21,20.

חֲמָתִי *suff.* Nu 25,11‖2R 22,17‖Jes 51,22 ‖ Jer 4,4.*21,12*.32,31.42,18.44,6 ‖ Ez 5,13².6,12.7,8.13,15.14,19.16,42.20,8.*13.21*.21,22.22,22.24,13.30,15.36,18.38,18 ‖ 2Ch 12,7.34,25.

וַחֲמָתִי Jes 63,5‖Jer 7,20.42,18.

בַּחֲמָתִי Jes 63,3‖Ez 13,13.

וּבַחֲמָתִי Jer 32,37.33,5 ‖ Ez 22,20.36,6.

וְכַחֲמָתִי Ez 25,14.

חֲמָתְךָ, חֲמָתֶךָ Jer 10,25.18,20 ‖ Ez 9,8 ‖ Hab 2,15 ‖ Ps 79,6.88,8.89,47.

וַחֲמָתְךָ Dan 9,16.

בַּחֲמָתְךָ Ps 6,2.

וּבַחֲמָתְךָ Ps 38,2.90,7.

חֲמָתוֹ Jes 51,17‖Nah 1,6 ‖ Ps 78,38.106,23‖Th 2,4.4,11.

וַחֲמָתוֹ Esth 1,12.

בַּחֲמָתוֹ Esth 7,7.

וּבַחֲמָתוֹ Dt 29,22.

חַמִּים *pl.* Job 37,17.

חַמָּה

calor solis; *poet.* sol, *lux* solis.

ע״ש החם והאדמומית, בנגוד אל לְבָנָה.

Job 30,28.

הַחַמָּה Jes 24,23.30,26².

כַּחַמָּה Cant 6,10.

מֵחַמָּתוֹ *suff.* Ps 19,7.

°חַמָּן] וְחַמָּנִים *pl.*

solaria idola; simulacrorum vel statuarum genus.

מצבות מקדשות לעבודת השמש; ולר׳ יוסף הלוי מיני עצים הגדלים לרב בהר Amanus; ובכנענית חָמָּן.

Jes 27,9.

הַחַמָּנִים 2Ch 14,4.34,7.

וְהַחַמָּנִים, וְהַחַמָּנִים Jes 17,8 ‖ 2Ch 34,4.

חַמָּנֵיכֶם *suff.* Lev 26,30 ‖ Ez 6, 4.6.

———v. n. pr.———

חָמַס] חָמְסוּ *3 perf. pl.*

violenter agere, opprimere, iniuriam inferre; violenter destruere, revellere.

הוראתו ידועה, ובדרז״ל חַמְסָן; נחמסו דירמיה י״ג כ״ב כמו נֶחְשְׂפוּ ומקביל אל נגלו (ע׳ ישעיה מ״ז ב׳).

Ez 22,26 ‖ Zeph 3,4.

חֹמֵס *pt.* Prv 8,36.

יַחְמֹס *3 impf.* Job 15,33.

וַיַּחְמֹס Thr 2,6.

תַּחְמֹסוּ] תַּחְמְסוּ *2 pl.* Jer 22,3 ‖ Job 21,27.

נֶחְמַס] נֶחְמְסוּ *Ni. 3 perf. pl.* Jer 13,22.

חָמָס

violentia, iniuria, rapina; quod vi et iniuria partum est.

השבעים קורין בתהלים נ״ח ג׳: חָמָס ידיכם תְּפַלֵּסְנָה; וטעם שנאת חָמָס כמו שנאת חִנָּם.

Gn 6,11.13.49,5 ‖ Ex 23,1 ‖ Dt 19, 16 ‖ Jes 53,9.59,6.60,18 ‖ Jer 6,7. 20,8 ‖ Ez 7,23.8,17.9,9.28,16.45, 9 ‖ Am 3,10.6,3 ‖ Mich 6,12 ‖ Hab

מַחְמָל] וּמַחְמַל *cs.*

miseratio, res carissima.

Ez 24,21.

———v. n. pr.———

חָמַם] חַם

calere, incalescere; Cnf. יָחַם.

להמעתיקים לחמם דאיוב מזון ולחם, ולהאחרונים הלמ״ד שמושית, ונחלי רתמים יוכיחו. וַיֵּחַמְנָה היא אחת מג׳ מלין אנדרוגינוס, כלומר מרכבות מזכר ונקבה, כמו וַיִּשַּׁרְנָה, יַעֲמֹדְנָה.

Ps 39,4.

וְחַם Ez 16,21 ‖ 1R 1,2 ‖ Eccl 4,11.

חַמּוֹתִי *1 perf.* Jes 44,16.

חֹם *infin.* 1S 11,11 ‖ Neh 7,3.

בְּחֹם K. 1S 11,9.

כְּחֹם Gn 18,1 ‖ 1S 11,9 ‖ 2S 4,5.

לַחְמָם Jes 47,14 ‖ Job 30,4.

לָחֹם Hag 1,6.

בְּחֻמּוֹ *suff.* Job 6,17.

בְּחֻמָּם Jer 51,39.

יָחֹם *3 impf.* Jes 44,16.

וַיָּחָם 2R 4,34 ‖ Jes 44,15.

יִחַם 1R 1,1.

יֵחַם, יֵחָם Dt 19,6 ‖ Eccl 4,11.

תֵּחַם *3 f.* Ez 24,11.

יֵחַמּוּ *3 pl.* Hos 7,7.

וַיֶּחֱמוּ (= וַיֵּחַמּוּ) Gn 30,39.

וַיֵּחַמְנָה *f.* Gn 30,38.

נֵחַם] הַנֵּחָמִים *Ni. pt. pl.* Jes 57,5.

חִמֵּם] תְּחַמֵּם *Pi. 3 impf. f.* Job 39,14.

הִתְחַמֵּם] יִתְחַמָּם *Hith. 3 impf.* Job 31,20.

חֹם

calor, calefactio; aestus.

1S 21,7 ‖ Jer 17,8 ‖ Job 24,19.

וָחֹם Gn 8,22.

בְּחֹם Jes 18,4.

כְּחֹם Jes 18,4.

חַם] חָם

calidus, calefactus.

Jos 9,12.

חֲמָתָם Job 5,4.

חֵמוֹת, חֲמֹת *pl.* Ps 76,11 ‖ Prv 22,24.

———v. ch. חֱמָא———

חֹמֶט] וְהַחֹמֶט

lacertae species (limax).

מין שרץ; באשורית הוראת השרש רעידה ומהירות, ונקרא ע״ש רחישתו במרוצה, ובדרז״ל לכלוך, ע״ש לכלוכתו, לפי שמצוי ברפש וטיט (ארץ כבול תרגם רב נחמן בר״י ארץ חומטין, שבת נ״ד, ע״א); להרס״ג הוא החמליאון, וכן שמו בסורית בתוספת למ״ד הולמטא.

Lev 11,30.

———v. n. pr.———

חָמַל, חָמֵל

misereri; parcere.

בערבית ובסורית הוראת שרש זה נשיאה ונטילה כי החומל גם הוא נושא וסובל כהשתתפו בצרת חברו.

1S 15,15 ‖ 2S 12,6 ‖ Thr 2,2.17 ‖ 2Ch 36,15.17.

חָמַלְתָּ] חָמַלְתָּ *2 perf.* Thr 2,21. 3,43.

וְחָמַלְתִּי *1 perf.* Mal 3,17.

חֲמַלְתֶּם *2 pl.* 1S 23,21.

לְחֶמְלָה *inf. cs.* Ez 16,5.

אֶחְמֹל, אֶחְמוֹל *1 impf.* Jer 13, 14 ‖ Ez 5,11.7,4.9.8,18.*9,10* ‖ Zach 11,6.

וְאֶחְמֹל *1 impf.* Ez 26,21.

תַּחְמֹל *2 impf.* Dt 13,9 ‖ 1S 15,3.

יַחְמֹל, יַחְמוֹל *3 impf.* Jes 30, 14 ‖ Jer 15,5.21,7 ‖ Hab 1,17 ‖ Zach 11,5 ‖ Mal 3,17 ‖ Prv 6,34 ‖ Job 6,10.16,13.20,13.27,22.

וַיַּחְמֹל 1S 15,9 ‖ 2S 12,4.21,7 ‖ Joel 2,18.

וַתַּחְמֹל *3 f.* Ex 2,6.

תַּחְמְלוּ, תַּחְמֹלוּ *2 pl.* Jer 50,14. 51,3 ‖ Ez 9,5.

יַחְמֹלוּ *3 pl.* Jes 9,18.

חֶמְלָה] בְּחֶמְלַת *cs.*

clementia, parcere.

Gn 19,16.

וּבְחֶמְלָתוֹ *suff.* Jes 63,9.

1,2‖Zeph 1,9‖Mal 2,16‖Ps 11,5. 18,49.25,19.27,12.35,11.55,10.73, 6.74,20.140,12‖Prv 3,31.10,6.*11*. 13,2.16,29.26,6‖Job 16,17.19,7‖ 1Ch 12,17(18).

וְחָמָס Jer 51,46‖Hab 1,3.

הֶחָמָס Ez 7,11‖Jon 3,8.

לְחָמָס Hab 1,9.

מֵחָמָס 2S 22,3.

וּמֵחָמָס Ps 72,14.

חֲמַס *cs.* Jud 9,24‖Hab 2,17‖Ps 58,3.

וַחֲמַס־ Hab 2,8.*17*.

מֵחֲמַס Ez 12,19 ‖ Joel 4,19 ‖ Ob 10.

חֲמָסִי *suff.* Gn 16,5. ‖ Jer 21,35.

חֲמָסוֹ Ps 7,17.

חֲמָסִים *pl.* 2S 22,49‖Ps 140,2.*5*‖ Prv 4,17.

תַּחְמָס] הַתַּחְמָס

avis impura; struthio mas, LXX γλαύξ (*al.* hirundo).

שם עוף טמא שחומס ודורס.

Lev 11,16‖Dt 14,15.

I חָמֵץ] וְחוֹמֵץ *pt.*

violenter agere.

אח אל חָמַס בחוזק המבטא.

Ps 71,4.

חָמוֹץ

violentus; al. oppressus; al. *pt. pass.* = חָמוּץ.

Jes 1,17.

חָמֵץ II

acidum esse, fermentari; *Hith.* exacerbari.

נרדף אל שְׂאֹר, ונמצא בהוראה זו גם בשאר לשונות המזרח, ובארמית וסורית בא ע״ן ת׳ צד״י; ויש לו אחוה עם הראשון ועם אָמַץ כאהנַת שני המושגים חריף וחזק בלשונות המערב.

Ex 12,38.

חֲמְצָתוֹ *inf. suff.* Hos 7,4.

יֶחְמָץ] יֶחְמָץ *3 impf.* Ex 12,34.

יִתְחַמֵּץ *Hith. 3 impf.* Ps 73,21.

חָמֵץ

fermentatum, fermentum.

Ex 12,15. 13,3.7. 23,18. 34,25 ‖ Lev 2,11. 6,10. 7,13. 23,17 ‖ Dt 16,3.

מַחְמֶצֶת Am 4,5.

מַחְמֶצֶת Ex 12,19.20.

חֹמֶץ

acetum.

י״פ מזה כי־יתחמץ לבבי.

Nu 6,3‖Ps 69,22‖Prv 25,20.

וְחֹמֶץ Nu 6,3².

בַּחֹמֶץ Ruth 2,14.

כַּחֹמֶץ Prv 10,26.

חָמִיץ

salsus.

מספוא מלוח, ויש דוגמתו בערבית ובדרז״ל.

Jes 30,24.

III חָמֵץ] חֲמוּץ *pt. pass. cs.*

rubrum esse; *pass.* rubrotinctus.

קרוב אל אָמֹץ והוא גוון אדום ביותר.

Jes 63,1.

—cnf. אָמֹץ p. 51b—

חָמַק

circumire, vertere se ad discedendum; *Hith.* circumvagari.

לפי ענינו פְּנִיָּה וסִבּוּב, ויש דוגמתו בערבית. ולרש״י הִסָּתֵר והתכסה (קרוב אל עָמַק), ויש מחברין אותו עם חָבַק.

Cant 5,6.

הִתְחַמֵּק] תִּתְחַמָּקִין *Hith. 2 impf. f.* Jer 31,22(21).

חַמּוּק] חַמּוּקֵי *pl. cs.*

circuitus, ambitus.

סבוב ועגול הירך, ולרש״י סתרי הירך.

Cant 7,2.

חָמַר I

aestuare, fervere (al. Ps. et Thr. *rubrum esse.*

לרב הפותרים עקר הוראתו תסיסה, רתיתה והעלאת קצף (שאור בארמית המירא), ונופל על היין התוסס ועל הים הזועף, והָשאל אל המֵעים (כענין הָמו מֵעַי לו, נֶהְפַּךְ לבי בקרבי, או במובן תפיחה וּצְבִיָּה), ולרד״ק אלו האמורים ביין ובאברים ענינם היות נצרב ואדום (כבדרז״ל נחמרו בני מעיה, וקרוב אל כָּמַר), ומזה חֹמר ע״ש צבעו (ע׳ הערה אל אֲדָמָה) וטעם יחמרו בים שמעלה המר (ע׳ ישעיה נ״ז כ׳); י״ת חָמַר, אמיץ וחריף, וגם להשבעים הוא תאר ולא פעל.

Ps 75,9.

יֶחְמְרוּ *3 impf. pl.* Ps 46,4.

חֳמַרְמְרָה K. *Poalal 3 perf. f.* Job 16,16.

חֳמַרְמְרוּ ,חֳמַרְמָרוּ *pl.* Job 16,16‖Thr 1,20.2,11.

חֶמֶר ,חֲמֶר

vinum (fermentans v. *rubrum*).

כן נקרא היין המשֻׁבח ע״ש תסיסותו או ע״ש מראהו (אל־תרא יין כי יתאדם); השבעים קורין בישעיה כרם חמד (ע׳ עמוס ה׳ י״א), וכן בקצת נוסחאות.

Dt 32,14‖Jes 27,2.

—v. chald.—

II חָמַר] וַתַּחְמְרָה *3 impf. f.*

bituminare (denom. a חֵמָר).

אונקלוס והשבעים קורין ותחמרה מפיק ה״א.

Ex 2,3.

חֵמָר

bitumen.

Gn 14,10.

וְהַחֵמָר Gn 11,3.

בַּחֵמָר Ex 2,3.

חֹמֶר I

argilla, lutum, arenatum; coementum.

Jes 41,25.45,9‖Job 4,19.13,12.

הַחֹמֶר Jes 64,7.

בְּחֹמֶר Ex 1,14.

בַּחֹמֶר Jer 18,4‖Nah 3,14.

כְּחֹמֶר Jes 10,6.29,16‖Job 38,14.

כַּחֹמֶר Jer 18,6‖Job 10,9.

וְכַחֹמֶר Job 27,16.

לַחֹמֶר Gn 11,3‖Job 30,19.

מֵחֹמֶר Job 33,6.

חֹמֶר II

mensura aridorum.

מדת היבש, והוא הכור בעל עשר איפה או

שלשים סאה, ונקרא כן ע״ש רבוי הכמות או לפי שנעשה מחֹמר.

Lev 27,16‖Jes 5,10‖Ez 45,14².

וְחֹמֶר Hos 3,2.

הַחֹמֶר Ez 45,11³.

מֵחֹמֶר Ez 45,13².

חֹמֶר III

tumulus, acervus.

ענינו רבוי וצבור, ואולי הֻשאל מן חמר ועפר שנאמר על רבוי הכמות (איוב כ״ז ט״ז) כמו חול; השבעים מתרגמין חֹמֶר דחבקוק כפעל (במובן ידמו יחמרו מימיו) וברבים, ומוסב על הסוסים.

Hab 3,15.

חֳמָרִים, חֳמָרִם *pl.* Ex 8,10²‖Nu 11,32.

חֲמוֹר

acervus.

לרש״י ורד״ק האי דשופטים לשון צִבּור הוא (ע״מ יְאוֹר, שְׂאוֹר), ולהאחרונים חמור כמשמעו, והשבעים קורין חָמוֹר חֲמַרְתִּים, כלומר השחתי להם מכות או דרכתי בהם כחֹמר, והאי דשמואל מתרגמין צִבּור, וליונתן חמרא טעין לחמא, וי״ג חמשה לחם.

Jud 15,16‖1S 16,20.

חֲמֹרָתַיִם [חֲמֹרָה *du.* Jud 15,16.

חֲמוֹר, חֲמֹר

asinus.

לרב הפותרים נקרא כן ע״ש צבעו האדמדם, וכן יִכָּנֶה הָאָדֹם בשפת קסטיליא; ואולי הוא מן הערבית חמל (בחלוף למ״ד ברי״ש, אלמנותיו, ארמנותיו, מזלות, מזרות), כלומר נשא סֵבֶל.

Gn 49,14‖Ex 13,13.21,33.22,3.8. 9.23,5.34,20‖Nu 16,15‖Dt 22,4‖ Jud 15,15.16‖1S 15,3.16,20 ‖ 2R 6,25‖Jes 21,7 ‖ Jer 22,19 ‖ Zach 9,9‖Job 24,3.

וַחֲמוֹר Gn 32,6‖Jos 6,21 ‖ Jud 6 4‖ 1S 12,3.22,19 ‖ 1R 13,28 ‖ Jes 1,3.

הַחֲמוֹר, הַחֲמֹר Gn 22,5‖Ex 4,20‖ Jos 15,18 ‖ Jud 1,14. 15,16². 19, 28‖1S 15,20.25,23.42 ‖ 2S 17,23. 19,27‖1R 13,13².23.27.28.29.

וְהַחֲמוֹר 1R 13,24 ‖ 2R 7,10 ‖ Jes 32,20‖Zach 14,15.

וּבַחֲמֹר Dt 22,10.

לַחֲמוֹר Prv 26,3.

חֲמֹרְךָ *suff.* Dt 28,31.

וַחֲמֹרֶךָ, וַחֲמֹרְךָ Ex 23,12 ‖ Dt 5, 14.

חֲמֹרוֹ Gn 22,3.44,13 ‖ Ex 23,4 ‖ Jos 7,24‖1R 2,40.

וַחֲמֹרוֹ Ex 20,17‖Dt 5,18.

לַחֲמֹרוֹ Gn 42,27‖Dt 22,3.

חֲמוֹרִים, חֲמֹרִים *pl.* Gn 45,23 ‖ Jud 19,3.10‖2S 16,1 ‖ Ez 23,20 ‖ Esr 2,67‖Neh 7,69(70).

וַחֲמוֹרִים, וַחֲמֹרִים Gn 12,6. 24, 35.30,43‖Nu 31,34.39.*45* ‖ 1S 27, 9‖2Ch 5,21.

הַחֲמוֹרִים, הַחֲמֹרִים Gn 36,24 ‖ Nu 31,28.30 ‖ 1S 25,18‖2S 16,2‖ Neh 13,15.

בַּחֲמוֹרִים, בַּחֲמֹרִים Ex 9,3 ‖ 1Ch 12,40(41)‖2Ch 28,15.

וּבַחֲמֹרִים Gn 47,17.

לַחֲמוֹרִים Jud 19,21.

חֲמֹרֵינוּ *suff.* Gn 43,18.

לַחֲמוֹרֵינוּ Jud 19,19.

חֲמוֹרֵיכֶם 1S 8,16.

חֲמֹרֵיהֶם Gn 34,28.42,26‖2R 7,7.

וַחֲמֹרֵיהֶם Gn 44,3.

לַחֲמוֹרֵיהֶם, לַחֲמֹרֵיהֶם Gn 43,24‖ Jos 9,4.

יַחְמוּר [וְיַחְמוּר

nomen animalis cuiusdam ex cervorum genere (dama, bubalus?).

לד״ק אחד ממיני הצבאים, ויש מי שאומר שהיה חמור היערי, ואיך הוא נמנה בין החיות הטהורות?

Dt 14,5‖1R 5,3.

—v. n. pr.—

חָמֵשׁ *f.*

quinque (*num. card.*).

מספר יסודי לרבות נקבות. השבעים והפשיטא קורין בדה״ב כ״ח א׳: בן־עשרים וחמש (ע׳ כ״ט א׳).

Gn 5,6.11.15.17.*30*.21.*23*. 11,12. 32.12,4.43,34.45,6.11 ‖ Ex 27,1. 18.38,1.18‖Lev 27,5.6 ‖ Nu 8,24. 31,37‖Jos 14,10‖2S 4,4 ‖ 1R 6,6. 10.7,16.39.49 ‖ 2R 8,16.13,19 ‖ Jes 19,18.52,22 ‖ Ez 40,7.21.25. *33.36*.30².48.41,2.9.11.12.45,3 ‖ 1Ch 3,20.4,32.11,23 ‖ 2Ch 3,11. *15*².12.15.4,7.6,13.

וְחָמֵשׁ Gn 25,7.45,22‖Ex 26,3.27, 1.36,10.38,1 ‖ Jos 14,10 ‖ 1S 25, 18².42 ‖ 1R 6,24².7,16.23.39.49. 22,42² ‖ 2R 14,2.*15*,*33*.*18*,*2*.21,1. 23,36‖Jes 7,8 ‖ Ez 40,1.13.29.48. 41,2 ‖ 2Ch 3,15.4,2.7.6,13.15,19. 20,31².25,1.*27*,*1*.*29*,*1*.*36*,*1*.33,1.

חֲמֵשׁ *cs.* Gn 5,10.32.7,20.11,11 ‖ Ex 26,3.9.27,15.30,23.24.10.*16*. 38,14.*15* ‖ 2S 24,9 ‖ 2R 14,17.23. 20,6 ‖ Jes 38,5 ‖ Ez 42,16.17.*18*. *19*.20².45,2.48,16⁴.30.*32*.*33*.*34* ‖ Esth 9,6.*12* ‖ 1Ch 4,42 ‖ 2Ch 13, 17.15,10.25,25.35,9.

וַחֲמֵשׁ Gn 5,30 ‖ Ex 27,14.38,26‖ Nu 1,21. *33*.*41*.*2*,*11*.*19*.*28*.*26*,*18*. *22*.*27*.*37*.*31*,*39*.*45*. 46.*3*,*22*.*4*,*48*. *31*,*36*.*43* ‖ 1R 9,23 ‖ Job 1,3² ‖ Neh 7,70(69)‖2Ch 26,13.

בַּחֲמֵשׁ Ez 45,2.

מֵחֲמֵשׁ Nu 31,28.

חֲמִשָּׁה *m.* Gn 18,28.47,2‖Ex 21, 37.26,26.*36*,*31*.37².36,38² ‖ Lev 26,8.27,6.7 ‖ Nu 1,25.*2*,*15*.37.*2*, *23*.3,50.7,17.*23*.*29*.*35*.*41*.*47*.*53*. *59*.*65*.*71*.*77*.*83*³. 11,19.26,*41*.*50* ‖ Jos 10,26 ‖ Jud 18,2 ‖ 1S 6,4.17, 40.21,4 ‖ 2S 9,10 ‖ 1R 5,12.7,3 ‖ 2R 7,13‖Jes 17,6.30,17 ‖ Ez 45,1 *6*.*48*,*8*.*9*.*10*.*13*².*15*.*20*.*21*².3.12.48, 10 ‖ Esth 9,16.21 ‖ Esr 2,5 ‖ 1Ch 2,4.6.7,3.7.24,14‖2Ch 4,6.*8*.

וַחֲמִשָּׁה Gn 18,28 ‖ Ex 26,27².*36*, *32*².38,25.28‖Jud 20,35.*46*‖1S 6, 4.16.22,18‖1R 7,3 ‖ 2R 19,35.25, 19‖Jes 37,36 ‖ Jer 52,30.31 ‖ Ez 8,16.11,1.45,5.12 ‖ Dan 12,12 ‖ Esr 2,8.20.33.34.66.67 ‖ Neh 6, 15.7,13.20.25.36.67.68.69 ‖ 2Ch 4,6.*8*.

הַחֲמִשָּׁה Gn 14,9.

בַּחֲמִשָּׁה Gn 18,28‖Ex 16,1‖Lev

23,34.*39*‖Nu 33,3‖1R 12,32.33 ‖ 2R 6,25 ‖ Ez 1,1.*2*.*8*,*1*.*33*,*21*. 32, 17.45,25.48,20‖Hos 3,2 ‖ Esth 9, 18.

וּבַחֲמִשָּׁה Lev 23,6‖Nu 28,17.29, 12.

לַחֲמִשָּׁה 1Ch 25,22.

חֲמֵשֶׁת *cs.* Nu 3,47^2.18.16.31,8 ‖ Jos 10,5.16.17.22.*23*.13,3‖Jud 3, 3.18,7.14.17.20,45 ‖ 1S 17,5 ‖ 2S 21,8 ‖ Ez 45,6 ‖ Esr 1,11.2,69 ‖ 1Ch 29,7‖2Ch 35,9.

וַחֲמֵשֶׁת Nu 31,32 ‖ 2S 19,18 ‖ Ez 48,15.

כַּחֲמֵשֶׁת Jos 8,12‖Jud 8,10.

לַחֲמֵשֶׁת 1S 6,18.

חֲמִשִּׁים *pl. c.*

quinquaginta.

Gn 6,15. 7,24. 8,3.18,24^2. 26.28 ‖ Ex 18,21. *25*. 26,5.6.10.11. 27,12. 13.18. 30,23^2. 36,12.13.17.18. 38, 12.13 ‖ Lev 23,16.27,3 ‖ Nu 4,3. *30*.*35*.*39*.*43*.*47*. 23. 8,25. 16,2. 17. 26,10 ‖ Dt 1,15.22,29 ‖ Jos 7,21 ‖ 1S 6,19. 8,12‖2S 24,24‖1R 7,6.9, 23.18,4.13^2 ‖ 2R 1,9.11.13^2.2,16. 17.13,7.15,20.23.25.27 ‖ Jes 3,3 ‖ Ez 40,15.21.25.*29*.33.*36*.42,2.7.8. 48,17^2‖Hag 2,16‖Esth 5,14.*7*,*9*‖ Esr 2,7.*31*. 14.15.22.29.30.37.60. 8,6‖Neh 7,10.12.*34*.20.33.40.70‖ 1Ch 5,21.12,33(34) ‖ 2Ch 3,9.8. 10.

וַחֲמִשִּׁים Gn 9,28.29‖Ex 26,5.*10*. *36*,*12*.*17*.38,26‖Nu 1,23.*2*,*13*.25. *2*,*15*.29.*2*,*6*. 31.*2*,*8*.43.*2*,*30*.*26*,*47*. 46.*2*,*32*. 2,16^2.31. 4,36. 26,34. 31, 52‖2S 15,1‖1R 1,5.7,2,18,19.22‖ 2R 2,7.15,2.21,1‖Ez 45,2‖Esr 8, 3.26‖Neh 5,17 ‖ 1Ch 5,21.8,40.9, 9‖2Ch 2,16.8,18.26,3.33,1.

הַחֲמִשִּׁים Lev 25,10.11 ‖ Nu 16, 35.31,30.47‖2R 1,10.13.14.

בַּחֲמִשִּׁים Ex 27,18 ‖ Lev 27,16 ‖ 1R 10,29‖2Ch 1,17.

לַחֲמִשִּׁים Neh 6,15.

חֲמִשֶּׁיךָ *suff.* 2R 1,10.*12*.

חֲמִשָּׁיו 2R 1,10.*12*.

וַחֲמִשָּׁיו 2R 1,9.11.13.

חֲמִשֵּׁיהֶם 2R 1,14.

חֲמִישִׁי *m.*

quintus (*num. ordin.*).

Gn 1,23.30,17.

הַחֲמִישִׁי, הַחֲמִשִׁי Nu 7,36.29,26. 33,38 ‖ Jos 19,24 ‖ Jud 19,8 ‖ 2R 25,8 ‖ Jer 1,3.28,1.52,12 ‖ Zach 7,3.5.8,19‖Esr 7,8.9‖1Ch 2,14.3,3. 8,2.12,10 (11). 24,9.25,12.26,3.4. 27,8.

וְהַחֲמִישִׁי 2S 3,4.

בַּחֲמִישִׁי, בַּחֲמִשִׁי Ez 20,1‖Zach 7,5.

חֲמִישִׁית, חֲמִשִׁית

quinta; *quinta pars.*

Gn 47,24 ‖ Lev 27,15.19 ‖ 1R 6, 31‖Neh 6,5.

הַחֲמִישִׁית, הַחֲמִשִׁת, הַחֲמִשִׁית Lev 19,25 ‖ 1R 14,25 ‖ Jer 36,9 ‖ Ez 1,2‖2Ch 12,2.

חֲמִשִׁיתוֹ, חֲמִשִׁתוֹ, חֲמִישִׁתוֹ *suff.* Lev 5,16.22,14.27,13.27.31.

וַחֲמִשִׁתוֹ Nu 5,7.

וַחֲמִשִׁתָיו *pl. suff.* Lev 5,24.

I **חָמַשׁ]** וְחִמֵּשׁ *Pi. 3 perf.*

quintare, quintam redituum partem exigere (*al.* armare, munire).

א"ת ויזרז, אמנם יב"ע והשבעים תרגמו כפי' הראב"ע והרשב"ם שיגבה חלק חמישית, וכאמור לקמן.

Gn 41,34.

חֹמֶשׁ] לַחֹמֶשׁ

pars quinta.

Gn 47,26.

—v. chald.—

II **חָמַשׁ]** חֲמֻשִׁים *pt.pass.pl.*

armare, munire; *pt. pass. pl.* armati, expediti (alacres ad pugnandum).

נרדף אל חלץ, ולדעת האומרים כי חלוצים טעמו חגורי מתנים (חֲלָצַיִם) יהיה חמשים חגורי החֹמֶשׁ; לריב"ל ע"ש שהיו מסֻדרים חמשים חמשים איש בקבוץ מערכה, וזה טעם שר חמשים וחמשיו דמ"ב א'.

Jos 1,14.4,12.

וַחֲמֻשִׁים Ez 13,18.

הַחֲמֻשִׁים Jud 7,11.

II **חֹמֶשׁ]** הַחֹמֶשׁ

abdomen; *Vulg.* inguen, latus.

תרגמו ירך, לחז"ל הוא דופן או צלע חמשית, מקום שמרה וכבד תלויים בו, והאחרונים מפרשים מן הערבית בהוראת דשן ושמן, והכונה בטן עב ושמן (שמערמיך), ובדרז"ל חֹמצא.

2S 2,23.3,27.4,6.20,10.

חֵמֶת] הַחֵמֶת

uter.

נאד; י"מ אותו מן חמת הערבית בהוראת רקבון הנאמר על המים, וכת"א רָקְבָּא, וי"א שהוא כמו חֹמֶשׁ דלעיל ע"ש שהיא בתבנית כרס (וכן יאמר ברומית uter על הנאד וגם uterus על הבטן), ואולי הוא קיתון מחֹמֶר חום.

Gn 21,15.19.

וְחֵמַת *cs.* Gn 21,14.

—חָנַן v. חֵן—

חָנָה

inclinare, considere; tentorium, castra ponere; oppugnare, obsidere (*defendere* Zach 9,8); *poet.* habitare.

השבעים קורין דברים א' ל"ג לַחְנֹתְכֶם באש לילה (בשנוי הטעמים), וי"ג בתהלים נ"ג ו': כי־אלהים בְּדוֹר עֲצַת־הֶלֶךְ הבישתה כי־אלהים מְאָסָם (מַחְסֵהוּ), ומתאים עם י"ד ו'.

1S 26,5‖Jes 29,1.

וְחָנִיתִי *1 perf.* Jes 29,3‖Zach 9,8.

חָנוּ *3 pl.* Nu 2,34‖1S 4,1.13,16.

וְחָנוּ Nu 1,52.

חֹנֶה *pt.* Ex 18,5‖Ps 34,8.

חֹנֶךָ *suff.* Ps 53,6.

חֹנִים *pl.* Ex 14,9 ‖ 1S 26,5.29,1‖ 2S 11,11‖1R 16,15.

הַחוֹנִים, הַחֹנִים Nu 10,5.6 ‖ 1R 16,16‖Nah 3,17.

וְהַחוֹנִם, הַחֹנִים Nu 2,3.5.12.27. 3,38.

חֹנָה *pt. f. sg.* 2S 23,13‖1Ch 11, 15.

חֲנוֹת *inf. cs.* Jud 19,9.

וּבַחֲנֹת Nu 1,51.
חֲנֹתֵנוּ *suff.* Nu 10,31.
לַחֲנֹתְכֶם Dt 1,33.
וַחֲנֵה *imper.* 2S 12,28.
חֲנוּ *pl.* Nu 31,19‖Jer 50,29.
וַיִּחַן *3 impf.* Gn 26,17.33,18 ‖ Ex 19,2‖Jos 10,31‖Jud 9,50‖1S 11,1.26,3 ‖ 2S 17,26 ‖ 2R 25,1 ‖ 2Ch 32,1.
תַּחֲנֶה *3 f.* Ps 27,3.
וַנַּחֲנֶה *1 pl.* Esr 8,15.
תַּחֲנוּ *2 pl.* Ez 14,2.
יַחֲנוּ *3 pl.* Nu 1,50.53.2,2^{2}.17.3, 23.29.35.9,17.18^{2}.20.*23*.22.
וְיַחֲנוּ Ex 14,2.
וַיַּחֲנוּ Ex 13,20.15,27.17,1.19,2 ‖ Nu 12,16.21,10.11.12.13.22,1.33, 5.6.7.8.9.10.11.12.13.14.15.16.17. 18.19.20.21.22.23.24.25.26.27. 28.29.30.31.32.33.34.35.36.37.41. 42.43.44.45.46.47.48.49 ‖ Jos 4, 19.5,10.8,11.10,5.34.11,5 ‖ Jud 6, 4.33.7,1.10,17^{2}.11,20.15,9.18,12. 20,19 ‖ 1S 4,1.13,5.17,1.2.28,4^{2} ‖ 2S 24,5 ‖ 1R 20,27.29 ‖ Jer 52,4‖ Job 19,12‖Neh 11,30‖1Ch 19,7.
וַיַּחֲנוּן Jud 11,18.

מַחֲנֶה

castra; exercitus; locus castrorum; agmen.

Dt 23,10‖Ez 1,24‖Ps 27,3.

הַמַּחֲנֶה Gn 32,9^{2}.33,8.50,9 ‖ Ez 16,13 ‖ Ex 19,17.32,19.26.33,7. 11 ‖ Lev 14,8.16,26.*28* ‖ Nu 4,5. *15*.5,2.10,34.*11*,1.9.30.31^{2}.32. 14, 44.19,7.31,12.24 ‖ Dt 2,14.15.23, 11.12 ‖ Jos 1,11.3,2.6,11.14.8,13. 9,6.10,6.*15.43*.21.18,9‖ Jud 4,15. 16. 7,10.14.17.18.19.21. 22^{2}. 8,11. 12.21,8.12‖ 1S 4,3.5.6.7.11,11.17, 17,26,6‖2S 1,2 ‖ 1R 22,34 ‖ 2R 7, 7.8.12‖2Ch 18,33.
וְהַמַּחֲנֶה Jud 8,11.
בַּמַּחֲנֶה Gn 32,22 ‖ Ex 19,16.32, 17.27.36,6 ‖ Lev 17,3.24,10 ‖ Nu 11,26^{2}.27‖Jos 5,8.6,11 ‖ Jud 7,9. 11^{2} ‖ 1S 14,15.21.28,1.29,6 ‖ 1R 16,16.22,36‖Ps 106,16.
לַמַּחֲנֶה Ex 16,13. 29,14. 33,7^{2} ‖ Lev 4,12.*21*. *6*,4. *10*,4.5. *14*,3. *16*, *27*.*24*,*14*.*23*. 8,17.*9*,*11*. 13,46. 17, 3‖ Nu 5,3.4.12,14.15.15,35.36.*19*, *3*.*31*,*13*.19,9.31,19‖Dt 23,11.13 ‖ Jud 7,21‖2R 3,9‖2Ch 22,1.
מַחֲנֵה *cs.* Gn 32,3‖Ex 14,19.20^{2}. 24^{2}‖Nu 2,3.10.*10*,*18*.17.18.25.10, 14.22.25 ‖ Jos 6,18 ‖ Jud 4,16.7, 15^{2}.8,10‖ 1S 17,46.28,5.19‖2R 3, 24.7,4.5^{2}.6.10.14.16 ‖ 1Ch 9,19. 14,15.16.
וּמַחֲנֵה Jud 7,1.8‖1Ch 11,15.
בְּמַחֲנֵה Jud 7,13.13,25 ‖ 1S 4,6. 14,19‖2S 5,24.23,16 ‖ 2R 19,35‖ Jes 37,36‖1Ch 11,18‖2Ch 32,21.
כְּמַחֲנֵה 1Ch 12,22(23).
לְמַחֲנֵה Nu 2,9.16.24.31 ‖ Jos 6, 23‖1Ch 12,22(23).
מִמַּחֲנֵה 1S 13,17‖2S 1,3.
מַחֲנֶךָ *suff.* Dt 23,15.
מַחֲנֵהוּ Nu 1,52 ‖ 2R 5,15.6,24 ‖ Joel 2,11 ‖ Ps 78,28 ‖ 2Ch 14,12.
מַחֲנַיִם] הַמַּחֲנָיִם *du.* Cant 7,1.
מַחֲנִים] הַבְּמַחֲנִים *pl. I. interrog.* Nu 13,19.
מַחֲנֶיךָ *suff.* Dt 23,15.29,10.
מַחֲנֵיכֶם Am 4,10.
מַחֲנֵיהֶם Nu 5,3‖Jos 10,5.11,4‖1S 17,1.53.28,1.29,1.
וּמַחֲנֵיהֶם Jud 8,10.
מַחֲנוֹת *pl. II.* Gn 32,8.11 ‖ Ez 4,2‖2Ch 31,2.
הַמַּחֲנוֹת,הַמַּחֲנֹת Nu 2,17.32.10,2. 5.6.25.
בַּמַּחֲנוֹת Zach 14,15.
לְמַחֲנוֹת 1Ch 9,18.
מִמַּחֲנוֹת 1S 17,4.

חָנוּת] הַחֲנֻיוֹת *pl.*

fornix, cella, taberna.

בראשונה הונה לכל חדר שהגיהו בו למשמרת, וע״כ יֵאָמֵר גם על בית הכלא, ואח״כ התיחד אל מקום אוצר הסחורה, וכן הוא בערבית ובסורית, ומצוי בדרז״ל, ושה״ת חֶנְוָנִי לבעל החנות; אך ליונתן בית הבור היה בתוך החניות שהקיפו אותו.

Jer 37,16.

תַּחֲנוֹת] תַּחֲנֹתִי *suff.*

castra.

2R 6,8.

—מַחֲנַיִם, מַחֲנֵה־דָן v. n. pr.—

חֲנִית

hasta, cuspis.

י״נ בש״ב כ״ג אֲחֹרַנִּית ת׳ בְּאַחֲרֵי החנית.

1S 13,19.21,9.26,16.22 ‖ 2S 23,7. 21‖Nah 3,3‖Ps 35,3.46,10.57,5 ‖ Job 39,23.41,18‖1Ch 11,23.

וַחֲנִית 1S 13,22‖1Ch 12,34(35).
הַחֲנִית 1S 18,11.*20*.*33*. 19,10. 26, 11.12‖2S 2,23^{2}.23,21 ‖2R 11,10‖ 1Ch 11,23.
וְהַחֲנִית 1S 18,10.
בַּחֲנִית 1S 19,10.26,8.
וּבַחֲנִית 1S 17,45.47.
חֲנִיתֶךָ חֲנִיתֶךָ *suff.* Hab 3,11.
חֲנִיתוֹ 1S 17,7^{2} ‖ 2S 1,6.21,19.23, 18‖1Ch 11,11.20.20,5.
וַחֲנִיתוֹ 1S 19,9.22,6.26,7.
בַּחֲנִיתוֹ 2S 23,21‖1Ch 11,23.
חֲנִיתִים] הַחֲנִיתִים *pl. I.* 2Ch 23,9.
חֲנִיתוֹת] וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם *pl. II. suff.* Jes 2,4‖Mich 4,3.

חָנַט] חָנְטָה *3 perf. f.*

condire cadaver; maturare, *al.* rubescere.

יֵאָמֵר על הפרי כשנתמלא מיץ ונתבשל ונתמתק (כבדרז״ל), ועל הרקיחה בבשמים לגופות מתים; וי״פ חָנְטָה פגיה נתאדמו (כבערבית), ומחברין לזה חִטָּה.

Cant 2,13.

לַחֲנֹט *inf. cs.* Gn 50,2.
יַחֲנֹט] וַיַּחַנְטוּ *3 impf. pl.* Gn 50,2.26.

חֲנֻטִים] הַחֲנֻטִים *pl. t.*

conditura cadaverum.

הִתְחַנַּנְתִּי *1 perf.* 1R 8,59.

וְהִתְחַנְּנוּ (al. חַנְּ) *3 pl.* 1R 8,33.47‖2Ch 6,24.37.

לְהִתְחַנֶּן־ [נֵ] *inf. cs.* Esth 4,8.

בְּהִתְחַנְנוֹ (al. נְ) *suff.* Gn 42,21.

1 אֶתְחַנָּן־, אֶתְחַנָּן [אֶתְחַנֵּן] *impf.* Ps 30,9.142,2 ‖ Job 9,15. 19,16.

וָאֶתְחַנַּן (al. נָּ) Dt 3,23.

תִּתְחַנָּן *2 impf.* Job 8,5.

וַיִּתְחַנֶּן־, וַיִּתְחַנֵּן *3 impf.* 2R 1,13‖Hos 12,5.

וַתִּתְחַנֶּן־ *3 f.* Esth 8,3.

חַנּוּן

benignus, misericors.

Ex 22,26 ‖ Joel 2,13‖Jon 4,2‖Ps 111,4.*145,8*.112,4.116,5 ‖ Neh 9,17.31‖2Ch 30,9.

וְחַנּוּן Ex 34,6‖Ps 86,15.103,8.

חֲנִינָה

gratia, misericordia.

Jer 16,13.

תְּחִנָּה

preces, supplicatio; gratia, misericordia.

בכ"א ה' ל' בקצת נוסחאות תְּפִלַּת ת' תְּחִנַּת.

Jos 11,20‖1R 8,38‖Esr 9,8‖2Ch 6,29.

וְהַתְּחִנָּה 1R 8,54.

תְּחִנַּת *cs.* 1R 8,30.52².

תְּחִנָּתִי *suff.* Jer 37,20.38,26‖Ps 6,10.119,170‖Dan 9,20.

מִתְּחִנָּתִי Ps 55,2.

תְּחִנָּתֵנוּ Jer 42,2.

תְּחִנָּתְךָ 1R 9,3.

תְּחִנַּתְכֶם Jer 42,9.

תְּחִנָּתוֹ 1R 8,28 ‖ 2Ch 6,19.33,13

תְּחִנָּתָם 1R 8,45.*49* ‖ Jer 36,7 ‖ 2Ch 6,35.

תְּחִנֹּתֵיהֶם [תְּחִנּוֹת] *pl. suff.* 2Ch 6,39.

°תַּחֲנוּן] תַּחֲנוּנִים *pl. t. I.*

preces, supplicationes.

Prv 18,23‖Job 40,27.

וְחַנֹּתִי *1 perf.* Ex 33,19‖Job 19,17(?).

חָנְנוּ [חָנְנוּ] חָנֲנוּ *3 pl.* Thr 4,16.

חוֹנֵן, חֹנֵן *pt.* Ps 37,21.26.109,12.122,5‖Pr 14,31.19,17.

לְחוֹנֵן Prv 28,8.

חָנוֹן *inf. abs.* Jes 30,19.

חַנּוֹת *cs.* Ps 77,10.

לְחֶנְנָהּ *suff.* Ps 102,14.

לַחֲנַנְכֶם Jes 30,18.

חָנֵּנִי [חֹן] *imper. suff.* Ps 4,2.6,3.31,10. 41,5.11. 51,3.56,2. 57,2. 86,3.119,29.58.

וְחָנֵּנִי Ps 25,16. 26,11. 27,7.30,11. 86,16.*119,132*.

חַנְנֵנִי Ps 9,14.

חָנֵּנוּ Jes 33,2‖Ps 123,3².

חָנֻּנִי [חֹנּוּ] *pl. suff.* Job 19,21².

חָנּוּנוּ (?) Jud 21,22.

אָחֹן *1 impf.* Ex 33,19.

תָּחֹן *2 impf.* Ps 59,6.

תְחָנֵּם *suff.* Dt 7,2.

יָחֹן *3 impf.* Dt 28,50.

וַיָּחָן 2R 13,23.

יֶחֱנַן Am 5,15.

יְחָנֵּנִי *suff.* 2S 12,22.

יְחָנֵּנוּ Ps 67,2.

וִיחָנֵּנוּ Mal 1,9.

שֶׁיְּחָנֵּנוּ Ps 123,2.

יָחְנְךָ Gn 43,29‖Jes 30,19.

וִיחֻנֶּךָּ Nu 6,25.

יְחֻנֶּנּוּ Jes 27,11.

וַיְחֻנֶּנּוּ Job 33,24.

נַחַנְתְּ [נֵחַן] *Ni. 2 perf. f.* Jos 22,23.

יְחַנֵּן [חִנֵּן] *Pi. 3 impf.* Prv 26,25.

וּמְחוֹנֵן *Po. pt.* Prv 14,21.

יְחֹנֲנוּ [יְחֹנְנוּ] *3 impf. pl.* Ps 102,15.

יֻחַן [הֻחַן] *Ho. 3 impf.* Jes 26,10‖Prv 21,10.

הִתְחַנַּנְתָּה [הִתְחַנֵּן] *Hith. 2 perf.* 1R 9,3.

לרֹב המפ' אינו בינוני פעול (חָנוּט) רק שם המָפשט, כימי מרוקיהן דאסתר.

Gn 50,3.

——conf. חִטָּה——

חָנַךְ] חֲנָכוֹ *3 perf. suff.*

initiare, dedicare; edocere.

שגור בדרז"ל, ויש מחברין אותו עם חֵךְ.

Dt 20,5.

חֲנֹךְ *imper.* Prv 22,6.

יַחְנְכֶנּוּ [יַחְנֹךְ] *3 impf. suff.* Dt 20,5.

וַיַּחְנְכוּ *3 pl.* 1R 8,63‖2Ch 7,5.

חֲנֻכָּה

initiatio, dedicatio, sacrificium initiationis.

Neh 12,27.

חֲנֻכַּת *cs.* Nu 7,10.84.*88* ‖ Ps 30,1‖2Ch 7,9.

וּבַחֲנֻכַּת Neh 12,27.

לַחֲנֻכַּת Nu 7,11.

חָנִיךְ] חֲנִיכָיו *pl. suff.*

expertus, probatus.

Gn 14,14.

——v. ch. et n. pr.——

חָנַן v. חִנָּם

חֲנָמַל] בַּחֲנָמַל

grando, glacies.

נרדף אל ברד, קרח חזק, ולרז"ל אחד ממיני הארבה; השם חנמאל אין מתאחה לו, לפי שהוא כמו חננאל.

Ps 78,47.

חָנַן

propitium esse, favere, misereri; gratificari, donare; *Pi.* gratum reddere (vocem): *blande loqui; Po.* dolere; *Hith.* misericordiam implorare, deprecari, supplicare.

הוראתו ידועה, ויש מחברין אותו עם חָנָה במובן נטיה ופניה (להיטיב), וכהוראתו בערבית; וְחַנֹּתִי דאיוב לרד"ק מקור בכנוי. השבעים קורין בירמיה כ"ב כ"ג מה־נֶּאֱנַחְתְּ.

Gn 33,5.

חַנַּנִי *suff.* Gn 33,11.

וְחַנַּנִי Q. 2S 12,22.

וְתַחֲנוּנִים Zach 12,10‖Dan 9,3.
וּבְתַחֲנוּנִים Jer 31,9(8).
תַּחֲנוּנֵי *cs.* Jer 3,21‖2Ch 6,21.
תַּחֲנוּנַי, תַּחֲנוּנָי *suff.* Ps 28,2.6. 31,23.116,1.130,2.140,7.143,1.
תַּחֲנוּנֵינוּ Dan 9,18.
תַּחֲנוּנֶיךָ Dan 9,23.
תַּחֲנוּנָיו Dan 9,17.
תַּחֲנוּנוֹתַי [תַּחֲנוּנוֹת *pl. II. suff.* Ps 86,6.

חֵן

gratia, favor, benevolentia; suavitas, venustas, pulchritudo; *ornamentum* (Prv 3,22).

י״נ בקהלת ט׳ י״א: ולא לידעים חֵן (= הוֹן), ומקביל אל עֹשֶׁר; ונח מצא חן לשון נופל על לשון, כמו ויהי עֵר...רע בעיני י״י, וכדומה. ע׳ הערה אל אֵיתָן.

Gn 6,8. 18,3. *30,27. 33,10. 47,29.* 19,19.32,6.33,8. 15.34,11.39,4.47, 25.50,4 ‖ Ex 3,21.11,3.12,36.33, 12.13.*34,9*.13.16.17 ‖ Nu 11,11. 15.32,5‖Dt 24,1‖Jud 6,17 ‖ 1S 1, 18.16,22.20,3.29.25,8.27,5 ‖ 2S 14,22.15,25.16,4 ‖ 1R 11,19 ‖ Jer 31,2(1) ‖ Nah 3,4 ‖ Zach 4,7.12, 10 ‖ Ps 45,3.84,12 ‖ Prv 1,9.3,4. 34.4,9.5,19.11,16.13,15.17,8.22, 1.11.28,23‖Ruth 2,2.10.13‖Eccl 9,11.10,12 ‖ Esth 2,15.17.5,2.8.7, 3.8,5.

וְחֵן Prv 3,22.
וְחִין (= וְחֵן) Job 41,4.
הַחֵן Prv 31,30.
חִנּוֹ *suff.* Gn 39,21.

חִנָּם

gratiis, gratis, nulla mercede; frustra; sine causa, immerito; *falsus.*

Gn 29,15‖Ex 21,2.11 ‖ Nu 11,5‖ 1S 19,5.25,31 ‖ 2S 24,24 ‖ 1R 2, 31‖Jes 52,3.5 ‖ Jer 22,13 ‖ Ez 6, 10.14,23 ‖ Mal 1,10 ‖ Ps 35,7².19. 69,5.109,3.119,161‖Prv 1,11.17. 3,30.23,29.24,28.26,2 ‖ Job 2,3.9, 17.22,6‖Thr 3,52‖1Ch 21,24.

הַחִנָּם (al. הַ) *interrog.* Job 1,9.

——v. chald. et n. pr.——

חֲנֻפָּה 3 *perf. f.* [חָנֵף

polluere, contaminare; pollutum, contaminatum esse; *blandiri, fallere.*

בערבית הוראתו עִקּוּם וְעִקּוּשׁ, ונאמר על עִוּוּת היֹשֶׁר, ויש מחברין אותו עם כנף (כעין בגד ומעיל שהֻשְׁאלו על בגידה ומעילה), ושמושו מצוי הרבה בדרז״ל, ונאמר גם על הארץ כמליצת כִּחֵשׁ מעשה זית דחבקוק ג׳ י״ז.

Jes 24,5.

חָנְפוּ [חָנֵפוּ 3 *pl.* Jer 23,11.
חָנוֹף *inf. abs.* Jer 3,1.
תֶּחֱנַף ,תֶּחֱנָף 3 *impf. f.* Jer 3, 1‖Mich 4,11.
וַתֶּחֱנַף ,וַתֶּחֱנָף Jer 3,9‖Ps 106, 38.
הֶחֱנִיף [וַתַּחֲנִיפִי *Hi. 2 impf. f.* Jer 3,2.
יַחֲנִיף 3 *impf.* Nu 35,33 ‖ Dan 11,32.
תַּחֲנִיפוּ 2 *pl.* Nu 35,33.

חָנֵף

impius; *blanditor, hypocrita.*

Jes 9,16.10,6‖Prv 11,9‖Job 8,13. 13,16.15,34.17,8.20,5.27,8. 34,30.

חֲנֵפִים *pl.* Jes 33,14.
וְחַנְפֵי *cs.* Job 36,13.
בְּחַנְפֵי Ps 35,16.

חֹנֶף

impietas, fallacia.

Jes 32,6.

חֲנֻפָּה Jer 23,15.

חָנַק°

strangulare, sufficare.

בא בהוראה זו גם בערבית ובסורית, ובדרז״ל מיתת חֶנֶק; יש מחברין לו גם ענק (בערבית צואר), וגם שנק בתרגומים ובדרז״ל.

נֶחֱנַק [וַיֵּחָנַק *Ni. 3 impf.* 2S 17,23.
חִנֵּק [וּמְחַנֵּק *Pi. pt.* Nah 2,13.

מַחֲנָק

suffocatio.

בקצת נוסחאות הגון בפת״ח (והוא נסמך, ותבחר מוסב אל השם) ובקצתן מַחֲנַק, במ״ם היתרון, וכן פירש״י.

Job 7,15.

חָסַד°

probro, contumelia afficere; *Hith.* benignum se praestare.

בא גם על חרפה ותועבה (כבארמית) ע״ד ברך וקלס.

חִסֵּד [יְחַסֶּדְךָ *Pi. 3 impf. suff.* Prv 25,10.
הִתְחַסֵּד [תִּתְחַסָּד *Hith. 2 impf.* 2S 22,26‖Ps 18,26.

חֶסֶד, חָסֶד

I) amor, benignitas, clementia, benevolentia, misericordia; pietas, gratia; beneficium, *beneficiorum auctor;* pulchritudo, decor; II) probrum (Lev 20,17. Job 6,14).

השבעים מוסיפין וקורין בש״ב ט״ו כ׳: וַיהוָה יַעֲשֶׂה עִמְּךָ חסד ואמת; בתהלים י״ט י״א: אֱלֹהֵי חַסְדּוֹ יקדמני, ובקמ״ד ב׳ חִזְקִי ומצודתי; י״נ בדה״ב ו׳ מ״ב: זכרה לי חסדי דויד.

Gn 24,12.14.49.39,21. 40,14.47, 29 ‖ Ex 20,6.34,6.7 ‖ Lev 20,17 ‖ Nu 14,18‖Dt 5,10‖Jos 2,12².14‖ Jud 1,24.8,35 ‖ 1S 15,6.20,8.14 ‖ 2S 2,6.3,8.9,1.3.7.10,2².15,20.22, 51 ‖ 1R 2,7.3,6.20,31 ‖ Jes 57,1 ‖ Jer 2,2.9,23.31,3(2). 32,18 ‖ Hos 4,1.6,6.10,12.12,7 ‖ Joel 2,13 ‖ Jon 4,2 ‖ Mich 6,8.7,18.20 ‖ Ps 18,51.25,10.32,10.33,5. 52,3.61,8. 62,13.85,11.86,5.15.89,3.15.101, 1.103,4.8.109,12.16.141,5.145,8 ‖ Prv 3,3.11,17.20,28.31,26 ‖ Job 6,14‖Ruth 1,8‖Esth 2,9 ‖ Esr 7, 28.9,9 ‖ Neh 9,17 ‖ 1Ch 19,2² ‖ 2Ch 1,8.

וָחֶסֶד ,וָחָסֶד Ps 23,6‖Prv 21,21‖ Job 10,12‖Esth 2,17‖Neh 1,5.
וְחֶסֶד Zach 7,9 ‖ Ps 103,17 ‖ Prv 14,22.34‖Neh 9,17.
הַחֶסֶד Dt 7,12 ‖ 2S 2,5 ‖ 1R 3,6 ‖ Jer 16,5‖Ps 130,7‖2Ch 24,22.
וְהַחֶסֶד Dt 7,9 ‖ 1R 8,23 ‖ Dan 9, 4‖Neh 9,32‖2Ch 6,14.

בְּחֶסֶד Ps 52,10‖Prv 16,6.

בַּחֶסֶד Jes 16,5‖Prv 20,28.

וּבְחֶסֶד Jes 54,8 ‖ Hos 2,21 ‖ Ps 21,8.

כַּחֶסֶד Gn 21,23.

לְחֶסֶד Job 37,13‖Dan 1,9.

חַסְדִּי *suff.* Ps 59,11.18. 89,29. 144,2.

וְחַסְדִּי 2S 7,15‖Jes 54,10 ‖ Ps 89, 25.34‖1Ch 17,13.

חַסְדְּךָ, חַסְדֶּךָ Gn 19,19 ‖ Nu 14, 19‖1S 20,15‖2S 16,17 ‖ Ps 5,8.6, 5.26,3. 33,22. 36,6. 8.11. 40,11.12. 44,27. 48,10. 57,11. 59,17. 63,4. 69, 14.17. 85,8. 86,13. 88,12. 90,14. 92, 3. 94,18‖108,5. 109,21. 115,1. 119, 64.76. 138,2.8. 143,8‖Neh 13,22.

חַסְדֶּךָ Gn 20,13‖Ruth 3,10.

בְּחַסְדְּךָ, בְּחַסְדֶּךָ Ex 15,13 ‖ Ps 13,6. 31,8.17.

וּבְחַסְדְּךָ Ps 143,12.

כְּחַסְדְּךָ, כְּחַסְדֶּךָ Ps 25,7. 51,3. 109, 26. 119,88.124.149.159.

וְחַסְדְּכֶם Hos 6,4.

חַסְדּוֹ Gn 24,27‖Jes 40,6‖Jer 33, 11 ‖ Ps 31,22. 42,9. 57,4. 77,9. 98,3. 100,5. 103,11. 106,1. *107,1. 118, 1—4.29. 136,1—26.*45. 107,8. *15. 21.31.* 117,2 ‖ Prv 19,22. 20,6 ‖ Ruth 2,20‖Esr 3,11 ‖ 1Ch 16,34. 41‖2Ch 5,13.*7,3.*7,6. 20,21.

וְחַסְדּוֹ Ps 66,20.

לְחַסְדּוֹ Ps 33,18. 147,11.

חַסְדָּם Jon 2,9.

[חֲסָדִים] הַחֲסָדִים *pl.* Gn 32,11.

חַסְדֵי *cs.* Jes 55,3. 63,7 ‖ Ps 89,2. 107,43‖Thr 3,22.

לְחַסְדֵי 2Ch 6,42.

חֲסָדַי *suff.* Neh 13,14.

חֲסָדֶיךָ, חֲסָדֶךָ Ps 17,7. 89,50. 106, 7. 119,41.

וַחֲסָדֶיךָ Ps 25,6.

חֲסָדוֹ Q., חֲסָדָיו Jes 63,7‖Ps 106, 45‖Thr 3,32.

וַחֲסָדָיו 2Ch 32,32. 35,26.

חָסִיד

benevolus, benignus; pius; misericors, gratiae plenus.

י״ג בתהלים ד׳ ד׳: כי־הִפְלָא י״י חָסִדוֹ לִי.

2S 22,26 ‖ Jer 3,12 ‖ Mich 7,2 ‖ Ps 4,4. 12,2. 18,26. 32,6. 43,1. 86,2.

וְחָסִיד Ps 145,17.

חֲסִידְךָ Q., חֲסִידֶךָ *suff.* Dt 33,8‖ Ps 16,10.

חֲסִידָו K. 1S 2,9‖Prv 2,8.

חֲסִידִים *pl.* Ps 149,1.5.

[חֲסִידַי] חֲסִידַי *suff.* Ps 50,5.

חֲסִידֶיךָ Ps 16,10. 52,11. 79,2.

וַחֲסִידֶיךָ Ps 132,9. 145,10 ‖ 2Ch 6,41.

לַחֲסִידֶיךָ Ps 89,20.

חֲסִידוֹ Q., חֲסִידָיו 1S 2,9 ‖ Ps 30, 5. 31,24. 37,28. 85,9. 97,10. 148,14. 149,9‖Prv 2,8.

לַחֲסִידָיו Ps 116,15.

וַחֲסִידֶיהָ Ps 132,16.

חֲסִידָה

ciconia.

לרֹב הפותרים הוא העוף שטארך, וע״ש שעושה חסד עם ילדיו, והילדים עם האבות, כאמור בספרי הטבע, וכעין זה פי׳ הז״ל.

Jer 8,7‖Ps 104,17‖Job 39,13.

הַחֲסִידָה Lev 11,19‖Zach 5,9.

וְהַחֲסִידָה Dt 14,18.

—v. n. pr.—

חָסָה] וְחָסָה

confugere, confidere, sperare.

יש מהברין אותו עם חוּשׁ ועוּשׁ, ע״ד מָנוֹס וּמִפְלָט, ולד״ק הוא קרוב אל כסה (וידיה טעם אליך כִּסִּתִי דתהלים קמ״ג ט׳ כמו בך חָסִיתִי).

Ps 64,11.

חָסְיָה *3 perf. f.* Ps 57,2.

חָסִיתִי *1 perf.* Ps 7,2. 11,1. 16,1. 25,20. 31,2. 71,1. 141,8. 144,2.

חָסוּ *3 pl.* (נס״א) Ps 37,40.

וְחָסוּ Zeph 3,12.

חָסָיוּ Dt 32,37.

וְחֹסֶה *pt.* Prv 14,32.

וְהַחוֹסֶה Jes 57,13.

חוֹסִים *pl.* 17,7.

הַחוֹסִים, הַחֹסִים 2S 22,31 ‖ Ps 18,31. 34,23.

לַחוֹסִים Ps 31,20‖Prv 30,5.

חוֹסֵי, חֹסֵי *cs.* (נס״א) Nah 1,7 ‖ Ps 2,12. 5,12.

לַחֲסוֹת *inf. cs.* Ps 118,8.*9*‖Ruth 2,12.

וְלַחְסוֹת (al. לַחֲ) Jes 30,2.

[חֲסֶה] חֲסוּ *imper. pl.* Jud 9,15.

אֶחֱסֶה *1 impf.* 2S 22,3‖Ps 18,3. 61,5.

אֶחְסֶה (al. סֶ) Ps 57,2.

תֶּחְסֶה (al. סֶ) *2 impf.* Ps 91,4.

יֶחְסֶה (al. סֶ) *3 impf.* Ps 34,9.

יֶחֱסוּ *3 pl.* Jes 14,32.

[יֶחֱסָיוּן] יֶחֱסָיוּן Ps 56,8.

חָסוּת] וְהֶחָסוּת

refugium, fiducia.

שֵׁם ע״מ בָּכוּת, גָּלוּת.

Jes 30,3.

מַחֲסֶה, מַחְסֶה

י״ב בתהלים נ״ג ו׳: כי אלהים מַחֲסָם, ע׳ י״ד ו׳ והערה אל חָשָׁה.

Jes 25,4‖Joel 4,16‖Ps 46,2. 61,4. 62,9. 104,18 ‖ Prv 14,26 ‖ Job 24,8.

וּלְמַחְסֶה Jes 4,6.

מַחְסֵה *cs.* Jes 28,17.

מַחְסִי, מַחֲסִי *suff.* Jer 17,17‖Ps 62,8. 71,7. 73,28. 91,2.9. 94,22 142,6.

מַחְסֵנוּ Jes 28,15.

מַחְסֵהוּ Ps 14,6.

—v. n. pr.—

חָסַל] יַחְסְלֶנּוּ *3 impf. suff.*

absumere, depascere.

קרוב אל גָּזַל, חָסַר, גָּזַר וכדומה, ובארמית הַשלם וכַלֵּה, ומזה חָסִיל, שכל שמות מיני הארבה מורים על גזיזה, קציצה וכליון.

Dt 28,38.

חָסִיל

locusta, bruchus (*vorax*).

1R 8,37.

הֶחָסִיל Jes 33,4 ‖ Joel 1,4.
וְהֶחָסִיל Job 2,25.
וְחָסִיל 2Ch 6,28.
לֶחָסִיל Ps 78,46.

°חָסַם

claudere, obturare.

קרוב אל חָתַם (אָטַם).

חֹסֵם] וְחֹסֶמֶת *pt. f.* Ez 39,11.
תַּחְסֹם *2 impf.* Dt 25,4.

מַחְסוֹם

capistrum.

טעם אשמרה כמו אָשִׂימָה.

Ps 39,2.

°חָסַן

coacervare.

נרדף אל אצר וכן בערבית; ולרש״י מן אחסנתא, שלא יתנחל.

נֶחְסַן] יֵחָסֵן *Ni. 3 impf.* Jes 23,18.

חֹסֶן

opes, thesaurus, abundantia.

Jes 33,6 ‖ Jer 20,5 ‖ Ez 22,25 ‖ Prv 15,6.27,24.

חָסֹן] וְחָסֹן

fortis, robustus, potens.

הֶחָסֹן דישעיה כמו הָאַלּוֹן החסן, ופֹעֲלוֹ הוא הַגַּנָּן שלו, העובדו ומשמרו, כלומר האשרות עם עובדיהן יחדו יסופו; ואולי הוא כהוראתו במשנה פשתן שאינו מעֻבד, וזה היא מליצת נְעֹרֶת, ופֹעֲלוֹ הוא הפשתני המעַבדו.

Am 2,9.

הֶחָסֹן Jes 1,31.
חֲסִין Ps 89,9.

——v. ch.——

°חַסְפַּס] מְחֻסְפָּס *Pu. pt.*

decorticatum, desquamatum; *al.* rotundum.

ע״מ מְכֻרְבָּל, כעין קשקשי הדגים וכהוראת חספניתא בדרז״ל; ואולי הוא מן חַסְפָּא, כלומר כחרשי יוצר, התיכות דקות (ע׳ רש״י).

Ex 16,14.

——cf. ch. חֲסַף——

חָסֵר

imminutum esse, deficere; carere, indigere, inopia laborare; *Hi.* defectu laborare.

בא בהוראתו הידועה גם בערבית ובשי״ן שמאלית ת׳ סמ״ך; ואולי הוא אח רחוק אל קָצַר.

1R 17,16.

חָסַרְתָּ *2 perf.* Dt 2,7.
חָסְרוּ] חָסֵרוּ *3 pl.* Neh 9,21.
חָסַרְנוּ *1 pl.* Jer 44,18.
וְחָסוֹר *inf. abs.* Gn 8,5.
אֶחְסַר] אֶחְסָר *1 impf.* Ps 23,1.
תֶּחְסַר *2 impf.* Dt 8,9.
יֶחְסַר, יֶחְסָר *3 impf.* Dt 15,8 ‖ Jos 51,14 ‖ Prv 31,11 ‖ Cant 7,3 ‖ Eccl 9,8.
תֶּחְסַר] תֶּחְסָר *3 f.* 1R 17,14 ‖ Prv 13,25.
יַחְסְרוּ *3 pl.* Ez 4,17 ‖ Ps 34,11.
וַיַּחְסְרוּ Gn 8,3.
יַחְסְרוּן Gn 18,28.
חִסֵּר] וּמְחַסֵּר *Pi. pt.* Eccl 4,8.
תְּחַסֵּר] וַתְּחַסְּרֵהוּ *2 impf. suff.* Ps 8,6.
הֶחְסִיר *Hi. 3 perf.* Ex 16,18.
יַחְסִיר *3 impf.* Jes 32,6.

חָסֵר

carens, indigens.

טעם בַּחֲסַר־לב כמו בחֹסֶר־לב.

1R 11,22 ‖ Eccl 6,2.10,3.

חֲסַר *cs.* 1S 21,16 ‖ Prv 6,32.7,7.9,4.10,13.11,12.12,11.17,18.24,30.28,16.
וַחֲסַר־ 2S 3,29 ‖ Prv 6,16.12,9.
לַחֲסַר־ Prv 15,51.
בַּחֲסַר־ Prv 10,21.

חֶסֶר

inopia.

Prv 28,22.

בְּחֶסֶר Job 30,3.
חֹסֶר] וְחֹסֶר Am 4,6.
בְּחֹסֶר־ Dt 28,57.
וּבְחֹסֶר Dt 28,48.

חֶסְרוֹן] וְחֶסְרוֹן

defectus.

Eccl 1,15.

מַחְסוֹר

defectus, penuria; inopia, egestas.

Jud 18,10.19,19 ‖ Ps 34,10 ‖ Prv 21,17.28,27.

לְמַחְסוֹר Prv 11,24.14,23.21,5.22,16.
מַחְסֹרְךָ *suff.* Jud 19,20.
וּמַחְסֹרְךָ Prv 6,11.
מַחְסֹרוֹ Dt 15,8.
מַחְסֹרִים] וּמַחְסֹרֶיךָ *pl. suff.* Prv 24,34.

——v. ch. et n. pr.——

חָפַף .v חָפָה ,חַף

°חָפָא

tecte, perfide agere.

מעין חבא וחפה, להִפ׳ במובן כסוי והעלמה, שעשו בהסתר, או שאמרו אין י״י רואה; ול״נ שהוא במובן טפלו עלי שקר, שיחסו לי״י עבודות שוא ותפל אשר לא צוה עליהן.

חִפָּא] וַיְחַפְּאוּ *Pi. 3 impf. pl.* 2R 17,9.

חָפָה] חָפוּ *3 perf. pl.*

tegere, velare, obducere.

אח אל חפף (ואל צפה). על וּפְנֵי המן חָפוּ אמר הראב״ע: „המשרתים, והטעם כִּסּוּ פניו, כי כן משפט מלכי פרס שיכסו עבדי המלך פני מי שכעס עליו המלך שלא יראנו עוד״, ור״י רייפמאנן גורס חָפְרוּ, והעד ופניהם אַל־יחפרו (תהלים ל״ד ו׳).

2S 15,30 ‖ Jer 14,4 ‖ Esth 7,8.

וְחָפוּ Jer 14,3.
חָפוּי *pt. pass.* 2S 15,30.
וַחֲפוּי *cs.* Esth 6,12.
נֶחְפָּה *Ni. pt. f.* Ps 68,14.
חִפָּה *Pi. 3 perf.* 2Ch 3,5.9.
וַיְחַף *3 impf.* 2Ch 3,7.
וַיְחַפֵּהוּ *suff.* 2Ch 3,5.8.

——conf. חָפַף——

חָפַז] בְּחָפְזִי *inf. suff.*

subsilire, trepidare, festinare; pavere; *Ni.* pavide fugere.

בערבית הוראתו דָּחַק, דָּפַק והֵאִיץ, הֵנִיעַ וְהֶחֱרִיד; וקרוב אל חָפֵץ, המורה על דפיקת הרצון ונטיתו, ואל קָפַץ בחוזק המבטא. יש מחברין לו יחפץ זנבו דאיוב מ׳ י״ז.

Ps 31,23.116,11.

בְּחָפְזָהּ 2S 4,4.

בְּהֵחָפְזָם Q. 2R 7,15.

יַחְפּוֹז 3 *impf.* Job 40,23.

תַּחְפְּזוּ 2 *impf. pl.* Dt 20,3.

נֶחְפָּזוּ [נֶחְפְּזוּ *Ni. 3 perf. pl.* Ps 48,6.

נֶחְפָּז *pt.* 1S 23,26.

יֵחָפֵזוּן [יֵחָפְזוּן Ps 104,7.

בְּהֵחָפְזָם *inf. suff.* 2R 7,15.

חִפָּזוֹן] בְּחִפָּזוֹן

fuga trepida.

Ex 12,11 ‖ Dt 16,3 ‖ Jes 52,12.

°חֹפֶן] חָפְנַיִם *du.*

pugnus uterque.

חלל ובית קבול של שתי הידים יחד (יש דוגמתו בערבית), וקֹמֶץ נאמר ביד אחת.

Eccl 4,6.

חָפְנֵי *cs.* Ez 10,7.

חָפְנָיו *suff.* Lev 16,12.

בְּחָפְנָיו Prv 30,4.

חָפְנֶיךָ Ez 10,2.

חָפְנֵיכֶם Ex 9,8.

—v. n. pr.—

I חָפַף] חֹפֵף *pt.*

tegere, protegere.

כסוי והגנה, ובדרדז״ל: שמא יחַפֶּה על בת אחותו.

Dt 33,12.

חֻפָּה

tegumentum; thalamus (aulaeum).

Jes 4,5.

מֵחֻפָּתוֹ *suff.* Ps 19,6.

מֵחֻפָּתָהּ Joel 2,16.

חוֹף

litus, *portus.*

הגמל חופף ומגין על האניות, ולד״ק מן חָפַף השני, שפת הים, שהספינות חוככות וגוררות בה.

Jos 9,1 ‖ Jer 47,7 ‖ Ez 25,16.

וּבְחוֹף Dt 1,7.

לְחוֹף Gn 49,13[2] ‖ Jud 5,17.

II חָפַף] חַף

mundus (sensu ethico).

לרב הפותרים הוא מן חפיפות הראש שבדרז״ל, כלומר מגורר ומנֻקה אני מפשע; ולהראב״ע בשם י״א הוא כמו כסוי חטאה, או כענין צדק לבשתי וילבשני.

Job 33,9.

חָפֵץ

flectere; propensum, propitium esse, amare, delectari; velle, cupere.

בערבית הוראתו נטיה וכפיפה, ונאמר על נטית הלב והחשק; יחפץ דאיוב ת״י כפוף, וי״מ כשיתעורר בו החפץ והתאוה, וזנבו כנוי לאבר הזכרות (וע׳ רש״י).

Gn 34,19 ‖ Jud 13,23 ‖ 1S 2,25.18, 22.19,1 ‖ 2S 20,11.22;20.24,3 ‖ 1R 9,1.10,9 ‖ Jes 42,21.53,10.62,4 ‖ Ps 18,20. 22,9.109,17.112,1.115, 3.135,6 ‖ Esth 2,14.6,6.*7,9*[2].*11* ‖ 2Ch 9,8.

חָפֵצָה [חָפְצָה 3 *perf. f.* Jes 66,3.

חָפַצְתָּ 2 *perf.* Dt 21,14 ‖ Jon 1, 14 ‖ Ps 40,7.41,12.51,8.

חָפַצְתִּי, חָפָצְתִּי 1 *perf.* Dt 25, 8 ‖ 2S 15,26 ‖ Jes 1,11.55,11.56,4. 65,12.66,4 ‖ Jer 9,23 ‖ Hos 6,6 ‖ Ps 40,9.73,25.119,35 ‖ Job 33,32.

חֲפַצְתֶּם 2 *perf. pl.* Jer 42,22.

חָפַצְנוּ [חָפָצְנוּ 1 *perf. pl.* Job 21,14.

חָפֵץ *pt.* Nu 14,8 ‖ 1R 21,6 ‖ Mich 7,18 ‖ Mal 2,17 ‖ Ps 5,5.

הֶחָפֵץ 1R 13,33 ‖ Ps 34,13.35,27.

חֲפֵצָה *f.* 1Ch 28,9.

חֲפֵצִים *pl. m.* Mal 3,1.

הַחֲפֵצִים Neh 1,11.

חֲפֵצֵי *cs.* Ps 35,27 ‖ Ps 40,15.*70,3.*

הֶחָפֹץ [הֶחָפֵץ *inf. interrog.* Ez 18,13.

אֶחְפֹּץ, אֶחְפָּץ 1 *impf.* Ez 18, 23.32.33,11 ‖ Job 13,3.

תַּחְפֹּץ 2 *impf.* Ps 51,18.21.

יַחְפֹּץ, יֶחְפַּץ 3 *impf.* Dt 25,7 ‖ Ps 37,53.147,10 ‖ Prv 18,2.21,1 ‖ Job 9,3.40,17 ‖ Ruth 3,13 ‖ Eccl 8,3 ‖ Esth 6,6.

שֶׁתֶּחְפָּץ [תֶּחְפַּץ *f.* Cant 2,7.*3,5.* 8,4.

יַחְפְּצוּ, יֶחְפָּצוּ 3 *pl.* Jes 13,17 ‖ Jer 6,10 ‖ Ps 68,31.

יֶחְפָּצוּן [יֶחְפָּצוּן Jes 58,2[2].

חֵפֶץ

favor, amor, studium; voluntas, desiderium; pulchritudo, amoenitas; negotium, res.

יעשה חפצו בבבל כמו חֵפֶץ כַּפָּיו, וזה טעם זרועו כשדים, כלומר חפץ זרועו בכשדים; דורשים לכל־חֶפְצֵיהֶם ת״י לכל רַעֲוָן להון כמו חֶפְצֵיהֶם, והשבעים קורין חֲפֵצָיו.

1S 18,25 ‖ 2S 23,5 ‖ Jes 54,12.58, 3 ‖ Jer 22,28.48,38 ‖ Hos 8,8 ‖ Mal 1,10.3,12 ‖ Eccl 3,1.17.5,3.8,6.12, 1.10.

הַחֵפֶץ *interrog.* 1S 15,22 ‖ Job 22,3.

וְחֵפֶץ Jes 53,10.

הַחֵפֶץ Eccl 5,7.

בְּחֵפֶץ Prv 31,13.

מֵחֵפֶץ Job 31,16.

חֶפְצִי *suff.* 1R 5,23 ‖ Jes 44,28. 46,10 ‖ Ps 16,3.

חֶפְצְךָ 1R 5,22 ‖ Jes 58,13.

חֶפְצוֹ 1R 5,24.9,11 ‖ Jes 48,14 ‖ Ps 1,2 ‖ Job 21,21.

חֶפְצָהּ 1R 10,13 ‖ 2Ch 9,12.

חֶפְצָם Ps 107,30.

חֲפָצִים *pl.* Prv 8,11.

חֲפָצֶיךָ, חֲפָצֶךָ *suff.* Jes 58,13 ‖ Prv 3,15.

חֶפְצֵיהֶם Ps 111,2.

—v. n. pr.—

חָפַר

fodere, cavere; eruere, explorare, rimare.

נרדף אל כרה וקרוב אל חָתַר, והֻשְׁאַל אל בקשה והפוש; לד״ק וְחָפַרְתָּ דאיוב הכונה על הכנת קבר (ע׳ בראשית נ׳ ה׳), וע׳ הערה אל חָפַר; השבעים קורין באיוב ל״ט כ״א יַחְפְּרוּ בְעַקְבָיו (בְּפַרְסוֹתָיו) בעמק.

Job 39,29.

וְחָפַרְתָּה, וְחָפַרְתָּ 2 *perf.* Dt 23, 14 ‖ Job 11,18.

חָפַרְתִּי *1 perf.* Gn 21,30.

חָפְרוּ, חָפְרוּ *3 pl.* Gn 26,15.18.32‖Ps 35,7.

חֲפָרוּהָ *suff.* Nu 21,18.

חֹפֵר *pt.* Eccl 10,8.

לַחְפֹּר Jos 2,2.3‖Jes 2,20.

וָאַחְפֹּר *1 impf.* Jer 13,7.

וַיַּחְפֹּר *3 impf.* Gn 26,18.22.

וַיַּחְפְּרֵהוּ *suff.* Ps 7,16.

יַחְפְּרוּ *3 pl.* Job 39,21.

וַיַּחְפְּרוּ Gn 26,19.21‖Ex 7,24.

וְיַחְפְּרוּ Dt 1,22.

וַיַּחְפְּרֻהוּ *suff.* Job 3,21.

?[חֲפַרְפָּרָה] *pl.* לַחְפֹּר(־)פֵּרוֹת

foramen, talpa.

לרש״י ולדמפ׳ האחרונים שתי המלות נקראות כמלה אחת, והנפרד לד״ק חֲפַרְפֶּרֶת או חֲפַרְפֵּרָה, והוא השרץ הנקרא מוילוואורף, והשערת ריב״ל שפֵּרוֹת מֻרכב מן פֶּה יָרֵה תלויה באויר.

Jes 2,20.

—v. n. pr.—

[חָפֵר] *3 perf. f.* חָפְרָה

erubescere, pudore suffundi; turpiter agere.

קרוב אל חָוַר בחזוק המבטא; ויתכן שיַבְאִישׁ דמשלי י״ג ה׳, הדבק אל וַיַּחְפִּיר, הוא הפעיל מן בוש בתמונה זרה. י״מ וְחָפַרְתְּ דאיוב י״א י״ח במובן מיתה ע״ש לבנת גוף המת והוֹרַת פניו, כעין שיאמר הגרמני „דער פערבליכענע״.

Jer 50,12.

וְחָפְרָה, וְחָפְרָה Jes 24,23‖Jer 15,9.

חָפְרוּ *3 pl.* Ps 71,24.

וְחָפְרוּ Mich 3,7.

וְתַחְפְּרוּ *2 pl. impf.* Jer 1,29.

[יֶחְפָּרוּ] יֶחְפָּרוּ *3 pl.* Ps 34,6.

וְיַחְפְּרוּ Ps 35,4.26.40,15.70,3.83,18.

וַיֶּחְפָּרוּ Job 6,20.

הֶחְפִּיר *Hi. 3 perf.* Jes 33,9.

וּמַחְפִּיר *pt.* Prv 19,26.

תַּחְפִּירִי *2 impf. f.* Jes 54,4.

וְיַחְפִּיר *3 impf.* Prv 13,5.

—v. n. pr.—

[חָפַשׂ] חֹפֵשׂ *pt.*

investigare, explorare, excogitare, quaerere; *Hith.* occultare se, aliam speciem inducere veste mutata.

הוראתו ידועה, וההתפעל נאמר על ההשתנות עד שצריך חִפּוּשׂ ובדיקה. י״ג במ״א ובדה״ב אֶתְחַפֵּשׂ וְאָבֹא; בעובדיה: איך נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו; בעמוס מסרסין וקורין: אחפש ולקחתים משם; יְחַפֵּשׂ דמשלי פי׳ רשד״ל כמו יִתְחַפֵּשׂ, והעד יִסָּתֵר אדם (כ״ח כ״ח), ואולי יש לגרוס יְכַפֵּשׂ (הכפישני באפר), ומקביל אל תפארת; ובדה״ב ל״ה כ״ב הִתְחַפֵּשׂ, והשבעים קורין הִתְאַמֵּץ או התחזק, ובאיוב: ברב־כח יִתְפֹּשׂ לבושי.

Prv 20,27.

[תַּחְפֹּשׂ] תַּחְפְּשֶׂנָּה *2 impf. suff.* Prv 2,4.

נַחְפְּשָׂה *1 pl.* Thr 3,40.

יַחְפְּשׂוּ *3 pl.* Ps 64,7.

[נֶחְפַּשׂ] נֶחְפְּשׂוּ *Ni. 3 perf. pl.* Ob 6.

[חִפֵּשׂ] וְחִפַּשְׂתִּי *Pi. 1 perf.* 1S 23,23.

וְחִפְּשׂוּ *3 pl.* 1R 20,6.

[חַפֵּשׂ] חַפְּשׂוּ *imper. pl.* 2R 10,23.

אֲחַפֵּשׂ *1 impf.* Am 9,3‖Zeph 1,12.

וַיְחַפֵּשׂ *3 impf.* Gn 31,35.44,12‖Ps 77,7.

[חֻפַּשׂ] מְחֻפָּשׂ *Pu. pt.* Ps 64,7.

יְחַפֵּשׂ *3 impf.* Prv 28,12.

הִתְחַפֵּשׂ *Hith. 3 perf.* 2Ch 35,22.

הִתְחַפֵּשׂ *inf.* (?) 1R 22,30‖2Ch 18,29.

יִתְחַפָּשׂ *3 impf.* Job 30,18.

וַיִּתְחַפֵּשׂ 1S 28,8‖1R 20,38.22,30‖2Ch 18,29.

חֵפֶשׂ

perscrutatio.

Ps 64,7.

חָפַשׁ°

liberare, manu mittere.

נתינת חֻפְשָׁה ודרור.

[חָפַשׁ] חֻפָּשָׁה *Pu. 3 perf. f.* Lev 19,20.

חֹפֶשׁ

stratio, *al.* libertas.

בגדי שרים, ואולי כמו חֹבֶשׁ, כלומר לחבישת החמרים והסוסים. לד״ק הוא כהוראת השרש בערבית: הצעה, הַשְׁכָּבָה ורפידה, ופותרין מזה גם במתים חפשי דתהלים.

Ez 27,20.

חֻפְשָׁה

libertas.

יתכן לקרוא הה״א במפיק, ואולי כִּוֵּן לזה אונקלוס שהוסיף בשטר.

Lev 19,20.

חָפְשִׁי

liber, immunis.

Ex 21,5‖Dt 15,12.13.18‖1S 17,25‖Jer 34,14‖Ps 88,6‖Job 3,19.39,5.

לַחָפְשִׁי Ex 21,2.26.27.

חָפְשִׁים *pl.* Jes 58,6‖Jer 34,9.*10*.11.16.

הַחָפְשׁוּת, הַחָפְשִׁית K.

infirmitas, morbus.

ע״ש שנעשה חפשי מעסקי המלוכה, או מפני שהבית היה במקום חפשי מחוץ לעיר (ת״י); ריב״ל פי׳ כמו הַחֲבָשִׁית (ע״ש סגירת המצֹרע), והאחרונים מתרגמין „זיעכענהויז״.

2R 15,5‖2Ch 26,21.

—חָצַץ v. חֵץ—

חָצֵב *3 perf.*

caedere, excidere, circumcidere.

קרוב אל חטב, קטב, קצב ודומיהם. י״ג בישעיה נ״א ט׳ הַמֹּחֶצֶת רהב (ע׳ איוב כ״ו י״ב) ואינו מוכרח; השבעים ויונתן קורין במשלי: הִצִּיבָה עמודיה שבעה.

Jes 5,2.

חָצְבָה *3 perf. f.* Prv 9,1.

חָצַבְתָּ *2 perf.* Dt 6,11‖Jes 22,16.

חָצַבְתִּי *1 perf.* Hos 6,5.

חֹצֵב *pt.* 1R 5,29‖Ps 29,7‖2Ch 2,1.17.

הַחֹצֵב Jes 10,15.

חֹצְבֵי *cs.* Jes 22,16.

חֲצָבִים *pl.* 1Ch 22,2(1).15(14) ‖ 2Ch 24,12.

לַחֲצָבִים Esr 3,7.

וְלַחֹצְבֵי *cs.* 2R 12,13.

חָצוּב] חֲצוּבִים *pt. pass. pl.* Dt 6,11 ‖ Nah 9,25.

לַחְצֹב, לַחֲצוֹב *inf.* Jer 2,13 ‖ 1Ch 22,2(1).

תַּחְצֹב *2 impf.* Dt 8,9.

וַיַּחְצֹב *3 impf.* 2Ch 26,10.

נֶחְצַב] יֵחָצְבוּן *Ni. 3 impf.* Job 19,24.

חֻצַּב] חֻצַּבְתֶּם *Pu. 2 perf. pl.* Jes 51,1.

הֶחֱצִיב] הַמַּחְצֶבֶת *Hi. pt. f.* Jes 51,9.

מַחְצֵב

caesio (lapidum), vel lapicidina.

2R 12,13.*22,6* ‖ 2Ch 34,11.

חָצָה

dissecare, dividere; distribuere.

הוראתו ידועה ואח אל קצה וקצץ.

Nu 31,42.

וְחָצִיתָ *2 perf.* Nu 31,27.

וְחָצוּ *3 pl.* Ex 21,35.

יֶחֱצֶה *3 impf.* Jes 30,28.

וַיַּחַץ Gn 32,8.33,1 ‖ Jud 7,16.

וַיֶּחֱצֵם *suff.* Jud 9,43.

יֶחֱצוּ *3 pl.* Ps 55,24.

יֶחֱצוּן Ex 21,35.

יֶחֱצוּהוּ *suff.* Job 40,30.

נֶחֱצָה] וְתֵחָץ *Ni. 3 impf. f.* Dan 11,4.

יֵחָצוּ (כס״א) *3 pl.* Ez 37,22.

וַיֵּחָצוּ 2R 2,8.*14*.

חֲצִי

divisio, dimidium, dimidia pars; medium.

וְהֶחֱצְיוֹ דידהושע ח׳ כ״ג כמו בתוך הָאֳהָלִי (ז׳ כ״א); י״ג בנחמיה י״ג כ״ד: חֶצְיָם מְדַבֵּר; השבעים קורין ד׳ ט״ו וְהֶצְיֵנוּ ת׳ וְחֶצְיָם (ם = נו).

Ex 24,6.26,12.27,5 ‖ Nu 12,12.15, 9.10.28,14 ‖ Jos 22,13.*15* ‖ Jud 16,3 ‖ 2S 10,4.19,41 ‖ 1R 7,35.13,8.16,21 ‖ Ez 43,17 ‖ Zach 14,2.4 ‖ Esth 5,3.6.*7,2* ‖ Neh 3,9.*12*.16.17.*18*.4,10.13,24 ‖ 1Ch 5,23.6,46.56 ‖ 2Ch 9,6.

הַחֲצִי, הַחֵצִי 1R 3,25².10,7.

וְהַחֲצִי 1R 16,21.

וַחֲצִי Ex 24,2. 26,16.*36,21* ‖ Nu 34,13.14.15 ‖ Dt 3,12 ‖ Jos 4,12.*18,7.22,9.10.11.21*.12,2.5.13,7.25.31.14,2.3 ‖ 1R 7,31.*32* ‖ Dan 9,27 ‖ Neh 12,32.38.40 ‖ 1Ch 5,18.12,37 (38).26,32.

וָחֵצִי (חֲ) Ex 25,10.*37,1.10*.10.*37,1.10.23.37,1.10.17.37,6²* ‖ Ez 40 42² ‖ Dan 12,7.

בַּחֲצִי, בַּחֲצִי Ex 12,29 ‖ Jos 10,13 ‖ Jud 16,3 ‖ 2S 10,4 ‖ Jer 17,11 ‖ Ps 102,25 ‖ Ruth 3,8 ‖ 1Ch 19,4.

כַּחֲצִי Ez 16,51.

כְּבַחֲצִי 1S 14,14.

לַחֲצִי, לַחֲצִי Dt 3,13 ‖ Jos 13,29².31 ‖ 1R 16,21 ‖ 1Ch 27,20.21.

וְלַחֲצִי Nu 32,33 ‖ Dt 29,7 ‖ Jos 1,12.*12,6.22,7*.22,1 ‖ 1Ch 5,26.

מֵחֲצִי Jos 21,27.

וּמֵחֲצִי Jos 21,5.*6* ‖ 1Ch 12,31(32).

חֶצְיֵנוּ *suff.* 2S 18,3.

חֶצְיוֹ Ex 38,4 ‖ Jos 8,33 ‖ Jes 44,16².19.

וְחֶצְיוֹ Zach 14,4.

וְהַחֶצְיוֹ Jos 8,33.

וּלְחֶצְיוֹ Jos 22,7.

מֶחֶצְיוֹ Zach 14,4.

חֶצְיָהּ Neh 3,38.

חֶצְיָם Zach 14,8.

וְחֶצְיָם Zach 14,5 ‖ Neh 4,10.15.

חֲצוֹת

divisio, medium.

Ps 119,62.

וַחֲצוֹת Job 34,20.

כַּחֲצֹת (al. *inf. cs.*) Ex 11,4.

מֶחֱצָה] הַמֶּחֱצָה

dimidium.

Nu 31,36.

מֶחֱצַת *cs.* Nu 31,43.

מַחֲצִית Ex 30,13.*38,26*.13 ‖ 1R 16,9 ‖ Neh 8,3.

מִמַּחֲצִית, מִמַּחֲצַת Ex 30,15 ‖ Nu 31,47 ‖ 1Ch 6,46.

וּמִמַּחֲצִית, וּמִמַּחֲצַת Nu 31,30.42 ‖ Jos 21,25 ‖ 1Ch 6,55.

מַחֲצִיתוֹ *suff.* Ex 30,23.

מַחֲצִיתָהּ Lev 6,13.

וּמַחֲצִיתָהּ Lev 6,13.

מִמַּחֲצִיתָם Nu 31,29.

—v. n. pr.—

חֹצֶן] בְּחֹצֶן

ulna, sinus.

לרב הפותרים כנף הבגד או החיק, ומנחם פתר זרוע, ויהיה טעם חצני נערתי כמו נער כפיו דישעיה ל״ג ט״ו.

Jes 49,22.

חָצְנִי *suff.* Neh 5,13.

חֵצֶן] וְחִצְנוֹ Ps 129,7.

חָצַץ] חֹצֵץ *pt.*

divisum esse, eiaculari.

קרוב אל חָצָה במובן חלוקה, וכמו שנאמר מן גדד גדוד, כן נאמר על הארבה שיצא חוצץ בגדודים ופלגות למינים השונים. וְחָצָץ כמו חַלֻּקֵי אבנים; חֲצָצֶיךָ אבני ברד (כי הברקים נזכרו בפסוק שלאחריו), וכן מְחַצְצִים משליכי חצץ, ולד״א הראשון נאמר על הברק שיעוף כחץ מקשת והשני על המורים בַּחִצִּים, וגם החֵץ חֹצֶה, חֹלֵק וגוזר, ואמר ר״מ איש־שלום: מחצצים הם הַיְלֵי מעלה המורים זקים וברקים בקול רעם... וּמַשְׁאַבִּים כנוי לעננים (ע׳ מאור עין).

Prv 30,27.

מְחַצְצִים (al. צֲ) *Pi. pt. pl.* Jud 5,11.

חֻצַּץ] חֻצָּצוּ *Pu. 3 perf. pl.* Job 21,21.

חָצָץ

sagitta; glarea.

Prv 20,17.

בֶּחָצָץ Thr 3,16.

חֲצָצִים] חֲצָצֶיךָ *pl. suff.* Ps 77,18.

13.28.38,6‖Esth 1,5.5,1‖2Ch 24,21.

לַחֲצַר Esth 6,4 ‖ Neh 3,25 ‖ 2Ch 29,16.

וְלַחֲצַר 1R 7,12.

מֵחֲצַר Jer 39,14.

בַּחֲצֵרוֹ *suff.* 2S 17,18.

חֲצֵרִים *pl. I.* Jes 42,11‖Ps 10,8‖Neh 12,29.

הַחֲצֵרִים Lev 25,31 ‖ Jos 19,8 ‖ Neh 11,25.

חַצְרֵי *cs.* Neh 12,28.

בְּחַצְרֵי Neh 13,7.

חֲצֵרַי [חֲצֵרָי *suff.* Jes 1,12‖Zach 3,7.

חֲצֵרֶיךָ Ps 65,5.

בַּחֲצֵרֶיךָ Ps 84,11.

חֲצֵרֶיהָ Jos 21,12‖1Ch 6,41.

וַחֲצֵרֶיהָ Jos 15,45.47^2 ‖ Neh 11,25.

חַצְרֵיהֶם 1Ch 4,33.

וְחַצְרֵיהֶם Jos 13,28 ‖ Neh 11,30‖1Ch 4,32.

בְּחַצְרֵיהֶם Gn 25,16 ‖ 1Ch 9,22.25.

וְחַצְרֵיהֶן Jos 13,23.15,32.36.*41.44.51.54.57.59.60.62.18,24.28.19,6.7.15.22.30.38*.46.16,9.19,16.*23.31.39.48*.

חֲצֵרוֹת *pl. II.* Ez 46,22.

הַחֲצֵרוֹת, הַחֲצֵרֹת Ex 8,9 ‖ Ez 9,7.42,6‖1Ch 23,28.

חַצְרוֹת *cs.* 1R 21,5.*23,12* ‖ 2Ch 33,5.

בְּחַצְרוֹת Jes 62,9 ‖ Ps 92,14.116,19.135,2‖2Ch 23,5.

וּבְחַצְרוֹת Neh 8,16.

לְחַצְרוֹת Ps 84,3‖1Ch 28,12.

וַחֲצֵרוֹתַי [וַחֲצֵרוֹתָי *suff.* 1Ch 28,6.

חֲצֵרֹתָיו Ps 100,4.

לְחַצְרוֹתָיו Ps 96,8.

וּבְחַצְרֹתֵיהֶם Neh 8,16.

(חָצֵר =) חָצִיר

idem (domicilium).

וְהַחֲצֹצְרוֹת 2R 11,14‖2Ch 23,13.29,27.28.

בַּחֲצֹצְרוֹת, בַּחֲצֹצְרֹת Nu 10,8.9.10‖2R 11,14‖Ps 98,6‖Esr 3,10‖Neh 12,35.41 ‖ 1Ch 15,24.16,6 ‖ 2Ch 5,12.13.14.23,13.29,26.

וּבַחֲצֹצְרוֹת 1Ch 13,8.15,28 ‖ 2Ch 15,14.20,28.

לַמְחַצְּרִים Q. *Pi. pt. pl.*

[חִצֵּר]

denom. tubam inflare.

ע״פ המסורה יתיר צד״י; הנוסחא בדה״ב ה׳ י״ב מַחְצְרִים יתיר רי״ש משבשת היא.

2Ch 5,13.

מַחְצְרִים *Hi. pt. pl.* 1Ch 15,24‖2Ch 5,12.7,6.13,14.29,28.

חָצֵר

locus septus: area, impluvium; atrium; villa, parvus vicus.

הוראתו ידועה, הפעל בערבית ענינו סגירה והציצה; ואולי יש לחברו עם חדר. השבעים קורין ביחזק׳ ט׳ ז׳: וּמַלְאוּ אֶת־הַחֲצוֹת הללים.

1R 7,8‖2R 20,4‖Ez 40,28.31.46,21^2.

וְחָצֵר 1R 7,12.

הֶחָצֵר Ex 27,12.13.16.17.18.19.35,17^2.18.38,9^2.15.16.17.18^2.31^3.39,40^2.40,8^2.33^2 ‖ Nu 3,26^2.37.4,26^2.32 ‖ 1R 6,36.7,9.8,64 ‖ Ez 8,7.10,3.5.40,14.17.*42,1.14.44,19*^{2}.*46,20.21*.19.32.*43,5*.47.41,15.42,7.10.44,17^2.21.*27*.45,19.*46,1*.46,21^2.22 ‖ Esth 4,11‖2Ch 7,7.20,5.

וְהֶחָצֵר Ez 10,4.

מֵהֶחָצֵר Ez 42,9.

בֶּחָצֵר Jer 36,10‖Ez 40,44‖Esth 5,2.6,4.5.

לֶחָצֵר Ex 27,9.40,17.20.*34.37*.23.27.42,3^2.8.

וְלֶחָצֵר Ex 38,20.

חָצֵרָה Jer 36,20.

חֲצַר *cs.* Ex 27,9‖Jer 32,8‖Ez 8,16‖Esth 2,11‖2Ch 4,9.

בַּחֲצַר Lev 6,9.*19* ‖ Jer 19,14.*26,2*.32,2.12.33,1.*39,15*.37,21.21.*38*,

חֵץ

sagitta; *poët.* fulgur; malum, calamitas.

י״נ במדבר כ״ד ח׳ וְלֹחֲצָיו ימחץ. חִצִּי דאיוב י״ד ו׳ כמו חֶלְיִי.

2R 13,17.19,32‖Jes 37,33‖Jer 9,7.50,14‖Ps 64,8‖Prv 7,23.

וְחֵץ 1S 17,7 ‖ 2R 13,17 ‖ Prv 25,18.

לְחֵץ Jes 49,2.

לַחֵץ Thr 3,12.

מֵחֵץ Ps 91,5.

הַחֵצִי [חֵצִי 1S 20,36.37^2.38 ‖ 2R 9,24.

חִצִּי *suff.* Job 34,6.

חִצּוֹ Zach 9,14‖Ps 58,8.

חִצָּם Ps 11,2.64,4.

חִצִּים *pl.* Gn 49,23 ‖ 2S 22,15 ‖ Prv 26,18.

וְחִצִּים 2R 13,15^2‖Ps 57,5.

הַחִצִּים 1S 20,20.21^2.22.36 ‖ 2R 13,18‖Jer 51,11.

בַּחִצִּים Jes 7,24 ‖ Ez 21,26 ‖ 2Ch 26,15.

וּבַחִצִּים 1Ch 12,2.

וּבְחִצִּים Ez 39,9.

כְּחִצִּים Ps 127,4.

חִצֵּי *cs.* Ez 5,16 ‖ Ps 120,4 ‖ Job 6,4.

חִצַּי *suff.* Dt 32,23.42.

חִצֶּיךָ Hab 3,11 ‖ Ps 38,3.45,6.144,6.

וְחִצֶּיךָ Ez 39,3.

חִצּוֹ Q., חִצָּיו Jes 5,28‖Jer 50,9‖Ps 7,14.18,15.58,8.

וְחִצָּיו Nu 24,8.

v. n. pr.

חֲצֹצְרָה

tuba.

אולי ע״ש תמונתו העקומה כעין הטוטרה.

Hos 5,8.

חֲצֹצְרוֹת, חֲצוֹצְרֹת *pl.* Nu 10,2 ‖ 2R 12,14‖1Ch 16,42.

וַחֲצֹצְרוֹת Nu 31,6‖2Ch 13,12.

וְחֻקִּים Neh 9,14.

הַחֻקִּים Ex 18,20 ‖ Lev 10,11.26,46 ‖ Nu 30,17 ‖ Dt 4,1.6.5,1.6,1.24.7,11.11,32.12,1.16,12.17,19.26,16 ‖ 2R 17,37 ‖ Jer 31,36(35) ‖ Neh 1,7 ‖ 1Ch 22,12.

וְהַחֻקִּים Dt 4,45.5,28.6,20 ‖ Jer 32,11 ‖ 2Ch 33,8.

לְחֻקִּים 2Ch 19,9.

חֻקֵּי *cs.* Ex 18,16.

בְּחוּקֵּי Ez 20,18.

חֻקַּי, חֻקָּי *suff.* 1R 3,14.9,4 ‖ Ps 50,16.

וְחֻקַּי Zach 1,6 ‖ 2Ch 7,17.

בְּחֻקַּי Ez 11,12.36,27.

מֵחֻקַּי Mal 3,7.

חֻקֶּיךָ Ps 119,5.8.12.*26.68*.33.54.64.71.83.112.135.145.155.171.

וְחֻקֶּיךָ Ps 119,124 ‖ 1Ch 29,19.

בְּחֻקֶּיךָ Ps 119,23.48.80.117.

מֵחֻקֶּיךָ Ps 119,118.

חֻקָּו Q., חֻקָּיו Ex 15,26 ‖ Dt 4,40.26,17.27,10 ‖ 2R 17,15 ‖ Ps 105,45.147,19 ‖ Job 14,5.

וְחֻקָּיו Dt 6,17 ‖ 1R 8,58 ‖ Am 2,4 ‖ Esr 7,11 ‖ Neh 10,30 ‖ 2Ch 34,31.

בְּחֻקָּיו 1R 8,61.

חֻקָּה

lex, statutum; mos, ratio.

Nu 9,14.15,15.

הַחֻקָּה Ex 13,10.

חֻקַּת *cs.* Ex 12,14.17.43. 27,21.28,43 ‖ Lev 3,17. *10,9.23,14.31.41.24,3*.7,36.16,31. 17,7. 23,21 ‖ Nu 9,12.15,15.*18,23*. 19,2.*31,21*.

בְּחֻקַּת Nu 9,14.

לְחֻקַּת Ex 29,9 ‖ Lev 16,29.34 ‖ Nu 10,8.19,10.21.27,11.35,29.

חֻקּוֹת, חֻקֹּת *pl.* Jer 5,24. 10,3. 31,35 (34). 33,25. 43,18. 44,5. 46,14 ‖ Mich 6,16 ‖ Job 38,33.

בְּחֻקֹּת Lev 20,23.

בְּחֻקּוֹת 1R 3,3 ‖ 2R 17,8.19 ‖ Ez 33,15.

בִּמְחֹקֵק Nu 21,18.

מְחֹקְקִי (al. קֵ) *suff.* Ps 60,9. *108,9*.

מְחֹקְקֵנוּ (al. קֵ) Jes 33,22.

מְחֹקְקִים (al. קֵ) *pl.* Jud 5,14.

יְחוֹקְקוּ (al. קֵ) *3 impf. pl.* Prv 8,15.

חֻקַּק] מְחֻקָּק *Pu. pt.* Prv 31,5.

הֻחַק] וְיֻחָקוּ *Ho. impf. pl.* Job 19,23.

חֹק

statum, definitum, demensum, pensum; terminus, limes definitus; tempus statum; lex; pars statuta, legitime debita; mos, consuetudo.

לד"ק ירחק־חק דמיכה אינו אלא כמו פקח־קח. השבעים קורין בתהלים ב׳ ז׳: אספרה חק־י"י (= חָק־אֵל ?) בכפילת השם; ול"נ פתרון אֱל־חֹק בערבית اَلْحَقُّ, لَاَلْحَقُّ כלומר באמת ובאמונה; באיוב כ"ג י"ב קורין השבעים וּבְחֵקִי צפנתי.

Gn 47,22 ‖ Ex 15,25 ‖ Jos 24,25 ‖ Jud 11,39 ‖ Jes 5,14.24,5 ‖ Mich 7,11 ‖ Zeph 2,2 ‖ Ps 2,7.81,5.94,20 ‖ Job 14,13.26,10.28,26 ‖ Esr 7,10.

וְחֹק Ez 45,14 ‖ Ps 99,7 ‖ Prv 31,15.

לְחֹק Gn 47,26 ‖ 1S 30,25 ‖ Ps 105,10 ‖ 1Ch 16,17 ‖ 2Ch 35,25.

חָק־ Ex 30,21 ‖ Lev 6,11.15.24,9 ‖ Jer 5,22 ‖ Ps 148,6.

וְחָק־ Lev 10,13.14.

לְחָק־ Ex 12,24.29,28 ‖ Lev 7,34.10,15 ‖ Nu 18,8.11.*19*.

חֻקִּי *suff.* Prv 30,8 ‖ Job 23,14.38,10.

מֵחֻקִּי Job 23,12.

חָקְךָ Lev 10,13.*14*.

חֻקֵּךְ Ez 16,27.

חֻקּוֹ Prv 8,29 ‖ Job 14,5.

חָקְכֶם Ex 5,14.

חֻקָּם Gn 47,22.

חֻקִּים *pl.* Dt 4,5.8.14 ‖ Ez 20,25 ‖ Mal 3,22 ‖ Neh 9,13.

השבעים ויונתן תרגמו חָצֵר, ובא על שני משקלים כמו יָשֵׁשׁ וְיָשִׁישׁ.

Jes 34,13.35,7.

—v. n. pr.—

חָצִיר

gramen, porrum.

בערבית יורה הפעל خَضِرَ היות יָרֹק, וכטעם השם יֶרֶק.

1R 18,5 ‖ Jes 15,6.40,6.7.*8*.7.44,4.51,12 ‖ Ps 104,14.147,8 ‖ Prv 27,25 ‖ Job 8,12.40,15.

הֶחָצִיר Nu 11,5.

כֶּחָצִיר Ps 37,2.90,5.103,15.

חֲצִיר *cs.* 2R 19,26 ‖ Jes 37,27.

בַּחֲצִיר Ps 129,6.

—חָקַק v. חֹק; חֵיק v. חֵק—

°חָקָה] מְחֻקָּה *Pu. pt.*

incidere, figere, insculpere, effodere, *delineare*.

אח אל חָקַק, הנמצא גם בשפת צור.

Ez 8,10.23,14.

הַמְחֻקָּה 1R 6,35.

הִתְחַקָּה] תִּתְחַקֶּה *Hith. 2 impf.* Job 13,27.

חָקַק] וְחַקּוֹתָ *2 perf.*

caedere, incidere, insculpere; delineare, pingere; statuere; *pt.* iudex, dux, princeps; *Po.* statuere, decernere; *pt.* legis lator, dux, princeps; *sceptrum*.

י"נ בישעיה: הן על־כַּפַּיִם חקתיך.

Ez 4,1.

חַקֹּתִיךְ *1 perf. suff.* Jes 49,16.

חֹקֵק] חֹקְקֵי (al. קֵ) *pt. cs.* Jes 22,16.

הַחֹקְקִים (al. קֵ) *pl.* Jes 10,1.

לְחוֹקְקֵי (al. קֵ) *cs.* Jud 5,9.

חָקוּק] חֲקֻקִים *pt. pass. pl.* Ez 23,14.

בְּחֻקּוֹ, בְּחוּקוֹ *inf. suff.* Prv 8,27.29.

חֻקָּהּ *imper. suff.* Jes 30,8.

חֹקֵק] מְחֹקֵק *Pi. pt.* Dt 33,21.

וּמְחֹקֵק Gn 49,10.

מַחֲרָאָה] לְמַחֲרָאוֹת K. *pl.* (לְמוֹצָאוֹת Q.)
cloaca, latrina.
2R 10,27.

I חָרֵב] חָרְבוּ *3 perf. pl.*
exsiccatum esse; obstupescere, stupare, corruptum esse.
כל ענין יבש, והמשתומם כאלו נם ליחו ונקפא; ויש בו מעין חרר. אחותי בדרך האחרונים לחלק את השרש לשני ענינים, אך באמת המושג אחד, כי יבשת המים היא הריסותם, וא״ץ חֲרֵבָה נשמה ונהרסה; וכן משמע מלשון הכתוב (יחזקאל כ״ט י׳). ואמר רשד״ל: החורב איננו רק על פני הגוף והיובש הוא גם בתוך הגוף.
Gn 8,13^2.
וְחָרְבוּ Jes 19,6.
חֲרָבִי] חֳרְבִי *imper. f.* Jes 44,27.
חָרְבוּ *pl. m.* Jer 2,12.
יֶחֱרַב *impf.* Jes 19,5 ‖ Job 14,11.
וְיֶחֱרַב Hos 13,15.
וַיֶּחֱרָב Ps 106,9.
הֶחֱרִיב *Hi. 3 perf.* Nah 1,4.
וְהַחֲרַבְתִּי *1 perf.* Jer 51,36.
הַמַּחֲרֶבֶת *pt. f.* Jes 51,10.
אַחֲרִיב *1 impf.* Jes 50,2.
וְאַחֲרִב ,וְאַחֲרִב 2R 19,24 ‖ Jes 37,25.
חָרַב] הָחֳרָבוּ *Pu. 3 perf. pl.* Jud 16,7.*8*.

חָרֵב] חֲרֵבָה *f.*
siccus.
Prv 17,1.
וַחֲרֵבָה Lev 7,10.

(חֹרֶב Dt) חֹרֶב ,חֹרֶב
siccitas, aestus.
Gn 31,40 ‖ Jud 6,37.39.40 ‖ Jes 25,5 ‖ Jer 50,38 ‖ Hag 1,11 ‖ Job 30,30.
וּבַחֹרֶב (= וּבַחֶרֶב) Dt 28,22.
כְּחֹרֶב Jos 25,5.
לַחֹרֶב Jer 36,30.
מֵחֹרֶב Jes 4,6.25,4.

חֹקְרוּ *pl.* Jud 18,2.
אֶחְקֹר *1 impf.* 1S 20,12.
אֶחְקְרֵהוּ *suff.* Job 29,16.
יַחְקֹר ,יַחֲקָר־ *3 impf.* Ps 44,22 ‖ Job 13,9.
יַחְקְרֶנּוּ *suff.* Prv 28,11.
נַחְקְרָה] וְנַחְקְרָה *1 pl.* Thr 3,40.
תַּחְקְרוּן *2 pl.* Job 32,11.
יַחְקְרוּ] יֵחָקְרוּ *3 pl.* Ez 39,14.
נֶחְקַר *Ni. 3 perf.* 1R 7,47 ‖ 2Ch 4,18.
יֵחָקֵר *3 impf.* Jer 46,23.
וְיֵחָקְרוּ *3 pl.* Jer 31,37(36).
וְחִקֵּר *Pi. 3 perf.* Eccl 12,9.

חֵקֶר
investigatio; quod investigando comparatur, cognoscitur.
Jes 40,28 ‖ Ps 145,3 ‖ Prv 25,3 ‖ Job 5,9.9,10.34,24.36,26.
הַחֵקֶר *interrog.* Job 11,7.
וְחֵקֶר Prv 25,27.
וּבְחֵקֶר Job 38,16.
לְחֵקֶר Job 8,8.
חִקְרֵי־ *pl. cs.* Jud 5,16.

מֶחְקָר] מֶחְקְרֵי־ *pl. cs.*
explorandum, absconditum, intimum.
י״נ מֶחֶקְרֵי־ארץ, ואינו מֻכרח.
Ps 95,4.

———חוֹר v. חֹר———

חרא] חֲרָאִים° *pl.*
stercora, excrementa.
הגלל היוצא מן החֹר, והקרי הוא מפני לשון נקיה (ע׳ אורשריפט תק״ט); הנסמך חֲרֵי ת׳ חַרְאֵי, ולד״ק חֲרֵי, ובכנוי חֲרֵיהֶם, חֲרָיֵהֶם או חֲרִיהֶם; והנקוד הנהוג לקוח מן הקרי; ע׳ הערה אל דִּבְיוֹנִים.
חֲרֵי K. (דִּבְיוֹנִים Q.) *cs.* 2R 6,25.
חַרְאֵיהֶם (צוֹאָתָם Q.) *suff.* Jes 36,12.
חֲרֵיהֶם (צוֹאָתָם Q.) 2R 18,27.

מְחֻקּוֹת Lev 18,30.
חֻקֹּתַי ,חֻקּוֹתַי *suff.* Gn 26,5 ‖ Lev 18,4.5.*20*,8.26.19,19.37.*20*,*22*.25,18.26,43 ‖ 1R 9,6.11,38 ‖ 2R 17,13 ‖ Ez 5,6.18,19.21.20,11.16.44,24 ‖ Ps 89,32 ‖ 2Ch 7,19.
וְחֻקֹּתַי ,וְחֻקּוֹתַי ,תָ 1R 11,11.33.34 ‖ Ez 5,6.20,24.37,24.
בְּחֻקֹּתַי ,בְּחֻקּוֹתַי Lev 26,3.15 ‖ 1R 6,12 ‖ Ez 5,7.11,20.18,9.17.20,13.*21*.19.
וּבְחֻקֹּתַי Jer 44,10.
בְּחֻקֹּתֶיךָ Ps 119,16.
חֻקֹּתָיו Nu 9,3 ‖ Dt 6,2.10,13 ‖ 1R 2,3 ‖ 2R 23,3 ‖ Ez 43,11^2.
וְחֻקֹּתָיו Dt 8,11.11,1.28,15.45.*30*,*10*.30,16 ‖ 2S 22,23 ‖ Ps 18,23.
וּבְחֻקֹּתָיו Jer 44,23.
כְּחֻקֹּתָם 2R 17,34.
וּבְחֻקֹּתֵיהֶם Lev 18,3.

חֹק] חִקְקֵי־ *pl. cs.*
על משקל צֵל צִלְלֵי.
Jud 5,15 ‖ Jes 10,1.

———v. n. pr.———

חָקַר] וַחֲקָרוֹ *3 perf. suff.*
perscrutari, investigare, explorare, perspicere.
קרוב אל חקה וחקק, שהחוקר יתחקה על שרשי הדבר ומעמיק לחקוק ולהדור בתוכו; וכן מצינו חקרי־לב נרדף עם חקקי־לב (שופטים ה׳ ט״ו וט״ז).
Prv 18,17.
חֲקָרָהּ 28,27.
וְחָקַרְתָּ *2 perf.* Dt 13,15.
חֲקַרְתַּנִי *suff.* Ps 139,1.
חֲקַרְנוּהָ] חֲקַרְנֻהָ *1 pl. suff.* Job 5,27.
חֹקֵר ,חוֹקֵר *pt.* Jer 17,10 ‖ Job 28,3.
חֲקֹר *inf. cs.* 2S 10,3 ‖ Prv 25,2.
לַחְקֹר ,לַחְקוֹר Prv 23,30 ‖ 1Ch 19,3.
וּלְחָקְרָהּ *suff.* Jud 18,2.
חָקַר] חָקְרֵנִי *imper. suff.* Ps 139,23.

חָרָבָה

siccum, terra sicca.

Ez 30,12.

הֶחָרָבָה Jos 4,18 ‖ Hag 2,6.

בֶּחָרָבָה Gn 7,22 ‖ Jos 3,17^{2} ‖ 2R 2,8.

לֶחָרָבָה Ex 14,21.

חֲרָבוֹת [חֳרָבוֹת בֶּחֳרָבוֹת *pl.* Jes 48,21.

חֲרָבוֹן] בְּחַרְבֹנֵי *pl. cs.*

aestas, siccitas.

השבעים מתרגמין בְּחַרְבֹנֵי כפעל מן חֹרֶב בכנוי מדבר בעדו, וקורין קוץ ת׳ קַיִץ!!

Ps 32,4.

II חָרֵב] חָרֹב *inf. abs.*

vastatum esse, excisum, extinctum esse; extinguere, delere; *Ni.* delere, se invicem studere, pugnare.

כל ענין הריסה וחרבן. השבעים קורין במ״ב ג׳ כ״ג: חָרֹה נֶחֶרְוּ המלכים (וכת״י: אִתְגְּרָאָה הִתְגָּרִיאוּ מלכיא, ואולי תרגמו לפי הכונה) ובירמיה נ׳ כ״א: וְעַל־הַיֹּשְׁבִים עָלֶיהָ פְּקֹד חֶרֶב, וכענין זה ת״י: דקטלין בְּחַרְבָּא.

Jes 60,12.

חֲרֹב *imper.* Jer 50,21.

חִרְבוּ *pl.* Jer 50,27.

תֶּחֱרַב, תֶּחֱרָב *3 impf. f.* Jes 34,10 ‖ Jer 26,9.

יֶחֱרָבוּ, יֶחֱרָבוּ *3 pl. m.* Jes 60,12 ‖ Ez 6,6 ‖ Am 7,9.

תֶּחֱרַבְנָה *3 pl. f.* Ez 6,6.12,20.

נֶחֱרַב] נֶחֶרְבוּ *Ni. 3 perf. pl.* 2R 3,23.

נֶחֱרַב] נֶחֱרֶבֶת *pt. f.* Ez 26,19.

נַחֲרָבוֹת *pl.* Ez 30,7.

הֶחֱרִיב *Hi. 3 perf.* Ez 19,7.

הֶחֱרַבְתִּי *1 perf.* Zeph 3,6.

הֶחֱרִיבוּ *3 pl.* 2R 19,17 ‖ Jes 37,18.

מַחֲרִיב *pt.* Jud 16,24.

מַחֲרִיבִים] וּמַחֲרִיבַיִךְ *pl. suff.* Jes 49,17.

אַחֲרִיב *1 impf.* Jes 42,15.

הָחֳרַב] הָחֳרָבָה *Ho. 3 perf. f.* Ez 26,2.

מְחֹרָב] מְחֳרָבוֹת *pt. pl. f.* Ez 29,12.

הַחֲרֵב *inf. abs.* 2R 32,3.

חָרֵב

vastatus.

Jer 33,10 ‖ Hag 1,4.9.

הֶחָרֵב Jer 33,12.

חֲרֵבָה *f.* Neh 2,3.17.

הֶחֳרֵבוֹת *pl.* Ez 36,35.38.

חֹרֶב

desolatio, vastitas.

Jes 61,4 ‖ Ez 29,10 ‖ Zeph 2,14.

לְחֹרֶב Jer 49,13.

חָרְבָּה

desolatio, vastatio, *ruina.*

Lev 26,31.33 ‖ Jer 27,17.44,2 ‖ Ez 25,13.31,4.

וְחָרְבָּה Ez 29,9.

לְחָרְבָּה Jes 64,10 ‖ Jer 7,34.22,5.25,11.18.44,6.22 ‖ Ez 5,14.38,8.

חֳרָבוֹת *pl.* Ez 38,12 ‖ Mal 1,4 ‖ Ps 9,7.102,7 ‖ Job 3,14.

הֶחֳרָבוֹת Ez 33,24.36,33.

וְהֶחֳרָבוֹת Ez 36,10.

בֶּחֳרָבוֹת Ez 33,27.

בֶּחֳרָבוֹת Ez 13,4.

כֶּחֳרָבוֹת Ez 26,20.

וְלֶחֳרָבוֹת Ez 36,4.

חָרְבוֹת *cs.* Jes 52,9.58,12.61,4.

וְחָרְבוֹת Jes 5,17.

לְחָרְבוֹת Jer 49,13 ‖ Ez 29,10 ‖ Dan 9,2.

וּלְחָרְבוֹת Jer 25,9.

חָרְבֹתָיו *suff.* Esr 9,9.

חָרְבֹתַיִךְ Jes 49,19.

חָרְבֹתֶיהָ Jes 51,3.

וְחָרְבוֹתֶיהָ Jes 44,26.

בְּחָרְבֹתֵיהֶם K. (?) 2Ch 34,6.

מֵחָרְבוֹתֵיהֶם Ps 109,10.

חֶרֶב, חָרֶב

gladius; culter, novacula, securis (siccitas vel bellum Dt 28,22).

השבעים קורין בישעיה מ״א ב׳: יתן כעפר חַרְבָּם, וי״נ בזכריה י״א י״ז חֹרֶב ת׳ חֶרֶב, וסוף הפסוק מוכיח (וע׳ י״ג ז׳).

Gn 31,26.34,26 ‖ Ex 5,21.17,13 ‖ Lev 26,25.33.36.37 ‖ Nu 19,16.21,24.22,29 ‖ Dt 13,16^{2}.20,13.32,25.33,29 ‖ Jos 6,21.8,24^{2}.10,28.*30.32*.35.*37*.39.11,11.12.14.19.47 ‖ Jud 1,8.25.3,16.4,15.16.7,14.20.22.8,10.*20,15.17*.18,27.20,2.25.35.37.46.48.21,10 ‖ 1S 13,19.22.14,20.15,8.21,9.10.22,10.19^{2} ‖ 2S 2,26.12,10.15,14.20,8.24,9 ‖ 1R 3,24 ‖ 2R 3,26.10,25 ‖ Jes 1,20.2,4.14,19.21,15.22,2.31,8.34,6 ‖ Jer 4,10.6,25.12,12.14,13.15.18.18,21^{2}.21,7.25,29.31,2(1).44,28.46,10.14.16.*50,16*.47,6.48,2.50,35.36^{2}.37^{2} ‖ Ez 5,1.6,3.8.11,8.14,17^{2}.21.21,14.16.17.19^{3}.20.24.25.33^{2}.29,8.30,4.31,17.18.*32,30.32*.32,11.20^{2}.21.25.26.28.*29*.31.33,2.4.6.35,5.8.38,21^{2} ‖ Hos 11,6 ‖ Mich 4,3 ‖ Nah 2,14.3,3.15 ‖ Zach 11,17.13,7 ‖ Ps 37,14.57,5.63,11 ‖ Prv 12,18 ‖ Job 1,15.*17*.5,20.15,22.19,29^{2}.27,14.39,22.41,18 ‖ Cant 3,8 ‖ Thr 1,20.4,9.5,9 ‖ Esth 9,5 ‖ 1Ch 21,5^{2}.12.30 ‖ 2Ch 20,9.

וְחֶרֶב Lev 26,6 ‖ 1S 17,50.22,13 ‖ 2S 1,22 ‖ Jes 31,8 ‖ Jer 5,12 ‖ Ez 5,2.*12.12,14*.17.11,8 ‖ Hos 2,20 ‖ Ps 76,4.149,6 ‖ Prv 25,18 ‖ 1Ch 5,18.21,12.

הַחֶרֶב, הֶחָרֶב Gn 3,24 ‖ Jud 3,21.22 ‖ 1S 31,4 ‖ 2S 11,25.18,8.23,10 ‖ 1R 3,24 ‖ Jer 9,15.*49,37*.15,3.21,7.24,10.25,16.27.29,17.32,24.33,4.34,17.42,16 ‖ Ez 7,15.30,22.33,3.6 ‖ Am 9,4 ‖ 1Ch 10,4.5 ‖ 2Ch 36,20.

וְהַחֶרֶב Jes 51,19 ‖ Jer 14,16.

בְּחֶרֶב 1S 17,45.47 ‖ 2S 12,9 ‖ Jes 31,8 ‖ Jer 20,4 ‖ Ez 28,23 ‖ Hag 2,22 ‖ Dan 11,33.

בַּחֶרֶב, בֶּחָרֶב Ex 5,3.22,23 ‖ Nu 14,3.43.20,18.31,8 ‖ Jos 10,11.11,10.13,22 ‖ 2S 1,12.3,29.12,9.20,10 ‖ 1R 1,51.2,8.32.19,1.10.*14* ‖

הֶחֱרִיד *Hi. 3 perf.* Jud 8,12.

וְהַחֲרַדְתִּי *1 perf.* 2S 17,2.

מַחֲרִיד *pt.* Lev 26,6 || Dt 28,26 || Jos 17,2 || Jer 7,33.30,10.*46,27* || Ez 34,28.39,26 || Mich 4,4 || Nah 2,12 || Zeph 3,13 || Job 11,19.

לְהַחֲרִיד *inf. cs.* Ez 30,9 || Zach 2,4.

חָרֵד

trepidus, timidus; reverens.

1S 4,13 || Esr 9,4.

וְחָרֵד Jud 7,3 || Jes 66,2.

הַחֲרֵדִים *pl.* Jes 66,5.

וְהַחֲרֵדִים Esr 10,3.

חֲרָדָה

trepidatio, terror; *cura.*

ר׳ יוסף הלוי גורס ביחזקאל קְדָרוֹת ילבשו.

Gn 27,33 || 1S 14,15 || Jer 30,5 || Dan 10,7.

הַחֲרָדָה 2R 4,13.

לַחֲרָדָה Jes 21,4.

חֶרְדַּת *cs.* Prv 29,25.

לְחֶרְדַּת 1S 14,15.

חֲרָדוֹת *pl.* 26,16.

— v. n. pr. —

חָרָה

ardere, exardere; irasci; *Hi.* studiose facere, agere; *Hith.* irasci, indignari.

חִמּום של כעס, ובא לרֹב עם אף כדרך שבאו עמו בָּעַר וְעָשַׁן. י״ג בש״א ט״ו י״א וַיִּצֶר לשמואל. מְתַחֲרֶה בָאָרֶז י״א שהוא מן השם תַּחֲרָא (צנה וס חֵרָ ה), וכמליצת מְקֻנַּנְתִּי בארזים בפסוק כ״ג, והשבעים קורין: מתחרה בְּאָחָז אָבִיךָ (ע׳ ת״י) ומפסיקין, לד״ק מְתַחֲרֶה, תְּתַחֲרֶה אינם הפעיל כ״א התפעל בתמונה זרה. הירונימוס קורא בנחמיה ג׳ כ׳ הֶהָרָה ת׳ הֶחֱרָה.

Gn 4,6 || Nu 11,33 || 2S 19,43.22,8 || 2R 23,26 || Jes 5,25 || Hos 8,5 || Jon 4,4.9² || Hab 3,8 || Zach 10,3 || Ps 18,8 || Job 32,2.3.42,7.

וְחָרָה Ex 22,23 || Dt 7,4.*11,17*.31,17 || Jos 23,16.

חָרֹה *inf. abs.* 1S 20,7.

בַּחֲרוֹת *cs.* Ps 124,3.

לַחֲרוֹת 2S 24,1.

בַּחֲרָבוֹת 1R 18,28.

לַחֲרָבוֹת Joel 4,10.

חַרְבוֹת *cs.* Jos 5,2.3.

בְּחַרְבוֹת Ez 32,12.

בְּחַרְבוֹתָיו *suff.* Ez 26,9.

חַרְבוֹתָם Jes 2,4 || Ez 28,7.30,11.32,27.

בְּחַרְבוֹתָם Ez 16,40.23,47.

חַרְבֹתֵיהֶם Mich 4,3 || Neh 4,7.

בְּחַרְבֹתֵיהֶם K. (?) 2Ch 34,6.

— v. chald. —

°חָרַג] וְיַחְרְגוּ *3 impf. pl.*

tremere, trepidare.

ת״י ויטלטלון, כטעם יִרְגְּזוּ דמיכה ז׳ י״ז, ומסגרותיהם הוא כמו סוּגַר דיחזקאל י״ט ט׳, וי״מ יפחדו (ומהדרים אימה ת״א ומתוניא חרגת מותא), והיינו הך, כי החרד יִתַּר ממקומו. בתהלים כתוב יַחְגְּרוּ.

Ps 18,46.

חַרְגֹּל] הַחַרְגֹּל

locustae species (cantharus?).

מין ארבה, ופותרין אותו מן הערבית במובן קפיצה ודלוג, ועקרו חָרַג עם למ״ד המשקל.

Lev 11,22.

חָרַד] וְחָרַד

tremere, trepidare, formidare; trepide aliquid facere; *curare.*

הוראתו ידועה, וכדוגמתו באשורית, ערבית, סורית וכושית.

Jes 19,16.

חָרְדָה *3 perf. f.* Jes 10,29.

חָרַדְתְּ *2 perf. f.* 2R 4,13.

חָרְדוּ *3 pl.* 1S 13,7.14,15.

וְחָרְדוּ Ez 26,16.32,10.

חִרְדוּ [חֲרַד *imper. pl.* Jes 32,11.

יֶחֱרַד *3 impf.* Job 37,1.

וַיֶּחֱרַד Gn 27,33 || Ex 19,16.18 || 1S 21,2.28,5 || Ruth 3,8.

יֶחֶרְדוּ *3 pl.* Ez 26,18.

יֶחֶרְדוּ, יֶחֶרְדוּ Jes 41,5 || Hos 11,11 || Am 3,6.

וְיֶחֶרְדוּ Hos 11,10.

וַיֶּחֶרְדוּ Gn 24,28 || 1S 16,4 || 1R 1,49.

2R 8,12.11,15.20.19,7.37 || Jes 3,25.13,15.37,7.38 || Jer 5,17.11,22.14,12.*27,8.42,22*.15.19,7.20,4.21,9.*32,36*.26,23.27,13.*29,18.38,2.42,17.44,13*.34,4.41,2.44,12².27 || Ez 5,2.12.6,11.12.7,15.11,10.17,21.*24,21.25,13.30,5.17.33,27*.23,10.25.26,6.8.11.30,6.21.32,22.23.24.39,23 || Hos 7,16.14,1 || Am 1,11.4,10.7,9.11.17.9,1.10 || Mich 5,5 || Ps 78,64 || Thr 2,21 || Esr 9,7 || 2Ch 21,4.23,14.21.29,9.32,21.36,17.

וּבְחֶרֶב Hos 1,7.

וּבַחֶרֶב Jer 16,4.39,18.44,18.

כְּחֶרֶב Jes 49,2 || Zach 9,13 || Prv 5,4.

כַּחֶרֶב Ps 64,4.

לְחֶרֶב, לַחֶרֶב Lev 26,7.8 || Jes 65,12 || Jer 15,2.9.25,31.43,11 || Mich 6,14 || Ps 78,62.

מֵחֶרֶב Ex 18,4 || 1R 19,17² || Jer 51,50 || Ez 12,16.38,8 || Ps 22,21.144,10 || Job 5,15.

חַרְבִּי *suff.* Ex 15,5 || Dt 32,41 || 1S 21,9 || Jes 34,5 || Ez 21,8.9.10.30,24.25.32,10 || Zeph 2,12.

וְחַרְבִּי Dt 32,42 || Ps 44,7.

בְּחַרְבִּי Gn 48,22.

חַרְבֶּךָ, חַרְבְּךָ Gn 27,40 || Ex 20,25 || Jud 9,54 || 1R 15,33.31,4 || Ps 17,13.45,4 || 1Ch 10,4.

בְּחַרְבְּךָ Jos 24,12 || 2R 6,22.

חַרְבְּכֶם Jer 2,29 || Ez 33,26.

חַרְבּוֹ Gn 35,25 || Ex 32,27 || Jud 8,20 || 1S 17,39.51.18,4.25,13³.31,5 || Jes 41,2 || Jer 48,10 || Ps 7,13.89,44 || Job 40,19 || Cant 3,8 || Neh 4,12 || 1Ch 21,27.

וְחַרְבּוֹ Nu 22,23.31 || Jes 5,13 || 2S 2,16 || 1Ch 21,16.

בְּחַרְבּוֹ Jes 27,1.

וּבְחַרְבּוֹ Jes 66,16.

חַרְבָּם Ps 37,15.

בְּחַרְבָּם Ps 44,4.

חֲרָבוֹת *pl.* Jes 21,15 || Ez 38,4 || Ps 59,8 || Prv 30,14.

יֶחֱרֶה *3 impf.* Ex 32,11 ‖ Dt 6, 15 ‖ 1S 20,7.

יִחַר Gn 18,30.*32*.31,35.44,18.45, 5 ‖ Ex 32,22 ‖ Jud 6,39.

וְיִחַר־ Ex 32,10.

וַיִּחַר Gn 4,5. 30,2. 31,36. 34,7. 39, 19 ‖ Ex 4,14.32,19 ‖ Nu 11,1.10. 12,9. 16,15. 22,22.27. 24,10. 25,3. *32,13*.32,10 ‖ Dt 29,26 ‖ Jos 7,1 ‖ Jud 2,14.*20*.*3*,*8*.*10*,*7*.9,30.14,19 ‖ 1S 11,6.15,11.17,28.18,8.20,30 ‖ 2S 3,8.6,7.8.12,5.13,21 ‖ 2R 13,3 ‖ Jon 4,1 ‖ Ps 106,40 ‖ Job 32,2.5 ‖ Neh 3,33.4,1.5,6 ‖ 1Ch 13,10.11 ‖ 2Ch 25,10.15.

נֶחֱרָה] נִחֲרוּ־ *Ni. 3 perf. pl.* Cant 1,6.

הַנֶּחֱרִים *pt. pl.* Jes 41,11.45,24.

הֶחֱרָה *Hi. 3 perf.* Neh 3,20.

וַיַּחַר *3 impf.* Job 19,11.

מְתַחֲרֶה *pt.* Jer 22,15.

תְּתַחֲרֶה *2 impf.* Jer 12,5.

הִתְחָרָה] תִּתְחַר *Hith. 2 impf.* Ps 37,1.7.8 ‖ Prv 24,19.

חֳרִי

ardor, ira.

Dt 29,23.

בָּחֳרִי־ Ez 11,8 ‖ 1S 20,34 ‖ Jes 7, 4 ‖ Thr 2,3 ‖ 2Ch 25,10.

חָרוֹן

השבעים מתרגמין חֲרוֹן הַיּוֹנָה דירמיה כ״ה ל״ח חֶרֶב הַגְּדוֹלָה, וי״ג ביחזק׳ ז׳ י״ג חָרוֹן ת׳ הָזוֹן; בצפניה ב׳ ב׳ באו שתי נוסחאות כאחת.

Ez 7,12 ‖ Ps 58,10 ‖ Neh 13,18.

חֲרוֹן *cs.* Nu 25,4.32,14 ‖ 1S 28, 18 ‖ Jes 13,13 ‖ Jer 4,8.26.25,37. 38^2.30,24.49,37 ‖ Hos 11,9 ‖ Zeph 2,2.3,8 ‖ Ps 78,49 ‖ Job 20,23 ‖ Thr 1,12.4,11 ‖ Esr 10,14 ‖ 2Ch 28,11. 29,10.30,8.

וַחֲרוֹן Jes 13,9 ‖ Ps 69,25 ‖ 2Ch 28, 13.

בַּחֲרוֹן Nah 1,6.

מֵחֲרוֹן Ex 32,12 ‖ Dt 13,18 ‖ Jos 7, 26 ‖ 2R 23,26 ‖ Jer 12,13.51,45 ‖ Jon 3,9 ‖ Ps 85,4.

חֲרוֹנִי *suff.* Ez 7,14.

חֲרֹנְךָ Ex 15,7.

וּבַחֲרוֹנוֹ Ps 2,5.

חֲרוֹנִים] חֲרוֹנֶיךָ *pl. suff.* Ps 88, 17.

תַּחְרָא

lorica.

לד״ק שרשו חרה בתי״ו המשקל, ע״ש שמתחרין ונלחמים בו, וכעין תחרות בדרז״ל; והובא ג״כ בשרשי אות תי״ו.

Ex 28,32.39,23.

חָרוּז] בַּחֲרוּזִים *pl.*

monilia ex gemmis vel margaritis consertis facta; *torques*.

בערבית הוראת הפעל חרז תפירה והשם מחזר כמרצע בעברית, ובדרז״ל מחרוזות של דגים, דגים חרוזים בחוט, ובדברי בעלי אסֻפות יֵאָמר על שירים חרוזים וקצובים בשווי ההברה כידוע (לד״ק חַזָּן = חַרְזָן), והוא קרוב אל חרט, חָרַץ, חָרַת, בחוק המבטא, ואל אָרַז (הַבְשים וארֻזים דיחזקאל כ״ז כ״ד). השבעים קורין כַּתּוֹרִים, כַּחרוזים בכ״ף הדמיון.

Cant 1,10.

——חָרַר v. חַרְחֻר——

חֶרֶט] בְּחֶרֶט

stylus, scalprum; ח׳ אֱנוֹשׁ *scriptura vulgaris*.

כלי אומנות שחורתין בו חרשי מתכת צורות וציורים, ופי׳ בחרט אנוש בכתב פשוט שירוץ כל־קורא בו, בנגוד אל מכתב אלהים שהיה נודע רק לחכמים ולכהנים, ולד״ק חרט אנוש הוא כתיבת הציורים (בילדער־שריפט, היעראָגליפען), וזה טעם גליון גדול (ע׳ באור רוו״מ). רש״י מחבר חרט דשמות עם המטפחות והחריטים, ולפ״ז בא על שני משקלים.

Jes 8,1.

בַּחֶרֶט Ex 32,4.

חָרִיט] חֲרִטִים *pl.*

crumena, marsupia.

כן נקרא הכיס ע״ש הללו, וכן הוא בערבית, ובתכשיטי הנשים אולי כמו הכְּסָתוֹת דיחזקאל. ע׳ לקמן.

2R 5,23.

וְהַחֲרִיטִים (al. הַ) Jes 3,22.

חַרְטֹם] הַחַרְטֻמִּים, הַחַרְטֻמִּם *pl.*

scripturae hieroglyphicarum periti, magi; al. *de nare loquentes*.

י״פ בקיאים בכתב הציורים והשאל אל בעלי רזין ומכשפים בכלל, וי״פ מן חֹטֶם (נאָזלער) כעין מלחשים, ולד״ק הוא שתי מלות מצריות חַר טֻם ופתרונו מגידי נסתרות, ריב״ל מצא שחרט במצרית הוא הגמא שעשו ממנו הפאפירוס לכתיבה וע״כ נקראו הסופרים חרטמים, ומן הגמא עשו גם לבושים, סדינים וחריטים, והוא הנזכר בב״ר (ל״ז) כלי פפייר.

Gn 41,24 ‖ Ex 8,3.*14*.15.9,11 ‖ Dan 1,20.

בַּחַרְטֻמִּים Ex 9,11.

לַחַרְטֻמִּים Dan 2,2.

חַרְטֻמֵּי *cs.* Gn 41,8 ‖ Ex 7,11.22.

——v. chald.——

חָרַךְ] יַחֲרֹךְ *3 impf.*

torrere, adurere; *al.* excitare.

י״פ מן הארמית, והכונה לא יצלהו לאכלו, וי״פ מן حرك בערבית לא יניע ולא יזעזע את הציד ממחבואו, כלומר לא ישיגנו; פירסט מחברו עם כרך וכן חֲרַכִּים ע״ש קשורי החלונות, ולא הודו לו הכמים. ע׳ לקמן.

Prv 12,27.

——v. chald.——

חָרַךְ] הַחֲרַכִּים *pl.*

cancelli, clattri fenestrarum.

ע״מ גָּמָל גְּמַלִּים או אָגָם אֲגַמִּים; בערבית ובדרז״ל חרק ענינו חריצה ובקיעה, ואולי מזה לא יחרך, לא ינהרהו ולא ישסעהו (הלוף ד׳ בק׳ נמצא בנסך, נצק).

Cant 2,9.

חָרוּל

spina, urtica.

לד״ק שרשו חרה בלמ״ד המשקל, ע״ש ששורף את העור בעקיצתו (ברעננעססעל), ויש דוגמתו בערבית ובסורית.

Zeph 2,9 ‖ Job 30,7.

חֲרֻלִּים *pl.* Prv 24,31.

°חָרַם] הֶחֱרִים, הֶחֱרִם *Hi. 3 perf.*

consecrare, devovere; internecione delere, extirpare.

בערבית הוראתו הגיאה, מניעה והשיכה מדבר האסור, ובחוק המבטא خ נקיבה וכריתה; בירושע ד׳ י״ח יש לגרוס ע״פ השבעים פן־תַּחְמְדוּ; י״ת בישעיה י״א ט״ו והחריב; י״ג במיכה ד׳ י״ג והחרמתי, נקבה נוכחת.

Jos 8,26.10,28.35.40.11,12 ‖ 1S 15,8.

וְהֶחֱרִים Jes 11,15.

הֶחֱרִימָם *suff.* Jos 11,21 ‖ Jes 34,2.

וְהַחֲרַמְתָּה *2 perf.* 1S 15,18.

הֶחֱרַמְתִּי *1 perf.* 1S 15,20.

וְהַחֲרַמְתִּי Nu 21,2 ‖ Mich 4,13.

וְהַחֲרַמְתִּים *suff.* Jer 25,9.

הֶחֱרִימוּ *3 pl.* 1R 15,9 ‖ 2Ch 32,14.

הֶחֱרַמְתֶּם *2 pl.* Jos 2,10.

וְהַחֲרַמְתֶּם 1S 15,3.

הֶחֱרַמְנוּ *1 pl.* 1S 15,15.

הַחֲרֵם *inf. abs.* Dt 3,6.7,2.20,17 ‖ Jos 11,11.

לְהַחֲרִים *cs.* 2Ch 20,23.

וּלְהַחֲרִים Dan 11,44.

הַחֲרִמָם *suff.* Jos 11,20 ‖ 1S 15,9.

לְהַחֲרִימָם 1R 9,21 ‖ 2R 19,11 ‖ Jes 37,11.

הַחֲרֵם *imper.* Dt 13,16.

וְהַחֲרֵם Jer 50,21.

הַחֲרִימוּ *pl.* Jer 51,3.

וְהַחֲרִימוּהָ *suff.* Jer 50,26.

תַּחֲרִים *2 impf.* Dt 7,2.

תַּחֲרִימֵם *suff.* Dt 20,17.

יַחֲרִם *3 impf.* Lev 27,28.

וַיַּחֲרֵם Nu 21,3 ‖ Jos 10,37.

וַיַּחֲרִימֶהָ *suff.* Jos 10,1.

וַנַּחֲרֵם *1 pl.* Dt 2,34.3,6.

תַּחֲרִימוּ *2 pl.* Jos 6,18 ‖ Jud 21,11.

וַיַּחֲרִימוּ *3 pl.* Jos 6,21.10,39 ‖ Jud 1,17.

וַיַּחֲרִימֻם *suff.* 1Ch 4,41.

יָחֳרַם, יָחֳרָם *Ho. 3 impf.* Ex 22,19 ‖ Lev 27,29 ‖ Esr 10,8.

I חֵרֶם

devotio rei ad internecionem, anathema; res devota; causa devotionis.

הראב״ע מביא בשם י״א פי׳ עד ההרמה (במדבר ד׳ מ״ה) עד שהחרימו אותם.

Lev 27,28².29 ‖ Nu 18,14 ‖ Dt 7,26² ‖ Jos 6,17.7,13 ‖ Ez 44,29 ‖ Mal 3,24.

וְחֵרֶם (al. **וְחֶרֶם**) Zach 14,11.

הַחֵרֶם Lev 27,21 ‖ Dt 13,18 ‖ Jos 6,18².7,1.11.12.13 ‖ 1S 15,21.

בַּחֵרֶם Jos 7,1.15.22,20 ‖ 1Ch 2,7.

לְחֵרֶם Jos 6,18.7,12.

לַחֵרֶם Jes 43,28.

חֶרְמִי *suff.* 1R 20,42 ‖ Jes 34,5.

v. n. pr.

II חֵרֶם

rete.

כן נקרא הרשת מפני שהנלכד בו יִבָּדֵל ויִכָּרֵת מבני מינו ואחריתו להכרית (ואולי מפני שנעשה חרים חרים, והמ״ם למשקל?)

Mich 7,2.

בְּחֶרְמִי *suff.* Ez 32,3.

חֶרְמוֹ Hab 1,17.

בְּחֶרְמוֹ Hab 1,15.

לְחֶרְמוֹ Hab 1,16.

חֲרָמִים *pl.* Ez 26,5.*14*.

וַחֲרָמִים Eccl 7,26.

לַחֲרָמִים Ez 47,10.

חָרֻם

qui naso contracto, depresso est, simus.

מי שחוטמו שקוע ונראה כאלו קטוע, וי״א אחד מאבריו סתם.

Lev 21,18.

v. n. pr.

חֶרְמֵשׁ

falx messoria.

עיקר שרשו חרם (כחלמיש מן חלם) ע״ש שכורת וקוצר.

Dt 16,9.

וְחֶרְמֵשׁ Dt 23,26.

[חֶרֶס] הַחֶרֶס

poët. sol.

בא על שני משקלים כליל ולילה, ובטעם השם נ״ל שהוא קרוב אל חָרַץ, וכדרך שיֵאָמר על בקיעת האור בֹּקֶר, וכן תרגום שחר קְרִצְתָּא. מלמעלה ההרס ת״י עד מֵעַל שמשא, אך הוא שעצ״פ כהַר־חֶרֶס; י״נ בטרם יבא הַחַדְרָה (ע׳ ט״ו א׳), ולא נהירא לי. בקצת נוסחאות בישעיה י״ט י״ח עיר ההרס, וע׳ הערה אל הֶרֶס.

Jud 8,13.

לַחֶרֶס Job 9,7.

הַחַרְסָה Jud 14,18.

v. n. pr.

II [חֶרֶס] וּבֶחָרֶס

scabies.

ת״א ובחרים יַבִּישׁ, ופירש״י שחין יבש כחרס (בנגוד אל גרב, שחין לח), ואולי גם הוא מענין חָרַץ שבוקע את העור ומעמיק בו, והראב״ע בשם י״א במכת השמש (זאָננענשטיך); וכן בטעם שער החרסית לרב הפותרים מן חרשי אדמה, ולד״ק שער השמש. ע׳ הערה אל חֶרֶשׂ.

Dt 28,27.

[חַרְסִית] Q. הַחַרְסִית

lutum figlinum; **חַרְסוּת** k figlina sc. officina.

Jer 19,2.

conf. חֶרֶשׂ

I חָרַף

carpere, decerpere; verbis carpere, probris afficere, convicari; parvi aestimare, se proicere. *Ni. pt.* desponsata viro.

יש מחוקרי הלשון מחברין אותו עם חרף בערבית במובן קטיפה ומריטה (וקרוב אל גרף) וזה טעם בהרפם כפלשתים; וטעם חרף נפשו בזה את נפשו שלא נחשבה בעיניו, וכן נחרפת לאיש לפי׳ הראב״ע; אך יתכן לחבר שני אלה עם פעל אחר ערבי במובן עשות מסחר, ושותף נקרא חריף (קרוב אל ערב), ויהיה חֵרֵף נפשו כמו הִתְמַכֵּר, וכן נחרפת, מְשֻׁתֶּפֶת „sociata viro" (להרמב״ן נחרפת מן ימי חָרפי, ימי הנעורים, כלומר נערה משרתת לאיש, ע״ש); ויש מחברין שרש זה עם חריף בדרז״ל שהמחרף דבר דברים קשים ומרים, וכעין יתחמץ לבבי. י״נ בש״ב כ״ג ט׳ בַּפַּס דַּמִּים ת׳ בְּחָרְפָם, כאמור בדה״א י״א י״ג.

[חֹרֵף] חֹרְפִי *pt. suff.* Ps 119,42 ‖ Prv 27,11.

[חֹרְפִים] חוֹרְפֶיךָ *pl. suff.* Ps 69,10.

בְּחָרְפָם *inf. suff.* 2S 23,9.

יֶחֱרַף *3 impf.* Job 27,6.

נֶחֱרֶפֶת [נֶחֱרַף] *pt. f.* Lev 19,20.

חֵרֵף *Pi. 3 perf.* Jud 5,18 ‖ 1S 17,26.36 ‖ Ps 57,4.74,18 ‖ Prv 14,31.17,5.

חֵרַפְתָּ *2 perf.* 1S 17,45 ‖ 2R 19,22.23 ‖ Jes 37,23.24.

חֵרַפְתִּי *1 perf.* 1S 17,10.

חֵרְפוּ *3 pl.* Zeph 2,8.10 ‖ Ps 89,52².

חֵרְפוּנִי *suff.* Jes 65,7 ‖ Ps 42,11.102,9.

חֵרְפוּךָ Ps 79,12.

חֵרַפְתֶּם *2 perf. pl.* Jud 8,15.

מְחָרֵף *pt.* Ps 44,17.

לְחָרֵף *inf. cs.* 1S 17,25 ‖ 2R 19,4.16 ‖ Jes 37,4.17 ‖ 2Ch 32,17.

יְחָרֵף (נס״א) *3 impf.* Ps 74,10.

וַיְחָרֵף 2S 21,21 ‖ 1Ch 20,7.

יְחָרְפֵנִי *suff.* Ps 55,13.

יְחָרְפוּנִי *3 pl. suff.* Neh 6,13.

חֶרְפָּה

probrum, contumelia; maledictio, convicia; homo vel res, qui (quae) probro, contumelia afficitur; ignominia alicui allata; *pudenda*.

בישעיה מ״ז ג׳ בא נרדף אל עֶרְוָה, ואולי ג״כ בבראשית ל״ד י״ד.

Gn 34,14 ‖ 1S 11,2.17,26 ‖ Jer 15,15.51,51 ‖ Ez 5,15.22,4 ‖ Joel 2,19 ‖ Zeph 3,18 ‖ Ps 31,12.44,14.69,8.21.71,13.79,4.89,42.109,25.119,22 ‖ Prv 18,3 ‖ Neh 2,17.

וְחֶרְפָּה Ps 15,3.

בְּחֶרְפָּה Job 16,10 ‖ Thr 3,30.

וּבְחֶרְפָּה Neh 1,3.

לְחֶרְפָּה Jes 30,5 ‖ Jer 6,10.20,8.24,9.49,13 ‖ Joel 2,17 ‖ Dan 9,16.

וּלְחֶרְפָּה Jer 29,18. 42,18. *44,12.* 44,8 ‖ Ez 5,14.

חֶרְפַּת *cs.* Jos 5,9 ‖ Jes 51,7 ‖ Jer 23,40.31,19(18) ‖ Ez 16,57.36,30 ‖ Zeph 2,8 ‖ Ps 22,7.39,9.78,66.89,51.

וְחֶרְפַּת Jes 25,8.54,4 ‖ Ez 36,15 ‖ Mich 6,16.

מֵחֶרְפַּת Neh 5,9.

חֶרְפָּתִי *suff.* Gn 30,23 ‖ 1S 25,39 ‖ 2S 13,13 ‖ Ps 69,20.119,39 ‖ Job 19,5.

חֶרְפָּתֵנוּ Jes 4,1 ‖ Thr 5,1.

חֶרְפָּתְךָ Ps 74,22.

חֶרְפָּתֵךְ Jes 47,3.

חֶרְפָּתוֹ Dan 11,18².

וְחֶרְפָּתוֹ Hos 12,15 ‖ Prv 6,33.

חֶרְפָּתָם Ez 21,33 ‖ Ps 79,12 ‖ Thr 3,61 ‖ Neh 3,36.

לַחֲרָפוֹת [חֲרָפוֹת] *pl.* Ps 69,11 ‖ Dan 12,2.

וְחֶרְפּוֹת *cs.* Ps 69,10.

II [חָרַף] תֶּחֱרַף *3 impf. f.*

hiemare (denom. a חֹרֶף).

Jer 18,6.

[חֹרֶף] וָחֹרֶף

hiems (autumnus); *metaph.* maturitas iuvenilis.

הפתרון מן הערבית בהוראת קטיפת הפירות אינו עולה יפה, לפי שזמנה בקיץ, אך נקרא כן מפני שהאויר חריף וקשה, (וטעם ימי חרפי, שבימי הנעורים מזג האדם חריף ועז); והרה״ח הערצפעלד מחברו עם יערף כמטר (כבדרז״ל יְמוֹת הַגְּשָׁמִים, ובערבית יאמר خريف על גשמי הבציר), והעד כי במקום השם חֹרֶף בנחמיה ז׳ כ״ד נאמר בעזרא ב׳ י״ח יוֹרֶה; ויתכן להעמיד חֹרֶף על הפתרון הראשון בעבור מריטת עלי האילנות על ידי הרוחות הנושבות בחוזקה; ופי׳ ימי חרפי ימי קדם, כבדרז״ל: הא בחרפי והא באפלי, אחריפו ועולו.

Gn 8,22 ‖ Ps 74,17.

הַחֹרֶף Jer 36,22 ‖ Am 3,15.

וּבַחֹרֶף Zach 14,8.

מֵחֹרֶף Prv 20,4.

חָרְפִּי *suff.* Job 29,4.

——v. n. pr.——

חָרַץ

secare, incidere; acuere; decidere, definire; strenuum, sollertem esse.

אח אל הקרובים לו בהברה (גרס, חרש, חרת, כרת, קרץ) והוראתו כריתה, קציצה וקציבה, והשאל לנביחת הכלבים מפני חִתּוּךְ הדברות הקצובות (הב הב), או במובן הִדּוּד, כמו שֶׁיֹּאמַר: דיא צונגע שפיטצען, ועל דבר משפט כעין גָּזַר, חָתַךְ ופסק בדרז״ל, וכן על המהיר במלאכתו ומפליא לעשות (ענטשלָאססען, (рѣшительный.

Jos 10,21.

חָרַצְתָּ [חָרַצְתָּ] *2 perf.* 1R 20,40.

חָרוּץ *pt. pass.* Lev 22,22 ‖ Jes 10,22.

חֲרוּצִים *pl.* Job 14,5.

תֶּחֱרַץ [תֶּחֱרַץ] *2 impf.* 2S 5,24.

יֶחֱרַץ *3 impf.* Ex 11,7.

נֶחֱרָצָה [נֶחֱרַץ] *Ni. pt. f.* Dan 11,36.

וְנֶחֱרָצָה Jes 10,23.28,22 ‖ Dan 9,27.

נֶחֱרֶצֶת Dan 9,26.

I חָרוּץ

fossa urbis munitae; tribulum acutum; decisio, iudicium.

נאמר על ענלת הדישה (דרעששליטטען) המלאה חרוצים, ועל ההפירה (גראבען) כעין שָׁרוּץ נחלים (לתרגום הפשיטא בדניאל: רחוב חָרוּץ); וטעם ירפד חרוץ עלי טיט, שהלויתן (הקרוקודיל) יעשה מקום רבצו בטיט מלא חרצים עמוקים ע״י המגנים שלו החדים; ויש מחברין חרוץ זה עם ירקרק חרוץ.

Jes 41,15 ‖ Job 41,22.

וְחָרוּץ Dan 9,25.

בֶּחָרוּץ Jes 28,27.

בַּחֲרֻצוֹת [חֲרֻצוֹת] *pl.* Am 1,3.

II חָרוּץ

aurum.

נאמר על הזהב, כעין בֶּצֶר (ע״ש) על המתכת וכטעם דהבא פריכא (ולד״ק ע״ש צבעו); ובא רק בדבור המליצי.

Ps 68,14 ‖ Prv 12,27.

וְחָרוּץ Zach 9,3.

מֵחָרוּץ Prv 8,10.19.16,16.

וּמֵחָרוּץ Prv 3,14.

III חָרוּץ

acer, sollers, sedulus.

כבר מבאר לעיל; להרד״ק עשה מלאכתו במשפט, ולד״א זרוז וחָלוּץ (שמתניו חגורים

הַדִּבּוּר ובערבית יֵאָמֵר רק על האִלֵּם, וחז״ל הזכירו חרש שאינו שומע ואינו מדבר. השבעים קורין בש״א סוף פסוק כ״ז ויהי כְּמַחֲרִישׁ, ומחברין אותו לראש קאפ׳ י״א, וכן בישעיה מ״א א׳ החרישו בדלי״ת ת׳ רי״ש(!), ומקביל אל יחליפו כח (וי״ג הָחִישׁוּ), ובצפניה ג׳ י״ז יְחַדֵּשׁ אהבתו.

תֶּחֱרָשׁ, תֶּחֱרַשׁ *2 impf.* Ps 28,1. 35,22.39,13.83,2.109,1.

יֶחֱרָשׁ [יֶחֱרַשׁ *3 impf.* Ps 50,3.

תֶּחֱרַשְׁנָה *3 pl. f.* Mich 7,16.

הֶחֱרַשׁ *Hi. 3 perf.* Nu 30,15.

וְהֶחֱרִישׁ, וְהֶחֱרַשׁ Gn 34,5 ‖ Nu 30,5.8.12.

הֶחֱרַשְׁתִּי *1 perf.* Ps 32,3 ‖ Esth 7,4.

וְהֶחֱרַשְׁתִּי Ps 50,21.

וְהֶחֱרִישׁוּ *3 pl.* 2R 18,36.

מַחֲרִישׁ *pt.* Gn 24,21 ‖ Prv 17,28.

כְּמַחֲרִישׁ 1S 10,27.

מַחֲרִשִׁים *pl.* 2S 19,11.

הַחֲרֵשׁ *inf. abs.* Nu 30,15 ‖ Job 13,5 ‖ Esth 4,14.

הַחֲרֵשׁ *imper.* Jud 18,19 ‖ Job 33,31.32.

הַחֲרִישִׁי *f.* 2S 13,20.

הַחֲרִישׁוּ *pl. m.* Jes 41,1 ‖ Job 13,13.

אַחֲרִישׁ, אַחֲרִשׁ *1 impf.* Jes 42,14 ‖ Jer 4,19 ‖ Job 6,24.13,19.41,4.

תַּחֲרִישׁ *2 impf.* Hab 1,13.

תַּחֲרֵשׁ *juss.* 1S 7,8.

תַּחֲרִישִׁי *f.* Esth 4,14.

יַחֲרִישׁ *3 impf.* Nu 30,15 ‖ Zeph 3,17 ‖ Prv 11,12.

תַּחֲרִישׁוּן, תַּחֲרִשׁוּן *2 pl.* Ex 14,14 ‖ Job 13,5.

יַחֲרִשׁוּ *3 pl.* Job 11,3.

וַיַּחֲרִישׁוּ, וַיַּחֲרִשׁוּ Jes 36,21 ‖ Jer 38,7 ‖ Neh 5,8.

הִתְחָרֵשׁ] וַיִּתְחָרְשׁוּ *Hith. 3 impf. pl.* Jud 16,2.

חֵרֵשׁ

surdus.

Ex 4,11 ‖ Lev 19,14 ‖ Ps 58,5.

חָרַר] חָרָה *3 perf. f.*

arere, arefieri; ardere, adustum esse; *Ni.* ira exardescere. *Pi.* accendere.

אח אל חרה, ענינו הבערה, והיובש והכליון מפני חֹם האש.

Job 30,30.

וְחָרָה Ez 24,11.

חָרוּ *3 perf. pl.* Jes 24,6.

נִחַר, נָחָר *Ni. 3 perf.* Jer 6,29 ‖ Ez 15,4.

נִחַר Ps 69,4.

נִחָרוּ *3 pl.* Ps 102,4.

וַיֵּחָר *3 impf.* Ez 15,5.

יֵחָרוּ *pl.* Ez 24,10.

חִרְחֵר] לְחַרְחַר־ *Pilp. inf.* Prv 26,21.

חֲרֵרִים *pl.*

loca arida, sole adusta.

חרב ויבש מחם השמש, וענת רצפים בדרז״ל חֲרָרָה.

Jer 17,6.

חַרְחֻר] וּבַחַרְחֻר

febris ardens.

קדחת בֹּעֶרֶת.

Dt 28,22.

——cf. חָרָה; v. n. pr.——

חֹרִים v. חור II p. 216ª.

חֶרֶשׂ, חֶרֶשׂ

testa, argilla, vas testaceum. Conf. חֶרֶס.

בדרז״ל חרס, וכן שער החרסות.

Lev 6,21.11,33.14,5.*50*.15,12 ‖ Nu 5,17 ‖ Jes 30,14.45,9 ‖ Jer 19,1.32,14 ‖ Prv 26,23 ‖ Job 2,8.41,22 ‖ Thr 4,2.

כַּחֶרֶשׂ Ps 22,16.

חֲרָשִׂים] חַרְשֵׂי *pl. cs.* Jes 45,9.

חֲרָשֶׂיהָ *suff.* Ez 23,34.

——v. n. pr. קִיר־ח׳——

I °חָרַשׁ

tacere, silere; surdum esse; quietum manere.

בסורית מורה על אטימת האזנים וגם על חסרון

כהוראת השרש בארמית); יש מחברין לזה גם חרוץ דמשלי י״ב כ״ז.

Prv 21,5.

חָרוּץ, חָרֻצִים *pl.* Prv 10,4.12,24.13,4.

חָרִיץ] חֲרִצֵי *pl. cs.*

segmentum (*Vulg.* formella casei); tribulum.

הגבינות נקראו חרצי הֶחָלָב ע״ש שנעשו חתיכות חתיכות, וחריצי הברזל כחרצות דלעיל.

1S 17,18.

וּבַחֲרִצֵי, וּבַחֲרִיצֵי 2S 12,31 ‖ 1Ch 20,3.

——v. n. pr.——

חַרְצָן] מֵחַרְצַנִּים *pl.*

vinacea, grana uvarum.

כבר נחלקו חז״ל אם החרצנים הגרעינים והזג הקליפה או להפך; ולדעת שד״ל הרצנים הם ענבים שכבר נדרכו ונעשה מהם יין, והוא כולל הקליפה והגרעינים שבתוכה, וזג הוא הגרעין לבדו (ע׳ משתדל); וטעם השם אם מפני שכבר כתותים וכרותים או מפני ההריפות והקיודא שלהם, והגר״ן הוא נר״ן המשקל.

Nu 6,4.

? חַרְצֹב] חַרְצֻבּוֹת *pl.*

vincula; tormenta, dolores.

זה דישעיה מעיד על זה דתהלים שהוראתו קשרים ומוסרות, ובא גם על יסורים ותחלואים (כקורבת אסר ויסר), ויש דוגמתו בערבית בהפך אתוֹן, ובנערותי פרסמתי דעתי (במ״ע הצפירה) שהוא מֻרכב מן חָרָה וְצָבָה, שתי ראשי כל מרעין בישין: הצטמקות הגוף או תפיחתו. להרמבמ״ן למותם כמו לימותם, ויש מחלקין וקורין לָמוֹ, תָּם, אמנם תם נאמר תמיד רק במובן המוסרי.

Jes 58,6 ‖ Ps 73,4.

חָרַק

stridere dentibus.

שריקת השִּׁנַּיִם מכעס וקצף, וכן הוא בערבית, סורית ובדרז״ל. וַיַּחַרְקוּ נסוגה הנגינה אחור שתי הברות ובאה במקום הגעיא.

Job 16,9.

וְחֹרֵק *pt.* Ps 37,12.

חָרֹק *inf. abs.* Ps 35,16.

יַחֲרֹק *3 impf.* Ps 112,10.

וַיַּחַרְקוּ (נס״א) *3 impf. pl.* Thr 2,16.

הַחֹרֵשׁ Jes 28,24.
חֹרְשִׁים *pl. f.* Ps 129,3.
חֹרְשֵׁי *cs.* Job 4,8.
חֹרְשׁוֹת *pl. f.* Job 1,14.
וְלַחֲרֹשׁ *inf. cs.* 1S 8,12.
תַּחֲרֹשׁ *2 impf.* Dt 22,10.
יַחֲרֹשׁ, יַחֲרוֹשׁ *3 impf.* Jes 28,24 ‖ Hos 10,11 ‖ Am 6,12 ‖ Prv 20,4.
נֶחֱרַשׁ] תֵּחָרֵשׁ *Ni. 3 impf. f.* Jer 26,18 ‖ Mich 3,12.

חָרִישׁ

aratio, tempus arandi.
Gn 45,6.

בֶּחָרִישׁ Ex 34,21.
חֲרִישׁוֹ *suff.* 1S 8,12.

מַחֲרֵשָׁה] מַחֲרֵשָׁתוֹ *suff.*

sarculum, vomer.

כלי החרישה; י״נ חֶרְמֵשׁוֹ ת׳ מַחֲרַשְׁתּוֹ, וכ״ת הסורי (דתרתי למה לי?)

1S 13,20.

מַחֲרֶשֶׁת] מַחֲרַשְׁתּוֹ *suff.* 1S 13,20.
לַמַּחֲרֵשׁוֹת *pl.* 1S 13,21.

חָרַת] חָרוּת *pt. pass.*

insculpere.

אח להולך לפניו ולכל הדומים לו במבטא.

Ex 32,16.

חֲרוּשָׁה (= חֲרוּתָה) Jer 17,1.

——v. n. pr. יַעַר חֶרֶת——

חָשַׁב

putare; magni aestimare; imputare; cogitare, excogitare (*pt.* artifex); computare, reputare; *Hith.* enumerare se.

הוראתו ידועה לכל חשב, וכן הוא בערבית, בסורית ובכושית. לר״ק עיקר הוראתו חִבּוּר ורכיסה (קאָמביניערען) וזה טעם השם חֵשֶׁב. י״נ בתהלים מ׳ י״ח: אדני הושה לי. מדהי״ב ותרגום השבעים משמע שבמ״ב י׳ כ״א באו שתי נוסחאות כאחת.

1S 18,25 ‖ Jes 33,8 ‖ Jer 49,20.*50*,*45* ‖ Thr 2,8 ‖ Esth 8,3.9,24.25.
וְחָשַׁב 2S 14,14 ‖ Jer 49,30.

הֶחֱרִישׁ] מַחֲרִישׁ *Hi. pt.* 1S 23,9.

חָרָשׁ

sculptor lapidum; artifex, faber.

חָרָשֵׁי צִירִים דישעיה פי׳ הראב״ע מן ציר שלוח, רש״י פי׳ כמו צִיּוּרִים והרד״ק מן צירים וחבלים כעין השם עֲצַבִּים (ואולי יצרים כלומר יצרי פסל, ועצבים מן ידיך עצבוני), וי״ג חַרָשֵׁי יֹצְרִים בעבור שאמור בפסוק ט״ז: הוי רב את־יצרו חרש את־חרשי אדמה. השבעים קורין מ״ד י״א וְחָרָשִׁים המה, וחָרָשֵׁי צִירִים מתרגמין יֶחֶרְשׁוּ (בִי) אִיִּים!!

Ex 35,35.23 ‖ Dt 27,15 ‖ Jes 40,19.20.41,7.54,16 ‖ Jer 10,3.9 ‖ Hos 8,6.

וְחָרָשׁ 1S 13,19.
הֶחָרָשׁ 2R 24,14 ‖ Jer 24,1.
וְהֶחָרָשׁ 2R 24,16 ‖ Jer 29,2.
חָרַשׁ *cs.* Ex 28,11 ‖ Jes 44,12.13.
חָרָשִׁים *pl.* Hos 13,2 ‖ Zach 2,3 ‖ 1Ch 29,5.
וְחָרָשִׁים Jes 44,11 ‖ 2Ch 24,12.
לֶחָרָשִׁים 2R 22,6 ‖ 2Ch 34,11.
וְלֶחָרָשִׁים Esr 3,7.
חָרָשֵׁי *cs.* Jes 45,16 ‖ Ez 21,36.
וְחָרָשֵׁי 2S 5,11 ‖ 1Ch 14,1.22,15 (14).
לְחָרָשֵׁי 2R 12,12 ‖ 2Ch 24,12.

חֶרֶשׁ] חֲרָשִׁים *pl. t.*

artificium.
Jes 3,3 ‖ 1Ch 4,14.

חֲרֹשֶׁת] וּבַחֲרֹשֶׁת

fabricatio lignorum, lapidum.
Ex 31,5.*35,33*.

——v. n. pr.——

III חָרַשׁ] חָרְשׁוּ *3 perf. pl.*

arare.

החורש חורץ, פלח ובקע בארץ. י״נ בעמוס: אם־יחרש בַּבָּקָר יָם.

Ps 129,3.

חֲרַשְׁתֶּם *2 perf. pl.* Jud 14,18 ‖ Hos 10,13.
חֹרֵשׁ, חוֹרֵשׁ *pt.* 1R 19,19 ‖ Am 9,13.

וְחֵרֵשׁ Jes 42,19.
כְּחֵרֵשׁ Ps 38,14.
חֵרְשִׁים *pl.* Jes 35,5.
וְחֵרְשִׁים Jes 43,8.
הַחֵרְשִׁים Jes 29,18.42,18.

חֶרֶשׁ

silentium, tacite.
Jos 2,1.

חֲרִישִׁי] חֲרִישִׁית

tranquillus; *al.* aestuosus, fervidus.

רוח שאון שמחרשת אזנים, או בהפך שלא היתה חזקה, כטעם חרש דמרגלים; ואולי יש לחברו עם חרש השלישי, וכבדרז״ל רוח פסקנית (שניידינג).

Jon 4,8.

חֹרֶשׁ] וְחֹרֶשׁ

silva (aspretum).

יער עב ומצל (כמו שיאמר הרוסי лѣсъ глухой); לפי השבעים יש לגרום בישעיה: כעזובת הַחֹרֶשׁ וְהָאָמִיר (ע׳ ת״י). לר״ק חֹרְשָׁה שם מקום.

Ez 31,3.

הַחֹרֶשׁ Jes 17,9.
חֹרְשָׁה (al. n. pr.) *acc.* 1S 23,16.
בַּחֹרְשָׁה 1S 23,15.18.19.
חֳרָשִׁים] וּבֶחֳרָשִׁים *pl.* 2Ch 27,4.

——v. n. pr.——

II חָרַשׁ] חֹרֵשׁ *pt.*

incidere, insculpere; fabricari; *met.* machinari, meditari, cogitare.

נאמר על האומן חרש והשב, החורץ וקורץ מן הגלמים כלים מכלים שונים, ובהשאלה על החרש והשב רעה בנכלי תרמיתו וכורה שוחה על רעהו. אולי יש לגרום בבראש׳: לטש כלי חֹרֵשׁ נחשת וברזל (רמז על שלש התקופות בקורות הרשת המעשה), וריה״ל נורם ראש כל־חרש.

Gn 4,22 ‖ 1R 7,14 ‖ Prv 6,14.18.
חֹרְשִׁים] חֹרְשֵׁי *pl. cs.* Prv 12,20.14,22².
חָרוּשׁ] חֲרוּשָׁה *pt. pass. f.* Jer 17,1.
תַּחֲרֹשׁ *2 impf.* Prv 3,29.

חֲשָׁבָהּ *suff.* Gn 50,20.
חָשַׁבְתָּ *2 perf.* Job 35,2.
חֲשַׁבְתָּה 2S 14,13.
וְחָשַׁבְתָּ Ez 38,10.
חָשַׁבְתִּי *1 perf.* Jer 18,8.
חָשְׁבוּ, חָשָׁבוּ *3 pl.* Jer 11,19. 48,2‖Am 6,5‖Ps 10,2.21,12.140,3.5.
חֲשַׁבְתֶּם *2 perf. pl.* Gn 50,20.
חֲשַׁבְנֻהוּ *1 pl. suff.* Jes 53,3.4.
חוֹשֵׁב, חֹשֵׁב *pt.* Ex 26,1.*36*,8. 31.28,6.*39*,3.15.*39*,8.36,35 ‖ Jer 26,3.*36*,3.29,11 ‖ Mich 2,3 ‖ Nah 1,11‖2Ch 26,15.
וְחֹשֵׁב Ex 35,35.38,23‖Jer 18,11.
חֹשְׁבִים *pl.* Neh 6,2.6.
הַחֹשְׁבִים Jer 23,27‖Ez 11,2.
חֹשְׁבֵי *cs.* Mich 2,1‖Ps 35,4.
וְחֹשְׁבֵי Ex 35,35.
וּלְחֹשְׁבֵי Mal 3,16.
לַחְשֹׁב *inf. cs.* Ex 31,4 ‖ Prv 16,30.
וְלַחְשֹׁב Ex 35,32‖2Ch 2,13.
וַתַּחְשְׁבֵנִי [תַּחְשֹׁב *2 impf. suff.* Job 13,24.
יַחְשָׁב־, יַחְשֹׁב *3 impf.* 2S 19,20‖Jes 10,7‖Ps 32,2.36,5.43,18 ‖ Job 41,19.24.
יַחְשְׁבֵנִי *suff.* Job 33,10.
וַיַּחְשְׁבֵנִי Job 19,11.
וַיַּחְשְׁבֶהָ Gn 15,6.38,15‖1S 1,13.
תַּחְשֹׁב *3 impf. f.* Ps 52,4.
וְנַחְשְׁבָה *1 pl.* Jer 18,18.
תַּחְשְׁבוּ, תַּחְשֹׁבוּ *2 pl.* Zach 7,10.8,17‖Job 6,26.
תַּחְשְׁבֻנִי *suff.* Job 19,15.
יַחְשְׁבוּ, יַחְשֹׁבוּ *3 pl.* Jes 13,17‖Ps 41,8‖Dan 11,25.
יַחֲשֹׁבוּן [יַחְשְׁבוּן Ps 35,20.
וְנֶחְשַׁב *Ni. 3 perf.* Nu 18,27.30.
נֶחְשַׁבְתִּי *1 perf.* Ps 88,5.
נֶחְשְׁבוּ, נֶחְשָׁבוּ *3 pl.* Jes 5,28. 40,15.17 ‖ Hos 8,12 ‖ Job 41,21 ‖ Thr 4,2‖Neh 13,13.

נֶחְשַׁבְנוּ *1 pl.* Gn 31,15 ‖ Ps 44,23‖Job 18,3.
נֶחְשָׁב *pt.* 1R 10,21 ‖ Jes 2,22 ‖ 2Ch 9,20.
יֵחָשֵׁב *3 impf.* Lev 7,18.17,4.25,31‖2R 22,7‖Jes 29,16.17.32,15‖Prv 17,28.
תֵּחָשֵׁב, תֵּחָשֵׁב *f.* Dt 2,20 ‖ Jos 13,3‖2S 4,2‖Prv 27,14.
וַתֵּחָשֶׁב Ps 106,31.
יֵחָשְׁבוּ *3 pl.* Dt 2,11.
וְחִשַּׁב *Pi. 3 perf.* Lev 25,27.50.52.27,18.23.
חִשְּׁבָה *f.* Jon 1,4.
חִשַּׁבְתִּי *1 perf.* Ps 77,6.119,59.
מְחַשֵּׁב *pt.* Prv 24,8.
וָאֲחַשְּׁבָה *1 impf.* Ps 73,16.
וַתְּחַשְּׁבֵהוּ [תְּחַשֵּׁב *2 impf. suff.* Ps 144,3.
יְחַשֵּׁב *3 impf.* Prv 16,9 ‖ Dan 11,24.
תְּחַשְּׁבוּן *2 pl.* Nah 1,9.
יְחַשְּׁבוּ *3 pl.* 2R 12,16‖Hos 7,15.
יִתְחַשָּׁב [הִתְחַשֵּׁב *Hith. 3 impf.* Nu 23,9.

חֵשֶׁב

cingulum summi sacerdotis.
בטעם השם ע' לעיל, וכן אֵזוֹר מן אָסַר.
Ex 28,28.39,21.
וְחֵשֶׁב Ex 28,8.*39,5*.
בְּחֵשֶׁב Ex 29,5‖Lev 8,7.
לְחֵשֶׁב Ex 28,27.29,20.

חֶשְׁבּוֹן

intelligentia; ratio; *al.* supputatio.
Eccl 7,27.
וְחֶשְׁבּוֹן Eccl 7,25.9,10.

חִשְּׁבֹנוֹת [חִשָּׁבוֹן *pl.*

malae artes, machinationes; machinae bellicae, tormenta.
יֵאָמֵר על תחבולות ערמה ועל כלי הירִיה הנעשים בתחבולות ובחשבון.
Eccl 7,29‖2Ch 26,15.

מַחֲשָׁבָה

cogitatio, consilium; *opus ingeniosum.*
בא על שני משקלים.
Jer 18,11.49,30.
מַחֲשָׁבֶת, מַחֲשֶׁבֶת Ex 35,33‖Ez 38,10‖Esth 8,5‖2Ch 2,13.26,15.
מַחֲשַׁבְתּוֹ *suff.* Esth 8,3.9,25.
מַחֲשָׁבוֹת, מַחֲשָׁבֹת Ex 31,4.35,32.35 ‖ 2S 14,14 ‖ Jer 11,19.18,18 ‖ Prv 15,22.19,21.20,18‖Dan 11,25‖1Ch 28,9.
הַמַּחֲשָׁבֹת *pl.* Jer 29,11.
מַחְשְׁבוֹת, מַחְשְׁבֹת *cs.* Gn 6,5 ‖ Jes 59,7 ‖ Jer 4,14.29,11.51,29 ‖ Mich 4,12 ‖ Ps 33,10.11.94,11 ‖ Prv 6,18.12,5.15,26.21,5 ‖ Job 5,12‖1Ch 29,18.
מַחְשְׁבוֹתַי *suff.* Jes 55,8.
וּמַחְשְׁבֹתַי Jes 55,9.
מַחְשְׁבוֹתֵנוּ Jer 18,12.
מַחְשְׁבֹתֶיךָ Ps 92,6‖Prv 16,3.
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ Ps 40,6.
מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם Jes 55,8 ‖ Job 21,27.
מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם Jes 55,9.
מַחְשְׁבֹתָיו Jes 55,7‖Dan 11,24.
וּמַחְשְׁבוֹתָיו Jer 49,20.*50,45*.
מַחְשְׁבוֹתָם, מַחְשְׁבֹתָם Jer 6,19‖Ps 56,6‖Thr 3,60.61.
מַחְשְׁבֹתֵיהֶם Jes 59,7.65,2.
וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם Jes 66,18.
——v. ch. et n. pr.——

I חָשָׁה [לַחֲשׁוֹת *inf. cs.*

silere, nihil facere.
ענינו דומיה ושתיקה, וההפעיל בנחמיה ח' י"א הוא פועל יוצא; ויֵ"נ בישעיה נ"ז י"א הלא אני מחשה ומֵעֹלָם (ומתעלם), או מַחְסֶךְ מעולם.
Eccl 3,7.
אֶחֱשֶׁה *1 impf.* Jes 62,1.65,6.
תֶּחֱשֶׁה *2 impf.* Jes 64,11 ‖ Ps 28,1.
יֶחֱשׁוּ *3 pl.* Jes 62,6.

וַיֶּחֱשׁוּ Ps 107,29.

הֶחֱשֵׁיתִי [הֶחֱשָׁה *Hi. 1 perf.* Jes 42,14‖Ps 39,3.

מַחְשֶׁה *pt.* Jes 57,11.

מַחְשִׁים *pl.* Jud 18,9 ‖ 1R 22,3 ‖ 2R 7,9‖Neh 8,11.

הֶחֱשׁוּ [הַחֲשֵׁה *imper. pl.* 2R 2,3.5.

II חָשָׁה] *3 impf. f.* וַתָּחַשׁ

festinare (al. rad. חוּשׁ).

כבר הובא בשרש חוש, ומפני החשש לד״ק הוצג גם כאן.

Job 31,5.

חָשַׂךְ, חָשֵׂךְ

continere; retinere, cohibere; denegare, recursare, servare; parcere, reservare.

מניעה ועצירה מן איזה פעולה ועם זה שמירה והצלה בחמלה, וכן בסורית ובתדמורית (פלמירית), ובדרז״ל חסך הכתוב, מפני הסכון. בספרים מדויקים ביחזקאל ל׳ י״ח חָשַׂךְ היום (כלומר אור היום) אך יונתן והשבעים תרגמו חָשַׁךְ בימין; השבעים קורין במשלי כ״ד י״א: אַל־תהשוך. בקצת נוסחאות בעזרא ט׳ י״ג: חָשַׁבְתָּ ת׳ חָשַׂכְתָּ. יתכן כי חָשָׂךְ דישעיה הוא שֵׁם ע״מ עָמָל ולא פעל באס״ף.

Gn 39,9‖1S 25,39 ‖ 2S 18,16‖2R 5,20‖Jes 14,6 ‖ Ez 30,18 ‖ Ps 78, 50.

חָשַׂכְתָּ *2 perf.* Gn 22,12.16‖Esr 9,13.

חָשַׂכְתִּי *1 perf.* Job 38,23.

חָשָׂכוּ, חָשָׂכוּ *3 pl.* Jer 14,10 ‖ Job 30,10.

חוֹשֵׂךְ *pt.* Prv 13,24.17,27.

וְחֹשֵׂךְ Prv 10,19.11,24.

חֲשֹׂךְ *imper.* Ps 19,14.

אֶחֱשָׂךְ(־) [אֶחְשֹׂךְ *1 impf.* Job 7,11.

וָאֶחְשֹׂךְ Gn 20,6.

תַּחְשֹׂךְ, תַּחְשׂוֹךְ *2 impf.* Jes 58,1‖Prv 24,11.

תַּחְשֹׂכִי [תַּחְשְׂכִי *f.* Jes 54,2.

יַחְשֹׂךְ *3 impf.* Prv 21,26 ‖ Job 16,5.33,18.

נֶחְשָׂךְ [יֵחָשֵׂךְ, יֵחָשֵׂךְ *Ni. 3 impf.* Job 16,6.21,30.

חָשַׂךְ(?)

intermissio; lenitas, indulgentia.

Jes 14,6.

חָשַׁךְ

obscurum, obscuratum esse; *Hi.* obscurare, obscurum esse.

הוראתו ידועה, ואולי יש לחברו עם חשק במובן כסוי וקשור (פערהיללט), ע״כ בא חַשְׁרַת ת׳ חָשְׁכַת, ולהאברבנאל יְחֻבר עם חָשַׁךְ ע״ש העדר האור; י״ג בישעיה סַהַר ואור; השבעים קורין במיכה וַחֲשֵׁכָה לכם, ומתאים עם לילה, ומתרגמין מחשיך עצה דאיוב כמו מחשיך, כלומר מְכַסֶּה.

Jes 5,30.13,10 ‖ (Ez 30,18) ‖ Job 18,6‖Thr 4,8.

וְחָשְׁכָה *3 perf. f.* Mich 3,6.

חָשְׁכוּ *3 pl.* Thr 5,17.

וְחָשְׁכוּ Eccl 12,3.

תֶּחְשַׁךְ *3 impf. f.* Eccl 12,2.

וַתֶּחְשַׁךְ Ex 10,15.

יֶחְשְׁכוּ [יֶחְשַׁךְ *3 pl.* Job 3,9.

תֶּחְשַׁכְנָה *f.* Ps 69,24.

הֶחְשִׁיךְ *Hi. 3 perf.* Am 5,8.

וְהַחֲשַׁכְתִּי *1 perf.* Am 8,9.

מַחְשִׁיךְ *pt.* Job 38,2.

יַחְשִׁיךְ, יַחְשִׁךְ *3 impf.* Jer 13, 16‖Ps 139,12.

וַיַּחְשִׁךְ Ps 105,28.

חֹשֶׁךְ

tenebrae; *met.* miseria, ignorantia, tristitia; improbitas.

השבעים קורין באיוב כ״ב י״א: אוֹרְךָ חָשַׁךְ (וכן משמע מתרגום הפשיטא), ובקהלת ה׳ ט״ז בחשך וָאֵבֶל, ואולי יש לגרוס בחשך יֵלֵךְ; או כמו בחשֶׁךְ בשמאל, כלומר יַקְמִץ באכילתו ובטנו תחסר.

Ex 10,21[2].22‖Dt 4,11‖2S 22,12‖ Jes 5,20.30. 42,7.45,3.7.19.59,9 ‖ Ez 32,8 ‖ Joel 2,2 ‖ Am 5,18.20‖ Nah 1,8 ‖ Zeph 1,15 ‖ Ps 18,12. 35,6. 104,20. 105,28. 107,10. 139, 11.12‖Prv 2,13.20,20‖Job 3,4.5. 5,14.10,21.12,22.25. 15,22.23. 30. 17,13.18,18. 19,8. 20,26. 22,11.23, 17.26,10.29,3.34,22.37,19 ‖ Thr 3,2.

וְחֹשֶׁךְ Gn 1,2‖Job 38,19.

הַחֹשֶׁךְ Gn 1,4.18 ‖ Dt 5,20 ‖ Jes 60,2‖Eccl 2,13.11,8.

וְהַחֹשֶׁךְ Ex 14,20.

בַּחֹשֶׁךְ Jos 2,5‖1S 2,9‖Jes 9,1.47, 5.49,9.58,10‖Ez 8,12‖ Mich 7,8‖ Ps 88,13.112,4‖Job 17,13.24,16‖ Eccl 2,14.5,16.

וּבַחֹשֶׁךְ Eccl 6,4[2].

לְחֹשֶׁךְ Jes 5,20‖Joel 3,4.

לַחֹשֶׁךְ Job 28,3.

וְלַחֹשֶׁךְ Gn 1,5.

מֵחֹשֶׁךְ Ps 107,14.

וּמֵחֹשֶׁךְ Jes 29,18.

חָשְׁכִּי *suff.* 2S 22,29‖Ps 18,29.

חֲשֵׁכָה Gn 15,12.

וַחֲשֵׁכָה Jes 8,22.

וַחֲשֵׁכָה (= וְחָשְׁכָה) Mich 3,6.

בַּחֲשֵׁכָה Ps 82,5.

כַּחֲשֵׁיכָה Ps 139,12.

חֶשְׁכַת־ Ps 18,12.

חֲשֵׁכִים *pl.* Jes 50,10.

חָשֹׁךְ] חֲשֻׁכִּים *pl.*

obscurus, ignobilis.

דלת עם־הארץ ת׳ חשיכי עמא, וכן יאמר הרוסי: чернь, чёрный народъ.

Prv 22,29.

מַחְשָׁךְ

tenebrae; *trop.* miseria.

בקצת נוסחאות בתהלים השין בשמאל, וכן בפשיטא, ומתאים עם הִרְחַקְתָּ.

Jes 42,16‖Ps 88,19.

בְּמַחְשָׁךְ Jes 29,15.

בְּמַחֲשַׁכִּים *pl.* Ps 88,7.143,3 ‖ Thr 3,6.

מַחֲשַׁכֵּי־ *cs.* Ps 74,20.

v. chald.

°חָשַׁל] הַנֶּחֱשָׁלִים *Ni. pt. pl.*

debilitatus; *Vulg.* lassus.

יש מחברין אותו עם כשל, ויש עם חלש בהפך אתון, כבארמית.

Dt 25,18.

v. chald.

חַשְׁמַל

metalli genus splendidum (pruna?); LXX ἤλεκτρον.

לפתרוני המלה אין קץ, ועוד לא נתבררה כל צרכה; להאחרונים כמו נְחֹשֶׁת קלל, ויותר נראה שהוא אבן יקרה מתנוצצת ע״י קרני אור כאלו היה אש בתוכה.

Ez 1,27.

הַחַשְׁמַל Ez 1,4.

הַחַשְׁמַלָה Ez 8,2.

חַשְׁמַנִּים *pl.*

pingues i. e. divites.

לרב המפ׳ הוא תאר לאדירים וסגנים מן שמן או מן חשם (במובן התנוצצות „illustres“), אך יותר נראה דעת מנחם שהוא יושבי איזה מדינה, כמו שנמצא במקרא חַשְׁמֹנָה במסעות המדבר וחָשמון ביהודה (ועל שמה נקראו לד״ק המכביים חשמונאים).

Ps 68,32.

—v. n. pr.—

חֹשֶׁן

לרב המפרשים קרוב אל חסן בהוראתו הערבית יקר ותפארת, ע״ש אבני היקר, ויש מחברין אותו עם חֹצֶן (ברוסטטאשע).

Ex 28,4.15.30.

הַחֹשֶׁן Ex 28,22.*23*.23.*26*.*39*,*19*.24.28^2.29,5.39,8.9.15.17.21^2 ‖ Lev 8,8^2.

בְּחֹשֶׁן Ex 28,29.

וְלַחֹשֶׁן Ex 25,7.*35*,*9*.35,27.

חָשַׂף

decorticare, detegere, nudare; haurire de summo.

ענינו גלוי דבר כסוי באיזה אופן שיהיה, ובערבית בהפך אתָן על הפצילה, כבעברית. השבעים קורין בירמיה מ״ט י׳ סָחַפְתִּי ת׳ חָשַׂפְתִּי. חשופי דישעיה ע״פ המסורה הפ״א בפתח ת׳ צירה, וי״נ חֲשׂוּפֵי ביחיד, כשני התארים הקודמים.

Jes 52,10.

חֲשָׂפָהּ *3 perf. suff.* Joel 1,7.

חָשַׂפְתִּי *1 perf.* Jer 13,26.49,10.

וַחֲשׂוּפַי [חָשׂוּף *pt. pass. pl. cs.* Jes 20,4.

חֲשׂוּפָה *f. sing.* Ez 4,7.

חָשֹׂף *inf. abs.* Joel 1,7.

לַחְשֹׂף Hag 2,16.

וְלַחְשֹׂף Jes 30,14.

חֶשְׂפִּי־ *imper. f.* Jes 47,2.

וַיֶּחֱשֹׂף *3 impf.* Ps 29,9.

חֲשִׂיף] חֲשִׂפֵי *pl. cs.*

segregatus grex.

כתרגומו גזרי עזין.

1R 20,27.

מַחְשֹׂף

decorticatio.

Gn 30,37.

—v. n. pr.—

חָשַׁק

concupiscere, delectari, placere; *Pi.* coniungere, cingere.

בארמית ענינו דִּבּוּק וקִשּׁוּר, חבושים ת״י חשוקים, ובדרז״ל: „חשוק שפתיך זו בזו“, ונפש החשק דבֵקה וקשורה בנפש החשוקה. י״ג בישעיה נ״ח י״ז: חָשַׁכְתָּ נפשי.

Dt 7,7.10,15 ‖ 1R 9,19 ‖ Ps 91,14 ‖ 2Ch 8,6.

חָֽשְׁקָה *3 perf. f.* Gn 34,8.

חָשַׁקְתָּ *2 perf.* 38,17.

וְחָשַׁקְתָּ Dt 21,11.

וְחִשַּׁק [חִשַּׁק *Pi. 3 perf.* Ex 38,28.

מְחֻשָּׁקִים [מְחֻשָּׁק *Pu. pt. pl.* Ex 27,17.38,17.

חֵשֶׁק

desiderium, deliciae.

1R 9,1.19 ‖ 2Ch 8,6.

חִשְׁקִי *suff.* Jes 21,4.

וַחֲשֻׁקֵיהֶם, וַחֲשֻׁקֵיהֶם *pl.suff.*

[חָשׁוּק

cincturae, fasciae.

לראב״ע להדביק הווים אל העמודים, ולר״ע ספורנו: עגולים סובבים העמוד באמצעו לנוי.

Ex 27,10.*11*.36,38. 38,10.*11*.12.19.17.

חִשּׁוּק] וְחִשֻּׁקֵיהֶם *pl. suff.*

radii rotae.

ענולת האופן וההגורה שלו או השליבות המקשרות את הענולה (שפייכען).

1R 7,33.

חַשְׁרָה] חַשְׁרַת־ *cs.*

congregatio.

הוראת חשר בערבית ובאשורית קִבּוּץ וחִבּוּר, וקרוב אל קשר; ובתהלים נאמר חֶשְׁכַת (חשקת?) כטעם התקדרו עבים (מ״א י״ח מ״ה).

2S 22,12.

חִשּׁוּר] וְחִשֻּׁרֵיהֶם *pl. suff.*

modiolus rotae.

טבור האופן (נאבע), המחבר וקושר את כֻלּוֹ.

1R 7,33.

חֲשַׁשׁ

gramen siccum, foenum.

הציר יבש, וכן הוא בערבית, וקרוב אל קש ברנִיון המבטא כרפיון החֹמר. לפי ת״י יש לגרוס וחשש להבה יִרְפֶּה.

Jes 33,11.

וַחֲשַׁשׁ Jes 5,24.

—חָתַת v. חִתָּה, חַת—

חָתָה] חֹתֶה *pt.*

capere (ignem, prunas), coacervare; prehendere.

ענינו ידוע, יש מחברין אותו עם חָתַךְ, ויותר נכון לזונו עם חָתַר. יַחְתְּךָ יתכן לגזור מן חָתַת, וכמו יְחִתְּךָ, או יש לגרוס יַחְתָּפְךָ; תַּחַת נערה דמשלי שרשו נָחַת.

Prv 25,22.

לַחְתּוֹת *inf. cs.* Jes 30,14.

הֲיַחְתֶּה *3 impf. interrog.* Prv 6,27.

יַחְתְּךָ *suff.* Ps 52,7.

מַחְתָּה] הַמַּחְתָּה

turibulum, acerra.

Lev 16,12 ‖ Nu 17,11.

מַחְתָּתוֹ *suff.* Lev 10,1 ‖ Nu 16,17^3.18.

מַחְתּוֹת, מַחְתֹּת *pl.* Nu 16,6.17.17,3.4.

הַמַּחְתּוֹת, הַמַּחְתֹּת Ex 38,3 ‖ Nu 4,14.17,2 ‖ 2R 25,15 ‖ Jer 52,19.

וְהַמַּחְתּוֹת 1R 7,50 ‖ 2Ch 4,22.

וּמַחְתֹּתָיו *suff.* Ex 27,3.

מַחְתֹּתֶיהָ Nu 4,9.

וּמַחְתֹּתֶיהָ Ex 25,38.*37*,*23*.

—v. n. pr. יַחַת—

חָתַךְ°] *Ni. 3 perf.* נֶחְתַּךְ

decernere.

כמו נגזר, נחרץ, ובדרז״ל פסק.

Dan 9,24.

חָתַל°

fasciis ligare, obvolvere.

ענינו כריכה, עטיפה והבישה, ובדרז״ל חוּתְלוֹת קליעה של נצרים או גמי.

חָתַל] חֻתַּלְתְּ *Pu. 2 perf. f.* Ez 16,4.

וְהָחְתֵּל *Ho. inf. abs.* Ez 16,4.

חִתּוּל

fascia vulneri obligando.

Ez 30,21.

חֲתֻלָּה] חֲתֻלָּתוֹ *suff.*

fascia, velamen.

Job 38,9.

—v. n. pr.—

חָתַם] חוֹתֵם *pt.*

claudere, sigillo claudere, signare, obsignare; complere, ad finem perducere.

הוראתו ידועה ושגור בדרז״ל, ויש דוגמתו בערבית ובפיניקית. י״ג ביחזקאל חוֹתָם תכנית או חוֹתֵם.

Ez 28,12.

חָתוּם, חָתֻם *pass.* Dt 32,34 ‖ Jes 29,11 ‖ Job 14,17 ‖ Cant 4,17.

הֶחָתוּם Jes 29,11 ‖ Jer 32,11.14 ‖ Neh 10,1.

וַחֲתֻמִים *pl.* Dan 12,9.

הַחֲתוּמִים Neh 10,2.

וְחָתוֹם *inf. abs.* Jer 32,44.

וְלַחְתֹּם *inf. cs.* Dan 9,24².

חֲתוֹם *imper.* Jes 8,16.

וַחֲתֹם Dan 12,4.

וְחִתְמוּ *pl.* Esth 8,8.

וָאֶחְתֹּם *1 impf.* Jer 32,10.

יַחְתּוֹם, יַחְתֹּם *3 impf.* Job 9,7. 33,16.37,7.

וַיַּחְתֹּם Esth 8,10.

וַתַּחְתֹּם *f.* 1R 21,8.

וְנֶחְתָּם *Ni. 3 perf.* Esth 3,12.

וְנַחְתּוֹם *inf. abs.* Esth 8,8.

חִתֵּם] חִתְּמוּ־ *Pi. 3 perf. pl.* Job 24,16.

הֶחְתִּים *Hi. 3 perf.* Lev 15,3.

חֹתָם, חוֹתָם

sigillum.

Ex 28,11.21.36.39,6.14.30 ‖ Jer 22,24 ‖ Job 38,14.41,7.

כַּחוֹתָם Hag 2,23 ‖ Cant 8,6².

חֹתָמְךָ *suff.* Gn 38,18.

בְּחֹתָמוֹ 1R 2,18.

חֹתֶמֶת] הַחֹתֶמֶת Gn 38,25.

—v. chald.—

חָתַן°

affinitatem inire cum aliquo.

הִתְחַתֵּן] וְהִתְחַתַּנְתֶּם *Hith. 2 perf. pl.* Jos 23,12.

הִתְחַתֵּן *inf.* 1S 18,23.

לְהִתְחַתֵּן 1S 18,26.*27*.

וּלְהִתְחַתֵּן Esr 9,14.

הִתְחַתֵּן *imper.* 1S 18,22.

וְהִתְחַתְּנוּ *pl.* Gn 34,9.

תִּתְחַתֵּן *2 impf.* Dt 7,3 ‖ 1S 18,21.

וַיִּתְחַתֵּן *3 impf.* 1R 3,1 ‖ 2Ch 18,1.

חָתָן

sponsus, *puer circumcisus*; gener; affinis.

Gn 19,12 ‖ 1S 18,8 ‖ Jes 62,5 ‖ Jer 7,34.*16*,9.*25*,10.*33*,*11* ‖ Joel 2,16 ‖ Neh 6,18.13,28.

כְּחָתָן Ps 19,6.

כֶּחָתָן Jes 61,10.

חֲתַן *cs.* Ex 4,25.26 ‖ Jud 15,6 ‖ 2R 8,27.

וַחֲתַן 1S 22,14.

חֲתָנוֹ *suff.* Jud 19,5.

חֲתָנִים] חֲתָנָיו *pl. suff.* Gn 19,14².

חֹתֵן

socer.

Ex 18,1.2.*5*.*12*.12.14.17 ‖ Nu 10,29 ‖ Jud 1,16.4,11.

חֹתַנְךָ *suff.* Ex 18,6.

חֹתְנוֹ Ex 3,1.4,18.18,7.24.27 ‖ Jud 19,4.7.9.

לְחֹתְנוֹ Ex 18,8.15.

חֹתֶנֶת] חֹתַנְתּוֹ *suff.*

socrus.

Dt 21,23.

חֲתֻנָּה] חֲתֻנָּתוֹ *suff.*

nuptiae.

Cant 3,11.

חָתַף] יַחְתֹּף *3 impf.*

rapere.

אח אל חטף וקטף.

Job 9,12.

חֶתֶף] כְּחֶתֶף

raptor, praedo, latro.

Prv 23,28.

חָתַר

fodere, perfodere; remigare.

אח אל חָפַר ובא גם בהשאלה על ההשתדלות להשיג את המבֻקש. בקצת ספרים בדה״ב ל״ג י״ג וַיֵּחָתֵר כתיב וַיֵּעָתֶר קרי, וכן משמע מדברי חז״ל שדרשו: עשה לו חתירה וכו׳. י״ג בעמוס ט׳ ב׳ אם־יַחְתְּרוּ בשאול.

Job 24,16.

חָתַרְתִּי־ *1 perf.* Ez 12,7.

חֲתֹר] חֲתָר־ *imper.* Ez 8,8.12,5.

וָאֶחְתֹּר *1 impf.* Ez 8,8.

יַחְתֹּר] יַחְתְּרוּ *3 pl.* Ez 12,12 ‖ Am 9,2.

וַיַּחְתְּרוּ Jon 1,13.

מַחְתֶּרֶת] בַּמַּחְתֶּרֶת

irruptio (furis), effossio.

Ex 22,1 ‖ Jer 2,34.

חָתַת°] חַת

frangi; *metaph.* consternari, pavere, perturbari; *Hi.* frangere, terrere.

ענינו שבירה גופנית או מוסרית, ויש בו גם משמעות פסיקה (פערזאגען), וכן תרגמוהו השבעים בכמה מקומות (ואולי מפני זה בא לרב עם בּוֹשׁ הקרוב אל יבש), ויש דוגמתו בערבית. השבעים קורין בירמיה י״ד ד׳: וַעֲבֹדַת האדמה חתה (חָדֵלָה), ובחבקוק ב׳ י״ז: ושד

בדמות יְחִתֶּךָ; ולולא דמיסתפינא הייתי קורא והיתן (ודגים) מן הערבית حيتان, וזה בעבור שאמר: ותעשה אדם כדגי הים... יגרהו בחרמו וגו׳.

Jer 50,2.

חַתָּה *3 perf. f.* Jer 14,4.48,20.39.

וְחַתָּה Jer 48,1.

חַתּוּ *3 pl.* 1R 19,26‖Jes 37,27‖Jer 8,9.50,2‖Job 32,15.

וְחַתּוּ Jes 20,5.31,9‖Ob 9.

וָחַתּוּ Jer 50,36.

וָחֹתּוּ *imper. pl.* Jes 8,9².

חַתִּים *pt. pl.* 1S 2,4‖Jer 46,5.

נִחַת *Ni. 3 perf.* Mal 2,5.

אֵחַתָּה *1 impf.* Jer 17,18.

תֵּחָת, תֵּחַת *2 impf.* Dt 1,21. 31,8‖Jos 1,9.8,1‖Jer 1,17.30,10. *46,27*‖Ez 2,6.3,9‖1Ch 22,13(12). *28,20.*

יֵחַת, יֵחָת *3 impf.* Jes 7,8.30, 31.31,4‖Job 39,22.

תֵּחַת [תֵּחָת *f.* Jes 51,6.

תֵּחַתּוּ, תֵּחָתּוּ *2 pl.* Jos 10,25‖Jes 51,7‖Jer 10,2‖2Ch 20,15.*32,7.*20,17.

יֵחַתּוּ *3 pl.* 1S 2,10‖Jer 10,2.17, 18.23,4‖Job 21,13.

וַיֵּחַתּוּ 17,11.

חִתַּת [וְחִתַּתַּנִי *Pi. 2 perf. suff.* Job 7,14.

חִתְּתָה *3 f.* Jer 51,56.

הַחַת [הַחִתֹּתָ *Hi. 2 perf.* Jes 9,3.

וְהַחְתַּתִּי *1 perf.* Jer 49,37.

אֲחִתְּךָ *1 impf. suff.* Jer 1,17.

יְחִתֵּנִי *3 impf. suff.* Job 31,34.

יְחִיתַן (= יְחִתַּן?) Hab 2,17.

חַת] חַתִּים *adj.(?) pl.*

fractus, *met.* pavidus.

1S 2,4.

חַת] חַת

pavor, timor.

שֵׁם על משקל עֵם.

Job 41,25.

חִתְּכֶם *suff.* Gn 9,2.

חִתָּה] חִתַּת *cs.*

terror.

Gn 35,5.

מְחִתָּה

excidium, ruina; consternatio, pavor.

Ps 89,41‖Prv 10,14.13,3.18,7.

וּמְחִתָּה Prv 10,29.*21,15.*

לִמְחִתָּה Jer 17,17.

וְלִמְחִתָּה Jer 48,39.

וּמִמְּחִתָּה Jes 54,14.

מְחִתַּת *cs.* Prv 10,15.14,28.

חִתִּית

pavor.

Ez 32,23.27.

חִתִּיתוֹ K., חִתִּיתִי Q. *suff.* Ez 32,32.

חִתִּיתָם Ez 26,17.32,24.25.26.

בְּחִתִּיתָם Ez 32,30.

חַתְחַת] וְחַתְחַתִּים *pl.*

pavidi, timidi; *al.* terrores.

Eccl 12,5.

חֲתַת

consternatio, terror.

Job 6,21.

—v. n. pr.—

חֹסֶן כָּל־חֶמְדָּה שְׂפַת תּוֹרָה אֹצֶרֶת,
חָכְמָה וְחֵקֶר חֲרוּתִים בְּעֵט בַּרְזֶל וְעֹפֶרֶת!

ט

טֵאטֵא v. טֵאטֵא°

lutum everrere.

לד״ק פעל נגזר מן השם טיט ומזה מַטְאֲטֵא, יעה המנקה ומכבד, ובגמרא מְחַרְיָא שמפנה את החראים והדמן; וריב״ל (בתולדות שם מתאמץ להוכיח ששרשו טאה אח אל טעה, תעה, דאה במובן פניה וסבוב, וכדרך שבא הפעל „קעהרען״ בגרמנית על הפניה לצדדין ועל פִּנּוּי, כִּבּוּד ונקיון הבית, וטעם הכתוב ע״ד: וּבִעַרְתִּי אחרי בית ירבעם כאשר יבער הגלל עד תֻּמּוֹ (מ״א י״ד י׳).

וְטֵאטֵאתִיהָ (al. וְטֵ׳) *Pi. 1 perf. suff.* Jes 14,23.

מַטְאֲטֵא] בְּמַטְאֲטֵא

everriculum.

„לא הוו ידעי רבנן מאי וטאטאתיה וג׳, יומא חד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לחברתה שקולי טאטיתא וטאטא ביתא״ (ר״ה כ״ו, ע״ב).

Jes 14,23.

—conf. טִיט—

טָבַח] וּטְבָחוֹ *3 perf. suff.*

mactare, occidere, trucidare.

אח אל זבח, ויש דוגמתו בסורית, בצורית, באשורית ובכושית; בערבית הוראתו בשול.

Ex 21,37.

טָבְחָה *3 f.* Prv 9,2.

טָבַחְתָּ *2 perf.* Thr 2,21.

טָבַחְתִּי *1 perf.* 1S 25,11.

טָבוּחַ *pt. pass.* Dt 28,31.

טְבֹחַ *inf. cs.* Ez 21,15.

לִטְבוֹחַ Jer 11,19.25,34.51,40‖Ps 37,14.

וּטְבֹחַ *imper.* Gn 43,16.

טֶבַח

mactatio pecudum; caedes; pecudes mactatae, epulae.

Gn 43,16‖Ez 21,15‖Prv 7,22.

וְטֶבַח Jes 34,6.

לְטֶבַח, לְטֶבַח Ez 21,20.33.

לַטֶּבַח, לַטֶּבַח Jes 34,2.57,7.65, 12‖Jer 48,15.50,27.

טִבְחָהּ *suff.* Prv 9,2.

טִבְחָה Ps 44,23.

לְטִבְחָה Jer 12,3.

טִבְחָתִי *suff.* 1S 25,11.

מַטְבֵּחַ Jes 14,21.

טַבָּח] הַטַּבָּח

coquus, satelles regius, cuius erat supplicia sumere.

שר הטבחים הוא הראש והממונה על מבשלי המלך, כשר המשקים ואופים, וי״ת רב קטוליא, וכן משמע מדניאל ב׳ י״ד שהיה ממונה גם להמית הרוגי מלכות.

1S 9,24.

לַטַּבָּח 1S 9,23.

טַבָּחִים *pl.* 2R 25,8.10.11.12.15. 18.20 ‖ Jer 39,9.10.11.13.40,1.41, 10.43,6.52,12.15.16.26.30.40,2.5. 52,14.19.24.

הַטַּבָּחִים Gn 37,36. 39,1.40,3.41, 10.4.41,12.

טַבָּחָה] לְטַבָּחוֹת *f. pl.* 1S 8,13.

—v. ch. et n. pr.—

טָבַל] וְטָבַל

tingere, immergere, se immerger.

הוראתו ידועה וקרוב אל טָבַע וצָבַע; ובדרז״ל שגור גם השם טְבִילָה.

Lev 4,6.17.14,6.16.51 ‖ Nu 19,18.

וְטָבַלְתְּ *2 perf. f.* Ruth 2,14.

וּטְבַלְתֶּם *2 pl.* Ex 12,22.

וְטֹבֵל *pt.* Dt 33,24.

תִּטְבֹּל] תִּטְבְּלֵנִי *2 impf. suff.* Job 9,31.

וַיִּטְבֹּל *3 impf.* Lev 9,9 ‖ 1S 14, 27 ‖ 2R 5,14.8,15.

וַיִּטְבְּלוּ *3 pl.* Gn 37,31.

נִטְבַּל] נִטְבְּלוּ *Ni. 3 perf. pl.* Jos 3,15.

טָבוּל] טְבוּלִים *pl.*

tiarae, mitrae; *al.* crispa.

להמפ׳ טבולים בצבע, ולד״ק כמו באשורית ובכושית במובן מצנפת, ואולי הוא כמו בעי״ן, כלומר חבושים ושקועים, או מענין טבעת ע״ש הכריכה בעגול.

Ez 23,15.

—v. n. pr.—

טָבַע] טָבַעְתִּי *1 perf.*

immergi, penetrare.

אח קרוב לשלפניו, וכן הוא בערבית.

Ps 69,3.

טָבְעוּ *3 pl.* Ps 9,16 ‖ Thr 2,9.

אֶטְבְּעָה] אֶטְבָּעָה *1 impf.* Ps 69,15.

וַיִּטְבַּע *3 impf.* Jer 38,6.

וַתִּטְבַּע *f.* 1S 17,49.

טֻבַּע] טֻבְּעוּ *Pu. 3 perf. pl.* Ex 15,4.

הָטְבַּע] הָטְבְּעוּ, בָּ *Ho. 3 perf. pl.* Jer 38,22 ‖ Prv 8,25 ‖ Job 38,6.

טַבַּעַת

sigillum, annulus signatorius quivis.

ע״ש האותיות החקוקות ומשוקעות בה לחותם, והֻשאל לכל מיני ענילים, או ע״ש נבובות ושקערורית שלה.

Nu 31,50.

וְטַבַּעַת Ex 35,22.

הַטַּבַּעַת Ex 26,24.36,29.

בְּטַבַּעַת Esth 3,12.8,8².10.

טַבַּעְתּוֹ *suff.* Gn 41,42 ‖ Esth 3, 10.8,2.

טַבָּעֹת *pl.* Ex 25,12².37,3².38,5.

הַטַּבָּעֹת, הַטַּבָּעוֹת Ex 25,26.27. 28,23.24.37,13.14.39,16.17 ‖ Jes 3,21.

בַּטַּבָּעֹת Ex 25,14.27,7.37,5.38,7.

טַבְּעֹת, טַבְּעוֹת *cs.* Ex 25,12.26. 27,4. 28,23. 26.27. 28. 30,4.37,27. 39,16.37,3.13.39,19.20.21.

בְּטַבְּעֹת Ex 25,15.

מִטַּבְּעֹתָיו, מִטַּבְּעֹתָו *suff.* Ex 28,28.39,21.

טַבְּעֹתֵיהֶם Ex 26,29.

טַבְּעֹתָם Ex 36,34.

—v. n. pr.—

טַבּוּר

locus editus, fastigius; umbilicus.

בדרז״ל נקרא כן השרר באמצע גוף האדם, (לד״ק קרוב אל טוּר הארמית בעבור שהוא שהוא בגבה הכרם), ובא בהשאלה אל הארץ.

Jud 9,37 ‖ Ez 38,12.

טֵבֵת

mensis Hebraeorum decimus.

כן נקרא גם בנבטית, בפלמירית ובאשורית.

Esth 2,16.

טָהֵר] וְטָהֵר

purum, mundum fieri, evadere, sensu physico et levitico et morali; *Pi.* purgare, lustrare; purum, mundum declarare.

קרוב אל זהר, סהר, צהר וצחר, וכן הוא בערבית. השבעים קורין ביחזקאל כ״ב כ״ד לא מְטֹהָרָה או מְמֻטָּרָה ת׳ מְטֹהָרָה, ומקביל יפה אל לא נֻשְּׁמָה; ובנחמיה י״ג ל׳: וטהרתים מכל-טֻמְאוֹת הנכר.

Lev 11,32.17,15.13,6.34.58. 14,8. 9.20.53.15,13.22,7 ‖ Nu 19,19.31, 23.

טָהֲרָה *3 perf. f.* Lev 15,28.

וְטָהֲרָה, וְטָהֵרָה Lev 12,7.8.

טָהַרְתְּ *2 perf. f.* Ez 24,13.

טָהַרְתִּי *1 perf.* Prv 20,9.

וְטָהָרְתִּי 2R 5,12.

וּטְהַרְתֶּם *2 perf. pl.* Nu 31,24 ‖ Ez 36,25.

טְהַר] וּטְהָר *imper.* 2R 5,10.13.

אֶטְהַר] וְאֶטְהָר *1 impf.* Ps 51,9

תִּטְהֲרִי *2 impf. f.* Jer 13,27 ‖ Ez 24,13.

יִטְהָר, יִטְהַר *3 impf.* Lev 15, 13.22,4 ‖ Nu 19,12² ‖ Job 4,17.

וַיִּטְהָר 2R 5,14.

תִּטְהָר *f.* Lev 15,28.

תִּטְהֲרוּ] תִּטְהָרוּ *2 pl.* Lev 16, 30.

וְטִהַר *Pi. 3 perf.* Lev 13,13. 17.34.14,48 ‖ Mal 3,3.

וְטִהֲרוֹ *suff.* Lev 13,6.23.28.37. 14,7.16,19.

וְטִהַרְתָּ *2 perf.* Nu 8,6.15.

וְטִהַרְתִּי *1 perf.* Ez 37,23.

טִהַרְתִּיךְ *suff.* Ez 24,13.

וְטִהַרְתִּים Jer 33,8 ‖ Neh 13,30.

וְטִהֲרוּ *3 pl.* Ez 39,16.43,26.

טִהַרְנוּ *1 pl.* 2Ch 29,18.

וּמְטַהֵר *pt.* Mal 3,3.

הַמְטַהֵר Lev 14,11.

טַהֵר *inf. cs.* Ex 39,12.

לְטַהֵר Lev 16,30 ‖ 2Ch 29,15.16. 34,3.8.

טַהֲרִי *suff.* Ez 36,33.

לְטַהֲרוֹ Lev 13,59.

לְטַהֲרָהּ Ez 39,14.

לְטַהֲרָם Nu 8,7.21.

טַהֵר] טַהֲרֵנִי *imper. suff.* Ps 51,4.

אֲטַהֵר *1 impf.* Ez 36,25.

וַיִּטַּהֵר *3 impf.* 2Ch 34,5.

תִּטַּהֵר] וַתְּטַהֲרֵם *3 f. suff.* Job 37,21.

וַיִּטַּהֲרוּ *3 pl.* Neh 12,30.13,9.

טֹהַר] מְטֹהָרָה *Pu. pt. f.* Ez 22,24.

הִטֶּהָרוּ, הִטַּהֲרוּ *Hith. 3 perf. pl.* Esr 6,20‖2Ch 30,18.

וְהִטֶּהָרוּ Nu 8,7.

הִטַּהַרְנוּ *1 pl.* Jos 22,17.

הַמִּטַּהֵר *pt.* Lev 14,7.8.11.14.*17*.*25*.*28*.18.*29*.19.31.

לַמִּטַּהֵר Lev 14,14.

מִטַּהֲרִים *pl.* Neh 13,22.

וְהַמִּטַּהֲרִים Jes 66,17.

הִטַּהֵר] וְהִטַּהֲרוּ *imper. pl.* Gn 35,2.

וַיִּטַּהֲרוּ (al. טַ) *3 impf. pl.* Neh 12,30.

טָהוֹר

mundus; non mixtus; *sensu levitico:* non pollutus, contaminatus; *sensu morali:* purus, immaculatus.

במשלי כ״ב י״א יונתן והשבעים מוסיפין וקורין: אֹהֵב יְהֹוָה טהר־לב.

Ex 25,11.*24*.*30*,*3*.17.29.31.36.*37*,*22*.38.*37*,*23*.39. 28,14.22. *39*,*15*. 36.30,35. 37,2.6.11.*26*.16.17.24. 29.39,25.30 ‖ Lev 4,12.*6*,*4*.7,19. 10,14.11,36.37.13,13.17.37.39.40. 41 ‖ Nu 9,13.18,11.13.19,9².18 ‖ Dt 14,20.23,11 ‖ 1S 20,26² ‖ Jes 66,20 ‖ Zach 3,5 ‖ Ps 51,12 ‖ Prv 30,12 ‖ Job 14,4.28,19 ‖ 1Ch 28, 17‖2Ch 3,4.9,17.30,17.

הַטָּהוֹר, הַטָּהֹר Gn 8,20‖Lev 10, 10.11,47.14,57.24,6 ‖ Nu 19,19 ‖ Zach 3,5‖2Ch 13,11.

וְהַטָּהוֹר Dt 12,15.22.*15*,*22*.

בַּטָּהוֹר Lev 15,8.

לַטָּהוֹר Ez 22,26.44,23.

לַטָּהֹר Lev 20,25.

וְלַטָּהוֹר Eccl 9,2.

טְהוֹר *cs.* Hab 1,13.

טְהוֹר־ K., טְהָר־ Q. Prv 22,11.

וּטֳהָר־ Job 17,9.

טְהוֹרִים *pl.* Ez 36,25‖Esr 6,20.

וּטְהֹרִים Prv 15,26.

טְהוֹרָה, טְהֹרָה *f.* Gn 7,2.8 ‖ Dt 14,11‖Mal 1,11‖Ps 19,10.

וּטְהֹרָה Nu 5,28.

הַטְּהוֹרָה, הַטְּהֹרָה Gn 7,2.8.8, 20 ‖ Ex 31,8.39,37 ‖ Lev 20,25. 24,4.

טְהֹרוֹת *pl.* Lev 14,4‖Ps 12,7.

טֹהַר] לָטֹהַר

nitor, puritas; purificatio.

מטהרו דתהלים בקצת נוסחאות מִטְּהָרוֹ, וא״כ הוא שם ע״מ כְּתָב, שְׁאָר, ולד״ק משקלו טֹהַר, אמנם לפי עדות הראב״ע והרד״ק מִטֳּהָרוֹ הטי״ת בחטף קמץ ודגושה, ואין הדגש בעבור חסרון נון כ״א כדגש מקדש י״י (שמות ט״ו ט״ז) ומשקלו מִדְבָּר ונחטף בעבור אות הגרון; ולצאת כל הדעות הובא שלישים.

Ex 24,10.

מִטֳּהָרוֹ (=מִטְּהָרוֹ ?) *suff.* Ps 89, 45.

טָהֳרָה

טָהֳרָה Lev 12,4.6.

טְהָר ?] מִטֳּהָרוֹ (al. טְ) *suff.* Ps 89,45.

טָהֳרָה

puritas, purificatio (menstruatio).

Lev 12,4.5.

הַטָּהֳרָה Neh 12,45.

טָהֳרַת *cs.* 1Ch 23,28.

כְּטָהֳרַת 2Ch 30,19.

טָהֳרָתוֹ *suff.* Lev 13,35.14,2‖Nu 6,9‖Ez 44,26.

בְּטָהֳרָתוֹ Lev 14,32.

לְטָהֳרָתוֹ Lev 13,7.14,23.15,13.

מִטְהָר ?] מִטְּהָרוֹ *suff.*

splendor, maiestas.

Ps 89,45.

יָטַב° et טוֹב

bonum esse; pulchrum, suavem esse; hilarem, laetum esse; *Hi.* bene facere, beneficia conferre; ornare; hilarem facere; *inf. adv.* valde.

הוראתו ידועה, וכמוהו בערבית; העבר מנחי ע״ו והעתיד מנחי פ״י. השבעים קורין בהושע י׳ א׳ הֵצִיבוּ מצבות. וכ״ג במשלי ט״ו ב׳ תֵּטִיף דעת, ומקביל אל יַבִּיעַ אולת.

Nu 11,18.24,1‖Dt 15,16‖Jud 16, 25‖1S 29,6‖2S 3,19.36.14,32.15, 26.19,38‖Jer 22,15.16 ‖ Hos 2,9.

וְטוֹב Dt 5,30.19,13‖1S 16,16.23.

טֹבוּ *3 perf. pl.* Nu 24,5 ‖ Cant 4,10.

הֲטוֹב *inf. abs. interrog.* Jud 11,25.

בְּטוּב *cs.* Prv 11,10.

כְּטוֹב Jud 16,25 ‖ 2S 13,28 ‖ Hos 10,1‖Esth 1,10.

לְטוֹב Dt 6,24.10,13‖Jer 32,39.

טוֹב *pt.* Ex 14,12 ‖ Nu 14,3‖Jud 9,2.11,25 ‖ 1S 1,8.15,22.19,4.20, 12.25,36 ‖ 1R 21,2 ‖ Jer 40,4 ‖ Zach 11,12‖Mal 2,17‖Thr 3,26. 27 ‖ Eccl 9,4 ‖ Esth 1,19.*3*,*9*.*5*,*4*.*8*,*5*.*9*,*13*.*5*,*8*.*7*,*3* ‖ Neh 2,5.*7* ‖ 1Ch 13,2.

הֲטוֹב *interrog.* Jud 18,19‖Job 10,3.13,9.

וְטוֹב Gn 2,9‖1S 29,6‖Ps 128,2.

וְטוֹבָה *f.* Esth 8,5.

וָטוֹב 1S 2,26.

הַטּוֹב Gn 16,6‖Jud 10,15.19,24‖ 1S 1,23.3,18.11,10.14,36.40 ‖ 2S 10,12.19,19.28.39.24,22 ‖ 2R 10, 5‖1Ch 19,13.21,23.

וְהַטּוֹב Dt 6,18 ‖ 2R 20,3 ‖ Jes 38,3.

בַּטּוֹב Gn 20,15‖Dt 23,17.

כַּטּוֹב Gn 19,8‖Jos 9,25 ‖ Jer 26, 14‖Esth 3,11.8,8.

לַטּוֹב Nu 36,6.

שֶׁטּוֹב Eccl 2,26.

rad. יִיטַב, יִטַב [יָטַב 3 *impf.* Gn 12,13.40,14 ‖ Dt 4,40.5,16.26. 6,3.18.*22*,*7*.12,25.*28*‖1S 24,5‖2S 18,4 ‖ Jer 7,23.42,6 ‖ Ruth 3,1 ‖ Eccl 7,3‖Neh 2,5.

הַיִּיטַב *interrog.* Lev 10,19.

וְיִיטַב, וְיִטַב Jud 19,6.9 ‖ 1R 21, 7‖2R 25,24‖Jer 38,20.40,9.

וַיִּיטַב Gn 41,37.45,16 ‖ Lev 10, 20 ‖ Dt 1,23 ‖ Jos 22,30.23 ‖ Jud 18,20 ‖ 1S 18,5 ‖ 2S 3,36 ‖ 1R 3, 10 ‖ Ruth 3,7 ‖ Esth 1,21.*2,4.5, 14*‖Neh 2,6.

תִּיטַב *3 f.* Esth 2,4.

וְתִיטַב Ps 69,32.

וַתִּיטַב Esth 2,9.

וַיִּיטְבוּ *3 pl.* Gn 32,18.

הֵיטִיב *Hi. 3 perf.* Gn 12,16 ‖ Jos 24,20.

וְהֵיטִב 2S 25,31.

וְהֵיטִבְךָ *suff.* Dt 30,5.

הֵטִיבוֹתָ, הֵטִבֹתָ *2 perf.* 1R 8, 18‖2R 10,30‖2Ch 6,8.

הֵיטַבְתָּ Jer 1,12.

הֵיטַבְתְּ *f.* Ruth 3,10.

הֵיטִיבוּ, הֵטִיבוּ *3 pl.* Dt 5,28. 18,17‖Hos 10,1.

וְהֵיטִבֹתִי *1 perf.* Ez 36,11.

וְהֵטַבְנוּ *pl.* Nu 10,29.*32*.

מֵיטִיב *pt.* 1S 16,17.

וּמֵטִיב, וּמֵטִב Ez 33,32 ‖ Ps 119, 68.

מֵיטִיבִים *pl.* Jud 19,22.

מֵיטִבֵי ,(נס״א)מֵיטִי׳ *cs.* Prv 30,29².

הֵיטֵב, הֵיטִיב *inf. abs.* Gn 32, 13‖Dt 9,21.13,15.17,4.19,18.27, 8 ‖ 2R 11,18 ‖ Jes 1,17 ‖ Jer 7,5. 10,5‖Jon 4,9.

הַהֵיטֵב *interrog.* Jon 4,4.9.

לְהֵיטִיב, לְהֵטִיב *cs.* Lev 5,4‖Dt 28,63 ‖ Jer 13,23.18,10.32,41 ‖ Mich 7,3‖Zach 8,15‖Ps 36,4.

וּלְהֵיטִיב Jer 4,22.

לְהֵיטִיבִי *suff.* Jer 32,40.

לְהֵיטִבְךָ Dt 8,16.

בְּהֵיטִיבוֹ Ez 30,7.

הֵיטִיבָה *imper.* Ps 51,20.125,4.

הֵיטִיבִי *f.* Jes 23,16.

הֵיטִיבוּ *pl.* Jer 7,3.*26,13* ‖ Ps 33,3.

וְהֵיטִיבוּ Jer 18,11.35,15.

אֵיטִיב *1 impf.* Gn 32,13.

וְאֵיטִיבָה Gn 32,10.

תֵּיטִיב *2 impf.* Gn 4,7² ‖ Ps 49, 19.

תֵּיטִבִי *2 f.* Jer 2,33.

הֲתֵיטִבִי (al. Qal) *interrog.* Jer 3,8.

יֵיטִיב, יֵיטֵב *3 impf.* Nu 10,32‖ Jud 17,13‖1S 2,32.20,13 ‖ Zeph 1,12‖Prv 15,12.17,22.

יֵיטֵב 1R 1,47.

יְיטִיב Job 24,21.

וַיֵּיטֶב Ex 1,20.

וִיטִיבְךָ *suff.* Eccl 11,9.

תֵּיטִיב *3 f.* Prv 15,2.

וַתֵּיטֶב 2R 9,30.

תֵּיטִיבוּ *2 pl.* Jes 41,23‖Jer 7,5.

יֵיטִיבוּ *3 pl.* Mich 2,7.

טוֹב

I) *adj.:* bonus, iucundus, gratus, suavis, pulcher; utilis, aptus, saluber; magnus, multus, largus; probus, honestus, benignus, benevolus; rectus; laetus, hilaris; festus; felix. faustus, prosper; II) *subst.:* bonum, rectum, honestum; beneficium, opes, res 'bonae, prosperae.

בא כשם וכתאר השם, ולא הפרדנום זה מזה. לדעת ר״י שטיינבערג טובתי דתהלים ט״ו ב׳ כנוי לנפש (כדרך שקראה דוד הַיָּתִי, כבודי, יחידתי) כלומר אַתְּ נפשי אמרתְּ לי״י אתה אדני ואין דבר הנעלה ממך („בל-עליך״), ולקדושים אשר בארץ אמרתְּ: כל-חפצי בם; וכן פי׳ ר״ד רָאזין טובתי, אלא שמפרש „בל-עליך״ כמו בל עָלֶיךָ לא תעבור עליך דבר. י״ג ע״ג א׳: אך טוב לַיָּשָׁר אֵל.

Gn 1,4.10.*12.18.21.25*.31.2,9.12. 17.18.3,5.6.22.24,50.26,29.29,19. 30,20.40,16.49,15‖Ex 2,2.18,17‖ Lev 27,10.12.*14*.33 ‖ Nu 10,29 ‖ Dt 1,14.39 ‖ Jud 8,2 ‖ 1S 9,2.10. 19,4.20,7.25,8.26,16.27,1.29,9 ‖ 2S 3,13.13,22.18,3.27.19,36 ‖ 1R 1,6.2,18.38.42.3,9.14,13.18,24.19, 4.21,2.22,8.13².18 ‖ 2R 2,19.3,19. 25.5,12.20,19‖Jes 3,10.5,20.39,8. 41,7.52,7.55,2.56,5.65,2 ‖ Jer 8, 15.*14,19*.17,6.33,11.40,4.42,6‖Ez 17,8.18,18.24,4.34,14²‖Hos 4,13. 8,3.14,3‖Am 5,14.15‖Jon 4,3.*8*‖ Mich 3,2.6,8‖Nah 1,7‖Ps 4,7.14, 1.*3.53,2.4*.21,4.23,6.25,8.34,9.11. 13.15.*37,27*.36,5.37,3.16.38,21. 45,2.52,11.54,8.63,4.69,17.73,1. 28.84,11.12.86,5.92,2.100,5.104, 28.106,1.*107,1.118,1.29.136,1.* 107,9.109,21.111,10.112,5.118,8. *9*.119,65.68.71.72.122,9.133,1. 135,3.145,9.147,1 ‖ Prv 2,9.3,4. 14.27.4,2.8,19.11,23.27.12,2.9.14. 25.13,2.15.21.22.14,14.22.15,16. 17.23.16,8.16.19.20.29.32.17,1. 20.26.18,5.22.19,1.2.8.20,23.21,9. 19.22,1.9.24,13.23.25.25,7.24.27. 27,10.28,6.10.21.31,12.18‖Job 7, 7.22,18.30.26.34,4 ‖ Ruth 2,22.3, 13‖Thr 3,25 ‖ Eccl 2,3.24².3,12². 13.22.4,6.9.13.5,3.17.6,3.9.12.7,1. 2.3.5.8².18.20.26.8,12.15.9,7.12, 14‖Esth 7,9.8,17.*9,19*.9,22.10,3‖ Dan 1,15 ‖ Esr 3,11 ‖ Neh 5,9 ‖ 1Ch 16,34‖2Ch 3,5.*8*.5,13.7,3.18, 12³.17.30,22.

וְטוֹב 1S 16,16 ‖ 1R 1,42 ‖ Ez 31, 16 ‖ Prv 15,15.19,22 ‖ Eccl 4,3.8, 13.11,7‖Esth 5,9.

וָטוֹב Gn 18,7 ‖ 1S 9,2 ‖ 1R 10,7 ‖ 1Ch 4,40.

הַטּוֹב Nu 10,32 ‖ Dt 3,25.12,28. 26,11.28,12.30,15 ‖ Jos 21,43.23, 15 ‖ 1S 15,9.28 ‖ 2S 14,17 ‖ 1R 8, 56‖2R 10,3.20,13 ‖ Jes 39,2‖Jer 5,25.6,16.20.29,10.33,14 ‖ Ez 34, 18 ‖ Ps 85,13.133,2 ‖ Job 2,10 ‖ Cant 7,10‖Thr 4,1‖2Ch 14,1.19, 11.30,18.31,20.

וְהַטּוֹב Thr 3,38.

בְּטוֹב Lev 27,10‖Ps 25,13 ‖ Eccl 2,1.7,14.

בַּטּוֹב Jes 7,15.*16*‖Jer 29,32 ‖ Ps 103,5 ‖ Job 21,13.36,11 ‖ 2Ch 6, 41.

כַּטּוֹב Eccl 9,2.

טוֹבָה Neh 9,36.

וְטוֹבָה Jer 2,7.

טוּבָם Job 21,16.

מֵיטָב] **מֵיטַב** *cs.*

bonum, optimum.

Ex 22,4‖1S 15,9.15.

וּמֵיטַב Ex 22,4.

בְּמֵיטַב Gn 47,6.11.

——v. ch. et n. pr.——

טָוָה] **טָווּ** *3 perf. pl.*

nere.

ענינו כבערבית שזירה וקליעה. ואולי יש במשמעותו טָוָה במובן תנודה, תנועה ופניה, בעבור התנודדות כלי הטויה או הידים, וזה טעם תרגומו מעזלא, כמו אזל.

Ex 35,25.26.

מַטְוֶה

netum.

Ex 35,25.

°**טוּחַ]** **טַח** *3 perf.*

obducere, oblinere.

ענינו מָרוח ודבוק, וכן בערבית. ויש במשמעותו לשון ירידה (בעווערפען, "אנוואורף"), ובדרז"ל אַל־יטיח דברים כלפי מעלה, הטיח באשתו, ומזה כמטחוי קשת; ובא טַח בפת"ח ע"מ בַּז ת' בָּז.

Jes 44,18.

וְטָח Lev 14,42.

טָחוּ *3 pl.* Ez 22,28.

טַחְתֶּם *2 pl.* Ez 13,12.14.

טָחִים *pt. pl.* Ez 13,10.

הַטָּחִים Ez 13,15.

וּבַטָּחִים Ez 13,15.

טָחֵי *cs.* Ez 13,11.

לָטוּחַ *inf. cs.* 1Ch 29,4.

הִטּוֹחַ, הִטֹּחַ [נִטּוֹחַ *Ni. inf. cs.* Lev 14,43.48.

טִיחַ] **הַטִּיחַ**

tectorium.

Ez 13,12.

טוּחָה] **בַּטֻּחוֹת** *pl.*

renes (abscondita).

לרֹב המפרשים נקראו כן הכליות שטוחות ומכוסות בחֵלב, ולחז"ל הכליות יועצות, וי"מ

לְטוֹבָה, לְטֹבָה Gn 50,20‖Dt 28,11.30,9 ‖ Jer 14,11.21,10.*39,16.44,27*.24,5.6 ‖ Am 9,4 ‖ Ps 86,17‖ Esr 8,22 ‖ Neh 5,19.*13,31* ‖ 2Ch 18,7.

לַטּוֹבָה Neh 2,18.

מִטּוֹבָה Eccl 4,8.

טוֹבַת, טֹבַת *cs.* Gn 24,16.26,7‖1S 25,3‖2S 11,2 ‖ Nah 3,4‖Esth 1,11.2,3.

וְטוֹבַת Esth 2,7.

בְּטוֹבַת Ps 106,5.

טוֹבָתִי *suff.* Ps 16,2.

טוֹבָתֶךָ [טוֹבָתְךָ Ps 65,12.

בְּטוֹבָתְךָ Ps 68,11.

וְטוֹבָתָם, וְטֹבָתָם Dt 23,7‖Esr 9,12.

טוֹבוֹת, טֹבוֹת, טֹבֹת *pl.* Gn 6,2 ‖ 2R 25,28 ‖ Jer 12,6.24,2.3.52,32‖Esth 2,2.

וְטֹבוֹת, וְטֹבֹת Gn 41,5.22 ‖ Dt 6,10.

הַטֹּבוֹת, הַטֹּבֹת Gn 41,24. 26^{2}. 35‖Jer 24,3.5.

טוֹבָתוֹ *suff.* Neh 6,19.

טוּב

bonitas, benignitas; bonum, optimum alicuius rei; pulchritudo, formositas; hilaritas, laetitia; salus, felicitas.

בטוּב דמשלי י"א י' אינו שם כ"א מקור, והעד וּבַאֲבֹד המקביל לו.

Gn 24,10.45,18.20 ‖ Dt 6,11 ‖ 2R 8,9 ‖ Jes 1,19.63,7 ‖ Jer 31,12 (11)‖Hos 10,11‖Ps 119,66 ‖ Esr 9,12‖Neh 9,25.

בְּטוּב Ps 27,13.65,5.128,5.

וּבְטוּב Dt 28,47.

מִטּוּב Gn 45,23‖Jes 65,14.

טוּבִי *suff.* Ex 33,19 ‖ Jer 31,14 (13).

טוּבְךָ Ps 25,7.31,20.145,7.

בְּטוּבְךָ Neh 9,25.

וּבְטוּבְךָ Neh 9,35.

טוּבוֹ Hos 3,5‖Zach 9,17‖Job 20,21.

לְטוֹב Dt 30,9 ‖ Jer 15,11 ‖ Mich 1,12 ‖ Ps 119,122 ‖ Eccl 2,26 ‖ Esth 2,9‖2Ch 10,7.

לַטּוֹב Eccl 9,2.

וְלַטּוֹב Jes 5,20.

מִטּוֹב Gn 31,24.29 ‖ Zach 1,17 ‖ Ps 39,3.52,5.

טוֹבָם *suff.* Mich 7,4.

טוֹבִים, טֹבִים *pl.* Gn 27,9‖Dt 8,12‖1S 25,15 ‖ 2S 15,3 ‖ 1R 12,7 ‖ Jer 44,17‖Ez 20,25.36,31‖Zach 1,13.8,19 ‖ Ps 119,39 ‖ Prv 2,20. 14,19‖Cant 1,2.3‖Thr 4,9 ‖ Eccl 4,9.7,10.11,6‖Neh 9,13 ‖ 2Ch 10,7.12,12.19,3.

הֲטוֹבִים *interrog.* Am 6,2.

וְטוֹבִים, וְטֹבִים 1R 2,32‖Jes 2,9‖Prv 15,3.

הַטּוֹבִים, הַטֹּבִים Jos 23,14 ‖ 1S 8,14.16‖1R 20,3‖ Joel 4,5 ‖ 2Ch 21,13.

לַטּוֹבִים Ps 125,4.

וְטוֹבֵי *cs.* 1R 8,66‖Dan 1,4‖2Ch 7,10.

טוֹבָה *f.* Gn 15,15.25,8.44,4 ‖ Ex 3,8‖Nu 14,7.24,13 ‖ Dt 1,25.8,7 ‖ Jos 7,21 ‖ Jud 8,32.9,16.15,2.18,9‖1S 2,24.24,19.20^{2}.25,21‖2S 16,12.17,7.14.18,27 ‖ 2R 3,25 ‖ Jer 18,20^{2}‖Ps 35,12.38,21.109,5.143,10 ‖ Prv 8,11.15,30.17,13. 25,25. 27,5 ‖ Job 9,25.22,21 ‖ Ruth 4,15‖ Thr 3,17 ‖ Eccl 5,17.7,11.14. 9,16.18^{2}‖Esr 8,27‖Neh 2,10.18 ‖ 1Ch 29,28‖2Ch 24,16.

וְטוֹבָה Eccl 6,6.

הֲטוֹבָה *interrog.* Nu 13,19.

הַטּוֹבָה, הַטֹּבָה Ex 18,9‖Dt 1,35. 3,25.4,21.22.6,18.8,10.9,6.11,17 ‖ Jos 23,13.*15*.16 ‖ Jud 8,35.9,11 ‖ 1S 12,23. 24,18.25,30 ‖ 2S 2,6.7, 28.17,14 ‖ 1R 8,36.66.14,15 ‖ 2R 3,19‖Jer 18,10.32,42.33,9^{2} ‖ Eccl 5,10.6,3 ‖ Esth 1,19 ‖ Esr 7,9.8,18 ‖Neh 2,8.9,20 ‖ 1Ch 17,26.28,8‖2Ch 6,27.7,10.

בַּטּוֹבָה Job 21,25.

המוח, ובא ברבים לפי שיש בו שני חלקים. וע׳ הערה אל בַּטֻּחוֹת צד צ״ג.

Ps 51,8‖Job 38,36.

—טֹטָפֹת v. טוֹטָפֹת; טָחָה .cf—

טִיל v. טוּל] הֵטִיל *Hi. 3 perf.*

prosternere, proicere, eicere.

קרוב אל נטל (דלל, טלל ותלל), ועניני תנועה, תנודה והשלכה, והרבה השתמשו בו חז״ל, ועשו ממנו השם מטלטלין לנכסי דניידי, הפך מן קרקעות.

Jon 1,4.

וְהֵטַלְתִּי *1 perf.* Jer 16,13.22,26.

הָטִילוּ] וַהֲטִילֻנִי *imper. pl. suff.* Jon 1,12.

אֲטִילְךָ] אֲטִלֶךָ *1 impf. suff.* Ez 32,4.

וַיָּטֶל *3 impf.* 1S 18,11.20,33.

וַיָּטִלוּ *3 pl.* Jon 1,5.

וַיְטִלֻהוּ *suff.* Jon 1,15.

הוּטַל] הוּטְלוּ *Ho. 3 perf. pl.* Jer 22,28.

יוּטַל, יוּטָל, יֻטָל *3 impf.* Ps 37,24‖Prv 16,33‖Job 41,1.

טִלְטֵל] מְטַלְטֶלְךָ *Pilp. pt. suff.* Jes 22,17.

טַלְטֵלָה

proiectio.

Jes 22,17.

מְטִיל] כִּמְטִיל

baculus, vectis.

לד״ק המ״ם שרשית, כהוראת הפעל مطل בערבית על רקיעת בדי ברזל להאריכם, אמנם גם הוא אח אל طال; ואולי יש לפרשו כמו נטיל, מפני הכֹּבֶד.

Job 40,18.

טוּר

paries, septum; series, ordo.

קרוב אל דור (מדורת עצים, כלומר מערכה), אל שור (ושָׂם הטה שורה) ואל תור (תורי זהב), ואח אל טיר, כנראה מיחזקאל מ״ו כ״ג.

Ex 28,17.*39,10*.

וְטוּר 1R 6,36.7,12‖Ez 46,23.

הַטּוּר Ex 28,17.*39,10*‖1R 7,3.

וְהַטּוּר Ex 28,18.*39,11*.19.*39,12*.20.*39,13*.

טוּרִים, טֻרִים *pl.* Ex 28,17‖1R 7,4.12.18.20.24.42‖2Ch 4,3.13.

טוּרֵי *cs.* Ex 39,10‖1R 6,36.7,2.

—טִירָה .cnf—

°טוּשׁ] יָטוּשׁ *3 impf.*

cum impetu volare, praedam petere.

כטיסה בסורית ובדרז״ל והוא עפיפה בדחיפה יתרה; י״ת בחבקוק א׳ ח׳: כנשר חש לאכול כנשרא דטאים למיכל יתכן שקרא טָשׂ.

Job 9,26.

°טָחָה] כִּמְטַחֲוֵי *Pi. pt. pl. cs.*

tendentes arcum.

קרוב אל טוּחַ במובן הדחה, השלכה ויריה, ודקדוקו ע׳ באור רש״ד (ואונקלוס שתרגם כמיגר קשתא יתכן שחברו עם מָתַח = מָשַׁךְ).

Gn 21,16.

—טוּחַ .conf—

טָחַן] וְטָחֲנוּ *3 perf. pl.*

conterere, comminuere, molere.

קרוב אל דָּחָה, דָּכָה, דָּכַךְ, דָּקַק, שָׁחַק. ובא בקהלת בהשאל על השנים, ובאיוב לד״ק על המשגל, כעין מה שת״י בפסוק לא יחבל רחים ורכב, וללא צרך, כי טחינת הרחים נחשבה לעבידה קשה, בזויה ושפלה (שמות י״א ה׳).

Nu 11,8.

טוֹחֵן *pt.* Jud 16,21.

הַטֹּחֲנוֹת *pl. f.* Eccl 12,3.

טָחוֹן *inf. abs.* Dt 9,21.

וְטַחֲנִי *imper. f.* (נס״א) Jes 47,2.

וַיִּטְחַן *3 impf.* Ex 32,20.

תִּטְחַן *f.* Job 31,10.

תִּטְחֲנוּ] תִּטְחָנוּ *2 pl.* Jes 3,15.

טְחוֹן

mola manuaria.

Thr 5,13.

טַחֲנָה] הַטַּחֲנָה

mola.

Eccl 12,4.

טְחֹרִים *Q. pl.* (**עֳפָלִים** *K.*)

mariscae haemorrhoidales, tumores ani.

חולי התחתוניות (אבעבועות תפוחות כפי הטבעת) ונקרא עפל גם בערבית.

1S 5,9.

בַּטְּחֹרִים *Q.* (**בָּעֳפָלִים** *K.*) 1S 5,6.12.

וּבַטְּחֹרִים *Q.* (**וּבָעֳפָלִים** *K.*) Dt 28,27.

טְחֹרֵי *Q.* (**עָפְלֵי** *K.*) *cs.* 1S 6,4.17.

טְחֹרֵיכֶם *Q.* (**עָפְלֵיכֶם** *K.*) *suff.* 1S 6,5.

טְחֹרֵיהֶם *Q.* (**עָפְלֵיהֶם** *K.*) 1S 6,11.

טֹטֶפֶת] לְטוֹטָפֹת, לְטֹטָפֹת *pl.*

ligamenta praecatoria, frontalia.

לדעת האחרונים שרשו טפטף (ע״מ כוכב מן כַּבְכַּב, והיחיד טַפְטָפָה), ובאשורית הוראתו סִבּוּב והקפה, והונח לתכשיט שהיה מקיף מאזן לאזן (ע׳ שבת נ״ז), ולד״ק מן טאטטאָווירען, כתֹבת קעקע בעור הבשר; ואני שערתי כבר שמקורו מצרי ע״ש האלהות טוט, פטה (או פוטה) הממונים על האור והחיים; וכעין זה היה הציץ, אלא שנכתב עליו קדש לי״י.

Dt 6,8.11,18.

וּלְטוֹטָפֹת Ex 13,16.

טִיט

lutum, coenum, argilla.

חֹמר ורפש, ודוגמתו בערבית ובאשורית, ומזה מטאטא, ע׳ לעיל.

Jes 41,25‖Jer 38,6‖Job 41,22.

וָטִיט Jes 57,20.

בְּטִיט Zach 10,5.

בַּטִּיט Jer 38,6‖Neh 3,14.

כְּטִיט 2S 22,43‖Mich 7,10‖Zach 9,3‖Ps 18,43.

מִטִּיט Ps 40,3.63,15.

—עַבְטִיט et טאטא .cf—

טִירָה] טִירַת *cs.*

septum; pagus Nomadum; arx (Cant 8,9), *al. corona muri.*

הוראתו הראשונה חצרות הנוסעים בעדר כבערבית, והֻשאל לכל בנין עגול, וביחזק׳ מ״ו כ״ג נרדף עם טוּר.

Cant 8,9.

טִירָתָם *suff.* Ps 69,26.

תִּטְמָא 3 f. Lev 12,2 ‖ Nu 19,22.
וַתִּטְמָא Lev 18,25.*27* ‖ Ez 23,17.
וַיִּטְמְאוּ 3 pl. Ps 106,39.
טִמֵּא *Pi.* 3 *perf.* Gn 34,5.13 ‖ Nu 19,13.*20* ‖ 2R 23,13 ‖ Ez 18,6.11.15.22,11.
וְטִמֵּא Lev 13,8.22.*27*.25.*30* ‖ Nu 6,9 ‖ 2R 23,10.
וְטִמְּאוֹ *suff.* Lev 13,8.*11.20*.15.
טִמֵּאת (al. תְּ) 2 *f.* Ez 5,11.
טִמְּאוּ 3 *pl.* Gn 34,27 ‖ Ez 23,38 ‖ Ps 79,1.
וְטִמְּאוּ Ez 43,8.
טִמְּאוּהָ *suff.* Ez 36,18.
טִמֵּאתֶם 2 *perf.* Ez 33,26.
וְטִמֵּאתֶם Jes 30,22.
טַמֵּא *inf.* Lev 13,44.20,3.
לְטַמֵּא Lev 20,25.
לְטַמְּאוֹ *suff.* Lev 13,59 ‖ Jer 7,30.32,34.
בְּטַמְּאֲכֶם Lev 18,28.
בְּטַמְּאָם 15,31.
טַמְּאוּ [טַמֵּא *imper. pl.* Ez 9,7.
וָאֲטַמֵּא 1 *impf.* Ez 20,26.
תְּטַמֵּא 2 *impf.* Nu 35,34 ‖ Dt 21,23.
וַיְטַמֵּא 3 *impf.* 2R 23,8.
יְטַמְּאֶנּוּ *suff.* Lev 13,44.
וַיְטַמְּאֵהוּ 2R 23,16.
תְּטַמְּאוּ [תְּטַמֵּא 2 *pl.* Lev 11,44.
וַתְּטַמְּאוּ Jer 2,7.
יְטַמְּאוּ 3 *pl.* Nu 5,3 ‖ Ez 43,7.
וַיְטַמְּאוּ Ez 23,17.36,17 ‖ 2Ch 36,14.
מְטֻמָּאָה [טֻמָּא *Pu. pt. f.* Ez 4,14.
נִטְמָא *Ni.* 3 *perf.* Hos 5,3.6,10.
נִטְמָאָה, נִטְמְאָה 3 *f.* Nu 5,13.14².27.28 ‖ Ez 23,7.13.
וְנִטְמָאָה Nu 5,29.
נִטְמֵאת (al. תְּ) 2 *perf. f.* Nu 5,20 ‖ Ez 23,30.
נִטְמֵאתִי 1 *perf.* Jer 2,23.

ענין חפוי וכסוי. י״נ הדברים ל״ג י״ג: ממגד שמים מִטָּל, ומקביל אל תָּחַת, וכאמור בבראשית מ״ט כ״ה: ברכות שמים מֵעָל וג׳, וכן כ״ז ל״ט.

Dt 33,28 ‖ Jud 6,37.38.39.40 ‖ 2S 1,21 ‖ 1R 17,1 ‖ Jes 18,4.26,19 ‖ Ps 110,3 ‖ Prv 3,20 ‖ Cant 5,2 ‖ Job 38,28.

וְטַל Job 29,19.
הַטַּל, הַטָּל Ex 16,13.14 ‖ Nu 11,9 ‖ 2S 17,12.
כְּטַל Mich 5,6 ‖ Ps 133,3.
כַּטָּל Dt 32,2 ‖ Hos 14,6.
וּכְטַל Prv 19,12.
וְכַטַּל Hos 6,4.*13*,3.
מִטַּל, מִטָּל Gn 27,28 ‖ Dt 33,13 ‖ Hag 1,10.
וּמִטַּל Gn 27,39.
טַלֶּךָ [טַלְךָ *suff.* Jes 26,19.
טַלָּם Zach 8,12.

———v. chald.———

טָמֵא

immundum esse; polluere, contaminare; profanare; vitiare feminam, virginem; immundum declarare.

הוראתו ידועה, ודוגמתו בערבית. לפי ת״י טְמָאָה דמיכה ב׳ י׳ הה״א במפיק, והשבעים קורין טְמְאָה.

Lev 5,2.

וְטָמֵא Lev 11,25.*28.40².15*,*5.6.7.8.10.11.16.17.21.22.27*.32.*17*,*15*.15,24 ‖ Nu 19,7.8.*10*.11.
וְטָמְאָה 3 *perf. f.* Lev 12,2.5.22,6.
טָמֵאת (al. תְּ) 2 *perf. f.* Ez 22,4.
וְטָמְאוּ 3 *pl.* Lev 15,18.
טָמְאָה *infin.* Mich 2,10.
לְטָמְאָה Lev 15,32.*18*,*20.23.22*,*8*.19,31 ‖ Ez 22,3.44,25.
יִטְמָא 3 *impf.* Lev 5,3.11,24.*27*.*31.39.14*,*46.15*,*10.19*,*23*.26.32.33.34².35.36.13,14.46.14,36.15,4².9.20².24.27.22,5² ‖ Nu 19,14.*16*.20.21.22 ‖ Hag 2,13.
הֲיִטְמָא *interrog.* Hag 2,13.

הַטִּירֹת *pl.* Ez 46,23.
טִירֹתָם *suff.* Nn 31,10.
וּבְטִירֹתָם Gn 25,16.
לְטִירוֹתָם 1Ch 6,39.
טִירֹתֵיהֶם Ez 25,4.

——cf. טוּר; טַל v. טָלַל——

טָלָא° [וְטָלֻוא *pt. pass.*

sarcire, assuere, spargere; pt. pass. maculosus.

לד״ק קרוב אל טַל במובן הַזָּלָה ונטיפה שהכתמים הם כמו נטיפות נטיפות, וכמו שיֵאָמר: בעשפרענגען, געשפרענקעלט; ויש מחברין אותו עם דלדול וזלזל, ע״ד פליקקען, פלעקקען, אך נראה יותר שהוא קרוב אל טַל וטָלַל במובן כסוי, חפוי ועשיית צל ע״כ נאמר על הכתמים שנראים כמכסים פני העור כצללים ועל בגדים קרועים ומכֻסים במטליות. טלאי על גבי טלאי.

Gn 30,32².33.

וּטְלֻאִים *pl.* Gn 30,39.
וְהַטְּלֻאִים Gn 30,35.
טְלֻאוֹת [טְלֻאָה *pl. f.* Ez 16,16.
וְהַטְּלֻאוֹת Gn 30,35.
וּמְטֻלָּאוֹת [טֻלָּא *Pu. pt. pl. f.* Jos 9,5.

טָלֶה] וְטָלֶה

agnus tenellus.

נ״ל שנקרא כן הכשב הרך בעודו מכֻסה בצמרו שלא נגזז עוד, וכן טַלְיָא בסורית, בארמית ובדרז״ל; אמנם בערבית יֵאָמר גם על עפר האילים.

Jes 65,25.

טְלֵה *cs.* 1S 7,9.
טְלָאִים [טְלִי *pl.* Jes 40,11.

——v. n. pr.; טִלְטֵל v. טוּל——

טָלַל°

obumbrare, tegere.

ענינו עשית תקרה לצל ולמכסה, לסוכך על הבנין, סְכות ת״א מטַלָן (ע׳ דניאל ד׳ ט׳).

וִיטַלְלֶנּוּ (al. לְּ) [טִלֵּל *Pi.* 3 *impf. suff.* Neh 3,15.

טַל, טָל

ros.

שרשו טָלַל, ע״כ בא׳ בדרז״ל ברבוי טללים. לד״ק ענינו עריפה ונזילה ודוגמתו בערבית, אך מלשון שִׁכְבַת הטל נראה שיש במשמעותו

נִטְמְאוּ *3 pl.* Lev 18,24.

נִטְמֵאתֶם *2 pl.* Ez 20,43.

וְנִטְמֵתֶם (=וְנִטְמֵאתֶם) Lev 11, 43.

נִטְמָא] נִטְמְאִים *pt. pl.* Ez 20, 30.31.

הִטַּמָּא] יִטַּמָּא *Hith. 3 impf.* Lev 21,1.3.4.11‖Nu 6,7.

תִּטַּמְּאוּ, תִּטַּמָּאוּ *2 pl.* Lev 11, 24.43.*18,30*.18,24‖Ez 20,7.18.

יִטַּמְּאוּ, יִטַּמָּאוּ *3 pl.* Ez 14,11. 37,23.44,25‖Hos 9,4.

הֻטַּמָּאָה] הֻטַּמָּאָה *Hithpa. 3 perf. f.* Dt 24,4.

טָמֵא

immundus, impurus.

Lev 5,2².7,19.21².11,4.*5.7.38.* 13, 11.15.*36.44.46.51.55.14,44.15,2.* 45.14,40.*41.45.*15,26 ‖ Nu 5,2.6, 12.9,10.19,13.15.*20* ‖ Dt 14,8.*10.* *19*‖Jud 13,4‖Jes 35,8.52,11 ‖ Ez 4,13.44,23 ‖ Hos 9,3 ‖ Hag 2,14 ‖ Thr 4,15‖2Ch 23,19.

וְטָמֵא Jes 52,1.

הַטָּמֵא Lev 10,10.11,29.47.14,57. 20,25‖Nu 19,19.22‖Dt 12,15.22. *15,22*‖Ez 22,26.

בְּטָמֵא Dt 26,14.

לַטָּמֵא Nu 19,17.

וְלַטָּמֵא Eccl 9,2.

כַּטָּמֵא Jes 64,5.

מִטָּמֵא Job 14,4.

טְמֵא *cs.* Lev 22,4‖Jes 6,5²‖Hag 2,13.

טְמֵאִים *pl.* Lev 11,8.*26.27.* 28. 35‖Nu 9,6.7‖Dt 14,7.

וּטְמֵאִים Lev 11,35.

הַטְּמֵאִים Lev 11,31‖Jes 19,13.

טְמֵאָה *f. sg.* Lev 5,2².7,21.11,6. 15,25.33.27,11 ‖ Jos 22,19 ‖ Am 7,17.

הַטְּמֵאָה Lev 27,27‖Nu 18,15.

לַטְּמֵאָה Lev 20,25.

טְמֵאַת *cs.* Ez 22,5.10.

טֻמְאָה

immunditiеs, impuritas, pollutio.

Nu 5,19‖Jud 13,7.14.

הַטֻּמְאָה Zach 13,2‖2Ch 29,16.

בְּטֻמְאַת *cs.* Lev 5,3.7,21.

כְּטֻמְאַת Lev 15,26‖Ez 36,17.

מִטֻּמְאַת Esr 6,21.

טֻמְאָתֵךְ *suff.* Ez 22,15.

בְּטֻמְאָתֵךְ Ez 24,13.

מִטֻּמְאָתֵךְ Ez 24,13.

טֻמְאָתוֹ Lev 5,3.15,3². 22,5 ‖ Nu 19,13.

וְטֻמְאָתוֹ Lev 7,20.*22,3.*

מִטֻּמְאָתוֹ Lev 14,19.

טֻמְאָתָהּ Lev 15,25.30.18,19 ‖ Ez 24,11‖Thr 1,9.

מִטֻּמְאָתָהּ 2S 11,4.

בְּטֻמְאָתָם Lev 15,31‖Esr 9,11.

כְּטֻמְאָתָם Ez 39,24.

מִטֻּמְאֹתָם Lev 15,31.

מִטֻּמְאֹת *pl.* Lev 16,16.19.

טֻמְאוֹתֵיכֶם *suff.* Ez 36,25.29.

טֻמְאֹתָם Lev 16,16.

(?)טָמְאָה Mich 2,10.

°טָמָה] נִטְמִינוּ *Ni. 1 perf. pl.*

immundum reputari.

קרוב אל אָטַם והדומים לו במבטא, סתמום פלשתים ת״א טמינון, ובדרז״ל טָם טפה, מטמטם את הלב, טמטום, ואכילת השקצים והרמשים מביאין לטמטום הלב; נטמינו בעיניכם תרגם הירונימוס נִטְמֵאנוּ, אך אין המליצה עולה יפה, להשבעים נִדְמִינוּ, מלשון דומיה ושתיקה, ול״נ מלשון דמיון (כבהמה עולה ויורד) והעד: נמשל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ (תהלים מ״ט כ״א), וי״ת טמענון.

Job 18,3.

וְנִטְמֵתֶם *2 perf. pl.* Lev 11,43.

טָמַן

abscondere, occultare; *reservare alicui.*

הוראתו ידועה וכן הוא בערבית, וקרוב לשלפניו ואל טָמַר בארמית.

Ps 35,8‖Prv 19,24.*26,15.*

טְמַנְתֶּם] וּטְמַנְתֶּם *2 perf. suff.* Jer 43,9.

טָמַנְתִּי] טָמַנְתִּי *1 perf.* Jer 43, 10.

טְמַנְתִּיו *suff.* Jer 13,7.

טָמְנוּ, טָמְנוּ *3 pl.* Jer 18,22‖Ps 9,16.31,5.35,7.140,6.142,4.

טָמוּן *pt. pass.* Job 3,16. 18,10. 20,26.

בַּטָּמוּן Job 40,13.

טְמֻנִים *pl.* Jos 7,21.

טְמוּנֵי *cs.* 33,19.

טְמוּנָה *f.* Jos 7,22.

לִטְמוֹן *inf. cs.* Ps 64,6 ‖ Job 31, 33.

לְטָמְנוֹ־ *suff.* Jer 13,6.

טְמֹן] וְטָמְנֵהוּ *imper. suff.* Jer 13,4.

טָמְנֵם Job 40,13.

אֶטְמֹן] וָאֶטְמְנֵהוּ *1 impf. suff.* Jer 13,5.

וַיִּטְמֹן *3 impf.* Gn 35,4.

וַיִּטְמְנֵהוּ *suff.* Ex 2,12.

תִּטְמֹן] וַתִּטְמְנֵם *3 f. suff.* Jos 2,6.

נִטְמַן] וְהִטָּמֵן *Ni. imper.* Jes 2,10.

הִטְמִין] וַיַּטְמִנוּ *Hi. 3 impf. pl.* 2R 7,8².

מַטְמוֹן

promptuarium subterraneum; thesaurus subterraneus; thesaurus.

Gn 43,23.

מַטְמֹנִים *pl.* Jer 41,8.

וְכַמַּטְמֹנִים Prv 2,4.

מִמַּטְמוֹנִים Job 3,21.

וּמַטְמֻנֵי *cs.* Jes 45,3.

טֶנֶא] הַטֶּנֶא

corbis.

סל, וקרוב אל צנא מלא ספרא בדרז״ל, ואולי גם אל צנצנת.

Dt 26,4.

בַּטֶּנֶא Dt 26,2.

טַנְאֲךָ suff. Dt 28,5.17.

טָנַף°

polluere, inquinare.

כן היא גם בסורית, ערבית ואשורית, ובדרז"ל טנוף, טנופת, מבואות המטֻנפות.

אֲטַנְּפֵם [טִנֵּף] Pi. 1 impf. suff. Cant 5,3.

טָעָה°

errare; Hi. in errorem inducere.

אח אל תעה, וכדוגמתו בערבית וסורית, ושגור בתרגומים, ובדרז"ל מקח טָעוּת וכדומה, ולבדאיני קראו טעיא.

הִטְעוּ [הִטְעָה] Hi. 3 perf. pl. Ez 13,10.

——conf. תָּעָה——

טָעַם

gustare, saporem explorare, libare, paululum comedere; gustu, sapore percipere; met. mente percipere, sentire.

הוראתו ידועה, ובא בהשאלה על ההבחנה.

1S 14,24.

טָעֲמָה 3 perf. f. Prv 31,18.

טָעַמְתִּי 1 perf. 1S 14,29.43.

טָעֹם inf. abs. 1S 14,43.

טַעֲמוּ [טְעַם] imper. pl. Ps 34,9.

אֶטְעַם־ 1 impf. 2S 3,35.

יִטְעַם 3 impf. 2S 19,36 ‖ Job 12,11.34,3.

יִטְעֲמוּ 3 pl. Jon 3,7.

טַעַם, טְעֵם

gustus, sapor cibi; met. sapor pro iudicio, ratione; sententia, decretum.

Ps 119,66 ‖ Prv 11,22.26,16 ‖ Job 6,6.

וְטַעַם Job 12,20.

כְּטַעַם Nu 11,8.

מִטַּעַם Jon 3,7.

טַעְמֵךְ suff. 1S 25,33.

טַעְמוֹ Nu 11,8 ‖ 1S 21,14 ‖ Jer 48,11 ‖ Ps 34,1.

וְטַעְמוֹ Ex 16,31.

מַטְעַמִּים pl. [מַטְעָם]°

cupediae, cibi sapidi.

ע"מ משמנים, ממתקים.

Gn 27,4.7.9.14.31.

הַמַּטְעַמִּים Gn 27,17.

לְמַטְעַמּוֹתָיו, לְמַטְעַמֹּתָיו suff. Prv 23,3.6.

——v. chald.——

טַעֲנוּ imper. pl. [טָעַן]

onerare iumenta. Pu. pt. transfodere (gladio).

עיקר הוראתו העיק והכביד עד כדי נעיצה ותהיבה בדבר, ונאמר על העמסת המשא על הבהמות, ובדרז"ל הטוען, כלומר נותן על חברו משא הוב (כקורבת תָּבַע אל טָבַע) ועל טביעת החרב בגוף החלל; ובמובן דקירה ונעיצה יש דוגמתו גם בערבית.

Gn 45,17.

מְטֹעֲנֵי [טֹעַן] Pu. pt. pl. cs. (נס"א) Jes 14,19.

——טָפַף v. טַף——

טָפַח

expandere; denom a טֶפַח: in palmis gestare.

ענינו שטיחה, רקוע, ורדוד, תקון והישרת דבר, ונאמר גם על הילדים שמטפחין ומישרין אבריהם כשמחתלין אותם בחִתּולים, וטפח על סדין שטוח (וגם מן פעל מָדַד בא מַדֵּי בד). ויתכן שיש במשמעותו הכאה וקשקוש, כבדרז"ל ותרגום הֹלֶם פעם מְטַפַּח בקורנסא, והוא קרוב אל דָּפַק, ובא על המדה כפעם על המנין, ועל הגֻּדּוֹל כעין מליצתם: אין לך עשב שאין לו מלאך שמכה בו ואומר גדל; ומטפחת הוא סודר שנעשה ע"י רדוד (פִּילץ) ולא ע"י אריגה.

טִפַּחְתָּה [טִפַּח] Pi. 3 perf. f. Jes 48,13.

טִפַּחְתִּי 1 perf. Thr 2,22.

טִפֻּחִים pl. [טִפֻּחַ]

gestatio puerorum; al. educationes.

שם ע"מ בִּכּוּרִים נגזר מן הפעל דלעיל, ואולי הוא כמו טְפָחִים, והטעם עוללים מְגֻדלים (והשבעים קורין טְבוּחִים?).

Thr 2,20.

טֶפַח

palma; pl. in architectura: mutuli.

יתכן שהוא הוא טֹפַח דלקמן, ובא על שני משקלים, ונאמר על ימי האדם הקצובים ומדודים ועל הגזרה והבְּנִיָּה הנעשה במדה קצובה ומשוערת באמת הבנין וקנה המדה.

1R 7,26 ‖ 2Ch 4,5.

טְפָחוֹת pl. Ps 39,6.

הַטְּפָחוֹת 1R 7,9.

טֹפַח Ex 25,25.37,12 ‖ Ez 40,43.

וָטֹפַח Ez 40,5.43,13.

הַמִּטְפַּחַת [מִטְפַּחַת]

vestis ampla, palla.

מין סודר, ונמנה בין תכשיטי הנשים. ובדרז"ל מטפחות ספרים.

Ruth 3,15.

וְהַמִּטְפָּחוֹת pl. Jes 3,22.

טָפְלוּ 3 perf. pl. [טָפַל]

assuere, agglutinare, concinnare; Vulg. fabricari.

אח אל תפל, ובדרז"ל עיקר וטפל.

Ps 119,69.

טֹפְלֵי־ [טֹפֵל] pt. pl. cs. Job 13,4.

וַתִּטְפֹּל 2 impf. Job 14,17.

——conf. תָּפֵל——

טִפְסָר [טִפְסַר]

dux bellicus, princeps.

שר ונגיד, תופש מלחמה; מקור השם באשורית ומדית ועדיין לא נתברר כל צרכו (ואולי הוא קצור מן טף, הנגזר מן תַּפְתַּיָא, ושַׂר, כלומר שַׂר־הַשָּׂרִים).

Jer 51,27.

וְטַפְסְרַיִךְ pl. suff. Nah 3,17.

טָפֹף וְטָפֹף inf. abs. [טָפַף]

trepidare, minutis passibus incedere, more parvulorum.

י"פ הליכה ברקידה וקפיצה, כלומר בחוצפה ועזות, ויש דוגמתו בערבית על דהרות הסוס, ולד"א הליכה בפסיעות מדודות, כבדרז"ל: לא מהוקות ולא גדושות אלא טפופות (וקרוב אל צפה); וי"מ כמו תָּפוֹף.

Jes 3,16.

טַף

parvuli (pueri et puellae).

שם הכולל לילדים קטנים, ע"ש שיתנו וינועו בהליכתם (טריפפעלן), ואולי קרוב אל תפף

ע״ש שמתופפים ומרעישים; ויש מחברין אותו עם טפלי בדרז״ל.

Esth 3,13.8,11.

וְטַף, וָטָף Jes 40,7.41,16 ‖ Ez 9,6.

הַטַּף, הַטָּף Gn 47,12 ‖ Nu 31,18 ‖ Jud 18,21 ‖ 2S 15,22 ‖ Jer 43,6.

וְהַטַּף, וְהַטָּף Dt 2,34.3,6.20,14. 31,12 ‖ Jos 8,35 ‖ Jud 21,10.

בַּטָּף Nu 31,17.

מִטָּף Ex 12,37.

טַפֵּנוּ *suff.* Gn 43,8 ‖ Nu 32,17. 26.

וְטַפֵּנוּ Nu 14,3.

לְטַפֵּנוּ Nu 32,16.

וּלְטַפֵּנוּ Esr 8,21.

טַפְּכֶם Gn 50,21 ‖ Ex 10,10.24 ‖ Dt 29,10 ‖ Jos 1,14.

וְטַפְּכֶם Nu 14,31 ‖ Dt 1,39.3,19.

לְטַפְּכֶם Gn 45,19.47,24 ‖ Nu 32, 24.

טַפָּם Gn 34,29.46,5.50,8 ‖ Nu 31, 9 ‖ 2Ch 20,13.31,18.

וְטַפָּם Nu 16,27.

טָפַשׁ

pinguem esse; *met.* inertem esse.

השמן לב העם ת״י טפש לבא דעמא, ובתוספת ריש רְטָפַשׁ, טַרְפְּשָׁא דכבדא, והשאל על הסכלות וההוללות, כטעם חלבמו סגרו, ובדרז״ל טפש בנגוד אל חכם.

Ps 119,70.

——cf. רְטָפַשׁ——

[טָרַד] טוֹרֵד, טֹרֵד *pt.*

trudere, continuo sequi alterum.

טרוף גרוש ודחיה ממקום למקום, ושגור בארמית ובדרז״ל.

Prv 19,13.27,15.

——v. ch. et n. pr. מַטְרֵד——

°טָרַח

Hi. reicere, proicere; onerare, fatigare.

הוראתו בערבית הטלה והשלכה, ומזה טֹרַח, נֵטֶל ומשא, ומצוי בדרז״ל.

[הִטְרִיחַ] יַטְרִיחַ *Hi. 3 impf.* Job 37,11.

[טֹרַח] לָטֹרַח

onus, molestia.

Jes 1,14.

טָרְחֲכֶם *suff.* Dt 1,12,

°[טָרִי] טְרִיָּה

recens.

ענינו לח, רטוב ומטפטף; ויש מחברין אותו עם צרי, שרף הנוטף מעצי הקטף.

Jud 19,15 ‖ Jes 1,6.

טֶרֶם

antequam; nondum.

תאר הפעל, ביחס אל הזמן. יש פותרין אותו מן הערבית במובן כריתה (קרוב אל צרם בדרז״ל), ויהיה בטרם כמו בְּאֵין (ע׳ משלי ח׳ כ״ד), ויש מחברין אותו עם טור והמ״ם נוספת; ואולי יש להלמו עם הקודם לו, שגם ברומית משתמש recens גם על הזמן (פריש פאַן... אונמיטטעלבאר פָאן), אלא שברומית יֵאָמר ביחס אל העבר ובעברית לרב עם העתיד, ולפעמים עם העבר.

Gn 2,5². 19,4. 24,15.45 ‖ Ex 9,30. 12,34 ‖ Nu 11,33 ‖ Jos 2,8.3,1 ‖ 1S 3,3.7 ‖ Jes 65,24 ‖ Ps 119,67.

הֲטֶרֶם *interrog.* Ex 10,7.

וְטֶרֶם 1S 3,7.

בְּטֶרֶם Gn 27,4.33.41,50.45,28 ‖ Ex 1,19 ‖ Lev 14,36 ‖ Dt 31,21 ‖ Jud 14,18 ‖ 1S 2,15.9,13 ‖ 2R 2,9. 6,32 ‖ Jes 7,16.8,4.17,14.28,4.42, 9.48,5.66,7² ‖ Jer 1,5.13,16.38,10. 47,1 ‖ Ez 16,57 ‖ Zeph 2,2² ‖ Ps 39, 14.58,10.90,2 ‖ Prv 8,25.18,13.30, 7 ‖ Job 10,21.

בִּטְרוֹם K., **בְּטֶרֶם** Q. Ruth 3,14.

וּבְטֶרֶם Gn 37,18 ‖ Jer 1,5.13,16.

מִטֶּרֶם Hag 2,15.

טָרַף, טָרֵף

decerpere, discerpere, dilaniare, rapere; *Hi.* victum praebere.

בערבית הוראתו הכאה, כתיתה ודקיקה (קרוב אל דרב); ומליצת ויטרף לעד אפו, וכן אפו טרף וישטמני אולי יש לפרשה מענין קשה (אביר ת״י דורבני, ובדרז״ל דרבנואי גבורים, וטרפליא קרוב לו) וכטעם לא החזיק לעד אפו (מיכה ז׳ י״ח), ואפשר שמזה גם הדרי־טרף. בדקדוק עלה זית טָרָף בפיה להרד״ק כמו טֹרֶף = טָרוּף (וכ״ת אונקלוס) ולד״א כמו טֹרֶף = מְטֹרָף (ע׳ באור רש״ד), וי״א שהיה בתחלה כתוב כעין תרגום ארמי אל מלת עָלֶה ונשתרבב בתוך הספר.

Hos 6,1 ‖ Job 16,9.

וְטָרַף Dt 33,20 ‖ Mich 5,7.

טֹרֵף *pt.* Ez 22,25 ‖ Nah 2,13 ‖ Ps 22,14 ‖ Job 18,4.

[טֹרְפִים] טֹרְפֵי *pl. cs.* Ez 22,27.

טָרֹף *inf. abs.* Gn 37,33.44,28 ‖ Ex 22,12.

לִטְרֹף, לִטְרָף־ *cs.* Ez 19,3.6 ‖ Ps 17,12.

אֶטְרֹף *1 impf.* Hos 4,14 ‖ Ps 50, 22.

יִטְרֹף, יִטְרָף *3 impf.* Gn 49,27 ‖ Ps 7,3.

וַיִּטְרֹף Am 1,11.

[נִטְרַף] יִטָּרֵף *Ni. 3 impf.* Ex 22,12 ‖ Jer 5,6.

[הִטְרִיף] הַטְרִיפֵנִי *Hi. imper. suff.* Prv 30,8.

טֹרַף, טֹרָף *Pu. 3 perf.* Gn 37, 33.44,28.

טָרָף (= טֹרַף, v. טָרָף ?) Gn 8, 11.

טֶרֶף, טָרֶף

rapina, praeda ferae, animal dilaceratum.

בא בהשאלה גם למזון, על דרך צַיִד וצֵידָה.

Nu 23,34 ‖ Jes 5,29 ‖ Ex 19,3.6.22, 25.27 ‖ Nah 2,13.3,1 ‖ Mal 3,10 ‖ Ps 76,5.111,5.124,6 ‖ Prv 31,15 ‖ Job 4,11.29,17.38,39.

וָטָרֶף Am 3,4.

לַטָּרֶף Ps 104,21 ‖ Job 24,5.

מִטֶּרֶף Gn 49,9.

טַרְפֵּךְ *suff.* Nah 2,14.

טַרְפּוֹ Jes 31,4.

טְרֵפָה

dilaniatum, pecudes dilaniatae.

Gn 31,39 ‖ Ex 22,30 ‖ Lev 7,24 ‖ Nah 2,13.

וּטְרֵפָה Lev 17,15.22,8 ‖ Ez 4,14. 44,31.

הַטְּרֵפָה Ex 22,12.

טָרָף (?)

folium viride.

לד"ק שם נרדף אל עָלֶה, וכעין באור אל עֲלֵה־זית; ומקורו ארמי.

Gn 8,11.

טַרְפֵּי *pl. cs.* Ez 17,9.

טוּב טַעַם וָדַעַת אַל־טוּב חָנֵּנִי,
שְׁפַנֵּי טְמוּנֵי קֹדֶשׁ אָנָּא הֲבִינֵנִי!

י

יָאַב°

avide desiderare, concupiscere.

קרוב אל אבה, אוה ותאב, וכמוהו בסורית.

יָאַבְתִּי [יָאַבְתִּי *1 perf.* Ps 119,131.

——conf. אָבָה——

יָאָה° (al. יָאַת°)

decere, convenire, deberi alicui.

קרוב אל נָאָה, כן הוא גם בסורית ובארמית; לדעת הרד"ק שרשו יַאת ומחבר לו כל האמורין בשרש אות, צד ט"ו.

יָאָתָה [יָאֲתָה *3 perf. f.* Jer 10,7.

——conf. אות——

יָאַל° I

Ni. stultum fieri.

קרוב אל אול, במובן אִוֶּלֶת.

נוֹאֲלוּ [נוֹאַל *Ni. 3 perf. pl.* Jes 19,13 ‖ Jer 5,4.

וְנֹאָלוּ Jer 50,36.

נוֹאַלְנוּ *1 pl.* Nu 12,11.

יָאַל° II

Hi. velle, conari, concedere, non abnuere, pati, consentire; placere.

ענינו הסכמת מחשבה ורצון לעשות דבר בחשק, יש בו גם מענין השתדלות והתאמצות, וקרוב בזה אל אול, במובן אילות ואמץ. י"נ בש"א י"ז ל"ט וַיֹּאֶל ללכת ת' וַיֹּאֶל, וכ"ת השבעי. האי דהושע יתכן לפרש מן יאל הראשון.

הוֹאִיל *Hi. 3 perf.* Dt 1,5 ‖ 1S 12,22 ‖ Hos 5,11.

הוֹאַלְתָּ *2 perf.* 1Ch 17,27.

הוֹאַלְתִּי *1 perf.* Gn 18,27.*31*.

הוֹאַלְנוּ *1 pl.* Jos 7,7.

הוֹאֶל ,(־)הוֹאֶל *imper.* Jud 19,6 ‖ 2S 7,29 ‖ 2R 5,23.6,3.

הוֹאִילוּ *pl.* Job 6,28.

וְיֹאֵל *3 impf.* Job 6,9.

וַיּוֹאֶל ,וַיֹּאֶל Ex 2,21 ‖ Jos 17,12 ‖ Jud 1,27.35.17,11 ‖ 1S 17,39.

——v. n. pr.——

יְאֹר ,יְאוֹר

Nilus fluvius, fluvius; rivus, fossa, canalis.

מקור השם בלשון מצרית, ונמצא על ציונים קדמונים, ופתרונו הַנָּהָר הַגָּדוֹל, ונקרא הנילוס כן גם באשורית, ובדניאל נאמר גם על פרת, המְכֻנה במקרא ג"כ הנהר הגדול.

Jes 19,7^3.23,3 ‖ Ez 29,9 ‖ Zach 10,11.

הַיְאֹר Gn 41,1.2.*18*.3^2.17 ‖ Ex 2,3.5^2.4,9^2. 7,15.18^2.21^2. 24^2.25.28.17,5 ‖ Dan 12,5^2.6.*7*.

הַיְאֹרָה Ex 1,22.

בַּיְאוֹר ,בַּיְאֹר Ex 7,17.18.20^2.21.8,5.*7* ‖ Jes 19,8.

כַּיְאֹר Jes 23,10 ‖ Jer 46,7.8 ‖ Am 9,5.

כָּאֹר (= כַּיְאֹר) Am 8,8.

כִּיאוֹר ,כִּיאֹר Am 8,8.9,5.

יְאֹרִי *suff.* Ex 29,3.

יְאֹרִים *pl.* Jes 33,21 ‖ Ez 30,12 ‖ Job 28,10.

הַיְאֹרִים Ex 8,1.

בַּיְאֹרִים Nah 3,8.

יְאֹרֵי ,יְאוֹרֵי *cs.* 2R 19,24 ‖ Jes 7,18.19,6.37,25.

יְאֹרֶיךָ *suff.* Ez 29,4^3.5.10.

יְאֹרָיו Ez 29,3.

יְאֹרֵיהֶם Ex 7,19 ‖ Ps 78,44.

יָאַשׁ°

desistere ab aliquo, desperare; *pt. Ni.* desperatus; *desperatum est! frustra!*

מצוי הרבה בדרז"ל, עם השם יֵאוּשׁ.

וְנוֹאַשׁ [נוֹאַשׁ *Ni. 3 perf.* 1S 27,1.

נוֹאָשׁ *pt.* Jes 57,10 ‖ Jer 2,25.18,12 ‖ Job 6,26.

לְיָאֵשׁ [יִאֵשׁ (al. יִ) *Pi. inf. cs.* Eccl 2,20.

——יָאָה v. יָאַת——

יָבַב°

vociferari, clamare; *Vulg.* ululare.

תרועה תרגומו יבבא, ויש כמוהו בערבית, לד"ק נגזר מן בבת עין ונרדף אל נשקפה, וכת"י.

וַתְּיַבֵּב [יִבֵּב *Pi. 3 impf. f.* Jud 5,28.

——v n. pr.——

יָבַל°

poët. ducere; ferre, afferre, offerre.

הולכה והבאה, ובא רק בדבור המליצי, ויש דוגמתו באשורית ובארמית, ובדרז"ל מובילנא ליה מאני לבי מסותא. יש מחברין לשרש זה גם מַבּוּל ותֵבֵל, ומשום ספיקא הובאו בסדר הא"ב. יובילני דתהלים בקצת ספרים הראשון מלא חסר והשני חסר דחסר, אך במסורה רשום ב' בלי הבדל ביניהם ובלי שום רמז על איזה חסרון.

אוֹבִילֵם [הוֹבִיל *Hi. 1 impf. suff.* Jer 31,9(8).

יוֹבִילֵנִי *3 impf. suff.* Ps 60,11.108,11.

יֹבִילוּ ,יוֹבִילוּ *3 pl.* Ps 68,30.76,12.

יוֹבִלוּן Zeph 3,10.

יֹבִלוּהָ *suff.* Jes 23,7.

אוּבָל [הוּבַל *Ho. 1 impf.* Job 10,19.

תּוּבָלוּן [תּוּבְלוּן *2 impf. pl.* Jes 55,12.

יוּבַל־ ,יוּבָל *3 impf.* Jes 18,7.53,7 ‖ Jer 11,19 ‖ Hos 10,6.12,2 ‖ Job 21,32.

תּוּבַל *3 f.* Ps 45,15.

יוּבָלוּ [יוּבְלוּ *3 pl.* Job 21,30.

תּוּבַלְנָה *f.* Ps 45,16.

——v. chald.——

יָבָל] יִבְלֵי *pl. cs.*

flumen, rivus. Conf. מַבּוּל.

Jes 30,25.44,4.

יוּבַל

fluvius, rivus, *aqua.*

Jer 17,8.

(יוּבַל =) אוּבַל

טעם הָאֻבָל כמו אובל אוּלַי, לפי הכלל של ר״מ פלונגיאן, כי שמות המרכבים לפעמים יִפָּרדו זה מזה, והאחד יבוא בה״א להורות על השני החסר, כמו הַמִּדְבָּר (יהושע ט״ז א׳) ת׳ מדבר בית און (י״ח, י״ב), הַבַּיִת (ישעיה ט״ו ב׳) ת׳ בית בעל מעון (יהושע י״ג י״ז), וכן הַבַּיִת (רות ב׳ ז׳) ת׳ בית לחם.

Dan 8,2.

הָאֻבָל Dan 8,3.6.

——conf. n. pr. ...אָבֵל——

יְבוּל

proventus; fruges.

תבואת האדמה. יש מחברין לו גם בול עץ וגם וְיִבוּל להמורים דשופטים י״ט כ״א, לפי הכתיב.

Jud 6,4 ‖ Hab 3,17 ‖ Job 20,28.

יְבוּלָהּ *suff.* Lev 26,4.20 ‖ Dt 11,17 ‖ Ex 34,27 ‖ Hag 1,10 ‖ Zach 8,12 ‖ Ps 67,7.85,13.

וִיבֻלָהּ Dt 32,22.

יְבוּלָם Ps 78,46.

——cnf. בּוּל——

יוֹבֵל

iubilum, clamor laetus, clangor tubae classicum; aries, cornu arietum.

בטעם השם כבר אמרו חז״ל לישנא דדיכרא הוא, שכן נקרא האיל בערבית, וע״ש התרועה בקרן של איל; ויש מיהדין לו פעל בהוראת תרועה (כבלשונות המערב) ומחברין לו שם יוּבָל בן למך אבי כל־תֹּפֵשׂ כנור ועוגב.

Lev 25,10.11.12.

הַיּוֹבֵל, הַיֹּבֵל Ex 19,13 ‖ Lev 25,13.15.28.40.50.*52*.54.27,17.18.18.*23*.24 ‖ Nu 36,4 ‖ Jos 6,5.

בַּיֹּבֵל Lev 25,28.30.33.27,21.

וּבַיֹּבֵל Lev 25,31.

יוֹבְלִים *pl.* Jos 6,6.

הַיּוֹבְלִים, הַיֹּבְלִים Jos 6,4.8.13.

——v. n. pr.——

יַבֶּלֶת

verruca laborans; *Vulg.* papulas habens.

להרד״ק שם התאר ולדרז״ל שם המום בעצמו; לפירש״י היא מין מורסא וספחת (ווארצע), ויהיה יבל במובן יציאה והובלה לחוץ, ובנגוד אל חרוץ. כשרוע אל קלוט, וי״א נגע שמוציא ליהה טריה; אמנם הראב״ע מחברה עם תבלול, מום שבעין (ע׳ מלבי״ם).

Lev 22,22.

[יָבָם] יְבָמִי *suff.*

levir, mariti frater, δαήρ.

אחי הבעל (שוואגער); וע׳ בָּמָה (צד ק״ג) מה ששערנו בטעם השם.

Dt 25,7.

יְבָמָהּ Dt 25,5.

יְבָמָה v. [יְבֵמֶת] יְבִמְתֵּךְ *suff.*

fratria, fratris uxor, leviri uxor.

אשת האח ואשת אחי הבעל (שוואֶגערין).

Ruth 1,15².

יְבִמְתּוֹ Dt 25,7².9.

°יִבֵּם

denom. a יָבָם: levirum agere, eius officio fungi; fratris mortui uxorem ducere.

וְיִבְּמָהּ [יִבֵּם *Pi. 3 perf. suff.* Dt 25,5.

יַבְּמִי [יַבֵּם *inf. suff.* Dt 25,7.

וְיַבֵּם *imper.* Gn 38,8.

יָבֵשׁ

exarescere, aridum esse, fieri. Conf. בּוֹשׁ.

כן הוראתו גם בערבית, סורית, תדמורית וארמית, ובא בהפעיל בתמונות שרש בּוֹשׁ; יְבֹשֶׁת מקור ע״מ יְכֹלֶת. י״ג בתהלים יבש כחרש חִכִּי.

Jos 9,5.12 ‖ Jes 15,6.40,7.8 ‖ Hos 9,16 ‖ Thr 4,8 ‖ Ps 22,16.129,6.

וְיָבֵשׁ Jes 19,5 ‖ Ez 17,9 ‖ Am 1,2 ‖ Ps 90,6 ‖ Job 14,11.

יָבְשָׁה *3 perf. f.* Gn 8,14.

יָבֵשׁוּ, יָבְשׁוּ *3 pl.* Jer 23,10 ‖ Ez 37,11 ‖ Joel 1,20.12.

וְיָבֵשׁוּ Jer 50,38 ‖ Ez 19,12.

יָבֹשׁ, יָבוֹשׁ *inf. abs.* Ez 17,10 ‖ Zach 11,17.

בִּיבֹשׁ *cs.* Jes 27,11.

יְבֹשֶׁת Gn 8,7.

אִיבָשׁ [אִיבַשׁ *1 impf.* 102,12.

יִיבַשׁ, יָבֵשׁ *3 impf.* Jes 19,7 ‖ Jer 12,4 ‖ Job 8,12.

וַיִּבַשׁ, וַיִּיבַשׁ 1R 17,7 ‖ Jon 4,7.

וַיִּבַשׁ Ps 102,5.

וְיֵבוֹשׁ Hos 13,15.

תִּיבַשׁ, תִּיבָשׁ *3 f.* Ez 17,9.10² ‖ Am 4,7 ‖ Zach 11,17.

וַתִּיבַשׁ 1R 13,4.

יִבָשׁוּ [יִבְשׁוּ *3 pl.* Job 18,16.

וְיִבָשׁוּ Job 12,15.

וַיִּבָשׁוּ Jes 40,24.

וַיַּבְּשֵׁהוּ (= וַיְיַבְּשֵׁהוּ) *Pi. 3 impf. suff.* Nah 1,4.

תְּיַבֶּשׁ־, תְּיַבֵּשׁ [יִבֵּשׁ *3 f.* Prv 17,22 ‖ Job 15,30.

הוֹבִישׁ, הֹבִישׁ *Hi. 3 perf.* Jos 2,10.4,23².5,1 ‖ Ez 19,12 ‖ Joel 1,10.12.17.

הוֹבִישָׁה *3 f.* Joel 1,12.

הוֹבַשְׁתָּ *2 perf.* Ps 74,15.

הוֹבַשְׁתִּי *1 perf.* Ez 17,24.

וְהוֹבַשְׁתִּי Jer 51,36.

וְהֹבִישׁוּ *3 pl.* Zach 10,11.

אוֹבִישׁ *1 impf.* Jes 42,15².44,27.

יָבֵשׁ

aridus, arefactus.

Jes 56,3 ‖ Ez 17,24.21,3 ‖ Nah 1,10 ‖ Job 13,25.

וִיבֵשִׁים *pl.* Nu 6,3.

יְבֵשָׁה *f. sg.* Nu 11,6.

יְבֵשׁוֹת *pl.* Ez 37,2.

הַיְבֵשׁוֹת Ez 37,4.

יַבָּשָׁה

aridum, terra continens.

Jes 44,3.

הַיַּבָּשָׁה Gn 1,9 ‖ Ex 4,9 ‖ Jon 1,9.13.2,11.

בַּיַּבָּשָׁה Ex 14,16.22.29.*15,19* ‖ Jos 4,22 ‖ Neh 9,11.

לַיַּבָּשָׁה Gn 1,10.

לַיַּבָּשָׁה Ps 66,6.

וְיַבֶּשֶׁת [יַבֶּשֶׁת Ps 95,5.

בַּיַּבָּשֶׁת Ex 4,9.

———v. ch. et n. pr.———

יָגַב°

arare; *pt. pl.* aratores, agricolae.

כן נקראו האכרים ע״ש שכורים והופרים גובות ונומות בקרקע, ובא על שני משקלים; ואלולי דמיסתפינא הייתי אומר שהוא כמו יוֹקְבִים (קעלטערער), ומצינו חלוף ק׳ בג׳ דָּלַג וְדָלַק, וכן הִתְקַלְקְלוּ ת׳ הִתְגַּלְגְּלוּ (ירמיה ד׳ כ״ד), וע״ב בא רק בחבור עם כֹּרְמִים.

יֹגֵב] וּלְיֹגְבִים *pt. pl.* Jer 52,16,
וּלְגֹבִים K. וּלְיֹגְבִים Q. 2R 25,12.

יָגֵב] וִיגֵבִים *pl.*

ager.

חלקת אדמה; ולפי השערתי לעיל כמו וִיקָבִים.

Jer 39,10.

יָגָה°

maerore afficere, affligere, opprimere; הָגָה 2S 20,3 v. II הָגָה p. 171ª.

הוראתו ידועה וכמוהו בערבית בוא״ו ת׳ יו״ד במובן לחץ, דחק, צרה ויגון (קרוב אל יגע?); ויש מחברין לו הוגה דש״ב כ׳ י״ג, כלומר נדחק, נרדף והֻרְחק מן המסלה, ולהפך נוגי ממועד יחברו עם הָגָה, ואפשר להעמיד שתי ההוראות על אחת. י״ת בישעיה נ״א כ״ג מוֹנַיִךְ, ע׳ מ״ט כ״ו. השבעים קורין באיכה א׳ ד׳: בתולֹתיה נְהוּגוֹת!

יָגָה] וַיַּגֶּה (=וַיְיַגֶּה) *Pi. 3 impf.* Thr 3,33.

הוֹגָה *Hi. 3 perf.* Thr 1,12.3, 22.

הוֹגָהּ *suff.* Thr 3,5.

מוֹגַיִךְ *pt. pl. suff.* Jes 51,23.

יוֹגֶה] תּוֹגְיוּן (al. תֹּגְ׳) *2 impf. pl.* Job 19,2.

נוּגֶה] נוּגֵי *Ni. pt. pl. cs.* Zeph 3,18.

נוּגָה] נוּגוֹת *pl. f.* Thr 1,4.

יָגוֹן

maeror, maestitia, miseria.

Jes 35,10.51,10 ‖ Jer 8,18.45,3 ‖ Ps 13,3.

וְיָגוֹן Jer 20,18 ‖ Ez 23,33 ‖ Ps 107, 39.116,3.

בְּיָגוֹן Gn 42,38.44,31 ‖ Ps 31,11.

מִיָּגוֹן Esth 9,22.

מִיגוֹנָם *suff.* Jer 31,13(12).

תּוּגָה

יש מחברין ה״א של ואחרית אל שמחה.

Prv 14,13.

לְתוּגָה Prv 17,21.

מִתּוּגָה Ps 119,28.

תּוּגַת *cs.* Prv 10,1.

יָגַע] יָגְעָה *3 perf. f.*

laborare; defatigari, fessum esse.

הוראתו ידועה, קרוב לשלפניו, וכמוהו בערבית בוא״ו ת׳ היו״ד. יתכן לגרוס בחבקוק בדי־שָׁוְא וכן בירמיה.

2S 23,10.

יָגַעְתָּ *2 perf.* Jos 24,13 ‖ Jes 43, 22.

יָגַעַתְּ, יָגַעַתְּ *2 f.* Jes 47,12.15. 57,10.62,8.

יָגַעְתִּי *1 perf.* Jes 49,4 ‖ Jer 45, 3 ‖ Ps 6,7.69,4.

יָגַעְנוּ *1 pl.* Thr 5,5.

אִיגַע] אִיגָע *1 impf.* Job 9,29.

תִּיגַע *2 impf.* Prv 23,4.

יִיגַע] יִיגָע *3 impf.* Jes 40,28.

יִיגָעוּ, יִיגְעוּ *3 pl.* Jes 40,31.65, 23.

וְיִגָעוּ, וְיִיגְעוּ, וְיִגְעוּ Jes 40,30 ‖ Jer 51,58 ‖ Hab 2,13.

יִגַּע] תְּיַגַּע *Pi. 2 impf.* Jos 7,3.

תְּיַגְּעֶנּוּ *3 f. suff.* Eccl 10,15.

הוֹגַע] הוֹגַעְתַּנִי *Hi. 2 perf. suff.* Jes 43,24.

הוֹגַעְתִּיךָ *1 perf. suff.* Jes 43, 23.

הוֹגַעְתֶּם *2 perf. pl.* Mal 2,17.

הוֹגַעְנוּ] הוֹגַעְנוּ *1 pl.* Mal 2,17.

יָגִיעַ] (נס״א) יְגִיעֵי *pl. cs.*

fessus, defatigatus.

Job 3,17.

יָגֵעַ 2S 17,2.

וְיָגֵעַ Dt 25,18.

יְגֵעִים *pl.* Eccl 1,8.

יְגִיעַ

labor, opus, quaestus (labore partus), fruges; dolor.

Gn 31,42 ‖ Jes 45,14 ‖ Jer 3,24 ‖ Hag 1,11 ‖ Ps 128,2 ‖ Job 10,3.

יְגִיעֲךָ, יְגִיעֲךָ *suff.* Dt 28,33 ‖ Job 39,11.

יְגִיעֵךְ Ez 23,29.

יְגִיעוֹ Ps 109,11.

וּמִיגִיעוֹ Neh 5,13.

יְגִיעָהּ Jer 20,5 ‖ Job 39,16.

וִיגִיעֲכֶם Jes 55,2.

וִיגִיעָם Ps 78,46.

יְגִיעִים] יְגִיעַי *pl. suff.* Hos 12,9.

יָגָע

labore partum, quaestus.

בפלס עָמָל, כלומר קנין שבא על ידי יגיעה.

Job 20,18.

יְגִיעָה] יְגִעַת *cs.*

defatigatio.

Eccl 12,12.

———יָגַר v. ch.———

יָגֹר] יָגֹרְתָּ *2 perf.*

timere, metuere. Cf. גּוּר III.

קרוב אל גּוּר וּמָגוֹר. ודוגמתו בערבית בוא״ו ת׳ יו״ד.

Dt 28,60.

יָגֹרְתִּי *1 perf.* Dt 9,19 ‖ Ps 119, 39 ‖ Job 3,25.9,28.

יָגוֹר

adj. verb. metuens.

Jer 22,25.*39,17*.

———מָגוֹר v. גּוּר III———

יָד

manus: *met.*: potestas, vis, praesidium; latus, ripa, regio, locus, pars, monumentum; (*euph.* pro pene Jes 57,8); *pl.* cardines asserum, axes rotae, adminicula sellae.

הוראותיו השונות הבאות בדרך ההשאלה מבֹארות מן הכתובים, ור״י רייפמאנן אומר שיש יד בהוראת מין, כאשר יאמר הגרמני אללער־

האנד, ומפרש מזה כל־יד עמל דאיוב כ׳ כ״א׳ במ״א כ׳ מ״ב קורין השבעים והירונימוס מִיָּדְךָ ת׳ מִיָּד, ובקצת נוסחאות מִיָּדִי; במ״ב ג׳ ט״ו נמצא בכמה ספרים רוּהַדי״י ת׳ יַדי״י, וכת״י; בירמיה י״ז ד׳ יש לגרוס ושמטתה יָדְךָ מנהלתך, והשבעים קורין מ״א ט׳: בור גָּדול הָיָה ת׳ בְּיַד גְּדַלְיָהוּ הוּא; ביחזקאל כ״ז ז׳ היה כתוב בתחלה .בתפשם בְּיָדְךָ ומלת בכפך נוסחא אחרת; י״ג בתהלים ע״ז ג׳ עֵינִי ת׳ יָדִי, ואולי הוא בהוראת מַכָּה, כמו שפירשו קצת יָדִי דאיוב כ״ג ב׳ (השבעים והסורי קורין שם יָדוֹ כבדה); ר״י רייפמאנן גורם במשלי ו׳ ה׳: כצבי מִצַּיִד, ול״נ מִיָּדוֹ בהמשך הוא״ו של וּכצפור; י״ג בדניאל י״ב ז׳: וככלות יד־נֹפֵץ (מְנַפֵּץ) עם־קֹדש.

Gn 38,28 ‖ Ex 13,3.14.*16.*17,16.19,13.21,24^{2} ‖ Lev 5,21.21,19 ‖ Nu 35,17.18 ‖ Dt 19,21.32,36 ‖ Jos 2,19 ‖ 1S 15,12 ‖ 1R 11,26.27 ‖ 2R 19,26 ‖ Jes 13,2.37,27.56,5.57,8 ‖ Ez 2,9.8,3.25,6.39,9 ‖ Mich 7,16 ‖ Prv 11,21.13,11.16,5.30,32 ‖ Job 21,5.30,24 ‖ Thr 5,6 ‖ Esth 2,21.*6,2.*3,6.9,2 ‖ Dan 8,25.10,10 ‖ Neh 10,32.13,21 ‖ 1Ch 29,24 ‖ 2Ch 30,8.

וְיָד Gn 37,22 ‖ Dt 23,13 ‖ Ez 21,24.

הַיָּד Ex 14,31 ‖ Dt 34,12 ‖ Jes 8,11.14,26.

וְהַיָּד Dt 7,19.

בְּיָד Ex 3,19.6,1.13,9.14,8 ‖ Nu 15,30.33,3 ‖ Dt 5,15.*26,8.*6,21.7,8.9,26.19,21 ‖ 1S 19,9.26,33 ‖ 2S 23,6 ‖ Jes 28,2 ‖ Jer 21,5 ‖ Ez 12,7.20,33.*34* ‖ Ps 136,12 ‖ Job 34,20 ‖ Dan 9,15 ‖ 2Ch 25,20.

וּבְיָד Ex 6,1.32,11 ‖ Nu 20,20 ‖ Dt 4,34 ‖ Jer 32,21.

לְיָד Prv 11,21.16,5.

מִיָּד 1R 20,42 ‖ Prv 6,5.

יַד *cs.* Gn 41,35.42.48,17^{2} ‖ Ex 2,5.9,3.18,10.29,9 ‖ Lev 25,47.27,8 ‖ Nu 13,29 ‖ Dt 2,15.37.17,7 ‖ Jos 4,24.15,46 ‖ Jud 1,35.2,15.3,15.*20,16.*21.30.4,24.6,2.17,5.12 ‖ 1S 4,13.18.5,6.9.11.7,13.12,15.17,22.18,17.*21.*23,17 ‖ 2S 15,2.18,4.18.20,9 ‖ 1R 13,6.14,27 ‖ 2R 3,15.8,20.22.13,5.17,7.22,5.9 ‖ Jes 19,16.25,10.41,20.59,1.66,14 ‖ Jer 22,24.26,24.46,6 ‖ Ez 1,3.3,22.8,1.10,8.37,1.*40,1.*48,1^{2} ‖ Zach 14,13^{2} ‖ Ps 121,5.123,2^{2} ‖ Prv 12,24 ‖ Job 12,9.19,21.20,22 ‖ Ruth 1,13 ‖ Esth 2,3.2,8^{2}.14.6,9 ‖ Dan 10,4.12,7 ‖ Esr 1,8.8,22.33 ‖ Neh 2,18 ‖ 1Ch 25,2.26,28.29,8 ‖ 2Ch 12,10.21,8.10.16.26,11.30,12.34,10.17^{2}.

הֲיַד *interrog.* Nu 11,23 ‖ 2S 14,19.

וְיַד Gn 16,12 ‖ Ex 29,9 ‖ Dt 13,10.*17,*17 ‖ 1R 18,46 ‖ Ez 3,14.16,49.33,22 ‖ Ps 36,12 ‖ Prv 10,4 ‖ Esr 8,31.9,2.

בְּיַד Gn 27,17.30,35.32,17.38,20.39,6.22 ‖ Ex 4,13.9,35.16,3.34,29.35,29.38,21 ‖ Lev 8,36.10,11.16,21.25,28.26,25.46 ‖ Nu 4,28.33.37.*45.9,23.10,13.*49.7,8.15,23.17,5.27,23.33,1.36,13 ‖ Dt 1,27.19,12 ‖ Jos 7,7.10,30.32.11,8.14,2.*21,8.*20,2.9.21,2.22,9 ‖ Jud 2,14^{2}.23 ‖ Jud 3,4.8.4,2.9.6,1.7,16.20.10,7.11,21.13,1.15,12.18^{2} ‖ 1S 11,7.12,9.13,22.14,12.37.16,20.17,50.18,10.25.23,12.20.27,1.28,15.19^{2}.30,15 ‖ 2S 3,8.18.10,2.10.11,14.12,25.16,8.2^{3}.20,10.21,9.22.24,14 ‖ 1R 2,25.46.8,53.56.12,15.14,18.*15,29.*15,18.16,7.12.34.17,16.18,9.22,6.12.*15* ‖ 2R 3,10.*13.*9,36.*10,10.*13,3.14,25.27.17,13^{2}.20.23.18,30.*19,10.*19,23.21,10.14.24,2 ‖ Jes 19,4.20,2.36,15.*37,10.*37,24.51,23.62,3.64,6 ‖ Jer 18,4.*6.*20,4.5.21,7.10.*37,17.*22,25.26,24.27,3.6.29,3.21.32,3.*34,2.*4.24.*25.43.*28.36.34,20.21.37,2.38,3.16.18.23.39,11.17.41,9.43,3.44,30^{2}.46,24.26.50,1.51,7 ‖ Ez 7,21.11,9.21,16.36.23,9^{2}.28^{2}.25,14.28,9.10.30,10.12^{2}.25.31,11.37,19.38,17.39,23 ‖ Joel 4,8 ‖ Hag 1,1.*3.2,1.10* ‖ Zach 4,10.12.7,7.12.11,6 ‖ Mal 1,1 ‖ Ps 31,9.73,23.75,9.77,21.78,61.106,41.127,4 ‖ Prv 17,16.18,21.21,1.26,6.9 ‖ Job 8,4.20.9,24.27,11.37,7 ‖ Thr 1,7.2,7 ‖ Eccl 9,1 ‖ Esth 1,12.15.3,13.8,10 ‖ Dan 9,10 ‖ Esr 9,7.11 ‖ Neh 8,14.9,14.27.28.30^{2}.10,30 ‖ 1Ch 5,41.11,3.16,7.19,11.20,8.21,13.24,19.29,5 ‖ 2Ch 8,18.10,15.12,5.7.13,8.18,5.11.23,18.24,11.26,11.28,5^{2}.29,25.33,8.34,14.16.35,6.36,15.

וּבְיַד Gn 19,16^{2} ‖ Nu 5,18 ‖ Jud 7,20.10,7 ‖ 1S 12,9^{2} ‖ 2S 21,22.23,21.24,14 ‖ 2R 13,3 ‖ Jer 19,7.*21,7.34,20.21.*21,7.22,25^{3}.*32,28.46,26.*34,21.44,30.46,26 ‖ Ez 40,5 ‖ Hos 12,11 ‖ Zach 11,6 ‖ 1Ch 11,23.20,8.21,13.

כְּיַד 1R 10,13 ‖ Esth 1,7.2,18 ‖ Esr 7,6.9.28.8,18 ‖ Neh 2,18.

לְיַד 1S 19,3 ‖ Ps 140,6 ‖ Prv 8,3 ‖ Neh 11,24 ‖ 1Ch 18,17.23,28.

מִיַּד Gn 9,5^{2}.32,12^{2}.33,19.38,20.39,1.48,22 ‖ Ex 2,19.3,8.14,30.18,9.10 ‖ Lev 25,14 ‖ Nu 5,25.24,24.35,25 ‖ Dt 3,8.7,8.25,11 ‖ Jos 9,26.22,31 ‖ Jud 2,16.18.6,9.8,22.34.9,17.5 ‖ 2S 4,8.7,3.8.14.9,16.10,18.12,4.10.11.14,28.17,37^{2}.20,16.25,39 ‖ 2S 3,18.8,1.12,7.18,19.31.23,21 ‖ 1R 11,12.31.35.22,3 ‖ 2R 9,7.13,25^{2}.17,29.18,33.19,14 ‖ Jes 36,18.37,14.40,2.47,14.51,17 ‖ Jer 15,21.20,13.21,12.22,3.25,17.31,11(10).32,4 ‖ Ez 33,6.34,27.39,3^{2} ‖ Hos 13,14 ‖ Ps 22,21.31,16.49,16.71,4.82,4.89,49.97,10.106,10^{2}.107,2.144,7.11 ‖ Prv 6,5 ‖ Job 6,23 ‖ Ruth 4,5.9 ‖ Eccl 2,24 ‖ Neh 9,27 ‖ 1Ch 11,23.18,1.28,19 ‖ 2Ch 30,6.16.31,13.32,22.34,9.

וּמִיַּד Gn 9,5 ‖ Ex 18,10 ‖ Lev 22,25 ‖ Jud 6,9 ‖ 1S 10,18.12,3.17,37 ‖ 2S 3,18 ‖ Ps 18,1 ‖ Job 5,15.6,23 ‖ Eccl 4,1 ‖ 2Ch 32,15.22.

יָדִי *suff.* Gn 14,22.31,29.42,37 ‖ Ex 3,20.6,8.7,4.5.9,15.15,9 ‖ Nu 14,30 ‖ Dt 8,17.32,40.41 ‖ Jud 7,2 ‖ 1S 18,17.21,5.24,7.11.25,33.26,11.23 ‖ 2S 3,12.14,30.18,12 ‖ 1R 13,6 ‖ 2R 5,18 ‖ Jes 1,25.10,10.13.14.48,13.49,22.50,2.51,16.66,2 ‖ Jer 6,12.15,6.16,21.51,25 ‖ Ez 6,14.13,9.14,9.13.16,27.20,5^{2}.6.

15.22.23.28.*42.47*,*14*.25,7.13.16.35,3.36,7.39,21.44,12 ‖ Am 1,8.9,2 ‖ Zeph 1,4 ‖ Zach 2,13.13,7 ‖ Ps 77,3.81,15.89,22 ‖ Prv 1,24 ‖ Job 23,2.31,21.25.27.40,4.

וְיָדִי 1S 24,13.*14*.

בְּיָדִי Gn 39,8.40,11 ‖ Ex 7,17.17,9 ‖ Nu 21,2.22,29 ‖ Dt 10,3 ‖ Jud 6,36.37.8,7.9,29.11,30.12,3 ‖ 1S 9,8.12,5.14,43.17,46.21,4.9.23,7.24,11.12².26,18.28,17 ‖ 2S 5,19 ‖ Jer 18,6 ‖ Ez 37,19 ‖ Job 29,20 ‖ 1Ch 14,10.11.22,18(17).

לְיָדִי Job 17,3.

מִיָּדִי Gn 21,30.31,39.33,10.43,9 ‖ Dt 32,29 ‖ Jud 17,3 ‖ 2R 18,34.35² ‖ Jes 36,19.20².43,13.50,11 ‖ Jer 25,15 ‖ Hos 2,12 ‖ 2Ch 32,13.14².15².17².

יָדֵנוּ Dt 32,27 ‖ Neh 5,5.

וְיָדֵנוּ Dt 37,27.

בְּיָדֵנוּ Gn 43,21.22 ‖ Ex 10,25 ‖ Nu 31,49 ‖ Dt 3,3 ‖ Jos 2,24 ‖ Jud 16,23.24 ‖ 1S 14,10.17,47.30,23 ‖ Jer 11,21.

מִיָּדֵנוּ Jud 13,23.

יָדְךָ, יָדֶךָ Gn 22,12.24,2.*47*,*29*.49,8.4,4.6.7. 7,19. 8,1. 9,22. 10,12. 21.13,9. 14,16.26. 23,1 ‖ Nu 27,18 ‖ Dt 2,7. 3,24. 6,8. 12,17.18. 13,10. 14,29.15,3.7.8.10.11.16,10.23,21.28,8.12.20.32.30,9 ‖ Jud 9,33. 18,19 ‖ 1S 10,7.14,19.21,4.9.25,8.26 ‖ 2S 1,14.24,16.17 ‖ 1R 8,42.22,34 ‖ 2R 10,15.13,16 ‖ Jes 3,6.26,11.64,7 ‖ Jer 6,9.15,17.40,4 ‖ Ez 38,12 ‖ Mich 5,8 ‖ Ps 10,12. 17,14.21,9.32,4.38,3.39,11.44,3. 74,11. 80,18.89,14.104,28.109,27.119,173.138,7.139,10.145,16 ‖ Prv 3,27 ‖ Job 1,11.*2*,*5*.12.30,21 ‖ Eccl 7,18.9,10.11,6 ‖ Neh 9,15 ‖ 1Ch 4,10.21,15.17 ‖ 2Ch 18,33.

יָדְכָה Ex 13,16.

וְיָדְךָ 2Ch 6,32.

בְּיָדְךָ, בְּיָדֶךָ Gn 14,20.38,18 ‖ Ex 4,2.17.21.7,15.17,5 ‖ Nu 21,34 ‖ Dt 2,24.30.3,2. 7,24. 13,18. 14,25.20,13.21,10.23,26.33,3 ‖ Jos 6,2.8,1.18².9,25.10,8 ‖ Jud 4,7.14.7,7.9.8,6.*15*.20,28 ‖ 1S 16,2.23,4.24,5.19.21.26,8 ‖ 2S 5,19 ‖ 1R 20,13.28 ‖ 2R 4,29.8,8.9,1 ‖ Jes 42,6 ‖ Jer 36,14.38,10.43,9 ‖ Ez 37,17.20 ‖ Ps 10,14. 31,6.16 ‖ Job 1,12.2,6.11,14 ‖ 1Ch 14,10 ‖ 2Ch 16,8.

וּבְיָדְךָ 1R 8,24 ‖ Neh 1,10 ‖ 1Ch 29,12² ‖ 2Ch 6,15.20,6.

מִיָּדְךָ, מִיָּדֶךָ Gn 4,11 ‖ Dt 26,4 ‖ 1S 24,16.28,17 ‖ Jer 25,28 ‖ Ez 3,18.*20*.*33*,*8* ‖ Mich 5,11 ‖ Ps 88,6 ‖ Job 10,7.35,7 ‖ 1Ch 29,16 ‖ 2Ch 16,7.25,15.

וּמִיָּדְךָ 1Ch 29,14.

יָדֵךְ Gn 21,18 ‖ Jes 57,10 ‖ Ez 27,15.21.

בְּיָדֵךְ Gn 16,6 ‖ 1R 14,3.17,11 ‖ Jes 47,6 ‖ Ez 23,31.

מִיָּדֵךְ 2S 13,10 ‖ Jes 51,22.

יֶדְכֶם Ex 32,29 ‖ Lev 8,33 ‖ Dt 11,18.12,6.7.11 ‖ 2Ch 29,31.

בְּיֶדְכֶם Gn 9,2. 43,12² ‖ Ex 12,11.23,31 ‖ Jos 8,7. 9,11. 10,19. 24,8.*11* ‖ Jud 3,28.7,15.8,3. 18,10 ‖ 2R 3,18 ‖ Jer 21,4.26,14.38,5 ‖ 2Ch 18,14.28,9.

מִיֶּדְכֶם 1S 4,11 ‖ Jes 1,12 ‖ Mal 1,9.10.13.2,13.

בְּיֶדְכֶן Ez 13,21.

מִיֶּדְכֶן Ez 13,21.*23*.

יָדוֹ (cnf. יָדוֹ Q.) Gn 3,22. 8,9.16,12.22,10.24,9.38,28. 29.30.41,42.44 ‖ Gn 46,4 ‖ Ex 4,4.6².7.8,2.*13*. 10,22.*14*,*21*.*27*. 17,11². 21,20.22,7.*10*.24,11 ‖ Lev 1,4.3,2.8.13.4,4.29.*33*.24.5,7.11.8,33.*14*,*14*.*17*.*25*.*28*. 14,21. 22.*31*. 30.32. 16,32.21.22.*31*.30.32.16,32.21,10.25,26.28.35.49 ‖ Nu 2,17.6,21.20,11 ‖ Dt 11,2.15,2.16,17.19,5 ‖ Jos 8,19.26 ‖ Jud 3,10.15,15 ‖ 1S 5,7.6,3.5.9.14,26.27.17,49.23,16. 26,9 ‖ 2S 8,3. 15,5.18. 20,21.23,10². 24,16 ‖ 1R 13,4².33 ‖ 2R 5,11.6,7. 7,2.17.9,24. 10,15.13,16 ‖ Jes 5,25².*9*,*11*.*16*.*20*.*10*,*4*. 10,32.11,8. 11. 15.23,11. 31,3.44,5. 49,2. 56,2 ‖ Jer 1,9.6,3.34,1 ‖ Ez 10,7. 17,18.18,8.17.46,5.7.11 ‖ Hos 75, ‖ Am 5,19 ‖ Zeph 2,13.15 ‖ Zach 14,13 ‖ Ps 37,24. 78,42. 89,26. 95,7. 106,26 ‖ Prv 19,24. *26*,*15* ‖ Job 6,9. 9,33.15,25.26,13.28,9 ‖ Cant 5,4 ‖ Thr 1,10.2,8.3,3 ‖ Esth 3,10.8,7 ‖ Dan 11,42 ‖ Neh 3,2².8.8.*10*.*12*.*17*.19.4,11 ‖ 1Ch 13,9.10.18,3.29,5 ‖ 2Ch 13,9.17,15.16.18.21,10.31,15.

וְיָדוֹ Gn 25,26 ‖ Jes 14,27.34,17 ‖ Job 5,18.

בְּיָדוֹ Gn 19,16. 22,6. 24,10. 32,14.39,3.4.23. 40,13. 44,16.*17* ‖ Ex 4,20.21,16.22,3.32,15.34,4 ‖ Nu 22,23.*31*.25,7.31,6. 35,21 ‖ Jos 5,13.8,18.20,5 ‖ Jud 1,2.3,10.15.6,21.7,14.9,48.11,*32*.14,6. 16,26 ‖ 1S 2,13. 14,27. 25. 16,16. 23. 17,40². 57.18,10.19,9.22,6.23,6.11.14 ‖ 2R 5,5.8,9.11,8.*11*.14,5.15,19 ‖ Jes 22,21.53,10 ‖ Jer 27,8.36,14.38,11 ‖ Ez 8,11. 9,1.2. 30,24. 40,3. 47,3 ‖ Hos 12,8 ‖ Zach 8,4 ‖ Ps 37,33.95,4 ‖ Prv 7,20 ‖ Job 12,6.10.15,23 ‖ Thr 1,14 ‖ Eccl 5,13.14 ‖ Esth 5,2 ‖ Dan 1,2.8,25.11,11.16 ‖ Neh 6,5 ‖ 1Ch 21,16 ‖ 2Ch 17,5.23,7.10.36,17.

וּבְיָדוֹ 2S 8,10 ‖ 1R 8,15 ‖ Jes 6,6 ‖ Jer 34,3 ‖ Am 7,7 ‖ Zach 2,5 ‖ 2Ch 26,19.

לְיָדוֹ Ex 21,13.

מִיָּדוֹ Nu 21,26 ‖ Jos 24,10 ‖ Jud 15,17 ‖ 1S 27,1 ‖ 1R 11,34 ‖ 2R 5,20.18,29.19,19 ‖ Jes 37,20 ‖ Jer 34,3.42,11 ‖ Ez 30,22 ‖ Hab 3,4. Job 27,22 ‖ Dan 8,4.7.11,41.

יָדֵיהוּ (al. *pl.*) Hab 3,10.

יָדָהּ Gn 24,18 ‖ Lev 12,8 ‖ Dt 25,11 ‖ Jud 5,26 ‖ 2S 13,19 ‖ Jer 50,15.

בְּיָדָהּ Gn 39,12.13 ‖ Ex 15,20 ‖ Dt 24,1.*3* ‖ Jud 4,21 ‖ Jes 51,18.

מִיָּדָהּ 1S 25,35 ‖ 2S 13,5.6.

יָדָם Gn 19,10 ‖ Ex 28,41. 29,20.29.33.35 ‖ Lev 8,24 ‖ Nu 3,3 ‖

3‖1S 22,17²‖2S 18,28‖2R 12,16. 22,7 ‖ Jes 11,14 ‖ Mich 2,1 ‖ Ps 106,42‖Esth 9,10.*15.16.* ‖ Esr 8, 26.10,19 ‖ Neh 3,4³.*7.9.10*.5.13, 13‖2Ch 26,13.

בְּיָדָם Gn 35,4.43,15.26‖Ex 5,21‖ Nu 22,7‖Dt 1,25‖Jos 21,42‖Jud 1,4.7,2.6.8.19.15,13.16,18‖1S 21, 14‖2S 15,36‖1R 10,29.20,9‖Jes 10,5 ‖ Jer 31,32(31). 38,19.41,5 ‖ Ez 16,39‖Ps 149,6 ‖ Job 21,16 ‖ Thr 5,12 ‖ Neh 9,24 ‖ 1Ch 5,10. 20‖2Ch 1,17.7,6.13,16.24,13.24.

מִיָּדָם Gn 37,21.22‖ Ex 29,25.32, 4‖Jud 10,12.12,2‖1S 10,4‖2R 5, 24 ‖ Jer 38,18.*23* ‖ Ez 34,10 ‖ Zach 11,6‖Thr 5,8‖2Ch 35,11.

יָדַיִם, יָדָיִם *du.* Gn 34,21‖Jos 8, 20 ‖ Jud 18,10 ‖ 2S 17,2 ‖ 2R 11, 16 ‖ Jes 13,7.22,18.33,21.35,3.45, 9 ‖ Jer 47,3.48,37 ‖ Ez 21,12 ‖ Ps 104,25 ‖ Prv 6,10.*24,33* ‖ Job 17, 9‖Thr 4,6‖Eccl 10,18‖Neh 7,4‖ 1Ch 4,40‖2Ch 23,15.

יָדַי (= יָדַיִם) Ez 13,18.

וְיָדַיִם Prv 6,17‖Job 4,3.

הַיָּדַיִם, הַיָּדָיִם 2R 9,35‖ Ez 7,17.

וְהַיָּדַיִם Gn 27,22.

בְּיָדַיִם Prv 30,28.

יְדֵי *cs.* Gn 24,30.27,22‖Nu 34,3‖ Dt 4,28.27,15 ‖ Jud 11,26 ‖ 2S 16,21 ‖ 2R 3,11.12,12.13,16.19, 18‖Jes 37,19‖Jer 10,3.18,21.23, 14.33,13.38,4² ‖ Ez 10,21.13,22. 35,5 ‖ Zach 4,9 ‖ Ps 63,11.115,4. *135,15* ‖ Prv 12,14 ‖ Job 16,11‖ Cant 7,2‖Thr 4,2.10 ‖ Esth 3,9 ‖ Esr 3,10.4,4‖1Ch 6,16.7,29.25,2. *6.3.6*‖2Ch 23,18.29,27.32,19.

וִידֵי Ex 17,12 ‖ Jer 10,9 ‖ Ez 1,8. 7,27.

בִּידֵי Ps 141,6‖Thr 1,14.

כִּידֵי Gn 27,23.

מִידֵי Gn 49,24 ‖ Ps 140,5.141,9 ‖ Job 5,20.

יָדַי, יָדָי *suff.* Dt 9,15.17‖2S 22, 21.35 ‖ Jes 19,25. 29,23.45,11.12. 60,21.65,2‖Ps 18,21.25.35.22,17. 28,2.143,6.144,1‖Eccl 2,11‖Dan 10,10‖Neh 6,9.

וְיָדַי Cant 5,5.

יָדֵינוּ Gn 5,29‖Dt 21,7‖ Jer 6,24‖ Hos 14,4‖Ps 90,17².

יָדֶיךָ Ex 15,17 ‖ Dt 16,15.24,19 ‖ Jos 10,6‖Jud 7,11 ‖ 2S 3,34 ‖ 1R 22,45 ‖ Jer 38,12 ‖ Mich 5,12 ‖ Zach 13,6 ‖ Ps 8,7.92,5.102,26. 119,73.138,8.143,5.144,7 ‖ Prv 3,27 ‖ Job 10,8.14,15 ‖ Eccl 5,5 ‖ 2Ch 18,33.

יָדַיִךְ, יָדַיִךְ Ez 16,11.22,14‖Zeph 3,16.

וְיָדַיִךְ Jer 2,37.

יְדֵיכֶם, יְדֵכֶם Dt 31,29 ‖ 2S 2,7 ‖ 2R 10,24‖Jes 1,15.31,7 ‖ Jer 25, 6.7.44,8‖Hag 2,17‖Zach 8,9.*13*‖ Ps 58,3.134,2‖2Ch 15,7.

וּבִידֵיכֶם Jer 44,25

יָדָיו Gn 27,16.23.48,14.49,24‖Ex 17,12 ‖ Lev 7,30 ‖ Nu 27,23 ‖ Dt 33,7.11. 34,9 ‖ Jud 1,6. 9,16.24. 15,14 ‖ 1S 5,4. 14,13 ‖ 2S 4,1.21, 20 ‖ 1R 16,7 ‖ 2R 9,23.13,16.15, 19 ‖ Jes 2,8. 3,11. 5,12. 17,8. 25, 11²‖Jer 30,6.50,43‖Ps 19,2.28,5. 55,21.68,32.95,5.111,7 ‖ Prv 21, 25‖Job 1,10.34,19 ‖ Cant 5,14 ‖ Eccl 4,5.

יָדָו Q. (יָדוֹ K.) Lev 9,22.16,21 ‖ Ez 43,26.

יָדֵיהוּ (al. sg.) Hab 3,10.

וְיָדָו Q., וְיָדָיו Lev 15,11‖Zach 4, 9‖Job 5,18.20,10.

בְּיָדָיו Ex 17,12.

וּבְיָדָיו 2Ch 6,4.

מִיָּדוֹ K., מִיָּדָיו Q. Ex 32,19.

יָדֶיהָ Gn 16,9.24,22.47 ‖ Prv 31, 19.31‖Eccl 7,26.

וְיָדֶיהָ Jud 19,27‖Prv 31,20.

בְּיָדֶיהָ Ex 35,25 ‖ Prv 14,1 ‖ Thr 1,17.

יְדֵיהֶם Ex 29,10.*19*. 15. 30,19.*40, 31*.21 ‖ Lev 4,15. 8,14.18.*22*.24, 14 ‖ Nu 8,10. 12 ‖ Dt 21,6 ‖ Jud 1,7‖2S 4,12 ‖ 2R 22,17 ‖ Jes 65,22‖Jer 1,16.5,31.25,14.32,30‖ Hag 2,14 ‖ Ps 28,4.76,6. 115,7. 125,3‖Job 1,14.5,12.30,2‖Thr 3, 64 ‖ Esr 6,22 ‖ Neh 2,18.6,9.8,6 ‖ 2Ch 29,23.34,25.

וִידֵיהֶם Ez 10,12.

בִּידֵיהֶם Ps 26,10‖Esr 1,6.

יְדֵיהֶן Ez 23,42.

בִּידֵיהֶן Ez 23,37.45.

יָדוֹת, יָדֹת *pl. f.* Gn 43,34‖Ex 26,17.36,22‖2S 19,44‖ Dan 1,20.

וְיָדוֹת, וְיָדֹת 1R 10,19‖2Ch 9,18.

הַיָּדוֹת, הַיָּדֹת Gn 47,24 ‖ 1R 10, 19‖2R 11,7‖Neh 11,1‖2Ch 9,18.

וִידוֹת *cs.* 1S 7,82.

יְדֹתָיו *suff.* Ex 26,19.*36,24²*.

יְדֹתֶיהָ 1R 7,35.36.

יְדוֹתָם 1R 7,33.

——v. ch.; יָדַד v. יָדָה——

[יָדִיד] יְדִיד *cs.*

dilectus, amicus; suavis, iucundus.

שרשו ידד וכן בערבית בוא״ו ת׳ יו״ד, וקרוב אל דוד.

Dt 33,12.

לִידִידִי *suff.* Jes 5,1‖Jer 11,15.

לִידִידוֹ Ps 127,2.

[יְדִידִים] יְדִידֶיךָ *pl. suff.* Ps 60, 7.108,7.

[יְדִידָה] יְדִידוֹת, יְדִידֹת *pl. f.* Ps 45,1.84,2.

יְדִדוּת

deliciae.

Jes 12,7.

——v. n. pr.——

[יָדָה] יְדוּ *imper. pl.*

iacere, proicere; *Hi.* profiteri; gratias agere, laudare, celebrare.

קרוב אל הָדָה, ויש מיחדין אל יַדּוּ גורל שרש יָדַד, ופותרין מזה יָדִיד (כבלשון רוסית привéрженный). ובא בהפעיל על ההודיה

יָדָע, יָדַע

videre, oculis percipere; animadvertere, cognoscere, novisse, scire, experiri, intellegere, sapere; curare aliquid, colere; met. concubare.

הוראתו ידועה לכל בן דעת, ובא לפעמים ת׳ יָעַד, כמו יוֹדַעְתִּי ש״א כ״א ג׳, יִדַּעְתָּ (איוב ל״ח י״ב), וכן יש לפרש יְדַעְתִּיו (בראשית י״ח י״ט), יָדַע (הדברים ב׳ ז׳), יְדַעְתִּיךָ (ירמיה א׳ ה׳) וכיוצא בהם. יש מיחסין לו גם הוראת הריסה ומוסר, והוששני להם מטעות. י״ג בבראשית י״ב י״א: הנה־נא יָדַעְתִּי, נקבה נוכחת עם יו״ד נוספת; בשופטים ה׳ ט״ז קורין השבעים וַיָּדָשׁ ת׳ וַיֹּדַע (ע׳ פסוק ז׳), בירמיה י״א י״ח הוֹדִיעַנִי ת׳ הודיעַני, ביחזקאל י״ט ט״ז וַיֵּדַע (מפעל רעע, וי״ג וַיָּרֶב), בל״ה י״ד תֵּעוֹר ת׳ תֵּדַע, ומחֻבר למקרא שלאחריו, כלומר תקום ותבוא; ובהושע י״ג ה׳ רְעִיתִיךָ במדבר ת׳ יְדַעְתִּיךָ; ר״י הלוי גורס בתהלים ע״ד ה׳: יָרִיעוּ כמביא למעלה (אך יתכן שמרמז כאן על האות המִסְפָּר במ״ב ו׳ ו׳, שהיה נודע ומפורסם בישראל); השבעים קורין במשלי כ״ב י״ז: ולבך תשית לָדַעַת כִּי נְעִימִים; באיוב ל״ז ט״ז יש לגרוס: הֲתֵדַע ת׳ הֲתֵדַע, בל״ה י״ב הֲיִדַּעְתָּ שחר מקומו, ובקהלת ט׳ י״א: וגם לא לידעים הון; בו׳ כ״ב קורין השבעים יֵדַע לבך.

Gn 4,1.19,33.35.31,32. 38,16. 39, 6.8‖Ex 1,8.34,29‖Lev 5,1.3.*4*.17. 18 ‖ Dt 2,7.33,9.34,6 ‖ Jos 8,14 ‖ Jud 13,16.21. 16,20 ‖ 1S 3,7.13. 14,3.20,3.39. 22,15 ‖ 2S 3,26.11, 16.14,22.19,21‖1R 1,11.2,32.44‖ Jes 1,3². 29,12.42,25. 59,8. 41,4 ‖ Hos 7,9²‖Jon 4,11 ‖ Ps 73,11.91, 14.103,14.104,19‖Prv 7,23.9,18‖ Job 11,11. 12,9. 15,23. 18,21. 20, 20. 22,13. 23,10. 28,13. 23.35,15 ‖ Eccl 4,13. 6,5. 7,22. 10,15 ‖ Esth 4,1.

יְדָעוֹ *suff.* Dt 34,10‖Job 28,7.

יָדְעָה Gn 24,16‖1R 1,4.

יְדָעָנוּ Jes 63,16.

יָדְעָה *3 perf. f.* Jud 11,39.21, 12‖Jer 8,7‖Hos 2,10‖Prv 9,13.

יָדַעְתָּ, יָדַעַתְּ *2 perf.* Gn 30,26.29. 47,6‖ Ex 32,22 ‖ Nu 10,31.11,16. 20,14‖Dt 7,15.8,3.9,2.13,7.*28,64*. 28,33.36 ‖ Jos 14,6 ‖ Jud 15,11 ‖ 1S 28,9 ‖ 2S 1,5.3,25.7,20.17,8 ‖

יוֹדוּ *3 pl.* Ps 99,3. 107,8.*15.21. 31*.140,14.

וְיוֹדוּ Ps 89,6.

יוֹדוּךָ *suff.* Gn 49,8 ‖ Ps 67,4.*6*². 88,11.138,4.145,10.

יְהוֹדוּךָ Ps 45,18.

וְיוֹדֶךָ Ps 49,19.

וְהִתְוַדָּה *Hith. 3 perf.* Lev 5, 5.16,21.

וְהִתְוַדּוּ *3 pl.* Lev 26,40‖Nu 5,7.

וּמִתְוַדֶּה *pt.* Dan 9,20‖Neh 1,6.

מִתְוַדִּים *pl.* Neh 9,3.

וּמִתְוַדִּים 2Ch 30,22.

וּכְהִתְוַדּוֹתוֹ *inf. suff.* Esr 10,1.

וָאֶתְוַדֶּה *1 impf.* Dan 9,4.

וַיִּתְוַדּוּ *3 pl.* Neh 9,2.

תּוֹדָה

confessio; gratiarum actio; chorus gratias agentium.

נאמר על הודאת החוטא (געשטאֶנדניס), על שיר או על קרבן תודה ועל מקהלת משוררים (קאָהר).

Lev 7,12.22,29‖Jos 7,19‖Jes 51, 3 ‖ Jer 17,26.30,19.33,11 ‖ Am 4, 5 ‖ Jon 2,10 ‖ Ps 26,7.50,14.23. 107,22.116,17‖Esr 10,11.

וְתוֹדָה Ps 42,5‖2Ch 33,16.

הַתּוֹדָה Lev 7,12.

וְהַתּוֹדָה Neh 12,38.

בְּתוֹדָה 69,31.95,2.100,4.147,7.

לְתוֹדָה Ps 100,1.

תּוֹדַת *cs.* Lev 7,13.15.

תּוֹדוֹת, תּוֹדֹת *pl.* Ps 56,13‖Neh 12,31.

וְתוֹדוֹת 2Ch 29,31².

הַתּוֹדֹת Neh 12,40.

וּבְתוֹדוֹת Neh 12,27.

הֻיְּדָה] הֻיְּדוֹת *pl.*

laudationes, cantica chori.

הודאה ותהלה או מקהלות משוררים, והמשקל זר; השבעים קורין הַיָּדוֹת, וי״ג הודות או הֻיְּדוֹת.

Neh 12,8.

——v. ch. et n. pr.——

שהיתה בהשתחויה ובהתנפלות (תרגום הִשְׁתַּחֲוֵיתִי בדה״ב ט״ז ד׳ מוֹדֵינָא). י״ג בתהלים ע״ה ב׳: הודינו וְקָרֹא בְּשִׁמְךָ ת׳ וְקָרוֹב שמך.

Jer 50,14.

יִדָּה] לְיַדּוֹת *Pi. infin. cs.* Zach 2,4.

יַדּוּ (=יְיַדּוּ) *3 impf. pl.* Joel 4,3‖Ob 11‖Nah 3,10.

וַיַּדּוּ־ Thr 3,53.

הוֹדָה] וְהוֹדוּ *Hi. 3 perf. pl.* 1R 8,33.35‖2Ch 6,24.26.

הוֹדִינוּ *1 pl.* Ps 75,2².

וּמוֹדֶה *pt.* Prv 28,13.

מוֹדִים *pl.* 1Ch 29,13.

הֹדוֹת *inf. cs.* 1Ch 25,3.

וְהוֹדוֹת Neh 12,46‖2Ch 7,3.

וּבְהוֹדֹת Esr 3,11.

לְהוֹדוֹת, לְהֹדוֹת Ps 92,2.106,47. 119,62.122,4.142,8 ‖ Neh 12,24 ‖ 1Ch 16,7.35.41.23,30‖2Ch 7,6.

וּלְהוֹדוֹת, וּלְהֹדוֹת 1Ch 16,4‖2Ch 5,13‖2Ch 31,2.

הוֹדוּ *imper. pl.* Jes 12,4 ‖ Jer 33,11‖Ps 33,2.100,4.105,1.106,1. *107,1.118,1.29.136,1*.136,2.3.26‖ 1Ch 16,8.34‖2Ch 20,21.

וְהוֹדוּ Ps 30,5.97,12.

אוֹדֶה *1 impf.* Gn 29,35‖Jes 25, 1 ‖ Ps 7,18.9,2.32,5.54,8.109,30. 111,1.118,19.

וְאוֹדֶה Ps 138,2.

אוֹדְךָ, אוֹדֶךָּ *suff.* 2S 22,50‖Jes 12,1‖Ps 18,50.30,13.35,18.52,11. 57,10.71,22.86,12.108,4.118,21. 119,7.138,1.139,14‖Job 40,14.

וְאוֹדְךָ, וְאוֹדֶךָּ Ps 43,4.118,28.

אוֹדֶנּוּ Ps 42,6.12.*43,5*.

אֲהוֹדֶנּוּ Ps 28,7.

יוֹדֶה־ *3 impf.* Ps 6,6.

יְהוֹדֶה Neh 11,17.

יוֹדֶךָ *suff.* Jes 38,19.

הֲיוֹדְךָ *interrog.* Ps 30,10.

תּוֹדֶךָ *3 f. suff.* Jes 38,18‖Ps 76, 11.

נוֹדֶה *1 pl.* Ps 44,9.79,13.

1R 1,18.2,5.44.5,17.20.8,39 ‖ 2R 4,1‖Jes 40,28.48,8‖Jer 15,14.15. 17,4.16.18.23 ‖ Ez 37,3 ‖ Zach 4,5.13 ‖ Ps 31,8. 40,10. 69,6.20. 139,2.4.142,4‖Prv 14,7 ‖ Job 15, 9.20,4.34,33.38,4.18.21 ‖ Neh 9, 10‖1Ch 17,18‖2Ch 6.30.

יָדַעְתָּה 2S 2,26.

וְיָדַעְתָּ Dt 4,39.7,9.8,5.9,3.6 ‖ 1R 2,9.20,13‖Ez 25,7.*35,4*.12‖ Zach 4,9‖Job 5,24.25.39,2.

הֲיָדַעְתָּ *interrog.* 2R 2,3.*5* ‖ Job 38,33.39,1‖Dan 10,20.

יְדַעְתַּנִי [תָּ *suff.* Jes 45,4.5‖Jer 12,3.

יְדַעְתּוֹ Dt 22,2.

יְדַעְתָּם Dt 13,3‖Jes 48,6‖Jer 33, 3‖Ez 32,9.

יָדַעַתְּ, יָדַעַתְּ *2 perf. f.* 1R 2, 15‖Jer 50,24‖Ruth 2,11.

וְיָדַעַתְּ Jes 49,23.60,16‖Ez 16,62. *22,16* ‖ Hos 2,22 ‖ Zach 2,15 ‖ Ruth 3,4.

יָדַעְתִּי, יָדַעְתִּי *1 perf.* Gn 4,9. 12,11.20,6. 21,26. 22,12. 27,2. 28, 16.48,19‖Ex 3,7.19.4,14.5,2.9,30. 18,11 ‖ Nu 22,6.34 ‖ Dt 3,19.31, 21.27.29 ‖ Jos 2,4.5.9 ‖ Jud 17, 13 ‖ 1S 17,28.55.20,30.22,22.24, 21.25,11.29,9 ‖ 2S 1,10.18,29.19, 7.23.22,44 ‖ 1R 17,24 ‖ 2R 2,3.5. 4,9.5,15.8,12.19,27‖Jes 29,12.37, 28.44,8.48,8‖Jer 1,6.10,23.11,19. 29,11.48,30 ‖ Hos 5,3.8,4 ‖ Am 3, 2.5,12 ‖ Jon 4,2 ‖ Ps 18,44.20,7. 35,11.15.41,12.50,11.56,10.71,15. 81,6.119,75.152.135,5 ‖ Prv 23, 35 ‖ Job 9,2.28.10,13.13,2.18.19, 25.21,27.23,3.29,16.30,23.32,22‖ Cant 6,12 ‖ Eccl 1,17.3,12.14 ‖ 2Ch 2,7.25,16.

יָדַעְתָּ K., **יָדַעְתִּי** Q. Ps 140,13 ‖ Job 42,2.

וְיָדַעְתִּי, וְיָדַעְתִּי Jud 6,37‖2S 24, 2‖Eccl 2,14‖1Ch 29,17.

יְדַעְתִּיךָ *suff.* Ex 33,12‖Jer 1,5‖ Hos 13,5.

יְדַעְתִּיו Gn 18,19.

יְדַעְתִּיהָ Ez 11,5.

יְדַעְתִּים Prv 30,18.

יְדַעְתִּין Jes 48,7.

יָדְעוּ, יָדְעוּ, יָדָעוּ *3 pl.* Gn 19,8. 42, 23 ‖ Ex 16,15 ‖ Nu 31,18.*35* ‖ Dt 1,39.11,2.31,13 ‖ Jos 24,31 ‖ Jud 2,10.3,1.14,4.20,34 ‖ 1S 2,12.20, 39.22,17‖2S 15,11‖2R 4,39.7,12. 17,26‖Jes 42,16².44,18.45,20.56, 10.11².59,8 ‖ Jer 4,22².5,4.5.6,15. 8,7.12.9,2.15.14,18.42,28‖Hos 5, 4.11,3‖Am 3,10‖Jon 1,10‖Mich 4,12 ‖ Ps 14,4.53,5.82,5.95,10 ‖ Prv 4,19‖Job 9,5.24,16 ‖ Neh 2, 16.

יָדְעוּן Dt 8,3.16.

וְיָדְעוּ Ex 7,5.*14,4.18*.29,46 ‖ Nu 14,31‖Jes 9,8.19,21.29,24.49,26‖ Jer 16,21.44,28 ‖ Ez 2,5.*33,33*.5, 13.*6,10.14. 7,27. 12,15.16.24,27. 25,11.17. 26,6. 28,22.23.26. 29,9. 16.21.30,8.19.25.26.32,15.33,29. 34,27.30.35,15.36,38.38,23.39,6. 28*.17,24. 21,20.25,14.28,24. 29,6. 36,23.*37,28.39,7*.36.39,22.23 ‖ Ps 119,79.

יְדָעוּנִי *suff.* Jer 2,8.

יְדָעוּךָ Jes 55,5 ‖ Jer 10,25 ‖ Ps 79,6.

יְדָעֻהוּ Dan 11,38.

יְדָעוּם Dt 29,35.32,17 ‖ Jud 3,2‖ Jer 19,4.44,3 ‖ Zach 7,14 ‖ Ps 147,20.

יְדַעְתֶּם *2 perf. pl.* Gn 44,15.27‖ Ex 23,9 ‖ Dt 11,28.*13,14*.29,15 ‖ 2S 11,20‖2R 9,11‖Jer 7,9.16,13. Ez 17,12.

הַיְדַעְתֶּם *interrog.* Gn 29,5‖Jud 18,14‖1R 22,3.

וִידַעְתֶּם Ex 6,7.10,2.*16,12*.16,6 ‖ Nu 14,34.16,30‖Dt 11,2‖Jos 23, 14‖1R 20,28‖ Ez 6,7.*13.7,4.9.11, 10.12.12,20.13,9.14.14,8.15,7.17, 21.20,38.42.44. 22,22.23,49.24, 24.25,5.35,9.36,11.37,6.13.14*.14, 23 ‖ Joel 2,27.4,17 ‖ Zach 2,13. 15‖Mal 2,4.

יְדַעְתֶּן Gn 31,6.

וִידַעְתֶּן Ez 13,21.*23*.

יָדַעְנוּ, יָדַעְנוּ *1 pl.* Gn 29,5.43, 22 ‖ Ex 32,1.*23* ‖ Jos 22,31 ‖ Jer 14,20‖Prv 24,12.

וְיָדַעְנוּ 1S 6,9.

יְדַעֲנוּךָ *suff.* Hos 8,2.

יְדַעֲנוּם Jes 59,12.

יוֹדֵעַ, יֹדֵעַ *pt.* Gn 3,5. 25,27. 33, 13‖Jos 22,22‖ 1S 16,16.18.23,17. 26,12 ‖ 2S 12,12.17,10‖1R 5,20 ‖ Jes 29,11‖Joel 2,14‖ Jon 1,12.3, 9‖ Zeph 3,5 ‖ Ps 1,6.37,18.44,22. 74,9.90,11.94,11 ‖ Prv 12,10.14, 10.17,27.24,22.28,2.29,7 ‖ Ruth 3,11 ‖ Eccl 2,19.3,21.6,8.12.8,1.7. 12.9,1.11,5.6 ‖ Esth 4,14 ‖ Neh 10,29‖2Ch 2,11.12.13.

וְיֹדֵעַ Nu 24,16‖Nah 1,7‖2Ch 2,6.

הַיּוֹדֵעַ Q. Jer 29,23.

יֹדְעוֹ *suff.* 1S 10,11.

יֹדְעֵנוּ Jes 29,15.

יוֹדְעִים, יֹדְעִים *pl.* 2R 17,26 ‖ Eccl 4,17.9,5² ‖ Esth 4,11 ‖ 2Ch 2,7.

וְיֹדְעִים Job 34,2.

הַיֹּדְעִים Jer 44,15.

לַיֹּדְעִים Eccl 9,11.

יוֹדְעֵי, יֹדְעֵי *cs.* Gn 3,5 ‖ 1R 9, 27‖Jes 51,7 ‖ Jer 48,17 ‖ Am 5, 16 ‖ Ps 9,11.89,16 ‖ Esth 1,13²‖ Dan 11,32 ‖ 1Ch 12,32(33)‖ 2Ch 8,18.

וְיֹדְעֵי Ps 119,79‖Dan 1,4.

וְיֹדְעַי *suff.* Job 19,13.

לְיֹדְעָי Ps 87,4.

יוֹדְעֶיךָ Ez 28,19.

לְיֹדְעֶיךָ Ps 36,11.

יֹדְעָיו Job 42,11.

וְיֹדְעָיו K., **וְיֹדְעָו** Q. Job 24,1.

יֹדַעַת *pt. f. sg.* Nu 31,17 ‖ Jud 21,11‖Ps 139,14.

וִידוּעַ [יְדוּעַ *pt. pass. cs.* Jes 53,3.

וִידֻעִים *pl.* Dt 11,13.15.

יָדוֹעַ, יָדֹעַ *inf. abs.* Gn 15,13 ‖

Jos 23,13 ‖ 1S 20,3.9.28,1 ‖ 1R 2,37.*42* ‖ Jer 26,15.42,19.22 ‖ Prv 27,23.

הֲיָדֹעַ, הֲיָדוֹעַ *interrog.* Gn 43,7 ‖ Jer 13,12.40,14.

וְיָדֹעַ Jer 9,23.

דַּעַת *cs.* Jos 4,24 ‖ Jud 3,2 ‖ 1R 8,60 ‖ Jer 9,5 ‖ Ez 38,16 ‖ Mich 6,5.

לָדַעַת, לָדָעַת Gn 3,22.24,21 ‖ Ex 31,13.36,1 ‖ Dt 4,35.8,2.13,4.29,3 ‖ Jud 3,4 ‖ 2S 14,20 ‖ Jes 32,4.50,4 ‖ Jer 24,7 ‖ Ez 20,12.20 ‖ Hos 6,3 ‖ Mich 3,1 ‖ Hab 2,14 ‖ Ps 67,3.73,16 ‖ Prv 1,2.4,1 ‖ Job 37,7 ‖ Eccl 1,17.7,25.8,16.17 ‖ Esth 2,11.4,5 ‖ Dan 2,3 ‖ 1Ch 12,32(33) ‖ 2Ch 13,5.32,31.

וְלָדַעַת 2S 3,25² ‖ 1R 8,43 ‖ Eccl 7,25 ‖ 2Ch 6,33.

לְדֵעָה Ex 2,4.

דַּעְתִּי *suff.* Dt 9,24.

מִדַּעְתִּי Jes 48,4.

דַּעְתְּךָ Job 10,7.

לְדַעְתּוֹ Jes 7,15.

לְדַעְתָּהּ Gn 38,26.

דַּע *imper.* Gn 20,7 ‖ 1S 20,7.24,12.13 ‖ Jer 15,15 ‖ Job 5,27 ‖ 1Ch 28,9.

דְּעָה Prv 24,14.

וְדָע, וְדַע 1R 20,22 ‖ Ps 139,23² ‖ Job 11,6 ‖ Eccl 11,9.

דָּעֵהוּ *suff.* Prv 3,6.

דְּעוּ *pl.* Jud 18,14 ‖ 1R 20,7 ‖ 2R 5,7.10,10 ‖ Jer 31,34(33) ‖ Ps 100,3 ‖ Job 19,6.

וּדְעוּ Nu 22,23 ‖ 1S 12,17.14,38.23,22.23 ‖ Jes 33,13 ‖ Jer 5,1 ‖ Ps 4,4.46,11.

דְּעִי *f. sg.* 1S 25,17 ‖ Jer 2,23.3,13.

וּדְעִי Jer 2,19.6,18.

אֵדָע, אֵדַע 1 *impf.* Gn 15,8.24,14.42,33 ‖ 1S 20,9.22,3 ‖ 1R 3,7.18,12 ‖ Jes 47,8 ‖ Ps 51,5.73,22.101,4 ‖ Prv 30,3 ‖ Job 9,21.42,3.

הַאֵדַע *interrog.* 2S 19,36.

וְאֵדַע K. Ruth 4,4.

וָאֵדַע Jes 50,7 ‖ Jer 32,8 ‖ Ez 10,20.

אֵדְעָה, אֵדָעָה Gn 18,21 ‖ Ps 39,5 ‖ Job 23,5.

וְאֵדְעָה Gn 42,34 ‖ Ex 33,5 ‖ Nu 22,19 ‖ Ps 119,125 ‖ Ruth 4,4 ‖ 1Ch 21,2.

וָאֵדְעָה, וָאֵדָעָה Jer 11,18 ‖ Neh 13,10.

וְאֵדָעֲךָ *suff.* Ex 33,13.

וָאֵדָעֲךָ Ex 33,17.

תֵּדָע, תֵּדַע 2 *impf.* Gn 15,13 ‖ Ex 7,17.8,6.18.9,14.29.10,7 ‖ Dt 20,20 ‖ 1S 28,1.2 ‖ 1R 2,37.*42*.8,39 ‖ Jes 45,3.55,5.58,3 ‖ Jer 5,15.40,14 ‖ Ez 38,14 ‖ Hos 13,4 ‖ Prv 5,6.27,1.23.30,4 ‖ Job 11,8.38,5 ‖ Eccl 11,2.5 ‖ 2Ch 6,30.

הֲתֵדַע *interrog.* Job 37,15.16.

וְתֵדַע Jer 6,27 ‖ Dan 9,25.

וַתֵּדָע Ps 139,1.

וַתֵּדָעֵהוּ *suff.* Ps 144,3.

תֵּדָעִי, תֵּדְעִי 2 *f.* Jes 47,11² ‖ Cant 1,8.

תֵּדְעִין Ruth 3,18.

יֵדָע, יֵדַע 3 *impf.* Jos 22,22 ‖ 1S 20,3.21,3 ‖ Jes 7,16.8,4.52,6 ‖ Jer 36,19.38,24.40,15 ‖ Ps 35,8.39,7.92,7 ‖ Prv 24,12.28,22 ‖ Job 14,21 ‖ Eccl 8,5².9,12.10,14.

יֵדָע Ps 198,6.

וְיֵדָע, וְיֵדַע 2R 5,8 ‖ Job 21,19.31,6.

וַיֵּדַע Gn 4,17.25.8,11.9,24.38,9 ‖ Ex 2,25 ‖ 1S 1,19.3,20.18,28.20,23.23,9.26,4.28,14 ‖ 2S 5,12.14,1 ‖ Ez 19,7 ‖ 1Ch 14,2 ‖ 2Ch 33,13.

יֵדָעֶנּוּ *suff.* Jer 17,9.

וְיֵדָעֵם Hos 14,10.

נֵדָע, נֵדַע 1 *impf. pl.* Gn 43,7 ‖ Ex 10,26 ‖ Dt 18,21 ‖ Jer 13,12 ‖ Job 8,9.15,9.36,26.37,5 ‖ 2Ch 20,12.

נֵדְעָה Job 34,4.

וְנֵדָעָה, וְנֵדְעָה Gn 19,5 ‖ Jud 18,5 ‖ Jes 5,19.41,22.23.26 ‖ Hos 6,3 ‖ Jon 1,7.

וְנֵדָעֶנּוּ *suff.* Jud 19,22.

וַנֵּדָעֵם Ps 78,3.

תֵּדָעוּ, תֵּדְעוּ 2 *pl.* Dt 29,5 ‖ Jos 3,4.23,13 ‖ 2S 3,38 ‖ Jes 6,9.40,21.43,10 ‖ Jer 26,15.42,19.22.44,29 ‖ 2Ch 32,13.

תֵּדְעוּן Ex 11,7 ‖ Nu 16,28 ‖ Jos 3,10 ‖ Job 19,29.

תֵּדָעוּהָ *suff.* Jes 43,19.

יֵדְעוּ 3 *pl.* Lev 23,43 ‖ 1R 14,2 ‖ Jes 44,9.45,6 ‖ Jer 31,34(33) ‖ Ez 20,26 ‖ Hos 9,7 ‖ Ps 9,21.78,6 ‖ Neh 4,5 ‖ 2Ch 6,29.33.

וְיֵדְעוּ 1S 17,46.47 ‖ 1R 18,37 ‖ 2R 19,19 ‖ Jes 19,12.37,20.41,20 ‖ Ps 59,14.83,19.109,27 ‖ 2Ch 12,8.

וַיֵּדְעוּ Gn 3,7 ‖ Jud 19,25 ‖ 1S 4,6 ‖ 2S 3,37 ‖ Zach 11,11 ‖ Neh 6,16.

יֵדְעוּן Job 3,7 ‖ 1R 8,38.43 ‖ Prv 10,32.

נוֹדַע *Ni. 3 perf.* Gn 41,21 ‖ Ex 2,14.21,36 ‖ Dt 21,1 ‖ Jud 16,9 ‖ 1S 22,6 ‖ 2S 17,19 ‖ Nah 3,17 ‖ Ps 9,17.48,4 ‖ Neh 4,9.

וְנוֹדַע 1S 6,3 ‖ Jes 19,21.61,9.

וְנוֹדְעָה *f.* Lev 4,14 ‖ Jes 66,14.

נוֹדַעְתִּי 1 *perf.* Ex 6,3 ‖ Ez 20,9.

וְנוֹדַעְתִּי Ez 35,11.

וְנוֹדַעְתִּי Ez 38,23.

נוֹדָעוּ [נוֹדְעוּ 3 *pl.* Ps 77,20.

נוֹדָע *pt.* Ps 76,2 ‖ Prv 31,23.

וְנוֹדָע Eccl 6,10.

הִוָּדְעִי *inf. suff.* Jer 31,19(18).

וָאִוָּדַע 1 *impf.* Ez 20,5.

תִּוָּדְעִי 2 *impf. f.* Ruth 3,3.

יִוָּדֵעַ, יִוָּדַע 3 *impf.* Gn 41,31 ‖ Es 33,16 ‖ 1R 18,36 ‖ Jer 28,9 ‖ Ez 36,32 ‖ Zach 14,7 ‖ Ps 74,5.79,10 ‖ Prv 10,9.12,16 ‖ Ruth 3,14.

הֲיִוָּדַע *interrog.* Ps 88,13.

וַיִּוָּדַע Esth 2,22.

תִּוָּדֵעַ [תִּוָּדַע *f.* Prv 14,33.

יִדַּעְתָּה [יִדַּע K. *Pi.* 2 *perf.* (ידעת השחר Q.) Job 38,12.

יוֹדַעְתִּי (?) *Po.* 1 *perf.* 1S 21,3.

מְיֻדָּע [יִדַּע (מוֹדָע Q.) *Pu. pt.* Ruth 2,1.

וּמְיֻדָּעַי *suff.* Ps 55,14.

מְיֻדָּעַי [מְיֻדָּעִים *pl. suff.* Ps 88,9.19.

וּמְיֻדָּעַי Job 19,14.

לִמְיֻדָּעָי Ps 31,12.

וּמְיֻדָּעָיו 2R 10,11.

מְיֻדַּעַת K. (מוֹדַעַת Q.) *f. sg.* Jes 12,5.

הוֹדִיעַ *Hi.* 3 *perf.* Ps 98,2.

הוֹדִיעַנִי *suff.* Jer 11,18.

הוֹדַעְתָּ, הוֹדַעְתָּ 2 *perf.* 1R 1,27 || Ps 77,15 || Job 26,3 || Neh 9,14.

וְהוֹדַעְתָּ Ex 18,20.

הוֹדַעְתַּנִי *suff.* Ex 33,12.

וְהוֹדַעְתָּהּ Ez 22,2.

וְהוֹדַעְתָּם Dt 4,9.

הוֹדַעְתִּי 1 *perf.* Ez 20,11 || Hos 5,9.

וְהוֹדַעְתִּי Ex 18,16 || 1S 10,8.

הוֹדַעְתִּיךָ *suff.* Prv 22,19.

הוֹדִיעוּ 3 *pl.* Ez 22,26 || Neh 8,12.

וְהוֹדַעְתֶּם 2 *pl.* Jos 4,22.

מוֹדִיעֲךָ [מוֹדִיעַ *pt. suff.* Dan 8,19.

מוֹדִיעָם Jer 16,21.

מוֹדִיעִים *pl.* Jes 47,13.

וּמוֹדִיעִים 2Ch 23,13.

הוֹדִיעַ *inf. cs.* Gn 41,39.

לְהוֹדִיעַ, לְהֹדִיעַ 2S 7,21 || Jes 64,1 || Ps 106,8.145,12 || 1Ch 17,19.

לְהוֹדִיעֵנִי *suff.* 1S 28,15.

הוֹדִיעֲךָ Dt 8,3.

לְהוֹדִיעֲךָ Prv 22,21.

לְהוֹדִיעָם Ps 25,14.78,5.

הוֹדַע *imper.* Ez 16,2.43,11 || Ps 90,12 || Prv 9,9.

הוֹדִיעֵנִי, הֹדִיעֵנִי *suff.* Ex 33,13 || Ps 25,4.39,5.143,8 || Job 10,2.13,23.

וְהוֹדִיעֵנִי Job 38,3.40,7.42,4.

הוֹדִיעֵנוּ Job 37,19.

הוֹדִעֵם Ez 20,4.

הוֹדִיעוּ *pl.* Jes 12,4 || Ps 105,1 || 1Ch 16,8.

הוֹדִיעֻנוּ *suff.* 1S 6,2.

אוֹדִיעַ 1 *impf.* Ez 39,7 || Ps 89,2.

אוֹדִיעָה Jes 5,5 || Prv 1,23.

אוֹדִיעֲךָ *suff.* 1S 16,3 || Ps 32,5.

אוֹדִיעֵם Jer 16,21.

תּוֹדִיעַ 2 *impf.* Hab 3,2.

תּוֹדִיעֵנִי *suff.* Ps 16,10.51,8.

יוֹדִיעַ 3 *impf.* Jes 38,19 || Ps 103,7.

וְיֹדַע Nu 16,5.

וַיֹּדַע Jud 8,16.

יוֹדִיעֶנּוּ *suff.* Jes 40,13.14.

וְנוֹדִיעָה 1 *impf. pl.* 1S 14,12.

יֹדִיעוּ 3 *pl.* Job 32,7.

יוֹדִיעֻם *suff.* Ez 44,13.

הוּדַע *Ho.* 3 *perf.* Lev 4,23.28.

מוּדַעַת Q. *pt. f.* Jes 12,5.

בְּהִתְוַדַּע [הִתְוַדַּע *Hith. inf. cs.* Gn 45,1.

אֶתְוַדָּע [אֶתְוַדַּע 1 *impf.* Nu 12,6.

[דֵּעַ] דֵּעִי *suff.*

scientia, sapientia.

Job 32,6.10.17.36,3.

דֵּעִים *pl.* Job 37,16.

דֵּעָה

scientia, cognitio.

Jes 11,9.28,9 || Jer 3,15 || Ps 73,11.

דֵּעוֹת *pl.* 1S 2,3 || Job 36,4.

דַּעַת, דָּעַת

scientia, cognitio alicuius rei; intelligentia, sapientia.

י״נ באיוב ט״ו ב׳: החכם יענה דַעַת־רוח, כלומר דברי הבל, והשבעים קורין בדניאל י״ב ד׳ הָרָעֹת ת׳ הַדָּעַת.

Nu 24,16 || Dt 4,42.19,4 || Jos 20,3.5 || Jes 5,13.11,2.40,14.44,19 || Hos 4,1 || Mal 2,7 || Ps 19,3.94,10.139,6 || Prv 1,4.7.22.29.2,6.8,9.10.14.12,1.23.14,7.18.15,2.7.14.17.27.18,15².19,2.25.27.20,15.21,11.22,12.23,12.24,5.29,7 || Job 15,2.21,22.35,16.36,12.38,2.42,3. || Eccl 1,18.7,12.12,9 || Dan 1,4.

וָדַעַת Jes 58,2 || Hos 6,6 || Prv 2,5.10.5,2.8,10.12.9,10.14,6.30,3 || Job 21,14.33,3 || Eccl 1,17.2,26.9,10.

וְדַעַת, וָדָעַת Jes 33,6 || Ps 119,66 || Prv 22,20 || Eccl 1,16.

הַדַּעַת, הַדָּעַת Gn 2,9.17 || 1R 7,14 || Jer 22,16 || Hos 4,6² || Dan 12,4.

בְּדַעַת, בְּדָעַת Prv 13,16 || Job 34,35.

וּבְדַעַת Ex 31,3.35,31 || Prv 11,9.24,4 || Eccl 2,21.

מִדַּעַת Jer 10,14.51,17.

לְדַעְתִּי *suff.* Prv 22,17.

וְדַעְתֵּךְ Jes 47,10.

בְּדַעְתּוֹ Jes 43,11 || Prv 3,20.

כְּדַעְתְּכֶם Job 13,2.

וְדַעְתָּם Jes 44,25.

מַדָּע

scientia, intelligentia; sapientia; *cogitatio*.

אולי יש לגרוס בקהלת בְּמִטָּתְךָ, ומקביל אל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ (ע׳ שמות ז׳ כ״ח).

Dan 1,4.17.

וּמַדָּע 2Ch 1,10.11.

וְהַמַּדָּע 2Ch 1,12.

בְּמַדָּעֲךָ Eccl 10,20.

מוֹדַע Q. (מְיֻדָּע K.)

familiaritas, familiaris.

Ruth 2,1.

וּמֹדַע Prv 7,4.

מֹדַעְתָּנוּ [מוֹדַעַת *suff.* Ruth 3,2.

יִדְּעֹנִי

ariolus.

פי׳ רז״ל ידוע, ות״א דכורו כמו שאמרו (בסנהדרין

ס"ה ב' ה') המעלה בזכורו; ויתכן שהוא מֻרכב מן יָדַע ועוֹנָה, כלומר שמגביל וקובע עתים לטובה או לרעה, כעין מעשה האסטרולוגים, והגר"ן שרשית.

Lev 20,27.

וְיִדְּעוֹנִי, וְיִדְּעֹנִי Dt 18,11 ‖ 2Ch 33,6.

הַיִּדְּעֹנִי 1S 28,9.

וְיִדְּעֹנִים *pl.* 2R 21,6.

הַיִּדְּעֹנִים Lev 19,31.20,6 ‖ 1S 28, 3 ‖ 2S 23,24 ‖ Jes 8,19.19,3.

מַדּוּעַ, מַדֻּעַ

quare? cur?

לרב הפותרים הוא מרכב מן מַה־יָּדוּעַ, כלומר מאיזה טעם וסבה (וכעין זה בארמית מַדַּעַם, ובסורית מֶדֶם, מֻרכב מן מִדַּע מָא).

Gn 26,27.40,7 ‖ Ex 1,18.2,18.3,3. 5,14.18,14 ‖ Lev 10,17 ‖ Jos 17, 14 ‖ Jud 5,28^2.12,1 ‖ 1S 20,27.21, 2 ‖ 2S 3,7.11,10.20. 12,9.13,4.16, 10.19,42.24,21 ‖ 1R 1,6.41 ‖ 2R 4, 23.8,12.9,11.12,8 ‖ Jes 5,4.50,2.63, 2 ‖ Jer 2,14.31.8,5.19.22.12,1.13, 22.14,19.22,28.26,9.30,6.32,3.36, 29.46,5.15.49,1 ‖ Ez 18,19 ‖ Mal 2, 10 ‖ Job 3,12.18,3.21,4.7.24,1.33, 13 ‖ Ruth 2,10 ‖ Esth 3,3 ‖ Neh 2, 2.3.13,11.21 ‖ 2Ch 24,6.

וּמַדּוּעַ Nu 12,8. 16,3 ‖ Jud 9,28. 11,7.26 ‖ 1S 20,2 ‖ 2S 18,11.19, 44 ‖ 1R 1,13.2,43.

——v. ch. et n. pr.——

יְהוָֹה = יָהּ v. n. pr.

יָהַב°

dare, apportare, ponere; *imper.* age!

פעל מצוי בארמית ובדרז"ל, וכמוהו בערבית (וא"ו ת' יו"ד), כושית ותדמורית במובן נתינה; וי"פ יְהָבְךָ נ"ב כפעל, כלומר את אשר נתן לך, נטל עליך, אך נראה יותר שהוא שֵׁם וכתרגומו סִבְרָךְ; ובגמרא (מגילה י"ח, א'): זימנא חדא הוה אזילנא בהדי ההוא טייעא וקא דרינא טונא ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי. אהבו הֵבוּ לרב המפ' כמו אֲהַבְהֵבוּ (ע' הערה אל אָהַב), ולהרד"ק המגנים (השרים) אוהבים לאמר הֵבוּ! תְּנוּ לנו שחד! וזה קלונם; ויתכן שהכונה על קריאת ההזמנה לזונות, כדרך שקרא יהודה לתמר.

יְהָבְךָ (?) *3 perf. suff.* Ps 55,23.

הַב *imper.* Prv 30,15.

הָבָה Gn 11,3.4.7.29,21. 30,1.38, 16.47,15 ‖ Ex 1,10 ‖ Jud 1,15 ‖ 1S 14,41 ‖ Ps 60,13.*108.13.*

הָבוּ *pl.* Gn 47,16 ‖ Dt 1,13.32,3 ‖ Jos 18,4 ‖ Jud 20,7 ‖ 2S 11,15.16, 20 ‖ Zach 11,12 ‖ Ps 29,1^2.*96.7.2.* *96,8.*96,7 ‖ Job 6,22 ‖ 1Ch 16,28^2. 29.

הֵבוּ (?) Hos 4,18.

הָבִי *f. sg.* Ruth 3,15.

[יְהָב?] *suff.* יְהָבְךָ,

onus, *met.* cura, sors.

ע"מ כְּתָב, זְמָן, וע' לעיל.

Ps 55,23.

——v. ch. et n. pr. וָהֵב——

הַבְהָבִים v. p. 170b.

יָהַד°

denom. a יְהוּדָה Hith. Judaeum se facere, religionem Judaicam amplecti.

מִתְיַהֲדִים [הִתְיַהֵד *Hith. pt. pl.* Esth 8,17.

——v. n. pr.; יַהֲלֹם v. הָלַם——

יָהִיר

superbus, arrogans.

לרד"ק נגזר מן הַר, כלומר מתנשא ומתגאה, ובדרז"ל גם השם יְהִירוּת, יוּהֲרָא; וההתפעל בערבית מורה הִתְהוֹלֵל וְהִשְׁתַּגֵּעַ.

Hab 2,25 ‖ Prv 21,24.

יוֹם

dies; tempus; *pl. interdum* = שָׁנָה.

יש דוגמתו בכל לשונות בני שם. לפעמים כולל היום והלילה יחד („מעת לעת"), ולהרבים גם הוראת שנה (ע' השרשים לרד"ק). יתכן שמלות: או זה שנים דש"א כ"ט ג' היו בתחלה על הגליון כנוסחא אחרינא ת' זֶה יָמִים, וכן שָׁנִים דיחזקאל ל"ח י"ח, כלומר בַּשָּׁנִים ת' בַּיָּמִים; בש"ב י"ט כ"ג הַיּוֹם ת' הַיּוֹם (הַהַיּוֹם), כמו כי האדם עץ השדה. בקצת נוסחאות במ"א י"ח א': ויהי מִיָּמִים רבים, וכן ת"י, השבעים, פשיטא והירונימוס; במ"ב ט"ו יש ממשיכין כָּל־ימיו מפסוק י"ח לשלאחריו וקורין בְּיָמָיו בא פול; השבעים קורין בישעיה מ"ג י"ג מֵעוֹלָם ת' מִיּוֹם; י"ג במ"ח י"ז וּלְפָנִים ת' וְלִפְנֵי־יוֹם, ובנ"ד ט בקצת ספרים כִּימֵי נֹחַ ת' כִּי־מֵי, וכת"י; השבעים קורין בנחום ב' ט' מִימֶיהָ ת' מִימֵי הִיא; בשה"ש בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בה סביר בְּיוֹם; בקצת נוסחאות בדניאל י"א ל"ג: ימים רַבִּים; י"ג בנחמיה ה' י"ט: וְבֵין עשרת ימים בכל־יום להרבה, ובדה"א כ"ב י"ז יש לגרוס: לצפונה לְוִיִּם ארבעה, לנגבה לְוִיִּם ארבעה, וכן משמע מדרז"ל (תמיד כ"ז ע"א).

Gn 1,5^2.8.13.19.23.31.2,3.7,4.*12.* 11.*8,4.*17.24.*8,3.* 8,6.14.27,2.45. 31,39.33,13.39,10.40,20.50,3^2 ‖ Ex 5,13.19.12,6.15.18^2.16,1.4.5^2. 20,8.11.21,21.24,18.34,28.40,37 ‖ Lev 8,33.12,4.5.19,6. 23,6.16.27. 28.34.37.39 ‖ Nu 7,72.78.9,3.*5.11.* 11,19^2.31^2.32.13,25.14,34^2.20,29. 28,16.17.*29,12.*29,1.30,15.33,3 ‖ Dt 1,2.4,10.5,12.15.9,9.*18.*11.*10,* *10.*16,3.32,35.34,8 ‖ Jos 5,10.6, 10.13,7.18,30 ‖ 1S 9,15.15,35.17, 16.25,8.27,1 ‖ 2S 6,23.20,3.24,8 ‖ 1R 8,59.65.12,32.33.17,14.19,4 8 ‖ 2R 7,9.15,5.19,3.25,30 ‖ Jes 2, 12.9,13.13,6.9.22,5.*34,*8.37,3.48, 7.56,12.58,2.5.63,4 ‖ Jer 7,25.17, 18.22.24.27.20,14.27,22.31,6(5). 38,28.46,10.21.52,11.*34.*34 ‖ Ez 4,5.*9.*6^3.26,18.30,3^3.39,13.45,21. 25 ‖ Hos 2,2.7,5 ‖ Joel 1,15.*4,14.*2, 1.2.11.3,4 ‖ Am 5,18^2.20 ‖ Ob 15 ‖ Jon 3,4^2 ‖ Mich 7,4.11^2.12 ‖ Zeph 1,7.14^2.15^5.16.2,2^2 ‖ Zach 14,1.7^2 ‖ Mal 3,2.23 ‖ Ps 7,12.19,3.56,4.61, 9^2.68,20^2.74,16.78,42.84,11.88,2. 10.137,7.140,3.145,2 ‖ Prv 7,9.8, 30^2.34^2.27,1 ‖ Job 3,3.5.8.15,23.30, 25 ‖ Thr 1,21 ‖ Esth 1,4.2,11.3,4. 12.*9,1.*4,11.9,17.*18.*19.*21.*21 ‖ Dan 1,5.10,13 ‖ Esr 3,4^2.10,17 ‖ Neh 6,15.8,18.11,23.*12,47.*13,17. 22 ‖ 1Ch 12,22(23).16,23.37 ‖ 2Ch 8,13.14.*31,16.*26,21.30,21.

וְיוֹם Gn 8,22 ‖ Ex 20,10 ‖ Dt 5,14 ‖ 58,5.61,2 ‖ Jer 17,16 ‖ Am 5,8 ‖ Eccl 7,1 ‖ Esth 8,17.9,19.

וָיוֹם 1R 8,29 ‖ Jes 27,3 ‖ Esth 2, 11.3,4.4,16.

הַיּוֹם Gn 1,14.16.3,8.4,14.6,5.7,13. 17,23.26.18,1.19,37.38.21,26.22, 14.24,12.42.26,33.29,7.30,32.31, 43.48.32,33.35,20.40,7.41,9.42, 13.32.47,23.26.48,15 ‖ Ex 2,18.5, 14.9,18.10,6.13.12,14.17^2.41.*51.*

13,3.4.14,13^{2}.16,25^{3}.19,10.32,29^{2}. 34,11 ‖ Lev 9,4.10,19^{2}.23,14.21. *28.29.30.*‖Nu 11,32.15,23.22,30‖ Dt 1,10.39.2,18.22.25. 3,14. 4,4.8. *11,32.* 26.32.39.40. *6,6.7,11. 8,1. 11.10,13.11,8.13,18.15,5.19,9.27, 10.28,1.13.15.30,2.8.11.16.* 5,1.3. 21. 8,19. *30,19.* 9,1.3.7.25.10,8.11, 2.4.13. *27.28.27,1.4. 28,14.*26.12, 8.15,15.20,3.26,3.16.17.18.27,9. 28,32. 29,3.9.11.12.14^{2}.17. 30,15. 18.31,2.21.27. 32,46.48. 33,12.34, 6‖ Jos 3,7.4,9.5,9^{2}.11.6,25.7,26.*8, 29.*26.8,28.9,27.13,13.14,10.11.14. 15,63. 16,10.22,3. 16^{2}. 17.18^{2}.22. 29.31.23,8.9.14.24,15 ‖ Jud 1,21. 26.4,14. 6,24. 9,18.19.45.10,4.15. 11,27. 12,3.15,19.18,1.12.19,8. 9^{2}. 30.21,3.6 ‖ 1S 1,4.4,3.16.5,5.6,18. 8,8. 9,9.12^{2}.19. 20.10,2.19. 11,11. 13. 12,2.5.17.14,1.28.30.33.38.45. 15,28. 17,10.46^{2}. 18,21. 19,24. 20, 27.21,6. 22,15.24,5. 11^{2}.19.20. 25, 10.32. 33. 26,8.19.21. 23. 24.27,6. 10.28,18.20.29,3.6.8.30,13.25‖2S 3,8^{2}.35.38.39. 4,3.5.8. 6,8. 20. 7,6. 11.11,12.14,22. 16,3.12. 18,18.20. 31.19,6^{2}.7^{3}.21.23^{3}.25^{2}.36 ‖ 1R 1, 25.30.48.2,24.5,21.8,8.16.28.9,13. 21.10,12.12,7.19. 13,11. 14,14.18, 15. 36. 20,13 ‖ 2R 2,3.*5.* 22.4,8. 11.18.23. 6,28.31. 7,9. 8,22. 10,27. 14,7.16,6.17,23.34.41. 19,3.20,17. 21,15^{2} ‖ Jes 10,32. 28,24. 37,3.38, 19.39,6.51,13. 52,5. 62,6. 65,2.5 ‖ Jer 1,10.18.3,25.6,4.7,25.11,7.20, 7.8.14. 25,3. 30,7. 32,20.31. 33,20. 34,15. 35,14. 36,2. 40,4. 42,19.21. 44,2.10.47,4‖Ez 2,3.7,7.10.12.20, 29.31. 24,2^{3}.30,18.39,8.22. 40,1 ‖ Hos 4,5.12,2‖Mich 3,6 ‖ Zeph 1, 15 ‖ Hag 2,15.*18.*18.19 ‖ Zach 9, 12 ‖ Mal 3,19^{2} ‖ Ps 2,7.25,5.32,3. 35,28.37,26.38,7.13.42,4.11. 44,9. 16.23.52,3.56,2.3.6.71,8.15.24.72, 15.73,14.74,22. 86,3. 88,18. 89,17. 95,7. 102,9. 118,24. 119,91. 97 ‖ Prv 4,18.7,14.21,26.22,19.23,17‖ Job 1,6.*2,1.*13.3,3.23,2 ‖ Cant 2, 2,17.*4,6* ‖ Ruth 2,19^{2}.3,18.4,9.*10.* 14 ‖ Thr 1,13. 2,16. 3,3. 14. 62 ‖ Esth 5,4.9,13 ‖ Dan 10,12 ‖ Esr 9,7 ‖ Neh 1,6.11.4,10.8,3.9.10.11. 17.18^{2}.9,3.32.36 ‖ 1Ch 4,41.43.5, 26.13,11.17,5^{2}.29,5.21‖2Ch 5,9.6, 5.8,8.16.10,19.20,26.21,10. 35,21. 25.

וְהַיּוֹם Jud 19,11‖2S 15,20.18,20‖ Jer 46,10‖Esth 1,18 ‖ Neh 4,16.

כְּהַיּוֹם Gn 39,11 ‖ Dt 6,24 ‖ 1S 9, 13‖Jer 44,22 ‖ Esr 9,7.15 ‖ Neh 5,11.9,10.

מֵהַיּוֹם 1S 16,13.*30,25.*18,9.

בְּיוֹם Gn 2,4.17.3,5. 5,1.2. 21,8.30, 33.35,3 ‖ Ex 6,28.10,28.31,15.35, 3.40,2 ‖ Lev 5,24.6,13.7,15.16.35. 36.38. 14,2.57. 19,6. 22,28. 23,12. 24,8.25,9 ‖ Nu 3,1.13.*8,17.*6,9.13. 7,1.10.72.78.84. 15,32. 25,18. 30,6 8.9.13.15 ‖ Dt 4,15.9,10.*10,4.*18, 16.21,16 ‖ Jos 9,12.10,12.14,11 ‖ 1S 2,34.13,22. 18,10. 20,19.24.21, 7‖2S 18,20.21,12.22,1.19.23,20 ‖ 1R 2,8. 37.42. 20,29 ‖ Jes 10,17. 11,16.14,3. 17,11^{2}. 27,8. 30,25. 26. 47,9.58,3.13.66,8‖Jer 7,22.11,4.7. 16,19. 17,17. 21. 22. 24. 27. 18,17. 31,32(31).34,13.36,6.51,2 ‖ Ez 1, 28.7,19.13,5.16,4.5.56.20,5.22,24. 24,25. 27,27. 28,13. 31,15. 32,10. 33,12^{3}. 34,12^{2}.36,33. 38,18. 43,18. 46,4.12 ‖ Hos 5,9.10,14 ‖ Am 1, 14^{2}.3,14.8,9 ‖ Ob 11^{2}.12^{4}.13^{3}.14 ‖ Nah 1,7.2,4.3,17 ‖ Zeph 1,8.18.2, 3 ‖ Hag 1,1.15 ‖ Zach 1,7.3,9.8,9. 14,3 ‖ Ps 18,1.19.20,2.10.27,5.41, 2.50,15.56,10.59,17.77,3.78,9. 86, 7.102,3^{2}. 110,3. 5. 138,3. 140,8 ‖ Prv 6,34.11,4. 24,10. 25,13.19.20. 27,1.10.15 ‖ Job 20,28 ‖ Cant 3, 11 ‖ Ruth 4,5 ‖ Thr 1,12.2,1.21. 22.3,57 ‖ Eccl 7,14.8,8 ‖ Esth 3, 13.*8,12.*9,15.17 ‖ Esr 3,4.10,16 ‖ Neh 8,2.18.10,32,13,15^{2}.19‖ 1Ch 11,22.12,22(23)‖ 2Ch 8,13.24,11. 28,6.30,21.

וּבְיוֹם Ex 32,34 ‖ Lev 13,14.14, 57 ‖ Nu 9,15.10,10.28,9.26 ‖ Jes 13,13.49,8 ‖ Ez 44,27. 46,1^{2}. 6 ‖ Cant 3,11‖Eccl 7,14‖Dan 10,4 ‖ Neh 9,1.10,32‖2Ch 7,10.29,17^{2}.

בַּיּוֹם Gn 1,18.2,2^{2}. 7,11. 15,18.22, 4.26,32.30,35.31,22.40. 33,16. 34, 25.40,20.42,18.48,20 ‖ Ex 2,13.5, 6.8,18.12,15.13,8. 14,30. 16,5.22. 27.29^{2}.30.19,1.11.16.20,11. 22,29. 24,16. 32,28 ‖ Lev 7,17.18. 8,34. 9,1. 13,5.*27.*6.32.34. 51. 14,9. 23. 39.16,30.19,7.22,30. 23,7.*35.*8.36. 39.40.27,23 ‖ Nu 6,9.11.7,12.18. 24.30.36.42.48.54. 60. 66. 9,6^{2}.19, 12^{2}.19^{2}. 28,18. 29,35. 31,19.24.32, 10‖ Dt 16,4.21,23.27,2.11.31,17^{2}. 18.22 ‖ Jos 4,14.6,14.15^{2}.7,25.8, 25.9,17.27.10,28.32.35^{2}. 14,9.12^{2}. 25 ‖ Jud 3,30. 4,23. 5,1. 6,32. 13, 10. 14,15.*17.*18. 19,5.8. 20,15.21. 22.24.25.26.30.35.46 ‖ 1S 3,2.12. 4,12.6,15.16.7,6.10. 8,18^{2}.9,24.10, 9.11,13. 12,18. 14,18.23.24.31.37. 18,2.20,26.21,8.11.22,18.22. 27,6. 30,1.31,6 ‖ 2S 1,2.2,17.3,37.5,8.6, 9.11,12. 12,18. 18,7.8. 19,3^{2}.4.20. 23,10.24,18 ‖ 1R 3,18.8,64.66.12, 12^{2}. 13,3.16,16. 20,29. 22,25.35. ‖ 2R 3,6.6,29.20,5.8 ‖ Jes 2,11.*17.* 20.3,7.18.4,1.2.5,30.7,18.20.21.23. 10,20.27.11,10.11.12,1.4.17,4.7.9. 19,16. 18. 19. 21. 23. 24. 20,6. 22,8. 12.20. 25. 23,15. 24,21. 25,9. 26,1. 27,1.2.12.13.28,5.19.29,18. 30,23. 31,7.52,6 ‖ Jer 4,9.*30,8.*25,33.36, 30. 39,10.16.17. 41,4. 48,41.49,22. 26.*50,30* ‖ Ez 20,6. 23,38.39.24, 26.27.29,21. 30,9. 38,10.*39,11.*14. 18.19.43,27.45,22 ‖ Hos 1,5.*2,18. 23.*2,20.6,2‖Joel 4,18 ‖ Am 2,16. 8,3.9.13.9,11 ‖ Ob 8 ‖ Mich 2,4.4, 6.5,9‖Zeph 1,9.10.3,11.16 ‖ Hag 2,23 ‖ Zach 2,15. 3,10. 6,10.9,16. 11,11. 12,3.4.6.8^{2}.9. *13,2.4.14,6.8. 13.*11.13,1. 14,4.9.20.21 ‖ Mal 3, 21‖Ps 119,164.136,8.146,4 ‖ Prv 12,16 ‖ Cant 8,8‖Eccl 8,16.12,3‖ Esth 1,10. 5,1.9. 7,2. 8,1. 9,1.11 ‖ Neh 3,34.12,43.44.13,1 ‖ 1Ch 13, 12.16,7.29,22‖2Ch 7,9.10,12^{2}.15, 11.18,24.34.35,16.

וּבַיּוֹם Ex 12,16^{2}.13,6.16,26.23,12.

34,21.31,15.17.35,2 ‖ Lev 12,3. 14,10.15,14.29.23,3.39 ‖ Nu 6,10 19,12².19.*31,19*.28,25. 29,17.20. 23.26.29.32 ‖ Dt 16,8 ‖ Jos 6,4 ‖ 1R 2,26 ‖ Ez 43,22 ‖ Esr 8,33 ‖ Neh 8,13.18 ‖ 2Ch 20,26.

כְּיוֹם Jos 10,13 ‖ 1S 18,10 ‖ Jes 9,3 ‖ Ez 30,9 ‖ Hos 2,5 ‖ Am 8,10 ‖ Zach 14,3 ‖ Ps 90,4.95,8 ‖ Thr 2,7.22.

וּכְיוֹם Hos 2,17.

כַּיּוֹם Gn 25,31.33.50,20 ‖ Dt 2,30. 4,20.38.8,18.10,15.29,27 ‖ Jos 10,14 ‖ 1S 2,16.9,27.22,8.*13* ‖ 1R 1,51.3,6.8,24.61.22,5 ‖ Jes 58,4 ‖ Jer 11,5.25,18.32,20.44,6.23 ‖ Ps 139,12 ‖ Dan 9,7.15 ‖ 1Ch 28,7 ‖ 2Ch 6,15.18,4.

לְיוֹם 1R 5,2 ‖ Jes 10,3.30,8 ‖ Jer 12,3 ‖ Hos 9,5 ‖ Am 6,3 ‖ Hab 3,16 ‖ Zeph 3,8 ‖ Zach 4,10 ‖ Ps 19,3.81,4.92,1.96,2 ‖ Prv 7,20.16,4. 21,31.31,25 ‖ Job 17,12.21,30².38,23 ‖ Esth 3,7.9,22 ‖ Esr 10,13 ‖ Neh 5,18 ‖ 2Ch 24,11.

וּלְיוֹם Hos 9,5.

לַיּוֹם Ex 19,11.29,36.38 ‖ Nu 7,11. 28,3.24 ‖ Jer 37,21 ‖ Ez 4,10.30,2. 43,25.45,23².46,13 ‖ Joel 1,15 ‖ Mal 3,17 ‖ Esth 3,14.8,13 ‖ 1Ch 26,17².

מִיּוֹם Ex 10,6.12,15 ‖ Lev 23,15 ‖ Nu 30,15 ‖ Dt 9,24 ‖ 1S 7,2.8,8.29, 3.6.8 ‖ 2S 13,32 ‖ 2R 8,6 ‖ Jes 38,12.*13*.43,13 ‖ Jer 36,2 ‖ Ez 28,15. 48,35 ‖ Hag 2,18 ‖ Ps 96,2 ‖ Eccl 7,1 ‖ Esth 3,7 ‖ Esr 3,6 ‖ Neh 5,14 ‖ 1Ch 16,23.

וּמִיּוֹם Lev 22,27.

לְמִיּוֹם Jud 19,20 ‖ 2S 7,6 ‖ Jes 7,17.

יוֹמְךָ *suff.* Jer 50,31.

יוֹמוֹ 1S 26,10 ‖ Ez 21,30 ‖ Ps 37,13 ‖ Job 1,4.3,1.14,6.15,32.18,20.

יָמוֹ K., **יָמָיו** Q. Jer 17,11.

בְּיוֹמוֹ Ex 5,13.*19.16,4* ‖ Lev 23,37 ‖ Dt 24,15 ‖ 1R 8,59 ‖ 2R 25,30 ‖ Jer 52,34 ‖ Dan 1,5 ‖ Esr 3,4 ‖ Neh 11,23.*12,47* ‖ 1Ch 16,37 ‖ 2Ch 8,14.*31,16*.

יוֹמָם Jer 50,27 ‖ Ez 21,34.

יוֹמַיִם, יוֹמָיִם, יֹמַיִם *du.* Ex 16,29.21,21 ‖ Nu 9,22.11,19.

מִיֹּמָיִם Hos 6,2.

יָמִים *pl.* Gn 4,3.8,10.12. 17,12. 21,4.34.24,55.27,44.29,14.30,36. 31,23.35,29.37,34.40,4.12.13.*19*. 18.41,1.42,17.50,10 ‖ Ex 3,18.*5,3*. 7,25.8,23.10,22.23.12,15.19.13,6. 15,22.16,26.19,15.20,9.*34,21*.11. 22,29.23,12.15.*34,18*.24,16.29, 30.35.37.31,15.17.35,2 ‖ Lev 8,33².35.12,2.4.5.13,4.*31*.5.21.*26*. 33.50.54.14,8.38.15,13.19.24.25. 28.22,27.23,3.6.8.34.36.39.40. 41.42.25,29 ‖ Nu 9,19.20.22.10,33².11,19².20.21.12,14².15.19,11. 14.*16*.20,15.28,17.24.29,12.31, 19.33,8 ‖ Dt 1,46.2,1.4,26.40.5,13. 30.11,9.16,3.4.8.13.15.17,20.20, 19.21,13.22,7.30,18.32,47 ‖ Jos 1, 11.2,16.22.3,2.*9,16*.6,3.14.11,18. 22,3.24,7.31 ‖ Jud 2,7.11,40.14, 14.19,2.4 ‖ 1S 2,31.10,8.11,3.13,8. 27,7.29,3.30,12.31,13 ‖ 2S 1,1.13, 23.14,2.26.28.20,4.24,13 ‖ 1R 2,38.3,11.8,65.12,5.16,15.17,7.15. 18,1.20,29 ‖ 2R 2,17.3,9.15,13.20, 17 ‖ Jes 7,17.24,22.32,10.39,6.53, 10.65,20 ‖ Jer 2,32.6,11.7,32.*9,24*. *16,14.19,6.23,5.7.30,3.31,27.31*. *38.33,14.48,12.49,2.51,47.52*.13, 6.28,3.*11*.32,14.35,7.37,16.42,7 ‖ Ex 3,15.16.4,5.43,25.26.44,26. 45,21 ‖ Hos 3,3.4 ‖ Am 4,2.4.8,11. *9,13* ‖ Jon 2,1.3,3 ‖ Zach 8,4 ‖ Ps 21,5.23,6.34,13.61,7.77,6.91,16. 93,5.139,16.143,5 ‖ Prv 3,2.16.10, 27.28,16 ‖ Job 2,13.12,12.14,1.15, 10.29,18.32,7.42,17 ‖ Thr 5,20 ‖ Eccl 8,13 ‖ Esth 1,4.5.4,16 ‖ Dan 1,12.14.15.8,27.10,2.3.11,33.12, 11 ‖ Esr 6,22.8,15.32 ‖ Neh 1,4.2, 11.5,18.8,18.13,6 ‖ 1Ch 7,22.10, 12.12,39(40).21,12.23,1.29,28 ‖ 2Ch 1,11.7,8.9.10,5.20,25.21,15. 24,15.30,21.23².35,17.36,9.

וְיָמִים 2Ch 15,3.

הַיָּמִים, הַיָּמִם Gn 7,10.26,8.38, 12.43,9.44,32.49,1 ‖ Ex 13,7 ‖ Nu 6,5.14,34.24,14 ‖ Dt 4,10.30.40.5, 26.6,24.11,1.12,1.*31,13*.14,23.18, 5.19,9.28,29.33.31,29 ‖ Jos 4,24 ‖ Jud 14,17.16,16 ‖ 1S 1,20.21.28. 2,19.32.35.7,2.9,20.13,11.18,26. 29.20,6.31.23,14.25,38.27,7.11. 28,2 ‖ 2S 2,11.13,37.19,14 ‖ 1R 3,2.5,15.8,40.9,3.11,36.39.12,7.14, 19.*29.15,7.23.31.16,5.14.20.27*. *22,39.46*.30 ‖ 2R 1,18.*8,23.10,34*. *12,20.13,8.12.14,15.18.28.15,6*. *11.15.21.26.31.36.16,19.20,20*. *21,17.25.23,28.24,5*.8,19.13,3. 17,37.18,4 ‖ Jes 2,2.30,26 ‖ Jer 23,20.30,24.31,33(32).36(35).32, 39.33,18.*35,19*.48,47.49,39 ‖ Ez 4,4.9.12,22.23.38,16.43,27.45, 23.25 ‖ Hos 3,5 ‖ Mich 4,1 ‖ Zach 8,10 ‖ Job 1,5 ‖ Eccl 2,16.11,1 ‖ Esth 1,5.2,23.6,1.9,27.10,2 ‖ Dan 1,18.10,14 ‖ Esr 10,8.9 ‖ Neh 12,23 ‖ 1Ch 9,25.27,24 ‖ 2Ch 6,31.7, 16.10,7.12,15.21,7.30,22.

הַיָּמִין Dan 12,13.

וְהַיָּמִים Nu 6,12.13,20 ‖ Dt 2,14 ‖ 1R 2,11.11,42.14,20 ‖ 2R 10,36 ‖ Esth 9,28 ‖ 2Ch 29,17.

שֶׁהַיָּמִים Eccl 7,10.

בְּיָמִים Ez 38,17.

וּבְיָמִים Dan 11,20.

בַּיָּמִים Gn 6,4.18,11.24,1 ‖ Ex 2,11.23 ‖ Dt 17,9.*26,3*.19,17 ‖ Jos 13,1.*23,1*.1.20,6.23,2 ‖ Jud 17,6. *18,1.21,25*.19,1.20,27.28 ‖ 1S 3,1. 28,1 ‖ 2S 16,23 ‖ 1R 1,1 ‖ 2R 10,32. *15,37*.20,1 ‖ Jes 38,1 ‖ Jer 3,16. 18.5,18.31.29(28).33,15.*50,4.20*. 16 ‖ Ez 38,17 ‖ Joel 3,2.4,1 ‖ Zach 8,6.9.15.23 ‖ Esth 1,2.2,21 ‖ Dan 10,2 ‖ Neh 6,17.13,15.23 ‖ 2Ch 32,24.

וּבַיָּמִים Jud 18,1.

כְּיָמִים Gn 29,20.

כַּיָּמִים Dt 1,46.10,10 ‖ Zach 8,11 ‖ Esth 9,22.

בְּיָמָיו Gn 10,25 ‖ 1R 16,34.21,29 ‖ 2R 8,20.23,29.24,1 ‖ Jer 22,30. 23,6 ‖ Ps 72,7 ‖ 1Ch 1,19.22,9(8) ‖ 2Ch 13,23.21,8.

מִיָּמָיו 1R 1,6.

יָמֶיהָ Gn 25,24.

וְיָמֶיהָ Jes 13,22.

יְמֵיהֶם 1R 15,16.*32* ‖ Ps 55,24.78,33 ‖ Job 21,13.36,11.

בִּימֵיהֶם Ps 44,2.

יְמוֹת *pl. poët.* Dt 32,7.

כִּימוֹת Ps 90,15.

יוֹמָם

interdiu; *cotidie.*

Ex 13,21².22.40,38 ‖ Lev 8,35 ‖ Nu 9,21.10,34.14,14 ‖ Dt 1,33 ‖ Jos 1,8 ‖ Jud 6,27 ‖ 1S 25,16 ‖ 2S 21,10 ‖ 1R 8,59 ‖ Jes 4,5.6. 21,8. 60,11. 19 ‖ Jer 8,23. 15,9. 16,13. 31,35 (34).33,20.25 ‖ Ez 12,3.4.7.30,16 ‖ Ps 1,2. 13,3. 22,3. 32,4. 42,4.9. 55, 11.78,14.91,5.121,6 ‖ Job 5,14.24, 16 ‖ Thr 2,18 ‖ Neh 1,6.4,3.9,12 ‖ 1Ch 9,33 ‖ 2Ch 6,20.

וְיוֹמָם Dt 28,66 ‖ Jes 34,1 ‖ Jer 14,17.

בְּיוֹמָם Neh 9,19.

——v. ch. et n. pr. **יְמִימָה**——

[יָוֵן] הַיָּוֵן

coenum, limus.

שם ע"מ עָקֵב, רפש ועבטיט, ת"י טִשְׁטוּשָׁא, ובס"ט נ' קורא בְּמֵי מצולה.

Ps 40,3.

בְּיוַן *cs.* Ps 69,3.

——v. n. pr.——

יוֹנָה

columba.

היחיד בס"נ והרבים בס"ז, ובתלמוד נמצא גם היחיד זכר. י"ג בתהלים ע"ד י"ט: חַיַּת יוֹנָתֶךָ = יוֹנָתֶךָ, ומקביל אל תּוֹרֶךָ.

Lev 5,7. *12,8. 14,22. 15,14.29.*11. 12,6 ‖ Nu 6,10 ‖ Ps 68,14.

הַיּוֹנָה Gn 8,8.9.10.11.12 ‖ Lev 1,14.*14,30.*

כַּיּוֹנָה Jes 38,14 ‖ Ps 55,7.

כִּימֵי Lev 12,2.15,25.25,50 ‖ Dt 11,21 ‖ Jes 23,15.51,9.65,22 ‖ Jer 46,26 ‖ Hos 2,17.9,9.12,10 ‖ Am 9,11 ‖ Mich 7,14.15 ‖ Mal 3,4 ‖ Ps 89,30 ‖ Job 10,5.29,2.

וְכִימֵי Job 7,1.

הֲכִימֵי *interrog.* Job 10,5.

לִימֵי Job 33,25.

מִימֵי 2R 23,22 ‖ Jes 23,7.37,26 ‖ Jer 36,2 ‖ Hos 10,9 ‖ Mich 5,1.7, 20 ‖ Nah 2,9 ‖ Ps 94,13 ‖ Thr 1,7. 2,17 ‖ Esr 4,2.9,7 ‖ Neh 8,17.9,32 ‖ 2Ch 30,26.35,18.

לְמִימֵי 2R 19,25 ‖ Mal 3,7.

יָמַי, יָמָי *suff.* Gn 29,21 ‖ Jes 38,10 ‖ Jer 20,18 ‖ Ps 39,5.6. 102, 4.12.24.25 ‖ Job 7,6.16.10,20.17, 1.11.

וְיָמַי Job 9,25.

בְּיָמַי 2R 20,19 ‖ Jes 39,8.

וּבְיָמַי Ps 116,2.

מִיָּמָי Job 27,6.

יָמֵינוּ Jer 35,8 ‖ Ps 90,9.12.14 ‖ Job 8,9 ‖ Thr 4,18.5,21 ‖ 1Ch 29,15.

יָמֶיךָ Ex 20,12.23,26 ‖ Dt 5,16.6,2. 12,19.23,7.25,15.30,20.31,14 ‖ 2S 7,12 ‖ 1R 3,13.14 ‖ 2R 20,6 ‖ Jes 38,5 ‖ Prv 9,11 ‖ Job 10,5.38,21 ‖ 1Ch 17,11.

בְּיָמֶיךָ 1R 11,12.

וּכְיָמֶיךָ Dt 33,25.

מִיָּמֶיךָ 1S 25,28.

הֲמִיָּמֶיךָ *interrog.* Job 38,12.

יְמֵיכֶם Dt 11,21 ‖ Jer 25,34.35,7.

בִּימֵיכֶם Ez 12,25 ‖ Joel 1,2 ‖ Hab 1,5.

וּבִימֵיכֶם Jer 16,9.

יָמַיִךְ Ez 22,4.

יָמָיו Gn 6,3 ‖ Dt 22,19.29 ‖ 1R 15,14 ‖ 2R 12,3.15,18 ‖ Jes 65,20 ‖ Ps 103,15.109,8.144,4 ‖ Job 7,1.14, 5.24,1 ‖ Eccl 2,23.5,16 ‖ 2Ch 15, 17.18,7.24,33.

יָמוֹ K., **יָמָיו** Q. Jer 17,11.

לְיָמִים Gn 7,4 ‖ Dt 4,32 ‖ Ez 12, 27 ‖ Job 30,1.32,4.6 ‖ Dan 8,26. 12,12 ‖ 2Ch 21,19².29,17.

וּלְיָמִים Gn 1,14.

לְיָמִים Jud 17,10 ‖ 2S 14,26 ‖ Ez 22,14 ‖ Dan 10,14 ‖ Esth 9,26.

מִיָּמִים Jos 23,1 ‖ Jud 11,4.14,8. 15,1 ‖ Ez 38,8 ‖ 2Ch 21,19.

מִיָּמִים יָמִימָה Ex 13,10 ‖ Jud 11, 40.21,19 ‖ 1S 1,3.2,19.

וּלְמִיָּמִים 1Ch 17,10.

יְמֵי *cs.* Gn 3,14.17. 5,4.5.8.11.14. 17.20. 23. 27. 31. 8,22. 9,29. 11,32. 25,7. 27,41. 35,28. 47,8.9². 28. 29. 50,3.4 ‖ Lev 8,33.12,4.6.13,46.14, 46.15,25.26.25,8.26,34.35 ‖ Nu 6, 4.*8*.5.6.12.13.9,18.13,20 ‖ Dt 4,9. *6,2.16,3*.17,19.34,8 ‖ Jos 1,5.3,15. 4,14. 24,31² ‖ Jud 2,7². 18. 14,12. 18,31 ‖ 1S 1,11.7,13.15.14,52.22, 4.25,7.15.16 ‖ 2S 19,35 ‖ 1R 2,1.5, 1.5.11,25.34.15,5.6 ‖ 2R 13,22. 23, 22.25,29.30 ‖ Jes 38,20.60,20.63, 9.11.65.22 ‖ Jer 52,33.34 ‖ Ez 4,8. 5,2. 16,22. 43. 23,19. 45,23. 46,1 ‖ Hos 2,15.9,7² ‖ Ps 23,6. 27,4.37, 18.61,7. 89,46. 90,10. 119,84. 128, 5 ‖ Prv 15,15. 31,12 ‖ Job 1,5.14, 14. 15,20. 30,16. 27 ‖ Thr 1,7 ‖ Eccl 2,3.5,17.19.6,3.12. 8,15. 9,9². 11,8.12,1 ‖ Esth 2,12.9,22.31 ‖ Esr 4,5 ‖ Neh 12,23 ‖ 2Ch 24,2.14.36, 21.

וִימֵי Dt 11,21 ‖ Esth 9,28.

בִּימֵי Gn 14,1.26,1.15.18.30,14.47, 9 ‖ Jud 5,6².8,28. 15,1.20 ‖ 1S 17, 12 ‖ 2S 21,1.9 ‖ 1R 10,21.21,29.22, 47 ‖ 2R 15,29 ‖ Jes 1,1.7,1 ‖ Jer 1, 2.3.3,6.26,18.35,1 ‖ Ez 16,60 ‖ Hos 1,1 ‖ Joel 1,2 ‖ Am 1,1 ‖ Mich 1,1 ‖ Zeph 1,1 ‖ Zach 14,5 ‖ Ps 44,2.49, 6 ‖ Job 3,6.29,4 ‖ Ruth 1,1 ‖ Eccl 7,15.11,9.12,1 ‖ Esth 1,1 ‖ Neh 12, 7.22.26.46.47 ‖ 1Ch 4,41.5,17.7,2. 13,3 ‖ 2Ch 9,20.13,20.26,5.32,26.

וּבִימֵי Hos 1,1 ‖ Am 1,1 ‖ Ps 37, 19 ‖ Esr 4,7 ‖ Neh 12,12.26,47 ‖ 1Ch 5,10.17 ‖ 2Ch 26,5.

כְּיוֹנָה Jer 48,28 ‖ Hos 7,11.
וּכְיוֹנָה Hos 11,11.
יוֹנַת *cs.* Ps 56,1.
יוֹנָתִי *suff.* Cant 2,14.5,2.6,9.
יוֹנִים *pl.* Nah 2,8 ‖ Cant 1,15.*4,1.*
כְּיוֹנִים Cant 5,12.
וְכַיּוֹנִים Jes 59,11.60,8.
כְּיוֹנֵי *cs.* Ez 7,16.

——— v. n. pr. ———

[יָזַם ?] יָזְמוּ *3 perf. pl.*

consilium capere, meditari, insidiari; *al.* rad. זָמַם (= יָזֹמּוּ).

לדעת האחרונים הוא כמו יָזֹמּוּ, וכמו שמצינו בפסוק שלאחריו וְנָבְלָה ת׳ וְנָבֹלָּה, וכבר הובא בשרש זָמַם; אך יש כזאת בשרשי הָמַם וְיָהַם.

Gn 11,6.

——— conf. זָמַם ———

[יָזַן] מְיֻזָּנִים Q. *Pu. pt. pl.*

armare; ponderibus, testibus instruere, *pt. bene vasatus.*

לפי הקרי שרשו יזן, ומזה אֲזֵנֶךָ, ובדרז״ל בהפך אתָן לסטים מזוין, כלי זיין. ע׳ הערה אל זון.

Jer 5,8.

——— conf. אָזַן et זון ———

[יָזַע] בְּיֶזַע

sudor.

לר״ק עקר שרשו זוּעַ לפי שהזעה באה לרב מהתדעזעות הגוף ותנועתו; ויתכן שהוא קרוב אל זוּל, נָזַל, נָזָה, ע״ש הנטיפה. השבעים מתרגמין ביזע "בְּחָזְקָה" (בְּעֹז?), ופירז״ל ידוע.

Ez 44,18.

——— conf. זָעָה ———

[יָחַד] תֵּחַד *2 impf.*

unitum, coniunctum esse, se coningere.

אח אל אחד; וספק הוא אם תֵּחַד דבראשית הוא ת׳ יַחַד ובא כן לזַוּגו עם אַל תָּבֹא שלפניו, או להפך תָּבֹא ת׳ תָּבֹאִי לזַוּגו עם תֵּחַד שלאחריו; וטעם יַחֵד לבבי, אַחֵד, כלומר לכוף יצר הרע אל יצר הטוב, או חַבֵּר כלומר הַדְבֵּק; אמנם יונתן והשבעים קורין יַחַד, מלשון חדוה ושמחה, ובקמ״א י׳ להשבעים: אֶחָד אנכי.

Jes 14,20.

תֵּחַד *3 impf. f.* (?) Gn 49,6.
[יִחֵד] יַחֵד *Pi. imper.* Ps 86,11.

יַחַד, יָחַד

unitio, coniunctio; iunctim, coniunctim.

Dt 33,5 ‖ 1S 11,11.17,10 ‖ 2S 10,15.14,16.21,9 ‖ Jes 22,3.27,4.42,14.43,26.44,11.45,8.50,8 ‖ Jer 48,7 ‖ Hos 11,7.8 ‖ Mich 2,12 ‖ Ps 2,2. Ps 31,14. 33,15. 40,15. 41,8.49,3. 11.62,10.74,6.8.88,18.98,8. 133,1. 141,10 ‖ Job 3,18.6,2.10,8.16,10. 17,16. 19,12. 21,26.24,4.34,15.29. 38,7.40,13 ‖ Esr 4,3.

וְיַחַד Job 31,38.
לְיָחַד 1Ch 12,17(18).

יַחְדָּו

coniunctim, unā; simul, eodem tempore; pariter, pari modo; cuncti.

השבעים קורין בישעיה מ״ה ט״ז כֻּל הַנְּחָרִים בּוֹ ת׳ כֻּלָּם יַחְדָּו (ע׳ פסוק כ״ד, ומ״א י״א), וי״נ בתהלים פ״ג ו׳: נועצו לב אֶחָד (ע׳ דהי״א י״ב ל״ח).

Gn 13,6².22,6.*8*.19.36,7 ‖ Ex 19,8 ‖ Dt 12,22.15,22. 22,10.11. 25,5.11. 33,17 ‖ Jos 9,2.11,5 ‖ Jud 6,33. 19,6 ‖ 1S 30,24.31,6 ‖ 2S 2,13.16. 12,3 ‖ 1R 3,18 ‖ Jes 1,28.31.9, 20.10,8.11,6.7.14.18,6.22,3.40,5. 41,1.19.*60,13.*20.23. 43,9.17. 45, 16.20.21.46,2.48,13. 52,8.9.65,7. 66,17 ‖ Jer 3,18.5,5.6,11.12.21. 13,14. 31,8(7). 13(12). 24(23). 41, 1,48,7.50,4.*33*.51,38 ‖ Hos 2,2 ‖ Am 1,15.3,3 ‖ Zach 10,4 ‖ Ps 4,9. 14,3.19,10.34,4.35,26. 37,38.48,5. 53,4. 55,15. 71,10. 83,6. 102,23. 122,3 ‖ Prv 22,18 ‖ Job 2,11.9,32. 24,17 ‖ Thr 2,8 ‖ Neh 4,2.6,2.7 ‖ 1Ch 10,6.

יַחְדָּיו Jer 46,12.21.49,3.
וְיַחְדָּו Ex 26,24.36,29 ‖ Jes 31,3.

יָחִיד

unicus, unigenitus; derelictus, יְחִידָה poët. pro anima.

Jer 2,26 ‖ Am 8,10 ‖ Ps 25,16.

וְיָחִיד Prv 4,3.
הַיָּחִיד Zach 12,10.

יְחִידְךָ, יְחִידְךָ *suff.* Gn 22,2.*12*, 16.
יְחִידִים *pl.* Ps 68,7.
יְחִידָה *f. sg.* Jud 11,34.
יְחִידָתִי Ps 22,21.35,17.

——— conf. אֶחָד; v. n. pr. ———

יָחַד Prv 27,17 v. חָדַד

יָחַל°

exspectare; spem facere; *Hi.* morari. Cnf. חול II p. 214[b].

הוראתו ידועה, וקרובה אל חול; בטעם נוֹחָלָה דיחזקאל י״ט ה׳ יתכן שיש להנפעל הוראת ההיפך כמו הפֻּעַל, וי״ג נוֹאָלָה. יונתן והשבעים קורין בתהלים ס״ט ד׳ מְיַחֵל, וכן נמצא בקצת נוסחאות.

[יִחֵל] יִחַלְתָּנִי *Pi. 2 perf. suff.* Ps 119,49.
[יִחַלְתִּי] יִחַלְתִּי *1 perf.* Ps 119, 43.74.*81.114*.147.
וְיִחֲלוּ, וְיִחַלוּ *3 pl.* Ez 13,6 ‖ Job 29,21.23.
יִחַלְנוּ *1 pl.* Ps 33,22.
מְיַחֵל *pt.* Ps 69,4.
הַמְיַחֲלִים *pl.* Ps 31,25.147,11
לַמְיַחֲלִים Ps 33,18.
יַחֵל *imper.* Ps 130,7.*131,3.*
אֲיַחֵל *1 impf.* Ps 71,14 ‖ Job 6. 11.13,15.14,14.
וָאֲיַחֲלָה Job 30,26.
יְיַחֵל *1 impf.* Mich 5,6.
[יְיַחֲלוּ] יְיַחֵלוּ *3 pl.* Jes 42,4.
[יְיַחֲלוּן] יְיַחֵלוּן Jes 51,5.
[נוֹחַל] נוֹחֲלָה *Ni. 3 perf. f.* Ez 19,5.
וַיִּיָּחֶל *3 impf.* Gn 8,12 ‖ 1S 13,8.
[הוֹחִיל] הוֹחַלְתִּי, הוֹחָלְתִּי *Hi. 1 perf.* Ps 38,16.130,5 ‖ Job 32, 11.
וְהוֹחַלְתִּי Job 32,16.
הוֹחִילִי, הוֹחִילִי *imper. f.* Ps 42,9.12.*43,5.*
אוֹחִיל *1 impf.* 2R 6,33 ‖ Thr 3, 21.24.
אוֹחִילָה, אֹחִילָה 2S 8,14 ‖ Mich 7,7.

Cant 2,4 ‖ Esth 5,6.7,2.7,7.8 ‖ Neh 2,1‖1Ch 27,27.

וְהַיַּיִן 2S 16,2 ‖ 1Ch 9,29 ‖ 2Ch 2, 14.

בְּיַיִן Prv 9,5.

בַּיַּיִן ,בְּיַיִן Gn 49,11 ‖ 2S 13,28 ‖ Jes 28,7 ‖ Joel 4,3 ‖ Eccl 2,3 ‖ Esth 1,10.

וּבַיַּיִן Dt 14,26.

כְּיַיִן Job 32,19.

לַיַּיִן Mich 2,11.

מִיָּיִן ,מִיַּיִן Gn 49,12‖Nu 6,3‖Jes 51,21 ‖ Hos 7,5 ‖ Ps 78,65 ‖ Cant 1,2.4.4,10.8,2.

יֵין *cs.* Dt 32,38.

וְיֵין Am 2,8‖Prv 4,17 ‖ Esth 1,7‖ Dan 1,16.

בְּיֵין Ez 27,18.

וּבְיֵין Dan 1,8.

כְּיֵין Hos 14,8‖Cant 7,10.

וּמִיֵּין Dan 1,5.

יֵינִי *suff.* Cant 5,1.

יֵינֶךָ [**יֵינְךָ**] Eccl 9,7.

יֵינֵךְ 1S 1,14.

מִיֵּינוֹ Gn 9,24.

יֵינָהּ Prv 9,2.

מִיֵּינָהּ Jer 51,7.

יֵינָם Dt 32,33 ‖ Am 5,11.9,14 ‖ Zeph 1,3.

——**יַדְ** K. 1S 4,13 v. **יַד**——

°יָכַח

Ni. convinci; *recipr.* disceptare cum aliquo. *Hi.* ius dicere, indicare; attribuere, destinare alicui; diiudicare lites; probare, defendere causam suam in foro; admonere; arguere, reprehendere; castigare, punire.

קרוב אל נכח, המוכיח ישים נכח פני איש מכשול עונו ויַגִּיד חטאתו נֶגְדּוֹ (ובגרמנית: יעמאנדעם עטוואס פָֿארשטעללען), והמתוכחים יעמדו זה מול זה ויעריכו טענותיהם זה לקבל זה (געגענאיבערשטעללען); מן יכח בעברית תוכחה ומן קֳבֵל בדרז״ל קובלנא. להמבארים וְנֹכַחַת כבינוני שעורו ונֹכָחַת אָתְּ;

ענין כתבי יחוס ותולדות המשפחות ידוע, והיה נהוג ביהוד אחרי גלות בבל מפני ההתערבות בבני הנכר.

הִתְיַחֲשׂוּ [**הִתְיַחֲשׂ**] *Hith. 3 perf. pl.* 1Ch 5,17.9,1.

הַמִּתְיַחְשִׂים [**מִתְיַחֵשׂ**] *pt. pl.* Esr 2,62‖Neh 7,64.

הִתְיַחֵשׂ *inf. cs.* Esr 8,3 ‖ 2Ch 31,17.19.

בְּהִתְיַחְשָׂם 1Ch 5,7.

לְהִתְיַחֵשׂ Neh 7,5‖1Ch 5,1 ‖ 2Ch 12,15.

וּלְהִתְיַחֵשׂ 31,18.

הִתְיַחְשָׂם *suff.* 1Ch 7,5.9,22‖2Ch 31,16.

וְהִתְיַחְשָׂם Esr 8,1‖ 1Ch 4,33.7,7. 9.40.

——**יָטַב** ,**מֵיטַב** .v **טוֹב**——

יַיִן ,יָיִן

vinum; = **עֲנָבִים** uvae; crapula.

בערבית וין, ולפי הנראה בא השם מן המזרח למערב; בדרז״ל נמצא גם ברבים יֵינוֹת; י״ג הבקוק ב׳ ה׳: ואף כי הַיַּיִן בוגד, ובנחמיה ה׳ י״ח: וּבְיַיִן עשרת ימים בכל־יום להרבה.

Gn 19,32.33.34.35.27,25 ‖ Ex 29, 40 ‖ Lev 10,9.23,13 ‖ Nu 6,3.20. 28,14‖Jos 9,4‖Jud 13,4.7 ‖ 1S 1, 24.10,3.16,20.25,18‖2S 16,1‖Jes 5,11.22.16,10.22,13. 24,9.28,1.29, 9.55,1.56,12 ‖ Jer 13,12².23,9.35, 2.5².6².8.*14*.40,10.12 ‖ Hos 9,4 ‖ Joel 1,5 ‖ Am 2,12.6,6 ‖ Mich 6, 15‖Zach 9,15.10,7‖Ps 60,5‖Prv 21,17. 23,20.31. 31,4 ‖ Job 1,13. *18*‖Neh 2,1.5,18.13,15.

וְיַיִן Nu 15,5.7.10‖Dt 28,39.29,5‖ Jud 13,14 ‖ 1S 1,15 ‖ Jer 48,33 ‖ Ez 44,21‖Hos 4,11‖Ps 75,9.104, 15 ‖ Prv 31,6 ‖ Eccl 10,19‖1Ch 12,40(41)‖2Ch 2,9.

וָיַיִן ,וָיָיִן Gn 14,18 ‖ Jud 19,19 ‖ Jes 5,12 ‖ Thr 2,12 ‖ Dan 10,3 ‖ Neh 5,15‖2Ch 11,11.

הַיַּיִן ,הַיָּיִן Gn 9,21 ‖ Nu 6,4 ‖ Jos 9,13 ‖ Jud 13,14 ‖ 1S 25,37 ‖ Jes 24,11. 28,7 ‖ Jer 25,15 ‖ Hab 2, 5 ‖ Hag 2,12 ‖ Prv 20,1. 23,30 ‖

תּוֹחֵל *2 impf.* 1S 10,8.

וַיּוֹחֶל Q. *3 impf.* 1S 13,8.

וְיָחִיל [**יָחִיל**]

sperans.

Thr 3,26.

תּוֹחֶלֶת

exspectatio, spes.

Prv 10,28.13,12.

וְתוֹחֶלֶת Prv 11,7.

תּוֹחַלְתִּי *suff.* Ps 39,8.

וְתוֹחַלְתִּי Thr 3,18.

תֹּחַלְתּוֹ Job 41,1.

II **חול** .v Jer 4,19 ;**אחוּלָה** v.n.pr.

°יָחַם

incalescere (libidine). Conf. **חָמַם** et **חֵמָה**.

בא על שני משקלים כזָמַם ויָזַם; ונאמר על המום תאות המשגל (ברונסט), ודוגמתו בערבית בוא״נ ת׳ יו״ד. לד״ק יחמתני אמי הוא מבנין הקל (ע׳ מכלול); יש מחברין לו גם הנחמים באלים ע״מ נֵאָרִים.

יֶחֱמַתְנִי (**יִחֲמַ׳**=) *Pi. 3 perf. suff.* Ps 51,7.

יַחֵם *inf. cs.* Gn 30,41.31,10.

לְיַחֲמֶנָּה (al. **לְיַחֲמָ׳**) *suff.* Gn 30, 21.

——v. n. pr.——

יַחְמוּר v. p. 237[b], sub **חֲמוֹר**

יָחֵף

discalceatus, pedibus nudis; *subst.* nuditas pedum.

תה״ש וכן בערבית ובסורית, לד״ק הוא מן חַף, כלומר הרגל נקיה ממנעלים (בארפוס), ולד״א ע״ש ההפוך, הגרידה והחכוך (רייבונג); ובא ג״כ כשם מפשט על יחיפות הרגלים.

2S 15,30.

וְיָחֵף Jes 20,2.3.4.

מִיָּחֵף Jer 2,25.

——**יָחַר**.v **אָחַר**——

°יָחַשׂ

Hith. censeri, nomen dare in tabulas genealogicas inscribendum; *inf.* stemma, genealogica, index; qui in genealogia continentur.

וְהוֹכִיחַ בדברים לד"ק מקור כמו לְהָנֵף שלפניו. וי"מ כצווי (= והוֹכַח) כמו ונשאת שלאחריו, כלומר: השתדל לסתור את דבריו.

וְנֹכָחַת [נוֹכַחַת (= וְנֹכַחַתְּ; al. *pt. f.*) *Ni. 2 perf. f. p.* Gn 20,16.

נוֹכָח *pt.* Job 23,7.

וְנִוָּכְחָה *1 impf. pl.* Jes 1,18.

הֹכִיחַ *Hi. 3 perf.* Gn 24,44.

וְהוֹכִחַ, וְהוֹכִיחַ Gn 21,25 ‖ 2R 19,4 ‖ Jes 2,4.11,4.37,4 ‖ Mich 4,3.

הֹכַחְתָּ *2 perf.* Gn 24,14.

וְהוֹכַחְתִּיו *1 perf. suff.* 2S 7,14.

מוֹכִיחַ *pt.* Ez 3,26 ‖ Am 5,10 ‖ Prv 25,12.28,23 ‖ Job 9,33.32,12. 40,2.

וּמוֹכִיחַ Prv 9,7.

וְלַמּוֹכִיחַ Jes 29,21.

וְלַמּוֹכִיחִים *pl.* Prv 24,25.

הוֹכֵחַ *inf. abs.* Lev 19,17 ‖ Prv 15,12 ‖ Job 6,25.13,10.15,3.

וְהוֹכֵחַ Job 13,3.

וְהוֹכֵחַ *cs.* Prv 19,25.

לְהוֹכִיחַ Hab 1,12.

הֲלְהוֹכַח *interrog.* Job 6,26.

הוֹכַח *imper.* Prv 9,8.

אוֹכִיחַ *1 impf.* Job 13,15.

אוֹכִיחֲךָ, אוֹכִיחֲךָ *suff.* Ps 50,8. 21.

תּוֹכִיחַ *2 impf.* Lev 19,17.

תּוֹכַח (נס"א) Prv 9,8.

תּוֹכִיחֵנִי *suff.* Ps 6,2.38,2.

יוֹכִיחַ *3 impf.* Jes 11,3 ‖ Ps 94, 10 ‖ Prv 3,12.30,6 ‖ Job 6,25.13 10.

יוֹכַח (נס"א) Hos 4,4.

וְיוֹכַח (al. וְיוֹכֵחַ) Job 16,21 ‖ 1Ch 12,17(18).

וַיּוֹכַח Gn 31,42 ‖ Ps 105,14 ‖ 1Ch 16,21.

וְיוֹכִיחֵנִי *suff.* Ps 141,5.

יֹכִחֶךָ [יֹכִחֲךָ Job 22,4.

יוֹכִחֶנּוּ Job 5,17.

וְתוֹכִיחוּ *2 pl.* Job 19,5.

וְיוֹכִיחוּ *3 pl.* 31,37.

תּוֹכַחְךָ *f. suff.* Jer 2,19.

וְהוּכַח *Ho. 3 perf.* Job 33,19.

יִתְוַכָּח [הִתְוַכֵּחַ *Hith. 3 impf.* Mich 6,2.

תּוֹכֵחָה

castigatio, poena.

Hos 5,9.

וְתוֹכֵחָה 2R 19,3 ‖ Jes 37,3.

תּוֹכֵחוֹת *pl.* Ps 149,7.

תּוֹכַחַת

demonstratio, vindicatio iuris sui, defensio; reprehensio; castigatio (verbis); castigatio, poena.

השבעים קורין באיוב י"ג ו': שמעו־נא תּוֹכַחַת־פִּי.

Prv 10,17.12,1.13,18.15,5.10.31. 32.27,5.

וְתוֹכַחַת Prv 5,12.29,15.

תּוֹכַחְתִּי *suff.* Hab 2,1 ‖ Prv 1,30. Job 13,6.

וְתוֹכַחְתִּי Ps 73,14 ‖ Prv 1,25.

לְתוֹכַחְתִּי Prv 1,23.

בְּתוֹכַחְתּוֹ Prv 3,11.

תּוֹכָחוֹת *pl.* Ps 38,15 ‖ Prv 29,1 ‖ Job 23,4.

בְּתוֹכָחוֹת Ps 39,12.

תּוֹכְחוֹת *cs.* Prv 6,23.

וּבְתוֹכְחוֹת, וּבְתֹכְחוֹת Ez 5,15. 25,17.

יָכוֹל ,יָכֹל

valere, posse; efficere; praevalere.

יש דוגמתו בערבית (בוא"ו ת' יו"ד) ובאשורית; בארמית: יכל או כְּהַל, ובדרז"ל שגור הרבה; ואמר הרד"ק שהשורק בא בעתיד ת' חולם שלא יתחלף עם ששרשם אכל; ולפי דעתו כי־כל תּוּכָל דאיוב הוא מקור, כמו יָכֹל תוכל. מקור הנסמך יְכֹלֶת בא ע"מ יְבֹשֶׁת המים. וַתּוּכָל דירמיה כמו וַתּוּכָלִי, ולשון תמיהא הוא: היתכן שבדבר אחד שתדברי (אלי, אבי ואלופי אתה) תנצחי ותצליחי? כן פי' שד"ל, ולרד"ק כתרגומו וְאַסְפֵּית, כלומר הרבית לעשות רעות ככל יכלתך. י"נ במשלי ל' א': לָאִיתִי אֵל לָאִיתִי אֵל וָאֻכָל (ע' אורשריפט צד ס"א). יוכלו דאיכה ד' י"ד למרנחאי חסר. השבעים קורין בנחמיה ג' ל"ד הֲיָכְלוּ ת' הַיְכַלּוּ.

Gn 32,26.45,1 ‖ Ex 40,35 ‖ 1S 4, 15 ‖ 2S 3,11 ‖ 1R 5,17.13,4.14,4 ‖ Jes 7,1 ‖ 1Ch 21,30 ‖ 2Ch 7,7.32, 14.

יָכְלָה *3 perf. f.* Gn 36,7 ‖ Ex 2,3.

וְיָכָלְתָּ *2 perf.* Ex 18,23.

יָכֹלְתִּי *1 perf.* Gn 30,8 ‖ Jud 8,3 ‖ Ps 40,13.

יְכָלְתִּיו *suff.* Ps 13,5.

יָכְלוּ, יָכֹלוּ *3 pl.* Gn 13,6.37,4. 45,3 ‖ Ex 7,21.24.8,14.9,11.12,39. 15,23 ‖ Nu 9,6 ‖ Jos 15,63.17,12 ‖ Jud 2,14.14,14 ‖ 1R 8,11.9,21 ‖ 2R 3,26.4,40.16,5 ‖ Jes 46,2 ‖ Ob 7 ‖ Jon 1,13 ‖ Ps 36,13.129,2 ‖ Esr 2,59 ‖ Neh 7,61 ‖ 2Ch 5,14.7,2.29, 34.30,3.32,13.

וְיָכְלוּ Jes 38,22.

יָכוֹל, יָכֹל *inf. abs.* Nu 13,30 ‖ 1S 26,25.

הֲיָכוֹל, הֲיָכֹל *interrog.* Nu 22, 38 ‖ 2Ch 32,13.

יְכֹלֶת *cs.* Nu 14,16 ‖ Dt 9,28.

אוּכַל ,אוּכָל *1 impf.* Gn 19,19. 22.31,35 ‖ Nu 11,14.22,6.11.18. *24,13*.37.38 ‖ Dt 1,9.7,17.31,2 ‖ Jud 11,35 ‖ 1S 17,9.39 ‖ 1R 13,16. 20,9 ‖ Jes 1,13.29,11 ‖ Jer 18,6. 20,9.36,5 ‖ Ez 47,5 ‖ Ps 101,5.139, 6 ‖ Job 31,23 ‖ Ruth 4,6[2] ‖ Thr 1, 14 ‖ Esth 8,6[2] ‖ Neh 6,3.

הַאוּכַל *interrog.* 2S 12,23.

תּוּכַל ,תּוּכָל *2 impf.* Gn 15,5 ‖ Ex 18,18.33,20 ‖ Dt 7,22.12,17. 14,24.16,5.17,15.22,3.28,27.*35* ‖ Jos 7,13 ‖ 1S 17,33.26,25 ‖ 1R 22, 22 ‖ 2R 18,23 ‖ Jes 36,8 ‖ Hab 1, 13 ‖ Job 33,5 ‖ Job 42,2 ‖ Esth 6, 13 ‖ 2Ch 18,22.

וַתּוּכַל Gn 32,29 ‖ Jer 20,7.

תּוּכְלִי *2 f.* Jes 47,11.12.

וַתּוּכָל (= וַתּוּכְלִי) Jer 3,5.

יוּכַל ,יוּכָל *3 impf.* Gn 13,16 44,22.48,10 ‖ Ex 10,5.19,23 ‖ Dt 21,16.22,19.29.24,4 ‖ 1S 3,2.6,20. 17,9 ‖ 1R 3,9 ‖ 2R 18,29 ‖ Jes 16, 12.36,14.57,20 ‖ Jer 14,9.19,11. 38,5.44,22.49,10.23 ‖ Ez 7,19.33,

12‖Hos 5,13‖Zeph 1,18‖Ps 78, 20‖Job 4,2‖Eccl 1,8.15^{2}.6,10.7, 13.8,17^{2}‖Dan 10,17‖2Ch 32,14. 15.

הֲיוּכַל *interrog.* Ps 78,19.

וַיֻּכָל Hos 12,5.

תּוּכַל *3 f.* Jes 59,14‖Am 7,10‖Prv 30,21.

נוּכַל *1 pl.* Gn 24,50.29,8.34,14. 44,26^{2}‖Nu 13,30.31‖Jos 9,19‖Jud 16,5.21,18‖Neh 4,4.

וְנוּכְלָה (נס״א) Jer 20,10.

תּוּכְלוּ *2 pl.* Jos 24,19‖Jud 14, 13‖Jer 13,23.

יוּכְלוּ, יָכְלוּ, יוּכָלוּ, יָכֹלוּ, יוּכָלוּ *3 pl.* Jos 7,12.15,63‖2S 17,11‖Jes 56, 10‖Jer 1,19.*15,20*.5,22.6,10.11. 11.20,11‖Hos 8,5‖Ps 18,39.21, 12‖Cant 8,7‖Thr 4,14.

יוּכְלוּן Gn 43,32.44,1.

מִיכָל] מִיכַל *cs.*

rivulus.

לרב המפרשים פלג מים, ושרשו יָכַל = כּוּל, וכבדרז״ל אַמַּת המים; להשבעים (נוסחא רומית) מדת עת קטנה, ע״ש מורה השעות של מים שהיה נהוג בשנים קדמונית; וי״נ מוּל או מִמּוּל המים וסומכין על נוסחא אחרת, וי״ת ירדנא (ואולי יש לגרוס מִיבַל).

2S 17,20.

—v. ch. et n. pr.—

יָלַד, יָלַד

parere; gignere, creare; *Pi.* parturientem adiuvare; *pt. f* obstetrix; *Hi.* parere facere, fecundare, gignere; parere; *Hith.* nomen dare in tabulas genealogicas inscribendum.

יליד כל לשונות בני שם, בארמית ובסורית ביו״ד כבעברית, באשורית באל״ף ת׳ היו״ד, ובערבית, כושית וצבית בוא״ו, ונשאר זכרה בעברית ובארמית בשם וָלָד. השבעים קורין בצפניה ב׳ ב׳: בטרם לֹא־תִהְיוּ כְּמוֹץ עֹבֵר ת׳ בטרם לֶדֶת חֹק כְּמוֹץ עָבַר יוֹם; בקצת נוסחאות בנחמיה י״ב י׳ ואלישיב הוֹלִיד את־יוידע, והוא נגד המס״ק (ע׳ מ״ש), ובדהי״א ב׳ מ״ח יָלְדָה ת׳ יָלַד, וכן תרגמו השבעים.

Gn 4,18^{3}.10,8.13.15.24^{2}.26.22,23. 25,3‖Jes 49,21‖Jer 17,11‖1Ch 1,10.11.13.18^{2}.20.2,48.

וְיָלַד (נס״א) Ps 7,15.

יְלָדְךָ, יְלָדֶךָ *suff.* Dt 32,18‖Prv 23,22.

יְלָדוֹ Job 38,29.

יָלְדָה, יָלָדָה *3 f.* Gn 4,22.16,1. 15.19,38. 21,3.9. 22,20.23. 24,24. 47. 25,12. 30,1.21.25.34,1. 36,4.5. 41,50.*46,20*.44,27.46,15‖Nu 26, 59‖Jud 8,31.13,2‖1S 2,5‖2S 12, 15.21,8^{2}‖1R 1,6‖Jes 51,18.54,1. 66,7.8‖Jer 14,5‖Mich 5,2‖Ruth 4,12‖1Ch 1,32. 2,4.17.46.4,18.7, 14^{2}.18.

וְיָלְדָה Ex 21,4‖Lev 12,2.

יְלָדַתְנִי *suff.* Jer 20,14.

יְלָדַתְךָ, יְלָדַתֶּךָ Jer 22,26‖Cant 8,5.

יְלָדַתּוּ Ruth 4,15.

יָלַדְתְּ, יָלַדְתְּי, יָלַדְתְּ *2 f.* Jud 13, 3‖1S 4,20‖Ez 16,20.

וְיָלַדְתְּ Jud 13,3.

יְלִדְתַּנִי *suff.* Jer 15,10.

יְלִדְתָּנִי K., יְלִדְתָּנוּ Q. Jer 2,27.

יָלַדְתִּי, יָלָדְתִּי *1 perf.* Gn 21,7. 29,34.30,20‖1R 3,21‖Jes 23,4‖Ruth 1,12‖1Ch 4,9.

יְלִדְתִּיךָ *suff.* Ps 2,7.

יְלִדְתִּיהוּ Nu 11,12.

יָלְדוּ, יָלָדוּ, יָלְדוּ *3 pl.* Gn 31,43‖Ez 23,37.31,6‖Hos 5,7.

וְיָלְדוּ, וְיָלְדוּ Gn 6,4.31,8^{2}‖Ex 1, 19‖Dt 21,15.

יָלַדְנוּ *1 pl.* Jes 26,18.

יֹלֵד, יוֹלֵד K., וְיוֹלֵד Q. *pt.* Jer 30,6‖Prv 17,21.23,24.

וְהַיֹּלְדָהּ *suff.* Dan 11,6.

יֹלְדָיו [יֹלְדִים *pl. suff.* Zach 13,3^{2}.

יוֹלֵדָה *f.* Jes 21,3‖Hos 13,13‖Mich 5,2.

כַּיּוֹלֵדָה Jes 13,8.42,14‖Jer 6,24. *22,23.50,43*.30,6.49,24‖Mich 4, 9.10‖Ps 48,7.

יֹלֶדֶת Gn 17,19‖Jer 15,9.

וְיֹלֶדֶת Jes 7,14‖Jer 31,8(7).

הַיֹּלֶדֶת Lev 12,7.

וְיֹלַדְתְּ Gn 16,11‖Jud 13,5.*7*.

יוֹלַדְתֶּךָ [יוֹלַדְתְּךָ *suff.* Prv 25, 25.

לְיוֹלַדְתּוֹ Prv 17,25.

לְיוֹלַדְתָּהּ Cant 6,9.

יוֹלַדְתְּכֶם Jer 50,12.

הַיֹּלְדוֹת *pl.* Jer 16,3.

הַיִּלּוֹד [יִלּוֹד *pt. pass.* 1R 3,26.*27*.

יְלוּד *cs.* Job 14,1.15,14.25,4.

הַיִּלּוֹדִים *pl.* 1Ch 14,4.

וְיָלֹד *inf. abs.* Job 15,35.

לֶדֶת *cs.* Zeph 2,2‖Job 39,1.

בְּלֶדֶת Gn 16,16.25,26.

לָלֶדֶת Gn 4,2.25,24‖Jes 26,17‖Eccl 3,2.

לָלַת (= לָלֶדֶת) 1S 4,19.

מִלֶּדֶת Gn 16,2.29,35.30,9.

לְלִדְתִּי *suff.* 1R 3,18.

לְלִדְתָּהּ Gn 38,27.

בְּלִדְתָּהּ Gn 35,16.17.38,5.28.

לְלִדְתָּנָה Job 39,2.

אֵלֵד *1 impf.* Gn 18,13.

וָאֵלֵד 1R 3,17.

תֵּלְדִי *2 impf. f.* Gn 3,16.

יֵלֶד [יֵלַד (נס״א) *3 impf.* Prv 27,1.

תֵּלֵד *f.* Gn 17,17.21‖Lev 12,5‖Dt 25,6.28,57‖Job 24,21.

וְתֵלֵד Gn 30,3.

וַתֵּלֶד Gn 4,1.17.20.25. 16,15.19, 37.21,2. 22,24. 24,36. 25,2. 29,32. 33.*34.35.38,4*.30,5.7.10.12.17.19. 23.*38,3*.35,16.36,4.12.14. 38,5.46, 18.*25*‖Ex 2,2.22.6,20.23.25‖Nu 26,59‖Jud 11,2.13,24‖1S 1,20.2, 21.4,19‖2S 11,27.12,24‖1R 3,18. 11,20‖2S 4,17‖Jes 8,3‖Hos 1,3. 6.8‖Ruth 4,13‖1Ch 2,19.21.24. 29.35.49.4,6.7,16.23‖2Ch 11,19. 20.

תֵּלְדוּ *2 pl.* (נס״א) Jes 33,11.

יֵלְדוּ *3 pl.* Jes 65,23.

וַיֵּלֵדוּ Gn 20,17.

יֵלֵדוּן Hos 9,16.

וְתֵּלַדְנָה *f.* Jer 29,6.
וַתֵּלַדְנָה Ez 23,4.
וַתֵּלַדְןָ Gn 30,39.
נוֹלַד *Ni. 3 perf.* Eccl 4,14 ‖ 1Ch 2,3.9.3,1.4.20,6.26,6.
נוֹלְדוּ־ *3 pl.* 1Ch 3,5.
נוּלְּדוּ 1Ch 20,8.
נוֹלָד *pt.* 1R 13,2 ‖ Ps 22,32 ‖ 1Ch 22,9(8).
הַנּוֹלַד־ Gn 21,3.
וְהַנּוֹלָד Esr 10,3.
הַנּוֹלָדִים *pl.* Gn 48,5 ‖ 1Ch 7,21.
בְּהִוָּלֵד [הִוָּלֵד (נס״א) *inf. cs.* Gn 21,5.
הִוָּלְדוֹ *suff.* Eccl 7,1.
הִוָּלְדָהּ Hos 2,5.
אִוָּלֵד [אִוָּלֶד *1 impf.* (נס״א) Job 3,2.
תִּוָּלֵד *2 impf.* Job 15,7.38,21.
יִוָּלֵד, יִוָּלֶד *3 impf.* Gn 17,17 ‖ Lev 22,27 ‖ Dt 15,19 ‖ Jes 66,8 ‖ Prv 17,17 ‖ Job 11,12.
וַיִּוָּלֵד Gn 4,18.46,20 ‖ Nu 26,60.
יִוָּלְדוּ, יִוָּלֵדוּ *3 pl.* Dt 23,9 ‖ Ps 78,6.
וַיִּוָּלְדוּ Gn 10,1 ‖ 2S 3,2.5,13.14, 27 ‖ Job 1,2.
הַמְיַלֶּדֶת [יַלֵּד *Pi. pt. f.* Gn 35, 17.38,28 ‖ Ex 1,19.
הַמְיַלְּדֹת *pl.* Ex 1,17.19.21.
לַמְיַלְּדֹת Ex 1,15.18.20.
בְּיַלֶּדְכֶן [יַלֵּד *inf. suff.* Ex 1,16.
יֻלַּד, יוּלַּד, יֻלָּד, יֻלָּד *Pu. 3 perf.* Gn 4,26.10,21.25.35,26.41,50.46, 22.27 ‖ Jud 18,29 ‖ 2S 21,20 ‖ Jes 9,5 ‖ Jer 20,15 ‖ Ps 87,4.*6*.5 ‖ Job 5,7 ‖ Ruth 4,17 ‖ 1Ch 1,19.
יֻלְּדָה *3 f.* Gn 24,15.
יֻלַּדְתִּי *1 perf.* Jer 20,14.
יֻלְּדוּ, יֻלָּדוּ *3 pl.* Gn 6,1.36,5.50, 23 ‖ 2S 3,5.21,22 ‖ Ps 90,2.
יֻלַּדְתֶּם *2 pl.* Jer 22,26.
הַיּוּלָּד *pt.* Jud 13,8.
הוֹלִיד, הוֹלִד, הֹלִיד *Hi. 3 perf* Gn 11,27².25,19 ‖ Nu 26,29.58. Ez 18,14 ‖ Job 38,28 ‖ Ruth 4,18. 19².20².21² 22² ‖ Neh 12,10².11² ‖ 1Ch 2,10².11². 12².13.18. 20². 22. 36².37². 38².39².40².41². 44². 46. 4, 2².8. 11.12. 14². 5,30². 31². 32². 33. 33.*37*. 34.*38*.34.35².36.38.39².40². 7,32. 8,1. 8.11. 31.33. *9,39*³.34.36². 36.*9,42*.37.*9,43*.9,38.40.42².
וְהוֹלִיד Ez 18,10 ‖ Eccl 5,13 ‖ 1Ch 8,7.
וְהוֹלִידָהּ *suff.* Jes 55,10.
הוֹלַדְתָּ *2 perf.* Gn 48,6.
הוֹלִידוּ, הוֹלִדוּ *3 pl.* Lev 25,45 ‖ Ez 47,22.
הַמּוֹלִיד *pt.* Jes 66,9.
הַמּוֹלִדִים Jer 16,3.
וְהוֹלֵיד *inf. abs.* Jes 59,4.
הוֹלִידוֹ *suff. cs.* Gn 5,4.7.10.13 16.19.22.26.30.11,11.13.15.17.19. 21.23.25.
וְהוֹלִידוּ [הוֹלִיד *imper. pl.* Jer 29,6.
אוֹלִיד *1 impf.* Jer 66,9.
תּוֹלִיד *2 impf.* Dt 4,25.28,41 ‖ 2R 20,18 ‖ Jes 39,7.45,10.
יוֹלִיד *3 impf.* Gn 17,20 ‖ Eccl 6,3.
וַיּוֹלֶד Gn 5,3.4.*7.9.10.13.16.19.22. 26.30.11,11.13.17.19.21.23.25*. 6. 9.12.15. 18. 21.25. 28. 32. 6,10. 11, 12.14. 16. 18. 20. 22. 24. 26 ‖ Jud 11,1 ‖ 1Ch 1,34.5,37.8,9.14,3 ‖ 2Ch 11,21.13,21.24,3.
הוּלֶּדֶת, הֻלֶּדֶת [הוּלַד *Ho. inf.* Gn 40,20 ‖ Ez 16,4.5.
וַיִּתְיַלְדוּ [הִתְיַלֵּד *Hith. 3 impf. pl.* Nu 1,18.

יֶלֶד

natus, filius; puer, adolescens; *pl.* proles.

Jes 9,5 ‖ Jer 31,20(19) ‖ Eccl 4, 13.

וְיֶלֶד Gn 4,23.44,20.
הַיֶּלֶד, הַיָּלֶד Gn 21,8. 14.15.16 37,30 ‖ Ex 2,3.6.7.8.9².10 ‖ 2S 12. 15 ‖ 18⁴.19².21².22² ‖ 1R 3,25.14, 12.17,21².22.23 ‖ 2R 4,18.34² ‖ Joel 4,3 ‖ Ruth 4,16 ‖ Eccl 4,15.
בַּיֶּלֶד Gn 42,22.
לַיֶּלֶד 2R 4,26.
יְלָדִים *pl.* 1S 1,2 ‖ 2R 2,24 ‖ Zach 8,5 ‖ Dan 1,4.
וִילָדִים Esr 10,1.
הַיְלָדִים Gn 33,1.5².13.14 ‖ Ex 1, 17.*18* ‖ 1R 12,8.10.14 ‖ Jes 57,5 ‖ Dan 1,10.13.15 ‖ 2Ch 10,8.10.14.
וְהַיְלָדִים Jes 8,18 ‖ Dan 1,17 ‖ Neh 12,43.
יַלְדֵי־ *cs.* Jes 57,4.
וְיַלְדֵי Hos 1,2.
וּבְיַלְדֵי Jes 2,6.
מִיַּלְדֵי Ex 2,6.
יְלָדַי *suff.* Gn 30,26 ‖ 2R 4,1.
יְלָדָיו, יְלָדָו Gn 32,23 ‖ Jes 29,23 ‖ Job 38,41.
יְלָדֶיהָ Ex 21,22 ‖ Ruth 1,5.
וִילָדֶיהָ Gn 33,2.7 ‖ Ex 21,4.
וְיַלְדֵיהֶם Job 21,11.
יַלְדֵיהֶן Gn 33,2 ‖ Jes 11,7 ‖ Job 39,3 ‖ Thr 4,10.
וְיַלְדֵיהֶן Gn 33,6.

יַלְדָּה] הַיַּלְדָּה

puella, virgo.

Gn 34,4.

וְהַיַּלְדָּה Joel 4,3.
וִילָדוֹת [יְלָדוֹת *pl.* Zach 8,5.

יַלְדוּת] הַיַּלְדוּת

adolescentia; iuventus, robur iuventutis.

Eccl 11,10.

יַלְדֻתֶךָ [יַלְדֻתְךָ *suff.* Ps 110,3.
בְּיַלְדוּתֶךָ Eccl 11,9.

יָלִיד] יְלִיד *cs.*

natus, filius.

ע״מ נָשִׂיא, נְשִׂיא, נָתִיב, נְתִיב.

Gn 17,12.*27*.13 ‖ Jer 2,14.

וִילִיד Lev 22,11.
יְלִידֵי, יְלִדֵי [יְלִידִים *pl. cs.* Gn 14,14.17,23 ‖ Dt 13,22.28 ‖ Jos 15, 14.

?תּוֹלָל] וְתוֹלָלֵינוּ *pl. suff.*

vexator.

לר״ק שרשו יָלַל ע״מ תּוֹשָׁב, והובא ג״כ באות ת״ו, ע׳ הערתנו שם; ר׳ יוסף הלוי גורס וְהוֹלְלֵינוּ מענין מהוללות.

Ps 137,3.

לָעַע v. יָלַע

יַלֶּפֶת

porrigo, impetigo, scabies.

בערבית שרש ולף הוראתו חבור (שמזה פותרין קצת אלוף, כלומר חָבֵר, ואלף ע״ש חִבּוּר המאות, וקרוב אל לפף הארמי ואל לָפַת העברי), ונקראת כן המכה ע״ש הליחות הדבקה (קלעבריג), או ע״ש שהיא מתדבקת מאיש לאיש; ורז״ל פירשו חזזית המצרית, שמלפפת והולכת עד יום המיתה.

Lev 21,20.*22,22.*

conf. לָפַת

יֶלֶק

locustae species (bruchus).

ע״ש שמלחך ומלקק את ירק השדה.

Nah 3,16.

וְיֶלֶק Ps 105,34.

הַיָּלֶק, הַיֶּלֶק Joel 1,4².2,25.

כְּיֶלֶק Jer 51,27.

כַּיֶּלֶק, כַּיָּלֶק Jer 51,14 ‖ Nah 3,15².

conf. לָקַק

יָם

mare, fluvius magnus; *hyperb.* vasculum permagnum; plaga occidentalis.

יש דוגמתו גם בערבית (בדגשות המ״ם) ובאשורית, וכן הוא בנסמך, חוץ מן יַם־סוּף; ובא בדרך הפלגה על ים הנחשת; ולפי שהים התיכון (ים פלשתים, ים הגדול) לפאת מערבה של ארץ ישראל קראו לפאת מערב ים, כשמדבר בגבולות א״י, אבל ביחס אל כדור הארץ נקראת כן פאת דרום (תהלים ק״ז ג׳), לפי שרב האוקיינוס בדרום העולם. יונתן קורא בירמיה מ״ט כ״ג בַּיָּם (ע׳ רש״י), וי״ג ביחזק׳ כ״ו י״ז: נושבת מַיַּמִּים; ר׳ יוסף הלוי גורס במ״ז ה׳: אל־אניות דָּאִיִּים, והשבעים קורין בכ״ז ט׳: כל־הַמַּיִם המוצאים; וי״ג בתהלים ק״ו ז׳: וימרו עֶלְיוֹן בים־סוף (ע׳ ע״ה י״ז וכ״ו).

Gn 14,3 ‖ Ex 10,19.15,8.10.23,31.27,12.28,12 ‖ Nu 34,3.6².11.12.35,5 ‖ Dt 3,17.4,49.33,23 ‖ Jos 3,16.12,3².13,27.15,2.5.12.18,14².19 ‖

24.26.28.30.32.34.36.38.40.42 ‖ 1Ch 1,29.

כְּתוֹלְדֹתָם Ex 28,10.

לְתוֹלְדוֹתָם, לְתוֹלְדֹתָם, לְתֹלְדֹתָם Gn 10,32.25,13 ‖ Ex 6,16.19 ‖ 1Ch 5,7.7,2.4.9.8,28.9,9.34.

v. n. pr.: תּוֹלָד, מוֹלָדָה, מוֹלִיד, אֶלְתּוֹלַד.

הָלַךְ v. יָלַךְ

יָלַל°] וְהֵילִל *Hi. 3 perf.*

eiulare, lamentari.

קרוב אל אָלַל, ויש לו אח בסורית וקרובים בערבית; לפי הפשיטא, עקילוס והירונימוס יְחֻבַּר לו גם הילל בן־שחר, ע״כ הובא שנית. ע״ד הנקוד הזר של אֲיֵלִיל דישעיה וחבריו ע׳ מבוא לנהא״ש צד קט״ז. יהילילו בא ע״מ ארמי, וי״ג יְהוֹלְלוּ, יִתְהוֹלְלוּ או יִתְהַלְלוּ. וי״ג בתהלים ע״ח ס״ג הֵילִלוּ, ותבכינה לַעַד.

Jer 47,2.

הֵילֵל *imper.* Jes 14,12 ‖ Zeph 11,2.

וְהֵילֵל Ez 21,17.

הֵילִילוּ *pl.* Jes 13,6.23,1.*14*.6 ‖ Jer 25,34.48,20.39.51,8 ‖ Ez 30,2 ‖ Joel 1,11.13 ‖ Zeph 1,11 ‖ Zach 11,2.

וְהֵילִילוּ, וְהֵילִלוּ Jer 4,8 ‖ Joel 1,5 ‖ Am 8,3.

הֵילִילִי *f. sg.* Jes 14,31 ‖ Jer 48,20.49,3.

אֲיֵלִיל *1 impf.* Jer 48,31.

וְאֵילִילָה Mich 1,8.

יְיֵלִיל *3 impf.* Jes 15,2.3.16,7².

תְּיֵלִילוּ *2 pl.* Jes 65,4.

יְיֵלִילוּ *3 pl.* Hos 7,14.

יְהֵילִילוּ Jes 52,5.

יְלֵל

ululatus.

Dt 32,10.

יְלָלָה] וִילָלָה

eiulatus.

Zeph 1,10.

יִלְלַת (al. לָ) *cs.* Zach 11,3.

וִילְלַת (al. וְיִלְ) Jer 25,36.

יִלְלָתָהּ *suff.* Jes 15,8².

בִּילִדֵי, בִּילִדֵי 2S 21,16.18.

מִילִדֵי 1Ch 20,4.

יִלּוֹד] הַיִּלּוֹד

natus, recens natus.

ע״מ גִּבּוֹר, צִפּוֹר, שִׁכּוֹר.

Ex 1,22 ‖ 2S 12,14.

הַיִּלּוֹדִים, הַיִּלֹּדִים *pl.* Jos 5,5 ‖ 2S 5,14 ‖ Jer 16,3.

לֵדָה

parere: actus pariendi.

אינו אלא שם ולא מקור כד״ק.

Jer 13,21.

לָלֶדֶת 2R 19,3 ‖ Jes 37,3.

מִלֵּדָה Hos 8,11.

מוֹלֶדֶת

ortus, origo; progenies; cognatus, familia, gens, popularis.

Lev 18,9.11.

מוֹלַדְתִּי *suff.* Gn 24,4.7 ‖ Nu 10,30 ‖ Esth 8,6.

מוֹלַדְתֵּנוּ Jer 46,16.

וּלְמוֹלַדְתֵּנוּ Gn 43,7.

מוֹלַדְתֶּךָ [מוֹלַדְתְּךָ Gn 31,13.

וּמוֹלַדְתְּךָ Gn 48,6.

וּלְמוֹלַדְתְּךָ, וּלְמוֹלַדְתֶּךָ Gn 31,3.32,10.

וּמִמּוֹלַדְתְּךָ Gn 12,1.

מוֹלַדְתֵּךְ Ruth 2,11.

מוֹלַדְתּוֹ Gn 11,38 ‖ Jer 22,10.

מוֹלַדְתָּהּ Esth 2,10.20.

מוֹלְדֹתָם Ez 23,15.

וּמוֹלְדוֹתַיִךְ, וּמֹלְדֹתַיִךְ *pl. suff.* Ez 16,3.4.

pl.cs. תֹּלְדֹת, תּוֹלְדֹת, תּוֹלְדוֹת, תּוֹלֵדָה v. תּוֹלֵדָה] תּוֹלְדוֹת

generationes, familiae, gentes; genealogia, stemma; סֵפֶר ת׳ historia, origines.

Gn 2,4.5,1.6,9.10,1.11,10.27.25,12.19.36,1.9.27,2. ‖ Nu 3,1 ‖ Ruth 4,18.

לְתֹלְדֹתָיו *suff.* 1Ch 26,31.

תֹּלְדֹתָם, תּוֹלְדוֹתָם Nu 1,20.*22.*

2S 22,16 ‖ 1R 18,43 ‖ 2R 14,25.25,13 ‖ Jes 5,30.11,15.16,8. 21,1.23,2 4.50,2.51,10^2.60,5 ‖ Jer 48,32^2.52,17 ‖ Ez 27,3.45,7^2.47,20^2 ‖ Am 8,12 ‖ Mich 7,19 ‖ Nah 3,8 ‖ Hab 2,14 ‖ Zach 9,10 ‖ Ps 66,6. 68,23.72,8.74,13. 78,13. 80,12. 93,4. 106,7. 139,9 ‖ Prv 23,34.30,19 ‖ Job 9,8. 11,9.14,11.38,8.16.41,23 ‖ Esr 3,7 ‖ 1Ch 18,8 ‖ 2Ch 2,15.8,18.

יַם־ Ex 13,8 ‖ Nu 14,25.*21,4*.33,10 ‖ Dt 1,40.2,1.11,4 ‖ Jos 2,10.24,6 ‖ Jud 11,16 ‖ 1R 9,26 ‖ Ps 106,22.136,13 ‖ Neh 9,9.

בְּיַם־ Ex 15,4 ‖ Jer 49,21 ‖ Ps 106,7.9.136,15.

לְיַם־ Jos 4,23.

מִיַּם־ Ex 15,22.33,31 ‖ Nu 33,11.

הֲיָם־ *interrog.* Job 7,12.

וְיָם Mich 7,12 ‖ Ps 65,6 ‖ Job 28,14.

הַיָּם Gn 1,26. 28. 9,2.22,17. 32,13. 41,49 ‖ Ex 14,2^2.9.16^2.21^3.22.23. 26.27^3.29.*15,19*.30.15,19. 20,11 ‖ Nu 11,22.31.13,29.33,8. 34,6.7 ‖ Dt 1,7.11,24.30,13.34,2 ‖ Jos 1,4. 5,1.9,1.11,4.15,5.17,10.24,7 ‖ Jud 7,12 ‖ 1S 13,5 ‖ 2S 17,11 ‖ 1R 4,20. 5,9.7,23.24.39.44^2. 9,27 ‖ 2R 16,17.25,16 ‖ Jes 8,23.10,22.26.11,11.23,4.11. 24,15.42,10.48,18. 51,15 ‖ Jer 25,22.27,19.31,35(34).33,22.47,7.51,42.52,20 ‖ Ez 25,16.26,3.5.16.27,9.29.32. 38,20.39,11.41,12.42,19.47,10. 15.17.18. 19.20.48,1.28 ‖ Hos 2,1.4,3 ‖ Joel 2,20^2 ‖ Am 5,8.9,3.6 ‖ Jon 1,4. 5.9. 11^2. 12^2.13.15^2 ‖ Hab 1,14 ‖ Zeph 1,3. 2,5.6 ‖ Hag 2,6 ‖ Zach 14,8^2 ‖ Ps 8,9. 33,7. 78,53. 89,10. 95,5. 96,11. *98,7*. 104,25. 107,23. 114,3.5. 146,6 ‖ Job 12,8.26,12.30 ‖ Eccl 1,7 ‖ Esth 10,1 ‖ Neh 9,11 ‖ 1Ch 16,32. 2Ch 4,2.3.10.15.8,17.

וְהַיָּם Jos 15,47.23,4 ‖ 1R 7,25 ‖ Eccl 1,7 ‖ Neh 9,11 ‖ 2Ch 4,4.6.

מֵהַיָּם Jes 19,5.

בַּיָּם Ex 14,28.15,1.*21*.4.19 ‖ 1R 5,23.10,12 ‖ Jes 18,2.27,1.43,16 ‖ Jer 46,18.49,23 ‖ Ez 26,17.18 ‖ Jon 1,4 ‖ Nah 1,4 ‖ Hab 3,8.15 ‖ Zach 9,4.10,11^2 ‖ Ps 77,20.89,26.

כַּיָּם Jes 57,20 ‖ Jer 6,23.*50,42* ‖ Thr 2,13.

לַיָּם Dt 30,13 ‖ Jes 11,9 ‖ Jer 5,22. ‖ Prv 8,29 ‖ 2Ch 20,2.

מִיָּם Gn 12,8 ‖ Jos 8,9.12.13.11,2. 19,34 ‖ 1R 18,44 ‖ Jes 24,14.63,11 ‖ Hos 11,10 ‖ Am 8,12 ‖ Mich 7,12 ‖ Nah 3,8 ‖ Zach 9,10 ‖ Ps 72,8.

וּמִיָּם Jos 11,3 ‖ Jes 49,12 ‖ Ps 107,3.

יָמָּה Gn 28,14 ‖ Ex 10,19.26,22. *37,27*.27.*36,32* ‖ Nu 2,18.3,23 ‖ Dt 3,27 ‖ Jos 5,1. *12,7*.15,4.*11*.8.10. 16,3^2.8.18,12.15.19,34.22,7 ‖ 1R 5,23.7,25 ‖ Jes 11,14 ‖ Ez 45,7.46,19.48,2.*4.5.6.*7^2.*8.23.24.25.26.27*. 3.16.18.21.34 ‖ Dan 8,4 ‖ 1Ch 9,24 ‖ 2Ch 4,4.

וְיָמָּה Ez 48,10.17.21.

וָיָמָּה Gn 13,14 ‖ Jos 15,46 ‖ Zach 14,4.

הַיָּמָּה Nu 34,5 ‖ Jos 15,12.16,6.8. *17,9.19,29*.19,26.24,6 ‖ Ez 47,8.

לַיָּמָּה Jos 19,11.

יָמָּהּ *suff.* Jer 51,36.

יַמִּים *pl.* Gn 1,10.49,13 ‖ Dt 33,19 ‖ Jud 5,17 ‖ Jes 17,12 ‖ Jer 15,8 ‖ Ez 27,4.25.26.27.28,2.8. ‖ Jon 2,4 ‖ Ps 8,9. 24,2.46,3. 65,8. 69,35. 78,27 ‖ Job 6,3 ‖ Dan 11,45.

הַיַּמִּים Neh 9,6.

בַּיַּמִּים Gn 1,22 ‖ Lev 11,9.*10* ‖ Ez 32,2 ‖ Ps 135,6.

מִיַּמִּים Ez 26,17.27,33.34.

———v. chald.———

יֵמִם] הַיֵּמִם

aquae calidae; *al.* muli.

י״ת גִּבָּרַיָּא, כמו הָאֵימִים, הפשיטא קוראה הַמַּיִם, והירונימוס מוסיף מַיִם חַמִּים, ובאמת נמצאים מעינות המים בארץ אדום; ולרז״ל המציא עֲנָה את הפרדים ע״י הרכבה.

Gn 36,24.

יָמִין

dextra manus, pars, dextrum latus; plaga australis, auster.

ע׳ הערה אל אִטֵּר; ונקראת פאת דרום ימין כי היא לימין האדם בעת פניו למזרח, שנקרא פנים, כמו שנקרא המערב אחור (רד״ק). רש״פ מטעים בתהלים פ׳ י״ח: תהי ידך על־איש, יְמִינֶךָ על־בן־אדם וג׳; י״ג בצ״א ז׳ יפל מִיָּדְךָ אלף, ומקביל אל מימינך, ובקל״ז ה׳ תִּכְחַשׁ ימיני. בטעם שֶׁמֶן יְמִינוֹ רבו הפותרים, וראיתי מי שאומר שהכונה על השׁמוּם בארץ יָמֶן, והוא כפל של רוח, ולהשבעים נוסחא אחרת: רוּחַ צָפוֹן קָשֶׁה, וּבְשֵׁם נָעִים יִקָּרֵא (ע׳ ת״י); ואולי יש לגרוס וְשָׂטָן (עַל) ימינו (ע׳ זכריה ג׳ א׳ ותהלים ק״ט ו׳).

Gn 24,49 ‖ Nu 20,17.22,26 ‖ Dt 2,27.5,29.17,11.20.28,14 ‖ Jos 1,7. 23,6 ‖ 1S 6,12.11,2 ‖ 2R 22,2 ‖ Jes 9,19.54,3 ‖ Zach 12,6 ‖ Ps 142,5 ‖ Prv 4,27 ‖ Job 23,9.30,12 ‖ 2Ch 34,2.

וְיָמִין Ps 89,13.

הַיָּמִין Gn 13,9 ‖ Ex 29,22 ‖ Lev 7,32.*8,25.9,21*.33.8,26 ‖ Nu 18,18 ‖ Jos 17,7 ‖ 2S 2,19 ‖ Ez 1,10.

בַּיָּמִין K., מִיָּמִין Q. 2R 12,10.

לַיָּמִין Neh 12,31.

מִיָּמִין 1R 7,39.49 ‖ 2Ch 3,17.4,6. *8.7*.

יְמִין *cs.* 1S 23,24 ‖ 2S 20,9.24,5 ‖ Hab 2,16 ‖ Zach 4,11 ‖ Ps 77,11. 89,43.118,15.*16*.16.144,8.*11*.

בִּימִין Ps 41,10.

לִימִין Jes 63,12 ‖ Ps 109,31.

מִימִין Gn 48,13 ‖ 1S 23,19 ‖ 2R 23,13 ‖ Ez 10,3 ‖ Zach 4,3.

יְמִינִי *suff.* Jer 22,24 ‖ Ps 73,23. 137,5.

וִימִינִי Jes 48,13.

בִּימִינִי Jes 44,20.

לִימִינִי Ps 110,1.

מִימִינִי Ps 16,8.

יְמִינְךָ, יְמִינֶךָ Gn 48,18 ‖ Ex 15,6^2.12 ‖ 2S 2,21 ‖ Jes 41,13 ‖ Ez 39,3 ‖ Ps 21,9.44,4.45,5.48,11.60,7. 63,9.80,16.18.89,14. 108,7. 110,5. 121,5.138,7.139,10 ‖ Job 40,14.

וִימִינְךָ, וִימִינֶךָ Ps 18,36.74,11.

בִּימִינְךָ, בִּימִינֶךָ Ps 16,11.17,7.

לִימִינְךָ Ps 45,10.

מִימִינֶךָ Ps 91,7.

מִימִינֵךְ Ez 16,46.

יְמִינוֹ Gn 48,14.17 ‖ Jud 3,15.*20*, *16*.16.21 ‖ Jon 4,11 ‖ Zach 3,1.11, 17^{2} ‖ Ps 20,7.78,54. 89,26. 98,1. 109,6 ‖ Prv 27,16 ‖ Thr 2,3.4 ‖ Dan 12,7 ‖ Neh 8,4 ‖ 1Ch 6,24 ‖ 2Ch 18,18.

וִימִינוֹ Cant 2,6.8,3.

בִּימִינוֹ Gn 48,13 ‖ Jud 16,29 ‖ Jes 45,1.62,8 ‖ Ez 21,27.

לִימִינוֹ 1R 2,19 ‖ Eccl 10,2.

מִימִינוֹ Dt 33,2 ‖ 2S 16,6 ‖ 1R 22, 19.

יְמִינָם Jud 7,20.

וִימִינָם Ps 26,10.144,8.*11*.

מִימִינָם Ex 14,22.*29*.

וִימִינָהּ Jud 5,26.

בִּימִינָהּ Prv 3,16.

יְמָנִי] (K. הַיְמִינִי) ,הַיְמָנִי

dexter; australis.

1R 7,21 ‖ Ez 4,6 ‖ 2Ch 3,17.

הַיְמָנִית *f.* Ex 29,20^{3} ‖ Lev 8,23^{3}. *14,14. 17. 25. 28*^{2}. 24^{3}. 14,14. *17*. *25.28*.16.27 ‖ 1R 6,8.7,39 ‖ 2R 11, 11 ‖ Ez 47,1.2 ‖ 2Ch 4,10.23,10.

תֵּימָן ,תֵּמָן

plaga australis; ventus australis.

דרום או נגב, וטעם נגבה תימנה כמו אדמת עפר, וכן קדמה מזרחה. השבעים מחברין מִתֵּימָן דיהושע י״ג ד׳ אל פסוק ג׳, וביחזק׳ מ״ז י״ט קורין: זאת פאת־תימנה.

Jos 15,1 ‖ Zach 9,14 ‖ Ps 78,26 ‖ Job 9,9 ‖ Cant 4,16.

הַתֵּימָן Zach 6,6.

לְתֵימָן Job 39,26.

וּלְתֵימָן Jes 43,6.

מִתֵּימָן Jos 13,4 ‖ Hab 3,3.

וּמִתֵּימָן Jos 12,3.

תֵּימָנָה Ex 26,18.35. 27,9. *36,23*. *38,9* ‖ Nu 2,10.3,29.10,6 ‖ Ez 21,2. 47,19^{2}.48,28.

וְתֵימָנָה Dt 3,27.

°יָמַן] מַיְמִינִים *Hi. pt. pl.*

ad dextram se convertere; dextra uti.

פעל נגזר מן השם יָמִין, ויש בו מעין שרש אָמַן.

1Ch 12,3.

לְהֵמִין *inf.* 2S 14,19.

הֵימִינִי *imper. f.* Ez 21,21.

וְאֵימְנָה *1 impf.* Gn 13,9.

תַּאֲמִינוּ (= תֵּימִינוּ) *2 pl.* Jes 30,21.

v. n. pr.; תֵּימָן ,בִּנְיָמִין et patr. יְמִינִי.

ʿיָמַר] הֲהֵימִיר *Hi. 3 perf. interrog.*

commutare, permutare; *Hith* locum alicuius occupare; al. a אָמַר gloriari.

אח אל מוּר. תתימרו להראב״ע כמו תִּתְאַמָּרוּ, וכ״ת הסורי והירונימוס, וי״ת תתפנקון.

Jer 2,11.

הִתְיַמֵּר] תִּתְיַמָּרוּ *Hith. 2 impf. pl.* Jes 61,6.

—v. n. pr.; conf. מוּר—

°יָמַשׁ] וַהֲיִמִשֵׁנִי *K. imper. Hi. suff.*

palpare facere.

לפי הכתיב, ולפי הקרי וַהֲמִישֵׁנִי, מן מָשַׁשׁ.

Jud 16,26.

—conf. מָשַׁשׁ—

°יָנָה] הַיּוֹנָה *pt. f.*

saevire, violenter agere; *Hi.* violenter tractare, opprimere; eicere e possessione.

ענין עשק והונאה; ובא נִינָם ת׳ נִינָם ע״מ נַפִּירָם, רש״י פ׳ מושלידם ולד״ק מן נין ונכד (ואולי יש לגרוס נכחידם ת׳ נִינָם יָחַד). בירמיה כ״ה ל״ח לפי הפשיטא: מפני חרון יְהוָה, ולהשבעים: מפני הַחֶרֶב הַגְּדוֹלָה (הנוסחא חֶרֶב נמצאת נ״כ בקצת ספרים, וכת״י), ושאר הַיּוֹנָה דירמיה מתרגמין הַיְוָנָה או הַיְוָנִית (!), ודצפניה יונה כמשמעה. יש מחברין לשרש זה גם ואחריתו יהיה מָנוֹן דמשלי.

Jer 25,38.46,16.*50,16* ‖ Zeph 3,1.

יוֹנִים (?) *pl. m.* Ps 123,4.

נִינָם (= נִינֵם) *1 impf. pl. suff.* Ps 74,8.

הוֹנָה *Hi. 3 perf.* Ez 18,12.16.

הוֹנוּ *3 pl.* Ez 22,7.29.

מוֹנִים] מוֹנַיִךְ *pt. pl. suff.* Jes 49,26.

לְהוֹנֹתָם *inf. suff.* Ez 46,18.

תוֹנֶה *2 impf.* Ex 22,20.

תּוֹנֶנּוּ *suff.* Dt 23,17.

יוֹנֶה *3 impf.* Ez 18,7.

תּוֹנוּ ,תֹּנוּ *2 pl.* Lev 19,33.25, 14.17 ‖ Jer 22,3.

יוֹנוּ *3 pl.* Ez 45,8.

—יָנַח v. נוּחַ—

יָנַק] וְיָנַקְתְּ *2 perf. f.*

sugere; *transl.* perfrui aliqua re.

הוראתו ידועה, וההשאלות מבארות מן הכתובים. יש מיחדין אל וַתְּנִיקֵהוּ דשמות שרש נוק, אך נראה יותר שהוא כמו וַתְּנִיקֵהוּ, וכן בחומש שמרוני ותיניקהו. י״נ בישעיה ס״ו י״ב: ויוֹנַקְתֶּם על־שַׁד יִנָּשֵׂאוּ.

Jes 60,16.

וִינַקְתֶּם *2 pl.* Jes 66,12.

אִינַק] אִינָק *1 impf.* Job 3,12.

תִּינְקִי] תִּינָקִי *2 impf. f.* Jes 60,16.

יִינַק] יִינָק *3 impf.* Job 20,16.

תִּינְקוּ *2 pl.* Jes 66,11.

יִינְקוּ] יִינָקוּ *3 pl.* Dt 33,19.

הֵינִיקָה *Hi. 3 perf. f.* Gn 21,7.

הֵינִיקוּ *3 pl.* Thr 4,3.

מֵינֶקֶת *pt. f.* Gn 35,8 ‖ Ex 2,7.

מֵינִקְתּוֹ ,מֵנִקְתּוֹ *suff.* 2R 11,2 ‖ 2Ch 22,11.

מֵנִקְתָּהּ Gn 24,59.

מֵינִיקוֹת *pl.* Gn 32,16.

מֵינִיקֹתַיִךְ *suff.* Jes 49,23.

לְהֵינִיק *inf. cs.* 1R 3,21.

הֵינִיקִי] וְהֵינִקֵהוּ *imper. f. suff.* Ex 2,9.

וַיֵּנִקֵהוּ *3 impf. suff.* Dt 32,13.

וַתֵּינִק *3 impf. f.* Ex 2,7.

וַתֵּינָק 1S 1,23.
וַתְּנִיקֵהוּ (= וַתֵּנִיקֵהוּ) *suff.* Ex 2,9.

יוֹנֵק

puer lactens; *surculus*.

נאמר גם על צעיר ורך אף לאחר שנגמל כבר, וכן בדרז"ל יניק וחכים, ינוקא, תינוק.

Dt 32,25 ‖ 1S 15,3.*22,19* ‖ Jes 11,8 ‖ Cant 8,1 ‖ Thr 4,4.

וְיוֹנֵק Jer 44,7 ‖ Thr 2,11.
הַיֹּנֵק Nu 11,12.
כַּיּוֹנֵק Jes 53,2.
וְיוֹנְקִים *pl.* Ps 8,3.
וְיֹנְקֵי *cs.* Joel 2,16.

יוֹנֶקֶת] יוֹנַקְתּוֹ *suff.*

ramus tener, surculus.

Job 8,16.15,30.

וְיוֹנַקְתּוֹ Job 14,7.
יוֹנְקוֹתָיו, יֹנְקוֹתָיו *pl. suff.* Ez 17,22 ‖ Hos 14,7.
יוֹנְקוֹתֶיהָ Ps 80,12.
יְנִיקָה] יְנִיקוֹתָיו *pl. suff.* Ez 17,4.

—— נָשַׁף v. יַנְשׁוּף ——

יָסַד (נס"א)

fundare, ponere, struere, sedem dare, locum assignare; constituere; *Ni.* considere, consilia capere.

יסוד הוראתו ידוע, וכמוהו בערבית בוא"ו ת' היו"ד ובשמאל, (לרד"ק יש לו אחוה עם שִׂיד = סִיד, המשכלל הבנין ומחזקו); יפה העיר ר' יצחק ווארשאווסקי שלפעמים בא יָסַד בהוראת יָעַד (ישעיה כ"ג י"ג, ל' ל"ב, מיכה ו' ט', חבקוק א' י"ב), וכת"י והשבעים נוֹסְדוּ, בְּהִוָּסְדָם כמו נוֹעֲדוּ, בְּהִוָּעֲדָם (ע' תהלים מ"א ה'); ולרד"ק שני הפעלים נגזרו מן השם סוֹד. לבן־אשר בדהי"ב ל"א ז' לְיִסּוֹד ולבן־נפתלי לִיסּוֹד.

Ps 104,5 ‖ Prv 3,19.

יְסָדָהּ *3 perf. suff.* Jes 23,13 ‖ Am 9,6 ‖ Ps 24,2.78,69.
יָסְדָה *3 f.* (נס"א) Jes 48,13.
יָסַדְתָּ *2 m.* Ps 102,26.104,8.
יְסַדְתּוֹ *suff.* Hab 1,12.
יְסַדְתָּם Ps 89,12.119,152.

[יְסַדְתִּי] וִיסַדְתִּיךְ *1 perf. suff.* Jes 54,11.
וְיֹסֵד *pt.* Jes 51,13 ‖ Zach 12,1.
לִיסּוֹד (Ben-A. לְיִסּוֹד) *inf. cs.* 2Ch 31,7.
וְלִיסֹד Jes 51,16.
בְּיָסְדִי־ *suff.* Job 38,4.
בְּיָסְדוֹ Esr 3,12.
נוֹסְדוּ־ *Ni. 3 perf. pl.* Ps 2,2.
הִוָּסְדָה *inf.* Ex 9,18.
בְּהִוָּסְדָם *suff.* Ps 31,14.
תִּוָּסֵד *3 impf. f.* (al. *2 m.*) Jes 44,28.
יִסַּד *Pi. 3 perf.* Jes 14,32.28,16 ‖ Esth 1,8 ‖ 2Ch 9,22.
יִסְּדָהּ *suff.* 1R 16,24.
יִסַּדְתָּ *2 perf.* Ps 8,3.
יִסְּדוּ *3 pl.* Zach 4,9.
וְיִסְּדוּ Esr 3,10.
לְיַסֵּד *inf. cs.* 1R 5,31.
[יְיַסֵּד] יְיַסְּדֶנָּה *3 impf. suff.* Jos 6,26.
יֻסַּד, יֻסָּד *Pu. 3 perf.* 1R 6,37 ‖ Hag 2,18 ‖ Zach 8,9 ‖ Esr 3,6.
וּמְיֻסָּד *pt.* 1R 7,10.
מְיֻסָּדִים *pl.* Cant 5,15.
[מְיֻסָּדָה] מְיֻסָּדוֹת K. *pl. f.* Ez 41,8.
הוּסַד *Ho. 3 perf.* Esr 3,11 ‖ 2Ch 3,3.
מוּסָּד *pt.* Jes 28,16.

יְסֻד

fundatio, fundamentum; *met.* principium.

Esr 7,9.

יְסוֹד

fundamentum; *met.* princeps.

Ex 29,12 ‖ Lev 4,7.*18.25*.30.*34*. 5,9.8,15.*9,9* ‖ Hab 3,13 ‖ Prv 10,25.

וִיסוֹד 2Ch 24,27.
הַיְסוֹד Ps 137,7 ‖ 2Ch 23,5.
יְסֹדוֹ *suff.* Ez 13,14.
יְסוֹדָם Job 4,19.22,16.

וִיסֹדֶיהָ *pl. I suff.* Mich 1,6.
יְסוֹדוֹתֶיהָ, יְסֹדֹתֶיהָ *pl. II suff.* Ez 30,4 ‖ Thr 4,11.
[יְסוּדָה] יְסוּדָתוֹ *suff.* Ps 87,1.
[מוֹסָד] מוֹסְדֵי, מֹסְדֵי, *pl. I cs.* Dt 32,22 ‖ Jes 24,18.58,12 ‖ Jer 31,37(36) ‖ Mich 6,2 ‖ Ps 82,5 ‖ Prv 8,29.
וּמוֹסְדֵי Ps 18,8.
לְמוֹסְדוֹת *pl. II* Jes 51,26.
מוֹסְדוֹת, מֹסְדוֹת *cs.* 2S 22,8.16 ‖ Jes 40,21 ‖ Ps 18,16.
מוּסָד Jes 28,16.
מוּסַד *cs.* 2Ch 8,16.

מוּסָדָה

fundamentum; decretum.

Jes 30,32.

מוּסָדוֹת Q. *pl. cs.* Ez 41,8.
[מַסָּד] וּמִמַּסָּד 1R 7,9.

[יָסַךְ] וַיִּסַּךְ *3 impf.*

fundere, effundere.

אח אל סוּךְ ונָסַךְ, והוא פעל שלא נזכר פועלו, ולרד"ק הוא כמו יוּסַךְ, וכמוהו וַיִּישֶׂם בארון (בראשית נ' כ"ו).

Ex 30,32.

—— conf. סוּךְ et נָסַךְ ——

יָסַף, יָסֵף

addere, augere; *largius dare, superare;* iterum facere aliquid, pergere; magis, vehementius facere.

אח אל אסף, סוף וספה. יש מחברין לו אֹסִפְךָ דשמואל א' ט"ו ו' כעתיד הפעיל, אמנם הוא מן אסף או לד"א מן ספה, ואין עניננו לכאן; השבעים קורין בש"ב ו' א' וַיֹּאסֶף דוד ת' וַיֹּסֶף (ע' רד"ק); הנני יוֹסִף דישעיה כ"ט י"ד ול"ח ה' הוא בינוני קל ת' יוֹסֵף; או בינוני הפעיל ת' מוֹסִיף; יוֹסֵף חבלים דיחזקאל לפי' הקדמונים יוסף יטול ב' חלקים לאפרים ולמנשה, אך השבעים מתרגמין כפעל, וכן פי' מלבי"ם. השבעים קורין באיוב כ"ז י"ט ולא אֹסִף (יוֹסִף) ת' יֵאָסֵף.

Gn 38,26 ‖ Dt 5,19 ‖ Jud 13,21 ‖ 1S 15,35.27,4 ‖ Jer 45,3.

וְיָסַף Lev 22,14.27,13.15.19.27 ‖ Nu 32,15.

יְסָפָה *3 perf. f.* Gn 8,12.

וְיָסְפָה 2R 19,30‖Jes 37,31.

יָסַפְתְּ *2 perf.* Jes 26,15² ‖ 2Ch 9,6.

וְיָסַפְתְּ Dt 19,9.

וְיָסַפְתִּי *1 perf.* Lev 26,18.21.

יָסֵפוּ, יָסְפוּ *3 pl.* Nu 11,25‖Jud 8,28‖1S 7,13 ‖ 2S 2,28 ‖ 2R 6,23.

וְיָסְפוּ Dt 20,8‖Jes 29,19.

יָסַפְנוּ *1 pl.* 1S 12,19.

יוֹסִף (= יוֹסֵף) *pt.* Jes 29,14. 38,5.

יְסָפִים [יֹסֵף *pl.* Dt 5,22.

נוֹסַף *Ni. 3 perf.* Jer 36,32.

וְנוֹסַף Ex 1,10‖Nu 36,3.

וְנוֹסְפָה *f.* Nu 36,4.

וְנוֹסָף *pt.* Prv 11,24.

נוֹסָפוֹת *pl. f.* Jes 15,9.

הֹסִיף *Hi. 3 perf.* 2R 24,7.

הוֹסַפְתָּ *2 perf.* 1R 10,7.

וְהוֹסַפְתִּי, וְהוֹסַפְתִּי, וְהֹסַפְתִּי *1 perf.* 2R 20,6 ‖ Ps 71,14 ‖ Eccl 1,16.2,9.

מוֹסִפִים [מוֹסִיף *pt. pl.* Neh 13,18.

לְהוֹסִיף, לְהֹסִיף *inf. cs.* Lev 19,25‖Eccl 3,14‖Esr 10,10‖2Ch 28,13.

אוֹסִיף, אֹסִיף, אֹסִיף *1 impf.* Gn 8,21² ‖ Ex 10,29 ‖ Jos 7,12 ‖ Jud 2,21.10,13‖1S 12,11.*14* ‖ 2R 21,8‖ Hos 1,6 ‖ Am 7,8.8,2 ‖ Jon 2,5 ‖ Prv 23,35 ‖ Job 34,32.40,5‖ 2Ch 10,11.14.33,8.

אוֹסֵף, אֹסֵף Dt 18,16 ‖ Ez 5,16‖ Hos 9,15.

הַאוֹסִיף, הַאוֹסִף *interrog.* Jud 20,23.28.

וְאֹסִפָה 2S 12,8.

תּוֹסִיף, תּוֹסִף, תֹּסִיף *2 impf.* Dt 28,68‖Ez 36,12‖Am 7,13‖Ps 61,7‖Prv 19,19‖Job 38,11‖ 1Ch 22,14(13).

תֹּסֵף Dt 13,1.

תּוֹסֶף, תֹּסֶף Ex 10,28‖Dt 3,26.

תּוֹסְףְ Prv 30,6.

תּוֹסַף Job 40,32.

תּוֹסִיפִי, תּוֹסִפִי *2 f.* Jes 23,12. 47,1.5.51,22‖Zeph 3,11.

יוֹסִיף, יוֹסִף, יֹסִיף *3 impf.* Dt 25,3² ‖ Jos 23,13 ‖ 1S 3,17.14,44. 20,13.25,22.27,4‖ 2S 3,9.35.7,20. 14,10.19,14 ‖ 1R 2,23 ‖ 2R 6,31‖ Jes 10,20.11,11.52,1 ‖ Nah 2,1 ‖ Ps 10,18.41,9.77,8.120,3‖Prv 10, 22.16,21.23.19,4 ‖ Job 17,9.34, 37 ‖ Ruth 1,17 ‖ Thr 4,16.22 ‖ Eccl 1,18‖1Ch 17,18.

יוֹסֵף, יֹסֵף Gn 30,24 ‖ Ex 8,25 ‖ Lev 5,16.24.27,31 ‖ Nu 5,7.22, 19‖Dt 1,11‖Ez 47,13 ‖ Joel 2,2‖ Ps 115,14‖1Ch 21,3.

וְיוֹסִיף Eccl 1,18.

וְיוֹסֵף 2S 24,3.

וְיוֹסֶף (נס"א) Prv 1,5.9,9.

וַיּוֹסֶף, וַיֹּסֶף Gn 8,10.18,29.25,1‖ Ex 9,34‖Nu 22,15.25.26 ‖ Jud 9, 37.11,14 ‖ 1S 3,6.8.21.9,8.19,21. 20,17.23,4 ‖ 2S 2,22.6,1.18,22.24, 1 ‖ 1R 16,33 ‖ Jes 7,10.8,5 ‖ Job 27,1.*29*,*1*.36,1.42,10‖Dan 10,18‖ 2Ch 28,22.

וַיֹּאסֶף 1S 18,29.

תּוֹסִיף, תֹּסִיף, תֹּסֵף *3 f.* Ex 11, 6‖Jes 24,20‖Am 5,2‖ Prv 10,27. 23,28‖Job 20,9.

תֹּסֵף Gn 4,12.

וַתּוֹסֶף, וַתֹּסֶף Gn 4,2.38,5 ‖ 1S 19,8‖Ez 23,14‖Esth 8,3.

תּוֹסִיפוּ, תֹּסִפוּ *2 pl.* Ex 14,13‖ Dt 4,2‖Jes 1,5.13.

תֹּסִפוּן *2 pl.* Gn 44,23‖Ex 9,28‖ Dt 17,16.

תֹּאסִפוּן Ex 5,7.

יוֹסִיפוּ, יוֹסִפוּ, יֹסִיפוּ, יֹסִפוּ *3 pl.* Dt 13,12.19,20 ‖ 2S 7,10 ‖ 1R 20, 10 ‖ Jer 31,12(11) ‖ Hos 13,2 ‖ Prv 3,2‖Thr 4,15‖1Ch 17,9.

וְיוֹסִיפוּ Prv 9,11.

וַיּוֹסִיפוּ, וַיּוֹסִפוּ, וַיֹּסִיפוּ, וַיֹּסִפוּ Gn 37,5.*8* ‖ Jud 3,12.*4*,*1*.10,6.*13*, *1*.20,22‖2S 3,34.5,22 ‖ Ps 78,17 ‖ 1Ch 14,13.

יוֹסִפוּן 1R 19,2.

——v. chald. et n. pr.——

[יָסַר] יֹסֵר *pt.*

castigare (verberibus, verbis); monere, hortari, dehortari; erudire, instituere; *corrigere.*

יש מחברין אותו עם יָשַׁר, כי הַמְיַסֵּר מְיַשֵּׁר הדרך (כמו כִּי־יהַ מורה דרך נְכֹחָה), וי"א שהוא קרוב אל אָסַר, כי המוּסָר אֹסֵר ידי האדם מלעשות דבר האסור, ובעל יִסּוּרִים כאלו חבוש בבית האסורים. וְנִוַּסְּרוּ בא ע"מ נתפעל, ע"ד נקוד וְאֶסָּרֵם ע' מבוא לנה"א צד י"ח.

Prv 9,7.

הֲיֹסֵר *interrog.* Ps 94,10.

וְאֶסֳּרֵם [אֶסֹּר *1 impf. suff.* Hos 10,10.

הִוָּסְרִי [נוֹסַר *Ni. imper. f.* Jer 6,8.

הִוָּסְרוּ *pl. m.* Ps 2,10.

וָאִוָּסֵר *1 impf.* Jer 31,18(17).

יִוָּסֵר [יִוָּסֵר (נס"א) *3 impf.* Prv 29,19.

תִּוָּסְרוּ *2 impf. pl.* Lev 26,23.

יִסַּר *Pi. 3 perf.* 1R 12,11.*14* ‖ 2Ch 10,11.*14*.

יִסְּרַנִי *suff.* Ps 118,18.

וַיְסְּרֵנִי Jes 8,11.

וְיִסְּרוֹ Jes 28,26.

יִסְּרַתּוּ [יִסְּרָה *f. suff.* Prv 31,1.

יִסַּרְתָּ *2 perf.* Ps 39,12‖Job 4,3.

יִסַּרְתַּנִי *suff.* Jer 31,18(17).

יִסַּרְתִּי *1 perf.* Hos 7,15.

וְיִסַּרְתִּי Lev 26,28.

וְיִסַּרְתִּיךָ *suff.* Jer 30,11.*46*,*28*.

וְיִסְּרוּ *3 pl.* Dt 21,18.22,18.

יִסְּרוּנִי *suff.* Ps 16,7.

מְיַסְּרֶךָּ [מְיַסֵּר *pt. suff.* Dt 8,5.

יַסֹּר *inf. abs.* Ps 118,81.

לְיַסְּרָה *cs.* Lev 26,18.

לְיַסְּרֶךָּ [לְיַסֶּרְךָ *suff.* Dt 4,36.

יַסֵּר *imper.* Ps 19,18.29,17.

יַסְּרֵנִי *suff.* Jer 10,24.

אֲיַסֵּר *1 impf.* 1R 12,11.*14*.

תְּיַסְּרֵנִי *2 impf. suff.* Ps 6,2.38,2.
תְּיַסְּרֶנּוּ Ps 94,12.
יְיַסֵּר *3 impf.* Dt 8,5.
תְּיַסְּרֵךְ *3 f. suff.* Jer 2,19.
הֵיסִיר] אַיְסִירֵם *Hi. 1 impf. suff.* Hos 7,12.
נִוַּסֵּר] וְנִוַּסְּרוּ (=וְנִתְוַסְּרוּ) *Nithp. 3 perf. pl.* Ez 23,48.

יִסּוֹר

castigator, reprehensor.

לרֹב הפותרים הוא שם ע״מ יִלּוֹד, גִּבּוֹר, ואולי יש לגרוס יְוַסֵּר, ויַעֲנֶה ת׳ יַעֲנֶנָּה; השבעים קורין יָסוּר!

Job 40,2.

מוּסָר

castigatio, disciplina; institutio, doctrina (מוֹסֵר Job 12,18 v. אָסַר p. 61b).

Jer 2,30.5,3.7,28.17,23.32,33.35, 13 ‖ Ez 5,15 ‖ Hos 5,2 ‖ Zeph 3,2. 7 ‖ Ps 50,17 ‖ Prv 5,12.23.6,23.8, 33.10,17.12,1.13,18.24.15,10.32. 19,20.27.22,15.23,13.24,32.

וּמוּסָר Prv 1,2.7.23,23.
בְּמוּסָר Prv 4,13.
לַמּוּסָר Prv 23,12 ‖ Job 36,10.
מוּסַר *cs.* Dt 11,2 ‖ Jes 53,5 ‖ Jer 10,8.30,14 ‖ Prv 1,3.8.3,11.4,1.7, 22.13,1.15,5.33 ‖ Job 12,18.20,3.
וּמוּסַר Prv 16,22 ‖ Job 5,17.
מוּסָרִי *suff.* Prv 8,10.
מוּסָרְךָ Jes 26,16.

מֹסָר] וּבְמֹסָרָם *suff.*

eruditio. (מָסֹרֶת Ez 20,37 v. אָסַר p. 61b.)

Job 33,16.

—יָעָה v. יָעַ; סוּר v. K. יְסוּרַי—

יָעַד] יְעָדוֹ *3 perf. suff.*

indicere, definire alicui; desponsare alicui; *Ni.* convenire (loco condicto); *Hi.* diem dicere, in ius vocare. *Ho. pt. pl.* collocatus; conversus.

כן הוא גם בערבית בוא״ן ת׳ היו״ד. י״ת יועדני דאיוב ט׳ כ״ט כמו יְעִידֵנִי (יַסְהֵד עלי); ויתכן לגרוס יוֹעֲדֶנּוּ, והוא כעין תק״ס, וכן משמע מתרגום השבעים.

2S 20,5.

יְעָדָהּ *suff.* Ex 21,8 ‖ Jer 47,7 ‖ Mich 6,9.
יִיעַד] יִיעָדֶנָּה *3 impf. suff.* Ex 21,9.
נוֹעַד] וְנוֹעַדְתִּי, וְנוֹ׳ *Ni. 1 perf.* Ex 25,22.29,43.
נוֹעֲדוּ, נוֹעָדוּ *3 pl.* Am 3,3 ‖ Ps 48,5.
וְנוֹעֲדוּ Nu 10,3.4.
נוֹעַד] הַנֹּעָדִים, הַנּוֹ׳ *pt. pl.* Nu 14,35.16,11.27,3 ‖ 1R 8,5 ‖ 2Ch 5,6.
אִוָּעֵד *1 impf.* Ex 29,42. 30,6. *36* ‖ Nu 17,19.
נִוָּעֵד *1 impf. pl.* Neh 6,10.
וְנִוָּעֲדָה Neh 6,2.
יִוָּעֵד] וַיִּוָּעֲדוּ *3 pl.* Jos 11,5.2,11.
הוֹעִיד] יוֹעִידֵנִי *Hi. 3 impf. suff.* Job 9,19.
יוֹעִדֵנִי, יְעִדֵנִי Jer 49,19.50,44.
הוּעַד] מוּעָדִים *Ho. pt. pl.* Jer 44,1.
מֻעָדוֹת *pl. f.* Ez 21,21.

עֵדָה

contio populi, coetus; familia, multitudo, agmen, turba; factio.

ע״מ דֵּעָה, לֵדָה, עֵצָה, שֵׁנָה מן יָדַע, יָלַד, יָעַץ, יָשֵׁן; ולרד״ק שרשו עוד. לפי תרגום עקילס עֵדָה דירמיה ו׳ י״ח ענינו עדות והתראה (testimonium; monitus) ושעור הכתוב: ודעי העדות אשר העידותי בם, והשבעים קורין וְרֹעֵי עֶדְרָם! ובל׳ כ׳ וַעֲדָתָם ת׳ וַעֲדָתָם. י״ג במדבר כ״ז ג׳ בַּעֲצַת קרח, אמנם חבריו מוכיחים עליו.

Nu 16,2 ‖ Jer 6,18.

וְעֵדָה Ps 111,1 ‖ Prv 5,14.
הָעֵדָה Ex 16,22.38,25 ‖ Lev 4,15. 8,3.4.5.9,5.10,6.17.24,24.16 ‖ Nu 1,16.18.3,7.4,34.10,2.3.13,26.14, 1.2.10.35.36.15,24².33.35.36.16, 3.9.19².21.22.24.26.17,7.10.11.20, 1.8².11.22.27.29.25,7.26,9.10.27,2. 3.14.16.19.*22*.21.31,13.26.27.43. 32,2.35,12.24.25² ‖ Jos 9,15.18². 19.21.20,6.*9*.22,30 ‖ Jud 20,1.21, 10.13.16 ‖ 1R 12,20.
בָּעֵדָה Ex 34,31.
לָעֵדָה Nu 14,27.20,2 ‖ Jos 9,27.
עֲדַת *cs.* Ex 12,3.6.47.16,1.2.9. 10.17,1.35,1.4.20 ‖ Lev 4,13.16,5. 19,2 ‖ Nu 1,2.*26*,*2*.53.8,9.20.13, 26.14,5.7.15,25.26.17,6.25,6.27, 17.20.31,12.32,4 ‖ Jos 18,1.*22*,*12*. 22,16.18.20 ‖ Jud 14,8 ‖ 1R 8,5 ‖ Ps 22,17.68,31.106,17 ‖ Job 15, 34 ‖ 2Ch 5,6.
וַעֲדַת Ps 7,8.86,14.
בַּעֲדַת Nu 26,9.27,3.31,16 ‖ Jos 22,17 ‖ Ps 1,6.82,1.
לַעֲדַת Nu 19,9.
מֵעֲדַת Ex 12,19 ‖ Nu 16,9.
עֲדָתִי *suff.* Job 16,7.
עֲדָתְךָ Nu 16,11.16 ‖ Ps 74,2.
עֲדָתוֹ Nu 16,5.6.
וַעֲדָתוֹ Jer 30,20.
וְכַעֲדָתוֹ Nu 17,5.
בַּעֲדָתָם Ps 106,18.
לַעֲדָתָם Hos 7,12.

מוֹעֵד

conventus; constructio temporis, tempus constitutum; dies festus, victima festiva; temporis spatium; signum, locus, de quo conventum est; *templum*, synagoga.

הוראותיו השונות מבֹארות מן הכתובים, בדה״ב ל׳ כ״ב יֵאָמר גם על קרבן החג. לפי השבעים יש לגרוס בש״א י״ג ח׳: למועד אשר שָׂם שמואל. בצפניה ג׳ י״ח מחברין השבעים נוּגֵי מִמּוֹעֵד לפסוק שלפניו וקורין: יגיל עליך ברנה כִּימֵי מועד.

Ex 9,5.27,21. 28,43.*30*,*20*.*40*,*32*. 29.4.*11*.*32*.*40*,*12*.10.30. 42.44.30, 16.18.*40*,*7*.*30*.26.36. 31,7.33,7². 35,21.38,8.30.39,32.40.40,2.6.*29*. 22.24.26.34.35 ‖ Lev 1,1.3.*5*.*3*,*2*. *4*,*4*.*7*.*18*.*8*,*3*.*4*.*31*.*12*,*6*. *14*,*11*.*23*. *15*,*14*.*29*.*16*,*7*.*17*,*4*.*5*.*6*.*9*.*19*,*21*.3, 8.*13*.*4*,*14*.4,5.*16*. *6*,*23*.*9*,*23*. *10*,*9*, *16*,*23*.*7*.*18*.6,9.*19*. 8,33.*10*,*7*.35.9.

5.16,16.17.20.*33* ‖ Nu 1,1.2,2.17. 3,7.*38.8,9*.8.25^2.*4,25.6,10.13.18. 10,3.16,18.19.17,15.20,6.25,6.27, 2.4*,3.4. 15.23. 25. 28.30.*7,5. 18,6. 21.23*.31.*33*.35.*39.43*.37,41. 47^2. 7,89.8,15.19.22.24.26. 11,16.*12,4. 17,7.18,22.31,53.* 14,10.16,2. 17, 8.19.18,4.31.19,4 ‖ Dt 16,6.31, 14^2 ‖ Jos 18,1.19,51 ‖ 1S 2,22 ‖ 2S 24,15 ‖ 1R 8,4 ‖ Jes 14,13 ‖ Hos 9, 5.12,10 ‖ Ps 75,3.102,14 ‖ Job 30, 23 ‖ Thr 1,4.15.2,6.7.22 ‖ 1Ch 6, 17.9,21.23,32 ‖ 2Ch 1,3.6.13.5,5.

הַמּוֹעֵד 2S 20,5 ‖ Jer 46,17 ‖ 2Ch 30,22.

וְהַמּוֹעֵד Jud 20,38.

בְּמֹעֵד Dt 31,10.

לְמוֹעֵד Ex 23,15.*34,18* ‖ 1S 13,11. 20,35 ‖ Dan 8,19.12,7.

לַמּוֹעֵד Gn 17,21.18,14.21,2 ‖ Jos 8,14 ‖ 1S 9,24.13,8 ‖ 2R 4,16.*17* ‖ Hab 2,3 ‖ Dan 11,27.29.35.

מִמּוֹעֵד Zeph 3,18.

מוֹעֲדֶךָ (al. pl.) *suff.* Ps 74,4.

מוֹעֲדֵנוּ Jes 33,20.

מוֹעֲדוֹ Thr 2,6.

בְּמוֹעֲדוֹ, בְּמֹעֲדוֹ Nu 9,2.3.7.13. 28,2 ‖ Hos 2,11.

מוֹעֲדָהּ Hos 2,13.

לְמוֹעֲדָהּ Ex 13,10.

בְּמוֹעֲדָם Lev 23,4.

מוֹעֲדִים *pl. I.* Dan 12,7.

בַּמּוֹעֲדִים Ez 46,9.

וּבַמּוֹעֲדִים Ez 46,11.

לְמוֹעֲדִים Ps 104,19.

לַמּוֹעֲדִים Neh 10,34.

וּלְמוֹעֲדִים, וּלְמֹעֲדִים Gn 1,14 ‖ Zach 8,19.

וְלַמֹּעֲדִים 1Ch 23,31 ‖ 2Ch 31,3.

וְלַמּוֹעֲדוֹת *pl. II.* 2Ch 8,13.

מוֹעֲדֵי, מֹעֲדֵי *cs.* Lev 23,2.4.*37*. 33,44 ‖ Ez 45,17 ‖ Ps 74,8 ‖ Esr 3,5.

וּלְמוֹעֲדֵי 2Ch 2,3.

מוֹעֲדַי, מוֹעֲדַי *suff.* Lev 23,2 ‖ Ez 44,24.

מוֹעֲדֶיהָ Jer 8,7.

בְּמוֹעֲדֶיהָ Ez 36,38.

וּמוֹעֲדֵיכֶם Jos 1,14.

בְּמוֹעֲדֵיכֶם, בְּמֹעֲדֵיכֶם Nu 15,3. 29,39.

וּבְמוֹעֲדֵיכֶם Nu 10,10.

מוֹעָד] בְּמוֹעָדָיו *pl. suff.*

coetus, agmen militum.

ע״מ מוֹשָׁב; לפי ת״י שלא יבוא גם אחד בודד אל הגדוד, כלומר שלא יאחר הזמן; ואולי הכונה שהגדודים לא ילכו בודדים כ״א בקבוץ גדול יחד, או שגם איש מהם לא יִשָּׁאֵר בודד מחוץ למחנה, כדרך הנחשלים והעיפים, הראב״ע פי׳ „בארמוניו בא העשן ואין אדם יכול לשבת אפילו לבדו בביתו״ ולפ״ז הוא משל לקוח מן הדבורים שיגרשו כלה מן הכוַרת ע״י העשן; הירונימוס קורא ואין נֹדֵד.

Jes 14,31.

מוּעָדָה] הַמּוּעָדָה

constitutio loci; *perfugium, asylum.*

ערי המקלט, וכן הוראת ועד בסורית.

Jos 20,9.

— מֹעַד v. מוֹעָדְת v. n. pr.; —

יָעָה] וְיָעָה

abripere, auferre; *Vulg.* subvertere.

פעל נגזר מן השם יָעֶה, ויש דוגמתו בערבית, בוא״ו ת׳ הוי״ד בהוראת אסיפה.

Jes 28,17.

יָעֶה v. יָע] הַיָּעִים *pl.*

pala (cineri removendo); *Vulg.* forceps.

שם כלי להסרת הדשן, וכתרגומו מַגְרוֹפְיָתָא; ואולי הוא כף לאסוף ולהסיר הזוהמה וקצף הסירות העולה בשעת הבשול.

Ex 38,3 ‖ Nu 4,14 ‖ 1R 7,40.*45* ‖ 2R 25,14 ‖ Jer 52,18 ‖ 2Ch 4,11. 16.

וְיָעָיו *suff.* Ex 27,3.

יָעַז

Ni. pt. saevus, vel *obfirmatus; Vulg.* impudens.

אח אל עָזַז, ולדעת רש״י כמו לוֹעֵז, ומתאים עם עמקי שפה, נלעג לשון.

נוֹעָז] נוֹעָז *Ni. pt.* Jes 33,19.

— v. n. pr.; cf. עֻזַּז —

יָעַט] יְעָטָנִי *3 perf. suff.*

induere, amicire.

אח אל עָטָה; ואולי הוא כמו יַעְטֵנִי.

Jes 61,10.

— conf. עָטָה —

יָעַל] הוֹעִיל *Hi. 3 perf.*

utilitati esse, prodesse, iuvare; proficere, utilitatem capere ex aliqua re,

הוראתו ידועה, וקרוב אל עָלָה ומזה בְּלִיַּעַל; בעלי אסופות גזרו ממנו שם תּוֹעֶלֶת ע״מ תּוֹחֶלֶת. השבעים קורין בירמיה י״ב י״ג: לא יועלו לָהֶם.

Hab 2,18.

מוֹעִיל *pt.* Jer 16,19.

וְהוֹעִיל *inf. abs.* Jer 23,32.

הוֹעִיל *cs.* Jes 44,10. 47,12 ‖ Jer 7,8.

לְהוֹעִיל Jes 30,5.48,17.

אוֹעִיל *1 impf.* Job 35,3.

יוֹעִיל *3 impf.* Jer 2,11 ‖ Prv 11, 4 ‖ Job 15,3.

נוֹעִיל *1 pl.* Job 21,5.

יוֹעִילוּ, יוֹעִלוּ *3 pl.* 1S 12,21 ‖ Jes 30,5.6.44,9 ‖ Jer 2,8.12,13.23, 32 ‖ Prv 10,2 ‖ Job 30,13.

יוֹעִילֻךְ *suff.* Jes 57,12.

יָעֵל] הַיְּעֵלִים *pl.*

ibex (rupicapra).

מין חיה „שטיינבאק״, ונקרא יעל ע״ש שעולה ומדלג על גבי הסלעים וההרים הרמים והנשאים.

1S 24,3.

לַיְּעֵלִים Ps 104,18.

יַעֲלֵי־ *cs.* Job 39,1.

יַעֲלָה] וְיַעֲלַת *f. cs.* Prv 5,19.

— עָנָה v. יַעַן v. n. pr.; —

יָעַן?] יְעֵנִים *pl.*

struthio.

להרד״ק מפני שמשמיעים קול יללה, ושרשו ענה, ולד״ק שרשו יען, שהוראתו הסורית בהתפעל היות תָּאֵב לאכול הרבה, ולהקל הפירוש הובא כאן; להראב״ע גם זה היחיד

יַעֲנָה וכן מן יְעֵלִים יַעֲלָה, וכמו יוֹנִים מן יוֹנָה. (וע' איוב ל"ט ט"ו וט"ז).

Thr 4,2.

יַעֲנָה *f.* Jes 13,21.34,13.43,20 ‖ Jer 50,39 ‖ Mich 1,8 ‖ Job 30,29.

הַיַּעֲנָה Lev 21,16 ‖ Dt 14,15.

——cnf. עָנָה——

יָעַף] 3 *perf. pl.* **וְיָעֵפוּ**

defatigari.

אח אל עָיֵף; יש מיחדין אל וַיָּעַף שרש עוּף, ואומרים שבא בפתחות העין להבדילו מן עוּף במובן עפיפה. בפתרון מוּעָף דישעיה וּמֻעָף בִּיעָף דדניאל נבוכו המבארים: לת"י, השבעים ורש"י הראשון ענינו ליאות ויגיעה, ולד"ק מענין עיפה וחשיכה, והשני להשבעים ולרש"י טיסה ופריחה, להראב"ע בִּיעָף עיפות, אך להאחרונים גם מֻעָף מענין זה, ומוסב על הגביא (כאמור ח' י"ז וכ"ז). לד"ק וְיָעֵפוּ וגו' דירמיה נ"א ס"ד היה כתוב בגליון הספר להעיר שסוף דברי הגביא הוא במלה הזאת שבפסוק ל"ח, והעד שהשבעים לא תרגמו כלל „וְיָעֵפוּ עַד־הֵנָּה דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ". ע' הערה אל דַּי.

Jer 51,58.64.

יִיעַף 3 *impf.* Jes 40,28.

וַיָּעַף Jud 4,21 ‖ 1S 14,28.31 ‖ 2S 21,15.

וַיִּעַף Jer 44,12.

יִעָפוּ] 3 *pl.* **יִיעֲפוּ** Hab 2,13.

יִיעֲפוּ Jes 40,31 ‖ Jer 2,24.

וְיִעֲפוּ Jes 40,30.

מוּעָף (?) **מֻעָף** *Ho. pt. pass.* Jes 8,23 ‖ Dan 9,21.

יָעֵף

defatigatus, fessus.

Jes 50,4.

לַיָּעֵף Jes 40,29.

הַיָּעֵף 2S 16,2.

הַיְּעֵפִים *pl.* Jud 8,15.

יָעַף] **בִּיעָף**

defatigatio.

ע' מה שכתבנו לעיל.

Dan 9,21.

תּוֹעָפָה] *pl.* **תּוֹעָפוֹת**

labores; eminentia; cursus velox; *Vulg.* fortitudo; robur.

יש פותרין מענין עיפות, ונאמר על הכסף הרב הבא בעמל ויגיעה, ועל ההרים הרמים, שהעולה עליהם מתעמל ונעשה עיף ויגע (אך תועפת ראם אינו עולה יפה), ולד"ק הוא מענין התעופפות והתרוממות, או משרש יָפַע בהפוך אתון; ואפשר לחברו גם עם עיפה, ונאמר על הרים רמים במובן הרי חשך וערפל, ועל כסף רב מאד הסמוי מן העין, כאשר יאמר הסלאוי тма тмущая אך לא אדע לכונו אל ראם.

Job 22,25.

וְתוֹעֲפוֹת *cs.* Ps 95,4.

כְּתוֹעֲפֹת Nu 23,22.*24*,8.

——cnf. עוּף, עִיף, עָיֵף——

יָעַץ, יָעֵץ

consilium capere, decernere; consulere, suadere; *futura praedicare* (Nu 24,14); *Ni.* deliberare.

הוראתו ידועה, ובארמית יְעַט, וכן בערבית, ובוא"ו ת' יו"ד. יש מיחדין אל עֻצוּ שרש עוּץ, אך יתכן שבא ת' עֲצוּ; י"ג במשלי י"א ב': ואת־נוֹעָצִים חכמה (ע' י"ג י').

2S 16,23.17,7.15.21 ‖ Jes 7,5.14, 27.19,12.23,8.32,7.8 ‖ Jer 49,20. 30.50,45 ‖ Mich 6,5 ‖ 2Ch 25,16.

יָעַצְנִי] **יְעָצָנִי** *suff.* Ps 16,7.

יְעָצָהּ Jes 23,9.

יָעַצְתָּ 2 *perf.* Hab 2,10 ‖ Job 26,3.

יָעַצְתִּי 1 *perf.* 2S 17,11.15 ‖ Jes 14,24.

יָעֲצוּ 3 *pl.* Ps 62,5.

יְעָצֻהוּ *suff.* 1R 12,8.*13* ‖ 2Ch 10,8.

יוֹעֵץ, יֹעֵץ *pt.* 2S 15,12 ‖ Jes 9,5. 19,17.41,28 ‖ Nah 1,11 ‖ Prv 11, 14.*24*,6 ‖ 1Ch 26,14.27,32.33.

וְיוֹעֵץ Jes 3,3.

הַלְיוֹעֵץ *interrog.* 2Ch 25,16.

יוֹעֲצֵךְ *suff.* Mich 4,9.

יוֹעֲצִים *pl.* Prv 15,22 ‖ Job 12, 17 ‖ Esr 4,5 ‖ 2Ch 22,4.

וְהַיֹּעֲצִים Ez 11,2.

יֹעֲצֵי *cs.* Jes 19,11.

וְיֹעֲצֵי Job 3,14.

וּלְיֹעֲצֵי Prv 12,20.

וְיֹעֲצַיִךְ *suff.* Jes 1,26.

וְיֹעֲצָיו, וְיֹעֲצָיו Esr 7,28.8,25.

יוֹעַצְתּוֹ] **יוֹעַצְתּוֹ** *f. sg. suff.* 2Ch 22,3.

יָעוּץ] **הַיְּעוּצָה** *pt. pass. f.* Jes 14,26.

עֻצוּ (= עֲצוּ?) *imper. pl.* Jud 19,30 ‖ Jes 8,10.

אִיעָצָה 1 *impf.* Ps 32,8.

אִיעָצְךָ *suff.* Ex 18,19 ‖ Nu 24, 14 ‖ Jer 38,15.

אִיעָצֵךְ 1R 1,12.

נוֹעַץ *Ni.* 3 *perf.* Jes 40,14.

נוֹעֲצוּ *pl.* Ps 71,10.83,6.

נוֹעָץ] **נוֹעָצִים** *pt. pl.* 1R 12,6. 9 ‖ Prv 13,10 ‖ 2Ch 10,6.9.

וְיִוָּעֵץ] 3 *impf.* **וַיִּוָּעַץ** 1R 12,6. 8.28 ‖ 2R 6,8 ‖ 1Ch 13,1 ‖ 2Ch 10, 6.8.20,21.25,17.30,2.32,3.

וְנִוָּעֲצָה 1 *impf. pl.* Neh 6,7.

יִוָּעֲצוּ 3 *impf. pl.* Jes 45,21.

וַיִּוָּעֲצוּ 2Ch 30,23.

הִתְיָעֵץ] **וְיִתְיָעֲצוּ** *Hith.* 3 *impf. pl.* Ps 83,4.

עֵצָה

consilium, decretum; prudentia, sapientia; deliberatio; cura, solicitudo.

י"ג בתהלים י"ג ג': אשית עַצָּבֶת בנפשי; יש פותרין מֵעֲצַת נֶפֶשׁ דמשלי כ"ז ט' מן עֵצָה = עֵץ, ונפש כטעם בתי הנפש דישעיה לד"ק, כלומר עץ בֹּשֶׂם שריחו נודף ומשובב נפש. השבעים קורין בעזרא י' ג' בעצת אֲדֹנָי.

2S 16,20 ‖ 1R 1,12 ‖ 2R 18,20 ‖ Jes 8,10.11,2.16,3.19,11.28,29.29,15. 30,1.36,5 ‖ Jer 49,7.30 ‖ Prv 8,14. 19,20.20,5.21,30 ‖ Job 12,13.38,2. 42,3.

וְעֵצָה Jud 20,7 ‖ Jer 18,18 ‖ Ez 7, 26.

הָעֵצָה 2S 17,7 ‖ Jes 14,26 ‖ Jer 32, 19.

בְּעֵצָה Prv 20,18 ‖ 1Ch 12,19(20).

לְעֵצָה Prv 12,15.

עֲצַת *cs.* 2S 15,31.34.16,23.17,14[2] ‖ 1R 12,8.*13* ‖ Jes 5,19.19,17 ‖ Jer 19,7.49,20.50,45 ‖ Ez 11,2 ‖ Ps 14,6.33,10.11 ‖ Job 10,3.21,16 ‖ 2Ch 10,8.*13*.

וַעֲצַת 2S 16,23 || Jes 44,26 || Zach 6,13 || Ps 107,11 || Prv 19,21 || Job 5,13.22,18.

בַּעֲצַת Ps 1,1 || Esr 10,3.

כַּעֲצַת 1R 12,14 || Esr 10,8 || 2Ch 10,14.

מֵעֲצַת 2S 17,14 || Prv 27,9.

עֲצָתִי *suff.* Jes 46,10.11 || Ps 119,24 || Prv 1,25 || Job 29,21.

לַעֲצָתִי Prv 1,30 || 2Ch 25,16.

עֲצָתְךָ Ps 20,5.

בַּעֲצָתְךָ Ps 73,24.

עֲצָתוֹ 2S 17,23 || Jes 40,13.46,11 || Mich 4,12 || Job 18,7.

וַעֲצָתוֹ Jes 19,3.

לַעֲצָתוֹ Ps 106,13.

מֵעֲצָתוֹ Hos 10,6.

עֲצָתָם Jer 18,23 || Esr 4,5 || Neh 4,9.

בַּעֲצָתָם Ps 106,43 || 2Ch 22,5.

עֵצוֹת *pl.* Dt 32,28 || Jes 25,1 || Ps 13,3.

עֲצָתַיִךְ [עֲצָתַיִךְ] *suff.* Jes 47,13.

מוֹעֵצָה] **בְּמוֹעֵצוֹת** *pl. suff.*

י"נ בהושע י"א ו': וְאָכְלָה מִצּוּדוֹתֵיהֶם, ומקביל אל בעריו, או עַצְמוֹתֵיהֶם, ומקביל אל בַּדָּיו (ע' איכה א' י"ג).

Jer 7,24 || Prv 22,20.

בְּמֹעֲצוֹתָם *suff.* Mich 6,16.

בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם Ps 81,13.

מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם Hos 11,6 || Ps 5,11.

וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם Prv 1,31.

— v. ch. יָעַט —

יַעַר ,יָעַר

aspretum, silva; mel e favis redundans, *favus mellis* (Cant 5,1).

הוראתו ידועה, ויֵאָמֵר גם על קני הדבש או חלת הדבש.

Jos 17,18 || 1S 22,5 || 1R 7,2.10, 17.21 || 2R 19,23 || Jes 7,2.37,24. 44,14.23 || Jer 26,18 || Ez 21,2 || Mich 3,12.5,7.7,14 || Zach 11,2 || Ps 50,10.83,15.96,12.104,20.132, 6 || Eccl 2,6 || 2Ch 9,16.20.

הַיַּעַר ,הַיָּעַר 1S 14,26 || 2S 18,8 || 2R 2,24 || Jes 9,17.10,34.22,8.32, 19 || Ez 15,2.6 || Cant 2,3 || 1Ch 16, 33.

בַּיַּעַר ,בַּיָּעַר Dt 19,5 || 1S 14,25 || 2S 18,17 || Jes 21,13.56,9 || Jer 12, 8 || Am 3,4.

בַּיָּעַר 2S 18,6.

לְיַעַר Ez 21,3 || Hos 2,14.

לַיַּעַר Jes 29,17.32,15.

מִיַּעַר ,מִיָּעַר Jer 5,6.10,3 || Ps 80, 14.

הַיַּעְרָה Jos 17,15.

יַעְרִי *suff.* Cant 5,1.

יַעְרוֹ Jes 10,18.19.

יַעְרָהּ Jer 46,23.

בְּיַעְרָהּ Jer 21,14.

הַיְּעָרִים *pl. I.* Ez 39,10.

בַּיְּעוֹרִים K., **בַּיְּעָרִים** Q. Ez 34,25.

יְעָרוֹת *pl. II.* Ps 29,9.

[יַעְרָה] **בְּיַעְרַת** *cs.*

favus mellis.

1S 14,27.

— v. n. pr. et קִרְיַת יְעָרִים —

יָפָה°

splendere, pulchrum esse.

קרוב אל יָפַע. בערבית בא בוא"ו ת' יו"ד, ובמובן מרומם ונִשָּׂא, כלול ושָׁלֵם; בְּיָפְיָפִיתָ הָכפל הפעל, או כמו יְפֵיפִיתָ, ולפי תרגום השבעים טעמו כתרין מלין, יֳפִי יָפִיתָ או יָפָה יפית. י"נ בש"א ט"ו י"ב: עֶלֶם יפה עינים ובי"ז מ"ב: נער אדמוני עֶלֶם יפה מראה (ע' י"ז נ"ו).

יָפִית [יָפִיתָ (al. תְ) *2 perf. f.* Cant 7,7.

יָפוּ *3 perf. pl.* Cant 4,10.7,2.

וַתִּיפִי *2 impf. f.* Ez 16,13.

וַיִּיף *3 impf.* Ez 31,7.

יְיַפֵּהוּ [יִפָּה *Pi. 3 impf. suff.* Jer 10,4.

יָפְיָפִיתָ *Pealp. 2 perf.* Ps 45,3.

תִּתְיַפִּי [הִתְיַפָּה *Hith. 2 impf. f.* Jer 4,30.

יָפֶה

pulcher; bonus, praestans.

2S 14,25 || Ez 31,9 || Cant 1,16 || Eccl 3,11.5,17.

יְפֵה *cs.* Gn 39,6 || 1S 16,12.17,42 || Jer 11,16 || Ez 31,3.33,32 || Ps 48,3.

וִיפֵה Gn 39,6.

יָפָה *f.* Gn 12,14 || 2S 13,1 || 1R 1, 3.4 || Prv 11,22 || Cant 1,15.*4*,1^2.4, 7.6,4.10.

הַיָּפָה Cant 1,8.5,9.6,1.

יְפַת *cs.* Gn 12,11.29,17 || Dt 21, 11 || 2S 14,27 || Esth 2,7.

וִיפַת Gn 29,17 || 1S 25,3.

יָפָתִי *suff.* Cant 2,10.13.

יָפוֹת *pl.* Job 42,15.

הַיָּפוֹת Am 8,13.

יְפוֹת ,יְפַת *cs.* Gn 41,2.4.

וִיפֹת Gn 41,18.

יֳפִי

splendor, pulchritudo, venustas; praestantia.

Ez 28,7.

יְפִי [יֳפִי Jes 3,24 || Ez 27,3.28, 12 || Thr 2,15 || Ps 50,2.

הַיֹּפִי Prv 31,30.

בְּיָפְיֵךְ [בְּיָפְיֵךְ *suff.* Ez 28,17.

יָפְיֵךְ Ez 16,25.27,4.11 || Ps 45,12.

בְּיָפְיֵךְ Ez 16,14.15.

יָפְיוֹ Zach 9,17.

בְּיָפְיוֹ Jes 33,17 || Ez 31,8.

יָפְיָהּ Prv 6,25 || Esth 1,11.

יְפֵה־פִיָּה

pulcherrima.

מלה אחת, ומן הכפולים, כאדמדם, ירקרק, להגדיל מעלת היֹפי.

Jer 46,20.

מוֹפֵת

signum, miraculum.

נרדף אל אות; לרב חוקרי הלשון שרשו יָפָה, הקרוב אל יָפַע, כלומר דבר המתנוסס, וי"א ששרשו אָפַת בהוראתו הערבית ובתמונתו افت, כלומר דבר הפוך, נפלא ויוצא מן הכלל.

Ex 7,9 || Dt 13,2 || 1R 13,3 || Ez 12, 6 || Zach 3,8.

וּמוֹפֵת Jes 20,3‖2Ch 32,24.

הַמּוֹפֵת 1R 13,3‖2Ch 32,31.

וְהַמּוֹפֵת Dt 13,3.

כְּמוֹפֵת Ps 71,7.

כַּמּוֹפֵת 1R 13,5.

לְמוֹפֵת Ez 24,24.27.

וּלְמוֹפֵת Dt 28,46.

מוֹפֶתְכֶם *suff.* Ez 12,11.

מוֹפְתִים *pl.* Joel 3,3.

וּמֹפְתִים Dt 6,22 ‖ Jer 32,20 ‖ Ps 105,27.135,9‖Neh 9,10.

הַמֹּפְתִים Ex 4,21.11,10.

וְהַמּוֹפְתִים, וְהַמֹּפְתִים Dt 7,19. 29,2.34,11.

וּבְמוֹפְתִים, וּבְמֹפְתִים Dt 4,34. 26,8‖Jer 32,21.

וּלְמֹפְתִים Jes 8,18.

מוֹפְתַי *suff.* Ex 7,3.11,9.

מֹפְתָיו Ps 105,5‖1Ch 16,12.

וּמוֹפְתָיו Ps 78,43.

——v. n. pr. יֶפֶת——

יָפַח°

efflare, anhelare; *Hith.* suspirare.

קרוב אל נָפַח ואל פּוּחַ, וענינו נשיבת רוח, ובהשאלה על הדבור והדמיה. י״ת תִּתְיַפֵּחַ דמשתטהא (= תִּתְנַפֵּחַ?).

וְיָפֵחַ [יָפֵחַ] *pt.* Hab 2,3.

וִיפֵחַ *cs.* Ps 27,12.

תִּתְיַפֵּחַ [הִתְיַפֵּחַ] *Hith. 3 impf. f.* Jer 4,31.

——conf. פּוּחַ——

יָפַע° [יָפַע] הוֹפִיעַ *Hi. 3 perf.*

splendere iubere; lucere, radiare, emicare.

התגלות דבר בעצם זיוו והדרו, ובערבית הוראתו התעלה והתרומם. יש מחברין לו גם תועפות, ע׳ לעיל.

Dt 33,2‖Ps 50,2.

וְהוֹפִיעַ Job 37,15.

הוֹפַעְתָּ [הוֹפַעְתָּ] *2 perf.* Job 10,3.

הוֹפִיעַ *imper.* Ps 94,1.

הוֹפִיעָה Ps 80,2.

תּוֹפַע *3 impf. f.* Job 3,4.

וַתֹּפַע Job 10,22.

יִפְעָתֶךָ [יִפְעָה] *suff.*

splendor.

Ez 28,7.17.

——v. n. pr.——

יָצָא

exire, egredi; emigrare; progerminare; oriri (de sole); profluere; expendi (de pecunia); prominere; promulgari; proficisci ex aliqua re.

פעל זה ישנו בשנויים קטנים בכל לשונות בני שם. ע״ד דגשות הצד״י של קומו צאו ע׳ מבוא לנה״א צד ק״י. השבעים, השמרוני והסורי קורין בהדברים ט׳ ז׳ יְצָאתֶם בְּהמשך המ״ם של מארץ, וכן נמצא בקצת נוסחאות; תֵּצֵא בכ״ג י׳ לפי השבעים זכר נוכח, וטעם מַחֲנֶה כמו במחנה; י״ג ביהושע י״ט מ״ז וַיֵּצֵא ת׳ וַיֵּצֵא, כענין אָץ לך הר־אפרים (י״ז ט״ו) או וַיֵּצַר, וכן משמע מתרגום השבעים; במ״ב כ׳ י״ח וישעיה ל״ט ז׳ אֲשֶׁר תּוֹלִיד—נוסחא אחרינא אל אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ; לד״ק צֵא דישעיה ל׳ כ״ב כמו צֹאָה (כגלולים מן גָּלָל), ובמ״ג י״ז יש גורסין הַמֵּצִיף ת׳ הַמּוֹצִיא (ע׳ הדברים י״א ד׳); השבעים קורין בירמיה מ״ח ט׳: כי נָצֹת תֵּצַת; ביחזקאל י״א ז׳ אוֹצִיא ת׳ הוֹצִיא, בי״ב ה׳ ו׳ י״ב וְיָצָאתָ, תֵּצֵא, לָצֵאת (קל ת׳ הפעיל) ובי״ד כ״ב הַמּוֹצִיאִים ת׳ הַמּוּצָאִים, ול״ג הַמְּצָלִים; ר׳ יוסף הלוי גורס בכ״ו י״ח מִשֵּׁאתֵךְ ת׳ מִצֵּאתֵךְ; להפשיטא במ״ז ח׳ הַמַּיִם הַצֹּאִים (יש מכניסין אל שרש זה גם השם צאן; ע״ד שיֵּאָמר ביונית προβαίνειν מן πρόβατον, ומוציאין ממנו כל ענין צוֹאָה).

Gn 10,11. 19,23. 24,50.25,26.27, 30.38,28.29.30 ‖ Nu 17,11.22,5 ‖ Jos 19,17.32.40 ‖ Jud 3,24.4,14. 11,36.14,14² ‖ 1S 23,15.24,15.26, 20‖2S 5,24.16,11.19,20.20,8‖1R 11,29.20,39 ‖ 2R 9,11.19,9.20,4 ‖ Jes 37,9.45,23.51,5 ‖ Jer 4,7.22, 11.37,5.44,17.48,45 ‖ Nah 1,11 ‖ Ps 19,5.73,7 ‖ Job 14,2. 38,29 ‖ Eccl 4,14.5,14 ‖ Esth 7,8.8,15 ‖ Dan 8,9.9,23 ‖ 1Ch 14,15 ‖ 2Ch 22,7.

וַיֵּצֵא Ex 16,4.34,34‖Lev 14,3.38. 16,18.24.25,28.33.41.54 ‖ Nu 34, 4.9‖Dt 23,11‖Jos 15,3.4.9.11².16, 2.6.7.18,15².17².19,12.13.27.34 ‖ 1S 8,20 ‖ Jes 11,1 ‖ Jer 30,19.31, 39(38).43,12.48,7 ‖ Ez 46,2.12 ‖ Zach 9,14.14,2.3 ‖ Dan 11,11.44.

יָצְאָה, יָצָאָה *3 perf. f.* Nu 16,35. 21,28 ‖ Jes 28,29 ‖ Jer 23,15.19. *30,23*‖Ez 7,10.24,6 ‖ Mich 1,11‖ Job 26,4‖Cant 5,6‖Ruth 1,13.

וְיָצְאָה Ex 21,3.11‖Dt 24,2.

יָצָאתָ *2 perf.* Gn 24,5 ‖ Ex 23, 15.34,18‖Dt 9,7.16,3 ‖ Hab 3,13.

וְיָצָאתָ Dt 23,13‖Jer 19,2.

וְיָצָאת (al. תְ) *f.* Jer 31,4(3).

יָצָאתִי *1 perf.* Nu 22,32 ‖ Jer 14,18.20,18‖Prv 7,15‖Job 3,11‖ Dan 9,22.

יָצָתִי (חסר א׳) Job 1,21.

וְיָצָאתִי 1S 17,35.

יָצְאוּ, יָצָאוּ *3 pl.* Gn 8,19.10,14. 44,4 ‖ Ex 12,41.16,27‖ Nu 11,26. 16,27.33,1.3‖Dt 13,14‖Jos 2,5.7. 8,17.22 ‖ Jud 2,15 ‖ 1S 14,41 ‖ 2S 2,13.18,4 ‖ 1R 20,17.18².19 ‖ 2R 2,23.5,2.21,15‖Jes 48,1.3 ‖ Jer 7, 25.9,2.29,16 ‖ Ez 15,7. 36,20 ‖ Zach 6,6².7‖Job 24,5.39,4‖Esth 3,15.8,14 ‖ 1Ch 1,12.2,53 ‖ 2Ch 21,19.31,1.

וְיָצְאוּ Ex 17,6.21,22 ‖ Dt 21,2 ‖ Jos 8,6‖Jes 66,24‖Ez 9,7.39,9.

יְצָאֻנִי *suff.* Jer 10,20.

יְצָאתֶם *2 pl.* Ex 13,3‖Dt 11,10.

וִיצָאתֶם Jud 21,21‖Mal 3,20.

יָצָאנוּ *1 pl.* Nu 11,20.

וְיָצָאנוּ 1S 11,3.

יוֹצֵא, יֹצֵא *pt.* Gn 2,10 ‖ Ex 4, 14.7,15.8,16.25.11,4 ‖ Nu 1,3.*45.* *26,2.20.22.24.26.28.30.32.34.36.* *38.40.42* ‖ Jos 6,1 ‖ Jud 1,24.9, 43‖1S 9,14.11,7.17,55.18,16‖2S 16,5².19,8 ‖ 1R 5,13.15,17 ‖ Jes 26,21‖Ez 1,13 ‖ Mich 1,3 ‖ Zach 2,7³ ‖ Ps 19,6 ‖ Dan 10,20 ‖ 2Ch 16,1.25,5.

וְיֹצֵא Jer 37,4.

הַיּוֹצֵא, הַיֹּצֵא Nu 21,13. 22,11. 30,3‖Dt 14,22 ‖ Jos 5,4 ‖ Jud 11, 31 ‖ 1S 17,20 ‖ 1R 8,19 ‖ Jer 5,6.

37,7 ‖ Ez 33,30 ‖ Neh 3,25.26.27 ‖ 2Ch 6,9.

וְהַיּוֹצֵא, וְהַיֹּצֵא Nu 32,34 ‖ Jer 21,9.38,2.

לַיּוֹצֵא 2Ch 15,5.

וְלַיּוֹצֵא Zach 8,10.

יוֹצְאִים, יֹצְאִים *pl.* Ex 13,4.14, 8.25,32.*37,18* ‖ Dt 8,7 ‖ Jud 9,33 ‖ 1S 14,11 ‖ Ez 14,22.47,1.8.12 ‖ Zach 6,6.

הַיּוֹצְאִים, הַיֹּצְאִים Gn 9,18 ‖ Ex 25,33.*35.37,19*. 37,21 ‖ Nu 26,4. 31,27.*28*.36 ‖ Dt 2,23 ‖ Jos 5,5.6 ‖ Zach 6,8.

יוֹצְאֵי, יֹצְאֵי *cs.* Gn 9,10.34,24². 46,26 ‖ Ex 1,5 ‖ Jud 8,30 ‖ 2R 11, 7.9 ‖ 1Ch 5,18.7,11.12,33(34).36 (37) ‖ 2Ch 23,8.26,11.

שֶׁיֹּצָא [**יֹצְאָה** (**שֶׁיֹּצְאָה =**) *pt. f. sg.* Eccl 10,5.

יוֹצֵאת, יֹצֵאת Gn 24,15.*45* ‖ Jud 11,34 ‖ Jer 25,32 ‖ Ps 144,14.

הַיּוֹצֵאת, הַיֹּצֵאת Gn 24,43 ‖ Am 5,3 ‖ Zach 5,3.5.6.

הַיֹּצֵת (חסר א׳) Dt 28,57.

וְהַיּוֹצֵאת, וְהַיֹּצֵאת Am 5,3 ‖ 1Ch 27,1.

יוֹצְאוֹת, יֹצְאוֹת, יֹצְאֹת *pl.* Gn 24,13 ‖ 1S 9,11 ‖ Zach 5,9.6,1.5.

יָצוֹא, יָצֹא *inf. abs.* Gn 8,7.27, 30.35,26 ‖ 2S 16,5.18,2 ‖ 2R 5,11 ‖ Jer 58,17.

צֵאת *inf. cs.* Gn 24,11 ‖ 2S 11,1 ‖ 1R 3,7 ‖ Jer 29,2 ‖ Neh 4,15 ‖ 1Ch 20,1 ‖ 2Ch 21,19.

בְּצֵאת Gn 35,18 ‖ Ex 23,16 ‖ 1S 25,37 ‖ 1R 8,10 ‖ Ez 27,33.47,3 ‖ Ps 114,1 ‖ 2Ch 5,11.20,21.

כְּצֵאת Ex 21,7.33.8 ‖ Jud 5,31.

לְצֵאת Ex 19,1 ‖ Nu 33,38 ‖ 1R 6,1.

לָצֵאת Dt 31,2 ‖ Jud 20,14.28 ‖ 1S 23,13 ‖ 2S 13,39 ‖ 2R 24,7 ‖ Jer 11,11.38,21 ‖ 2Ch 26,20.

וְלָצֵאת Jos 14,11.

בְּצֵאתִי *suff.* Ex 13,8 ‖ 1S 21,6 ‖ Job 29,7.

כְּצֵאתִי Ex 9,29.

צֵאתֵנוּ Jos 9,12.

צֵאתְךָ Dt 16,3.6 ‖ 1S 29,6 ‖ 1R 2, 37.42 ‖ Mich 7,15 ‖ Ps 121,8.

וְצֵאתְךָ 2R 19,27 ‖ Jes 37,28.

בְּצֵאתֶךָ, בְּצֵאתְךָ Dt 28,6.19.33, 18 ‖ Jud 5,4 ‖ Ps 68,8.

מִצֵּאתֵךְ Ez 26,18.

בְּצֵאתְכֶם Dt 23,5.*24,9.25,17* ‖ Jos 2,10 ‖ Hag 2,5.

צֵאתוֹ Ex 34,34 ‖ Lev 16,17 ‖ Ez 46,12.

בְּצֵאתוֹ Gn 12,4 ‖ Lev 27,21 ‖ Nu 12,12 ‖ 2R 11,8 ‖ Jes 13,10 ‖ Ps 81,6.

וּבְצֵאתוֹ Ex 28,35 ‖ 2Ch 23,7.

צֵאתָם 1S 18,30.

בְּצֵאתָם Ex 5,20 ‖ Dt 4,45.46 ‖ Jos 5,4.5 ‖ 1R 8,9 ‖ Ez 10,19 ‖ Ps 105, 38 ‖ 2Ch 5,10.

וּבְצֵאתָם Ez 44,19.46,10 ‖ 2Ch 20, 20.

לְצֵאתָם Ex 16,1 ‖ Nu 1,*1.9,1*.

צֵא *imper.* Gn 8,16.31,13 ‖ Ex 11,8 ‖ Jud 9,38 ‖ 2S 16,7.19,8 ‖ 1R 2,30.19,11.22,22 ‖ Jes 7,3.30,22 ‖ Ez 3,22 ‖ 2Ch 18,21.26,18.

וְצֵא Gn 27,3 ‖ Ex 17,9.

וָצֵאָה Jud 9,29.

צְאוּ, צֵאוּ *pl.* Gn 19,14 ‖ Ex 12, 31 ‖ Nu 12,4 ‖ Jes 48,20.49,9.52, 11² ‖ Jer 50,8.51,45 ‖ Ez 9,7 ‖ Neh 8,15 ‖ 2Ch 20,17.24,5.

וּצְאוּ 2R 18,31 ‖ Jes 36,16.

צְאִי *f. sg.* Cant 1,8.

צְאֶנָה *pl.* Cant 3,11.

אֵצֵא *1 impf.* Ex 11,8.21,5 ‖ Nu 20,18 ‖ Dt 15,16 ‖ Jud 16,20 ‖ 1S 19,3 ‖ 2S 18,2 ‖ 1R 22,22 ‖ Ps 88, 9 ‖ Job 23,10.31,34 ‖ Thr 3,7 ‖ 2Ch 18,21.

וָאֵצֵא Ez 3,23.

וְאֵצְאָה 2Ch 1,10.

וָאֵצְאָה Neh 2,13.

תֵּצֵא *2 impf.* Dt 20,1.21,10.28, 25 ‖ 1S 28,1 ‖ 2S 18,3.21,17 ‖ 1R 2,36 ‖ Jer 1,5.38,17.18 ‖ Ez 3,25. 12,4 ‖ Ps 44,10.60,12.108,12 ‖ Prv 25,8 ‖ 1Ch 14,15.

תֵּצְאִי *2 f.* Jer 2,37.6,25 ‖ Mich 4,10 ‖ Ruth 2,22.

יֵצֵא *3 impf.* Gn 15,4 ‖ Ex 16,29. 21,2.3.4.33,7 ‖ Lev 21,12.25,30. 31 ‖ Nu 11,20.27,17.33,54. 35,26 ‖ Dt 24,5 ‖ Jos 2,19.6,10 ‖ Jud 11, 31.13,14 ‖ 1S 2,3.22,3.24,14 ‖ 2S 7, 12 ‖ 1R 8,44 ‖ 2R 5,11.9,15.10,25. 12,13.18,7 ‖ Jes 14,29.42,13.55, 11.62,1 ‖ Jer 30,21 ‖ Ez 44,3.46,8. 9² ‖ Hos 6,5 ‖ Joel 2,16.4,18 ‖ Mich 5,1 ‖ Hab 1,4².7 ‖ Zach 10, 4 ‖ Ps 17,2.41,7.104,23.109,7 ‖ Job 5,6.28,5.31,40.37,2.38,8.39, 21.41,12.13 ‖ Eccl 7,18 ‖ Esth 1, 17.19 ‖ 2Ch 6,34.

וְיֵצֵא Ez 12,12 ‖ Hab 3,5 ‖ Prv 22, 10.

וַיֵּצֵא Gn 4,16.8,7.18.14,8.17.19,6. 14.24,63. 25,25.28,10. 31,33.34,6. 39,12.*15*. 41,45. 46.42,28. 43,31. 44,28.47,10 ‖ Ex 2,11.13.8,8.26.*9, 33*.10,6.18.11,8.18,7.32,24 ‖ Lev 24,10 ‖ Nu 11,24.20,20.21,23.33. 22,36 ‖ Dt 1,44.2,32.3,1.29,6 ‖ Jos 16,1.18,11.19,1.24.47.21,4 ‖ Jud 3,10.22.23.9,35.39.42.19,23.27. 20,20.25 ‖ 1S 4,1.13,10.17.23.17, 4.18,5.13.19,8.20,35.24,9 ‖ 2S 2, 12.3,26.11,8.13.15,16.17.18,6.24, 4.20 ‖ 1R 2,46.9,12.12,25.19,13. 20,21.33.22,21 ‖ 2R 2,21.3,6.4,18. 39.5,27.6,15.7,16.9,21.24.10,9.18, 18.19,35.24,12 ‖ Jes 36,3.37,36 ‖ Jer 37,12.38,8.39,4.41,6 ‖ Ez 10, 7.18.16,14 ‖ Jon 4,5 ‖ Zach 5,5 ‖ Prv 12,13.25,4.30,27 ‖ Job 1,12. 2,7.20,25 ‖ Thr 1,6 ‖ Esth 4,1.6.5, 9 ‖ 1Ch 12,17(18).14,8.17.21,4.21. 24,7.*25,9*.26,14 ‖ 2Ch 14,8.9.15,2. 18,20.19,2.4.20,6.26,15.28,9.35, 20.

תֵּצֵא *3 f.* Ex 21,7.22,5 ‖ Lev 15,16. 32.22,4 ‖ Dt 23,10 ‖ Jud 9,15.20 ‖ 2R 19,31 ‖ Jes 2,3.37,32.51,4 ‖ Jer

4,4.*21,12*.48,9 ‖ Ez 5,4. 21,9.24,12 ‖ Mich 4,2 ‖ Ps 146,4 ‖ Job 8,16 ‖ Thr 3,38.

וְתֵצֵא Jud 9,20.

וַתֵּצֵא Gn 30,16.34,1 ‖ Lev 9,24. *10,2* ‖ Jud 4,18.22 ‖ 2S 2,23.6,20. 11,8 ‖ 1R 10,29 ‖ 2R 4,21.37.8,3 ‖ Ez 19,14 ‖ Ruth 1,7.

נֵצֵא *1 impf. pl.* 1S 11,10 ‖ Jer 15,2 ‖ Cant 7,12.

וְנֵצֵא 1S 20,11 ‖ 1R 20,31.

תֵּצְאוּ, תֵּצֵאוּ *2 pl.* Gn 42,15 ‖ Ex 12,22 ‖ Lev 8,33.*10,7* ‖ 1S 17,8 ‖ Jes 52,12.55,12 ‖ Jer 6,25.

תֵּצֶאנָה *2 pl. f.* Am 4,3.

יֵצְאוּ, יֵצֵאוּ *3 pl. m.* Gn 15,14 17,6.35,11 ‖ Nu 27,21 ‖ Dt 28,7 ‖ Jos 8,5 ‖ Jud 21,21 ‖ 2R 7,12.20,18 ‖ Jes 39,7.49,17 ‖ Jer 17,19.50,8 ‖ Ez 21,24.30,9.42,14.46,9.10 ‖ Zach 14,8 ‖ 2Ch 21,15.

וְיֵצְאוּ, וְיֵצֵאוּ Jer 15,1.46,9.

וַיֵּצְאוּ, וַיֵּצֵאוּ Gn 11,31. 12,5. 34,26 ‖ Ex 5,10.15,22.35,20 ‖ Lev 9,23 ‖ Nu 12,4.5.20,11.31,13 ‖ Jos 8,14.11,4 ‖ Jud 3,19.9,27.11,3.15,19.20,1.21.31.21,24 ‖ 1S 7,11.9,26.11,7.18,30.20,11.23,13.30,21 ‖ 2S 10,8.11,17.23.13,9.20,7².24,7 ‖ 1R 20,16.17 ‖ 2R 2,3. 7,12. 9,21.13,5 ‖ Jer 39,4.52,7 ‖ Mich 2,13 ‖ Neh 8,16 ‖ 1Ch 19,9 ‖ 2Ch 20,20.

וַתֵּצֶאןָ *3 pl.* Ex 15,20.

וַתֵּצֶאנָה 1S 18,6 ‖ 2R 2,24.

הוֹצִיא *Hi. 3 perf.* Gn 14,18 ‖ Ex 12,51.13,3.16,6.18,1 ‖ Dt 6,23. 7,8.22,19 ‖ 2S 12,30.31 ‖ 1R 9,9 ‖ Jer 51,10 ‖ Ez 11,7 ‖ Esr 1,7² ‖ 1Ch 20,2.3.

וְהוֹצִיא, וְהוֹצֵא Lev 4,12.21.6,4. 14,45.19,3 ‖ Dt 22,14 ‖ Zach 4,7 ‖ Ps 37,6.

וְהוֹצִיאַנִי *suff.* Ez 42,15.

הוֹצִיאָנוּ Ex 13,14.16 ‖ Dt 1,27.

הוֹצִיאֲךָ, הוֹצִאֲךָ Ex 13,9 ‖ Dt 6,12.7,19.16,1.

הוֹצִיאָם Ex 32,12 ‖ Dt 9,28 ‖ 2Ch 7,22.

הוֹצֵאתָ *2 perf.* Ex 32,11 ‖ Dt 9,12.26.29 ‖ 1R 8,51 ‖ Dan 9,15 ‖ Neh 9,15.

וְהֵצֵאתָ Job 15,13.

וְהוֹצֵאתָ Nu 20,8 ‖ Dt 17,5 ‖ Ez 12,4.5.

הֵצֵאתָנִי [תַ *suff.* Job 10,18.

וְהוֹצֵאתַנִי Gn 40,14 ‖ 2Ch 18,33

הוֹצֵאתָנוּ Dt 9,28.

וְהוֹצֵאתוֹ Neh 9,7.

וְהוֹצֵאת (al. תְ) *f.* 1R 17,13.

הוֹצֵאתִי *1 perf.* Ex 12,17. 29,46 ‖ Lev 19,36.*25,38*.25,42.55.26,13.45 ‖ Nu 15,41 ‖ Jos 24,5 ‖ 1R 8,16 ‖ Ez 12,7².20,22.21,10 ‖ 2Ch 6,5.

וְהוֹצֵאתִי, וְהֵצֵאתִי Ex 6,6.7,4.5 ‖ Jud 6,18 ‖ Jes 65,9 ‖ Jer 51,44 ‖ Ez 11,9.20,34.21,8.38,4.

הוֹצֵאתִךָ *suff.* Gn 15,7 ‖ Ex 20,2 ‖ Dt 5,6.

הוֹצֵאתִיהָ Zach 5,4.

הוֹצֵאתִים Ez 20,14.

וְהוֹצֵאתִים Ez 34,13.

הוֹצִיאוּ *3 perf. pl.* Ex 12,39 ‖ Jos 6,23.

וְהוֹצִיאוּ Dt 21,19.22,15.21.

הוֹצֵאתֶם *2 perf. pl.* Ex 16,3.

וְהוֹצֵאתֶם Dt 22,24.

מוֹצֵא *pt.* Ps 135,7.

מוֹצִיא 2S 5,2 ‖ Ps 68,7.

וּמוֹצִיא, וּמוֹצָא Jes 54,16 ‖ Prv 10,18.

הַמּוֹצִיא Ex 6,7 ‖ Lev 22,33 ‖ Dt 8,15.13,6 ‖ Jud 2,12 ‖ 2S 5,2 ‖ Jes 40,26.43,17 ‖ 1Ch 11,2.

וּמוֹצִיאִי *suff.* 2S 22,49.

הַמּוֹצִיאֲךָ Dt 8,14.*13,10*.

מוֹצִיאוֹ Nu 24,8.

מוֹצִיאָם Nu 23,22.

מוֹצִיאִים, מוֹצְאִים *pl.* Jer 38,23 ‖ Neh 6,19.

וּמוֹצִיאִים 2Ch 9,28.

מוֹצִאֵי *cs.* Nu 14,37.

הוֹצִיא *inf. cs.* Jer 7,22 ‖ Ez 46,20.

לְהוֹצִיא Ex 6,13.27.8,14 ‖ Nu 14,36 ‖ 2R 23,4 ‖ Jes 42,7 ‖ Ez 12,12 ‖ Hos 9,13 ‖ Am 6,10 ‖ Ps 104,14 ‖ Eccl 5,1 ‖ Esr 10,3.19 ‖ 2Ch 29,16.

הוֹצִיאִי, הוֹצִאִי *suff.* Jer 7,22. 11,4.34,13.

בְּהוֹצִיאִי Ex 16,32 ‖ Lev 23,43 ‖ Ez 20,41.

לְהוֹצִיאֵנוּ Ex 14,11.

בְּהוֹצִיאֲךָ Ex 3,12 ‖ 1R 8,53.

בְּהוֹצִיאוֹ Dt 29,28 ‖ 1R 8,21.

לְהוֹצִאֵהוּ Jer 39,14.

וּבְהוֹצִיאָם 2Ch 34,14.

כְּהוֹצִיאָם Gn 19,17 ‖ Jos 10,24.

לְהוֹצִיאָם Ex 12,42 ‖ Jer 31,32 (31) ‖ Ez 20,6.9.

הוֹצֵא *imper.* Gn 19,12 ‖ Lev 24,14 ‖ Jud 6,30.19,22 ‖ 2R 10,22.

הוֹצֵא K., הַיְצֵא Q. Gn 8,17.

וְהוֹצֵא Ex 3,10.

הוֹצִיא Jes 43,8.

הוֹצִיאָה Ps 142,8.

הוֹצִיאֵנִי *suff.* Ps 25,17.

וְהוֹצִיאֵנִי 1R 22,34.

הוֹצִיאֶהָ Ez 24,6.

הוֹצִיאֵם Gn 19,5.

הוֹצִיאוּ *pl.* Gn 45,1 ‖ Ex 6,26 ‖ 2S 13,9 ‖ 2R 11,15.

וְהוֹצִיאוּ Jos 6,22.10,22 ‖ 2Ch 29,5.

וְהוֹצִיאֻהוּ *suff.* 1R 21,10.

הוֹצִיאוּהָ Gn 38,34 ‖ Jes 48,20 ‖ 2Ch 23,14.

הוֹצִיאִי *f. sg.* Jos 2,3.

אוֹצִיא *1 impf.* Ex 3,11 ‖ Ez 20,38.

אוֹצִיאָה־ Gn 19,8 ‖ Jud 19,24.

וָאוֹצִיא, וָאוֹצָא Jos 24,6 ‖ Jud 6,8 ‖ Ez 28,18.

וָאוֹצִיאֵם *suff.* Ez 20,10.

תּוֹצִיא *2 impf.* Ex 12,46 ‖ Dt 14,28.28,38 ‖ Jer 15,19 ‖ Ez 12,6 ‖ Ps 143,11.

צוֹאָתָם Q. 2R 18,27‖Jes 26,12.

[צוֹאִי] צוֹאִים *adj. pl.*

sordidus.

Zach 3,3.

הַצֹּאִים Zach 3,4.

II [מוֹצָאָה] לְמוֹצָאוֹת *pl.*

cloacum.

1R 10,27.

[צֶאֱצָא] הַצֶּאֱצָאִים *pl.*

propagines; liberi; germina terrae.

Jes 22,24.

וְצֶאֱצָאֵי *cs.* Jes 48,19.

וְצֶאֱצָאַי *suff.* Job 31,8.

צֶאֱצָאֶיךָ Jes 44,3.

וְצֶאֱצָאֶיךָ Job 5,25.

וְצֶאֱצָאָיו Job 27,14.

צֶאֱצָאֶיהָ Jes 34,1.

וְצֶאֱצָאֶיהָ Jes 42,5.

וְצֶאֱצָאֵיהֶם Jes 61,9.65,23 ‖ Job 21,8.

[תּוֹצָאָה] תּוֹצָאוֹת *pl.*

exitus, liberatio e periculo; porta, fons, exitus termini.

Ps 68,21.

תּוֹצְאֹת, תֹּצְאוֹת, תּוֹצְאוֹת *cs.* Nu 54,8 ‖ Jos 15,4.11.19,22 ‖ Ez 48,30‖Prv 4,23.

תֹּצְאֹתָיו, תּוֹצְאוֹתָיו *suff.* Nu 34,4.5.9.12 ‖ Jos 15,7.16,3.8.17,9.18.18,12.14.19.19,14.29.33.

תּוֹצְאוֹתָם 1Ch 5,16.

——— v. ch. (שֵׁיצִיא) ———

יָצַב°

Hith. consistere, adsistere; stare, resistere; adesse alicui.

אה אל יָצַב. ר׳ יוסף הלוי גורס באיוב ל״ח י״ד הִתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר הָרִים וְיִתְיַצְּבוּ כמו לבוש, כלומר התוכל להפוך כגוש חמר קטן את ההרים (ע״י הרעש) באופן שיעמדו בתוך התהום והמים כסות להם? הרעיון הזה נמצא כלו בפסוק תהום כלבוש כסיתו על־הרים יעמדו מים (תהלים ק״ד ו׳); ור׳ אהרן קאמינקא גורס וַיִּתְנַצְּלוּ כמו לבוש, והוא כפל מליצת וִיִנָּעֲרוּ רשעים ממנה.

מוֹצֵאת *f. sg.* Gn 38,25.

מוֹצָאוֹת *pl.* Jer 38,22.

[יָצִיא] וּמִיצִיאֵי Q. *pl. cs.*

(וּמִיצִיאוֹ K. *sg. suff.*)

qui egressus est, *prognatus.*

2Ch 32,21.

מוֹצָא, מֹצָא

egressus, exitus, ortus (solis), exportatio; locus, unde aliquis exit: fons, oriens, porta; id quod egreditur.

Nu 30,13 ‖ Dt 8,3.23,24 ‖ 2R 2,21 ‖ Jer 17,16 ‖ Job 28,1.38,27 ‖ Dan 9,25‖2Ch 32,30.

וּמוֹצָא 1R 10,28 ‖ Ps 89,35 ‖ 2Ch 1,16.

וּכְמוֹצָא Jes 58,11.

מִמּוֹצָא Ps 75,7.

מוֹצָאֲךָ *suff.* 2S 3,25.

מֹצָאוֹ, מוֹצָאוֹ Hos 6,3‖Ps 19,7.

[מוֹצָאִים] מוֹצָאֵי *pl. cs.* Ez 44,5‖Ps 65,9.

וּמֹצָאֵי (נס״א) Ps 107,33.

כְּמוֹצָאֵי Ez 12,4.

לְמֹצָאֵי, לְמוֹצָאֵי (נס״א) Jes 41,18‖Ps 107,35.

וּמוֹצָאָיו *suff.* Ez 43,11.

מוֹצָאֵיהֶם Nu 33,2.

לְמוֹצָאֵיהֶם Nu 33,2.

מוֹצָאֵיהֶן Ez 42,11.

I [מוֹצָאָה] וּמוֹצָאֹתָיו *pl. suff.*

origo.

Mich 5,1.

[צֵאָה] צֵאַת *cs.*

stercus, excrementum, sordes.

י״פ מזה גם צַו לָצָו קו לקו (צאה וקיא), צֵא תאמר לו (ישעיה כ״ח י׳ וי״ג, ל׳ כ״ב), הואיל הלך אחרי־צָו (הושע ה׳ י״א).

Ez 4,12.

[צֵאָתְךָ] צֵאָתֶךָ *suff.* Dt 23,14.

צֹאָה Jos 28,8.

צֵאַת *cs.* Jes 4,4.

וּמִצָּאתוֹ *suff.* Ps 30,12.

וַתֵּצֵא Jer 32,21.

הֲתֹצִיא *interrog.* Job 38,32.

תּוֹצִיאֵנִי *suff.* Ps 31,5.

וַתּוֹצִיאֵנוּ Ps 66,12.

יֹצֵא, יוֹצִיא *3 impf.* Lev 16,27‖Dt 24,11 ‖ Jes 42,1.3 ‖ Ps 25,15 ‖ Prv 29,11.30,33³‖Job 28,11.

וַיֹּצֵא, וַיּוֹצֵא Gn 15,5.24,53.43,23.48,12 ‖ Ex 19,17 ‖ Nu 17,23.24 ‖ Jud 6,19.19,25‖2S 10,16‖2R 13,18.22,20 ‖ 2R 10,22.15,20.23,6.24,13 ‖ Jer 10,13.*51,16.*20,3.50,25.52,31‖Ps 136,11 ‖ Job 12,22‖2Ch 16,2.23,14.

וַיּוֹצִא Dt 4,20‖2R 11,12 ‖ Ps 78,16.105,43.

יוֹצִיאֵנִי *suff.* Mich 7,9.

וַיּוֹצִיאֵנִי Ez 37,1.42,1.*46,21.*47,2‖Ps 18,20.

וַיֹּצִאֵנוּ, וַיֹּצִיאֵנוּ, וַיּוֹצִאֵנוּ Nu 20,16‖Dt 6,21.26,8.

וַיֹּצִאֲךָ, וַיּוֹצִאֲךָ Dt 4,37.5,15.

וַיּוֹצִאָהּ Ex 4,6.7.

יוֹצִיאֵם Nu 27,17‖Ps 107,14.28.

וַיּוֹצִיאֵם Ps 105,37‖Esr 1,8.

תּוֹצִיא *3 impf. f.* Jes 61,11 ‖ Hag 1,11.

תּוֹצֵא Gn 1,24.

וַתּוֹצֵא Gn 1,12‖Ruth 2,18.

נוֹצִיא *1 impf. pl.* Nu 20,10.

תּוֹצִיאוּ *2 pl.* Lev 26,10‖Jer 17,22.

יֹצְאוּ, יוֹצְאוּ, יוֹצִאוּ *3 pl.* 1R 10,28‖Job 8,10‖2Ch 1,17.

יוֹצִיאוּ Q., וְיוֹצִיאוּ K. Jer 8,1.

וַיֹּצִאוּ, וַיֹּצִיאוּ, וַיּוֹצִיאוּ Lev 24,23‖Nu 13,32.15,36 ‖ Jos 6,23.10,23 ‖ 1S 12,8 ‖ 2R 10,26 ‖ Jer 26,23 ‖ 1Ch 19,16 ‖ 2Ch 1,17.23,11.29,16.

וַיֹּצִאֻהָ, וַיֹּצִיאֻהוּ, וַיּוֹצִיאֻהוּ *suff.* Gn 19,16‖1R 21,13‖2R 12,12.

יוֹצִיאוּם 1Ch 9,28.

[הוּצְאָה] הוּצָאָה *Ho. 3 perf. f.* Ez 38,8.

[מוּצָא] הַמּוּצָאִים *pt. pl.* Ez 14,22.47,8.

הִתְיַצְּבוּ [הִתְיַצֵּב *Hith. 3 perf. pl.* 2Ch 11,13.

וְהִתְיַצְּבוּ Nu 11,16.

לְהִתְיַצֵּב *inf. cs.* Job 1,6.*2,1*² ‖ 2Ch 20,6.

מֵהִתְיַצֵּב 2S 21,5‖Zach 6,5.

הִתְיַצֵּב *imper.* Nu 23,3.15 ‖ 2S 18,30‖Jer 46,44.

וְהִתְיַצֵּב Ex 8,16.9,13.

הִתְיַצְּבָה [הִתְיַצֵּבָה Job 33,5.

הִתְיַצְּבוּ *pl.* Ex 14,13‖1S 10,19 ‖ 12,7.16‖2Ch 20,17.

וְהִתְיַצְּבוּ Dt 31,14‖Jer 46,4.

וְאֶתְיַצְּבָה *1 impf.* 31,14 ‖ Hab 2,1.

תִּתְיַצֵּב *2 impf.* 2S 18,13.

יִתְיַצֵּב ,יִתְיַצֵּב (צֵּ) *3 impf.* Dt 7,24.9,2.11,25 ‖ Jos 1,5 ‖ Ps 36,5. 94,16‖Prv 23,29²‖Job 41,2.

וַיִּתְיַצֵּב Ex 34,5 ‖ Nu 22,22‖1S 3, 10.10,23.17,16‖2S 23,12.

וַתֵּתַצַּב (וַתִּתְיַצֵּב =) *3 f.* Ex 2,4.

יִתְיַצְּבוּ *3 pl.* Ps 2,2.5,6.

וְיִתְיַצְּבוּ Job 38,14.

וַיִּתְיַצְּבוּ Ex 19,17‖Dt 31,14‖ Jos 24,1‖Jud 20,2‖1Ch 11,14.

——v. ch.; cf. נָצַב——

צהר v. יִצְהָר; נָצַג v. יָצַג.

יָצַע

sternere.

נמצא גם בערבית (בוי״ו ת׳ הוי״ד) ובצבית; בא ע״ד חסרי פ״נ, וקרוביו צָעָה וצָעַן.

הִצִּיעַ [וְאַצִּיעָה *Hi. 1 impf.* Ps 139,8.

יַצִּיעַ *3 impf.* Jes 58,5.

הֻצַּע [יֻצַּע *Ho. 3 impf.* Jes 14, 11‖Esth 4,3.

יָצוּעַ vel יָצִיעַ Q.

stratum, lectus; contignatio, *Vulg.* tabulatum.

בבראשית מ״ט ד׳ יש מסרסין וקורין: כי עָלָה עלית משכבי אביך אז חללת יצועי.

1R 6,5.

הַיָּצוּעַ K., הַיָּצִיעַ Q. 1R 6,6.10.

יְצוּעִי *suff.* Gn 49,4.

יְצוּעִים [יְצוּעֵי *pl. cs.* 1Ch 5,1.

יְצוּעָי [יְצוּעַי *suff.* Ps 63,7.132,3‖ Job 17,13.

מַצָּע] הַמַּצָּע

stratum, cubile.

Jes 28,10.

—— cf. צָעָה et צָעַן ——

יָצַק

fundere, effundere; ponere, collocare; *Ho.* effusus; *met.* firmus, stabilis.

לדעת רבים יָצוּק דאיוב כ״ח ב׳ וכ״ט ב׳ משרש צוק, ע״כ הובא גם שם, וי״ג ואבן יצוק נחושה.

Lev 8,15.*9,9*‖2R 3,11.

וְיָצַק Lev 2,1.14,15.

יְצָקָם *suff.* 1R 7,46‖2Ch 4,17.

וְיָצַקְתָּ *2 perf.* Ex 25,12.26,37. 29,7‖Lev 2,6‖2R 9,3.

וְיָצַקְתְּ *f.* 2R 4,4.

יָצוּק *pt. pass.* Ps 41,9 ‖ Job 28, 2.29,6.41,15.16.

וְיָצוּק Job 41,16.

יְצוּקִים ,יְצֻקִים *pl.* 1R 7,24‖2Ch 4,3.

יְצֻקֹת [יְצוּקָה *pl. f.* 1R 7,30.

בְּצֶקֶת *inf. cs.* Job 38,38.

לָצֶקֶת Ex 38,27.

צַק *imper.* 2S 4,41.

יְצֹק Ez 24,3.

וְיִצְקוּ (al. *3 impf. pl.*) *pl.* 1R 18,34.

אֶצֹּק ,אֶצָּק *1 impf.* Jes 44,3².

יִצֹּק *3 impf.* Lev 14,26 ‖ Nu 5, 15.

וַיִּצֶק (al. ִ) 1R 22,35.

וַיִּצֹק (al. צֹּ) Gn 28,18.35,14 ‖ Ex 36,36.37,3.*13*.38,5 ‖ Lev 8,12‖1S 10,1‖2R 9,6.

וַתִּצֹק *f.* 2S 13,9.

וַיִּצְקוּ *3 impf. pl.* 2R 4,40.

הִצִּיק [וַיַּצִּקוּ (?וַיַּצִּגוּ =) *Hiph. 3 impf. pl.* 2S 15,24.

וַיַּצִּקֻם (?וַיַּצִּגֻם =) *suff.* Jos 7,23.

[צָּ מִיצֶקֶת K., מוּצֶקֶת Q. (al. מִיצֶקֶת k.) *pt. f.* 2R 4,5.

הוּצַק *Ho. 3 perf.* Ps 45,3.

מוּצָק (al. צָּ), מֻצָּק *pt.* 1R 7,23. 33‖Job 11,15.37,18‖2Ch 4,2.

מֻצַּק (al. צָּ) *cs.* 1R 7,16.

יוּצַק *3 impf.* Lev 21,10 ‖ Job 22,16.

מוּצָק

opus fossum, fussile.

1R 7,37.

בְּמוּצָק (al. rad. צוק) Job 37,10.

לַמּוּצָק Job 38,38.

מוּצָקָה] בְּמֻצַקְתּוֹ *suff.*

infundibulum; opus fossum.

2Ch 4,3.

מוּצָקוֹת *pl.* Zach 4,2.

יְצֻקָה] בִּיצֻקָתוֹ *suff.*

fusio metalli.

1R 7,24.

——cnf. צוק——

יָצַר ,יָצַר

fingere, formare, creare; *pt.* figulus; *consilium capere.*

נאמר ביחוד על עשיית כלי טיט והרס, לפי שהיתה ראשית יצירת האדם, מקודם שהמציאו כלי אומנות של ברזל להשתמש בהם. יִצָּרֵהוּ ואֶצָּרְךָ בא בדגשות הצ׳ ע״ד פ״נ; השבעים קורין בעמוס ז׳ א׳ יֶצֶר או יָצוּר (ברוט, לארפען); הסורי קורא בזכריה י״א י״ג אל־האוצר.

Gn 2,8‖Jes 44,10.

יְצָרָהּ *suff.* Jes 45,18.

יָצַרְתָּ *2 perf.* Ps 104,26.

יְצַרְתָּם *suff.* Ps 74,17.

יָצַרְתִּי *1 perf.* Jes 43,21.46,11.

יְצַרְתִּיךָ *suff.* Jes 44,21.

יְצַרְתִּיו Jes 43,7.

וִיצַרְתִּיהָ 2R 19,25‖Jes 37,26.

יְצָרוּ [יָצְרוּ *3 perf. suff.* Ps 95,5.

יֹצֵר ,יוֹצֵר *pt.* 2S 17,28 ‖ Jes 41, 25.45,7.18 ‖ Jer 10,16.*51,19*.18, 11.19,1.33,2 ‖ Am 4,13.7,1 ‖ Hab 2,18‖Ps 2,9.94,9.20‖Thr 4,2.

הַיֹּצֵר ,הַיּוֹצֵר Jes 29,16‖Jer 18,2, 3.4².6.19,11‖Zach 11,13²‖Ps 33, 15.

יְקָבֶיךָ suff. Prv 3,10.

——v. n. pr. יְקַב־זְאֵב——

[יָקַד] יֹקֶדֶת *pt. f.*

ardere, exardere.

ק הוא גם בארמית ובסורית, ובערבית בוא״ו ת׳ יו״ד (ואולי הוא קרוב אל קדח).

Jes 65,5.

יֵקַד *3 impf.* Jes 10,16.

וַתִּיקַד *3 f.* Dt 32,22.

[הוּקַד] תּוּקַד ק׳, *Ho. 3 impf. f.* Lev 6,2.5.6.15,14.17,4.

יְקֹד

incendium.

Jes 10,16.

כִּיקוֹד Jes 10,16.

[יָקוּד] מוֹקֵד

focus.

בא ע״מ בינוני פעול.

Jes 30,14.

[מוֹקֵד] כְּמוֹקֵד

lignum ardens in foco, incendium, rogus.

Ps 102,4.

[מוֹקְדִים] מוֹקְדֵי *pl. cs.* Jer 33,14.

מוֹקְדָה Lev 6,2.

——v. ch. et n. pr.——

?[יְקָהָה] יִקְּהַת *cs.*

oboedientia, obsequium.

האחרונים החזיקו בדעת אבן נאנח ופתרוהו מן הערבית במובן משמעת וסור למצוה (געהאָרזאם), ולר״ק מענין, קבוץ ובהשאלה אל קמטי הפנים. לבן־נפתלי לִיקְּהַת.

Gn 49,10.

לִיקְּהַת Prv 30,17.

——v. n. pr. יְקוּתִיאֵל——

יָקַע et נָקַע

laxari; avelli, abalienari ab aliquo. *Hi.* in palo suspendere, palo affigere.

בערבית בא בוא״ו ת׳ היו״ד ובמובן נפילה, ובעברית הוראתו העתקה ממקום הקבוע, ובהשאלה על רִחוּק הנפש (שרש נקע בסורית וכושית הוראתו בקיעה והריצה); ההפעיל מורה

°צוּת et יָצַת

flagrare, comburi; *met.* ira accendi.

קרוב אל נָצָה, ענינו שְׂרֵפָה והבערה, והֻשאל לשממון וחֻרבן, ויתכן שיהיה שרשו נָצַת; בדרז״ל בא תמיד בהפעיל. השבעים קורין בירמיה: וּבָמֹתֶיהָ באש תצתנה.

[יָצַת] וַתִּצַּת *3 impf. f.* Jes 9,17.

יִצַּתּוּ *pl. m.* Jes 33,12 ‖ Jer 51,58.

תִּצַּתְנָה *pl. f.* Jer 49,2.

[נִצַּת] נִצְּתָה *Ni. 3 perf. f.* 2R 22,13 ‖ Jer 2,15.9,11.

וְנִצְּתָה 2R 22,17 ‖ Jer 46,19.

נִצְּתוּ *pl.* Jer 2,15.9,9 ‖ Neh 1,3.2,*17.*

הִצִּית *Hi. 3 perf.* Jer 11,16.

וְהִצַּתִּי *1 perf.* Jer 17,27.21,14.43,12.49,27.50,32 ‖ Am 1,14.

הִצִּיתוּ *3 pl.* 2S 14,31 ‖ Jer 50,30.

וְהִצִּיתוּ Jer 32,29.

מַצִּית־ *pt.* Ez 21,3.

וְהַצּוֹתֶיהָ K., וְהַצִּיתוּהָ *imper. suff.* 2S 14,30.

וַיַּצֶּת־ *3 impf.* Thr 4,11.

תַּצִּיתוּ *2 impf. pl.* Jos 8,8.

וַיַּצִּיתוּ, וַיַּצִּתוּ *3 impf. pl.* Jos 8,19 ‖ Jud 9,49 ‖ 2S 14,30.

[הִצִּית] אֲצִיתֶנָּה *1 impf. suff.* Jes 27,4.

——cnf. נָצָה I——

יֶקֶב, יָקֶב

cupa torcularis; torcular.

קרוב אל יָגֵב, נָקַב, קָבַב, ונרדף אל גת (ופורה).

Nu 18,30 ‖ Jes 5,2.

וָיֶקֶב Hos 9,2.

הַיָּקֶב, הַיֶּקֶב Nu 18,27 ‖ 2R 6,27 ‖ Hag 2,16.

[וּמִיִּקְבְךָ] וּמִיִּקְבֶךָ *suff.* Dt 15,14.16,13.

יְקָבִים *pl.* Job 24,11.

הַיְקָבִים Joel 2,24.4,13.

בַּיְקָבִים Jes 16,10.

מִיְקָבִים Jer 48,33.

יִקְבֵי *cs.* Zach 14,10.

הֲכַיּוֹצֵר *interrog.* Jer 18,6.

וְיֹצֵר Zach 12,1.

יֹצְרִי *suff.* Jes 49,5.

יֹצְרֵנוּ Jes 64,7.

וְיֹצֶרְךָ Jes 43,1.44,2.24.

יֹצְרוֹ Jes 45,9 ‖ Hab 2,18.

וְיוֹצְרוֹ, וְיֹצְרוֹ Jes 27,11.45,11.

לְיֹצְרוֹ Jes 29,16.45,9.

וְיֹצְרָהּ Jes 22,11.

יוֹצְרִים *pl.* Jes 30,14.

הַיּוֹצְרִים 1Ch 4,23.

יֹצְרֵי־ *cs.* Jes 44,9.

אֶצּוֹרְךָ K., אֶצָּרְךָ Q. *1 impf. suff.* Jer 1,5.

וְאֶצָּרְךָ (LXX., Jon.) Jes 1,5.

וַיִּיצֶר, וַיִּצֶר *3 impf.* Gn 2,7.19.

יִצְּרֵהוּ *suff.* Jes 44,12.

[נוֹצַר] נוֹצַר (נס״א) *Ni. 3 perf.* Jes 43,10.

[יֻצַּר] יֻצָּרוּ *Pu. 3 perf. pl.* Ps 139,16.

[הוּצַר] יוּצַר *Ho. 3 impf.* Jes 54,17.

יֵצֶר

fictio, formatio; meditatio, cogitatio.

נאמר על המחשבה הפושטת צורה ולובשת צורה, ובדרז״ל יצר טוב ויצר הרע. וטעם יצר מחשבות כמו שיאמר הגרמני געדאנקען־געבילדע, והרוסי образъ мыслей. השבעים קורין בישעיה כ״ו ג׳: נֹצֵר סֹמֵךְ.

Gn 6,5.8,21 ‖ Jes 26,3 ‖ 1Ch 28,9.

וְיֵצֶר Jes 29,16.

לְיֵצֶר 1Ch 29,18.

יִצְרוֹ *suff.* Dt 31,21 ‖ Hab 2,18.

יִצְרֵנוּ Ps 103,14.

[יְצוּר] וִיצֻרַי *pl. suff.*

formationes corporis, membra.

י״ת קְלַסְתּוֹרַי, להראב״ע האברים הנוצרים, ונראה יותר פי׳ רלב״ג מחשבותַי, כאמור להלן זמותַי נתקו וגו׳.

Job 17,7.

——v. n. pr.; cf. צוּרָה, צוּר——

על הדפלה ותחיבת הגוף על העץ (קרוב אל תקע). ע׳ רש״י יחזקאל ל״ג י״ח. י״ג בש״ב כ״א ו׳: בגבעת שאול בְּחִר י״י, כי לא יתכן שיקראוהו שונאיו בתאר זה, אם לא ע״ד ההתול.

נָקַע [נָקְעָה 3 *perf. f.* Ez 23, 18.22.*28*.

יָקַע [תֵּקַע 3 *impf. f.* Jer 6,8.

וַתֵּקַע Gn 32,26 ‖ Ez 23,17.18.

הוֹקִיעַ [וְהוֹקַעֲנוּם *Hi.* 1 *perf. pl. suff.* 2S 21,6.

וְהוֹקַע *imper.* Nu 25,4.

יוֹקִיעַ [וַיֹּקִיעֻם 3 *impf. pl. suff.* 2S 21,9.

הוּקַע [הַמּוּקָעִים *Ho. pt. pl.* 2S 21,13.

——יָקַף v. נָקַף II——

קִיץ et קוּץ vel יָקַץ

evigilare, expergefieri.

חברנו שני השרשים והיו תואמים יחדו כהוראתם האחת. לרש״י מזה הענין גם וּנְקִיצֶנָּה דישעיה ז׳ ו׳, נזעזע ונעורר אותה בתרועת מלחמה. בקצת נוסחאות ויקץ דמ״א נ׳ ט״ו הקו״ף דגושה.

אִיקַץ [וָאִיקָץ 1 *impf.* Gn 41, 21.

יִקַץ [וַיִּקַץ 3 *impf.* 1R 18,27.

וַיִּיקַץ ,וַיִּקֶץ ,וַיִּקַץ Gn 9,24.28. 16.41,4.7 ‖ Jud 16,14.20 ‖ 1R 3, 15 ‖ Ps 78,65.

וְיִקְצוּ 3 *pl.* Hab 2,7.

rad. קִיץ [הֵקִיץ *Hi.* 3 *perf.* 2R 4,31 ‖ Ez 7,6.

וְהֵקִיץ Jes 29,8².

וַהֲקִיצוֹת 2 *perf.* Prv 6,22.

הֱקִיצוֹתִי ,הֱקִצֹתִי 1 *perf.* Jer 31,26(25) ‖ Ps 3,6.139,18.

מֵקִיץ *pt.* 1S 26,12.

בְּהָקִיץ *inf.* Ps 17,15.

מֵהָקִיץ Ps 73,20.

הָקִיצָה *imper.* Hab 2,19 ‖ Ps 44, 24.59,6.

וְהָקִיצָה Ps 35,23.

הָקִיצוּ *pl.* Jes 26,19 ‖ Joel 1,5.

אָקִיץ 1 *impf.* Prv 23,35.

יָקִיצוּ 3 *impf. pl.* Jer 51,39.*57* ‖ Job 14,12 ‖ Dan 12,2.

יָקְרָה 3 *perf. f.* [יָקַר]

pretiosum esse, permagni aestimari; *Hi.* rarum facere.

בא גם במובן רב החמרי והמשקל (אבנים יְקָרוֹת לְיַסֵּד הבית) כדרך שבא כָּבֵד גם על הכבדות החמרית.

1S 26,21.

יָקַרְתָּ 2 *perf.* Jes 43,4.

יָקַרְתִּי 1 *perf.* Zach 11,13.

יָקְרוּ 3 *pl.* Ps 139,17.

וַיֵּקַר ,וְיֵקַר 3 *impf.* Ps 49,9.72, 14.

וַיִּיקַר 1S 18,30.

תִּיקַר ,תֵּיקַר־ 3 *impf.f.* 2R 1,13,14.

הוֹקִיר [הֹקַר *Hi. imper.* Prv 25,17.

אוֹקִיר 1 *impf.* Jes 13,12.

יָקָר

pretiosus, carus, magnificus, splendidus, decorus; rarus.

לבן־נפתלי בִּיקְּרוֹתֶיךָ; להבחור בס׳ הזכרונות יקר דקהלת מלעיל!

1S 3,1 ‖ Jer 15,18 ‖ Ps 36,8.116, 15 ‖ Prv 1,13.12,27.24,4 ‖ Job 28, 16.31,26 ‖ Eccl 10,1.

יְקַר־ Q. *cs.* Prv 17,26.

כִּיקַר Ps 37,20.

הַיְקָרִים *pl.* Thr 4,2.

יְקָרָה *f. sg.* 2S 12,30 ‖ 1R 10,2. 10 ‖ 2R 10,11 ‖ Ez 27,22.28,13 ‖ Prv 3,15.6,26 ‖ Dan 11,38 ‖ 1Ch 20,2.29,2 ‖ 2Ch 3,6.9,1.9.10.32,27.

יִקְרַת *cs.* Jes 28,16.

יְקָרוֹת ,יְקָרֹת *pl.* 1R 5,31.7,9. 10.11 ‖ Zach 14,6.

בִּיקְּרוֹתֶיךָ *suff.* Ps 45,10.

יַקִּיר

carus.

Jer 31,20(19).

יְקָר

magnificentia, splendor; res pretiosa, divitiae; honor.

שם המפשט ע״מ זְמָן, כְּתָב וכדומה.

Prv 20,15 ‖ Job 28,10 ‖ Esth 1,4. 20.6,3.6.

וִיקָר Ez 22,25 ‖ Esth 8,16.

הַיְקָר Zach 11,13.

בִּיקָר Ps 49,13.21.

בִּיקָרוֹ *suff.* Esth 6,6.*7*.*9*².*11*.

יְקָרָהּ Jer 20,5.

——v. chald.——

קוּשׁ et יָקַשׁ

laqueum ponere, tendere; *pt.* auceps; *Ni.* laqueis capi.

ענינו פריסת מוקש ללכוד, ואח אל נָקַשׁ; ור״י אבן גנאח מפרש יְקֹשׁוּן דישעיה כ״ט כ׳ מענין התקוששו וקושו, שהיו מוכיחים את מוכיחידם. בבינוני פָּעַל מן קוש בא יוֹקְשִׁים ת׳ מְיַקְשִׁים, או הָפעל מן יקש ת׳ מוּקָשִׁים.

יָקֹשְׁתִּי 1 *perf.* Jer 50,24.

יָקְשׁוּ 3 *perf. pl.* Ps 141,9.

יוֹקֵשׁ [יוֹקְשִׁים *pt. pl.* Ps 124,7.

rad. קוּשׁ] יְקֹשׁוּן 3 *impf. pl.* Jes 29,21.

נוֹקַשׁ *Ni.* 3 *perf.* Ps 9,17.

נוֹקַשְׁתָּ 2 *perf.* Prv 6,2.

וְנוֹקְשׁוּ 3 *perf. pl.* Jes 8,15.28, 13.

תִּוָּקֵשׁ 2 *impf.* Dt 7,25.

יָקַשׁ [יוּקָשִׁים *Pu. pt. pl.* Eccl 9,12.

יָקוֹשׁ

auceps.

Hos 9,8.

יָקוּשׁ Ps 91,3 ‖ Prv 6,5.

יְקוּשִׁים *pl.* Jer 5,26.

מוֹקֵשׁ

laqueus, tendicula; *met.* periculum, pernicies.

Dt 7,16 ‖ Prv 12,13. 18,7.20,25. 22,25.29,6.25.

וּמוֹקֵשׁ Am 3,5.

לְמוֹקֵשׁ Ex 10,7. 23,33. 34,12 ‖ Jud 2,3.8,27 ‖ 1S 18,21 ‖ Ps 69,23. 106,36.

וּלְמוֹקֵשׁ Jos 23,13 ‖ Jes 8,14.

מוֹקְשִׁים ,מֹקְשִׁים *pl.* Ps 64,6. 140,6.

בְּמוֹקְשִׁים Job 40,24.

מוֹקְשֵׁי ,מֹקְשֵׁי (נס״א) *cs.* 2S 22,9 ‖ Ps 18,6.

מְמֹֻקְשֵׁי (נס״א) Job 34,30 ‖ Prv 13,14.*14,27*.

וּמֹקְשׁוֹת *pl. II* Ps 141,9.

——v. n. pr.; cf. נָקַשׁ——

יָרֵא

timere; vereri; *Ni. pt.* timendus, terribilis; venerandus. augustus; stupendus, admirandus.

בקצת נוסחאות בישעיה ס׳ ה׳ אז תִּרְאִי בטעות כמו שהעיר הרד״ק, וכן נוסחא מוטעת היא בצפניה ג׳ ט״ו לא תִרְאִי (וכ״ת השבעים), אמנם בספרים מדויקים ובהללי הנוסחא תִּירְאִי וכת״י (ע׳ מ״ש); השבעים קורין בתהלים ע״ב ה׳ וְיַאֲרִיךְ ת׳ יִירָאוּךָ, ובע״ו ה׳ נוֹרָא אתה ת׳ נָאוֹר. להבחור בס׳ הזכרונות וַתִּירְאֶן מפיק א׳!

Gn 19,30.26,7 ‖ Ex 3,6 ‖ Jud 6,27. 7,3.8,20 ‖ 1S 3,15.14,26.31,4 ‖ 1R 1,50.51.18,3.12 ‖ Ps 112,1 ‖ Prv 14,16 ‖ Job 1,9 ‖ 1Ch 10,4.

וְיָרֵא Neh 7,2.

יָרְאָה, יָרֵאָה *f.* Gn 18,15 ‖ Jer 3,8 ‖ Ps 76,9.

יָרֵאתָ *2 perf.* 2S 1,14.

וְיָרֵאתָ Lev 19,14.*32.25,17.36.43*.

יָרֵאתִי *1 perf.* Gn 31,31 ‖ 1S 15,24 ‖ Hab 3,2 ‖ Ps 119,120.

יָרְאוּ *3 perf. pl.* Ex 1,24 ‖ Jos 4,14 ‖ 2R 17,25.25,26 ‖ Jer 41,18. 44,10 ‖ Ps 55,20.

וְיָרְאוּ Dt 28,10.31,12.

יְרֵאוּנִי *suff.* Mal 3,5.

יְרֵאוּךָ Ps 119,63.

יְרֵאוּהוּ Job 37,24.

יְרֵאתֶם *2 perf. pl.* Nu 12,8 ‖ Dt 5,5 ‖ Ez 11,8.

יְרָאתֶם Jos 4,24.

יָרֵאנוּ *1 perf. pl.* Hos 10,3.

יָרֵא *pt.* (al. adj. verb.) Gn 32 12.42,18 ‖ Dt 7,19.25,18 ‖ Jud 7,10 ‖ 2R 4,1 ‖ Jer 26,19 ‖ Jon 1,9 ‖ Eccl 8,13.9,2 ‖ Dan 1,10.

הַיָּרֵא Ex 9,20 ‖ Dt 20,8.

יְרֵא *cs.* Gn 22,12 ‖ Jes 50,10 ‖ Ps 25,12.128,1.4 ‖ Prv 14,2 ‖ Job 1,8. *2,3* ‖ Eccl 7,18.

וִירֵא Prv 13,13 ‖ Job 8,1.

יִרְאַת־ [יְרֵאָה] *f. cs.* Prv 31,30.

יְרֵאִים *pl. m.* 1S 23,3 ‖ 2R 17,32. 33.34.41 ‖ Jer 42,11.16.

יִרְאֵי *cs.* Ex 18,21 ‖ Mal 3,16.20 ‖ Ps 15,4.22,24.61,6.66,16.115,11. 13.118,4.135,20.

לְיִרְאֵי Mal 3,16 ‖ Eccl 8,12.

יְרֵאֶיךָ *suff.* Ps 119,74.79.

לִירֵאֶיךָ Ps 31,20.60,6.

יְרֵאָיו Ps 22,26. 33,18. 103,11.13. 17.145,19.147,11.

לִירֵאָיו Ps 25,14. 34,8. 10. 85,10. 111,5.

יְרֹא *infin. cs.* Jos 22,25.

לֵרֹא 1S 18,29.

לְיִרְאָה Dt 4,10. 5,26. 6,24. 10,12. 14,23.17,19. 28,58. 31,13 ‖ 1R 8,43 ‖ Jer 32,39 ‖ Ps 86,11 ‖ Neh 1,11.

וּלְיִרְאָה Dt 8,6 ‖ 2Ch 6,33.

מִיִּרְאָתוֹ *suff.* 2S 3,11.

יִרְאָתָם Jes 29,13.

יְרָא *imper.* Prv 3,7.24,21 ‖ Eccl 5,6.12,13.

יִרְאוּ *pl.* Jos 24,14 ‖ 1S 12,24 ‖ Ps 34,10.

אִירָא *1 impf.* Ps 3,7.23,4. 27,1. 49,6.56,4.5.*12*.118,6 ‖ Neh 6,13.

וָאִירָא Gn 3,10 ‖ Job 32,6 ‖ Neh 2,2.

אִירָאֶנּוּ *suff.* Job 9,35.

תִּירָא *2 impf.* Gn 15,1.26,24. 46,3 ‖ Nu 21,34 ‖ Dt 1,21.3,2.6,2. 13.*10,20*.7,18.*20,1*.31,8 ‖ Jos 8,1. 10,8.11,6 ‖ Jud 4,18.6,23 ‖ 1S 22,23.23,17 ‖ 2S 9,7 ‖ 2R 1,15.6,16. 19,6 ‖ Jes 7,4.10,24.37,6.41,10.13. 43,1.5.44,2 ‖ Jer 1,8. 30,10.*46,27. 28* ‖ Ez 2,6³.3,9 ‖ Ps 49,17.91,5 ‖ Prv 3,25 ‖ Job 5,21.22.11,15 ‖ Thr 3,57 ‖ Dan 10,12.19 ‖ 1Ch 22 13(12).*28,20*.

תִּירְאִי תִּירָאִי *2 impf. f.* Gn 21,17.35,17 ‖ 1S 4,20.28,13 ‖ 1R 17,13 ‖ Jes 40,9.41,14.54,4.14.57,11 ‖ Joel 2,21 ‖ Zeph 3,7.15.16 ‖ Ruth 3,11.

וַתִּירְאִי Jes 51,12.57,11.

יִירָא *3 impf.* Am 3,8 ‖ Ps 27,3. 112,7.8.

וַיִּירָא, וַיִּרָא Gn 28,17.32,8 ‖ Ex 2,14 ‖ 1S 12,18.18,12.21,13.28,5. 20 ‖ 2S 6,9 ‖ Jer 26,21 ‖ 1Ch 13,12 ‖ 2Ch 20,3.

וַיִּירָאֵנִי *suff.* Mal 2,5.

יִרְאֲךָ Jer 10,7.

תִּירָא *3 impf. f.* Prv 31,21.

וְתִירָא Zach 9,5.

נִירָא *1 pl.* Jer 5,24 ‖ Ps 46,3.

וַנִּירָא Jos 9,24.

תִּירָאוּ, תִּירְאוּ *2 pl.* Gn 43,23. 50,19.21 ‖ Ex 14,13.20,20 ‖ Lev 19,3.30.*26,2* ‖ Nu 14,9 ‖ Dt 13,5. 20,3.31,6 ‖ Jos 10,25 ‖ Jud 6,10 ‖ 1S 12,14.20 ‖ 2S 13,28 ‖ 2R 17,35. 36.37.*38*.39.25,24 ‖ Jes 8,12.35,4. 51,7 ‖ Jer 5,22.10,5.40,9.42,11² ‖ Joel 2,22 ‖ Hag 2,5 ‖ Zach 8,13. 15 ‖ Neh 4,8 ‖ 2Ch 20,15.*32,7*.17.

וְתִירְאוּ Jer 51,46.

וַתִּירָאוּ Job 6,21.

תִּירְאוּן Ex 9,30 ‖ Dt 1,29.

תִּירָאוּם, תִּירָאֻם *suff.* Nu 14,19 ‖ Dt 3,22.

יִירָאוּ, יִירְאוּ *3 impf.* 2R 17,28 ‖ Jer 23,4 ‖ Ps 33,8.64,5 ‖ Eccl 8,12.12,5.

וְיִירְאוּ, וְיִרְאוּ, ‑ָ Dt 2,4.17,13. 19,20. 21,21 ‖ Jes 41,5. 59,19 ‖ Mich 7,17 ‖ Ps 40,4. 52,8. 67,8. 102,16.

וַיִּירָאוּ, וַיִּירְאוּ, וַיִּרְאוּ Gn 20,8. 42,35.43,18 ‖ Ex 14,10.31.34,30 ‖ Jos 4,14.10,2 ‖ 1S 4,7.7,7.17,11. 24 ‖ 2S 10,19.12,18 ‖ 1R 3,28 ‖ 2R 10,4.17,7 ‖ Jon 1,5.10.16 ‖ Hag 1,12 ‖ Ps 64,10.65,9 ‖ Neh 6,16.

שֶׁיִּרְאוּ Eccl 3,14.

וְיִרָאוּן [וְיִרְאוּן] Dt 13,12.

יִירָאוּךָ, יְרָאוּךָ *suff.* 1R 8,40 ‖ Jes 25,3 ‖ Ps 72,5 ‖ 2Ch 6,31.

וַתִּירֶאןָ *f.* Ex 1,17.

נוֹרָא *Ni. pt.* Gn 28,17 ‖ Ex 15, 11.34,10 ‖ Jud 13,6 ‖ Jes 18,2.7 ‖ Zeph 2,11 ‖ Mal 1,14 ‖ Ps 47,3.66, 3.5.68,36.76,8.13.96,4 ‖ Job 37, 22.

וְנוֹרָא Dt 7,21 ‖ Joel 2,11 ‖ Hab 1,7 ‖ Ps 89,8.99,3.111,9 ‖ 1Ch 16, 25.

הַנּוֹרָא Ez 1,22.

וְהַנּוֹרָא Dt 1,19.8,15.10,17.28,58 ‖ Joel 3,4 ‖ Mal 3,23 ‖ Dan 9,4 ‖ Neh 1,5.4,8.9,32.

נוֹרָאָה *pt. f.* Jes 21,1.

נוֹרָאוֹת *pl.* Jes 34,2 ‖ Ps 45,5.65, 6.106,22.139,14.

וְנֹרָאוֹת 2S 7,23 ‖ 1Ch 17,21.

הַנּוֹרָאֹת Dt 10,21.

נוֹרְאוֹתֶיךָ *suff.* Ps 145,6.

תִּוָּרֵא *2 impf.* Ps 130,4.

יְרֵאֻנִי [**יָרֵא** *Pi. 3 perf. pl. suff.* 2S 14,15.

מְיָרְאִים [**מְיָרֵא** *pt. pl.* Neh 6,9. 14.

לְיָרְאֵנִי *inf. suff.* Neh 6,19.

לְיָרְאָם 2Ch 32,18.

יִרְאָה

timor; pietas, religio.

ר׳ יוסף הלוי נורס בישעיה י״א ג׳ וַהֲרִיחוֹ ביראת י״י, וסוף הכתוב מוכיח. י״ג בתהלים צ׳ י״א: מי־ידע עז אפך וּכְיִרְאָתְךָ עברתך; השבעים קורין בדה״ב כ״ו ה׳: המבין בְּיִרְאַת אלהים ת׳ בִּרְאֹת.

Ez 30,13 ‖ Jon 1,10.16 ‖ Ps 55,6 ‖ Job 15,4.

וְיִרְאָה Ez 1,18.

בְּיִרְאָה Ps 2,11.

יִרְאַת *cs.* Gn 20,11 ‖ 2S 23,3 ‖ Jes 7,25.33,6 ‖ Ps 19,10.34,12.111,10. Prv 1,7.2,5.8,13.9,10.10,27.14,27. 15,33.19,23.22,4.31,30 ‖ Job 28, 28 ‖ Neh 5,15.

וְיִרְאַת Jes 11,2 ‖ Prv 1,29 ‖ Job 6, 14.

בְּיִרְאַת Jes 11,3 ‖ Prv 14,26.15, 16.23,17 ‖ Neh 5,9 ‖ 2Ch 19,9.

וּבְיִרְאַת Prv 16,6.

יִרְאָתִי *suff.* Jer 32,40.

יִרְאָתְךָ Job 4,6.

וְיִרְאָתְךָ Dt 2,25.

בְּיִרְאָתֶךָ Ps 5,8.

וּכְיִרְאָתְךָ Ps 90,11.

לְיִרְאָתֶךָ Ps 119,38.

מִיִּרְאָתֶךָ Jes 63,17.

הֲמִיִּרְאָתְךָ *interrog.* Job 22,4.

יִרְאָתוֹ Ex 20,20.

מוֹרָא, מוֹרָה (Ps)

timor; id quod timetur (κατ᾽ ἐξοχήν de deo); factum stupendum, admirandum: *miraculum*; reverentia.

אונקלוס קורא בהדברים ד׳ ל״ד וּבְמַרְאִים גדולים, וכן בכ״ו ח׳, ול״ד י״ב — כלם מפרש מלשון מַרְאֶה, ויונתן גם בירמיה ל״ב כ״א. מוֹרָה דתהלים ת״י ופשיטא מוֹרָא, וכן פי׳ הראב״ע, אך השבעים קורין מוֹרֶה, במובן מלמד להועיל ולהשכיל.

Mal 2,5 ‖ Ps 9,21.

הַמּוֹרָא Dt 34,12.

וּבְמוֹרָא, וּבְמֹרָא Dt 26,8 ‖ Jer 32,21.

לַמּוֹרָא Ps 76,12.

מוֹרָאִי *suff.* Mal 1,6.

מוֹרָאוֹ Jes 8,12.

מוֹרַאֲכֶם Jes 8,13.

וּמוֹרַאֲכֶם Gn 9,2 ‖ Dt 11,25.

וּבְמוֹרָאִים [**מוֹרָאִים** *pl.* Dt 4,34.

——v. n. pr. (תִּירְיָא?)——

רִיב v. **יָרֵב**

יָרַד, יָרַד

descendere; deportari, deici, detrudi.

להשבעים יְרַד לי דשופטים ה׳ י״ג מן לָרַד לפניו גוים, וכן פי׳ רש״י והרד״ק, אך יונתן תרגמו נְחַת, ובא בתמונה הארמית; י״פ וְיָרַדְתִּי על־ההרים (י״א ל״ז) וירד בבכי (ישעיה ט״ו ג׳) מן אריד בשיחי; יונתן קורא בש״א כ׳ י״ט תִּפָּקֵד (תִּתְבַּקֵּשׁ) ת׳ תֵּרֵד.

Ex 19,18 ‖ 1S 23,6 ‖ 2S 11,9.10. 13.19,25.32.23,20 ‖ 1R 1,25.2,8. 21,18 ‖ 2R 8,29.*9,16* ‖ Jes 52,4 ‖ Jer 13,18 ‖ Jon 1,5 ‖ Mich 1,12 ‖ Zach 11,2 ‖ Cant 6,2 ‖ 1Ch 11,22 ‖ 2Ch 22,6.

יְרַד (f. aram.) Jud 5,13².

רַד Jud 19,11.

וְיָרַד Ex 9,19 ‖ Nu 34,11².12 ‖ Jos 15,10. 16,3.7. 17,9. 18,13. 16².17. 18 ‖ Jes 5,14 ‖ Ez 30,6 ‖ Mich 1,3.

יָרֵדָה, יָרְדָה *f.* 2R 1,14.20,11 ‖ Jes 38,8² ‖ 2Ch 7,1.

יָרַדְתָּ, יָרַדְתָּ *2 perf.* 1S 27,28² ‖ 2S 11,10 ‖ Jes 63,19.64,2 ‖ Neh 9, 13.

וְיָרַדְתָּ Jud 7,11 ‖ 1S 10,8 ‖ Jer 18,2.

וְיָרַדְתְּ Q. **וְיָרַדְתִּי** K., *f.* Ruth 3,3.

יָרַדְתִּי *1 perf.* Jon 2,7 ‖ Cant 6, 11.

וְיָרַדְתִּי Nu 11,17 ‖ Jud 11,37 ‖ Neh 6,3.

יָרְדוּ *3 pl.* Ex 15,5 ‖ Dt 10,22 ‖ Jos 24,4 ‖ Jud 1,9. 5,11.14 ‖ Jer 48,15 ‖ Ez 31,17.32,21.24.27.30 ‖ Ps 119,136 ‖ Prv 18,8.*26,22* ‖ 1Ch 7,21.

וְיָרְדוּ Ex 11,8 ‖ Nu 16,30 ‖ Jes 34, 7 ‖ Ez 26,16.27,29.47,8 ‖ Hag 2,22.

יָרַדְנוּ *1 pl.* Gn 43,20 ‖ Jud 15,12.

וְיָרַדְנוּ Gn 44,26.

יֹרֵד, יוֹרֵד *pt.* Jud 9,36 ‖ 1S 10,8 ‖ 2R 6,33 ‖ Jes 15,3 ‖ Ps 133,2 ‖ Job 7,9.

הַיֹּרֵד Dt 9,21 ‖ 1S 30,24 ‖ 2R 12, 21.

שֶׁיֹּרֵד Ps 133,2.3.

יֹרְדִים, יוֹרְדִים *pl.* Jud 9,37 ‖ 1S 9,27.10,5.25,20 ‖ Ez 47,1.

וְיֹרְדִים Gn 28,12.

הַיֹּרְדִים Jos 3,13.*16* ‖ Jes 31,1.

וְהַיֹּרְדִים Jos 3,16.

יֹרְדֵי, יוֹרְדֵי *cs.* Jes 14,19.38,18. 42,10 ‖ Ez 26,20² 31,14.16.32,18. 24.*25,30*.29 ‖ Ps 22,30.28,1.88,5. 107,23.115,17.143,7.

כְּיוֹרְדֵי Prv 1,12.

מִיּוֹרְדִי K. Ps 30,4.

יֹרְדָה *pt. f. sg.* (נס״א) Thr 1,16.
הַיֹּרֶדֶת (= הֲיִ׳?) Eccl 3,21.
וְיֹרֶדֶת 1S 25,20.
יֹרְדוֹת *pl.* Prv 5,5.7,27.
הַיּוֹרְדוֹת Neh 3,15.
יָרֹד *inf. abs.* Gn 43,20.
מִיָּוֹרְדִי [יוֹרֹד Q. *cs. suff.* Ps 30,4.
מֵרְדָה Gn 46,3.
רֶדֶת Dt 28,52.
בְּרֶדֶת Ex 34,29‖2R 7,17‖Jes 32,19‖2Ch 7,3.
וּבְרֶדֶת Nu 11,9.
לָרֶדֶת Gn 44,26‖Ex 32,1 ‖ Jud 1,34.7,10 ‖ 1S 23,8.20 ‖ 2S 19,21 ‖ 1R 21,16‖Jes 30,2‖Neh 6,3.
מֵרֶדֶת Job 33,24.
בְּרִדְתִּי *suff.* Ps 30,10.
רִדְתּוֹ Ez 31,15.
בְּרִדְתּוֹ 34,29.
רִדְתָּהּ Dt 20,20.
רֵד *imper.* Ex 19,21.24.32,7‖Dt 9,12‖Jud 7,9.10‖ 1S 23,4.20 ‖ 2S 11,8 ‖ 1R 21,18 ‖ 2R 1,15 ‖ Jer 22,1.
וָרֵד 1R 18,44.
רְדָה ,רֵדָה Gn 45,9 ‖ 2R 1,9.11 ‖ Ez 32,19.
רְדוּ *pl.* Gn 42,2‖Jud 7,24 ‖ 1S 6,21.15,6‖Joel 4,13‖2Ch 20,16.
וּרְדוּ Am 6,2.
רְדִי *f. sg.* Jes 47,1‖Jer 48,18.
אֵרֵד *1 impf.* Gn 37,35.46,4‖1S 26,6.
וָאֵרֵד Ex 3,8 ‖ Dt 9,15.*10,5* ‖ Jer 18,3.
הַאֵרֵד *interrog.* 1S 14,37.
אֵרְדָה־ Gn 18,21.
תֵּרֵד *2 impf.* Gn 26,2 ‖ Dt 28,43‖1S 20,19‖2R 1,4.*6.16.*
וְתֵרֵד Ps 144,5.
יֵרֵד *3 impf.* Gn 42,38.44,23‖Ex 19,11.33,9 ‖ Nu 11,9 ‖ Dt 28,24 ‖ 1S 23,11.26,6.10 ‖ 2S 29,4 ‖ Jes 31,4.55,10‖Ps 7,17.49,18.72,6.
הֲיֵרֵד *interrog.* 1S 23,11.

וְיֵרֵד 1S 17,8.
וַיֵּרֶד ,וַיֵּרַד Gn 11,5.12,10.15,11.38,1‖Ex 19,14.20.25.32,15.34,5‖ Lev 9,22 ‖ Nu 11,25.12,5.14,45.20,28‖Dt 26,5‖Jud 4,14.15.7,11.14,1.5.7.10.19.15,8‖1S 15,12.23,25.25,1.26,2 ‖ 2S 5,17.19,17.21,15.22,10.23,21‖1R 1,38.22,2‖2R 1,15.5,14.13,14 ‖ Jer 36,12 ‖ Jon 1,3[2]‖Ps 18,10‖Prv 30,4‖1Ch 11,23‖2Ch 18,2.
תֵּרֵד ,תֵּרֶד *3 impf. f.* 2R 1,10.*12*‖Jes 34,5.63,14‖Ez 26,11.
תֵּרֶד Thr 3,48.
וְתֵרֵד Jer 13,7.
וַתֵּרֶד Gn 24,16.45 ‖ Ex 2,5 ‖ 1S 25,23 ‖ 2R 1,10.12 ‖ Ruth 3,6 ‖ Thr 1,9.
נֵרֵד *1 impf. pl.* Gn 43,5.
וַנֵּרֶד 2R 10,13.
נֵרְדָה Gn 11,7.43,4‖1S 14,36.
יֵרְדוּ *3 pl.* 1S 13,12 ‖ Jer 50,27‖ Ps 55,16.104,8.107,26.
וַיֵּרְדוּ Gn 42,3.43,15 ‖ Nu 16,33.20,15‖Jos 2,23 ‖ Jud 3,27.28.15,11.16,31‖1S 9,25.13,20.22,1 ‖ 2S 17,18.23,13 ‖ 2R 2,2.3,12.6,18 ‖ Ez 31,12‖1Ch 11,15.
תֵּרַדְנָה *3 pl. f.* Jer 14,17.17,16.
וְתֵרַדְנָה Jer 9,17.
הוֹרִד *Hi. 3 perf.* 2R 16,17.
וְהוֹרִד Am 3,11.
וְהוֹרַדְתָּ *2 perf.* 1R 2,9.
הוֹרַדְתִּנוּ [הוֹרַדְתְּ *f. suff.* Jos 2,18.
וְהוֹרַדְתִּי *1 perf.* Jes 43,14 ‖ Ez 34,26.
וְהוֹרַדְתִּיךְ *suff.* Ez 26,20.
וְהוֹרַדְתִּים Joel 4,2.
הוֹרִידוּ *3 pl.* 1S 6,15‖ Thr 2,10.
וְהוֹרִידוּ ,וְהוֹרִדוּ Gn 44,31 ‖ Nu 4,5‖Dt 21,4.
הוֹרִדֻהוּ *suff.* Gn 39,1.
וְהוֹרַדְתֶּם *2 pl.* Gn 42,38.44,29.45,13‖1R 1,33.

הוֹרַדְנוּ *1 pl.* Gn 43,22.
מוֹרִיד *pt.* 1S 2,6.
וּמוֹרִיד 2S 22,48.
לְהוֹרִיד *inf. cs.* Gn 37,25.
בְּהוֹרִדִי *suff.* Ez 31,16.
הוֹרֵד *imper.* Gn 33,5‖Jud 7,4 ‖ Ps 56,8.
וְהוֹרִדֵהוּ *suff.* Ez 32,18.
וְהוֹרִידֵמוֹ Ps 59,12.
הוֹרִידוּ *pl.* Gn 43,7.
וְהוֹרִידוּ Gn 43,11.
הוֹרִדֻהוּ *suff.* Gn 44,21.
הוֹרִידִי *f. sg.* Thr 2,18.
וְאוֹרִיד *1 impf.* Jes 10,13.63,6.
אוֹרִידְךָ *suff.* Jer 49,16‖Ob 4.
וְאוֹרִדְךָ 1S 30,15.
אוֹרִידֵם Jer 51,40 ‖ Hos 7,12 ‖ Am 9,2.
תּוֹרִיד *2 impf.* 1R 2,6.
הֲתוֹרִדֵנִי *suff. interrog.* 1S 30,15.
תּוֹרִדֵם Ps 55,24.
וַיּוֹרֶד ,וַיֹּרֶד [יוֹרִיד *3 impf.* Jud 7,5‖ 1S 21,14 ‖ Joel 2,23 ‖ Ps 78,16‖Prv 21,22‖2Ch 23,20.
יוֹרִדֵנִי *suff.* Ob 3.
וַיֹּרִדֵהוּ 1S 30,16‖1R 17,23.
וַיּוֹרִדֵם 1R 18,40.
וַתּוֹרֶד ,וַתֹּרֶד [תּוֹרִיד *3 impf. f.* Gn 24,18.46‖1S 19,12.
וַתּוֹרִדֵם *suff.* Jos 2,15.
יוֹרִידוּ ,יֹרִדוּ *3 pl.* Nu 1,51 ‖ 1R 5,23.
וַיּוֹרִידוּ ,וַיֹּרִידוּ ,וַיּוֹרִדוּ Gn 44,11‖ Dt 1,25‖Jos 8,29‖Jud 16,21‖2R 11,19.
יוֹרִדוּךָ *suff.* Ez 28,8.
וַיֹּרִדֻהוּ 1R 1,53.
וַיֹּרִידֻם Jos 10,27.
הוּרַד *Ho. 3 perf.* Gn 39,1‖Jes 14,11.
וְהוּרַד Nu 10,17‖Zach 10,11.
וְהוּרַדְתָּ *2 perf.* Ez 31,18.
תּוּרָד *2 impf.* Jes 14,15.

מוֹרָד

regio declivis; (opus) pensile.

מעשה מורד ליונתן כָּבוּשׁ, שקוע, להשבעים פתרונו כמעלות ומורדות בדרז״ל, רש״י פי׳ מרודדין כמין טס, ולדהאחרונים מקלעות ציצים ופרחים התלוים ויורדים (גירלאנדען).

1R 7,29.

בְּמוֹרָד Mich 1,4.

בַּמּוֹרָד Jos 7,5.

בְּמוֹרַד *cs.* Jos 10,11 ‖ Jer 48,5.

—v. n. pr.; cf. רָדַד ,רָדָה—

יָרָה I

iacere, fundamentum ponere; spargere; *Hi.* iacere, iaculari; *pt.* iaculator, funditor, sagittarius.

ר״י שטיינבערג מחבר לשרש זה גם מוֹרָה דתהלים ט׳ כ״א (caedes), וכטעם שָׁת קָצִיר לָךְ (הושע ו׳ י״א), וכן גם עֳנִי ישראל מֹרָה מאד דמ״ב י״ד כ״ו, ומֹרַת רוּחַ דבראשית כ״ו ל״ה (consternatio mentis, animi), ופותר מזה מוֹרָה לא־יעלה על־ראשו, שהתער קוצר ומשליך את השער. — הבדלנו בין הפעלים במובן יריה וזריקה והמסתעף מהם ובין הפעלים במובן הוראה ולמוד; ואולי יש אחוה לשניהם, כי המלמד כאלו ירה אבן פנת החכמה בלב תלמידו או כאלו ירה מצבה לציון על דרכו לבל יתעה, או אפשר שענין ההוראה הֻשאל מן יורה ומלקוש, לפי שמורה דעה כאלו מוריד גשמי ברכה להצמיח את הכשרון הנטוע בלב. לבאור וַנִּירָם (במדבר כ״א ל׳) ע׳ הערה אל נִיר, וי״ג וַנַּחֲרֵם או וַנִּירָשֵׁם.

Ex 15,4 ‖ 1S 20,36.37 ‖ Job 38,6.

יָרִיתִי *1 perf.* Gn 31,51.

וְיָרִיתִי Jos 18,6.

הַיֹּרֶה *pt.* Prv 26,18.

הַיּוֹרִים ,הַיֹּרִים *pl.* 1Ch 10,3 ‖ 2Ch 35,23.

יָרֹה *inf. abs.* Ex 19,13.

לִירוֹא *cs.* 2Ch 26,15.

לִירוֹת ,לִירֹת Ps 11,2.64,5.

יְרֵה *imper.* 2R 13,17.

וַנִּירָם (= וַנִּירֵם) *1 impf. pl. suff.* Nu 21,30.

יִיָּרֶה [נוֹרָה] *Ni. 3 impf.* Ex 19,13.

הֹרָנִי [הוֹרָה] (al. הֹרַ) *Hi. 3 perf. suff.* Job 30,19.

מוֹרֶה *pt.* 1S 20,36.

הַמּוֹרִים *pl.* 1S 31,3 ‖ 1Ch 10,3.

הַמּוֹרְאִים (א׳ נעלם) 2S 11,24.

מֵהַמּוֹרִים 1S 31,3.

אוֹרֶה *1 impf.* 1S 20,20.

יוֹרֶה *3 impf.* 2R 19,32 ‖ Jes 37,33 ‖ Hos 6,3.

וְיוֹרֶה Hos 10,12.

וַיּוֹר 2R 13,17.

וַיֹּרֵם *suff.* Ps 64,8.

יֹרוּ *3 impf. pl.* 2S 11,20.

וַיֹּרוּ 2Ch 35,23.

וַיֹּארוּ (א׳ נעלם) 1S 11,24.

יֹרֻהוּ *suff.* Ps 64,5.

יוֹרֶה

pluvia prima (tempestiva).

הגשם יורה כחץ, ומצינו בנוזלים גם פעל זָרַק, וגם ברומית הפעל funditare מורה על הזלה בהתמד, ומורה בקשת נקרא funditor. יוֹרֶה דהושע יתכן להיות גם שֵׁם, כלומר מלקוש ויורה לארץ, והפעל וְיָבוֹא מוסב גם לשניהם.

Dt 11,14 ‖ Hos 6,3.

וְיוֹרֶה K., יוֹרֶה Q. Jer 5,24.

מוֹרֶה

מורה דתהלים ליונתן והשבעים מענין הוראה ולמוד, והראב״ע מביא בשם ר׳ יהודה שהוא שם מקום גִּבְעַת הַמּוֹרֶה בעמק, אך לדעת האחרונים הוראתו גשם.

Joel 2,23 ‖ Ps 84,7.

הַמּוֹרֶה Joel 2,23.

—יוֹרֶא Prv 11,25 v. רָוָה—

יָרָה° II

Hi. monstrare, indicare, mandata dare; docere, instituere.

ויורה צדק לכם דהושע י׳ י״ב יש לפרש מן יורה ומלקוש, כטעם המורה לצדקה דיואל ב׳ כ״ג, וזהו בעבור שאמר זִרְעוּ לצדקה.

הוֹרָהוּ [הוֹרָה] *Hi. 3 perf. suff.* 2R 12,3.

הוֹרֵתַנִי [תָ] *2 perf. suff.* Ps 119,102.

וְהוֹרֵיתִי *1 perf.* Ex 4,15 ‖ 1S 12,23.

הֹרֵתִיךָ *suff.* Prv 4,11.

וְהֹרֵתִיךָ Ex 4,12.

מֹרֶה ,מוֹרֶה *pt.* 2R 17,28 ‖ Jes 9,14 ‖ Ps 84,7 ‖ Prv 6,13 ‖ Job 36,22 ‖ 2Ch 15,3.

וּמוֹרֶה (נס״א) Hab 2,18.

מוֹרַי [מוֹרִים] *pl. suff.* Prv 5,13.

מוֹרֶיךָ Jes 30,20².

לְהוֹרֹת *inf. cs.* Gn 46,28 ‖ Lev 14,57.

וּלְהוֹרֹת Ex 35,34 ‖ Lev 10,11.

לְהוֹרֹתָם *suff.* Ex 24,12.

הוֹרֵנִי ,הֹרֵנִי [הוֹרֵה] *imper. suff.* Ps 27,11. *86,11.* 119,33 ‖ Job 34,32.

הוֹרוּנִי *pl. suff.* Job 6,24.

אוֹרֶה *1 impf.* Job 27,11.

וְאוֹרְךָ *suff.* Ps 32,8.

תּוֹרֵם *2 impf. suff.* 1R 8,36 ‖ 2Ch 6,27.

יוֹרֶה *3 impf.* Jes 28,9 ‖ Hab 2,19 ‖ Ps 25,8.

וְיוֹרֶה Hos 10,12.

וַיֹּרֵנִי *suff.* Prv 4,4.

וְיוֹרֵנוּ ,וְיֹרֵנוּ Jud 13,8 ‖ Jes 2,3 ‖ Mich 4,2.

יוֹרֶנּוּ Jes 28,26 ‖ Ps 25,12.

וַיּוֹרֵהוּ Ex 15,25.

וְיֹרֵם 2R 17,27.

וְתוֹרְךָ ,וְתֹרְךָ *3 f. suff.* Ps 45,5 ‖ Job 12,7.8.

יוֹרוּ *3 pl.* Dt 24,8.33,10 ‖ Ez 44,23 ‖ Mich 3,11.

יוֹרוּךָ *suff.* Dt 17,10.11 ‖ Job 8,10.

תּוֹר] כְּתוֹר

i. q. תּוֹרָה: modus et ratio(?).

רש״י פי׳ תור שורה כבדרז״ל, וגם להרד״ק ענינו תכונה וסדר, ומחברו עם נאוו לחייך בתורים, אמנם בש״ב ז׳ י״ט נאמר תּוֹרַת האדם. השבעים קורין תֹּאַר (ביחזק׳ מ״ג י״א תּוֹרָה נרדף אל צוּרָה ותכונה); הירונימוס מתרגם הָאָדָם כשעצ״פ, ואולי הכונה כאדם במעלתו והשיבותו קודם שחטא, שהיה רודה בכל, או כמו שממנו נשתלשלו הדורות, וזה טעם למרהוק. וע׳ הערה אל תּוֹר.

1Ch 17,17.

תּוֹרָה

institutio, doctrina; lex; mos, consuetudo.

Ez 12,49‖Lev 7,7‖Nu 15,16.29‖Dt 33,4‖Jes 2,3.8,16.42,21.51,4‖Jer 18,18‖Mich 4,2‖Hab 1,4‖Zeph 3,4‖Hag 2,11‖Prv 28,4². 7.9.29,18‖Job 22,22‖Thr 2,9‖2Ch 15,3.19,10.

וְתוֹרָה Ez 7,26‖Mal 2,7‖Ps 78,5. Prv 6,23‖Neh 9,14.

הַתּוֹרָה Lev 7,37.14,54‖Nu 5,30. 19,2.*31,21*.14‖Dt 1,5.4,8.44.17, 11.18.19.27,3.*8*.26.28,58.*29,28*. *31,12.32,46*.61.29,20.*30,10*.31,9. 11.24.26‖Jos 1,7.8.8,34².22,5‖2R 17,13.21,8.22,8.11.23,24‖Jer 2,8‖Zach 7,12‖Neh 8,2.3.9.13. 12,44.13,3‖2Ch 14,3.33,8.34,15. 19.

וְהַתּוֹרָה Ex 24,12‖2R 17,37.

בַּתּוֹרָה Mal 2,8.9‖Neh 8,14.10, 35.*37*‖2Ch 25,4.

וּבַתּוֹרָה 2Ch 31,21.

וְכַתּוֹרָה 2R 17,34‖Esr 10,3.

לְתוֹרָה Jes 8,20.

לַתּוֹרָה Neh 8,7.

תּוֹרַת *cs.* Ex 13,9‖Lev 6,2.7.18. 7,1.11.11,46.12,7.13,59.14,2.32. 57.15,32‖Nu 5,29.6,13.21²‖Jos 8,31.32.23,6.24,26‖2S 7,19‖2R 14,6.23,25‖Jes 1,10.5,24.30,9‖Ez 43,12²‖Hos 4,6‖Am 2,4‖Mal 2,6.3,22‖Ps 19,8.37,31.119,72‖Prv 1,8.*6,20*.13,14‖Esr 7,10‖Neh 8,1.18.9,3.10,29‖1Ch 22,12 (11)‖2Ch 12,1.17,9.34,14.

וְתוֹרַת Jer 8,8‖Prv 31,26.

בְּתוֹרַת 1R 2,3‖2R 10,31‖Ps 1,2. 119,1‖Dan 9,11.13‖Esr 3,2‖Esr 3,2.7,6‖Neh 8,8.10,30‖1Ch 16, 40‖2Ch 23,18.31,3.4.35,26.

כַּתּוֹרַת 2Ch 30,16.

תּוֹרָתִי *suff.* Jes 51,7‖Jer 9,12. 16,11.31,33(32)‖Ez 22,26‖Hos 8,1.12‖Ps 78,1.89,31‖Prv 3,1. 4,2.

וְתוֹרָתִי Jer 6,19‖Prv 7,2.

בְּתוֹרָתִי Ex 16,4‖Jer 26,4.44,10‖2Ch 6,16.

תּוֹרָתְךָ, תּוֹרָתֶךָ Ps 119,34.44.53. 55.61.70.77.92.97.126.136.153. 163.165‖Dan 9,11‖Neh 9,26.29. 34.

וְתוֹרָתְךָ Dt 33,10‖Ps 40,9.119,29. 109.113.142.174.

וּבְתוֹרָתְךָ Q. Jer 32,23.

בְּתוֹרָתֶךָ Ps 119,85.

מִתּוֹרָתֶךָ, מִתּוֹרָתְךָ Ps 119,18. 51.150.

וּמִתּוֹרָתְךָ Ps 94,12.

בְּתוֹרָתוֹ Jes 42,24.

וּבְתוֹרָתוֹ, וּבְתֹרָתוֹ Jes 44,29‖Ps 1,2.78,10.

וּלְתוֹרָתוֹ Jes 42,4.

תּוֹרֹת *pl.* Jes 24,5.

וְתוֹרוֹת Neh 9,13.

הַתּוֹרֹת Ex 18,20.

וְהַתּוֹרֹת Lev 26,46.

תּוֹרֹתַי *suff.* Ez 44,24.

וְתוֹרֹתָי Gn 26,5‖Ex 16,28.

תּוֹרֹתָיו, Q. תּוֹרֹתָו Ex 18,16‖Ez 43,11.44,5.

וְתוֹרֹתָיו Ps 105,45.

בְּתֹרֹתָיו Dan 9,10.

—v. n. pr.—

יָרֵחַ

luna.

שֵׁם הַלְּבָנָה גם בשאר לשונות בני שם; ויש מחברין אותו עם אָרַח.

Jer 31,35(34)‖Hab 3,11‖Ps 8,4 72,5.7.104,19‖Job 25,5.

וְיָרֵחַ Jos 10,12.13‖Jes 13,10‖Ez 32,7‖Joel 2,10.*4,15*‖Ps 121,6. 148,3‖Job 31,26.

הַיָּרֵחַ Dt 4,19‖Jes 60,19‖Ps 136,9.

וְהַיָּרֵחַ Gn 37,9‖Joel 3,4‖Eccl 12,2.

כַּיָּרֵחַ Ps 89,38.

לַיָּרֵחַ Dt 17,3.

וְלַיָּרֵחַ 2R 23,5‖Jes 8,2.

וִירֵחֵךְ *suff.* Jes 60,20.

יֶרַח

mensis; *luna.*

במשקל זה רְבוּ חֹדֶשׁ, ובמליצה ברבים גם לְבָנָה (הדברים ל״ג י״ד, איוב ג׳ ה׳, ז׳ ג׳); ושעם הרבוי להרד״ק בעבור ההתחדשות.

Dt 21,13‖2R 15,13.

בְּיֶרַח 1R 6,37.38.8,2‖Zach 11,8.

יְרָחִים *pl.* Ex 2,2‖Dt 33,14‖Job 3,3.39,2.

יַרְחֵי־ *cs.* Job 7,3.

כְּיַרְחֵי־ Job 29,2.

—v. ch. et n. pr.—

יָרַט

praecipitem esse, conicere; *Vulg.* tradere.

יש מחברין אותו עם רָטַט, ולד״א אח אל יָרַד, בחוק המבטא כבערבית, ובאיוב כטעם יְרַדֵּנִי, ולד״ק יִרְטֵנִי שרשו רָטָה.

Nu 22,32.

יִרְטֵנִי (al. יְ) *3 impf. suff.* Job 16,11.

—מָרַט v. מוֹרָט—

יָרֵךְ

femur; *translate:* scapus; latus.

לרד״ק ע״ש רכות הבשר; ובא בהשאלה כמנהג הלשון בכל אברי האדם.

Nu 5,22‖Jud 15,8‖Jer 31,19(18)‖Ez 21,17.24,4‖Ps 45,4.

הַיָּרֵךְ Gn 32,32.

יְרֵךְ Gn 24,9.32,26.33‖Ex 1,5.40, 22.24‖Lev 1,11‖Nu 3,29.35‖Jud 3,16.21‖1R 16,14.

יְרֵכִי *suff.* Gn 24,2.*47,29*.

יְרֵכֵךְ Nu 5,21.

יְרֵכוֹ Gn 32,26.32. 46,26‖Ex 32, 27‖Jud 8,30‖Cant 3,8.

יְרֵכָהּ Ez 25,31.*37,17*‖Nu 5,27. 8,4.

יְרֵכַיִם *du.* Ex 28,42.

יְרֵכַיִךְ *suff.* Cant 7,2.

[יַרְכָה] וְיַרְכָתוֹ *suff.*

latus, pars postica, postrema; recessus; penetralia; *regio remotissima.*

Gn 49,13.

יונתן והשבעים קורין בהדברים ל״ג כ״ג יְרָשׁ ת׳ יְרֻשָּׁה.

Jer 49,1.

וְיָרַשׁ Nu 27,11‖Jer 49,2.

יָרֵשְׁתָּ [וְיָרַשְׁתָּ 2 *perf.* 1R 21,19.

וְיָרַשְׁתָּ Dt 6,18.12,29.16,20.

וִירִשְׁתָּהּ *suff.* Dt 17,14.*26,1*.30,5.

וִירִשְׁתָּם Dt 19,1.31,3.

יָרְשׁוּ 3 *perf. pl.* Dt 30,5 ‖ Jes 63,18‖Ps 44,4.

וְיָרְשׁוּ Dt 3,20‖Jos 1,15‖Jes 14, 21‖Ez 7,24‖Ob 17.19².

וִירֵשׁוּךְ *suff.* Ez 36,12.

וִירֵשׁוּהָ Jes 34,11.65,10 ‖ Jer 30, 3‖Ps 69,36.

וִירִשְׁתֶּם [וִירִשְׁתֶּם 2 *perf. pl.* Dt 4,1.*8,1.11,8*.22.11,23.31 ‖ Jos 1,15.23,5.

יָרַשְׁנוּ 1 *perf. pl.* Dt 3,12.

וְיָרַשְׁנוּ Nu 13,30.

וִירִשְׁנוּהָ *suff.* Ez 35,10.

יוֹרֵשׁ *pt.* Gn 15,3‖Dt 18,14‖Jud 18,7‖Jes 65,9‖Jer 49,1.

הַיּוֹרֵשׁ, הַיֹּרֵשׁ 2S 14,7 ‖ Mich 1, 15.

יֹרְשִׁים *pl.* Dt 12,2.

לְיוֹרְשִׁים Jer 8,10.

יֹרְשָׁיו *suff.* Jer 49,2.

יֹרֶשֶׁת *f. sg.* Nu 36,8.

הֲלְיָרְשֵׁנוּ *inf. suff. interrog.* Jud 14,15.

לָרֶשֶׁת, לָרֶשֶׁת *cs.* Lev 20,24.25, 46‖Nu 33,43‖Dt 2,31.9,1.4.5.11, 31.12,29 ‖ Jos 1,11.*18,3*.24,4 ‖ Jud 2,6.18,9‖Am 2,10‖Hab 1,6‖ Ps 37,34‖Neh 9,15.23.

לְרִשְׁתְּךָ *suff.* Gn 28,4.

לְרִשְׁתּוֹ Gn 21,16.18.

לְרִשְׁתָּהּ Gn 15,7‖Dt 3,18.4,5.14. *6,1.11,8.11*.26.*31,13.32,47*.5.28. 7,1.*11,10.29.23,21.28,21*.63.*30,16*.9,6.12,1.15,4.*25,19*.19,2.*14.21,1*.30,18 ‖ Jos 1,11.13,1 ‖ Esr 9,11.

רֵשׁ, רַשׁ *imper.* Dt 1,21.2,24. 31‖1R 21,15.

וְיָרְקָה 3 *perf. f.* Dt 25,9.

יָרֹק *inf. abs.* Nu 12,14.

——conf. רוק et רָקַק

יָרוֹק

viriditas, herba viridis.

Job 39,8.

יָרָק

viridis; viride, viror, *olus.*

1R 21,2‖Prv 15,17.

הַיָּרָק Dt 11,10.

יֶרֶק

viror, viride.

Gn 1,30‖Ex 10,15‖Nu 22,4‖Jes 15,6.

כְּיֶרֶק Gn 9,3.

וּכְיֶרֶק Ps 37,2.

וִירַק [וְיֶרֶק (נס״א) *cs.* 2R 19,26 ‖ Jes 37,27.

יֵרָקוֹן

flavedo, marcor (segetis); rubigo; pallor faciei (hominum).

1R 8,37.

וְיֵרָקוֹן 2Ch 6,28.

וּבַיֵּרָקוֹן Dt 28,22‖Am 4,9‖Hag 2,17.

לְיֵרָקוֹן Jer 30,6.

יְרַקְרַק

subviridis, subflavus; fulvum (auri).

לרז״ל הכפל לחזק, ירוק שבירוקות, ולראב״ע להקטין.

Lev 13,49.

בִּירַקְרַק Ps 68,14.

יְרַקְרַקֹּת *pl. f.* Lev 14,37.

——v. n. pr.——

יָרַשׁ

capere, occupare; obtinere; expellere, eicere aliquem e possessione; possidere; hereditatem accipere; *Ni.* ad egestatem redigi; *Hi.* pauperem facere; delere, perdere.

אולי הוא קרוב אל גָּרַשׁ, ויש דוגמתו בערבית בוא״ו ת׳ היו״ד ובתיו רפויה כירת בארמית ובסורית; בנפעל קרובה הוראתו אל רָשַׁשׁ.

בְּיַרְכָתָם K., בְּיַרְכָתַיִם Q. *du.* Ez 46,19.

בְּיַרְכָתַיִם Ex 26,23.*36,28*.

לְיַרְכָתַיִם Ex 26,27.*36,32*.

יַרְכְּתֵי *cs.* Jud 19,18‖2R 19,23‖ Jes 14,15.37,24‖Ez 38,6‖Jon 1, 5‖Ps 48,3.

בְּיַרְכְּתֵי Jud 19,1 ‖ 1S 24,4 ‖ Jes 14,13 ‖ Ez 32,23 ‖ Am 6,10 ‖ Ps 128,3.

וּלְיַרְכְּתֵי Ex 26,22.*36,27*.

מִיַּרְכְּתֵי Jer 6,22. 25,32. 31,8(7). 50,41‖Ex 38,15.39,2.

מִיַּרְכוֹתֵי K., מִיַּרְכְּתֵי Q. 1R 6,16.

——v. chald.——

יָרַע] יָרְעָה (נס״א) 3 *perf. f.*

tremere, pavere, timere.

להמפ׳ האחרונים ענינו רעדה ורטט, ומזה יריעה ע״ש התנועה והתנודה (ע׳ רָעַל), ולהרד״ק מענין תרועה כְּבַיְיעוּ שלפניו; השבעים קורין יָדְעָה!

Jes 15,4.

——cf. רָעַע

יְרִיעָה] הַיְרִיעָה

velum, aulaeum, cortina; *met.* tentorium.

Ex 26,2.*8.36,9.15*.2.8.*36,9.15*.4. *10.36,11.4.36,11.5.36,12*.9.10.*36,17*.12.36,17‖2S 7,2.

בַּיְרִיעָה Ex 26,5.36,12.

כַּיְרִיעָה Ps 104,2.

יְרִיעוֹת, יְרִיעֹת *pl.* Ex 26,1.3.7². *36,14*.8.*36,15*.13.36,8.10.14 ‖ Nu 4,25‖Hab 3,7‖1Ch 17,1.

הַיְרִיעֹת Ex 26,2.*36,9*.3.6.9.*36,16²*. 36,10.13.

וִירִיעוֹת Jes 54,2.

בַּיְרִיעֹת Ex 26,12.

כִּירִיעוֹת Cant 1,5.

יְרִיעוֹתַי, יְרִיעֹתַי [תַ *suff.* Jer 4, 20.10,20.

יְרִיעוֹתֵיהֶם Jer 49,29.

יָרַק

spuere.

אח אל רוק וְרָקַק.

Nu 12,14.

הַיְרֻשָּׁה Jer 32,8.
יְרֻשַּׁת *cs.* Jud 21,17 ‖ Ps 61,6.
מִיְּרֻשָּׁתְךָ *suff.* 2Ch 20,11.
יְרֻשָּׁתוֹ Dt 2,12.
לִירֻשָּׁתוֹ Dt 3,20.
יְרֻשַּׁתְכֶם Jos 1,15.

מוֹרָשׁ] לְמוֹרַשׁ *cs.*

possessio (id quod occupatum est ab aliquo).

לד״ק מורשי לבבי דאיוב שרשו אָרַשׁ (ע״מ מוֹסַר ת׳ מאסר), ארשת שפתים, והטעם משאלות או תקות לבבי; י״ג בעובדיה: את מוֹרִישֵׁיהֶם.

Jes 14,23.

מוֹרָשֵׁי *pl. cs.* Job 17,11.
מוֹרָשֵׁיהֶם *suff.* Ob 17.
מוֹרָשָׁה Ex 6,8 ‖ Dt 33,4 ‖ Ez 36,3.
לְמוֹרָשָׁה Ez 11,15.25,4.10.33,24. 36,2.5.

רֶשֶׁת

rete, opus reticulatum.

אחותי בדעת האחרונים ששרשה יָרַשׁ, ע״ש שאוחזת וללכדת; ואולי יש לַחַברה עם רטט ורתת, ע״ש קלות התנועה והתנודה, כטעם יריעות ורעלות. בתהלים ל״ה ז׳ שעור הכתוב: כי־הנם טמנו־לי רשתם, הנם חפרו שחת לנפשי (ע׳ ט׳ ט״ז ול״א ה׳).

Ex 27,4.*38,4* ‖ Ps 57,7.140,6 ‖ Prv 29,5 ‖ Thr 1,13.

וָרֶשֶׁת Hos 5,1.
הָרֶשֶׁת, הָרָשֶׁת Ex 27,4.5 ‖ Prv 1,17.
בְּרֶשֶׁת Ps 9,16 ‖ Job 18,8.
מֵרֶשֶׁת Ps 25,15.31,5.
רִשְׁתִּי *suff.* Ez 12,13.17,20.32,3 ‖ Hos 7,12.
וְרִשְׁתּוֹ Ps 35,8.
בְּרִשְׁתּוֹ Ps 10,9.
רִשְׁתָּם Ez 19,8 ‖ Ps 35,7.

תִּירוֹשׁ, תִּירֹשׁ

mustum, vinum novum.

כן נקרא היין החדש, ע״מ תִּינוֹק בדרז״ל. בטעם השם רבו הדעות, ולד״ק לפי שיורש ולוקח את הלב ושולל הדעת (הושע ד׳ י״א).

וְהוֹרִישׁ Dt 11,23 ‖ Jos 23,5.
הוֹרִישׁוֹ *suff.* Jos 17,13 ‖ Jud 1,28.32.
הוֹרַשְׁתָּ *2 perf.* Ps 44,3 ‖ 2Ch 20,7.
הוֹרַשְׁתָּנוּ *suff.* 2Ch 20,11.
וְהוֹרַשְׁתָּם Dt 9,3.
הוֹרַשְׁתִּי] וְהוֹרַשְׁתִּים *1 perf. suff.* Jos 14,12.
הוֹרִישׁוּ *3 pl.* Jos 13,13.16,10 ‖ Jud 1,21.
וְהוֹרַשְׁתֶּם *2 pl.* Nu 33,52.53 ‖ Jos 8,7 ‖ Esr 9,12.
מוֹרִישׁ *pt.* Dt 18,12 ‖ 1S 2,7.
מוֹרִישָׁם *suff.* Dt 9,4.5.
וְהוֹרִישׁ, וְהוֹרֵשׁ *inf.* Jos 3,10.17,13 ‖ Jud 1,28.
לְהוֹרִישׁ *cs.* Dt 4,38 ‖ Jos 17,12. 23,13 ‖ Jud 1,19.2,21.
הוֹרִישׁוֹ *suff.* Nu 32,21.
הוֹרִישָׁם Jud 2,23.
לְהוֹרִישָׁם Dt 7,17 ‖ Jos 15,63.
אוֹרִישׁ *1 impf.* Ex 34,24.
וְאוֹרִשֶׁנּוּ *suff.* Nu 14,12.
אוֹרִישֵׁם Jos 13,6.
תּוֹרִישׁ *2 impf.* Jos 17,18.
וְתוֹרִישֵׁנִי *suff.* Job 13,26.
יוֹרִישׁ *3 impf.* Jos 3,10.
וַיּוֹרֶשׁ, וַיֹּרֶשׁ Nu 21,32.32,39 ‖ Jos 15,14.23,9 ‖ Jud 1,19.20.
יוֹרִישְׁךָ *suff.* Jud 11,24.
יוֹרִשֶׁנּוּ Job 20,15.
יוֹרִשֶׁנָּה Nu 14,24 ‖ Zach 9,4.
וַיֹּרִשֵׁם Jos 13,12.
תּוֹרִישׁ] תּוֹרִישֵׁמוֹ *3 f. suff.* Ex 15,9.
תּוֹרִישׁוּ *2 pl.* Nu 33,55.

יְרֵשָׁה

possessio; hereditas.

Nu 24,18².

יְרֻשָּׁה

י״ג בשופטים כ״א י״ז יוֹשַׁת פליטה, ובתהלים נתת אֲרֶשֶׁת, כלומר אֲרֶשֶׁת שפתים (ע׳ כ״א ג׳).

Dt 2,5.9².19² ‖ Jos 12,6.7.

יְרָשָׁה Dt 33,23.
וּרְשׁוּ *pl.* Dt 1,8.5,23.
אִירַשׁ] אִירָשֶׁנָּה *1 impf. suff.* Gn 15,8.
תִּירַשׁ *2 impf.* Jud 11,24.
תִּירָשֶׁנּוּ *suff.* Jud 11,23.
יִירַשׁ, יִירָשׁ *3 impf.* Gn 21,10 ‖ Jes 54,3 ‖ Ps 25,13.
וְיִרַשׁ, וְיִירַשׁ Gn 22,17.24,60 ‖ Jes 57,13.
וַיִּירַשׁ Nu 21,24 ‖ Jud 11,21 ‖ Ez 33,24.
יִירָשְׁךָ, יִירָשֶׁךָ *suff.* Gn 15,4².
יִירָשֵׁם *suff.* Hos 9,6.
תִּירַשׁ *3 f.* Prv 30,23.
נִירַשׁ] נִירָשׁ *1 pl.* Jud 11,24.
נִירְשָׁה Ps 83,13.
תִּירְשׁוּ, תִּירָשׁוּ *2 pl.* Lev 20,24 ‖ Ez 33,25.26 ‖ 1Ch 28,8.
תִּירָשׁוּן Dt 5,30(33).
וַתִּירְשׁוּ Jos 24,8.
יָרְשׁוּ, יִירְשׁוּ, יִירָשׁוּ *3 pl.* Nu 36,8 ‖ Jes 60,21.61,7 ‖ Am 9,12 ‖ Ob 20 ‖ Ps 37,9.11.22.29.105,44.
וְיִירְשׁוּ Dt 10,11.
וַיִּרְשׁוּ, וַיִּירְשׁוּ Nu 21,35 ‖ Dt 4,47 ‖ Jos 12,1.19,47 ‖ Jud 3,13.11,22 ‖ 2R 17,24 ‖ Jer 32,23 ‖ Neh 9,22.24.25.
יִירָשׁוּהָ *suff.* Dt 1,39 ‖ Jes 34,17.
וַיִּרָשׁוּהָ Jos 21,41(43).
יִירָשׁוּם Dt 2,12.
וַיִּירָשֻׁם Dt 2,21.*22*.
נוֹרַשׁ] אִוָּרֵשׁ *Ni. 1 impf.* Prv 30,9.
תִּוָּרֵשׁ *2 impf.* Gn 45,11 ‖ Prv 20,13.
יִוָּרֵשׁ *3 impf.* Prv 23,21.
יָרַשׁ] יְיָרֵשׁ *Pi. 3 impf.* Dt 28,42.
וַיִּירַשׁ K. (וַיּוֹרֶשׁ Q.) Nu 21,32.
הוֹרִישׁ, הוֹרִשׁ *Hi. 3 perf.* Jud 1,27.29.30.31.33.11,23.24 ‖ 1R 14,24.*21,26* ‖ 2R 16,3.17,8.*21,2* ‖ 2Ch 28,3.33,2.

Nu 18,12 || Dt 28,51 || Jes 24,7 || Jer 31,12(11) || Joel 1,10.2,24 || Neh 10,38||2Ch 31,5.

וְתִירוֹשׁ, וְתִירֹשׁ Gn 27,28.37||Dt 33,28||2R 18,32||Jes 36,17 || Hos 4,11.7,14.9,2 || Mich 6,15 || Zach 9,17||Prv 3,10||2Ch 32,28.

הַתִּירוֹשׁ Jes 65,8||Hos 2,24||Hag 1,11||Neh 5,11.10,40.13,5.

וְהַתִּירוֹשׁ Hos 2,10 || Joel 2,19 || Neh 13,12.

תִּירוֹשִׁי *suff.* Jud 9,13.

וְתִירוֹשִׁי Hos 2,11.

תִּירֹשְׁךָ Dt 14,23.18,4.

וְתִירֹשְׁךָ Dt 7,13.*12,17*.11,14.

תִּירוֹשֵׁךְ Jes 62,8.

וְתִירוֹשָׁם Ps 4,8.

v. ch. **ירת** et n. pr. **מוֹרֶשֶׁת, יְרוּשׁ'**

יֶשׁ־ , יֵשׁ־ , יֵשׁ

extare, praesto esse, adesse, existere, esse; *cum* ל: habere.

לפי הנראה תמונתו הקדמוניה היתה איש כבערבית ובארמית (אית), ונשמטה הא', ונשאר זכרה ש"ב י"ד י"ט ומיכה ו' י'. י"ג במשלי י"ג כ"ג וְיֵשׁ נספה, ובי"ח כ"ד קורא הסורי יֵשׁ רעים להתרועע; בעזרא י' ב' יש לגרוס הֲיֵשׁ מקוה, בהמשך הה"א ממלה שלפניה; וְיֵשׁ מֵהֶם נשים בפסוק מ"ד אולי הכונה שכבר היו יש מהן נשואות לערלים תחלה ולא היו בתולות, או יש לגרוס וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נשים, והוא כפל לשון.

Gn 18,24. 23,8.28,16.31,29.33,9. 11.39,4.8.5^{2}.42,1.*2*.44,20.26 || Nu 22,29 || Dt 29,17^{2} || Jud 18,14.19, 19^{2} || 1S 9,12.17,46.20,8.21,4.5.9|| 2S 9,1.14,32.19,29 || 1R 17,12.18, 10 || 2R 2,16.3,12.4,2.5,8.9,15.10, 15.23||Jes 43,8||Jer 5,1.27,18.31, 6(5).16(15).37,17.41,8 || Mich 2, 1 || Jon 4,11 || Ps 7,4.58,12.135, 17||Prv 8,21.11,24.12,18.13,7.14, 12.*16,25*.19,18.20,15.23,18 || Job 6,6.9,33.11,18.14,7.16,4.28,1.33, 23.32||Ruth 1,12.3,12||Thr 1,12. 3,29 || Eccl 1,10.2,21.4,8.9.5,12.6, 1.11.7,15.8,6.14^{2}.9,4.10,5||Esr 10, 2|| 1Ch 29,3 || 2Ch 15,7.16,9.25,8.

אִשׁ (= **יֵשׁ**) 2S 14,19.

הֲיֶשׁ־, הֲיֵשׁ *interrog.* Gn 34,23. 43,7.44,19 || Ex 17,7 || Nu 13,20|| Jud 4,20 || 1S 9,11 || 2R 4,13.10, 15||Jes 44,8||Jer 14,22.23,26.37, 17||Ps 14,2.*53,3*||Job 5,1.6,30.25, 3.38,28.

הַאִשׁ (= **הֲיֵשׁ**) Mich 6,10.

וְיֶשׁ־, וְיֵשׁ־, וְיֵשׁ Gn 47,6 || Nu 9, 20.*21*||Jud 6,13 || Jer 31,17(16)|| Mal 1,14||Ps 73,11||Prv 3,28.13, 23.18,24.24,14 || Eccl 7,15.8,14 || Esr 10,44||Neh 5,2.*3.4*.5.

וָיֵשׁ 2R 10,15.

שֶׁיֵּשׁ Eccl 2,13.

יֶשְׁךָ *suff.* Gn 24,42.43,4 || Jud 6, 36.

יֶשְׁכֶם Gn 24,49.

הֲיִשְׁכֶם *interrog.* Dt 29,4.

יֶשְׁנוֹ Dt 29,14 || 1S 14,39.23,23 || Esth 3,8.

תּוּשִׁיָּה, תֻּשִׁיָּה

auxilium, salus; consilium; sapientia.

הבריו יעידו עליו ששרשו ישה, ואמר הרד"ק שנקראת כן החכמה בעבור שהיא הישות האמתית בעולם השפל שהכל כלה ונפסד (ואולי כמליצת הז"ל דעה קנית מה חסרת); תושיה דאיוב ל' כ"ב (קו"כ) יש מפרשים מענין שואה ומשואה.

Jes 28,29 || Prv 2,7.3,21.18,1 || Job 5,12.30,22.

וְתוּשִׁיָּה, וְתֻשִׁיָּה Mich 6,9 || Prv 8,14||Job 6,13.12,16.26,3.

לְתוּשִׁיָּה Job 11,6.

יָשַׁב , יָשֵׁב

sedere, considere; collocari, stare; manere, permanere, durare; *expectare* (לְ); habitare; *poët.* habitari, habitabilem esse.

יש דוגמתו בשאר לשונות בני שם, ובקְבם בתי"ו ת' שי"ן, כבארמית; בקשור לְ יורה גם המתנה ויחול (ירמיה ג' ב' והושע ג' ג'), והבנינים יתחלפו לפעמים עם פעל שוב (ש"ב ט"ו ח', ירמיה מ"ב י', קו"כ יחזקאל ל"ה ט' ותהלים כ"ג ו'); ע"ד הנקוד של יוֹשַׁבְתִּי ע' מבוא לנקוד האשורי צד ק"ג; בְּשִׁיבָתוֹ דש"ב י"ט ל"ג בספרים מדויקים חסר יו"ד, ובאורו בְּשִׁבְתּוֹ (וכן נמצא בדפוס שונצינו) או בִּישִׁיבָתוֹ כבלשון הכמים, וכן ת"י והשבעים; וי"ג בְּשֵׁיבָתוֹ, שכן קראו השבעים בפסוק שלאחריו שֵׁיבָתְךָ ת' אִתָּךְ, או בשִׁיבָתוֹ מִמַּחֲנַיִם, וכטעם שִׁיבַת ציון; בש"ב כ"ג ז' אולי יש לגרוס בְּשַׁלְהֶבֶת ת' בַּשָּׁבֶת, והוא כפל של וּבָאֵשׁ, ובפסוק ח' יֹשֵׁב בַּשֶּׁבֶת תַּחְכְּמֹנִי = יָשָׁבְעָם בֶּן־חַכְמוֹנִי כבדה"י, (ומדברי רז"ל במ"ר ותנחומא נראה שקראו יוֹאָב ת' יֹשֵׁב), וכן קורין השבעים במ"א י"ב ב' וַיֵּשֶׁב ירבעם ממצרים כבדה"י; באחת מנוסחאות השבעים יש במ"ב י"ז כ"ז וְיֵלֵךְ וְיֵשֵׁב, לפי שבכהן אחד הכתוב מדבר, ואולי יש לגרוס וַיֵּלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ, ומוסב על הכהנים שכבר גלו, או וּלְכוּ וּשְׁבוּ; בישעיה ל' ז' אולי יש לגרוס רהב הַמַּשְׁבִּת = הַמַּשְׁבִּית (ורא"ק גורס הָם ת' הֵם); השבעים קורין במ"ב י"א: הצרים וְיֹשְׁבֵי קדר; לָשֶׁבֶת בָּיִת (מ"ד י"ג) מקרא קצר, והכונה לְשִׁבְתּוֹ של האליל יעשה בית, והולך ומפרש מעשה הבנין; להרד"ק שְׁבִי ירושלם (נ"ב י"ב) מענין שבי ומלקוח; י"ג ביחזקאל כ"ו י"ז: עֵת נִשְׁבַּתְּ מִיַּמִּים; ר' יוסף הלוי גורס בכ"ז ח' הַשְׁבֵי צידון; בל"ה י' יש לגרוס תְּוָשֵׁבְנָה בהפך אתנן של הקרי; בזכריה י' ו' וַהֲשִׁיבוֹתִים, וכן משמע מת"י (ואכניש גלותהון); במלאכי ד' ג' קורין הע' וְיָשַׁב מצרף; בתהלים ק"מ י"ד יְשַׁבְּחוּ ישרים או יִשְׂבְּעוּ; השבעים קורין ברות ב' ז': ולא שָׁבְתָה בַשָּׂדֶה מעט; בעזרא י' ט"ז וַיָּשְׁבוּ ת' וַיֵּשְׁבוּ, ובדה"ב י"ח כ"ה יש לגרוס והשִׁיבֻהוּ, לפי שלא היה לפני זה בכלא.

Gn 13,12^{2}.19,29 || Jud 5,17 || 1S 27,7.11||2S 7,1 || 1R 1,46.2,12.11, 16||2R 13,13||Jer 2,6.49,1 || Ps 1, 1.29,10.47,9||1Ch 5,9.17,1.

וְיָשַׁב Lev 14,8 || Nu 32,17.35,25|| Jos 20,4.6||1S 1,22||1R 1,35||Jes 16,5.32,18 || Jer 27,11 || Zach 6, 13.9,6||Mal 3,3.

יָשְׁבָה *3 perf. f.* Thr 1,1.3.

וְיָשְׁבָה Dt 21,13 || Jer 17,25 || Zach 12,6.14,10.11||Prv 9,14.

יָשַׁבְתָּ *2 perf.* Jud 5,16||Ps 9,5.

וְיָשַׁבְתָּ, וְיָשַׁבְתָּ Gn 27,44.45,10|| Dt 8,12.12,29.19,1.26,1 || 1S 19,2. 20,19||1R 2,36.17,9.

וְיָשַׁבְתָּה (נס"א) Dt 17,14.

יָשַׁבְתְּ *2 perf. f.* Jer 3,2.

וְיָשַׁבְתְּ Ez 23,41.

יָשַׁבְתִּי *1 perf.* 2S 7,6 || Jer 15, 17^{2}||Ez 28,2||Ps 26,4||Neh 1,4|| 1Ch 17,5.

וְיָשַׁבְתִּי Cant 2,3.

וְשַׁבְתִּי (= וְיָשַׁבְתִּי) Ps 23,6.

יָשְׁבוּ, יָשֵׁבוּ 3 *pl.* Ex 12,40 ‖ Dt 2,10.12.20 ‖ Jos 24,2 ‖ Jud 3,5 ‖ 1S 25,13 ‖ Jer 51,30 ‖ Ez 31,17. 36,35. 37,25 ‖ Ps 68,11. 119,23. 122,5 ‖ Job 24,13 ‖ Esth 3,15 ‖ Neh 11,3^{2}.4.25.13,16 ‖ 1Ch 2,55. 4,23.5,11.23.7,29. 8,28.*9,34*.29.*9,35*.32.*9,38*.9,3.

וְיָשְׁבוּ, וְיָשֵׁבוּ Jes 65,21 ‖ Jer 23,8.31,24(23).50,39 ‖ Ez 28,25.36^{2}.34,25.28.37,25^{2}.38,8 ‖ Am 9,14 ‖ Mich 4,4.5,3 ‖ Zach 14,11 ‖ Ps 69,36.

יְשַׁבְתֶּם 2 *pl.* Lev 18,3 ‖ Dt 1,46.

וִישַׁבְתֶּם Lev 25,18.19.26,5 ‖ Nu 33,53 ‖ Dt 11,31.12,10^{2} ‖ Ez 36,28.

יָשַׁבְנוּ 1 *pl.* Dt 29,15 ‖ 2R 7,4 ‖ Ps 137,1.

וְיָשַׁבְנוּ Gn 34,16.

יוֹשֵׁב, יֹשֵׁב *pt.* Gn 4,20.13,7.14,12.18,1.19,1.23,10.24,3.37. 62. 25,27.50,11 ‖ Ex 18,14 ‖ Nu 13,19^{2}.29^{3}.14,14.25.21,1.34.22,5.33,40 ‖ Dt 1,4.3,2.4,46 ‖ Jos 9,7.24,18 ‖ Jud 1,9.17.21.27.3,3. 20. 4,2.10,1.11,21.16,9.12 ‖ 1S 1,9.4,4.13.14,2.19,9.22,6.26.3 ‖ 2S 5,6.6,2.7,2^{2}.9,13.11,1.16,3.18,24.19,9.23,8 ‖ 1R 1,48. 3,6. 8,25. 13,11.14.25. 17,19. 22,19 ‖ 2R 1,9.2,18.6,32.19,15 ‖ Jes 5,3.9. 6,1.5.11. 10,24. 20,6. 24,17.26,21.37,16 ‖ Jer 2,15.4,7.29.9,10.22,30.26,9.29,32.33,10. 17. 34,22.36,22. 30. 38,7. 40,10. 44,2. 22. 46,19.47,2.48,9.43.49,31. 50,3. 51,29.37.62 ‖ Ez 2,6.7,7.8,1.12,2 ‖ Hos 4,3 ‖ Am 1,5.8.8,8 ‖ Zeph 2,5.3,6 ‖ Zach 7,7.12,7.8.10 ‖ Ps 2,4.9,12.17,12.22.4.69,26.80,2.91,1.99,1 ‖ Prv 3,29.20,8 ‖ Job 2,8 ‖ Esth 2,19.21.5,1.13 ‖ Esr 9,4 ‖ 1Ch 5,8.13,6.17,1.20,1 ‖ 2Ch 6,16.18,18.

וְיוֹשֵׁב, וְיֹשֵׁב Jes 9,8 ‖ Ps 55,20.

הַיּוֹשֵׁב, הַיֹּשֵׁב Gn 14,7 ‖ Ex 11,5.12,29 ‖ Nu 13,18.28.14,45 ‖ Dt 1,44.11,30 ‖ Jos 12,2.4.16,10.17,16.24,8 ‖ Jud 1,10.29 ‖ 1S 30,24 ‖ 1R 9,16.15,18 ‖ Jes 33,24.40,22 ‖ Jer 21,9.*38,2*.22,2. 29,16^{2} ‖ Esth 6,10 ‖ 1Ch 9,16.16,2.

יֹשְׁבִי K., (וְשַׁבִי Q.) Jer 48,18.

הַיֹּשְׁבִי Ps 123,1.

וְהַיֹּשֵׁב Lev 15,6.

בְּיֹשֵׁב Gn 34,30.

לְיוֹשֵׁב Ex 34,12.*15* ‖ Jes 8,14.22,21.

לַיּוֹשֵׁב Jes 28,6.

מִיּוֹשֵׁב Jes 49,19.

יוֹשְׁבִים, יֹשְׁבִים *pl.* Nu 33,55.*35,34* ‖ Jos 9,16.22.22,23.24,15 ‖ Jud 6,10 ‖ 1S 13,16.24,4 ‖ 2S 11,11 ‖ 1R 13,20.22,10 ‖ 2R 4,38.6,1.32.7,3.9,5.17,29 ‖ Jes 10,13 ‖ Jer 8,14.17,25.22,4.36,12 ‖ Ez 3,15.8,1.36,17.38,11 ‖ Neh 3,26.11,21 ‖ 2Ch 18,9.

וְיֹשְׁבִים 2Ch 18,9.32,10.

הַיּוֹשְׁבִים, הַיֹּשְׁבִים Lev 26,32 ‖ Dt 2,4.*8.29*.22.23.29 ‖ 1R 12,17.21,8.11 ‖ 2R 18,27 ‖ Jes 36,12.65,4 ‖ Jer 9,25.13,13.32,12.44,1.*26*.1.13.15 ‖ Ez 3,15.12,19 ‖ Am 3,12 ‖ Zach 3,8 ‖ Ruth 4,4 ‖ Esth 1,14.9,19 ‖ Neh 4,6.11,6 ‖ 1Ch 4,40 ‖ 2Ch 10,17.19,10.26,7.31,6.

וְהַיּוֹשְׁבִים, וְהַיֹּשְׁבִים Jer 24,8 ‖ 1Ch 9,2 ‖ 2Ch 30,25.

לַיֹּשְׁבִים Jes 23,18.

יוֹשְׁבֵי, יֹשְׁבֵי *cs.* Gn 19,25.36,20 ‖ Ex 15,14.15.23,31 ‖ Nu 32,17.33,52.55 ‖ Dt 13,14.16 ‖ Jos 2,9.*24*.7,9.8,24.26. 9,11.24. 10,1.6.11,19.13,6.21.15,15.63.17,7.11 ‖ Jud 1,11.19.27^{3}.30. 31.32.33^{3}.5,10.10,18.*11,8*.21,10 ‖ 1S 6,21.23,5.31,11 ‖ 2R 23,2 ‖ Jes 9,1.10,31.18,3.21,14. 23,2.6. 24,6^{2}. 26,5.9.18.38,11.42,7.11 ‖ Jer 1,14.*25,29*.6,12.8,1.10,18.11,2. 12,4. 13,13^{2}.17,20.18,11.20,6.21,6.25,2.*35,17*.30.36,31.42,18.48,18.28.49,8.20.30.50,21.35.51,1.12.24.35 ‖ Ez 11,15.15,6.27,8.35.29,6.32,15.33,24.38,11.12.39,9 ‖ Hos 4,1.14,8 ‖ Joel 1,2.14.2,1 ‖ Am 9,5 ‖ Nah 1,5 ‖ Hab 2,8.*17* ‖ Zeph 1,4.11.18.2,5 ‖ Zach 8,21.11,6.12,5 ‖ Ps 33,8.14.49,2.65,9.69,13.83,8. 84,5.107,10.34 ‖ Thr 4,12 ‖ Esr 4,6 ‖ Neh 7,3.9,24 ‖ 1Ch 2,55.8,13.11,4.5.22,18(17) ‖ 2Ch 15,5. 20,7.23. 21,11. 13. 22,1.32,22.34,32.

וְיוֹשְׁבֵי, וְיֹשְׁבֵי Jos 9,3.17,11^{3} ‖ Jud 1,33 ‖ Jer 4,4.*17,25*.8,16. 11,12.9,3.32,32.46,8. 47,2 ‖ Zach 8,20 ‖ Ps 24,1.*98,7* ‖ Neh 3,13 ‖ 1Ch 4,23 ‖ 2Ch 20,15.18.20.32,26.33.33,9.34,30.35,18.

בְּיוֹשְׁבֵי 2Ch 20,13.

וּבְיֹשְׁבֵי Jer 11,9 ‖ Ez 39,6.

לְיוֹשְׁבֵי, לְיֹשְׁבֵי Jud 2,2 ‖ Jer 50,34 ‖ Ez 12,19 ‖ 1Ch 8,6.13 ‖ 2Ch 31,4.

וּלְיֹשְׁבֵי Jer 35,13 ‖ Zach 13,1 ‖ Dan 9,7.

מִיּוֹשְׁבֵי, מִיֹּשְׁבֵי Jud 20,15.21,9.12.

יוֹשְׁבָיו, יֹשְׁבָיו *suff.* 2R 22,16.19 ‖ 2Ch 34,24.27.*28*.

וּלְיוֹשְׁבָיו Jer 19,12.

יוֹשְׁבֶיהָ, יֹשְׁבֶיהָ Lev 18,25. 25,10 ‖ Nu 13,32 ‖ Jud 5,23 ‖ Jes 24,1.5 ‖ Jer 25,9.26,15 ‖ Ez 26,17 ‖ Mich 7,13 ‖ Ps 75,4.

וְיֹשְׁבֶיהָ Jes 40,22.51,6 ‖ Jer 23,14 ‖ Ez 26,17 ‖ Mich 6,12.16.

וְיֹשְׁבֵיהֶם Jes 42,10.

וְיֹשְׁבֵיהֶן 2R 19,26 ‖ Jes 37,27.

הַיֹּשְׁבָה *pt. f. sg.* Nah 3,8.

יוֹשֶׁבֶת, יֹשֶׁבֶת, יֹשֶׁ׳, יוֹשֶׁ׳ Lev 15,23 ‖ Jos 2,15 ‖ Jud 4,5.13,9.18,7 ‖ 2R 4,13.22,14 ‖ Jes 12,6 ‖ Jer 21,13.46,19.48,18.19.51,35 ‖ Mich 1,11^{2}.12.13.15 ‖ Zach 1,11.2,11.5,7.7,7 ‖ Neh 2,6 ‖ 2Ch 34,22.

יוֹשַׁבְתִּי K., יוֹשֶׁבֶת Q. Jer 10,17.

יֹשַׁבְתִּי, יוֹשַׁבְתִּי (יתיר י׳) Jer 22,23 ‖ Thr 4,21.

הַיּוֹשֶׁבֶת, הַיֹּשֶׁבֶת Jes 47,8 ‖ Ez 16,46^{2} ‖ Zeph 2,15 ‖ Cant 8,13.

הַיְשֶׁבְתִי (יתיר י׳) Ez 27,2.

יְשִׁבֹת, יְשְׁבוֹת *pl.* 1S 27,8 ‖ 1R 3,17‖Ez 8,14‖Cant 5,12.

יָשֹׁב *inf. abs.* 1S 20,5.

שׁוֹב Jer 42,10.

שֶׁבֶת, שֶׁבֶת *cs.* Dt 1,6‖1S 7,2 ‖ Jes 30,7‖ Am 6,3 ‖ Ps 127,2.133,1‖Prv 21,19.25,24.

הַשֶּׁבֶת (*nom.*) 1R 10,19‖2Ch 9,18.

בְּשֶׁבֶת Jud 11,36‖Ez 38,14.

בַּשֶּׁבֶת, בַּשֶּׁבֶת (*nom.*) 2S 23,7.8.

כְּשֶׁבֶת Esth 1,2.

לְשֶׁבֶת Gn 16,3‖Nu 21,15.

לָשֶׁבֶת, לָשֶׁבֶת Gn 13,6². 19,30. 34,22 ‖ Ex 2,21 ‖ Lev 20,22 ‖ Nu 35,2.3.32‖Dt 13,13.30,20‖Jos 14,4.17,12.21,2 ‖ Jud 1,27.35.17,11.18,1‖2R 6,2‖ Jes 40,22.44,13.45,18.47,14.58,12‖ Jer 16,8.43,4.44,14.49,8.30 ‖ Hag 1,4 ‖ Ps 101,6.113,5 ‖ Prv 21,9 ‖ Neh 11,1.2 ‖ 1Ch 17,4.28,5‖2Ch 2,2.

מִשֶּׁבֶת Gn 36,7‖Jud 9,41.

שִׁבְתִּי *suff.* Ps 27,4.139,2.

בְּשִׁבְתִּי 2S 15,8.

לְשִׁבְתִּי 2S 7,5.

בְּשִׁבְתֵּנוּ Ex 16,3.

לְשִׁבְתֵּנוּ Jer 35,9.

שִׁבְתֶּךָ, שִׁבְתְּךָ 1R 8,30. 39.*43*.49‖Jer 9,5‖2Ch 6,21.30.33.39.

וְשִׁבְתְּךָ 2R 19,27‖Jes 37,28.

בְּשִׁבְתְּךָ Dt 6,7.*11,19*.23,14.

לְשִׁבְתְּךָ Ex 15,17‖1R 8,13 ‖ 2Ch 6,2.

בְּשִׁבְתְּכֶם Lev 26,35.

שִׁבְתּוֹ Ob 3‖Ps 33,14.

בְּשִׁבְתּוֹ Prv 31,23.

בְּשָׁבְתּוֹ (= בְּשִׁבְתּוֹ) 2S 19,33.

כְּשִׁבְתּוֹ Dt 17,18‖1R 16,11.

לְשִׁבְתּוֹ Ps 68,17.

שִׁבְתָּהּ Ruth 2,7.

שִׁבְתָּם 2R 17,25‖Thr 3,63.

בְּשִׁבְתָּם Ez 39,26.

שֵׁב־, שֵׁב *imper.* Gn 20,15 ‖ 2S 11,12‖2R 2,2.*4.6* ‖ Jer 36,15 ‖ Ps 110,1.

וְשֵׁב, וְשֶׁב־ Gn 35,1 ‖ 2S 15,19 ‖ 2R 14,10‖Jer 40,5.

שְׁבָה Gn 27,19.29,19‖Jud 17,10‖ 1S 22,23‖Ruth 4,1‖2Ch 25,19.

שֵׁבוּ, שְׁבוּ *pl.* Gn 22,5.34,10‖Ex 16,29.24,14‖Nu 22,19 ‖ 2S 10,5 ‖ 2R 25,24‖Jer 13,18.40,9 ‖ Ruth 4,2‖1Ch 19,5.

וְשֵׁבוּ, וּשְׁבוּ Jer 25,5.29,5.*28*.35, 15.40,10.

שְׁבִי *f. sg.* Gn 28,11 ‖ 1S 1,23 ‖ Jes 47,1.5.52,2‖Ruth 3,18.

וּשְׁבִי Jes 47,1.

אֵשֵׁב *1 impf.* Jud 6,18‖1S 20,5‖ 2S 16,18 ‖ Jes 47,8 ‖ Joel 4,12 ‖ Mich 7,8‖Ps 26,5.132,14.

וְאֵשֵׁב Jes 14,13‖Job 29,25.

וָאֵשֵׁב Dt 9,9 ‖ 1R 8,20 ‖ Ez 3,15²‖2Ch 6,10.

וְאֵשְׁבָה, וָאֵשְׁבָה 1S 27,5 ‖ Jes 49,20.

וָאֵשְׁבָה Esr 9,3.

תֵּשֵׁב *2 impf.* Dt 28,30 ‖ 1S 22,5 ‖ Ps 50,20.102,13 ‖ Prv 23,1 ‖ Thr 5,19.

תֵּשְׁבִי, תֵּשְׁבִי *f.* Ez 26,20 ‖ Hos 3,3.

יֵשֵׁב, יֵשֵׁב *3 impf.* Gn 44,33 ‖ Lev 13,46.15,4.6 ‖ Nu 35,28 ‖ Dt 23,17 ‖ 1S 5,7.27,5 ‖ 1R 1,13.*17*.*24*.30.20.*27*.7,8.8,27 ‖ Jes 30,19.65,22 ‖ Jer 30,18.49,18.*33.50,40*.51,43‖ Ez 44,3 ‖ Ps 9,8.10,8.61,8.101,7.125,1‖Job 22,8‖Thr 3,28‖ 2Ch 6,18.

וַיֵּשֶׁב, וַיֵּשֶׁב (Ruth 4,1) Gn 4,16.13,18.19,30².20,1. 21,20.21.22,19.25,11.26,6.17.29,14.36,8. 37,1.47,27.48,2.50,22 ‖ Ex 2,15.17,12.18,13.32,6 ‖ Nu 20,1.21,25.31.25,1.32,40 ‖ Jos 13,13. 15,63. 16,10.19,50‖Jud 1,16.21.29.30.32.33.6,11.8,29.9,21.41.11,3.17.15,8.19,4.15‖1S 20,24.25².23,14².18.25.24,1.27,3.28,23‖2S 1,1.5,9.6,11.7,18.11,12.14,28.19,9‖ 1R 2,19.38.5,5.12,2.25.15,21.17,5.19,4‖ 2R 4,20.11,19.15,5.17,28. 19,36 ‖ Jes 37,37 ‖ Jer 37,16.21. *38,13.28*.39,14.40,6 ‖ Jon 3,6. 4,5² ‖ Ps 29,10 ‖ Ruth 4,1²‖1Ch 11,7.13,14.17,16.29,23‖2Ch 11,5.19,4.26,21.

תֵּשֵׁב *3 impf.* Gn 24,55 ‖ Lev 12,4.5.15,20.22.26 ‖ Jes 3,26.13,20.32,16.42,11 ‖ Jer 17,6. 50,13.39‖Ez 29,11‖Joel 4,20‖ Zach 2,8.9,5‖2Ch 8,11.

וַתֵּשֶׁב Gn 21,16². 31,34. 38,11.14.49,24‖Jos 6,25 ‖ 1S 1,23 ‖ 2S 13,20‖1R 2,19‖Ruth 2,14.23.

נֵשֵׁב *1 impf. pl.* Jer 42,13.14.

וַנֵּשֶׁב Nu 20,15‖Dt 3,29‖Jos 7,7‖ Jer 35,10.11‖Esr 8,32.

תֵּשְׁבוּ, תֵּשֵׁבוּ *2 pl.* Gn 34,10.46,34‖Lev 8,35.23,42‖Nu 32,6 ‖ Jer 35,7.42,10‖Am 5,11.

וַתֵּשְׁבוּ Dt 1,46 ‖ Jos 24,7.13 ‖ 1S 12,11.

יֵשְׁבוּ, יֵשֵׁבוּ *3 pl.* Gn 47,4.6‖Ex 23,33‖Lev 23,42 ‖ Dt 3,19.25,5 ‖ Jos 1,14‖2R 10,30.15,12‖Jer 50,39 ‖ Ez 26,16.31,6 ‖ Hos 3,4.9,3 ‖ Zeph 1,13‖ Zach 8,4‖ Ps 132,12.140,14‖ Job 15,28.38,40 ‖ Thr 2,10‖Eccl 10,6‖Neh 8,14.

וְיֵשְׁבוּ Gn 34,21.23‖2R 17,27‖Ez 33,31.

וַיֵּשְׁבוּ, וַיֵּשֵׁבוּ (Ruth 4,2) Gn 11,2.31.37,25.43,33‖ Nu 22,8 ‖ Dt 2,12.21.*22*. 23 ‖ Jos 2,22. 5,8. 8,9.19,47.21,41 ‖ Jud 18,28. 19,6.20,26.47. 21,2.23 ‖ 1S 19,18. 22,4.31,7‖2S 2,3.13. 15,29 ‖ 1R 11,24.21,13.22,1‖2R 13,5.16,6.17,24 ‖ Jer 26,10.39,3.41,17 ‖ Ez 14,1.20,1 ‖ Job 2,13‖Ruth 1,4.4,2‖Esr 2,70.10,9.16‖Neh 7,73.8,17.11,1‖1Ch 4,28.41.43.5,10.16.22.10,7 ‖ 2Ch 20,8.28,18.

תֵּישַׁבְנָה K. (cf. שׁוּב) *3 pl. f.* Ez 35,9.

נוֹשֵׁב] **נוֹשָׁבָה** *Ni. 3 perf. f.* Jer 6,8.22,6.

כְּתוֹשָׁב Lev 25,40.
וְלַתּוֹשָׁב Nu 35,15.
תּוֹשַׁב *cs.* Lev 22,10.
וּלְתוֹשָׁבְךָ *suff.* Lev 25,6.
וְתוֹשָׁבִים *pl.* Lev 25,23 ‖ 1Ch 29,15.
הַתּוֹשָׁבִים Lev 25,45.
מִתֹּשָׁבֵי *cs.* 1R 17,1.
——v. ch. יְתִב et n. pr.——

יָשַׁח] וֶישְׁחֲךָ *suff.*

fames (inanitas); *al.* depressio.
שם בפלם יֶשְׁעֲךָ; שרשו קרוב אל שָׁחָה ושָׁחַח, והכונה אל התכוצות האיצטומכא, וטעם בְּקִרְבֶּךָ כמו בְּקִרְבָּיךְ; השבעים קורין וֶיֶחְשַׁךְ, וי״ג וִיכַחֵשׁ או וִיכַהֶשְׁךָ, במובן רזון וכחישת הבשר.
Mich 6,14.
——cf. שָׁחָה et שָׁחַח——

יָשַׁט°

extendere, porrigere.
אולי הוא קרוב אל אשד ושדי בארמית ובדרז״ל במובן שפיכה וזריקה.
הוֹשִׁיט] יוֹשִׁט־ *Hi. 3 impf.* Esth 4,11.
וַיּוֹשֶׁט Esth 5,2.8,4.
——שִׂים v. יָשַׂם——

יָשַׁם°

vastum, desertum esse. Cf. שָׁמַם.
אח אל שָׁמַם, בא על שני משקלים כמו יָמַם וְתַם, יָתַם וְתַמֵּם, יָתַם וְתַמַם; ובא תִּישַׁמְנָה ת׳ תֵּשַׁמְנָה. ע׳ הערה אל אָשַׁם.
יָשַׁם] תֵּאשַׁם, תֵּשַׁם *3 impf. f.* Gn 47,19 ‖ Ez 12,19.
וַתֵּשַׁם Ez 19,7.
שַׁ] תִּישַׁמְנָה *3 pl.* Ez 6,6.

יְשִׁמֹן

vastatio, desertum.
Dt 32,10.
הַיְשִׁימוֹן, הַיְשִׁמֹן Nu 21,20.23,28 ‖ 1S 23,19.24.26,1.3.
בִּישִׁימוֹן, בִּישִׁמֹן, בִּישְׁמוֹן Jes 43,19.20 ‖ Ps 68,8.78,40.106,14.107,4.

יְשִׁימָה] יְשִׁימוֹת K. *pl.*

(יַשִּׁיא מָוֶת Q.)
vastitudo, ruina, pernicies.

וַיְּשִׁיבֵם, וַיְּשִׁבוּם *suff.* 1S 12,8.30,21.
הוּשַׁב] וְהוּשַׁבְתֶּם *Ho. 2 perf. pl.* Jes 5,8.
תּוּשָׁב *3 impf. f. sg.* Jes 44,26.

מוֹשָׁב

sedes, sella, situs; consessus (hominum); habitatio, *habitatores.*
י״ג ביחזקאל ל״ז כ״ג מכל־מְשׁוּבֹתֵיהֶם, או והושַׁבְתִּי אתם בְּכל מושבתיהם.
Ps 107,4.7.36.
לְמוֹשָׁב Ez 48,15 ‖ Ps 132,13.
מוֹשַׁב *cs.* Lev 25,29 ‖ 1S 20,25 ‖ 2S 9,12 ‖ 2R 2,19 ‖ Ez 8,3.28,2.
וּמוֹשַׁב Ex 12,40 ‖ 1R 10,5 ‖ 2Ch 9,4.
וּבְמוֹשַׁב Ps 1,1.107,32.
מוֹשָׁבִי *suff.* Job 29,7.
מוֹשָׁבְךָ] מוֹשָׁבֶךָ Gn 27,39 ‖ Nu 24,21 ‖ 1S 20,18.
מוֹשָׁבוֹ Lev 13,46 ‖ 1S 20,25.
מוֹשָׁבָם Gn 10,30.
מוֹשָׁבִים] מוֹשְׁבֵי *pl. I cs.* Ez 34,13.
מוֹשָׁבוֹת] מוֹשְׁבֹתֵיכֶם *pl. II suff.* Ex 12,20.35,3 ‖ Lev 3,17.7,26.23,3.14.*31*.21 ‖ Nu 15,2.35,29 ‖ Ez 6,6.
מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם Lev 23,17.
מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם, מוֹשְׁבֹתֵיהֶם Ez 6,14.37,23.
מוֹשְׁבוֹתָם, מוֹשְׁבֹתָם 1Ch 4,33.6,39.
וּמוֹשְׁבוֹתָם 1Ch 7,28.
בְּמוֹשְׁבֹתָם Ex 10,23 ‖ Nu 31,10.
לְמֹשְׁבֹתָם Gn 36,43.

תּוֹשָׁב

habitator, advena, inquilinus.
השבעים קורין במ״א י״ז א׳: מִתִּשְׁבֵּה גלעד, ת׳ מִתֹּשָׁבֵי, שע״כ נקרא הַתִּשְׁבִּי; והוסיף גלעד בעבור שנמצא תִּשְׁבֶּה גם בחלק נפתלי.
Ex 12,45 ‖ Lev 25,47 ‖ Ps 39,13.
וְתוֹשָׁב Gn 23,4 ‖ Lev 25,35.47.

נוֹשָׁבוּ *3 pl.* Jer 22,6 ‖ Ez 26,19.
וְנוֹשְׁבוּ Ez 36,10.
נוֹשָׁב] נוֹשֶׁבֶת, נוֹשָׁבֶת *pt. f.* Ex 16,35 ‖ Ez 26,17.
נוֹשָׁבוֹת *pl.* Ez 38,12.
הַנּוֹשָׁבוֹת Ez 12,20.
יִשֵּׁב] וְיִשְּׁבוּ *Pi. 3 perf. pl.* Ez 25,4.
הוֹשִׁיב] הֹהשִׁיב *Hi. 3 perf.* Esr 10,14.
הוֹשִׁיבַנִי *suff.* Ps 143,3 ‖ Thr 3,6.
הוֹשַׁבְתִּי *1 perf.* Lev 23,43.
וְהוֹשַׁבְתִּי Ez 36,11.33.
וְהוֹשַׁבְתִּיךְ *suff.* Ez 26,20.
וְהוֹשַׁבְתִּים, וְהֹשַׁבְתִּים Jer 32,37 ‖ Hos 11,11.
וְהוֹשְׁבוֹתִים Zach 10,6.
הֹשִׁיבוּ *3 perf pl.* Esr 10,18 ‖ Neh 13,23.
הֹהשִׁיבוּ Esr 10,17.
מוֹשִׁיב *pt.* Ps 68,7.
מוֹשִׁיבִי *cs.* Ps 113,9.
לְהוֹשִׁיב, לְהֹשִׁיב *inf. cs.* 1S 2,8 ‖ Neh 13,27.
לְהוֹשִׁיבִי Ps 113,8.
הוֹשֵׁב *imper.* Gn 47,6.
וְהוֹשִׁיבוּ, וְהֹשִׁיבוּ *pl.* 1R 21,9.*12*.10.
אוֹשִׁיב] אוֹשִׁיבְךָ *1 impf. suff.* Hos 12,10.
תּוֹשִׁיב] וַתּוֹשֶׁב *2 impf.* 2R 17,26.
תּוֹשִׁיבֵנִי *suff.* Ps 4,9.
וַיּוֹשֵׁב *3 impf.* Gn 47,11.
וַיּוֹשֶׁב, וַיֹּשֶׁב 2R 17,6.24 ‖ Ps 107,36 ‖ 2Ch 8,2.
וַיּוֹשִׁיבֵנִי (יתיר י׳; al. בֵ) *suff.* 1R 2,24.
וַיֹּשִׁיבֵם Job 36,7.
נוֹשִׁיב] וַנֹּשֶׁב *1 impf. pl.* Esr 10,2.
וַתֹּשִׁיבוּ *2 pl.* Esr 10,10.
יוֹשִׁיבוּ *3 pl.* Jes 54,3.
וַיּוֹשִׁיבוּ 2Ch 23,20.

לפי הכתיב, ולפי הקרי י״מ יסית ויסכסך, וי״מ יתבע הובו, ואולי יתכן לקרא יַשִּׁיא בשמאל, כלומר יָבִיא עלידם מיתה, ומוסב על אלהים בפסוק שלפניו.

Prv 55,16.

——v. n. pr. בֵּית הַיְשִׁימוֹת——

יָשַׁן°

inveterasci.

יש מחוקרי הלשון מחברים מושג השֵׁנָה וההזדקנות, מפני ששתיהן סבת החולשה והעיפות.

וְנוֹשַׁנְתֶּם [נוֹשַׁן *Ni. 2 perf. pl.* Dt 4,25.

נוֹשָׁן *pt.* Lev 26,10.

נוֹשֶׁנֶת *f.* Lev 13,11.

יָשָׁן

vetus.

נאמר רק על דברים שאין בהם רוח חיים.

Lev 25,22².26,10.

וְיָשָׁן Lev 26,10.

יְשָׁנִים *pl.* Cant 7,14.

הַיְשָׁנָה [יְשָׁנָה *f. sg.* Jes 22,11 ‖ Neh 3,6.12,39.

————v. n. pr.————

יָשַׁן] יָשַׁנְתִּי *1 perf.*

obdormire, dormire.

ישנו גם בערבית ובוא״ו ת׳ היו״ד; למדנחאי גם ישנה דמ״א ג׳ כ׳ מלא; י״ת וְיָשְׁנוּ דיחזקאל וְיִתְעַתְּקוּן, שיזדקנו שם, ואולי יש לגרוס וְיִשְׁכְּבוּ. י״ג בהושע ז׳ ו׳ כל־הלילה יָשֵׁן אֹפֵיהֶם, וגם הסורי גורס אַפֵּיהֶם ת׳ אֹפֵהֶם.

Job 3,13.

וְיָשְׁנוּ *3 perf. pl.* Jer 51,39.57 ‖ Ez 34,25.

לִישׁוֹן *inf.* Eccl 5,11.

יָשֵׁן *pt.* 1S 26,7 ‖ 1R 18,27 ‖ Hos 7,6.

כְּיָשֵׁן Ps 78,65.

יְשֵׁנִים *pl.* 1S 26,12 ‖ Cant 7,10.

מִיְּשֵׁנֵי *cs.* Dan 12,2.

יְשֵׁנָה, יְשֵׁנָה *f. sg.* 1R 3,20 ‖ Cant 5,2.

אִישָׁן *1 impf.* Ps 13,4.

וָאִישָׁן Ps 4,9.

וָאִישָׁנָה Ps 3,6.

תִּישַׁן *2 impf.* Ps 44,24.

יִישָׁן *3 impf.* Jes 5,27 ‖ Ps 121,4.

וַיִּישַׁן, וַיִּישָׁן Gn 2,21.41,5 ‖ 1R 19,5.

יָשְׁנוּ *3 pl.* Prv 4,16.

וַתְּיַשְּׁנֵהוּ [יִשֵּׁן *Pi. 3 impf. f. suff.* Jud 16,19.

שֵׁנָה

somnus, somnium.

Ps 90,5 ‖ Prv 6,4.20,13 ‖ Eccl 8,16.

שֵׁנָא (forma aram.) Ps 127,2.

שְׁנַת *cs.* Jer 51,39.57 ‖ Eccl 5,11 ‖ Esth 6,1.

שְׁנָתִי *suff.* Gn 31,40.

וּשְׁנָתִי Jer 31,26(25).

שְׁנָתֶךָ [שְׁנָתְךָ Prv 3,24.

מִשְּׁנָתֶךָ Prv 6,9.

וּשְׁנָתוֹ Dan 2,1.

מִשְּׁנָתוֹ Gn 28,16 ‖ Jud 16,14.20 ‖ Zach 4,1.

שְׁנָתָם Ps 76,6 ‖ Prv 4,16.

מִשְּׁנָתָם Job 14,12.

שֵׁנוֹת *pl.* Prv 6,10.*24,33*.

שְׁנָת

ע״מ זִמְרָת, נַחֲלָת, עֶזְרָת. בקצת ספרים שְׁנַת, וכן כתב הרד״ק במכלול; אמנם ברב הנוסחאות קמוץ, וכן כתבו ר׳ משה הנקדן (בדרכי הנקוד) ור׳ שמעון הנקדן (בחבור הקונים) והראב״ע בצחות.

Ps 132,4.

————v. n. pr.————

יָשַׁע°] הוֹשִׁיעַ *Hi. 3 perf.*

liberare, servare, adiuvare, opem ferre, opitulari.

בערבית בוא״ו, במובן רָוַח ורָחַב, בנגוד אל הצרה זו הדחק; י״ג ביהושע כ״ב כ״ב: אם במרד ובמעל בי״י אֱלֹהֵינוּ עָשִׁינוּ היום הזה; הוֹשִׁיעַ דש״ב ג׳ י״ח לפי יונתן, השבעים והירונימוס כמו אוֹשִׁיעַ, ולהרד״ק מקור, וכמוהו ואתכם הוֹצִיא מתוכה (יחזק׳ י״א ז׳); י״ג בכ״ג ג׳ מֵעֹשֵׁי חמס תשׁעני; במ״ב ו׳ כ״ו לר״י רייפמאנן אַל־ישׁיעך הוא ר״ת אִם לֹא, ול״נ אֵל, כלומר אֵל י״י יושיעך! בישעיה מ״ג י״ב וְהִשְׁמַעְתִּי הוא נוסחא אחרת אל וְהִגַּדְתִּי, או ת׳ וְהוֹשַׁעְתִּי, ואם הוא כפל לשון יש לסרס: והשמעתי והושעתי; בס״ד ד׳ קורין השבעים בְּמַעֲלֵנוּ וַנֵּתַע (וַנִּוָּשַׁע או וַנִּגָּשַׁע) ת׳ בָּהֶם עוֹלָם וְנִוָּשֵׁעַ, ובדה״א י״א י״ד וַיַּעַשׂ ת׳ וַיּוֹשַׁע (ע׳ ש״ב כ״ג י״ב).

Ps 20,7.

וְהוֹשִׁיעַ, וְהוֹשִׁעַ 1S 9,16 ‖ Zach 12,7.

הוֹשִׁיעוֹ *suff.* Ps 34,7.

הוֹשִׁיעָם Jes 63,9.

וְהוֹשִׁיעָם Jud 2,18 ‖ Zach 9,16.

הוֹשִׁיעָה *f.* Jud 7,2 ‖ Ps 44,4.98,1.

הוֹשַׁעְתָּ *2 perf.* Job 26,2.

וְהוֹשַׁעְתָּ Jud 6,14 ‖ 1S 23,2

הוֹשַׁעְתָּנוּ *suff.* Jud 8,22 ‖ Ps 44,8.

וְהוֹשַׁעְתִּי [הוֹשַׁעְתִּי *1 perf.* Jes 43,12 ‖ Ez 34,22.36,29.37,23 ‖ Zeph 3,19.

וְהוֹשַׁעְתִּיךָ *suff.* 1Ch 19,12.

וְהוֹשַׁעְתִּים Hos 1,7.

הוֹשַׁעְתֶּם *2 perf. pl.* Jud 12,2.

מוֹשִׁיעַ *pt.* Dt 22,27.28,29.31 ‖ Jud 3,9.15.6,36.12,3 ‖ 1S 10,19.11,3 ‖ 2S 22,42 ‖ 2R 13,5 ‖ Jes 19,20.43,11.45,15 ‖ Zach 8,7 ‖ Ps 7,11.17,7.18,42.

וּמוֹשִׁיעַ Jes 45,21 ‖ Hos 13,4.

הַמּוֹשִׁיעַ 1S 14,39.

לְמוֹשִׁיעַ Jes 63,8.

מֹשִׁעִי *suff.* 2S 22,3.

מוֹשִׁיעֵךְ, מוֹשִׁיעֵךְ, מוֹשִׁעֵךְ Jes 44,3 ‖ Jer 30,10.46,27.

מוֹשִׁיעֵךְ Jes 47,15.49,26.*60,16*.

מוֹשִׁיעוֹ Jer 14,8.

מוֹשִׁיעָם Ps 106,21.

מוֹשִׁיעִים, מוֹשִׁעִים *pl.* Ob 21 ‖ Neh 9,37.

וְהוֹשֵׁעַ *inf. abs.* 1S 25,26.33 ‖ Jer 11,12.

לְהוֹשִׁיעַ *cs.* Dt 20,4 ‖ Jud 10,1 13.13,5 ‖ 1S 14,6 ‖ 2S 10,11.19 ‖ Jes 63,1 ‖ Jer 14,9.42,11 ‖ Ps 76 10.109,31 ‖ 1Ch 19,19.

וּלְהוֹשִׁיעַ 1R 25,31.

מֵהוֹשִׁיעַ Jes 59,1.

בְּיֶשַׁע Ps 12,6.50,23.

לְיֶשַׁע Hab 3,13².

יֶשַׁע Jes 45,8.61,10‖Ps 132,16‖Job 5,11.

מִיֶּשַׁע Job 5,4.

יִשְׁעִי *suff.* 2S 22,3.47.23,5 ‖ Jes 51,5‖Mich 7,7‖Hab 3,18‖Ps 18,3.47.25,5.27,9.62,8.

וְיִשְׁעִי Ps 27,1.

יִשְׁעֵנוּ Ps 65,6. 79,9. 85,5. 95,1 ‖ 1Ch 16,35.

יִשְׁעֶךָ [יִשְׁעֲךָ] 2S 22,36‖Ps 18,36. 51,14.69,14.

וְיֶשְׁעֲךָ Ps 85,8.

יִשְׁעֵךְ Jes 17,10.62,11.

יִשְׁעוֹ Ps 24,5.85,10.

יְשׁוּעָה

liberatio, salus; *concr.* liberator, liberatum; auxilium, victoria, prosperitas.

יש מחברין לו גם שׁוּעַ ושׁוּעֲךָ דאיוב ל׳ כ״ד ול״ו י״ט, ושעורם יְשׁוּעַ, כבול מן יְבוּל; י״ג בתהלים פ״ח ב׳: י״י אֱלֹהֵי שׁוּעָתִי יום, ומקביל אל סוף הכתוב: צעקתי בלילה נגדך.

Jes 26,1. 49,8.52,7.59,17.60,18 ‖ Hab 3,18‖Ps 119,155.

וִישׁוּעָה Ps 118,15.

הַיְשׁוּעָה 1S 14,45 ‖ Jes 12,3 ‖ Ps 3,9.

בִּישׁוּעָה Ps 149,4.

לִישׁוּעָה Ex 15,2 ‖ 2S 10,11 ‖ Jes 12,2.59,11 ‖ Ps 118,14.21 ‖ Job 13,16.

יְשׁוּעָתָה Jon 2,10‖Ps 3,3.

לִישֻׁעָתָה Ps 80,3.

יְשׁוּעַת *cs.* Ex 14,13‖Jes 52,10 ‖ Ps 14,7.98,3‖2Ch 20,17.

יְשׁוּעָתִי, יְשֻׁעָתִי *suff.* Jes 12,2. 49,6.56,1.62,2.82,2.89,27. 140,8 ‖ Job 30,15.

וִישׁוּעָתִי Jes 51,6.8‖Ps 62,3.7.

בִּישׁוּעָתִי Ps 91,16.

מִישׁוּעָתִי Ps 22,2.

יְשׁוּעָתֵנוּ Jes 33,2‖Ps 68,20.

וַיּוֹשִׁיעֲךָ Hos 13,10.

יוֹשִׁעֶךָ 2R 6,27.

וְיֹשַׁעֲכֶם Jes 35,4.

יוֹשִׁעֶנּוּ Jes 46,7.

יוֹשִׁיעֵם Ps 107,13.*19*.

וַיּוֹשִׁיעֵם Ps 37,40.145,19.

וַיּוֹשִׁיעֵם, וַיּוֹשִׁעֵם Jud 3,9 ‖ 2R 14,27‖Ps 106,8.10.

וַיּוֹשִׁעָן Ex 2,17.

תּוֹשִׁיעַ *3 impf. f.* Job 40,14.

וַתּוֹשַׁע Jes 59,16.63,5.

תּוֹשִׁיעֵנִי *suff.* Ps 44,7.

וְתוֹשִׁיעֵנִי Ps 138,7.

תּוֹשִׁיעוּן *2 pl.* Jud 6,21.

יוֹשִׁיעוּ *3 pl.* Jud 10,14 ‖ Jer 11,12.

יוֹשִׁיעֻךָ *suff.* Jer 2,28.

וְיוֹשִׁיעֻךְ Jes 47,13.

וְיוֹשִׁיעוּם Neh 9,27.

וַיּוֹשִׁיעוּם Jud 2,16.

נוֹשַׁע *Ni. 3 perf.* Dt 33,29‖Jes 45,17.

וְנוֹשַׁעְתֶּם *2 perf. pl.* Nu 10,9.

נוֹשָׁעְנוּ *1 pl.* Jer 8,20.

נוֹשָׁע *pt.* Ps 33,16.

וְנוֹשָׁע Zach 9,9.

וְהִוָּשְׁעוּ [הִוָּשְׁעוּ] *imper. pl.* Jes 45,22.

אִוָּשֵׁעַ [אִוָּשֵׁעַ] *1 impf.* 2S 22,4‖Ps 18,4.

וְאִוָּשֵׁעָה [וְאִוָּשֵׁעָה] Jer 17,14 ‖ Ps 119,117.

תִּוָּשֵׁעִי [תִּוָּשֵׁעִי] *2 impf. f.* Jer 4,14.

יִוָּשֵׁעַ [יִוָּשֵׁעַ] *3 impf.* Jer 30,7 ‖ Prv 28,18.

תִּוָּשַׁע *3 f.* Jes 23,6.33,16.

וְנִוָּשֵׁעַ [וְנִוָּשֵׁעַ] *1 pl.* Jes 64,4.

וְנִוָּשֵׁעָה Ps 80,4.8.20.

תִּוָּשֵׁעוּן [תִּוָּשֵׁעוּן] *2 pl.* Jes 30,15.

יֵשַׁע

liberatio, salus, auxilium, prosperitas.

Ps 20,7.

לְהוֹשִׁיעֵנִי *suff.* Jes 38,20‖Ps 31,3.71,3.

לְהוֹשִׁיעֲךָ, לְהוֹשִׁעֶךָ Jer 15,20. 30,11.

לְהוֹשִׁיעָהּ 2R 19,34‖Jes 37,35.

הוֹשַׁע *imper.* Jer 31,7(6) ‖ Ps 86,2.

הוֹשִׁיעָה, הוֹשִׁעָה 2S 14,4‖2R 6,26 ‖ Ps 12,2.20,10.28,9.60,7.108,7.118,25.

וְהוֹשִׁיעָה Jos 10,6‖Ps 86,16.

הוֹשִׁיעֵנִי *suff.* Jer 17,14‖Ps 3,8.6,5.7,2.22,22.31,17. 54,3. 59,3. 69,2.109,26.119,94.146.

וְהוֹשִׁיעֵנִי, וְהוֹשִׁעֵנִי 2R 16,7‖Ps 71,2.

הוֹשִׁיעֵנוּ 2R 19,19 ‖ Jes 37,20 ‖ Ps 106,47‖1Ch 16,35.

וְהוֹשִׁיעֵנוּ Jer 2,27.

אוֹשִׁיעַ *1 impf.* Jud 6,15.7,7 ‖ Jes 49,25‖Zach 8,13.10,6.

הוֹשִׁיעַ (=אוֹשִׁיעַ) 2S 3,18.

וָאוֹשִׁיעָה Jud 10,12.

אוֹשִׁיעֶךָ *suff.* 2S 6,27.

אוֹשִׁיעֵם Hos 1,7.

תּוֹשִׁיעַ *2 impf.* Jud 6,37‖2S 22,28‖Hab 1,2‖Ps 18,28.36,7.

וְתוֹשִׁיעַ 2Ch 20,9.

תֹּשִׁעֵנִי *suff.* 2S 22,3.

תּוֹשִׁיעֵנוּ Jos 22,22.

יְהוֹשִׁיעַ *3 impf.* 1S 17,47 ‖ Ps 116,6.

יוֹשִׁיעַ, יוֹשִׁעַ Jes 45,20 ‖ Zeph 3,17 ‖ Ps 34,19.69,36.72,4.13 ‖ Job 22,29‖Thr 4,17.

וְיֹשַׁע (נס״א) Prv 20,22.

וַיּוֹשַׁע, וַיֹּשַׁע Ex 14,30 ‖ Jud 3,31‖1S 14,23.23,5‖2S 8,6.14‖Job 5,15‖1Ch 11,14.18,6.13‖2Ch 32,22.

יוֹשִׁעֵנִי *suff.* Ps 55,17.

וְיוֹשִׁיעֵנִי Ps 57,4.

יוֹשִׁעֵנוּ, יֹשִׁעֵנוּ 1S 10,27 ‖ Jes 33,22‖Hos 14,4.

וְיוֹשִׁעֵנוּ, וְיֹשִׁעֵנוּ 1S 4,3.7,8‖Jes 25,9.

ישועתך, ישועתך Ps 67,3.69,30.70,5.

בישועתך 1S 2,1 ‖ Ps 9,15.13,6.20,6.21,6.106,4.

ובישועתך Ps 21,2.

לישועתך, לישועתך Gn 49,18 ‖ Ps 119,123.166.174.

ישעתך Ps 35,3.

ישועתו, ישעתו Dt 32,15 ‖ Ps 96,2.98,2 ‖ 1Ch 16,23.

בישועתו Jes 25,9 ‖ Ps 35,9.78,22.

וישועתה Jes 62,1.

ישועת, ישעות, ישועות *pl.* 2S 22,51 ‖ Jes 26,18.33,6 ‖ Ps 18,51.28,8.42,6.12.*43,5*.44,5.53,7.74,12.116,13.

למושעות [מושעה] *pl.* Ps 68,21.

תשועה 1S 11,9.13.19,5 ‖ 2S 23,10.*12* ‖ 2R 5,1.13,17² ‖ Jes 46,13 ‖ Ps 144,10.146,3 ‖ 1Ch 11,14 ‖ 2Ch 6,41.

ותשועה Prv 11,14.*24,6*.

התשעה, התשועה Jud 15,18 ‖ 2S 19,3 ‖ Prv 21,31.

לתשועה Ps 33,17 ‖ 1Ch 19,12.

תשועת *cs.* Jes 45,17 ‖ Jer 3,23 ‖ Ps 60,13.*108,13*.

ותשועת Ps 37,39.

לתשועת Thr 3,26.

תשועתי *suff.* Ps 38,23.51,16.

ותשועתי Jes 40,13.

תשועתך, תשועתך Ps 40,17.71,15.119,41.

ותשועתך Ps 40,11.

לתשועתך Ps 119,81.

v. n. pr.

ישפה [(al. פ) וישפה

iaspis; LXX ὀνύχιον, ὀνύχινον; *Vulg.* beryllus.

נמצא גם בערבית, וע״ד נקוד הפ״א ע׳ מבוא לנה״א צד ע״נ.

Ex 28,20.39,13 ‖ Ez 28,13.

v. n. pr.

ישר

rectum esse, placere; planum (tranquillum), probum esse.

קרוב אל אשר, ויש לו אחוה עם שרה, שכל העומד ישר הוא שריר וקים, והעקום נוטה לנפול; הבחור בס׳ הזכרונות מביא בין פעלי העתיד כי־אז ישר בעיניך דש״ב י״ט ז׳ (ישר), והעיר עליו חסר יו״ד! הראב״ע מפרש ישרתי דתהלים כמו אשרתי.

Jer 18,4.27,5 ‖ 1Ch 13,4.

ישרה 3 *perf. f.* Jud 14,3 ‖ Hab 2,4.

ישרו 3 *perf. pl.* 1R 9,12.

יישר 3 *impf.* Nu 23,27.

ויישר, וישר 1S 18,20.26 ‖ 2S 17,4 ‖ 2Ch 30,4.

ותישר 3 *impf. f.* Jud 14,7.

וישרנה 3 *pl. f.* 1S 6,12.

[ישר] ישרהו *Pi. 3 perf. suff.* Job 37,3.

ישרתי *1 perf.* Ps 119,128.

[מישר] המישרים *pt. pl.* Prv 9,15.

[ישר] ישרו *imper. pl.* Jes 40,3.

אישר *1 impf.* Jes 45,2.13.

יישר, יישר־ *3 impf.* Prv 3,6.15,21.

(יתיר י׳) ויישרם *suff.* 2Ch 32,30.

תישר *3 f.* Prv 11,5.

[ישר] מישר *Pu. pt.* 1R 6,35.

[הושיר] הושר K., הישר Q. *Hi. imper.* Ps 5,9.

אושר K. *1 impf.* Jes 45,2.

יישירו *3 impf. pl.* Prv 4,25.

ישר

rectus, iustus, probus, planus; ספר הישר liber carminum epicorum, heroum.

י״מ ספר הישר כמו ס׳ השיר, ויתכן שישר כולל גם מושג אמץ רוח במלחמה כמו virtus ברומית; וישרנה דש״א אחת מג׳ מלות אנדרוגינוס; שד״ל גורס במיכה ז׳ ד׳: ישרם מסוכה, כלומר הישר שבהם הוא כמשוכת חדק, והוא כפל הקודם; י״ג בתהלים ע״ג א׳: אך טוב לישר אל; במ״ט ט״ו: וירדו במישרים לקבר; בל״ז ל״ז שמר תם וראה (או ורעה) ישר, וכ״ת הסורי; ובקי״א י״ח קורין יונתן והשבעים: וישר. י״ג במשלי כ״ט י׳ ורשעים ת׳ וישרים.

1S 29,6 ‖ 2S 19,7 ‖ 2R 10,15 ‖ Jes 26,7 ‖ Jer 31,9(8) ‖ Mich 7,4 ‖ Ps 11,7.33,4.37,37.92,16 ‖ Prv 12,15.14,12.*16,25*.20,11.21,2.8 ‖ Job 23,7 ‖ Eccl 7,29.

וישר Dt 32,4 ‖ Mich 7,2 ‖ Ps 25,8.111,8.119,137 ‖ Prv 21,29 ‖ Job 1,1.8,*2,3*.8,6.33,27.

הישר Dt 6,18.12,8.25.*21,9*.13,19 ‖ Jos 10,13 ‖ Jud 17,6.*21,25* ‖ 2S 1,18 ‖ 1R 11,33.38.14,8.15,5.11.22,43 ‖ 2R 10,30.12,3.14,3.*15,3.34.18,3.22,2*.16,2 ‖ Jer 34,15.40,4.5 ‖ Mich 2,7 ‖ 2Ch 20,32.24,2.25,2.*26,4.27,2.29,2.34,2*.28,1.

והישר Ez 15,26 ‖ Dt 12,28 ‖ 2R 10,3 ‖ 2Ch 14,1.31,20.

וכישר Jos 9,25 ‖ Jer 26,13.

ישר־ *cs.* Prv 29,27.

ישרים *pl.* Nu 23,20 ‖ Hos 14,10 ‖ Ps 19,9.49,15.107,42.111,1.112,2.140,14 ‖ Prv 2,21.3,32.11,3.6.11.12,6.14,9.11.15,8.19.16,13.17.21,18.28,10 ‖ Job 4,7.17,8 ‖ Neh 9,13.

וישרים Prv 8,9.29,10 ‖ Dan 11,17.

לישרים Ps 33,1.112,4 ‖ Prv 2,7.

ולישרים Ps 125,4.

ישרי־, ישרי *cs.* Ps 7,11.32,11.37,14.64,11.94,15 ‖ 2Ch 29,34.

לישרי־ Ps 11,2.36,11.

ולישרי־ Ps 97,11.

ישרה *f. sg.* Ez 1,7 ‖ Ps 107,7 ‖ Esr 8,21.

הישרה Mich 3,9.

והישרה 1S 12,23.

ישרות *pl.* Ez 1,23.

ישרון

probus; *Vulg.* rectissimus, delectus.

ע״מ זבלון, וכשם ישראל בחרו הנביאים בשם

יָתוֹם

orphanus, pupillus.

שרשו יתם, שנמצא עוד רשומו נכר בפעל אַיתָם (תהלים י״ט י״ד) אח אל תָּמַם, וכדרך שיבוא שַׁפְעֵל (שַׁכְלֵל מן כלה וכלל) על מי שמתו ותמו בניו, כן בא יתום על מי שאביו ואמו תמו מן הארץ, ובהשאלה אל דל ודך, הנעזב מאין עוזר ותומך; ובדרז״ל אמן יתומה. השבעים קורין בירמיה ה׳ כ״ח דין אַלְמָנָה לא דנו.

Dt 10,18. 24,17. 27,19 ‖ Jes 1,17. 23 ‖ Jer 5,28. 7,6. 22,3 ‖ Ez 22,7 ‖ Hos 14,4 ‖ Ps 10,14. 18. 146,9 ‖ Job 6,27. 24,9. 31,17. 21.

וְיָתוֹם Ex 22,21 ‖ Zach 7,10 ‖ Mal 3,5 ‖ Ps 82,3 ‖ Job 29,12.

וְהַיָּתוֹם Dt 14,29. *16,11. 14*.

לַיָּתוֹם Dt 24,19. *20. 21*. 26,12. 13.

יְתוֹמִים, יְתֹמִים *pl.* Ex 22,23 ‖ Jes 10,2 ‖ Ps 68,6. 109,9 ‖ Prv 23,10 ‖ Job 22,9. 24,3 ‖ Thr 5,3.

וִיתוֹמִים Ps 94,6.

יְתֹמֶיךָ *suff.* Jer 49,11.

יְתֹמָיו Jes 9,16.

לִיתוֹמָיו Ps 109,12.

——cf. תָּמַם; v. n. pr.——

אֵיתָן v. יָתַן p. 32ª.

[יָתַר] נוֹתַר, נוֹתָר *Ni. 3 prf.*

abundare, reliquum esse, superesse; excellere, praestare; *pt.* reliquus; questus, emolumentum; amplius, magis; nimis.

הוראתו ידועה, ובערבית בהוראת מתיחה ומשיכה (שפאננען) בוא״ו ת׳ היו״ד, ומזה בדרז״ל וַתְּרָן, המוּתַּר על מדותיו. י״נ בתהלים ע״ט י״א: הַתֵּר בני תמותה, וכת״י והסורי (ע׳ ק״ה כ׳), וא״כ שרשו נָתַר; השבעים קורין בדניאל י׳ י״ג: ואני הוֹתַרְתִּיו שם, ומוסב על מיכאל; ובדה״ב ל״א י׳ נַנּוֹתַר ת׳ והנותר.

Ez 10,15 ‖ Nu 26,65 ‖ Jos 11,11. 22 ‖ 1S 25,34 ‖ 2S 9,1. 13, 30,17. 12 ‖ Ps 106,11 ‖ Neh 6,1.

נוֹתְרָה‑ *3 perf. f.* 1R 17,17 ‖ Ez 14,22.

וְנוֹתְרָה Jes 1,8.

נוֹתַרְתִּי *1 perf.* 1R 18,22 ‖ Dan 10,13.

לְמֵישָׁרִים Cant 7,10.

——v. n. pr.; cf. שָׁרוֹן——

[יָשֵׁשׁ] וְיָשֵׁשׁ

senex.

יגיד עליו רעו, ובארמית קשיש, ואולי הוא קרוב אל עשש; לריב״ל יָשֵׁשׁ הקצור מן ששים ושָׁב מן שבעים, וזה קרוב ורחוק.

2Ch 36,17.

יָשִׁישׁ Job 15,10.

יְשִׁישִׁים *pl.* Job 32,6.

וִישִׁישִׁים Job 29,8.

בִּישִׁישִׁים Job 12,12.

——v. n. pr.——

יָתֵד

clavus, paxillus; pala, spatha.

בערבית נמצא גם הפעל (בוא״ו ת׳ יו״ד) במובן תחיבה, נעיצה ותקיעה ע״י הלימה במקבת; ובא בהשאלה על סעד ותמיכה כדרך שבא מַטֶּה. י״נ בזכריה: ממנו צִנָּה ממנו יָתֵר (לקשת), כי בכלי מלחמה הכתוב מדבר.

Jes 22,23 ‖ Ez 15,3 ‖ Zach 10,4 ‖ Esr 9,8.

וְיָתֵד Dt 23,14.

הַיָּתֵד Jud 4,21 ‖ Jes 22,25.

וְהַיָּתֵד Jud 4,22.

בַּיָּתֵד Jud 16,14.

לַיָּתֵד Jud 5,26.

יְתַד *cs.* Jud 4,21.

הַיְתַד Jud 16,14.

הַיְתֵדֹת *pl.* Ex 38,20.

יִתְדֹת *cs.* Ex 27,19. 35,18². 38,31².

וִיתֵדֹתַיִךְ *suff.* Jes 54,2.

יְתֵדֹתָיו Ex 27,19 ‖ Jes 33,20.

וִיתֵדֹתֶיהָ Ex 39,40.

וִיתֵדֹתָם Nu 3,37. *4,32*.

°[יָתַח] תּוֹתָח

fustis, LXX σφῦρα, *Vulg.* malleus.

יש משרש זה שם ופעל (בו׳ ת׳ י׳) בערבית, במובן הכות בשוט ובמקל הובלים (קניטטעל); ובא ע״מ תּוֹשָׁב. להקל. ההפוש הובא גם באות ת׳.

Job 41,21.

——אֵיתָם Ps 19,14 v. תָּמַם——

הזה המורה על התם והישר בנגוד אל יעקב, המורה על העָקְבָה והעקוב, והובא בחלק השמות.

——v. n. pr.——

יֹשֶׁר

rectum, probitas, ius fasque.

השבעים קורין באיוב ו׳ כ״ה אמרי יָשָׁר.

Prv 2,13. 4,11. 17,26 ‖ Job 6,25. 33,3 ‖ Eccl 12,10.

וְיֹשֶׁר Ps 25,21.

בְּיֹשֶׁר Ps 119,7 ‖ 1Ch 19,17.

וּבְיֹשֶׁר Dt 9,5 ‖ 1R 9,5.

מִיֹּשֶׁר Prv 11,24.

יָשְׁרוֹ *suff.* Job 33,23.

בְּיָשְׁרוֹ Prv 14,2.

[יְשָׁרָה] וּבְיִשְׁרַת *cs.* 1R 3,6.

מִישׁוֹר, מִישֹׁר

rectitudo (viae), iustitia, iuste; planities, regio plana; *concordia, pax.*

בא גם כשע״פ להבל ידוע, כנגב ושפֵלה. י״נ בתהלים קמ״ג י׳: תנחני באֹרַח מישור.

Ps 27,11. 45,7. 67,5. 143,10.

הַמִּישֹׁר (partim n. pr.?) Dt 3,10. 4,43 ‖ Jos 13,9. 16. 21 ‖ Jer 21,13. 48,8. 21.

בַּמִּישֹׁר Jos 13,17. 20,8 ‖ 1R 20,23. 25.

בְּמִישׁוֹר Jes 11,4 ‖ Ps 26,12.

וּבַמִּישׁוֹר 2Ch 26,10.

וּבְמִישׁוֹר Mal 2,6.

לְמִישׁוֹר, לְמִישֹׁר Jes 40,4. 42,16 ‖ Zach 4,7.

°[מֵישָׁר] מֵישָׁרִים *pl.*

rectitudo viae; quod rectum, ius fasque est; probitas, sinceritas. *Vulg.* probi; iustitia, felicitas; *concordia, pax.*

י״נ בדניאל י״א י״ז: וּמֵישָׁרִים עמו יַעֲשֶׂה.

Jes 26,7. 33,15. 45,19 ‖ Ps 17,2. 58,2. 75,3. 99,4 ‖ Prv 8,6. 23,16 ‖ Cant 1,4 ‖ Dan 11,6.

וּמֵישָׁרִים, וּמֵשָׁרִים Prv 1,3. 2,9 ‖ 1Ch 29,17.

בְּמֵישָׁרִים Ps 9,9. 96,10. 98,9 ‖ Prv 23,31.

יָתֵר (= יֹתֵר?)

excellens.

ליונת; כמו יֹתֵר, ולפי׳ הראב״ע תאר ע״מ עָצֵל, ומ׳ מרעהו הוא מ׳ היתרון, אך לדעת האחרונים שרשו תור, ע׳ הערה שם.

Prv 12,26.

יוֹתֵר ,יֹתֵר

reliquus, questus, emolumentum; amplius, magis; nimis.

בא ע״מ בינוני קל, וגם כתאר הפעל.

Eccl 2,15.6,8.11.7,16 ‖ Esth 6,6.

וְיֹתֵר Eccl 7,11.12,9.12.

הַיּוֹתֵר 1S 15,15.

יֹתֶרֶת

reticulum hepatis (iecoris).

חצר הכבד, לרב המבארים סרח העדף, ולד״ק לפי שהוא כמעשה רשת ומיתרים.

Ex 29,22 ‖ Lev 8,16.*25*.

וְיֹתֶרֶת Lev 9,19.

הַיֹּתֶרֶת Ex 29,13 ‖ Lev 3,4.*10*.*15*.*4*,9.*7*,*4*.9,10.

מוֹתָר

questus, praestantia.

Prv 14,23.

לְמוֹתָר Prv 21,5.

וּמוֹתַר *cs.* Eccl 3,19.

יֶתֶר II

restis, funis, funiculus, nervus, frenum, chorda.

ע״ש המתיחה וההתפשטות ביותר; י״ג באיוב: הלא־נסע יִתְרָם.

Ps 11,2.

יִתְרוֹ K., יִתְרִי Q *suff.* Job 30,11.

יִתְרָם? Job 4,21.

יְתָרִים *pl.* Jud 16,7.8.

הַיְתָרִים Jud 16,9.

מֵיתָרֵי [מֵיתָר] *pl.* *suff.* Jer 10,20.

מֵיתָרַיִךְ Jes 54,2.

בְּמֵיתָרֶיךָ Ps 21,13.

מֵיתָרָיו Ex 39,40 ‖ Nu 3,26.

מֵיתְרֵיהֶם Ex 35,18 ‖ Nu 4,26.

תּוֹתִירוּ *2 pl.* Ex 12,10 ‖ Lev 22,30 ‖ Nu 33,55.

וַיּוֹתִרוּ *3 pl.* Ex 16,20 ‖ 2R 4,44.

יֶתֶר I

abundantia; reliquum, reliqua pars; praeter; excellentia.

לפי עדות הרד״ק במכלול וכס׳ השרשים יתר דישעיה נ״ו י״ב היו״ד בצירה, ע״כ הצגתיו לבדו.

Gn 49,3 ‖ Ex 10,5 ‖ Nu 31,32 ‖ Jos 13,27 ‖ Jud 7,6 ‖ 2S 10,10.12,28 ‖ 2R 25,11² ‖ Jes 38,10 ‖ Jer 27,19.29,1.39,9².52,15² ‖ Joel 1,4 ‖ Hab 2,8 ‖ Ps 31,24 ‖ Prv 17,7 ‖ Dan 8,9 ‖ Neh 4,8.*13* ‖ 1Ch 19,11.

יֵתֶר Jes 56,12.

וְיֶתֶר Gn 49,3 ‖ Dt 3,13 ‖ 1S 13,2 ‖ 1R 11,41.12,23.14,19.29.15,7.23.31.16,5.14.20.27.22,39.46.47 ‖ 2R 1,18.8,23.10,34.12,20.*13*,*12*.13,8.14,15.18.28.15,6.11.15.21.26.31.36.16,19.20,20.21,17.25.23,28.24,5 ‖ Ez 34,18.48,23 ‖ Joel 1,4² ‖ Mich 5,2 ‖ Zeph 2,9 ‖ Zach 14,2 ‖ 2Ch 13,22.20,34.25,26.26,22.27,7.28,26.32,32.33,18.35,26.36,8.

בְּיֶתֶר Jos 23,12.

וּבְיֶתֶר Dt 28,54.

וּלְיֶתֶר Neh 2,16.6,1.14.

מִיֶּתֶר Dt 3,11 ‖ Jos 12,4.13,12 ‖ 2S 21,2.

וּמִיֶּתֶר Lev 14,17.

וְיִתְרוֹ *suff.* Jes 44,19.

יִתְרָם Ps 17,14 ‖ Job 4,21.

וְיִתְרָם Ex 23,11 ‖ Job 22,20.

יִתְרָה

abundantia, opus, copia.

Jes 15,7.

יִתְרַת *cs.* Jes 48,36.

יִתְרוֹן

praestantia; questus, emolumentum.

Eccl 1,3.2,11.13.3,9.5,15.10,11.

וְיִתְרוֹן Eccl 5,8.7,12.10,10.

כְּיִתְרוֹן (al. כִּיתְרוֹן) Eccl 2,13.

נוֹתְרוּ ,נֹתְרוּ *3 pl.* 1R 9,21 ‖ 2Ch 8,8.

נוֹתַרְתֶּם *2 pl.* Jes 30,17.

הַנּוֹתָר *pt.* Ex 29,34 ‖ 1S 2,36 ‖ 1R 9,20 ‖ Jes 7,22 ‖ Ez 48,15 ‖ Zach 14,16 ‖ 2Ch 8,7.

וְהַנּוֹתָר ,וְהַנֹּתָר Ex 12,10 ‖ Lev 7,16.17.8,32.14,18.29.19,6 ‖ Jes 4,3 ‖ Ez 48,18.21 ‖ 2Ch 31,10.

בַּנּוֹתָר 2R 4,7.

הַנּוֹתָרִם *pl.* Lev 10,16.

הַנּוֹתָרִים Ex 28,10 ‖ Lev 10,12 ‖ Jos 17,2.*6*.21,5.20.26.34.38(40) ‖ Jud 8,10 ‖ 1R 15,18.20,30² ‖ Jer 27,18.19.21 ‖ Ez 34,18.39,14 ‖ 1Ch 6,46.55.62.24,20.

וְהַנּוֹתָרִים 1S 30,9.

לַנּוֹתָרִים Jud 21,7.16.

הַנּוֹתֶרֶת *f. sg.* Lev 10,12.

וְהַנּוֹתֶרֶת Lev 2,3.*10*.6,9.

הַנּוֹתָרוֹת ,הַנּוֹתֶרֶת *pl.* Gn 30,36 ‖ Lev 27,18 ‖ Jer 34,7.

וָאִוָּתֵר *1 impf.* 1R 19,10.*14*.

יִוָּתֵר ,יוּתַר *3 impf.* Ex 29,34 ‖ 2R 20,17 ‖ Jes 39,6 ‖ Zach 13,8.

וַיִּוָּתֵר Gn 32,25.44,20 ‖ Jud 9,5.

יִוָּתְרוּ *3 pl.* Am 6,9 ‖ Prv 2,21.

וַיִּוָּתְרוּ Jos 18,2.

הוֹתִיר *Hi. 3 perf.* Ex 10,15 ‖ Jes 1,9.

וְהוֹתִרְךָ ,וְהוֹתִירְךָ *suff.* Dt 28,11.30,9.

הוֹתִרָה *f.* Ruth 2,18.

וְהוֹתַרְתִּי [הוֹתַרְתִּי] *1 perf.* Ez 6,8.12,16.

וְהוֹתֵר *inf. abs.* Ex 36,7 ‖ 2R 4,43 ‖ 2Ch 31,10.

הוֹתִיר *cs.* Jer 44,7.

הוֹתֵר *imper.* Ps 79,11.

אוֹתִיר *1 impf.* Ez 39,28.

תּוֹתַר [תּוֹתִיר] *2 impf.* Gn 49,4.

יוֹתִיר *3 impf.* Dt 28,54.

יוֹתֵר Ex 16,19.

וַיּוֹתֵר 2S 8,4 ‖ 1Ch 18,4.

וַתֹּתַר [תּוֹתִיר] *3 impf. f.* Ruth 2,14.

וּמֵיתְרֵיהֶם Nu 3,37.*4,32*.

———v. chald. et n. pr.———

יָגִיעַ כַּפַּי וַעֲמָלַי אֵל רֳאִי רָאִיתָ,
וּבְחֶמְלָתְךָ בִּרְכָתְךָ עֲלֵיהֶם צִוִּיתָ.

כ

כָּאֵב] וְכוֹאֵב *pt.*

dolere, dolore affici; *Hi.* dolore afficere, dolere.

יש דוגמתו גם בשאר לשונות בני שם; תכאבו באבנים בא ע״ד השאלה, וכן היתיו את־האבנים, וירפא את מזבח י״י ההרוס (רד״ק); י״ת תטומון, ולהשבעים תאבדו או תשחיתו.

Ps 69,30.

כֹּאֲבִים *pl.* Gn 34,25.

יִכְאַב, יִכְאַב־ *3 impf.* Prv 14,13 ‖ Job 14,22.

הִכְאַבְתִּיו [הִכְאִיב *Hi. 1 perf. suff.* Ez 13,22.

מַכְאִב *pt.* Ez 28,24.

יַכְאִיב *3 impf.* Job 5,18.

תַּכְאִבוּ *2 impf. pl.* 2R 3,19.

כְּאֵב] וּכְאֵב

dolor; calamitas.

Jes 17,11.

הַכְּאֵב Job 2,13.

מִכְּאֵב Jes 65,14.

כְּאֵבִי *suff.* Jer 15,18 ‖ Job 16,6.

וּכְאֵבִי Ps 39,3.

מַכְאוֹב

dolor, calamitas, aegritudo.

Ps 69,27 ‖ Thr 1,12 ‖ Eccl 1,18.

בְּמַכְאוֹב Job 33,19.

מַכְאֹבִי *suff.* Jer 45,3 ‖ Thr 1,18.

וּמַכְאוֹבִי Ps 38,18.

כְּמַכְאֹבִי Thr 1,12.

מַכְאוֹבֵךְ Jer 30,15.

וּמַכְאֹבוֹ 2Ch 6,29.

לְמַכְאוֹבָהּ Jer 51,8.

מַכְאוֹבִים, מַכְאֹבִים *pl. I.* Ps 32,10 ‖ Eccl 2,23.

וּמַכְאֹבֵינוּ *suff.* Jes 53,4.

מַכְאֹבָיו Ex 3,7.

מַכְאֹבוֹת *pl. II.* Jes 53,3.

כָּאָה] וְנִכְאָה *Ni. 3 perf.*

affligere.

קרוב אל כָּהָה. השבעים והסורי קורין ביחזקאל יען הַכְאִיבְכֶן.

Dan 11,30.

וְנִכְאֵה *pt. cs.* Ps 109,16.

הַכְאוֹת [הִכְאָה *Hi. inf. cs.* Ez 13,22.

°כָּאָה] כָּאִים Q. *pl.*

pavidus, afflictus.

Ps 10,10.

———cnf. נָכָא———

כֹּכָב v. °**כָּבַב** rad.

לדעת חוקרי הלשון כּוֹכָב שרשו כָּבַב, וככפל כַּבְכַּב = כּוֹכָב, ולהקל על המחפש הובא תחת כֹּכָב.

כָּבַד] וְכָבַד

gravem, vehementem, molestum esse; abundare, divitem esse; hebetem esse; honoratum, illustrem esse; *Hith.* numerosum esse; gloriari.

נמצא גם בשאר לשונות בני שם; לרש״י כָּבֹד דנחום ב׳ י׳ הוא מקור בהוראת כִּבּוּד, פִּנוּי וטאטוא בדרז״ל, ומזה גם הִתְכַּבֵּד והתכבדי (נ׳ ט״ו). יִכְבַּד דישעיה ס״ו ה׳ כמו יָכְבַד; י״ג בירמיה ל׳ י״ט וְהִכְבַּדְתִּים, ואינו מכרה. בקצת נוסחאות מדויקות בדה״ב י׳ י״ד אַכְבִּיד בלא אָבִי.

Jes 24,20.

כָּבְדָה, כָּבֵדָה *3 perf. f.* Gn 18,20 ‖ Jud 20,34 ‖ 1S 5,11 ‖ Jes 59,1 ‖ Job 23,2 ‖ Neh 5,18.

כָּבְדוּ *3 perf. pl.* Gn 48,10.

וַתִּכְבְּדִי *2 impf. f.* Ez 27,25.

יִכְבַּד, יִכְבַּד *3 impf.* Jes 66,5 ‖ Job 6,3.33,7.

וַיִּכְבַּד Ex 9,7.

תִּכְבַּד *3 impf. f.* Ex 5,9 ‖ Ps 32,4.

וַתִּכְבַּד Jud 1,35 ‖ 1S 5,6.31,3 ‖ 1Ch 10,13.

נִכְבַּד *1 impf. pl.* 2S 13,25.

יִכְבְּדוּ *3 pl.* Ps 38,5 ‖ Job 14,21.

כִּבַּדְתָּנִי [כִּבֵּד *2 perf. suff.* Jes 43,23.

וְכִבַּדְתּוֹ Jes 58,13.

כִּבְּדוּ *3 perf. pl.* 1S 6,6.

כִּבְּדוּנִי *suff.* Jes 29,13.

וְכִבַּדְנוּךָ *1 perf. pl. suff.* Jud 13,17.

הַמְכַבֵּד *pt. interrog.* 2S 10,3 ‖ 1Ch 19,3.

וּמְכַבְּדוֹ *suff.* Prv 14,31.

מְכַבְּדִים [מְכַבְּדַי *pl. suff.* 1S 2,30.

מְכַבְּדֶיהָ Thr 1,8.

כַּבֵּד *inf.* Nu 22,17.24,11.

כַּבֵּדְךָ [כַּבֶּדְךָ *suff.* Nu 22,37.

כַּבֵּד *imper.* Ex 20,12 ‖ Dt 5,16 ‖ Prv 3,9.

כַּבְּדֵנִי *suff.* 1S 15,30.

כַּבְּדוּ *pl.* Jes 24,15.

כַּבְּדוּהוּ *suff.* Ps 22,24.

אֲכַבֵּד *1 impf.* 1S 2,30 ‖ Jes 60,13.

וַאֲכַבְּדָה Ps 86,12.

אֲכַבֶּדְךָ *suff.* Nu 22,17.24,11.

וַאֲכַבְּדֵהוּ Ps 91,15.

וַתְּכַבֵּד *2 impf.* 1S 2,29.

וּתְכַבְּדֵנִי *suff.* Ps 50,15

יְכַבֵּד *3 impf.* Mal 1,16 ‖ Ps 15,4 ‖ Dan 11,38².

יְכַבְּדָנְנִי *suff.* Ps 50,23.

תְּכַבְּדֵנִי [תְּכַבֵּד *3 impf. f. suff.* Jes 43,20.

תְּכַבֶּדְךָ Prv 4,8.

תְּכַבְּדוּ *2 impf. pl.* 1S 6,6.

יְכַבְּדוּ *3 pl.* Jud 9,9.

וִיכַבְּדוּ Ps 86,9.

יְכַבְּדוּךָ *suff.* Jes 25,3.

מְכֻבָּד [כֻּבַּד *Pu. pt.* Jes 58,13.

יְכֻבָּד [יְכֻבַּד *3 impf.* Prv 13,18.27,18.

נִכְבַּד *Ni. 3 perf.* 2S 6,20.

נִכְבַּדְתָּ, נִכְבֵּדְתָּ *2 perf.* Jes 26,15.43,4.

וְנִכְבַּדְתִּי *1 perf.* Ez 28,32.
נִכְבָּד *pt.* Gn 34,19 ‖ 1S 9,6.23,19.
23 ‖ 1Ch 4,9.11,21.25.
וְנִכְבָּד 1S 22,14.
הַנִּכְבָּד Dt 28,58.
בַּנִּכְבָּד Jes 3,5.
וְנִכְבָּדִים *pl.* Nu 22,15.
נִכְבַּדֵּי־ *cs.* Jes 23,8.9 ‖ Prv 8,24.
נִכְבַּדֶּיהָ *suff.* Nah 3,10.
וְנִכְבְּדֵיהֶם Ps 149,8.
נִכְבָּדוֹת [נִכְבָּדָה *pl.* Ps 87,3.
הִכָּבְדִי [הִכָּבֵד *inf. suff.* Ez 39,
13.
בְּהִכָּבְדִי Ex 14,18.
הִכָּבֵד *imper.* 2R 14,10.
אֶכָּבֵד *1 impf.* Lev 10,3.
וְאֶכָּבֵד Jes 49,5 ‖ Hag 1,8.
אִכָּבֵדָה [אִכָּבְדָה 2S 6,22.
וְאִכָּבְדָה Ex 14,4.*17* ‖ Hag 1,8.
הִכְבִּיד *Hi. 3 perf.* 1R 12,10.
14 ‖ Jer 8,23 ‖ Thr 3,7 ‖ 1Ch 10,
10.14.
הִכְבַּדְתְּ *2 perf. f.* Jes 47,6.
הִכְבַּדְתִּי *1 perf.* Ex 10,1.
וְהִכְבַּדְתִּים *suff.* Jer 30,19.
הִכְבִּידוּ *3 perf. pl.* Zach 7,11 ‖
Neh 5,15.
וּמַכְבִּיד *pt.* Hab 2,6.
וְהַכְבֵּד *inf. abs.* Ex 8,11.
לְהַכְבִּיד *cs.* 2Ch 25,19.
הַכְבֵּד *imper.* Jes 6,10.
יַכְבִּיד [וַיַּכְבֵּד *3 impf.* Ex 8,28.
9,34.
הִתְכַּבֵּד (?) *Hith. inf.* Nah 3,
15.
הִתְכַּבְּדִי *imper. f.* Nah 3,15.
מִמְּתְכַּבֵּד *pt.* Prv 12,9.

כָּבוֹד, כָּבֹד

divitiae, opes; copia; honor, gloria, magnificentia, splendor, maiestas; praedicatio, *hymnus*.

הכבוד הפך הקלון כהפך הכבד מן הקל. בהושע ד׳ ז׳ ובתהלים ק״ו כ׳ תקוני סופרים. י״נ במשלי כ״ה כ״ז: וחקר כְּבֵדִים, כלומר ענינים קשים ועמוקים, ול״נ כְּבוֹד אֱלֹהִים. השבעים קורין בדה״א י״ז י״ח: לְכַבֵּד את עבדך, וי״ג לְדַבֵּר.

Jos 7,19 ‖ 1S 2,8. 4,21.*22*.6,5 ‖
1R 3,13 ‖ Jes 4,5. 11,10. 22,23.
24,23.42,12 ‖ Jer 13,16.17,12 ‖
Nah 2,10 ‖ Hag 2,7 ‖ Zach 2,11 ‖
Mal 2,2 ‖ Ps 29,1.*96,7*.9.30,13.66,
2.73,24.85,10.115,1 ‖ Prv 3,35.11,
16.15,33. *18,12*.20,3.25,27.26,1.8.
29,23 ‖ Dan 11,39 ‖ 1Ch 16,28.
וְכָבוֹד Ps 8,6. 84,12 ‖ Prv 3,16. 8,
18.21,21.22,4 ‖ Eccl 6,2 ‖ 1Ch 29,
28 ‖ 2Ch 1,11.12.17,5.18,1.32,27.
33.
הַכָּבוֹד, הַכָּבֹד Gn 31,1 ‖ Ps 24,7.
8.9.10^2.29,3.
וְהַכָּבוֹד 1Ch 29,12.
בְּכָבוֹד Jes 14,18 ‖ Ez 31,18 ‖ Ps
112,9.149,5.
כַּכָּבוֹד Ez 3,23.
לְכָבוֹד Ex 28,2.*40* ‖ 1Ch 17,18 ‖
2Ch 26,18.
וּלְכָבוֹד Jes 4,2 ‖ Zach 2,9.
מִכָּבוֹד Nu 24,11 ‖ Jes 48,18 ‖ Hab
2,16 ‖ Eccl 10,1.
כְּבוֹד, כְּבֹד *cs.* Ex 16,7.10.24,
16.17 ‖ Lev 9,6.23 ‖ Nu 14,21.
16,19. *17,7.20,6* ‖ 1R 8,11 ‖ Jes
16,14.17,4.21,16.22,24.35,2^2.40,
5.58,8.60,13.66,12 ‖ Ez 1,28.3,12.
23.8,4.10,4^2.18.11,23.43,2.5.44,4 ‖
Mich 1,15 ‖ Hab 2,14 ‖ Hag 2,9 ‖
Ps 19,2.29,2. *96,8*. 49,17.66,2.79,
9.104,31.138,5.145,5.11 ‖ Prv 25,
2 ‖ Esth 1,4.5,11 ‖ 1Ch 16,29 ‖ 2Ch
5,14.*7,2*.
וּכְבוֹד, וּכְבֹד Ex 40,34.*35* ‖ Nu
14,10 ‖ Jes 10,18.60,1 ‖ Ez 9,3.10,
19.*11,22*.43,4 ‖ Ps 145,12 ‖ Prv
25,2 ‖ 2Ch 7,1.3.
כִּכְבוֹד Jes 17,3.
כְּבוֹדִי, כְּבֹדִי *suff.* Gn 45,13.49,
6 ‖ Ex 33,22 ‖ Nu 14,22 ‖ Jes 66,
18.19^2 ‖ Ez 39,21 ‖ Mal 1,6 ‖ Ps 3,
4.4,3.16,9.57,9.108,2 ‖ Job 19,9.
29,20.
וּכְבוֹדִי Jes 42,8. *48,11* ‖ Ps 7,6.
62,8.
בִּכְבֹדִי Ex 29,43.
וְלִכְבוֹדִי Jes 43,7.
כְּבוֹדֶךָ, כְּבֹדֶךָ [כְּבוֹדְךָ Ex 33,
18 ‖ Jes 22,18 ‖ Jer 14,21 ‖ Hab 2,
16 ‖ Ps 26,8.57,6.*12*.102,16.108,
6 ‖ Neh 9,5.
וּכְבוֹדֶךָ Ps 63,3.
כְּבוֹדֵךְ Jes 62,2.
כְּבוֹדוֹ, כְּבֹדוֹ Dt 5,21 ‖ Jes 3,8.6,
3.8,7.10,16.59,19. ‖ Jer 2,11 ‖ Hos
10,5 ‖ Ps 21,6. 49,18.72,19^2.96,3.
97,6.113,4 ‖ 1Ch 16,24.
וּכְבוֹדוֹ Jes 5,13.60,2.
בִּכְבוֹדוֹ Hag 2,3 ‖ Ps 102,17.
מִכְּבֹדוֹ Ez 43,2.
כְּבוֹדָהּ Jes 66,11.
כְּבוֹדְכֶם Jes 10,3.
כְּבוֹדָם, כְּבֹדָם Hos 4,7.9,11 ‖ Ps
106,20 ‖ Prv 25,27.
וּבִכְבוֹדָם Jes 61,6.

כֹּבֶד

gravitas, pondus; vehementia; *multitudo*.

Jes 21,15 ‖ Prv 27,3.
וְכֹבֶד Jes 30,27 ‖ Nah 3,3.

כְּבֵדוּת [בִּכְבֵדֻת

difficultas.

Ex 14,25.

כְּבוּדָּה

splendida, splendor, res pretiosa.

לְהאחרונים איננו בינוני פעול כ״א שם המפשט; השבעים קורין ביחזקאל מטה כְּבוּדָה (געפאָלסטערט), מן כָּבִיר העִזים.

Ez 23,41 ‖ Ps 45,14.
הַכְּבוּדָּה Jud 18,21.

כָּבֵד I

gravis, numerosus, vehemens; iners, impeditus; difficilis, arduus; offirmatus, obstinatus.

Gn 12,10.13,2.41,31.43,1.47,4.13.
50,9.11 ‖ Ex 7,14.8,20. 9,3. 18.24.
10,14.12,38.18,18.19,16 ‖ Nu 11,
14.20,20 ‖ 2S 14,26 ‖ 1R 10,2.12,
11 ‖ 2R 6,14.18,17 ‖ Jes 32,2.36,2 ‖
Ps 38,5 ‖ Prv 27,3 ‖ 2Ch 9,1.10,11.

וְכָבֵד Gn 50,10‖1S 4,18.
הַכָּבֵד 1R 3,9.12,4‖2Ch 10,4.
כֶּבֶד *cs.* Jes 1,4.
כְּבַד־...וּכְבַד Ex 4,10.
כְּבֵדִים *pl.* Ex 17,12.
וְכִבְדֵי *cs.* Ez 3,5.*6*.

II כָּבֵד] הַכָּבֵד

iecur.

זה שמו גם בארמית, סורית וערבית, ודוגמתו באשורית; לדעת פּירסט מפני שהוא אבר נכבד, יקר וחשוב כלב, ויהיה טעם נשפך לארץ כבדי כמו לבי, ובמשנה דערכין: ערך ראשי וערך כבדי עלי, נותן ערך כֻּלו (לפי שהנשמה תלויה בם); וי"א ע"ש כֹּבֶד משקלו בנגוד אל הריאה הקלה (ועש"כ נקראת בלשון רוסיא лёгкія), או לפי שהוא נקודת מרכז הכֹּבֶד (שווערפונקט) בגוף.

Ex 29,13.22 ‖ Lev 3,4.*10.15*.*4*,*9*.*7*, *4*.8,16.*25*.9,10.19.

בַּכָּבֵד Ez 21,26.
כְּבֵדִי *suff.* Thr 2,11.
כְּבֵדוֹ Prv 7,23.

כָּבָה] כָּבוּ *3 perf. pl.*

extinguere; delere.

לד"ק קרוב אל כָּפָה וחָבָא, ויש דוגמתו בערבית, וכן משמע מיחזקאל ל"ב ז'.

Jes 43,17.

יִכְבֶּה *3 impf.* 1S 3,3 ‖ Prv 31,18.
תִּכְבֶּה *3 impf. f.* Lev 6,5.6‖2R 22,17‖Jes 34,10.66,24 ‖ Jer 7,20.17,27‖Ez 21,3.4‖Prv 26,20‖2Ch 34,25.
כִּבָּה] וְכִבּוּ *Pi. 3 perf. pl.* 2S 14,7.
מְכַבֶּה *pt.* Jes 1,31 ‖ Jer 4,4.*21*,*12*‖Am 5,6.
לְכַבּוֹת *inf. cs.* Cant 8,7.
בְּכַבּוֹתְךָ *suff.* Ez 32,7.
תְּכַבֶּה *2 impf.* 2S 21,17.
יְכַבֶּה] יְכַבֶּנָּה *3 impf. suff.* Jes 42,3.
וַיְכַבּוּ *3 pl.* 2Ch 29,7.

כֶּבֶל] בַּכֶּבֶל

compes, vinculum.

קרוב אל חֶבֶל וכֶפֶל; במשנה דשבת נאמר כבולות וּכְבוּנות, ובגמרא נ"ד, ע"א מבארין מזה ארץ כָּבוּל דמ"א ט' י"ג; ויִחָבר לו גם מִכְרְבָּל וְכַרְבְּלָתְהוֹן, בתוספת ר' כשבט ושרביט.

Ps 105,18.

כְּבָלִים] בְּכַבְלֵי *pl. cs.* Ps 149,8.

——v. n. pr.; cf. כִּרְבֵּל——

כָּבַס] .*pt* כּוֹבֵס ,כֹּבֵס

pedibus calcare; lavare, purgare.

קרוב אל חָבַשׁ ואל כָּבַשׁ, שהכביסה נעשית ע"י כבוש ודריסת הרגל; שדה כובס מקום קרוב אל הברכה שהיו שוטחין שם כלי לבן המכֻבסין בה להתיַבשׁ.

2R 18,17‖Jes 7,3.36,2.

כִּבֵּס *Pi. 3 perf.* Gn 49,11 ‖ 2S 19,25.
וְכִבֶּס Lev 13,6.*34*.14,8.9.15,8.*11*.*27*.*17*,*15*.13‖Nu 19,7.10.19.
וְכִבְּסוּ *3 perf. pl.* Ex 19,10 ‖ Lev 13,54‖Nu 8,7.
וְכִבַּסְתֶּם *2 pl.* Nu 31,24.
מְכַבֵּס] מְכַבְּסִים *pt. pl.* Mal 3,2.
כַּבֵּס] כַּבְּסֵנִי *imper. suff.* Ps 51,4.
כַּבְּסִי *f.* Jer 4,14.
תְּכַבֵּס *2 impf.* Lev 6,20.13,58.
תְּכַבְּסֵנִי *suff.* Ps 51,9.
תְּכַבְּסִי *f.* Jer 2,22.
יְכַבֵּס *3 impf.* Lev 11,25.*28*.40^{2}.14,47^{2}.15,5.*6*.*7*.*10*.*21*.*22*.16,26.*28*.17,16‖Nu 19,8.21.
וַיְכַבְּסוּ *3 pl.* Ex 19,14‖Nu 8,21.
וְכֻבַּס *Pu. 3 perf.* Lev 13,58.15,17.
הֻכַּבֵּס *Hoth. inf.* Lev 13,55.56.

כּוֹבַע] וְכוֹבַע ,וְכוֹבַע

galea, tiara.

קרוב אל מגבעת וקובע, ע"ש הגֹּבַהּ.

Ez 27,10.38,5.

וְכוֹבַע *cs.* 1S 17,5‖Jes 59,17.
וְכוֹבָעִים *pl.* 2Ch 26,14.
בְּכוֹבָעִים Jer 46,4.

——cnf. קוֹבַע——

כָּבַר

Hi. multum facere, multiplicare.

קרוב אל גָּבַר (ואולי גם אל חָבַר, ובא נדר כָּבָר ת' חָבוּר), וטעם למכביר לָרֹב.

הִכְבִּיר] יַכְבִּר *3 impf.* Job 35,16.
מַכְבִּיר] לְמַכְבִּיר *pt.* Job 36,31.

כְּבָר

longitudo spatii, diuturnitas temporis: dudum, iam pridem.

Eccl 1,10.2,12.3,15^{2}.6,10.9,6.7.

שֶׁכְּבָר Eccl 4,2.
בְּשֶׁכְּבָר Eccl 2,16.

I כִּבְרָה v. כִּבְרָה] כִּבְרַת *cs.*

longitudo, spatium.

יש דוגמתו באשורית, והטעם שטח ומרחק, ולד"ק הב"ף שמושית ושרשו ברה.

Gn 35,16.48,7‖2R 5,19.

כַּבִּיר

magnus, multus, multum; vehemens.

השבעים קורין בישעיה ט"ז י"ד וְלֹא כָבוֹד.

Jes 16,14 ‖ Job 8,2.15,10.31,25.34,17.36,5^{2}.

כַּאֲבִּיר Q. (= כַּבִּיר) Jes 10,13.
כַּבִּירִים *pl.* Jes 17,12.28,2 ‖ Job 34,24.

כְּבִיר

stragulum textile.

גם זה וחבריו מחברין עם פעל כבר (פּלעכֿטען) כדרך שבא גְּדִלִים על מעשה עבות מן גָּדַל.

1S 19,13.

וּכְבִיר 1S 19,16.

מַכְבֵּר] הַמַּכְבֵּר

stragulum, cilicium crassum.

2R 8,15.

מִכְבָּר

opus reticulatum, cribrum.

Ex 27,4.*38*,*4*.

מִכְבַּר *cs.* Ex 35,16.*38*,*30*.*39*,*39*
לְמִכְבַּר Ex 38,5.

II כְּבָרָה] בַּכְּבָרָה

cribrum.

Am 9,9.

—v. n. p.—

כֶּבֶשׂ

agnus masculus (*proles ovium*)

זה שמו גם בערבית ובאשורית, ואולי נקרא כן הראוי לגזיזה הבאה תמיד עם הכביסה (ע׳ הערה אל טלה).

Lev 4,32.12,6.14,21.24.*25*.23,12 ‖ Nu 6,12.14.7,15.*21.27.33.39.45.51.57.63.69.75.81* ‖ Jes 11,6.

וְכֶבֶשׂ Ez 46,13.

וָכֶבֶשׂ Lev 9,3.

הַכֶּבֶשׂ Ex 29,39.39.*41* ‖ Lev 14,12.13 ‖ Nu 28,4^{2}.*8* ‖ Ez 46,15.

כְּכֶבֶשׂ Jer 11,29 ‖ Hos 4,16.

לַכֶּבֶשׂ Ex 29,40 ‖ Nu 15,5. 28,7.13.14.21.*29.29*,*10*.29,4.15.

כְּבָשִׂים *pl.* Ex 29,38 ‖ Lev 14,10. 23,18.19.20 ‖ Nu 7,17.*23.29.35.41.47.53.59.65.71.77.83*.87.88. 28,3.9.11.*29*,*2.8*.19.27. 29,13.*17.20.23.26.29.32.36*.15 ‖ Jes 5,17 ‖ Ez 46,4.6 ‖ Prv 27,26 ‖ Esr 8,35 ‖ 1Ch 29,21 ‖ 2Ch 29,32.35,7.

וּכְבָשִׂים Jes 1,11 ‖ 2Ch 29,21.

הַכְּבָשִׂים Ex 12,5 ‖ Nu 28,21.*29.29*,*10*.29,4 ‖ 2Ch 29,22.

בַּכְּבָשִׂים Nu 15,11.

וְלַכְּבָשִׂים Nu 29,18.*21.24.27.30.33*.37 ‖ Ez 46,5.7.11.

כְּבָשַׂי *suff.* Job 31,20.

כַּבְשָׂה] וְכַבְשָׂה

agna, ovis.

Lev 14,10 ‖ Nu 6,14.

כִּבְשָׂה 2S 12,3.

הַכִּבְשָׂה 2S 12,6.

כִּבְשַׂת *cs.* 2S 12,4.

כִּבְשֹׂת *pl.* Gn 21,29.30.

כִּבְשֹׂת *cs.* Gn 21,28.

—cnf. כֶּשֶׂב et כִּשְׂבָּה—

כָּבַשׁ] וְכָבְשׁוּ *3 perf. pl.*

pedibus calcare, subicere, subigere, opprimere.

קרוב אל חבש ואל כבס; השבעים קורין בזכריה: ואכלום וכבשום באבני־קלע.

Zach 9,15.

כֹּבֵשׁ] כֹּבְשִׁים *pt. pl.* Neh 5,5.

כְּבשׁ, לִכְבּוֹשׁ לִכְבֹּשׁ *inf. cs.* Esth 7,8 ‖ 2Ch 28,10.

כִּבְשׁוּ] וְכִבְשֻׁהָ *imper. pl. suff.* Gn 1,28.

יִכְבֹּשׁ *3 impf.* Mich 7,19.

וַתִּכְבְּשׁוּ *2 impf. pl.* Jes 34,16.

וַיִּכְבְּשׁוּם Q. *3 pl. suff.* Jer 34,11.

נִכְבַּשׁ] נִכְבְּשָׁה *Ni. 3 perf. f.* Jos 18,1.

וְנִכְבְּשָׁה Nu 32,22.29 ‖ 1Ch 22,18(17).

נִכְבָּשׁ] נִכְבָּשׁוֹת *pt. pl. f.* Neh 5,5.

כִּבֵּשׁ *Pi. 3 perf.* 2S 8,11.

הִכְבִּישׁ] וַיַּכְבִּישׁוּם K. *Hi. 3 impf. pl.* Jer 34,11.

כֶּבֶשׁ] וְכֶבֶשׁ

scabellum (pedum).

הדום או מדרגה, כבתרגומים ובמשנה. וכבר הוכחנו במקום אחר כי הנוסח הקדמון כאן ובמ״א י׳ י״ט היה „וראש עֵגֶל זהב לכסא מֵאַחֲרָיו“ והעגל נשתנה שָׁם לְעָגֹל, וכאן בתחלה לְכֶבֶשׁ ואח״כ לְכֶבֶשׁ. והטעם מובן.

2Ch 9,18.

כִּבְשָׁן

fornax.

לד״ק ע״ש המתכת שנכבשת בו, ולד״א לפי שהלבנים השרופים בו ערוכים מדרגות מדרגות, ואולי מפני שהוא כבוש וסגור, משא״כ התנור.

Ex 9,8.

הַכִּבְשָׁן Gn 19,28 ‖ Ex 9,10.19,18.

כַּד

cadus, urna, κάδος, κάδδος.

הוראתו ידועה ודוגמתו גם בלשונות המערב.

1R 17,14.16 ‖ Eccl 12,6.

בַּכַּד 1R 17,12.

כַּדֵּךְ *suff.* Gn 24,14.

מִכַּדֵּךְ Gn 24,17.43.

כַּדָּהּ Gn 24,16.18.20.26,46.

וְכַדָּהּ Gn 14,15.*45*.

כַּדִּים *pl.* 1R 18,34.

וְכַדִּים Jud 7,16.

הַכַּדִּים Jud 7,16.19.20.

כִּידוֹד] כִּידוֹדֵי *pl. cs.*

scintilla. Vulg. *taeda*.

כתרגומו גוצין דנור, זיקות ונצוצי אש.

Job 41,11.

כַּדְכֹּד (al. כַּ)

gemma, *rubinus*, pyropus.

שם אבן יקרה, ע״ש שנראה כאלו כידודי אש וניצוצות מתמלטין ממנה.

Jes 54,12.

וְכַדְכֹּד Ez 27,16.

כַּדּוּר

globus. Cf. דּוּר II p. 158^{c}.

לד״ק הכף שרשית, וככדור בדרז״ל. ע׳ הערה אל דור השני.

Jes 22,18.29,3.

כִּידוֹר] לַכִּידוֹר

turbae bellicae. *Vulg.* proelium; *al.* = כִּידוֹן.

האחרונים פרשוהו מן הערבית, במובן מהומה ומבוכת מלחמה; ואם באנו לכתוב רְבֵּי הבאורים השונים אין אנו מספיקים.

Job 15,24.

כֹּה

ita; hic; כֹּה וָכֹה huc et illuc; nunc.

רְבוּ בהוראת כן ומקצתו בהוראת פה. י״ג בש״ב ט״ז י׳: כֹּה יקלל וכה יוסיף.

Gn 15,5. 22,5. 24,30. 31,8^{2}. 37.32,5^{2}.45,9.50,17 ‖ Ex 3,14.15.*20*,*22*.4,22.*7*,*17*.*26*.*8*,*16*.*11*,*4*.5,1. *32*,*27*. 10.15.7,16.9,1.*13*.*10*,*3*.19,3 ‖ Nu 6,23.11,31.20,14.22,16.30.23,15^{2}. 32,8 ‖ Dt 7,5 ‖ Jos 6,3.14.7,13.17, 14.22,16.24,2 ‖ Jud 6,8.11,15 ‖ 1S 2,27.9,9.10,18.11,7.9.14,9.10.15, 2.17,27.18,25.20,7.22.25,6 ‖ 2S 7, 5.*12*,*11*.*24*,*12*.*7*,*8*^{2}.11,25.12,7.15, 26.16,10.18,30 ‖ 1R 2,30.5,25.11, 31.*17*,*14*.12,10^{2}.24.*13*,*2*.*21*.*20*,*13*. *14*.*28*.*42*.*21*,*19*^{2}. *22*,*11*. 14,7.18, 45.20,3.5.22,27 ‖ 2R 1,4.*6*.*16*.*2*, *21*.*3*,*16*.*7*,*1*.*9*,*3*.*12*.*19*,*6*.*20*,*1*.*22*,

16.11.9,18.19.18,29.3,17.4,43.9, 6.19,20.22,15.18.18,19.31.19,3.6. 10.32.20,5.21,12.22,18 ‖ Jes 7,7. 49,22.8,11.18,4.31,4.10,24.22,15. 20,6.21,6.16.24,13.28,16.65,13. 29,22.37,33.30,12.15.52,4.36,4. 14.16.37,3.6^{2}.38,1.43,16.45,14. 49,8.50,1.56,1.65,8.66,1.10.21. 38,5.42,5.43,1.14.44,2.6.24.45,1. 11.18.48,17.49,7.25.52,3.56,4.66, 12.51,22.57,15 ‖ Jer 2,2.5.6,16. 22.8,4.9,22.10,2.12,14.13,9.13. 15,2.17,5.21.18,11.19,1.21,8.22, 1.3.30.26,2.4.27,16.28,11.13.29, 31.30,18.31,1(2).14(15).15(16). 34(35).36(37).32,3.33,10.20.25. 34,2.36,29.37,9.38,2.3.44,30.45, 4.47,2.49,1.28.51,1.4,3.27.10,18. 16,3.5.20,4.22,6.11.24,8.29,10. 16.30,5.12.31,6(7).32,42.33,17. 48,40.49,12.5,13.14.6,6.27,19.29, 17.9.9,6.11,22.23,15.25,8.33,12. 21.11,11.21.14,15.15,19.18,13. 22,18.23,38.28,16.29,32.32,28.34. 17.36,30.51,36.7,3.21.9,14.19,3. 15.25,27.27,4.28,2.29,4.21.25.31, 22(23).32,14.35,13.18.19.39,16. 42,15.43,10.44,2.7.11.25.48,1.50, 18.20.9,16.23,16.19,11.25,28.32. 26,18.29,17.49,7.35.50,33.51,58. 21.11,3.13,12.21,4.24,5.30,2.34,2. 13.37,7.42,9.45,2.13,1.17,19.27,2. 14,10.16,9.27,21.28,14.29,8.32, 15.42,18.51,33.21,3.12.23,2.32, 36.29.35.37.25,15.33,4.27,4.29, 16.33,2.34,4.35,17.38,17.44,2.37, 7.45,4 ‖ Ez 2,4.3,11.27.5,5.6,2. 11.7,2.5.11,16.17.12,10.19.23. 28.13,3.18.14,4.6.16,3.36.17,3.9. 22.20,3.5,27.30.39.21,3.31.33. 22,3.23,22.32.24,3.21.25,3.8.12. 15.26,15.27,3.28,2.12.22.25.29, 3.30,2.10.13.31,14.32,3.33,25. 27.34,2.10.17.35,3.15.36,2.3.4.6. 13.22.33.37.37,5.9.12.19.21.38, 3.10.14.17.39,1.17.43,18.44,6.9. 45,9.18.46,1.16.47,13.5,7.8.11, 7.13,8.13.20.15,6.17,19.21,29. 22,19.23,35.24,6.9.25,13.16.26, 3.28,6.29,8.19.30,22.31,10.34, 20.36,5.7.39,25.11,5.21,8.30,6. 14,21.16,59.23,28.46.26.7.19. 29,13.32,11.34,11.21,14.22,28. 23,39.33,27 ‖ Am 1,3.6.9.11.13.2, 1.4.6.3,12.3,11.4,12.5,3.4.16.7,1. 4.8,1.7.11.17 ‖ Ob 1 ‖ Mich 2,3.3, 5 ‖ Nah 1,12 ‖ Hag 1,2.5.7.2,11.2, 6 ‖ Zach 1,3.4.14.17.3,7.8.21.4,6. 7.9.19.23.16.2,12.8,14.6,12.7,9.8, 3.11,4 ‖ Mal 1,4 ‖ Thr 2,20 ‖ Esr 1, 2 ‖ Neh 13,18 ‖ 1Ch 17,4.21,10.11. 7^{2} ‖ 2Ch 10,10^{2}.11,4.12,5.18,10. 21,12.34,24.18,26.19,9.10.20,15. 24,11.20.32,10.34,23.26.26.36,23.

כֹּה וָכֹה Ex 2,12.

כֹּה...וְכֹה, וְכֹה Nu 8,7.23,5 ‖ 1S 3,17.14,44.20,13.25,22.27,11 ‖ 2S 3,9.35.19,14.16,7.19,1 ‖ 1R 2, 23.30.19,2.20,10 ‖ 2R 6,31 ‖ Ruth 1,17.2,8.

בְּכֹה 1R 22,20^{2}.

——cf. כָּכָה, אֵיכָכָה, אֵיכָה——

כָּהָה] 3 *perf. f.* כָּהֲתָה

languescere, debilem esse, viribus deficere; *Pi.* pallescere, animo frangi; increpare, prohibere.

בא בהשאלה אל עצבון רוח, כטעם אֻמללה נפשו. וי״נ בישעיה מ״ב ד׳ לא יִכְהֶה ולא יָרוּץ.

Dt 34,7.

כָּהֹה *inf. abs.* Zach 11,17.

יִכְהֶה 3 *impf.* Jes 42,4.

תִּכְהֶה 3 *impf. f.* Zach 11,17.

וַתֵּכַהּ Job 17,7.

וַתִּכְהֶיןָ 3 *pl. f.* Gn 27,1.

כִּהָה *Pi.* 3 *perf.* 1S 3,13.

וְכִהֲתָה *f.* Ez 21,12.

כֵּהֶה I

languidus, debilis.

לד״ק כהה הנגע פעל (שאל״כ היה צ״ל כֵּהֶה) וכמו כִּהָה, וכבר העיר ע״ז הרד״ק בשרשיו.

Lev 13,6.56.21.26.28.42,3.61,3.

כֵּהוֹת *pl.* Lev 13,39 ‖ 1S 3,2.

כֵּהָה II

remissio, mitigatio (vulneris).

רש״י פירש אין מיצר בצרתך, אין איש חולה עליך, וי״מ שהשבר לא יכהה, כלומר לא יֵקַל, או כמו גֵּהָה.

Nah 3,19.

כָּהַן] *Pi.* 3 *perf.* כִּהֵן

sacerdotem agere, sacerdotio fungi, sacerdotem fieri.

פעל נגזר מן השם; ע׳ לקמן.

1Ch 5,36.

וְכִהֵן Ex 40,13.

וְכִהֲנוּ *pl.* Ex 28,41.40,15.

לְכַהֵן *inf. cs.* Ex 29,1.44.30,30. 31,10.35,19.39,41 ‖ Lev 7,35.16, 32 ‖ Nu 3,3 ‖ Ez 44,13.

לְכַהֲנוֹ־ *suff.* Ex 28,1.3.4.

מִכַּהֵן Hos 4,6 ‖ 2Ch 11,14.

יְכַהֵן 3 *impf.* Jes 61,10.

וַיְכַהֵן Nu 3,4 ‖ Dt 10,6.

וַיְכַהֲנוּ *pl.* 1Ch 24,2.

כֹּהֵן

sacerdos.

יסודו כון, ובא ה׳ במקום ו׳ כה״א בפעל כהל בארמית; ואולי יש לפתרו מן אין כהה לשברך, לפי שהכהנים בימי קדם היו הרופאים ורואי הנגעים, או כטעם כֹּמֶר לד״ק ע״ש הבגדים הכהים והשחורים שלבשו כהני האומות, והתורה צותה לכהני י״י ללבוש בגדי בד לבנים, אך השם לא זז ממקומו.

Gn 14,18.41,45.46,20.50 ‖ Ex 3,1. 18,1 ‖ Lev 6,16.21,9.22,10.12.13 ‖ Jud 18,19^{2} ‖ 1S 2,35.14,3 ‖ 2S 20, 26 ‖ 1R 2,27.4,5 ‖ 2R 11,18.25, 18^{2} ‖ Jes 28,7 ‖ Jer 6,13.8,10.14, 18.23,11.33.29,26.52,24^{2} ‖ Ez 44, 21 ‖ Hos 4,4 ‖ Am 7,10 ‖ Zach 6, 13 ‖ Mal 2,7 ‖ Ps 110,4 ‖ Thr 2,20 ‖ Esr 2,63 ‖ 2Ch 13,9.15.3.19,11. 23,17.24,11.26,20.

וְכֹהֵן Lev 22,11 ‖ Thr 2,6.

הַכֹּהֵן Ex 29,30.31,10.35,19.39, 41.38,21 ‖ Lev 1,7.9.12.13.15.17. 2,2.8.9.16.3,11.16.4,3.5.6.7.10.16. 17.20.25.34.26.31.35.5,6.10.13. 18.26.14,8.20.15,15.19,22.30.31. 35.5,8.12^{2}.18.25.6,3.5.19.7,5.7.31. 34.12,6.17,5.8.15,30.13,2.3.30. 32.50.3.4.5.27.5.6^{2}.28.37.7.8^{2}.11.

20.9. *14*,*2*.10.12.13.15.16.17.19. 20.21.*26*².22. *27*. 25².*30*. 31².33. 34².36².39.43.44.49.53. 54. 55.56. 14,3².4.5.11.12.14². 15.15.*26*.16. 17,18.19.20.23.24².25.26.27.28. 29.31.36³.38.39.40. 44. 48².15,14. 15.29.30.16,32.17,5.6. 21,21.23, 10.11.20.27,8³.11.12².14².18.*23* ‖ Nu 3,6.32.*4*,*16*. *17*,*2*.4,28.*33*.*7*,*8*. 5,15.16.17².18².19.21². 23.25.26. 30.6,10.11.16.17.19.20.15,25.28. 17,4.18,28.19,3.4.6.7². 25,7.*11*.26, 1.3.53.64.27,2. 19.21.22. 31,6.12. 13.21.26.29.31.41.51.*54*.32,2.28. 33,38.34,17.35,25.*28*.28.32 ‖ Dt 17,12. 20,5.26,3.4 ‖ Jos 14,1.*19*, *51*.17,4. 20,6.21,1.4.13. 22,13.30. 31.32 ‖ Jud 18,6.18.20.24.27 ‖ 1S 1,9.2,11.13.*15*.14.14,19².36.21,2. 3.5.6.7.10.22,11.23,9.30,7 ‖ 2S 15, 27 ‖ 1R 1,7.8.19. 25.26.32.34.38. 39.42.44.45. 2,22.26.35. 4,2. 11,9². 10.15².18.12,3.8.10. 16,10.11².15. 16.22,4.8.10.12.14.23,4.24 ‖ Jes 8, 2 ‖ Jer 20,1.21,1.*29*,*25*.*37*,*3*.29, 26.29 ‖ Ez 1,3.45,19 ‖ Hag 1,1.*2*,*2*. 12.14.2,4 ‖ Zach 3,1.8. 6,11 ‖ Esr 7,5.11.8,33.10,10.16 ‖ Neh 3,1.20. 7,65. 8,2.9. 10,39. 12,26. 13,4. 13. 28 ‖ 1Ch 16,39.24,6.27,5 ‖ 2Ch 22, 11.23,8². 9. 14². 24,2.20. 25.26,17. 31,10.34,9.14.18.

וְהַכֹּהֵן Lev 5,16.6,15.7,8.21,10 ‖ Jud 18,17 ‖ 2R 12,11 ‖ Jer 23,34.

כַּכֹּהֵן Jes 24,2 ‖ Hos 4,9.

לְכֹהֵן Jud 17,5.12.13.18,4 ‖ 1S 2, 28 ‖ 1Ch 29,22.

לַכֹּהֵן Lev 5,13.16. 7,8.9.14.32.14, 13.35.22,14.23,20.27,21 ‖ Nu 5,8. 9.10.6,20 ‖ Dt 18,3 ‖ 1S 2,15 ‖ Ez 44,30.

וּלְכֹהֵן Ex 2,16 ‖ Jud 17,10.18,19.

מִכֹּהֵן Jer 18,18 ‖ Ez 7,26.44,22.

כֹּהֲנִים *pl.* Ex 19,6 ‖ Jos 6,4.*6* ‖ Jud 18,30 ‖ 1S 1,3 ‖ 2S 8,17.18.20, 25 ‖ 1R 4,4.12,31 ‖ Hos 6,9 ‖ Job 12,19 ‖ Thr 4,16 ‖ Esr 2,69 ‖ Neh 7,70.72.12,12 ‖ 1Ch 18,16 ‖ 2Ch 5, 12.11,15.13,9.26,17.30,24.34,5.

וְכֹהֲנִים 2Ch 13,10.

הַכֹּהֲנִים Gn 47,22.26 ‖ Ex 19,22 ‖ Lev 1,5.8. 11. *3*,*2*. 2,2. 13,2.16,33. 21,1 ‖ Nu 3,3.10,8 ‖ Dt 17,9.18.18, 3.19,17.21,5.24,8.31,9 ‖ Jos 3,6.8. 13.15.17.4,3.9.16.17.18². 6,6.8.*13*. 9.12.16.8,33.21,19 ‖ 1S 2,13. 22, 11.19.15,35².17,15.*19*,*12* ‖ 1R 8,3. 4.6.10.11 ‖ 2R 12,5.6.7.9.10.19,2. 23,8² ‖ Jes 37,2 ‖ Jer 1,1.2,8.4,9.8, 1. 13,13. 19,1. 26,7.8.11.16. 27,16. 28,1.5. 29,1.25.31,14(13). 33,21 ‖ Ez 42,13.14. 43,19.24. 27. 44,31. 46,2.19.20.48,13 ‖ Hos 5,1 ‖ Joel 1,9.13.2,17 ‖ Zeph 1,4 ‖ Hag 2,11. 12.*13* ‖ Zach 7,3.5 ‖ Mal 1,6.2,1 ‖ Esr 2,36.61.70.3,2.8.10. 6,20² 7,7. 8,24.29.30. 10,5.18 ‖ Neh 3,1.22. 28.5,12.7,39.63. 73. 8,13.10,9.29. 35.11,3.10.20.12,1.7.30.35.44. 13, 5 ‖ 1Ch 9,2.10.30. 13,2. 15,11. 14. 24.16,6.39.28,13.21 ‖ 2Ch 4,9.5,5. 7.11². 14.7,2. 8,14². 15.17,8. 23,6. 18.24,5. 26,19². 20.29,4. 16.21.22. 24.34².30,3.16.27.31,2.4.9.15.17. 19.35,2.10.11.14.36,14.

וְהַכֹּהֲנִים Ex 19,24 ‖ Dt 27,9 ‖ Jos 3,3.14.4,10.11.6,4 ‖ 2R 23,2 ‖ Jer 5,31.34,19 ‖ Ez 44,15 ‖ Esr 1,5.9, 1 ‖ Neh 10,40.12,22.41 ‖ 1Ch 23, 2 ‖ 2Ch 7,6².11,13.13,14. 19,8.29, 26.30,15.21.25.34,30.35,18.

בַּכֹּהֲנִים Lev 6,22.7,6 ‖ 1S 22,18² ‖ 2Ch 31,19.

וּבַכֹּהֲנִים Esr 8,15.

לַכֹּהֲנִים Gn 47,22 ‖ Dt 18,1 ‖ 1S 6, 2 ‖ 2R 12,17 ‖ Jes 66,21 ‖ Ez 40, 45.46.44,30.45,4.48,10.11 ‖ Neh 10,37.38.12,44.13,30 ‖ 1Ch 24,6. *31* ‖ 2Ch 4,6. 23,4. *31*,*2*. 26,18. 35,8².

וְלַכֹּהֲנִים 2R 12,8 ‖ Jer 33,18 ‖ Neh 2,16 ‖ 2Ch 35,14².

מֵהַכֹּהֲנִים 2R 17,27.28 ‖ Esr 3, 12 ‖ 2Ch 29,34.

כֹּהֲנֵי *cs.* 1S 5,5.22,17.21 ‖ 1R 12, 32.13,2.33² ‖ 2R 17,32.23,4.9.20 ‖ Jes 61,6 ‖ 2Ch 13,9.

בְּכֹהֲנַי 2S 22,17.

כֹּהֲנַי *suff.* Thr 1,19.

כֹּהֲנֵינוּ Esr 9,7 ‖ Neh 9,34.10,1.

וּלְכֹהֲנֵינוּ Neh 9,32.

כֹּהֲנֶיךָ Ps 132,9 ‖ 2Ch 6,41.

כֹּהֲנָיו 2R 10,19 ‖ Jer 48,7.49,3 ‖ Ps 78,64.

וְכֹהֲנָיו 2R 10,11 ‖ 2Ch 13,12.

בְּכֹהֲנָיו Ps 99,6.

כֹּהֲנֶיהָ Ez 22,26 ‖ Zeph 3,4 ‖ Thr 1,4.4,13.

וְכֹהֲנֶיהָ Mich 3,11 ‖ Ps 132,16.

לְכֹהֲנֶיהָ Jer 1,18.

כֹּהֲנֵיהֶם Jer 32,32.

וְכֹהֲנֵיהֶם Jer 2,26.

כְּהֻנָּה

sacerdotium, munus sacerdotale.

Ex 29,9 ‖ Nu 16,10.

הַכְּהֻנָּה Esr 2,62 ‖ Neh 7,64. 13, 29².

כְּהֻנַּת *cs.* Nu 25,13 ‖ Jos 18,7.

לִכְהֻנַּת Ex 40,15.

כְּהֻנַּתְכֶם *suff.* Nu 18,1.7².

כְּהֻנָּתָם Nu 3,10.

הַכְּהֻנּוֹת *pl.* 1S 2,36.

———v. chald.———

כָּוָה°

urere, inurere.

כן הוא גם בערבית, ויש מחברין אותו עם וְכִוָּן פתיחין ליה, לפי שע״י צריבת האש נעשה חלל ונקב בבשר.

תִּכָּוֶה [נִכְוָה] *Ni. 2 impf.* Jes 43,2.

תִּכָּוֶינָה [יִכָּוֶה] *3 impf. pl. f.* Prv 6,28.

כְּוִיָּה

adustio (corporis), stigma.

להרד״ק כי־תחת יפי דישעיה כמו כְּוִי = כְּוִיָּה, כדרבא (שבת י״ב ע״ב): „היינו דאמרי אינשי חלופי שופרא כיבי" ובנוסחת הרד״ק כְּוָאה; ואולי יש לגרוס קיא, ותקון סופרים יש כאן.

Ex 21,25²

כִּי־ (?) Jes 3,24.

מְכְוָה] הַמִּכְוָה

locus adustus (corporis), adustio.

Lev 13,24.28².

בַּמִּכְוָה Lev 13,25.

מִכְוַת־ *cs.* Lev 13,24.

—כֹּכָב v. כּוֹכָב; כֹּחַ v. כּוֹחַ—

°כּוּל] וְכָל *3 perf.*

capere, continere; sustinere, perferre; tueri; *Pilp.* sustentare, alere.

קרוב אל כלל, ויש דוגמתו בערבית, ובדרז״ל כיילא, מכילא או מכילתא, מכילין דרחמין; ויש פותרין מזה כִּילַי וכֵלַי. השבעים קורין בישעיה מ׳ י״ב: וְכָל־הארץ בַּקֹּמֶץ, ומקביל אל הקודם.

הֵכִיל] הָכִיל *Hi. inf.* Jer 6,11.

לְהָכִיל Ez 21,33.23,32‖Am 7,10‖ 2Ch 7,7.

מֵהָכִיל 1R 8,64.

יָכִיל *3 impf.* 1R 7,26.38 ‖ 2Ch 4,5.

יְכִילֶנּוּ *suff.* Joel 2,11.

יָכִלוּ *3 impf. pl.* Jer 2,13.10,10.

כִּלְכֵּל *Pilp. 3 perf.* 2S 19,23.

וְכִלְכְּלָם *suff.* 1R 18,4.

כִּלְכַּלְתָּם *2 perf. suff.* Neh 9,21.

וְכִלְכַּלְתִּי *1 perf.* Gn 45,11 ‖ 2S 19,34.

וְכִלְכְּלוּ *3 pl.* 1R 4,7.5,7.

מְכַלְכֵּל *pt.* Mal 3,2.

כַּלְכֵּל *inf.* Jer 20,9.

לְכַלְכֵּל 1R 4,7.

וּלְכַלְכֵּל Ruth 4,15.

לְכַלְכֶּלְךָ, לְכַלְכֶּלְךָ *suff.* 1R 17,4.9.

אֲכַלְכֵּל *1 impf.* Gn 50,21.

וַאֲכַלְכְּלָם *suff.* 1R 18,13.

יְכַלְכֵּל *3 impf.* Zach 11,16 ‖ Ps 112,5‖Prv 18,14.

וַיְכַלְכֵּל Gn 47,12.

יְכַלְכְּלֶךָ] יְכַלְכֶּלְךָ *suff.* Ps 55,23.

וַיְכַלְכְּלֵם 2S 20,3.

יְכַלְכְּלוּךָ *3 pl. suff.* 1R 8,27 ‖ 2Ch 6,18.

יְכַלְכְּלֻהוּ 2Ch 2,5.

כִּלְכֵּל] וְכָלְכְּלוּ *Pulp. 3 perf. pl.* 1R 20,27.

——cf. כֵּלִי et כִּילַי——

°כּוּן

statuere, fundare; parare, creare; aptare, dirigere; confirmare; reficere; praeparare, instruere; *Ni.pt.* firmus, constans; intrepidus, fiducia plenus; certus, rectus, verus; paratus.

הוראותיו מבוארות מן הכתובים, ויש דוגמתו בערבית; י״ג בש״א כ״ג כ״ב: הָכִינוּ עוד. לר״ש פינסקר תָּכִין לבם דתהלים י׳ י״ז אינו פעל כ״א שֵׁם כמו תֹּכֶן, ובא ע״מ שָׁלִישׁ, כלומר יצר מחשבת לבם, ומקביל אל תאות ענוים. השבעים קורין צ״ו י׳: אַף־תִּכֵּן תבל; י״ג באיוב ח׳ ח׳ וּכוֹנֵן להקר אבותם, ובל״א ט״ו וַיְכֻנֶנּוּ; בכ״ח כ״ז הנוסחא בקצת ספרים הֱבִינָהּ ת׳ הֱכִינָהּ; בדהי״א ט״ו א׳ וַיָּכֶן מקום (וכן תרגם הסורי, אך פסוק ג׳ מוכיח), בפסוק י״ב הֲכִינוֹתִי בחטף סגול; בדה״ב א׳ ד׳ בא בַּהֵכִין ת׳ בְּהָכִין.

נָכוֹן] נָכוֹנָה *Ni. 3 perf. f.* 1R 2,46.

נָכֹנוּ, נָכוֹנוּ *3 pl.* Ez 16,7 ‖ Prv 19,29.

נָכוֹן *pt.* Gn 41,32‖Ex 8,22.34,2‖ Dt 13,15.*17,4*‖Jud 16,26.*29* ‖ 1S 23,23.26,4‖2S 7,16.26‖1R 2,45 ‖ Jes 2,2 ‖ Hos 6,3 ‖ Mich 4,1 ‖ Ps 38,18. 51,12. 57,8. *108,2*. 8. 78,37. 93,2.112,7‖Job 12,5.15,23.18,12. 21,8‖Neh 8,10‖1Ch 17,14.24.

נְכוֹן *cs.* Prv 4,18.

נְכֹנִים *pl.* Ex 19,11.15‖Jos 8,4.

נְכוֹנָה *f. sg.* Ps 5,10‖Job 42,7.8.

הִכּוֹן, הִכֹּן *imper.* Ez 38,7 ‖ Am 4,12.

וְהִכּוֹנוּ K. (וְהָכִינוּ Q.) *pl.* 2Ch 35,4.

תִּכּוֹן *2 impf.* 1S 20,31.

יִכּוֹן *3 impf.* Ps 89,38. 101,7. 102,29. 140,12 ‖ Prv 12,3. 16,12. 29,14.

וְיִכּוֹן Prv 25,5.

תִּכּוֹן *3 impf. f.* Jer 30,20 ‖ Ps 89,22.93,1.*96,10*.141,2 ‖ Prv 12,19.20,18 ‖ 1Ch 16,30.

וַתִּכּוֹן, וַתִּכֹּן 1R 2,12 ‖ 2Ch 8,16. 29,35.35,10.16.

יִכֹּנוּ *3 pl.* Ps 119,5 ‖ Prv 4,26. 22,18.

וְיִכֹּנוּ Prv 16,3.

כּוֹנֵן *Pol. 3 perf.* Jes 51,13‖Ps 9,8.40,3‖Prv 3,19.

וְכוֹנֵן Hab 2,12.

כּוֹנְנָהּ (al. כ) *suff.* Jes 45,18.

כּוֹנַנְתָּ *2 perf.* Ps 99,4.119,90.

כּוֹנַנְתָּה Ps 8,4.

כּוֹנַנְתָּהּ *suff.* Ps 68,10.

וְכֹנַנְתִּי *1 perf.* 2S 7,13 ‖ 1Ch 17,21.

כּוֹנְנוּ (al. כ) *3 perf. pl.* Ex 15,17‖Ps 11,2.

וְכוֹנֵן *imper.* Job 8,8.

כּוֹנְנָה (al. כ) Ps 90,17.

כּוֹנְנֵהוּ (al. כ) *suff.* Ps 90,17.

תְּכוֹנֵן *2 impf.* Ps 21,13.

וּתְכוֹנֵן Ps 7,10.

וַתְּכוֹנֵן 2S 7,24.

יְכוֹנֵן *3 impf.* Jes 62,7.

יְכוֹנְנֶךָ] וַיְכֹנְנֶךָ *suff.* Dt 32,6.

וַיְכֻנֶנּוּ (= וַיְכֻנֶנּוּ) Job 31,15.

יְכוֹנְנֶהָ (al. כ) Ps 24,2.48,9.87,5.

וַיְכוֹנְנֶהָ (al. כ) Ps 7,13.

וַיְכוֹנְנוּ (al. כ) *3 pl.* Ps 107,36.

וַיְכוֹנְנוּנִי (al. כ) *suff.* Ps 119,73.

כּוֹנֵן] כּוֹנָנוּ *Polal 3 perf. pl.* Ez 28,13‖Ps 37,23.

הִתְכּוֹנֵן] תִּכּוֹנָנִי *Hithpo. 2 impf. f.* Jes 54,14.

הִתְכּוֹנֵן] יִתְכּוֹנָן *3 impf.* Prv 24,3.

וְתִכּוֹנֵן *3 impf. f.* Nu 21,27.

וְיִכּוֹנָנוּ *3 pl.* Ps 59,5.

הֵכִין *Hi. 3 perf.* Jos 4,4‖1S 13,13‖ 1R 6,19‖Zeph 1,7 ‖ Ps 7,14.78,8. 103,19‖Esth 6,4.7,10 ‖ Esr 7,10‖ 1Ch 15,3. 22,3(2) ‖ 2Ch 2,6.3,1. 12,14.27,6.30,19.35,20.

הָהֵכִין 2Ch 29,36.
בַּהָכִין 2Ch 1,4.
הֱכִינַנִי *suff.* 1R 2,24.
הֱכִינוֹ 2S 5,12‖1Ch 14,2.
הֱכִינָהּ Job 28,27.
הֲכִינוֹתָ *2 perf.* Ps 74,16 ‖ Job 11,13.
וַהֲכִינוֹתָ 2Ch 19,3.
וַהֲכִינֹתָה Ez 4,3.
הֲכִינוֹתִי, הֲכִנֹתִי *1 perf.* Ex 23, 20‖1Ch 22,14(13)^2.29,2.3.19.
הֱכִינוֹתִי 1Ch 15,12.
וַהֲכִינוֹתִי 1Ch 28,2.
וַהֲכִינוֹתִי, וַהֲכִינֹתִי 2S 7,12‖1Ch 17,11.*28*,*7*.22,10(9).
הֵכִינוּ *3 perf. pl.* Ps 57,7 ‖ 1Ch 12,39(40)‖2Ch 20,33.35,14^2.15.
וְהֵכִינוּ Ex 16,5.
הֲכִינֹנוּ *1 perf. pl.* 1Ch 29,16.
הֲכִנּוּ 2Ch 29,19.
מֵכִין *pt.* Jer 10,12.*51,15* ‖ Ps 65,7.
הַמֵּכִין Ps 147,8.
הָכִין *inf.* Jos 4,3.
הָכֵן (adv.) Jos 3,17.
וְהָכִין Jer 10,23‖Ez 7,14.
כְּהָכִין 2Ch 12,1.
לְהָכִין Jes 9,6.40,20 ‖ 1Ch 9,32 ‖ 2Ch 31,11.
וּלְהָכִין 2Ch 2,8.
הֲכִינוֹ *suff.* Nah 2,4.
בַּהֲכִינוֹ Prv 8,27.
לַהֲכִינָהּ Jer 33,2.
הָכֵן *imper.* Ps 119,133‖Prv 24, 27.
וְהָכֵן Gn 43,16 ‖ Nu 23,1.*29* ‖ Jer 46,14‖Ez 38,7‖1Ch 29,18.
הָכִינוּ *pl.* Jos 1,11‖1S 23,22‖Jes 14,21‖Jer 51,12.
וְהָכִינוּ 1S 7,3‖2Ch 35,4.6.
אָכִין *1 impf.* Ps 89,5‖ Job 29,7.
אָכִינָה 1Ch 22,5(4).
תָּכִין, תָּכֵן *2 impf.* Dt 19,3‖Ez 4,7‖Ps 10,17.65,10.68,11.89,3.

תְּכִינֶהָ *suff.* Ps 65,10.
יָכִין *3 impf.* Jud 12,6‖Ps 78,20‖ Prv 16,9.21,29‖Job 27,16.17.38, 41.
וַיָּכֶן 1Ch 15,1.22,5(4) ‖ 2Ch 17,5. 26,14.33,16.
תָּכִין *3 impf. f.* Prv 6,7 ‖ Job 15,35.
וַיָּכִינוּ *3 pl.* Gn 43,25‖1R 5,32‖ Prv 30,25‖Esr 3,3‖2Ch 31,11.
הוּכַן *Ho. 3 perf.* Jes 30,33.
וְהוּכַן, וְהֻכַן Jes 16,5 ‖ Neh 2,6 ‖ Zach 5,11.
מוּכָן *pt.* Prv 21,31.
מְוּכָנִים *pl.* Ez 40,43.

מָכוֹן

fundamentum, basis; locus; habitatio.

ע״מ מָעוֹן, מָקוֹם וכדומה.

Ex 15,17‖1R 8,13.

וּמָכוֹן 2Ch 6,2.
מְכוֹן *cs.* 1R 8,39.*43*.49 ‖ Jes 4,5‖ Ps 89,15.97,2‖ Dan 8,11 ‖ 2Ch 6, 30.
מִמְּכוֹן (al. Ps. 'מְמַ) Ps 33,14 ‖ 2Ch 6,33.39.
בִּמְכוֹנִי *suff.* Jes 18,4.
מְכוֹנוֹ Esr 2,68.
מְכוֹנִים] מְכוֹנֶיהָ *pl. suff.* Ps 104,5.

מְכוֹנָה] הַמְּכוֹנָה, הַמְּכֹנָה

בדרז״ל מוכני (כלים י״ח ב׳), והאי דהולין ט״ו ע״ב, השוחט במוכני, לשון לעז הוא μηχανή machina.

1R 7,27.28.34^2.35^2.38.

בַּמְּכוֹנָה 1R 7,32.
לַמְּכוֹנָה 1R 7,30.
הַמְּכוֹנוֹת, הַמְּכֹנוֹת *pl.* 1R 7,27. 37.38.39.43^2 ‖ 2R 16,17.25,13 ‖ Jer 27,19.52,17.20‖2Ch 4,14^2.
וְהַמְּכֹנוֹת 2R 25,16.
מְכוֹנֹתָיו Q. (מְכוֹנָתוֹ K.) *suff.* Esr 3,3.
מְכֻנָה] מְכֻנָתָהּ *suff.* Zach 5,11.

תְּכוּנָה] לַתְּכוּנָה

institutio; locus, sedes, habitatio.

י״ג בנחום: אין קצה לַתְּכוּנָה כָּבֹד, בהוראת תֹּכֶן וּמַתְכֹּנֶת.

Nah 2,10.

תְּכוּנָתוֹ *suff.* Job 23,3.
וּתְכוּנָתוֹ Ez 43,11.

כַּוָּן] כַּוָּנִים *pl.*

placenta (χαυῶνες, χαβῶνος).

מיני עוגות שעשו בדמות האלילה עשתרות (כאגן הסהר) לתקרובת לה, ולפי שיחדו לה כח פריה ורביה התעסקו ביותר הנשים בעבודתה.

Jer 7,18.44,19.

כִּיּוּן

statua; *Vulg.* imago; *al.* assyr. kaivan = Saturnus.

לד״ק שרשו כון והוראתו מצבה והיותר נכון שהוא כוכב שבתאי (סאטורן), שכן שמו בערבית, סורית ואשורית; והרד״ק מחברו עם כַּוָּנִים דלעיל.

Am 5,26.

—— v. n. pr.; cnf. כֵּן II ——

כִּים v. כּוֹס

כּוֹס I

poculum.

בתרגומים בא גם בזי״ן, וכן בערבית, והפעל בא במובן הַחזיק וְהֵכִיל.

Gn 40,11.13 ‖ 1R 7,26 ‖ Jes 51, 17^2.22^2 ‖ Jer 16,7.25,15.51,7 ‖ Ez 23,32.33^2 ‖ Hab 2,16 ‖ Ps 75,9. 116,13‖Thr 4,21‖2Ch 4,5.

וְכוֹס Gn 40,11.
הַכּוֹס Gn 40,11.21 ‖ Jer 25,17.28. 49,12.
בַּכִּיס K., בַּכּוֹס Q. Prv 23,31.
כּוֹסִי *suff.* Ps 23,5.
וְכוֹסִי Ps 16,5.
וּמִכֹּסוֹ 2S 12,3.
כּוֹסָהּ Ez 23,31.
כּוֹסָם Ps 11,6.
וְכֹסוֹת *pl.* Jes 35,5.

כּוֹס II] הַכּוֹס

avis quaedam immunda, *noctua*, onocrotalus; *Vulg.* bubo.

עוף טמא ממיני הינשוף, לר״ק ע״ש שמתכסה ומתחבא או ע״ש הזפק שלו בתבנית כוס או כיס.

Lev 11,17 ‖ Dt 14,16.

כְּכוֹס Ps 102,7.

כּוּר

fornax.

כלי כמין תנור לצריפת המתכת (שמעלצאָפען, טינעל). י״ג בישעיה א׳ כ״ה: ואצרף כַּבֹּר סגיך, ובל״ח י׳ בהנתיך.

1R 8,51 ‖ Ez 22,18.20.22.

וְכוּר Prv 17,3.*27,21*.

בְּכוּר Jes 48,10.

מִכּוּר Dt 4,20 ‖ Jes 11,4.

——conf. כִּיּוֹר ,כִּירַיִם——

מְכוּרָה] מְכֻרוֹתַיִךְ *pl. suff.*

origo, *Vulg.* nativitas (rad. כָּרָה = כּוּר).

לרב הפותרים שרשו כּוּר, אח אל כָּרָה, וכמליצת ישעיה (נ״א א׳) הַבִּיטוּ אל־צור חֻצַּבְתֶּם ואל־מקבת בור נֻקַּרְתֶּם; ולר״ק הוא קרוב אל גּוּר, וכן תרגם אונקלוס מְכֵרֹתֵיהֶם דבראשית בארעא תותבותהון, והכונה על שכם (ואולי הוא כמליצת: כי רעות במגורם בקרבם), ולהרשב״ם הכונה שכלי החמס הם האחות (פערוואנדשאפט) של האחים האלו; אך י״א שרשו מכר, ע״כ הובא גם שם.

Ez 21,35.

מְכוּרֹתָם Ez 29,14.

מְכֹרֹתַיִךְ [מְכוּרָה] *pl. suff.* Ez 16,3.

מְכֵרֹתֵיהֶם [מְכֵרָה] *pl. suff.* Gn 49,5.

—כּוּשִׁי v. n. pr.; כֹּר v. כָּרַר—

כָּזַב] כֹּזֵב *pt.*

mentiri, fallere, deficere.

בארמית כדב, וכן בערבית כד׳ רפויה.

Ps 116,11.

נִכְזָב [נִכְזְבָה] *Ni. 3 perf. f.* Job 41,1.

וְנִכְזָבְתָּ [נִכְזַבְתָּ] *2 perf.* Prv 30,6.

כִּזֵּב *Pi. 3 perf.* Mich 2,11.

בְּכַזֶּבְכֶם [כַּזֵּב] *inf. suff.* Ez 13,19.

אֲכַזֵּב *1 impf.* Ps 89,36 ‖ Job 6,28.34,6.

תְּכַזֵּב *2 impf.* 2R 4,16.

תְּכַזֵּבִי [תְּכַזְּבִי] *2 impf. f.* Jes 57,11.

יְכַזֵּב *3 impf.* Hab 2,3 ‖ Prv 14,5.

וִיכַזֵּב Nu 23,19.

יְכַזְּבוּ *3 pl.* Jes 58,11 ‖ Ps 78,36.

יַכְזִיבֵנִי [הִכְזִיב] *Hi. 3 impf. suff.* Job 24,25.

כָּזָב

mendacium, fraus, dolus.

Jes 28,15.17 ‖ Ez 13,6.7.8.9.19.21,34.22,28 ‖ Hos 12,2 ‖ Zeph 3,13 ‖ Ps 4,3.5,7.40,5.58,4.62,5.10 ‖ Prv 19,22.30,8 ‖ Dan 11,27.

כְּזָבִים *pl.* Jud 16,10.*13* ‖ Hos 7,13 ‖ Prv 6,19.14,5.25.19,5.9.21,28.23,3.

כִּזְבֵיהֶם *suff.* Am 2,4.

אַכְזָב Jer 15,18.

לְאַכְזָב Mich 1,14.

——cf. ch. כְּדַב, v. n. pr.——

אַכְזָר v. p. 32b.

כֹּחַ I

vis, robur, vigor; violentia; facultates, opes; *met. fructus terrae* (rad. כָּחַח ?).

לר״ק שרשו כוח, ולהאחרונים כחח, ועקר הוראתו היות קשה, ובכושית נאמר גם על הסלע (ע׳ איוב ו׳ י״ב). בקצת ספרים ככחי דיהושע י״ד י״א כ׳ קדמאה רבתי, משא״כ במדויקים, ע׳ מ״ש וס׳ דקדוקי הטעמים; למדנחאי כוח דדניאל י״א ו׳ חסר. י״ג בתהלים כ״ט ט״ז: יבש כחרש הַכִּי; השבעים קורין במשלי כ״ד ה׳: „טוב גבר מֵעָז ואיש דעת מְאַמֶּץ כח" וכת״י, והוא ע״ד טובה חכמה מגבורה; הסורי קורא באיוב ל״ט כ״א: וישיש בַּנַּחַל, ומקביל אל בעמק.

Nu 14,17 ‖ Dt 8,18 ‖ 1S 28,20.22.30,4 ‖ Jes 40,26.29.31.41,1.44,12.50,2 ‖ Mich 3,8 ‖ Nah 1,3.2,2 ‖ Ps 33,16.103,20.111,6.147,5 ‖ Prv 24,2 ‖ Job 3,17.6,12.9,4.23,6.26,2.30,2.18.36,5.19.37,23 ‖ Thr 1,6 ‖ Eccl 4,1 ‖ Dan 1,4.8,7.10,8².*16*.17.11,15 ‖ Esr 10,13 ‖ Neh 4,4 ‖ 1Ch 29,12.14 ‖ 2Ch 2,5.13,20.14,10.20,6.12.22,9.25,8.

כּוֹחַ Dan 11,6.

וְכֹחַ Jos 17,17 ‖ 2R 19,3 ‖ Jes 37,3.

בְּכֹחַ Ex 32,11 ‖ Jud 16,30 ‖ 1S 2,9 ‖ 1R 19,8 ‖ 2R 17,36 ‖ Jes 10,13 ‖ Zach 4,6 ‖ Prv 14,4 ‖ Job 39,21 ‖ 2Ch 26,13.

בַּכֹּחַ Ex 15,6 ‖ Jes 40,9 ‖ Ps 29,4 ‖ 1Ch 26,8.

לְכֹחַ Job 9,19.

מִכֹּחַ Jer 48,45.

כֹּחִי *suff.* Gn 31,6.49,3 ‖ Ex 9,16 ‖ Dt 8,17 ‖ Jud 16,17 ‖ Jes 49,4 ‖ Ps 22,16.31,11.38,11.71,9.102,24 ‖ Job 6,11.12 ‖ Thr 1,14 ‖ 1Ch 29,2.

בְּכֹחִי Jer 27,5.

כְּכֹחִי...וּכְכֹחִי Jos 14,11.

כֹּחֲךָ ,כֹּחֶךָ Jud 16,6.*15* ‖ Prv 5,10.

כֹּחֶכָה Prv 24,10.

בְּכֹחֲךָ Nu 14,13 ‖ Dt 9,29 ‖ Jud 6,14 ‖ Jer 32,17 ‖ Eccl 9,10 ‖ Neh 1,10.

כֹּחֲכֶם Lev 26,20.

וּמִכֹּחֲכֶם Job 6,22.

כֹּחוֹ Jud 16,5.9.19 ‖ Hos 7,9 ‖ Am 2,14 ‖ Hab 1,11 ‖ Jes 44,12.63,1 ‖ Ps 102,24 ‖ Job 39,11.40,16 ‖ Dan 8,6.24.11,25.

בְּכֹחוֹ Dt 4,37 ‖ Jer 10,12.*51,15* ‖ Ps 65,7 ‖ Job 24,22.26,12.36,22 ‖ Dan 8,22.24.

כֹּחָהּ Gn 4,12 ‖ Job 31,39.

כֹּחָם Prv 20,29.

כְּכֹחָם Esr 2,69.

כֹּחַ] II וְהַכֹּחַ

lacerta.

שרץ טמא ממיני הצב, ובטעם השם דעות שונות.

Lev 11,30.

°כָּחַד] נִכְחַד *Ni. 3 perf.*

occultare, celare; negare, delere.

קרוב אל כחש, וישנו גם בכושית, וכדוגמתו בערבית ברפיון או בחזוק המבטא. השבעים קורין בתהלים ע״ח ד׳ נִכְחַד ת׳ נְכַחֵד, וי״ג באיוב ט״ו י״ח כִּחֲדוּם בהמשך המ״ם של

מאבותיהם; ור״ש הרבשוב פי׳ שדרך החכמים להגיד האמת גם בפני אבותיהם, כלומר הורידהם, אמנם אבות ברבים מורה על כלל האבות הקדמונים.

Hos 5,3‖Ps 139,15‖Job 22,20.

נִכְחָדוּ] נִכְחֲדוּ *3 pl.* Ps 69,6 ‖ Job 4,7.

נִכְחָד] וְהַנִּכְחֶדֶת *pt. f.* Zach 11,9.

נִכְחָדוֹת *pl.* Job 15,28.

הַנִּכְחָדוֹת Zach 11,16.

וַתִּכָּחֵד *2 impf.* Ex 9,15.

יִכָּחֵד *3 impf.* 2S 18,13.

תִּכָּחֵד *3 f.* Zach 11,9.

כִּחֵד *Pi. 3 perf.* 1S 3,18.

כִּחַדְתִּי *1 perf.* Ps 40,11‖Job 6,10.

כִּחֵדוּ, כִּחֲדוּ *3 perf. pl.* Jes 3,9‖Job 15,18.

אֲכַחֵד *1 impf.* Job 27,11.

תְּכַחֵד *2 impf.* Jos 7,19 ‖ 1S 3,17^{2}‖Jer 38,14.25.

תְּכַחֲדִי *2 impf. f.* 2S 14,18.

נְכַחֵד *1 impf. pl.* Gn 47,18‖Ps 78,4.

תְּכַחֲדוּ] תְּכַחֵדוּ *2 impf. pl.* Jer 50,2.

הִכְחִיד] וְהִכְחַדְתִּיו *Hi. 1 perf. suff.* Ex 23,23.

וּלְהַכְחִיד *inf. cs.* 1R 13,34.

וָאַכְחֵד *1 impf.* Zach 11,8.

וַיַּכְחֵד *3 impf.* 2Ch 32,21.

יַכְחִידֶנָּה *suff.* Job 20,12.

וְנַכְחִידֵם *1 impf. pl. suff.* Ps 83,5.

כֹּחַ v. כָּחַח

כָּחַל] כָּחַלְתְּ *2 perf. f.*

fucare (oculos) stibio.

כן הוא גם בערבית וסורית, ובדרז״ל לא כחל ולא שרק ולא פרכום (כמכחול בשפופרת), והוא צביעת אשמורות העינים בפוך, הנהוגה לרב בין בנות ארצות הקדם וגם בבתי טיאטראות שלנו.

Ez 23,40.

כָּחַשׁ

contabescere, emaciari; *Pi.* negare, abnegare, denegare; mentiri; fallere; simulare.

קרוב אל כָּחַד, ונאמר על כחישת הבשר וכדומה, ובמובן המוסרי לכפירה בדבר. טעם יכחשו לך איביך ודומיו לרב המפרשים יסתירו שנאתם ויחניפו מפני היראה; והקשה רשד״ל: הלא ב־רצות י״י דרכי איש גם אויביו ישלים עמו? ומה ברכה בזה, אם יכזבו בפיהם ובקרבם ישימו ארבם? ואיך יתכן זאת כלפי שמיא? ע״כ פי׳ שהוא ע״ד מליצת לשון צרפת se démentir, כלומר הם בעצמם יכחישו מעשיהם הקודמים, כאלו לא היו באפשרות כלל, וכעין שפי׳ הראב״ע כחש מעשה זית „כאלו לא היה זית בתולדתו". י״ג בתהלים קל״ז ה׳ תכחש ימיני.

Ps 109,24.

כִּחֵשׁ *Pi. 3 perf.* 1R 13,18 ‖ Hab 3,17.

וְכִחֵשׁ (נס״א) וְכִחֶשׁ Lev 5,21.22‖Job 8,18.

כִּחַשְׁתִּי *1 perf.* Job 31,28.

וְכִחַשְׁתִּי Prv 30,9.

כִּחֲשׁוּ *3 perf. pl.* Jos 7,11‖Jer 5,12.

כַּחֵשׁ *inf.* Zach 13,4.

וְכַחֵשׁ Jes 59,13‖Hos 4,2.

יְכַחֵשׁ] יְכַחֶשׁ *3 impf.* Hos 9,2.

וַתְּכַחֵשׁ *3 impf. f.* Gn 18,15.

תְּכַחֲשׁוּ *2 impf. pl.* Lev 19,11.

תְּכַחֲשׁוּן Jos 24,27.

יְכַחֲשׁוּ *3 impf. pl.* Ps 18,45.66,3.81,16.

נִכְחַשׁ] וְיִכָּחֲשׁוּ *Ni. 3 impf. pl.* Dt 33,29.

הִתְכַּחֵשׁ] יִתְכַּחֲשׁוּ־ *3 impf. pl.* 2S 22,45.

כַּחַשׁ, כֶּחָשׁ

mendacium; macies.

השבעים קורין באיוב: ויקם בי כַּחֲשִׁי.

Hos 10,13‖Nah 3,1.

בְּכַחַשׁ Hos 12,1.

וּמִכַּחַשׁ Ps 59,13.

כַּחֲשִׁי *suff.* Job 16,8.

כְּחָשִׁים] וּבְכַחֲשֵׁיהֶם *pl. suff.* Hos 7,3.

כֶּחָשׁ] כֶּחָשִׁים *pl.*

mendax, abnegans.

ע״מ חַלָּשׁ, טַבָּח, קַנָּא, ובא בסגול בעבור אות הגרון.

Jes 30,9.

כִּי

quod, ὅτι; quia, eo quod, ὅτι causale, ideo, propterea; enim, nam; quod consecutivum; sed, tamen; cum, quo tempore; si, ἐάν, ὅταν; an? utrum? an non? nonne? certe, omnino; fortasse; nisi; postquam; quamvis, quamquam; quandoquidem, quoniam.

ריש לקיש אמר כִּי משמש בארבע לשונות: אי, דלמא, אלא, דהא (ר״ה ג׳ ב׳); ונמצא עוד בהוראת אע״פ (בראשית מ״ח י״ד, שמות י״ג י״ז, ויקרא י״א ז׳, יהושע י״ז י״ח, וכדומה), כגונא, כמו (ישעיה נ״ה ט׳ ס״ב ה׳, זכריה ט׳ י׳, וכדומה), כבדרז״ל צוח כי כרוכיא, וכעדות הקו״כ דשופטים ט״ז כ״ה; ובקשור עם ויהי במובן כַּאֲשֶׁר (אונקלוס תרגם בשמות י״ד י״ג כִּי אֲשֶׁר כמו כַּאֲשֶׁר) ועוד כאלה, ביחוד כשתבוא המלה הזאת מחֻברת עם שאר מלות השמוש, כמבואר בדקדוק שמוש הלשון ובספרי מלין. י״ג בש״א י״ט ד׳ וְכָל־מעשיו; במ״א כִּי כמו הֲכִי (או לא אנכי ת׳ לֵאמֹר כי), בכ״א ט״ו כי־אִם מת, וכן ת״י והירונימוס, ולהפך במ״ב י״ד ו׳ כי איש בלא אִם, ובקצת ספרים נמסר עליו כתיב ולא קרי; בישעיה ו׳ ט׳: אם לא תאמינו בִּי; בכ״ו ד׳ קַוּוּ לי״י צור עולמים; בנ״ד ט׳ בקצת ספרים כִּימֵי נח, וכת״י; בירמיה ל״א כ״ד (כ״ג) הֲכִי בהמשך ה״א של השובבה; בתהלים ס״ט י״ז כְּטוֹב הסדך, וסוף הכתוב מוכיח; באיוב י׳ כ״א: כֵּן עתה הייתם לִי; בנחמיה י״ב מ״ו כְּבִימֵי, בדה״ב ב׳ ה׳ כַּטּוֹב להקטיר לפניו; כי־תחת יפי דישעיה לד״ק כמו כְּוִי, ולדעתי כמו קיא, וי״מ מזה בהושע ח׳ ו׳ כִּי מישראל, ומחברין אותו לפסוק שלפניו: עד־מתי לא יוכלו נקיון קיא מישראל.

Gn 1,4.10. *12.18.21.25.* 2,3. 5.17. 23.3,5^{2}.6.7.10.11.14.17.19^{2}.20.4, 12.23.24.25^{2}.5,24.6,1.2.5.6.7.12. 13.7,1.4.8,9.11.21.9,6.10,25.11,9. 12,10.11.12.14.18.13,6. *36,7*.8.10. 15.17.14,14.15,4.16.16,4.*5*.11.13. 17,5.15.18,5.15^{2}.20^{2}.19,2.8.13^{2}. 14.22.30.20,6.7^{2}.9.10.11.18.21,7. 10.12.13.16.17.18.30^{2}.31.22,12^{2}. 16.17.24,3.14.41.25,21.28.30.26,

3.7^{2}.8.9.13.16. 20. 22. 24. 28. 27,1.
20.23. 28,5.8.11.15. 17. 29,2. 9.12.
21.31.32^{2}.33^{2}. 34. 30,1.9.13.16.20.
26.30.33. 31,5. 6. 12. 15. 16. 20.22.
30.31.32.35^{2}. 36. 37. 42. 49. 32,11.
12.18.21.26.27^{2}. 29^{2}.31. 33. 33,10.
11.13. 34,5. 14. 19. 35,7. 10. 17. 18.
37,3.4.17.26.27.35. 38,9.11.14.15.
16^{3}. 26. 39,3. 6.9. 13. 15.40,14.15^{2}.
16.41,21.31.32.49^{2}.51.52.57. 42,1.
2.4.5.12.15.16.23^{2}.33.34^{2}.38.43,5.
7. 10^{2}.16. 18. 21. 25. 30. 32^{2}.44,15.
18.24.26.27.31. 32. 34. 45,3.5^{2}.6.8.
11.12.20.26. 46,3. 30.32.33.34. 47,
4^{2}.12.15.18.20^{2}.22. 48,14.18. 49,4.
6.7^{2}.10.15^{2}. 50,3.15.17.19 ‖ Ex 1,
10.19^{2}.21.2,2.10.12. 22. 3,4. 5.6. 7.
11. 12^{2}. 19. 21. 4,1. 5. 10. 14. 19.25.
31. 5,8.11. 6,1.7. 7,5. *14,4.18*. 9.17.
24. 8,6. 11.17. 18. 22. 9,2. *10,4*. 11.
14^{2}.15.29.30.31.32. 10,1. 2.7.9. 10.
11.26.28.12,9. 15.17.19.25. 27. 30.
33.39^{2}. 13,3.5.9. 11. 14. 15. 16. 17^{2}.
19. 14,5^{2}.12.13. 25. 15,1. 19. 21.23.
26. 16,6. 7.8.9.12.15. 25. 29. 17,14.
16. 18,1.3.4.11^{2}.15.16.18. 19,5. 11.
13.23.20,5.7.11.20.22.25. 21,2.21.
33.36.37. 22,4.5.6.*9*.8.20. *23,9*. 22.
26^{3}.23,4.5.7.8.15.21^{2}.22.23.24. 31.
33^{2}.29,22. 28.33. 46. 30,12. 31,13^{2}.
14^{2}. 17. 32,1.1.*23*.7. 21. 22. 25. 29.
33,3^{2}.13.16.17.20. 34,9.10.13. 14^{2}.
18.24.27.29.35.40,35.38 ‖ Lev 1,2.
2,1.11.4,2. 5,5.3.4. 5. 11. 15. 17. 21.
23. 7,21.25.34. 8,33.35. *10,13*. 9,4.
10,7. 12. *17*. 13. 14. 11,4. *5*. 6.7. 42.
44^{2}.*45*.45.12,2.13,2.9.11.16.18.24.
26.29.38.40.47.51.52.14,13.34.48.
15,2.16.19.25^{2}.16,2.30.17,11^{2}.14^{2}.
18,10.13. 24. 27. 29. 19,2.8.20^{2}. 34.
20,3.7. *24,22*. *25,17*.*26,1*. 9.19. 23.
26.27. 21,2.6.7. 8^{2}. 9. 12. 14. 15.18.
23^{2}. *22,16*. 22,6. 7. 9. 11. 12. 13. 14.
20.21.25.27. 23,10. *25,2*.28.29.43.
24,9.15.17.19.25,12.16.23^{2}.25.26.
29.33.34.42.55.26,44.27,2.14 ‖ Nu
3,13.*8,17*. 5,6.12.15.20. 6,2.7.12.7,
9.8,16.9,10.13.10,29.30.31.32. 11,
3. 12.13.14.16. 18^{2}. 20.29.34. 12,1.
13,28.30.31. 14,9.13. 14.22.30.40.

42.43^{2}.15,2.25.26.31.34.16,3.9.11.
13^{2}.28^{2}.30.34. 17,2.3.11.18. 18,24.
26.31. 19,13.14.20. 20,24.28. 21,1.
5.7.13.25.26.28.34. 22,3.6^{2}. 12. 13.
17. 22. 28. 29^{2}. 32. 33. 34^{2}. 36. 23,9.
23.24,1.22.25,18.26,33.62^{2}.65^{2}.27,
3.4.8. 30,3.4.6.15.32,11. 12.15.19^{2}.
33,51.*35.10*.53.34,2.14. 35,28. 31.
33^{2}.34.36,7.9 ‖ Dt 1,17.38.42.2,5^{2}.
7.9^{2}.19^{2}.30. 3,2.11.19.22. 27. 28.4,
3. 6.7. 15. 22. 24. 25.26^{2}.29.31.32.
35.*39*.37. 5,3.5.9.11. 15. *16,12*. 21.
22.23.6,10. *11. 29*. 15.20.25. 7,1.4.
5.6.7.8.9.16.17.21.25.*17,1*.26.8,3^{2}.
5.7.18.19.*30,18*.9,3.5.6^{2}. 12.19.25.
10,12.17.19.11,2.7.10.22.31. 12,5.
16,6. 9.12. *14,27.29*. 14.18. 20^{2}.21.
23. 25. 29. *19,1*. 31^{2}. 13,2. 4. 6.7.10.
11.13.19. 14,2.*21*.7.8. 24^{3}. 15,2. 4^{2}.
6. 7.8. 10. 11. 12. 15. *24,18.22*. 16^{3}.
18. 16,1.3.19. 17,2.8.14. 18,5.9. 12.
14. 19,6^{3}. 9. 16. 20,1. *21,10*. 1.4.10.
17. 19^{3}.20. 21,1.5.9. 15.17^{2}.18. 23^{2}.
22,5.*23,19.25,16*.6.8^{2}. 13.*24,1*.19.
21.22.23.26.27.28. 23,6. 8^{2}. 10.11.
15.22^{2}.25.26.24,1.3.4.5.6.7.10.15.
19.20.21.25,1.5.11.26,1. 3.12.27,
20.28,2. *30,10*. 9. 10. 13. 38.39.40.
41.45.*62*.57. 29,5. 14.15.18.19.30,
1.9,10.11.14. 20. 31,6.7.17.18.20.
21^{3}.23.27^{2}.39^{3}. 32,3.4.9. 20. 22. 28.
30.31.32.35.36^{2}.39. 40.43. 47^{2}. 52.
33,9.19.21.34,9 ‖ Jos 1,6.8.9.11.2,
3.5.9.10.11.15. 24. 3,4.5. 7. 10. 4,6.
24. 5,5.6.7^{2}.14.15. 6,16.17.25. 7,3.
12.13.15.8,5.6.14.18.21.9,9.16.18.
24. 10,1. 2.4.6.8.14.19.25.42. 11,6.
10.20^{2}. 14,3. 4^{2}.9. 12^{2}. 15,19. 17,1^{2}.
3.6.13.15. 18^{4}. 18,7^{2}. 19,9. 20,5. 21,
10.22,7.27.*28*.28.31.34^{2}.23,3.*10*.8.
12. 13. 14. 24,17. 18. 19. 20. 21. 22.
27 ‖ Jud 1,15.19^{2}.28.32.34. 2,17.
18.3,12.22.28. 4,3.9^{2}. 12.14.17.19.
5,23.6,5.7.16.22^{2}.30.31.*32*.37. 7,9.
15.8,1.5.6.15.20.21.22.24^{2}.30. 9,2.
3.5.18.28.38.47.55. 11,2.12.13.16.
18. 12,3. 4.5. 13,5^{2}.*7*.16^{2}.17.21.22.
14,3^{2}.4^{2}.9.10.17. 15,2.3. 6.7.11.13.
16,16.17.18^{2}.20.24. 25. 17,13^{2}. 18,
1.9. 10. 14. 23. 26.28. 20,3.6.28.34.

36^{2}.39.41^{2}.21,5.15.16.18.22^{3} ‖ 1S
1,5.6.12.16.20.22. 2,1.2. 3. 8. 9. 15.
16.17.21.24. 25. 30. 3,5.*6.8*.8.9.10.
13^{2}.20.21.4,6. 7^{2}.13.18.19.20. 5,7^{2}.
11.6,3.4.9.19^{2}. 7,7. 17. 8. 7^{2}.9. 19^{2}. 7,
7.17.8,7^{2}.9.19.9,7.9.12^{2}.13^{3}.16^{2}.20.
24.10,1.7^{2}.14.16.19.24.11,5.13.12,
5.10. 12^{2}. 17. 19. 21^{2}. 22^{2}. 24. 13,6^{2}.
11.13.14. 19. 14,3. 6. 10. 12. 18. 22.
26.29^{2}30^{2}.39^{3}.44.45.15,11^{2}.23.24^{2}.
26.29.35^{2}. 16,1.7^{3}.11.12.22. 17,25.
26^{2}.28.33.36.39^{2}.43.46. 47^{2}.48. 51.
18,12.16.18.25.28. 19,4. 20,1. 3^{2}.6.
7.8.9^{2}.12.13. 17. 18. 21. 22. 26^{2}. 29.
30.31^{2}.33.34^{2}. 21,5.6^{2}.7^{2}.9^{2}. 10.16.
22,6. 8^{2}.15.17^{2}.21. 22^{2}. 23^{2}. 23,3.4.
7^{2}.9.10.13.15.17.21.22.27. 24,7.*11*.
12^{2}.18. 21. 25,4. 7.8.17. 25. 28^{2}. 30.
34^{2}.39. 26,3.4.9.10. 12^{2}. 15. 16. 18.
29,8.19.20.21.27,1.4.8.28,1.13.14.
20. *30,12*.21.22. 29,6^{2}.8.9. 30,6^{2}. 8.
13.17.22.24.31,4.5.7 ‖ 2S 1,5.9^{2}.
10^{2}.12. 16. 21. 2,7. 26. 27^{2}. 3,9^{2}. 13.
18.22.25.35.37.38.4,1.2.10.11.5,6.
12.17. 19.24. 6,6.13. 7,1.3.6.11.12.
18.22.27.29. 8,9.10. 9,7.8.13. 10,3.
5.6.9.14.15.19.11,16.23. 25.26. 12,
3.5.10. 12.14. 18^{2}. 19^{2}. 22. 13,2. 12.
13. 15. 22. 28. 32^{2}. 33. 39^{2}. 14,1.14.
15.16.17.19.22.26.15,8.14.19. 21^{2}.
16,3.8. 10^{2}. 11. 18. 21. 17,8. 10^{2}.11.
17.21.23.29. 18,3^{3}.12.16.18.19.20.
31.19,3.7^{5}.8^{2}.21.22.23^{3}.26.27^{2}.29^{2}.
33.35.43. 20,12.21.21,2.22,5.8.18.
20.22.23.29. 30. 32. 23,5^{4}. 6.10.24,
10.14.24 ‖ 1R 1,11. 13. *30*. 17. 25.
30^{2}.42. 2,7.9.15^{2}. 17. 20. 22. 23. 24.
26^{2}. 28.29.30.37.*42*.41. 3,2.4.9.10.
22^{2}.*23*.26.28^{2}.5,4.15^{3}.17.20^{2}.6,6.8,
7.11.18.19.27^{2}.35^{2}.*46*. 36. 37^{4}. 39.
42.43.44.46.51.53.60.64^{2}. 9,22.10,
22.11,9.16.21.22^{2}. 28. 31. 34. 12,1.
15.16.20.24.13,9.17.21.32. 14,2.4.
5.11.13. 15,4. 16,18. 17,1. 7.12.24.
18,9.10.15.18.25.27^{2}.36.37.41. 19,
2.4.7.10.*14*.20. 20,5.6.7^{2}.13.22.28.
31^{2}.41. 21,2. 6.15^{3}. 29^{2}. 22,3.8.*18*^{2}.
14.31.33.34.49 ‖ 2R 1,4. *6.16*.17.
2,2.*4.6.3.5*. 3,10.*13*.14.17.*4,43*.21.
26.4,1.2.9.24.27.29.39. 5,1.7.7^{2}.8^{2}.

13.15^2.17^2.20.6,9.12.16.32.7,10.
12^2.8,1.10.12.13^2.18.27.29.9,16.
20.25.34.35.10,10.19.23.11,1.15.
12,8.11.15.16.13,4^2.7^3.14,6.26.15,
16.17,7.21.36.39.40.18,4.20.26.
29.31.32.34.35.36.19,3.8.18^2.19.
31.20,1.8.9.10.12.22,7.13.23,9.22.
23.24,7.20.25,23.26 ‖ Jes 1,2.*22,*
*25.25,8.*12.15.20.*40,5.58,14.*29.
30.2,3.6^2.12.22.3,1.6.8^2.9.10^2.11.
16.24.4,5.5,7.10.24.6,5^3.7,5.8.9.
13.16.*8,4.*22.24.8,6.10.11.*18,4.31,*
*4.*21.23.9,3.4.5.16.17.10,7.8.12.
13^2.22.23.25.11,9.12,1.2.4.5.6.13,
6.10.14,1.20.27.29^2.31.32.15,1^2.
5^2.6^2.8.9^2.16,4.8.9.12^2.17,10.18,5.
19,20.21,6.*16.*15.17.22,1.5.9.13.16.
23,1.4.14.18.24,3.5.13.18.23.25,1.
2.4^2.10.26,3.4.5.9.12.19.21.27,10.
11.28,8.10.11.15^3.18.19.20.21.22.
27^2.28.29,10.11.13.16.20.23.30,4.
5.9.15.*52,4.*16.18.19.21.31.33.31,
1^2.7.32,6.10.13.14.33,5.21.22.34,
2.5.6.8.16.35,6.36,5.11.14.16.20.
21.37,3.8.19.20.32.38,1.17.22.39,
1.8.40,2^3.7.41,10^2.13.20.23.42,19.
43,1.2^2.3.5.10.20.22.44,3.17.18.
21.22.23^2.45,3.6.18.22.23.46,9.
47,1.48,2.4.8.11.49,10.13.*52,9.*18.
19^2.23.25.*52,3.56,4.66,12.*26.50,
7.51,2.3.4.6.8.52,1.5.6.8.12^2.15.
53,8.54,1.3.4^3.5.6^2.9.10.14^2.55,5.
60,9.7.8.9.10^2.11.12.56,1.4.7.57,1.
8.11.15.16^2.20.58,7.59,2.3.12^2.14.
15.16^2 19.60,1.2.5.9.10.12.16.20.
61,8.9.10.11.62,4^2.9.63,4.16^2.64,
6.65,5.8.16.17.*18.*18.20.22.23.66,
8.15.16.22.24 ‖ Jer 1,6.7.8.12.15.
19.2,5.10.13.19.20^2.22.25.26.27.
28.34.35.37.3,8.10.12.13.14.16.
21.22.25.4,3.*27.10,18.16,3.5.*
20,4.22,6.11.24,8.29,10.16.30,5.
12.31,6.32,42.33,17.48,40.49,12.
6.8.13.15.17.18^2.19.20.22.28.30^3.
31^2.5,4.5.6.10.11.19.26.6,1.4^2.
6.*27,19.*11.12.13.15.19.25.26.30.
7,5.12.16.22.23.29.30.32.*19,6.*34.
8,10.12.14^2.17.22.9,1.2.3.6.9.18^3.
19.20.23^3.25.10,2.3^2.5^2.7^2.14.*51,*
*17.*16.21.23.25.11,7.13.14.15.19.

20.*20,12.*23.12,1.4.5.6^2.11.12.13,
11.12.15.17.18.21.14,4.5^2.6.7.12^2.
13.17.18.20.22.15,2.5.10.14.16.
17.20.16,5.9.*27,21.28,14.29,8.32,*
*15.51,33.*10.15.*23,8.*17.21.17,4.6.
8.13.14.18,12.15.18.20.22^2.19,15.
20,3.8^2.10.11.13.21,2.10.22,4.5.
10.12.15.17^2.20.21.22.24^2.30.10^2.
12.15.17^2.20.21.22.24^2.30.23,10^2.
12.15.18.36.24,7^2.25,14.15.*33,4.*
28.29^2.31.34.36.38.26,11.15^3.16.
27,10.*14.*15.16.28,4.16.29,7.9.
10.11.13.15.28.32.30,3.7.10.11^2.
*46,28.*14.17^2.21.31,6(5).9(8).11
(10).15(14).16(15).18(17).19
(18)^2.20(19).22(21).25(24).30
(29).33(32).34(33)^2.32,4.5.7.8^2.
30^2.44.33,11^2.26.34,3.5.7.35,6.7.
14.16.36,7.37,9.10.15.16.18.38,
4^3.5.6.7.9.15.23.25.27.39,12.18^2.
40.3.7.11.14.16.41,8.18^2.42,2.6.
10.11.14.16.41,8.18^2.42,2.6.10.11.
14.19.20^2.22.43,3.7.44,14.15.17.
29.45,3.5.46,10.12.14.15.18.19.
21^2.22.23^2.27.28.47,4.48,1.5^2.7.9.
18.20^2.26.*42.*27.34.37.38.44.45.
46.49,3^2.8.10.12.13^2.15.16.19^2.23.
30.50,3.9.11^3.14.15.*51,11.*20.24.
25.27.29.31.38.44^2.51,2.5^2.6.9.11.
12.14.19.26.*62*.29.31.48.51^2.53.55.
56^2.52,3 ‖ Ez 1,20.*21.*2,5.*6.3,9.26.*
*27.12,3.5.33,33.*6.7.8,5.7^2.19.20.
21^2.5,6.13.6,7.*13.7,4.11,10.12.12,*
20.13,14.14,8.15,7.20,38.42.44.25,
*5.35,9.36,11.37,6.13.*10.*14.7,27.*
12,15.16.24,27.25,11.17.26,6.28,
22.23.29,9.21.30,8.19.25.26.32,15.
33,29.34,27.30.35,15.36,38.38,
*23.39,6.*7,4.9.12.13^2.14.19.23.8,
12.17.9,9.10,11.17.20.11,16.12,2.
6.23.24.25^2.13,9.*23,49.24,24.*21.
*23.*14,7.9.13.18.21.*16,59.23,28.*
*46.25,6.26,7.19.29,13.32,11.*21.
23^2.15,5.16,14.62.*22,16.*17,21.24.
18,5.11.18.21.32.19,5.20,12.16.
20.40.21,4.10.12^2.17.18.26.37.*26,*
*14.*22,22.23,8.13.34.*26,5.28,10.*
*39,5.*37.39.45.24,7.19.25,3^3.7.28,
24.*29,16.*26.*39,37.*29,6.30,3.9.31,
7.14.32,25.26.27.32.33,2.6.9.10.

11.31.35,4.*12.*6.8.36,9.22.23.*39,7.*
36.37,14.28.39,10.22.23.40,4.41,
7.42,5.6.8.13.14.44,2.10.22.25.45,
14.46,9.16.47,1.5.9.12.48,14 ‖
Hos 1,2.4.6^2.9.2,2.4.6.7^2.9.10.3,4.
4,1^2.6.10.12.13.14^3.16.5,1^2.3.4.
7.11.14.6,1.6.9.7,1.6.13^2.14.8,6^2.
7.9.10.11.9,1.4.6.12^2.15.16.17.10,
3^2.5.13.11,1.3.5.9.10.13,9.13.15.
14,1.2.5.10 ‖ Joel 1,5.6.10.11.12.
13.15.*4,14.*17.18.19.20.2,1.11^3.13.
20.21.22^2.23.27.3,5.4,1.8.12.13^3.
17 ‖ Am 3,7^2.14.4,2.5.12.13.5,3.4.
5.12.13.17.22.6,10.11.12.14.7,2.
*5.*11.13.14.8,11.9,8.9 ‖ Ob 15.16.
18 ‖ Jon 1,2.10^3.11.12^2.13.14.3,10.
4,2.3 ‖ Mich 1,3.7.9^2.12^2.13.16.2,
1.3.10.3,7.4,2.4.5.9.10.12.13.5,3.
4.5.6,2.4.8.7,1.6.8^2.9.18 ‖ Nah 1,
10.14.2,1.3^2.3,10 ‖ Hab 1,4.5^2.6.
16.2,3^2.5.8.11.14.17.18^2.3,8.17 ‖
Zeph 1,7^2.11.17.18.2,4.7.9.10.11.
14.3,8^2.9.11.13.20 ‖ Hag 2,4.6.23 ‖
Zach 2,10.12.*8,14.*12.13^2.14.15.
17.3,8^2.9.4,6.9.*6,15.*10.5,3.7,5.8,6.
10.12.17.23.9,1.2.5.8.13.16.17.
10,2^2.3.5.6^2.8.11,2^2.3^2.6.11.16.13,
3^2.5.14,5 ‖ Mal 1,4.11^2.14.2,2.4.7^2.
11.14.16.3,2.6.8.12.14.19.21 ‖ Ps
1,2.4.6.2,12.3,6.8.4,4.9.5,3.5.10.
11.13.6,3^2.6.9.8,4.5^2.9,5.11.13.19.
10,3.14.11,2.3.7.12,2^2.13,5.6.14,5.
6.16,1.8.17,6.18,8.18.*142,7.*20.22.
23.28.29.30.32.20,7.21,4.7.8.12.
13.22,9.10.12^2.17.25.29.32.23,4.
24,2.25,5.6.11.15.16.19.20.21.26,
1.3.27,5.10.12.28,5.6.30,2.6.31,4.
5.10.11.14.18.22.32,3.4.33,4.9.
21^2.34,9.10.35,7.20.36,3.10.37,2.
9.13.17.20.22.24^2.28.37.40.38,3.
5.8.16.17.18.19.39,10.13.40,13.
41,5.12^2.42,5.6.12.*43,5.*43,2.44,4^3.
7.8.20.22.23.26.45,12.46,11.47,3.
8.10.48,5.15.49,11.16.17^2.18.19^2.
50,6.10.12.51,5.18.52,11^2.53,6^2.
54,5.8.9.55,4.10.13.16.19.56,2.3.
10.14.57,2.11.58,11.59,4.8.10.
*18.*14.60,4.61,4.6.62,6.11.12.13.
63,4.8.12.65,10.66,10.67,5.69,2.
8.10.17.18.27.34.36.71,3.5.10.

11.15. 23. 24. 72,12. 73,3.4.21.27.
74,20. 75,3. 7.8. 9. 76,11. 77,12.78,
22. 35. 39. 79,7. 8. 81,5. 82,8. 83,3.
6. 18. 84,11. 12. 85,9. 86,1. 2.3.5.7.
10.13.17. 88,4. 89,3.7.18.19. 90,4^2.
7. 9. 10. 91,3.9.11.14^2. 92,5.10^2.16.
94,11.14.15.95,3.7. 96,4.5. 13^2. 97,
9.98,1. 9. 99,9. 100,3. 5. 102,1. 4. 5.
10.11.14.15.17.20. 103,11. 14^2.16.
105,38.42.106,1. *107,1. 118,1.29.*
136,1^2.33. 107,9.11. 16.30. 108,5.
109,2. 21. 22. 27. 31. 112,6. 114,5.
115,2. 116,1. 2.7. 8. 10. 16. 117,2.
118,2.*3.4.136,2—26*.10.*11.12*.17.
21. 119,22. 32.35.39.42. 43. 45.50.
56.*100*.66.71.74.75. 77. 78. 83. 91.
93. 94. 98. 99. 102. 111. 118. 131.
139. 152. 153. 159. 168. 171. 172.
173.176.120,5.122,5. 123,4.125,3.
127,5. 128,2.4. 130,3.7. 132,13.14.
133,3. 135,3^2.4.5. 14. 137,3. 138,2.
4.5.6.139,4.13.14. 140,13. 141,5.6.
8. 142,7. 8. 143,2. 3. 8^2. 10. 12. 147,
1^2.13. 148,5.13.149,4 ‖ Prv 1,9.16.
17.29.32.2,3.6.10.18.21.3,2.12.14.
25.26.32.4,2.3.8.13.16.17.22.23.5,
3. 21. 6,3. 23.26.30^2. 34.35. 7.5. 19.
23.26.8,6.7.11.35.9,11.8.11,15.31.
15,11. 16,12.26. 17,7.18,2.19,7.10.
18.19.20,16. 21,7.25.28. 22,6.9.18.
22.23. 23,1.5.6.9. 11. 13. 17. 18.21.
22. 27. 31. 24,2. 6. 12. 16. 20. 22.
25,7. 22. 26,25^2. 27,1. 13.24. 28,22.
29,19. 30,2. 4. 22^2. 23^2. 33. 31,18.
21 ‖ Job 1,5^2.8.*2,3*. 2,13. 3,10.12.
13.22.24.25.4,5. 5,2.6.7.18. 21. 23.
24.25. 6,3. 4. 10. 11^2.20. 21. 7,7.12.
13.16.17.21.8,6.8.9^2. 9,2.14.16.18.
28.32. 35. 10,3^2.6.7.9.13. 11,6^2. 11.
15.18.12,2.9.13,9.16.18.19.26. 14,
7. 16. 15,5. 13. 14. 16. 23.25.27.31.
34. 16,3. 22. 17,4. 18,8. 19,6. 21.28.
29.20,5.19.20.21,15^2.21.28.30. 22,
2.3^2.6.12.26. 29. 23,10. 14. 24,17^2.
25,6. 27,3. 7^3. 9. 28,1. 24. 29,11.12.
30,11. 23.26. 31,11. 12. 14. 18. 22.
25. 32,1. 4. 5. 16^2. 17. 22. 33,12. 13.
14. 32. 34,3. 5. 9. 11. 19. 21. 23. 31.
33^2.37. 35,3.14.15. 36,2.4.9.10. 13.
18.21.24.27.31. 37,4.6.20^2. 38,1.5.

20.21.40. 41. 39,11. 12. 14$^{\bullet}$ 15.17.
24. 40,14.20.23. 41,2. 42,2.7.*8*.8 ‖
Cant 1,2.2,5.11.14.8,6 ‖ Ruth 1,6^2.
10.12^2.13^2.16.17.18.20.2,13.21.22.
3,9.11^2.12^2. 14. 17.18^2.4,4.6.9.15 ‖
Thr 1,5.8.9.10.11. 16^2. 18. 19. 20^2.
21^2. 22. 2,13. 3,8.22^2.27. 28. 31. 32.
33.4,12.15.18.5,16.22 ‖ Eccl 1,18.
2,10.12.16.17^2.21.22.23.24. 25.26.
3,12^2.14.17.19.22^3.4,4. 10. 14^2.16.
17.5,1.2.3.5.6^2.7.10.17.19^2.6,2.4.8.
11.12.7,3.6.7.9.10.12.13.18.20.22.
8,3.6^2.7.12.15.16.17. 9,1. 3.4^2.5^2.7.
9.10.11^2. 12. 10,4.20. 11,1.2.6.8^2.9.
10.12,3.5.13.14 ‖ Esth 1,8.11.13.
16.17.20. 2,7.10.12.14.15. 3,2.4. 6.
4,2.14.5,12.6,13. 7,4^2.7. 8,1.6.8.17.
9,2.3.4^2.24.10,3 ‖ Dan 8,17.19.26.
9,9.11. 14.16.18^2.19. 23. 10,11. 14.
19.21.11,4.25.27.35.36.37.12,7.9 ‖
Esr 3,3.11^2.13.4,1.2.3.6,20.22.7,9.
10.8,22^2.9,2.6.9.10. 13.15^2. 10,1.4.
6.13 ‖ Neh 2,2.12.3,33.36.37.4,1^2.
9.5,18. 6,1.8.9.10.12.16.18^2. 7,2.8,
5.9.10.11.12.17. 9,8. 10.18. 31. 33.
10,40.11,23. 12,29.43.44. 46. 13,2.
6.10.13 ‖ 1Ch 1,19.2,34. *23,22*.9.
14.40.41. 5,1.2.9.20^2.22^2.6,39. 7,4.
21. 23. 9,26. 27.28.33. 10,4.5.7. 11,
19. 12,18(19). 19(20). 21(22). 22
(23). 40(41). 13,3. 4. 9. 14,2^2. 8. 15.
15,2^2.13^2. 22. 16,25. 26.33. 34^2.41.
17,2.5.11.25.27. 18,9. 10. 19,2.3.5.
6. 10. 15.16. 19. 21,6.8.13.18. 24^2.
28.30.22,4(3).8(7).9(8).14(13).18
(17). 23,25. 27.28. 24,5. 26,5.6.10.
27,23. 28,3. 4. 5.6.9.10.20. 29,1^2.9.
11.14^2.15.17 ‖ 2Ch 1,3.4.9.10.2,4.
5^2. 7.8. 4,18. 5,11. 13^2.*7,3.6. 20,21*.
14.*6,2*.6,8.9.13.18^2.24.*26.36*.26.27.
28^4.30. 33. 34.36. 7,3.7^2.9. 8,9.11^2.
14.9,21.10,1.15.16.11,4.14^2.17.21.
22. 12,2. 7.8.13. 14. 13,5. 11.12.18.
14,5^2. 6. 10. 12.13^2. 15,5.6.7.9^2.15.
16,9^2.10.12.17,3.4.18,7^2.13.17.30.
32.33. 19,3.6.7. 20,9.10.12^2.15.25.
26.27.29.21,3.6.10.17. 22,1.3.4.6^2.
9.10.11. 23,6^2.8.14. 24,7.11.16. 20.
24^2.25.25,4^2.7.8^2.16^2.20^2. 26,8.10^2.
15^2.18^2.20.21. 23. 27,6. 28,11. 13^2.

19^2.21.23.27. 29,6.11.24.25.34.36.
30,3^2.5.9^2.17. 18^3.24.26. 31,10. 18.
32,2.7.14.15^2.25.29. 33,13. 23. 34,
21.35,14.15.21.22.23.36,15.

הֲכִי *interrog.*

בש״ב כ״ט נשתרכבה הה״א מן השלשה אל כי, ודה״י יוכיחו.

Gn 27,36.29,15 ‖ 2S 9,1. 23,19 ‖ Job 6,22.

וְכִי Gn 3,9.29,12.33,11.45,26 ‖ Ex
3,11.4,31.12,48. 21,7.14.18.20.22.
26.28.33.35.22,13.15 ‖ Lev 2,4.11,
37.38. 39. 13,31. 42. 15,8.13. 19,5.
23.33. 22,29. 25,15. 20. 35.39.47 ‖
Nu 5,20.6,9.9,14.*15,14*.10,9.15,8.
22 ‖ Dt 14,24.15,13.21.18,6.21.19,
11.21,22.23,23 ‖ Jos 2,9^2.7,15.8,
21.10,1.2.20,5 ‖ Jud 2,18.6,30.10,
10 ‖ 1S 19,4.22,17.24,20.31,7 ‖ 2S
5,12.16,10 ‖ 1R 2,26.11,21.18,27 ‖
2R 4,29.18,22 ‖ Jes 8,19. 30,21.
35,7.36,19.65,16 ‖ Jer 13,22. 14,
12.23,33. 38,16. 25.40,7.11. 44,19.
51,53 ‖ Ez 11,16.46,12.16 ‖ Mich
5,4.5 ‖ Zach 7,6 ‖ Mal 1,8^2.3,14 ‖
Ps 120,7 ‖ Job 7,17.15,14.31,14.
25.38,20 ‖ Job 39,27 ‖ Ruth 2,13 ‖
1Ch 10,7.29,14.

[כִּיד] כִּידוֹ *suff.*

pernicies, exitium, calamitas.

מפלתו, וכטעם פִּידוֹ.

Job 21,20.

כִּידוֹן

iaculum, hastae minoris genus.

לר״ק שרשו כִּיד (וואַרְף־שפיעס), והגו״ן למשקל; במקום גרן נָכוֹן דש״ב ו׳ ו׳ בא בדה״א י״ג ט׳ גרן כִּידֹן, ולפ״ז נכון זה שרשו נָכָה ולא כּוּן.

Job 41,41.

וְכִידוֹן, וְכִידֹן 1S 17,6 ‖ Jer 6,23.
50,42 ‖ Job 39,23.

בַּכִּידוֹן Jos 8,18^2.26.

וּבְכִידוֹן 1S 17,45.

—cf. כִּידוֹד p. 325^c; v. n. pr.—

כּוּן v. כִּיוּן

[כִּילַי] (וְכִילַי = וְכֵלַי)

fraudulentus, dolosus; *al.* avarus.

ע״מ גַּבַּי, חֹרַי; ובא כֵּלַי ת׳ כִּילַי כדי לְוַנּוּ עם כליו; להאחרונים שרשו קרוב אל נכל, וטעם כמו נכליו, או מן כֶּלִי במובן „ווערקצייג״, שמשתמש בתחבלות רעות להשיג מבוקשו; והקדמונים פרשוהו מענין כילות וקמצנות, ולהרד״ק ששרשו כּוּל, בעבור שנותן במדה קצובה ואינו מותר כלום, וכֵלָיו, המדות שלו, רעים, (ע״ד איפת רזון זעומה); ואולי יש בו מעין כָּלָא.

Jes 32,7.

וּלְכִילַי Jes 32,5.

——כִּילַפּוֹת rad. כָּלַף——

כִּימָה

cumulus stellarum, Pleiades; *al.* Sirius.

כן נקרא גם בסורית ונזכר בדרז״ל (ע׳ ברכות נ״ח ע״ב), לד״ק הוא חבורת שבעת הכוכבים (פלעיאדען, זיעבענגעשטירן), ולד״א העקרב או הסיריוס.

Am 5,8 ‖ Job 38,31.

וְכִימָה Job 9,9.

כִּיס

marsupium, crumena, κίσις.

זה שמו גם בערבית, סורית, תרמורית, כושית ואשורית, ומלשונות בני שם בא ליונים ולרֹב לשונות המערב.

Prv 1,14.16,11.

בְּכִיס K. (**בַּכּוֹס** Q.) Prv 23,31.

וּבְכִיס Mich 6,11.

מִכִּיס Jes 46,6.

בְּכִיסְךָ *suff.* Dt 25,13.

——כֵּף v. כִּיף——

כִּיּוֹר

pelvis, lavacrum; suggestus, rostra.

לד״ק שרשו כּוּר, ע״ש הקיעור והחלל, וּכְנָּרַת לְעֵד; י״ב במ״א ז׳ מ׳ את־הַכִּיּרוֹת; כיור דדה״ב ו׳ י״ג לד״ק כמו כִּיּוֹן (נעשטעלל, גערישט), וגם תרגמו השבעים כיור זה βάσις

Ex 30,18 ‖ 1R 7,38 ‖ 2Ch 6,13.

הַכִּיּוֹר, הַכִּיֹּר Ex 30,28.31,9.35, 16.*39,39*.38,8.40,7.11.30 ‖ Lev 8, 11 ‖ 1R 7,38² ‖ 2R 16,17.

בַּכִּיּוֹר 1S 2,14.

כְּכִיּוֹר Zach 12,6.

לַכִּיֹּר 1R 7,30.

כִּיּוֹרִים *pl. I.* 2Ch 4,6.

כִּיֹּרֹת *pl. II.* 1R 7,38.

הַכִּיּוֹרוֹת, הַכִּיֹּרוֹת 1R 7,40.43 ‖ 2Ch 4,14.

כִּיר] וְכִירַיִם *du.*

focus sive fornax coquinaria; *al.* catinus, frixorium.

בדרז״ל נמצא גם היחיד בל״נ: כירה שהסיקוה, אפר כירה.

Lev 11,35.

——Conf. כּוּר——

כּוֹכָב

stella (rad. כָּבַב).

לדעת האחרונים שרשו כָּבַב (קרוב אל נכב וקבב) ובמלואו בכפל כַּבְכָּב, והכ״ת נתחלף בוא״ו, הבאה בערבית בשו״א אחרי כ״ף פתוחה; וריב״ל מחברו עם וְכָוַן פתיחן ליה, שהכוכבים נראים כחלוני רקיע.

Nu 24,17.

כּוֹכַב *cs.* Am 5,26.

כּוֹכָבִים *pl.* Gn 37,9 ‖ Ob 4 ‖ Job 9,7.22,12.

וְכוֹכָבִים Jer 31,35(34) ‖ Joel 2, 10.*4,15* ‖ Ps 8,4.136,9 ‖ Job 25,5.

הַכּוֹכָבִים Gn 1,16.15,5 ‖ Dt 4,19 ‖ Jud 5,20 ‖ Dan 8,10 ‖ Neh 4,15.

וְהַכּוֹכָבִים Eccl 12,2.

בַּכּוֹכָבִים Jes 47,13.

כַּכּוֹכָבִים Dan 12,3.

לַכּוֹכָבִים Ps 147,4.

כּוֹכְבֵי *cs.* Jes 13,10 ‖ Ps 148,3 ‖ Job 3,9.38,7.

כְּכוֹכְבֵי, כְּכֹכְבֵי Gn 22,17.26,4 ‖ Ex 32,13 ‖ Dt 1,10.*10,22.28,62* ‖ Neh 9,23 ‖ 1Ch 27,23.

לְכוֹכְבֵי Jes 14,13.

מִכּוֹכְבֵי Nah 3,16.

כֹּכְבֵיהֶם *suff.* Ez 32,7.

כָּכָה

ita, sic.

בארמית ובדרז״ל כָּךְ, ולד״ק בא קצורו בסוף התיבות בְּאֵכָה, כְּעֶרְכְּךָ; ע״ד המסורה שהביא הרד״ק על וככה דשמות י״ב י״א (לית מלרע) ע׳ מ״ש.

Ex 29,35 ‖ Nu 8,26.11,15.15,11. 12.13 ‖ Dt 25,9.29,23 ‖ Jos 10,25 ‖ 1S 2,14.19,17 ‖ 2S 13,4.17,21 ‖ 1R 1,6.48.9,8 ‖ Jer 13,9.19,11.22,8 28,11 ‖ Ez 4,13.31,18 ‖ Hos 10 15 ‖ Job 1,5 ‖ Eccl 11,5 ‖ Esth 6,9 *11*.9,26 ‖ Neh 5,13 ‖ 2Ch 7,21.18, 19².

וְכָכָה Ex 12,11 ‖ Neh 5,13.

שֶׁכָּכָה Ps 144,15 ‖ Cant 5,9.

——cf. כֹּה, אֵיכָכָה, אֵיךְ——

כִּכָּר

terrae tractus circumiacens; placenta, paniculus rotundus; talentum (rad. כָּרַר?).

להאחרונים שרשו כָּרַר, והוא קצור מן כִּרְכָּר, בהוראת עגול, ובא על הלקת ארץ, כעין גָּלִיל (ובדרז״ל כרך), על לחם בתמונה עגולית (ובדרז״ל כריך ריפתא), וכן על נסכא של כסף וזהב בשעור ידוע; ולהקל החפוש הובא בסדר הא״ב.

Ex 37,24.38,24.25.27.29 ‖ 1R 9, 28 ‖ Esr 8,26.

הַכִּכָּר Gn 13,12.19,17.25.28.29 ‖ Ex 38,27 ‖ Dt 34,3 ‖ 2S 18,23 ‖ Neh 3,22.12,28 ‖ 2Ch 25,9.

כִּכַּר *cs.* Gn 13,10.11 ‖ Ex 25,39. 38,27 ‖ 2S 12,30 ‖ 1R 9,14.*10,10*. 10,14.20,39 ‖ 2R 5,22.15,19.18, 14².23,33 ‖ Jes 37,21 ‖ Zach 5,7 ‖ Prv 6,26 ‖ Esth 3,9 ‖ 1Ch 16,3.19, 6.20,2.29,4 ‖ 2Ch 8,18.9,9.25,6. 27,5.36,3.

וְכִכַּר Ex 29,23 ‖ 1S 2,36 ‖ 2R 23, 33 ‖ 2Ch 36,3.

בְּכִכַּר 1R 7,46 ‖ 2Ch 4,17.

כִּכָּרַיִם, כִּכְּרַיִם *du.* 2R 5,23².

בְּכִכָּרַיִם 1R 16,24.

כִּכָּרִים *pl. I.* Esr 8,26 ‖ 1Ch 22, 14(13)².29,7⁴.

לְכִכָּרִים Esr 8,26 ‖ 2Ch 3,8.

כִּכְּרֵי *cs.* 2R 5,5 ‖ 1Ch 29,4 ‖ 2Ch 9,13.

כִּכְּרוֹת [כִּכָּרוֹת] *pl. II. cs.* Jud 8,5 ‖ 1S 10,3.

——v. chald.——

כָּלַל v. כָּל־, כֹּל

כָּלָא] כְּלָאוֹ *3 perf. suff.*

claudere, includere; cohibere,

retinere; denegare; *Ni.* cohiberi, cessare aliquid facere.

נמצא גם בערבית, סורית וכושית, וקרוב אל כול וכלל, במובן גדירה, עצירה ותפישה. לְכַלֵּא דדניאל לד"ק כמו לְכַלֵּה.

Jer 32,3.

כָּלְאָה *3 perf. f.* Hag 1,10.

כְּלִתְנִי *2 perf. f. suff.* 1S 25,33.

כָּלָאתִי *1 perf.* Ps 119,101.

כָּלְאוּ *3 perf. pl.* Hag 1,10.

כָּלוּ 1S 6,10.

כָּלֻא, כָּלוּא *pt. pass.* Jer 32,2 ‖ Ps 88,9.

לִכְלוֹא *inf. cs.* Eccl 8,8.

כְּלָא] כְּלָאֵם *imper. suff.* Nu 11,28.

אֶכְלָא *1 impf.* Ps 40,10.

תִּכְלָא *2 impf.* Ps 40,12.

תִּכְלְאִי] תִּכְלָאִי *2 impf. f.* Jes 43,6.

יִכְלֶה *3 impf.* Gn 23,6.

נִכְלָא] וַיִּכָּלֵא *Ni. 3 impf.* Gn 8,2 ‖ Ex 36,6.

וַיִּכָּלְאוּ *pl.* Ex 31,15.

כַּלֵּא] לְכַלֵּא *Pi. inf. cs.* Dan 9,24.

כֶּלֶא

inclusio, carcer.

2R 17,4.25,27 ‖ Jes 42,7.

הַכֶּלֶא 1R 22,27 ‖ Jer 37,15.18 ‖ 2Ch 18,26.

כִּלְאוֹ *suff.* 2R 25,29 ‖ Jer 52,33.

כְּלָאִים *pl.* Jes 42,22.

כִּלְאַיִם, כִּלְאָיִם *du.*

res separatae, diversae, heterogenae.

גם בערבית ואשורית. ענינו שני מינים, ע"ש שכל אחד כלוא ונפרד לעצמו בתולדתו; ואולי מפני שהמחברם והמזוגם נגד הטבע כאלו משים אותם בבתי כלאים, וכדרך החורש בשור והחמור יחדו שמכריחם ללכת צמדים.

Lev 19,19³ ‖ Dt 22,9.

הַכְּלוּא Q. הַכְּלִיא M.

כְּלִיא v. כְּלוּא]

carcer.

Jer 37,4.52,31.

מִכְלָה] מִמְכְלָה

caula, ovile.

כמו מִכְלָאָה, ובעבור זה הרבים מכלאות, או כמו מן טלה טלאים, וטעמו גְּדֵרָה ורפת.

Hab 3,17.

מִכְלָאוֹת] מִמְכְלְאֹת *pl. cs.* Ps 78,70.

מִמְכְלְאֹתֶיךָ *suff.* Ps 50,9.

—**מִכְלוֹת** 2Ch 4,21 v. **כָּלָה**—

כֶּלֶב, כָּלֶב

canis; pathicus, *κιναιδος*.

נקרא כן גם בכנענית, ערבית, כושית וסורית והוראתו חוטף. מחיר כָּלֶב לד"ק כנוי לאתנן קָדֵשׁ, וזכור מאמרם: מאי שגל כלבתא. י"מ עֹבֵר דמשלי כ"ו י"ז תואר לכלב העֹבר לתְּמוֹ, או כועס ומלא עֶבְרָה.

Ex 11,7 ‖ Dt 23,19 ‖ 1S 24,15 ‖ 2S 3,8 ‖ Jes 66,3 ‖ Ps 22,21 ‖ Prv 26,17.

הֲכֶלֶב *interrog.* 1S 17,43.

הַכֶּלֶב Jud 7,5 ‖ 2S 9,8.16,9 ‖ 2R 8,13.

כְּכֶלֶב Prv 26,11.

כַּכֶּלֶב 59,7.*15*.

לְכֶלֶב Eccl 9,4.

לַכֶּלֶב Ex 22,30.

כְּלָבִים *pl.* Jes 56,10 ‖ Ps 22,17.

הַכְּלָבִים 1R 14,11.*16*,4.*21*,*24*.21,19².23.22,38 ‖ 2R 9,10.36 ‖ Jer 15,3.

וְהַכְּלָבִים Jes 56,11.

כַּלְבֵי *cs.* Job 30,1.

כְּלָבֶיךָ *suff.* Ps 68,24.

———v. n. pr.———

כְּלוּב

cavea (aucupis), *κλωβός*.

נמצא גם בסורית, ובכושית הוראתו סל וטנא. נ"ל שנגזר מן כלא והב' נוספת (כקורבת כלא עם כלם), ולד"ק מן הפעל הערבי בהוראת עביתה (וקרוב אל חָלַף).

Am 8,1.2.

כִּכְלוּב Jer 5,27.

———v. n. pr.———

כָּלָה

absolutum, perfectum esse; impletum esse (vaticinium); peractum, finitum esse; consumptum, confectum esse, perire; contabescere, evanescere.

קרוב אל כלל, במובן הַשְׁלָמָה. ליונתן והשבעים וּתְכַל תלונתם (במדבר י"ז כ"ה) קל נקבה נסתרת, וי"א שמוסב על המשמרת ומבנין הכבד, אך לד"ק הוא זכר נוכח, ע"כ הובא פעמים; וַתְּכַל דש"ב י"ג ל"ט ת"י והמידת נפשא (= וַתֵּכֶל), והשבעים וַיְכַל דוד מצאת אחרי אבשלום, כלומר לא רדף אחריו. השבעים קורין בתהלים ע"ד י"א סֶלָה ת' כַּלֵּה, בצ' ט': כִּלּוּ שָׁנֵינוּ, ובמשלי ט"ו ל' כִּלֵּא רעה, כלומר מכסה עליה ומסתירה; י"ג בעזרא י' י"ז וַיְכַלֵּל כל־אנשים.

1R 6,38 ‖ Jes 15,6.16,4.24,13.32,10 ‖ Jer 8,20 ‖ Ps 73,26 ‖ Job 7,9 ‖ Dan 11,36.

וְכָלָה Jes 10,25.21,16.29,20 ‖ Ez 5,13.

כָּלְתָה, כָּלָתָה *3 perf. f.* 1S 20,7.9.25,17 ‖ 1R 17,16 ‖ Ps 84,3.119,81.143,7 ‖ Esth 7,7.

כָּלִיתִי *1 perf.* Ps 39,11.

כָּלוּ *3 perf. pl.* Jer 14,6 ‖ Ps 31,11.37,20².69,4.102,4.119,82.123 ‖ Job 19,27 ‖ Thr 2,11.3,22.

כְּלִיתֶם *2 perf. pl.* Mal 3,6.

וּכְלִיתֶם Ez 13,14.

כָּלִינוּ *1 perf. pl.* Ps 90,7.

כְּלוֹת *inf. cs.* Ruth 2,23 ‖ 2Ch 29,34.

בִּכְלוֹת Prv 5,11.

כִּכְלוֹת Ps 71,9.

לִכְלוֹת Esr 1,1 ‖ 1Ch 28,20 ‖ 2Ch 29,28.36,22.

כַּלֹּתוֹ *suff.* 2Ch 8,16.

כְּלוֹתָם Jer 44,27.

יִכְלֶה *3 impf.* Prv 22,8.

יִכֶל Job 33,21.

תִּכְלֶה *3 impf. f.* 1R 17,14.

וַתֵּכֶל Ex 39,32.

יִכְלוּ *3 pl.* Jes 1,28 ‖ Jer 16,4 ‖ Ez 5,12 ‖ Ps 71,13 ‖ Job 4,9.

וַיִּכְלוּ Gn 21,15 ‖ Jer 20,18 ‖ Job 7,6.

יִכְלָיוּן] יִכְלְיוּן Jer 31,3.

תִּכְלֶינָה, תִּכְלֶנָה *3 pl. f.* Job 11,20.17,5‖Thr 4,17‖Dan 12,7.

וַתִּכְלֶינָה Gn 41,53.

כִּלָּה, כִּלֵּא (Prv.) *Pi. 3 perf.* Gn 18,33.24,15.27,30.44,12‖Jud 3,18 ‖ Am 7,2‖ Prv 16,30 ‖ Ruth 3,18 ‖ Thr 4,11‖1Ch 27,24.

וְכִלָּה Gn 41,30 ‖ Lev 16,20 ‖ Nu 4,15 ‖ Jos 24,20 ‖ Jes 27,10 ‖ Ez 42,15.

כִּלָּנוּ *suff.* 2S 21,5.

כִּלָּם Thr 2,22.

וְכִלְּתָה *3 perf. f.* Hos 11,6.

וְכִלַּתּוּ *suff.* Zach 5,4.

וְכִלִּיתָ *2 perf.* Ez 4,6.

כִּלִּיתָם *suff.* Jer 5,3.

כִּלִּיתִי *1 perf.* Nu 25,11.

כִּלֵּיתִי Jes 49,4.

וְכִלֵּיתִי Ez 6,12.7,3.13,15.

וְכִלִּיתִךָ *suff.* Ex 33,5.

כִּלִּיתִים Ez 22,31.

כִּלּוּ *3 perf. pl.* Gn 24,19.22.43, 2‖1R 1,41 ‖ Ruth 2,21 ‖2Ch 29, 17.31,7.

כִּלּוּנִי *suff.* Ps 119,87.

כִּלּוּם 2Ch 8,8.

כִּלִּיתֶם *2 perf. pl.* Ex 5,14.

כִּלִּינוּ *1 perf. pl.* Ps 90,9.

מְכַלֶּה *pt.* Jer 14,12‖Job 9,22.

מְכַלּוֹת *pl. f.* Lev 26,16.

כַּלֵּה *inf.* 2R 13,17.19‖ Esr 9,14.

וְכַלֵּה 1S 3,12.

לְכַלֵּה 2Ch 24,10.31,1.

לְכַלֵּא Dan 9,24.

כַּלּוֹת Nu 7,1.

כְּכַלּוֹת, כְּכַלֹּת Dt 20,9.31,24 ‖ Jos 8,24.10,20 ‖ 1S 24,17 ‖ 1R 8, 54.9,1‖Jer 26,8.*43,1*.

וּכְכַלּוֹת Dan 12,7 ‖ Esr 9,1 ‖2Ch 7,1.29,29.31,1.

לְכַלּוֹת 1S 2,33‖Ez 20,8.21.

כַּלּוֹתִי *suff.* Jer 9,15.*49,37*.

בְּכַלּוֹתִי Ez 5,13.

כַּלּוֹתְךָ Ez 4,8.

בְּכַלּוֹתְךָ Ez 43,23.

כְּכַלּוֹתְךָ, כְּכַלֹּתְךָ 2S 11,19 ‖ Jer 51,63.

כַּלֹּתוֹ Dt 28,21 ‖ 1R 3,1 ‖ Ruth 3,3.

כְּכַלֹּתוֹ Ex 31,18‖Nu 16,31‖ Jud 15,17‖1R 13,10.18,1 ‖2S 13,36‖ 2R 10,25.

כַּלּוֹתָם, כַּלֹּתָם Dt 7,22 ‖ 1S 15, 18 ‖ 2S 22,38 ‖ 1R 22,11 ‖ Ps 18, 38‖2Ch 18,10.

וּכְכַלּוֹתָם 2Ch 20,23.24,14.

לְכַלּוֹתָם, לְכַלֹּתָם Lev 26,44‖ Ez 20,13.

וּלְכַלֹּתָם Ex 32,12.

כַּלֵּה *imper.* Ps 59,14.74,11.

כַּלּוּ *pl.* Ex 5,13.

אֲכַלֶּה *1 impf.* Gn 24,45‖Dt 32, 23‖Job 31,16.

וַאֲכַלֶּה Nu 16,21.*17,10*.

וָאֲכַל Ez 43,8.

אֲכֶלְךָ *suff.* Ex 33,3.

וַאֲכַלֵּם Ex 32,10.

וָאֲכַלֵּם 2S 22,39.

תְּכַלֶּה *2 impf.* Lev 19,9.23,22‖ Dt 26,12.

וּתְכַל Nu 17,25.

תְּכַלֶּנָּה *suff.* Gn 6,16.

יְכַלֶּה *3 impf.* Jes 10,18.

וַיְכַל Gn 2,2.17,22.49,33 ‖ Ex 34, 33.40,33‖Dt 32,45‖1S 10,13‖ 2S 6,18 ‖ 1R 7,1.40 ‖ Ps 78,33 ‖ 1Ch 16,2‖2Ch 4,11.7,11.

וַיְכַלֵּהוּ *suff.* 1R 6,9.14.

וּתְכַל *3 impf. f.* Nu 17,25.

וַתְּכַל Gn 24,19‖2S 13,39.

יְכַלּוּ *3 impf. pl.* Job 36,11.

הַיְכַלּוּ *interrog.* Neh 3,24.

וִיכַלּוּ Ez 43,27.

וַיְכַלּוּ Jos 19,49.51‖Esr 10,17.

וַיְכַלֻּהוּ *suff.* Jer 10,25.

כֻּלָּה] כֻּלּוּ *Pu. 3 perf. pl.* Ps 72,20.

וַיְכֻלּוּ *3 impf. pl.* Gn 2,1.

כָּלֶה] וְכָלוֹת *pl. f.*

tabescens prae desiderio.

Dt 28,32.

כָּלָה

perfectio; internecio; prorsus, plane.

י״ג בבראשית י״ח כ״א כָּלָם ת׳ כָּלָה, וביחזקאל י״א י״ג הַכָלָה בהמשך ה״א ממלה שלפניה; השבעים ותיאודיציון בנחום א׳ ח׳: כלה יעשה קָמָיו או מִתְקוֹמְמָיו.

Gn 18,21‖Ex 11,1‖1S 20,33‖Jes 10,23.28,22 ‖ Jer 5,18.30,11.*46,28*.11.46,28 ‖ Ez 11,13.20,17 ‖ Nah 1,8.9 ‖ Zeph 1,18 ‖ Dan 9, 27‖Neh 9,31.

וְכָלָה Jer 4,27.5,10‖Dan 11,16.

לְכָלָה Ez 13,13‖2Ch 12,12.

כִּלָּיוֹן

excidium; tabes, contabescentia.

Jes 10,22.

וְכִלְיוֹן *cs.* Dt 28,65.

מִכְלָה] מִכְלוֹת *pl.*

perfectio.

כטעם מִכְלֹל או מִכְלַל, והטעם שלא היו רק מְצֻפִּים זהב כ״א כליל זהב, או שמוסב על הפרח שלא היה תוכו חלל רק כלו זהב (מאססיף).

2Ch 4,21.

תִּכְלָה

perfectum, consummatum.

Ps 119,96.

תַּכְלִית

perfectio, extremitas, finis.

Ps 139,22 ‖ Job 11,7.26,10.28,3 ‖ Neh 3,21.

כְּלִי, כֶּלִי

supellex, vas; vestes, ornatus; navigium; instrumentum; arma.

לד״ק שרשו כלה, כלומר דבר שנגמרה מלאכתו ועשייתו, ויותר נראה ששרשו כול או כלא, כלומר דבר המחזיק ועוצר בתוכו, כמו שיאמר הגרמני געפֶאסס מן פַאססען. בדפוס ראשון באיוב כ״א י״ז כְּלֵי־פז, וכת״י והשבעים.

Ex 35,22 ‖ Lev 11,32². 33.34.13,

49.53.57.52.58.59.14,5.50.15,12.
22 ‖ Nu 19,15.17.31,20². 50.51.
35,22‖Dt 22,5 ‖ 1R 6,7 ‖ 2R 4,6².
12,14‖Jes 54,16.17 ‖ Jer 18,4.19,
11.22,28.48,11.51,34 ‖ Ez 9,1.2.
15,3 ‖ Hos 13,15 ‖ Nah 2,10 ‖
Zach 11,15 ‖ Prv 25,4 ‖ Job 28,
17.

וּכְלִי Lev 6,21.15,12‖2S 17,28.12,
14‖Prv 20,15.

הַכְּלִי ,הַכֶּלִי Lev 15,4. 6.23.26 ‖
1S 17,49‖Jer 18,4.

בִּכְלִי Lev 6,21 ‖ Nu 5,17. 35,16.
18‖1S 17,40 ‖ Jes 66,20 ‖ Jer 32,
14‖Ez 4,9‖Ps 71,22.

בַּכְּלִי ,בַּכֶּלִי 1S 21,6‖1R 17,10.

וּבִכְלִי 1R 19,21.

כִּכְלִי Jer 25,34.48,38 ‖ Hos 8,8 ‖
Ps 2,9.31,13.

מִכְּלִי Jer 48,11.

כֶּלְיְךָ *suff.* Dt 23,25.

כֵּלִים *pl.* Ex 22,6 ‖ 1S 16,21 ‖ 2R
4,3²‖Esr 1,10.11‖2Ch 24,14.

וְכֵלִים 1R 15,15 ‖ 2R 7,15 ‖ Esth
1,7‖2Ch 15,18.

הַכֵּלִים Ex 25,39.37,16 ‖ Nu 7,85.
19,18 ‖ 1S 10,22.17,22².25,13.30,
24 ‖ 1R 7,45.47.48.51 ‖ 2R 4,4.6.
14,14.23,4.25,16 ‖ Jer 27,18.19.
21.52,20 ‖ Ez 40,42 ‖ Jon 1,5 ‖
Ruth 2,9 ‖ Dan 1,2 ‖ Esr 8,25 ‖
1Ch 9,29 ‖ 2Ch 4,18.19.5,1.25,24.
29,19.

וְהַכֵּלִים Esr 8,28. 30. 33 ‖ Neh
13,5.

בַּכֵּלִים 1Ch 23,5.

מִכֵּלִים Esth 1,7.

כְּלֵי *cs.* Gn 24,53.31,37.49,5 ‖ Ex
3,22.*12,35*.11,2.27,19.31,7.38,3.
30.39,40‖ Nu 3,8.4,9.12.14.15.26.
32.18,3 ‖ Dt 1,41 ‖ Jud 18,11.16.
17‖1S 6,8.15.8,12.21,6 ‖ 2S 1,27.
8,10.18,15.23,37 ‖ 1R 8,4.10,21².
25 ‖ 2R 24,13.25,14 ‖ Jes 22,24².
52,11 ‖ Jer 21,4.27,16.28,3.6.46,
19.50,25.51,20.52,18 ‖ Ez 12,3.
16,17.39.*23,26* ‖ Am 6,5 ‖ Ps 7,
14 ‖ Dan 1,2.11,8 ‖ Esr 1,7 ‖ Neh
10,40.13,8.9 ‖ 1Ch 9,28.29.11,39.
12,33(34). 37(38).18,8. 10. 28,13.
14³ ‖ 2Ch 5,5.9,20².24. 24,14.28,
24².29,27.32,27.36,10.18.19.

וּכְלֵי Gn 24,53‖Ex 3,22. *12,35*.11,
2‖Nu 3,31.31,6‖Jos 6,19.24 ‖ 1S
8,12 ‖ 2S 8,10.24,22 ‖ 1R 10,25‖
Jes 13,5‖Ez 27,13‖Esr 8,26.27 ‖
1Ch 16,42. 22,19(18) ‖ 2Ch 9,24.
20,25.24,14.

בִּכְלֵי Ez 32,27‖ Esth 1,7 ‖ Esr 1,
6 ‖ Neh 12,36 ‖ 1Ch 15,16.16,5‖
2Ch 7,6.23,13.29,26.30,21.34,12.

וּבִכְלֵי Jes 18,2‖2Ch 5,13.

כִּכְלֵי Ez 12,4.7.

מִכְּלֵי Jes 22,24‖Eccl 9,18.

וּמִכְּלֵי 2Ch 36,7.

כֵּלַי *suff.* Gn 31,37‖1S 21,9 ‖ Ez
12,7.

מִכֵּלֵינוּ 1S 9,7.

כֵּלֶיךָ Gn 27,3‖Ez 12,4.

כְּלֵיכֶם Gn 45,20.

בִּכְלֵיכֶם Gn 43,11‖Jer 40,10.

כֵּלָיו Ex 25,9.27,3.30,27.28.*31,9*.
31,8. 35,13.16. *39,39*. 38,3. 39,33.
36.40,9.10‖Lev 8,11 ‖ Nu 1,50.3,
36.4,14.7,1²‖Jud 9,54‖1S 14,1.*6*.
7.12².13².14.17.17,54.20,40.31,4².
5.6.9.10‖2R 20,13‖ Jes 10,28.32,
7.39,2 ‖ 1Ch 10,4².5.9.10.23,26 ‖
2Ch 29,18².

וְכֵלָיו 2R 11,8.*11* ‖ Jer 22,7.48,
12‖2Ch 23,7.

וּבְכֵלָיו Nu 4,16.

כֵּלֶיהָ Ex 30,27.31,8. 35,14.37,24.
39,37‖Nu 4,10‖Jes 61,10.

כְּלֵיהֶם Gn 42,25 ‖ Nu 4,32 ‖ Jes
65,4‖Jer 14,3.49,29‖2Ch 4,16.

בִּכְלֵיהֶם Jos 7,11.

[כִּלְיָה] כְּלָיוֹת *pl.*

renes; *met.* de intimo animo; *transl.* optimum, praestantissimum rei.

כן נקראות גם בערבית וכושית; י״פ מן השם כְּלִי (איננערע געפאֶססע), ולד״ק לפי שבהם מושב התאוה, והשאלות מבוארות מן הכתובים.

Jer 11,20.17,10.20,12.

וּכְלָיוֹת Ps 7,10.

הַכְּלָיֹת ,הַכְּלָיוֹת Ex 29,13. *22* ‖
Lev 3,4.*10.15.4,9*.7,4.4.10.*15.4,9*.
7,4.8,16.*25*.9,10.

וְהַכְּלָיֹת Lev 9,19.

כִּלְיוֹת *cs.* Dt 32,14‖Jes 34,6.

כִּלְיֹתָי ,כִּלְיוֹתָי *suff.* Ps 16,7.
26,2.139,13 ‖ Prv 23,16 ‖ Job 16,
13.19,27.

וְכִלְיוֹתָי Ps 73,21.

בְּכִלְיוֹתָי Thr 3,13.

מִכִּלְיוֹתֵיהֶם Jer 12,2.

——v. n. pr.——

[כֶּלַח] כֶּלַח

senectus, matura senectus; *al.* vigor.

להקדמונים עניני זקנה (בכלח ת״י בשלימות שניך), וקרוב אל כָּלָה (וכן קורין השבעים בל׳ ב׳) וי״א שהוא מרכב מן כָּל-לֵחַ (כטעם לא נס לֵחֹה) וכן תרגם הירונימוס, או כמו קְלַח בארמית. והאחרונים פותרין מן הערבית במובן קשה וחזק, ונראה שיסוד המלה בשפת אשור כי שם העיר כלח; ויש מחברו עם כֶּלֶא, והוא נרדף אל קבר, וכן משמע מת״י ל׳ ב׳; ר׳ יוסף הלוי פותרו מן כלה בכושית, בהוראת קול וצעקה [ככלה בארמית, ויקרא בקול גדול, ת״י ואכלי, וכן יַרְעֵם בשמים, ומצוי בדרז״ל] וטעם בכלח בקול זעקת הסופדים, כעלות גדיש בקול רנת האוספים, ועלימו אבד כלח, מפני שנרשו מעיר מושב וראש הומיות אל המדבר.

Job 30,2.

בְּכֶלַח Job 5,26.

——כּוּל v. כַּלְכֵּל——

(כָּל־) כֹּל Ps 138,2)

rad. כָּלַל: universitas; totus, omnis, quivis; ullus, quicunque; omnis generis, varius; omnino, prorsus, ὅλος, πάντως.

שרשו כלל הקרוב אל כּוּל, ונמצא בכל לשונות בני שם. י״ג בבראשית ד׳ כ״ב לֹטֵשׁ כְּלֵי חֹרֶשׁ, ובל״א ל״ד וימשש את־כְּלֵי האהל; בויקרא י״א כ״ו וְכָל ת׳ לְכָל; בש״א ו׳ ד׳ לְכֻלְּכֶם ת׳ לְכֻלָּם, והשבעים קורין לָכֶם; בש״ב ג׳ ל״ו: כִּי כֹּל אשר עשה המלך, ובי״ז ג׳ קורין השבעים: כשוב הַכַּלָּה לאיש או אֶל־אִישָׁהּ! במ״א י״ט א׳ בקצת נוסחאות: את אשר עשה בלא כָּל, וכן השבעים; במ״ב ט״ז ט״ו בקצת ספרים בְּכָל־אשר, וכ״ת השבעים והסורי; י״ג בירמיה ט״ו י׳ כֻּלְּהֶם קִלְלוּנִי; ביחזקאל כ״ז י״ב כָּל־מָדַי ת׳ כִּלְמַד;

בתהלים פ״ט נ״א תרגם הסורי: שאתי בחיקי כְּלְמַּת עמים רבים (ע׳ יחזקאל ל״ד כ״ט, ל״ו ו׳ וט״ו), והשבעים לא תרגמו מלת כָּל כלל; באיוב י״ז י׳ תרגם הסורי כֻּלְּכֶם ת׳ כֻּלָּם, וכן נמצא בקצת נוסחאות, באסתר ה׳ י״א בקצת ספרים: אל־כָּל־השרים, וכ״ת הסורי והרומי, וכן כח׳ ה׳: את־כָּל־היהודים; י״ג בדה״ב ז׳ כ״א: והבית הזה אשר־היה עליון לַכֹּל כָּל־עֹבֵר עליו ישם, ובל׳ כ׳: יכפר בעד כֹּל, בהמשך כל שבפסוק שלאחריו, וי״נ שם כִּי לבבו הכין, וכ״ת רב יוסף.

Gn 3,17.6,17.7,14.22.8,19. 9,3.11, 6.12,3. 16,12. 18,18. 20,16. 21,12. 22,18.*26,4*.30,33.35.31,16.33,11 || Ex 9,6. 12,6. 14,23. 15,15. 18,24. 19,8.*24,7*.23,22. 30,14. 34,20. 35, 5.22.36,2.38,17 || Lev 6,11.20.11, 3.9.12.20.33.42.22,20. 26,34.27,9. 32 || Nu 1,20.*22.24.26.28.30.32. 34.36.38.40.42*. 4,14. 6,5.8.7,85.8, 16.11,6.13,2.14,2.17,28. 18,12.19. 20,29.23,26.30,10. 31,19.51 || Dt 3,10.13.4,9. *6,2*. *16,3*.19.23.*25*.30. 8,9.12,14.14,9. 15,21. 17,1.25,16. 28,47.48.55.57.29,9 || Jos 1,4.5.14. 16.2,19.3,15.5,4.*6,3*.8,25. 11,5.15, 46.21,39(42).22,16.24,31 || Jud 2, 7.18.7,5.8,10. 9,2.45. 13,14.16,27. 20,2 || 1S 2,14.7,13.15.8,4.9,6.14, 38.52 || 2S 2,29.7,3.9,9.12,3.16,4. 8.21,14.23,39 || 1R 5,5.8,3.11,34. 15,5.20,9 || 2R 4,2.10,19. 11,7.12, 5.13,22.15,29. 19,24. 24,7.25,30 || Jes 3,1.8,9. 14,9. 19,17. 22,24^2.30, 5.32. 37,25. 41,11. 43,7. 44,24.45, 24.56,9.59,8.63,7 || Jer 18,16.19, 8.*49,17*.20,10.39,3. 44,12.18.47,2. 4.50,13.52,34 || Ez 17,23.26,16.27, 29^2. 35.31,6^2.13. 44,30^2. 45,16.47, 9 || Joel 1,2.14.2,1.3,5.4,9 || Am 9, 10 || Ob 7 || Neh 3,19 || Zeph 1,2.2, 11.15.3,7^2.8 || Hag 1,14 || Zach 10, 11.12,3 || Ps 8,7.75,9.87,7.115,3.8. *135,18*. 119,13. 128.128,5.129,5. 135,6.145,15.150,6 || Prv 13,7.16, 4. 26,10. 28,5. 30,30. 31,12 || Job 13,1.37,12.42,2 || Cant 4,4 || Ruth 2,11.3,5.11 || Thr 1,7.2,3.4.3,34.4, 12 || Eccl 9,9.10 || Dan 11,37 || Esr 1,2.7,6.9,4 || Neh 5,19.10,29 || 1Ch 3,9.10,11.17,2.26,28.28,12.19.29, 11.16 || 2Ch 5,4.24,14.25,7.26,12. 32,22.34,16.

כָּל־ Ps 138,2.

וְכָל Gn 2,5.19.7,8.21.19,12.28,22. 31,43.39,3.8.50,7.8 || Ex 1,6.11,5. *12,29*.13,13.14,7.18,12.20,17.35, 21.24.36,1 || Lev 11,10.23.27.32. 35.42.46.15,11.20^2 || Nu 3,31.36.5, 2. 7,88. 11,32. 19,15. 16. 22. 22,17. 31,18.19.23 || Dt 2,37.5,18. 8,13. 12,11.14,10.19.20,14.21,6 || Jos 2, 19.6,19.7,9.9,5.10,7. 11,14. 13,10. 11.21.24,31 || Jud 2,7.7,4.5.6.9,51. 20,33 || 1S 9,19.14,22.17,24.25,6 || 2S 9,12.18,32.19,39 || 1R 10,21^2 || 2R 3,19.10,5.23,22 || Jes 3,1.7,25. 19,7 || Jer 17,20.23,17. 34,19. 39,4. 13.48,17.51,48 || Ez 12,14.38,20. 42,11 || Hos 2,13 || Joel 4,4 || Mich 6,16 || Hag 1,12 || Zach 9,1.12,4 || Ps 1,3 || Job 2,4.36,19 || Thr 4,12 || Eccl 2,10 || Dan 1,20 || Esr 10,8. 14 || Neh 8,2 || 1Ch 4,27.5,20.18, 10.26,28 || 2Ch 7,3.9,20^2.23.15,13. 31,5.36,18.

הֲכֹל *interrog.* Jes 28,24.

הַכֹּל Ex 29,24 || Lev 1,9.13. 8, 27 || Dt 2,36 || Jos 11,19.21,43. 23,14 || 1S 30,19 || 2S 17,3.19,31. 24,23 || 1R 6,18.7,33. 14,26 || 2R 24,16. 25,17 || Jes 29,11. 65,8 || Jer 10,16.*51,19*.52,22 || Ez 7,14 || Ps 14,3. 119,91 || Eccl 1,2. 14. *2, 11*. 2,16.17.3,11.19. 20^2. 6,6. 7,15. 9,1.2.10,19.11,5.12,8.13 || Dan 11,2 || Esr 1,11.2,42. 8,35 || 1Ch 21,23. 28,19. 29,14. 16. 19 || 2Ch 12,9. 28,6. 29,28. 31,5. 35,7. 36,17. 18.

וְהַכֹּל Eccl 3,20.

בְּכֹל Gn 9,2. 21,22. 23,18. 28,15 || Ex 3,20.10,14.19.12,20.27,19.35, 3.38,24.40,36 || Lev 3,17.*7,26.23, 3*.15,10.23,14.*31* || Nu 14,11. 35, 29 || Dt 2,7. 12,7.18.21.14,26.15, 18. 21,17. 23,21. 24,19. 28,37. 30, 9 || Jos 1,7.9 || Jud 2,15. 19,29 || 1S 2,32.11,3.13,19.18,5.23,23.30, 16 || 2S 3,21. 6,5.7,7.9. 8,6.14 || 1R 1,3. 2,26. 8,52. 11,37 || 2R 18, 5.7.22,17.20 || Jes 15,14 || Jer 44, 8 || Ez 6,6.13.14. 21,29. 28,26. 44, 5 || Am 4,6 || Zeph 3,20 || Eccl 9,3.6 || Esth 3,8 || Neh 10,38 || 1Ch 13,2.17,6.8.20.18,6.13 || 2Ch 20,6. 34,25.28.

בַּכֹּל Gn 16,12.24,1 || 2S 23,5 || Ps 103,19 || Eccl 5,8 || Esr 10,17 || 1Ch 29,12.

וּבְכָל Ex 23,13 || Lev 20,25.25,24 || Dt 14,26.15,10. *28,8*. 16,15 || Jos 9,1.24,17 || 1S 14,47 || 1R 9,19 || Jes 7,19 || Jer 17,19 || Ez 23,7.34,13. 37,23 || Dan 11,43 || 2Ch 8,6.

כְּכֹל Gn 6,22.7,5 || Ex 21,30.25,9. 29,35.31,11.39,32.*42.40,16* || Nu 1,54.*2,34.8,20.30,1* || Dt 1,3.30.41. 4,8.34.12,8.17,10.18,16. 20,18. 24, 8.26,14. 29,20.30,2 || Jos 1,17.4, 10.10,32.35.37.11,23. 21,42 || 1S 25,12.30 || 2S 3,36. 7,17. 22. 9,11. 15,15 || 1R 5,20.8,43.56.9,4. 14,24. 21,26.22,54 || 2R 10,30.11,9.14,3. 15,3.34.16,11.16.18,3.21,8. 23,25. 32.*37*.24,3.8.19 || Jer 11,4. 26,20. 35,10.18.36,8.50,21.29.52,2 || Ez 18,24.24,24 || Ruth 3,6 || Esth 4, 17 || 1Ch 6,34. 17,15 || 2Ch 6,33.7, 17. 23,8.26,4.27,2.29,2.36,14.

כַּכֹּל Job 24,24.

וּכְכֹל 2S 7,17 || Jer 42,20 || 1Ch 17, 15.

לְכֹל Gn 9,10. 20,16. 23,10. 45,1 || Ex 14,28.26,17. 27,19.36,1.22.38, 26 || Lev 5,3.4.13,51.22,5 || Nu 3, 26.18,4.31,4 || Dt 4,19.28,25 || Jos 1,18.20,9. 22,2. 14 || Jud 6,31.10, 18.*11,8*.20,10 || 1S 8,7.12,1 || 2S 12, 31.22,31 || 1R 8,38 || 2R 10,22.12, 6.19,15 || Jes 8,12.37,16 || Jer 8,3. 15,4.*29,18. 34,17*. 19,13^2. 24,9. 26, 6.29,22. 30,25. 33,9. 35,8. 49,36 || Ez 6,9.13. 40,4. 44,14 || Ps 18,31. 145,18 || Eccl 4,16 || Esth 1,18 || Esr 1,5.10,7 || Neh 11,2 || 1Ch 6, 34.7,5.13,2.20,3.26,30.27,1.28,14. 29,11 || 2Ch 11,23. 19,11^2. 30,17. 32,13.34,13.

לַכֹּל Jer 13,7.*10* ‖ Ps 145,9 ‖ Eccl 3,1.19.9,2.3.10,3 ‖ Esr 8,34 ‖ 1Ch 7,5.29,12.

וּלְכֹל Gn 1,30.2,20 ‖ Ex 11,7 ‖ Nu 4,27.32.35,3 ‖ Dt 34,12 ‖ 1S 9,20 ‖ 2R 12,13.23,4.*5* ‖ Jer 8,2. 42,21. 51,24 ‖ Ez 39,17.44,14 ‖ Ps 135, 11 ‖ Esr 3,5 ‖ 1Ch 23,31 ‖ 2Ch 1,2. 6,29.32,27.

מִכֹּל Gn 2,16. 3,1^{2}. 6,2.19. 20^{2}. 7,2. 22. 8,20. 9,10. 14,20. 17,12. 27,33. 31,37.32,11.34,19.40,17 ‖ Lev 4,2. 5,22.*26*. 24. 11,9.10.21. 16,30. 18, 26.*29* ‖ Nu 6,4.12,3.18,28.29 ‖ Dt 7,6.*14,2*.14,9.23,10.29,20 ‖ Jos 8, 35.11,15.21,43 ‖ Jud 8,10. 13,13. 14.20,16 ‖ 1S 18,30.23,23 ‖ 2S 10, 9.14,19 ‖ 1R 8,16.53.56. 10,23. 11, 32.14,9.21.22.15,5. 16,25.30.33 ‖ 2R 3,21. 5,12. 21,7.11 ‖ Jer 17,9. 22,22.23,3 ‖ Ez 16,54.28,24.31,5. 36,33.37,23.43,11.44,30.48,19 ‖ Am 3,2 ‖ Mich 7,16 ‖ Nah 2,10 ‖ Zach 8,23 ‖ Ps 25,22.87,2.130,8 ‖ Cant 3,6 ‖ Thr 8,51 ‖ Eccl 2,7.9.6, 2 ‖ Esth 6,10 ‖ Dan 11,2 ‖ Neh 9, 2 ‖ 1Ch 28,4 ‖ 2Ch 6,5.9,22. 11,16. 12,13.33,7.

וּמִכֹּל Gn 3,14.8,20 ‖ Lev 11,10 ‖ Jos 11,21 ‖ 1R 5,10 ‖ Jer 16,15. 23,8 ‖ 2Ch 34,9.

כָּל־

(כָּל sine Maqqeph: Ps 35,10. Prv 19,7).

Gn 1,21^{2}. 25. 29^{3}. 30. 31. 2,6. 9. 11. 13.19^{2}.3,14.20.4,14.15^{2}.21.22.5,5. 8.11.14.17.20.23.27.31. 6,5.12.13. 17.*9,15*. 7,3.4.14.19^{2}.23.21. 8,1^{2}.9. 17.19.21.22. 9,2^{2}.3. 5.10.11.12. *15*. *16*. 17.19.29. 10,21.29. 11,1.4. 9^{2}. 12,5.20. 13,9.10.11.15. 14,3.7. 11^{2}. 16.15,10.16,12.17,8.10.12.23^{3}.18, 25.28.19,4.25^{2}. 28. 31. 20,8. 13. 18. 21,6.24,36.66.25,4.5.18.26,3.*4*.11. 27,37. 28,14. 29,3. 8. 22.30,32. 35. 31,1^{2}. 8^{2}. 12^{2}.16. 18^{2}. 34. 37. 32,20. 33,8.13.34,15. 22.24^{3}.25.29^{3}. 35,2. 4.36,6^{3}.37,35. 39,5.6.22^{2}.23. 41,8^{2}. 30. 35.37.39. 40.41. 43. 48. 51^{2}.55. .42,29.43,9.44,32. 45,1.13^{2}. 20. .46,15. 22. 25. 26^{2}.27. 34. 47,12. 14.15.20. 49,28. 50,7.15 ‖ Ex 1,5. 14.22.4,19.21.28^{2}.29.30. 6,29. 7,2. 19. 20. 24. 27. 8,13. 9,9.14. 19^{2}. 22. 25^{3}. 10,5. 6^{2}. 12^{2}.13.14.15^{4}.11,5. 8. 10. 12,3. 12.15.16.19.20.29.41. 43. 47.48.50. 13,2^{2}.12.15^{2}. 14,9.20.21. 15,20.26^{2}. 16,1.2.3. 6. 9. *10*. 22. 23. 17,1. 18,1. 8^{2}. 9.14.22. 23. 19,5.7.8. 11. 12. 16. 18. 20,1. 9. 10. 11. 22,8^{2}. 18.21. 23,17.27^{2}. 24,3.*4*.3^{3}.8. 25,2. 9.22. 39. 27,17. 28,3. 29,12. 13. 18. 37. 30,13. 27.*28.39,39*. 29.31,6^{2}.7. 8.*37,24*. 9.*35,13. 16. 40,9. 10*. 14. 15.32,3. 26. 33,7. 8. 10^{2}.19. 34,10^{2}. 19. 23. 32^{2}. 35,1. 2.4. 10.*38,22*. 20. 21.22.24.29.35^{2}.36,1.2.3.4^{2}. 8. 38, 3^{2}.16. 24. 30. 31^{2}.39,32. 36. 37. 40. 43.40,9.38 ‖ Lev 2,2.*16*. 11^{2}. 13. 3,3.*9.14.4,8.8,25*. 16. 17. 4,7.8.11. 12.13.18.19.26.30.*34*.31.*35*. 6,2.8. 11.22.7,3.6.19.23.24.27.8,3.10.11. 16.21.36.9,5.23.24. 10,3.6^{2}.11. 11, 15. 24. *27*. 26. 31. 32. 37. 42. 13,12. 13.46.52. 58.59. 14,8.9^{2}.36. 45. 46. 15,4. 16. 25. 26^{2}. 16,17. 21^{2}. 22. 33. 17,2.*21,24. 22,18*. 10.12.14^{4}. 18,6. 27. 29. 19,2.23.24.37.*20,22*^{2}. 20,5. 16. 23. 21,11.18.*21*. 22,3. 21. 23,3. *31*. 7.*8.21.25.35.36*. 29.30.38^{2}.42. 24,14^{2}.16.17.25,7.26,14. 15,35.27, 11.28^{2}.29 ‖ Nu 1,2^{2}.3.*45*.18.20.*22*. 45.46.50^{2}.50.*7,1*^{2}.2,9.*16.24.31*.32. 3,7. 8.12. 13^{3}.15.*39*.22.*28*.*34*. 39. 40.41^{2}.42.43.45.4,3.9.10.12.14.15. 23.26^{2}.27^{2}.30. *35.39.43*.37.*41*. 46. 47. 5,2. 30. 6,5.6. 7,86. 87. 8,7.9.16. 17^{2}.18. 9,18. 10,3. 11,11.12. 14.22. 29.32.13,26^{2}. 14,1.2.5.7.10^{2}.21.22. 36.39.*17,24*.15,13.22.23.24.25.33. 35.36.39.40. 16,3. 5.10. 19^{2}.22. 28. 29^{2}.30.31.32^{2}. 17,6.17.21.24. 18,3. 9.10.11.13^{2}.14.15.21.29. 19,13.14. 18. 20,1.*22*.14. 27. 29. 21,8. 23. 25. 26.34.35. 22,2.4. 24,17. 25,4.6. 26, 2^{2}.43.62.27,19.*22*.20. 28,18.*25.26*. *29,1.12.35*. 29,7. 30,5. *12*.6. 13.14. 15^{2}.31,7.9^{3}.10^{2}.11.15.17.23.27.35. 52. 32,13.21.27.29. 33,3. 4. 52^{4}.35, 7.15.22.30 ‖ Dt 1,11.7.18.19.2,14. 16.25.*4,19*.33. *3,2.3*.34^{2}.37.3,4^{2}.5. 6.14.18.21. 4,3.6.10.15.16.17^{2}.18^{2}. 40. 5,1.8.13. 14. 19. 20. 23. 24^{2}. 25. 26.28. 6,2.11.19.24^{2}.25.7,15.16. 8, 1.2.3.9,18.11,1.6^{2}.7.8.22.23.24.25. 32. 12,1. 2^{2}.8.11.19.28.31. 13,1.10. *17,7*. 16.17^{2}.19. 14,3. 11.14.20. 21. 22. 23. 28. 15,2. 5. 19. 16,16. 21.17, 19^{2}.18,1.5.12. 18. 19,3.8. 9^{2}. 20,11. 13.14. 16. 21,5. 21. 22,19. 29. 23,7. 20.25,16.18. 26,2.12.18.19. 27,1.3. *8.28,58.29,28.31,12.32,46*.9.*31,1*. 14. 15. 16—28. 21. 28,1^{2}.2. 10. 12. 15.*45*^{2}.29.32.33.42.60.61. 29,1^{2}. 8. 19.22^{2}.23.26. 30,1.7.8.31,7. *34,12*. 9.11^{2}.13.18.28.30. 32,4.27.44. 45^{2}. 33,3.12. 34,1.2^{2} ‖ Jos 1,3.16.18.2, 3.9.13.18.23. 24^{2}. 3,7.11.13.15. 17. 4,1.10.11.14^{2}.18.24^{2}. 5,1.4.5.6.8.6, 5. 21. 22.*23.25*. 23. 7,3^{2}. 15.*24*. 23. 25.8,1.13.16. 24. 25.*26*. 25. 34. 35. 9,1.9.*10*.18. 19^{2}. 24^{2}. 10,6.9. 21.24. 28. *30,32. 35.37*^{2}.37. *39*.39.40^{3}.41. 42. 11,10. 11^{2}. 12^{2}. *17*. 13. 14^{2}. 16^{3}. 18.23.12,24.13,2.4.6.12.30. 15,32. 16,9.18,1.*22,12*.20,9. 21,26.33.37. 38. 41. 42. 22,2. 18. 20. 23,3. 6. 14. 15^{2}.24,1.2.*27*.18.27.31 ‖ Jud 1,25. 2,4.7.10. 3,1^{2}.19. 29. 4,13^{2}. 15^{2}. 16. 5,31. 6,9. 13^{2}. 37.39.40. 7,8. 14. 18. 21.23.34. 8,27.34. 9,1. 2.*3*. 3. 6. 14. 25.44.46.*47*.49.51.57. 10,8. 11,11. 20.21^{2}.22.24.12,4.13,4.7.23. 16,2^{2}. 17.18^{2}. 30. 18,10. 31. 19,19. 20.25. 30. 20,1.2.8.11.16.17.25.26.35.37. 44.*46*.48^{2}. 21,11.13 ‖ 1S 1,11.28. 2,13. 22.23.28.29. 32. 35. 36. 3,11. 12.18.20.4,5.13.5,8.*11*. 6,18. 7,2.3. 5.16. 8,10. 21. 9,20. 10,9.11.18. 20. 24.25. 11,1.2^{2}.4.15. 12,1.7. 18. 19^{2}. 20. 13,20.22. 14,7.24.34.36.40. 52. 15,3. 6. 8. 9. 11. 17,46.47. 18,5. 29. 19,1.7.18.24. 20,31. 22,2. 4. 11. 23, 8.14.25,1.7.15.16.17.21.27,11. 28, 2. 3. 4. 20. 29,1. 30,6. 16. 18. 19.20. 22. 31,6. 12^{2} ‖ 2S 1,9. 11. 2,23.28. 29. 30. 32. 3,12. 18. 19^{2}. 21. 25. 29. 31.32.34.35^{2}. 36. 4,7. 5,1. 3.5. 8.17. 6,1.11.12.19.7,9.21. 8,4.9.14.15. 9,

7.10,7.17.19.11,1.9.18.*19*.22.12,
12.29.13,9^{2}.21.*14,12*.27.29.30.32.
33.37.14,7.20.15,2.4.11.24.35.36.
16,6.11.21^{2}.22.23.17,2.3^{2}.4.10.11.
13.18,5.8.31.19,5.9.10.12.14.15.
29.40.42.43.20,2.12^{2}.13.22.23.22,
1.23.23,5 ‖ 1R 1,9.20.39.40.49.2,
2.3^{2}.15.44.3,13.28.4,1.7.11.5,1.7.
10.14.15.22.24.6,7.10.12.22^{2}.29.
7,1.9.14^{2}.40.45.47.48.51.8,1.2.
4.14.*55*.22.37.38.39.40.43.54.
60.66.9,1.3.8.9.19.20.10,2.3.4.13.
11,13.15.16.25.34.36.38.39.42.12,
1.7.16.18.20^{2}.21.23.13,11.32.14,
13.18.23^{2}.26.30.15,6.12.14.16.*32*.
18.20^{2}.22.23.29^{2}.33.16,7.11.12.
13.16.18,5^{2}.18.21.24.30.36.39.19,
1^{3}.18.20,1.6.8.13.15.28.22,17.22.
23 ‖ 2R 3,6.19.4,3.4.13.6,24.7,15.
8,4.6^{2}.19.9,7.8.10,9^{2}.11.17.18.19.
21.33.11,1.18.19.20.12,3.5.10.14.
19^{2}.13,3.14,14^{2}.21.15,16^{2}.18.20.
16,4.*17,10*.15.17,10.13.16.23.37.
39.18,12.13.15.19,4.19.20,13^{2}.
15.17.11,12.21,24.22,13.16.23,1.
2.3.4.8.19.20.21.24.26.24,13^{2}.14^{3}.
16.25,9^{2}.10.14.16.23.26.29 ‖ Jes 1,
5.25.2,2.12^{2}.13^{2}.14^{2}.15^{2}.16^{2}.4,3.
5^{2}.6,3.7,22.23.24.8,7^{3}.9,4.10,12.
14.23.13,5.7.15.14,7.9.18.26^{2}.15,
2.18,3.19,8.10.21,2.9.16.22,3^{2}.24.
23,9^{2}.17.24,7.10.11.25,7^{2}.8^{2}.26,
12.14.15.27,9^{2}.28,8.22.29,7.*8*.20.
30,18.25^{2}.32,13.20.34,2^{2}.4.36,1.
37,17.18.20.38,13.15.17.20.39,2^{2}.
4.6.40,4.5.6.17.43,9.44,11.45,7.
22.23^{2}.25.49,11.26.51,3.13.20.52,
5.10^{2}.54,5.17.55,1.56,2.6.9.57,5.
60,7.14.61,2.11.9.62,6.63,9.64,5.
65,2.5.66,2^{2}.10.16.18.20.23 ‖ Jer
1,7^{2}.14.15^{2}.16.17.18.2,3.20^{2}.24.
34.3,6^{2}.7.8.13.17.4,20.27.29^{2}.5,6.
19.7,2.10.13.15^{2}.25.27.*16,10.26,*
15.25,30.34,6.36,11.16.17.18.24.
43,1.51,60.61.8,16.9,3^{2}.24.25^{2}.10,
14.*51,17*.14.11,6.8.12,1.4.9.11.12.
14.13,11^{2}.12^{2}.13^{2}.14,22.16,10.*32,*
42.16.17.17,3.13.24.18,19.23.19,
3.8.*49,17*.14.15.15.*35,17.36,3.31.*
41,11.44,2.20,4.5^{4}.7.8.21,14.22,

20.22.23,9.25,1.*2*.2.*35,17*.4.9^{2}.11.
13^{3}.15.17.19.20^{3}.22^{2}.23.24^{2}.25^{3}.
26^{2}.29.30.26,2^{2}.8^{2}.9.11.12^{2}.17.18.
27,6.7.16.20.28,3.4.5.7.11^{2}.14.29,
6.*16.25*.20.25.31.30,2.6^{2}.13.16.
20.31,30(29).36(35).37(36).32,
12.17.19.23^{2}.27^{2}.32.39.42.33,5.9^{3}.
18.*35,19*.34,1.7.*44,2*.8.10.35,3^{2}.7.
8.15.18.36,2^{2}.4.*11*.6.10.12.14.16.
20.21.23.28.32.37,10.21.38,1.4.9.
22.23.27.39,6.40,1.4.5.7.*42,1.8.*
11.12.15.41,3.9.10.*16*.10.12.13^{2}.
14.42,2.4.17.43,1^{2}.5.6.44,1.4.11.
15.17.20.*24*.20.24^{2}.*26*.26.27.28.
45,4.5^{2}.47,4.48,8.17.24.37^{2}.38.50,
7.10.13.14.*29*.23.27.32.37.51,3.7.
17.24.25.28^{2}.41.43.49.60.52,10.
13^{2}.14^{2}.17.18.20.23.30.33 ‖ Ez 3,
7.10.5,4.9.10.14.*36,34*.6,11.13^{3}.
7,3.*8*.12.13.14.17.18.8,10.9,4.6.8.
11,18^{2}.24.12,16.19.22.23.24.28.
13,18^{2}.14,6.22.23.15,3.16,15.22.
23.15,3.16,15.22.23.30.31.36.37^{4}.
43.44.17,9.21.23.24.18,4.11.13.
14.19.21.22.24.31.20,26.28.40.
43.21,3^{2}.4.9.10.12^{2}.15.20.22,2.
23,23.29.24,4.26,11.27,5.9.12.*18*.
22.28,3.13.18.19.29,4.*5*.6.7^{2}.18.
30,8.31,4.6.8.9.12.13.14^{2}.*16*.16.
32,4.8.12.13.15.16.31.33,13.16.
29.34,6^{2}.21.35,12.14.36,5.10.37,
11.38,4.6.39,4.11.13.17.21.25.26.
40,4.41,17.19.43,11^{2}.12.44,5.7.9.
13.21.30.31.45,22.47,9^{2}.12.48,13.
20 ‖ Hos 2,13.4,3.7,2.6.7.9,1.4.8.
15^{2}.12,2.9.13,15.14,3 ‖ Joel 1,5.
12.19.2,6.3,1.4,2.11.12 ‖ Am 2,8.
3,1.2.7,10.8,7.8.10^{2}.9,5 ‖ Ob 15.
16 ‖ Jon 2,4 ‖ Mich 1,5.3,9.4,5.13.
5,10.7,19 ‖ Nah 3,7.10.12 ‖ Hab 2,
5^{2}.8.20 ‖ Zeph 1,4.8.9.11^{2}.18^{2}.2,3.
11.14.3,8.19 ‖ Hag 1,11.2,4.7^{2}.12.
14.17 ‖ Zach 1,11.2,17.4,14.5,3^{2}.
6,5.7,5.14.8,10.12.17.10,4.11,10.
12,3.4.6.9.14.14,2.5.9.10.12.14.
16.19.21^{2} ‖ Mal 2,17.3,10.12.19.
22 ‖ Ps 2,12.3,8.5,6.12.6,9.11.9,
2.15.18.10,4.5.12,4.14,4.16,3.18,
1.23.20,4.6.22,8.15.18.24^{2}.28^{2}.
30.23,6.25,3.5.10.26,7.27,4.31,

24.25.32,3.6.11.33,6.8^{2}.13.14.15.
34,11.21.23.35,10.28.37,26.38,7.
10.13.39,6.12.40,17.41,4.8.42,4.
8.11.44,9.16.18.23.45,9.14.47,2.3.
8.48,3.49,2^{2}.50,10.11.52,3.6.56,2.
3.6^{2}.57,6.*12*.59,6^{2}.63,12.64,9.10.
11.65,2.6.66,1.4.16.67,8.69,20.
70,5.71,8.14.15.24.72,11^{2}.15.17.
19.73,14.27.28.74,3.8.17.22.76,6.
10.12.78,38.51.80,13.82,5.83,12.
19.85,3.4.86,3.9.88,18.89,8.17.41.
42.43.48.51.90,9.92,8.10.94,4.15.
95,3.96,1.4.5.9.12.97,5.6.7^{2}.9^{2}.98,
3.4.*100,1*.99,2.101,8^{2}.102,9.103,
2.21.22.104,11.20.105,16.35.36.
106,2.46.48.107,18.108,6.111,7.
113,4.115,17.116,11.12.117,1^{2}.
118,10.119,6.14.86.97.104.118.
119.128^{2}.133.160.168.172.128,
1.132,1.134,1.138,4.140,3.143,
2.12.145,9.10.13.20^{2}.21.146,6.
148,2^{2}.3 ‖ Prv 1,13.17.19.25.30.
2,9.19.3,9.6,29.31.35.7,12.26.
8,8.16.36.10,12.12,21.13,16.15,
15.16,2.5.11.33.17,8.19,7.20,8.
27.21,1.2.26.23,17.24,3.27,7.29,
11.12.30,4.5.31,5.8.21 ‖ Job 1,
5.10.12.2,11.8,12.13.9,28.12,10.
13,27.14,14.15,20.16,7.19,19.20,
22.26.21,33.27,3.28,21.24.33,
11.13.29.34,15.36,25.37,3.7^{2}.24.
38,7.39,8.40,11.12.41,3.26^{2}.42,
10.11^{2} ‖ Cant 4,14^{2}.7,14.8,7 ‖
Ruth 1,19.2,21.3,11.16.4,7.9^{2}.
11 ‖ Thr 1,2.3.4.6.8.10.11.12.13.
15.18.21.22.2,2.5.15.16.19.*4,1*.3.
3.14.46.3,60^{2}.61.62 ‖ Eccl 1,7.8.9.
13.14.16.2,5.18.20.23.13.14.17.4,
1.4^{2}.15.5,15.16.18.6,7.7,2.23.8,3.
9.17.9,1^{2}.4.9.11,8.9.12,4.13.14^{2} ‖
Esth 1,8.13.16^{2}.17.22.*3,13*.22.2,
3.13.15.3,1.6.13.4,1.7.11^{2}.16.5,11.
6,13.8,11.9,2.20.*30*.24.26.27.29 ‖
Dan 1,4.15.20.8,5.9,6.12.13.14.
11,17.36.37.12,1.7.10 ‖ Esr 1,6.
11.2,58.64.4,5.8,22^{2}.34.35.9,13.
10,3.8.9^{2}.12.44 ‖ Neh 3,38.4,10.5,
13^{2}.6,16^{2}.7,60.66.8,1.3.5^{3}.6.9.12.
17.9,5.25.32.33.10,30.32.36.38.
11,6.18.13,3.8.18.20.26.27 ‖ 1Ch

1,23.33.2,4.23.5,10.6,45.7,8.11.
40.8,38.40.9,9.29.10,7.11.12.
11,1.3.6.10.12,16^{2}.39^{3}.13,4^{2}.5.
*15,3.*14.14,8^{2}.17.16,23.25.26.36.
43.17,8.10.19^{2}.18,4.9.13.14.19,8.
17.21,5.23,2.26.25,5.6.7.26,8.11.
26.27,31.28,1^{2}.4.8^{2}.9.20.29,10.17.
20.23.24.25^{2}.26.30^{2} ‖ 2Ch 2,13^{2}.
16.4,16.18.19.5,1^{2}.2.3.5.11.6,3.
12.*13*.28.29.31.33.7,11.17.22.8,4.
6.6^{2}.7.16.9,1.2.12.30.10,1.7.16.
11,3.12,15.13,9.14,7.13^{2}.15,5.9.
15.17.16,4.6.17,5.10.*20,39.*18,7.
16.21.20,3.15.27.21,2.4.7.17.18.
22,1.10.23,3.10.16.17.20.21.24,
2.7.10.23.25,24.26,1.28,4.29,16.
18^{2}.19.24.32.34.30,1.4.14.19.22.
23.25.31,1^{2}.32,4.5.7.9.15^{2}.21.23.
31.23.33,8.25.34,12.24.29.30.32.
34,33^{3}.35,16.20.25.36,14.21.23.
וְכָל- Gn 2,1.5.6,5.7,1.14^{4}.8,19.
13,1.17,27.20,7.23,17.24,10.26,
15.30,32.35.40.31,21.34,23.35,6.
37,35.39,4.41,57.45,10.11.46,1.6.
7.32.47,1.50,14‖Ex 1,6.22.10,13.
11,8.12,30.44.48.13,12.13.15.18,
14.22.26.20,3.18.22,9.27,19.32,
13.34,19.30.31.35,10.22.23.25.
26.38,20‖Lev 2,11.13.3,17.6,16.
23.7,9^{2}.10.26.11,25.33.34.41.15,
4.9.10.15,12.17.19.21.22.24.26.
27.16,17.29.*23,28.*17,15.22,10.
13.23,30.27,25.30.32 ‖ Nu 3,36.4,
16.5,2.9.6,3.8,20.11,32.13,32.14,
23.29.16,6.11.*16*.33.34.18,12.19,
14.21,33.23,6.27,2.21.30,5.*12*.14.
31,13.17.20^{4}.32,26.36,8‖ Dt 2,32.
3,1.3,7.10.13.4,49.5,14.7,15.10,
14.12,17.13,12.14,6.17,13.21,5.
21.28,33.61‖Jos 1,2.3,1.17.5,1.5.
6,17.24.7,24.*10,15.29.31.34.36.*
38.8,3.5.11.14.15.21.33.9,11.10,2.
5.7.*11,7*.11,4.12,1.13,2.5.9.11.
16.17.21.25.30.19,8.23,4 ‖ Jud 3,
3.29.6,33.7,1.*9,48*.7.12.18.8,12.9,
6.34.13,14.16,31.20,26.21,11 ‖ 1S
1,21.2,33.5,5.11,15.13,4.7.14,20.
25.52.15,9.17,11.19.18,16.22.19,
24.22,1.2^{2}.6.16.28,20‖2S 3,23.36.
37.4,1.6,2.*15,30.16,14.17,22.*5.
15.12,31.13,31.36.15,16.17.18^{3}.
22^{2}.23^{3}.24.16,6.15.18.*17,14.*17,
24.18,4.5.13.17.19,15.41.42.20,
7.14.15.23,5.24,7 ‖ 1R 1,41.4,
10.12.6,22.7,5.25.8,5.14.62.*65.*
*16,17.*63.10,15.24.11,16.41.*14,*
*29.15,7.23.31.16,14.22,39.*12,
3.12.15,27.19,18.20,4.8.22,10.12.
19.39 ‖ 2R 3,19^{3}.21.25^{3}.5,15.8,
9.21.23.*10,34.12,20.13,8.12.14,*
28.15,6.21.26.31.36.21,17.23,
*28.24,5.*9,14.10,11.19.11,14.16,
15.20,20.23,2^{3}.24,14.25,1.4.5‖Jes
1,5.5,28.9,16.13,7.15.18,6.21,9.
29,7.33,20.34,1.4.12.40,4.6.42,15.
44,23.28.45,12.13.46,3.10.54,12.
13.17.55,12.58,3.6.62,2.6.63,3.64,
10 ‖ Jer 2,4.4,24.25.26.9,3.25.10,
20.21.17,20.22.20,6^{2}.26,7.*8*.16.
19.21.28,1.6.30,16^{2}.31,24(23).25
(24).40(39)^{2}.34,1.*39,1.*1^{2}.10.36,9.
12.24.39,3.40,13.*41,11.16.43,4.5.*
42,1.43,2.4.44,15^{2}.48,37.49,13.26
29.50,30.33.51,47^{2}.52,4.7.8‖Ez 7,
17.8,10.10,12.11,15.12,10.14.16,
57.17,18.20,28.21,3.12.23,23.27,
21.27.34.29,18.30,5.31,15.18.32,
20.22.24.26.29.30.31.32.35,8.15.
37,16.38,6.7.9.*39,4.*13.20^{2}.39,20.
43,11^{3}.44,29.30‖Hos 10,14 ‖ Joel
4,18‖Am 2,3.8,10.9,12.13 ‖ Mich
1,7^{5}.5,8‖Nah 1,4.5.3,10‖Hab 2,8.
*17.*19‖Zach 5,3.14,15‖Mal 3,19‖
Ps 20,5.33,4.51,11.69,35.75,4.11.
78,14.88,8.96,12.102,16.103,1.
107,27.42.119,151.135,6.139,3.
148,7.9^{2}.10.11^{2} ‖ Prv 3,15.17.4,
26.5,21.8,11.19,6.20,1.3.21,5‖Job
28,10.31,4.33,1.34,21.27.40,20.
42,11^{2}‖Ruth 4,9 ‖ Esth 1,20.3,2.
5,13.14.9,3.10,2 ‖ Dan 8,4.9,11 ‖
Esr 1,4.6.2,70.3,8.11.6,21.8,25.10,
5 ‖ Neh 5,16.7,73.9,6^{3}.10,29.32.
34.12,47.13,12.15.16 ‖ 1Ch 4,33.
9,1.10,6.11,4.12,32(33).13,6.8.15,
27.28.16,32.20,3.22,15(14).28,9.
21.29,2.24 ‖ 2Ch 1,3.4,4.5,6.6,3.
28.7,4.5.6.8.*12,1.*9,14.20.10,3.12.
16.13,4.15.15,2.18,9.11.18.19,
10.20,13.18.21,9.23,5.6.8.13.24,
10.23.25,24.26,20.27,7.28,14.15.
26.29,28.29.31.36.30,2.25.32,9.33.
15.19.34,7.30^{2}.35,18^{2}.24.36,19^{2}.
בְּכָל- Gn 9,16.17.19,17.23,17.24,
2.30,32.41.31,6.39,5.41,19.29.44.
46.54.57.45,8.26.47,13.17 ‖ Ex 5,
12.7,19.21.8,12.13.9,9.14.16.22.
24.25.10,15.22.12,6.13,7.18,22.
*26.*20,24.31,5.34,3.10.35,33.40,
38‖Lev 5,2.7,19.21^{2}.11,27.31.34.
43.44.12,4.13,48.49.*53.57.*15,22.
16,2.18,24^{2}.22,4.5.23,21.25,9‖Nu
12,7.16,26^{2}.18,31.21,25.35,23 ‖
Dt 1,31.4,7.29.*10,12.26,16.30,2.*
*10.*5,30.6,5.*30,6.*7,15.10,12.*11,22.*
11,13.*13,4.*12,13.15^{2}.20.14,29.15,
10.16,4.15.18.18,6.19,15.22,6.26,
11.28,20.40.52^{3}.55.64.30,1 ‖ Jos
2,22.6,27.17,16.22,5^{2}.23,14.24,3.
17 ‖ Jud 6,35.7,24.20,6.12 ‖ 1S 4,
8.5,11.7,3.10,24.11,7.*27,1.*12,20.
*24.*13,3.14,47.22,14.15^{2}.22 ‖ 2S
6,14.7,7.8,14.14,19.25.15,10.*19,*
*10.20,14.24,2.*21,5.24,8 ‖ 1R 2,4.
*8,48.*5,1.4^{2}.11.8,23.58.9,7.14,8.15,
3.16,26.18,20.22,43 ‖ 2R 5,15.10,
21.31.32.17,5.9.11.20.22.18,35.
21,21.22,2.23.3.25‖Jes 5,25.*9,11.*
*16.20.10,4.*9,11.11,9.*65,25.*12,5.
15,2.19,14.36,20.40,2.63,9‖Jer 3,
10^{2}.7,23.8,3.10,7.17,3.24,7.9.29,
13.18.30,11.*46,28.*31,37(36).32,
41.40,11.44,26‖Ez 5,11.14,11.16,
24.31.43.47.51.17,21.20,40.43.
21,17.23,7.25,6.31,12.32,25.34,6.
44,24.45,1.17 ‖ Hos 7,10.13,10 ‖
Joel 2,12 ‖ Am 4,6.5,16.8,3.9,9 ‖
Nah 2,11‖Zeph 3,14.19 ‖ Hag 2,
13‖Zach 4,10.5,6.13,8 ‖ Ps 6,7.8.
7,12.8,2.*10*.9,2.10,5.19,5.34,2.45,
17.18.62,9.67,3.77,13.78,32.82,8.
86,12.88,10.90.14.91,11.96,3.103,
22.105,2.7.21.31.106,3.111,1.119,
2.10.20.34.58.69.145.138,1.143,
5.145,2.13.17^{2} ‖ Prv 3,5.6.31.5,
14.19.6,14.14,23.15,3.17,17.18,
1 ‖ Job 1,11.22.*2,10.*12,9.27,10.
42,15 ‖ Eccl 1,3.2,11.19.22.3,13.
5,17.7,28.9,8‖Esth 1,16.*8,5.9,20.*
20.2,3.3,6.14.*8,13.*5,13.8,11.12.*9,*

2.9,4.5.21.*27*.28 ‖ Dan 1,4.17^{2}.20. 9,7 ‖ Esr 1,1 ‖ Neh 5,18.8,15.11, 20 ‖ 1Ch 12,33(34). 37(38). 13,8. 14,17.16,9.14.24.17,6.21,4.12.22, 15(14).28,21 ‖ 2Ch 6,14.38.7,20. 9,26.11,13.15,6.12.15.16,9.17,2. *19,5*.9.19.22,9.28,24.30,5.6.31,18. 19.20.21.32,14.30.33,14.34,7.31. 36,22.

וּבְכָל־ Gn 1,26.28.7,21.8,17.9,2. 10.41,54 ‖ Ex 1,14.7,29.8,20.9,11. 12,12.14,4.*17*.31,3.*35,31*.34,19 ‖ Lev 18,23 ‖ Nu 21,25 ‖ Dt 4,29.*10*, *12.26,16.30,2*. 6,5.*30,6*.22.11,13. *13,4* ‖ Jos 12,5.22,5.*23,14* ‖ Jud 7, 22.11,26.14,3 ‖ 1S 14,15 ‖ 2S 17, 12 ‖ 1R 2,4.*8,48* ‖ 2R 20,13.23,3. 25 ‖ Jes 39,2.49,9 ‖ Jer 10,7.15,13. 32,41.33,12.51,52 ‖ Ez 5,11.7,18. 27,22.27.31,12 ‖ Am 5,16.17 ‖ Mal 1,11 ‖ Ps 135,9 ‖ Prv 4,7 ‖ Job 31, 12 ‖ Esth 2,11.4,3.*8,17*.8,17 ‖ Neh 9,10.10,1.13,6 ‖ 1Ch 5,16.29,2 ‖ 2Ch 6,38.11,12.*28,25*.15,12.15. 21,14.31,21.34,31.

כְּבְכָל־ Nu 9,3.12.30,3 ‖ Dt 9,10.17, 14.18,7.26,13.31,5 ‖ Jos 1,7.8.8, 34 ‖ Jud 8,35.10,15.16,17.20,10 ‖ 1S 8,5.8.20.11,10.25,9 ‖ 1R 8,39 ‖ 2R 7,13^{2}.17,13.22,13.23,19 ‖ Jer 21,2.37,12.*38,27*.42,5 ‖ Ez 25,8 ‖ Ps 39,13 ‖ Esth 3,12.8,9 ‖ Dan 9, 16 ‖ 1Ch 29,15 ‖ 2Ch 2,15.6,30.34, 21.

וּכְכָל־ Nu 9,3.

לְכָל־ Gn 2,20.18,26.20,8.24,20. 40,20.41,55.42,6.45,8.9.15 ‖ Ex 1, 22.12,16.21.42.26,2.*36,9*.27,3.28, 38.35,24.29.36,7 ‖ Lev 7,10.24.11, 26.42.13,12.14,54.16,16.21.22,18. 25,10 ‖ Nu 4,27.31.*33*.5,9.*18,8*.10, 25.11,13.14,29.35.15,26^{2}.16,22. 18,7.9.11.15.19,11.27,16.32,15 ‖ Dt 3,13.21.7,19.17,3.19,15.20,15. 22,3.23,19.24,5.28,26.32,46.34, 11 ‖ Jos 9,21.10,25.21,40.23,2.3 ‖ 1S 2,14.22.4,1.18,14.19,5.20,6. 23,20 ‖ 2S 6,19^{2}.8,15.13,23.15,6. 14.19,3.21 ‖ 1R 1,19.*25*.3,15.6,38. 8,38.9,11.10,20.29.11,8.28.18,30. 20,7.10 ‖ 2R 16,10.17,46.18,21. 19,11.21,3.5.14 ‖ Jes 25,6.36,6.37, 11.56,7.66,24 ‖ Jer 1,15.11,12.15, 10.23,15.25,31.29,4.26.48,39.49, 32 ‖ Ez 5,10.12.16,25.33^{2}.63.17, 21.20,6.*15*.31.22,4.26,17.34,5.*8*. 38,21.44,5.9.45,6 ‖ Hab 1,10 ‖ Zach 12,2.3 ‖ Mal 2,9 ‖ Ps 21,9. 25,18.59,9.71,18.86,5.103,3^{2}.6. 105,36.109,11.111,2.10.116,14. *18*.119,63.96.136,25.145,14^{2}.16. 18.147,20.148,14.149,9 ‖ Prv 14,15 ‖ Job 30,23 ‖ Thr 2,15.3, 14 ‖ Eccl 3,1.17.4,8.16.7,21.8,9 ‖ Esth 1,3.5.2,18.3,14.*8,13*.10,3 ‖ Dan 9,16 ‖ Esr 6,20.10,14 ‖ Neh 8, 9.11.13.11,24 ‖ 1Ch 6,33.13,1.16, 3.18,14.22,5(4).17(16).23,28.26, 32.27,3.28,14^{2}.21^{4}.29,1.21 ‖ 2Ch 1,2^{2}.17.6,29.7,21.8,15.9,19.11,23. 23,19.25,5.26,14.28,15.29,24.31, 16.18.19.32,28.33,3.4.8.35,3.7.13.

לְכָוֹל־ (יתיר ו') Jer 33,8.

וּלְכָל־ Gn 1,30^{2} ‖ Ex 10,23.35,21 ‖ Lev 11,46.22,18 ‖ Nu 18,9 ‖ Dt 7, 18.11,3.19,15.29,1.*34,11* ‖ 1S 1,4. 30,31 ‖ 2S 9,9.17,16.19,9 ‖ 1R 1,9. 6,38.8,50 ‖ 2R 21,8 ‖ Jes 38,16 ‖ Jer 20,4.42,8 ‖ Ez 44,5 ‖ Prv 4, 22 ‖ Job 28,3 ‖ Esth 6,13 ‖ Dan 9, 7 ‖ Esr 3,5.7,28.8,21 ‖ Neh 9,32 ‖ 1Ch 16,40.23,29.28,1.12.13^{2}.29, 5 ‖ 2Ch 28,23.31,19.33,22.

מִכָּל־ Gn 2,2.3.3,14.6,19.21.7,15. 16.8,17.14,23.37,3.4.48,16 ‖ Ex 9, 4.18,11.21.25.19,5.33,16 ‖ Lev 4, 13.22.5,17.7,14.11,3.32.34.16,34. 22,3.25.27,28 ‖ Nu 5,6.18,29.31, 30 ‖ Dt 7,7.8.14.10,15.12,5.10.18, 5.6.25,19.28,14.30,3 ‖ Jos 21,42. 23,1 ‖ Jud 20,34.21,5 ‖ 1S 2,28.3, 17.19.9,2.21.10,19.23.14,39.18,6. 24,3.25,21.22.26,24 ‖ 2S 4,9.7,1. 11.8,11.19,8 ‖ 1R 1,29.5,4.11.14.7, 27 ‖ 2R 13,11.*14,24* ‖ Jes 51,18^{2}. 66,20 ‖ Jer 29,14.32,37.33,8.40, 12.43,5.49,5 ‖ Ez 15,1.18,21.28. 30.34,12.36,24.25.29.44,6 ‖ Zeph 3,10 ‖ Zach 14,16 ‖ Ps 7,2.31,12. 39,9.54,9.119,99.101.121,7.135, 5 ‖ Prv 4,23 ‖ Job 1,3 ‖ Cant 4,10 ‖ Thr 1,2 ‖ Eccl 2,10^{3} ‖ Esth 2,17^{2}. 3,8.4,13 ‖ Esr 1,3.4 ‖ Neh 4,6.12, 27.13,30 ‖ 1Ch 18,11.19,10.22,9 (8).29,3 ‖ 2Ch 2,4.9,21.11,13.21. 23.14,4.15,8.20,4.23,2.24,5.31,1. 34,33.36,23.

וּמִכָּל־ Gn 6,19.32,11 ‖ 2S 6,21 ‖ Jer 29,14 ‖ Ez 36,25 ‖ Ps 34,5.7. 18 ‖ 1Ch 28,5 ‖ 2Ch 34,9.

כֻּלֵּךְ [**כֻּלְּכָה**] *suff.* Mich 2,12.

כֻּלֵּךְ *f.* Jes 22,1 ‖ Cant 4,7.

כֻּלֵּךְ Jes 14,29.31.

כֻּלּוֹ Gn 25,25 ‖ Ex 14,7.19,18 ‖ Lev 13,13 ‖ Jes 1,23.9,8.16 ‖ Jer 6,13^{2} ‖ Mal 3,9 ‖ Ps 29,9.53,4 ‖ Prv 24,31.30,27 ‖ Job 21,23.

כֻּלֹּה K., **כֻּלּוֹ** Q. 2S 2,9 ‖ Jes 15,3. 16,7 ‖ Jer 2,21.8,6.10^{2}.15,10.20,7. 48,31.38 ‖ Ez 11,15.20,40.*36,10* ‖ Hos 13,2 ‖ Nah 2,1 ‖ Hab 1,9.15.

וְכֻלּוֹ Nu 23,13 ‖ Cant 5,16.

כֻּלָּהּ Gn 13,10 ‖ Ex 25,36.*37,22* ‖ Jes 48,6 ‖ Jer 6,6.13,19.50,13 ‖ Ez 29,2.35,15 ‖ Am 8,8.9,5 ‖ Nah 3, 1 ‖ Zach 4,2 ‖ Ps 139,4 ‖ Job 34, 13.38,18.

כֻּלָּא K., **כֻּלָּהּ** Q. Ez 36,5.

כֻּלָּנוּ Gn 42,11 ‖ Ex 12,33 ‖ Nu 17, 27 ‖ Dt 5,3 ‖ 2S 13,25 ‖ Jes 53,6.59, 11.64,5^{2}.7.8 ‖ Neh 4,9.

וְכֻלָּנוּ 2S 19,7.

לְכֻלָּנוּ Mal 2,10 ‖ Prv 1,14.

מִכֻּלָּנוּ 2R 9,5.

כֻּלְּכֶם Dt 1,22.4,4.29,9 ‖ Jos 8,4 ‖ Jud 20,7 ‖ 1S 22,8 ‖ Jes 48,14.50, 11 ‖ Jer 2,29 ‖ Ez 22,19 ‖ Ps 62,4. 82,6 ‖ Job 13,4.16,2.27,12.

וְכֻלְּכֶם Jes 65,12.

לְכֻלְּכֶם 1S 22,7^{2}.

כֻּלָּם Gn 43,24 ‖ Nu 13,3.16,3 ‖ Jos 8,24.11,6 ‖ Jud 7,16 ‖ 1S 22,11.26, 12 ‖ 1R 22,28 ‖ 2R 19,25 ‖ Jes 7, 19.14,10.18.31,3.37,36.41,29.42, 22.43,14.44,9.11.45,16.49,18.*60*, *4*.18.50,9.56,10^{2}.11.57,13.60,6. 21 ‖ Jer 5,16.6,28^{2}.9,1.10,9.23,14.

כלמה לעולם מדרך גנאי, והבשת לפעמים מדרך השבח, מצד הענוה (רד״ק); בערבית הוראת הפעל פציעה (פֶֿערוואונדען, טרעפֶֿפֶֿען, פֶֿערלעטצען), וקרוב אל כלף, ויש מחברין אותו עם כלה, כקורבת בוש עם יבש; ונראה יותר שהוא קרוב אל כלא, וטעם תִּכָּלֵם (במדבר י״ב י״ד) כמו תִּכָּלֵא, וכה״א וַתִּסָּגֵר מרים; בשופטים י״ח ז׳ ואין מכלים דבר כמו מַכְלִיא מִדָּבָר (ע׳ פסוק י׳), ובדה״ב ל׳ ט״ו והלוים נכלמו, כלומר נבדלו מן העם והתבודדו להתקדש.

נִכְלַם] וְנִכְלַמְתְּ *Ni. 2 perf. f.* Jer 22,22 ‖ Ez 16,54.61.

נִכְלַמְתִּי, נִכְלָמְתִּי *1 perf.* Jes 50,7 ‖ Jer 31,19(18).

וְנִכְלַמְתִּי Esr 9,6.

נִכְלְמוּ *3 perf. pl.* Jes 45,16 ‖ Ez 43,11 ‖ 2Ch 30,15.

נִכְלָם *pt.* Ps 74,21.

נִכְלָמִים *pl.* 2S 10,5 ‖ 1Ch 19,5.

הַנִּכְלָמִים 2S 19,4.

נִכְלָמָה] הַנִּכְלָמוֹת *pl. f.* Ez 16,27.

הִכָּלֵם *inf.* Jer 3,3.

וְהִכָּלֵם Jer 8,12.

וְהִכָּלְמוּ *imper. pl.* Ez 36,32.

תִּכָּלֵם] תִּכָּלְמִי *2 impf. f.* Jes 54,4.

תִּכָּלֵם *3 f.* Nu 12,14.

תִּכָּלְמוּ *2 pl.* Jes 45,17.

יִכָּלְמוּ *3 pl.* Ps 69,7.

וְיִכָּלְמוּ Jes 41,11 ‖ Ez 43,10 ‖ Ps 35,4.40,15.*70,3*.

הִכְלִים] הִכְלַמְנוּ *Hi. 3 perf. suff.* 1S 20,34.

הֶכְלַמְנוּם *1 perf. pl. suff.* 1S 25,7.

מַכְלִים, מַכְלִם *pt.* Jud 18,7 ‖ Job 11,3.

הַכְלִים *inf.* Jer 6,15.

בְּהַכְלִים Prv 25,8.

וַתַּכְלִימֵנוּ *2 impf. suff.* Ps 44,10.

יַכְלִים *3 impf.* Prv 28,7.

תַּכְלִימוּנִי *2 impf. pl. suff.* Job 19,3.

תַּכְלִימוּהָ Ruth 2,45.

מִכְלַל] מִכְלַל־ *cs.*

perfectio, perfecta pulchritudo.

Ps 50,2.

מִכְלוֹל Ez 23,12.*38,4*.

מִכְלוֹל] בְּמַכְלֻלִים *pl.*

pulchritudines, merces pulchrae, vestes splendidae.

Ez 27,24.

כַּלָּה

sponsa; nurus.

כן נקרא ביחס אל החתן בעודה ארוסה, וביחס אל חמיה וחמותה גם אחרי הנשואין (וכן החתן); וטעם השם לד״ק ע״ש שנשאה מין כלילא ועטרה (ובמשנה יוצאת בהינומא), או כעין השם שׁוּלַמִּית.

Jes 62,5 ‖ Jer 2,32.7,34. *16,9.25, 10.33,11* ‖ Mich 7,6 ‖ Cant 4,8.9. 10.11.12.5,1.

וְכַלָּה Joel 2,16.

כַּכַּלָּה Jes 49,18.

וְכַכַּלָּה Jes 61,10.

כַּלָּתְךָ, כַּלָּתֶךָ *suff.* Gn 38,24 ‖ Lev 18,15.

כַּלָּתֵךְ Ruth 4,15.

כַּלָּתוֹ Gn 11,31.38,11.16 ‖ Lev 20,12 ‖ Ez 22,11 ‖ 1Ch 2,4.

וְכַלָּתוֹ 1S 4,19.

כַּלָּתָהּ Ruth 1,22.2,22.

לְכַלָּתָהּ Ruth 2,20.

כַּלּוֹת] כַּלּוֹתֵיכֶם *pl. suff.* Hos 4,14.

וְכַלּוֹתֵיכֶם Hos 4,13.

כַּלֹּתֶיהָ, כַּלּוֹתֶיהָ Ruth 1,7.8.

וְכַלֹּתֶיהָ Ruth 1,6.

כְּלוּלוֹת] כְּלוּלֹתָיִךְ *pl. t. suff.*

sponsalia: conditio sponsae (ante nuptias).

בא ברבים כשם המפשט שלא יתפרד, והטעם מצב ימי האריסות (ברויטשטאנד).

Jer 2,2.

——v. ch. et n. pr.——

כָּלַם

Ni. pudere, pudore affici; *Hi.* conviciari; ignominia, iniuria, pudore afficere.

30,16 ‖ Ez 7,16.14,5.22,18.23,6. *12*. 7. 15. 23². *38,15*. 31,14. 32,12. 22.23.24. 25. 26. 30. 38,4². 5. 8.11. 39,18.23 ‖ Hos 7,4.7 ‖ Am 9,1 ‖ Mich 1,2.3,7.7,2 ‖ Nah 2,11 ‖ Hab 2,6 ‖ Zeph 3,9 ‖ Ps 8,8.67,4.*6*.104, 24.27.139,16 ‖ Prv 8,9.22,2 ‖ Job 1,5.17,7.10.34,19 ‖ Cant 3,8 ‖ Eccl 2,14.7,18.9,11 ‖ Esr 6,20. 8,20 ‖ Neh 4,2.6,9.9,6 ‖ 1Ch 2,6.5,17.7,3. 9,22.12,22.21,3 ‖ 2Ch 18,27.

כּוֹלָם Jer 31,34(33).

כֻּלָּהֶם 2S 23,5.

וְכֻלָּם Ps 102,27 ‖ Esr 10,16 ‖ 2Ch 25,12.

בְּכֻלָּם Eccl 11,8².

לְכֻלָּם Gn 11,6.45,22 ‖ 1S 6,4 ‖ Jes 40,26 ‖ Ez 37,22.24 ‖ Hab 5,2 ‖ Ps 147,4 ‖ 1C 5,12.

מִכֻּלָּם Dan 1,19.

וּמִכֻּלָּם Ps 34,20.

שֶׁכֻּלָּם Cant 4,2.*6,6*.

כֻּלָּנָה Gn 42,36 ‖ Prv 31,29.

לְכֻלָּהֶנָה 1R 7,37.

כָּלַל] כָּלְלוּ *3 perf. pl.* (al. לְ)

absolvere, perficere.

קרוב אל כּוֹל וכָּלָה, ענינו השלמה, ויש במושגו הקפה עגולית, כי העגול הוא ציור השלֵמוּת. וכן יאמר הגרמני על השלמת דבר „אברונדען" והרוסי округлять, וכלל ופרט בדרז״ל ידוע; בארמית בא בבנין שַׁפְעֵל (שַׁכְלֵל), ומצוי במדרש ואגדה. יש מחברין לו גם הָתפקדו וכָּלכלו דמ״א כ׳ כ״ז.

Ez 27,4.11.

כָּלִיל

perfectus; prorsus; totum, universitas; holocaustum.

Lev 6,15.16 ‖ Dt 13,17 ‖ 1S 7,9 ‖ Jes 2,18 ‖ Ez 16,14.

וְכָלִיל Dt 33,10 ‖ Ps 51,21.

כְּלִיל *cs.* Ex 28,31.*39,22* ‖ Nu 4,6 ‖ Jud 20,40.

וּכְלִיל Ez 28,12.

כְּלִילָה] כְּלִילַת (נס״א) *f. cs.* Ez 27,3 ‖ Thr 2,15.

הַחַמָּנִים, ובהושע: וכמריו עליו יָחִילוּ, כלומר יתהלהלו.

2R 23,5 ‖ Zeph 1,4.

וּכְמָרָיו *suff.* Hos 10,5.

מִכְמָר

rete venatoris.

י״פ מן כָּבַר בהוראת שליבה ועניבה (מכבר מעשה רשת), או מן כָּמַן (טמנו לי שחת רשתם), ולדעת האחרונים מן האשורית במובן כבישה.

Jes 51,20.

[מַכְמֹר] בְּמַכְמֹרָיו *pl. suff.* Ps 141,10.

מִכְמֶרֶת Jes 19,8.

[מִכְמֶרֶת] בְּמִכְמַרְתּוֹ *suff.* Hab 1,15.

לְמִכְמַרְתּוֹ Hab 1,16.

כָּנָה°

Pi. blande alloqui; blandiri.

יש דוגמתו בסורית, ערבית ופיניקית, ובדרז״ל המכנה שם לחברו, כנוי, כנוים, בהוראת נתינת שם לווי בין לשבח בין לגנאי. (ואולי יש לפרש לא ידעתי אֲכַנֶּה מן מלת כֵּן, כלומר שלא למד לשונו לענות כן ויישר לדבר שאינו מסכים עליו באמת, וכן יאמר הרוסי потакáть מן מלת такъ); י״ג בישעיה ובשם ישראל יְכַנֶּה.

[כִּנָּה] אֲכַנֶּה *Pi. 1 impf.* Job 32,21.22.

אֲכַנְּךָ *suff.* Jes 45,4.

יְכַנֶּה *3 impf.* Jes 44,5.

——conf. chald. כְּנָת——

I כֵּן, כֶּן, כֵּן

rectus, probus; rectum; recte; sic, ita; talis, tot, tamdiu, toties, statim (rad. כּוּן, conf. אָכֵן p. 35[a]). אַחֲרֵי־כֵן, אַחַר כֵּן postea; וּבְכֵן itaque; לָכֵן propterea, ideo, nihilominus; כִּי־לָכֵן = עַל־כֵּן quoniam; עַד־כֵּן hucusque. עַל־כֵּן

שרשו כון וקרוב אל כנן; ויש להבדיל בין כן מלת השמוש במובן כֹּה, כָּךְ ובין כן במובן אמת, יציב וישר ונכון (א״ת יָאוּת), כמו כן בנות צלפחד דוברות, ודומיו, וכשה״ת בא גם ברבים כֵּנִים; ולפי שלפעמים קשה להפרידם, והמבארים נחלקו בהם, כללנו אותם יחד, והבוחר יבחר ויקרב כטוב וכישר בעיניו. (אולי יש

תבניתו; לפירז״ל הוא מקשוטי בית הסתרים (דפוס בית הרחם), וקרוב אל כָּמַס.

Ex 35,22 ‖ Nu 31,50.

——conf. כָּמַס——

כַּמֹּן

cuminum, κύμινον.

זה שם הצמח הידוע גם בערבית וכושית, ומלשונות בני שם בא ללשונות בני יפת.

Jes 28,27.

וְכַמֹּן Jes 28,25.27.

מִכְמָן°

thesaurus.

דבר הכבוש והטמון, מן כמן בארמית.

[מִכְמַנִּים] בְּמִכְמַנֵּי *pl. cs.* Dan 11,43.

[כָּמַס] כָּמֻס *pt. pass.*

recondere.

קרוב אל כנס וגנז (ע׳ תלים ל״ג ז׳), וכן תרגמוהו השבעים והשמרוני, וזהו מליצת הנביא: לְמִכְמָשׂ יַפְקִיד כֵּלָיו (ישעיה י׳ כ״ז). ע׳ הערה אל כומז.

Dt 11,34.

—v. n. pr. מִכְמָס et מִכְמָשׂ—

כָּמַר°

incalescere (commoveri), aduri. *Vulg.* exuri.

לד״ק ענינו המום וצריבה כבארמית, ולד״א קרוב אל חמר במובן התגעשות והתהוללות.

[נִכְמַר] נִכְמְרוּ, מֶ *Ni. 3 perf. pl.* Gn 43,30 ‖ 1R 3,26 ‖ Hos 11,8 ‖ Thr 5,10.

[כִּמְרִיר] כִּמְרִירֵי *pl. cs.*

obscurationes.

לרלב״ג דב״ף שרשית ע״מ סַגְרִיר (שַׁפְרִיר, חַכְלִיל) והכונה חֹם היום, או השכת היום, והוא לקוי חמה, ולרש״י והראב״ע מענין קטב מרירי ובכ״ף הדמיון כת״י, ע״כ הובא גם בשרש מָרַר.

Job 3,5.

[כֹּמֶר] הַכְּמָרִים *pl.*

sacerdos idolorum.

כן הוא גם בסורית ונבטית. לדעת הקדמונים ע״ש מלבושיהם השחורים (ואולי ע״ש הקִטֵּר על גומרי, גחלים), ויש מחברין אותו עם כמן, במובן מלחשים, או עם קמר בערבית, עובדי הירח. י״ג במ״ב כ״ג ה׳: והשבית את־

[הָכְלַם] וְהָכְלְמוּ *Ho. 3 perf. pl.* Jer 14,3.

הָכְלַמְנוּ *1 perf. pl.* 1S 25,15.

כְּלִמָּה

ignominia, contumelia.

י״ג בישעיה ס״א ז׳: וכלמה ורק חלקם (הסורי קורא יִרְשׁוּ), ור׳ יוסף הלוי גורס וְלָכֶם יִתְּנוּ חלקם; י״ג באיוב כ׳ ג׳: ומוסר כְּלִמָּתִי אשמע.

Jer 51,51 ‖ Ps 69,8.109,29.

וּכְלִמָּה Jes 61,7 ‖ Ps 35,26.71,13 ‖ Prv 18,13.

בַּכְּלִמָּה Jes 45,16.

לִכְלִמָּה Jes 30,3 ‖ Ps 4,3.

כְּלִמַּת *cs.* Jer 20,11 ‖ Ez 34,29. 36,6.15.

כְּלִמָּתִי *suff.* Ps 44,16 ‖ Job 20,3.

וּכְלִמָּתִי Ps 69,20.

כְּלִמָּתֵנוּ Jer 3,25.

כְּלִמָּתֵךְ Ez 16,52[2].54.63.

כְּלִמָּתָם Ez 32,24.*25.30*.36,7.39,26.44,13.

כְּלִמּוֹת *pl.* Mich 2,6.

מִכְּלִמּוֹת Jes 50,6.

[כְּלִמּוּת] וּכְלִמּוּת

שם המֻפשט כמו כְּבֵדוּת, סִכְלוּת.

Jer 23,40.

כֵּילַפָּה v. [כֵּילַף] וְכֵילַפּוֹת *pl.*

mallei vel secures.

בארמית כּוּלְבָּא (וקרוב אל גלף וקלף) וכן באשורית.

Ps 74,6.

——מָה v. כַּמָּה——

כָּמַהּ

desiderio confici.

כתרגומו רגיג, בערבית ובסורית יֵאָמֵר על כהיית האור, וכטעם כליון עינים; לד״ק הוא קרוב אל גָּמָא וּמְגַמָּה.

Ps 63,2.

——v. n. pr.; כְּמוֹ v. מוֹ°——

[כּוּמָז] וְכוּמָז

globulus, *coll.* globuli (aurei) conserti, *monile* (rad. כָּמַז).

מין תכשיט, ובערבית הוראתו עגילה, ע״ש

לפרש כֵּן דתהלים קכ״ז ב׳ כשם, והכונה שהישר יתן שֵׁנָה ומנוחה לידידו ואוהבו, וכמשל הגרמני: „איין גוטעס געוויססען, איזט איין זאנפֿטעס רוהעקיססען"; י״ג בזכריה י״א י״א וידעו כְּנַעֲנֵי הצאן; בנחמיה ב׳ ט״ז בא עד־כֵּן כמו עד־כֹּה, כטעם עד הזמן הזה.

Gn 1,7.*9.11.15.24.30*.6,22.18,5. 29,26. 28. 41,13. 42,20. 25. 44,10. 45,21.48,18.50,3.12 ‖ Ex 1,12.6,9. 7,6.10.11.20.22.8,3.*14*.13.*14,4*.20. 22.10,10.11.14². 29. 12,28.*60*. 16, 17.17,6.22,29.23,11. 25,33.*37,19*. 26,17.24. 27,8. 36,11.22.29. 39,42. 43.40,16 ‖ Lev 4,20. 8,35.*10,13*. 24,19.20.27,12.14 ‖ Nu 1,54.2,17. 34.5,4.4.*9,5*.6,21.8,3.4.20.*22*.9,14. 16.12,7.14,28. 15,14.20. 17,26.18, 28.27,7.32,23.31.36,5.10 ‖ Dt 3, 21.4,5.7,19.8,20.12,4.22.19,30.12, 31. 15,17. 18,14. 20,15. 22,25. 28, 63 ‖ Jos 1,17.2,4.21.4,8. 5,15. 9,26. 10,1. 23. 39. 11,15. 14,5. 21,40.23, 15 ‖ Jud 1,7.2,17.5,15.31.6,20.38. 40. 7,17. 11,10. 12,6. 14,10. 15,11. 21,14.23 ‖ 1S 1,7.5,7.6,10.8,8.9,13. 15,33. 23,17. 25,25. 26,24. 30,23 ‖ 2S 3,9. 5,25. 7,17. 9,11. 13,12. 18. 35.14,17.16,10.19.23.18,14.20,21. 23,5 ‖ 1R 1,30.36.37.2,7.38.10,12. 20.12,32.13,9.14,4. 20,25.40. 22,8. 12.22 ‖ 2R 2,10. 7,9.20. 15,12.16, 11.17,9.18,21 ‖ Jes 10,7². 11.14, 24.16,6. 20,2.4. 26,17. 29,8. 31,4.5. 33,23.38,13.14. 47,15. 51,6. 52,14. 15.54,9.55,9.11.61,11.63,14. 65,8. 66,13.22 ‖ Jer 2,26.3,20. 5,19.27. 31.6,7.8,6.13,11.14,10.18,6.19,12. 23,10.24,5.8.28,6. 31,27.32,42.33, 22. 34,5. 38,12. 39,12. 42,5. 18. 20. 48,30² ‖ Ez 1,28.11,5.12,7.11.15, 6.20,36.22,20.22. 23,44. 33,10. 34, 12.35,15.36,38.42,11 ‖ Hos 4,7.11, 2 ‖ Joel 2,4 ‖ Am 3,12. 4,5.5,14 ‖ Hag 2,14 ‖ Zach 1,6.7,13.8,13.15. 11,11 ‖ Ps 1,4.42,2.48,9.11. 61,9. 63,3.5.65,10. 83,16. 90,12. 103,15. 123,2. 127,2.4.128,4.147,20 ‖ Prv 1,19.6,29.10,26.11,19. 15,7. 23,7. 24,14.29.26,1.2.8.19.27,8.19.28,2. 30,20 ‖ Job 5,27. 7,3. 9.8,13.9,2. 35 ‖ Cant 2,2.3 ‖ Eccl 3,19.5,15. 7,6.8,10 ‖ Esth 1,8.13.2,4.12.3, 2.6,10.7,5.9,14 ‖ Esr 10,12.16 ‖ Neh 2,16.5,12.15.6,13.8,17 ‖ 1Ch 13,4.17,15 ‖ 2Ch 1,12².8,14.9,19. 18,7.11.21.32,17.

וְכֵן, וְכֵן־ (Hag 2,14) Gn 34,7 ‖ Ex 1,12.25,9.26,4.27,11 ‖ Lev 16, 16 ‖ Nu 2,34.13,33 ‖ Dt 22,3³ ‖ Jos 11,15 ‖ Jud 7,17 ‖ 1S 1,7 ‖ 2S 12, 31.20,18 ‖ 1R 6,26.33.7,18.10,29. 11,8 ‖ Ez 40,16.41,7.45,20 ‖ Nah 1,12² ‖ Hag 2,14² ‖ Zach 14,15 ‖ 1Ch 20,3.23,30 ‖ 2Ch 1,17.32,31. 35,12.

וּבְכֵן Eccl 8,10 ‖ Esth 4,16.

לָכֵן

בזכריה י״א ז׳ לָכֵן עֲנִיֵּי הצאן סבירין לְמַעַן, וי״נ לִכְנַעֲנֵי הצאן. השבעים קורין במ״א כ״ב י״ט ובדה״ב י״ח י״ח לֹא־כֵן ת׳ לָכֵן.

Gn 4,15.30,15 ‖ Ex 6,6 ‖ Nu 16,11. 20,12.25,12 ‖ Jud 8,7.10,13.11,8 ‖ 1S 2,30. 27,6.28,2² ‖ 1R 14,10.22, 19 ‖ 2R 1,6.*16*.19,32.21,12.22,20 ‖ Jes 1,24.5,13.14.24.7,14.10,16.24. 16,7. 26,14. 27,9. 28,14.16. 29,14. 22.*37,33*. 30,7.12.13. 51,21. 52,6². 53,12.61,7 ‖ Jer 2,9.33. 5,2.14. 6, 15.*8,12*.18.21.*11,11.21.14,15.15, 19. 18,13.22,18.23,38.28,16.29, 32. 32,28. 34,17. 36,30. 51,36*. 7, 20.32. *16,14.19,6.23,7.48,12.49,2. 51,52*. 8,10. 9,6.*11,22.23,15.25,8*. 14. *35,19.44,11.50,18*. 16,21. 18, 21.23,2.*32,36*.12.30.39.30,16.35, 17.42,15.*44,26*. 49,20. *50,45*. 26. *50,30*.50,39 ‖ Ez 5,7.*8.11,7.13,13. 20.15,6.17,19.21,29.22,19.23,25. 24,6. 9.25,13.16. 26,3. 28,6. 29,8. 19.30,22. 31,10. 34,20. 36,5.7.39, 25*.10.11.*35,6.11*. 11,4.16. *17*.12, 23.*28.33,25*. 13,23. 14,4. 6. *20,30*. 16,35.37.18,30. 20,27. 21,9.17. 22, 19.23,9.22.25,4.7.9.28,7.29,10.34, 7.9.36,3.4.6.14.22. 37,12. 38,14 ‖ Hos 2,8.11.16.13,3 ‖ Am 3,11. 4, 12. 5,11.13.16. 6,7.7,17 ‖ Mich 1, 14.2,3.5.3,6.12.5,2 ‖ Zeph 2,9.3,8 ‖ Zach 1,16.11,7 ‖ Ps 16,9.73,6.10. 78,21.119,119 ‖ Job 20,2.32,10. 34,10.25.37,24.42,3 ‖ 2Ch 18,18.

וְלָכֵן 1S 3,14 ‖ 2R 1,4 ‖ Jes 8,7.30, 18².

אִם־כֵּן Gn 25,22.43,11.

עַל־כֵּן

השבעים קורין בישעיה נ׳ ז׳: כִּי אִם־שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ.

Gn 2,24. 10,9. 11,9. 16,14. 19,22. 20,6.21,31.25,30.*29,34.31,48*.26, 33.29,35.*30,6*.32,33.33,17.42,21. 47,22.50,11 ‖ Ex 5,8.17.13,15.15, 23.16,29.20,11 ‖ Lev 17,12 ‖ Nu 18,24.21,14.27 ‖ Dt 5,15.10,9.15, 11.*15.19,7.24,18.22* ‖ Jos 7,26.14, 14 ‖ Jud 15,19.18,12 ‖ 1S 5,5.10, 12.19,24.20,29.23,28.28,18 ‖ 2S 5, 8.20.7,22.27.22,50 ‖ 1R 9,9.20, 23 ‖ Jes 5,25.9,16.13,7.13.15,4.7. 16,9.11.17,10.21,3. 22,4. 24,6².15. 25,3.27,11.30,16². 50,7². 57,10.59, 9 ‖ Jer 5,6.27.10,21.12,8.20,11.31, 2.19.44,23.48,11.31.36².51,7 ‖ Ez 7,20.22,4. 31,5.41,7.42,6. 44,12 ‖ Hos 4,3. 13.6,5. 13,6 ‖ Am 3,2 ‖ Jon 4,2 ‖ Hab 1,4².15.16 ‖ Hag 1,10 ‖ Zach 10,2 ‖ Ps 1,5.18,50. 25,8. 42,7. 45,3. 8.18. 46,3. 110,7. 119,104.127.128.129 ‖ Prv 6,15. 7,15 ‖ Job 6,3. 9,22. 17,4. 20,21. 22,10. 23,15. 32,6. 34,27. 42,6 ‖ Cant 1,3 ‖ Thr 1,8. 3,21 ‖ Eccl 5,1.8,11 ‖ Esth 9,19.26² ‖ Neh 6, 6 ‖ 1Ch 11,7.14,11.17,25 ‖ 2Ch 7, 22.16,7.20,26.

הַעַל־כֵּן *interrog.* Hab 1,17.

כִּי(־)עַל־כֵּן Gn 18,5. 19,8.33,10. 38,26 ‖ Nu 10,31.14,43 ‖ Jud 6, 22 ‖ Jer 29,28.38,4.

כֵּנִים *pl.* Gn 42,11.19.31.33.34.

כֵּן II

basis, fundamentum; locus, *munus* (rad. כָּנַן).

בסיס (געשטעלל) להעמיד עליו דבר. ובהשאלה השיב על־כַּנִּי, מצבי ומשמרתי.

1R 7,29.31 ‖ Jes 33,23.

כַּנִּי *suff.* Gn 41,13.

כַּנְּךָ, [כַּנֶּךָ Gn 40,13.

כַּנּוֹ Ex 30,28. 31,9. 35,16. *39,39.* *40,11.*38,8 ‖ Lev 8,11 ‖ Dan 11,7. 20.*21*.38.

וְכַנּוֹ Ex 30,18.

כַּנָּה] וְכַנָּה

planta.

ליונתן הוא שֵׁם ומוסב עליו וּפְקֹד שבפסוק שלפניו, אך להשבעים הוא פעל, כמו וְכֹנְנָה (ע׳ ראב״ע), ולרד״ק כמו וְגַנֹּה.

Ps 80,16.

——v. chald. et n. pr.——

כֵּן III

culex.

לרד״ק הוא הזכר מן כִּנָּה, וזה לפי שאמר כבגד תבלה (ע׳ פסוק ט׳), וכמליצת ויֹשביה כחגבים (מ׳ כ״ב); וי״מ מזה וְכֵן היינו בעיניהם (במדבר י״ג ל״ג). אמנם בדרז״ל בא הנפרד כִּנָּה. ואולי שרשו קרוב אל קָנַן (זיך איינניסטען).

Jes 51,6.

כִּנִּים *pl.* Ex 8,13 ‖ Ps 105,31.

הַכִּנִּים Ex 8,14.

לְכִנָּם Ex 8,12.

כִּנָּם] הַכִּנָּם

coll.: culices.

שם הקבוץ (כמ״ם של סֻלָּעָם ?).

Ex 8,13.*14*.

כָּנַס] כָּנַסְתִּי *1 perf.*

colligere, coacervare; congregare; abscondere.

קרוב אל גָּנַז ואל כָּמַס, בארמית כנש ובערבית כנז; בדרז״ל שגור גם בנפעל והפעיל; וטעם כְּהִתכנס כמו מֵהִתכנס.

Eccl 2,8.

כֹּנֵס *pt.* Ps 33,7.

כְּנוֹס *inf. cs.* Eccl 3,5.

לִכְנוֹס Neh 12,44 ‖ 1Ch 22,2(1).

וְלִכְנוֹס Eccl 2,26.

כְּנוֹס *imper.* Esth 4,16.

כִּנֵּס] וְכִנַּסְתִּי *Pi. 1 perf.* Ez 22,21.

וְכִנַּסְתִּים *suff.* Ez 39,28.

יְכַנֵּס *3 impf.* Ps 147,2.

הִתְכַּנֵּס] כְּהִתְכַּנֵּס *Hith. inf.* Jes 28,20.

מִכְנָסַיִם] מִכְנְסֵי *du. cs.*

bracae. *Vulg.* femoralia (= feminalia).

ע״ש שמכניסים בהם בית הסתרים, ומפני שהם על המתנים באו ברבוי זוגי.

Ex 28,42.39,28.

וּמִכְנְסֵי Lev 6,3.16,4 ‖ Ez 44,18.

——v. ch. כְּנַשׁ——

כָּנַע°] נִכְנַע *Ni. 3 perf.*

deprimere, opprimere; *Ni.* frangi, animum demittere, submisse se gerere.

הוראתו ידועה, וכן בערבית, וקרוב אל כנס, כי המשפיל את עצמו כאלו מתכנס, מתקמט ומצטמק (ואולי קרוב גם אל כָּרַע).

1R 21,29² ‖ 2Ch 33,23.36,12.

נִכְנְעוּ, נִכְנָעוּ *3 perf. pl.* 2Ch 12,7².30,11.

כְּהִכָּנַע *inf. cs.* 2Ch 33,23.

הִכָּנְעוֹ *suff.* 2Ch 33,19.

וּבְהִכָּנְעוֹ 2Ch 12,12.

וַתִּכָּנַע *2 impf.* 2Ch 22,19. 34,27².

יִכָּנַע *3 impf.* Lev 26,41.

וַיִּכָּנַע Jud 8,28 ‖ 2Ch 32,26.33,12.

וַתִּכָּנַע *3 impf. f.* Jud 3,30.

וְיִכָּנְעוּ *3 pl.* 2Ch 7,14.

וַיִּכָּנְעוּ, וַיִּכָּנֵעוּ Jud 11,33 ‖ 1S 7,13 ‖ Ps 106,42 ‖ 1Ch 20,4 ‖ 2Ch 12,6.13,18.

הִכְנִיעַ *Hi. 3 perf.* 2Ch 28,19.

וְהִכְנַעְתִּי *1 perf.* 1Ch 17,10.

הַכְנֵעַ] הַכְנִיעֵהוּ *imper. suff.* Job 40,12.

אַכְנִיעַ *1 impf.* Ps 81,15.

תַּכְנִיעַ *2 impf.* Jes 25,5.

וַתַּכְנַע Neh 9,24.

וַיַּכְנַע *3 impf.* Jud 4,23 ‖ Ps 107,12.

יַכְנִיעֵם *suff.* Dt 9,3.

וַיַּכְנִיעֵם 2S 8,1 ‖ 1Ch 18,1.

כְּנַעֲנִי

negotiator, mercator (ex n. pr. כְּנַעַן).

כנען נקראת הארץ ע״ש שהיתה בשפלה (בנגוד אל ארם) על הים ועל יד הירדן (במדבר י״ג כ״ט, יהושע י״א ג׳), ולפי שרֹב יושביה היו עוסקים במסחור (יחזקאל י״ז ד׳, הושע י״ב ח׳, צפניה א׳ י״א) הֻשאל השם כנעני לסוחר בכלל (כמו שנקרא כשדי כל העוסק באסטרולוגיא, ע״ש הכלדים, הוברי השמים וחוזי בכוכבים בימי קדם, והסלאוים יקראו למכשף колдýнъ, והפעל колдовáть), וזה דרך כל השוכנים לחוף ימים ונהרות (ולכן ת״א כנעני דבראשית ל״ח ב׳ תַּגָּרָא), או בעבור שנגרשו מארצם ומאֲחֻזותיהם הוכרחו להתמכר אל המסחור, כמו שקרה לישראל; טעם ולא־יהיה כנעני וג׳ דזכריה יש ללמוד ממקום אחר (מתיא כ״א ויוחנן ב׳); יש מבארים מזה גם כנען בידו מאזני מרמה, נדמו כל עם כנען, וכנען דיחזק׳ ט״ז כ״ט וי״ז ד׳ וכדומה, כלם נקבצו ובאו בחלק השמות, והבוחר יבחר.

Zach 14,21.

לַכְּנַעֲנִי Prv 31,24.

כְּנַעֲנִים *pl.* Job 40,30.

כִּנְעָנֶיהָ *suff.* Jes 23,8.

כִּנְעָה] כִּנְעָתֵךְ *suff.*

sarcinae. *Vulg.* confusio.

ע״מ דִּמְעָה, ולרד״ק כִּנְעָה ע״מ נִשְׁמָה, כתרגומו סחורתך, מגזרת השם כנען. ומנחם פי׳ מלשון הכנעה, וכ״ת הירונימוס, והשבעים קורין: אספי מחוץ מִחְיָתֵךְ.

Jer 10,17.

——v. n. pr.——

כָּנַף°

occultare.

פעל נגזר מן השם כָּנָף, ופי׳ אד״ם הכהן, שלא יהיו לך מורי שקר הנבים מתכסים, כ״א מורי צדק אשר בעיניך תראה את תוכם; להראב״ע שלא ירחקו בכנף הארץ, ולהרד״ק שלא יֵעָצֵר הגשם; ואולי פתרונו מן הקרוב לו בערבית جنف בהוראת סור מדרך הישר; השבעים והסורי קורין יִכָּסֵף, לא יבוש ולא יִכָּלֵם.

נִכְנַף] יִכָּנֵף *Ni. 3 impf.* Jes 30,20.

כָּנָף

ala; ora (vestis, terrae); fastigium.

כן הוא גם בערבית וכושית, ובאשורית בתשלום הנו״ן ע״י דגשות הפ״א, והוא אח אל כף בבע״ח היונקים, וההשאלות ידועות; השבעים קורין ירמיה ב׳ ל״ד גם בכַפַּיִךְ; י״נ בדניאל ט׳ כ״ז: ועל־כַּנּוֹ שקוצים מְשֹׁמֵם (ע׳ הערה אל שָׁמֵם). למדנחאי כנפך דרות ג׳ ט׳ מלא יו״ד.

Gn 1,21.7,14 ‖ Dt 4,17 ‖ 1S 24,6 ‖

1R 6,27‖Jes 10,14‖Ez 17,23.39, 4.17‖Ps 78,27.148,10‖Ps 1,17.

הַכָּנָף Nu 15,38.

וְהַכָּנָף 2Ch 3,11.*12*.

כְּנַף *cs.* Dt 23,1.27,20 ‖ 1S 24,5. 12²‖1R 6,24.27‖Job 39,13‖Dan 9,27‖2Ch 3,11.

וּכְנַף 1R 6,27‖2Ch 3,12.

בִּכְנַף 1S 15,27‖Hag 2,12 ‖ Zach 8,23.

לִכְנַף 2Ch 3,11.12.

מִכְּנַף Jes 24,16.

כְּנָפִי *suff.* Ez 16,8.

כְּנָפֶךָ [כְּנָפֶךָ Ruth 3,9.

כְּנָפוֹ K. Job 39,26.

בִּכְנָפוֹ Hag 2,12.

כְּנָפַיִם, כְּנָפַיִם (כְּ Prv 23,5) *du.* Ex 25,20.*37,9* ‖ 1R 8,7 ‖ Jes 6,2. 18,1 ‖ Ez 1,6.10,21.17,7 ‖ Zach 5, 9‖Prv 23,5‖Eccl 10,20‖2Ch 5,8.

הַכְּנָפַיִם Ez 17,3‖Eccl 10,20.

כַּנְפֵי *cs.* Ez 19,4 ‖ Nu 15,38 ‖ 2S 22,11‖1R 6,27.8,6‖Ez 3,13.10,5‖ Ps 18,11.68,14.104,3.139,9 ‖ 2Ch 3,13.5,7.

וְכַנְפֵי 2Ch 3,11.

בְּכַנְפֵי Zach 5,9.

כְּנָפֶיךָ *suff.* Ps 17,8.36,8.57,2.61, 5.63,8.

בִּכְנָפֶיךָ Ez 5,3.

בִּכְנָפַיִךְ Jer 2,34.

כְּנָפָיו Q., כְּנָפוֹ Dt 32,11 ‖ 1R 6, 24²‖Jes 8,8‖Jer 48,40.49,22 ‖ Ps 91,4‖Job 39,26‖Ruth 2,12.

בִּכְנָפָיו Lev 1,17.

בִּכְנָפֶיהָ Hos 4,19‖Mal 3,20.

כַּנְפֵיהֶם Ez 1,8.9.23.24.10,8.16. 19.*11,22*.21.

וְכַנְפֵיהֶם 1R 6,27 ‖ Ez 1,8.11.10, 12.

בְּכַנְפֵיהֶם Ex 25,20.*37,9* ‖ Zach 5,9.

כַּנְפֵיהֶן Ez 1,24.*25*.

כַּנְפוֹת [כַּנְפוֹת *pl. cs.* Dt 22, 12‖Jes 11,12 ‖ Ez 7,2 ‖ Job 37,3.

בִּכְנָפוֹת Job 38,13.

כִּנּוֹר

cithara, lyra, κιννύρα.

ישנו בארמית, סורית וערבית, ובמצרית בלמ״ד ת׳ דרי״ש, ומארצות הקדם בא השם גם ליונים.

Gn 4,21‖Jes 5,12.23,16.24,8 ‖ Ps 81,3.

וְכִנּוֹר 1S 10,5‖Ps 57,9.*108,3*.149, 3.150,3‖Job 21,12.

הַכִּנּוֹר 1S 16,23.

בַּכִּנּוֹר 1S 16,16‖1Ch 25,3.

בְּכִנּוֹר Ps 33,2. 43,4. 49,5. 71,22. 92,4.98,5².147,7.

וּבְכִנּוֹר Gn 31,27.

כַּכִּנּוֹר Jes 16,11.

כִּנֹּרִי *suff.* Job 30,31.

כִּנּוֹרֶיךָ [כִּנּוֹרִים *pl. I. suff.* Ez 26,13.

וְכִנֹּרוֹת *pl. II.* 1R 10,12 ‖ 1Ch 15,16.28.25,6‖2Ch 5,12.9,11.

בְּכִנֹּרוֹת 1Ch 15,21.25,1.

וּבְכִנֹּרוֹת 2S 6,5‖Jes 30,32 ‖ Neh 12,27‖1Ch 13,8.16,5 ‖ 2Ch 20,28. 29,25.

כִּנֹּרוֹתֵינוּ *suff.* Ps 137,2.

——v. n. pr.——

[כִּסֵּה] כִּסֵּא

solium; cathedra, tribunal; *met.* imperium, gloria.

בדגשות הסמ״ך נמצא באשורית, ונקרא כן לרד״ק ע״ש שהיה כעין אפריון (באלדאכין) למחסה ולמכסה ממעל לו, ואולי מפני שהיה המושב מְכֻסֶּה בכרים וכסתות (געפאלסטערט); בכנענית, ארמית, סורית וערבית בא ברי״ש לפני הסמ״ך וע״כ לרד״ק שרשו כרס, וע״ש דמות תבניתו. ביחזקאל א׳ כ״ו הסמ״ך בסגול, וכס׳ הללי נמסר עליו לית, וכן העיד הפרחון. השבעים קורין בזכריה ו׳ י״ג: והיה כהן על־ימינו. ר״ד רָאזִין מפרש כִּסֵּה דאיוב כ״ו ט׳ ירח החדש (כהוראתו בסורית), ומְאַחֵז כמו ויאחז פני דבית (מ״א ו׳ י׳), כלומר יכסהו בעבים, וכדמפרש והולך.

Dt 17,18‖2S 3,10.7,13 ‖ 1R 1,20. *27*.46. 2,4.*9,5*.12.19.24. 8,20.25. 9, 5.10,9.18 ‖ 2R 10,3.30.*15,12*.11, 19.25,28 ‖ Jes 6,1.9,6.16,5.47,1 ‖ Jer 3,17. 14,21. 17,12. 25. 22,2.30. 29,16.33,17.36,30‖Ez 1,26.10,1 ‖ Hag 2,22 ‖ Ps 47,9.94,20 ‖ Prv 9, 14.16,12.20,8‖Esth 1,2.5,1 ‖ 1Ch 22,10(9).28,5. 29,23 ‖ 2Ch 6,10. 16.7,18.9,17.23,20.

כִּסֵּה Job 26,9.

וְכִסֵּא 1S 2,8‖1R 2,45‖2R 4,10.

הַכִּסֵּא Gn 41,40‖Jud 3,20 ‖ 1S 1, 9.4,13.18‖1R 7,7.

הַכִּסֵּא Ez 1,26.

לְכִסֵּא Jes 22,23‖Jer 52,32‖Ps 9, 5.132,11.12‖Neh 3,7.

לַכִּסֵּא Job 36,7‖2Ch 9,18².

לַכִּסֵּה 1R 10,19².

מִכִּסֵּא 1R 1,37.

כִּסְאִי *suff.* 1R 1,13.*17.24.30*.35. 48‖Jes 14,13.66,1‖Jer 49,38‖Ez 43,7.

כִּסְאֲךָ, כִּסְאֶךָ 2S 7,16‖1R 5,19‖ Ps 45,7.89,5.15.93,2‖Thr 5,19.

מִכִּסְאֶךָ 1R 1,47.

כִּסְאוֹ Ex 11,5.12,29‖1R 1,37.*47*. 2,19.3,6. 16,11. 22,10.19 ‖ 2R 13, 13.25,28‖ Jer 1,15.13,13.22,4.33, 21.43,10.52,32‖Zach 6,13²‖Ps 9, 8.11,4.97,2.103,19‖Prv 20,28.25, 5.49,14 ‖ Esth 3,1 ‖ 1Ch 17,12 ‖ 2Ch 9,8.18,9.18.

וְכִסְאוֹ 2S 14,9 ‖ Ps 89,30.37.45 ‖ 1Ch 17,14.

וּלְכִסְאוֹ 1R 2,33.

מִכִּסְאוֹ Jon 3,6.

כִּסְאוֹת *pl.* Ps 122,5².

כִּסְאוֹתָם *suff.* Ez 26,16.

מִכִּסְאוֹתָם Jes 14,9.

כֵּס

לרד״ק הוא כמו מלה אחת כִּסְיָהּ, ולכן נפלה האל״ף; והבונה על השמים, כמש״נ השמים כסאי, וכמליצת כי־אשא אל־שמים ידי וגו׳; וי״נ כֵּס יָהּ, כאמור בפסוק שלפניו י״י נִסִּי.

Ex 17,16.

——conf. chald. כָּרְסֵא——

[כֶּסֶא] הַכֶּסֶא

plenilunium; *al.* festum.

הוראתו בסורית הירח במלואו (פֿלל־מאָנד)

וכן תרגמו רֹב המתרגמים בַּכֶּסֶה, ויונתן תרגמו ע"פ רז"ל על חג ר"ה; ונאמר בכלל על עת מיוחדת ומועד קבוע.

Prv 7,20.

כֶּסֶה] בַּכֶּסֶה (al. כֶּ) Ps 81,4

כָּסָה] כֹּסֶה pt.

tegere, operire; occultare, celare; operire peccatum i. e. condonare.

כן הוא גם בערבית (בשמאל), בארמית ובאשורית; השבעים קורין בתהלים קמ"ג ט' כי אליך נָסְתִּי, והירונימוס כִּסִּיתִי (וי"ג בְּךָ חָסִיתִי) ובמשלי י"ב כ"ג: כֹּסֶה (= כִּסֵּא) דעת! ר"י רייפמאנן גורס באיוב ט"ז י"ח: ארץ אל תכסי דָמְעִי, מפני שאמר פני חמרמרו מני בכי.

Prv 12,23.

וְכֹסֶה Prv 12,16.
כָּסוּי] כְּסוּי pt. pass. cs. Ps 32,1.
נִכְסָה] נִכְסְתָה Ni. 3 perf. f. Jer 51,42.
הִכָּסוֹת inf. Ez 24,8.
כִּסָּה Pi. 3 perf. Nu 9,15.22,5 ‖ Jes 29,10 ‖ Ez 18,16 ‖ Hab 3,3 ‖ Ps 78,53 ‖ Job 15,27. 23,17.36,30.32.
וְכִסָּה Ex 10,5 ‖ Lev 16,13 ‖ Mal 2,16.
כִּסָּהוּ suff. Nu 17,7.
וְכִסָּהוּ Lev 17,13.
כִּסָּמוֹ Ex 15,10.
כִּסְּתָה 3 perf. f. Gn 38,15 ‖ Lev 13,13 ‖ Jer 51,51 ‖ Ps 69,8.
וְכִסְּתָה Lev 13,12 ‖ Ez 7,18.
כִּסַּתְנִי] כִּסַּתְנִי suff. Ps 44,16.
כִּסִּיתָ 2 perf. Ps 85,3.
וְכִסִּיתָ Dt 23,14.
כִּסִּיתוֹ suff. Ps 104,6.
וְכִסִּיתוֹ Jes 58,7.
כִּסֵּתִי, כִּסִּיתִי 1 perf. Ps 32,5. 40,11.143,9 ‖ Job 31,33.
כִּסֵּתִי Ez 31,15.
וְכִסֵּתִי Ez 32,7.
כִּסִּיתִיךָ suff. Jes 51,16.
וְכִסּוּ 3 perf. pl. Nu 4,5.8.*11*.9.12.
וְכִסּוּךְ suff. Ez 26,19.

וְכִסִּינוּ 1 pl. Gn 37,26.
מְכַסֶּה pt. Prv 10,18.11,13. 17,9. 28,13.
הַמְכַסֶּה interrog. Gn 18,17.
הַמְכַסֶּה Ex 29,13.*22* ‖ Lev 3,3.*9*. *14*.7,4.4,8 ‖ Ps 147,8.
וְהַמְכַסֶּה Lev 9,19.
וְלִמְכַסֶּה Jes 23,18.
מְכַסֵּךְ suff. Ez 27,7.
מְכַסִּים pl. Jes 11,9.
וּמְכַסֶּיךָ suff. Jes 14,11.
מְכַסָּה] מְכַסּוֹת pl. f. Ez 1,11. 23².
כַּסּוֹת inf. cs. Mal 2,13.

לְכַסּוֹת, לְכַסֹּת

לדבחור בס' הזכרונות כלם חסרים בר מן אחד לכסות בשר ערוה!!

Ex 28,42 ‖ Nu 4,15 ‖ 1R 7,18.41. *42* ‖ Ez 24,7.38,9.*16* ‖ Hos 2,11 ‖ Ps 104,9 ‖ 2Ch 4,12.*13*.
לְכַסֹּתוֹ suff. Ex 26,13.
כַּסֵּה] כַּסּוּנוּ imper. pl. suff. Hos 10,8.
אֲכַסֶּה־ 1 impf. Jer 46,8.
וָאֲכַסֶּה Ez 16,8.
וָאֲכַסֵּךְ suff. Ez 16,10.
אֲכַסֶּנּוּ Ez 32,7.
תְּכַסֶּה 2 impf. Dt 13,9.22,12 ‖ Ez 12,6.
תְּכַס Neh 3,37.
וַתְּכַס Ps 44,20.
תְּכַסִּי 2 impf. f. Job 16,18.
וַתְּכַסִּים suff. Ez 16,18.
יְכַסֶּה 3 impf. Jes 6,2².60,2 ‖ Ez 12,12.18,7 ‖ Prv 10,6.*11* ‖ Job 9, 24.33,17.
וַיְכַס Ex 10,15. 24,15.40,34 ‖ Nu 22,11 ‖ Jon 3,6.
יְכַסְךָ] יְכַסֶּךָּ suff. Hab 2,17.
יְכַסֵּךְ Ez 26,10.
יְכַסֶּנּוּ Ex 21,33 ‖ Nu 9,16.
וַיְכַסֵּהוּ Ex 24,16 ‖ Jos 24,7.
יְכַסֶּנָּה Ez 30,18.
יְכַסֵּימוֹ Q. Ps 140,10.

תְּכַסֶּה 3 impf. f. Jes 26,21 ‖ Prv 10,12 ‖ Job 21,26.
וַתְּכַס Gn 38,14 ‖ Ex 8,2.16,13 ‖ Nu 16,33 ‖ 1S 19,13 ‖ Ps 106,17.
וַתְּכַסֵּנִי suff. Ps 55,6.
וּתְכַסֵּנוּ Jer 3,25.
תְּכַסֶּךָּ, תְּכַסֵּךְ Ob 10 ‖ Job 22,11. *38,34*.
תְּכַסֵּךְ Jes 60,6.
וַתְּכַסֵּהוּ Jud 4,18.19.
וּתְכַסֶּהָ Mich 7,10.
יְכַסּוּ 3 pl. Hab 2,14.
וַיְכַסּוּ Gn 9,23 ‖ Ex 14,28 ‖ Ps 106,11 ‖ 2Ch 5,8.
וַיְכַסֻּהוּ suff. 1R 1,1.
יְכַסּוּמוֹ K. Ps 140,10.
יְכַסְיֻמוּ Ex 15,5.
כֻּסָּה] כֻּסּוּ Pu. 3 perf. pl. Ps 80,11 ‖ Prv 24,31.
מְכֻסֶּה] מְכֻסִּים pl. pt. 1Ch 21, 16.
מְכֻסָּה] מְכֻסּוֹת pl. f. Ez 41,16.
יְכֻסֶּה 3 impf. Eccl 6,4.
וַיְכֻסּוּ 3 pl. Gn 7,19.20.
הִתְכַּסָּה] מִתְכַּסֶּה Hith. pt. 1R 11,29.
מִתְכַּסִּים pl. 2R 19,2 ‖ Jes 37,2.
וַיִּתְכַּס 3 impf. 2R 19,1 ‖ Jes 37,1.
תִּכַּסֶּה (= תִּתְכַּסֶּה) 3 impf. f. Prv 26,26.
תִּתְכַּס] וַתִּתְכָּס Gn 24,65.
יִתְכַּסּוּ 3 pl. Jes 59,6.
וְיִתְכַּסּוּ Jon 3,8.

כָּסוּי] כְּסוּי cs.

tegmentum.

Nu 4,6.14.

כְּסוּת

tegmentum, operimentum; vestis.

הראב"ע מפרש כסות עינים, נחמד לעינים, ור"ע ספורנו מלבוש של כמה גונים, וכן ת"א.

Gn 20,16 ‖ Job 24,7.26,6.31,19.

שם כוכב, לדעת רבים הוא האָריאן ולד"ק הקאנאָפוס, וטעם השם עוד לא הוברר.

Job 9,9.38,31.

וּכְסִיל Am 5,8.

כְּסִילִים] וּכְסִילֵיהֶם *pl. suff.* Jes 13,10.

——v. n. pr.——

כִּסְלֵו

mensis nonus Hebraeorum.

כן נקרא בלשון בבל (וגם במ"ם ת' הוא"ו), ובפלמירית כסלול; ולדעת פֿירסט ע"ש הטיט הצבור (כי כיסלא לאוגיא) בימות הגשמים.

Neh 1,1.

בְּכִסְלֵו Zach 7,1.

כָּסַם] כָּסוֹם *inf. abs.*

tondere (caput).

קרוב אל גָּזַם ואל כִּרְסֵם, וזהו תספורת שמקצרת את השער, ולא גלוח שמסירו כליל.

Ez 44,20.

יִכְסֹם] יִכְסְמוּ *3 impf. pl.* Ez 44,20.

כֻּסֶּמֶת] וְכֻסֶּמֶת

far, ador (triticus spelta)

מין תבואה (ספעלט, דינקעל) ונקרא כן לפי שהוא שפל קומה, ונראה כאלו גזוז.

Jes 28,25.

וְהַכֻּסֶּמֶת Ex 9,32.

וְכֻסְּמִים *pl.* Ez 4,9.

——conf. כִּרְסֵם——

כָּסַס°] תָּכֹסּוּ *2 impf. pl.*

numerare, supputare.

קרוב אל קצץ, ובא על המנין הקצוב (בקורבת ספירה עם תספורת בדרז"ל), ובדרז"ל רבית קצוצה.

Ex 12,4.

מֶכֶס

portio, tributum.

ע"מ מֶמֶר מן מרר, והוראתו סכום קצוב, ובדרז"ל מוכס, גובה המס, ידוע. לדעת ר"י הלוי המ"ם שרשית, וכדוגמתו בלשון אשורית.

Nu 31,28.41.

הַמֶּכֶס Nu 31,37.

וּמִכְסָם *suff.* Nu 31,38.*39,40*.

מִכְסָה] מִכְסַת *cs.*

numerus; pretium emptionis.

Lev 27,23.

הַכְּסָלִים *pl.* Lev 3,4.*10,15.4,9.* *7,4.*

כְּסָלַי *suff.* Ps 38,8.

II כֶּסֶל, כֶּסֶל

fiducia, spes; stultitia.

השומן והלח הם כח החיים והבריאות, וע"כ הָשאל אל החוק והבטחון; ולד"ק כֵּסל וכֶּסל בהפך אתון מן סכל; השבעים קורין במשלי ג' כ"ו: כי י"י יהיה בכל-מִסלֹתֶיךָ.

Ps 49,14 ‖ Eccl 7,25.

כִּסְלִי *suff.* Job 31,24.

כִּסְלְךָ] בְּכִסְלֶךָ Prv 3,26.

כִּסְלוֹ Job 8,14.

כִּסְלָם Ps 78,7.

כִּסְלָה] לְכִסְלָה Ps 85,9.

כִּסְלָתְךָ] כִּסְלָתֶךָ *suff.* Job 4,6.

I כְּסִיל

stultus.

כדרך שבא בארמית מן הפעל טָפַשׁ השם טִפֵּשׁ.

Ps 49,11 ‖ Prv 10,1.18.14,7.17,10. 12.16.21.24.25.18,2.6.7.19,1.13. 23,9.26,4.5.6.10.11.28,26.29,11 ‖ Eccl 5,2.10,2.12.

וּכְסִיל Ps 92,7 ‖ Prv 13,16.14,16. 15,20.21,20 ‖ Eccl 4,13.

הַכְּסִיל Eccl 2,15.16[2].4,5.6,8.7,6.

וְהַכְּסִיל Eccl 2,14.

לִכְסִיל Prv 10,23.19,10.26,1.8.12. *29,20.*

כְּסִילִים *pl.* Prv 1,32.12,23.13, 19.20.14,8.24.33.15,2.7.14.19, 29 ‖ Prv 26,3.26,7.*9* ‖ Eccl 7,4.5.9.

וּכְסִילִים Ps 94,8 ‖ Prv 1,22.3,35. 8,5.

הַכְּסִילִים Eccl 4,17.10,15.

בַּכְּסִילִים Eccl 5,3.9,17.

כְּסִילוּת

stultitia.

שם המפשט (טָהארהייט), טִפְּשׁוּת.

Prv 9,13.

II כְּסִיל

sidus coeleste, Orion.

כְּסוּתְךָ *suff.* Dt 22,12.

כְּסוּתֹה K., כְּסוּתוֹ Q. Ex 22,26.

כְּסוּתָהּ Ex 21,10.

כְּסוּתָם Jes 50,3.

כֶּסֶת] כְּסָתוֹת *pl.*

pulvinar.

הכסת והמספחת נתנו על הבא לשאול בקסם, והיו מְתֻקנות כך שתהיינה ראויות לכל יד לכל קומה שתהיה (למלבי"ם סגולות בטֻמאה כעין תפלין של יד ושל ראש בקדושה); לשד"ל אין הכונה כ"א על מין ממיני צידת העופות, והכסתות והמספחות מיני רשתות ממש הן; ואולי בתכשיטי אשה הכתוב מדבר: ע"י כסת הזרוע נראית כבריאת בשר ושמנה, וע"י מטפחת הראש כבעלת קומה גבוהה.

Ez 13,18.

כִּסְּתוֹתֵיכֶנָה *suff.* Ez 13,20.

מִכְסֶה

tegmentum.

Ex 26,14.36,19.

מִכְסֵה *cs.* Gn 8,13 ‖ Ex 39,34[2]. 40.19 ‖ Nu 4,10.

וּמִכְסֵה Ex 26,14.*36,19* ‖ Nu 4,25.

בְּמִכְסֵה Nu 4,8.*11*.4,12.

מִכְסֵהוּ *suff.* Ex 35,11 ‖ Nu 3,25. 4,25.

מְכַסֶּה v. *pt. Pi.*

——כִּסֵּה v. כִּסֵּא; cf. כָּשָׂה——

כָּסַח°

amputare.

הוראתו כריתה, וכן בארמית, סורית וערבית; רס"ג ורד"ק מחברים לו גם כַּסּוּחָה דישעיה ה' כ"ה, אך כל התרגומים אינם מסכימים לזה.

כָּסוּחַ] כְּסוּחִים *pt. pass. pl.* Jes 33,12.

כְּסוּחָה *f. sg.* Ps 80,17.

——כַּסּוּחָה Jes 5,25 v. סוּחָה——

כָּסַל°

stultum esse.

פעל נגזר מן השם, ע' לקמן.

יִכְסְלוּ] וְיִכְסְלוּ *3 impf. pl.* Jer 10,8.

I כֶּסֶל] כֶּסֶל

lumbus, viscera.

קרוב אל כסה, ונאמר על השומן המכסה.

Job 15,27.

בְּמִכְסַת Ex 12,4.

[כָּסַף] תִּכְסֹף *2 impf.*

pallescere; desiderare.

לד״ק נגזר מן כסף במובן לבן, כדרך שמושו בארמית ובדרז״ל על הלבנת פנים, והֻשאל אל השק נמרץ עד לכלות הנפש, וטעם הגוי לא נכסף, שלא ידע בשת (י״ג הִתְבּוֹשְׁשׁוּ וָבֹשׁוּ), או שאין חפץ וחמדה בו; ויש מחברין כָּסַף עם חשף ואסף, במובן כלה, וכעין הוראת הפעל בָּצַע והשם בֶּצַע.

Job 14,15.

יִכְסוֹף *3 impf.* Ps 17,12.

[נִכְסַף] נִכְסְפָה *Ni. 3 perf. f.* Ps 84,3.

נִכְסַפְתָּה *2 perf.* Gn 31,30.

נִכְסָף *pt.* Zeph 2,1.

נִכְסֹף *inf. abs.* Gn 31,30.

כֶּסֶף, כָּסֶף

argentum, pecunia.

זה שמו גם בארמית, צורית ואשורית, ונאמר על המעות בכלל כבלשון יון וצרפת (argent ,ἀργύριον), ובגרמנית מן נָאלד — געלד; ע׳ לעיל.

Gn 17,12.*27*.20,16.23,13.15.16.24,53.37,28.43,15.21.*44,1*.44,2.8².45,22.47,15.16 || Ex 3,22,*12,35*.11,2.12,44.20,23.21,11.32.34.22,6.16.24.26,19.*36,24*.21.*36,26*.25.*36,30*.32.27,10.*11.38,10.11.19*.17.30,16.35,24.36,36.38,12.17².19 || Lev 5,15.25,50.27,3.6².15.16.19 || Nu 3,49.51.7,13.*19.25.31.37.43.49.55.61.67.73.79*².84².85².10,2.18,16.22,18.*24,13* || Dt 7,25.22,19.29.23,20.29,16 || Jos 6,19.7,21 || Jud 5,19.9,4.16,5.17,4.10 || 1S 2,36.9,8 || 2S 8,10.18,11.12.21,4 || 1R 10,21.25.29.15,15.19.16,24.20,39.21,2 || 2R 5,5.22.23.6,25².7,8.12,5⁴.8.9.14².17.15,19.20.18,14.23,33.25,15 || Jes 2,7.7,23.13,17.40,19.55,1².2.60,17 || Jer 6,30.10,9.52,19 || Ez 22,18.20.22.38,13 || Hos 3,2 || Nah 2,10 || Zeph 1,11 || Zach 6,11.9,3.11,2 || Mal 3,3 || Ps 12,7.66,10.68,31.115,4.135,15 || Prv 3,14.8,10.10,20.25,11.26,23 || Job 3,15.27,16.28,15.31,39 || Cant 3,10.8,9.11 || Eccl 2,8.5,9² || Esth 1,6.3,9 || Dan 11,8 || Esr 1,6.9.10.3,7.8,26² || Neh 5,4.10.15 || 1Ch 19,6.29,4 || 2Ch 1,17.9,20.24.15,18.16,2.3.24,5.11.25,6.27,5.36,3.

וְכֶסֶף Gn 24,35.43,12.22 || Ex 38,25 || Dt 8,13.17,17 || 2R 12,17 || Jes 46,6 || Hos 2,10 || Job 22,25.27,17 || Esr 2,69 || Neh 7,71.72 || 1Ch 22,14(13).28,16.29,7 || 2Ch 17,11.

וָכֶסֶף, וְכֶסֶף Ex 25,3.*35,5* || 1R 10,22 || Ez 16,13.28,4 || Hab 2,19 || Zach 14,14 || Ps 119,72 || Esth 1,6 || 1Ch 18,10.29,3 || 2Ch 9,14.21.24,14.

הַכֶּסֶף, הַכָּסֶף Gn 23,16.43,12.18.44,2.47,14².15.18 || Ex 38,27 || Lev 27,18 || Nu 3,48.50.31,22 || Dt 14,25.26 || Jos 6,24.7,24 || Jud 16,18.17,2².3².4 || 2S 8,11 || 1R 7,51.10,27.15,18 || 2R 5,26.12,10.11².12.14.16.15,20.16,8.18,15.20,13.22,4.7.9.23,35 || Jes 39,2 || Jer 32,9².10 || Hag 2,8 || Zach 11,13.13,9 || Prv 7,20 || Cant 1,11 || Eccl 7,12.12,6 || Esth 3,11.4,7 || Esr 8,25.30.33 || Neh 5,11 || 1Ch 18,11.28,14.15.16.17 || 2Ch 1,15.5,1.9,27.24,11.14.34,9.14.17.

וְהַכֶּסֶף Jos 7,22 || 2R 14,14.23,35 || Eccl 10,19 || Dan 11,43 || Esr 8,28 || 1Ch 29,2 || 2Ch 25,24.

בְּכֶסֶף, בְּכֶסֶף Gn 23,9 || Jos 22,8 || 2S 24,24 || 1R 21,6.15 || Jes 48,10.52,3 || Jer 10,4 || Ez 27,12 || Mich 3,11 || Ps 105,37 || Thr 5,4 || Esr 1,4 || 1Ch 21,22.24.

וּבְכֶסֶף Dan 11,38.

בַּכֶּסֶף, בַּכֶּסֶף Gn 13,2 || Dt 2,6².28².14,25.21,14 || Jes 43,24 || Jer 32,25.44 || Am 2,6.8,6 || Ps 68,14.

וּבַכֶּסֶף Ex 31,4.*35,32* || 2Ch 2,6.13.

כַּכֶּסֶף Prv 2,4.

וְכַכֶּסֶף Mal 3,3.

לְכֶסֶף 2Ch 21,3.32,27.

לַכֶּסֶף Prv 17,3.*27,21* || Job 28,1 || 1Ch 22,16(15).29,2.5.

וְלַכֶּסֶף Esr 1,11 || 1Ch 29,5.

מִכֶּסֶף, מִכֶּסֶף Lev 25,51 || Prv 8,19.16,16.22,1.25,4.

כַּסְפִּי *suff.* Gn 42,28 || Joel 4,5.

וּלְכַסְפִּי 1R 20,7.

וּמִכַּסְפִּי Ez 16,17.

כַּסְפֵּנוּ Gn 31,15.43,21.22.

כַּסְפְּךָ, כַּסְפֶּךָ Gn 17,13 || Lev 25,37 || 1R 20,3.5 || Jes 30,22.

כַּסְפֵּךְ Jes 1,22.

כַּסְפְּכֶם Gn 43,23.

כַּסְפּוֹ Gn 17,23.42,27.35 || Ex 21,21.35 || Lev 22,11 || Jes 2,20.31,7 || Ps 15,5.

כַּסְפָּם Jes 60,9 || Ez 7,19² || Hos 8,4 || Zeph 1,18.

לְכַסְפָּם Hos 9,6.

מִכַּסְפָּם Hos 13,2.

[כְּסָפִים] כַּסְפֵּיהֶם *pl. suff.* Gn 42,25.35.

כָּסָה v. **כֶּסֶת** v. ch. et n. pr.;

[כָּעַס] וְכָעַס, וְכָעַס

stomachari, indignari, aegre ferre; succensere, irasci.

קרוב אל גָּעַשׁ וכטעם רגש. בקצת ספרים ישנים כתוב במ״ב כ״א ו׳ לְהַכְעִיסוֹ, וכ״ת השבעים.

Ps 112,10 || Eccl 5,16.

לִכְעוֹס *inf. cs.* Eccl 7,9.

אֶכְעַס *1 impf.* Ez 16,42.

וַיִּכְעַס *3 impf.* Neh 3,33 || 2Ch 16,10.

[כִּעֵס] וְכִעֲסַתָּה *Pi. 3 perf. f. suff.* 1S 1,6.

כִּעֲסוּנִי *3 pl. suff.* Dt 32,21.

הִכְעִיס *Hi. 3 perf.* 1R 15,30 || Hos 12,15.

הִכְעִיסוֹ *suff.* 2R 23,26.

הִכְעַסְתָּ *2 perf.* 1R 21,22.

וְהִכְעַסְתִּי *1 perf.* Ez 32,9.

הִכְעִיסוּ *3 pl.* Neh 3,37.

הִכְעִסוּנִי *suff.* Jer 8,19.

[מַכְעִיס] מַכְעִסִים, מַכְעִיסִים *pt. pl.* 1R 14,15 || 2R 21,15 || Jer 7,19.32,30.

הַמַּכְעִסִים Jes 65,3.

וּלְכַפָּן Job 5,22.

כָּפִים] **וְכָפִים**

tignum transversum.

י"ת שָׁפָא מגו מרישה (=שיבא מכשורא״), יחיד מן שבבים, ויש פותרין אותו מן כַּפַּת בארמית ובדרז"ל, והיא הקורה המחברת ומקשרת (קלאממער, פערבינדענדע שפארען), אמנם בגמרא נאמר בהצאי לבנים: גויל נוית כפיסין.

Hab 2,11.

כָּפַף

curvare; se incurvare.

פעל עומד, וכטעם מה תשתוחחי נפשי, ולרש"י יוצא, ומוסב על האויב; השבעים קורין כַּפְּפוּ (ואולי יש לגרוס כפף נפשו או כפפו נפשם, וכמליצת: ידכה ישח וג').

Ps 57,7.

כְּפוּפִים [כָּפוּף] *pt. pass. pl.* Ps 146,8.

הַכְּפוּפִים Ps 145,14.

הֲלָכֹף *inf. interrog.* Jes 58,5.

אִכַּף [נִכַּף] *Ni. 1 impf.* Mich 6,6.

כַּף ,כָּף

cavum, vas concavum, vola manus, palma, manus; pes quadrupedis digitos habens; *pl.* rami (palmarum).

כדוגמתו בערבית, סורית ואשורית, ומשרש כפף; אמנם יתכן שהדגש בכנויים מורה על הסרון הנו"ן (אלא שכנף נאמר בבע"ח); לר' יוסף הלוי כַּף הקלע מן כפים וסלעים, כלומר האבן שבקלע. י"נ בישעיה מ"ט ט"ז על־כַּפַּיִם הקותיך (rupibus insculpsi), ואפשר שגם כֵּפִים דאיוב ל"ו ל"ב כן; באיכה ג' מ"א: נשא לבבנו אל־כפים, כטעם וקרעו לבבכם ואל־בגדיכם.

Gn 32,26.33.40,11.21 ‖ Lev 14,15.*26*.18.*29* ‖ Nu 7,14.*20.26.32.38.44.50.56.62.68.74.80* ‖ Dt 2,5.11,24.28,56 ‖ Jos 1,3 ‖ 1S 25,29 ‖ 1R 17,12 ‖ 2R 11,12 ‖ Jes 55,12 ‖ Ez 21,19 ‖ Nah 3,19 ‖ Ps 47,2.89,8 ‖ Prv 10,4.17,18.22,26 ‖ Eccl 4,6.

וְכַף Ez 1,7 ‖ Job 29,9.

הַכַּף *interrog.* Jud 8,6.*15*.

הַכַּף Nu 7,86.

בְּכַף Gn 32,26.33 ‖ Jud 6,13 ‖ 2R

כֵּף°] **וְכֵפִים** *pl.*

rupes (rad. כּוּף v. כִּיף).

יש דוגמתו בארמית, סורית ואשורית, ולדעת רבים שרשו כוף או כיף, אך נראה שהוא קרוב אל כפה וכפף, ע"כ הובא בסדר הא"ב.

Job 30,6.

וּבַכֵּפִים Jer 4,29.

כָּפָה°] **יִכְפֶּה־** *3 impf.*

incurvare, inflectere.

כדוגמתו בארמית, סורית וערבית, ובדרז"ל כופין אותו, ובמושג קרוב לו כופין קערה ע"ג הנר, וקרוב אל אָכַף וכפף; י"ת יְכַבֶּה (מדעכא רוגזא), ושמוש הפעל בָּעַר עם אף וחמה ידוע.

Prv 21,14.

כָּפַל] **וְכָפַלְתָּ** *2 perf.*

duplicare, bis duplicare.

ישנו בארמית, סורית וערבית, ובדרז"ל שגור גם בפעל ובקו"ף: מקפלין את הכלים, וכיוצא בזה, וקרוב אל גָּבַל (מעשה גבלות) ואל קָבַל.

Ex 26,9.

כָּפוּל *pt. pass.* Ex 28,16.39,9².

וְתִכָּפֵל [נִכְפַּל] *Ni. 3 impf. f.* Ez 21,19.

כֶּפֶל] **בְּכֶפֶל**

duplicatio.

מצוי בדרז"ל ת' שנים, תשלומי כפל וכדומה; י"נ באיוב י"א ו' כִּפְלָאִים, בכ"ף השמוש, ולא נהירא לי.

Job 41,5.

כִּפְלַיִם *du.* Jes 40,2 ‖ Job 11,6.

מַכְפֵּלָה — v. n. pr.

כָּפַן°] **כָּפְנָה** *3 perf. f.*

extendere; *Vulg.* mittere.

לרד"ק מן כפן רעב ובא בדרך ההשאלה, כרעב לשמוע או מן כנופיא בדרז"ל בהפך אתנן, כלומר אספה, וכן יש לפרשו מן כָּנַף העברי, במובן פְּרָשָׂה, סככה; אך נראה יותר שהוא קרוב אל כפה, כפל וכפף, וכן ת"י (ואולי יש לגרוס מְפַנָּה כטעם לְפַנּוֹת דליותיה).

Ez 17,7.

כָּפָן] **וּבְכָפָן**

fames.

רעב בארמית וסורית; ואולי גם הוא קרוב אל כפה, כטעם וישחך בקרבך (ע' הערה אל יָשַׁח).

Job 30,3.

לְהַכְעִיס *inf.* 1R 16,13.*26*.33 ‖ 2R 17,11.21,6.23,19.

הַכְעִיסֻנִי ,הִכְעִסֻנִי *suff.* 2R 22,17 ‖ Jer 7,18.*32,29* ‖ 2Ch 34,25.

הִכְעִסֻנִי Q. (הִכְעִסוּנִי K.) Jer 25,7.

לְהַכְעִיסֵנִי ,לְהַכְעִסֵנִי 1R 14,9.16,2 ‖ Jer 11,17.32,32.*44,3*.44,8 ‖ Ez 8,17.16,26.

לְהַכְעִיסוֹ Dt 4,25.9,18.31,29 ‖ 1R 16,7 ‖ 2R 17,17 ‖ 2Ch 33,6.

אַכְעִיסֵם *1 impf. suff.* Dt 32,21.

וַיַּכְעֵס [יַכְעִיס] *3 impf.* 1R 22,54 ‖ 2Ch 28,25.

תַּכְעִסֶנָּה *3 impf. f. suff.* 1S 1,7.

תַּכְעִיסוּ *2 impf. pl.* Jer 25,6.

וַיַּכְעִסוּ ,וַיַּכְעִיסוּ *3 pl.* Jud 2,12 ‖ Ps 106,29.

יַכְעִיסֻהוּ *suff.* Dt 32,16.

וַיַּכְעִיסוּהוּ Ps 78,58.

כַּעַס ,כָּעַס

aegritudo, maeror; ira.

Dt 32,27 ‖ 1S 1,6 ‖ Ez 20,28 ‖ Prv 17,25 ‖ Eccl 1,18.7,3.9.11,10.

וְכַעַס Prv 27,3.

וָכַעַס ,וְכַעַס Ps 10,14 ‖ Prv 21,19 ‖ Eccl 2,23.

הַכַּעַס 1R 21,22.

בְּכַעַס Ps 31,10.

מִכַּעַס Dt 32,19 ‖ Ps 6,8.

וְכַעְסִי *suff.* 1S 1,16.

כַּעַסְךָ Ps 85,5.

כַּעְסוֹ Prv 12,16.

בְּכַעְסוֹ 1R 15,30.

הַכְּעָסִים *pl.* 2R 23,6.

כַּעַשׂ] **כַּעַשׂ**

בקצת נוסחאות מדויקות ותרב כעסך בסמ"ך.

Job 5,2.

מִכַּעַשׂ Job 17,7.

כַּעְשִׂי *suff.* Job 6,2

כַּעַשְׂךָ Job 10,17.

19,24 ‖ Jes 37,25.62,3 ‖ Jer 12,7 ‖ Prv 6,3.

בְּכַף, בַּכַּף Ez 21,16.29.29,7.

כְּכַף 1R 18,44 ‖ Ez 1,7.

לְכַף Gn 8,9 ‖ Dt 28,65.

מִכַּף Dt 28,35 ‖ Jud 6,14 ‖ 1S 4,3 ‖ 2S 14,16.25.19,10^2. 22,1 ‖ 2R 16,7 ‖ Jes 1,6 ‖ Jer 15,21 ‖ Mich 4,10 ‖ Hab 2,9 ‖ Ps 18,1.71,4 ‖ Job 2,7 ‖ Esr 8,31 ‖ 2Ch 30,6.32,11.

וּמִכַּף 2S 22,1 ‖ 2R 16,7.20,6 ‖ Jos 38,6.

כַּפִּי *suff.* Ex 33,22.23 ‖ Ez 21,22. 22,13.

בְּכַפִּי Jud 12,3 ‖ 1S 28,21 ‖ Ps 119,109 ‖ Job 13,14.

כַּפְּךָ, כַּפֶּךָ Job 13,21.40,32.

כַּפֶּכָה Ps 139,5.

בְּכַפְּךָ Ez 6,11.

כַּפּוֹ Lev 9,17.14,16.*27*.17.28 ‖ 2R 4,34 ‖ Ps 129,7.

בְּכַפּוֹ Ex 4,4 ‖ 1S 19,5 ‖ 2S 18,14 ‖ 2R 18,21 ‖ Jes 28,4.36,6.

כַּפָּהּ Dt 25,12 ‖ Prv 31,20.

כַּפַּיִם, כַּפָּיִם *du.* Jes 49,16 ‖ Mich 7,3 ‖ Hag 1,11 ‖ Ps 24,4.91,12 ‖ Job 36,32 ‖ Thr 2,15.3,41.

כַּפֵּי *cs.* Ex 29,24^2 ‖ Lev 8,27^2 ‖ Nu 6,19.

כַּפַּי, כַּפָּי *suff.* Gn 20,5.31,42 ‖ Ex 9,29 ‖ 2S 18,12 ‖ Ps 26,6.63,5. 73,13.88,10.119,48.141,2 ‖ Job 9,30 ‖ Esr 9,5.

בְּכַפַּי, בְּכַפָּי Ps 7,4 ‖ Job 16,17 ‖ 1Ch 12,17(18).

וּבְכַפַּי Job 31,7.

כַּפֵּינוּ Ps 44,21.

כַּפֶּיךָ Ps 128,2 ‖ Prv 6,1 ‖ Job 10,3.11,13.22,30.

כַּפַּיִךְ Thr 2,19.

כַּפֵּיכֶם Jes 1,15.59,3.

כַּפָּיו Ex 9,33 ‖ Lev 11,27 ‖ Nu 24,10 ‖ Jud 14,9 ‖ 1R 8,22.38 ‖ 2R 4,34 ‖ Jes 33,15 ‖ Ps 9,17.78,72.81,7 ‖ 2Ch 6,12.13.29.

וְכַפָּיו 1R 8,54 ‖ 2R 4,34.

כַּפֶּיהָ Nu 5,18 ‖ Jer 4,31 ‖ Prv 31,13.16.

וְכַפֶּיהָ Prv 31,19.

כַּפֵּיהֶם Lev 8,28.

בְּכַפֵּיהֶם Jes 59,6 ‖ Jon 3,8.

כַּפֵּימוֹ Job 27,23.

כַּפּוֹת, כַּפֹּת *pl.* Lev 23,40 ‖ Nu 7,84.*86* ‖ Jos 3,13.4,18 ‖ 1S 5,4 ‖ 1R 5,17 ‖ Jes 60,14 ‖ Ez 43,7 ‖ Mal 3,21 ‖ Cant 5,5.

וְכַפּוֹת 2R 9,35 ‖ Dan 10,10 ‖ 2Ch 24,14.

הַכַּפּוֹת, הַכַּפֹּת Nu 4,7.7,86 ‖ 2R 25,14 ‖ Jer 52,18.19.

וְהַכַּפּוֹת 1R 7,50 ‖ 2Ch 4,22.

כַּפֹּתָיו *suff.* Ex 37,16.

וְכַפֹּתָיו Ex 25,29.

כִּפָּה

palma, frons palmae; ramus.

הענף הכפוף מלמעלה, ובדרז״ל כפת הרקיע לפי שנראה ככפוף מסביב לכדור הארץ.

Jes 9,13.*19,15*.

וְכִפָּתוֹ *suff.* Job 15,32.

I כָּפַר] וְכָפַרְתָּ *2 perf.*

tegere, operire; obducere, oblinere, *picare*.

לד״ק אינו רק פעל נגזר מן השם כֹּפֶר, זפת, הקרוב אל גֹּפֶר (ושניהם אל כמר, ע״ש השחרות), ואין במשמעותו כסוי כלל, וע״כ יהדנו להם מדור בפני עצמם; אמנם יתכן שכפר נקרא בעבור שנהגו לכסות, כלומר למשוח בו כלי עץ, או מפני שצבע שחור מכסה ומעלים מן העין שאר הצבעים, ע׳ לקמן.

Gn 6,14.

I כֹּפֶר] בַּכֹּפֶר

pix, *Vulg.* bitumen.

Gn 6,14.

II כֹּפֶר] הַכֹּפֶר

cyprus, henna, Κύπρος.

מין פרח ידוע בתמונת ענבי גפן, ומבני שם בא לבני יפת; וטעם השם לא הוברר כל צרכו.

Cant 1,14.

כְּפָרִים (ex כָּפָר) *pl.* Cant 4,13.

II כָּפַר

Pi. condonare peccata, expiare culpam; placare; *Pu.* obliterari, aboleri.

לרב המפ׳ עקר הוראתו כַּסֵּה, כבערבית (וקרוב אל כְּפָה בארמית) וע״כ בא בקשור על, וכמליצת ואַל־תכס על־עונם; אמנם לדעת רש״י „כל כפרה שאצל חטא ועון ואצל פנים כלם לשון קנוח והעברה הן, ולשון ארמי הוא, והרבה בגמרא: וכפר ידיה, בעא לכפורי ידיה בהאי גברא, וגם בלשון המקרא נקראו המזרקים כפורי זהב ע״ש שהכהן מקנח ידיו בהן בשפת המזרק״ וכן היא בסורית; ואפשר שע״י בנין הפִּעֵל באה לו הוראת ההפך בעברית, שהעון הוא כתם ולכלוך על הנפש. השבעים קורין בהדברים ל״ב מ״ג: וכפר אַדְמַת עַמּוֹ; י״ג בישעיה כ״ח י״ח וְחֻתַּר בריתכם; ביחזק׳ מ״ג כ״ו בקצת נוסחאות יְכַפְּרוּ כתיב, וְכִפְּרוּ קרי.

וְכִפֶּר [כִּפֶּר] *Pi. 3 perf.* Ex 30,10 ‖ Lev 4,20.26.*5,6.10*.31.35.*5,13*.5,18.26.*14,18*.12,7.8.14,19.20.31.53.15,15.30.16,6.*11*.16.17.18.24.32.33.19,22 ‖ Nu 6,11.15,25.28 ‖ Dt 32,43.

וְכִפַּרְתָּהוּ *2 perf. suff.* Ez 43,20.

וְכִפַּרְתֶּם *2 pl.* Ez 45,20.

לְכַפֵּר *inf. cs.* Ex 30,15.*16* ‖ Lev 1,4.6,23.8,15.34.10,17.14,21.29.16,10.17.27.34.17,11.23,28 ‖ Nu 8,12.15,28.28,22.30.29,5.31,50 ‖ Ez 45,15.17 ‖ Neh 10,34 ‖ 2Ch 29,24.

וּלְכַפֵּר Nu 8,19 ‖ Dan 9,24 ‖ 2Ch 6,34.

מִכַּפֵּר Lev 16,20.

בְּכַפְּרִי־ *suff.* Ez 16,63.

בְּכַפֶּרְךָ Ex 29,36.

כַּפְּרָהּ Jes 47,11.

כַּפֵּר *imper.* Dt 21,8.

וְכַפֵּר Lev 9,7^2 ‖ Nu 17,11 ‖ Ps 79,9.

אֲכַפֵּר *1 impf.* 2S 21,3.

אֲכַפְּרָה Gn 32,21 ‖ Ex 32,30.

תְּכַפֵּר *2 impf.* Ex 29,37 ‖ Jer 18,23.

תְּכַפְּרֵם *suff.* Ps 65,4.

יְכַפֵּר, יְכַפֶּר־ *3 impf.* Ex 30,

10 ‖ Lev 5,16. 7,7.16,30.33^2.17, 11‖Nu 5,8‖Ps 78,38‖2Ch 30,18.

וַיְכַפֵּר Nu 8,21.17,12.25,13.

יְכַפְּרֶנָּה *suff.* Prv 16,14.

יְכַפְּרוּ *3 pl.* Ez 43,26.

כֻּפַּר *Pu. 3 perf.* Ez 29,33.

וְכֻפַּר Jes 28,18.

יְכֻפַּר *3 impf.* Nu 35,33‖Jes 22, 14.27,9‖Prv 16,6.

תְּכֻפַּר *3 impf. f.* Jes 6,7.

יִתְכַּפֵּר *Hith. 3 impf.* 1S 3,14.

וְנִכַּפֵּר (=וְנִתְכַּ׳) *Nith. 3 perf.* Dt 21,8.

כִּפֻּרִים *pl. t.* [כִּפּוּר]

expiatio.

Lev 23,28.

הַכִּפֻּרִים Ex 29,36.30,10.16‖Lev 23,27.25,9‖Nu 5,8.29,11.

כַּפֹּרֶת

operculum, LXX ἱλαστήριον (ἐπίθεμα), *Vulg.* propitiatorium.

י״א שאין במשמעותו רק כסוי לבד, אמנם לחז״ל ע״ש שהיתה מכפרת על ישראל, ובדה״א כ״ח י״א נקרא קדש הקדשים בֵּית הַכַּפֹּרֶת.

Ex 25,17.37,6.

הַכַּפֹּרֶת Ex 25,18.*37*,*7*.19.20.*37*, *9*.20.21.22.26,34.30,6. 31,7.35,12. 37,8.9.39,35.40,20‖Lev 16,2^2.13. 14^2.15‖Nu 7,89‖1Ch 28,11.

כֹּפֶר III

pretium expiationis vel redemptionis.

Ex 21,30.30,12‖Nu 35,31.32‖1S 12,3‖Am 5,12‖Prv 6,35.13,8.21, 18‖Job 33,24.36,18.

כָּפְרְךָ *suff.* Jes 43,3.

כָּפְרוֹ Ps 49,8.

כֹּפֶר IV

pagus, vicus.

בנגוד אל עיר, וכן בארמית, סורית, ערבית ואשורית, ע״ש החצרים והאהלים המכוסים. ובא בשעצ״פ על המשקל השני (כְּפַר העמֹני, יהושע י״ח כ״ד), ומצוי הרבה בדרז״ל.

1S 6,18.

בַּכְּפָרִים [כָּפָר] *pl.* Cant 7,12.

וּבַכְּפָרִים 1Ch 27,25.

בַּכְּפִירִים *pl.* [כְּפִיר] I

לפי תרגום השבעים הוא כמו כְּפָרִים, לד״ק שעצ״פ, והובא גם במספר השמות.

Neh 6,2.

כְּפוֹר I

pruina.

רסיסי טל הנקרשים מן הקור (רייף) ונעשו כעין גליד ומכסה דקה (קרוסטע).

Ps 147,16.

וּכְפֹר Job 38,29.

כַּכְּפֹר Ex 16,14.

וּכְפוֹר [כְּפוֹר] II

crater, pelvis.

מין כוס, וכן באשורית; ובטעם השם לד״ק מן כפר הראשון לפי שבימי קדם היו כלי השתיה משוחים בזפת שלא ירקבו, וכן נקרא בסורית ܟܦܘܪܐ מין כלי שתיה שנעשה מקליפת התמר שנתעבתה בזפת; לגעז׳ לפי שיש לו כִּסוּי (דעקעל), לד״א מן כְּפוֹר הא׳, שנעשה מן זכוכית לבנה ובדלח, ולחז״ל לפי שהכהנים קנחו בו ידידם.

1Ch 28,17^2.

לִכְפוֹר 1Ch 28,17^2.

כְּפוֹרֵי [כְּפוֹרִים] *pl. cs.* Esr 1,10^2.

וּכְפֹרֵי Esr 8,27.

וְלִכְפוֹרֵי 1Ch 28,17^2.

כְּפִיר II

leo iuvenis.

כן נקרא בעודו צעיר, כשיצא מכלל גּוּר ולכלל אריה לא בא; לד״ק לפי שמכוסה כבר בתלתלי שער (ע׳ הערה אל טלה). השבעים מתרגמין כְּפִירֶיהָ דיחזקאל ל״ח י״ג כמו כְּפָרֶיהָ, וי״ג כְּנַעֲנֶיהָ; (כְּפִירִים דתהלים ל״ד י״א אפשר לפרש כמו כּוֹפְרִים בדרז״ל, ומקביל אל דורשי י״י).

Jud 14,5 ‖ Ez 19,3. 5.6.32,2. 41, 19‖Am 3,4‖Ps 91,13.

וּכְפִיר Jes 11,6.

וְהַכְּפִיר Jes 31,4.

כִּכְפִיר Mich 5,7‖Prv 28,1.

כַּכְּפִיר Jer 25,38‖Prv 19,12.20,2.

וְכִכְפִיר Ps 17,12.

וְכַכְּפִיר Hos 5,14.

כְּפִירִים, כְּפִרִים *pl.* Jes 2,15 ‖ Ez 19,2‖Zach 11,3‖Ps 34,11.58, 7‖Job 4,10.38,39.

הַכְּפִירִים Ps 104,21.

כַּכְּפִרִים, כַּכְּפִירִים Jes 5,29 ‖ Jer 51,38.

לַכְּפִרִים Nah 2,12.

מִכְּפִירִים Ps 35,17.

וּכְפִירַיִךְ *suff.* Nah 2,14.

כְּפִירֶיהָ Ez 48,13.

——v. n. pr.——

כָּפַשׁ°

Hi. obruere vel deprimere.

כתרגומו כְּנַע יתי בקוטמא, וקרוב אל הָבַשׁ, כָּבַשׁ, וכָפַת בארמית.

הִכְפִּישַׁנִי [הִכְפִּישׁ] *Hi. 3 perf. suff.* Thr 3,16.

כַּפְתֹּר

corolla, capitulum.

לד״ק שרשו כפת בהוראת קשירה, והרי״ש למשקל, וי״פ מן הסורית ܦܩܛܪܐ, אגס (בירנע) ע״ש תמונתו, ושרשו כתר.

Ex 25,33.*37*,*19*.33.37,19.

וְכַפְתֹּר Ex 25,35^3.*37*,*21*^{3}.

הַכַּפְתּוֹר Am 9,1.

כַּפְתֹּרֶיהָ [כַּפְתּוֹרִים] *pl. suff* Ex 25,31.34.*37*,*20*.37,17.

בְּכַפְתֹּרֶיהָ Zeph 2,14.

כַּפְתֹּרֵיהֶם Ex 25,36.37,22.

——v. n. pr.——

כַּר I

agnus ariesque; *transl.* aries ferreus (machina bellica).

כבש, והשאל כָּרִים דיחזקאל ד׳ ב׳ וכ״א כ״ז לאילי הברזל לנגח חומה נצורה, ובערבית יש גם לכבש הוראה זו, וכן נקראו גם בלשונות המערב (השבעים מתרגמין בד׳ ב׳ שָׂרִים!); לד״ק שרשו כָּרַר ע״ש שמרקדין ומכרכרין (וגם באשורית בכפל הרי״ש), ואולי בעבור שומן האליה שנראה כמין כר וכסת, או בעבור שמפוטם ומלא (כתרגומו פַּטִּים); וטעם שלחו כר דישעיה מבואר ממ״ב ג׳ ד׳, וזהו שת״י מסקין מסין (ואפשר שקרא אֶשְׁכָּר?); הראב״ע מחברו עם הכרי והרצים, ואמר שהוא מין גמל, ואולי יש לגרוס ציר. ליונתן והשבעים כָּרִים דתהלים ס״ה י״ד שייך לכאן.

Jes 16,1.

כָּרִים *pl.* Dt 32,14‖2R 3,4‖Jes

כָּרוּ 3 *perf. pl.* Jer 18,20.22‖Ps 57,7.119,85.

כָּרוּהָ *suff.* Nu 21,18.

כֹּרֶה *pt.* Prv 16,27.26,27.

יִכְרֶה 3 *impf.* Ex 21,33.

וַיִּכְרוּ 3 *pl.* Gn 26,25.

יִכָּרֶה [נִכְרָה *Ni.* 3 *impf.* Ps 94,13.

I כֵּרָה] כְּרֹת *pl. cs.*

fovea, cisterna.

להרד״ק הרועים עושים חפירה למקום שהצאן נכלאים בו, וי״פ בור (ציסטערנע), לרש״י לשון סעודה הוא; י״ת בית מישרי רָעַן, והשבעים כשעצ״פ כְּרֵתִי (ע׳ פסוק ה׳).

Zeph 2,6.

מִכְרֶה] וּמִכְרֵה־ *cs.*

fodina.

Zeph 2,9.

II כָּרָה] וָאֶכְּרֶהָ 1 *impf. suff.*

emere, mercari.

בערבית הוראתו הַשְׂכִּיר, ולחז״ל קורין בכרכי הים למכירה כירה, להראב״ע יכרו עליו חַבָּרִים מלשון כֵּרָה וסעודה, וכת״י.

Hos 3,2.

תִּכְרוּ 2 *impf. pl.* Dt 2,6.

וְתִכְרוּ Job 6,27.

יִכְרוּ 3 *pl.* Job 40,30.

III כָּרָה] וַיִּכְרֶה 3 *impf.*

convivium, epulas apparare.

הכנת משתה שמנים, וכמוהו באשורית. בקצת כפרים ישנים בש״ב ג׳ ל״ה הכתיב לְהַכְרוֹת והקרי להברות, ונמסר עליו: „דין חד מן י״ד מלין דכתיב כ״ף במצעא תיבותא וקרי בי״ת״ וכן בסנהדרין כ׳ ע״א, ולפי עדות מנחם בן סרוק ור״י חיוג, אמנם למסורה דידן רק ג׳ תיבות כתיב כ׳ וקרי ב׳ (במלכן דש״ב י״ב ל״א, יכין דמשלי כ״א כ״ט, ויכן דדה״ב ל״ג ט״ז), וגם ר׳ יונה והרד״ק העידו שלא מצאו כן בספרים מדויקים ובמסורת.

2R 6,23.

II כֵּרָה

convivium, epulae.

2R 6,23.

——conf. ch. et n. pr.——

ומפני שחִברו בו צורות שונות פני אריה פני שור וכו׳ (במצרית כרב צורה); אמנם יתכן שהוא מן הפעל הארמי והערבי במובן חרישה, והוא שה״ת לשור שזהו עיקר עבודתו, וביחזק׳ א׳ י׳ נאמר פני שור ולהלן, י׳ י״ד, פני הכרוב; והנה נמצא בבבל עיר ששמה כרוב.

Ex 25,19.*37,8* ‖ 2S 22,11 ‖ Ez 28, 14.16.41,18‖Ps 18,11.

וּכְרוּב Ex 25,19.*37,8*.

הַכְּרוּב 1R 6,24².25.26².27‖ Ez 9, 3.10,4.7.9².14‖2Ch 3,11.12².

לִכְרוּב Ez 41,18.

לַכְּרוּב Ez 10,2.41,18.

כְּרוּבִים, כְּרֻבִים *pl.* Ex 25,18.26, 1.*36,8*.31.36,35.37,7‖1R 6,23.29. *32*.35.7,36 ‖ Ez 10,20.41,18.*25* ‖ Ps 99,1‖2Ch 3,7.10.14.

וּכְרוּבִים 1R 7,29.

הַכְּרוּבִים, הַכְּרֻבִים Gn 3,24‖Ex 25,19.20².22.37,8.9²‖Nu 7,89‖1S 4,4‖2S 6,2‖1R 6,25.27².28.32.8, 6.7‖2R 19,15‖Jes 37,16‖Ez 10, 1.5.7.9.15.16.18.19.*11,22*.41,20 ‖ Ps 80,2‖1Ch 13,6.28,18‖2Ch 3, 11.13.5,7.8².

וְהַכְּרֻבִים Ez 10,3.

לַכְּרֻבִים Ez 10,2.6.7.8.

——v. n. pr.——

כִּרְבֵּל°

Pu. pt. pass. indutus pallio.

קרוב אל חבל וכבל בהוספת רי״ש, פעל נגזר מן השם כַּרְבְּלָא בארמית. ובדרז״ל כרבלת התרנגול, שנראה כעטיפת הראש.

כִּרְבֵּל] מְכֻרְבָּל *Pu. pt. pass.* 1Ch 15,27.

——v. chald.——

I כָּרָה

fodere; *met.* moliri.

ענינו חפירה וכן בארמית, ערבית, כושית ואשורית, וקרוב אל חרת, כרת וכדומה, ויש מחברין לו גם וְתִכְרוּ על־רֵיעֲכֶם; י״מ כָּרִיתִי לי דבראשית נ׳ ה׳ קניתי (ע׳ מ״ט ל׳), אך דה״י יוכיח; טעם כֹּרֶה רעה כמו חֹרֵשׁ, שבא על חפירה וחרישה וגם על המחשבה.

Ps 7,16‖2Ch 16,14.

כָּרִיתָ 2 *perf.* Ps 40,7.

כָּרִיתִי 1 *perf.* Gn 50,5.

34,6‖Ez 4,2.21,27².39,18‖Am 6, 4‖Ps 37,20.

הַכָּרִים 1S 15,9.

בְּכָרִים Ez 27,21.

כְּכָרִים Jer 51,40.

II כַּר

pascuum pingue, pratum.

יתכן שנאות דשא נקראו ע״ש שנעשו ככרים וכסתות; יש מחברין לזה כִּיקַר כָּרִים דתהלים ל״ז כ׳, וטעם כלו בעשן מן החֹם הבֹער, ואולי יש לגרוס כִּירַק כָּרִים (ע׳ פסוק כ׳); ויש מוסיפין עוד כְּרֹת רֹעִים דצפניה ב׳ ו׳ ממשקל אחר, וכדי לזוגו עם נְוֹת.

Jes 30,23.

כָּרִים *pl.* Ps 65,14.

III כַּר] בְּכַר

lectica, pilentum (clitellae).

מרדעת רכה, כמין כר וכסת.

Gn 31,34.

——v. n. pr. בֵּית כָּר——

כָּרִי] (הַכְּרֵתִי q 2S 20,23) הַכָּרִי

primores.

להרד״ק כמו כרים ולרש״י הוא משקל מיוחד בהוראת קבוצת הגבורים (כתרגומו), ובדה״ב כ״ג כ׳ האדירים, ולפי שבא עם הרצים אולי יש בו מעין שרש כרר, אמנם מן הקו״כ דש״ב נראה שהוא הקצור מן כְּרֵתִי.

2S 20,23‖2R 11,19.

לַכָּרִי 2R 11,4.

——conf. n. pr. כְּרֵתִי——

כֹּר

mensura aridarum (et fluidarum?).

מדה ידועה, ובתלמוד נאמר כרי על ערמת זרעוני תבואה (געטריידעהויפען), וכדרך שבא חמר על קבוץ בכלל ועל מדה בפרט. השבעים קורין ביחזקאל כִּי ת׳ מן־הַכֹּר.

1R 5,2.25².

הַכֹּר Ez 45,14.

כֹּרִים *pl.* 2Ch 2,9².27,5.

——v. chald.——

כְּרוּב

Cherub, animal coeleste (rad. כרב).

לר״ק כמו רְכוּב בהפך אתון (וזהו וירכב על־כרוב לנע״ל), ר׳ יוסף הלוי פותרו מן הכושית אסף, קהל, חבר (בית הכנסת נקרא מִכרב),

תַּכְרִיךְ] וְתַכְרִיךְ

pallium, stola (rad. כָּרַךְ).

הפעל כרך ידוע בארמית וסורית, וקרוב לו בערבית, ושגור הרבה בדרז״ל, ומזה השם תַּכְרִיךְ, כְּרִיכָה, וּכְרַךְ לעיר המוקפת חומה.

Esth 8,15.

כַּרְכֹּב

ambitus, margo.

הסובב של המזבח, ובדרז״ל נמצא גם הפעל מכרכב, והוא קרוב אל כרך (ע׳ הערה אל כלוב).

Ex 27,5.

כַּרְכֻּבוֹ *suff.* Ex 38,4.

כַּרְכֹּם] וְכַרְכֹּם

crocus (sativus); *al.* cancamum, *κάγαμον*.

מין בשֶׂם ידוע (זאפֿראן) ובערבית כוכם, ובדרז״ל הפעל נתכרכמו פניו ע״ש הצבע.

Cant 4,14.

כִּרְכֵּר] מְכַרְכֵּר *Pilp. pt.*

saltare, subsilire (rad. כָּרַר).

הוראתו רקידה וכאמור בדה״א ט״ו כ״ט, וכן בערבית, בכושית עניננו גלגל, ובדרז״ל כמה כרכורין כרכר.

2S 6,14.

וּמְכַרְכֵּר 2S 6,16.

כִּרְכָּרָה] וּבַכִּרְכָּרוֹת *pl.*

camelae veloces, dromades.

מין גמל ונקראת כן ע״ש קלות מרוצתה, ואולי הוא מענין כר וכסת, ונרדף אל צַבִּים (זאֶנפֿטע).

Jes 66,20.

כֶּרֶם ,כָּרֶם

ager plantis nobilioribus consitus; *vinea*.

נמצא גם בשאר לשונות בני־שם, ופותרין טעם השם מן הערבית במובן חשוב ויקר, ולד״ק עיקר שרשו כַּר והמ״ם למשקל, ויֵאמר סתם על כרם היין. השבעים קורין בנחמיה ה׳ ה׳: ושדתינו וכרמינו לַחוֹרִים.

Gn 9,20 ‖ Ex 22,4 ‖ Dt 20,6 ‖ 28,30 ‖ Jud 15,5 ‖ 1R 21,1.2.6.7.15.16 ‖ Jes 5,1.7.10.27,2 ‖ Mich 1,6 ‖ Prv 24,30.31,16 ‖ Cant 8,11.

וְכֶרֶם ,וָכָרֶם Nu 16,14 ‖ Jer 35,7.9 ‖ Job 24,6.

הַכֶּרֶם ,הַכָּרֶם Dt 22,9 ‖ Jes 3,14 ‖ Cant 8,11.

בְּכֶרֶם ,בְּכָרֶם Dt 23,25 ‖ 1R 21,18 ‖ Jes 1,8.

וּבְכָרֶם Nu 20,17.21,22.

כַּרְמִי *suff.* 1R 21,6 ‖ Jes 5,3 ‖ Jer 12,10 ‖ Cant 1,6.8,12.

לְכַרְמִי Jes 5,4.5.

כַּרְמְךָ ,כַּרְמֶךָ Lev 19,10.25,3 ‖ Dt 22,9.24,21 ‖ 1R 21,2.*6*.

וְכַרְמְךָ Lev 19,10.25,4.

לְכַרְמְךָ Ex 23,11.

כַּרְמוֹ Ex 22,4.

לְכַרְמוֹ Jes 5,1.

כְּרָמִים *pl.* Dt 6,11.28,39 ‖ Jos 24,13 ‖ 2R 19,29 ‖ Jes 37,30.65,21 ‖ Jer 31,5(4).39,10 ‖ Ez 28,26 ‖ Am 5,17.9,14 ‖ Zeph 1,13 ‖ Ps 107,37 ‖ Job 24,18 ‖ Cant 2,15 ‖ Eccl 2,4 ‖ Neh 9,25.

וּכְרָמִים 1S 22,7 ‖ 2R 5,26.18,32 ‖ Jes 36,17 ‖ Jer 32,15.

הַכְּרָמִים Nu 22,24 ‖ Jud 21,21 ‖ Cant 1,6 ‖ 1Ch 27,27.

בַּכְּרָמִים Jud 21,20.

וּבַכְּרָמִים Jes 16,10.

לַכְּרָמִים Cant 7,13.

שֶׁבַּכְּרָמִים 1Ch 27,27.

כַּרְמֵי *cs.* Jud 14,5 ‖ Am 5,11.

בְּכַרְמֵי Cant 1,14.

וּכְרָמֵינוּ *suff.* Cant 2,15 ‖ Neh 5,3.4.5.

כַּרְמֵיכֶם 1S 8,14.

וְכַרְמֵיכֶם 1S 8,15 ‖ Am 4,19.

כְּרָמֶיהָ Hos 2,17.

כַּרְמֵיהֶם Jud 9,27 ‖ Neh 5,11.

כֹּרֵם] כֹּרְמִים *pl.*

vinitor.

Joel 1,11.

וְכֹרְמִים 2Ch 26,10.

לְכֹרְמִים 2R 25,12 ‖ Jer 52,16.

וְכֹרְמֵיכֶם *suff.* Jes 61,5.

כַּרְמֶל

hortulus, locus in horti modum cultus, fruges hortenses recentes.

שם הכולל, והלמ״ד בא למשקל, כגבעול, ערפל וקרסול, ויש פותרין כֶּרֶם־אֵל, כַּר־מָלֵא, כעין פירז״ל על גרש כרמל (ואלולי קבלתם יש לישב כל כרמל רק על פרי עצי גנים, ולא על שבלים ומלילות), ובא לרֹב בנֶגוד אל יער ומדבר; השבעים קורין במ״ב ד׳ מ״ב וּדְבֵלִים ת׳ וְכַרְמֶל. ע׳ בחלק השמות.

Lev 2,14 ‖ Mich 7,14.

וְכַרְמֶל Lev 23,14 ‖ 2R 4,42 ‖ Jes 32,15.

הַכַּרְמֶל Jes 16,10 ‖ Jer 4,26.

וְהַכַּרְמֶל Jes 29,17.32,15.

בַּכַּרְמֶל Jes 32,16.

לַכַּרְמֶל Jes 29,17.32,15.

מִכַּרְמֶל Jer 48,33.

כַּרְמִלּוֹ *suff.* 2R 19,23 ‖ Jes 37,24.

וְכַרְמִלּוֹ Jes 10,18.

———v. n. pr.———

כַּרְמִיל] וְכַרְמִיל

coccinum, color coccineus.

הצבע האדום הנודע בשם קארמין או קארמעזין, ולקוח מן לשון פרס (כִּרְם הוראתו תולעת, שממנה בא הצבע), ובעברית הוא תולעת שני או תולע.

2Ch 2,6.3,14.

וּבַכַּרְמִיל 2Ch 2,13.

כִּרְסֵם] יְכַרְסְמֶנָּה *Pi. 3 impf. suff.*

depascere, vastare.

לד״ק שרשו כסם, כטעם כסום יכסמו את־ראשיהם, וקרוב אל גָּזַם, ובארמית בקו״ף, יחסלנו הארבה תרגום ירושלמי יקרסם, ובמשנה שדה שקרסמוה נמלים; וי״מ יְכָרֵם מֻנָּה, ימלא כרסו ממנה, כמליצת מִלֵּא כרשו מעדנָי.

Ps 80,14.

כָּרַע

flectere genu; adorare; corruere; procumbere; *Hi.* prosternere, deprimere, affligere.

הוראתו ידוע, וכן בארמית ובערבית, ואולי הוא קרוב אל כנע. י״נ בישעיה י׳ ד׳: בִּלְתִּי כָרַעַת חַת אֹסִיר, ור״ל האלילה Belthis והאליל Osiris, וכמליצת כָּרַע בֵּל קֹרֵס נְבוֹ, הֹבִישׁ בֵּל חַת מְרֹדָךְ, ולא נהירא לי.

Gn 49,9 ‖ Nu 24,9 ‖ Jud 5,27^{3} ‖ Jes 10,4.46,1.

כָּרְעוּ *3 perf. pl.* Jud 7,6 ‖ 1R.

19,18 ‖ Jes 46,2 ‖ Ps 20,9 ‖ 2Ch 29, 29.

כֹּרֵעַ *pt.* Esth 3,5.

כֹּרְעִים *pl.* Esth 3,2.

כֹּרְעוֹת [כֹּרְעָה] *pl. f.* Job 4,4.

מִכְּרֹעַ *inf. cs.* 1R 8,54.

וָאֶכְרְעָה [אֶכְרַע] *1 impf.* Esr 9,5.

יִכְרַע *3 impf.* Jud 7,5 ‖ Esth 3,2.

וַיִּכְרַע 2R 1,13.9,24.

תִּכְרַע *3 impf. f.* Jes 45,23.

וַתִּכְרַע 1S 4,19.

וְנִכְרָעָה [נִכְרְעָה] *1 impf. pl.* Ps 95,6.

תִּכְרָעוּ [תִּכְרְעוּ] *2 pl.* Jes 65,12.

יִכְרְעוּ *3 pl.* Ps 22,30.72,9.

וַיִּכְרְעוּ 2Ch 7,3.

יִכְרְעוּן Job 31,10.

תִּכְרַעְנָה *f. pl.* Job 39,3.

הִכְרִיעַ *Hi. 3 perf.* Ps 78,31.

הִכְרַעְתִּנִי [הִכְרַעַתְּ] *2 perf. f. suff.* Jud 11,35.

הַכְרֵעַ *inf.* Jud 11,35.

הַכְרִיעֵהוּ [הַכְרַע] *imper. suff.* Ps 17,13.

תַּכְרִיעַ *2 impf.* 2S 22,40 ‖ Ps 18, 40.

[כֶּרַע] כְּרָעַיִם *du.*

utrumque crus, utraque tibia; pedes saltatorii locustae.

במשנה נמצא גם הנפרד כרע של מטה (כלים י״ח ז׳).

Lev 11,21 ‖ Am 3,12.

הַכְּרָעַיִם, הַכְּרָעָיִם Lev 8,21.9, 14.

וְהַכְּרָעַיִם Lev 1,13.

כְּרָעָיו *suff.* Ex 12,9 ‖ Lev 4,11.

וּכְרָעָיו Ex 29,17 ‖ Lev 1,9.

כַּרְפַּס

carbasus, pannus linteus vel bombycinus.

מלה פרסית, והוראתה מסוה צמר ופשתים לבן וחשוב ביותר.

Esth 1,6.

כִּרְכֵּר v. כָּרַר

[כָּרֵשׂ] כְּרֵשׂוֹ *suff.*

venter.

בסמ״ך גם בארמית, סורית, אשורית וכושית ובערבית (בימין) מורה על הקיבה השניה בבע״ח מעלי גרה; וי״מ מזה יכרסמנה חזיר מיער (ע׳ כִּרְסֵם).

Jer 51,34.

כָּרַת

secare, caedare, abscindere; occidere, de medio tollere; foelus icere; decidere; excludere; *Ni.* caedi, consumi; dividi.

קרוביו רבים (גרז, הרט, חרץ, חרש, קרץ) וישנו גם באשורית. י״נ בש״א כ׳ ט״ז ע״פ השבעים: יִכָּרֵת שֵׁם יונתן מעם בית דוד. לרד״ק כרתו יערה דירמיה מ״ו כ״ג צווי, אמנם בספרים מדויקים הוא בנעיא. ר׳ יוסף הלוי גורס ביחזק׳ ט״ז ד׳ כֹּרַךְ ת׳ כָּרַּת, והשבעים בל״ד כ״ה: וכרתי לְדָוִד ברית שלום, בל״ה ז׳ והכרתי ממנו אָדָם וּבְהֵמָה, ובהושע ח׳ ד׳: למען יִכָּרֵתוּ; בנוסחא ישנה בצפניה ג׳ ו׳ הָכְרְתוּ גוים.

Gn 15,18 ‖ Ex 24,8 ‖ Dt 4,23.5,2. 3.9,9.28,69.29,24 ‖ Jud 6,30 ‖ 1S 24,6 ‖ 1R 8,9.21 ‖ 2R 17,15 ‖ Ps Ps 105,9 ‖ 1Ch 16,16 ‖ 2Ch 5,10.6, 11.21,7.

וְכָרַת 2R 18,4 ‖ Jes 18,5.

כְּרָתוֹ *suff.* Jer 10,3.

וְכָרַתָּ [כָּרַתָּ] *2 perf.* Dt 20,20.

כָּרַתִּי *1 perf.* Ex 34,27 ‖ Dt 31, 16 ‖ 2R 17,38 ‖ Jer 11,10.31,32 (31).34,13 ‖ Hag 2,5 ‖ Zach 11, 10 ‖ Ps 89,4 ‖ Job 31,1 ‖ 2Ch 7,18.

וְכָרַתִּי Jer 31,30. 32,40 ‖ Ez 34, 25.*37,26* ‖ Hos 2,20.

כָּרְתוּ *3 pl.* Nu 13,24 ‖ Jos 9,16 ‖ Jer 34,18².46,23.

וְכָרְתוּ Jer 22,7.

כָּרַתְנוּ *1 pl.* Jes 28,15.

כֹּרֵת *pt.* Ex 34,10 ‖ Dt 29,11.13.

הַכֹּרֵת Jes 14,8.

כֹּרְתִים *pl.* Neh 10,1.

כֹּרְתֵי *cs.* Ps 50,5.

לְכֹרְתֵי 2Ch 2,9.

וְכָרוּת *pt. pass. sg.* Lev 22,24.

וּכְרוּת *cs.* Dt 23,2.

כְּרֻתוֹת [כְּרוּתָה] *pl. f.* 1S 5,4.

כָּרֹת *inf. abs.* Hos 10,4.

וְכָרוֹת Neh 9,8.

כְּרֹת *cs.* Jer 34,8.

בִּכְרָת־ 1S 22,8.

לִכְרוֹת, לִכְרֹת Dt 19,5.28,69 ‖ 2Ch 2,7.29,10.

לִכְרָת־ 1R 5,20 ‖ Jes 44,14.

בְּכָרְתִי *suff.* 1S 24,12.

כְּרָת־ [כְּרֹת] *imper.* 1S 11,1.

כִּרְתָה 2S 2,11.

כִּרְתוּ *pl.* Jos 9,6.*11* ‖ Jer 6,6.50, 16.

אֶכְרוֹת, אֶכְרֹת *1 impf.* 1S 11, 2 ‖ 2S 3,13 ‖ Jes 61,8 ‖ Jer 31,33 (32).

אֶכְרוֹת־ (יתיר וא״ו) Jos 9,7.

וְאֶכְרֹת 2R 19,23 ‖ Jes 37,24.

וְאֶכְרְתָה Jes 55,3.

תִּכְרֹת *2 impf.* Ex 23,32.34,12. *15* ‖ Dt 7,2.20,19 ‖ Jud 6,25.26.

וַתִּכְרָת־ (=וַתִּכְרְתִי־) *f.* Jes 57,8.

הֲיִכְרֹת *3 impf. interrog.* Job 40,28.

וַיִּכְרָת־, וַיִּכְרֹת Jos 9,15.24,25 ‖ Jud 9,48 ‖ 1S 17,51.18,3.20,16.24, 5 ‖ 2S 5,3.10,4 ‖ 1R 15,13.20,24 ‖ 2R 11,4.17.17,35.23,3.14 ‖ Ez 17, 13 ‖ 1Ch 11,3.19,4 ‖ 2Ch 15,16.23, 3.16.34,31.

וַתִּכְרֹת *3 impf. f.* Ex 4,24.

נִכְרָת־, נִכְרֹת *1 impf. pl.* Esr 10,3 ‖ 2Ch 2,15.

נִכְרְתָה Gn 31,44.

וְנִכְרְתָה Gn 26,28.

וְנִכְרְתֶנּוּ *suff.* Jer 11,19.

תִּכְרְתוּ *2 pl.* Jud 2,2.

וַתִּכְרְתוּ Jer 34,15.

תִּכְרֹתוּן [תִּכְרְתוּן] Ex 34,13.

יִכְרֹתוּ [יִכְרְתוּ] *3 pl.* Hos 12,2 ‖ Ps 83,6.

וַיִּכְרְתוּ 2S 3,21 ‖ 1R 5,20.

וַיִּכְרְתוּ Gn 21,27.32 ‖ Nu 13,23 ‖ Jud 9,49 ‖ 1S 23,18.31,9 ‖ 2S 20, 22 ‖ 1R 5,26.

וַיַּכְרְתֵהוּ *suff.* Ez 31,12.

נִכְרַת, נִכְרָת *Ni. 3 perf.* Joel 1,5.16 ‖ Nah 2,1 ‖ Ps 37,28.

וְנִכְרַת Ex 30,33.*38* ‖ Lev 17,4.9 ‖ Jes 22,25.

נִכְרְתָה [נִכְרָתָה *f.* Ps 37,38.

וְנִכְרְתָה Gn 17,14 ‖ Ex 12,15.19. 31,14 ‖ Lev 7,20.*21.27.19*,8.25.22, 3.23,29 ‖ Nu 9,13.15,30.19,13.20 ‖ Jer 7,28 ‖ Zach 9,10.

וְנִכְרַתָּ *2 perf.* Ob 10.

נִכְרָתוּ, נִכְרְתוּ *3 perf. pl.* Jos 3,16.4,7[2] ‖ Zeph 1,11.

וְנִכְרְתוּ Lev 18,29.20,17.18 ‖ Jes 29,20.

הִכָּרֵת *inf.* Nu 15,31.

בְּהִכָּרֵת Ps 37,34.

יִכָּרֵת, יִכָּרֶת־ *3 impf.* Gn 9,11 ‖ Lev 17,14 ‖ Nu 11,33 ‖ Jos 9,23 ‖ 2S 3,29 ‖ 1R 2,4.*9*,*5*.8,25 ‖ Jes 48, 19.55,13.56,5 ‖ Jer 33,17.18. 35, 19 ‖ Hos 8,4 ‖ Ob 9 ‖ Zeph 3,7 ‖ Zach 14,2 ‖ Job 14,7 ‖ Ruth 4,1 ‖ Dan 9,26 ‖ 2Ch 6,16.7,18.

תִּכָּרֵת *3 impf. f.* Gn 41,36 ‖ Nu 15,31 ‖ Prv 10,31.23,18.*24,14*.

יִכָּרֵתוּ, יִכָּרְתוּ *3 pl.* Jes 11,13 ‖ Mich 5,8 ‖ Zach 13,8 ‖ Ps 37,22 ‖ Prv 2,22.

יִכָּרֵתוּן [יִכָּרְתוּן Jos 3,13 ‖ Ps 37,9.

כֹּרַת (= כֹּרַת) *Pu. 3 perf.* Ez 16,4.

כֹּרְתָה [כֹּרָתָה *3 perf. f.* Jud 6,28.

הִכְרִית *Hi. 3 perf.* 1S 28,9 ‖ 1R 11,16.

וְהִכְרִיתָה *f.* Lev 26,22.

הִכְרַתִּי *1 perf.* Jos 23,4 ‖ Ez 21, 9 ‖ Zeph 3,6.

וְהִכְרַתִּי Lev 17,10.20,3.*6*.5.26,30 ‖ 1R 9,7.14,10.21,21 ‖ 2R 9,8 ‖ Jes 14,22 ‖ Ez 14,13.*17.25*,*13*.21,8.25, 16.29,8.30,15. 35,7 ‖ Am 1,5.8.2, 3 ‖ Mich 5,9.10.11.12 ‖ Nah 2,14 ‖ Zeph 1,3.4 ‖ Zach 9,6.10.

וְהִכְרַתִּיךָ *suff.* Ez 25,7.

וְהִכְרַתִּיו Ez 14,8.

הִכְרִיתוּ *3 perf. pl.* Jud 4,24.

וְהִכְרִיתוּ Jos 7,9.

הַכְרִית *inf. cs.* Jer 44,8.

בְּהַכְרִית, בְּהַכְרֵת 1S 20,15 ‖ 1R 18,4.

לְהַכְרִית Ex 8,5 ‖ Jer 9,20.44,7. 47,4 ‖ Ez 14,19.*21*. 17,17 ‖ Ob 14 ‖ Ps 34,17.101,8.109,13 ‖ 2Ch 22,7.

וּלְהַכְרִית Jes 10,7 ‖ Jer 44,11.

הַכְרִיתֶךָ [הַכְרִיתְךָ *suff.* Jes 48, 9.

לְהַכְרִיתוֹ Jer 51,62.

אַכְרִית *1 impf.* 1S 2,33 ‖ Nah 1, 14 ‖ Zach 13,2.

וָאַכְרִית 1Ch 17,8.

וָאַכְרִתָה 2S 7,9.

תַּכְרִית *2 impf.* 1S 20,15.24,22.

יַכְרִית *3 impf.* Dt 12,29.*19,1* ‖ 1R 14,14.

יַכְרֵת Mal 2,12 ‖ Ps 12,4.

וְיַכְרֵת Ps 109,15.

וַיַּכְרֵת Jos 11,21 ‖ Jes 9,13.

תַּכְרִיתֵךְ *3 impf. f. suff.* Nah 3,15.

נַכְרִית *1 impf. pl.* 1R 18,5.

וְנַכְרִיתֶנָּה *suff.* Jer 48,2.

תַּכְרִיתוּ *2 impf. pl.* Nu 4,18.

הָכְרַת *Ho. 3 perf.* Joel 1,9.

כְּרוּתָה°] כְּרֻתוֹת, כְּרֻתֹת *pl.*

trabes (ascia doliatae).

קורות הטובות היטב; ע״מ בינוני פעול.

1R 6,36.7,12.

וּכְרֻתוֹת 1R 7,2.

כְּרִיתוּת, כְּרִיתֻת

discisio matrimonii, divortium, repudium.

שם מָפשט כמו אלמנות, תזנות, וכמודם בכנוי הרבים.

Dt 24,1.*3* ‖ Jes 50,1.

כְּרִיתֻתֶיהָ *pl. suff.* Jer 3,8.

——v. n. pr.; כְּרֹת v. כֵּרָה——

כֶּשֶׂב

agnus.

Lev 3,7.22,27 ‖ Nu 18,17.

וְכֶשֶׂב Lev 7,23.

הַכֶּשֶׂב Lev 4,35.

כְּשָׂבִים *pl.* Dt 14,4.

הַכְּשָׂבִים Lev 1,10.

וְהַכְּשָׂבִים Gn 30,40.

בַּכְּשָׂבִים Gn 30,32.35 ‖ Lev 22,19.

כִּשְׂבָּה

agna.

Lev 5,6.

——conf. כֶּבֶשׂ etc.——

כָּשָׂה] כָּשִׂיתָ *2 perf.*

pinguem fieri.

כטעם כסה פניו בחלבו, ור׳ יוסף הלוי גורס נָשִׂיתָ, נרדף אל וַתִּשְׁכַּח רעהו.

Dt 32,15.

——conf. כָּסָה——

כָּשַׁל

debilem esse et fieri, labare, corruere, collabi; pedibus offendere.

קרוב אל השל, ובהפך אתון אל שכל, ובדרז״ל תקלה. השבעים קורין בירמיה י״ח כ״ג מַכְשֹׁלָם ת׳ מֻכְשָׁלִים (וי״ג מָשְׁלָכִים), בכ׳ י״א: רָדְפוּ וְהַשְׁכֵּל לֹא יָכְלוּ ת׳ רֹדְפַי יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יֻכָלוּ; ביחזק׳ כ״א כ׳ הַמֻּכְשָׁלִים ובל״ד ט״ו תְשַׁכְּלִי, וכת״י; לד״ק וּבִכָּשְׁלוֹ דמשלי כמו וּבְכָשְׁלוֹ מקור קל.

Hos 5,5 ‖ Ps 31,11 ‖ Neh 4,4.

וְכָשַׁל Jes 31,3 ‖ Jer 50,32 ‖ Hos 4,5.

כָּשְׁלָה *3 perf. f.* Jes 3,8.59,14.

כָּשַׁלְתָּ *2 perf.* Hos 14,2.

וְכָשַׁלְתָּ Hos 4,5.

כָּשְׁלוּ, כָּשֵׁלוּ *3 perf. pl.* Jer 46,6.12 ‖ Ps 27,2.107,12.109,24 ‖ Thr 5,13.

וְכָשְׁלוּ Lev 26,37 ‖ Jes 8,15.28, 13 ‖ Jer 6,21 ‖ Neh 3,3.

כָּשַׁלְנוּ *1 perf. pl.* Jes 59,10.

כּוֹשֵׁל, כֹּשֵׁל *pt.* Jes 5,27 ‖ Jer 46,16 ‖ Ps 105,37 ‖ Job 4,4 ‖ 2Ch 28,15.

כִּשְׁלוֹת *pl. f.* Jes 35,3.
כָּשׁוֹל *inf. abs.* Jes 40,30.
כָּשְׁלוּ [יִכְשְׁלוּ K. *3 impf. pl.* Prv 4,16.
נִכְשַׁל [וְנִכְשַׁל *Ni. 3 perf.* Dan 11,19.
וְנִכְשְׁלוּ, וְנִכְשְׁלוּ *3 pl.* Dan 11,14.33.
הַנִּכְשָׁל *pt.* Zach 12,8.
וְנִכְשָׁלִים *pl.* 1S 2,4.
הִכָּשֵׁל [וּבְהִכָּשְׁלוֹ (= וּבְהִכָּ') *inf. suff.* Prv 24,17.
וּבְהִכָּשְׁלָם Dan 11,34.
תִּכָּשֵׁל *2 impf.* Prv 4,12.
יִכָּשֵׁל [יִכָּשֵׁל (נס"א) *3 impf.* Ez 33,12.
יִכָּשְׁלוּ, יִכָּשֵׁלוּ *3 pl.* Jes 40,30. 63,13 ‖ Jer 6,15.8,12.20,11.31,9 (8) ‖ Hos 5,5.14,10 ‖ Nah 2,6.3,3 ‖ Ps 9,4 ‖ Prv 4,19.24,16 ‖ Dan 11, 35.41.
כִּשֵּׁל [תְּכַשְּׁלִי K. (תְּשַׁכְּלִי Q) *Pi. 2 impf. f.* Ez 36,14.
הִכְשִׁיל *Hi. 3 perf.* Thr 1,14.
הִכְשַׁלְתֶּם *2 perf. pl.* Mal 2,8.
וּלְהַכְשִׁיל *inf. cs.* 2Ch 25,8.
לְהַכְשִׁילוֹ *suff.* 2Ch 28,23.
תַּכְשִׁלִי *2 impf. f.* Ez 36,15.
יַכְשִׁילְךָ *3 impf. suff.* 2Ch 25,8.
יַכְשִׁילוּ Q. *3 pl.* Prv 4,16.
וַיַּכְשִׁילֻהוּ *suff.* Ps 64,9.
וַיַּכְשִׁלוּם Jer 18,15.
הָכְשַׁל [מֻכְשָׁלִים *Ho. pt. pl.* Jer 18,23.

כַּשִּׁיל [בְּכַשִּׁיל

securis, ascia.

נמצא במשנה: כשילין של ברזל (סוטה ח׳ ו׳).

Ps 74,6.

כִּשָּׁלוֹן

lapsus, ruina.

Prv 16,18.

מִכְשׁוֹל, מִכְשֹׁל

offensio; causa labendi, ruinae; incitamentum ad peccatum.

השבעים קורין ביחזקאל כ״א כ׳ הַמִּכְשָׁלִים (ע׳ ירמיה י״ח כ״ג).

Lev 19,14 ‖ Jes 8,14.57,14 ‖ Ez 3, 20.7,19 ‖ Ps 119,165.

וּמִכְשׁוֹל Ez 14,3.4.7.
לְמִכְשׁוֹל Ez 18,30.44,12.
וּלְמִכְשׁוֹל 1S 25,31.
מִכְשֹׁלִים *pl.* Jer 6,21.
הַמִּכְשֹׁלִים Ez 21,20.

מַכְשֵׁלָה [וְהַמַּכְשֵׁלָה

ruina.

י״ג וְהַמַּמְשָׁלָה, ויש פותרין שניהם מן כְּשִׁיל, והוא מקל לרדות בו.

Jes 3,6.

וְהַמַּכְשֵׁלוֹת *pl.* Zeph 1,3.

°כִּשֵּׁף [וְכִשֵּׁף *Pi. 3 perf.*

Pi. incantare, magiam exercere. *pt.* incantator, *Vulg.* maleficus.

לד״ק הוא קרוב אל חשף (ובערבית כב״ף במובן גלה, כלומר גלוי נסתרות או עתידות. וי״מ מן פעל אחר בערבית בהוראת התוך, ע״ש שהיו מחתכין עשבים וקסמין לרפואה.

2Ch 33,6.

וּמְכַשֵּׁף *pt.* Dt 18,10.
בִּמְכַשְּׁפִים *pl.* Mal 3,5.
וְלַמְכַשְּׁפִים Ex 7,11 ‖ Dan 2,2.
מְכַשֵּׁפָה *f. sg.* Ex 22,17.

כֶּשֶׁף [כְּשָׁפִים *pl. t.*

incantatio.

Mich 5,11 ‖ Nah 3,4.

כְּשָׁפַיִךְ *suff.* Jes 47,9.12.
וּכְשָׁפֶיהָ 2R 9,22.
בִּכְשָׁפֶיהָ Nah 3,4.

כַּשָּׁף [כַּשָּׁפֵיכֶם *pl. suff.*

incantator.

Jer 27,9.

cnf. ch. **אַשָּׁף**, v. n. pr. **אַכְשָׁף**

כָּשֵׁר [וְכָשֵׁר

rectum esse, placere; provenire; *Hi.* prosperare.

קרוב אל אשר וישר, והוראתו בדרו״ל ידועה.

Esth 8,5.

יִכְשַׁר [יִכְשָׁר *3 impf.* Eccl 11,6.
הַכְשֵׁיר [הַכְשִׁיר *Hi. inf. cs.* Eccl 10,10.

כִּשְׁרוֹן

successus prosper; emolumentum, commodum.

י״ג ומה־יִּתְרוֹן לבעליה.

Eccl 4,4.5,10.

וּבְכִשְׁרוֹן Eccl 2,21.

°כּוֹשָׁרָה [בַּכּוֹשָׁרוֹת *pl.*

prosperitas.

י״מ מן כשר, והכונה שהוציאם ביתרון הכשר (געדייהען, גליק), חז״ל פי׳ בשעת הכושר, ולהראב״ע כמו בקושרות, בזיקים ובכבלים, ומחבר אל אסירים.

Ps 68,7.

כִּישׁוֹר [בַּכִּישׁוֹר

verticillus.

ע״מ כִּידוֹר, קִיטוֹר, והוא כלי שמשימין בראש הפלך לְיַשֵּׁר המטוה (שפינדעקקען), ולהראב״ע גם זה מענין קשור.

Prv 31,19.

כָּתַב

scribere, inscribere, perscribere, conscribere, describere, *decernere*; praescribere, subscribere.

קרוב אל חטב, חצב, קטב, קצב, לפי שמלאכת הכתיבה בראשיתה נעשתה ע״י חקיקה וחריתה; כמוהו בצורית, ארמית וכושית, ובערבית מורה גם על חפירה חִבּוּר (ובדרו״ל חוטי — שורות הכתב).

Jos 8,32 ‖ 2R 17,37 ‖ Jer 36,27 ‖ Job 31,35 ‖ Esth 8,5.9,23 ‖ Esr 4, 7 ‖ 2Ch 26,22.30,1.32,17.

וְכָתַב Nu 5,23 ‖ Dt 17,18.24,1.3.
כָּתַבְתָּ, כָּתַבְתָּ *2 perf.* Ex 32, 32 ‖ Jer 36,6.17.29.
וְכָתַבְתָּ Dt 27,3.8 ‖ Jer 36,2.
וּכְתַבְתָּם *suff.* Dt 6,9.11,20.
כָּתַבְתִּי *1 perf.* Ex 24,12 ‖ Prv 22, 20.
וְכָתַבְתִּי Ex 34,1.
כָּתְבוּ *3 perf. pl.* Esr 4,6.
כֹּתֵב *pt.* Jer 36,18.
וְכֹתְבִים *pl.* Neh 10,1.

הַכְּתֻבִים Jer 32,12.
כָּתוּב *pt. pass.* Dt 28,61 ‖ 1R 21,11 ‖ Ps 40,8.149,9 ‖ Esth 6,2 ‖ Dan 9,13.12,1 ‖ Esr 4,7 ‖ Neh 6,6.7,5.8,14.13,1.
וְכָתוּב Ez 2,10 ‖ Eccl 12,10.
הַכָּתוּב Jos 1,8.8,34.23,6 ‖ 2R 22,13 ‖ Jes 4,3 ‖ Jer 25,13 ‖ 1Ch 16,40 ‖ 2Ch 34,21.
כַּכָּתוּב Jos 8,31 ‖ 1R 2,3 ‖ 2R 14,6.23,21 ‖ Esr 3,2.4 ‖ Neh 8,15.10,35.*37* ‖ 2Ch 23,18.25,4.30,5.18.31,3.*35,26*.35,12.
כְּתוּבִים, כְּתֻבִים *pl.* Ex 31,18.32,15² ‖ Dt 9,10 ‖ 1R 11,41.14,19.29.*15,23*.15,7.*16,14.22,39*.31.*16,5.20.27.22,46* ‖ 2R 1,18.8,23.*10,34.13,12.14,15.28.15,6.36.16,19.20,20.21,17.25.23,28.24,5*.12,20.*13,8.15,21*.14,18.15,11.*15.26.31* ‖ Esth 10,2 ‖ Neh 12,22.23 ‖ 1Ch 9,1.29,29 ‖ 2Ch 9,29.12,15.13,22.16,11.*27,7.28,26.35,27.36,8*.20,34.24,27.25,26.32,32.33,19.35,25.
הַכְּתוּבִים, הַכְּתֻבִים Dt 28,58 ‖ 2R 23,3.24 ‖ Jer 51,60 ‖ 1Ch 4,41 ‖ 2Ch 34,31.
בַּכְּתֻבִים Nu 11,26.
כְּתוּבָה *f. sg.* Jos 10,13 ‖ 2S 1,18 ‖ Jes 65,6 ‖ Jer 17,1 ‖ Ez 2,10 ‖ Dan 9,11.
הַכְּתוּבָה Dt 29,19.*26*.20.*30,10*.
הַכְּתוּבוֹת *pl.* 2Ch 34,24.
וְכָתוֹב *inf. abs.* Jer 32,44.
בִּכְתוֹב *cs.* Ps 87,6.
לִכְתֹּב Dt 31,24 ‖ Jos 18,8.
בְּכָתְבוֹ *suff.* Jer 45,1.
כְּתָב־, כְּתֹב *imper.* Ex 17,14.34,27 ‖ Jer 30,2 ‖ Hab 2,2.
כְּתוֹב־K., כְּתָב־Q. Ez 24,2.
וּכְתֹב Jes 8,1 ‖ Jer 36,28 ‖ Ez 37,16².43,11.
כָּתְבֶהָ *suff.* Jer 30,8.
כָּתְבֵם Prv 3,3.*7,3*.
כִּתְבוּ *pl.* Dt 31,19 ‖ Jer 22,30 ‖ Esth 8,8.

וְכִתְבוּ Jos 18,8.
אֶכְתּוֹב־K., אֶכְתָּב־Q. *1 impf.* Hos 8,12.
וְאֶכְתֹּב Dt 10,2.
וָאֶכְתֹּב Jer 32,10.
אֶכְתֲּבֶנָּה *suff.* Jer 31,33(32).
תִּכְתֹּב *2 impf.* Nu 17,17.18 ‖ Ez 37,20 ‖ Job 13,26.
יִכְתֹּב *3 impf.* Jes 44,5.
וַיִּכְתָּב־, וַיִּכְתֹּב Ex 24,4.34,28 ‖ Nu 33,2 ‖ Dt 10,4.31,9.22 ‖ Jos 8,32.24,26 ‖ Jud 8,14 ‖ 1S 10,25 ‖ 2S 11,14.15 ‖ 2R 10,1.6 ‖ Jer 36,4.32.51,60 ‖ Esth 8,10.9,20.
יִכְתְּבֵם *suff.* Jes 10,19.
וַיִּכְתְּבֵם Dt 4,13.5,22(19) ‖ 2Ch 24,6.
וַתִּכְתֹּב *3 impf. f.* 1R 21,8.9 ‖ Esth 9,29.
תִּכְתְּבוּ *2 pl.* Jos 18,6.
וְיִכְתְּבוּ *3 pl.* Jos 18,4.
וַיִּכְתְּבוּ Ex 39,30.
וַיִּכְתְּבוּהָ *suff.* Jos 18,9.
נִכְתָּב [נִכְתַּב *Ni. 3 impf.* Esth 3,12.
וְנִכְתָּב Esth 9,32.
נִכְתָּב *pt.* Esth 8,8.
יִכָּתֵב *3 impf.* Esth 3,9.8,5.
וְיִכָּתֵב Esth 1,19.
וַיִּכָּתֵב Mal 3,16 ‖ Esth 2,23.3,12.8,9 ‖ Esr 8,34.
תִּכָּתֵב [תִּכְּתֵב (נס״א) *f.* Ps 102,19.
יִכָּתֵבוּ [יִכָּתְבוּ *3 pl.* Jer 17,13 ‖ Ez 13,9 ‖ Ps 69,29.139,16.
וְיִכָּתְבוּן Job 19,23.
כִּתֵּב [כִּתְּבוּ *Pi. 3 perf. pl.* Jes 10,1.
מְכַתֵּב [וּמְכַתְּבִים *pt. pl.* Jes 10,1.

כְּתָב

scriptum; praescriptum; libellus, *edictum*.

Esth 4,8.8,8.

וּכְתָב Esr 4,7.
הַכְּתָב Esth 3,14.8,*13*.
בִּכְתָב Dan 10,21 ‖ 1Ch 28,19 ‖ 2Ch 2,10.35,4.
וּבִכְתָב Ez 13,9.
כִּכְתָבָהּ *suff.* Esth 1,22.3,12.*8,9*.
כְּתָבָם Esr 2,62 ‖ Neh 7,64.
כִּכְתָבָם Esth 8,9.9,27.

כְּתֹבֶת] וּכְתֹבֶת

scriptura (incisio).

Lev 19,28.

מִכְתָּב

scriptura; scriptum; praescriptum; libellus, epistola; *carmen.*

Jes 38,9 ‖ 2Ch 21,12.

וְהַמִּכְתָּב Ex 32,16.
בְּמִכְתָּב Esr 1,1 ‖ 2Ch 36,22.
כַּמִּכְתָּב Dt 10,4.
מִכְתַּב *cs.* Ex 32,16.39,30.
וּבְמִכְתַּב 2Ch 35,4.

— v. chald. —

כֹּתֶל] כָּתְלֵנוּ *suff.*

paries.

חפן, כבארמית ובדרז״ל; באשורית צַד, והפעל בערבית הוראתו חִבּור ודִבּוק.

Cant 2,9.

— v. chald. —

כָּתַם] נִכְתָּם *Ni. pt.*

incidere, scribere, notare (*al.* maculosum esse).

יש מחברין אותו עם כתב, וכמליצת ישעיה ס״ה ו׳ וירמיה י״ז א׳, ולד״ק מן כתם בדרז״ל, וכדוגמתו בערבית בנו״ן ת׳ מ״ם. מדרשת רז״ל בר״ה י״ח משמע שקראו נהתם.

Jer 2,22.

כֶּתֶם, כֶּתֶם

aurum (*poët.*)

בערבית ובאשורית הוראתו חסימה, חתימה סגירה, והטעם כמו זהב סָגוּר. השבעים קורין באיכה הַכֶּסֶף ת׳ הַכֶּתֶם.

Prv 25,12 ‖ Cant 5,11.

הַכֶּתֶם Thr 4,1.

בְּכֶתֶם Ps 45,10 ‖ Job 28,16.19 ‖ Dan 10,5.

וְלַכֶּתֶם Job 31,24.

מִכֶּתֶם Jes 13,12.

מִכְתָּם

carmen (= מִכְתָּב), *Vulg.* inscriptio tituli; *al.* carmen aureum, aureolum, cimelium.

כמו מכתב, ומכתב לחזקיהו עד, ולרד״ק מן כתם פז; לאד״ם הכהן מן כתם בדרז״ל, והוא שיר שנכתב בפליטת הקולמס שלא נגמרה מלאכתו, וכמו שיאמר הצרפתי brouillon, והרוסי черновой, ודבריו צריכין עוד חזוק.

Ps 16,1. 56,1. *57,1.58,1.59,1.* 60,1

כְּתֹנֶת

tunica, vestis sacerdotum, χιτών.

הוראתה ידועה, ומן המזרח באה ללשון יון.

Gn 37,3.23.31.32.33 ‖ Lev 16,4 ‖ 2S 13,18.

וּכְתֹנֶת Ex 28,4 ‖ 2S 13,19.

הַכְּתֹנֶת *interrog.* Gn 37,32.

הַכְּתֹנֶת Ex 28,39.

הַכֻּתֹּנֶת [כֻּתֹּנֶת] Gn 37,31 ‖ Ex 29,5 ‖ Lev 8,7.

כֻּתָּנְתִּי *suff.* Job 37,18 ‖ Cant 5,3.

כֻּתָּנְתֶּךָ [כֻּתָּנְתְּךָ] Jes 22,21.

כֻּתָּנְתּוֹ Gn 37,23 ‖ 2S 15,32.

כָּתְנוֹת, כָּתְנֹת *pl. I.* Ex 28,40. 29,8.40,14 ‖ Lev 8,13.

בְּכֻתֳּנֹתָם *suff.* Lev 10,5.

הַכֻּתֳּנֹת *pl. II.* Ex 39,27.

כָּתְנוֹת *(cs.)* Gn 3,21 ‖ Neh 7,70.

וּכְתָנוֹת, וְכָתְנֹת Esr 2,69 ‖ Neh 7,72.

כָּתֵף

scapula, humerus; latus; *pl.* humeralia Ephodi; latera portae, cardines axis.

השבעים קורין ביחזקאל כ״ט ז׳ כל־כַּף ת׳ כל־כָּתֵף, במ״ו י״ט: בִּמְבוֹא הַשַּׁעַר אֲשֶׁר עַל־כֶּתֶף (או כֶּנֶף), ובדה״ב ד׳ י׳: מכתף הַבַּיִת הימנית.

Jes 46,7.49,22 ‖ Ez 12,6.7.12. 29,7.18 ‖ Zach 7,11 ‖ Neh 9,29.

וְכָתֵף Ez 24,4.

הַכָּתֵף Ex 38,14 ‖ Ez 40,40.47,2.

בְּכָתֵף Jes 11,14.

בַּכָּתֵף Nu 7,9 ‖ 2Ch 35,3.

וּבְכָתֵף Ex 34,21.

לַכָּתֵף Ex 27,14.

וְלַכָּתֵף Ex 27,15.38,15.

כֶּתֶף *cs.* Nu 34,11 ‖ Jos 15,8.10. 11.18,12.13.16.18.19 ‖ 1R 6,8.7, 39² ‖ 2R 11,11 ‖ Jes 30,6 ‖ Ez 25,9. 40,18.44².46,19 ‖ 2Ch 23,10.

לְכֶתֶף Ez 40,41.

מִכֶּתֶף 1R 7,39 ‖ 2R 11,11 ‖ Ez 47, 1 ‖ 2Ch 4,10.23,10.

כְּתֵפִי *suff.* Job 31,22.

בִּכְתֵפָם 1Ch 15,15.

כְּתֵפוֹת, כְּתֵפֹת *pl.* Ex 28,7. 39, 4 ‖ 1R 7,30.34.

הַכְּתֵפוֹת 1R 7,30.

כִּתְפוֹת, כִּתְפֹת *cs.* Ex 28,12.25. 27.39,7.18.20 ‖ Ez 41,26.

וְכִתְפוֹת Ez 41,2.

כְּתֵפָיו *suff.* Ex 28,12 ‖ Dt 33,12 ‖ Jud 16,3 ‖ 1S 17,6.

כְּתֵפֶיהָ 1R 7,34.

כָּתַר

circumdare, cingere; *expectare.*

קרוב אל עָטַר, והוראתו סָבוּב והקף, ובא על הדמתנה כבדרז״ל: החנוני מקיף, מכר בהקפה. ויה״ל גורס בחבקוק: מַכְחִיד אֶת־הַצַּדִּיק.

כִּתְּרוּ [כִּתֵּר] *Pi. 3 perf. pl.* Jud 20,43.

כִּתְּרוּנִי *suff.* Ps 22,13.

כַּתַּר־ *impf.* Job 36,2.

מַכְתִּיר [הִכְתִּיר] *Hi. pt.* Hab 1,4.

יַכְתִּרוּ *3 impf. pl.* Ps 142,8 ‖ Prv 14,18.

כֶּתֶר

diadema, corona.

Esth 1,17.6,8.

בְּכֶתֶר Esth 1,11.

[כֹּתֶרֶת] וְכֹתֶרֶת

capitulum columnarum.

2R 25,17 ‖ Jer 52,22.

הַכּוֹתֶרֶת, הַכֹּתֶרֶת 1R 7,16².20 ‖ 2R 25,17² ‖ Jer 52,22².

לַכֹּתֶרֶת 1R 7,17².18.31.

כֹּתָרוֹת *pl.* 1R 7,16².

וְכֹתָרֹת 1R 7,19.20.

הַכֹּתָרוֹת, הַכֹּתָרֹת 1R 7,18.41². 42 ‖ 2Ch 9,12.*13.*

וְהַכֹּתָרוֹת 2Ch 4,12.

לַכֹּתָרֹת 1R 7,17.

[כָּתַשׁ] תִּכְתּוֹשׁ *2 impf.*

contundere, terere.

קרוב אל כתת, ויש לו אחוה עם חתת וחתר.

Prv 27,22.

[מַכְתֵּשׁ] הַמַּכְתֵּשׁ

mortarium, mortariolum.

ע״מ מִשְׁבָּר וכדומה.

Jud 15,19.

בַּמַּכְתֵּשׁ Prv 27,22.

—v. n. pr.—

[כָּתַת] וְכַתּוֹתִי *1 perf.*

contundere, frangere, *cudere*; percuttere, dolere.

ע׳ הערה לעיל.

Ps 89,24.

כָּתוּת *pt. pass.* Jes 30,14.

וְכָתוּת Lev 22,24.

כֹּתּוּ [כֹּת] *imper. pl.* Joel 4,10.

וָאֶכֹּת *1 impf.* Dt 9,21.

כִּתַּת *Pi. 3 perf.* 2Ch 34,7.

וְכִתַּת 2R 18,4.

וְכִתְּתוּ *pl.* Jes 2,4 ‖ Mich 4,3 ‖ Zach 11,6.

וְכֻתְּתוּ [כֻּתַּת] *Pu. 3 perf. pl.* 2Ch 15,6.

וַיַּכּתוּ [הֵכַת] *Hi. 3 impf. pl.* Dt 1,44.

וַיַּכְּתוּם *suff.* Nu 14,45.

יֻכַּת־ [הֻכַּת] *Ho. 3 impf.* Jes 24,12.

יֻכַּתּוּ *3 impf. pl.* Jer 16,5 ‖ Mich 1,7 ‖ Job 4,20.

כָּתִית

tusus, contusus.

Ex 27,20.29,40 || Lev 24,2 || Nu 28,5 || 1R 5,25.

מְכִתָּה] בִּמְכִתָּתוֹ *suff.*

fractio, contritio.

ע״מ מְגִלָּה, מְזִמָּה וכדומה.

Jes 30,14.

כְּלִילַת־יֹפִי שְׂפַת־עֵבֶר, רַבַּת־חֵן וְתִפְאֶרֶת מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם הִיא בַּקֹּדֶשׁ נֶאְדָּרֶת!

ל

לֹא...וְלֹא ,לוֹא ,לֹא

non, ne; minime; nonne? sine; nondum.

הצווי למניעה, בשב ואל תעשה, כשהוא דרך גזרה, יבא לרב לֹא, וכשהוא דרך עצה ובקשה יבא לרב אַל; לֹא יפול על לשון עתיד ועל לשון עבר, ואַל לא יפול רק על לשון עתיד; עפ״י המסורה לוא ל״ה מלאים; ויאמרו לא דבראשית י״ט ב׳ וש״א ח׳ י״ט למ״ד דגוש ויאמרו מלעיל, דשופטים י״ח י״ט ואסתר ו׳ י״ג למ״ד דגוש ויאמרו מלרע (ע׳ מבוא לנה״א ק״ט); י״ג בראשית כ״ג ה׳ וי״א לֹא ת׳ לוֹ, ובל״א כ״ז ולוֹ הגדת לי; (בשמות ג׳ י״ט קורין השבעים: אִם־לֹא ביד חזקה) בשופטים כ״א כ״ב לוֹ אתם נתתם; בש״א ב׳ ג׳ קורין השבעים ואַל תִּכֵּן עלילות, וי״ג י״ב י״ט ותאמרו לֹא (וכת״י והשבעים); בי״ג י״ג לוֹ שמרת, בכ״א ו׳ ויאמר לֹא; השבעים קורין בירמיה כ״ג י״ג וגבורתם (כמו־)כן, ומשמיטין מלת לֹא; י״ג בישעיה ט׳ ג׳ הרבית הַגִּילָה הגדלת השמחה; בכ״ח כ״ז הסרה מלת לֹא בקצת נוסחאות, וכת״י; י״ג בתהלים נ״ה י״ג לוֹ אויב...לוֹ משנאי; באיוב ג׳ ט״ו לוֹ אהיה, בט׳ ל״ג לוֹ יש בינינו (בי״ב י״ד קורין השבעים וּמִי יִבְנֶה... וּמִי יִפְתַּח), בי״ג ט״ו לוֹ איחל, בי״ז י׳ ולוֹ אמצא, בל״ב י״ד ולוֹ ערך (בל״ו י״ח על לא בצר נמסר לך קרי); ברות ב׳ י״ג לוֹ אהיה; הסורי קורא בדהי״א י״ב ל״ד ולעדור בְּכָל־לב ולב, וכן נמצא בקצת נוסחאות.

Gn 2,5.17.*3,17*.8.20.3,1.3^2.4.4,5.7.
9.12.6,3.7,2.8,21^2.22.9,4.23.11,6.
7.12,18.15,3.4.10.13.16.16,1.17,
14.15.18,15^2.21.25.28.*31.32*.29.
30.19,2.8.19.22.20,4.6.9.12.21,10.
6^3.23,6.11.24,3.*37*.5.8^2.16.21.27.
33.38.39.41.49.50.26,29.27,2.21.
28,1.*6*.15.16.29,7.26.30,1.31.42.
31,32.35.38^2.39.52^2.32,13.26.27.
28.33.34,7.14.17.35,10.37,21.32.
38,9.14.16.21.*22*.22.23.26.39,8.
40,15.41,19.44.42,4.8.10.11.12.
16.23.31.34.37.38.43,3.*5*.5.9.22.
32.44,4.22.23^2.26^2.32.45,8.26.47,
18^2.19.22^2.26.48,10.11.18.49,10 ||
Ex 1,8.19.3,3.19.21.4,1^3.8.9^2.10.5,
2^2.7.8.14.18.19.23.6,3.12.7,16.24.
8,22.24.27.9,6.7.18.*24*.21.26.29.
32.33.10,6.11.14^2.19.23^2.26^2.29.
11,6^2.7.9.12,16.19.20.22.39^2.43.
45.48.46^2.13,13.22.14,13.28.15,
26.16,4.8.15.18.24.25.26,26.18,
17.18.19,13^2.23.20,3.4.5.7^2.10.13.
(*14.15*)^3.14(16).17^2.23^2.25.26.21,
5.7.8^2.10.11.13.21.22,7^2.*10*.12.14.
15.17.20^2.21.24^2.27^2.28.30.23,1.
2^2.3.6.7.8.9.13^2.18^2.19.*34,26*.21.
24^3.26.29.32.33.24,2^2.11.25,15.
28,32.*39,23*.29,33.34.30,9.15^2.
32^2.37.32,1.*23*.33,3.11.12.20^2.23.
34,3.10.14.17.20.25.28^2.29.35,3.
40,37^2 || Lev 1,17.2,11^2.12.3,17.4,
2.*13.22.27.5,17*.5,1.7.11^3.18.6,5.
6.10.16.*23*.7,15.18.*19,7*.18.19.*11*,
41.19,23.23.24.26.8,33.*10,7*.10,1.
6^2.17.18.11,4.5.6.7.8.*11*.8.13.21.
42.47.12,4^2.8.13,4.5.*53.14,48*.11.
23.28.32.*34*.32.33.36.55^2.14,32.
48.15,11.16,17.29.17,4.9.12^2.14.
16.18,3^3.6.7.*8.12.13.14.15.16.17*.
7.*11.15*.9.*10*.14.17.18.19.20.*23*.
21.22.23.19,4.9^2.10^2.11^3.13^3.14^2.
15^2.16^2.17.18.19^3.20^4.26^3.27^2.28^2.
33.35.20,19.21,1.3.5^3.7^2.10^2.11^2.
12^2.14.17.18.21^2.23^3.22,4.8.10^2.
12.13.20^2.21.22^2.23.24^2.25^2.28.
30.23,3.*31*.7.*8.21.25.35.36*.14.
22^2.28.29.25,4^2.5^2.11^3.20^2.23.26.
28.30.*54.27,27*.30^2.34.37^2.39.42.
43.*46*.53.26,1^3.6.14.18.20.23.27.
35.44^2.27,10^2.11.20^2.22.26.28^2.
29.33^3 || Nu 1,47.49^2.2,33.3,4.5,13.
14.15^2.19^2.5,28.6,3^3.4.5.6.7.7,9.8,
26.9,12^2.13^2.10,30.11,11.14.19^5.
23.12,7.8.15.13,31.14,11.18.23.
35.41.44.15,34.16,12.*14*.14.15^2.
28.29.17,5^3.18,3^2.4.17.20^2.23.*24*.
32^2.19,2.12^2.13.*20*.20,5.12^2.17^3.
18.20.24.21,22^2.22,12^2.18.*24,13*.
22,30.34.37^2.23,8^2.9.13.19.21^2.
23^2.24.25^2.26,11.33.62^2.64.27,3^2.
28,18.*25.26.29,12.35*.29,7.30,3.6.
13.12.31,18.*35*.23.32,11.18.19.
23.30.33,55.35,23^2.30.33 || Dt 1,9.
17^2.29^2.37.39.42^3.2,5.7.9.19.27.
34.36.37.3,4^2.22.27.*31,2*.4,2^2.15.
26.28^4.31^3.42.*19,4*.5,3.7.8.9^2.11^2.
14.17^4.18^2.29.6,10.11^3.14.16.7,2^2.
3^2.7.10.14.15.16^2.18.21.22.24.25.
8,2.3^3.4^2.9^2.16.20.9,5.6.9.*18*.10,9.
10.16.17^2.11,2^3.10.17.25.28^2.12,4.
8.9.16.17.24.*25*.31.13,1^2.3.4.7.*28*,
36.64.9^5.14.17.14,1^2.3.7^2.8^2.10.12.
19.21^2.24.27.15,2.4.6^2.7^2.11.13.
16.18.19^2.21.23.16,3.5.8.19^3.21.
17,1.3.6.11.15^2.16^3.17.18,1.2.9.
14.16^3.19.20.21.*22*.22.19,6.13.14.
15.20,1.12.15.16.18.19^2.20.21,1.
3^2.4^2.7^2.14^2.16.23^2.22,1.2^2.3.4.5^2.
6.9.10.11.17.19.20.24.26.28.29.
23,1^2.2.*3*^{2}.*4*^{2}.5.7.8^2.11^2.16.17.18^2.
19.20.21.22.23.25.24,1.4.5^2.6.10.
12.14.16^2.17^2.19.20.21.25,3.4.5.
7^2.8.9.12.13.14.19.26,13^2.14^3.27,
5.26.28,12.15.27.*35*.33.39.40.44.
45.*62*.47.47.49.50^2.51.56.58.61.
65^2.68.29,4^2.5^2.19.22^3.25^2.30,11^2.
12.18.31,2.6.*8*.8.13.21.32,5.17^3.
20.30.31.47.51.52.33,9^3.34,4.7 ||
Jos 1,5^3.8.2,5.14.3,4.5,5.6.7.14.6,
10^3.7,12.13.8,14.17.26.31.35^2.9,
14.19.10,8.21.28.*37.39.40*.10,30.
11,11.13.14.15.19.22.13,14.33.14,
9.15,63.17,3.13.16.17.18,2.21,43.
23,14.22,3.17.20.24.26.28.31.23,
7^4.9.13.14.24,12^2.13^3.19^2.21 || Jud
1,19.21.28.29.30.31.32.33.34.2,1.
2.3.10.17^2.19.21.22.3,1.2.22.4,
8^2.9.16.5,19.23.6,10.23.7,4^2.8,19.
23^2.10,13.11,2.10.15.26.27.39.12,
1.5.13,5.6.14.16^2.23^3.14,4.13.16^2.
18.15,13^2.16,7.*8*.11.17.20.18,1.
19,12^2.24.30^2.20,8^2.34.21,1.5^2.8^2.
12.18.22^2 || 1S 1,8.11.13.15^2.18.22.
2,9.12.16.24.33.3,2.5.*6*.4,7.5,5.7.
12.6,3.7.9^2.8,5.7.19.9,13.10,16.11,

13.12,4^{3}.5.12.15.21.22.13,11.12.
13.14^{2}.19.14,1.3.27.30.15,11.19.
26.29^{3}.16,7.8.*9*.10.11.17,33.39^{3}.
47.19,4.20,2.26.27.29.31.39.21,7.
9.22,5.15.23,17.24,11.13.*14*.25,
7^{2}.11.19.25.28.26,15.16^{2}.21.27,
11.28,18.20^{2}.23.29,6^{2}.8.9.30,2.
12^{2}.22^{2}.23 ‖ 2S 1,10.14.22^{2}.23.2,
26.3,13.26.34^{2}.37.5,6^{2}.8.23.6,23.7,
6.7.15.11,10^{2}.13.12,6.10.13.*19,24*.
23.13,12.13.14,14.24^{2}.*28*.25^{2}.15,
14.26.16,17.18^{2}.17,7.13.17.22^{2}.
23.18,3^{2}.11.12.13.14.20^{2}.19,14.
22.25.26.29.20,3.10.21.21,2.17^{2}.
22,23.44.23,4.5^{2}.6.19.23.24,24 ‖
1R 1,4.8.10.11.18.19.*26*.52.2,4.*8,*
25.9,5.17.20.26.28.30.32.43.3,2.7.
8^{2}.12^{2}.13^{2}.21.22^{2}.*23*.26.27.5,7.17.
6,7.7,31.47.8,5^{2}.16.19.27.41.46.
56.9,20.21.22.10,3^{2}.7.10.12^{2}.20.
21.11,2^{2}.12.13.22.39.12,16.20.24.
31.13,8^{3}.9^{3}.16^{3}.17^{3}.22.28^{2}.33.14,4.
15,14.20.16,11.17,7.14^{2}.16^{2}.17.
18,10^{2}.12^{2}.18.23^{2}.25.19,4.11^{2}.12.
18^{2}.20,9.23.*25*.36.21,4.6.25.29.
22,8.16.17.18.28.31.33.43.44 ‖ 2R
1,4.*6.16*.17.2,10.16.21.3,2.3.*13,2*.
17,4.23.28.29^{2}.31.39.5,17.25.26.
6,10^{2}.12.19^{2}.22.7,2.*19*.9.8,10.9,
26.37.10,4.5.10.19.21.29.31^{2}.*15,*
18.12,4.*14,4.15,4.35*.7.14.17.13,
6.7.11.*14,24*.14,3.6^{3}.15,9,*24*.28.
16.17,2.9.12.14.18.19.22.25.26.
35^{3}.38^{2}.18,5.6.12^{3}.29.36.19,10.18.
32^{4}.33.20,4.10.13.15.17.22,7.13.
23,9.22.25^{2}.26.24,14.25,16 ‖ Jes
1,3^{2}.6^{3}.11.13^{2}.23^{2}.2,4^{2}.3,7^{2}.9.5,6.
9.12^{2}.25.*9,11.16.20.10,4*.27^{4}.7,7^{2}.
9^{2}.12.17.25.8,12^{3}.20.23.9,2.12^{2}.
16^{2}.18.10,7^{2}.9^{2}.15.20.11,9.13^{2}.13,
10^{2}.17^{2}.18^{2}.20^{4}.22.14,8.17.20.24.
15,6.16,6.10^{3}.14.7,8.10.22,2^{2}.11.
23,4^{3}.12^{2}.13.18^{2}.24,9.25,2.27,9.
11^{3}.28,15.16.18.27.28^{2}.29,11.12^{2}.
16^{2}.30,2.5^{3}.6.9.10^{2}.14.16.19.31,1.
2.4^{2}.8^{2}.32,5^{2}.33,1^{2}.8.19.21.34,10.
16^{2}.35,8^{2}.9^{2}.36,14.15.21.37,10.19.
33^{4}.34.38,11^{2}.18^{2}.39,2.4.6.40,20^{2}.
26.28^{2}.41,3.7.17.42,2^{2}.3^{2}.4.8.16^{2}.
43,2^{3}.10.23^{4}.24^{2}.25.44,12.18^{2}.21.

45,1.13^{2}.17^{2}.18.19^{2}.20^{2}.46,2.7^{3}.
10.13^{2}.47,1.*5*.6.7^{2}.8^{2}.11^{3}.14.48,
10^{2}.8^{3}.11.16.19.49,5.10^{3}.15.50,5^{2}.
6.7^{2}.51,6.22.52,1.12^{2}.15^{2}.53,2^{3}.
19^{2}.54,1^{2}.4^{3}.10^{2}.11.14^{2}.17.55,5^{2}.8^{2}.
10.11.13.56,5.10^{2}.11^{2}.57,10^{2}.11^{3}.
16^{2}.20.58,2.4.7.11.59,1^{2}.6.8^{2}.14.21.
60,11.12.18.19^{2}.20^{2}.62,1^{2}.4^{2}.6.12.
63,8.9.13.16^{2}.19^{2}.64,2.3^{3}.65,1.2.6.
12.20^{2}.22^{2}.23^{2}.25.66,4.19^{2}.24^{2} ‖ Jer
1,6.2,2.6^{2}.8^{3}.11.*16,20*.13.20.23^{2}.
24.25.30.31.34.35.3,2.3.10.12^{2}.13.
16^{5}.19.4,8.11^{2}.19.22^{2}.27.5,4.9^{2}.10.
12^{3}.15^{2}.18.19.22^{2}.28^{2}.29^{2}.*9,8*.6,8.
10.15^{2}.16.17.19.20^{2}.29.7,6^{2}.9.*16,*
13.22^{2}.28^{2}.31.*19,5*^{2}.8,2^{2}.6.7.12^{2}.
19.92.9,2.4.8.15.10,5^{2}.7.16.21^{2}.
23^{2}.25^{2}.11,2.11.12.9.21^{2}.23.12,4.
13.17.13,1.7.10.12.14^{3}.17.27.14,3.
4.5.9.10^{2}.13^{2}.14^{3}.15^{2}.15,7.10.11^{2}.
13.14.17.18.19.16,2^{2}.4^{2}.6^{4}.7^{2}.8.11.
13.17^{2}.17,4.8^{2}.16^{2}.22.27^{2}.18,6.15.
18.19,4.5^{2}.5.*32,35*.11.20,3.9^{2}.11^{2}.
17.21,7^{2}.22,5.6^{2}.10.11.12.13.18^{2}.
21^{2}.26.27.28.30^{2}.23,10.16.17.20.
21^{2}.24.32^{3}.36.38.40.24,2.*3.8.29,*
17.25,8.29.33^{3}.26,4.27,8^{2}.9.*14*.
13.15.20.28,15.29,9.16.19.23.
27.31.32^{2}.30,11^{2}.*46,28*.14.24.31,9
(8).18(17).29(28).32(31).34(33).
40(39).32,4.5.17.23^{2}.35.40.33,3.
17.18.22^{2}.25^{2}.34,3.4.17.18.35,6^{2}.
7^{4}.9.16.19.36,5.30.37,9.19.38,15.
17.18^{2}.*23*.20.27.39,18.40,5.7.15.
41,4.42,4.5.13.14^{4}.43,2^{2}.7.44,3.
10^{3}.14.17.23.45,3.46,21.23.28.47,
3.6.48,8.11^{2}.27.30.33^{2}.49,9.10.12.
18.*33.50,40*^{2}.20.23.25.31^{2}.36.50,
5.7.9.13.24.45^{2}.51,5.19.43^{2}.52,
20 ‖ Ez 1,9.*12.17*.3,5.6^{3}.7.9^{2}.20.
21.4,14^{3}.5,6.7^{3}.9^{2}.11^{3}.6,10.7,11^{4}.
13^{3}.19^{3}.8,18.*9,10*^{2}.10,11^{2}.16.11,3.
11.12^{2}.12,12.13.24.25.*28*.13,5.6.
7.9^{3}.19^{2}.22.23^{2}.14,11^{2}.18.23.15,5.
16,4^{4}.5.16^{2}.22.28.29.34^{2}.41.43.49.
51.17,16.18.19.18,6^{4}.7^{2}.8^{2}.11.12.
13.15^{3}.16^{3}.17^{2}.18.19.20^{2}.21.22.24.
25.*29.33,17.20*.25^{2}.28.*33,15*.29^{2}.
32.19,9.20,8^{3}.13.*21*.16.21.24.25^{2}.
32.33.38.39.44.21,3.4.10.18.31.

32.37.22,24^{2}.26^{2}.28.23,8.27.24,6^{2}.
7.13.14^{3}.17^{2}.22^{2}.23^{2}.25,10.26,13.
14.19.20.28,3.29,5^{2}.11^{3}.18.30,13.
21.31,8^{4}.14,3.32,7.9.13.33,6.12^{3}.
13.16.17.27.31.34,3.4^{5}.8^{3}.28.35,6.
9.36,5.7.14^{2}.15^{2}.22.*32*.30.31.38,9.
44,2^{2}.9.18.20^{2}.21.22.25^{2}.28.31.46,
2.9.18.47,5^{2}.11.12.48,11 ‖ Hos 1,6.
9^{2}.2,1^{3}.4.6.8.9.12.25.3,3^{2}.4,14^{2}.5,
3.4^{2}.13^{2}.7,9^{2}.16.8,5.13.9,2.3.4^{3}.15.
17.10,3.9.11,5.7.9^{2}.12,9.13,4.13^{2}.
14,4^{3} ‖ Joel 2,2^{2}.8^{2}.4,17.21 ‖ Am 1,
3.6.9.11.13.2,1.4.6.2,4.12.14^{2}.15^{3}.
3,5.6^{2}.7.8^{2}.4,7^{2}.5,2.5^{2}.22^{2}.23.6,10.
7,3.6.8.*8,2*.10.13.14^{2}.16^{2}.8,8.11^{2}.
9,1^{2}.8.10 ‖ Jon 4,10.11^{2} ‖ Mich 1,
11.2,3^{2}.5.6^{2}.10.3,5.11.4,3^{2}.12^{2}.5,
6^{2}.11.14.7,18 ‖ Nah 1,3.9.12.14.
2,1.3,1.19 ‖ Hab 1,5.6.12.13.14.
17.2,3.4.6.3,17^{2} ‖ Zeph 1,6^{2}.12.18.
2,1.2^{2}.3,2^{4}.3.5^{3}.11.13^{3}.15 ‖ Hag 1,
2.2,12.19 ‖ Zach 1,12.2,4.4,5.*13*.6.
7,14.8,10.11.9,5.10,6.11,5.6.9.12.
16^{4}.12,7.13,3.5.14,2.6.7.11.17^{2}.
18^{4} ‖ Mal 1,10.2,2^{2}.6.3,6^{2}.10.18.
19 ‖ Ps 1,1^{3}.3.4.5.3,7.5,5^{2}.6.7,13.9,
11.13.19.10,6.13.14,4.15,3^{3}.5^{3}.16,
10^{2}.18,23.44.22,25^{3}.30.23,1.4.24,
4^{2}.25,3.26,1.4^{2}.5.27,3.28,5.32,2.
5.6.33,16.17.34,11.21.35,8.11.20.
36,5^{2}.37,19.24.31.33^{2}.38,10.14^{2}.
15.39,10.40,7^{2}.10.11^{2}.12.41,9.12.
43,1.44,4^{2}.7^{2}.19.46,3.49,8^{2}.10.18^{2}.
20.50,8.9.12.51,18^{3}.19.52,9.53,5.
6.54,5.55,13^{2}.23.24.56,5.*12*.58,6.
59,4.16.62,3.7.66,18.20.69,5.6.34.
71,15.73,4.25.74,9^{2}.75,7^{2}.77,20.
78,4.8^{2}.10.22^{3}.30.37^{2}.42.50.56.63.
64.67.79,6^{2}.81,6.10.12.82,5.84,
12.88,6.89,23^{2}.31.32.34^{2}.35^{2}.91,
5.7.10^{2}.92,7^{2}.94,7^{2}.14^{2}.95,10.101,
3^{2}.4.5.7^{2}.102,28.103,9^{2}.10^{2}.105,
14.106,7^{2}.11.13.24.25.34.107,4.
38.40.109,16.112,6.7.8.115,1.7.
17^{2}.118,6.17,18.119,3.6.11.16.51.
61.80.83.86.87.93.102.109.110.
136.141.153.155.157.158.176.
121,4.6.125,1.3^{2}.127,1^{2}.5.129,2.
131,1^{3}.2.132,11.137,6^{2}.139,6.12.
15.143,2.147,10^{2}.20 ‖ Prv 1,25.

29.30.2,19^2.3,15.23.24.30.4,12^2.
16^3.19.5,6.13.6,27.28.29.30.33.
35^2.7,11.8,11.26.29.10,2.3.19.30.
11,4.21.12,3.21.27.13,1.8.14,5·10.
15,7.12^2.16,5.10.29.17,5.7.13·20.
26.18,2.5.19,2.5.*9*.5.7.10.24.20,1.
4.19.21.23.21,10.17.22,6.24.23,
13.18.*24*,*14*.24,7.12.20.25,10.27.
26,1.2.17.27,20^2.22.24.28,4.13.
20.21.29,7.19.30,12.15^2.16^2.18.
20.21.25.26.31,7.11.18.21.27 ‖
Job 1,11.22^2.2,5.10^2.3,10.11.16^2.
18.26^3.4,18.5,6^2.19.6,10^2.30.7,7.8.
9.10^2.11.16.19.21.8,12.18.20^2.9,3.
13.15.16.18.21.24.25.28.32.33.35.
10,7.13.15.18.19.11,2.12,3.*13*,*2*.
9.24.13,15.16.20.14,4.7.12^2.16.
15,3^2.15^2.22.28.29^3.30.32.16,6.17.
22.17,2.4.18,19.21.19,3.22.20,
20^2.21.26.21,4.14.16.29.22,7.11.
20.23,6.17.24,1^2.12.13^2.15.16.18.
20.21^2.25.25,3.5.26,2.27,5.6.11.
14.15.28,8^2.13^2.14.15^2.16.18.19^2.
29,16.22.24^2.30,10.13.17.24.25.
31,20.23.31^2.32.34.36.32,3.9.13.
14.15.16^2.19.21.22.33,7^2.12.13.
14.21.34,9.12^2.19^2.20.23.24.27.
31.32.35^2.35,13^2.14.36,5.6.7.12.
13.16.19.37,19.21.23^2.24.38,26^2.
39,7.40,23.41,2.4.8.9.20.42.7.*8* ‖
Cant 1,6.8.6,12.8,1.7^2 ‖ Ruth 2,8.
11.13.20.3,13.18.4,4.6^2.14 ‖ Thr
1,3.6.9.10.12.14.2,2.8.21.3,22^2.31.
33.36.37.38.42.43.4,8.12.15.16^3.
17.22.5,5.12 ‖ Eccl 1,8^3.11.15^2.2,
10^2.23.3,11.4,3.8.12.13.16.5,4^2.9^2.
14.19.6,3^2.5.6.7.7,10.21.28.8,5.
13^2.17^2.9,11^5.12.15.10,10.14.15.
11,2.4^2.5.12,1.2.6 ‖ Esth 1,15.16.
19.2,10^2.14.15.3,2^2.4,11^2.16.5,12.
6,3.13.9,2.10.*15*.*16*.28^2 ‖ Dan 1,8^2.
8,4.9,12.18.10,3^3.7.17^2.11,15.24.
37^2.38.42.12,1 ‖ Esr 2,63.3,6.4,3.
8,15.9,1.9.10,6.8.13 ‖ Neh 2,3.16^2.
3,5.4,4.5.5,9.12.13.14.15.16.18.6,
1.8.11.12.7,3.65.8,17.9,19^2.20.21^3.
31^2.34^2.35^2.10,31^2.32.13,1.2.6.10.
19^2.21.26 ‖ 1Ch 2,30.32.4,27.10,
13.11,5.21.25.13,3.14,14.15,2.13^2.
16,21.17,4.5.6.13.21,6.17.24^2.22,
8.*28*,*3*.23,11.24,2.26,10.28,20.29,
1.25 ‖ 2Ch 1,11.12^2.2,5.4,18.5,6.6,
5^2.9.16.*7*,*18*.18.32.36.7,7.8,7.8.9.
11.9,2.6.19.10,16.11,4.12,7.14.13,
12.15,13.17.19.16,12.18,15.16.
17.27.30.32.19,6.20,10.12.15.17.
33^2.21,12.23,8.14.24,6.25,2.4^3.15.
26,18^2.27,2.28,13.27.29,7^2.30,3^3.
5.17^2.18.26.32,15^2.17^2.34,21.33.
35,18.21.36,12.

לו K., **לא** Q. 1S 20,2.

ולא Gn 2,25.8,9.12.9,11^2.13,6^2.14,
23.16,10.17,5.18,24.19,33.35.22,
12.*16*.26,22.27,12.23.30,40.31,7.
27.28.32.33.*34*.35.34,19.35,5.36,
7.37,4.38,20.26.39,6.9.10.40,23.
41,21.31.36.42,2.*43*,*8*.*47*,*19*.20.
21.22.44,28.45,1^2.3.9 ‖ Ex 1,17.2,
3.3,19.4,8.21.6,9.*16*,*20*.7,4.13.*22*.
8,*11*.*15*.*9*,*12*.21.23.8,14.22.28.
9,*7*.9,4.11.19.28.35.*10*,*20*.*11*.*10*.
10,5.15.27.12,10.13.23.39.13,3.
7^2.17.14,20.15,22.23.16,18.24.27.
20,26.21,18.22.28.29.33.36.22,
10.23,15.*34*,*20*.28,28.*39*,*21*.35.
43.30,12.20.*21*.33,4.34,24.25.40,
35 ‖ Lev 2,13.5,8.17.8,35.10,6.*9*.
11,43.*18*,*30*.44.13,6.14,36.15,31.
16,2.*13*.17,7.18,21.26.28.19,12.
17.29.20,14.22.23.25.21,6.15.22,
2.6.9.15.32.25,17.26,11.20.21.26.
31.37 ‖ Nu 1,53.4,15.19.20.5,3.8,
19.25.9,6.19.22.10,7.11,17.25.26.
12,8.14,22.42.43.15,22.39.17,25.
18,3.5.22.32.19,13.20.20,2.21,23.
23,19^2.20.24,1.17^2.25,11.26,65.
27,17.31,49.33,14.35,12.31.*32*.
33.34.36,7.*9* ‖ Dt 1,26.43.45^2.2,30.
3,26.5,5.19.7,3.26.9,23^2.11,17.12,
23.13,12.18.14,8.15,9.10.16,4^2.
16.22.17,13.17^2.18,22^2.19,10.20.
21.20,5.6.7.8.21,18.22,8.14.23,6.
15.24,4.15^2.25,6.18.28,13^2.14.29.
30^2.31^2.41.66.29,3.13.30,13.17.
32,6.27.34,6.10 ‖ Jos 1,18.2,4.11.
22.5,1.12.7,12.8,17.20.9,18.20.23.
26.10,13.14.13,13.14,4.16,10.17,
12.20,5^2.9.21,42.22,27.33.24,10 ‖
Jud 1,27.2,2.*6*,*10*.14.20.23.3,28.
29.6,4.8,20.28.34.35.10,6.11,17.
18.20.28.35.12,2.6.13,2.3.6.21.
14,6.9.14.16.15,1.16,9.15.19,10.
25.20,13.16.21,14.17 ‖ 1S 1,7.11.
2,3.15.25.32.3,13.18.19.4,15.20.5,
11.6,12.7,13.8,3.18.9,4^2.10,21.27.
11,11.12,14.21.13,8.22.14,9.24.
34.36.37.45.15,3.9.35.18,2.26.20,
2.9.12.14^3.15^2.26.34.22,17^2.23,14.
24,8.16^2.19.25,15.21.31.36.26,8.
27,4.9.28,6.15.18.29,3.4^2.7.30,17.
19.31,4 ‖ 2S 2,19.21.28^2.3,8.11.6,
10.7,10^2.11,9.12,17.18.13,16.22.
25^2.30.14,10.11.14.29^2.15,11.17,
8.12.19.20.18,29.19,25.44.20,1.
10.21,10.22,22.37.38.39.42.23,
16.*17*.24,24 ‖ 1R 1,1.6.27.2,6.36.
3,11^3.6,13.8,8.11.35.9,6.12.10,15.
7.11,4.*15*,*3*.6.10.11.33.34.12,15.
16.13,4.10.21.14,2.8.15,5.18,5.21.
44.20,7.8.28.22,49.50 ‖ 2R 2,12.
17.3,9.26.4,27.40.41.6,23.8,19.9,
3.18.20.35.10,14.21.11,2.12,16.
13,23^2.14,11.27.15,20.16,2.5.17,
4.14.*40*.*21*,*9*.18,7.30.32.36.20,1.
21,8.22.22,2.17.20.24,4.7.25,3 ‖
Jes 5,4.7,1.8,10.9,19.10,14.11,3^2.
12,2.16,12.17,8.19,15.22,11.24,
20.26,21.28,12.29,9.30,1^2.14.15.
20.31,1.3^2.32,3.36,21.38,2.40,31^2.
41,9.12.42,16.20.24^2.25^2.43,22.
44,19^2.20^2.45,4.5.23.47,3.48,6.7^2.
10.21.51,14^2.21.52,3.53,3.7^2.57,
12.58,3^2.59,9.65,12^2.17^2.19.66,4.
9 ‖ Jer 1,19.*15*,*20*.2,6.19.27.37.3,
7.8.17.25.4,1.22.28.5,3.21^2.22^3.
24.6,10.23.7,13^2.20.24.*11*,*8*.*17*,
23.*44*,5^2.24.26^2.27^2.32.8,4^2.9,2.9.
12^2.10,4.5.10.14.11,8.11.19.13,
11.*35*,*17*.*36*,*31*.14,18.16,14.17,6^2.
8.11^2.22.18,17.19,6.20,9.11.16.
21,10.*39*,*16*.*44*,*27*.23,2.7.23.24,
6^2.25,3.*4*.*26*,*5*.*29*,*19*.4.6^2.7.27.29,
11.30,8.19^2.31,12(11).34(33).32,
23.33.34,14^2.35,14^2.*15*.15.17.36,
24^2.25.37,2.4.14.20.38,24.25.39,
17.40,3.14.41,8.42,10^2.17.18.21.
43,4.44,14.22.23.46,5.48,11.30.
50,3.20.39^2.42.51,9.17.26.39.*57*.
44.64.52,6 ‖ Ez 3,18.19.20.25.26.
4,8.7,4.*9*.7.8,18.12,2^2.6.23.13,21.

16,31.42.43.47.56.61.63.17,9.17. 18,14.30.19,14.20,8.17.22,30.23, 27.48.24,12.13.16^3.27.26,21.28,2. *9.24.29,16.*29,15.32,13.27.33,4.5. 6.8.9.22.34,8.10^2.22.28.29^2.36,12. 15.29.37,22^2.23.39,7.10^2.28.29. 41,6.42,14.43,7.44,8.13.17.19.45, 8.46,18.47,11.48,14^3 ‖ Hos 1,7.2, 9^2.18.19.4,10^2.5,6.6,7,10^2.14.8, 4^2.6.11,3.9^2 ‖ Joel 2,7.19.26.*27* ‖ Am 1,9.3,10.4,6.*8.9.10.11.*8.5, 11^2.18.20^2.21.6,6.8,12.14.9,4.9. 15 ‖ Ob 18 ‖ Jon 1,6.*3,9.*13.3,10 ‖ Mich 3,4.5,12.6,14^2.15^3 ‖ Nah 2, 14.3,17 ‖ Hab 1,2^2.4.2,3.5^2 ‖ Zeph 1,13^2.3,7.11 ‖ Zach 1,4.7,13^2.8,14. 9,8.10,10.11,5.6.13,2.4.14,21 ‖ Mal 1,10.2,15.16.3,5.7.11^2 ‖ Ps 15,4.18,22.37.18.39.42.22,3^2.6.7. 28,5.30,2.13.31,9.34,23.35,15^2. 36,13.37,21.25.28.36.39,7.40,5. 13.44,10.13.18^2.49,21.55,12.20. 60,13.64,5.66,9.69,21.73,22.76,6. 77,3.5.8.78,7.8.32.38^2.39.53.80, 19.81,12.83,5.86,14.88,9.89,44. 49.92,16.100,3.102,18.103,16. 105,28.108,12.109,17.110,4.115, 5.*135,16*^{2}.6^2.7^2.119,46.60.129,7. 135,17.139,16.148,6 ‖ Prv 1,28^2. 5,13.6,34.7,23.9,18.10,22.17,21. 21,13.26.27,2.28,22.29,24.30,2. 3.31,12 ‖ Job 2,12.4,16.21.5,12. 21.24.8,9.15^2.9,5.7.11^2.35.10,21. 22.11,11.15.12,14^2.25.14,2.5.12. 21^2.15,6.9^2.18.19.16,13.17,10.18, 5.17.19,7.8.16.27.20,8.9^2.13.18^2. 19.21,9.10^2.25.22,14.16.23,8.9^2. 11.24,22.25,5.26,8.27,6.19.22.29, 12.24.30,20.27.31,17.30.32,14. 33,9.27.34,32.35,10.12.15.36,5. 26^2.37,4.5.38,11.39,4.17.22^2.24. 40,5^2.23.42,2.3^2.15 ‖ Cant 3,1.*2.*4. 5,6^2 ‖ Ruth 2,15.16.22.4,10 ‖ Thr 2,1.2.14.17.22.3,2.7.49.4,6.5,5 ‖ Eccl 6,2.10.7,20.28.8,8.17.10,17 ‖ Esth 1,17.19.3,4.4,4.5,9.9,27 ‖ Dan 1,19.8,7^2.22.*24.*9,6.10.13.14. 10,8^2.*16.*11,4.6.12.17.19.20.21. 25.27.29.12,8.10 ‖ Esr 2,59.62.4, 2.9,12 ‖ Neh 1,7.2,1.12.17.5,8.6,1. 3.9.7,61.64.9,16.17^2.29^2.30.10, 40 ‖ 1Ch 2,34.5,1.10,4.14.11,18. 20.12,20.13,13.17,9^2.19,19.21,30. 23,17.22.24,28.27,23.24 ‖ 2Ch 1, 11.5,9.14.6,26.*7,13.*7,2.8,15.9,2.4. 6.9.11.10,15.16.12,7.12.13,7.10. 20.16,7.17,3.4.10.19,10.20,10.32. 37.21,7.17.19.20.22,11.23,19.24, 5.19.20.22.25.25,16.20.28,1.20. 21.29,34.30,9.19.32,25.26.33,8. 10.22.34,2.25.28.35,18.22^2.36.17.

וִלֹא K., **וְלוֹ** Q., 2S 18,12.

וְֽלֹא 2S 13,26 ‖ 2R 5,17.

הֲלוֹא, הֲלֹא

nonne; ecce; nempe; scilicet.

י״ת בשופטים י״ד ט״ו הֲלֹם ת׳ הלא; השבעים קורין בזכריה ז׳ ז׳ הלוא אֵלֶּה הדברים.

Gn 4,7.13,9.19,20.20,5.27,36.29, 25.31,15.34,23.37,13.40,8.42, 22.44,5.15 ‖ Ex 4,11.14.14,12. 33,16 ‖ Nu 12,2.14.14,3.22,30. 37.23,12.26.24,12 ‖ Dt 11,30.31, 17.32,6.34 ‖ Jos 1,9.10,13.22, 20 ‖ Jud 4,6.14.5,30.6,13.14.8, 2.9,28.38.10,11.11,7.24.14,15. 15,2.11 ‖ 1S 1,8.6,6.9,20.21.10, 1.12,17.15,17.17,8.29.20,30.37. 21,12^2.23,19.26,1.14.15.29,3.4.5 ‖ 2S 2,26.3,38.4,11.10,3.11,3.10. 20.21.13,4.28.16,19.19,14.23 ‖ 1R 1,11.13.2,42.11,41.14,29.*15,23.* 15,7.*16,14.22,39.*31.*16,5.20.27.* *22,46.*18,13.22,18 ‖ 2R 1,18.2,18. 4,28.5,12^2.13.6,11.32.8,23.*13,12.* *14,15.18.28.15,6.36.16,19.21,17.* *25.23,28.24,5.*10,34.*12,20.13,8.* *15,21.*18,22.27.19,25.20,19 ‖ Jes 8,19.10,8.9.11.28,25.29,17.36,7. 12.37,26.40,21^4.28.42,24.43,19. 44,8.20.45,21.48,6.51,9.10.57,4. 11 ‖ Jes 58,6.7 ‖ Jer 2,17.3,1.4.5,3. 7,19.13,21.14,22.22,15.16.23,24. 29.26,19.33,24.35,13.38,15.44, 21 ‖ Ez 12,9.13,7.12.17,9.10.12. 18,23.25.29.21,5.24,19.25.26,15. 34,2.37,18.38,14 ‖ Joel 1,16 ‖ Am 5,20.6,13.9,7^2 ‖ Ob 5^2 ‖ Jon 4,2 ‖ Mich 1,5^2.2,7.3,1.11 ‖ Hab 1,12.2, 6.7.13 ‖ Hag 2,3 ‖ Zach 1,6.3,2.4, 5.13.7,6.7 ‖ Mal 1,2.2,10^2 ‖ Ps 14, 4.44,22.53,5.54,2.56,9.14.60,12. 85,7.94,9^2.10.108,12.139,21 ‖ Prv 8,1.14.22.22,20.24,12.26,19 ‖ Job 1,10.4,6.21.7,1.8,10.10,10.20.12, 11.13,11.21,29.22,5.12.31,3.4.15 ‖ Ruth 2,8.9.3,1.2 ‖ Eccl 6,6 ‖ Esth 10,2 ‖ Esr 9,14 ‖ Neh 5,9.13,18. 26 ‖ 1Ch 19,3.21,3.17.22,18(17) ‖ 2Ch 9,29.*12,15.*13,5.9.16,8.18,17. 20,6.7.12.25,26.28,10.32,11.12. 13.

הֲלֹה Dt 3,11.

וַהֲלוֹא 2S 15,35.

בְּלוֹא, בְּלֹא Lev 15,25 ‖ Nu 35, 22^2.23 ‖ Dt 32,21^2 ‖ Jes 55,2^2 ‖ Jer 2,11.5,7.22,13^2 ‖ Ez 22,29 ‖ Ps 17, 1.44,13 ‖ Prv 13,23.16,8.19,2 ‖ Job 8,11.15,32.30,28 ‖ Thr 1,6.4, 14 ‖ Eccl 7,17.10,11 ‖ 1Ch 12,18. 34 ‖ 2Ch 21,20.30,18.

בְּלוֹא...וּבְלוֹא Jes 55,1.

כְּלוֹא Ob 13.

לְלֹא...וּלְלֹא, לְלוֹא, לְלֹא Jes 65,1^2 ‖ Hos 2,25 ‖ Am 6,13 ‖ Job 26,2.3.39,16 ‖ 2Ch 13,9.15,3^3.

שֶׁלֹּא Ps 124,6.129,7 ‖ Eccl 2,21. 7,14.

——v. n. pr. compos.——

[תַּלְאוּבָה] *pl.* תַּלְאֻבוֹת

sitis, siccitas; *al.* ardor (rad. לאב).

בערבית הוראת השרש צמא, וקרוב אל להב, ארץ חֲרֵבָה וּשְׂרֵפָה, ואולי הוא קרוב אל לָאָה, וכטעם ארץ עֲיֵפָה, והענין אחד.

Hos 13,5.

[לָאָה] 2 *impf.* תִּלְאֶה

languescere, defatigari; taedere, aegre ferre, frustra laborare.

קרוב אל להה, וכדוגמתו בסורית, בערבית ובארמית (וגם בחזוק המבטא לעא, לעי באורייתא), וענינו יגיעה עד לעיפה, ולפעמים בא על ההשתדלות לריק. י״ג בירמיה ט״ו י״ד: הַעֲוֵה נוֹאָלוּ, וכת״י אִטַּפַּשׁוּ טְעוֹ, והשבעים מחלקין שִׁבְתְּךָ דריש פסוק ט״ו לשנים וקורין: הֶעֱווּ וְנִלְאוּ (או ולא יואילו) שֹׁב (= שוב), תֹּךְ בְּתוֹךְ, מרמה במרמה, וביחזק׳ כ״ד י״ב קורין

חֱלְאַת ת׳ הֶלְאָת, וכן נמצא באיזה נוסחאות, וי״נ תַּזְנוּנִים מְלֵאַת, וגם יונתן תרגם הלאת אִתְמְלִיאַת, והתי״ו לתי״ו וְהֶרְצָת דויקרא כ״ו ל״ד (אולי יש לפתור מזה השם לַאָה, ע״ש עיניה הרכות, כלומר חלשות ועיפות, ובדה״א ז׳ ל״ה נמצא שעצ״פ עָמָל).

Job 4,2.

וַתֵּלֶא Job 4,5.

וַיִּלְאוּ *3 impf. pl.* Gn 19,11.

נִלְאָה *Ni. 3 perf.* Jes 16,12 ‖ Prv 26,15.

וְנִלְאָה Ps 68,10.

נִלְאֵית (al. **תְ**) *2 perf. f.* Jes 47,13.

נִלְאֵיתִי *1 perf.* Jes 1,14 ‖ Jer 6, 11.15,6.

וְנִלְאֵיתִי Jer 20,9.

נִלְאוּ *3 perf. pl.* Jer 9,4.

וְנִלְאוּ Ex 7,18.

הֶלְאָה [**הֶלְאַנִי** *Hi. 3 perf. suff.* Job 16,7.

הֶלְאָת *3 perf. f.* Ez 24,12.

הֶלְאֵתִיךָ *1 perf. suff.* Mich 6,3.

הַלְאוֹת *infin. cs.* Jes 7,13.

תַּלְאוּ *2 impf. pl.* Jes 7,13.

וַיַּלְאוּךָ *3 impf. pl. suff.* Jer 12,5.

תְּלָאָה] וּתְלָאָה

molestia.

לרש״י ראש ותלאה כמו ראש ולענה, וי״מ כמו רַאשׁ, עֳנִי ועמל, אמנם יונתן והשבעים מתרגמין ראש כמשמעו ותלאה כפעל, ובפסוק ס״ה קורין תְּלָאָתְךָ להם. י״ת מַתְּלָאָה דמלאכי כמו מְלַאֲתָה, ולרב המפ׳ כמו מַזֶּה, מַלָּכֶם. (ואולי יש לגרוס מְתַלָּעָה, מן רמה ותולעה, לפי שאמר נבזה אכלו).

Thr 3,5.

הַתְּלָאָה Ex 18,8 ‖ Nu 20,14 ‖ Neh 9,32.

מַתְּלָאָה (= **מַה־תְּלָאָה**) Mal 1, 13.

לָאַט

obvolvere, velare.

לדעת ר״י חיוג האי דש״ב שרשו לוט, וא״כ קריאתו לָאט = לָט, כמו וְקָאם שאון (הושע י׳ י״ד) ת׳ וְקָם, ועל האי דאיוב נמסר בתרי לישני, ולא נתברר אם הלמ״ד שרשית, והוא פעל כפי׳ רש״י (ודברו אשר לָאַט עמך בלאט, הַנְּעִים) או שרשו אַט והלמ״ד שמושית, כמו לבטח, וכת״י בניח; אמנם לדעת רבים גם זה ענינו כסוי, הצפנה והסתרה, ע״כ חברנום יחד. ע׳ הערה אל לוט.

2S 19,5 ‖ Job 15,11.

—cf. **אַט** p. 23c; **לָאט** v. **לוּט**—

לָאַךְ .rad] מַלְאָךְ

legatus, nuntius, angelus; propheta, sacerdos.

הפעל בהוראת שלח נמצא בערבית ובכושית (וקרוב אל הלך וילך). י״נ במ״ב ו׳ ל״ג הַמֶּלֶךְ ת׳ הַמַּלְאָךְ, והענין מוכיח.

Ex 23,20.33,2 ‖ Nu 20,16 ‖ 1R 19, 2.5 ‖ 2R 5,10 ‖ Ez 23,40 ‖ Hos 12, 5 ‖ Prv 13,17 ‖ Job 33,23 ‖ 1Ch 21, 15 ‖ 2Ch 32,21.

וּמַלְאָךְ 1S 23,27 ‖ 1R 13,18 ‖ Zach 2,7 ‖ Prv 17,11 ‖ Job 1,14.

הַמַּלְאָךְ Gn 48,16 ‖ 2S 11,19. 22. 23.25.24,16.17 ‖ 2R 6,32².33.9,18. 10,8 ‖ Zach 1,9.*14*.13.2,2.*5*,*10*.7. 3,3.4,1.4.*6*,*4*.5.5,5.6,5 ‖ Eccl 5,5 ‖ 1Ch 21,20.

וְהַמַּלְאָךְ 1R 22,13 ‖ 2Ch 18,12.

לַמַּלְאָךְ 2S 24,16 ‖ 2Ch 21,15.27.

מַלְאַךְ *cs.* Gn 16,7.9.*10*.*11*.21,17. 22,11.15.31,11 ‖ Ex 3,2.14,19 ‖ Nu 22,22.23.*25*.*27*. 24. 26. 31.32. 34. 35 ‖ Jud 2,1. 4. 5,23. 6,11. 12. 20. 21. 22².13,3. 6. 9.13. *16*.15. *17*. 16. 18.20.21² ‖ 2S 14,20 ‖ 1R 19,7 ‖ 2R 1,15.19,35 ‖ Jes 37,36 ‖ Hag 1,13 ‖ Zach 1,11.12. 3,1.6 ‖ Mich 2,7 ‖ Ps 34,8 ‖ 1Ch 21,16.30.

וּמַלְאַךְ Jud 3,21 ‖ 2S 24,16 ‖ 2R 1, 3 ‖ Jes 63,9 ‖ Zach 3,5 ‖ Mal 3,1 ‖ Ps 35,5.6 ‖ 1Ch 21,12.15.18.

כְּמַלְאַךְ 1S 29,9 ‖ 2S 14,17.19,28 ‖ Zach 12,8.

מַלְאָכִי *suff.* Ex 23,23. 32,34 ‖ Mal 3,1.

כְּמַלְאָכִי Jes 42,19.

מַלְאָכוֹ Gn 24,7.40.

מַלְאָכִים *pl.* Gn 32,4 ‖ Nu 20,14. 21,22.22,5 ‖ Dt 2,26 ‖ Jos 7,22 ‖ Jud 9,31.11,12.14.17.*19* ‖ 1S 6,21. 11,3. 16,19. *19*,*11*. *14*. *20*. 19,21². 25,14 ‖ 2S 2,5.*3*,*14*.*11*,*4*. 3,12.26.5, 11.12,27 ‖ 1R 20,2 ‖ 2R 1,2.16.14, 8.16,7.17,4.19,9 ‖ Jes 18,2.37,9 ‖ Jer 27,3 ‖ Ez 23,16.30,9 ‖ Neh 6, 3 ‖ 1Ch 14,1.19,2.16 ‖ 2Ch 35,21.

וּמַלְאָכִים Jud 6,35².7,24.

הַמַּלְאָכִים Gn 19,1.15.32,7 ‖ Jos 6,17.25 ‖ 1S 11,4.7.9.19,15.16.20, 5.9 ‖ 2R 1,5.7,15.19,14 ‖ Jes 37,14.

לַמַּלְאָכִים 1S 11,9.

מַלְאֲכֵי *cs.* Gn 28,12.32,2 ‖ Jud 11,13 ‖ 1S 19,20.25,42 ‖ 2R 1,3 ‖ Jes 14,32.33,7 ‖ Ps 78,49 ‖ Prv 16, 14.

בְּמַלְאֲכֵי 2Ch 36,16.

לְמַלְאֲכֵי 1R 20,9.

מַלְאָכֶיךָ *suff.* Nu 24,12 ‖ 2R 19, 23.

מַלְאָכֵכֵה (al. **כֵךְ** vel. **כֵכָה**) Nah 2,14.

מַלְאָכָיו Jes 44,26 ‖ Ez 17,15 ‖ Ps 91,11. 103,20. 104,4. 148,2 ‖ 2Ch 36,15.

וּמַלְאָכָיו Jes 30,4.

וּבְמַלְאָכָיו Job 4,18.

מַלְאָכוּת] בְּמַלְאֲכוּת .cs

legatio.

שם המפשט, ובדרז״ל שליחות. מַלְאֲכוּתֶיךָ דתהלים ת״י פקודי שליחותך, וכן פי׳ הראב״ע ורש״י, אמנם לדעת האחרונים הוא מענין מְלָאכָה, וכטעם פְּעָלֶיךָ; והשבעים מוסיפין וקורין: לְסַפֵּר כָּל־תְּהִלּוֹתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־צִיּוֹן!

Hag 1,13.

מַלְאֲכוּתֶיךָ *pl. suff.* Ps 73,28.

מְלָאכָה

ministerium, opus, negotium; opes, supellex, pecus.

קצורו של מַלְאָכָה, ונאמר על עבודה שנעשית ביתרון הבשר, כאשר יאמר הגרמני על כשרון המעשה געשיק, געשיקליכקייט מן הפעל שיקקען, וזה טעם מהיר במלאכתו. להרד״ק מְלֶכֶת השמים דירמיה כמו מְלֶאכֶת (ע׳ הערה אל מְלֶכֶת בשרש מָלַךְ).

Ex 12,16. 20,10. 31,3. *35*,*31*.5.14. 15².35,2².35. 36,6 ‖ Lev 7,24. 11, 32.16,29.*23*,*28*. 23,3².*31*. 30 ‖ Nu

4,3.29,7 ‖ Dt 5,14.16,8 ‖ Jud 16,11‖1R 7,14.11,28 ‖ Jer 17,22.24.18,3.50,25‖Hag 1,14‖Ps 107,23‖Neh 4,16.6,3‖1Ch 22,15(14)^2.25,1.28,21.29,5‖2Ch 34,13.

וּמְלָאכָה 2Ch 17,13.

הַמְּלָאכָה Gn 33,14‖Ex 35,29.36,2.7.8.39,43.40,33‖1S 15,9 ‖ 1R 5,30.7,40.51.9,23 ‖ 2R 12,12.15.16.22,5^2.9‖Esth 3,9.9,3‖Esr 2,69.3,9‖Neh 2,16.4,5.13.5,16.6,3.9.16.7,71(70).11,12.16.13,10‖1Ch 23,24 ‖ 1Ch 4,11.5,1.24,13.29,34.34,10^2.17.

וְהַמְּלָאכָה Ex 36,7 ‖ Esr 10,13 ‖ 2Ch 29,1.

בַּמְּלָאכָה 1R 5,30.*9,23* ‖ Neh 4,10.11.15‖1Ch 9,33‖2Ch 34,12.

בַּמְּלָאכֶת 2Ch 13,10.

לַמְּלָאכָה Ex 36,5.38,24 ‖ Neh 7,70‖1Ch 26,29‖2Ch 24,13.

לִמְלָאכָה Lev 13,51‖Ez 15,3.4.5^2.

מְלֶאכֶת *cs.* Ex 35,24.33.35.36,1.4.38,24 ‖ Lev 13,48.23,7.*8.21.25.35.36* ‖ Nu 28,18.*25.26.29,1.12.35* ‖ 1R 7,22 ‖ Jer 48,10 ‖ Ez 28,13‖Dan 8,27 ‖ Esr 3,8 ‖ Neh 10,34.11,22 ‖ 1Ch 6,34.9,13.19.23,4.26,30.27,26.28,13.20.29,6 ‖ 2Ch 8,16.24,12.

בִּמְלֶאכֶת Ex 22,7.*10* ‖ Esr 6,22 ‖ Neh 5,16.

לִמְלֶאכֶת Ex 35,21.36,3.

מְלַאכְתֶּךָ, מְלַאכְתְּךָ *suff.* Ex 20,9‖Dt 5,13 ‖ Jon 1,8 ‖ Prv 24,27.

מְלַאכְתּוֹ Gn 2,2^2.3.39,11 ‖ 1R 7,14‖Neh 4,9‖2Ch 16,5.

בִּמְלַאכְתּוֹ Prv 18,9.22,29 ‖ Neh 13,30‖1Ch 4,23.

לִמְלַאכְתּוֹ 1S 8,16‖2Ch 8,9.

מִמְּלַאכְתּוֹ Ex 36,4.

מַלְאֲכוֹת [מְלַאכוֹת] *pl. cs.* 1Ch 28,19.

מַלְאֲכוּתֶיךָ Ps 73,28.

—cf. **מְלֶכֶת**; v. ch. et n. pr.—

לְאוֹם, לְאֹם

populus, natio, λεώς, λαός. Cf. אֻמָּה, אֹם p. 49ª.

הפעל בערבית הוראתו חִבּוּר וקבוץ, והשם יורה על המון העם. להבחור בס׳ הזכרונות לאם קדמאה חסר ותנינא מלא, שלא כהלכה, ע׳ מ״ש.

Prv 11,26.14,28.

וּלְאֹם Gn 25,23.

מִלְּאֹם Gn 25,23.

וּלְאוּמִּי *suff.* Jes 51,4.

לְאֻמִּים, לְאוּמִּים *pl.* Gn 25,23.27,29 ‖ Jes 17,12.13.43,9.49,1.55,4^2.60,2‖Ps 7,8.9,9.44,3.65,8.67,5.105,44.148,11 ‖ Prv 14,34.24,24.

וּלְאֻמִּים Jes 34,1.41,1.43,4 ‖ Jer 51,58 ‖ Hab 2,13 ‖ Ps 2,1.47,4.67,5.

בַּלְאֻמִּים Ps 44,15.57,10.108,4.49,7.

—v. n. pr.—

לֵב, לֶב־, לֵב־

cor; anima, vita; animi fortitudo; sensus, affectus; agendi sentiendique ratio; voluntas, consilium; intellectus, sapientia; conscientia; *met.* media pars, interiora, penetralia.

כדוגמתו (לרב בדגשות הבי״ת) בארמית, סורית, ערבית, וכושית, ובאשורית בא ג״כ כנרדף אל שְׁאֵר (ע׳ תהלים ע״ג כ״ו); ההשאלות הרבות ידועות, וכמוהן בשפות המערביות. י״ג בשופטים י״ט ל׳: שימו לִבְּכֶם עליה; במ״א י״ב ל״ג יתכן שהיתה הנוסחא הקדמונית מִלִּבֹּה, ומחקו רגלה השמאלית של ה״א (כדי לקראו מִלִּבּוֹ), ולא חששו לתקן את הנשאר לוא״ו, ויצא מלבד. בישעיה מ״ד כ׳ יש לגרום לִבָּה תְּלַהֲטֵהוּ ת׳ לֵב הוּתַל הִטָּהוּ, ויש סמך לזה בתרגום הע׳; השבעים קורין במ״ו י״ב אֹבְדֵי לב (כטעם אֹבד עצות, הדברים ל״ו כ״ח); בירמיה ח׳ י״ח לִבְּכֶם ת׳ לִבִּי; ביחזק׳ י״א י״ט לב אַחֵר, (ובקצת נוסחאות לב חָדָשׁ); בתהלים ל״ו ב׳: בקרב לִבּוֹ. י״נ בל״ח ט׳: מנהמת (או כְּנַהֲמַת) לָבִיא בהמשך האל״ף של אדני; בקהלת ז׳ כ״ד: סבותי אני בְּלִבִּי (ע׳ ראב״ע ב׳ ג׳), ובט׳ א׳ קורין השבעים וְלִבִּי רָאָה ת׳ וְלָבוּר. לֵב קָמַי דירמיה נ״א ב׳ מתרגמין הע׳ כַּשְׂדִּים (בא״ת ב״ש כששך ת׳ בבל), וכת״י, אלא שהולך ומפרשו גם בדרך דרש, ולרד״ק פשוטו כמשמעו. י״ג ביחזק׳ י״א כ״א וְאֶלָּה אל־כָּל־שקוציהם, יונתן וסומכוס אינם מתרגמין לֵב, ול״נ בֵּל (אליל בעל).

Gn 8,21.31,20.34,3 ‖ Ex 7,3.13.*9,35*.14.22.*8,15*.9,7.12.*10,20.27.11,10.14,8*.10,1.14,4.17.28,3.30.31,6.35,10.22.25.35.36,1.2.8 ‖ Nu 32,7.9 ‖ Dt 4,11.28,65.29,3 ‖ Jos 14,8‖Jud 5,15.16.18,20‖1S 10,9.17,32.24,6.25,31 ‖ 2S 13,28.15,6.13.18,3^2.19,8.24,10 ‖ 1R 3,9.12.5,9.8,66.12,27 ‖ 2R 6,11.12,5.23,3‖Jes 6,10.24,7.35,4.40,2.42,25.44,20.46,8.12.57,1.15.61,1.65,14^2.17‖Jer 3,16.4,9.5,21.23.9,25.12,11.17,10.32,39.38,41.49,22.51,1‖Ez 2,4.11,19^3.21.13,22.18,31.21,12.20.32,9.36,26^3.44,7.9 ‖ Hos 4,11.7,11 ‖ Zeph 3,14 ‖ Mal 2,2^2.3,24 ‖ Ps 7,11.11,2.19,9.32,11.34,19.36,11.44,22.51,12.19.62,11.64,11.76,6.83,6.94,15.97,11.105,3.119,2.34.58.69.145.147,3‖Prv 6,18.32.7,7.10.8,5.9,4.16.10,8.13.20.21.11,12.20.29.12,8.11.13,12.14,10.13.14.30.15,13^2.14.15,15.21.28.30.32.16,1.5.9.21.23.17,18.20.22.18,12.15.19,8.21,1.4.22,11.24,30.25,20.27,9.19.31,10 ‖ Job 12,24.36,5.13.37,24 ‖ Ruth 2,13‖Thr 3,65‖Eccl 7,3.4.7.8,5.11.9,3.10,2 ‖ Esth 1,10.5,9 ‖ Esr 6,22 ‖ Neh 2,2.3.38 ‖ 1Ch 12,33(34).38(39)16,10 ‖ 2Ch 7,10.11.24,4.29,31.12.30,22.

וָלֵב 1S 25,36‖Jer 4,9‖Nah 2,11‖Mal 3,24‖Ps 64,7‖Prv 12,23.15,7.17,16.25,3.26,23 ‖ Job 29,13 ‖ Eccl 7,4.10,2.

וָלֵב Jer 11,20.20,12 ‖ Ps 12,3 ‖ 1Ch 12,33(34).

הַלֵּב Jer 17,9.

בְּלֶב־, בְּלֵב Ex 15,8 ‖ 2S 18,14^2‖Jer 23,26‖Ez 27,4.25.26.27.28,2.8 ‖ Ps 12,3.45,6.46,3.58,3.140,3‖Prv 12,20.25.14,33.19,21.20,5.22,15.23,34.30,19‖Eccl 9,7 ‖ Esr 7,27‖1Ch 28,9.29,9.

וּבְלֵב Ex 31,6‖Jes 38,3.

כְּלֵב 2S 17,10 ‖ Jer 48,41.*49,22*‖Ez 28,2.6.

מִלֵּב Jes 59,13‖Ps 31,13.

לִבִּי *suff.* Gn 24,45 ‖ Dt 29,18 ‖ Jud 5,9‖1S 2,1‖2R 5,26‖ Jes 15, 5 ‖ Jer 4,19.7,31.*19,5.32,35.*8,18. 12,3.23,9.32,41.48,36 ‖ Hos 11,8. Ps 9,2. 13,6. 16,9. 17,3. 19,15. 22, 15.27,3.8.28,7^2.36,2.38,9.11. 39,4. 40,11.45,2.49,4.55,5.57,8.61,3.69, 21.84,3.102,5.108,2.119,10.32.36. 80.111.112.161.131,1.138,1. 141, 4.143,4 ‖ Prv 5,12.20,9.23,15.24, 32.27,11‖Job 23,16,31,7.9.27.33, 3.37,1‖Thr 1,20.3,21 ‖ Eccl 1,13. 16.17.2,10^2.20.8,9.16.9,1 ‖ Neh 2, 12.5,7.7,5.

וְלִבִּי 1R 9,3‖ Jer 48,36 ‖ Ps 26,2. 40,13.109,22 ‖ Cant 5,2 ‖ Thr 1, 22‖Eccl 2,3.7,25‖2Ch 7,16.

בְּלִבִּי Jes 63,4 ‖ Jer 20,9 ‖ Ps 4,8. 66,18.119,11‖ Eccl 2,1.*3,17.18.*3. 15^2.

כְּלִבִּי Jer 3,15.

מִלִּבִּי Nu 16,28.24,13.

לִבֵּנוּ Jes 41,22. 63,17 ‖ Ps 33,21. 44,19‖Thr 5,15.17.

לִבֶּךָ, לִבְּךָ Ex 9,14‖ Jud 19,5.6 ‖ 1S 9,20‖1R 21,7‖ 2R 14,10 ‖ Jes 33,18 ‖ Jer 49,16 ‖ Ez 28,2^2.17. 40,4.44,5^2‖Ob 3‖ Ps 27,14. 37,4‖ Prv 2,2. 3,1.3.*7,3.*5.4,4.23. 6,21. 7, 25. 23,12. 15. 17. 19. 26. 24,17. 27, 23‖Job 1,8.2,3.7,17.11,13.15,12‖ Cant 8,6 ‖ Eccl 7,21. 22.11,9^2 ‖ Dan 10,12‖2Ch 25,19.

וְלִבְּךָ Jud 16,15‖ Jer 22,17 ‖ Prv 22,17.23,33‖Eccl 5,1.

בְּלִבֶּךָ Prv 2,10.

וּכְלִבְךָ 2S 7,21‖1Ch 17,19.

מִלִּבֶּךָ, מִלִּבְּךָ Eccl 11,10 ‖ Neh 6,8.

לִבְּכֶם Gn 18,5‖Jes 66,14 ‖ Ps 48, 14.

לִבֵּךְ 2S 13,20 ‖ Jes 47,7.57,11 ‖ Jer 4,14.18.31,21(20)‖Ez 22,14‖ Thr 2,19.

בְּלִבֵּךְ Jes 47,10.

לִבּוֹ Gn 6,5.6.8,21.45,26‖Ex 4,21. 7,23.8,11.28.9,21.34.10,1.25,2.28, 29.30. 35,5. 21.36,2 ‖ Jud 16,17. 18 ‖ 1S 4,13.25,25.37.27,1.28,5 ‖ 2S 7,27.13,33. 17,10. 19,20 ‖ 1R 11,3‖Jes 44,19.57,17‖ Jer 16,12. 17,5.18,12.23,17.20.*30,24.*30,21. 44,21.48,29 ‖ Ez 14,14.7 ‖ Am 2, 16 ‖ Ps 21,3.33,11.41,7.55,22.78, 8.112,7.8 ‖ Prv 18,2.19,3.28,14 ‖ Job 34,14. 41,16 ‖ Cant 3,11 ‖ Ruth 3,7 ‖ Eccl 2,22.23.5.19. 7,2. 10,3‖Esth 7,5‖Dan 1,8‖ 2Ch 12, 14.17,6.26,16.32,25.26.

וְלִבּוֹ Jes 29,13.32,6‖Prv 23,7.

בְּלִבּוֹ Gn 17,17. 27,41 ‖ Ex 4,14. 35,34.36,2 ‖ 1R 10,24.12,26 ‖ Ob 3‖Ps 10,6.11.13.14,1.*53,2.*37,31‖ Prv 6,14.26,25.28,26 ‖ Esth 6,6 ‖ 2Ch 9,23.

מִלִּבּוֹ 2R 9,24‖Thr 3,33.

מִלִּבּוֹ Q., **מִלִּבֵּד** K. 1R 11,33.

לִבָּהּ Jud 19,3‖ 1S 1,13.4,20 ‖ Jer 3,10‖Hos 2,16‖Eccl 7,26.

בְּלִבָּהּ 2S 6,16‖1Ch 15,29.

לִבָּם Gn 42,28.50,21 ‖ Ex 35,29‖ Jos 11,20 ‖ Jud 9,3.16,25.19,22‖ 1S 6,6 ‖ 1R 8,23.47.18,37 ‖ Jer 3, 17.7,24.9,13.11,8.13,10. 14,14. 17, 1.23,16.26.24,7.31,33(32) ‖ Ez 6, 9.11,21.14,3.20,16.33,31 ‖ Hos 7, 6.10,2.13,6.8 ‖ Zach 10,7 ‖ Ps 10, 17. 33,15. 81,13. 105,25. 107,12. 119,70‖Prv 24,2‖Job 17,5 ‖ Thr 2,18‖2Ch 6,14.38.

וְלִבָּם Zach 7,12‖Ps 78,37.

בְּלִבָּם 1S 10,26‖Jes 51,7 ‖ Ez 14, 5 ‖ Hos 7,14 ‖ Zach 12,5 ‖ Ps 35, 25.37,15.74,8‖Eccl 3,11.

מִלִּבָּם Ez 13,2.

וּמִלִּבָּם Job 8,10.

לִבָּן Ex 35,26.

מִלִּבְּהֶן Ez 13,17.

לִבּוֹת *pl.* Ps 7,10 ‖ Prv 15,11.17, 3.21,2.24,12.

לִבָּתָם *suff.* Jes 44,18.

בְּלִבּוֹתָם Ps 125,4.

לֵבָב Dt 28,28. 47 ‖ 1R 3,6.9,4 ‖ Jes 1,5.9,8.30,29‖Ez 36,5‖Ps 24, 4. 73,1. 7. 95,10. 101,4. 5. 109,16. 111,1. 119,7 ‖ Job 9,4.12,3.34,10. 34‖1Ch 12,17(18).29,17.19‖2Ch 13,34.

הַלֵּבָב Dt 20,8.

בְּלֵבָב 1Ch 12,38(39)‖2Ch 25,2.

וּבְלֵבָב 2R 20,3‖2Ch 19,9.

לַלֵּבָב 1S 16,7.

לְבַב *cs.* Ex 14,5 ‖ Dt 20,8.30,6 ‖ Jos 7,5‖2S 19,15‖ 1R 8,17.39.15, 14‖Jes 10,12.13,7‖ Ps 90,12.104, 15^2‖1Ch 29,18‖2Ch 6,7.30.15,17.

וּלְבַב Jes 7,2.19,1.32,4.

בִּלְבַב Jon 2,4.

כִּלְבַב 1R 11,4.15,3.

לְבָבִי *suff.* Gn 20,5. 31,26 ‖ Jos 14,7‖2R 10,15‖Jes 21,4‖ Jer 15, 16‖Ps 25,17.73,13.21.26.77,7.86, 11.12. 101,2. 139,23 ‖ Job 17,11. 27,6‖1Ch 22,7(6)28,2.29,17.10.

וּלְבָבִי Ps 73,26.

בִּלְבָבִי 1S 2,35 ‖ 2R 10,30 ‖ Ps 13,3.

לְבָבֵנוּ Dt 1,28 ‖ Jos 2,11 ‖ 1R 8, 58‖Thr 3,41.

לְבָבֶךָ, לְבָבְךָ Gn 20,6 ‖ Dt 4,29. *10,12. 26,16. 30,2.10.*39. 6,5.*30,6.* 6.8,5.14.9,5.15,7.9.10. 28,67. 30,1. 6.17‖Jud 19,8.9‖1S 17,28‖ 1R 2, 44.8,18^2‖2R 10,15^2.22,19‖Ez 28, 5.6.10 ‖ Prv 4,21 ‖ 2Ch 1,11.6,8^2. 19,3.34,37.

וּלְבָבְךָ Jes 7,4.

בִּלְבָבֶךָ, בִּלְבָבְךָ Lev 19,17 ‖ Dt 7,17.8,2.17.9,4.18,21‖ 1S 9,19.14, 7 ‖ 2S 7,3 ‖ Jes 14,13 ‖ Ez 3,10 ‖ Prv 6,25 ‖ Job 10,13.22,22 ‖ 1Ch 17,2.

וּבִלְבָבְךָ Dt 30,14.

כִּלְבָבֶךָ 1S 14,7‖Ps 20,5.

מִלְּבָבְךָ Dt 4,9.

לְבַבְכֶם Nu 15,39 ‖ Dt 10,16. 11, 13.*13,4.*16.18.20,3.32,46 ‖ Jos 22, 5.23,14.24,23 ‖ 1S 6,6.7,3^2. 12,20.

כְּלָבִיא Nu 23,24‖Dt 33,20 ‖ Hos 13,8.
כַּלָּבִיא Jes 5,29.
וְכַלָּבִיא Gn 49,9‖Nu 24,9.
לַלָּבִיא Job 38,39.

לְבִיָּא

leona.

Ez 19,2.

———v. n. pr.———

I לָבַן vel לָבֵן

Hi. albescere, album facere, purgare.

הפעל מן התואר לָבָן, ושגור בדרז״ל, וי״פ מזה השם לבנון כטעם הר שלג (כמו שנקרא בארמית ובערבית), לד״א ע״ש עצי לִבְנֶה שעליו, וי״א בעבור הסלעים החלקים הנראים כסיד הלבן.

הִלְבִּינוּ [הִלְבִּין] *Hi. 3 perf. pl.* Joel 1,7.
וְלַלְבֵּן (= וּלְהַלְבֵּן) *inf. cs.* Dan 11,35.
אַלְבִּין *1 impf.* Es 51,9.
יַלְבִּינוּ *3 impf. pl.* Jes 1,18.
וְיִתְלַבְּנוּ [הִתְלַבֵּן] *Hith. 3 impf. pl.* Dan 12,10.

לָבָן

albus, candidus.

Gn 30,35‖Ex 16,31 ‖ Lev 13,3.4. 10.13.20.21.25.26.42.

הַלָּבָן Gn 30,37.
לְלָבָן Lev 13,16.17.
וּלְבֶן־ *cs.* Gn 49,12.
לְבָנִים *pl.* Zach 6,3‖Eccl 9,8.
וּלְבָנִים Zach 1,8.
וְהַלְּבָנִים Zach 6,6.
לְבָנָה *f. sg.* Lev 13,4.10.19.24. 43.
לְבָנֹת, לְבָנוֹת *pl.* Gn 30,37‖Lev 13,38.39.

[לְבָנָה] הַלְּבָנָה

luna.

כן נקרא הירח ע״ש לבנונית שלו (כחַמה ע״ש מראה חֹם?).

Jes 24,23.30,26.

כַּלְּבָנָה Cant 6,10.

יִלָּבֵב [נִלְבַּב] *Ni. 3 impf.* Job 11,12.
לִבַּבְתִּנִי [לִבֵּב] *Pi. 2 perf. f. suff.* Cant 4,9².

———v. ch. et n. pr.———

II לָבַב

placentas facere.

פעל נגזר מן לְבִבָה, וקרוב אל לָפַף בארמית בהוראת חבור ודביקה, וכמו שיאמר הרוסי лепёшка מן הפעל лепи́ть; ואולי יש לחבר לו גם לָבַב הראשון, וטעם יִלָּבֵב, יתרועע ויקנה לו חבר, ולא יהיה כעיר פרא בודד לו, ולִבַּבְתִּנִי הדבקתיני לך; אמנם יתכן שגם זה נגזר מן לבב, וע״ש תמונת העוגה (ואולי רמז אמנון על אהבת הלבבות, וזה טעם שְׁתֵּי לביבות).

וּתְלַבֵּב [לִבֵּב] *Pi. 3 impf. f.* 2S 13,6.
וַתְּלַבֵּב 2S 13,8.

לְבִיבָה] לְבִבוֹת *pl.*

placentulae; *Vulg.* sorbitiunculae.

2S 13,6.

הַלְּבִבוֹת 2S 13,8.10.

—לַהֶבֶת v. לַבַּת; בַּד v. לְבַד—

לָבַט

praecipitem ruere, perire.

יונתן והסורי תרגמוהו במשלי אתאחיד; כלומר יֵאָחֵז וְיִלָּכֵד (קרוב אל לָפַת בעברית ואל לבוד דעירובין); בערבית הוראתו הכאה, דחיפה והשלכה; רש״י פותרו מדרז״ל נתלבטו בדרך; השמרוני מתרגם כל עָנָה (בראש׳ ט״ו י״ג, ל״ד ב׳, שמות א׳ י״א וכדומה) לבט, עָנִיִּי — לבטי.

יִלָּבֵט [נִלְבַּט] *Ni. 3 impf.* Prv 10,8.*10*‖Hos 4,14.

לָבִיא [לְבִי] *pl. I* לְבָאִם

leo.

כדוגמתו בערבית ובאשורית, ובא ע״מ צְבִי, צְבָאִים; להרד״ק מן לביא ת׳ לְבִיאִם, ולְבִיָּא ת׳ לְבִיאָה (או לְבִיָּה); כלם באים רק בדבור המליצי.

Ps 57,15.

לְלִבְאֹתָיו [לְבָאוֹת] *pl. II suff.* Nah 2,13.

לָבִיא

י״ג בישעיה לביא וליש נֹהֵם או הֹמִים, והאי דנחום מתרגמין השבעים כמו לְהָבִיא.

Jes 30,6 ‖ Joel 1,6 ‖ Nah 2,12 ‖ Job 4,11.

24‖1R 8,61.11,2 ‖ Jer 4,4.29,13. 51,46.50‖Joel 2,12.13 ‖ Hag 1,5. *7*.2,15.*18*.18 ‖ Ps 22,27.31,25.62, 9.69,33.95,8‖1Ch 22,19(18).

בִּלְבַבְכֶם Zach 7,10. 8,17‖Ps 4,5.
לְבָבֵךְ 1S 1,8‖Jes 60,5.
בִּלְבָבֵךְ Jes 49,21‖Jer 13,22.
לְבָבוֹ Dt 2,30.17,17.20. 19,6.29, 17‖1R 8,38.39.11,4².*15*,3.9.14,8‖ 2R 10,31.23,25 ‖ Jes 7,2 ‖ Ez 31, 10‖Ps 78,72 ‖ Dan 11,12 ‖ Esr 7, 10 ‖ Neh 9,8 ‖ 2Ch 6,30.22,9.30, 19.31,21.34,31.36,13.
וּלְבָבוֹ Jes 6,10.10,7 ‖ Dan 11,25. 28.
בִּלְבָבוֹ Dt 29,18 ‖ 1S 21,13 ‖ Jes 10,7‖Ps 15,2‖2Ch 32,31.
וּבִלְבָבוֹ Dan 8,25.
כִּלְבָבוֹ Dt 20,8‖1S 13,14.
לְבָבָהּ 1R 10,2‖2Ch 9,1.
בִּלְבָבָהּ Jes 47,8‖Zeph 2,15.
לְבָבָם Lev 26,41‖Dt 5,26‖Jos 5, 1‖1R 2,4.8,48 ‖ Dan 11,27 ‖ 1Ch 29,18 ‖ 2Ch 6,37.11,16.15,12.15. 16,9.20,33.32,6.
בִּלְבָבָם Lev 26,36 ‖ Jer 5,24.32, 40‖Zeph 1,12 ‖ Ps 28,3.78,18.84, 6‖Job 1,5‖Eccl 9,3.
לִלְבָבָם Hos 7,2.
לְבַבְהֶן (= לְבָבְהֶן) Nah 2,8.
לְבָבוֹת *pl.* 1Ch 28,9.

[לִבָּה] לִבָּתֵךְ *suff.*

לרב המפרשים והמעתיקים כמו לב, ויש מוסיפין עוד משקל לַבָּה (כמו גִּנָּה וגַנָּה) ומפ׳ בְּלַבַּת אש דשמות ג׳ ב׳ בלב האש, אך אונקלוס, השבעים והשמרוני תרגמוהו בְּלַהֶבֶת (ואולי יש לגרוס כאן: מָה אֲמֻלָה לַבָּתֵךְ, כלומר להבת התאוה לזנונים).

Ez 16,30.

I לָבַב

intellectu privari vel augeri; *Pi.* intellectu privare, capere.

פעל נגזר מן לב, וטעם יִלָּבֵב, יקנה לב. ולִבַּבְתִּנִי לרש״י משכתְּ את לבבי, ולהראב״ע בהוראת ההפך (כסִקֵּל ושֵׁרֵשׁ), כאלו לא נשאר לי לב (ע׳ לקמן). למדנחאי לבבתיני מלא.

לִבְנַת *cs.* [לְבֵנָה]?

candor, pelluciditas.

לדרשב״ם הוא שם המָפשט לָבָן, ולדראב״ע מן לְבֵנָה, כאֶבֶן ספיר דיחזקאל, וזה טעם כמַעֲשֵׂה, וכת״א, יונתן והשבעים, וע״כ הובא להלן שנית.

Ex 24,10.

לִבְנֶה

populus arbor, styrax.

הוא העץ הנקרא וויים־פאפפעל, המבריק ככסף בלבנונית שלו, וכדוגמתו בערבית.

Gn 30,37.

וְלִבְנֶה Hos 4,13.

לְבוֹנָה ,לְבֹנָה

thus, λιβανωτός.

אחד מסממני הקטרת, והלבן חשוב ביותר; כדוגמתו בסורית, צורית וערבית, ומן בני שם בא השם לבני יפת.

Lev 2,1.15.5,11.24,7 ‖ Nu 5,15 ‖ Jes 66,3‖Jer 6,20‖Cant 4,14.

וּלְבוֹנָה ,וּלְבֹנָה Ex 30,34 ‖ Jes 60,6‖Jer 17,26.41,5‖Cant 3,6.

הַלְּבוֹנָה ,הַלְּבֹנָה Lev 6,8‖Cant 4,6‖Neh 13,5.

וְהַלְּבוֹנָה ,וְהַלְּבֹנָה Neh 13,9 ‖ 1Ch 9,29.

בִּלְבוֹנָה Jes 43,23.

לְבֹנָתָהּ *suff.* Lev 2,2.*16*.

לִלְבֹּן *inf. cs.* [לָבַן] II

lateres formare.

פעל נגזר מן השם לְבֵנָה.

Ex 5,7.14.

נִלְבְּנָה *1 impf. pl.* Gn 11,3.

לְבֵנָה

later, πλίνθος.

ישנו בארמית, סורית, ערבית, ובאשורית בתי״ו דגושה, והגו״ן בנסמך; בדרז״ל כתב ליבונאה, שהשתמשו בו בחריתה על גבי לבנים. לדעת רבים ע״ש הלבן, (ובא על משקל אחר להבדילו משם התאר), ויש חולקים ע״ז (ואולי הוא קרוב אל לבב ולפף).

Ez 4,1.

הַלְּבֵנָה Gn 11,3.

לִבְנַת *cs.* Ex 24,10.

לְבֵנִים *pl.* Gn 11,3‖Ex 5,18‖Jes 9,9.

וּלְבֵנִים Ex 5,16.

הַלְּבֵנִים 5,7.8‖Jes 65,3.

וּבַלְּבֵנִים Ex 1,14.

מִלִּבְנֵיכֶם *suff.* Ex 5,19.

מַלְבֵּן

formax lateraria; forma lignea lateraria.

מקום שמלַבנים הלבנים. לפי הכתיב דש״ב י״ב ל״א במִלְכֵּן (מִלְכֹּם שקוץ בני עמון) במקום שהקריבו למלך, ולפי הקרי אולי יש לגרוס וְהֶעֱבִיד.

Nah 3,14.

בַּמַּלְבֵּן Jer 43,9.

בַּמַּלְכֵּן K., בַּמַּלְבֵּן Q. 2S 12,31.

—v. n. pr.—

לָבֵשׁ et לָבַשׁ

induere vestem, obtegi.

כמוהו בארמית, סורית, ערבית, כושית ואשורית. לרד״ק לָבֻשׁ הרנים דישעיה שֵׁם ולא בינוני פעול (וי״מ את זה מן בושה, וכן האי דאיוב ל״ח י״ד); לרז״ל לבשו כרים הצאן כנוי להזדונות, והוא לשון נקיה (ר״ה ח׳ ע״א, י״ד ע״א), וכת״י יעלון דכריא עלוי ענא.

Lev 16,23‖Job 7,5‖Esth 6,8.

לָבֵשׁ Ps 93,1[2].

וְלָבַשׁ Lev 6,3.4.16,24.32.

וּלְבֵשָׁם *suff.* Lev 16,4.

לָבְשָׁה *3 perf. f.* Jud 6,34‖1Ch 12,18(19)‖2Ch 24,20.

לָבַשְׁתָּ [לָבַשְׁתָּ *2 perf.* Ps 104,1.

לָבַשְׁתִּי *1 perf.* Job 29,14.

לָבְשׁוּ *3 perf. pl.* Ps 65,14.

וְלָבְשׁוּ ,(Q.) Ez 42,14.44,19.

הַלְּבֻשִׁים [לָבֻשׁ *pt. pl.* Zeph 1,8.

לָבוּשׁ ,לָבֻשׁ *pt. pass.* 1S 17,5 ‖ Ez 9,2 ‖ Zach 3,3 ‖ Prv 31,21 ‖ Dan 10,5.

הַלָּבֻשׁ Ez 9,3.

לְבוּשׁ ,לְבֻשׁ *cs.* Jes 14,19‖Ez 9, 11.10,2.6.7‖Dan 12,6.7.

לְבֻשֵׁי [לְבוּשִׁים *pl. cs.* Ez 23,6. 12.38,4.

לָבוֹשׁ *inf. abs.* Hag 1,6.

לִלְבֹּשׁ *cs.* Gn 28,20‖Lev 21,10.

לְבַשׁ *imper.* 1R 22,30 ‖ 2Ch 18, 29.

לִבְשִׁי *f.* Jes 51,9.52,1[2].

וְלִבְשִׁי־ 2S 14,2.

לִבְשׁוּ *pl.* Jer 46,4.

אֶלְבָּשֶׁנָּה [אֶלְבַּשׁ *1 impf. suff.* Cant 5,3.

תִּלְבַּשׁ תִּלְבָּשׁ *2 impf.* Dt 22, 11‖Job 40,10.

תִּלְבְּשִׁי ,תִּלְבָּשִׁי *2 impf. f.* Jes 49,18‖Jer 4,30.

יִלְבַּשׁ ,יִלְבָּשׁ *3 impf.* Lev 6,3. 16,4 ‖ Dt 22,5 ‖ Ez 7,27 ‖ Job 27, 17.

וַיִּלְבַּשׁ 1S 28,8 ‖ Jes 59,17[2] ‖ Ps 109,18‖Esth 4,1.

וַיִּלְבָּשֵׁנִי *suff.* Job 29,14.

יִלְבָּשֵׁם Ex 29,33.

וַתִּלְבַּשׁ *3 impf. f.* Gn 38,19 ‖ Esth 5,1.

נִלְבַּשׁ [נִלְבָּשׁ *1 impf. pl.* Jes 4,1.

תִּלְבָּשׁוּ [תִּלְבְּשׁוּ *2 pl.* Ez 34,3.

יִלְבְּשׁוּ [K.], יִלְבָּשׁוּ *3 pl.* Ez 26, 16.42,14.44,17 ‖ Zach 13,4 ‖ Ps 35,26.109,29.132,9 ‖ Job 8,22 ‖ 2Ch 6,41.

וַיִּלְבְּשׁוּ Jon 3,5.

תִּלְבַּשְׁןָ *f.* 2S 13,18.

מְלֻבָּשִׁים [לֻבַּשׁ *Pu. pt. pl.* 1R 22,10‖Esr 3,10‖2Ch 5,12.18,9.

הִלְבִּישַׁנִי [הִלְבִּישׁ *Hi. 3 perf. suff.* Jes 61,10.

הִלְבִּישָׁה *3 perf. f.* Gn 27,16.

וְהִלְבַּשְׁתָּ [הִלְבַּשְׁתָּ *2 perf.* Ex 28,41.29,5.40,13.14.

וְהִלְבַּשְׁתָּם *suff.* Ex 29,8‖Nu 20, 26.

וְהִלְבַּשְׁתִּיו *1 perf. suff.* Jes 22, 21.

הִלְבִּישׁוּ *3 perf. pl.* 2Ch 28,15.

וְהִלְבִּשׁוּ Esth 6,9.

הַמַּלְבִּשְׁכֶם [מַלְבִּישׁ *pt. suff.* 2S 1,24.

וְהַלְבֵּשׁ *inf. abs.* Zach 3,4.

לְהַלְבִּישׁ *cs.* Esth 4,4.

אַלְבִּישׁ *1 impf.* Jes 50,3 ‖ Ps 132,16.18.

וָאַלְבִּשֵׁךְ *suff.* Ez 16,10.

הֲתַלְבִּישׁ *2 impf. interrog.* Job 39,19.

תַּלְבִּישֵׁנִי *suff.* Job 10,11.

וַיַּלְבֵּשׁ [יַלְבִּישׁ *3 impf.* Gn 41,42 ‖ Lev 8,7 ‖ Nu 20,28 ‖ 1S 17,38[2] ‖ Esth 6,11.

וַיַּלְבִּשֵׁם *suff.* Gn 3,21 ‖ Lev 8,13.

תַּלְבִּישׁ *3 impf. f.* Prv 23,21.

וַתַּלְבֵּשׁ Gn 27,15.

וַיַּלְבִּשֻׁהוּ *3 pl. suff.* Zach 3,5.

וַיַּלְבִּשׁוּם 2Ch 28,15.

לְבוּשׁ, לְבֻשׁ

vestis, vestimentum.

2R 10,22 ‖ Jes 14,19 ‖ Job 24,7.10.31,19.38,14 ‖ Esth 6,8.

הַלְּבוּשׁ Esth 6,9.10.11.

בִּלְבוּשׁ Esth 4,2.8,15.

כַּלְּבוּשׁ Ps 102,27.104,6.

לְבוּשִׁי *suff.* Ps 22,19.35,13.69,12 ‖ Job 30,18.

לִלְבוּשֶׁךָ [לְבוּשְׁךָ Jes 63,2 ‖ Prv 27,26.

לְבוּשׁוֹ, לְבֻשׁוֹ Gn 49,12 ‖ 2S 20,8 ‖ Mal 2,16 ‖ Job 38,9.41,5.

בִּלְבוּשׁוֹ Jes 63,1.

לְבוּשָׁהּ Ps 45,14 ‖ Prv 31,22.25.

לְבוּשְׁכֶן 2S 1,24.

לְבוּשָׁם Jer 10,9.

בִּלְבֻשֵׁיהֶם [לְבוּשִׁים *pl. suff.* Thr 4,14.

מַלְבּוּשׁ Zeph 1,8 ‖ Job 27,16.

הַמַּלְבּוּשׁ 1R 10,22.

וּמַלְבּוּשֵׁךְ *suff.* Ez 16,13.

מַלְבּוּשַׁי [מַלְבּוּשִׁים *pl. suff.* Jes 63,3.

וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם, וּמַלְבֻּשֵׁיהֶם 1R 10,5 ‖ 2Ch 9,4[2].

תִּלְבֹּשֶׁת

vestimentum.

משקל זה נמצא בדרז״ל תַּחְבֹּשֶׁת (רטיה למכה).

Jes 59,17.

——v. chald.——

לֹג

mensura liquidorum, ξέστης.

מדת הלח, אחד מי״ב במדת ההין (וי״א ששרשו לגג וי״א לוג); קרוב לו בסורית לגתא, קערה, ובדרז״ל איסתרא בלגינא.

Lev 14,12.*24*.

וְלֹג Lev 14,10.21.

מִלֹּג Lev 14,15.

——יָלַד v. לֶדֶת, לֵדָה——

לַהַב

flamma; gladius nudatus, lamina gladii.

כמוהו בארמית, ערבית, כושית ואשורית, ובדרז״ל הפעל לִבָּה, מְלַבֶּה, בהבלעת הה״א כִּבְלַבַּת אש.

Joel 2,5 ‖ Job 39,23.

וְלַהַב Jes 29,6.*30,30* ‖ Nah 3,3 ‖ Job 41,13.

הַלַּהַב Jud 3,22[2].13,20.

בְּלַהַב Jud 13,20.

לְהָבִים *pl.* Jes 13,8.

בְּלַהֲבֵי־ *cs.* Jes 66,15.

לֶהָבָה Nu 21,28 ‖ Jes 4,5. 5,24.47,14 ‖ Hos 7,6 ‖ Joel 2,3 ‖ Ob 18 ‖ Ps 106,18 ‖ Thr 2,3.

וְלֶהָבָה Jes 43,2 ‖ Jer 48,45 ‖ Joel 1,19.

לְלֶהָבָה Jes 10,17.

וּבְלֶהָבָה Dan 11,33.

וּכְלֶהָבָה Ps 83,15.

לַהֶבֶת *cs.* Ez 21,3.

וְלַהֶבֶת 1S 17,7.

לֶהָבוֹת *pl.* Ps 105,32.

לַהֲבוֹת *cs.* Ps 29,7.

בְּלַבַּת־ [לַבָּה (=בְּלַהֲבַת־) Ex 3,2

שַׁלְהֶבֶת, שַׁלְהֶבֶת

ע״ד הארמי (מִשקל שַׁפְעֵל), ובתרגומים גם צלהב, וטעם שלהבתיה כארזי אל; ע״פ המסורה הדא מלה ולא מפיק ה״א — כמאפליה ומרחביה.

Ez 21,3 ‖ Job 15,30.

שַׁלְהֶבֶתְיָה (=שַׁלְהֶבֶת־יָהּ) Cant 8,6.

לַהַג] וְלַהַג

studium litterarum, *Vulg.* meditatio.

בערבית הוראתו כִּסֵּף, תשוקה והשתדלות יתרה, ויש מחברין אותו עם הָגָה (כקורבת לאט עם אט), ולר״י שטיינבערג הוא מקור נסמך, ושעורו לַהֲגוֹת כעין קצור לָלֶת, לְרַד, והגגינה מלעיל כמו שבאה ביען ולמען מן ענה; ואולי יש לפתרו כמו לַהַק או לַעַג.

Eccl 12,12.

לָהָה (al. לָהַהּ)

languescere, viribus deficere; *Hith.* insanire.

בערבית ובסורית הוראתו קֹצר רוח ואפיסת הנשימה, וקרוב אל לָאָה (ע״ש), ובא וַתֵּלַהּ ע״מ וַתֵּכַהּ מן כָּהָה (הקרוב אל כאה), ומִתְלַהְלֵהַּ ע״מ התמהמה, והטעם מתהולל ומשתגע; ליאות הגוף מקֹצר רוח סבה לשממון הנפש והשתבשות השכל.

וַתֵּלַהּ [יִלְהֶה *3 impf. f.* Gn 47,13.

כְּמִתְלַהְלֵהַּ [הִתְלַהְלַהּ *Hith. pt.* Prv 26,18.

לָהַט] לֹהֵט *pt.*

ardere, flammare.

ענינו שריפה, וכדוגמתו בסורית ובאשורית.

Ps 104,4.

לֹהֲטִים *pl.* Ps 57,5.

וְלִהַט *Pi. 3 perf.* Mal 3,19.

לִהֲטָה *3 perf. f.* Joel 1,19.

תְּלַהֵט *3 impf. f.* Joel 2,3 ‖ Ps 83,15.106,18 ‖ Job 41,13.

וּתְלַהֵט Ps 97,3.

וַתְּלַהֵט Dt 32,22.

וַתְּלַהֲטֵהוּ *suff.* Jes 42,25.

לַהַט

ferrum micans gladii, lamina (*pl.* praestigiae, oculorum ludibrium; al. rad לוט).

נאמר על ברק הברזל (קלינגע) כמו לַהַב. הרד״ק כתב בשרשיו על בלהטיהם כי יש

ממעשה הכשפים בלהט החרב, ויותר נכון באור הראב"ע שהוא „כמו בריקות ואש עוברת, וזהו אחיות עינים", ר"ל המהירות הנפלאה כמהירת הברק, ועד"ז יאמר הגרמני „בלענדווערק"; לד"א שרשו לוט (קרוב אל לאט), וכת"א בלחשהון, ובפסוק כ"ב וח' ג' וי"ד נאמר בְּלָטֵיהֶם, אך יתכן שגם הם כמו בלהטידם.

Gn 3,24.

[לְהָטִים] בְּלַהֲטֵיהֶם (?) *pl. suff.* Ex 7,11.

——conf. לוט——

לָהַם

Hith. pt. pl. quae avide deglutiuntur, buccellae dulces; *al.* blandientes.

בערבית הוראתו הבלעה בחשק, ויהיה מתלהמים כמו מטעמים; לרש"י מן הָלַם בהפך אתון, לר' יוסף הלוי מן הלים, שור בכושית, כלומר כשוֹרים נוגחים, ואולי יש לפתרו כְּמִתְלַהֲבִים, כטעם ועל שפתיו כאש צרבת; על השנות הכתוב פעמַים יש להעיר שבסוף הראשון יונתן קורא הדרי שאול ת' חדרי בטן.

[מִתְלַהֵם] כְּמִתְלַהֲמִים *Hith. pt. pl.* Prv 18,8.*26*,22.

[לַהֲקָה] לַהֲקַת *cs.*

contio, coetus.

להמעתיקים ורוב המפרשים כשמלה ושלמה, וכמו חֶבֶל נביאים, לר' יוסף הלוי גדולי הנביאים וזקניהם, בכושית להיק גדול וזקן; וי"פ מן הסורית והערבית במובן תשוקה, התחממות והתלהבות (ע' לַהַג), וזה רחוק.

1S 19,20.

——cnf. קְהִלָּה——

לוּ

utinam! o si! si *cum conj.*

מלת התנאי, ובאה בהוראות: אם, אולי, פן, הלואי. יש ממשיכין מלות לוּ דבראשית כ"ג ה' וי"ד לפסוקים שלאחריהם וקורין לוּ אדני (והשבעים קורין לֹא); ע' הערה אל מלת לא.

Gn 17,18.23,13.30,34.50,15 ‖ Nu 14,2[2]22,29 ‖ Dt 32,29 ‖ Jud 8,19.13,23 ‖ Ez 14,15 ‖ Mich 2,11 ‖ Ps 81,14 ‖ Job 6,2.16,4.

לוּ Q., לֹא K. 2S 19,7.

וְלוּ Nu 20,3 ‖ Jos 7,7.

וְלוּ Q., וְלֹא K. 2S 18,12.

לוּא 1S 14,30 ‖ Jes 48,18.63,19.

לוּלֵא

nisi.

כטעם לוּ לֹא, וכן לוּלֵי.

Gn 43,10 ‖ Jud 14,18 ‖ 2S 2,27 ‖ Ps 27,13.

לוּלֵי Gn 31,42 ‖ Dt 32,27 ‖ 1S 25,34 ‖ Jes 1,9 ‖ Ps 94,17.106,23.119,92.124,1.2.

I [לָוָה] לָוִינוּ *1 perf. pl.*

mutuari, mutuum accipere.

נמצא בערבית (ביחס אל הלוה ואחור זמן הפרעון; ובדרז"ל גם השם מִלְוָה) ומושגו משותף עם לָוָה השני, כי ע"י הַמִּלְוָה באים המַלוה והלוה בחבור ודתקשרות, וכן נקרא החוב ברומית obligatio (פערבינדליכקייט), וברוסית обязáтельство.

Neh 5,4.

לֹוֶה *pt.* Ps 37,21 ‖ Prv 22,7.

כַּלֹּוֶה Jes 24,2.

תִּלְוֶה *2 impf.* Dt 28,12.

[הִלְוָה] וְהִלְוִיתָ *Hi. 2 perf.* Dt 28,12.

מַלְוֶה *pt.* Prv 22,7.

וּמַלְוֶה Ps 37,26.112,5.

כַּמַּלְוֶה Jes 24,2.

מַלְוֵה *cs.* Prv 19,17.

תַּלְוֶה *2 impf.* Ex 22,24.

תַּלְוֶנּוּ *suff.* Dt 28,24.

[יַלְוֶה] יַלְוְךָ *3 impf. suff.* Dt 28,44.

לָוָה II

adhaerere, adiungere se, comitari.

קרוב אל לבב השני ואל לפף, וכמוהו בסורית, ובערבית בהפך אתון وَلِيَ, ושמושו הרבה בדרז"ל, מַלוה, הלְוָית המת, שם לוי, בני לויה, וכדומה.

[יִלְוֶה] יִלְוֶנּוּ *3 impf. suff.* Ecc 8,15.

נִלְוָה *Ni. 3 perf.* Ps 83,9.

וְנִלְוָה Jes 14,1.

הַנִּלְוָה Jes 56,3.

וְנִלְווּ *3 perf. pl.* Nu 18,4 ‖ Jer 50,5 ‖ Zach 2,15 ‖ Dan 11,34.

[נִלְוֶה] הַנִּלְוִים *pt. pl.* Jes 56,6 ‖ Esth 9,27.

יִלָּוֶה *3 impf.* Gn 29,34.

וְיִלָּווּ *pl.* Nu 18,2.

[לִוְיָה] לִוְיַת *cs.*

corona.

מן לוה השני וקשורים דכלה (בינדע, повя́зка); ויש מיחדין לזה ולבאים אחריו פעל במובן הקפה, סביבה ועניבה (ווינדען, דרעהען) כהוראת لوى בערבית, ובאשורית במ"ם ת' הוא", וזה טעם לויתן נחש עקלתון. במשלי י"ד כ"ד יש לגרוס: עטרת חכמים יָשְׁרָם וְלִוְיַת כסילים אולת.

Prv 1,9.4,9.

לִוְיָתָן

serpens magnus, crocodilus; quaevis bellua magna aquatilis.

בטעם השם ע' לעיל; כונת הכתוב דאיוב ג' ח' כך היא: יקבהו מרי נפש האוררים יום לידתם והפצים כל כך במות עד שהם נכונים ועתידים להרגיז ולעורר את הלויתן, שבלי ספק יתנפל עליהם בהקיצו לבלעם חיים, כאמור בסוף קאפ' מ' ובריש מ"א „לא אכזר כי יעורנו"), ושאר הבאורים רבו מספור.

Jes 27,1[2] ‖ Ps 74,14.104,26 ‖ Job 3,8.40,25.

——v. n. pr.——

[לֹיָה = לוֹיָה] לֹיוֹת *pl.*

sertum.

כמו לויה = לְוָיָה (ולד"ק תאר בינוני), והוא מעשה גור ועטרה (קראנץ), או מיני טסים מחֻברים (ראנד־לייסטען), ובא אִיש בהשאלה, כמו ויתן איש־בתרו לקראת רעהו; רש"י פי' כמין זכר ונקבה מחֻברין זה לזה, וכדרז"ל.

1R 7,29.30.

וְלֹיוֹת 1R 7,36.

——conf. לָלְאֹת, לוּל——

[לוּז] יָלֻזוּ *3 impf. pl.*

deflectere, recedere. *Ni. pt.* perversus, pravus.

ענינו נטיה, הסרה ועוות, וכדוגמתו בערבית (בדלי"ת רפויה). י"ג בישעיה ל' י"ב בְּעֹקֶשׁ ונלוז, או בעשק וָנָזֶל.

Prv 3,21.

נָלוֹז *Ni. pt.* Prv 3,32.

וְנָלוֹז Jes 30,12.

וּנְלוֹז *cs.* Prv 14,2.

וּנְלוֹזִים *pl.* Prv 2,15.

הֵלִיז] יַלִּיזוּ *Hi. 3 impf. pl.* Prv 4,21.

°לָזוּת] וּלְזוּת *cs.*

perversitas.

תהפכות ועקשות שפתים; ר' יוסף הלוי גורס וְזִלּוּת, ואולי יש לו אחוה עם המוציא לעז על חבירו בדרז"ל. יש מיהדין לו פעל לָזָה.

Prv 4,24.

לוּז] וְלוּז

arbor amygdalus sive corylus.

מין עץ שקדים, וכן בארמית, סורית, ערבית וכושית.

Gn 30,37.

——v. n. pr.——

לוּחַ

tabula, asser.

טבלא של אבן או של עץ, וכן הוא בארמית, סורית, ערבית וכושית, ובאשורית ברפין המבטא; קרוב לו בדרז"ל לחי דעירובין. ע' הערה אל לְחִי.

Jes 30,8 ‖ Jer 17,1 ‖ Prv 3,3.*7,3* ‖ Cant 8,9.

לֻחֹת, לֻחוֹת, לוּחֹת *pl.* Ex 24,12. 27,8.31,18^2.32,15^2.34,1.4^2.29.38,7 ‖ Dt 4,13.5,19.9,9.10.11.15.10,1.3 ‖ 1R 8,9.

הַלֻּחֹת, הַלֻּחוֹת Ex 32,16.19.34,1.28 ‖ Dt 9,17.10,2^2.3.4.5 ‖ 1R 7,36 ‖ Hab 2,2 ‖ 2Ch 5,10.

וְהַלֻּחֹת Ex 32,16.

לְחֹתַיִם] לֻחֹתָיִם *du.* Ez 27,5.

——v. n. pr.——

לוּט] (?לָט =) לָאַט

occultare, obvolvere

יש דוגמתו בערבית, בהוראת הדבקה, כסוי ועטיפה. לָאַט דש"ב הובא כבר במקומו, ונכפל כאן לפי ד"ק, הלוט ו הלוט דישעיה הראשון שֵׁם והשני בינוני ת' הַלּוֹט, ונשתנה תמונתו לזוּנם (להבחור בספר הזכרונות קדמאה רפי ותנינא דגוש!).

2S 19,5.

הַלּוֹט (= הַלּוּט) *pt.* Jes 25,7.

לוּטָה *f.* 1S 21,10.

הֵלִיט] וַיָּלֶט *Hi. 3 impf.* 1R 19,13.

לוּט] הַלּוֹט

obvelatio, velamen..

Jes 25,7.

לָט et לָאט] בַּלָּאט

clam, lente; pl. occultae artes, praestigiae.

בכסוי, בהסתר ובחשאי, ובלטיהם ע"י תעלומות סתרי הכשפים.

Jud 4,21.

בַּלָּט 1S 18,22.24,5 ‖ Ruth 3,7.

לָטִים] בְּלָטֵיהֶם *pl. I suff.* Ex 7,22.8,3.*14*.

לְהָטִים] בְּלַהֲטֵיהֶם *pl. II suff.* (= ?בְּלָטֵיהֶם, לָטִים) Ex 7,11.

—cf. לַהַט, לָאַט, אַט v. n. pr.—

לוּל] וּבְלוּלִים *pl.*

scalae cochleatae.

לפי השבעים מדרגה עשויה כשפופרת (ווינדעלטרעפפע), וי"מ ארובה, ובדרז"ל לול של תרנגולים, וברהם האשה אמרו: ולול פתוח בין ההדר לפרוזדור (נדה י"ז ע"ב); אד"ם הכהן מפרש מזה שַׁבְּלוּל דתהלים נ"ח ט', כלומר כזרע אשר בלול יהלך תמס, לא יתקיים ויהיה נפל אשת. לד"ק יחבר לול עם לָוָה ובכפל לולו, וזה טעם השם לֻלָאֹת.

1R 6,8.

לוּלָאָה] לֻלָאֹת *pl.*

laqueoli, *Vulg.* ansulae.

מיני קרסים לעניבה, וע' לעיל.

Ex 26,5^2.10^2.36,12^2.17^2.

הַלֻּלָאֹת Ex 26,5.36,12.

בַּלֻּלָאֹת Ex 26,11.

לֻלְאֹת *cs.* Ex 26,4.*36,11*.

——לוּ v. לוּלֵי, לוּלֵא——

לִין I et לוּן] לָן

pernoctare, noctem transigere; commorari, habitare, permanere.

לדעת רבים נגזר מן השם לילה, ובהשאלה על ההתמדה במקום ידוע, ולד"ק קרוב אל לוה. י"ג יהושע ח' י"ג וַיָּלֶן יהושע (ע' הערה אל הָלַךְ); לָנוּ דישעיה י' כ"ט לרש"י, ראב"ע ורד"ק מענין לינה, ולד"ק הנביא שָׂם הדברים בפי אנשי החיל שמתפארים: „גבע יהיה לנו מלון, מקום לינה!" (השבעים קורין: עבר עֲבָרָה וּבָא עַד אֶגְלַיִם!); ע"ד נקוד וְלָנָה דזכריה ע' מבוא לנה"א צד קמ"ג; השבעים קורין בתהלים מ"ט י"ג ולא־יבין כבפסוק כ"א, ובנ"ט ט"ז וַיָּלִינוּ מענין תלונה, ובעזרא ז' ו' וַיָּלֶן ת' וַיֵּלֶךְ; למדנחאי ליני דרות למ"ד רבתי.

Gn 32,22.

וָלָן 2S 12,16.

וְלָנָה *3 perf. f.* Zach 5,4.

לָנוּ *3 perf. pl.* Jes 10,29.

וְלַנּוּ *1 perf. pl.* Jud 19,13.

לֵנִים *pt. pl.* Neh 13,21.

לָלוּן *inf.* Gn 24,25 ‖ Jud 19,10.15^2.20,4 ‖ Jer 14,8.

לָלִין Gn 24,23.

לִין *imper.* Jud 19,9.

וְלִין Jud 19,6.

לִינִי *f.* Ruth 3,13.

לִינוּ *pl.* Nu 22,8 ‖ Jud 19,9 ‖ Joel 1,13.

וְלִינוּ Gn 19,2.

אָלִין *1 impf.* Ps 55,8 ‖ Ruth 1,16.

תָּלִן *2 impf.* 2S 17,16.

תָּלַן Jud 19,20.

תָּלִינִי *f.* Ruth 1,16.

יָלִין *3 impf.* Ex 23,18.34,25 ‖ Dt 16,4 ‖ 2S 17,8.19,8 ‖ Jes 1,21 ‖ Ps 30,6.49,13 ‖ Prv 29,23 ‖ Job 29,19.31,32.39,9.41,14 ‖ Cant 1,13.

וַיָּלֶן Gn 28,11.32,14 ‖ Jos 8,9 ‖ Jud 19,7 ‖ 1R 19,9.

תָּלִין *3 impf. f.* Lev 19,13 ‖ Dt 21,23 ‖ Jer 4,14 ‖ Ps 25,13 ‖ Prv 15,31 ‖ Job 19,4.

תָּלַן Job 17,2.

נָלִין *1 impf. pl.* Gn 19,2.

וְנָלִין Jud 19,11.

נָלִינָה Cant 7,12.

תָּלִינוּ *2 impf. pl.* Jos 4,3 ‖ Jes 21,13.

יָלִינוּ *3 pl.* Jes 65,4 ‖ Zeph 2,14 ‖ Job 24,17 ‖ Neh 4,16 ‖ 1Ch 9,27.

וַיָּלִינוּ, וַיָּלְנוּ Gn 24,54.31,54 ‖ Jos 3,1.6,11 ‖ Jud 18,2.19,4 ‖ Ps 59,16 ‖ Neh 13,20.

הִתְלוֹנֵן] יִתְלוֹנָן *Hith. 3 impf.* Ps 91,1.

לַחִים pl. Nu 6,3‖Jud 16,7.8.

לָחַךְ] כְּלֹחֵךְ inf. cs.

lingere; depascere.

כדוגמתו בסורית וערבית, וקרוב אל לקק, ובא בהשאלה אל האש, כפעל אכל.

Nu 22,4.

לָחֵךְ] לִחֲכָה Pi. 3 perf. f. 1R 18,38.

יְלַחֲכוּ, יְלַחֵכוּ 3 impf. pl. Nu 22,4‖Jes 49,23‖Mich 7,17‖Ps 72,9.

I לָחַם] לָחֲמוּ 3 perf. pl.

vesci, edere, comedere (denom. ex לֶחֶם).

פעל נגזר מן השם לחם. י״פ ולחמי רשף מן לחם השני, וכת״י כתישין; ולמי שמפרש מזי רעב כמְתֵי או מְתֵי יתכן שהוא רבים נסמך מן לָחוּם (ע׳ לקמן).

Prv 4,17.

לָחוּם] וּלְחֻמֵי (נס״א) pt. pass. pl. cs. Dt 32,24.

לִלְחוֹם inf. cs. Prv 23,1.

לְחַם] לַחֲמוּ imper. pl. Prv 9,5.

אֶלְחַם 1 impf. Ps 141,4.

תִּלְחַם 2 impf. Prv 23,6.

לֶחֶם, לָחֶם (לֶ Ps 14,4.53,3).

cibus; victus; promedium, caena; panis; far, triticum; sacrificium (sc. cibus dei).

כדוגמתו בארמית, סורית וצורית, ובערבית הוראתו בשר; ובא גם בקרבנות ועל מזון, סעודה וטרף בכלל. אולי ע״ש שמהודק בחלקיו כהוראת הפעל בערבית ובדרז״ל („כאדם שמלחם ב׳ נסרים״, „המלחם את התריצין״), ובא בגמרא גם ברבים „לחמניות״ (ברכות מ״ב, ע״א). לד״ק ולא־ידע אתו מאומה כי אם־הלחם וגו׳ (בראש׳ ל״ט ו׳) מוסב על יוסף שלא התנאל בפתבג שר הטבחים, ובכ״ז היה יפה תאר ויפה מראה, כאמור בדניאל, מפשר חלמין, וחבריו; וטעם כי לחמנו הם וגו׳ (במדבר י״ד ט׳) כמו כְּלַחְמֵנוּ, כלומר כמן הזה הקשה ונדוך במדוכה, ואם יסור צלו וחם השמש ונמס, וזהו נגד האומרים כי עז העם, חזק הוא ממנו; ונשחיתה עץ בלחמו דירמיה ת״י ונרמי סמא דמותא במיכליה (אולי קרא וְנָשִׁיתָה, וכן השבעים), ולר״י קמחי ונשחיתה לחמו בעץ (ואולי יש לגרוס ונשיתה חֵץ בְּלַחְמוֹ), וי״ג בלֵחֹה; ביחז׳ כ״ד י״ז לחם אֲנָשִׁים, ובהושע ט׳ ד׳

תְּלֻנֹּתָם Nu 17,25.

—לִיץ v. לוּץ; לָעַע v. לוּעַ—

לוּשׁ°

depsere.

ענינו גלגול העיסה ועריכתה; פירסט פותר מזה טעם השם לָשׁוֹן (ע׳ אוצר לשון הקדש).

לָשָׁה] לָשׁוֹת pt. f. pl. Jer 7,18.

לוּשׁ] מְלוּשׁ inf. cs. Hos 7,4.

לוּשִׁי imper. f. Gn 18,6.

יָלוּשׁ] וַתָּלָשׁ 3 impf. f. 1S 28,24.

וַתָּלוֹשׁ (יתיר וא״ו) 2S 13,8.

—v. n. pr.—

לָז (הַלָּז) v. Concord. pron. זֶה; לוּז v. לְזוּת.

לֶחִי, לְחִי

gena, mala; maxilla (rad. לחה).

כדוגמתו בערבית ובאשורית; יש פותרין מן לוח ע״ש תמונתה, ולד״א ע״ש שמהזקת בתוכה את לחלוחית הפה, ושרש לחה קרוב אל לחח. השבעים קורין בתהלים: איבי חִנָּם!

Jud 15,15‖Ps 3,8‖Thr 3,30.

הַלֶּחִי, הַלְּחִי Jud 15,17‖1R 22,24‖Mich 4,14‖2Ch 18,23.

בַּלֶּחִי, בִּלְחִי Jud 15,16².19.

לֶחְיוֹ suff. Job 40,26.

לֶחְיָהּ Thr 1,2.

לְחָיַיִם] וְהַלְּחָיַיִם du. Dt 18,3.

לְחָיֵי cs. Jes 30,28.

לְחָיַי suff. Job 16,10.

וּלְחָיַי Jes 50,6.

לְחָיַיִךְ Cant 1,10.

בִּלְחָיֶיךָ Ez 29,4.38,4.

לְחָיָיו (al. לְחָיָו) Cant 5,13.

לַחִים] לְחֵיהֶם pl. Hos 11,4.

—v. n. pr.—

לַחַ] לֵחֹה suff.

sucus, humor, met. vigor aetatis (rad. לחח).

לחלוחית ורטובת הגוף, השבעים קורין לֶחְיוֹ, ואולי גם אונקלוס שמתרגם זיו יקרא דאפוהי.

Dt 34,7.

לַח, לָח

humidus, recens.

Gn 30,37‖Ez 17,24.21,3.

וְיִתְלֹנָן Job 39,28.

מָלוֹן

hospitium (locus pernoctandi).

כדרז״ל מקום לינה. בישעיה נאמר מְרוֹם קצו ת׳ מְלוֹן דמ״ב; יונתן לא פליג.

Jes 10,29.

הַמָּלוֹן Gn 43,21‖Jos 4,8.

בַּמָּלוֹן Gn 42,27‖Ex 4,24‖Jos 4,3.

מְלוֹן cs. 2R 19,23‖Jer 9,1.

מְלוּנָה] כִּמְלוּנָה

tuguriolum (in quo custos horti pernoctat).

דרך שומרי הגן בארץ הקדם להכין מלונתם בראשי האילנות מיראת החיות והזוחלים, וזה טעם והתנודדה כמלונה (ע׳ רש״י).

Jes 1,8.

כַּמְּלוּנָה Jes 24,20.

II לוּן

pervicacem, contumacem se gerere, murmurare, quiritari.

נמצא רק בתורה וביהושע (ולהשבעים גם וילינו דתהלים נ״ט ט״ז), ונשתנה תמונתו להבדילו מן לון במובן לינה. ולד״ק שרשו לנן (וזהו טעם דגשות הנו״ן של תלונה ותְלֻנֹּת), ואח אל רנן בערבית ובדרז״ל היו מרננין אחריו, ע״י חלוף למנ״ר.

נָלוֹן] וַיִּלֹּנוּ, וַיִּלּוֹנוּ K. v. Q. Ni. 3 impf. pl. Ex 15,24.16,2‖Nu 14,2.36.17,6‖Jos 9,18.

תִּלּוֹנוּ K. 2 impf. pl. Ex 16,7‖Nu 16,11.

הֵלִין] הֲלִינֹתֶם Hi. 2 perf. pl. Nu 14,29.

מַלִּין] מַלִּינִים, מַלִּינֵם pt. pl. Ex 16,8‖Nu 14,27².17,20.

וַיָּלֶן 3 impf. Ex 17,3.

תַּלִּינוּ Q. 2 impf. pl. Ex 16,7‖Nu 16,11.

וַיַּלִּינוּ K. v. Q. 3 impf. pl. Ex 16,12‖Nu 14,36.

תְּלוּנָה] pl. תְּלוּנֹּת, תְּלֻנּוֹת

murmuratio, quiritatio.

Ex 16,12‖Nu 14,27.17,20.

תְּלֻנֹּתֵיכֶם suff. Ex 16,7.8².9.

לומר המטיר כְּגפרית, כַּאבנים, וגם הכנוי אינו עולה יפה).

Zeph 1,17.

בִּלְחוּמוֹ Job 20,23.

II **[לָחַם** *pt.* **לֹחֵם**

pugnare, bellare.

י״פ מן הערבית בהוראת קשירה, ונאמר על קשרי מלחמה (וכן יאמר הגרמני אנבינדען, אנצעטטעלן, והרוסי свя́зываться), או מן הסורית ܠܚܡ בהוראת נעירה וקציפה; ואולי הוא מן לָהַם (= הָלַם, כמתלהמים לד״ק) בחזוק המבטא, וכת״א לחמי רשף כתישין, ונלחם כטעם ויתנגח (דניאל י״א מ׳), ולחם נקרא ע״ש שנכתש או נטחן, כמד״א לחם יודק (ע״מ דָּרַךְ מן דָּרַךְ), וזה טעם לֹחֵם ילחצני; על ציון מישע מלך מואב נמצא גם בבנין התפעל.

Ps 56,2.

לֹחֲמִים *pl.* Ps 56,3.

[לֹחֲמַי **לֹחֲמִי** *suff.* Ps 35,1.

לְחַם *imper.* Ps 35,1.

נִלְחַם, נִלְחָם *Ni. 3 perf.* Nu 21,26 ‖ Jud 9,17.11,25 ‖ 2S 8,10 ‖ 1R 14,19.22,46 ‖ 2R 13,12.14,15.28 ‖ Jes 30,32.63,10 ‖ 1Ch 18,10 ‖ 2Ch 20,29.27,5.

וְנִלְחַם Ex 1,10 ‖ 1S 8,20.17,32 ‖ Zach 14,3 ‖ Dan 11,11.

וְנִלְחַמְתָּ *2 perf.* Jud 11,8 ‖ 1S 15,18.

נִלְחַמְתִּי *1 perf.* 2S 12,27.

וְנִלְחַמְתִּי 1S 29,8.

וְנִלְחַמְתִּי Jer 21,5.

נִלְחֲמוּ, נִלְחָמוּ *3 perf. pl.* Jud 5,19^2.20^2.11,5 ‖ 1Ch 10,1 ‖ 2Ch 17,10.

וְנִלְחֲמוּ Jes 19,2 ‖ Jer 1,19.*15,20*.34,22.37,8 ‖ Zach 10,5.

וְנִלְחַמְתֶּם *2 perf. pl.* 1S 4,9.

וְנִלְחַמְנוּ *1 perf. pl.* Dt 1,41.

נִלְחָם *pt.* Ex 14,25 ‖ Jos 10,14.42 ‖ Jud 9,45 ‖ 1S 25,28 ‖ 2R 6,8.19,8 ‖ Jes 37,8 ‖ Jer 21,2.

הַנִּלְחָם Dt 3,22 ‖ Jos 23,3.*10*.

נִלְחָמִים *pl.* Jos 10,25 ‖ 1S 17,19.23,1.28,15.31,1 ‖ Jer 21,4.34,*1.7*.

הַנִּלְחָמִים Jer 32,24.29.37,10.

בַּלֶּחֶם, בְּלֶחֶם Gn 47,17.19 ‖ Nu 21,5 ‖ Dt 23,5 ‖ 1S 2,5 ‖ Neh 13,2.

וּבַלֶּחֶם Lev 8,32.

כְּלֶחֶם Hos 9,4.

כַּלֶּחֶם Ps 102,10.

לְלֶחֶם, לַלֶּחֶם Ez 4,9.48,18 ‖ Prv 27,27 ‖ Neh 10,34.

לַלֶּחֶם, לְלֶחֶם Gn 41,55 ‖ Lev 24,7 ‖ Am 8,11 ‖ Job 15,23.

וּלְלֶחֶם 1Ch 23,29.

וְלַלֶּחֶם Jer 42,14.

מִלֶּחֶם Lev 22,13 ‖ Nu 15,19.

לַחְמִי *suff.* Nu 28,2 ‖ 1S 25,11 ‖ Ez 44,7 ‖ Hos 2,7 ‖ Ps 41,10.102,5 ‖ Job 3,24.6,7.

וְלַחְמִי Ez 16,19.

בְּלַחְמִי Prv 9,5.

לַחְמֵנוּ Nu 14,9 ‖ Jos 9,12 ‖ Jes 4,1 ‖ Thr 5,9.

לַחְמְךָ, לַחְמֶךָ Ex 23,25 ‖ Jes 58,7 ‖ Ez 4,15.12,18 ‖ Ob 7 ‖ Eccl 9,7.11,1.

וְלַחְמֶךָ Jer 5,17.

בְּלַחְמֶךָ Jud 13,16.

לְלַחְמְךָ Prv 27,27.

לַחְמְכֶם Lev 26,5.26^2.

לַחְמוֹ Gn 49,20 ‖ Lev 22,7 ‖ Jes 33,16.51,14.65,25 ‖ Ez 18,7.16 ‖ Job 20,14.

בְּלַחְמוֹ Lev 22,11 ‖ Jes 21,14 ‖ Jer 11,19.

מִלַּחְמוֹ Prv 22,9.

לַחְמָהּ Ps 147,9 ‖ Prv 6,8.31,14.

לַחְמָם Ez 4,13. 12,19 ‖ Hos 9,4 ‖ Prv 30,25 ‖ Job 30,4.

[לְחוּם *suff.* **וּלְחֻמָם**

caro, corpus (cibus?).

כהוראתו הערבית בשר ושאר, ובא על משקל גְּבוּל, כְּרוּב, רְכוּב; וטעם בלחומו בגופו ובבשרו, וכת״י בשלדיה, ובא עָלֵימוֹ ת׳ עָלָיו לזוגו עם בלחומו, או להפך; וי״פ מן לחם בסורית בהוראת כעס וקצף או מלשון מלחמה, והכנוי מוסב על השם (ר״י שטיינבערג מפרשו מן לָהָה, בזרם גפרית שלו, אמנם לא יתכן כלחם אונים לַחְמָם; טעם לחמך דעובדיה ז׳ אֹכְלֵי לחמך, ור׳ יוסף הלוי גורס מְנַחֲמֶיךָ, ובאיוב ו׳ ז׳: המה מַדְוֵי לַחְמִי, כלומר לבושי בשרי, וכטעם לבש בשרי רמה (ז׳ ה׳); לד״ק ושרש רתמים לחמם (ל׳ ד׳) הלמ״ד שמושית כאן נחלת לחמם.

Gn 3,19.14,18.18,5. 21,14. 25,34. 28,20. 31,54^2. 37,25. 41,54.43,25. 31.32.47,12.15.17 ‖ Ex 2,20.16,3. 4.12.22.29.18,12.25,30.29,23^2. 34, 28.35,13.*39,36*.40,23 ‖ Lev 3,11. 16.7,13.8,26.21,6.8.17. 21. 22. 22, 25.23,17. 20. 26,26 ‖ Nu 21,5. 28, 24 ‖ Dt 8,9.9,9.*18*. 10,18.16,3.29, 5 ‖ Jos 9,5 ‖ Jud 7,13.8,5.6.15.19, 5.19 ‖ 1S 2,36^2. 10,3.4. 14,24^2. 28. 16,20. 17,17. 20,34. 21,4. 5^2.7^2. 22, 13.25,18. 28,20. 22. 30,11.12 ‖ 2S 3,29.35^2.6,19.9,7.10^2. 12,17.20.21. 13,5.16,1 ‖ 1R 5,2.23.7,48.13,8.9. 15.16.17.18. 19. 22. 23. 14,3. 17,6. 11.18,4.13.21,4.5.7.22,27 ‖ 2R 4, 8^2.42^2.6,22.18,32.25,3.29 ‖ Jes 3, 1.7.28,28.30,20.36,17. 44,15.19. 55,2 ‖ Jer 37,21.41,1.44,17. 52,6. 33 ‖ Ez 4,16^2.17.5,16.13,19. 14,13. 16,49.44,3 ‖ Am 4,6.7,12 ‖ Mal 1, 7 ‖ Ps 14,4.*53,5*.37,25.42,4. 78,20. 25.80,6.104,14.105,16.127,2.132, 15.136,25.146,7 ‖ Prv 4,17.6,26. 12,9.11.*28,19*.20,13.17. 23,3.6.25, 21.28,3.21.30,8.22 ‖ Job 22,7. 24, 5.27,14.28,5.33,20. 42,11 ‖ Ruth 1,6 ‖ Thr 1,11.4,4.5,6 ‖ Eccl 9,11. 10,19 ‖ Dan 10,3 ‖ Esr 10,6 ‖ Neh 5,14.18 ‖ 1Ch 9,32.12,40(41).16, 3 ‖ 2Ch 4,19.13,11.18,26.

וְלֶחֶם Gn 47,13 ‖ Ex 16,8. 29,2 ‖ Lev 23,14 ‖ Nu 4,7 ‖ 1R 11,18.17, 6 ‖ Jes 30,23.55,10 ‖ Ez 24,17.22 ‖ Ps 104,15.105,40 ‖ Prv 9,17.31, 27 ‖ Neh 9,15.

וָלֶחֶם Gn 45,23.

הַלֶּחֶם, הַלָּחֶם Gn 27,17.39,6 ‖ Ex 16,15.32.29,32.34 ‖ Lev 8,31.23, 18 ‖ Dt 8,3 ‖ 1S 9,7.20,24.27 ‖ Jer 37,21.38,9 ‖ Hag 2,12 ‖ Ruth 2, 14.

וּלְהַלֶּחֶם K., **וְהַלֶּחֶם** Q. 2S 16,2.

בְּלֶחֶם Neh 5,15.

נִלְחֹם *inf. abs.* Jud 11,25.

לְהִלָּחֶם(־), לְהִלָּחֵם (נס״א) *cs.* Ex 17,10 ‖ Nu 22,11 ‖ Dt 20,4.10.19 ‖ Jos 9,2.11,5 ‖ Jud 1,1.9.8,1.10,9. 18.11,9.12.27.32.12,1.3 ‖ 1S 13,5. 17,9.33.28,1 ‖ 2S 2,28.11,20 ‖ 1R 12,21.22.32 ‖ 2R 3,21.16,5.19,9 ‖ Jes 7,1.37,9 ‖ Jer 33,5.41,12.51, 30 ‖ Dan 10,20 ‖ Neh 4,2 ‖ 2Ch 11, 1.18,31.20,17.35,20.22².

וּלְהִלָּחֵם 2Ch 32,8.

הִלָּחֲמוֹ *suff.* Zach 14,3.

בְּהִלָּחֲמוֹ 2R 8,29.9,15 ‖ 2Ch 22,6.

הִלָּחֵם *imper.* Ex 17,9.

וְהִלָּחֶם, וְהִלָּחֵם (נס״א) Jud 9,38 ‖ 1S 18,17.

וְהִלָּחֲמוּ *pl.* 2R 10,3 ‖ Neh 4,8.

יִלָּחֶם, יִלָּחֵם (נס״א) *3 impf.* Ex 14,14 ‖ Dt 1,30 ‖ Neh 4,14.

וַיִּלָּחֶם Ex 17,8 ‖ Nu 21,1.23 ‖ Jos 10,29.31.38.24,9 ‖ Jud 9,39.52.11, 20.12,4 ‖ 1S 14,47.19,8.*23,5* ‖ 2S 12,26.29 ‖ 1R 20,1 ‖ 2R 12,18 ‖ Jes 20,1 ‖ 2Ch 26,6.

תִּלָּחֵם *3 impf. f.* Zach 14,14.

נִלָּחֵם *1 impf. pl.* 1R 20,23.

וְנִלָּחֲמָה Jud 1,3.11,6 ‖ 1S 17,10 ‖ 1R 20,25.

תִּלָּחֲמוּ *2 impf. pl.* Dt 1,42 ‖ 1R 22,31 ‖ Jer 32,5 ‖ 2Ch 11,4.13,12. 18,30.

תִּלָּחֲמוּן 1R 12,24.

וַיִּלָּחֲמוּ *3 impf. pl.* Jos 10,5.34. 36.19,47.24,8.11 ‖ Jud 1,5.8.11, 4 ‖ 1S 4,10.12,9 ‖ 2S 10,17.11,17 ‖ 2S 21,15 ‖ 1Ch 19,17.

וַיִּלָּחֲמוּנִי *suff.* Ps 109,3.

לָחֶם (al. לָחַם)

pugna (*al.* 3 perf. v. inf.)

לרד״ק הוא שם ע״מ חָצֵר, עָקֵב, ולד״ק מקור נסמך, אמנם לרש״פ (מבוא לנה״א דף נ״ד) כמו לָחַם, עבר קל, ובסגול כמנהג נקוד הבבלי; השבעים קורין לֶחֶם שְׂעֹרִים! (ע׳ ד׳ י״ג).

Jud 5,8.

מִלְחָמָה

certamen, pugna, proelium; bellum, impetus.

השבעים קורין במ״ב כ״ה ד׳ וכל־אנשי המלחמה יָצְאוּ (ע׳ ירמיה נ״ב ד׳), ובירמיה ו׳ כ״ג ונ׳ מ״ד: ערוך כְּאִישׁ למלחמה; י״ג בישעיה כ״ז ד׳ בְּמִלְא־חֵמָה ת׳ בַּמִּלְחָמָה, ובדה״ב ל״ה כ״א: אֶל־פְּרַת מלחמתי.

Gn 14,2.8 ‖ Ex 1,10.13,17.15,3. 17,16.32,17 ‖ Nu 10,9 ‖ Dt 2,9.24. 20,12.20 ‖ Jos 11,18.17,1 ‖ Jud 3, 2.18,11.20,17.20.22 ‖ 1S 16,18.17, 2.8.33 ‖ 2S 1,27.10,8.17,8.21,15. 20 ‖ 1R 2,5².12,21.22,1 ‖ 2R 24,16 ‖ Jes 2,4.3,2.13,4.21,15.22,2.28,6. 42,25 ‖ Jer 4,19.6,4.42,14.49,2.50, 22.51,20 ‖ Ez 39,20 ‖ Hos 10,9. 14 ‖ Joel 2,5.7.4,9 ‖ Am 1,14 ‖ Mich 2,8.3,5.4,3 ‖ Zach 9,10.10, 4 ‖ Ps 24,8.27,3 ‖ Prv 20,18.21,31. 24,6 ‖ Job 29,25.40,32 ‖ Cant 3,8 ‖ Eccl 3,8 ‖ Dan 9,26 ‖ 1Ch 5,10.18. 19.7,4.12,33(34)².35(36).36(37). 37(38).38(39).19,9.17.20,4.5.6 ‖ 2Ch 8,9.11,1.13,3².14,5.9.17,13. 26,11.13.

וּמִלְחָמָה 1R 14,30.15,6.7.16.*32* ‖ Hos 2,20 ‖ Ps 76,4 ‖ Job 38,23 ‖ 2Ch 13,2.15,19.

הַמִּלְחָמָה Nu 31,14.27.28.49 ‖ Dt 2,14.16.20,2 ‖ Jos 5,4.6.6,3.8,1.3. 11,10,7.*11,7*.24,11,20 ‖ Jud 8,13. 18,17 ‖ 1S 4,2.14,20.52.17,28.47. 18,5.19,8.31,3 ‖ 2S 1,4.25.2,17.3, 1.6.10,9.11,7.15.18.*19*.18,6.8.21, 18.*19* ‖ 1R 5,17.9,22.20,14.29.39. 22,35 ‖ 2R 3,26.25,4.19 ‖ Jer 21,4. 38,4.39,4.41,3.16.49,26.51,32.52, 7.25 ‖ Joel 4,9 ‖ Eccl 9,11 ‖ 1Ch 5, 22.10,3.12,1.19,10 ‖ 2Ch 13,3.14. 18,34.20,15.

וְהַמִּלְחָמָה Jud 20,34.42 ‖ 1S 14, 23.

בְּמִלְחָמָה Dan 11,20.

בַּמִּלְחָמָה Dt 20,5.*6.7* ‖ Jos 11,19 ‖ Jud 20,39.21,22 ‖ 1S 14,22.17,13. 20.26,10.29,4².9.30,24 ‖ 2S 3,30. 19,4.11 ‖ 1R 22,30² ‖ 2R 13,25.14, 7 ‖ Jes 3,25.27,4 ‖ Jer 8,6.18,21 ‖ Ez 13,5.17,17 ‖ Zach 10,3.5 ‖ Ps 89,44 ‖ Eccl 8,8 ‖ 1Ch 5,20.7,40. 14,15 ‖ 2Ch 18,3.29².

וּבְמִלְחָמָה Dt 4,34 ‖ Hos 1,7 ‖ Job 5,20.

כַּמִּלְחָמָה Jud 20,39.

לְמִלְחָמָה 1R 20,18 ‖ Jer 28,8.

לַמִּלְחָמָה Nu 21,33.31,21.32,6.20. 27.29 ‖ Dt 2,32.3,2.20,1.3.21,10. 29,6 ‖ Jos 4,13.8,14.14,11 ‖ Jud 3, 10.20,14.18.20.23.28 ‖ 1S 4,1.7, 10.17,1.13.23,8 ‖ 2S 10,13.21,17. 22,35.40.23,9 ‖ 1R 8,44.20,26.22, 4.6.15 ‖ 2R 3,7.8,28.16,5.18,20 ‖ Jes 7,1.36,5 ‖ Jer 6,23.*50,42*.46,3. 48,14.49,14 ‖ Ez 7,14 ‖ Ob 1 ‖ Zach 14,2 ‖ Ps 18,35.40.120,7. 144,1 ‖ Dan 11,25 ‖ 1Ch 7,11.11, 13.12,8(9).19(20).19,7.14 ‖ 2Ch 6, 34.18,5.*14*.20,1.22,5.25,8.13.32,2.

מִמִּלְחָמָה Jes 11,23.*14,15*.

מִלְחֶמֶת 1S 13,22.

מִלְחַמְתִּי *suff.* 2Ch 35,21.

מִלְחַמְתֶּךָ, מִלְחַמְתְּךָ 2S 11,25 ‖ Jes 41,12.

מִלְחַמְתֵּךְ Ez 27,10.27.

מִלְחַמְתּוֹ Dt 1,41 ‖ 1S 8,12.

מִלְחַמְתָּהּ Jer 50,30.

מִלְחַמְתָּם Jud 18,16 ‖ Ez 32,27.

מִלְחָמוֹת *pl.* Jes 42,13 ‖ Ps 46, 10.140,3 ‖ 1Ch 28,3 ‖ 2Ch 16,9. 32,6.

וּמִלְחָמוֹת 1Ch 22,8(7).

הַמִּלְחָמוֹת 1Ch 26,27.

מִלְחָמֹת, מִלְחֲמוֹת *cs.* Nu 21,14 ‖ Jud 3,1 ‖ 1S 18,17.25,28 ‖ 2S 8, 10 ‖ 1Ch 18,10.

וּמִלְחָמוֹת 2Ch 12,15.

וּבְמִלְחָמוֹת Jer 30,32.

מִלְחֲמֹתֵנוּ *suff.* 1S 8,20 ‖ 2Ch 32,8.

מִלְחֲמֹתָיו 2Ch 27,7.

——— v. ch. et n. pr. ———

לָחַץ

premere; propellere; opprimere, vexare.

כמוהו בערבית ובמנדעית, קרוב אל נָגַשׂ ונָחַץ (אויץ ואֱלַץ), ונרדף אל דחק.

Jud 4,3 ‖ 2R 13,4.22.

לָחֲצוּ 3 *perf. pl.* Jud 10,12.
וְלָחֲצוּ Am 6,14.
וּלְחַצְתֶּם 2 *perf. pl.* 2S 6,32.
לָחַץ] לֹחֲצִים *pt. pl.* Ex 3,9 ‖ Jes 19,20.
הַלֹּחֲצִים 1S 10,18.
לֹחֲצֵיכֶם *suff.* Jud 6,9.
לֹחֲצָיו Jer 30,20.
לֹחֲצֵיהֶם Jud 2,18.
תִּלְחַץ] תִּלְחָץ 2 *impf.* Ex 23,9.
תִּלְחָצֶנּוּ *suff.* Ex 22,20.
יִלְחָצֵנִי 3 *impf. suff.* Ps 56,2.
וַתִּלָּחֵץ 3 *impf. f.* Nu 22,25.
וַיִּלְחֲצוּ 3 *pl.* Jud 1,34.
וַיִּלְחָצוּם *suff.* Ps 106,42.
נִלְחַץ] וַתִּלָּחֵץ *Ni. 3 impf.* Nu 22,25.

לַחַץ, לָחַץ

oppressio, vexatio.

על משקל כַּחַשׁ, ונרדף אל עמל ועֹני.

1R 22,27 ‖ 2R 13,4 ‖ Jes 30,20 ‖ 2Ch 18,26.

הַלַּחַץ Ex 3,9.
בְּלַחַץ Ps 42,10.43,2 ‖ Job 36,15.
לַחֲצֵנוּ *suff.* Dt 26,7.
וְלַחֲצֵנוּ Ps 44,25.

לָחַשׁ°

sibilare, susurrare.

ענינו השמעות קול צפצוף בחשאי (פֿליסטערן), וכן הוא בכושית ובאשורית, ושגור בדרז"ל, נחין ולחיש לה, אם לחשך אדם, הלוחש על המכה, ובהשאלה נהלים לוחשות; לדר"ק עיקר יסודו נָחַשׁ, מן השם נָחָשׁ.

לִחֵשׁ] מְלַחֲשִׁים *Pi. pt. pl.* Ps 58,6.
הִתְלַחֵשׁ] מִתְלַחֲשִׁים *Hith. pt. pl.* 2S 12,19.
יִתְלַחֲשׁוּ 3 *impf. pl.* Ps 41,8.

לַחַשׁ, לָחַשׁ

susurrus, preces submissa voce prolatae; incantatio; *pl.* remedia incantationis, amuleta.

בדרז"ל תפלה בלחש, לחישת שרף, בלחישה; לחשים דישעיה מיני קמיעות (אמולעט), ואולי חלילים לשריקה (או מן לחץ, מין קשורים, כעין קָארסעט); י"נ בכ"ו כ"ז צוק וָלַחַץ ת' צָקוּן לַחַשׁ, ור' יוסף הלוי גורס: צְדָקוֹת רָחַשׁ מוסרך למו.

Jes 3,3.26,16 ‖ Jer 8,17 ‖ Eccl 10,11.

וְהַלְּחָשִׁים *pl.* Jes 3,20.

——v. n. pr. הַלּוֹחֵשׁ——

לוֹט v. לָט

לֹט] וָלֹט

ledum, ladanum.

בין בשם, בצבית וערבית ברפיון המבטא (בד' ת' ט') ובהוספת נון, וכן בדרז"ל לודנא, ומבני שם בא השם לבני יפת (אולי מזה השמות לוט ולוטן, כיבשם, מִבְשָׂם וקְצִיעָה).

Gn 27,25.43,11.

——v. n. pr.(?)——

לְטָאָה] וְהַלְּטָאָה

lacertae species, *Vulg.* stellio.

אחד ממיני איידעכסע. שרשו לטה (קרוב אל לוט) ומפני תוספת סימן הנקבה בא באל"ף; לת"א ה"א שבראש התיבה מן השם היא ולא הידיעה.

Lev 11,30.

לָטַשׁ] לֹטֵשׁ *pt.*

malleare; polire, acuere.

קרוב אל רָטַשׁ (בערבית מורה הקשה בפטיש ובקורנס), ובמשנה (כלים ד' א') בא גם השם לְטִישָׁה; ר' יוסף הלוי גורס בבראשית ראש כל-חרש. ע' הערה אל חָרַשׁ ב'.

Gn 4,22.

לִלְטוֹשׁ *inf. cs.* 1S 13,20.
יִלְטוֹשׁ, יִלְטֹשׁ 3 *impf.* Ps 7,13 ‖ Job 16,9.
לֻטַּשׁ] מְלֻטָּשׁ *Pu. pt.* Ps 52,4.

——v. n. pr.; לִיוֹת v. לָיָה II——

לַיִל] בַּלַּיִל K.

nox; לַיְלָה *transl.* calamitas, miseria.

כדוגמתו בארמית, סורית, ערבית, כושית ואשורית. ובא כחשך בהשאלה אל צרה ואבל, והדפך ליהודים היתה אורה וגו'. מִלַּיִל ת' מִלֵּיל, או הטעם מִלֵּיל זֶה.

Prv 31,18 ‖ Thr 2,19.

כַּלַּיִל Jes 16,3.
לֵיל *cs.* Ex 12,42.
בְּלֵיל (?) Jes $15,1^2$.
כְּלֵיל Jes 30,29.
מִלֵּיל Jes 21,11.

לַיְלָה, לָיְלָה

במ"ב כ"ה ד' הלילה ת' לילה (ע' ירמיה נ"ב ז') בהשתרבבות הה"א ממלה שלפניה, וי"נ הָלְכוּ; בתהלים י"ז ג' פקדת כְּלִיתַי, באיוב כ"ד ו' בְּלַיְלָה ת' בְּלִילוֹ (י"ת מִדְּלָא דִלְהוֹן, כמו בְּלִי־לֹא); ובל"ה י' קורין השבעים: נתן אַשְׁמֻרוֹת הלילה.

Gn 1,5. 7,4.*12*. 14,15.31,39 ‖ Ex 12,30.31. 13,22. 24,18. 34,28. 40,38 ‖ Nu 9,16.11,9.14,14.22,20 ‖ Dt 1,33. 9,9.*18*.11. *10,10*. 16,1. 23,11. 28,66 ‖ Jos 8,3 ‖ Jud 6,27.9,32.34. 20,5 ‖ 1S 14,36.25,16.26,7.28,8 ‖ 2S 21,10 ‖ 1R 3,19.8,29.19,8 ‖ 2R 6,14.7,12.8,21 ‖ Jes 4,5. 21,12.27,3.29,7.34,10.38,12.*13* ‖ Jer 14,17. 31,35 (34). 39,4. 52,7 ‖ Hos 4,5 ‖ Am 5,8 ‖ Ob 5 ‖ Jon 4,10 ‖ Mich 3,6 ‖ Zach 14,7 ‖ Ps 6,7.17,3.74,16. 77,3.91,5.104,20.105,39. 119,62 ‖ Prv 7,9. 31,15 ‖ Job 4,13. 17,12. 20,8.27,20.30,17.33,15.34,20.25 ‖ Cant 5,2 ‖ Esth 4,15 ‖ Neh 2,12. 13.15.9,12 ‖ 2Ch 21,9.35,14.

וְלַיְלָה Ex 13,21 ‖ Ps 19,3. 22,3. 139,11.12 ‖ Neh 6,10.

וָלַיְלָה, וָלָיְלָה Gn 8,22 ‖ Ex 13,21 ‖ Lev 8,35 ‖ Nu 9,21 ‖ Jos 1,8 ‖ 1R 8,59 ‖ Jes 60,11 ‖ Jer 8,23.16,13.33,20.25 ‖ Ps 1,2.32,4.42,4.55,11 ‖ Thr 2,18 ‖ Neh 1,6.4,3 ‖ 1Ch 9,33 ‖ 2Ch 6,20.

הַלַּיְלָה, הַלָּיְלָה Gn 1,14.16.19,5. 34.20,3.30,15.31,24. 46,2 ‖ Ex 10,13.11,4.12,29.42.14,20^2.21 ‖ Lev 6,2 ‖ Nu 11,32.22,8.19 ‖ Dt 9,25 ‖ Jos 2,2.4,3.10,9 ‖ Jud 16,2.3^2.19,25 ‖ 1S 14,34.15,11.16.19,11.24. 28,20.31,12 ‖ 2S 2,29.32. 4,7.17,1. 16.19,8 ‖ 1R 3,5. 20 ‖ 2R 25,4 ‖ Jes 62,6 ‖ Jer 33,20 ‖ Hos 7,6 ‖ Zach 1,8 ‖ Ps 78,14 ‖ Job 3,6. 7. 36,20 ‖ Ruth 1,12.3,2.8.13 ‖ Neh 4,16.

וְהַלַּיְלָה Job 3,3.

בְּלַיְלָה Gn 40,5.41,11 ‖ Neh 9,19.

בַּלַּיְלָה, בַּלָּיְלָה Gn 19,33.35.26, 24.30,16.31,40.32,14.22.23 ‖ Ex 12,8.12 ‖ Nu 14,1 ‖ Jos 8,9.13 ‖ Jud 6,25.*7*,*9*,40 ‖ 1S 19,10.28,25 ‖ 2S 7,4 ‖ 2R 19,35 ‖ Jes 26,9 ‖ Jer 6,5.36,30.49,9 ‖ Ps 77,7.88,2.90,4. 119,55.121,6.136,9 ‖ Prv 31,18 ‖ Job 35,10 ‖ Thr 1,2.2,19 ‖ Eccl 2, 23 ‖ Esth 6,1 ‖ 1Ch 17,3 ‖ 2Ch 1,7. 7,12.

וּבַלַּיְלָה, וּבַלָּיְלָה Gn 1,18 ‖ Jes 28,19 ‖ Ps 42,9 ‖ Job 24,14 ‖ Eccl 8,16.

וְכַלַּיְלָה Job 5,14.

לְלָיְלָה Ps 19,3.

מִלַּיְלָה Jes 21,11.

לֵילוֹת *pl.* 1S 30,12 ‖ Jon 2,1 ‖ Ps 16,7 ‖ Job 2,13.

וְלֵילוֹת Job 7,3.

הַלֵּילוֹת Jes 21,8.

בַּלֵּילוֹת Ps 92,3. 134,1 ‖ Cant 3, 1.8.

לִילִית

strix, lamia; *al.* spectrum nocturnum.

עוף הפורח בלילה, וכטעם ינשוף; וליונתן שׂעיר, שד, ולילית השֵׁדָה הידועה בדרז״ל ובהגדת בני קדם.

Jes 34,14.

——v. ch.; לִין v. לוּן——

לוּץ°] וְלַצְתָּ *2 perf.*

verbis obliquis uti; balbutire; illudere; irridere; *Hi.* illudere; interpretem agere, interpretari (al. rad. לוּץ).

בערבית הוראתו נטיה והסרה, וקרוב אל לוּז; הלץ בלזות שפתיו מַטֶּה את הדברים ממובנם האמתי, המליץ נוטה מן הדבור הפשוט ומשתמש במליצה והידות, והמתרגם מוכרח לנטות מדרכי הלשון שמעתיק אליה, שכל המתרגם פסוק כצורתו אינו אלא טועה. י״נ בישעיה כ״ט כ׳ וכלה לֵחֵץ, ובתהלים קיט נ״א: זדים אֱלִצוּנִי כלומר להצוני.

Prv 9,12.

לֵץ *pt.* Jes 29,20 ‖ Prv 9,7.8.14,6. 15,12.19,25.20,1.21,11.24.22,10. 24,9.

וָלֵץ Prv 13,1.

לֵצִים *pl.* Ps 1,1.

וְלֵצִים Prv 1,22.

לַלֵּצִים Prv 3,34.19,29.

לֹצְצִים [(מְ) לֹצֵץ (al. צֵ) *Pi. pt. pl.* Hos 7,5.

הֱלִיצֻנִי [הֵלִיץ *Hi. 3 perf. pl.* Ps 19,51.

מֵלִיץ *pt.* Job 33,23.

הַמֵּלִיץ Gn 42,23.

בִּמְלִיצֵי [מְלִיצִים *pl. cs.* 2Ch 32, 31.

מְלִיצַי *suff.* Job 16,20.

וּמְלִיצֶיךָ Jes 43,27.

יָלִיץ *3 impf.* Prv 3,34. 14,9.19, 28.

תִּתְלוֹצָצוּ [הִתְלוֹצֵץ *Hith. 2 impf. pl.* Jes 28,22.

לָצוֹן

irrisio.

Jes 28,14 ‖ Prv 1,22.29,8.

מְלִיצָה] וּמְלִיצָה

aenigma, dictum obscurum; carmen irrisorium, dicteria.

Hab 2,6 ‖ Prv 1,6.

——cnf. מֵלִיץ°——

לַיִשׁ

leo.

אחד מתארי הארי, וכן בערבית, בארמית לֵיתָא, ובאשורית בנו״ן ת׳ הלמ״ד. י״נ בישעיה וליש נֹהֵם, והשבעים קורין מִשָּׁם.

Prv 30,30 ‖ Job 4,11.

וָלַיִשׁ Jes 30,6.

——v. n. pr.——

לָכַד, לָכָד

capere, captivos facere, expugnare, occupare, intercipere; eligere sorte; *Hith.* inter se cohaerere.

הוראתו ידועה, וכמוהו בארמית ובערבית.

Jos 8,21.10,1.28.42.11,12.17 ‖ 1S 14,47 ‖ 2R 17,6 ‖ Am 3,4 ‖ 2Ch 15, 8.17,2.

וְלָכַד Dan 11,15.18.

וּלְכָדָהּ *suff.* Jos 15,16 ‖ Jud 1, 12 ‖ Jer 32,3.*28*.38,3.

לָכַדְתִּי *1 perf.* 2S 12,27.

וּלְכָדוּהָ, וּלְכָדָהּ [לָכְדוּ *3 perf. suff.* Jer 34,22.37,8.

לְכַדְנוּ [לָכַדְנוּ *1 perf. pl.* Dt 2, 35.

לֹכֵד *pt.* Job 5,13.

מִלֹּכֵד Prv 16,32.

וְלָכוֹד *inf. abs.* Am 3,5.

לְלָכְדֵנִי *suff.* Jer 18,22.

לְלָכְדָהּ Jer 32,24.

וְלִכְדָהּ [לְכֹד *imper. suff.* 2S 12,28.

וְלִכְדוּ *pl.* Jud 7,24.

אֶלְכֹּד *1 impf.* 2S 12,28.

יִלְכּוֹד *3 impf.* Am 3,5.

וַיִּלְכֹּד, וַיִּלְכֹּד Nu 32,41.42 ‖ Jos 7,17.11,10 ‖ Jud 1,18.8,12.14. 9, 45.12,5.15,4 ‖ 2S 5,7.8,4.12,26 ‖ 1R 9,16 ‖ 1Ch 11,5.18,4 ‖ 2Ch 12, 4.13,19.

וַיִּלְכְּדָהּ *suff.* Jos 10,32.39. 15, 17 ‖ Jud 1,13.9,50 ‖ 2S 12,29 ‖ 2R 12,18 ‖ Jes 20,1 ‖ Hab 1,10.

יִלְכְּדֶנּוּ Jos 7,14[2].

יִלְכְּדֶנָּה Jos 7,14.

תִּלְכְּדוֹ *3 f. suff.* Ps 35,8.

וַנִּלְכֹּד *1 impf. pl.* Dt 2,34.3,*4*.

יִלְכְּדוּ, יִלְכֹּדוּ *3 impf. pl.* Jer 5,26 ‖ 2Ch 32,18.

וַיִּלְכְּדוּ Nu 21,32 ‖ Jos 6,20.19,47 ‖ Jud 1,8.3,28.7,24.25 ‖ Neh 9,25 ‖ 2Ch 28,18.33,11.

יִלְכְּדֻנוֹ *suff.* Prv 5,22.

וַיִּלְכְּדֻהוּ 2Ch 22,9.

וַיִּלְכְּדוּהָ, וַיִּלְכְּדָהּ Nu 32,39 ‖ Jos 8,19.10,35.37 ‖ 2R 18,10.

נִלְכַּד *Ni. 3 perf.* Thr 4,20.

נִלְכְּדָה *f.* 1R 16,18 ‖ 2R 18,10 ‖ Jer 38,28[2]. 48,1. 41. 50,2. 51,31. 41 ‖ Ps 9,16.

וְנִלְכְּדָה Zach 14,2.

נִלְכַּדְתָּ *2 perf.* Prv 6,2.

נִלְכַּדְתְּ *f.* Jer 50,24.

וְנִלְכָּדוּ, וְנִלְכְּדוּ *3 perf. pl.* Jer 8,15.*28*,*13* ‖ Jer 51,56.

הַנִּלְכָּד *pt.* Jos 7,15.

תִּלָּכְדִי] תִּלָּכֵדִי *2 impf. f.* Jer 48,7.

יִלָּכֵד, יִלָּכֶד (נס״א) *3 impf.* Jes 24,18 ‖ Jer 48,44 ‖ Eccl 7,26.

וַיִּלָּכֵד Jos 7,16.17.18 ‖ 1S 10,20. 21.14,41.42.

תִּלָּכֵד *f.* Jer 50,9.

וַתִּלָּכֵד 1S 10,21.

יִלָּכְדוּ] יִלָּכֵדוּ *3 impf. pl.* Jer 6,11 ‖ Prv 11,6.

וְיִלָּכְדוּ Ps 59,13.

וַיִּלָּכֵדוּ Jer 8,9.

יִלָּכְדוּן Job 36,8.

הִתְלַכֵּד] יִתְלַכָּדוּ, יִתְלַכְּדוּ *Hith. 3 impf. pl.* Job 38,30.41,9.

לֶכֶד] מִלֶּכֶד

captura.

Prv 3,26.

מַלְכֹּדֶת] וּמַלְכֻּדְתּוֹ *suff.*

laqueus.

על משקל מַתְכֹּנֶת, מַתְכֻּנְתּוֹ.

Job 18,10.

—כֵּן v. לָכֵן ; הָלַךְ v. לְכָה, לֵךְ—

לוּל v. לְלָאֹת

לָמַד

discere, assuescere; *Pi.* docere.

הוראתו ידועה; יש פותרין אותו מן למד בסורית במובן חבור וקשור (ובארמית לבד), כדרך שבא הפעל אָלַף לד״ק מן לף ולפף (ויהיה לְמדת אתם עליך אלָפים כלנע״ל). השבעים קורין בירמיה ב׳ ל״ג: גם־אַתְּ הָרָעוֹת (הָרֵעוֹת) לִמַּדְתְּ את־דרכיך, וי״ג ט׳ י״ג לָמְדוּ מֵאֲבוֹתָם.

Jes 26,10.

לָמַדְתִּי *1 perf.* Prv 30,3.

לָמְדוּ *3 perf. pl.* Jes 26,9.

וְלָמְדוּ Dt 31,13.

וּלְמַדְתֶּם *2 perf. pl.* Dt 5,1.

לָמוּד] וּלְמוּדֵי *pt. pass. pl.* 1Ch 5,18.

לָמֹד *inf. abs.* Jer 12,16.

לְמֹד] בְּלָמְדִי *cs. suff.* Ps 119,7.

לְמֹד] לִמְדוּ *imper. pl.* Jes 1,17.

אֶלְמַד *1 impf.* Ps 119,71.

וְאֶלְמְדָה Ps 119,73.

תִּלְמַד *2 impf.* Dt 14,23.18,9.

יִלְמַד *3 impf.* Dt 17,19.

וַיִּלְמַד Ez 19,3.*6*.

תִּלְמְדוּ] תִּלְמָדוּ *2 impf. pl.* Jer 10,2.

יִלְמְדוּ *3 pl.* Dt 31,12 ‖ Jes 2,4. 29,24 ‖ Jer 12,16.

יִלְמְדוּן Dt 4,10 ‖ Mich 4,3.

וַיִּלְמְדוּ Ps 106,35.

לִמַּד־ *Pi. 3 perf.* Eccl 12,9.

לִמַּדְתָּ] לִמַּדְתַּנִי *2 perf. suff.* Ps 71,17.

לִמַּדְתְּ *2 perf. f.* Jer 13,21.

לִמַּדְתִּי Q. Jer 2,33.

לִמַּדְתִּי *1 perf.* Dt 4,5.

לִמְּדוּ *3 perf. pl.* Jer 9,4.12,16.

לִמְּדוּם *suff.* Jer 9,13.

וְלִמַּדְתֶּם *2 perf. pl.* Dt 11,19.

מְלַמֵּד *pt.* Dt 4,1 ‖ 2S 22,35 ‖ Ps 18,35.

הַמְלַמֵּד Ps 94,10.144,1.

מְלַמֶּדְךָ *suff.* Jes 48,17.

מְלַמְּדִים] מְלַמְּדַי *pl. suff.* Ps 119,99.

וְלִמְלַמְּדַי Prv 5,13.

לַמֵּד] וְלַמֵּד *infin.* Jer 32,33.

לְלַמֵּד Dt 4,14.6,1 ‖ 2S 1,18 ‖ Ps 60,1 ‖ 2Ch 17,7.

וּלְלַמֵּד Esr 7,10.

לְלַמְּדָם *suff.* Jud 3,2.

וּלְלַמְּדָם (al. וְלַ׳) Dan 1,4.

לַמֵּד] לַמְּדֵנִי *imper. suff.* Ps 25,4.119,12.*26.68*.64.66.108.124. 143,10.

וְלַמְּדֵנִי Ps 25,5.119,135.

וְלַמְּדָהּ Dt 31,19.

וְלַמֵּדְנָה *pl. f.* Jer 9,19.

אֲלַמְּדָה *1 impf.* Ps 51,15.

אֲלַמֶּדְכֶם *suff.* Ps 34,12.

אֲלַמְּדֵם Ps 132,12.

תְּלַמְּדֵנִי *2 impf. suff.* Ps 119, 171 ‖ Cant 8,2.

תְּלַמְּדֶנּוּ Ps 94,12.

תְּלַמְּדֵם Dt 5,28.

יְלַמֵּד] יְלַמֶּד־ *3 impf.* Job 21, 22.

וִילַמֵּד Ps 25,9.

וַיְלַמְּדֵהוּ *suff.* Jes 40,14^2.

וַיְלַמְּדָהּ Dt 31,22.

יְלַמְּדוּ *3 impf. pl.* Dt 20,18 ‖ Jer 31,34(33).

וַיְלַמְּדוּ 2Ch 17,9^2.

יְלַמְּדוּן] יְלַמֵּדוּן Dt 4,10.

לֻמַּד] לֻמָּד *Pu. 3 perf.* Jer 31, 18(17).

מְלֻמָּד] מְלֻמְּדֵי *pt. pl. cs.* Cant 3,8 ‖ 1Ch 25,7.

מְלֻמָּדָה *f. sg.* Jes 29,13 ‖ Hos 10,11.

לִמּוּד

assuetus, exercitatus, doctus, artifex, peritissimus; discipulus.

Jer 2,24.

לִמֻּדִים *pl.* Jes 50,4.

כַּלִּמּוּדִים Jes 50,4.

לִמּוּדֵי, לִמֻּדֵי *cs.* Jes 54,13 ‖ Jer 13,23.

בְּלִמֻּדֵי [בַ *suff.* Jer 8,16.

מַלְמָד] בְּמַלְמַד *cs.*

fustis.

מקל ודרבן שמלמדים ומרגילים בו את הבקר להרישה (או כלי שמחבר צמד בקר יחד; ע׳ הערה אל לָמַד); השבעים קורין מִלְּבַד הבקר.

Jud 3,31.

תַּלְמִיד

discipulus.

בדרז״ל גם ברבים, כְּלַמֵּד דיחזקאל שעצ״פ.

1Ch 25,8.

עָנָה v. לְמַעַן

לַעַע v. (לָעָה) לַעַ

לָעַב

ludibrio habere.

גם בערבית הוראתו שחוק וליצנות; בתרגום ובסורית בא בהתפעל, ובדרז״ל בהפך אתָן (כלעג ועלג) בשאר בנינים (הנעלבים ואינם עולבין, עלובה עיסה).

[לָעַ] בְּלֹעֶךָ *suff.*

gula, guttur.

בית הבליעה.

Prv 23,2.

לַפִּיד

flamma; lampas, fax.

איד בוער, ובסורית בהוספת מ״ם ת׳ הדגש בפ״א למפידא, כבלשון יון; לפיד בוז דאיוב הוא כעין האמור בישעיה ז׳ ד׳, ולד״ק הלמ״ד בזה שמושית, וענינו שבר (ע׳ הערה אל פיד).

Jud 15,4‖Job 12,5.

וְלַפִּיד Gn 15,17.

כְּלַפִּיד Jes 62,1.

וּכְלַפִּיד Zach 12,6.

לַפִּידִים, לַפִּדִים *pl.* Jud 15,4 ‖ Job 41,11.

וְלַפִּדִים Jud 7,16.

הַלַּפִּדִים, הַלַּפִּידִם Ex 20,18(15)‖ Ez 1,13.

בַּלַּפִּידִים, בַּלַּפִּדִים Jud 7,20.15,5.

כַּלַּפִּדִים Nah 2,5.

[דָ] כְּלַפִּידֵי *cs.* (נס״א) Dan 10,6.

——v. n. pr.; לִפְנֵי v. פָּנָה——

[לָפַת] וַיִּלָּפֵת *3 impf.*

amplecti, inflectere.

בערבית ענינו סבוב (דרעהען) ובאשורית הפיכה (אומוועגדען), וקרוב אל לְפַף בארמית.

Jud 16,29.

[נִלְפַּת] וַיִּלָּפֵת *Ni. 3 impf.* Ruth 3,8.

יִלָּפְתוּ *3 impf. pl.* Job 6,18.

——cf. יִלָּפֵת; לָצוֹן v. לִיץ——

[?קָח] לָקַח, לָקַח

capere, prehendere, sumere, demere, eligere, in matrimonium ducere, accipere, auferre, captivum facere, abducere, abripere, occupare; arcessere, petere; recipere, emere; *percipere auribus*; *Hith.* cohaerere, conglomoratum esse.

כמוהו בצורית, אשורית וכושית, ובערבית במובן קליטת הזרע, כבקצת לשונות המערב. לד״ק וְלָקַחַתְּ דבראשית ל׳ ט״ו כמו וְלָקַחַתְּ (ע׳ מבוא לנה״א דף קפ״ב), וי״ג בשמות כ״ב י׳ וְנִקָּה

[לָעַז] לֹעֵז *pt.*

barbare loqui, balbutire.

בערבית הוראת הפעל עקימה ועקישה, ונאמר על עקשות פה ולעגי שפה, בסורית יורה על הדבור שאינו ברור ומובן כל צרכו, ולועז ולַעַז בדרז״ל ידוע; ואולי הוא כמו עם נוֹעָז (ישעיה ל״ג י״ט).

Ps 114,1.

לָעַט°

ligurrire, avide vorare.

יש כדוגמתו בערבית בהוספת מ״ם, בסורית הלחי לועטא, ובמשנה דשבת (כ״ד ג׳) אין אובסין...אבל מלעיטין.

[הִלְעִיט] הַלְעִיטֵנִי *Hi. imper. suff.* Gn 25,30.

לַעֲנָה

absinthium; *met.* iniuria, sors acerba.

מין עשב מר, ובמשנה דכלאים א׳ ג׳ ברבים: התרדין והלעינין.

Jer 9,14.23,15‖Thr 3,15.19.

וְלַעֲנָה Dt 29,17.

כַּלַּעֲנָה Prv 5,4.

לְלַעֲנָה Am 5,7.6,12.

[לָעַע] לָעוּ *3 perf. pl.*

temere loqui, inania effutire; vorare.

בשרש זה נחלקו הפותרים. לד״ק כל עיקרו לוע (ובא יָלַע ת׳ יָלוּעַ, יַעַלְעוּ ת׳ יְלוֹעֲעוּ), ויש מחלקים אותו לשרש יָלַע ולָעָה, אך לדעת האחרונים כלו לָעַע בשתי הוראות, האחת גמיאה (שלירפען), וכדוגמתו בסורית, והשנית הַרְבּוֹת שיח תפל (שוואַטצען), וכדוגמתו בערבית, וזה טעם יָלַע קדש, יפטפט ויבטא בשפתיו להג הרבה על הקדש (ואולי מזה גם ושתו ולעו, ידברו תהפכות כדרך השכורים ע״ד ושתו הָמוּ כמו יין דזכריה (ט׳ ט״ו); להראב״ע עיקר השרש בָּלַע, ונפלה הבי״ת (ובערבית בוא״ו ولغ, כבשרש בער, והיא מְסֻגֶּלֶת יותר להשתמט); וי״ג בעובדיה ושתו וְנָעוּ.

Job 6,3.

וְלָעוּ Ob 16.

יַעַלְעוּ־ (= ?יְלַעְלְעוּ) *Pilp. 3 impf. pl.* Job 39,30.

[הֵלַע] יָלַע *Hi. 3 impf.* Prv 20,25

[הִלְעִיב] מַלְעִבִים *Hi. pt. pl.* 2Ch 36,16.

[לָעַג] לָעֲגָה *3 perf. f.*

irridere, illudere; balbutire, barbare loqui.

אח אל עלג; בסורית וכושית הוראתו דַּבֵּר בכבדות פה, ובערבית לַגְלַג; בדרז״ל לגלג במובן צחוק וליצנות שגור הרבה.

2R 19,21‖Jes 37,22.

לֹעֵג *pt.* Jer 20,7‖Prv 17,5.

אֶלְעַג *1 impf.* Prv 1,26.

תִּלְעַג *2 impf.* Ps 59,9.

וַתִּלְעַג Job 11,3.

יִלְעַג, יִלְעַג־ *3 impf.* Ps 2,4 ‖ Job 9,23.22,19.

תִּלְעַג *3 impf. f.* Prv 30,17.

יִלְעֲגוּ־ *3 impf. pl.* Ps 80,7.

[נִלְעַג] נִלְעַג *pt. cs.* Jes 33,19.

[הִלְעִיג] וּמַלְעִגִים *Hi. pt. pl.* 2Ch 30,10.

תַּלְעִיג *2 impf.* Job 21,3.

[יִלְעַג] וַיִּלְעַג *3 impf.* Neh 3,33.

יִלְעֲגוּ *3 pl.* Ps 22,8.

וַיִּלְעֲגוּ Neh 2,19.

לַעַג

subsannatio, irrisio; ludibrium.

Ps 44,14.*79,4*‖Job 34,7.

הַלַּעַג Ps 123,4.

וּלְלַעַג Ez 23,32.36,4.

לַעְגָּם *suff.* Hos 7,16.

[לָעֵג] לַעֲגֵי *pl. cs.*

barbareloquens; sannio, scurra.

Ps 35,16.

בְּלַעֲגֵי Jes 28,11.

——conf. עָלַג°——

לָעוּת (?)

sermo, oratio (rad. לָעָה?).

לדעת פירסט שרשו לָעָה, כהוראתו בערבית על רֹב הדבור, ובא על משקל גָּלוּת חָזוּת, (אבל הֲנָאוה לנביא שפת יתר?); לדעת מנחם הוא פעל נגזר מן עת (עדה״כ דבר בעתו מה טוב), להאחרונים שרשו עות (ע״ש), וי״ג ע״פ השבעים לַעֲנוֹת (ואולי הוא מן לעי בארמית במובן עמל וליאות).

Jes 50,4.

——v. עוּת——

קוּחַ Jes 61,1.

קַחַת *cs.* Jer 5,3.17,23.

קַחַת־ 2R 12,9.

לָקַחַת Gn 4,11.24,48.28,6.38,20 ‖ Dt 4,34.9,9.25,7 ‖ Jud 11,5.14,3. 20,10 ‖ 1S 19,14.*20* ‖ 2S 12,4 ‖ 1R 17,11 ‖ 2R 4,1.5,16.26 ‖ Jer 25,28. 32,33.36,21.26 ‖ Ez 38,13 ‖ Ps 31, 14 ‖ Prv 1,3 ‖ 1Ch 7,21.

וְלָקַחַת Gn 30,15.43,18 ‖ 2R 5,26 ‖ Mal 2,13.

מִקַּחַת 1R 22,3 ‖ 2R 5,20 ‖ Jer 33, 26.

קַחְתִּי *suff.* Ez 24,25.

קַחְתֵּךְ Gn 30,15.

בְּקַחְתֵּךְ Ez 16,61.

לְקַחְתֵּךְ 1S 25,40.

בְּקַחְתּוֹ Gn 25,20 ‖ Jer 40,1.

לְקַחְתּוֹ Dt 24,19.

לְקַחְתָּהּ Dt 24,4.25,8 ‖ Jud 14,8 ‖ 1S 24,12.25,39 ‖ 1R 19,10.*14*.

לְקַח *imper.* Ex 29,1 ‖ Prv 20,16.

וּלְקַח Ez 37,16.

קַח, קָח (1S 21,10) Gn 6,21.12, 19.14,21.19,15.22,2.23,13.24,51. 27,13.33,11.34,4 ‖ Ex 7,9.19.16,33. 17,5.30,23.34 ‖ Lev 8,2.9,2 ‖ Nu 3, 45.7,5.8,6.17,11.20,8.25.25,4.27, 18 ‖ Jos 8,1 ‖ Jud 6,20.25.14,3 ‖ 1S 9,3.17,17.21,10.26,11 ‖ 2S 20,6 ‖ 1R 11,31.19,4.22,26 ‖ 2R 5,15.23. 8,8.9,17.13,15.18 ‖ Jes 8,1 ‖ Jer 13,4.25,15.36,2.28.38,10.43,9 ‖ Ez 3,10.4,1.3.9.5,1.10,6.37,16 ‖ Hos 1,2 ‖ Jon 4,3 ‖ Zach 11,15 ‖ Prv 27,13 ‖ Job 22,22 ‖ Esth 6, 10 ‖ 1Ch 21,23.

קְחָה Gn 15,9.

וְקַח Gn 27,9.28,2.31,32 ‖ Ex 17, 5 ‖ Nu 17,17 ‖ 1S 2,16.20,31 ‖ 2S 2,21 ‖ 2R 4,29.9,1 ‖ Jer 13,6 ‖ Hos 14,3 ‖ Prv 4,10.

קָחֶנּוּ *suff.* 1S 20,21 ‖ Jer 39,12.

וְקָחֶנּוּ 1S 16,11.

קָחֶנָּה Jer 36,14.

קָחֶם־ [קָחֶם Gn 48,9.

לְקַחְתֶּנוּ *suff.* Ex 14,11.

לָקַחַתְּ *2 perf. f.* Ez 22,12.

וְלָקַחַתְּ 1R 14,3.

לָקַחְתִּי, לָקָחְתִּי *1 perf.* Gn 48, 22 ‖ Lev 7,34 ‖ Nu 3,12.8,16.18,6. 23,20 ‖ Dt 9,21.22,14 ‖ 1S 2,16.12, 3^3.21,9 ‖ Jes 51,22 ‖ Prv 24,32.

וְלָקַחְתִּי Ex 6,7 ‖ 1S 25,11 ‖ 2S 12, 11 ‖ 1R 11,35 ‖ 2R 5,20.18,32 ‖ Jes 36,17 ‖ Jer 3,14.25,9.43,10.44, 12 ‖ Ez 17,22.36,24 ‖ Hos 2,11.

לְקַחְתִּיךָ *suff.* Nu 23,11 ‖ 2S 7,8 ‖ 1Ch 17,7.

וּלְקַחְתִּיךָ Gn 27,45.

לְקַחְתִּיו Jud 17,2.

וּלְקַחְתִּים Am 9,3.

לָקְחוּ, לָקָחוּ *3 perf. pl.* Gn 34, 28.43,15 ‖ Nu 34,14^2.15 ‖ Jos 4,20. 7,11.11,19.13,8.18,7 ‖ Jud 5,19. 18,17.27 ‖ 1S 5,1.7,14.30,16.18. 19 ‖ 2S 4,12 ‖ 2R 25,14 ‖ Jer 2,30. 7,28.52,18 ‖ Ez 22,12.23,10.27,5.

וְלָקְחוּ, וְלָקָחוּ Ex 12,7 ‖ Lev 14, 42 ‖ Nu 4,9.12.8,8.19,17 ‖ Dt 19, 12.21,3.22,18 ‖ 1R 20,6 ‖ Ez 16,39. *23,26*.23,29.30,4.33,2 ‖ Zach 14, 21.

וּלְקָחוּם *suff.* Jes 14,2.20,5.

לְקַחְתֶּם *2 perf. pl.* Jud 18,24 ‖ Joel 4,5.

וּלְקַחְתֶּם Gn 44,29 ‖ Ex 12,22 ‖ Lev 23,40 ‖ Nu 13,20 ‖ Jos 6,18 ‖ 1S 6,8.

לָקַחְנוּ *1 perf. pl.* Dt 3,4 ‖ Jud 21,22 ‖ Am 6,13.

וְלָקַחְנוּ Gn 34,17 ‖ Jud 20,10.

לֹקֵחַ *pt.* Gn 27,46 ‖ Dt 27,25 ‖ 2R 2,3.*5* ‖ Ez 24,16.37,19.21 ‖ Prv 9,7.

וְלֹקֵחַ Prv 11,30.

הַלֹּקְחִים *pl.* Jer 23,31.

לֹקְחֵי *cs.* Gn 19,14 ‖ 2S 4,6 ‖ Am 5,12.

לְקֻחִים [לָקוּחַ *pt. pass. pl.* Prv 24,11.

לָקוֹחַ, לָקֹחַ *inf. abs.* Dt 31,26 ‖ Jer 32,14 ‖ Ez 24,5 ‖ Zach 6,10.

בעליו (ע׳ כ״א י״ט), ובמדבר ט״ז א׳ וַיִּקַּח קרח (והשבעים קורין וַיִּקְרָא); להרד״ק פְּקַח־קוֹחַ דישעיה ס״א א׳ יתכן לפרש כמקור ת׳ לָקוֹחַ (וכן יסדו הבחור בס׳ הזכרונות), והַלֹּקְחִים לשונם דירמיה כ״ג ל״א „כעין לשונם יהליקון״ כלומר המחליקים (והשבעים קורין הַשֹּׁלְחִים), וְקָח דיחזקאל י״ז ה׳ כמו לָקַח, השבעים מתרגמין הִכָּה שֹׁרֶשׁ או שָׁרָשׁ, ואולי קראו לָקָח, לפי מובנו בערבית, ולר׳ יוסף הלוי הוא שֵׁם, וענינו נזע צמח, בסורית קוחא, וכמו קֹחַ, ואולי יש לגרום לָח (ע׳ פסוק כ״ד); השבעים קורין באיוב ל״ח כ׳ תִּקָּחֵנִי ת׳ תִּקָּחֶנּוּ.

Gn 2,22.5,24.27,36^2.31,1.36,2.47, 2 ‖ Ex 6,25.14,6 ‖ Lev 8,26 ‖ Nu 3, 50.12,1^2 ‖ Dt 3,14.4,20.24,5 ‖ Jud 11,13.15.13,23.15,6 ‖ 1S 25,43 ‖ 2S 2,8.8,8.18,18 ‖ 1R 4,15.7,8.14,26. 20,34 ‖ 2R 13,25.23,34.24,7.25, 15.19 ‖ Jes 6,6 ‖ Jer 28,3.36,32.52, 19.25 ‖ Ez 17,13.18,13.17 ‖ Ps 15, 5 ‖ Prv 7,20 ‖ Job 1,21 ‖ Esth 2, 15 ‖ Esr 2,61 ‖ Neh 6,18.7,63 ‖ 1Ch 4,18.7,15.18,8 ‖ 2Ch 11,20.12,9. 16,6.36,4.

וְלָקַח Gn 3,22 ‖ Ex 12,4.22,10 ‖ Lev 4,5.25.*34*.30.14,4.12.14.*25*. 15.21.24.49.51.16,7.12.14.*18* ‖ Nu 5,17.25.6,18.19.19,4.6.18 ‖ Dt 22, 15.26,4 ‖ 1S 16,23.27,9 ‖ 2R 14, 14 ‖ Ez 45,19.

קָח (?) Ez 17,5.

לְקָחֲנִי *suff.* Gn 24,7.

לְקָחָהּ Dt 20,7.24,3 ‖ Esth 2,7 ‖ 1Ch 2,21.

וּלְקָחָהּ Dt 25,5.

לְקָחָם Jer 27,20.

קָחָם (?) Hos 11,3.

לָקְחָה *3 perf. f.* Gn 31,34 ‖ Jes 40,2 ‖ Zeph 3,2.

וְלָקְחָה Lev 12,8.

לָקַחְתָּ *2 perf.* Gn 20,3 ‖ 1S 12, 4 ‖ 2S 12,9 ‖ Ps 68,19.

וְלָקַחְתָּ Gn 24,4.7.38.40.33,10 ‖ Ex 4,9.28,9.29,5.7.*40,9*.12.13.16. 19.20.21.22.25.26.30,16.34,16 ‖ Lev 24,5 ‖ Nu 3,41.47.11,16 ‖ Dt 7,25.15,17.21,11.26,2 ‖ Jud 4,6.6, 26 ‖ 1S 10,4 ‖ 2R 9,3 ‖ Ez 5,1.2.3. 43,20.21 ‖ Zach 6,11 ‖ Prv 22,25.

קְחוּ, קְחֽוּ (Gn 43,13) *pl.* Gn 42, 33.43,11.12.13.45,19 ‖ Ex 5,11.9, 8.12,32.35,5 ‖ Lev 9,3.10,12 ‖ Nu 16,6 ‖ Jos 3,12.4,2.9,11 ‖ Jud 14, 2 ‖ 1S 6,7 ‖ 1R 1,33.3,24 ‖ 2R 2,20. 3,15.10,6.20,7 ‖ Jer 29,6.51,8 ‖ Hos 14,3 ‖ Prv 8,10 ‖ Job 42,8 ‖ 2Ch 18,25.

וּקְחוּ Gn 45,18 ‖ Ex 12,21 ‖ Nu 16, 17 ‖ 2R 4,41 ‖ Jer 29,6.

קָחֻהוּ *suff.* 1R 20,33.

לִקְחִי־ *f. sg.* 1R 17,11.

קְחִי 1S 17,10 ‖ Jes 23,16.47,2.

וּקְחִי Jer 46,11.

אֶקַּח, אֶֽקַּח *1 impf.* Gn 14,23 ‖ 1R 11,34.37 ‖ 2R 5,16 ‖ Jes 47,3. 66,21 ‖ Ps 50,9.75,3.

וְאֶקַּח Hos 13,11.

וָאֶקַּח Gn 12,19.40,11 ‖ Nu 8,18 ‖ Dt 1,15.23 ‖ Jos 24,3 ‖ 2S 1,10 ‖ Jer 13,7.25,17.32,11.35,3 ‖ Zach 11,7.10.

אֶקְחָה־ Jes 56,12.

וְאֶקְחָה Gn 18,5.

וָאֶקְחָה Zach 11,13.

אֶקָּחֲךָ Nu 23,27 ‖ Hag 2,23.

וְאֶקָּחֵהוּ 2R 6,13.

וָאֶקָּחֵם Jos 7,21.

תִּקַּח, תִּֽקַּח *2 impf.* Gn 7,2.21, 30.24,3.37.28,1.*6*.31,50 ‖ Ex 4,9. 17.7,15.23,8.29,15.31 ‖ Lev 18,17. 18.25,36 ‖ Nu 3,47.8,8.31,30 ‖ Dt 7,3.16,19.22,6.7 ‖ 1S 16,2.17,18. 21,10 ‖ Jer 16,2 ‖ Ez 5,4.45,18 ‖ Ps 51,13 ‖ Prv 2,1.

וַתִּקַּח 2S 12,10.

תִּקָּחֵנִי *suff.* Jer 15,15 ‖ Ps 73,24.

תִּקָּחֶנּוּ Ex 21,14 ‖ Job 38,20.40. 28.

תִּקָּחֶנָּה Ez 5,1.

תִּקְחִי *f.* Zeph 3,7.

וַתִּקְחִי Ez 16,16.17.18.20.

יִקַּח, יִֽקַּח *3 impf.* Ex 21,10. 33,7 ‖ Lev 14,6.10.42.15,14.16,5. 20,14.17.21.21,13.14^2 ‖ Nu 5,17 ‖ Dt 10,17.22,13.23,1.24,1.5 ‖ 1S 2, 14.15.8,11.13.14.16 ‖ 2S 19,31.24, 22 ‖ 2R 20,18 ‖ Jes 28,19.57,13 ‖ Ez 18,8.46,18 ‖ Hos 4,11.10,6 ‖ Mich 1,11 ‖ Ps 6,10.49,18.109,8 ‖ Prv 1,19.10,8.17,23.21,11.22,27 ‖ Job 12,20.35,7.

וְיִקַּח Gn 42,16.

וַיִּקַּח, וַיִּֽקַּח (Gn 33,11.2R 13,18) Gn 2,15.21.4,19.8,20.9,23.11,29. 31.12,5.15,10.17,23.18,7.8.20,2. 14.21,14.27.22,3.6^2.10.13.24,10. 22.61.67.25,1.26,34.27,14.35.28, 9.11.18.29,23.30,37.31,23.45.32, 14.23.33,11.34,2.36,6.38,6.39,20. 42,24.48,1.13 ‖ Ex 2,1.4,20^2.6,20. 23.13,19.14,7.18,2.12.24,6.7.8.32, 4.20.34,4.40,20 ‖ Lev 8,10.15.16. 23.25.28.29.30.9,15 ‖ Nu 1,17.3, 49.7,6.16,1.17,4.12.20,9.21,25.26. 22,41.*23*,*28*.25,7.27,22.31,47.51. 54 ‖ Jos 7,1.24.8,12.11,16.*23*.24, 26 ‖ Jud 3,21.6,27.8,16.21.9,43. 48.13,19.14,19.15,4.18,20.19,1. 29 ‖ 1S 7,9.12.9,22.10,1.11,7.15, 12.16,13.20.17,40.49.51.54.57.24, 3.25,35.26,12.30,20.31,4 ‖ 2S 5, 13.8,1.7.10,4.12,4.30.14,2.18,14. 20,3.21,8.12 ‖ 1R 1,39.3,1.7,13.14, 26^2.15,18.16,31.17,23.18,4.31.19, 21 ‖ 2R 2,8.14.3,26.27.5,5.24.8,9. 15.11,4.19.12,10.19.13,15.18.25. 15,29.16,8.19,14.23,16.30.24,12. 25,18.20 ‖ Jes 37,14.44,14.15 ‖ Jer 28,10.36,14.38,11^2.14.40,2.41,16. *43*,*5*.52,24.26 ‖ Ez 10,7.17,3.5.12. 13 ‖ Hos 1,3 ‖ Job 2,8 ‖ Ruth 4,2. 13.6,11 ‖ 1Ch 2,19.23.10,4.14,3. 18,1.7.19,4.20,2 ‖ 2Ch 11,18.12, 9^2.23,1.*20*.

יִקָּחֵנִי *suff.* 2S 22,17 ‖ Ps 18,17. 49,16.

וַיִּקָּחֵנִי Ex 8,3 ‖ Am 7,15.

יִקָּחֲךָ, יִֽקָּחֲךָ Dt 30,4 ‖ Job 15,12.

יִקָּחֵהוּ Dt 32,11 ‖ Job 3,6.5,5.

וַיִּקָּחֵהוּ Nu 23,14 ‖ 1S 17,31.18,2 ‖ 2S 9,5 ‖ 1R 17,19 ‖ 2R 6,7 ‖ Jer 37, 17 ‖ Ps 78,70.

יִקָּחֶנּוּ Job 40,24.

וְיִקָּחֶהָ Dt 30,12.13 ‖ 1S 26,22.

וַיִּקָּחֶהָ Gn 8,9.38,2 ‖ Jud 15,15. 19,28 ‖ 2S 3,15.11,4 ‖ Jer 36,21.

יִקָּחֶנָּה Dt 20,7.

וַיִּקָּחֵם Gn 32,23.

תִּקַּח *3 impf. f.* Gn 38,23 ‖ Lev 15,29 ‖ Ez 16,32.

וְתִקַּח Jer 9,19.

וַתִּקַּח Gn 3,6.16,3.21,21.24,65. 27,15.30,9.38,28 ‖ Ex 2,3.9.4,25. 15,20 ‖ Jos 2,4 ‖ Jud 4,21.16,12. 17,4 ‖ 1S 19,13.25,18.28,24 ‖ 2S 13,8.9.10.19.17,19.21,10 ‖ 1R 3, 20 ‖ 2R 11,2 ‖ Ez 19,5.33,6 ‖ Job 4, 12 ‖ Ruth 4,16 ‖ 2Ch 22,11.

וַתִּקָּחֵנִי *suff.* Ez 3,14.

תִּקָּחֲךָ Prv 6,25.

וַתִּקָּחֵהוּ Ez 33,4 ‖ Prv 31,16.

וַתִּקָּחֶהָ Ex 2,5.

תִּקָּחֵם Am 9,2.

וַתִּקָּחֵם Job 1,15.

נִקַּח *1 impf. pl.* Gn 34,16.21 ‖ Ex 10,26 ‖ Neh 10,31.22.

וַנִּקַּח Dt 3,8.29,7.

נִקְחָה 1S 4,3.

וְנִקְחָה 2R 6,2 ‖ Jer 20,10 ‖ Neh 5, 2.3.

תִּקְחוּ, תִּֽקְחוּ *2 impf. pl.* Gn 34,9.42,36 ‖ Ex 12,5.16,16.25,2. 3 ‖ Nu 18,26.28.31,29.34,18.35, 31.*32* ‖ 2R 12,8 ‖ Jer 35,13 ‖ Ez 36,30 ‖ Am 5,11 ‖ Mich 2,9.

יִקְחוּ, יִֽקְחוּ *3 impf.* Gn 14,24 ‖ Ex 28,5 ‖ Lev 21,7^2 ‖ 2S 23,6 ‖ 1R 10,28 ‖ 2R 12,6.20,18 ‖ Jes 39,7 ‖ Jer 49,29.51,26 ‖ Ez 15,3.22,25. 23,25.44,22^2 ‖ Job 27,13 ‖ 2Ch 1, 16

וְיִקְחוּ Ex 12,3.25,2.27,20 ‖ Lev 24,2 ‖ Nu 19,2 ‖ 2R 7,13.

וַיִּקְחוּ Gn 6,2.14,11.12.31,46.34, 25.26.37,31.43,15.46,6 ‖ Ex 9,10. 17,12.36,3 ‖ Lev 9,5.10,1 ‖ Nu 16, 18.17,24.31,11 ‖ Dt 1,25 ‖ Jos 9,4. 14 ‖ Jud 3,6.25.7,8.14,11.18,18 ‖ 1S 5,2.3.6,10.8,3.14,32.30,11.31, 12.13 ‖ 2S 4,7.18,17 ‖ 1R 9,28.11,

18.18,26 ‖ 2R 2,20.7,14.9,13.10,7.11,9.14,21.20,7 ‖ Jer 38,6.39,5.14.41,12 ‖ Neh 5,15 ‖ 2Ch 8,18.23,8.26,1.36,1.

וַיִּקָּחֵהוּ *suff.* Gn 37,24 ‖ 1S 10,23.

וַיִּקָּחוּם Jos 7,23 ‖ Job 1,17.

נִלְקַח, נִלְקָח *Ni.* *3 perf.* 1S 4,11.22 ‖ Ez 33,6.

נִלְקָחָה [נִלְקְחָה *f.* 1S 4,17.

הִלָּקַח *inf. cs.* 1S 4,19.*21*.

הִלָּקְחוֹ *suff.* 1S 21,7.

אֶלָּקַח *1 impf.* 2R 2,9.

וַתִּלָּקַח *3 impf. f.* Esth 2,8.16.

לֻקַּח, לֻקָּח *Pu.* *3 perf.* Gn 3,23 ‖ Jud 17,2 ‖ Jes 52,5.53,8.

וְלֻקַּח Jer 29,22.

לֻקֳחָה־ *f.* Gn 2,23.

לֻקָּחְתָּ [לֻקַּחְתָּ *2 m.* Gn 3,19.

לֻקְּחוּ *3 pl.* Jer 48,46.

לֻקָּח *pt.* 2R 2,10.

יֻקַּח, יֻקַּח־ *3 impf.* Gn 18,4 ‖ Jes 49,25 ‖ Job 28,2.

הֲיֻקַּח *interrog.* Jes 49,24 ‖ Ez 15,3.

וַתֻּקַּח *3 impf. f.* Gn 12,15.

מִתְלַקַּחַת [הִתְלַקַּח *Hith. pt. f.* Ex 9,24 ‖ Ez 1,4.

לֶקַח

artes, quibus animus alicuius capitur; doctrina, scientia; sapientia; docentis oratio, *Vulg.* sermo.

Jes 29,24 ‖ Prv 1,5.4,2.9,9.16,21[2].

לִקְחִי *suff.* Dt 32,2 ‖ Job 11,4.

לִקְחָהּ Prv 7,21.

מִקָּח] וּמִקַּח־ *cs.*

acceptio (donorum).

בספרים מדויקים בשתי געיות.

2Ch 19,7.

מִקָּחָה] הַמִּקָּחוֹת (al. מַ) *pl.*

venalia, merces.

בדרז״ל היחיד מקח (מקח וממכר, מקח שטות, מקח טעות).

Neh 10,32.

מַ׳ v. מֶלְקָח] וְהַמֶּלְקָחַיִם *du.*

forceps; emunctorium.

1R 7,49 ‖ 2Ch 4,21.

בְּמֶלְקָחַיִם Jes 6,6.

מַלְקָחֶיהָ *suff.* Nu 4,9.

וּמַלְקָחֶיהָ Ex 25,38.*37,23*.

מַלְקוֹחַ

captura, praeda; *du.* utraque mandibula.

ינידו עליו רעיו, ומלקוחי דתהלים פי׳ מנחם על השִׁנַּיִם, ואולי יֵאָמֵר על לחי העליון והתחתון; ר״י הלוי גורם: ולשוני דֻבְּקָה לְחִכִּי.

Nu 31,26 ‖ Jes 49,24.

וּמַלְקוֹחַ Jes 49,25.

הַמַּלְקוֹחַ Nu 31,11.12.27.32.

מַלְקוֹחָי [מַלְקוֹחַיִם *du. suff.* Ps 22,16.

—v. n. pr.—

לָקַט] לָקְטוּ, קָ *3 perf. pl.*

legere, colligere; *Hith.* congregari.

ישנו בסורית, ערבית ואשורית, וקרוב אל לקח (בערבית נקראו המלקחים מלקט), אל נקט בארמית, ואל קלט שבדרז״ל בהפך אתָן.

Ex 16,18.22.

וְלָקְטוּ Ex 16,4 ‖ Nu 11,8.

לִלְקֹט *inf. cs.* Ex 16,27 ‖ Ruth 2,8.

וְלִלְקֹט Cant 6,2.

לִקְטוּ [לְקֹט *imper. pl.* Gn 31,46 ‖ Ex 16,16.

תִּלְקְטֻהוּ *2 impf. pl. suff.* Ex 16,26.

יִלְקְטוּ *3 impf. pl.* Ex 16,5.

וַיִּלְקְטוּ Ex 16,17.21.

יִלְקֹטוּן [יִלְקְטוּן Ps 104,28.

לִקֲּטָה [לִקֵּט *Pi.* *3 perf. f.* Ruth 2,17.18.

וְלִקֵּטָה Ruth 2,16.

לִקַּטְתְּ *2 perf. f.* Ruth 2,19.

כִּמְלַקֵּט [מְלַקֵּט *pt.* Jes 17,5.

מְלַקְּטִים *pl.* Jud 1,7.18.

לְלַקֵּט *inf. cs.* 2R 4,39 ‖ Ruth 2,15.23.

אֲלַקֲטָה־ (al. קֳ) *1 impf.* Ruth 2,7.

וַאֲלַקֳטָה (al. קֳ) Ruth 2,2.

תְּלַקֵּט *2 impf.* Lev 19,9.10.23,22.

וַיְלַקֵּט *3 impf.* Gn 47,14 ‖ 1S 20,38 ‖ 2R 4,39.

תְּלַקֵּט *f.* Ruth 2,15.

וַתְּלַקֵּט Ruth 2,3.17.

תְּלֻקְּטוּ [לֻקַּט *Pu.* *2 impf. pl.* Jes 27,12.

וַיִּתְלַקְּטוּ [הִתְלַקֵּט *Hith.* *3 impf. pl.* Jud 11,3.

לֶקֶט] וְלֶקֶט

spicilegium.

Lev 19,9.*23,22*.

יַלְקוּט] וּבַיַּלְקוּט

pera (pastoris potissimum).

1S 17,40.

לָקַק] לָקְקוּ (al. קַ) *3 perf. pl.*

lambere, sorbere.

כן גם בערבית (ובגרמנית ורוסית: לעקקעז, локáть), והוא חקוי הקול הטבעי הנשמע מן הלקיקה.

1R 21,19.

יָלֹק *3 impf.* Jud 7,5[2].

יָלֹקּוּ *3 pl.* 1R 21,19.

וַיָּלֹקּוּ 1R 22,38.

הַמְלַקְקִים (קָ) [לִקֵּק *Pi. pt. pl.* Jud 7,6.*7*.

——conf. יֶלֶק——

לָקַשׁ°

fructus serotinos colligere.

קרוב אל לקט (ואל קשש?), ונאמר על לקיטה בתר לקיטה, כלומר מאֻחרת; ר׳ יוסף הלוי גורם וכרם נֹטַשׁ ילקשו (אולי יש לגרום יְנַקֵּשׁוּ?).

יְלַקֵּשׁוּ [יִלַקְּשׁוּ, לִקֵּשׁ *Pi.* *3 impf. pl.* Job 24,6.

לֶקֶשׁ

foenum serotinum.

השבעים קורין והגה יֶלֶק.

Am 7,1.

הַלֶּקֶשׁ Am 7,1.

וּלְשׁוֹנִי Ps 22,16.35,28 ‖ Job 27,4.

בִּלְשׁוֹנִי Ps 39,2.4. 139,4 ‖ Job 6,30.

וּלְשׁוֹנֵנוּ Ps 126,2.

לִלְשֹׁנֵנוּ Ps 12,5.

לְשׁוֹנֶךָ, לְשׁוֹנְךָ Ps 34,14.52,4.

וּלְשׁוֹנְךָ Ez 3,26 ‖ Ps 50,19.

לְשׁוֹנְכֶם Jes 59,3.

לְשׁוֹנֵךְ Cant 4,11.

לְשׁוֹנוֹ, לְשֹׁנוֹ Ex 11,7 ‖ Dt 28,49 ‖ Jos 10,21 ‖ Jer 5,15 ‖ Ps 10,7.15,3 ‖ Job 20,12.40,25.

וּלְשׁוֹנוֹ Jes 30,27 ‖ Zach 14,12 ‖ Ps 37,30 ‖ Prv 21,23.

בִּלְשׁוֹנוֹ Jud 7,5 ‖ Prv 17,20.

כִּלְשׁוֹנוֹ, כִּלְשֹׁנוֹ Esth 1,22.3,12.8,9.

לִלְשֹׁנוֹ Gn 10,5.

לְשׁוֹנָהּ Prv 31,26.

לְשׁוֹנָם Jes 3,8.41,17 ‖ Jer 9,2.4.7.23,31 ‖ Hos 7,16 ‖ Ps 5,10.55,10.64,4.9.140,4.

וּלְשׁוֹנָם Mich 6,12 ‖ Ps 57,5.73,9 ‖ Job 29,10.

וּבִלְשׁוֹנָם Ps 78,36.

וְכִלְשׁוֹנָם Esth 8,9.

לְשֹׁנוֹת *pl.* Zach 8,23 ‖ Ps 31,21.

וְהַלְּשֹׁנוֹת Jes 66,18.

לִלְשֹׁנֹתָם Gn 10,20.31.

°[לָשַׁן] מְלָוֹשְׁנִי K. *Po. pt. suff.* מְלָשְׁנִי Q.

lingua uti, calumniari (*denom. ex* לָשׁוֹן).

הכתיב בא על משקל מְשֹׁפֵט וביו״ד נוספת, וטעמו כמו מַלְשִׁין.

Ps 101,5.

[הִלְשִׁין] תַּלְשֵׁן *Hi. 2 impf.* Prv 30,10.

—v. chald.—

[מֶלְתָּחָה] הַמֶּלְתָּחָה

vestiarium (rad. לתח).

ליונתן ארנו של בגדים (קומטרי, כבדרז״ל ולשון יוני הוא), יש פותרין מן הכושית במובן לבוש, ולד״א מן האשורית במובן שמירה, ואולי

בַּלִּשְׁכַּת 1Ch 9,33.

לִשְׁכוֹת *cs.* Ez 40,44.42,13² ‖ Neh 10,38.

הַלְּשָׁכוֹת Ez 46,19 ‖ Esr 8,29.

בְּלִשְׁכַּת Ez 44,19.

—cnf. נִשְׁכָּה—

לֶשֶׁם

gemmae species, *Vulg.* ligurius.

אחד מאבני היקר שהיו קבועים בחשן, ותרגומו קַנְכְּרֵי (ושם העיר לֶשֶׁם כמו לַיִשׁ, היא דן).

Ex 28,19.*39,12*.

—v. n. pr.—

לָשׁוֹן

lingua; sermo; gens, natio; ligula (auri), *Vulg.* regula aurea; flamma; sinus (maris).

כדוגמתה בארמית, סורית, ערבית ואשורית, וההשאלות ידועות; לפירסט שרשה לוּשׁ (כלצון מן לוּץ) שהיא אבר המלחך והמלקק (שילוש את המאכל אחרי טחינת השנים?), ולא הודו לו חכמים. י״ג בתהלים ט״ו ג׳: לא רגל על־לשׁנֹו, ובמשלי ט״ו ב׳: לשון חכמים תֵּטִיב דעת, ומקביל אל יַבִּיעַ אולת.

Ex 4,10 ‖ Jes 33,19.45,23. 54,17. 57,4 ‖ Ez 3,5.*6*.36,3 ‖ Ps 12,4.120,3.140,12 ‖ Prv 6,24.15,4.16,1.18,21.28,23 ‖ Job 5,21.

וְלָשׁוֹן Prv 25,15.

הַלָּשׁוֹן, הַלָּשֹׁן Jos 15,2 ‖ Eccl 10,11.

בַּלָּשׁוֹן Jer 18,18.

וּבְלָשׁוֹן Jes 28,11.

מִלָּשׁוֹן Ps 120,2.

לְשׁוֹן *cs.* Jos 7,24. 18,19 ‖ Jes 5,24.11,15.35,6.50,4 ‖ Zeph 3,3 ‖ Ps 52,6.68,24.109,2 ‖ Prv 6,17.10,20.12,19.15,2.17,4.25,23.26,28 ‖ Job 15,5.20,16 ‖ Thr 4,4.

וּלְשׁוֹן Jos 7,21 ‖ Jes 32,4 ‖ Prv 10,31.12,18 ‖ Dan 1,4.

בִּלְשׁוֹן Prv 21,6.

כִּלְשׁוֹן Esth 1,22.

וְכִלְשׁוֹן Neh 13,24.

מִלְּשׁוֹן Jos 15,5.

לְשׁוֹנִי *suff.* 2S 23,2 ‖ Ps 45,2.51,16. 66,17. 71,24. 119,172. 137,6 ‖ Job 33,2.

מַלְקוֹשׁ

pluvia serotina.

הוא המטר המאוחר (הבא בימי הלקש?); רש״א הרבשוב מפרש פיהם פערו למלקוש, שהתקצפו שומעי דברי איוב על מי שהתאחר לבוא, מפני שפעירת פה אינה אלא לרעה, ושכח מקרא מלא (תהלים קי״ט קל״א).

Zach 10,1 ‖ Ps 16,15.

וּמַלְקוֹשׁ Dt 11,14 ‖ Jer 3,3.5,24 ‖ Joel 2,23.

כְּמַלְקוֹשׁ Hos 6,3.

לְמַלְקוֹשׁ Job 29,23.

°[לָשָׁד] לְשַׁד *cs.*

succus vitalis, vigor; placenta dulcis, *Vulg.* panis oleatus.

קרוב לו בכושית בהוראת חמאה, והפעל בערבית במובן לקיקה ויניקה, ולד״ק עיקר שרשו שד.

Nu 11,8.

לְשַׁדִּי *suff.* Ps 32,4.

לִשְׁכָּה

cella, conclave, *cubiculum* (λέσχη, λέχος).

חדר, ואח אל נִשְׁכָּה; לדעת ר׳ יוסף הלוי מקורו בערבית מן הפעל בקו״ף במובן דבק (כְּנָשַׁק וּמַשִּׁיקוֹת), ובדרז״ל יש נשך במובן דביקה (הלות נושכות זה בזה), או כטעם כי יוכלו (= יאכלו) אתיקים מהגה דיחזקאל מ״ב; י״ג במ״ה ה׳ עָרִים לָשָׁבֶת.

Neh 13,5.

וְלִשְׁכָּה Ez 40,38.

הַלִּשְׁכָּה Ez 40,45.42,1 ‖ Neh 13,8.

וְהַלִּשְׁכָּה Ez 40,46.

לִשְׁכַּת *cs.* 2R 23,11 ‖ Jer 35,4².36,12 ‖ Esr 10,6.

בְּלִשְׁכַּת Jer 36,10.20 ‖ Neh 13,4.

לְלִשְׁכַּת Jer 35,4.

מִלִּשְׁכַּת Jer 36,21.

לִשְׁכָּתָה 1S 9,22.

לְשָׁכוֹת, לִשְׁכֹּת *pl.* Ez 40,17².42,9.10.45,5 ‖ 2Ch 31,11.

הַלְּשָׁכוֹת Jer 35,2 ‖ Ez 41,10.42,4.7².8.9.11.12 ‖ Neh 10,39.40.13,9 ‖ 1Ch 9,26.23,28.28,12.

וְהַלְּשָׁכוֹת Ez 42,5.

הוא קרוב אל אמתחת, ושרשו מתח עם למ״ד נוספת (שאנן ושלאנן וכדומה).

2R 10,22.

לֶתֶךְ] וָלֶתֶךְ

mensura quaedam, *Vulg.* corus dimidius.

הוא חצי החֹמר, ט״ו סאה.

Hos 3,2.

מַלְתָּעָה] *pl. cs.* מַלְתְּעוֹת

molares dentes (rad. לתע).

השנים הגסות הטוחנות, ובא גם בהפך אתון מתלעות. לר׳ יונה נגזר משרש לתע הפעל נִתָּעוּ דאיוב ד׳ י׳ וכמו נִלְתָּעוּ, אמנם לדעת האחרונים שרשו נָתַע וקרוב אל נָתַס ונתץ, כעדות הכתוב דלקמן, וליונתן והראב״ע מן תעה, כטעם יתעו לבלי־אכל.

Ps 58,7.

—cnf. מְתַלְּעָה (rad. תלע)—

לֶקַח טוֹב סִפְרֵי־הַקֹּדֶשׁ, כָּל־הֹגֵי בָם יִשְׂגָּבוּ,
לֶחֶם אֱלֹהִים חַיִּים הֵם, כָּל־אֹכְלָיו לֹא יִרְעָבוּ.

מ

מְאֹד

robur, vehementia; vehementer, valde, admodum; prorsus, omnino; nimis.

תאר הפעל להפלגה בכמות או באיכות; לד״ק שרשו אוד, ונראה יותר שהמ״ם שרשית, וכהוראת הפעל והשם באשורית במובן הרבוי (ואולי הוא קרוב אל מדד, כמאם עם מסס, ומורה על ההתמשכות). ר׳ יוסף הלוי גורס בתהלים ל״א י״ב: ולשכני מָגוֹר.

Gn 1,31. 4,5. 7,18. 12,14. 13,2. 13. 15,1. 18,20. 19,3. 9. 20,8. 21,11. 24, 16. 35. 26,13. 16. 32,8. 34,7. 12. 41, 19. 31. 49. 47,13. 27. 50,9. 10 ‖ Ex 1, 20. 9,3. 18. 24. 10,14. 19. 11,3. 12,38. 14,10. 19,16. 18. 19 ‖ Nu 11,10. 33. 12,3. 13,28. 14,39. 16,15. 22,3. 17. 32,1 ‖ Dt 2,4. 3,5. 4,9. 15. 6,3. 9,20. 17,17. 20,15. 24,8. 28,45. 30,14 ‖ Jos 1,7. 3,16. 8,4. 9,9. 13. 22. 24. 10, 2. 20. 11,4. 13,1. 22,5. 8^{2}. 23,6. 11 ‖ Jud 3,17. 6,6. 10,9. 11,33. 12,2. 13, 6. 15,18. 18,9. 19,11 ‖ 1S 2,17. 22. 4, 10. 5,9. *14*, *20*. 12,11. 6,12,18. 14,13. 16,21. 17,11. 24. 18,8. 15. 30. 19,1. 4. 20,19. 21,13. 25,2. 15. 26,21. 28,5. 15. 20. 21. 30,6. 31,3. 4 ‖ 2S 1,26. 3,8. 8,8 ‖ 2S 10,5. 11,2. 12,2. 5. 30. 13,3. 15. 21. 36. 14,25. 18,17. 19,33^{2}. 24, 10^{2}. 14 ‖ 1R 1,6. 15. 2,12. 5,9. 21. 10, 2^{2}. 10. 11. 11,19. 17,17. 18,3. 21,26 ‖ 2R 14,26. 17,18. 21,16 ‖ Jes 16,6. 31,1. 47,6. 9. 52,13. 56,13 ‖ Jer 2, 10. 12. 36. 9,18. 14,17. 18,13. 20,11. 24,2^{2}. 3^{2}. 40,12. 48,16. 29. 49,30. 50, 12 ‖ Ez 20,13. 27,25. 37,2^{2}. 40,2. 47, 7. 9. 10 ‖ Joel 2,11^{2} ‖ Ob 2 ‖ Nah 2, 2 ‖ Zeph 1,14 ‖ Zach 9,2. 5. 9. 14,4. 14 ‖ Ps 6,4. 11. 21,2. 31,12. 46,2. 47, 10. 49,3. 78,29. 59. 79,8. 92,6. 93,5. 96,4. 97,9. 104,1. 105,24. 107,38. 112,2. 116,10. 119,4. 96. 138. 167. 139,14. 142,7. 145,3 ‖ Job 1,3. 2, 13. 8,7. 35,15 ‖ Ruth 1,13. 20 ‖ Esth 1,12. 4,4 ‖ Esr 10,1 ‖ Neh 2, 2. 4,1. 6,5. 16. 8,17. 13,8 ‖ 1Ch 10,4. 16,25. 18,8. 19,3. 20,2. 21,8^{2}. 13^{2} ‖ 2Ch 4,18. 7,8. 9,1. 9. 11,12. 14,12. 16,8. 24,24. 25,10. 30,13. 32,27. 29. 33,12. 14. 35,23.

מְאֹד מְאֹד Gn 7,19. 30,43 ‖ Nu 14, 7 ‖ 1R 7,47 ‖ 2R 10,4 ‖ Ez 37,10.

בִּמְאֹד מְאֹד Gn 17,2. 6. 20 ‖ Ex 1, 7 ‖ Ez 9,9. 16,13.

עַד־מְאֹד Gn 27,33. 34 ‖ 1S 11,15. 25,36 ‖ 2S 2,17 ‖ 1R 1,4 ‖ Jes 64,8. 11 ‖ Ps 38,7. 9. 119,8. 43. 51. 107 ‖ Thr 5,22 ‖ Dan 8,8. 11,25.

עַד־לִמְאֹד 2Ch 16,14.

מְאֹדֶךָ] מְאֹדֶךָ *suff.* Dt 6,5.

מְאֹדוֹ 2R 23,25.

מֵאָה

centum, centies, *centesima.*

כדוגמתו בכל לשונות בני שם, ובא לפעמים בדרך גוזמא על מספר רב, כבלשונות המערב (ש״ב כ״ד ג׳, משלי י״ז י׳, קהלת ו׳ ג׳, וכדומה); רבוי זוגי מָאתַיִם ת׳ מָאתָיִם; בקהלת ח׳ י״ב מְאַת בהשמטת הנסמך יום או שנה (ור״י הלוי גורס מאֹד), ובנחמיה ה׳ י״א יש לגרוס וּמַשַּׁאת הכסף, והשבעים קורין בשניהם מֵאַת! בדה״ב כ״ה ט׳ בקצת נוסחאות לְמֵאוֹת כתיב, לִמְאַת קרי.

Gn 6,3. 17,17. 23,1. 26,12. 50,22. 26 ‖ Ex 27,9. 11. 18. 38,9. 11 ‖ Lev 26,8 ‖ Dt 22,19. 31,2. 34,7 ‖ Jos 24, 29 ‖ Jud 2,8. 8,10 ‖ 2S 8,4. 24,3 ‖ 1R 7,2. 8,63. 9,14. *10*, *10*. 12,21. 18,4. 13. 20,29 ‖ 2R 3,4. 4,43. 19,35. 23,33 ‖ Jes 37,36. 65,20^{2} ‖ Jer 52,23 ‖ Ez 40,19. 23. 27. 47^{2}. 41,13^{2}. 14. 15. 42, 8 ‖ Am 5,3^{2} ‖ Prv 17,10 ‖ Job 42, 16 ‖ Eccl 6,3 ‖ Esr 2,3. 18. 21. 23. 27. 30. 41. 42. 69. 8,3. 10. 12. 26^{2} ‖ Neh 5,17. 7,8. 24. 26. 27. 31. 32. 44. 45. 11, 14. 19 ‖ 1Ch 5,21. 8,40. 12,37 (38). 15,5. 7. 10. 18,4. 21,3. 22,14 (13). 29, 7 ‖ 2Ch 2,16. 3,4. 16. 4,8. 7,5. 9,9. 11, 1. 17,18. 24,15. 25,6. 27,5. 28,6. 29, 32. 36,3.

וּמֵאָה Lev 26,8 ‖ Nu 2,24. 7,13. *19*. *25*. *31*. *37*. *43*. *49*. *55*. *61*. *67*. *73*. *79*. 85. 86 ‖ Jud 7,19. 16,5. 17,2. 3. 20, 10. 35 ‖ 1S 25,18 ‖ 2S 16,1 ‖ 1R 5,3. 10,29 ‖ 2R 3,4 ‖ Esth 1,1. *8*, *9*. *9*, *30* ‖ 1Ch 12,25 (26). 21,5 ‖ 2Ch 1,17.

הַמֵּאָה Ez 42,2 ‖ Neh 3,1. 12,39.

בְּמֵאָה Gn 33,19 ‖ Jos 24,32 ‖ 1S 18,25 ‖ 2S 3,14 ‖ 2Ch 25,6.

לַמֵּאָה Jud 20,10.

לְמֵאָה 1Ch 12,14 (15) ‖ 2Ch 5,12.

מְאַת *cs.* Gn 11,10. 21,5. 25,7. 17. 35,28 ‖ Ex 38,25. 27^{2} ‖ Nu 2,9. 16. 24. 31 ‖ Eccl 8,12.

וּמְאַת Gn 5,3. 6. 18. 25. 28. 7,24. 8,3. 11,25. 47,9. 28 ‖ Ex 6,16. *20*. 18. 20 ‖ Nu 33,39 ‖ Esth 1,4 ‖ Neh 5,11.

לִמְאַת Ex 38,27 ‖ 2Ch 25,9.

מֵאֹת (3), **מֵאוֹת** *pl.* Gn 5,4. 5. *9*, *29*. 7. *10*. *13*. *16*. *17*. 8. *11*. *14*. *20*. *27*. 19. 22. *9*, *28*. 23. 26. *31*. 30. 32. 6,15. 7, 6. 11. 8,13. 11,11. 13. *15*. *17*. 14. 15, 13. 23,15. 16. 32,7. 33,1. 45,22 ‖ Ex 12,37. 40. *41*. 14,7. 18,21. *25*. 30,23. 24. 38,24. 25. 26^{2}. 29 ‖ Nu 1,21. *33*. *41*. *46*. *2*, *11*. *19*. *28*. *32*. *3*, *22*. *26*, *18*. *22*. *27*. *37*. *31*, *36*. *39*. *43*. *45*. 23. *2*, *13*. *26*, *25*. 25. *2*, *15*. 27. *2*, *4*. *31*. *3*, *28*. *26*, *41*. 29. *31*. *37*. *43*. *2*, *6*. *8*. *9*. *23*. *30*. *26*, *43*. *47*. *50*. 39. *2*, *26*. *17*, *14*. *26*, *34*. 46. *2*, *32*^{2}. 2,16. 3,50. 4,36. 40. 48. 7,85. 11,21. 26,7. 51^{2}. 31,32. 36. *43*. 37.

מֵאַנְתֶּם *2 perf. pl.* Ex 16,28.

מָאֵן *inf. abs.* Ex 22,16.

וַתְּמָאֵן *2 impf.* Ex 4,23.

יְמָאֵן *3 impf.* Ex 22,16.

וַיְמָאֵן Gn 37,35.39,8.48,19 ‖ Nu 20,21 ‖ 1S 28,23 ‖ 2S 2,23.13,9 ‖ 1R 20,35 ‖ 2R 5,16.

וַתְּמָאֵן *f.* Esth 1,12.

תְּמָאֲנוּ *2 impf. pl.* Jes 1,20.

וַתְּמָאֵנוּ Prv 1,24.

יְמָאֲנוּ *3 impf. pl.* Jer 25,28.

וַיְמָאֲנוּ 1S 8,19 ‖ Zach 7,11 ‖ Neh 9,17.

מָאֵן (adj. verb.)

nolens, renuens.

Ex 7,27.9,2.*10*,4 ‖ Jes 38,21.

ex [מָאֵן] **הַמֵּאֲנִים** *pl.* Jer 13,10.

מָאַס I

parvi aestimare, spernere, contemnere; repudiare, reicere, pigere.

הוראתו ידוע, ובדרז״ל מאוס ומיאוס (ע׳ לקמן). י״נ בתהלים נ״ג י׳ כי אלהים מְאָסָם (ע׳ הערה אל חָנָה).

Jes 8,6.33,8 ‖ Jer 2,37.6,30.7,29.

מְאָסָם *suff.* Ps 53,6.

מָאַסְתָּ *2 perf.* 1S 15,23 ‖ Jer 14,19 ‖ Hos 4,6 ‖ Job 34,33.

מָאַסְתָּה Jud 9,38 ‖ 1S 15,26.

מְאַסְתָּנוּ *suff.* Thr 5,22.

מָאַסְתִּי *1 perf.* Am 5,21 ‖ Job 7,16.30,1.

וּמָאַסְתִּי 2R 23,27.

מְאַסְתִּיךָ *suff.* Jes 41,9.

מְאַסְתִּיו 1S 16,1.

מְאַסְתִּיהוּ 1S 16,7.

מְאַסְתִּים Lev 26,44.

מָאָסוּ, מָאֲסוּ *3 perf. pl.* Lev 26,43 ‖ 1S 8,7² ‖ Jes 5,24 ‖ Jer 4,30.8,9 ‖ Ez 5,6.20,13.16.24 ‖ Ps 118,22 ‖ Job 19,18.

מְאַסְתֶּם *2 perf. pl.* Nu 11,20.14,31 ‖ 1S 10,19.

וְהַמָּאתָיִם Nu 3,46.

——v. chald.——

(מוּם =) מְאוּם

macula.

שני אלה מן מ״ה מלין דנסבין אל״ף באמצעות תיבותא ולא קריין. יונתן תרגם מאום דאיוב חִבּוּלָא, ולהראב״ע כמו מאומה (כטעם ולא ידבק בידך מאומה, הדברים י״ג י״ח), ע׳ לקמן.

Job 31,7 ‖ Dan 1,4.

——conf. מוּם——

מְאוּמָה

quidquid, quidquam.

כדוגמתו גם באשורית; לרֹב הפותרים הוא הקצור מן מה ומה, כדרך שבא אִישׁ אִישׁ והכפל של quid בלשון רומי, אך הנגינה הבאה מלעיל לַעַד שהה״א נוספת ושרשו מאום = מוּם (או לד״ק אוּם = חוּם, מן חום ותלוא ונָקֹד, והמ״ם נוספת), בהוראת כתם (פלעקכען), שֶׁמֶץ ושִׁמְצָה, או point בשפת צרפת; והובא מוּם בסדר הא״ב להקל החפוש. ע״ד הנוסחא מוּמָה ת׳ מאומה במ״ב ה׳ כ׳ האריך בעל מ״ש ע״ש.

Gn 22,12.30,31.39,6.9.23.40,15 ‖ Nu 22,38 ‖ Dt 13,18.24,10 ‖ 1S 12,4.5.20,26.39.21,3.25,7.15.21.29,3 ‖ 2S 3,35.13,2 ‖ 1R 18,43 ‖ 2R 5,20 ‖ Jer 39,10.12 ‖ Jon 3,7 ‖ Eccl 5,13.7,14.9,5.

וּמְאוּמָה Jud 14,6 ‖ Eccl 5,14.

לִמְאוּמָה 1R 10,21 ‖ 2Ch 9,20.

[מָאֵן°] מֵאֵן *Pi. 3 perf.*

recusare, renuere, nolle.

כדוגמתו בסורית, ובכושית מנן; לד״ק עיקר שרשו אַיִן והמ״ם נוספת, ולד״א הוא קרוב אל מָנַע, שיבוא בערבית גם בהפך אתון מען (ואולי הוא בהפך אתָן ובהפך המובן של אָמַן, וסמך לדבר ע׳ במדבר כ׳ כ״א ושופטים י״א כ׳). לכל המדקדקים מָאֵן הוא תאר מבנין פִּעֵל, אמנם יתכן שהוא בינוני קל, או בינוני פִּעֵל ת׳ מְמָאֵן, כמו שבא בדרז״ל „הממאנת“.

Ex 7,14 ‖ Nu 22,13.14 ‖ Dt 25,7 ‖ 1R 21,15.

מֵאֲנָה *f.* Jer 15,18.31,15(14) ‖ Ps 77,3 ‖ Job 6,7.

מֵאַנְתָּ *2 perf.* Ex 10,3.

מֵאַנְתְּ *f.* Jer 3,3.

מֵאֲנוּ *3 perf. pl.* Jer 5,3².*8*,5.9,5.11,10.50,33 ‖ Hos 11,5 ‖ Ps 78,10 ‖ Prv 21,7.25.

52 ‖ Dt 1,15 ‖ Jud 3,31.*18*,*11*.*20*,*47*.4,3.*13*.7,6.7.8.16.22.8,4.26.11,26.15,4.18,16.17.20,2.*17*.15.*16*.21,12 ‖ 1S 11,8.13,15.*14*,*2*.*23*,*13*.17,7.20,2.*25*,*13*.22,7.27,2.30,9.10.17 ‖ 2S 2,31.8,4.10,18.15,18.18,1.21,16.23,8.18.24,9² ‖ 1R 5,30.6,1.7,42.9,23.28.10,14.16.17.26.29.11,3².18,19².22.22,6 ‖ 2R 3,26.14,13.18,14 ‖ Jer 52,29.30² ‖ Ez 4,5.9.42,17.*18*.*19*.20².45,2.48,16⁴.*30*.*32*.*33*.*34* ‖ Job 1,3² ‖ Esth 9,6.*12*.15 ‖ Dan 8,14.12,12 ‖ Esr 1,10.11.2,4.5.6.8.9.10.11.13.15.17.25.26.32.33.34.35.36.58.60.64.65.66.67².8,5.26 ‖ Neh 7,9.10.11.13.14.15.16.17.18.20.22.23.29.30.35.36.37.38.39.60.62.66.67.68.69².70.11,6.8.12 ‖ 1Ch 4,42.5,18.7,2.9,6.9.13.11,11.20.12,24(25).26(27).27(28).30(31).35(36).21,5.25.26,30.32 ‖ 2Ch 1,14.17.2,1.17.3,8.4,13.8,18.9,13.15.16².13,3.17.14,7.8.15,11.17,11².14.18,5.25,5.23.26,12.13².29,33.35,8².9.

הַמֵּאוֹת Ex 38,28 ‖ Nu 31,14.*48*.28.52 ‖ 2R 11,19 ‖ 1Ch 28,1 ‖ 2Ch 23,1.*20*.9.14.25,5.

הַמֵּאיוֹת K., **הַמֵּאוֹת** Q. 2R 11,4.9.10.15.

וְהַמֵּאוֹת Nu 31,54 ‖ 1Ch 13,1.26,26.27,1.*29*,*6*. ‖ 2Ch 1,2.

לְמֵאוֹת 1S 29,2 ‖ 2S 18,4.

מָאתַיִם, מָאתָיִם *du.* Gn 11,23.32,15² ‖ Jud 17,4 ‖ 1S 15,4.18,27.25,18.30,10.21 ‖ 2S 14,26.15,11.16,1 ‖ 1R 7,20.10,16.20,15 ‖ Dan 12,11 ‖ Esr 2,7.*31*.12.19.*28*.38.65.66.8,4.9.20 ‖ Neh 7,12.*34*.41.67.68.11,13.18 ‖ 1Ch 5,21.9,22.12,32(33).15,6.8.25,7 ‖ 2Ch 9,15.14,7.17,15.16.17.28,8.29,32.

וּמָאתַיִם, וּמָאתָיִם Gn 11,19.21.32 ‖ Ex 30,23² ‖ Nu 1,35.*2*,*21*.3,34.43.4,44.16,2.17.35.26,10.14 ‖ Jos 7,21 ‖ 1S 25,13.18 ‖ Ez 48,17⁴ ‖ Cant 8,12 ‖ Neh 7,71 ‖ 1Ch 7,9.11.8,10.12,3.

הַמָּאתַיִם Ez 45,15.

וּבַמִּגְדָּנוֹת Esr 1,6.

וּלְמִגְדָּנוֹת 2Ch 21,3.

—נָגַד v. מַגִּיד v. n. pr.;—

מַגָּל

falx messoria (rad. נגל ?).

לרי״ק שרשו נגל, וכן בא בערבית בתוספות נון. ויתכן שהוא כמו מַעְגָּל ע״ש דמות תבניתו כחצי הירח, ולהקל החפוש הובא בסדר הא״ב.

Jer 50,16 ‖ Joel 4,13.

—גָּלַל v. מְגִלָּה—

°מָגַן] מִגֵּן *Pi. 3 perf.*

dare, tradere.

מן הארמית, סורית ערבית ופלמירית בהוראת נתינה בחנם, ולד״ק מן הערבית نجم בהפך אתון במובן שִׁלּוּמִים והרצאה (ענטריכטען); השבעים והסורי מתרגמין הני דהושע ודמשלי מן מָגֵן ומחסה! ע׳ הערה אל מוג.

Gn 14,20.

תִּמַגְּנֶךָּ [תְּמַגֶּנְךָ *3 impf. f. suff.* Prv 4,9.

אֲמַגֶּנְךָ *1 impf. suff.* Hos 11,8.

נָגַף v. מַגֵּפָה ; גָּנַן v. מְגִנָּה, מָגֵן.

°מָגַר

tradere, proicere (cf. גּוּר II p. 135c).

כהוראתו בארמית, ליונתן ורש״י מְגוּרֵי מן אגר (ע׳ גור ב׳), ומנחם ורד״ק פתרוהו מן מגור ופחד, וי״ג מְגֻּרֵי משרש נגר, אך יתכן שהוא קרוב אל מִגֵּן או מָכַר.

מְגוּרֵי [מָגוּר *pt. pass. pl. cs.* Ez 21,17.

מִגַּרְתָּה *Pi. 2 perf.* Ps 89,45.

—גָּרַר v. מְגֵרָה ; v. ch.—

מָדַד, מָדַד

metiri, admetiri, extendere.

הוראתו ידועה, וכדוגמתו בערבית, צורית ואשורית, במובן התמשכות והשתטחות (וי״פ מזה תָּמִיד ע״ש המשך הזמן). השבעים קורין בירמיה ל״א ל״ז: אם־יִרֹּמוּ (או יָרֻמוּ) שמים, ביחזקאל מ״ג י׳ מַרְאֵהוּ ת׳ וּמָדְדוּ., ובמ״ז י״א תָּמָרָה ת׳ תָּמֹדוּ, שם מקום תמר שבפסוק י״ט; וַיְמֹדֶד ארץ ת״י ואזיעת ארעא, וכן קראו השבעים וַיְמוֹטֵט, וַיְנוֹדֵד או וַיְמְעֵד. לד״ק וּמְדֵּד ערב מענין נָדַד, וכת״י וּנְדָדֵית ברמשא.

Jes 40,12 ‖ Ez 40,20.42,16.17.18. 19.

וּמָדַד Ez 40,24.35.41,13.15.

מָדְדוֹ *suff.* Ez 42,20.

הפעל مَعِرَ על בקיעת מכה טריה, ולד״ק אל מָרַר, במובן קטב מרירי ומרורת פתנים (גיפטיג זיין), ולכן נופל גם על נגע בגד ובית.

מַמְאִיר [הַמְאִיר *Hi. pt.* Ez 28,24.

מַמְאֶרֶת *f.* Lev 13,51.52.14,44.

—מְאֵרָה v. אָרַר p. 172a—

מַבּוּל

diluvium (rad. יבל v. נבל ?).

לד״ק שרשו יבל (כְּמַדַּע מן ידע), שבא בערבית (בוא״ו ת׳ יו״ד) על ירידת גשמים, וקרוב אל יוּבַל, ולד״א שרשו נבל (כמבוע מן נבע) בהוראתו האשורית השחתה והריסה, ובטעם אבלה נבלה הארץ, או בלל, ע״ד מסלול; ולהקל החפוש הובא בסדר הא״ב. (במליצה נקרא המבול מֵי־נֹחַ, ישעיה נ״ד ט׳).

Gn 9,11.

הַמַּבּוּל Gn 6,17. 7,7.10. 17. 9,11. 28.10,1.32.11,10.

וְהַמַּבּוּל Gn 7,6.

לְמַבּוּל Gn 9,15.

לַמַּבּוּל Ps 29,10.

—cf. יָבַל et נָבַל—

נָבַט v. מַבָּט, נָבַע v. מַבּוּעַ.

מָג

magus.

רב מג ראש האמגושים וכהני פרס ומדי, ולפי עדות סופרי דה״י היה מלַוה את המלך תמיד גם בלכתו למלחמה.

Jer 39,3.13.

—v. n. pr.—

מֶגֶד] מִמֶּגֶד

praestantissimum, nobilissimum; *Vulg.* poma.

הוראת הפעל בערבית היות חשוב, נכבד ומעולה, ובפלמירית הוראת השם נדבה.

Dt 33,13.

וּמִמֶּגֶד Dt 33,14².15.16.

מְגָדִים *pl.* Cant 4,13.7,14.

מְגָדָיו *suff.* Cant 4,16.

מִגְדָּנָה] וּמִגְדָּנוֹת *pl.*

res pretiosae (ut gemmae, vestes splendidae etc.).

אח אל הקודם, ונאמר על כל חפצים יקרים ומשׁבחים (קאָסטבארקייטען).

Gn 24,53 ‖ 2Ch 32,33.

מֹאֵס, מוֹאֵס *pt.* Jes 33,15 ‖ Prv 15,32.

מֹאֶסֶת *f.* Ez 21,15.18.

מָאוֹס, מָאֹס *inf. abs.* Jes 7,15. *16* ‖ Thr 5,22.

וּמָאוֹס (nom.?) Thr 3,45.

הֲמָאֹס *interrog.* Jer 14,19.

מָאָסְכֶם *suff.* Jes 30,12.

מָאֳסָם Am 2,4.

אֶמְאַס *1 impf.* Jer 31,37(36). 33,26 ‖ Job 9,21.31,13.42,6.

וְאֶמְאָסְאךָ (יתיר א׳) *suff.* Hos 4,6.

תִּמְאַס, תִּמְאָס *2 impf.* Prv 3,11 ‖ Job 5,17.10,3.

וַתִּמְאָס Ps 89,39.

יִמְאַס, יִמְאָס *3 impf.* Ps 36,5 ‖ Job 8,20.36,5.

וַיִּמְאַס 2R 17,20 ‖ Ps 78,59.67.

וַיִּמְאָסְךָ *suff.* 1S 15,23.26.

יִמְאָסֵם Hos 9,17.

וַיִּמְאָסֵם Jer 33,24.

תִּמְאָסוּ [תִּמְאַסוּ *2 impf. pl.* Lev 26,15.

יִמְאָסוּן [יִמְאָסוּן *3 impf. pl.* Jes 31,7.

וַיִּמְאֲסוּ 2R 17,15 ‖ Jer 6,19 ‖ Ps 106,24.

נִמְאָס [נִמְאָס *Ni. pt.* Jer 6,30 ‖ Ps 15,4.

תִּמָּאֵס *3 impf. f.* Jes 54,6.

°מָאַס] II וַיִּמָּאֵס *Ni. 3 impf.*

liquefieri, diffluere.

אח אל מסס, ובמושגו קרוב גם לשלפניו, כי דבר שנמוח ונתמזמז יִשָּׁחת תארו ויהיה לסחי ולמאוס, וע״כ בא גם מָסַס עם בוה (נִמְבְזֶה וְנִמְאָס), וגם שרשי נזל, זול או זלל קרובים זה לזה; להשבעים אֶמְאַס דאיוב מ״ב ו׳ נ״כ מענין מָסַס.

Job 7,5.

יִמָּאֲסוּ *3 impf. pl.* Ps 56,8.

—conf. מָסַס—

°מָאַר

dolorem afferre.

קרוב אל אָרַר במובן נקיבה ודקירה (ובערבית

לד״ק שרשו מדד במובן מס קצוב (ע״ד מכס מן כסס); להקל החפוש הובא בסדר הא״ב.

Neh 5,4.

——v. ch.; cf. נַדֶּה——

מְדִינָה, מָדוֹן; נָדַח v. מַדּוּחִים; יָדַע v. מַדָּע, מֹדַע, מַדּוּעַ; דִּין v.

—מַה etc. v. Concord. pron.—

°מָהַהּ v. °מַהְמַהּ

cunctari.

בערבית בא השם مَهْل על מתינות יתרה והתעכבות בהליכה; י״ג בישעיה הִתְמַהְמְהוּ ותמהו (ע׳ חבקוק א׳ ה׳).

הִתְמַהְמַהּ] הִתְמַהְמָהְתִּי *Hith.* *1 perf.* Ps 119,60.

הִתְמַהְמָהְנוּ *1 perf. pl.* Gn 43,10.

הִתְמַהְמְהוּ *imper. pl.* Jes 29,9.

וְהִתְמַהְמְהוּ Jud 19,8.

מִתְמַהְמֵהַּ *pt.* 2S 15,28.

לְהִתְמַהְמֵהַּ *inf. cs.* Ex 12,29.

הִתְמַהְמְהָם *suff.* Jud 3,26.

יִתְמַהְמָהּ *3 impf.* Hab 2,3.

וַיִּתְמַהְמָהּ Gn 19,16.

°מָהַל] מָהוּל *pt. pass.*

circumcidere, *transl.* diluere (vinum aqua affusa, vinum *castrare*).

לרב הפותרים אח אל מול, וכבדרז״ל, ויש מחברין אותו עם מהל בערבית ובמשנה הנאמר על מיץ הפרות.

Jes 1,22.

——cf. מוּל et n. pr. בְּמְהָל——

°מָהַר] (?) מָהָרוּ *3 perf. pl.*

festinare; *Pi.* cito arcessere; promptum, expeditum esse; *Ni.* praecipitatum, temerarium, impetuosum esse; addito לֵב: timidus.

הוראתו ידועה. י״מ אַחֵר מָהָרוּ מענין מהר ומתן, וי״ג הֵמִירוּ. ויש במהר מעין הוראת בהל (אסתר ז׳ י״ד) וזה טעם נמהרי־לב (ואולי גם וימהר דשמות ל״ד ח׳ ודש״א כ״ח כ׳).

Ps 16,4.

מִהַר *Pi. 3 perf.* 1S 4,14 ‖ Jes 51,14.

מְהֵרָה *f.* Jer 48,16.

לְמַדָּיו Jud 3,16 ‖ 1S 17,39.

מַדֶּיךָ Jes 13,25.

I מִדָּה

extensio, longitudo; mensura; *vestis**.

בדרז״ל בא גם במובן המוסרי: מדה טובה ורעה, מדה בינונית, מדת חסידות; וטעם מדותיו דתהלים קל״ג ב׳ כמו מַדָּיו, וכן ת״י והשבעים.

Ex 26,2.*36*,*9*.8. *36*,*15* ‖ 1R 6,25.7,37 ‖ Jes 45,14 ‖ Ez 40,10.46,22.48,30.*33* ‖ Zach 2,5 ‖ Neh 3,11.19.20.*21*.*24*.27.30 ‖ 1Ch 11,23.20,6.

וּמִדָּה Ez 40,10 ‖ 1Ch 23,29.

הַמִּדָּה Jer 21,39(38) ‖ Ez 40,3.5.42,16.*19*.16.*17*.18.*19*.45,3.

בַּמִּדָּה Lev 19,35 ‖ Jos 3,4 ‖ 2Ch 3,3.

בְּמִדָּה Job 28,25.

וּמִדַּת *cs.* Ps 39,5.

כְּמִדַּת Ez 40,21.22.

מִדּוֹת *pl.* Nu 13,32 ‖ Jer 22,14 ‖ Ez 41,17.42,15.43,13.

כְּמִדּוֹת 1R 7,9.11.

כַּמִּדּוֹת Ez 40,24.28.*32*.29.*33*.35.

מִדּוֹתֶיהָ *suff.* Ez 48,16.

מִדּוֹתָיו* Ps 133,2.

?מַדְוֶה] מַדְוֵיהֶם *pl. suff.*

vestis.

במשקל היחיד נחלקו המדקדקים, אם הוא מַדְוֶה, מָדֶו, מָדוּ או מְדָו (ושרשו מדה, אח אל מדד).

2R 10,4 ‖ 1Ch 19,4.

מֵמַד] מְמַדֶּיהָ *pl. suff.*

mensura.

ע״מ מֵסַב מן סָבַב. וי״ג מַסָּדֶיהָ או מוֹסָדֶיהָ.

Job 38,5.

——cnf. תָּמִיד——

II מִדָּה] לְמִדַּת *cs.*

tributum (rad. נדה?).

כבר העיר הרד״ק בשרשיו שאינו משרש מדד כי משפטו מִנְדָּת והמ״ם נוספת, והוא מענין מנדה בלו והלך; וכמוהו גם באשורית מן הפעל נדנו המורה נתינה, והוא אח אל נֵדֶה (יחזקאל ט״ז ל״ג), נדן ונדוניא בדרז״ל, אמנם

וּמְדָדוֹ Ez 42,15.

וּמַדֹּתִי *1 perf.* Jes 65,7.

וּמָדְדוּ (al. דָ) *3 perf. pl.* Dt 21,2 ‖ Ez 43,10.

וּמַדֹּתֶם *2 perf. pl.* Nu 35,5.

לָמֹד *inf. cs.* Zach 2,6.

תָּמוֹד *2 impf.* Ez 45,3.

יָמַד] וַיָּמָד *3 impf.* Ez 40,5.6.8.*9*.11.13.*32*.19.23.27.28.47.48.41,1.2.3.4.5.47,3.4².5 ‖ Ruth 3,15.

תָּמֹדּוּ *2 impf. pl.* Ez 47,18.

וַיָּמֹדּוּ *3 impf. pl.* Ex 16,18.

נָמַד] יִמַּד *Ni. 3 impf.* Jer 33,22 ‖ Hos 2,1.

יִמַּדּוּ *3 impf. pl.* Jer 31,37(36).

וּמִדַּד־ *Pi. 3 perf.* Job 7,4.

אֲמַדֵּד *1 impf.* Ps 60,8.*108*,*8*.

וַיְמַדֵּד *3 impf.* 2S 8,2.

וַיְמַדְּדֵם *suff.* 2S 8,2.

מֹדֵד] וַיְמֹדֶד (נס״א) *Po. 3 impf.* Hab 3,6.

מֹדֵד] וַיִּתְמֹדֵד *Hith. 3 impf.* 1R 17,21.

מַד] מִדּוֹ *suff.*

vestis; mensura (cf. דִּין).

הלבוש נקרא כך ע״ש השתטחותו על הגוף או בעבור שנעשה כמדתו. ובא על משקל סַף סִפִּים, פַּת פִּתִּים, צַד צִדִּים; לדעת האחרונים מזה מִדִּין דשופטים (כהטין, ימין), והוא יריעות או כרים וכסתות שעל דבשת גמלים; לר״מ איש־שלום כר נרחב (ע׳ מאיר עין), ול״נ שענינו מדה וגבול, כלומר יושבי הגבולין (ע׳ דף רצ״ד), וכן ליונתן איש מדין דש״ב כ״א כ׳ כאיש מדה דדה״י, כלומר בעל מדה גדולה וגבה הקומה (גבר דמשחן), ולפי הקרי איש מדנים, כאמור בפסוק שלאחריו. לבשו דש״ב כ׳ ח׳ הוא באור של מִדּוֹ, והשבעים קורין מַדֵּי לְבֻשׁוֹ, ובירמיה י״ג כ״ה וּמְנָת מִדַּיִךְ מֵאִתִּי.

Lev 6,3 ‖ 2S 20,8.

מִדֶּהּ (al. = מִדָּתָהּ) *suff.* Job 11,9.

כְּמַדּוֹ Ps 109,18.

מִדִּין (= מִדִּים) *pl.* Jud 5,10 ‖ 2S 21,20.

מַדָּיו *suff.* 1S 17,38.

וּמַדָּיו 1S 4,12.18,4.

מְהַרְתְּ 2 *perf.* Gn 27,20.
מְהַרְתְּ *f.* 1S 25,34.
מִהֲרוּ 3 *perf. pl.* Jes 49,17‖Ps 106,13‖2Ch 24,5.
וּמִהַרְתֶּם 2 *perf. pl.* Gn 45,13.
מִהַרְתֶּן *f.* Ex 2,18.
מְמַהֵר *pt.* Mal 3,5.
וּמְמַהֵר Gn 41,32.
מְמַהֲרוֹת [מְמַהֲרָה *pl. f.* Prv 6,18.
כְּמַהֵר *inf. cs.* Prv 7,23.
לְמַהֵר Ex 12,33‖Jes 8,1‖1Ch 12,8(9).
מַהֵר *imper.* Gn 19,22‖1S 9,12‖Esth 6,10‖2Ch 18,8.
מַהֲרָה 1S 23,27‖2R 22,9.
מַהֲרִי *f.* Gn 18,6.
מַהֲרוּ *pl.* Gn 45,9‖Jud 9,48‖2S 15,14‖Esth 5,5.
יְמַהֵר 3 *impf.* 2S 15,14 ‖ Jes 5,19‖Eccl 5,1.
וַיְמַהֵר Gn 18,6.7.43,30 ‖ Ex 10,16.34,8 ‖ 1S 17,48.28,20 ‖ 2S 19,17‖1R 20,41.
תְּמַהֵר 3 *impf. f.* Jes 32,4.
וַתְּמַהֵר Gn 24,18.20.46 ‖ Jud 13,10‖1S 25,18.23.42.28,24.
תְּמַהֲרוּ 2 *impf. pl.* 2Ch 24,5.
יְמַהֲרוּ 3 *impf. pl.* Nah 2,6.
וַיְמַהֲרוּ Gn 44,11 ‖ Jos 4,10.8,14.19‖1R 20,33‖2S 9,13.
וִימַהֲרוּ Jes 59,7‖Prv 1,16.
וּתְמַהֵרְנָה *pl. f.* Jer 9,17.
נִמְהָרָה [נִמְהַר *Ni.* 3 *perf. f.* Job 5,13.
וְהַנִּמְהָר *pt.* Hab 1,6.
נִמְהָרִים *pl.* Jes 32,4.
לְנִמְהֲרֵי *cs.* Jes 35,4.

מַהֵר

propere, festim, cito; festinans, festinando.

Ex 32,8 ‖ Dt 4,26.7,4.22.9,3.12². 16.28,20 ‖ Jos 2,5 ‖ Jud 2,17.23 ‖ Ps 69,18.79,8.102,3.143,7 ‖ Prv 25,8.

וּמַהֵר Zeph 1,14.

מְהֵרָה

festinatio, celeritas; celeriter, propere.

Nu 17,11‖Dt 11,17‖Jos 8,19.10,6.23,16‖Jud 9,54 ‖ 1S 20,38 ‖ 2S 17,16.18.21 ‖ 2R 1,11 ‖ Jes 5,26.58,8‖Jer 27,16‖Joel 4,4 ‖ Ps 31,3.37,2.147,15‖Eccl 8,11.

בִּמְהֵרָה Eccl 4,12.

מָהִיר

celer, exercitatus, expeditus.

Ps 45,2‖Prv 22,29‖Esr 7,6.

וּמְהִר *cs.* Jes 16,5.

—v. n. pr.—

II מָהַר] מָהֲרוּ (?) 3 *perf. pl.*

dotare; emere uxorem pretio patri soluto.

פעל נגזר מן מהר ומתן; לד"ק הוא אח אל מור במובן תמורה ומחיר. ע' לעיל.

Ps 16,4.

מָהֹר *inf. abs.* Ex 22,15.
יִמְהָרֶנָּה 3 *impf. suff.* Ex 22,15.

מֹהַר

pretium donumve pro sponsa patri eius oblatum.

כדוגמתו בארמית, סורית וערבית.

Gn 34,12.

בְּמֹהַר 1S 18,25.
כְּמֹהַר Ex 22,16.

°מוֹ] בְּמוֹ

quid, id quod, pleonasciter annectitur praepositionibus כְּ, בְּ, לְ, ita ut oriantur vocabulae: בְּמוֹ in, בְּ instrumenti; כְּמוֹ ita, sic, ut, sicut, postquam, simulac; לְמוֹ i. q. לְ.

מגזרת מָה, ובא בדבור המליצי (חוץ מבראשית י"ט ט"ו) רק עם בכ"ל, ובכנויי שמות הגוף: כמוני, כמוך, כמכה, כמהו, כמונו, כמוכם, כמוהם; וכן בָּמוֹ וְלָמוֹ (ת' בָּהֶם, לָהֶם) נ"כ במליצה ושיר. לד"ק למואל דנחמיה י"ב ל"ח כמו למו־אל. ע' הערה אל מול ב'. השבעים קורין בתהלים ס"א ז' שנותיו כִּימֵי (עד־ימי) דר ודר.

Jes 43,2.44,16.19 ‖ Ps 11,2 ‖ Job 16,4.5.19,16.37,8.

בְּמִי K., בְּמוֹ Q. Jes 25,10.
בְּמוֹ K., בְּמִי Q. Job 9,30.
כְּמוֹ Ex 15,5.8 ‖ Jes 26,17.18.30,22.41,25.51,6 ‖ Jer 13,21.15,18.50,26 ‖ Ez 16,57 ‖ Hos 7,4.8,12.13,7‖ Hab 3,14 ‖ Zach 9,15.10,2.7.8 ‖ Ps 29,6².58,5.8.9.10.61,7.63,5.73,15.78,13.69.79,5.88,6.89,47.90,9.92,8.140,4.141,7‖Prv 23,7 ‖ Job 6,15.10,22².12,3.14,9.19,22.28,5.31,37.38,14.40,17.41,16 ‖ Cant 6,10.7,2‖Thr 4,6‖Neh 9,11.
וּכְמוֹ Gn 19,15‖Jes 41,25.
לָמוֹ Job 27,14.29,21.38,40.40,4.
כָּמוֹנִי etc. v. Concord. pron.

מוּג] לָמוּג *inf. cs.*

fluere, diffluere, dissolvi, pavescere, *tremere.*

ענינו נמיסה, ובהשאלה על הפחד, והוא קרוב אל מוק וּמָקַק (ובערבית נאמר על תנודת הגלים ותנועתם). השבעים קורין בישעיה וַתְּמַגְּנֵנוּ בידי עונינו, וכת"י מסרתנא, כטעם מִגֵּן צריך בידך; וּתְמֹגְגֵנִי דאיוב יתכן להיות נקבה נסתרת ומוסב אל תשוה, ואפשר לגרוס וּתְמַגְּנֵנִי (אֵל), ומקביל אל הקודם. מוּנָךְ דישעיה י"א כ"ג שרשו יָגָה (ע"ש), ואולי יש לפרש כמו מְמוּגָךְ.

Ez 21,20.

תָּמוּג 3 *impf. f.* Ps 46,7.
וַתָּמוֹג Am 9,5.
וַתְּמוּגֵנוּ 2 *impf. suff.* Jes 64,6.
נָמוֹג *Ni.* 3 *perf.* 1S 14,16‖Jes 14,31‖Nah 2,7.
נָמֹגוּ 3 *perf. pl.* Ex 15,15‖Jos 2,9.24‖Jer 49,23.
נְמוֹגִים *pt. pl.* Ps 75,4.
וּתְמֹגְגֵנִי [מֹגֵג *Pol.* 2 *impf. suff.* Job 30,22.
תְּמֹגְגֶנָּה Ps 65,11.
הִתְמוֹגְגוּ [הִתְמוֹגֵג *Hith.* 3 *perf. pl.* Nah 1,5.
תִּתְמוֹגָג 3 *impf. f.* Ps 107,26.
תִּתְמוֹגַגְנָה 3 *pl. f.* Am 9,13.

—יָדַע v. מוֹדָע ;תָּמִיד v. מוּד—

וּנְמֹלִים שרש נמל. יש מחברין אל שרש זה מִמּוּל שַׁלְמָה דמיכה.

Jos 5,4.7.

וּמָל Dt 30,6.

וּמַלְתָּה 2 *perf.* Ex 12,44.

מָלוּ 3 *perf. pl.* Jos 5,5.7.

וּמַלְתֶּם 2 *perf. pl.* Dt 10,16.

מוּל *pt. pass.* Jer 9,24.

מֻלִים *pl.* Jos 5,5.

(מֹל =) מֹל *imper.* Jos 5,2.

וַיָּמָל 3 *impf.* Gn 17,23.21,4 ‖ Jos 5,3.

(נְמוֹל =) נִמּוֹל *Ni.* 3 *perf.* Gn 17,26.

(נְמֹלוּ =) נִמֹּלוּ 3 *perf. pl.* Gn 17,27.

(וּנְמַלְתֶּם =) וּנְמַלְתֶּם 2 *perf. pl.* Gn 17,11.

(נְמֹלִים =) נִמֹּלִים *pt. pl.* Gn 34,22.

הִמּוֹל *inf.* Gn 17,10.13 ‖ Ex 12, 48.

בְּהִמּוֹל Gn 34,22.

לְהִמּוֹל, לְהִמֹּל Gn 34,15.17 ‖ Jos 5,8.

בְּהִמֹּלוֹ *suff.* Gn 17,24.25.

הִמֹּלוּ *imper. pl.* Jer 4,4.

יִמּוֹל 3 *impf.* Gn 17,12.13.14 ‖ Lev 12,3.

וַיִּמֹּלוּ 3 *pl.* Gn 34,24.

[הֵמִיל] אֲמִילַם *Hi. 1 impf. suff.* Ps 118,10.*11.12.*

[מוּלָה] לַמּוּלֹת *pl.*

circumcisio.

ע"מ דוּמָה, ובא ברבים כשם המפשט כְּלוּלוֹת וכדומה.

Ex 4,26.

— cnf. יָלַד v. מוֹלֶדֶת; מָלַל —

מוּם

macula, labes, vitium et physico et ethico sensu.

הסרון ומגרעת במובן הגופני או המוסרי. ע' הערה אל מאום ומאומה.

Lev 21,17.18.21².23. 22,20.21.25. 24,19.20 ‖ Nu 17,2 ‖ Dt 15,21².17, 1 ‖ 2S 14,25.

מוֹטָה

vectis, vectes iugi, *Vulg.* catenae cervicis, iugi, iugum.

השבעים קורין ביחזקאל ל' י"א מַטּוֹת מצרים.

Jes 58,6².9.

הַמּוֹטָה Jes 28,10 ‖ Jer 28,12.

מוֹטוֹת, מֹטוֹת, מוֹטֹת, מֹטֹת *pl.* Lev 26,13 ‖ Jer 28,13² ‖ Ez 30,18. 34,27.

וּמֹטוֹת Jer 27,2.

בַּמֹּטוֹת 1Ch 15,15.

[מוּךְ] וּמָךְ

ad paupertatem redigi, pauperem esse.

אח אל מָכַךְ, וקרוב אל מוג, מוק ומקק.

Lev 25,47.

מָךְ *pt.* Lev 27,8.

יָמוּךְ 3 *impf.* Lev 25,25.35.39.

— conf. מָכַךְ —

I [מוֹל], מוּל

pars antica, facies, frons; coram, contra, versus, e regione, ex adverso.

לעמת, נגד; לד"ק הוא קצור מן מְאוֹל ושרשו אול, ראשון, כלומר פְּנֵי..., ולד"א מן מוֹ־אֶל, ולמואל דנחמיה ‍עַד, וי"ג שם לַשְּׁמֹאול (ע' פסוק ל"א); רש"י פי' אֶתמוּל דמיכה ב' ח' כמו אֶת־מוּל, י"ת מִקֳּבֵיל, והשבעים ועקילס קורין אֶל־מוּל.

Ex 18,19. 26,9. 28,25.37. 34,3. 39, 18 ‖ Lev 8,9 ‖ Nu 8,2.3 ‖ Dt 2,19.3, 29.*4,46.34,6.*11,30 ‖ Jos 8,33². 9,1. 18,18. 19,46. 22,11 ‖ 1S 14,5².17, 30 ‖ 2S 11,15.

וּמוּל 1R 7,5.

מִמּוּל Ex 28,27.*39,20* ‖ Lev 5,8 ‖ 2S 5,23 ‖ 1R 7,39 ‖ Mich 2,8 ‖ 1Ch 14,14 ‖ 2Ch 4,10.

מִמֻּלַי *suff.* Nu 22,5.

מוֹל Dt 1,1.

לְמוֹאל (יתיר א') Neh 12,38.

II [מוּל] מָל

praecidere, circumcidere.

אח אל אָמַל, מָהַל ומָלַל, וע"ד האחרון בא צווי קל והנפעל; הרד"ק מיחד אל נָמוֹל וּנְמַלְתֶּם

[מוּט] מָטָה 3 *perf. f.*

nutare, vacillare, *miseria implicari; Hi.* demittere.

קרוב אל נוד, נוט ומָעַד, וכדוגמתו בארמית, סורית, ערבית וכושית; בא רק בדבור המליצי (חוץ מויקרא כ"ה ל"ה), וההתפעל שגור גם בדרז"ל; לַמּוֹט דתהלים כמו לָמוֹט; י"ג ק"מ י"א: יַמְטֵר עליהם נחלים (ע' י"א ו'). ע' הערה אל רָבַב.

Ps 60,4.94,18.

וּמָטָה Lev 25,35.

מָטוּ 3 *perf. pl.* Ps 46,7.

מָט *pt.* Prv 25,26.

וּמָטִים *pl.* Prv 24,11.

מוֹט *inf.* Jes 24,19 ‖ Ps 55,23.

בְּמוֹט Ps 38,17.

וּבְמוֹט Ps 46,3.

לַמּוֹט Ps 66,9.121,3.

תָּמוּט 3 *impf. f.* Dt 32,35 ‖ Jes 54,10.

תְּמוּטֶינָה 3 *pl. f.* Jes 54,10.

[נָמוֹט] נָמוֹטוּ *Ni.* 3 *perf. pl.* Ps 17,5.

אֶמּוֹט 1 *impf.* Ps 10,6.13,5.16, 8.30,7.62,3.7.

יִמּוֹט 3 *impf.* Jes 40,20. 41,7 ‖ Ps 15,5.21,8.112,6.125,1 ‖ Prv 10, 30.12,3 ‖ Job 41,15.

תִּמּוֹט 3 *impf. f.* Ps 46,6. 93,1. *96,10.*104,5 ‖ 1Ch 16,30.

יִמּוֹטוּ (Q.) 3 *impf. pl.* Ps 82,5. 140,11.

[הֵמִיט] יָמִיטוּ *Hi.* 3 *impf. pl.* Ps 55,4.140,11.

[הִתְמוֹטֵט] הִתְמוֹטְטָה *Hith.* 3 *perf. f.* Jes 24,19.

[מוֹט] הַמּוֹט

vectis; iugum.

המוט לנשיאה נעשה עקום ונוטה לצדי הכתפים, וכן מוטות העל.

Nu 4,10.*12.*

בַּמּוֹט Nu 13,23.

מַטֵּהוּ *suff.* Nah 1,13.

וַאֲמֻשְּׁךָ [אֲמוּשׁ] *1 impf. suff.* Gn 27,21.

וַהֲמִישֵׁנִי Q. *Hi. imper. suff.* Jud 16,26.

יְמִישׁוּן *3 impf. pl.* Ps 115,7.

—v. n. pr.—

יָשַׁע .v מוֹשָׁעוֹת ;יָשַׁב .v מוֹשָׁב.

מוּת] מֵת

mori; interire, perire.

לד״ק מן הערבית مات בהוראתה התפשט, שהמת פושט ידיו ורגליו. ע׳ הערה אל גָּוַע (ואולי יש לחברו עם מוּשׁ, כלומר סר, הלך ונפטר מן העולם, או עם מוט, על התמוטטות כח החיוני ואפיסתו). בקצת נוסחאות במ״א כ״א כ״ד: והמת לו בשדה, וכ״ת השבעים והרומי (ע׳ ט״ו ד׳); בישעיה ס״ה ט״ו קורין השבעים וֶהֱמִיתְכֶם, וביחזק׳ ל״ג י״ח: ועשה עול וָמֵת; ומשמיטין עליהם; בחבקוק א׳ י״ב נמות תקון סופרים ת׳ תָמוּת; הֵמִיתוֹ דמשלי י״ט י״ח יש לפרש משרש הָמָה (ע״ש); י״ג באיוב י״ב ב׳: ועמכם תַּעֲלֻמוֹת חכמה, או תַּכְלִית חכמה, וכן משמע מתרגום השבעים; בדה״ב כ״ב ט׳ קורין וימיתהו ת׳ וימיתֻהוּ.

Gn 42,38.44,20.50,15 ‖ Ex 9,6.7.22,13 ‖ Nu 27,3² ‖ Dt 10,6.32,50 ‖ Jos 1,2.24,33 ‖ Jud 4,1.8,33.9,55 ‖ 1S 14,45.17,51.25,39.28,3.31,5 ‖ 1S 1,5.2,7.4,1.10.11,21.*24*.26.12,18².19².21.23.13,32.33.39.18,20.19,11 ‖ 1R 3,21.11,21.14,17.21,15.16 ‖ 2R 4,1.11,1 ‖ Ez 11,13.18,18 ‖ 1Ch 10,5 ‖ 2Ch 22,10.

וּמֵת Ex 11,5.21,20.22,9 ‖ Nu 20,26 ‖ Dt 17,12.18,20.22,25.24,7.25,5 ‖ 1S 4,19 ‖ 1R 14,12 ‖ Ez 18,26.33,18 ‖ Am 2,2.

וָמֵת Gn 44,9.22.31 ‖ Ex 21,12.28.35.22,1 ‖ Dt 13,11.19,5.11.12.21,21 ‖ 1S 26,10 ‖ 2S 11,15 ‖ 1R 1,52.

הֲמֵת *interrog.* 2S 12,19.

מֵתָה *3 perf. f.* Gn 35,18.48,7 ‖ Ex 7,21.

וָמֵתָה Dt 22,21.

וָמֵתָּה *2 perf.* Ez 28,8.

וָמַתִּי *1 perf.* Gn 19,19.

מֵתוּ *3 perf. pl.* Gn 7,22 ‖ Ex 4,19 ‖ Nu 26,11 ‖ Jos 5,4.10,11 ‖ 1S 4,11.17.5,12.31,7 ‖ 2S 1,4.2,31.13,33 ‖ Eccl 4,2 ‖ 1Ch 10,6.7.

יָמֵר Ez 48,14.

יְמִירֶנּוּ *suff.* Lev 27,33².

וַיָּמִירוּ *3 impf. pl.* Ps 106,20.

תִּתְיַמָּרוּ [הִתְיַמֵּר *Hith. 2 impf. pl.* Jes 61,6.

תְּמוּרָה] הַתְּמוּרָה

permutatio, quod permutatur; compensatio, retributio.

י״ג באיוב ט״ו ל״א תְּמוּרָתוֹ או תְּמֻרָתוֹ, ומתאים עם כִּפָּתוֹ (= כַּפָּתוֹ) בפסוק שלאחריו, וטעם תִּמָּלֵא כמו תְּמֻלָּל; בכ׳ י״ח בְּחֵיל חֲמוּדָתוֹ, כאמור להלן (פסוק כ׳) בַּחֲמוּדוֹ לא ימלט.

Ruth 4,7.

תְּמוּרָתוֹ *suff.* Job 15,31.20,18.

וּתְמוּרָתוֹ Lev 27,10.*33*.

וּתְמוּרָתָהּ Job 28,17.

—מוֹר myrrha v. מֹר—

מוֹרֶה ;וָרַד .v מוֹרָד ;יָרֵא .v מוֹרָא v. **יָרָה ;מוֹרָשׁ** etc. v. **יָרַשׁ.**

מִישׁ I et מוּשׁ] וּמָשׁ

cedere, recedere; removere, auferre; desinere.

כדוגמתו בערבית ובאשורית, וקרוב אל מָשָׁה; י״ג במיכה: אֵיךְ יְמִשׁ לִי, כלומר ישאו עלי משל. וטעם ומשתי דזכריה כמו וּמָחִיתִי.

Zach 14,4.

וּמַשְׁתִּי *1 perf.* Zach 3,9.

מָשׁוּ *3 perf. pl.* Nu 14,44.

rad. **אָמִישׁ [מִישׁ** *1 impf.* Job 23,12.

תָּמֻשׁ *2 impf.* Jud 6,18.

יָמוּשׁ *3 impf.* Jos 1,8 ‖ Jes 54,10.

rad. **יָמִישׁ [מִישׁ** *3 impf.* Ex 13,22.33,11 ‖ Jes 46,7 ‖ Jer 17,8 ‖ Mich 2,4 ‖ Nah 3,1 ‖ Ps 55,12.

תָּמוּשׁ (Q.) *f.* Jes 22,25 ‖ Prv 17,13.

יָמוּשׁוּ ,יָמֻשׁוּ *3 impf. pl.* Jes 54,10.59,21 ‖ Jer 31,36(35).

תָמִישׁוּ *2 impf. pl.* Mich 2,3.

מוּשׁ° II

palpare (cf. יָמַשׁ p. 292ᵇ et מָשַׁשׁ).

אח אל משש, ושלשת הפסוקים שלפנינו יובאו שם שנית.

וּמוּם Cant 4,7.

מִמּוּם Job 11,15.

מוּמוֹ *suff.* Prv 9,7.

מוּמָם Dt 32,5.

—cf. מְאוּם et מְאוּמָה—

מוֹלֶדֶת .v יָלַד; מוּן (תְּמוּנָה) v. מִין; מוּסַב .v סָבַב; מוֹסַד etc. **v. יָסַד; מוּסָךְ .v סָכַךְ; מוֹסֵר .v אָסַר; מוּסָר (= מֹאסֵר) v. יָסַר; מוֹעֵד** etc. **v. יָעַד; מוּעָף .v יָעַף; מוֹעֵצָה .v יָעַץ; מוּעָקָה .v עוּק; מוּפָּז .v פָּזַז; מוֹפֵת .v יָפַת; מוּץ (recte מֹץ) v. מָצַץ; מוֹצָא .v יָצָא; מוּצָק .v יָצַק et צוּק.**

מוּק°

subsannare, deridere, ludibrio habere (*μωκᾶν*, moquer).

יונתן, השבעים והירונימוס תרגמוהו מענין לעג וקלסה, וכהוראתו בארמית (ויש הוששין שבא לה מן היונית), ולד״ק הוא קרוב אל מוּג וּמָקַק וְהָשאל אל הבוז והלעג, כקורבת שני המושגים מָאַס וּמָסַס (ע׳ הערה אל מאס); וי״ג יַעֲמִיקוּ.

יָמִיקוּ [הֵמִיק *Hi. 3 impf. pl.* Ps 73,8.

—conf. מָקַק—

יָקַשׁ .v מוֹקֵשׁ ;יָקַד .v מוֹקֵד

מוּר°

permutare, mutare (cf. יָמַר p. 292ᵇ).

הרד״ק הביאו בשרש מִיר, ובערבית כשבא בנע״ו הוראתו נדידה והתמוטטות (וזה טעם בְּהָמִיר ארץ), ובנע״י הוראתו חלוף ותמורה; הנפעל נָמַר בא ע״מ הכפלים; הַהֵימִיר, תִּתְיַמָּרוּ הובאו כבר בשרש יָמַר, ונכפלו כאן (ע״ש בהערה). מלבי״ם פי׳ הנה לשלום מר לי מָר (ישעיה ל״ח י״ז) הֵמִיר לי את־המרירות לשלום (ובא בקל ת׳ ההפעיל כדי לזוג המלות); השבעים קורין במיכה ב׳ ד׳: הלק עמי יָמַד בַּחֶבֶל.

נָמַר [נָמַר *Ni. 3 perf.* Jer 48,11.

הֵמִיר *Hi. 3 perf.* Jer 2,11.

הַהֵימִיר *interrog.* Jer 2,11.

הָמֵר *inf. abs.* Lev 27,10.33.

בְּהָמִיר *cs.* Ps 46,3.

אָמִיר *1 impf.* Hos 4,7.

יָמִיר ,יָמֵר *3 impf.* Lev 27,10² ‖ Mich 2,4 ‖ Ps 15,4.

וּמֵתוּ Lev 22,9 ‖ Dt 22,22 ‖ Jer 16,6.

וָמֵתוּ Gn 33,13 ‖ Ex 9,19.28,43 ‖ Nu 4,15.20 ‖ Dt 17,5.22,24 ‖ Am 6,9.

מַתְנוּ, מֵתְנוּ *1 perf. pl.* Nu 14,2^{2} ‖ 2R 7,3.

וָמֵתְנוּ, וָמַתְנוּ Dt 5,22 ‖ 1R 17,12 ‖ 2R 7,4^{3}.

מֵת *pt.* (v. subst.) Gn 20,3.48,21.*50*,*5*.50,24 ‖ Ex 12,30.14,30 ‖ Lev 21,11 ‖ Nu 6,6.9 ‖ Dt 4,22 ‖ Jud 3,25.4,22 ‖ 1S 24,15 ‖ 2S 14,2 ‖ 2R 4,32.20,1.23,30 ‖ Jes 38,1 ‖ Jer 16,7.28,16 ‖ Ez 44,25.

הַמֵּת Ex 21,35 ‖ Dt 17,6.25,5.6 ‖ 2S 9,8.16,9 ‖ 1R 3,20.22.*23*.22.*23*.14,11.16,4.21,24 ‖ 2R 8,5 ‖ Ez 18,32 ‖ Eccl 9,4 ‖ Ruth 4,5^{2}.*10*.10.

וְהַמֵּת Ez 21,34.*36* ‖ 1R 14,11.*21*,*24*.16,4.

בְּמֵת Nu 19,11.13.16.

בַּמֵּת Nu 19,18.

כְּמֵת Ps 31,13.

כַּמֵּת Nu 12,12.

לְמֵת Dt 26,14 ‖ Jer 22,10.

לָמֵת Dt 14,1.

מֵתִי *suff.* Gn 23,4.8.13.

מֵתֶךָ, מֵתְךָ Gn 23,6^{2}.11.15.

מֵתוֹ Gn 23,3.

מֵתִים *pl.* Ex 12,33 ‖ 2S 19,7 ‖ 2R 19,35 ‖ Jes 26,14.37,36 ‖ Ez 24,17 ‖ Ps 106,28.

הַמֵּתִים Nu 17,13.14.*25*,*9*.14 ‖ Dt 18,11 ‖ Jud 16,30 ‖ Jes 8,19 ‖ Ps 115,17 ‖ Ruth 1,8.2,20 ‖ Eccl 4,2.9,3.

וְהַמֵּתִים Eccl 9,5.

בַּמֵּתִים Ps 88,6.

כַּמֵּתִים Jes 59,10.

הֲלַמֵּתִים *interrog.* Ps 88,11.

מֵתֵי *cs.* Jes 22,2.

כְּמֵתֵי Ps 143,3 ‖ Thr 3,6.

מֵתֶיךָ *suff.* Jes 26,19.

מֵתָה *pt. f. sg.* Gn 30,1.

הַמֵּתָה Zach 11,9.

מוֹת *inf. abs.* Gn 2,17.3,4.20,7.26,11 ‖ Ex 19,12.21,12.15.16.17.22,18.31,14.15 ‖ Lev 20,2.9.10.11.*12*.13.*16*.15.27.24,16.17.27,29 ‖ Nu 15,35.26,65.35,16.*17*.*18*.21.31 ‖ Jud 13,22.21,5 ‖ 1S 14,39.44.22,16 ‖ 2S 12,14.14,14 ‖ 1R 2,37.*42* ‖ 2R 1,4.*6*.*16*.8,10 ‖ Jer 26,8 ‖ Ez 3,18.18,13.33,8.14.

לָמוּת *cs.* Gn 25,32.47,29 ‖ Ex 14,11.21,14 ‖ Nu 18,22.20,4.21,5.35,30.31 ‖ Dt 2,16.31,14 ‖ Jos 2,14 ‖ Jud 5,18.16,16 ‖ 1R 2,1.19,4 ‖ 2R 20,1 ‖ Jes 38,1 ‖ Jer 38,26 ‖ Jon 4,8 ‖ Eccl 3,2 ‖ 2Ch 32,11.24.

מוּתִי *suff.* 2S 19,1.

מוּתֵנוּ Ex 16,3.

מִמֻּתֵנוּ Ex 14,12.

מוּתָהּ 1S 4,20.

מֻתָן 2S 20,3.

וּמֻת *imper.* Dt 32,50.

וָמֻת Job 2,9.

אָמוּת *1 impf.* Gn 26,9.27,4.45,28 ‖ Dt 18,16 ‖ Jud 15,18 ‖ 1S 14,43.20,14 ‖ 1R 2,30 ‖ Jer 37,20 ‖ Ps 118,17 ‖ Prv 30,7 ‖ Job 3,11 ‖ Ruth 1,17.

אָמוּתָה Gn 46,30.

וְאָמֻת 2S 19,38.

תָּמוּת *2 impf.* Gn 2,17.20,7 ‖ Ex 10,28 ‖ Jud 6,23 ‖ 1S 14,44.20,2.22,16 ‖ 2R 12,13.19,24 ‖ 1R 2,37.*42* ‖ 2R 1,4.*6*,*16* ‖ Jes 22,18 ‖ Jer 11,21.20,6.26,8.34,4.5.38,24 ‖ Ez 3,18.28,10.33,8.14 ‖ Am 7,17 ‖ Eccl 7,17.

תָּמוּתִי *2 impf. f.* Ruth 1,7.

יָמוּת, יָמֹת (Dt 33,6) *3 impf.* Gn 38,11 ‖ Ex 9,4.21,18.28,35 ‖ Lev 11,39.16,2.13 ‖ Nu 6,9.17,28.19,13.14.27,8.35,12.17.18.23 ‖ Dt 20,5.*6*.*7*.24,3.33,6 ‖ Jos 20,9 ‖ 1S 14,39.45 ‖ 2S 3,33.12,14 ‖ 2R 8,10.13,14.14,6 ‖ Jes 51,12.14.59,5.65,20 ‖ Jer 21,9.*38*,*2*.22,12.31,30 (29).38,10 ‖ Ez 3,18.*33*,*8*.19.*33*,*9*.20^{2}.6,12^{2}.7,15.12,13.17,16.18,17.21.24.26.28.*33*,*15*.33,13 ‖ Am 7,1 ‖ Ps 41,6 ‖ Prv 5,23.15,10.19,16.23,13 ‖ Job 14,8.10.14.21,23.25 ‖ Eccl 2,16.

וְיָמֹת Jud 6,30 ‖ 1R 21,10.

וַיָּמֹת, וַיָּמָת Gn 5,5.8.11.14.17.20.27.31.9,29.11,28.32.25,8.17.35,29.36,33.34.35.36.37.38.39.46,12.50,26 ‖ Ex 1,6.2,23.9,6 ‖ Nu 3,4.15,36.20,28.21,6.26,19.61.33,38.35,16.17.18.20.21.33 ‖ Dt 34,5 ‖ Jos 24,29 ‖ Jud 1,7.2,8.21.3,11.4,21.8,32.9,54.10,2.5.12,7.10.12.5 ‖ 1S 4,18.25,1.37.38.31,5.6 ‖ 2S 1,15.2,23^{2}.3,27.6,7.10,1.18.11,17.21.12,18.14,5.17,23.20,10.24,15 ‖ 1R 2,25.*46*.3,19.12,18.16,18.22.21,13.14.*15*.22,35.37 ‖ 2R 1,17.4,20.7,17.20.8,15.9,27.12,22.13,20.24.23,34.25,25 ‖ Jer 28,17.38,9 ‖ Hos 13,1 ‖ Job 42,17 ‖ Ruth 1,3 ‖ 1Ch 1,44.45.46.47.48.49.50.51.2,30.32.10,5.6.13.13,10.19,1.23,22.24,2.29,28 ‖ 2Ch 10,18.13,20.16,13.18,34.21,19.24,15.25.35,24.

תָּמוּת *3 impf. f.* Ex 7,18 ‖ Jes 66,24 ‖ Ez 18,4.*20* ‖ Zach 11,9 ‖ Job 12,2.

תָּמוֹת, תָּמֹת Nu 23,10 ‖ Jud 16,30 ‖ Job 36,14.

וְתָמֹת Jes 50,2.

וַתָּמֹת, וַתָּמָת Gn 23,2.35,8.19.38,12 ‖ Nu 20,1 ‖ Jud 20,5 ‖ Ez 24,18 ‖ 1Ch 2,19.

נָמוּת *1 impf. pl.* Gn 42,2.*43*,*8*.47,15.19^{2} ‖ Ex 20,19 ‖ Dt 5,22 ‖ Jud 13,22 ‖ 1S 12,19 ‖ 2S 14,14 ‖ Jes 22,13 ‖ Hab 1,12.

תָּמוּתוּ, תָּמֻתוּ *2 impf. pl.* Gn 42,20 ‖ Lev 8,35.10,6.7.9 ‖ Nu 18,32 ‖ 2R 18,32 ‖ Jer 22,26.27,13.42,16.22 ‖ Ez 18,31.33,11.

תְּמוּתוּן, תְּמֻתוּן Gn 3,3.4 ‖ Jes 22,14 ‖ Ps 82,7.

יָמוּתוּ, יָמֻתוּ *3 impf. pl.* Ex 30,20.21 ‖ Lev 15,31.20,20 ‖ Nu 4,

19.14,35.17,25.18,3.26,65 ‖ 1S 2,33.34 ‖ 2S 18,3 ‖ Jer 11,22^{2}.16,4.21,6.42,17.44,12 ‖ Ez 5,12.33,27 ‖ Am 9,10 ‖ Ps 49,11 ‖ Prv 10,21 ‖ Job 4,21.34,20 ‖ 2Ch 25,4^{3}.

וַיָּמוּתוּ, וַיָּמֻתוּ Ex 8,9 ‖ Lev 10,2.16,1 ‖ Nu 14,37 ‖ Jos 10,11 ‖ Jud 9,49 ‖ 2S 1,4.11,24 ‖ Job 1,19 ‖ Ruth 1,5.

שֶׁיָּמֻתוּ Eccl 9,5.

יְמוּתוּן, יְמֻתוּן Nu 16,29 ‖ Jes 51,6.

תְּמוּתֶנָה (al. תְּמֻתֶנָה) *pl. f.* Ez 13,19.

מוֹתֵת] מְוֹתְתַנִי *Po. 3 perf. suff.* Jer 20,17.

מֹתַתִּי *1 perf.* 2S 1,16.

מְמוֹתֵת *pt.* 1S 14,13.

לְמוֹתֵת *inf.* Ps 109,16.

וּמוֹתְתֵנִי, וּמֹתְתֵנִי *imper. suff.* Jud 9,54 ‖ 2S 1,9.

וַאֲמֹתְתֵהוּ *1 impf. suff.* 2S 1,10.

וַיְמֹתְתֵהוּ *3 impf. suff.* 1S 17,51.

תְּמוֹתֵת *3 impf. f.* Ps 34,22.

הֵמִית *Hi. 3 perf.* Jud 16,30^{2} ‖ 2S 3,30.21,1 ‖ 2R 14,6.16,9 ‖ 1Ch 19,18 ‖ 2Ch 25,4.

וְהֵמִית Ex 21,29.

תְ] וֶהֱמִתַנִי *suff.* 2S 14,32.

וֶהֱמִיתְךָ Jes 65,15.

הֱמִיתָם Jer 41,8.

תְ] הֱמִיתַתְהוּ *3 perf. f. suff.* 2Ch 22,11.

וַהֲמַתָּה *2 perf.* Nu 14,15 ‖ 1S 15,3.

וַהֲמִתִּי *1 perf.* Jes 14,30 ‖ Hos 9,16.

וַהֲמִתִּיו (ת׳ דגושה) *suff.* 1S 17,35.

וַהֲמִתִּיהָ Hos 2,5.

הֵמִיתוּ *3 perf. pl.* 1S 30,2 ‖ 2S 13,32 ‖ 2R 11,20 ‖ 2Ch 23,21.

הֱמִתֻהוּ *suff.* Jer 26,19.

הֲמִתֶּם *2 perf. pl.* Nu 17,6.

וַהֲמִתֶּם 2S 13,28.

וַהֲמִתֶּן *2 perf. pl. f.* Ex 1,16.

מֵמִית *pt.* 1S 2,6.

מְמִיתִים, מְמִתִים *pl.* 2R 17,26 ‖ Jer 26,15.

לַמְמִיתִים Job 33,22.

הָמֵת *inf. abs.* 2R 11,15 ‖ Jer 38,15.

וְהָמֵת Jud 15,13 ‖ 1R 3,26.27.

הֶהָמֵת *interrog.* Jer 26,19.

הָמִית *cs.* Lev 20,4.

לְהָמִית Gn 18,25 ‖ Ex 16,3.17,3 ‖ 1S 19,1.5.20,33 ‖ 2S 3,37.20,19.21,4 ‖ 1R 11,40.17,20 ‖ 2R 5,7 ‖ Jer 41,4.43,3 ‖ Ez 13,19 ‖ Esth 4,11.

וּלְהָמִית 1R 17,18.

לַהֲמִיתֵנִי *suff.* 1S 5,10.28,9 ‖ 1R 18,9.

לַהֲמִיתֵנוּ Nu 16,13 ‖ Jud 13,23.

לַהֲמִיתְךָ] לַהֲמִיתֶךָ 1S 19,2.

הֲמִיתוֹ Ex 4,24 ‖ Jer 26,21 ‖ Prv 19,18.

לַהֲמִיתוֹ, לַהֲמִתוֹ Gn 37,18 ‖ Dt 13,10.17,7 ‖ 1S 19,15 ‖ Jer 26,24 ‖ Ps 37,32.59,1.

וְלַהֲמִיתוֹ 1S 19,11.

לַהֲמִיתָם, לַהֲמִתָם Dt 9,28 ‖ 1S 2,25.

הָמֵת] הֲמִיתֵנִי *imper. suff.* 1S 20,8.

וְהָמִיתוּ *pl.* 1S 22,17.

אָמִית *1 impf.* Dt 32,39.

אֲמִיתְךָ, אֲמִיתֶךָ *suff.* 1R 2,8.26 ‖ Jer 38,16.

אֲמִיתֶךָ 1S 19,17.

תָּמִית *2 impf.* Gn 42,37.

תְּמִיתֵנִי *suff.* 1S 30,15 ‖ Jer 38,15.

תְּמִתֵנוּ Jer 41,8.

יָמִית *3 impf.* Nu 35,19.21 ‖ 1S 5,11 ‖ 1R 1,51.19,17^{2} ‖ Jes 11,4 ‖ Job 9,23.

וַיָּמֶת Gn 38,10 ‖ 1S 22,18 ‖ 2S 14,6 ‖ Jer 41,2 ‖ Ps 105,29.

וַיְמִיתֵהוּ, וַיְמִתֵהוּ *suff.* Gn 38,7 ‖ 1S 17,50 ‖ 2S 21,17 ‖ 1R 2,34.13,24.26.15,28.16,10 ‖ 2R 15,10.14.25.30.23,29 ‖ 1Ch 2,3.10,14.

יְמִתֶנּוּ Nu 35,19.

וַיְמִיתֵם, וַיְמִתֵם Jos 10,26.11,17 ‖ 2R 25,21 ‖ Jer 52,27.

תָּמִית *3 impf. f.* Job 5,2.

תְּמִיתֶנּוּ *suff.* Prv 21,25.

נְמִיתְךָ] נְמִיתֶךָ *1 impf. pl. suff.* Jud 15,13 ‖ Jer 38,25.

וּנְמִתֵהוּ 2S 14,7.

וּנְמִיתֵם Jud 20,13 ‖ 1S 11,2.

תְּמִיתֻהוּ *2 impf. pl. suff.* 1R 3,26.27.

תְּמִיתוּהָ 2Ch 23,14.

וַיָּמִיתוּ *3 impf. pl.* 2R 21,23.

יְמִתֻנוּ *suff.* 2R 7,4.

וַיְמִיתֻהוּ, וַיְמִתֻהוּ 2S 4,7.18,15 ‖ 2R 14,19 ‖ 2Ch 22,9.25,27.33,24.

וַיְמִיתוּהָ 2Ch 23,15.

הוּמַת] הוּמַת *Ho. 3 perf.* 2R 11,2.

וְהוּמָת Dt 21,22.

הֻמְתוּ *pl.* 2S 21,9.

מוּמָת *pt.* 1S 19,11.

הַמּוּמָתִים (Q.) *pl.* 2R 11,2 ‖ 2Ch 22,11.

יוּמַת, יוּמָת *3 impf.* Gn 26,11 ‖ Ex 19,12.21,12.15.16.17.29.22,18.31,14.15.35,2 ‖ Lev 20,2.9.10.15.24,16^{2}.17.21.27,29 ‖ Nu 1,51.*3,10.38.18,7*.15,35.35,16.*17.18*.21.31 ‖ Dt 13,6.17,6^{2} ‖ Jos 1,18 ‖ Jud 6,31.21,5 ‖ 1S 11,13.19,6.20,32 ‖ 2S 19,22.23 ‖ 1R 2,24 ‖ 2R 11,8.14,6 ‖ Jer 38,4 ‖ Ez 18,13 ‖ Prv 19,16 ‖ 2Ch 15,13.23,7.14.

תּוּמַת *3 impf. f.* 2R 11,15

וַתּוּמַת 2R 11,16.

יוּמְתוּ, יוּמָתוּ *3 impf. pl.* Lev 19,20.20,11.*12*.13.*16*.27.24,16^{3} ‖ 2R 14,6^{2}.

מָוֶת

mors; mortuus; locus s. domicilium mortuorum: orcus; morbus letalis, pestis; pernicies.

על משקל תָּוֶךְ, תּוֹךְ. השבעים קורין בש״ב כ״ב ה׳ משברי־מַיִם; י״ג בישעיה נ״ג ט׳: ואת־עשיר בְּמֹתָיו (ע׳ יחזקאל מ״ב ז׳); בתהלים ע״ג ד׳: כי אין חרצבות לָמוֹ, תָּם ובריא אולם; במשלי י״ד ל״ב קורין השבעים: וחֹסה בְתֻמּוֹ צדיק; י״ג בקהלת י׳ א׳: זְבוּב יָמוּת.

Dt 19,6.21,22.22,26 ‖ 1S 5,11.20, 31.26,16 ‖ 2S 12,5.19,29.22,5.6 ‖ 1R 2,26 ‖ 2R 2,21.4,40 ‖ Jes 28, 15.18.38,18 ‖ Jer 8,3.9,20.18,21. 26,11.16 ‖ Hos 13,14 ‖ Jon 4,9 ‖ Ps 7,14.9,14.18,5. *116,3.6.*22,16. 49,15.55,5.16.89,49.107.18 ‖ Prv 2,18.5,5.7,27.8,36.12,28.13;14.*14,27*.14,12.*16,25*.16,14.18,21.21,6 ‖ Job 7,15.18,13.30,23,38,17 ‖ Eccl 10,1.

וָמָוֶת Prv 26,18 ‖ Job 28,22.

הַמָּוֶת Ex 10,17 ‖ Dt 30,15 ‖ 1S 15, 32.20,3 ‖ Jes 25,8 ‖ Jer 21,8 ‖ Ps 13,4 ‖ Ruth 1,17 ‖ Eccl 7,1.8,8.

הַמָּוְתָה Ps 116,15.

וְהַמָּוֶת Dt 30,9.

בַּמָּוֶת Ps 6,6 ‖ Job 27,15.

כַּמָּוֶת Hab 2,5 ‖ Cant 8,6 ‖ Thr 1 20.

לָמָוֶת 2S 15,21.

לַמָּוֶת Jes 53,12 ‖ Jer 15,2.*43,11*. 18,23 ‖ Ez 31,14 ‖ Ps 68,21 ‖ Prv 24,11 ‖ Job 3,21.

וְלַמָּוֶת Ps 118,18.

מִמָּוֶת Jos 2,13 ‖ Hos 13,14 ‖ Ps 33,19.56,14.78,50.116,8 ‖ Prv 10, 2.*11,4* ‖ Job 5,20 ‖ Eccl 7,26.

מוֹת (= *inf.*) *cs.* Gn 25,11.26, 18 ‖ Lev 16,1 ‖ Nu 23,10.35,25.*28*. 28.32 ‖ Jos 1,1.20,6 ‖ Jud 1,1 ‖ 2S 1,1 ‖ 1R 11,40 ‖ 2R 1,1.14,17 ‖ Jes 6,1.14,28 ‖ Ez 18,23 ‖ Ruth 2,11 ‖ Eccl 3,19 ‖ 1Ch 2,24 ‖ 2Ch 22,4. 24,17.25,25.

בְּמוֹת Gn 21,16 ‖ Nu 26,10 ‖ Jud 2,19 ‖ Ez 18,32.33,11 ‖ Prv 11,7.

וּבְמוֹת Esth 2,7.

כְּמוֹת Nu 16,29 ‖ 2R 3,6 ‖ Eccl 3, 19.

הַכְּמוֹת *interrog.* 2S 33,3.

מוֹתִי *suff.* Gn 27,2.7 ‖ Dt 31,27. 29 ‖ Jon 4,3.*8*.

בְּמוֹתִי 1R 13,31.

מוֹתוֹ, מֹתוֹ Gn 27,10.50,16 ‖ Dt 33,1 ‖ Jud 13,1 ‖ 1S 15,35 ‖ 2R 15, 5 ‖ Jer 52,11.34 ‖ 1Ch 22,5(4) ‖ 2Ch 26,21.

בְּמוֹתוֹ, בְּמֹתוֹ Nu 33,39 ‖ Dt 34,7 ‖ Jud 16,30 ‖ Ps 49,18 ‖ Prv 14,32 ‖ 2Ch 24,15.32,33.

וּכְמוֹתוֹ 2Ch 24,22.

לְמוֹתוֹ Prv 11,19.

מוֹתָהּ 2S 6,23.

בְּמֹתָם Lev 11,31.32 ‖ Nu 6,7.

וּבְמוֹתָם 2S 1,23.

לְמוֹתָם Ps 73,4.

מוֹתֵי *pl. cs.* Ez 28,10.

בְּמֹתָיו *suff.* Jes 53,9.

מְמוֹתֵי *pl.* (*intens.*) *cs.*

מְמֹת]

mortes, interfecti.

Jer 16,4 ‖ Ez 28,8.

תְּמוּתָה

mors.

Ps 79,11.102,21.

—יָתַר v. מוֹתָר ; v. ch.—

מֶזֶג] הַמָּזֶג

vinum temperatum.

אח אל מסך, ומזיגת הכוס בדרז״ל ידוע. ומכיון שהמשיל את השרר לאגן, אמר שלא יחסר בו גם היין הממוזג; ואולי יש לתרגמו „הארמאָניע״, כלומר גֹדל השרר יהיה מְכֻון אל גֹדל הבטן.

Cant 7,3.

—conf. מָסַךְ—

°מָזֶה] מְזֵי *pl. cs.*

exhaustus.

קרוב אל מָצָה ומָצַץ, וכדוגמתו בערבית (ומזמוז בדרז״ל), והוא כמליצת אֲכָלֻנִי חֹרֶב; וי״ג מֵתֵי רעב.

Dt 32,24.

—מָזוֹ v. מָזֶו v. p. 194[b]—

זוּר v. מָזוֹר ; זוּן v. מָזוֹן.

מֵזַח

cingulum; vinculum.

אין לו דמיון בלשונות בני שם, כ״א בלשון מצרית, ואולי הוא קרוב אל חָסַם בעברית ובסורית, ובהפך אתָן (או שרשו זָחַח, וקרוב אל מָסָךְ מן סָכַךְ?).

Jes 23,10.

וּלְמֵזַח Ps 109,19.

מְזִיחַ] וּמְזִיחַ *cs.* Job 12,21.

מַזָּל] וְלַמַּזָּלוֹת *pl.*

sidera, signa zodiaci, *Vulg.* duodecim signa.

לרד״ק שרשו נזל, וכמו שבא בערבית בתוספת נו״ן, ולרד״א מן אָזַל, ע״ד מַכֹּלֶת מן אָכַל, ונאמר על י״ב כוכבי לֶכֶת כביונית πλανήτης (ואולי מן עזל, לפי שיחסו להם טוית המקרים, וכן מַזָּרוֹת, כבדרז״ל נשים המוזרות בלבנה?); ולהקל ההפוש הובא בסדר הא״ב.

2R 23,5.

—זָרָה v. מִזְרֶה ; זָמַם v. מְזִמָּה—

מַזָּר] מַזָּרוֹת *pl.*

astra lucida, *Vulg.* lucifer; *al.* Hyades; al. = מַזָּלוֹת.

לרב המפרשים כמו מזלות, וכת״י והשבעים.

Job 38,32.

?מָזָר] וּמִמְּזָרִים *pt.*

septentriores, *Vulg.* Arcturus (cf. זָרָה pt. Pi.).

לראב״ע כמו מַזָּרִים, ולרלב״ג ענינו זרם; וכבר הובא בשרש זָרָה, ע״ש.

Job 37,9.

מַמְזֵר

spurius, *Vulg.* de scorto natus.

לרד״ק שרשו מזר, כבדרז״ל ביצה מְזֻרֶת, וכמובן תֶּבֶל, האמור בעריות, תערובת והתבוללות, (מישלינג), ובערבית مَذِرَ היות מגֹאָל ומטֻנף; ולרד״א שרשו זור, ועיקרו זַר ע״מ נֵּר והממי״ן נוספים כמו מַמְגורה; ובדרז״ל כל הנולד מבעילה אסורה. להשבעים ממזר דזכריה כמו עַם זָר.

Dt 23,3 ‖ Zach 9,6.

—מָחַח v. מֹחַ—

I מָחָה et מָחָא] וּמָחָה

adiacere, tangere, attingere, contingere locum; complodere.

מָחַצְתָּ 2 *perf.* Hab 3,13.
מָחַצְתִּי 1 *perf.* Dt 32,39.
מְחַץ *imper.* Dt 33,11.
אֶמְחָצֵם 1 *impf. suff.* Ps 18,39.
וָאֶמְחָצֵם 2S 22,38.
תִּמְחַץ 2 *impf.* Ps 68,24.
יִמְחַץ, יִמְחָץ 3 *impf.* Nu 24,8 ‖ Ps 68,22 ‖ Job 5,18.

מַחַץ] וּמַחַץ

contusio, vulnus.

Jes 30,26.

°מָחַק] 3 *perf. f.* וּמָחֲקָה

percutere, frangere.

קרוב אל מָחַץ, כקורבת בקע ובצע, חלק והליץ, קלחת וצלחת, קלי וצלי, קלעים וצלעים.

Jud 5,26.

מָחָר

cras, tempus crastinum; posthac, tempore postero (al. rad. אָחַר).

כדוגמתו בארמית ובסורית (באשורית יַאָמר ביהם אל הזמן העבר), ולד"ק הוא כמו מְאָחָר, וּמָחֳרָת כמו מְאָחֶרֶת (להקל החפוש הובאו בסדר הא"ב); ויבא מחר לפעמים על העתיד בכלל, כמאמרם ז"ל: יש מחר לאחר זמן.

Gn 30,33 ‖ Ex 8,25. 9,5.18.10,4. 13,14.16,23.17,9.32,5 ‖ Nu 14,25. 16,7.16 ‖ Dt 6,20 ‖ Jos 3,5.4,6.21. 11,6.22,24.27.28 ‖ Jud 19,9.20, 28 ‖ 1S 9,16.11,9.10.19,11.20,5. 12.18 ‖ 1R 19,2.20,6 ‖ 2R 6,28.7,1. 18.10,6 ‖ Jes 22,13.56,12 ‖ Prv 27, 1 ‖ Esth 9,13 ‖ 2Ch 20,16.17.

וּמָחָר Ex 19,10 ‖ Jos 22,18 ‖ 1S 28 19 ‖ 2S 11,12 ‖ Prv 3,28 ‖ Esth 5,8
לְמָחָר Ex 8,6.19 ‖ Nu 11,18 ‖ Jos 7,13 ‖ Esth 5,12.

מָחֳרָת] הַמָּחֳרָת

dies crastinus, posternus.

לפי המסורה „כל דסמיך לה"א בפתח בר מן חד מִמָּחֳרַת החדש" (ש"א כ' כ"ז); בטעם המ"ם של לְמָחֳרָתָם (ל' י"ז) אמר הרד"ק מחרת שני הנשפים שעברו (לדעת מלבי"ם לא התחיל להכות בהם באותו היום רק למהרתם מהנשף וגו'), ולד"ק הוא כמ"ם של יוֹמָם וְרֵיקָם, וי"ג לְהַחֲרִימָם (או בְּכָל־מַחֲנֵיהֶם), ול"נ לְמָחֳרַת הַיּוֹם;

תִּמְחִי Jer 18,23.
נִמְחָה] וְנִמְחוּ *Ni. 3 perf. pl.* Ez 6,6.
יִמָּחֶה 3 *impf.* Dt 25,6 ‖ Jud 21, 17.
יִמַּח Ps 109,13.
תִּמָּחֶה 3 *impf. f.* Prv 6,33 ‖ Neh 3,37.
תִּמַּח] תִּמָּח Ps 109,14.
יִמָּחוּ 3 *impf. pl.* Ps 69,29.
וַיִּמָּחוּ Gn 7,23.

——מְחוֹז v. p. 213b——

°מָחַח] *Pu. pt. pl.* מְמֻחָיִם

(מְמֻחָחִים v. מְמֻחָיִם =)

medullare; *pt. Pu.* medullatum (*denom.* ex מֹחַ).

לכל המבארים פעל נגזר מן מֹח (אמנם יתכן שהוא מן מָחָה או מָחָא הראשון, וכמו מְמֻחָאִים, וטעמו כשמן כָּתִית).

Jes 25,6.

מֹחַ] וּמֹחַ

medulla (ossium).

Job 21,24.

מֵחַ] *pl.* מֵיחִים, מֵחִים

pinguis, medullatus; dives.

ע' הערה אל גור הראשון.

Jes 5,17 ‖ Ps 66,15.

מַחֲלַת

instrumentum musicum (cithara?).

כן גם בכושית, ולא הוברר אם שרשו חול חָלָה או חָלַל, ע"כ הובא בסדר הא"ב.

Ps 53,1.

(מָחַץ נס"א) מָחַץ,

percutere, conquassare; *agitare* (Ps 68,24).

קרוב אל מָחָא ומָחַק (חָצָה, חָצַץ, חָקַק), וכדוגמתו באשורית; בערבית בא במובן פגיעה ותנודה, י"פ ימחץ דבמדבר ותמחץ דתהלים בהפך אתון מן המוץ בגדים, והשבעים והסורי קורין בתהלים תִּרְחַץ; י"ג באיוב וּבִגְבוּרָתוֹ מחץ רהב. ע' הערה אל חֵץ.

Ps 110,5.6 ‖ Job 26,12.

וּמָחַץ Nu 24,17.
וּמָחֲצָה 3 *perf. f.* Jud 5,26.

ענינו פגיעה ופגישה, ידים סופקות פוגשות ומכות זו בזו, וכן נאמר פָּגַע בגבולין, כבשפת אשכנז: אנשטאָססען = אנגרענצען (קרוב אל אל מחץ, וכהוראתו בארמית ובערבית).

Nu 34,11.

מַחְאֲךָ *inf. suff.* Ez 25,6.
יִמְחֲאוּ 3 *impf. pl.* Jes 55,12 ‖ Ps 98,8.

מְחִי] וּמְחִי

percussio, *Vulg.* vineae et arietes.

נאמר על הדיק דפוגע ומכה בחומה, (וייש מחברין לו גם מְחִיַּת המכה, כטעם ומחץ מכתו).

Ex 26,9.

——v. ch. et n. pr.——

מָחָה II

abstergere, detergere; delere.

כדוגמתו בערבית ובאשורית, ובדרז"ל מחק; וימח דבראשית ז' כ"ג המ"ם רפה ומבנין הקל (ע' מ"ש), וכן ת"י; י"ג במ"ב י"א כ"ג מָחֹה וְהָפַךְ על־פניה, ובמשלי ל"א ג' למחות; יונתן קורא לִבְנוֹת (לְאַמְהוֹת?), ולהשבעים מְלָכִין כמו מִלְכִין, מן וַיִּמָּלֵךְ לבו, מִלְכִּי ישפר עלך, כלומר תהיה כאיש אובד עצות.

2R 21,13.

וּמָחָה Nu 5,23 ‖ Dt 29,19 ‖ Jes 25,8.
וּמָחֲתָה 3 *perf. f.* Prv 30,20.
מָחִיתָ 2 *perf.* Ps 9,6.
מָחִיתִי 1 *perf.* Jes 44,22.
וּמָחִיתִי Gn 7,4 ‖ 2R 21,13.
מֹחֶה *pt.* Jes 43,25.
מָחֹה *inf. abs.* Ex 17,14.
לִמְחוֹת *cs.* 2R 14,27.
מְחֵה *imper.* Ps 51,3.11.
מְחֵנִי *suff.* Ex 32,32.
אֶמְחֶה 1 *impf.* Gn 6,7 ‖ Ex 17, 14.
וְאֶמְחֶה Dt 9,14.
אֶמְחֶנּוּ *suff.* Ex 32,33.
תִּמְחֶה 2 *impf.* Dt 25,19.
יִמְחֶה 3 *impf.* 2R 21,13.
וַיִּמַח Gn 7,23.
הִמְחָה] לַמְחוֹת (=להַמְחוֹת) *Hi. inf. cs.* Prv 31,3.
תֶּמַח 2 *impf.* Neh 13,14.

והצילני מַעֲמַיִם רבים; באיוב כ"ז כ': תשיגהו כַּיּוֹם בלהות, ומקביל אל לַיְלָה; בנחמיה ד' י"ז: איש שלחו בִּימִינוֹ, ול"נ הַמָּתְנַיִם, כאמור בפסוק י"ב: איש חַרְבּוֹ אסורים על מָתְנָיו.

Gn 1,6. 6,17. 7,6. 8,9. 18,4. 21,14. 19^2. 24,13. 17. 43. 26,19. 32. 37,24. 43,24 ‖ Ex 7,18. 21. 24. 15,8. 22. 23. 27. 17,1. 2. 6. 30,18. 20. 40,7. 30 ‖ Lev 11,34. 36. 38. 14,5. *50* ‖ Nu 5,17. 19. 17. 20,2. 8. 10. 11. 21,5. 16. 24,6. 7. 33,9. 14 ‖ Dt 2,6. 8,7. *10,7*. 15^2. 11,11 ‖ Jos 9,21. 23. 27. 15,19 ‖ Jud 1,15. 4,19. 5,4. 25. 6,38. 7,6. 15,19 ‖ 1S 7,6. 9,11. 30,11. 12 ‖ 2S 5,20. 21,10. 22,12. 23,15. 16 ‖ 1R 13,8. 9. 16. 17. 18. 19. 22^2. 17,10. 18,34. 35. 19,6 ‖ 2R 3,9. 11. 17. 19. 20. 25. 19,24 ‖ Jes 1,30. 3,1. 12,3. 14,23. 17,12. 13. 18,2. 19,5. 8. 21,14. 28,2. 17. 30,14. 25. 32,2. 20. 35,6. 7. 37,25. 40,12. 41,17. 18^2. 43,20. 44,3. 4. 12. 48,21^2. 49,10. 50,2. 58,11. 63,12. 64,1 ‖ Jer 2,13. 8,23. 9,17. 10,13. *51,16*. 14,3. 15,18. 17,8. 13. 18,14. 31,9(8). 38,6. 41,12. 46,8. 47,2. 51,13. 16 ‖ Ez 1,24. 7,17. *21,12*. 17,5. 8. 19,10. 24,3. 26,12. 27,34. 31,4. 7. 14^2. *16*. 15. 32,2. 13. 34,18. 36,25. 43,2. 47,1. 2. 4 ‖ Hos 10,7 ‖ Joel 1,20. 4,18 ‖ Am 4,8 ‖ Jon 2,6 ‖ Nah 2,9. 3,8 ‖ Hab 3,10. 15 ‖ Zach 9,11. 14,8 ‖ Ps 1,3. 18,12. 16. 29,3. 32,6. 42,2. 58,8. 63,2. 65,10. 69,2. 3. 15. 16. 77,17^2. 18. 78,13. 16. 20. 93,4. 104,6. 105,41. 106,11. 107,33. 35^2. 114,8^2. 119,136. 147,18 ‖ Prv 5,15. 16. 8,24. 9,17. 17,14. 18,4. 20,5. 21,1. 25,21. 25. 30,4. 16 ‖ Job 5,10. 8,11. 14,9. 11. 19. 22,7. 11. *38,34*. 24,18. 26,5. 8. 10. 29,19. 36,27. 37,10. 38,30 ‖ Cant 4,15. 5,12. 8,7 ‖ Thr 1,16. 3,48. 54 ‖ Eccl 2,6 ‖ 1Ch 11,17. 18. 14,11 ‖ 2Ch 32,4.

וּמַיִם Gn 24,32. 34,28 ‖ Nu 20,5 ‖ Dt 2,28. 9,9. *18* ‖ 1R 22,27 ‖ Jes 30,20 ‖ Ez 4,11. 16 ‖ Jon 3,7 ‖ Prv 8,29 ‖ Job 28,25 ‖ Dan 1,12 ‖ Esr 10,6 ‖ Neh 9,15. 20 ‖ 2Ch 18,26.

וָמַיִם ,וָמָיִם 1R 18,4. 13 ‖ 2R 6,22 ‖ Ez 4,17.

הַמַּיִם ,הַמָּיִם Gn 1,2. 6. 7^2. 9. 10.

מַהְמְטִיר Jes 5,6.

אַמְטִיר *1 impf.* Ez 38,22 ‖ Am 4,7.

יַמְטֵר *3 impf.* Ps 11,6.

וְיַמְטֵר Job 20,23.

וַיַּמְטֵר Ex 9,23 ‖ Ps 78,24. 27.

תַּמְטִיר (impers.) *3 impf. f.* Am 4,7.

נִמְטַר] **תִּמָּטֵר** *Ni. 3 impf. f.* Am 4,7.

מָטָר

pluvia.

Dt 11,17 ‖ 2S 1,21 ‖ 1R 8,35. 36. 18,1 ‖ Jes 5,6 ‖ Zach 10,1 ‖ Ps 147,8 ‖ Prv 28,3 ‖ Job 5,10. 36,27. 37,6 ‖ 2Ch 6,26. 27. 7,13.

וּמָטָר Ex 9,33 ‖ 1S 12,17. 18 ‖ 1R 17,1.

הַמָּטָר Ex 9,34.

כְּמָטָר Ps 72,6.

כַּמָּטָר Dt 32,2 ‖ Job 29,23.

וְכַמָּטָר Prv 26,1.

לַמָּטָר Jer 10,13. *51,16* ‖ Ps 135,7 ‖ Job 28,26. 38,28.

מִמָּטָר 2S 23,4.

וּמִמָּטָר Jes 4,6.

מְטַר *cs.* Dt 11,14. 28,12. 24 ‖ Jes 30,23.

וּמְטַר־ Zach 10,1.

לִמְטַר Dt 11,11.

מִטְרוֹת *pl. cs.* Job 37,6.

נָטַר v. **מַטָּרָה ,מַטָּרָא** v. n. pr.;
מִי v. Concord. pron.

°[מַי] מַיִם ,מָיִם *pl. t.*

(מָיִם Ps 107,35. Prv 30,16.)

aqua; semen virile (Jes 48,1 ubi מִמְּעֵי legendum videtur); pluvia; מֵי נֹחַ *poët.* diluvium.

כדוגמתו בכל לשונות בני־שם. השבעים קורין בש"א כ"ה י"א יֵינִי ת' מֵימַי; י"ג בישעיה מ"ח א' מִמְּעֵי יהודה, והעי"ן נבלעה; יונתן, עקילס, סומכוס ותאודציון קורין בנ"ד ט' כִּימֵי נח; י"ג בס"ד א': מִשָּׁמַיִם תִּבְעַר אֵשׁ, ובירמיה מ"ו ח' מֵימָיו בהמשך הוא"ו של ויאמר (וכבפסוק שלפניו), וכ"ת השבעים, ובנחום ב' ט' קורין מֵימֶיהָ ת' מִימֵי היא; י"ג בתהלים קמ"ד ז':

יש מחברין וּמְמָּחֳרָת דש"ב י"א י"ב לפסוק שלאחריו.

Nu 11,32.

לַמָּחֳרָת Jon 4,7.

מִמָּחֳרָת Gn 19,34 ‖ Ex 9,6. 18,13. 32,6. 30 ‖ Nu 17,6. 23 ‖ Jos 5,12 ‖ Jud 6,38. 9,42. 21,4 ‖ 1S 5,3. 4. 11,11. 18,10. 20,27. 31,8 ‖ 2R 8,15 ‖ Jer 20,3 ‖ 1Ch 10,8.

וּמִמָּחֳרָת Lev 7,16. 19,6 ‖ 2S 11,12.

לְמָחֳרַת *cs.* 1Ch 29,21.

מִמָּחֳרַת Lev 23,11. 15. 16 ‖ Nu 33,3 ‖ Jos 5,11.

לְמָחֳרָתָם *suff.* (?) 1S 30,17.

מְחִיר

pretium; merces, praemium laboris.

הוראתו ידועה, ולד"ק הוא קרוב אל מהר ומכר.

1R 21,2 ‖ Jes 55,1 ‖ Prv 17,16.

וּמְחִיר Dt 23,19 ‖ Prv 27,26.

בִּמְחִיר 2S 24,24 ‖ 1R 10,28 ‖ Jes 45,13 ‖ Jer 15,13 ‖ Mich 3,11 ‖ Thr 5,4 ‖ Dan 11,39 ‖ 2Ch 1,16.

מְחִירָהּ *suff.* Job 28,15.

[מְחִירִים] **בִּמְחִירֵיהֶם** *pl. suff.* Ps 44,13.

—— **נָטָה** v. n. pr. ——

מַטֶּה ,מִטָּה ,מָטָה ,מְ' v. **נָטָה**.

[מְטִיל] כִּמְטִיל

baculus, vectis (al. rad. טול v. p. 266^a).

בַּד ת"א מְטָל, וכבר הובא בשרש טול, ע' הערה שם.

Job 40,18.

—— **נָטַע** v. **מַטָּע** ——

°[מָטַר] הִמְטִיר *Hi. 3 perf.*

pluviam vel alias res de coelo demittere; Ni. pluvia rigari (denom. ex מָטָר).

כמוהו בארמית, ערבית וסורית; לריב"ל מפני שיורה כחץ וקולע אל המטרה, וכטעם יורה ומלקוש, ורביבים מן רבה קשת, יסבו עלי רַבָּיו.

Gn 2,5. 19,24.

וְהִמְטַרְתִּי *1 perf.* Am 4,7.

מַמְטִיר *pt.* Gn 7,4 ‖ Ex 9,18. 16,4.

לְהַמְטִיר *inf. cs.* Job 38,26.

20.21.22.7,17.18^{2}.20. 24.8,1.8^{2}.7. 8.11,13. 9,15.16,7.21,15.25.24,11. 13.*43*.26,18.20.30,38 ‖ Ex 2,10.4, 9.7,17.20^{2}. 14,21.26.28.15,25.27. 32,20 ‖ Lev 11,10.14,6 ‖ Nu 5,17. 22.24.*27*.26.27 ‖ Jos 3,13.15.16 ‖ Jud 7,4.5^{2}.24^{2} ‖ 1S 26,11.*12.16* ‖ 2S 12,27.17,20.21 ‖ 1R 18,5.35. 38 ‖ 2R 2,8.*14*.14.21.22.3,20.22^{2}. 6,5.20,20 ‖ Jer 2,13 ‖ Ez 26,19.47, 5.8^{2}.9.29,3.74,13.124,4.5. 136,6 ‖ Eccl 11,1 ‖ Neh 3,26.4,17.8,1.16. 12,37.

וְהַמַּיִם Gn 7,19.8,5 ‖ Ex 14,22.29 ‖ 2R 2,19 ‖ Ez 47,1 ‖ Ps 148,4.

בַּמַּיִם Ex 15,10 ‖ Lev 15,13 ‖ Nu 24,7 ‖ Ez 27,26 ‖ Ps 77,20.107,23 ‖ Neh 9,11.

בַּמַּיִם ,בַּמָּיִם Ex 12,9.20,4. 29,4. *40,12* ‖ Lev 1,9.13. 6,21.8,6.21.11, 9^{2}.10.12.32.46. 14,8.9.*16,24*. 15,5. *6.7.10.21.22*.8.*11.27.17,15*.11.12. 16.17.18.16,4.26.*28*.22,6 ‖ Nu 19, 7.8^{2}.18.19.27,14.31,23 ‖ Dt 4,18.5, 8.14,9.23,12 ‖ 1R 14,15 ‖ 2R 8,15 ‖ Jes 1,22.43,2 ‖ Ez 16,9.47,3.4 ‖ Ps 104,3 ‖ Job 12,15.

וּבְמַיִם Jes 23,3.43,16 ‖ Ez 16,4.

וּבַמַּיִם ,וּבַמָּיִם (מָן Ps 66,12) Lev 14,51.52 ‖ Dt 23,5 ‖ Jer 13,1 ‖ Ps 66,12 ‖ Neh 13,2.

כְּמַיִם Jer 51,55 ‖ Mich 1,4 ‖ Job 11,16.

כַּמַּיִם ,כַּמָּיִם Gn 49,4 ‖ Dt 12,16. *24.15,23* ‖ Jes 11,9 ‖ Hos 5,10 ‖ Am 5,24 ‖ Hab 2,14 ‖ Ps 22,15.79, 3.88,18.109,18 ‖ Prv 27,19 ‖ Job 3,24.15,16.27,20.34,7 ‖ Thr 2,19.

וְכַמַּיִם 2S 14,14.

לַמַּיִם ,לְמָיִם Gn 1,16 ‖ Jos 7,5.

לַמַּיִם ,לַמָּיִם Ex 17,3 ‖ 2R 2,21 ‖ Jes 55,1 ‖ Jer 14,3 ‖ Am 8,11.

מִמַּיִם 2S 22,17 ‖ Ez 19,10.31,5 ‖ Ps 18,17.144,7.

הַמַּיְמָה ,הַמָּיְמָה Ex 7,15.8,16.

מֵי *cs.* Gn 7,7 ‖ Ex 15,19 ‖ Nu 5,18. 23.24.8,7.19,13.*20*.21.20,13.17. 21.22.27,14 ‖ Dt 11,4.33,8 ‖ Jos 2, 10.3,8.13.4,7.18.23.5,1.11,5.7.15, 7.9.*18,15* ‖ Jud 5,19 ‖ 2R 18,31 ‖ Jes 8,6.7.15,6.9.22,9.36,16.51,10. 54,9^{2} ‖ Jer 2,18^{2}.8,14.9,14.23,15. 48,34 ‖ Ez 47,3.4.5.19.48,28 ‖ Nah 3,14 ‖ Ps 23,2.33,7.81,8.106,32.

וּמֵי Gn 7,10 ‖ Ps 73,10.

בְּמֵי Nu 19,21.31,23 ‖ Dt 32,51 ‖ Jos 3,13.

בְּמֵי K., **בְּמוֹ** Q. Jes 25,10.

בְמוֹ־ K., **בְמֵי־** Q. Job 9,30.

לְמֵי Nu 19,9.20,24 ‖ Jos 16,1 ‖ Jes 22,11 ‖ Am 5,8.9,6.

מִמֵּי Gn 9,11 ‖ Nu 5,19.

וּמִמֵּי Jes 48,1.

מֵימֵי Ex 7,19.8,2 ‖ Jos 4,7 ‖ 2R 5, 12.18,27 ‖ Jes 36,12 ‖ Job 24,19 ‖ 2Ch 32,3.30.

לְמֵימֵי Dan 12,6.*7*.

מֵמֵימֵי Ex 4,9.7,24.

מֵימָי *suff.* 1S 25,11.

וּמֵימָי Hos 2,7.

מֵימֵינוּ Thr 5,4.

מֵימֶיךָ Ex 23,25 ‖ Nu 20,19 ‖ Dt 28,10.

וּמֵימֶיךָ Ex 12,18.

מֵימָיו Nu 20,8 ‖ Jes 33,16.57,20. 58,11 ‖ Jer 46,7 ‖ Ez 47,12 ‖ Ps 46,4.

מֵימֶיהָ Jer 6,7.50,38.

מֵימֵיהֶם Ex 7,19 ‖ Ez 32,14 ‖ Ps 105,29.

וּמֵימֵיהֶם Ez 12,19.

——v. n. pr. compos.——

מִין] לְמִינוֹ *suff.*

species.

לד"ק מן הפעל בערבית במובן בָּדָה מִלֵּב (ערדיכטען), כלומר יָצַר, כְּיֵצֶר מחשבות, ומזה תְּמוּנָה ע"מ תְּבוּנָה מן בִּין (εἶδος, imago) וע"ד דְמוּת מן דמה; ולד"א מן הפעל המורה חריתה ובקיעה, ונאמר על מין שנפרד ונחלק לעצמו (ומזה מין ומינות בדרז"ל, כעין расколо́ть מן הפעל раско́лъ, раско́льникъ ברוסית), ותמונה קרוב אל פסל; ואולי גם ממון בדרז"ל על מטבע קצובה, התוכה ומיוחדת לעצמה (pièce), ולריב"ל ע"ש התמונה שעליה.

Gn 1,11 ‖ Lev 11,15.22 ‖ Dt 14,14.

לְמִינֵהוּ Gn 1,12^{2}.21.25.6,20^{2}.14^{2} ‖ Lev 11,16.22^{3}.29 ‖ Dt 14,15.

לְמִינָהּ Gn 1,24^{2}. 25^{2}.6,20. 7,14 ‖ Lev 11,14.19 ‖ Dt 14,13.18.

לְמִינָה (ה"א רפה) Ez 47,10.

לְמִינֵהֶם *pl.?* Gn 1,21.

תְּמוּנָה

species; imago, simulacrum rei.

ע"מ תְּבוּנָה מן בִּין.

Ex 20,4 ‖ Dt 4,15.5,8 ‖ Job 4,16.

וּתְמוּנָה Dt 4,12.

תְּמוּנַת *cs.* Dt 4,16.23.*25*.

וּתְמֻנַת Nu 12,8.

תְּמוּנָתֶךָ [**תְּמוּנָתְךָ** *suff.* Ps 17, 15.

—סָכַךְ v. מוּסַךְ = מֵיסַךְ K.—

מִיץ

pressio (rad. מוּץ).

שרשו מוּץ, אח אל מָצָה וּמָצַץ, וענינו מציצה וסחיטה; ואולי גם זה שרשו מצץ, ובא ע"מ שִׁיר.

Prv 30,33.

וּמִיץ Prv 30,33^{2}.

——cnf. מָצָה et מָצַץ——

יָשַׁר .v מֵישָׁרִים = מֵשָׁרִים

מָכַךְ] וַיָּמֹכּוּ *3 impf. pl.*

corruere, collabi (cf. מוּךְ).

כמודהו בארמית וסורית וקרוב אל מוּךְ (מוּג ומָקַק); וַיָּמֹכּוּ כמו וַיָּמֹגּוּ. ר' יוסף הלוי גורס באיוב: וְהֵמָּה כַּמּוֹץ יִנָּפְצוּן.

Ps 106,43.

יִמַּךְ [**נָמַךְ** *Ni. 3 impf.* Eccl 10,18.

וְהֻמְּכוּ *Ho. 3 perf. pl.* Job 24, 24.

——כָּסַס v. מֶכֶס——

מָכַר

vendere; *Hith.* se dedere, tradere.

הוראתו ידועה, וכמודהו בשפת צֹר; בארמית נאמר גם על קנין אשה (כשרש זבן להוראת מכירה וקנין יחד), ואולי הוא קרוב אל נכר וכבלשון רומי הפעל abalienare.

Lev 25,27.27,20.

מְכֵרָה] מְכֵרֹתֵיהֶם *pl. suff.* arma, gladius, μάχαιρα; *al.* affinitas; *al.* fallaciae.

לד"ק שרשו כור (ע' דף ש"ל), ולד"א שרשו כָּרָה שהוראתו באשורית כמו כרת בעברית, וטעמו כלי זיין (ע' רש"י); שד"ל פותרו מלשון סורית מְכַר, שענינו נתינת אשה לאיש, וקורין לארוס מְכוּרָא ולאירוסין מְכוּרְיָא, וכן בת"י ומי"י אשה משכלת (משלי י"ט י"ד) ומן אלהא מתמכרא אתתא לגברא, והכונה: ההתחתנות עם שכם היתה להם ככלי לעשות בו חמס; ר' יוסף הלוי פותרו מן מכר בכושית, עצה ומזמה, כלומר מזמותיהם ככלי חמס להם, ורומז על דִּבְּרָם במרמה לחמור ולשכם בנו (ואולי הוא מן מכר העברי, והטעם עסקיהם, משאם ומתנם).

Gn 49,5.

——v. n. pr.——

כָּתַת v. מְכִתָּה; נָכַר v. מַכָּר.

מָלֵא

implere, impleri, plenum esse, completum esse; *Pi.* inaugurare sacerdotem; implere; infundere.

כדוגמתו בארמית, סורית, ערבית, צבית, כושית ואשורית, והוא עומד ויוצא. מְלֵאתִי כמו מְלֵאת, כאהבתי לדוש ת' אֲהֵבַת (ע' (מבוא לנהא"ש דף ק"ב), ולר' דוד כהנא כמו מָלֵאתִי, מדבר בעדו, הקב"ה אומר מלאתי משפט ותוכחות (ע' מיכה ג' ח'); השבעים קורין בישעיה ב' ו' כי מָלְאָה אַרְצָם מקדם, בירמיה ד' ה' קראו מָלֵא (ע' י"ב ו'); למדנחאי ומלאתים דיחזקאל י"א ז' מלא יו"ד ובקצת נוסחאות קו"כ; י"נ בכ"ח ט"ז מָלֵאתָ (וכן השבעים) תוך וְחָמָס; תְּמָּלֵא דאיוב ט"ו ל"ב לד"ק כמו תְּמָּלֵל או תִּמַּל, הר"ב פישער מפרש גם תִּמְלָאֵמוֹ נפשי כמו תִּמְלָלֵמוֹ.

Ex 40,34.*35* ‖ Dt 34,9 ‖ Jos 3,15 ‖ Jud 16,27 ‖ 1R 8,10.11 ‖ 2R 6,17 ‖ Ez 10,3.43,5.44,4 ‖ Ps 10,7.65,10. 110,6 ‖ Job 36,16 ‖ Eccl 8,11 ‖ 2Ch 5,13.14.7,1.2.

מָלְאוֹ 3 *perf. suff.* Esth 7,5.

מָלְאָה 3 *perf. f.* Gn 6,13 ‖ Jes 11,9.34,6.40,2 ‖ Jer 23,10.46,12. 51,5 ‖ Ez 7,23².9,9.10,4 ‖ Joel 4,13 ‖ Hab 3,3 ‖ Ps 26,10.33,5.48,11. 104,24.119,64.

וּמָלְאָה Lev 19,29.

מָלֵאתָ 2 *perf.* Job 36,17.

נִמְכַּר *Ni. 3 perf.* Lev 25,48 ‖ Ps 105,17.

וְנִמְכַּר Ex 22,2 ‖ Lev 25,39.47.27, 27.

וְנִמְכְּרוּ 3 *perf. pl.* Neh 5,8.

נִמְכַּרְתֶּם 2 *perf. pl.* Jes 50,1. 52,3.

נִמְכַּרְנוּ 1 *perf. pl.* Esth 7,4².

נִמְכַּר] הַנִּמְכָּרִים *pt. pl.* Neh 5,8.

הִמָּכְרוֹ *inf. suff.* Lev 25,50.

יִמָּכֵר 3 *impf.* Lev 25,34.27,28 ‖ Dt 15,12 ‖ Jer 34,14.

תִּמָּכֵר 3 *impf. f.* Lev 25,23.

יִמָּכְרוּ 3 *impf. pl.* Lev 25,42.

הִתְמַכֵּר *Hith. 3 perf.* 1R 21, 25.

וְהִתְמַכַּרְתֶּם 2 *perf. pl.* Dt 28, 68.

הִתְמַכֶּרְךָ *inf. suff.* 1R 21,20.

וַיִּתְמַכְּרוּ 3 *impf. pl.* 2R 17,17

מֶכֶר

venum, venale; pretium venditionis, mercipretium.

ע"מ שֶׁבֶר, דבר העומד למכירה או מחירו.

Neh 13,16.

מִכְרָהּ *suff.* Prv 31,10.

מִכְרָם Nu 20,19.

מִמְכָּר

venditio; res vendita, res venalis.

י"מ לבד מִמְכָּרָיו על־האבות כמו מִמַּכָּרָיו, כלומר מיודעיו בעיר מושבו שרגילים לתת מתנות קדשיהם לכהני בית אבותיו, וכן נקראו בדרז"ל מַכָּרֵי כהונה ולויה.

Lev 25,14 ‖ Neh 13,20.

הַמִּמְכָּר Ez 7,13.

מִמְכַּר *cs.* Lev 25,25.33.

מִמְכָּרוֹ *suff.* Lev 25,27.28.29.50.

מִמְכָּרָיו [מִמְכָּרִים] *pl. suff.* Dt 18,8.

מִמְכֶּרֶת

venditio.

Lev 25,42.

——v. n. pr.——

וּמָכַר Lev 25,25.

מְכָרָנוּ *suff.* Gn 31,15.

מְכָרוֹ Ex 21,37.

וּמְכָרוֹ Ex 21,16 ‖ Dt 24,7.

מְכָרָם Dt 32,30.

מָכְרָה 3 *perf. f.* Ruth 4,3.

מָכַרְתִּי 1 *perf.* Jes 50,1.

וּמָכַרְתִּי Ez 30,12 ‖ Joel 4,8.

מָכְרוּ 3 *perf. pl.* Gn 37,36.47, 20.22 ‖ Joel 4,3.

וּמָכְרוּ Ex 21,35.

וּמְכָרוּם *suff.* Joel 4,8.

מְכַרְתֶּם 2 *perf. pl.* Gn 45,4.5 ‖ Joel 4,6.7.

מֹכֵר *pt.* Lev 25,16.

הַמֹּכֵר Ez 7,13.

וְהַמֹּכֵר Ez 7,12.

כַּמּוֹכֵר 24,2.

וּמוֹכְרִים *pl.* Neh 13,16.

וּמֹכְרֵי *cs.* Neh 13,20.

וּמֹכְרֵיהֶן *suff.* Zach 11,5.

הַמֹּכֶרֶת *pt. f. sg.* Nah 3,4.

מָכֹר *inf. abs.* Dt 14,21.

וּמָכֹר Dt 21,14.

לִמְכּוֹר *cs.* Neh 10,32.

לְמָכְרָהּ *suff.* Ex 21,8.

מִכְרָם *suff.* Am 2,6 ‖ Neh 13,15.

מִכְרָה *imper.* Gn 25,31.

מִכְרִי *f.* 2R 4,7.

תִּמְכֹּר 2 *impf.* Ps 44,13 ‖ Prv 23,23.

תִּמְכְּרֶנָּה *suff.* Dt 21,14.

יִמְכָּר־, יִמְכֹּר 3 *impf.* Ex 21,7 ‖ Lev 25,15.29 ‖ Jud 4,9.

וַיִּמְכֹּר Gn 25,33 ‖ 1S 12,9.

וַיִּמְכְּרֵם *suff.* Jud 2,14.3,8. 4,2. 10,7.

וַתִּמְכֹּר 3 *impf. f.* Prv 31,24.

נִמְכֹּר] וְנִמְכְּרֶנּוּ 1 *impf. pl. suff.* Gn 37,27.

תִּמְכְּרוּ 2 *impf. pl.* Lev 25,14 ‖ Neh 5,8.

יִמְכְּרוּ 3 *impf. pl.* Ex 48,14.

וַיִּמְכְּרוּ Gn 37,28.

מָלֵאתִי *1 perf.* Jer 6,11 ‖ Mich 3,8.

מָלֵתִי (חסר א׳) Job 32,18.

מָלְאוּ, מָלֵאוּ *3 perf. pl.* Gn 29,21 ‖ 1S 18,26 ‖ Jes 1,15.2,6.15,9.21,3.22,7.28,8. 30,27 ‖ Jer 16,18.25,34 ‖ Ez 8,17 ‖ Mich 6,12 ‖ Ps 38,8.74,20 ‖ Prv 12,21 ‖ Job 20,11.21,24 ‖ Thr 4,18 ‖ 1Ch 17,11.

מָלוּ (חסר א׳) Ez 28,16.

וּמָלְאוּ Ex 8,17.10,6 ‖ Jes 13,21.14,21.27,6 ‖ Jer 19,4 ‖ Ez 30,11 ‖ Joel 2,24 ‖ Zach 9,15.

מָלֵא (cf. adj.) *pt.* Jer 23,24.

מְלֵאִים *pl.* Jes 6,1.

מְלֹאת *inf. cs.* Lev 8,33.12,4.25,30 ‖ Nu 6,5.13 ‖ Jer 29,10 ‖ Dan 10,3.

בִּמְלֹאות (יתיר ו׳) Job 20,22.

וּבִמְלֹאת Lev 12,6.

וּבִמְלוֹאת K., וּבִמְלֹאות Q. Esth 1,5.

כִּמְלֹאות, כִּמְלֹאת 2R 4,6 ‖ Jer 25,12 ‖ Ez 5,2.

מִלְאוּ *imper. pl.* Ex 32,29 ‖ 1R 18,24 ‖ Jer 51,11.

וּמִלְאוּ Gn 1,22.28.9,1.

תִּמְלָאֵמוֹ *3 impf. f. suff.* Ex 15,9.

יִמְלְאוּ *3 impf. pl.* Gn 50,3 ‖ 2S 7,12 ‖ Esth 2,12.

וַיִּמְלְאוּ Gn 25,24.50,3.

נִמְלָא־ *Ni. pt.* Cant 5,2.

אִמָּלְאָה *1 impf.* Ez 26,2.

תִּמָּלְאִי *2 impf. f.* Ez 23,33.

וַתִּמָּלְאִי Ez 27,25.

יִמָּלֵא, יִמָּלֵא (נס״א) *3 impf.* 2S 23,7 ‖ 2R 3,17 ‖ Jes 6,4 ‖ Jer 13,12² ‖ Ps 71,8.126,2 ‖ Prv 20,17.

וְיִמָּלֵא Nu 14,21 ‖ Ps 72,19.

וַיִּמָּלֵא Ex 7,25 ‖ 1R 7,14.10,21 ‖ Ez 10,4 ‖ Esth 3,5.5,9.

תִּמָּלֵא *3 impf. f.* Hab 2,14 ‖ Job 15,32 ‖ Eccl 1,8.6,7.

וַתִּמָּלֵא Gn 6,11 ‖ Ex 1,7 ‖ 2R 3,20 ‖ Jes 2,7².8 ‖ Ez 9,9.

יִמָּלְאוּ *3 impf. pl.* Zach 8,5 ‖ Prv 24,4(al. לְ) ‖ Eccl 11,3.

וְיִמָּלְאוּ Prv 3,10.

יִמָּלְאוּן Ez 32,6.

מִלֵּא *Pi. 3 perf.* Ex 35,25 ‖ Nu 3,3 ‖ Dt 1,36 ‖ Jos 14,14 ‖ 1R 8,15.11,6.18,35 ‖ 2R 9,24.21,16 ‖ Jes 33,5 ‖ Jer 41,9 ‖ Ps 107,9.127,5.129,7 ‖ Job 22,18 ‖ 2Ch 6,4.16,14.

מִלֵּא Jer 51,34.

וּמִלֵּא Lev 21,10.

מִלֵּאתָ *2 perf.* Dt 6,11 ‖ Jos 14,9 ‖ 1R 8,24 ‖ 2Ch 6,15.

וּמִלֵּאתָ Ex 28,17.41.29,9.

מִלֵּאתָנִי [תָ *suff.* Jer 15,17.

מִלֵּאתִי *1 perf.* Jos 14,8 ‖ Jer 31,25(24) ‖ Zach 9,13.

וּמִלֵּאתִי 1R 1,14 ‖ Ez 32,5.35,8 ‖ Hag 2,7.

מִלֵּאתִיךָ *suff.* Jer 51,14.

מִלֵּאתִיו Ex 28,3.

מִלְּאוּ *3 perf. pl.* Nu 32,11.12 ‖ 1R 20,27.

וּמִלְּאוּ Ez 43,26.

מִלְאוּךְ *suff.* Jes 23,2.

מִלְאוּהָ Esr 9,11.

וּמִלְאוּהָ 2R 3,25.

מִלֵּאתֶם *2 perf. pl.* Jer 44,25 ‖ 2Ch 29,31.

וּמִלֵּאתֶם Ez 11,6.

מִלֵּאנוּ *1 perf. pl.* Jos 9,13.

מְמַלֵּא *pt.* Jer 13,13 ‖ 1Ch 12,15 (16).

הַמְמַלְאִים *pl.* Zeph 1,9 ‖ Job 3,15.

וְהַמְמַלְאִים Jes 65,11.

לְמַלֵּא *inf. cs.* Ex 29,33 ‖ 1R 2,27 ‖ Prv 6,30 ‖ Job 20,23 ‖ 2Ch 13,9.

וּלְמַלֵּא־ Ex 29,29.

לְמַלֹּאות, לְמַלֹּאת (יתיר ו׳) Ex 31,5.*35,33* ‖ Dan 9,2 ‖ 1Ch 29,5 ‖ 2Ch 36,21².

וּלְמַלְאָם Jer 33,5.

מַלֵּא *imper.* Gn 29,27.44,1 ‖ 1S 16,1 ‖ Ez 24,4 ‖ Ps 83,17.

וּמַלֵּא Ez 10,2.

מַלְאוּ *pl.* Jer 4,5.

וּמַלְאוּ Ez 9,7.

אֲמַלֵּא *1 impf.* Ex 23,26 ‖ Prv 8,21 ‖ Job 23,4.

וַאֲמַלֵּא Ex 31,3.

וַאֲמַלְאֵהוּ *suff.* Ps 81,11.

תְּמַלֵּא *2 impf.* Ex 29,35 ‖ Ez 3,3 ‖ Ps 17,14 ‖ Job 38,39.

הַתְמַלֵּא *interrog.* Job 40,31.

יְמַלֵּא *3 impf.* Lev 8,33.16,32 ‖ 1R 13,33 ‖ Jes 65,20 ‖ Ps 20,5.6.

יְמַלֶּה Job 8,21.

וִימַלֵּא Job 15,2.

וַיְמַלֵּא Gn 29,28 ‖ Ex 35,31 ‖ Lev 9,17 ‖ Nu 14,24 ‖ Jud 17,5.12 ‖ 2R 23,14.24,4 ‖ Nah 2,13.

וַתְּמַלֵּא *3 impf. f.* Gn 21,19.24,16 ‖ Ps 80,10.

נְמַלֵּא *1 impf. pl.* Prv 1,13.

יְמַלְאוּ [יְמַלֵּאוּ *3 impf. pl.* Ez 7,19.

וַיְמַלְאוּ Gn 42,25 ‖ Ex 39,10.

וַיְמַלְאוּם *suff.* Gn 26,15 ‖ 1S 18,27.

תְּמַלֶּאנָה *3 pl. f.* Job 39,2.

וַתְּמַלֶּאנָה Ex 2,16.

מְמֻלָּאִים [מֻלָּא *Pu. pt. pl.* Cant 5,14.

יִתְמַלָּאוּן [הִתְמַלֵּא *Hith. 3 impf. pl.* Job 16,10.

מְלֹא

plenitudo; plenus, turmatim. Gn 23,9 ‖ Jer 4,12.5,27.12,6 ‖ Ez 17,3.28,12 ‖ Nah 1,10 ‖ Ps 73,10.75,9 ‖ Prv 17,1 ‖ Eccl 1,7.9,3 ‖ 1Ch 21,22.24.

וּמְלֹא Dt 33,23.

וְהַמְּלֹא 2R 4,4.

מְלֹא *cs.* Jer 6,11.

מְלֹאִים *pl.* Nu 7,13.*19.25.31.37.43.49.55.61.67.73.79* ‖ Dt 6,11 ‖

וְהַמַּלָּחִים Jer 38,12.

II מָלַח] תִּמָּלֵחַ 2 *impf.*

denom. ex מֶלַח II: salire, sale conspergere.

פעל נגזר מן השם מלח, וכמוהו בארמית, צורית, ערבית וכושית; ע׳ לעיל.

Lev 2,13.

מָלַח] מְמֻלָּח *Pu. pt.* Ex 30,35.

הָמְלַח] הָמְלַחַתְּ *Ho. 2 perf. f.* Ez 16,4.

וְהָמְלֵחַ *inf. abs.* Ez 16,4.

מֶלַח

sal.

זה שמו גם בארמית, סורית, ערבית ואשורית; י״ם ע״ש שנמוה ונמוק במים, או ע״ש הכתישה דק על דק.

Gn 19,26 ‖ Lev 2,13² ‖ Nu 18,19 ‖ Jud 9,45 ‖ 2R 2,20.21 ‖ Ez 43,24 ‖ Zeph 2,9 ‖ Job 6,6 ‖ 2Ch 13,5.

וָמֶלַח Dt 29,22.

בַּמֶּלַח Lev 2,13.

לְמֶלַח Ez 47,11.

מְלֵחָה

terra salsa, sterilis; desertus.

Jer 17,6 ‖ Job 39,6.

לִמְלֵחָה Ps 107,34.

מַלּוּחַ

halimus.

מין ירק מלוח, שאוכלין העניים בארץ הקדם בין חי בין שלוק.

Job 30,4.

מַלָּח] מַלָּחִים *pl.*

nauta, remex.

כמוהו גם בסורית ובערבית; לרב הפותרים ע״ש מי הים המלוחים, וכן יֵאָמר בערבית مَلَّاحة על המון גלי הים, ולד״ק ע״ש שהותרין ובוקעין את המים במשוטות (קרוב לדעת רש״י), ואולי יש לחברו עם בגדים מלחים (מְפֹרָשִׁים), כחבל מן חֶבֶל.

Ez 27,29.

הַמַּלָּחִים Jon 1,5.

מַלָּחַיִךְ *suff.* Ez 27,27.

וּמַלָּחֵיהֶם Ez 27,9.

v. ch. et n. pr. יָם הַמֶּ׳, גֵּיא־מֶלַח.

מִלֻּא] מִלֻּאִים *pl. t.*

insertio; inauguratio ad munus sacerdotale, sacrificium inaugurationis.

לכל המפרשים לפי שממלאות עֹמק המשבצות, ולהרמב״ן אבנים שלמות, שנבראו כך, כחלקי אבנים מן הנהל, ולא שנחצבו מגדול או שנחצב מהן כלום.

Ex 25,7.29,22.35,9 ‖ Lev 8,28.

וּמִלּוּאִים 1Ch 29,2.

הַמִּלֻּאִים Ex 29,26.27.31.34.35, 27 ‖ Lev 8,22.29.31.

וְלַמִּלּוּאִים Lev 7,37.

מִלֻּאֵיכֶם *suff.* Lev 8,33.

מִלֵּאת

plenitudo; *al.* insertio.

עינים שממלאות חוריהן ולא שוקעות, ולתרגום הירונימוס מוסב על היונים היושבות על ברכות מלאות מים.

Cant 5,12.

מִלּוֹא] הַמִּלּוֹא

vallum, agger; castellum (*Vulg.* adimpletio).

לרש״י חומה נמוכה שממלאין אותה עפר, ולרד״ק מקום רחב סמוך לחומה לאספת העם, וכטעם קראו מַלְאוּ ואִמרו האספו ונבואה דירמיה ד׳ ה׳; לדעת האחרונים מגדול ממולא ולא חלול (מאססיף).

2S 5,9 ‖ 1R 9,15.24.11,27 ‖ 1Ch 11,8 ‖ 2Ch 32,5.

v. ch. et n. pr. יִמְלָה, בֵּית מִלּוֹא.

I מָלַח°

conterere.

קרוב אל מרח ומרק, ובערבית ملخ הוראתו גמיקה וגזירה לחלקים, וזה טעם בלוי מלחים; ועל יריעות השמים נאמר נִמְלָחוּ, מקביל אל והארץ כבגד תבלה (יש מחברין לו מְמֻלָּח דסממני הקטרת, שיהיו מרוחים ושחוקים לחלקים קטנים); לרמב״ן כמו נִמּוֹחוּ.

נִמְלַח] נִמְלָחוּ *Ni. 3 perf. pl.* Jes 51,6.

I מֶלַח v. מָלָח] מְלָחִים *pl.*

vestis detrita, panni.

לר״י הלוי מזה גם והָמְלֵחַ לא הָמְלַחַתְּ דיחזקאל, כלומר לא כסוף במטליות, והוא כפל של והָחְתֵּל לא חֻתָּלְתְּ.

Jer 38,11.

Jer 5,27.35,5 ‖ Ez 10,12 ‖ Ps 144,13 ‖ Neh 9,25.

הַמְלֵאִים Jes 51,20.

מְלֵאָה *f.* Nu 7,14.*20.26.32.38.44.50.56.62.68.74.80* ‖ 2S 23,11 ‖ 2R 7,15 ‖ Jes 22,2 ‖ Ez 37,1 ‖ Nah 3,1 ‖ Ruth 1,21 ‖ 1Ch 11,13.

הַמְלֵאָה, הַמְּלֵאָה Am 2,13 ‖ Eccl 11,5.

מְלֵאֲתִי *cs.* Jes 1,21.

מְלֵאת, מְלֵאוֹת *pl.* Gn 41,22 ‖ Nu 7,86 ‖ Ez 1,18.36,38.

וְהַמְּלֵאוֹת Gn 41,7.

מְלֹא, מְלוֹא

plenitudo; multitudo, turba.

Gn 48,19 ‖ Ex 9,8.16,32.33 ‖ Lev 2,2.5,12.16,12 ‖ Nu 22,18.*24,13* ‖ Jud 6,38 ‖ 1S 28,20 ‖ 1R 17,12 ‖ 2R 4,39 ‖ Jes 6,3.8,8.31,4 ‖ Eccl 4,6.

מְלוֹ (חסר א׳) Ez 41,8.

וּמְלֹא Lev 16,12 ‖ 2S 8,2.

מְמְּלֹא Eccl 4,6.

וּמְלֹאוֹ, וּמְלוֹאוֹ *suff.* Jes 42,10 ‖ Ps 96,11.*98,7* ‖ 1Ch 16,32.

וּמְלֹאָהּ, וּמְלוֹאָהּ Dt 33,16 ‖ Jes 34,1 ‖ Jer 8,16.47,2 ‖ Ez 19,7.30,12 ‖ Am 6,8 ‖ Mich 1,2 ‖ Ps 24,1.50,12.89,12.

מִמְּלֹאָהּ Ez 12,19.32,15.

מְלֵאָה] הַמְּלֵאָה

plenitudo, abundantia.

התבואה או הגפן שנמלאו ונתבשלו כל צרכן, ולהראב״ע בשמות כנוי לתירוש, וכן המלאה דהדברים, וכמו שפירש מנחם במחברתו (ומובא בבית האוצר לשד״ל, דף י״ט).

Dt 22,9.

וְכַמְלֵאָה Nu 18,27.

מְלֵאָתְךָ *suff.* Ex 22,28.

מִלֵּאָה] (נס״א) מִלֵּאת *cs.*

insertio s. inclusio (gemmae).

Ex 28,17.

בְּמִלֻּאֹתָם, בְּמִלּוּאֹתָם *pl. suff.* Ex 28,20.39,13.

מִלֵּט Pi. 3 perf. [מָלַט°

eripere ex periculo, servare; parere (ova); *Ni.* servari; festinanter discedere.

הוראתו ידועה. יש מאחין אותו עם פָּלַט, וטעם וַתְּמַלֵּט, והִמְלִיטָה (ישעיה ל"ד ט"ו, ס"ו ז') כמו תְּפַלֵּט פרתו (איוב כ"א י'), ובדרז"ל כבלעו כך פולטו וכדומה; ולד"א הוא מתאחה עם מָלַץ בהוראת חָלַק (שליפפריג זיין, ענטשליפפען, וכטעם לַחֲלֹק משם בתוך העם (ירמיה ל"ז י"ב), להשתמט. פָּסוֹחַ וְהִמְלִיט כמו וְהִמְלִיט, או וְהִמְלַט, וכן והִצִּיל; י"נ בתהלים כ"ז כ' וימלט מִשַּׁחַת חַיָּתָם.

Ez 33,5.

וּמִלַּט־ Eccl 9,15.

מִלְּטָנוּ *suff.* 2S 19,10.

מְמַלֵּט *pt.* 1S 19,11.

הַמְמַלְּטִים *pl.* 2S 19,6.

מַלֵּט *inf. abs.* Jes 46,2 ‖ Jer 39,18.

מַלְּטָה *imper.* Ps 116,4.

וּמַלְּטִי *f.* 1R 1,12.

מַלְּטוּ *pl.* Jer 48,6.

וּמַלְּטוּ Jer 51,6.45.

וּמַלְּטוּנִי *suff.* Job 6,23.

אֲמַלֵּט *1 impf.* Job 29,12.

וַאֲמַלֵּט Jes 46,4.

אֲמַלֶּטְךָ *suff.* Jes 39,18.

יְמַלֵּט *3 impf.* Am 2,14.15² ‖ Ps 33,17.89,49 ‖ Job 20,20.22,30 ‖ Eccl 8,8.

וַיְמַלֵּט Ps 107,20.

יְמַלְּטֵהוּ *suff.* Ps 41,2.

וּתְמַלֵּט *3 impf. f.* Jes 34,15.

וַיְמַלְּטוּ *3 impf. pl.* 2R 23,18.

נִמְלָט, נִמְלַט *Ni. 3 perf.* Jud 3,26.29 ‖ 1S 23,13.30,17 ‖ Jer 41,15 ‖ Prv 11,21 ‖ 2Ch 16,7.

וְנִמְלַט, וְנִמְלָט Ez 17,15 ‖ Job 22,30.

נִמְלְטָה *3 perf. pl.* Ps 124,7.

נִמְלַטְתִּי *1 perf.* 2S 1,3.

וְנִמְלַטְתִּי 1S 27,1.

נִמְלְטוּ ,נִמְלָטוּ *3 perf. pl.* 2S 4,6 ‖ 2R 19,27 ‖ Jes 37,38.

וְנִמְלָטוּ Ps 22,6.

נִמְלַטְנוּ *1 perf. pl.* Ps 124,7.

הַנִּמְלָט *pt.* 1R 19,17.

וְהַנִּמְלָט 1R 19,17.

וְנִמְלָטָה (= טְ) Jer 48,19.

הִמָּלֵט *inf.* 1S 27,1.

לְהִמָּלֵט Gn 19,19 ‖ Esth 4,13.

הִמָּלֵט *imper.* Gn 19,17².22.

הִמָּלְטִי *f.* Zach 2,11.

אִמָּלֵט *1 impf.* 1S 27,1.

אִמָּלְטָה Gn 19,20 ‖ 1S 20,29.

וָאִמָּלְטָה Job 1,15.*16.17.19.*

תִּמָּלֵט *2 impf.* Jer 34,3.38,18.*23.*

יִמָּלֵט *3 impf.* 1R 18,40 ‖ 2R 10,24 ‖ Jes 49,24.25 ‖ Jer 32,4.46,6 ‖ Ez 17,18 ‖ Joel 3,5 ‖ Am 9,1 ‖ Prv 19,5.28,26 ‖ Eccl 7,26 ‖ Dan 12,1.

הֲיִמָּלֵט *interrog.* Ex 17,15.

וַיִּמָּלֵט Jud 3,26 ‖ 1S 19,10.12.17.18.22,1.20 ‖ 1R 20,20.

תִּמָּלֵט *3 impf. f.* Jer 48,8.

נִמָּלֵט *1 impf. pl.* Jes 20,6.

יִמָּלְטוּ *3 impf. pl.* Dt 11,41.

וַיִּמָּלֵטוּ Mal 3,15.

וְהִמְלִיט *Hi. 3 perf.* Jes 31,5.

וְהִמְלִיטָה *f.* Jes 66,7.

וָאֶתְמַלְּטָה [הִתְמַלֵּט *Hith. 1 impf.* Job 19,20.

יִתְמַלָּטוּ [יִתְמַלְּטוּ *3 impf. pl.* Job 41,11.

מֶלֶט] בֶּמֶלֶט

caementum.

טיט מגֻבל מחמר וסיד (מאָרטעל), וכן בסורית ובערבית (ע"ש שמהליק, וקרוב אל מלץ, או כטעם רַקק, וקרוב אל פלט), ובדרז"ל המלטה (ע' ס' השרשים לרד"ק).

Jer 43,9.

cnf. n. pr.

מְלִיץ v. לִיץ. מְלִיצָה, מָלַל v. מְלִילֹת

I מָלַךְ, מָלֵךְ

regnare, regem esse, fieri.

פעל נגזר מן מֶלֶךְ (ע' הערה שם); השבעים קורין באיוב ל"ד ל' מַמְלִיךְ ת' מִמְּלֹךְ; בדה"א ד' ל"א בנוסחת הללי ובדפוס ראשון מֶלֶךְ ת' מְלֹךְ, וכ"ת השבעים והסורי.

Jos 13,10.*21.*12 ‖ Jud 4,2 ‖ 1S 12,14.13,1 ‖ 2S 2,10.5,4.5².15,10 ‖ 1R 1,11.13.18. 2,11³. 11,42. 14,19.20.21².15,1.2.9.10.25.33. 16,8.15.23².29. 22,41.42.52 ‖ 2R 3,1. 8,16.17.25.26.9,13.29.10,36.12,2. 13,1.10.14,1.2.*18,2*.23. 15,1.2.8.13.17.23.27.32.33.16,1.2.17,1.18,1.21,1.19.22,1.23,31.*24,8*.36.*24,18* ‖ Jes 24,23.52,7 ‖ Jer 52,1 ‖ Ps 47,9.93,1.96,10.97,1. 99,1 ‖ 1Ch 3,4. 16,31.29,26.27³ ‖ 2Ch 12,13. 13,2.20,31.21,5.*20*.22,2.24,1.25,1.*29,1*².26,3.27,1.*8.28,1*.29,1. 33,1.21. 34,1.36,2.5.*11*.9.

וּמָלַךְ Jer 23,5 ‖ Mich 4,7.

מָלַכְתָּ *2 perf.* 2S 16,8.

וּמָלַכְתָּ 2S 3,21 ‖ 1R 11,37.

מָלְכוּ *3 perf. pl.* Gn 36,31 ‖ 1Ch 1,43.

מֹלֵךְ *pt.* Jer 33,21.

הַמֹּלֵךְ Jer 22,11 ‖ Esth 1,1.

מֹלֶכֶת *f.* 2R 11,3 ‖ 2Ch 22,12.

מָלֹךְ *inf. abs.* 1S 24,21.

הֲמָלֹךְ *interrog.* Gn 37,8.

מְלֹךְ־, מְלֹךְ *cs.* Gn 36,31 ‖ 1Ch 1,43.4,31 ‖ 2Ch 36,20.

בִּמְלֹךְ K., מִמְּלֹךְ Q. 2R 23,33.

לִמְלֹךְ 1R 2,15.6,1 ‖ Eccl 4,14.

מִמְּלֹךְ 1S 8,7.16,1 ‖ Job 34,30.

מָלְכוֹ *suff.* 2R 25,27.

בְּמָלְכוֹ 1S 13,1 ‖ 2S 2,10.5,4 ‖ 1R 14,21. 16,11. 22,42 ‖ 2R 8,17. 26. 12,1.14,2.*15,33.18,2*.15,2.16,2.21,1.19. 22,1. 23,31.36. 24,8.18 ‖ Jer 52,1 ‖ 2Ch 12,13.20,31.21,5.20.22,2. 24,1. 26,3. 27,1.8. 28,1. 33,1. 21. 34,1.36,2.5.9.11.

כְּמָלְכוֹ 1R 15,29.

לְמָלְכוֹ 2R 24,12.25,1 ‖ Jer 1,2.51,59.52,4 ‖ Esth 1,3 ‖ Dan 9,2 ‖ 2Ch 16,13.17,7.29,3.34,3.8.

מְלֹךְ] מְלָךְ־ *imper.* Jud 9,14.

מְלוֹכָה K., מָלְכָה Q. Jud 9,8.